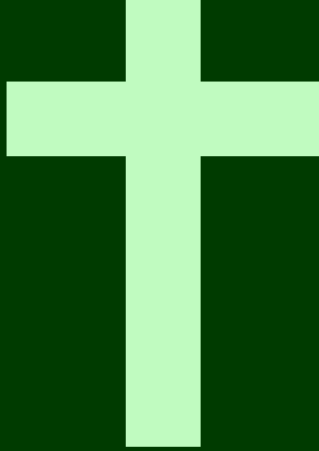

Hmooh hmëë he-
ga-jmee Jesucristo;
Salmos

New Testament and Psalms in Chinantec, Ozumacín
(MX:chz:Chinantec, Ozumacín)

Hmooh hmëë he- ga-jmee Jesucristo; Salmos

New Testament and Psalms in Chinantec, Ozumacín

(MX:chz:Chinantec, Ozumacín)

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chinantec, Ozumacín

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chinanteco, Ozumacín [chz], Mexico

Copyright Information

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament and Psalms

in Chinantec, Ozumacín

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

77bbb809-d78b-5d8c-9c0b-2363ea7f466b

Contents

San Mateo	1
San Marcos	38
San Lucas	62
San Juan	101
Hechos	130
Romanos	167
1 Corintios	182
2 Corintios	197
Gálatas	207
Efesios	213
Filipenses	218
Colosenses	222
1 Tesalonicenses	226
2 Tesalonicenses	229
1 Timoteo	231
2 Timoteo	235
Tito	238
Filemón	240
Hebreos	241
Santiago	252
1 Pedro	256
2 Pedro	261
1 Juan	264
2 Juan	268
3 Juan	269
Judas	270
Apocalipsis	272

San Mateo Ju'hmëe' kih' Jesús he' ga' sii' Matá'

*Lä'jêë' dsa' ma' gyuh' kyaa' Jesucristo
(Lc. 3:23-38)*

¹ Jee' la' na' sii' jmiü' kih' lä'jêë' dsa' ma' gyuh' kyaa' Jesucristo hi' laa' sa'ju' kih' David, hi' ma' laa' sa'ju' kih' Abraham. ² Abraham ma' laa' jmiü' Isaac. Isaac he' ma' laa' jmiü' Jacob. Jacob ma' laa' jmiü' Judá kyaa'h' lä'jêë' øøyh'. ³ Judá ma' laa' jmiü' Fare kyaa'h' Zara. Choo' hi' he' ga' laa' Tamar. Fare he' ma' laa' jmiü' Esrom. Esrom ma' laa' jmiü' Aram. ⁴ Aram he' ma' laa' jmiü' Aminadab. Aminadab ma' laa' jmiü' Naasón. Naasón he' ma' laa' jmiü' Salmón. ⁵ Rahab kyaa'h' Salmón ga' laa' cho'jmiü' Booz. Rut kyaa'h' Booz he' ga' laa' cho'jmiü' Obed. Obed he' ma' laa' jmiü' Isai. ⁶ Isai ma' laa' jmiü' rey David. Më' Uría kyaa'h' rey David he' ga' laa' cho'jmiü' Salomón. ⁷ Salomón he' ma' laa' jmiü' Roboam. Roboam ma' laa' jmiü' Abia. Abia ma' laa' jmiü' Asa. ⁸ Asa he' ma' laa' jmiü' Josafat. Josafat ma' laa' jmiü' Joram. Joram ma' laa' jmiü' Uzía. ⁹ Uzía he' ma' laa' jmiü' Jotam. Jotam ma' laa' jmiü' Acaz. Acaz ma' laa' jmiü' Ezequía. ¹⁰ Ezequía he' ma' laa' jmiü' Manasé. Manasé ma' laa' jmiü' Amón. Amón ma' laa' jmiü' Josía. ¹¹ Josía ma' laa' jmiü' Jeconía kyaa'h' lä'jêë' øøyh'. ¹² Hi' kih' Josía ga' jääy' he' wii' dsa' Israel ta' hwa' Babilonia. ¹³ Ma' ngëe' ma' naä' dsa' Israel ta' hwa' Babilonia, Jeconía he' ma' laa' jmiü' Salatiel. Salatiel ma' laa' jmiü' Zorobabel. ¹⁴ Zorobabel he' ma' laa' jmiü' Abiud. Abiud ma' laa' jmiü' Eliaquim. Eliaquim ma' laa' jmiü' Azor.

¹⁴ Azor he' ma' laa' jmiü' Sadoc. Sadoc ma' laa' jmiü' Aquim. Aquim ma' laa' jmiü' Eliud. ¹⁵ Eliud he' ma' laa' jmiü' Eleazar. Eleazar ma' laa' jmiü' Matán. Matán ma' laa' jmiü' Jacob. ¹⁶ Jacob he' ma' laa' jmiü' José, hi' ga' laa' dsa' nüuh' kyaa' María. María he' ga' laa' choo' Jesús hi' ga' lä' chee' Cristo (he' hnøø' jäh' hi' na' hñaa'). ¹⁷ Lä'jêë' jmiü' dsa' he' tē' gya' kyee' dsa' wa'ra' ga' heen' lä'jaa' lä'jaa' lä' ga' løø' kyaa'h' Abraham, lä' ga' tē' David. Lä'ja' tē' gya' kyee' dsa' ka' läh', he' ga' løø' kyaa'h' David lä' jiih' ma' ga' jääy' he' wii' dsa' Israel ta' hwa' Babilonia. Lä'ja' tē' gya' kyee' ka' läh', he' ga' løø' lä' ma' ga' nääy' Babilonia, lä' jiih' ga' lä' chaa' Cristo.

*Lä'la' ga' lä' chaa' Jesús
(Lc. 2:1-7)*

¹⁸ Lä'la' ga' la' ma' ga' lä' chaa' Jesucristo. María chooy' ma' na' la' hmooh' kiyh' kyaa'h'

José. Pero jää' ja' ga' kaay' øøyh', ma' kyaa' ba' María gyuu' kyaa'h' be' kih' Jmi'lle' Na' jngüü'. ¹⁹ José, dsa' nüuh' kyaa'y', ma' jmeey' he' llü' jmah', hi' sa' ma' hnøøy' ma' mi' kwah' dsa' kih' María, he' ja' ga' lä' dsëy' ma' beey' to' ké' ba'. ²⁰ Ma' ngëe' ma' jmeey' huü' dsë' lä' ja', ga' lä' jnääh' kiyh' jaa' ángel kyaa' Dio jee' na' gwüüy', hi' ga' jäh' siiyh'.

—José, sa'ju' kih' David, ta' wa' gah' kaah' María na', jmääh' dsa' më' kyaa'h'. Jëéh', kyaa'h' be' kih' Jmi'lle' Na' jngüü' ba' ja', he' kyaa'y' gyuu'. ²¹ Lä' chaa' jaa' gyuu' kyaa'y' hi' mi' cheeh' Jesús, jëéh' hi' he' lääh' dsa' gooh' hnäh' kih' dso'kye'.

²² Ga' lä'jêë' he' ja' ga' la' mah' lä'te' lä' koo' ga' jäh' dsa' hi' ga' ngëe' juu' kih' Dio lo' joo', lä' koh' ma' ga' jäh'y'.

²³ Jaa' chih' më' kwaa' hi' sa' ma' jêë' dsa' nüuh', kaay' gyuu' mah' lä' chaa' jaa' gyuu' nüuh' kiyh'.

Hi' gyuu' he' lä' chee' Emanuel.

Juu' la' hnøø' jäh': Dio kyaa'h' jne'.

²⁴ Lä' koo' ma' ga' ne' José jee' këy' ja', ga' jmeey' lä' koo' mada' he' ga' jmee' ángel kyaa' Dio kiyh', ga' heeh' bih' ga' kaay' María. ²⁵ Pero sa' ga' lä' kyuu'y' lä' jiih' ga' lä' chaa' gyuu' nüuh' to' nē' kyaa'y', hi' ga' mi' cheey' Jesús ma' ngëe' ma' lä' chaa'y'.

2

*Dsa' hi' ma' kyuu'h' ha' lä' chaa' nüuh'
gyuu'h' ga' jmääy' jøøh' gyuu' Jesús*

¹ Ga' lä' chaa' Jesús Belén, koo' jwii' mäh' he' hla' hwa' Judea, lä' koo' ma' laa' Herode dsa' ta' jee' ja'. Hi' lä' koo' ma' ga' lä' chaa' Jesús, ga' lä' nää' ta' jwii' Jerusalén dsa' hi' ma' kyuu'h' ha' lä' chaa' nüuh' gyuu'h'. Hi' he' ya' nää' ta' la' ga' hya' hyoo'. ² Hi' ma' ngüüy' juu':

—¿Na' rey kyaa' dsa' judiu hi' ma' lä' chaa'?' Ga' jêë' jnääh' ga' hñaa' nüuh' kyaa'y' ta' la' ga' hya' hyoo'. He' ja' ma' ya' nøø' jnääh' mah' jmee' jnääh' jüuh' kiyh'.

³ Lä' koo' ma' ga' nuu' rey Herode lä' ja', ga' hee' ba' dsëy', hi' ja' ba' lä' ja' ga' la' kih' lä' jêë' dsa' hi' ma' tääh' Jerusalén. ⁴ He' ja' ga' jmee' rey mada', ga' tēy'h' lä' jêë' dsa' kaah' kyaa' jmi' dsa' kyaa'h' ta' jwoh' kyaa' ley mah' ga' ngüüy' juu' kiyh', ha' jee' jwii' la' kwaat' lä' chaa' Cristo. ⁵ Mah' ga' jäh' dsa' he' siiyh':

—Jee' jwii' mäh' he' chee' Belén he' hla' hwa' Judea ba' lä' chaa'y'. Jëéh', lä' ja' ga' sii' jaa' hi' ma' ngëe' juu' kih' Dio jää':

⁶ Hne' Belén, jwii' mäh' he' hla' hwa' Judea,

sa⁺ jāh⁺ hne⁻ mäh⁺ ga⁺ kih⁺ lä⁻jē⁻ jwii⁻ kaah⁺ he⁻ na⁻ hee⁻ hwa⁺ na⁻.

Jēeh⁺, kyah⁺ hne⁻ ya⁻ hēē⁻ jāa⁻ hī⁻ ka⁻ nē⁻, hī⁻ hää⁻ dsa⁻ Israel hī⁻ laa⁻ dsa⁻ kyaan⁻.

⁷ He⁻ ja⁻ jee⁻ na⁻ hmää⁻ ba⁻ ga⁻ tēeh⁻ Herode dsa⁻ hī⁻ ya⁻ nää⁻ ta⁻ la⁻ ga⁻ hya⁻ hyoo⁻, ga⁻ ngüy⁻ juu⁻ kiyh⁻ joh⁻ jmi⁻ ma⁻ hya⁻ he⁻ ga⁻ jēey⁻ ga⁻ hñaa⁻ nuu⁻ he⁻. ⁸ Ja⁻ ga⁻ ga⁻ chee⁻ dsih⁻ ta⁻ Belén, mah⁻ ga⁻ jāyh⁻ siyh⁻:

—Go⁻ nää⁻ hnäh⁻ jee⁻ oo⁻, go⁻ kii⁻ da⁻ hnäh⁻ juu⁻ kwee⁻ kih⁻ gyuu⁻ he⁻. Wa⁻ ra⁻ ga⁻ jnääh⁻ hnäh⁻, ja⁻ ya⁻ nääh⁻ hnäh⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ juu⁻ kin⁻, mah⁻ jnä⁻ ka⁻ läh⁻ niin⁻ na⁻ jmeen⁻ juuh⁻ kiyh⁻.

⁹ Lä⁻ koo⁻ ma⁻ ga⁻ nuuy⁻ juu⁻ kih⁻ rey, ga⁻ nääy⁻. Hih⁻ cha⁻ nuu⁻ hī⁻ ga⁻ jēey⁻ ta⁻ la⁻ ga⁻ hya⁻ hyoo⁻, ngooy⁻ ta⁻ cha⁻ nē⁻ dsa⁻ he⁻ lä⁻ jiih⁻ ga⁻ tēey⁻ jee⁻ ma⁻ kyaa⁻ gyuu⁻. Jee⁻ ja⁻ ga⁻ hēey⁻ koo⁻ hweh⁻. ¹⁰ Lä⁻ ma⁻ ga⁻ jēey⁻ lä⁻ ma⁻ hee⁻ ja⁻ ba⁻ cha⁻ nuu⁻ he⁻, ga⁻ lä⁻ chaay⁻ llu⁻ cha⁻ miuh⁻. ¹¹ Ma⁻ ga⁻ taayh⁻ cha⁻ neh⁻ ja⁻, ga⁻ jēey⁻ gyuu⁻ kyaah⁻ Maria chooy⁻. Ja⁻ ga⁻ ga⁻ juuyh⁻ jney⁻ ga⁻ jmäy⁻ jøøh⁻. Ga⁻ nāy⁻ jee⁻ ma⁻ tääh⁻ kuu⁻ kiyh⁻ mah⁻ ga⁻ kwēeyh⁻ ku⁻ nøø⁻, ga⁻ kwēeyh⁻ wa⁻ chu⁻, hi⁻ koo⁻ ga⁻ he⁻ chee⁻ mirra. ¹² Ma⁻ ngēē⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻ mi⁻ jnäa⁻ Dio kih⁻ dsa⁻ he⁻ jee⁻ na⁻ gwüy⁻ mah⁻ mo⁻ so⁻ ma⁻ dsa⁻ jēeyh⁻ ta⁻ jee⁻ ma⁻ gya⁻ Herode. Ga⁻ jluuy⁻ jyoh⁻ jwē⁻ mah⁻ ga⁻ lla⁻ nääy⁻ ta⁻ hwa⁻ kiyh⁻.

Ga⁻ nääy⁻ ta⁻ hwa⁻ Egipto

¹³ Lä⁻ koo⁻ ma⁻ ga⁻ nää⁻ dsa⁻ hī⁻ kyuu⁻ ha⁻ lä⁻ chaa⁻ nuu⁻ he⁻, jāa⁻ āngel kyaa⁻ Dio ga⁻ lä⁻ jnäa⁻ kih⁻ José jee⁻ ma⁻ key⁻ mah⁻ ga⁻ siyh⁻:

—Noo⁻, jāa⁻ gyuu⁻ kyaah⁻ chooy⁻ mah⁻ go⁻ nää⁻ hnäh⁻ ta⁻ hwa⁻ Egipto. Jee⁻ oo⁻ jāh⁻ ta⁻ ko⁻ jiih⁻ lloo⁻ jmi⁻ jmeen⁻ juu⁻ kyah⁻. Jēeh⁻ hnaah⁻ Herode gyuu⁻ mah⁻ jngēeyh⁻.

¹⁴ Lä⁻ koo⁻ ma⁻ ga⁻ nē⁻ José jee⁻ ma⁻ na⁻ gwüi⁻, lä⁻ chah⁻ hwē⁻ ja⁻ ga⁻ jāay⁻ gyuu⁻ kyaah⁻ Maria, ga⁻ nääy⁻ ta⁻ hwa⁻ Egipto. ¹⁵ Jee⁻ ja⁻ ga⁻ taayh⁻ lä⁻ jiih⁻ ga⁻ juu⁻ Herode. Mah⁻ lä⁻ ja⁻ lä⁻ te⁻ lä⁻ koo⁻ ga⁻ jāh⁻ dsa⁻ hī⁻ ga⁻ ngēē⁻ juu⁻ kih⁻ Dio, lä⁻ ma⁻ ga⁻ jāyh⁻: “Ta⁻ hwa⁻ Egipto ga⁻ tēehn⁻ gyuu⁻ kyaan⁻.”

Ga⁻ jmee⁻ Herode mada⁻ juu⁻ lä⁻ jēē⁻ gyuu⁻ niuu⁻h⁻

¹⁶ Ma⁻ ga⁻ lä⁻ liih⁻ Herode ga⁻ mi⁻ goo⁻ dsa⁻ hī⁻ ma⁻ kyuu⁻ he⁻ kiyh⁻, ga⁻ lä⁻ llee⁻ jwē⁻ te. He⁻ ja⁻ ga⁻ hēy⁻ joh⁻ jmi⁻ ma⁻ lä⁻ hii⁻ lä⁻ ma⁻ to⁻ nē⁻ ga⁻ jēē⁻ dsa⁻ he⁻ nuu⁻. Mah⁻ ga⁻ jmeey⁻ mada⁻ kih⁻ hløø⁻ he⁻ jngēeyh⁻ lä⁻ jēē⁻ gyuu⁻ niuu⁻ hī⁻ ja⁻ ga⁻ ga⁻ lä⁻ chaa⁻ lä⁻ jiih⁻ hī⁻ ma⁻ hää⁻ to⁻ nē⁻ hī⁻ ma⁻ chaa⁻ jwii⁻ Belén, lä⁻ kye⁻ kih⁻ hī⁻ ma⁻ tääh⁻ jāh⁻ lä⁻ ku⁻ lä⁻ jii⁻ kih⁻ jwii⁻ ja⁻. ¹⁷ Lä⁻ ja⁻ ga⁻ lä⁻ te⁻ lä⁻ koo⁻ ga⁻ jāh⁻ Jeremia hī⁻ ga⁻ ngēē⁻ juu⁻ kih⁻ Dio jāā⁻, he⁻ lle⁻ lä⁻ la⁻:

¹⁸ Ga⁻ lä⁻ niuu⁻h⁻ koo⁻ juu⁻ jee⁻ jwii⁻ Ramá,

peer⁻ ti⁻ meeh⁻ dsē⁻ dsa⁻, hooh⁻ dsa⁻, høø⁻ dsa⁻.

Sa⁻ ju⁻ kih⁻ Raquel ba⁻ he⁻ hī⁻ hooh⁻ kih⁻ gyuu⁻ kyaa⁻.

Sa⁻ hii⁻ nøh⁻ dsēy⁻, kih⁻ he⁻ ga⁻ juu⁻ jwēē⁻ gyuu⁻ kyaay⁻.

¹⁹ Ma⁻ ngēē⁻ ma⁻ juu⁻ Herode, jāa⁻ āngel kyaa⁻ Dio ga⁻ lä⁻ jnäa⁻ kih⁻ José jee⁻ ma⁻ na⁻ gwüy⁻, hwa⁻ Egipto. ²⁰ Mah⁻ ga⁻ siyh⁻:

—Noo⁻, tee⁻ gyuu⁻ kyaah⁻ chooy⁻, mah⁻ gwaah⁻ ta⁻ Israel ka⁻ läh⁻. Jēeh⁻, ma⁻ juu⁻ ba⁻ hī⁻ ma⁻ hnøø⁻ ma⁻ jngēeh⁻ gyuu⁻.

²¹ He⁻ ja⁻ ga⁻ nooy⁻ mah⁻ ga⁻ tēey⁻ gyuu⁻ kyaah⁻ chooy⁻, ga⁻ nääy⁻ ta⁻ hwa⁻ Israel ka⁻ läh⁻. ²² Pero ma⁻ ga⁻ nuuy⁻ kih⁻ Arquelao hī⁻ ma⁻ jmee⁻ hih⁻ hwa⁻ Judea lla⁻ jmiy⁻ Herode, he⁻ ja⁻ ga⁻ lä⁻ goyh⁻ ma⁻ dsa⁻ nääy⁻ ta⁻ ja⁻. Pero ga⁻ mi⁻ jnäa⁻ Dio kih⁻ jee⁻ ma⁻ key⁻ mah⁻ ga⁻ nääy⁻ ta⁻ hwa⁻ Galilea ba⁻. ²³ Ma⁻ ga⁻ lla⁻ nääy⁻ ta⁻ ja⁻, ga⁻ taayh⁻ jwii⁻ he⁻ chee⁻ Nazaret. Mah⁻ lä⁻ ja⁻ lä⁻ te⁻ lä⁻ koo⁻ ga⁻ jāh⁻ dsa⁻ hī⁻ ga⁻ ngēē⁻ juu⁻ kih⁻ Dio: “Nazareno ba⁻ jāh⁻ dsa⁻ kih⁻ Jesús.”

3

Ma⁻ kwa⁻ Jwaa⁻ juu⁻ jee⁻ la⁻ hwa⁻ kii⁻ (Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Ma⁻ ja⁻ nēe⁻ Jwaa⁻ hī⁻ ma⁻ choo⁻ jmi⁻ ta⁻ hwa⁻ kii⁻ kih⁻ Judea na⁻ kway⁻ juu⁻. ² Lä⁻ la⁻ ma⁻ jāyh⁻:

—Jēeh⁻ hnäh⁻ kih⁻ Dio, jēeh⁻, ma⁻ ya⁻ jāh⁻ he⁻ jāā⁻ Dio dsa⁻ lä⁻ hih⁻ kih⁻.

³ Kih⁻ Jwaa⁻ ba⁻ ja⁻ hī⁻ ga⁻ hlēeh⁻ Isaia hī⁻ ga⁻ ngēē⁻ juu⁻ kih⁻ Dio jāā⁻, lä⁻ ma⁻ ga⁻ jāyh⁻: Kii⁻ nuuh⁻ koo⁻ lle⁻ he⁻ hlēeh⁻ hwa⁻ kii⁻ jee⁻ sa⁻ kwa⁻ ni⁻ miuh⁻:

“Mi⁻ llu⁻ hnäh⁻ jwē⁻ kih⁻ Dsa⁻ jøøh⁻ jnän⁻. Mi⁻ lluy⁻ hnäh⁻ hñaa⁻ mah⁻ jāy⁻ ko⁻ dsoo⁻ jwē⁻”, ga⁻ jāh⁻ Isaia.

⁴ Hmiuh⁻ kih⁻ Jwaa⁻ ma⁻ la⁻ kyaah⁻ jñu⁻ camey⁻, ma⁻ na⁻ hñuu⁻ tuyh⁻ kyaah⁻ koo⁻ loo⁻ jah⁻. Ma⁻ kuyh⁻ iih⁻ hī⁻ ma⁻ hiyh⁻ tah⁻ he⁻ ma⁻ cha⁻ moh⁻. ⁵ He⁻ ja⁻ jwēē⁻ dsa⁻ hī⁻ ma⁻ chaa⁻ Jerusalén ga⁻ lla⁻ nää⁻ jee⁻ ma⁻ cheh⁻ Jwaa⁻, hī⁻ lä⁻ ja⁻ ga⁻ lla⁻ nää⁻ hī⁻ ma⁻ chaa⁻ lä⁻ kaa⁻ hwa⁻ Judea, lä⁻ kye⁻ hī⁻ ma⁻ chaa⁻ lä⁻ ku⁻ lä⁻ jii⁻ kih⁻ jmi⁻ Jordán. ⁶ Lä⁻ jēē⁻ dsa⁻ he⁻ ma⁻ mi⁻ jnäy⁻ he⁻ hliih⁻ he⁻ ma⁻ jmeey⁻ hī⁻ ga⁻ chaa⁻ Jwaa⁻ dsa⁻ he⁻ jmi⁻, cha⁻ jmi⁻ Jordán.

⁷ Ma⁻ ga⁻ jēey⁻ jwēē⁻ dsa⁻ fariseo kyaah⁻ dsa⁻ saduceo hī⁻ na⁻ nää⁻ jee⁻ ja⁻ mah⁻ ma⁻ choo⁻ Jwaa⁻ jmi⁻ kiyh⁻, he⁻ ja⁻ ga⁻ jāyh⁻ ga⁻ siyh⁻ dsa⁻ he⁻:

—Ma⁻ ra⁻ hī⁻ he⁻ joø⁻ siih⁻ miuh⁻ laah⁻ hnäh⁻. ¿Hii⁻ na⁻ hī⁻ ma⁻ siih⁻ hnäh⁻ he⁻ lääh⁻ hnäh⁻ kih⁻ he⁻ wii⁻ he⁻ ma⁻ ngoo⁻ ya⁻ jāh⁻? ⁸ Go⁻ taah⁻ hnäh⁻ lä⁻ koh⁻ lle⁻ kih⁻ mah⁻ mi⁻ jnäa⁻ hnäh⁻ he⁻ ma⁻ jēeh⁻ hnäh⁻ kyaah⁻ Dio. ⁹ Mo⁻ to⁻ jmee⁻ hnäh⁻ huu⁻ dsē⁻: “Lēē⁻ ba⁻ kyaa⁻ jnääh⁻ he⁻ laa⁻ jnääh⁻ sa⁻ ju⁻

kih⁴ Abraham.” Jëeh⁴ jnä⁴ jwahn⁺, lih⁺ ba⁴ Dio jmeey⁴ hwëë⁺ sa⁴ju⁴ kih⁴ Abraham kih⁴ ku⁴u⁴ la⁻. ¹⁰ Hee⁺ ñe⁺ läh⁻ ma⁻na⁻llu⁺ mah⁴ dsa⁻tu⁴ chaah⁴ hma⁻. Lã⁻jë⁻ na⁻hma⁻ he⁻ sa⁻llu⁺ mii⁴ kih⁴, he⁻ ja⁻ dsa⁻tu⁴ mah⁴ tooyh⁴ cha⁴je⁻. ¹¹ Ma⁻ra⁻ ju⁴dsoo⁴, jnä⁴ chaan⁴ hnäh⁴ jmi⁻ kyaah⁴ jmi⁻ ba⁻ lä⁻jëë⁻ hnäh⁴ h⁻ ma⁻jëeh⁴ kyaah⁴ Dio. Pero h⁻ jã⁻ këë⁻ kin⁺ jøøh⁴ ga⁻ lä⁻koh⁴ jnä⁴. Ni⁺ sa⁻ tẽ⁻dsëën⁴ kan⁴ loo⁻ he⁻ hä⁻ tiy⁴. H⁻ he⁻ chaa⁴ hnäh⁴ jmi⁻ kyaah⁴ Jmi⁻lle⁴ Na⁻jngü⁴, h⁻ kyaah⁴ je⁻ ka⁻läh⁻. ¹² Hii⁻ cheh⁴ mi⁻llu⁺ mi⁻trigo, ma⁻chooyh⁴ he⁻ kyaah⁴ jwã⁻. Koo⁴ mi⁻trigo kiyh⁴ llay⁴ llu⁺, ja⁻ ga⁻ tooyh⁴ wa⁻hløø⁴ kih⁴ trigo ja⁻ cha⁴je⁻ jee⁻ mo⁻so⁻ huu⁴ jih⁴koh⁴ —ga⁻jäh⁴ Jwaa⁴.

Ga⁻saa⁻ Jesús jmi⁻

(*Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22*)

¹³ Ma⁻ja⁻ ya⁻hëë⁺ Jesús hwa⁴ Galilea, ngooy⁴ ta⁻ cha⁴jmi⁻ Jordán jee⁴ ma⁻ cheh⁴ Jwaa⁴ mah⁴ saay⁴ jmi⁻. ¹⁴ Pero Jwaa⁴ sa⁻ma⁻ hii⁻ ma⁻ chaay⁴ jmi⁻. Ma⁻ jã⁻h⁻ siyh⁴:

—Jnä⁴ ba⁻ jmeë⁺ bii⁴ kin⁺ chaah⁴ jnä⁴ jmi⁻, mah⁴ hne⁻ ba⁻ ngih⁴ kin⁺ chaan⁴ hne⁻ jmi⁻.

¹⁵ Mah⁴ ga⁻jëeh⁴ Jesús juu⁴ kiyh⁴ ga⁻siyh⁴:

—Tãä⁴ ba⁻ kih⁴. Jëeh⁴, lä⁻ ja⁻ ba⁻ sooh⁴ jnã⁻ m⁻iten⁴ lä⁻ jë⁻ mada⁻ he⁻ ga⁻ jmeë⁺ Dio.

Ja⁻ ga⁻ hëeh⁴ Jwaa⁴ ga⁻chaay⁴ Jesús jmi⁻. ¹⁶ Ma⁻ngëë⁺ ma⁻saa⁻ Jesús jmi⁻, ya⁻hëë⁺ cha⁴jmi⁻. Lã⁻chah⁴ ja⁻ ga⁻ na⁻gyuu⁴ jmi⁻gyuu⁴ mah⁴ ga⁻jëë⁺ Jesús Jmi⁻lle⁴ kih⁴ Dio ga⁻ jyoo⁴ nẽ⁴ kiyh⁴, laa⁴ lä⁻ koo⁴ jaa⁻ juu⁻. ¹⁷ Ma⁻ja⁻ ga⁻ lä⁻nuuh⁴ koo⁴ juu⁴ he⁻ ja⁻ gyuu⁴ he⁻ ma⁻ jã⁻:

—H⁻ lä⁻ he⁻ gyuu⁴ kyaan⁴ h⁻ hnaan⁴. Peer⁴ chaan⁴ llu⁺ kyaay⁴.

4

Ga⁻ka⁻ hi⁻sa⁻llu⁺ dsë⁻ Jesús

(*Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13*)

¹ Ma⁻ngëë⁺ he⁻ ja⁻, ga⁻jøø⁴ Jmi⁻lle⁴ kih⁴ Jesús ta⁻ hwa⁴ ki⁴, mah⁴ ka⁴ hi⁻sa⁻llu⁺ dsë⁻. ² To⁴loo⁴ jmi⁻ to⁴loo⁴ hwë⁴ sa⁻ ga⁻kuh⁴ ga⁻hiyh⁴. Ma⁻ngëë⁺ he⁻ ja⁻, ja⁻ kyoyh⁴. ³ Hi⁻ ja⁻ h⁻ ga⁻ka⁻ dsë⁻ chu⁴ kiyh⁴ mah⁴ ga⁻ jã⁻h⁻: —Cher⁴mah⁴ dsoo⁴ laah⁴ Joø⁴ Dio, jmeë⁴ hih⁴ mah⁴ lii⁴ he⁻ ñiih⁴ ku⁴ he⁻ tãah⁴ la⁻.

⁴ Mah⁴ ga⁻jëeh⁴ Jesús juu⁴ kiyh⁴:

—Ma⁻ na⁻ sii⁻ ba⁻: “Ja⁻ ma⁻la⁻ kyaah⁴ he⁻ kih⁴ h⁻ihn⁻ jmeë⁺ chaa⁻ jne⁻. Kyaah⁴ lä⁻ jë⁻ juu⁴ he⁻ hlëëh⁴ Dio ba⁻ jmeë⁺ chaa⁻ jne⁻.”

⁵ Ma⁻ngëë⁺ he⁻ ja⁻, ga⁻jøø⁴ hi⁻sa⁻llu⁺ kiyh⁴ ta⁻ jee⁴ chih⁴ gwah⁴ jwi⁻ na⁻ jngi⁻ he⁻ cheë⁴ Jerusalén. Ma⁻ ga⁻lla⁻ nãäy⁴ jee⁴ ja⁻ ga⁻ jãäy⁴ lä⁻ ga⁻ tẽ⁻ gyuu⁴ kih⁴ gwah⁴ juuh⁴, ⁶ ga⁻siyh⁴: —Cher⁴mah⁴ dsoo⁴ laah⁴ Joø⁴ Dio, jwãä⁻ hñaah⁴ lä⁻ ga⁻ tẽ⁻ hwa⁴, jëeh⁴ na⁻ sii⁻ ba⁻ ka⁻läh⁻:

Dio cheë⁴ ángele kyaay⁴ koo⁴ kyah⁴ mah⁴ jãäy⁴ hne⁻ kyaah⁴ gooy⁴, lä⁻ ja⁻ mo⁻so⁻ la⁻ ñu⁴ tãh⁴ nẽ⁴ ku⁴.

⁷ Mah⁴ ga⁻jëeh⁴ Jesús kiyh⁴:

—Ma⁻ na⁻ sii⁻ ba⁻ ka⁻läh⁻: “Ta⁻ ka⁻ dsë⁻ Dio h⁻ laa⁻ Dsa⁻jøøh⁴ kyaah⁴.”

⁸ Koo⁴ ka⁻läh⁻ ga⁻ jãä⁻ h⁻ sa⁻llu⁺ lä⁻ ga⁻ tẽ⁻ koo⁴ moh⁴ ñii⁴ mah⁴ ga⁻ hëeyh⁴ lä⁻ kaa⁻ jee⁻ jwi⁻ kaa⁻h⁴ kyaah⁴ ga⁻ lä⁻ jë⁻ ga⁻ he⁻ la⁻ na⁻ hñaah⁴ he⁻ cha⁻ kih⁴. ⁹ Mah⁴ ga⁻ jã⁻h⁻:

—Ga⁻ lä⁻ jë⁻ he⁻ na⁻ kwëëhn⁴ hne⁻ cher⁴ mah⁴ ga⁻ juuh⁴ jnëh⁴ cha⁻nën⁴, jmãäh⁴ jnä⁴ jøøhn⁴.

¹⁰ Ja⁻ ga⁻ jã⁻h⁻ Jesús siyh⁴:

—Wa⁻ lä⁻ øøh⁴ hne⁻ kin⁺ Tana⁴, jëeh⁴ ma⁻ na⁻ sii⁻ ba⁻ jee⁴ jyoh⁴ ka⁻läh⁻: “Kih⁴ Dsa⁻jøøh⁴ h⁻ laa⁻ Dio kyaah⁴ ba⁻ jmeëh⁴ juuh⁴. Kih⁴ jaa⁻ hñii⁴ bih⁴ jmeëh⁴ ta⁻ he⁻.”

¹¹ Ja⁻ ga⁻ ga⁻ lä⁻ øø⁴ h⁻ sa⁻llu⁺ kiyh⁴. Lã⁻ chah⁴ ja⁻ ya⁻ nãä⁴ ángele, ga⁻ jmeey⁴ ta⁻ he⁻ kih⁴ Jesús.

Ga⁻løø⁴ Jesús kway⁻ juu⁴ hwa⁴ Galilea

(*Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15*)

¹² Ma⁻ ga⁻ nuu⁴ Jesús hãä⁴ Jwaa⁴ neh⁻ ñe⁻, ngaayh⁴ ta⁻ hwa⁴ Galilea. ¹³ Sa⁻ ga⁻ jã⁻y⁻ jwi⁻ Nazaret, ngaayh⁴ na⁻ gyay⁻ jwi⁻ Capernaum ba⁻, jwi⁻ he⁻ hla⁻ cha⁻hoo⁴ jmi⁻ juuh⁴. Hwa⁴ kih⁴ dsa⁻ kyaä⁴ Zabolón kyaah⁴ Neftalí ba⁻ ja⁻. ¹⁴ Lã⁻ ja⁻ ga⁻ lä⁻ tẽ⁻ juu⁴ he⁻ ga⁻ hlëëh⁴ Isaia h⁻ ga⁻ ngëë⁺ juu⁴ kih⁴ Dio, lä⁻ ma⁻ ga⁻ jã⁻h⁻:

¹⁵ Hwa⁴ kih⁴ Zabolón, kyaah⁴ hwa⁴ kih⁴ Neftalí,

he⁻ kye⁻ hngaah⁴ ko⁻ taa⁻ kih⁴ jmi⁻ Jordán, ta⁻ cha⁻hoo⁴ jmi⁻ ñeeh⁴,

lä⁻ kaa⁻ jee⁻ ja⁻ la⁻ hwa⁴ Galilea jee⁴ tãäh⁴ jwëë⁴ dsa⁻ h⁻ sa⁻ laa⁻ judiu,

¹⁶ dsa⁻ he⁻ h⁻ ma⁻ ga⁻ nãä⁴ jee⁻ na⁻ hoo⁻ ga⁻ jëëy⁴ koo⁴ wa⁻je⁻ juuh⁴.

Ga⁻ lä⁻ jnä⁴ koo⁴ wa⁻je⁻ kih⁴ h⁻ ma⁻ tãäh⁴ jee⁻ ma⁻ hii⁻ goo⁴ juuy⁴.

¹⁷ Lã⁻ ma⁻ ja⁻ ga⁻ løø⁴ Jesús kwa⁻ juu⁴, ma⁻ jã⁻h⁻:

—Jëeh⁴ hnäh⁴ kih⁴ Dio, jëeh⁴ ma⁻ ya⁻ jã⁻h⁻ he⁻ jãä⁻ Dio dsa⁻ lä⁻ hih⁴ kih⁴.

Ga⁻tëeh⁴ Jesús kyeë⁴ h⁻ ma⁻ tãäh⁴ jwã⁻ sa⁻hma⁻

(*Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11*)

¹⁸ Jee⁴ hãä⁴ Jesús jwë⁴ ngoo⁴ ta⁻ cha⁻hoo⁴ jmi⁻ juuh⁴ he⁻ hla⁻ hwa⁴ Galilea, jee⁴ ja⁻ ga⁻ jëëy⁴ Simón h⁻ ma⁻ tëeh⁴ dsa⁻ Pee⁴, kyaah⁴ Andre⁴ øøyh⁴. Lã⁻ uu⁴ h⁻ he⁻ ma⁻ tãäh⁴ jwã⁻ sa⁻hma⁻ cha⁴jmi⁻, jëeh⁴ he⁻ ja⁻ ba⁻ ma⁻ la⁻ ta⁻ kiyh⁴. ¹⁹ Mah⁴ ga⁻ siyh⁴:

—Ya⁻ nãäh⁴ hnäh⁴ kyaah⁴ jnä⁴ mah⁴ m⁻tëën⁴ hnäh⁴ ha⁻ lä⁻ jmeëh⁴ hnäh⁴ mah⁴ lëeh⁴ hnäh⁴ dsa⁻, la⁻ he⁻ ma⁻ lëeh⁴ hnäh⁴ hmooh⁴.

²⁰ Lã⁻ chah⁴ ja⁻ ga⁻ kyey⁻ sa⁻hma⁻ kiyh⁴ mah⁴ ga⁻ nãäy⁴ kyaah⁴ Jesús. ²¹ Ma⁻ngëë⁺ gyih⁴ ko⁻ nãih⁴, ga⁻ jëëy⁴ jñah⁴ ga⁻ uu⁴. Jaa⁻ he⁻ Jacobo, joø⁴ Zebedeo, kyaah⁴ Jwaa⁴ dsa⁻ ñuu⁴ øøyh⁴, ma⁻ tãäh⁴ neh⁻ na⁻ moo⁴ kyaah⁴ Zebedeo jmi⁻y⁴, ma⁻ hmi⁻y⁴ sa⁻hma⁻ kiyh⁴. Mah⁴ ga⁻ tëëyh⁴. ²² Lã⁻ chah⁴ ja⁻ ga⁻ hiiy⁴

na'moo' kyaah' jmiiy mah' ga'jmeey' ko'joh' kyaah' Jesu's.

Ga'kwa' Jesu's ju'hmee'
(Lc. 6:17-19)

23 Ga'ngée' Jesu's lä'kaa' hwa' Galilea, ma' mi'teey' dsa' neh' gwah' mah' he' tög' lä'koo' lä'koo' jee' jwiü', ma' kway' ju'hmee' ha' lä'jää' Dio dsa' lä'hih' kih'. Ma' mi'hlääy' dsa' kih' wa' he' cha' he'dsoo'. 24 Lä' ga'te' hwa' Siria ga'nuu' dsa' kih' Jesu's. He'ja' na'nää' dsa' na'jäy' jee' ma' cheh' Jesu's ga'lä'jée' hi' ma' jee' wii' kih' na'ku' na'ngü' dsoo' hliih', lä'kye' hi' ma' kye' lle' hliih', kyaah' hi' ma' dsa' juu' nee', lä'ja' hi' mo'so' liih' goo' tü'. Ga'mi'hlääy' lä'jée' hi' he'. 25 Peer' jwée' dsa' Galilea ga'la'le' kaa'h' kiyh' kyaah' hi' ma' chaa' Decápoli, hi' ma' chaa' Jerusalén, hi' ma' chaa' Judea, hi' jñah' ga' hi' ma' chaa' hngaah' jmiü' Jordán.

5

Ga'kwa' Jesu's cha'miuh' juu' lä' ma' gyay' lle'koh'

1 Ma' ga'jée' Jesu's jwée' dsa' hi' ma' tääh' jee' ja', ga'wüy' mah' ga'gyay' lle'koh' ja'. Ga'lä'jée' jñäh' discipulo kyaay' ga'kuh' jñäh' jee' ja'. 2 Ga'löøy' hléeyh' dsa', ga'jäyh'.

3—Llu' la' kih' hi' laa' sa' jmaa' ni' miuh'. Jée'h, hi' he' ba'jää' Dio lä'hih' kih'. 4 Llu' la' kih' hi' tääh' ki'hooh'. Jée'h, jmee' ba' Dio nö'h' dséy'. 5 Llu' la' kih' hi' hwa'g'. Jée'h, hi' he' ba'te' hwa' he' ga'jah' Dio le' heey'. 6 Llu' la' kih' hi' kuh'ngü' dsé' jmeey' he' llü'. Jée'h, hi' he' ba'hyoh' lä'jé' he' la'kyaay'. 7 Llu' la' kih' hi' dsa'lä'ñih' dsé' dsa' kyaah'. Jée'h, lä'ñih' dsé' Dio kiyh' ka'läh'. 8 Llu' la' kih' hi' na'ngü' tuh' dsé'. Jée'h, hi' he' ba'te' jee' Dio. 9 Llu' la' kih' hi' hnooh' ha' lä'jee' hi' tü' kih' dsa'. Jée'h, hi' he' ba'teeyh' joo' Dio. 10 Llu' la' kih' hi' ga'nää' jee' wü' kih' he' jmeey' he' llü'. Jée'h, kih' bih' la' jmi'gyuu' jee' jmee' Dio hih'.

11 'Llu' la' kyah' hnäh' cher'mah' dsoo' kin' ga'hlée'h' dsa' wü' kyah' hnäh', hi' cher'mah' ga'jmeeh' dsa' hnäh', hi' cher'mah' ga'hlée'h' dsa' hnäh' juu' pa'jnäh' he' la' juu' ta' juu'. 12 Lä' ma' chaa'h' hnäh' lä'ja', wa' chaa'h' hnäh' llü', wa' jée' hoh' hnäh'. Jée'h, hñah' ba' hnäh' koo' he' llü' gyuu'h' jmi'gyuu'. Ja'ba' lä'ja' ga'jmeeyh' hi' ga'ngée' juu' kih' Dio hi' ma' tääh' jää' ga' kyah' hnäh'.

Ga'kwa' Jesu's juu' kih' wa'ñe' kyaah' waje'
(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

13 'Hnäh' laah' lä'koo' wa'ñe' kih' hwa' la'. Pero cher'mah' ga'jñuuh' he' ñii' kih', ha' lä'ja' lii' ka'läh' lä' ma' la'. Mo'so'

jmaa' go'te'. He' be' ba' dsa' ja' cha'jwé', jee' ja' he'soh' dsa' nē' kih'. 14 Hnäh' laah' lä'koo' wa'je' kih' dsa' jmi'gyuu'. Wa' jmeen' koo' jwiü' he' hla' gyuu'h' nē' moh' sa' le' dsa' hmaa'. 15 Hi' lä'ja' sa' chaa' hi' hih' wa'je' mah' chiyh' neh' wa'goo'. He' chiyh' jee' ñii' ba' mah' lä'jnä' kih' dsa' hi' tääh' lä'kaa' cha'neh'. 16 He'ja' wa' jñä' wa'je' kyah' hnäh' cha'nē' lä'jée' dsa', mah' wa'ra' ga'jée'y' lä'jē' he' llü' he' jmeeh' hnäh', jmeey' juu'h' kih' Tää' jñän' hi' gya' gyuu'h'.

Ga'jmeeh' Jesu's juu' ha' lä' la' ley

17 'Ta' jmee' hnäh' huu'dsē' he' ma'jan' mah' mi'llaan' ley kih' Moisé. Ni' sa' mi'llaan' lä'jē' he' ga'hlée'h' lä'jēē' hi' ga'ngée' juu' kih' Dio. Sa' ma'jan' mah' mi'llaan' he' ja', he' mi'ten' kih' juu' ja' ba'ja' ma'jan'. 18 Ma'ra' ju'dsoo' jwée'hñ' hnäh', ta'ko'jiih' cha' gyuu'h' hwa' la', sa' hee' ni' koo' hwéh' mah', ni' koo' mi'punto he' na' sü' kih' ley ja', jää' sa' ga' ma'lä'te' ga'lä'jē'. 19 He' lä'ja', cher'mah' chaa' hi' ga'hlääh' koo' mada' pih' kih' ley la', hi' cher'mah' lä'ja' mi'teey' dsa', leey' jaa' hi' mah' ba' gyuu'h' jmi'gyuu' jee' jmee' Dio hih'. Pero cher'mah' hi' mi'te' kih' ley hi' mi'teey' dsa' he' mi'tey' ka'läh', hi' he' ba'lee' jögh' gyuu'h' jmi'gyuu' jee' jmee' Dio hih'. 20 He'ja' hlée'hñ' hnäh', cher'mah' sa' ga'jmeeh' hnäh' cha' ga'miuh' ta' llü' lä'koh' te' he' jmee' dsa' hi' kyuu'h' ley hi' lä'koh' te' he' jmee' fariseo, sa' le' go'taah' hnäh' gyuu'h' jmi'gyuu' jee' jmee' Dio hih'.

21 'Ma' nuuh' ba' hnäh' ha' lä'jäh' nē' ley kih' Moisé lä' ma' ga'siiyh' dsa' ma'gyuh' jñän': "Ta' jngée'h' dsa'. Cher'mah' hi' ga'jngée'h' jaa' dsa' kyaah' ma'ra' he' nöø' ba' ta' kiyh'." 22 Pero jñä' jwée'hñ' hnäh', cher'mah' hi' ga'lä'lee' kyaah' öø'h', ma' na'bääh' dsoo'. Hi' cher'mah' hi' ga'jäh' sü'h' dsa' kyaah': "Peer' taah' hne'", hi' he' nöø' ta' kih' cha'nē' dsa' kaa'h'. Hi' cher'mah' hi' ga'jwä' dso'jwü' kih' öø'h', hi' he' lle' kih' dsoo' cha'je'.

23 'He'ja' cher'mah' go'kah' kuü' kyah' nē' na'hyoo' hi' cher'mah' ga'lä'dsooh' hoh' jee' ja' he' hä' dsé' jaa' öø'h' kyaah' hne', 24 jee' ja' ba' kye' kuü' kyah' cha'nē' na'hyoo' mah' gwa' da' to'nē' go'jeeh' juu' kyah' kyaah' öø'h'. Ja' ga'ñeh' ka'läh' ya'töø'h' kuü' kyah' nē' na'hyoo'.

25 'Cher'mah' chaa' hi' hnoø' hnée' hne' cha'nē' dsa' ta', jmee' bii' go'taah' hnäh' juu' kwee' kyaayh' na'koh' ta'ko'jiih' cha' jmiü', mah' sa' ngée'y' hne' goo' jwée'. Lä'ja' mo'so' jmee' jwée' hih' kih' poo' taayh' hne' neh'ñe'. 26 Ma'ra' ju'dsoo' jwée'hñ' hnäh', sa' ya'hē'h' jee' ja' ta'ko'jiih' sa' ma'mi'hmaah' lä'jē' go'te' he' ngüyh' kyah'.

27 Ma⁻nuuh⁻ ba⁻ hnäh⁻ ha⁻ lä⁻ jäh⁻ né⁻ ley⁻ he⁻ siiyh⁻ hnäh⁻: “Hne⁻ hi⁻ na⁻ jee⁻ goo⁻, ta⁻ kaa⁻ hi⁻ laa⁻ kyaa⁻ jñah⁻.” 28 Pero jnä⁻ jwahn⁻, cher⁻mah⁻ hi⁻ jëë⁻ jaa⁻ dsa⁻ mē⁻ hi⁻ heë⁻ dsēy⁻ kaa⁻yh⁻, kyaah⁻ huu⁻dsē⁻ kiyh⁻ ja⁻, ma⁻jmeey⁻ dso⁻kye⁻. 29 Lä⁻ja⁻, cher⁻mah⁻ mi⁻nēh⁻ ra⁻llu⁻ jmee⁻ tä⁻h⁻ kyaah⁻ dso⁻kye⁻, lle⁻ go⁻ te⁻ mah⁻ be⁻ uu⁻. Jëéh⁻, lu⁻ ga⁻ kyaah⁻ he⁻ heë⁻ miih⁻ jmi⁻ngo⁻ kyaah⁻, lä⁻koh⁻ ga⁻ he⁻ goh⁻ na⁻hñaa⁻h⁻ cha⁻je⁻. 30 Hi⁻ cher⁻mah⁻ ma⁻gooh⁻ ra⁻llu⁻ jmee⁻ tä⁻h⁻ kyaah⁻ dso⁻kye⁻, hnä⁻ go⁻ te⁻ mah⁻ be⁻ uu⁻. Jëéh⁻, lu⁻ ga⁻ kyaah⁻ he⁻ heë⁻ miih⁻ jmi⁻ngo⁻ kyaah⁻, lä⁻koh⁻ ga⁻ he⁻ goh⁻ na⁻hñaa⁻h⁻ cha⁻je⁻. 31 Hi⁻ ma⁻nuuh⁻ hnäh⁻ ka⁻lä⁻h⁻ he⁻ jäh⁻: “Ga⁻lä⁻jëë⁻ hi⁻ beë⁻ dsa⁻mē⁻ kyaa⁻, hnøø⁻ chooyh⁻ je⁻ jee⁻ ma⁻beey⁻ dsa⁻kyaayh⁻.” 32 Pero jnä⁻ jwahn⁻ lä⁻la⁻. Hi⁻ beë⁻ dsa⁻mē⁻ kyaa⁻, hi⁻ sa⁻ cha⁻ he⁻ hliih⁻ ma⁻jmeey⁻ kyaah⁻ jñah⁻ dsa⁻nuuh⁻, he⁻ cheey⁻ ta⁻ jwē⁻ hliih⁻ ba⁻ ja⁻. Hi⁻ lä⁻ja⁻ ka⁻lä⁻h⁻ hi⁻ kaa⁻ dsa⁻mē⁻ hi⁻ ma⁻beey⁻ he⁻, he⁻ jmeey⁻ dso⁻kye⁻ ba⁻ ja⁻ ka⁻lä⁻h⁻.

Ga⁻hlëéh⁻ Jesús⁻ kih⁻ hi⁻ tää⁻ gyuu⁻h⁻ hwa⁻

33 Ma⁻nuuh⁻ ba⁻ hnäh⁻ lä⁻koo⁻ ga⁻siiyh⁻ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jñän⁻: “Ta⁻ jmee⁻ dsoo⁻ he⁻ la⁻ juu⁻ ta⁻ juu⁻. Ja⁻ mi⁻teh⁻ hnäh⁻ kih⁻ Dio⁻ he⁻ ga⁻täh⁻ hñaa⁻h⁻ jmeeh⁻.” 34 Pero lä⁻la⁻ jwah⁻ jnä⁻, ta⁻ tää⁻ hñaa⁻h⁻ kih⁻ ni⁻ koo⁻. Ta⁻ tää⁻ hnäh⁻ kih⁻ gyuu⁻h⁻, jëéh⁻ jee⁻ oo⁻ ba⁻ gya⁻ Dio⁻. 35 Ta⁻ tää⁻ hnäh⁻ kih⁻ hwa⁻, jëéh⁻, né⁻ kih⁻ hwa⁻ chih⁻ ma⁻ti⁻ Dio⁻. Ta⁻ tää⁻ hnäh⁻ kih⁻ Jerusalén⁻, jëéh⁻, jee⁻ ja⁻ la⁻ jee⁻ jwi⁻ kih⁻ Rey⁻ jøø⁻h⁻ jñän⁻. 36 Ta⁻ tää⁻ ka⁻lleh⁻, jëéh⁻, sa⁻ leh⁻ jmeeh⁻ tøø⁻ ni⁻ koo⁻ jñu⁻, ni⁻ sa⁻ leh⁻ jmeeh⁻ lä⁻h⁻ ka⁻lä⁻h⁻. 37 Cher⁻mah⁻ jwah⁻ hnäh⁻ “Jaah⁻”, koo⁻ “jaah⁻” ba⁻ jwah⁻ hnäh⁻. Hi⁻ cher⁻mah⁻ jwah⁻ hnäh⁻ “jah⁻ha⁻”, koo⁻ “jah⁻ha⁻” ba⁻ jwah⁻ hnäh⁻. Hi⁻ cher⁻mah⁻ he⁻ ga⁻jyoh⁻ juu⁻ gwa⁻, he⁻ gwa⁻ kih⁻ dsa⁻hlëéh⁻ ba⁻ ja⁻.

38 Ma⁻nuuh⁻ ba⁻ hnäh⁻ ka⁻lä⁻h⁻ he⁻ jäh⁻: “Hi⁻ jmee⁻ dsoo⁻ mi⁻nē⁻ dsa⁻kyaah⁻, ja⁻ ba⁻ lä⁻ja⁻ mi⁻hmaayh⁻. Hi⁻ jläh⁻ na⁻ja⁻ dsa⁻kyaah⁻, ja⁻ ba⁻ lä⁻ja⁻ mi⁻hmaayh⁻.” 39 Pero lä⁻la⁻ jwah⁻ jnä⁻. Ta⁻ jiih⁻ hnäh⁻ kih⁻ hi⁻ hñaa⁻ dsē⁻. Cher⁻mah⁻ hi⁻ ga⁻jnoo⁻ koo⁻ jwoo⁻ mo⁻ nēh⁻, kwëëyh⁻ ka⁻lä⁻h⁻ jyoh⁻ jwoo⁻. 40 Hi⁻ cher⁻mah⁻ hi⁻ lä⁻ hñii⁻ kyaah⁻ mah⁻ jñuuyh⁻ sa⁻koo⁻h⁻, kwëëyh⁻ ka⁻lä⁻h⁻ lä⁻kye⁻ hmih⁻ lloo⁻ kyaah⁻. 41 Hi⁻ cher⁻mah⁻ hi⁻ ga⁻jmee⁻ he⁻ wii⁻ kah⁻ løø⁻ kih⁻ kō⁻niih⁻, kye⁻ ga⁻ jyoh⁻ kō⁻niih⁻. 42 Cher⁻mah⁻ hi⁻ ngii⁻ miih⁻ he⁻ cha⁻ kyaah⁻, kwëëyh⁻. Hi⁻ cher⁻mah⁻ hi⁻ hnøø⁻ lle⁻ miih⁻ he⁻ cha⁻ kyaah⁻, ta⁻ jmee⁻ chaah⁻ kyaayh⁻.

Hnøø⁻ hnää⁻ jne⁻ hi⁻ na⁻høø⁻h⁻ jñän⁻
(Lc. 6:27-28, 32-36)

43 Ma⁻nuuh⁻ ba⁻ hnäh⁻ ka⁻lä⁻h⁻ he⁻ jäh⁻: “Wa⁻ hñaa⁻h⁻ ome⁻ kyaah⁻ mah⁻ wa⁻ na⁻hääh⁻ hi⁻ sa⁻ laa⁻ ome⁻ kyaah⁻.” 44 Pero

lä⁻la⁻ ba⁻ jwah⁻ jnä⁻: Wa⁻ lä⁻hñaa⁻h⁻ hnäh⁻ hi⁻ sa⁻ laa⁻ ome⁻ kyaah⁻ hnäh⁻. Ngii⁻ hnäh⁻ llu⁻ kih⁻ hi⁻ jwä⁻ dso⁻jwii⁻ kyaah⁻ hnäh⁻. Jmee⁻ hnäh⁻ llu⁻ kih⁻ hi⁻ na⁻høø⁻h⁻ kyaah⁻ hnäh⁻. Ngii⁻ hnäh⁻ kih⁻ Dio⁻ kih⁻ hi⁻ jmee⁻ hnäh⁻. 45 Mah⁻ lä⁻ja⁻ leeh⁻ hnäh⁻ joo⁻ Tää⁻ jñän⁻ hi⁻ gya⁻ gyuu⁻h⁻. Hi⁻ he⁻ jmee⁻ dsa⁻hya⁻ hyoo⁻ kih⁻ hi⁻ hlëéh⁻ lä⁻ja⁻ kih⁻ hi⁻ lluu⁻. Hi⁻ cheey⁻ jma⁻ka⁻ lä⁻h⁻ kih⁻ hi⁻ jmee⁻ he⁻ lluu⁻ hi⁻ kih⁻ hi⁻ jmee⁻ he⁻ hliih⁻. 46 Jëéh⁻ cher⁻mah⁻ hñaa⁻h⁻ hnäh⁻ ma⁻la⁻ hi⁻ hnää⁻ hnäh⁻ ba⁻, jhee⁻ ba⁻ hñaa⁻ hnäh⁻ kih⁻ Dio⁻ ja⁻? ¿Che⁻ sa⁻ jmeey⁻ lä⁻ja⁻ ka⁻lä⁻h⁻ hi⁻ koo⁻ kme⁻h⁻? 47 Cher⁻mah⁻ kih⁻ jøø⁻h⁻ ba⁻ hnäh⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ Dio⁻, ¿che⁻ laah⁻ hnäh⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ koo⁻ he⁻ lluu⁻? ¿Che⁻ sa⁻ jmee⁻ lä⁻ja⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁻heeh⁻ kih⁻ Dio⁻? 48 Wa⁻ laah⁻ hnäh⁻ lluu⁻, lä⁻koo⁻ laa⁻ Tää⁻ jñän⁻ hi⁻ gya⁻ gyuu⁻h⁻ hi⁻ lluu⁻ go⁻te⁻.

6

1 Leeh⁻, ta⁻ hñoo⁻h⁻ hnäh⁻ ha⁻ lä⁻ jee⁻ hlëéh⁻ dsa⁻ lluu⁻ kyaah⁻ hnäh⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻jmeeh⁻ hnäh⁻ koo⁻ he⁻ lluu⁻. Cher⁻mah⁻ kō⁻taa⁻ ga⁻ ga⁻jmeeh⁻ hnäh⁻ mah⁻ jëë⁻ dsa⁻ kyaah⁻ hnäh⁻, sa⁻ hñaa⁻ hnäh⁻ ni⁻ miih⁻ kih⁻ Dio⁻ hi⁻ gya⁻ gyuu⁻h⁻. 2 Wa⁻ra⁻ ga⁻kwah⁻ hnäh⁻ be⁻ kih⁻ jaa⁻ hi⁻ lla⁻kyaa⁻, ta⁻ jwi⁻ ni⁻ jaa⁻ hee⁻ na⁻ ma⁻jmeeh⁻. Mah⁻ sa⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ kwee⁻ kyaah⁻ hi⁻ jmää⁻ hñii⁻ mi⁻te⁻ neh⁻ gwah⁻, hi⁻ lä⁻ja⁻ jmeey⁻ ka⁻lä⁻h⁻ cha⁻jwē⁻ he⁻ hñoo⁻yh⁻ ha⁻ lä⁻ jee⁻ hlëéh⁻ dsa⁻ lluu⁻ kiyh⁻ ba⁻ ja⁻. Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo⁻ jwëëhn⁻ hnäh⁻, kō⁻ja⁻ ba⁻ hñii⁻ ma⁻liyh⁻ jñey⁻. 3 Pero hne⁻, wa⁻ra⁻ ga⁻kwëëh⁻ dsa⁻ miih⁻ kuu⁻, ta⁻ jwi⁻ ni⁻ jaa⁻ ma⁻ke⁻ laa⁻ ome⁻ kyaah⁻. 4 Heh⁻ lä⁻ja⁻, sa⁻ jnä⁻ he⁻ ma⁻kwëëh⁻ dsa⁻ kuu⁻. Ma⁻ja⁻ Tää⁻ kyaah⁻, hi⁻ jëë⁻ lä⁻je⁻ he⁻ sa⁻ jnä⁻, mi⁻hmaayh⁻ kyaah⁻ to⁻lo⁻ nē⁻ lä⁻jëë⁻ dsa⁻.

Ga⁻mi⁻tëë⁻ Jesús⁻ dsa⁻ kyaay⁻ ha⁻ lä⁻ chuy⁻y⁻ kyaah⁻ Dio⁻

(Lc. 11:2-4)

5 Wa⁻ra⁻ ga⁻tē⁻ jee⁻ ngii⁻h⁻ kyaah⁻ kih⁻ Dio⁻, ta⁻ jmee⁻ lä⁻ jmee⁻ hi⁻ jmää⁻ hñii⁻ mi⁻te⁻. Tih⁻ dsēy⁻ na⁻täay⁻ hlëëyh⁻ kyaah⁻ Dio⁻ neh⁻ gwah⁻ mah⁻ hi⁻ lä⁻ja⁻ jmeey⁻ cha⁻jwē⁻ jee⁻ ga⁻nää⁻ dsa⁻ mah⁻ jëë⁻ dsa⁻ kiyh⁻. Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo⁻ jwëëhn⁻ hnäh⁻, kō⁻ja⁻ ba⁻ hñii⁻ ma⁻liyh⁻ jñey⁻. 6 Pero hne⁻, wa⁻ra⁻ ga⁻tē⁻ jee⁻ ngii⁻h⁻ kyaah⁻ kih⁻ Dio⁻, go⁻he⁻ jee⁻ gwii⁻h⁻ mah⁻ jne⁻ haah⁻ kyaah⁻. Ngii⁻ kyaah⁻ kih⁻ Tää⁻ hi⁻ sa⁻ jnä⁻. Ma⁻ja⁻ Tää⁻ kyaah⁻ hi⁻ jëë⁻ lä⁻je⁻ he⁻ sa⁻ jnä⁻, mi⁻hmaayh⁻ kyaah⁻ to⁻lo⁻ nē⁻ lä⁻jëë⁻ dsa⁻. 7 Wa⁻ra⁻ ga⁻tē⁻ jee⁻ ngii⁻h⁻ kyaah⁻ kih⁻ Dio⁻, ta⁻ hlëéh⁻ cha⁻miih⁻ jiih⁻ koo⁻ nēë⁻ juu⁻ he⁻ sa⁻ jmää⁻ ta⁻, lä⁻koo⁻ jmee⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁻heeh⁻ kih⁻ Dio⁻. Kih⁻ he⁻ hlëëyh⁻ cha⁻miih⁻ jiih⁻ koo⁻ nēë⁻ juu⁻, nuu⁻ Dio⁻ kiyh⁻ laay⁻. 8 Ta⁻ jmee⁻ hnäh⁻ lä⁻ jmee⁻ dsa⁻ he⁻. Jëéh⁻, Tää⁻ jñän⁻ hi⁻ gya⁻ gyuu⁻h⁻, ma⁻ñey⁻ ba⁻ hee⁻ na⁻ jmee⁻ bi⁻ jñän⁻ jää⁻ ja⁻ ga⁻ ngiin⁻ kiyh⁻. 9 Lä⁻la⁻ ba⁻ hnøø⁻ ngii⁻h⁻ hnäh⁻ kyaah⁻:

Tää' kyaah' jnääh' hī' gya' ya'jwii', lä'jēē' ba' wa' jmee' dsoo' he' laah' hne' na' jngēē' go' te'.

¹⁰ Na' mah' jmeeh' hih' jee' la'.

Wa' le' lä' hyoh' hoh' hñaa'h' jmi' gyuu' la', ja' ba' lä' koo' la' gyuu'h' ya' jwii'.

¹¹ Kwēēh' jnääh' na' he' kih' hih' jnääh' he' jmee' bi' kyaah' jnääh'.

¹² Jmee' jōh' hoh' kih' he' ma' hlāäh' jnääh', ja' ba' lä' koo' jōh' dsē' jnääh' kyaah' hī' dsa' hlāäh' kyaah' jnääh'.

¹³ Ta' kwa' jwē' ka' he' hlih' dsē' jnääh', lääh' jnääh' kih' he' ja'.

Jēēh', jaa' hne' ba' jmee' hih' kih' lä'jēē', kyaah' ba' la' ga' lä'jēē' be',

hne' ba' laah' jōh' kih' ga' lä'jēē' joh' jmi' cha'. Wa' la' lä' ja'.

¹⁴ 'Cher'mah' jmeeh' jōh' hoh' kyaah' dsa' hī' dsa' hlāäh' kyaah' hnäh', lä' ja' ka' läh' Tää' jnän' hī' gya' gyuu'h' jmeey' jōh' dsēy' kyaah' hnäh'. ¹⁵ Pero cher'mah' sa' ga' jmeeh' hnäh' jōh' hoh' kyaah' dsa' hī' dsa' hlāäh' kyaah' hnäh', lä' ja' ka' läh' Tää' jnän' hī' gya' gyuu'h' sa' jmeey' jōh' dsēy' kyaah' hnäh' he' dsa' hlāäh' hnäh' kiyh'.

Ga' hlēēh' Jesús kih' he' sa' kih' hih' jne'

¹⁶ Jmi' ma' sa' kuh' huh' hnäh' jee' hlēēh' hnäh' kyaah' Dio, ta' jmee' hnäh' lii' he' ti' meeh' hoh' hnäh' lä' jmee' dsa' hī' jmää' hñii' mi' teh'. Hī' he' jmee' lii' mo' nē' mah' jēē' dsa' kiyh' he' sa' kuh' hih'. Ma' ra' ju' dsoo' jwēēhn' hnäh', ko' ja' ba' hñiih' ma' liyh' jñēey'. ¹⁷ Pero hne', ma' sa' kuh' huh' jee' hlēēh' kyaah' Dio, ja' jñaa'h' lleh' mah' gyih' mo' nēh'. ¹⁸ Mah' lä' ja', sa' lä' leēh' cha' nē' dsa', he' sa' kuh' huh'. Kih' Tää' hī' sa' jnääh' ba' lä' leēh'. Hī' lä' ja', Tää' kyaah' hī' jēē' lä'jēē' he' sa' jnä', mi' hmaayh' kyaah' to' lo' nē' lä' jēē' dsa'.

Ga' hlēēh' Jesús kih' he' la' hmooh'

(Lc. 12:33-34)

¹⁹ Ta' wa' hnooh' hnäh' lä' mah' jmi' gyuu' la' cha' miih' he' la' hmooh' kyaah' hnäh'. Jēēh' jee' la' cha' jah' jwē' cha' miih' hī' hya' tu' juuh' lä'jēē' he' llu'. Hī' dsa' taah' dsa' hñii' mah' hñiy'. ²⁰ Hnooh' hnäh' mah' lä' mah' gyuu'h' ya' jwii' he' la' hmooh' kyaah' hnäh'. Jee' ja' sa' cha' jah' hī' jwē' ni' sa' hya' tu' juuh' ka' läh'. Hī' jee' ja' sa' cha' dsa' hñii' mah' hñiy'. ²¹ Ha' jñiih' jee' hla' he' la' hmooh' kyaah' hnäh', jee' ja' ba' kye' hnäh' o' jōh' dsē'.

Wa' je' kih' jmi' ngo' jnän'

(Lc. 11:34-36)

²² 'Mi' nē' jne' la' lä' koh' wa' je' kih' jmi' ngo' jnän'. Lä' ja', cher'mah' mi' nēh' la' llu', lä' kaa' jmi' ngo' kyaah' ngē' jee' wa' je'. ²³ Pero cher'mah' la' hlih' mi' nēh', ga' lä' kaa' jmi' ngo' kyaah' ngē' jee' na' hoo' ba'. Lä' ja', cher'mah' wa' je' he' cha' kyaah'

la' na' hoo' ba', ha' koh' sa' na' hoo' jee' ngēh'.

Sa' le' jmee' jne' he' kih' Dio mah' jmee' jne' he' kih' kuu'

(Lc. 16:13)

²⁴ 'Ni' jaa' sa' lä' kēh' jmi' jmee' he' kih' uu' dsa' kaa'h'. Jēēh', jmeey' na' hñäyh' jaa' mah' lä' hnäy' hī' jñah'. Mi' tey' kih' jaa' mah' mi' kwayh' hī' jñah' he'. Sa' lä' kēh' hnäh' jmi' jmeeh' hnäh' he' kih' Dio mah' jmeeh' hnäh' he' kih' kuu' ka' läh'.

Ga' hää' Dio kwee' go' te' lä' jēē' hī' laa' kyaay'

(Lc. 12:22-31)

²⁵ 'He' ja' jwēēhn' hnäh': Ta' ka' hnäh' hu' dsē' ha' lä' dsa' ngēē' hnäh', hee' na' kuh' huh' hnäh'. Ta' ka' hnäh' hu' dsē' kih' jmi' ngo' kyaah' hnäh', ha' lä' tēēh' hnäh' hñiih' he' kēh' hnäh'. 'Che' sa' kyeē' ga' he' cha' hnäh' lä' koh' ga' he' kuh' huh' hnäh'? 'Hī' che' sa' kyeē' ga' jmi' ngo' kyaah' hnäh' lä' koh' ga' hñiih' he' kēh' hnäh'? ²⁶ Jēē' da' hnäh' lä' koo' la' kih' ta' hī' hēē' jwē' nē' lle'. Sa' cha' jngēēy' ni' sa' chooyh' mi', ni' sa' llay' llu' mi' kiyh'. Pero Tää' jnän' hī' gya' gyuu'h', ma' ra' he' ääh' bih'. 'Che' sa' kyeē' ga' hnäh' lä' koh' ga' ta' he'? ²⁷ 'Hī' hnäh' leh' jmeeh' sa' ga' koo' lēē', kih' he' jmeeh' hnäh' cha' miih' hu' dsē'?

²⁸ 'He' la' jmeeh' hnäh' cha' miih' hu' dsē' kih' hñiih' he' kēh' hnäh'? Jēē' da' hnäh' ha' lä' dsa' kwa' wa' le' jee' nuu'. Sa' cha' ta' jmee', ni' sa' hwēē' wa' fe'. ²⁹ Pero jwēēhn' hnäh'. Ma' ke' na' hñaa'h' la' hñiih' he' ga' kēh' rey Salomón, sa' ga' liyh' ma' kēyh' hñiih' he' la' na' hñaa'h' lä' koo' la' wa' le' ja'. ³⁰ Cher'mah' lä' ja' ga' jmee' Dio na' hñaa'h' wa' le' he' choo' nē' nuu' na', mah' hō' jē' dsa' neh' hwēē', ha' ga' sa' jmääyh' hnäh' llu', dsa' hī' miih' go' te' ba' dsoo' dsē'. ³¹ He' ja' mo' to' ka' ga' hnäh' hu' dsē' jwah' hnäh': "'Che' na' kih' hih' jnääh', hee' hñiih' kyeē' jnääh'?" ³² Jēēh', lä' jēē' hī' sa' ma' hēēh' kih' Dio hnooyh' lä' jēē' he' ja' jmah' ba'. Pero Tää' jnän' hī' gya' gyuu'h' ya' jwii' ma' nēy' ba' he' jmee' bi' jnän' kih' jee' lä'jēē' he' ja'. ³³ Hñääh' da' hnäh' to' nē' Dio hī' laa' dsa' ta' jōh' jnän' hī' jmee' hnäh' he' llu' jmah' ba' lä' koo' hnooy' hñiiy'. Lä' ja' ba' hñaa'h' hnäh' lä'jēē' he' jmee' bi' kyaah' hnäh' ka' läh'. ³⁴ He' ja' ta' ka' hnäh' hu' dsē' kih' hō', jēēh' hō' lä' cha' jyoh' ga' hu' dsē' he' jmeeh' hnäh'. Hēēh' ba' hnäh' koo' jmi' koo' jmi' lä' koo' te' he' cha' hnäh'.

7

Sa' ga' tēē' jne' jēēn' kih' jñah'

(Lc. 6:37-38, 41-42)

¹ Ta' ka' hnäh' kwa'at' kih' jñah' mah' sa' ka' Dio kwa'at' kyaah' hnäh'. ² Jēēh',

Dio ka⁴ kwaat⁻ kyah⁴ hnäh⁴, ja⁻ba⁻ lä⁻ko⁻ kah⁻ hnäh⁻ kwaat⁻ kih⁻ jñah⁻. Lä⁻ko⁻ te⁻ ka⁻ hnäh⁻ kwaat⁻ kih⁻ jñah⁻, ko⁻ja⁻ hnäh⁻ te⁻ ka⁻ Dio kwaat⁻ kyah⁻ hnäh⁻.³ 3 He⁻ la⁻ jëeh⁻ wa⁻hlø⁻ he⁻ hä⁻ mi⁻në⁻ øøh⁻ mah⁻ sa⁻ jëeh⁻ da⁻ wa⁻hlø⁻ juuh⁻ he⁻ hä⁻ mi⁻në⁻ hñaa⁻h?⁴ 4 Ha⁻ lä⁻ja⁻ jwüh⁻ øøh⁻: “Kwa⁻ da⁻ wa⁻ llen⁻ wa⁻hlø⁻ he⁻ hä⁻ mi⁻në⁻”, mah⁻ hä⁻ ba⁻ kyah⁻ hñaa⁻h he⁻ juuh⁻ ga⁻?⁵ 5 He⁻ ba⁻ che⁻ ta⁻ juuh⁻ hne⁻! Le⁻ da⁻ jää⁻ wa⁻hlø⁻ juuh⁻ he⁻ hä⁻ mi⁻në⁻ hñaa⁻h. Ja⁻ga⁻ na⁻ jëeh⁻ kwee⁻ mah⁻ lleh⁻ wa⁻hlø⁻ he⁻ hä⁻ mi⁻në⁻ øøh⁻.⁶ 6 Ta⁻ kwëeh⁻ hnäh⁻ dsii⁻ he⁻ la⁻ na⁻ jøø⁻, wa⁻ra⁻ ga⁻ jëeyh⁻ mah⁻ gi⁻hnäy⁻ kyah⁻ hnäh⁻. Ta⁻ jwä⁻ hnäh⁻ ku⁻y he⁻ la⁻ hmooh⁻ kyah⁻ hnäh⁻ cha⁻në⁻ cha⁻ñe⁻, wa⁻ra⁻ ga⁻ hee⁻ ga⁻ soyh⁻.

Hnøø⁻ hnäh⁻ jne⁻ Dio lä⁻kqa⁻ tuh⁻dsë⁻ jne⁻

(Lc. 11:9-13; 6:31)

⁷ Ngii⁻ hnäh⁻ kih⁻ Dio, mah⁻ hñah⁻ hnäh⁻. Hnøø⁻ da⁻ hnäh⁻ mah⁻ jnääh⁻ hnäh⁻. Tee⁻ hnäh⁻ kiyh⁻ mah⁻ näy⁻ ho⁻haah⁻.⁸ 8 Jëeh⁻, lä⁻jëe⁻ hi⁻ ngii⁻, hyoyh⁻ ba⁻. Hi⁻ hnooh⁻, jnøøyh⁻ ba⁻. Hi⁻ tëe⁻ ho⁻haah⁻, nä⁻ ba⁻ ho⁻haah⁻ kiyh⁻.⁹ 9 Ha⁻ lä⁻ja⁻ kwëeh⁻ hnäh⁻ chih⁻ kyaah⁻, ko⁻ mi⁻ku⁻y wa⁻ra⁻ ga⁻ ngii⁻ he⁻ñii⁻?¹⁰ 10 Hi⁻ cher⁻ mah⁻ ga⁻ ngii⁻ ku⁻yh⁻ jaa⁻ hmooh⁻, çha⁻ lä⁻ja⁻ kwëeyh⁻ jaa⁻ miih⁻?¹¹ 11 Ma⁻ ke⁻ hlëeh⁻ hnäh⁻, leh⁻ ba⁻ hnäh⁻ kwëeh⁻ chih⁻ kyaah⁻ he⁻ llu⁻. Joh⁻ ga⁻ he⁻ llu⁻ sa⁻ kwa⁻ Täa⁻ hi⁻ gya⁻ gya⁻ kih⁻ lä⁻jëe⁻ hi⁻ ngii⁻ kiyh⁻.¹² 12 He⁻ ja⁻, lä⁻jë⁻ he⁻ hnooh⁻ hnäh⁻ jmee⁻ dsa⁻ kyah⁻ hnäh⁻, ja⁻ba⁻ lä⁻ja⁻ jmee⁻ hnäh⁻ kiyh⁻ ka⁻ läh⁻. Juu⁻ la⁻ jeeh⁻ kwee⁻ kyaah⁻ ley⁻ he⁻ ga⁻ sii⁻ Moisé kyaah⁻ lä⁻jë⁻ he⁻ ga⁻ sii⁻ lä⁻jëe⁻ hi⁻ ma⁻ ngëe⁻ juu⁻ kih⁻ Dio.

Lä⁻ tō⁻ ho⁻haah⁻
(Lc. 13:24)

¹³ Go⁻ taah⁻ hnäh⁻ ta⁻ jwë⁻ dsu⁻. Jëeh⁻, jla⁻ la⁻ ho⁻haah⁻ hi⁻ hu⁻ la⁻ jwë⁻ he⁻ dsoo⁻ jee⁻ dsa⁻ hee⁻ dsa⁻. Jwëë⁻ dsa⁻ hi⁻ dsa⁻ taah⁻ ta⁻ ja⁻.¹⁴ 14 Dsu⁻ la⁻ ho⁻haah⁻ hi⁻ dsu⁻ jwë⁻ he⁻ jmee⁻ cha⁻ dsa⁻. Miih⁻ go⁻ te⁻ ba⁻ dsa⁻ taah⁻ ta⁻ ja⁻.

Mii⁻ kih⁻ jmee⁻ lii⁻ ha⁻ lä⁻ la⁻ chaah⁻ hma⁻
(Lc. 6:43-44)

¹⁵ Hää⁻ hnäh⁻ hñaa⁻h kih⁻ hi⁻ ga⁻ nää⁻ lä⁻ koh⁻ hi⁻ ngëe⁻ juu⁻ kih⁻ Dio ba⁻. Ya⁻ nääy⁻ jee⁻ kyah⁻ hnäh⁻ jmääy⁻ hñiiy⁻ hwaay⁻ lä⁻ko⁻ jaa⁻ borrego. Pero⁻ ta⁻ neh⁻ tuh⁻ dsëy⁻, laay⁻ lä⁻ko⁻ jaa⁻ jah⁻ hi⁻ hää⁻.¹⁶ 16 Kyaah⁻ he⁻ jmeey⁻ ja⁻, lä⁻ jnä⁻ ha⁻ lä⁻ laay⁻. Ha⁻ lä⁻ ja⁻ chooh⁻ dsa⁻ mi⁻ jëh⁻ kih⁻ chaah⁻ toø⁻. Ni⁻ mi⁻ higo⁻ sa⁻ chooh⁻ dsa⁻ kih⁻ chaah⁻ toø⁻.¹⁷ 17 Jëeh⁻, lä⁻ jë⁻ chaah⁻ hma⁻ he⁻ llu⁻, hü⁻ mü⁻ he⁻ llu⁻ ba⁻. Hi⁻ lä⁻ jë⁻ chaah⁻ hma⁻ he⁻ hliih⁻, hü⁻ mü⁻ he⁻ hliih⁻.¹⁸ 18 Lä⁻ jë⁻ chaah⁻ hma⁻ he⁻ llu⁻, sa⁻ le⁻ hü⁻ mü⁻ he⁻ hliih⁻. Ni⁻ chaah⁻ hma⁻ he⁻ hliih⁻, sa⁻ le⁻ hü⁻ mü⁻ he⁻

llu⁻.¹⁹ 19 Ga⁻ lä⁻ jë⁻ chaah⁻ hma⁻ he⁻ sa⁻ hü⁻ mü⁻ he⁻ llu⁻, hnä⁻ dsa⁻ mah⁻ tooyh⁻ cha⁻ je⁻.²⁰ 20 He⁻ lä⁻ ja⁻, lä⁻ jnä⁻ ha⁻ lä⁻ laay⁻ dsa⁻ kyaah⁻ ta⁻ kih⁻.

Ja⁻ lä⁻ jëe⁻ dsa⁻ dsa⁻ taah⁻ jee⁻ jmee⁻ Dio hih⁻

(Lc. 13:25-27)

²¹ Ja⁻ lä⁻ jëe⁻ hi⁻ jäh⁻ kin⁻: “Dsa⁻ jøøh⁻ kyaan⁻, Dsa⁻ jøøh⁻ kyaan⁻”, dsa⁻ taah⁻ jee⁻ jmee⁻ Dio hih⁻. Ma⁻ la⁻ hi⁻ jmee⁻ lä⁻ hyoh⁻ dsë⁻ Täa⁻ kyaan⁻ hi⁻ gya⁻ gya⁻, hi⁻ he⁻ ba⁻ dsa⁻ taah⁻.²² 22 Wa⁻ra⁻ ga⁻ të⁻ jee⁻ llaa⁻ jmi⁻ gya⁻, jwëë⁻ dsa⁻ jäh⁻ siiyh⁻ jnä⁻: “Dsa⁻ jøøh⁻ kyaan⁻, Dsa⁻ jøøh⁻ kyaan⁻, çja⁻ kyaah⁻ mada⁻ he⁻ ga⁻ jmeeh⁻ ga⁻ kwa⁻ jnääh⁻ juu⁻ kyah⁻, kyaah⁻ mada⁻ kyah⁻ ga⁻ hwëe⁻ jnääh⁻ hi⁻ sa⁻ llu⁻, hi⁻ kyaah⁻ mada⁻ kyah⁻ ga⁻ jmee⁻ jnääh⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻?”²³ 23 Ma⁻ ja⁻ jeeh⁻ kih⁻ dsa⁻ he⁻: “Jih⁻ koh⁻ sa⁻ ga⁻ lä⁻ kyuun⁻ hnäh⁻. Go⁻ nää⁻ hnäh⁻ kyah⁻, hnäh⁻ hi⁻ tëe⁻ jmee⁻ he⁻ hliih⁻.”

Ga⁻ jmeey⁻ hne⁻ kiyh⁻ në⁻ ku⁻y hloo⁻
(Mr. 1:22; Lc. 6:47-49)

²⁴ He⁻ ja⁻, hi⁻ nuu⁻ juu⁻ kin⁻ mah⁻ jmeey⁻ lä⁻ jwahn⁻, hi⁻ he⁻ laa⁻ lä⁻ ko⁻ jaa⁻ dsa⁻ ñuuh⁻ hi⁻ cha⁻ hu⁻ dsë⁻ llu⁻ kih⁻. Ga⁻ jmeey⁻ hne⁻ kiyh⁻ në⁻ ku⁻y hloo⁻.²⁵ 25 Ja⁻ jma⁻, ga⁻ juuh⁻ jmi⁻ hi⁻ ja⁻ le⁻ në⁻ kih⁻ hne⁻. Pero⁻ sa⁻ ga⁻ toh⁻, jëeh⁻ ma⁻ chih⁻ në⁻ kih⁻ ku⁻y hloo⁻.²⁶ 26 Pero⁻ hi⁻ nuu⁻ juu⁻ kin⁻ mah⁻ sa⁻ jmeey⁻ lä⁻ jwahn⁻, hi⁻ he⁻ laa⁻ lä⁻ ko⁻ jaa⁻ dsa⁻ too⁻ hi⁻ ga⁻ jmee⁻ hne⁻ kih⁻ në⁻ mi⁻ sii⁻.²⁷ 27 Ja⁻ jma⁻, ga⁻ juuh⁻ jmi⁻, ja⁻ le⁻ tä⁻ ga⁻ jmee⁻ wii⁻ kih⁻ hne⁻ ja⁻, mah⁻ ga⁻ toh⁻. Ga⁻ hee⁻ lä⁻ jë⁻ go⁻ te⁻ —ga⁻ jäh⁻ Jesús.

²⁸ Ma⁻ ga⁻ dsaa⁻ ga⁻ hlëeh⁻ Jesús juu⁻ la⁻, lä⁻ jëe⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁻ jee⁻ ja⁻, ma⁻ jëe⁻ dsayh⁻ ha⁻ lä⁻ la⁻ juu⁻ he⁻ ma⁻ kway⁻.²⁹ 29 Jëeh⁻ ma⁻ hlëeyh⁻ dsa⁻ lä⁻ ko⁻ jaa⁻ hi⁻ jmee⁻ hih⁻ ba⁻, ja⁻ lä⁻ koh⁻ ma⁻ jmee⁻ ta⁻ jwöh⁻ kya⁻ ley⁻.

8

Ga⁻ mi⁻ hlää⁻ Jesús jaa⁻ hi⁻ ma⁻ dsaah⁻ hmih⁻ høø⁻

(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

¹ Lä⁻ ko⁻ ma⁻ ga⁻ jñaa⁻ Jesús ñii⁻ lle⁻ koh⁻ ja⁻, jwëë⁻ dsa⁻ ga⁻ la⁻ le⁻ kaah⁻ kiyh⁻.² 2 Jee⁻ ja⁻ ga⁻ ya⁻ jäh⁻ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ dsaah⁻ hmih⁻ høø⁻. Ga⁻ juuyh⁻ jñey⁻ cha⁻ në⁻ Jesús mah⁻ ga⁻ jäh⁻ siiyh⁻:

—Dsa⁻ jøøh⁻ kyaan⁻, cher⁻ mah⁻ le⁻, leh⁻ ba⁻ hne⁻ cheh⁻ dsoo⁻ he⁻ mi⁻ sah⁻ jnä⁻.

³ He⁻ ja⁻ ga⁻ hü⁻ Jesús ma⁻ goo⁻ mah⁻ ga⁻ kyey⁻ në⁻ kih⁻ dsa⁻ he⁻ mah⁻ ga⁻ siiyh⁻:

—Le⁻ ba⁻, wa⁻ dsa⁻ che⁻ ba⁻ dsoo⁻ kyah⁻.
Lä⁻ chah⁻ ja⁻ ga⁻ ääh⁻ go⁻ te⁻ hmih⁻ høø⁻ ja⁻.

⁴ Ja⁻ ga⁻ ga⁻ jäh⁻ Jesús siiyh⁻:

—Jëe⁻ da⁻, ta⁻ jmeeh⁻ juu⁻ kih⁻ ni⁻ jaa⁻.
Gwa⁻ go⁻ hääh⁻ hñaa⁻ kih⁻ jmi⁻ dsa⁻. Kye⁻ müih⁻ he⁻ kwëeh⁻ hñih⁻ lä⁻ hih⁻ he⁻ ga⁻ jmee⁻

Moisé. Lā`ja` go`jmeē` mah` lā`ñey` ma`jā`
kyah`—ga`jāh` Jesús siyh`.

*Ga`mi`hlāā` Jesús moz` kyaā` juu` hlōō`
(Lc. 7:1-10)*

5 Lā`koo` ma` ga`he` Jesús jwii` Capernaum, ja` jaa` juu` hlōō` chuḥ` kih` Jesús mah` ga` chuuy` kyaah`:

6 —Dsa`jōōh` kyaan`, moz` kyaan` na`kyaā` cha`neh` kin`, ja` jwēte` kiyh`, mo`so`so` liih` goo` tiiy` —ga`jāyh` siyh`.

7 —Niī` ba` jnā` mi`hlāā` jnih` —ga`jāh` Jesús siyh`.

8 Mah` ga`jēh` juu` hlōō` he` siyh`:

—Dsa`jōōh` kyaan`, sa` cha` he` laa` jnā` mah` go`heh` cha`neh` kin`. Lee` ba` koo` jāh`, mah` jā` ba` kih` moz` kyaan`. 9 Jēēh` jnā` ka`lāh`, chaa` hi` jmeē` mada` he` jmeen` kiyh`, hi` tāāh` hlōō` hi` jmeen` hih` kih`. Wa`ra` ga`jmeen` hih` kih` jaa`: “Gwa`jee` oo”, dsooy` ba`. Wa`ra` ga`jwiiin` jñāh`: “Nā` ta` la”, jāy` ba`. Hi` wa`ra` ga`jwiiin` moz` kyaan`: “Jmeē` he` la”, jmeey` ba`.

10 Peer` ga`jēē` dsah` Jesús ma` ga`nuuy` juu` kih` dsa` he`. Mah` ga`siyh` lā`jēē` hi` ma` chaa` kaah` kiyh`:

—Ma`ra` ju`dsoo` jwēēhn` hnāh`, lā`kaa` hwa` Israel sa` ma`jnāāhn` ni` jaa` dsa` hi` dsoo` dsē` lā`koo` dsoo` dsē` dsa` nuuh` la`. 11 Jwēēhn` hnāh`, lloo` koo` jmiī` jwēē` dsa` ya` nāā` ta` kye` ta` niī` hi` dsa` taah` kuh` ma`nuu` ko`jōh` kyaah` Abraham, kyaah` Isaac, hi` kyaah` Jacob gyuuḥ` ya` jwii` kih` Dio. 12 Pero dsa` Israel hi` ma` laa` kwaat` dsa` taah` jee` jmeē` Dio hih`, hi` he` jwāā` dsih` ta` ka`hne` jee` na`hoo`. Jee` jā` ki`hooyh` mah` juuy` cha` jāy`.

13 Ja` ga` jāh` Jesús siyh` juu` hlōō` he`:

—Gwaah` ba` hne` kyaah`, wa` le` kyah` jā` ba` lā`koo` ma` lā` dsoo` hoh`.

Lā`chah` jā`, ga`jā` kih` moz` kyaay`.

*Ga`mi`hlāā` Jesús ma` choo` Pee`
(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)*

14 Ma` ngēē` he` jā`, ñee` Jesús cha`neh` kih` Pee`. Jee` jā` ga`jēēy` ma`choo` Pee` na`kyaay` dsaayh` kyaah` llii`. 15 Mah` ga`sooh` Jesús ma`gooy`. Lā`chah` jā` ya`hiī` llii` kiyh`. Ga`nooy` jee` ma` kyaay` mah` ga`lōoy` jmeey` ta`he` kih` lā`jēē`.

*Ga`mi`hlāā` Jesús jwēē` dsa` dsaah`
(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)*

16 Ta` ga`nuu` jā`, na`jāā` dsa` cha`nē` Jesús jwēē` hi` ma` kye` jmi`lle` hlih`. Kyaah` koo` ga`hlēēyh` ba` ga`hwēēy` jmi`lle` hlih` he` hi` ga`mi`hlāāy` lā`jēē` ga` dsa` hi` ma` dsaah`. 17 Mah` lā`jā` lā`te` he` ga`jāh` Isaia hi` ma` ngēē` juu` kih` Dio lā` ma` ga`jāyh`: “Hñiuy` ba` ga`kay` nē` kiyh` lā`jē` dsoo` jnān, hi` ga`kooy` lā`jē` dsoo` jmi`wiī` jnān` ka`lāh`.”

*Dsa` hi` ma` hnōō` ma` jmeē` ko`jōh`
kyaah` Jesús*

(Lc. 9:57-62)

18 Ma` ga`jēē` Jesús jwēē` dsa` ma` tāāh` lā`ku` lā`jii` kiyh`, ga`jmeey` mada` kyaā` jnāāh` discipulo kyaay`, he` ga`mi`llu` jnāāh` na`moō` mah` haa` jnāāh` ko`jōh` kyaayh` ta` hngaah` ko`taa` jmi`juuh`. 19 Ja` ga` ga`lloo` jāā` ta` jwōh` kyaā` ley, ga`siyh`:

—Ta`jwōh`, niin` kyaah` hne` wa` ha` cha` ha` jee` ga`llooh`.

20 Mah` ga`jāh` Jesús siyh`:

—Cha` ba` too` jee` gwii` hyah`, cha` ba` sii` kih` ta` hi` hēē` gyuuḥ`. Pero Hi` ga`lēē`ngo` la` sa` cha` jee` jāy`.

21 Jñāh` discipulo kyaay` ga`siyh`:

—Dsa`jōōh` kyaan`, kwa` jwē` kin` na`haan` to` nē` tāā` kyaan`, jā` ga` niin` kyaah` hne`.

22 Mah` ga`jāh` Jesús siyh`:

—Nā` ba` hne` kyaah` jnā`. Wa` haa` ba` dsa` na` juu` hlii` kyaā`.

*Ga`jmeē` Jesús hih` kih` lle` mah` hi` tii`
(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)*

23 Lā` ma` ga`he` Jesús neh` na`moō`, ga`nōō` jnāāh` discipulo ko`jōh` kyaayh`.

24 Ni` juu` ga` sa` cha` ja` koo` lle` tā, ga` hi` goo` jwēte. Ga`hluḥ` jmiī` lā`jiih` ga` haa` neh` na`moō`. Pero ma` na`gwii` ba` Jesús. 25 He`jā` jnāāh` discipulo kyaay` na`chaa` jnāāh` jee` ma` na`gwiiy` mah` ga`chiuh` jnāāh`:

—Dsa`jōōh` kyaan`, lāā` jne`, ma`tōōhn` jee` juu` ba` jne` la`.

26 Mah` ga`siyh` jnāāh`:

—¿He` la` gah` hnāh'? Miih` go`te` ba` dsoo` hoh` hnāh`.

Ja` ga` ga`noo` Jesús, ga`jmeey` hih` ga`jā` tii` lle` hi` ga`jmeey` hih` ga`jā` tii` jmiī`. Lā`jā` ba` ga`jā` tī`sih` ga`lā`jē`. 27 Peer` ga`jēē` dsah` jnāāh`, mah` ga`jāh` jnāāh`:

—¿Hiī` ba` dsa` na`? Lā`kye` lle` kyaah` jmiī` nuuh` kiyh`.

*Ga`hwēē` Jesús jwēē` jmi`lle` hlih` hi` ma`
jōō` kih` dsa`*

(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

28 Lā`koo` ma` ga`lla`nōō` jnāāh` ta` hngaah` ko`taa` jā`, jee` la` hwa` kih` Gadara, ya`nāā` uu` dsa` nuuh` hi` ma` jōō` jmi`lle` hlih` kih`, ga`mi`jeey` Jesús. Dsa` he` ga`hwēē` jee` la` to`hōō` kih` hlii`. Hāāy` jwēte, sa` ma` kway` jwē` ma` dsa`ngēē` ni` jaa` dsa` ta` jwē` jā`. 29 Mah` ga`hooyh` kī`gaa`, ga`jāyh`:

—¿Hee` ba` kih` he` ma`ñeh` jee` tōōh` jnāāh` la`, hne` Jesús jōō` Dio? ¿Che` ma`ñeh` mah` heeh` jnāāh` wiī` jāā` sa` ga` ma`lloo` jmiī`?

30 Uy` miih` jee` ma` tāāyh` jā, ma` tāāh` koo` nāā` ñē` ma` kuh` nuu`. 31 Ga` chuuy` lle` hlih` he`, ga`siyh` Jesús:

—Cher'mah' ga'hwëëh' jnääh', kwa' jwë' kyaa' jnääh' dsa'tooh' jnääh' kih' ñe' hi' tääh' oo'.

³² Mah' ga'jäh' Jesús siyh'.

—Go'nää' hnäh' ja'.

Mah' ga'hwëëy', ga'nääy' ga'taayh' tuh'dsë' ñe' he'. Lä'chah' ja', lä'jëë' ñe' he' ga'kyuu'. Ma' ga'tëëy' koo' lle' hwa', ko'dsoo' jwë' ba' ga'saay' cha'jmii' juuh'. Jee' ja' ga'juuy' neh' jmi'. ³³ Dsa' hi' ma' hää' ñe', ga'nää' ko'chih' cha'hlii' ta' jee' jwii' na'jmeeyh' juu' ha' lä' ga'la' kih' ñe', hi' ha' lä' ga'la' kih' dsa' hi' ma' jøø' lle' hliih' kih'. ³⁴ He'ja' ga'lä'jëë' dsa' hi' ma' chaa' jee' jwii' ja', ga'hwëëy' mah' ga'nääy' ga'mi'jey' Jesús. Ma' ga'jëëy', ga'chuuy' kyaayh' mah' wa'llaayh' jee' ja'.

9

Ga'mi'hlää' Jesús jaq' hi' sa' liih' goo' tü'
(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

¹ Ma'ngëë' he' ja', ga'he' Jesús ka'läh' neh' na'moo' ngaayh' ta' hngaah' ko'taa' ta' jwi' kiyh'. ² Ma' ga'llaayh' ja', na'jää' dsa' cha'nëy' jaq' hi' dsaah' hi' sa' liih' goo' tü' na'kya' né' jii'. Ma' ga'jëë' Jesús dsoo' ba' dsë' dsa' he', he'ja' ga'jäyh' siyh' hi' sa' liih' goo' tü':

—Wa' nöh' hoh' gyuu' kyaan', ma'na'che' ba'lä'jë' dso'kye' kyah'.

³ Jee' ja' ma'tääh' ko'llaa' ta'jwoh' kyaa' ley. Hi' he' ga'jmeë' huüdsë' he' ga'hleëh' Jesús lä'ja' he' ga'mi'kwayh' Dio ba'ja'.

⁴ Pero ga'lä'liih' ba' Jesús he' huüdsë' ma' jmeë' dsa' he', he'ja' ga'jäyh':

—¿He'la' jmeeh' hnäh' huüdsë' hliih' lä'na'? ⁵ ¿Hee' ga'na' sa'jwëëh', laah' hnäh'? ¿Che' he' chiih' jne' jaq' hi' dsaah': "Ma'na'che' dso'kye' kyah'", o he' chiih' jnih': "Noo', kii' jii' kyah', mah' gwaah'?" ⁶ He'ja' jmeen' he' jwëëh' ga' mah' lä'ngëëh' hnäh', Hi' ga'lëë'ngo' la' ba' na'ngë' jwë' jmi'gyuu' mah' chey' dso'kye' kih' dsa'.

Ja' ga'ga'jäh' Jesús siyh' hi' sa' liih' goo' tü':

—Jnä' jwahn' noo', kii' jii' kyah', gwaah' cha'neh' kyah'.

⁷ He'ja' ga'noo' dsa' he' ngaayh' cha'neh' kiyh'. ⁸ Ma' ga'jëë' dsa' ngaah' hi' ma' dsaah' he', ga'lä'dsaq' dséy' cha'miih' mah' ga'jmeey' juuh' kih' Dio, ta'la' kih' he' ga'kwëëyh' cha'miih' be' jaq' dsa'ñuuh' mah' mi'hlääy' dsa'dsaah'.

Ga'tëëh' Jesús Matä'
(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹ Lä' ma' ya'hëë' Jesús jee' ja', ga'jëëy' jaq' dsa'ñuuh' hi' cheq' Matä', hi' ma' gya' në'ta' kih' kooy' ku'sih'. Mah' ga'jäyh' siyh':

—Ña' wa'jmeen' ko'jøh'.

He'ja' ga'nooy', ga'jmeey' ko'jøh' kyaah' Jesús.

¹⁰ Pero he' ga'la'. Ma' gya' Jesús kuh'hüh' cha'neh' kih' Matä'. Jwëë' dsa' hi' ma' koo' ku'sih' hi' ññah' dsa' wa' hi' cha' hi' ma'tääh' né' mes' kuyh' ko'jøh' kyaah' Jesús hi' kyaa' jnääh' discípulo kyaay'. ¹¹ Ma' ga'jëë' dsa' fariseo, heh' ga'jmeey' lä'ja', mah' ga'jäyh' siyh' jnääh':

—¿He'la' kuh' ta'jwoh' kyaah' hnäh' ko'jøh' kyaah' dsa' hi' koo' ku'sih' na' hi' kyaah' ññah' dsa' wa' hi' cha' hi'?

¹² Ma' ga'nuu' Jesús juu' ja' mah' ga'jäyh':

—Sa' jmeë' bii' té'më' kih' dsa' hi' lluu', kih' dsa'dsaah' ba' jmeë' bii'. ¹³ Go'nää' hnäh' mi'tëë' hnäh' hñaah' he' hnøø' jäh' juu' la': "Hnoon' wa'lä'ñih' hoh' hnäh' ba', sa'hnoon' he'jëëh' hnäh' jah' né' na'hyoo'", ga'jäh' Dio. Sa' ma'jan' kih' hi' lluu', kih' hi' cha' dso'kye' kih' ba' ma'jan', mah' wa' dsa'jeyyh' kyaah' Dio.

Ga'ngü' dsa' juu', he'la' sa' tü' discipulo ko'hwëë' he' kuh'hüh'

(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴ Ja'ga' ya'nää' dsa' hi' ma' ga'nää' kyaah' Jwaa', ga'mi'jey' Jesús mah' ga'ngüy' juu' kiyh':

—¿He'la' ma'la' jnääh' ba' kyaah' fariseo, ko'lla'jiih' ba' sa' kih'hüh' jnääh' jee' ngii' jnääh' kih' Dio, mah' sa' jmeë' lä'ja' discipulo kyaah'?

¹⁵ He'ja' ga'jäh' Jesús siyh':

—Sa' cha' ti'meeh' dsë' hi' tääh' jee' dsa'jëë' goo' dsa' ta'ko'jiih' gya' dsa'ñuuh' hi' dsa'jëë' goo' jee' ja'. Pero lloo' koo' jmi' wa'ra' ga'llee' dsa' dsa'ñuuh' hi' dsa'jëë' goo' he'. Ma'ja' ga'tu' dsa' kyaay' he' kuh'hüh' mah' chuuy' kyaah' Dio. ¹⁶ Ni' jaq' dsa' sa' kwa' kiyh' tøy' hmiih' hmëë' né' hmiih' ma' gyuh'. Jëëh', hmiih' hmëë' dsa'dsuh' mah' jmeë' dsa'gyii' hmiih' ma' gyuh' cha'ga'miih'. ¹⁷ Hi' lä'ja', ni' jaq' dsa' sa' kwa' kih' chiyh' jmih' mi'jeh' hmëë' neh' loo' ma'gyuh'. Cher'mah' ga'chih' dsa' he' hmëë' ja' neh' loo' ma'gyuh', chah' ba' gyii', jëëh' sa' kwa' jwë' ää'. Tyy' jmih' mi'jeh' hmëë' hi' heë' loo' ka'läh'. He'ja' neh' loo' hmëë' ba' dsa'hoo' jmih' mi'jeh' hmëë'. Mah' lä'ja' ba' mi'hee' ko'jøh' lä'to'.

Jø'mii' Jairo kyaah' jaq' dsa'më' hi' ma' dsaah'

(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

¹⁸ Ta'ko'jiih' hlëëh' gyih' lä'ja', ma' ga'lloo' jaq' dsa'jøøh'. Ga'juuyh' jnëy' cha'në' Jesús, mah' ga'jäyh':

—Gyuu' më' kyaan', koo' ma'juu' ba'. Man' mah' go'kyeh' gooh' né' kiyh' mah' lä'jiyh'—ga'jäh' dsa'jøøh' he'.

¹⁹ Mah' ga'noo' Jesús jee' ma' gya', ga'lla'lley' kaah' kih' dsa' he', hi' ga'nøø'

jnāäh' kō-jōh' kyaayh'. ²⁰ Jee' ngooy' ja-
 jaa' dsa-mē' hī- ma' hya- gya-to' jī- ñe- jēē-
 dsoo' kih', ga' llooy' ta- ka' luu' Jesús mah'
 ga' su' miih- cha' gooy- cha' hoo' sa' hmih-
 kiyh'. ²¹ Jēēh' ma' laay': "Wa' ra- jāh' kih'
 kōo- tēēn' su' miih- cha' goon- sa' hmih-
 kiyh', hlāän' go- te-." ²² Ma' ga' jeeh- Jesús
 hñii', ga' jēēy' dsa- mē' he' mah' ga' siyh':

—Wa' jēē' hoh' gyaan'. Kih' he-
 ma' lä- dsoo' hoh' kin', ma' hlaah' ba' hne-.

Lä- chah' ja- ga' jā' go- te' kih' dsa- mē' he'.

²³ Lä- ma' ga' lloo' Jesús kih' dsa- jōoh' he',
 ga' jēēy' tē- hī- ma' tāäh' luu' hma- ta',
 hi' ma' tāäh' dsa- ki- hoooh'. ²⁴ Mah' ga' siyh'
 lä- jēē' dsa- he':

—Hwēē- da' hnäh' jee' la-. Chih- mē' na-
 sa' na' juu', hī- na' gwii- ba' na-.

Mah' ga' mi' kwah' dsa- kih' Jesús, ma'
 ga' jāyh' lä- ja-. ²⁵ Ma' ga' hwēē- dsa- he' ta'
 ka' hne-, ga' hey' jee' na- kyaa' chih- mē' he'.
 Ga' sooyh' gooy-. Hi- lä- chah' ja- ga' noo-
 chih- mē' he'. ²⁶ Lä- kaa- hwa' ja- ga' nuu'
 dsa- juu' ja-.

Ga' mi' hlää' Jesús uu' dsa- tuu'

²⁷ Lä- ma' ya- hēē' Jesús jee' ja-, uu'
 dsa- tuu' ma' chaa- kaah' kiyh', chuuy'
 kyaayh':

—i'Wa' lä- ñih' hoh' kyaa' jnāäh', hne- laah'
 sa' ju' kih' David!

²⁸ Lä- ma' ga' he' Jesús cha' neh-,
 ga' mi' jāh- dsa- tuu' he' kiyh', mah' ga' jāh'
 Jesús siyh':

—¿Che' laah' hnäh' dsoo' lih- jmeen' he-
 na'?

—Leh' ba' hne- Dsa- jōoh' kyaan- —
 ga' jāh' dsa- tuu' he'.

²⁹ Ja' ga' ga' chuy' mi' nē' dsa- tuu' he', mah'
 ga' siyh':

—Wa' le' kyah' hnäh' lä- kōo- ma- lä- dsoo'
 hoh' hnäh' kin'.

³⁰ Lä- chah' ja- ga' na' mi' nē' lä- uu'
 dsa- tuu' he'.

Pero ga' taah- Jesús juu' ga' chuuy'
 cha- miih- kyaah' dsa- tuu' he', ga' siyh':

—Sa' wa' lä- ñe- ni' jaa- dsa- kih' he- la-.

³¹ Pero lä- kōo- ga' hwēē- bih' jee' ja-
 ga' lōoy' hlēēyh' kih' Jesús lä- kaa- hwa' ja-.

Ga' mi' hlää' Jesús jaa- dsa- koo'

³² Kōo- ma' hwēē- ba' dsa- tuu' he' jee'
 ja-, ma' ga' lla- nää' dsa- hī- jāā- jaa-
 dsa- koo' hī- ma' kye- jmi- lle' hlih'.

³³ Lä- kōo- ma' ga' llee- Jesús jmi- lle' hlih'
 he', ga' lōo' hlēēh' dsa- hī- ma' koo' he'.
 Peer' ga' lä- dsa- dsē' dsa- hī- ma' tāäh' jēē-
 jee' ja-.

—Jih' koh' sa' ma- jēē' jne' lä- na- hwa' Is-
 rael la- —ma' jāyh'.

³⁴ Pero dsa- fariseo ma' jāh':

—Dsa- jōoh' kyaa' jmi- lle' hlih' ba' na-
 kwa' be' kiyh' mah' hwēēy' jmi- lle' hlih'.

Peer' ga' lä- ñih' dsē' Jesús kih' dsa'

³⁵ Ga' ngēē' Jesús ga' lä- kaa- jee' hla- jwii-
 kaah' jwii- mäh-, ma' mi- tēēy' dsa- neh-
 gwah- kih' jee' jwii- ja-, ma' kway- ju' hmēē'
 lä- kōo- jāā- Dio dsa- lä- hih' kih', hi' ma'
 mi- hlääy' dsa- dsaah' hi' ma' jiuuyh' dsoo'
 jmi' wii' kih' dsa-. ³⁶ Lä- kōo- hä' ma' jēēy'
 jwēē' dsa- hī- dsa- nää' cha' nēy', ga' lä- ñih'
 dsēy' kih'. Jēēh', ma' na' hēēy', ga' nāay'
 na- saa- na- jñeey'. Ma' laay' lä- koh' borrego
 hī- sa' chaa- juu'. ³⁷ He' ja- ga' siyh' jnāäh'
 discípulo kyaay':

—Ma' ra' ju' dsoo', cha- miih- he- ma' le'
 chooh' jne', pero miih- go- te' ba' dsa- hī-
 tāäh' jmee' ta'. ³⁸ He' ja- chuuy' hnäh'
 cha- miih- kyaah' dsa- juu' ta' mah' cheey'
 jwēē' hī- chooh' ta' kiyh'.

10

Ga' hñaa' Jesús lä- jēē' gya- tuu' apóstole
(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

¹ Ja' ga' ga' tēēh' Jesús lä- jēē- gya- tuu'
 jnāäh' discípulo kyaay', ga' hñaa' jnāäh'
 mah' jmee' jnāäh' ta' kiyh'. He' ja' ga' hnäh'
 jnāäh' be' he- hwēē' jnāäh' jmi- lle' hlih',
 hi' mi' hlää' jnāäh' dsa- kih' na- ku' na' ngii-
 ' dsoo'. ² Lä- jēē- gya- tuu' jnāäh' apóstole
 kyaay', ma' chee- jnāäh' lä- la-: To- nē' he'
 Simón hī- ma' chee- Pee', kyaah' Andre'
 øøyh', Jacobo he' joo' Zebedeo kyaah' Jwaag'
 øøyh', ³ Felipe he', kyaah' Bartolomé, Tamá
 he' kyaah' Matá hī- ma' koo' ku' sih', Ja-
 cobo he' joo' Alfeo, kyaah' Lebeo hī- ma'
 tēēh' dsa- Tadeo, ⁴ Simón dsa- cananita he',
 kyaah' Juda Iscariote hī- ga' ngēē' Jesús.

Ga' chee' Jesús dsa- kyaay' mah' kway'
ju' hmēē'

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵ He' ja- ga' chee' Jesús lä- jēē- gya- tuu'
 jnāäh', mah' ga' jmeey' mada' kyaa' jnāäh',
 ga' jāyh':

—Ta' go- nää' hnäh' ta' jee' tāäh' dsa- hī-
 sa- laa' judiu, ni' ta' go' taah' hnäh' jee' jwii-
 he- na- hee' hwa' Samária. ⁶ Go- nää' hnäh'
 jee' tāäh' dsa- judiu ba', hī- laa' lä- koh' bor-
 rego hī- na- hēē'. ⁷ Go- nää' hnäh' go- kwa'
 hnäh' juu' la-: Ma' ya' jāh' he- jāā- Dio dsa-
 lä- hih' kih'. ⁸ Ja- mi- hlääh' hnäh' hī- dsaah',
 ja- cheh' hnäh' dsoo' hmih' hōo', ja- mi' jiih'
 hnäh' dsa- hī- ma- na- juu', ja- hwēēh' hnäh'
 jmi- lle' hlih'. La' ma' hñah- ba' hnäh' be'
 na-, he' ja- ta' kōo' hnäh' jñeeh' hnäh' kih'
 dsa-.

⁹ Ta- ka- hnäh' ku' nōo', kuu' tōo', ni- kōo-
 ñe' nōo'. ¹⁰ Ni' ta' ka- hnäh' sa' tuh- kih'
 cha' jwē', ni' ta' ka- hnäh' jyoh' lēē' hmih-
 kyah' hnäh', ni' mi- he- heeh' hnäh', ni'
 hma- hu' ka- läh'. Jēēh' jaa- hī- jmee- ta', lle'
 kih' hyoyh' he' kuyh'.

¹¹ Wa' ha- cha- ha- jee' ga' lla- nāäh'
 hnäh', jwii- kaah' jwii- mäh-, ja- hnaah'

hnäh' jaa' dsa- hi- llu' dsé' mah' jäh' hnäh' cha'neh' kiyh' lä' jih' hwëeh' hnäh' jee' ja'. ¹² Wa'ra- ga' taah' hnäh' cha'neh' kih' dsa-, ja' jmeeh- hnäh' Dio kiyh'. ¹³ Cher'mah' ga' heeh' dsa- he- ma' jmeeh' hnäh' Dio kiyh', jä' na' jøøh' cha'neh' ja-. Pero cher'mah' sa' ga' heeyh-, sa' lä' jmää' juu' he- ma' hlëeh' hnäh' ja-. ¹⁴ Cher'mah' sa' ga' heeyh- hnäh' jee' la- nääh' hnäh' hi' cher'mah' sa' ga' nuuy' juu' he' kye'h' hnäh', ja- hwëeh- hnäh' cha'neh' ja- o' jee' jwii- ja-. ja' hlah' wa' hløø- he- na' beh- ma' täih' hnäh'. ¹⁵ Ma'ra- ju'dsoo' jwëehn- hnäh', cha' ga' miih- wii' jëé' dsa- kih' jee' jwii- jee' sa' heeyh- hnäh' lä' koh' ga' jwii- Sodoma kyaah' Gomorra wa'ra- ga' té' jee' jmee' Dio jwiz-.

Ga'jah' Jesus jëé' dsa- kyaay' cha' miih- he- wii'

¹⁶ Nuuh- da' hnäh', jnä' cheen- hnäh' laah' hnäh' lä' koh' borrego hi- ga' nää' jee' kih' jah' hää'. Hnøø' leeh' hnäh' lä' koh' liih- miih', hi' jmee' hnäh' hwaah' lä' koh' jaa' juu-. ¹⁷ Leeh' hnäh'. Jëeh', ngëé' dsa- hnäh' kih' dsa- ta'. Jmi'baa' dsa- hnäh' neh- gwah' kiyh'. ¹⁸ Kwaat' kih' juu' kin' ngëé' dsa- hnäh' kih' dsa- ta' kaah' mah' kwah' hnäh' ju'dsoo' kin' cha'ney' hi' lä' ja' ka- läh' kih' lä' jëé- hi- sa' laa' judiu. ¹⁹ Wa'ra- ga' té' jee' ngëé' dsa- hnäh' kih' dsa- ta', ta' ka- hnäh' huud'sé- ha- lä' hlëeh' hnäh' o' ha- lä' juu' kwah' hnäh'. Wa'ra- ga' té' jee' hlëeh' hnäh', Dio ba' kwa' juu' ha- lä' hlëeh' hnäh'. ²⁰ Jëeh', ja' he' hnäh' he- hlëeh' hnäh'. Jmi- lle' kih' Tää' jnän' ba' ja- kway' juu' he- hlëeh' hnäh'.

²¹ Ngëé' dsa- øøh' kih' dsa- ta' mah' jngëeh' dsih'. Ja' ba' lä' ja' jmee' dsa' kih' joo' ka- läh'. Hnih' tee' kyaah' cho' jmi- lä' jih' liyh' jngüyh' kih'. ²² Lä' jëé' dsa- jmee' na' høøh' kyah' hnäh' kwaat' kin-. Pero hi- kwëéh' dsé' lä' jih' llaa', hi- he' ba' lää'. ²³ Wa'ra- ga' jmeeh- dsa- hnäh', go- nää' hnäh' ta' jyoh' jee' jwii-. Jëeh' ma'ra- ju'dsoo' jwëehn- hnäh', jäh' Hi' ga' lëé' ngo' la- jää' sa' ga' ma' ngëéh' hnäh' lä' kaa' jwii- kih' hwa' Israel.

²⁴ Sa' jøøh' ga' discípulo lä' koh' ga' ta' jwöh' kyaay'. Ni' moz-, sa' jøøyh' ga' lä' koh' ga' dsa- juuy. ²⁵ Lee' ba' kih' discípulo jmeey' lä' koo- jmee- ta' jwöh' kyaay'. Lä' ja' ka- läh' lee' ba' kih' moz' jmeey' lä' koo- jmee- dsa- juuy. Hi' cher'mah' dsa- juu' cha'neh' ga' tëéh' dsa- Beelzebú, joh' ga' sa' jäyh' kih' hi- chaä- kiyh'.

Hi- kih' jmeen' gah' jne' (Lc. 12:2-7)

²⁶ He- lä' ja-, ta' wa' gah' hnäh' kih' hi- jmeeh- hnäh'. Jëeh', sa' cha- ni- miih- he- na- jlë-, he- sa' lä' jnä'. Hi' lä' jëé- he- na- hmää', lloo- koo- jmi- lä' ñe- dsa-.

²⁷ Lä' jëé- he- jwëehn- hnäh' jee' na' hoo-, hlëeh' hnäh' jee' jnä' wa' je-. Hi' lä' jëé- he- jwëehn- hnäh' hñaah', wii' hnäh' gyuu' hne' mah' hlëeh' hnäh' ki- gaa-. ²⁸ Ta' wa' gah' hnäh' kih' dsa- hi- jngüih' jmi- ngo'. Hi- he' sa' le' jngüyh' jmi- lle' kyah' hnäh'. Wa' gah' hnäh' kih' hi- lih' taah' hnäh' cha' je- lä' kye- jmi- lle' kyah' hnäh'. ²⁹ Che' sa' hnëé- dsa- uu' gyuu- ta' kyaah' koo- ñe' nøø'? Pero ni' jaa- hi- he' sa' le' täh' hwa' cher'mah' sa' ga' kwa- Tää' jnän' jwé'. ³⁰ Lä' kye- jnu- lleh' hnäh' na' he' ga' lä' jëé- kih' Dio. ³¹ He' ja- jwahn-, ta' wa' gah' hnäh'. Kyeé' ga' hnäh' cha- ga' miih- lä' koh' ga' jwëé' gyuu' ta'.

³² Cher'mah' hi- ga' mi- jnää- hñii' laay' kyaan' cha'né' dsa-, ja' ba' lä' ja- mi- jnää' jnih' cha'né' Tää' kyaan- hi- gya' ya' jwii'. ³³ Pero cher'mah' hi- hmä' juu' he- laay' kyaan' cha'né' dsa-, ja' ba' lä' ja- jmeen' kiyh' ka- läh' cha'né' Tää' kyaan- hi- gya' ya' jwii'.

Tee' dsa- kwaat' kih' Jesus (Lc. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Ta' wa' laah' hnäh', ma- jan- mah' jmeen' hii' ti- kih' dsa- jmi- gyuu-. Sa' ma- jan- mah' hii' ti-. Ma- jan- mah' llan' hñii- ba'. ³⁵ Ma- jan- llan' hñii- mah' tee' jooj' kyaah' jmi- i- ja- ba' lä' ja- ka- läh' chih- mé' kyaah' chooy' hi- ma' jooj' kyaah' ma- chooy'. ³⁶ He' ba' hi- chaä- koo- cha'neh-, jmeey' na- hääh' dsa- kyaayh'. ³⁷ Hi- hnää' cho' jmi- lä' koh' ga' jnä-, sa' høø- kwaat' leey' dsa- kyaan-. Hi- hnää' jo- ñuu' jo- mi- y' lä' koh' ga' jnä-, sa' høø- kwaat' leey' dsa- kyaan-. ³⁸ Hi- sa' jää- cru- kyaä' mah' jmeey' ko- joh' kyaah' jnä-, sa' kwa- kin- leey' dsa- kyaan-. ³⁹ Hi- hnooh- ha- lä' jee' lä' chaay- llu-, hi- he' juu' ba'. Pero hi- kwaä- hñii' juu' kwaat' kin-, hi- he' ba' lää'.

Hyoh' dsa- kyaä' Dio jñe' (Mr. 9:41)

⁴⁰ Hi- heeh- hnäh', jnä' ba' he' ma- heeyh-. Hi- hi- heeh- jnä', ma- heeyh- hi- ga' chee' jnä' ba' ja-. ⁴¹ Hi- heeh- jaa- dsa- hi- ngëé- juu' kih' Dio, kih' he- na- hñaay' kih' Dio, hyoyh' lä' koo- te' he- hyoh- hi- ngëé- juu' ja-. Hi- heeh- jaa- hi- lluu-, kih' he' laay' dsa- lluu-, hyoyh' lä' koo- te' he- hyoh- hi- lluu' he'. ⁴² Wa' hi- cha' hi-, hi- kwëéh' koo- vas' jmi- dsé- gyuh' jaa- hi- pih' la-, kih' he- laay' discípulo kyaan-, ma'ra- ju'dsoo' jwëehn- hnäh', hyoyh- ba' jñeey'.

11

Ga' chee' Jwaa' dsa- kyaay' mah' na' ngüy' juu' kih' Jesus (Lc. 7:18-35)

¹ Ma ngëe' ma' jmee' Jesús mada' lä' la' kyaa' jnääh', ya' hëyë' ngooy' na' hlëyëh' dsa', hi' na' kway' juu' lä' kaa' jee' jwii' kih' dsa' goo' jnääh'.

² Jwaa' hi' ma' choo' jmi' ma' hää' neh' ñe'. Ma' ga' nuuy' lä' jë' he' ma' jmee' Cristo, ga' cheey' uu' discípulo kyaay', ³ mah' na' ngüy' juu' kih' Jesús:

—¿Che' hne' he' hi' nøø' juu' jä' o che' jää' jnääh' jñah'?

⁴ Mah' ga' jeeh' Jesús juu' kiyh', ga' siyih':
—Go' naä' hnäh', mah' go' jmeeh' juu' kih' Jwaa' lä' jë' he' nuuh' hnäh' hi' lä' jë' he' jëeh' hnäh' la'. ⁵ Hi' tuu' ma' jëyë' ba', hi' jluuh' ma' ga' nääy' ba', ma' laa' ba' hi' ma' dsaah' dsoo' hmih' høø', hi' gwii' ma' nuuy' ba', hi' ma' juu' ma' lä' jiih' ba', hi' hi' tä' ñee' ma' nuu' bih' ju' hmëe'. ⁶ Llu' la' kih' hi' sa' jmee' to' dsë' kwaat' kin' —ga' jäh' Jesús siyih'.

⁷ Lä' koo' ma' ga' naä' discípulo kyaa' Jwaa', ga' løø' Jesús hlëyëh' dsa' kih' Jwaa' mah' lä' dsooh' dsëy' ha' lä' ma' laay'. Ga' jäh':

—¿Ha' lä' laa' hi' na' nääh' hnäh' na' jëeh' hnäh' jee' oo' hwa' kii' ? ¿Che' ma' laay' lä' koh' hma' tah' he' gwa' gyaa' lle'?

⁸ ¿Cher' mah' sa' laay' lä' ja' hi' na' jëeh' hnäh', ha' ba' lä' laay' ja' ? ¿Che' ma' laay' jaa' dsa' nuuh' hi' ma' k'eh' hmäh' llu' ? Ñe' ba' jne', lä' jëe' hi' k'eh' hmäh' llu', hi' he' tääh' cha' neh' kih' rey' ba'. ⁹ He' ja', ¿hee' ba' laa' hi' na' jëeh' hnäh' ? ¿Che' laay' jaa' hi' ngëe' juu' kih' Dio? Jnä' jwëeh'n' hnäh' laay' ba'. Hi' ma' ra' he' laay' jøøh' ga' lä' koh' ga' jñah' hi' ma' ngëe' juu' kih' Dio. ¹⁰ Jëeh', Jwaa' he' hi' na' sii' kih' lä' la':

Chëen' jaa' hi' dsa' kwa' juu' kin'.
Hi' he' dsoo' ta' cha' neh' mah' mi' lluy' jwë' kyaah'.

¹¹ Ma' ra' ju' dsoo' jwëeh'n' hnäh'. Jee' kih' lä' jëe' hi' ga' lä' chaa' kih' dsa' më', sa' chaa' hi' jøøh' ga' lä' koh' ga' Jwaa' hi' ma' choo' jmi'. Pero hi' laa' mäh' ga' kih' gyaah' ya' jwii' hi' he' jøøh' ga' lä' koh' ga' Jwaa'. ¹² Lä' koo' ma' ja' Jwaa' hi' ma' choo' jmi', lä' jiih' na', he' wii' ba' dsa' taah' dsa' jee' jmee' Dio hih'. Dsa' hää' kway' be' dsa' taayh' jee' ja'. ¹³ Jëeh', lä' jëe' hi' ga' ngëe' juu' kih' Dio hi' ma' chaa' llo' joo', kwee' ba' la' juu' kiyh' he' ga' kway', hi' lä' ja' ley ka' läh' lä' jiih' kih' Jwaa'. ¹⁴ Cher' mah' chaa' hi' hnøø' heeh' juu' la', Jwaa' he' laay' Elia' hi' nøø' juu' jä'. ¹⁵ Hi' hnøø' heeh' juu' la', wa' heeyh'.

¹⁶ Jwëeh'n' hnäh' ha' lä' koh' laa' dsa' hi' chaa' na'. Chaayh' miih' lä' koh' chih' hi' tääh' j' hmooh' hi' ti' choo' juu' kyaah' dsa' kyaayh'. ¹⁷ Jäh': "Ma' juu' jnääh' su' he' jmee' jëe' hoh' hnäh' kyaah' luu' hma' ta' pero sa' ga' hiih' hnäh' ma' jmeeh' hnäh' ja'. Ma' hä' jnääh' su' he' ti' meeh'

dsë', ni' lä' ja' sa' ma' hoo' hnäh'", jäh' chih' he' siyih' dsa' kyaayh'.

¹⁸ Lä' ja' ka' läh' jmee' dsa' hi' chaa' na'. Jëeh', ja' Jwaa' hi' ga' kuh' ga' hih' miih' go' te' mah' ma' jäh' dsa' kiyh': "Kye' jmi' lle' hliih'." ¹⁹ Lä' ja' ka' läh', ja' Hi' ga' lëe' ngo' la' hi' kuh' hih' na' tee' kih' mah' jäh' dsa' kiyh': "Jlaa' ngëe', mah' lä' heeyh'. Jwayh' kyaah' lä' jëe' hi' koo' ku' sih', laay' ome' kyaa' dsa' hi' sa' tooh' ta'", jäh' dsa' hi' chaa' na'. Pero kyaah' he' jmee' Dio, lii' lu' ba' huu' dsë' kiyh'.

Jëe' wii' lä' jëe' hi' chaa'
(Lc. 10:13-15)

²⁰ Ja' ga' ga' løø' Jesús juuh' kih' dsa' hi' ma' tääh' lä' koo' lä' koo' jwii' juuh' jee' ga' jmeey' cha' miih' he' juh' gaa'. Ni' lä' ja', sa' ga' jeyh' kyaah' Dio. He' ja' ga' jäh' siyih'.

²¹ —Peer' jwii' hnäh' dsa' hi' tääh' jwii' Corazin! Peer' jwii' hnäh' dsa' hi' tääh' jwii' Betsaida! Wa' ra' jäh' kih' ma' jëe' dsa' hi' tääh' Tiro kyaah' jwii' Sidón ha' lä' la' he' juh' gaa' he' ma' jmeen' jee' kya' hnäh', ma' lii' sa' ga' jeyh' kyaah' Dio, ma' këyh' hmäh' jwä' hi' ma' suy' hñiiy' tu' jwa', jmeey' lii' he' ti' meeh' dsëy'.

²² He' ja' jwëeh'n' hnäh', wa' ra' ga' t'e' jmi' jee' le' jwiz', cha' ga' miih' wii' jëeh' hnäh' lä' koh' ga' dsa' hi' chaa' Tiro kyaah' Sidón.

²³ Hnäh' hi' chaa' Capernaum, jmeeh' hnäh' huu' dsë' he' t'ëh' hnäh' gyaah'. Pero ñiih' ga' kih' cha' je' go' naäh' hnäh'. Jëeh', wa' ra' jäh' kih' jwii' Sodoma ga' jmeen' he' juh' gaa' he' ma' jmeen' jee' kya' hnäh', lä' ma' hla' ja' ba' lä' jiih' na'. ²⁴ He' ja' jwëeh'n' hnäh', wa' ra' ga' t'e' jee' le' jwiz', cha' ga' miih' wii' jëeh' hnäh' lä' koh' ga' he' jëe' hi' ma' tääh' Sodoma.

Ga' jäh' Jesús he' sa' hii' hma' yu' kiyh'
(Lc. 10:21-22)

²⁵ Hor' ja' ga' jäh' Jesús siyih' Dio:

—Kwan' ti' hmaah' kya' Tää' kyaan', hne' laah' Dsa' jøøh' kih' gyaah' hwa', jëeh' ga' hmäh' lä' jë' juu' la' kih' hi' kyaah' hi' kih' hi' ngëe'. Mah' ga' mi' jnääh' juu' kya' kih' hi' laa' lä' koh' jaa' chih' mäh'. ²⁶ Jëeh', ga' tih' ba' hoh' jmeeh' lä' ja', Tää'.

²⁷ Ga' lä' jëe' go' te' ba' ga' tooh' Tää' kyaan' goon'. Ni' jaa' sa' kyuu' joo' Dio, ma' la' Tää' ba' kyuu' jnä'. Ni' sa' chaa' hi' kyuu' Tää'. Ma' la' jnä' hi' laa' joo' ba' kyuu' jniih', hi' lä' ja' lä' kyuu' dsa' hi' hnoon' mi' jnään' kih'.

²⁸ Lä' jëe' hnäh' hi' ma' hwa' kih' lä' jë' he' dsa' ngëe' hnäh', ya' naä' hnäh' kyaah' jnä' mah' jmeen' t'ëh' hoh' hnäh'. ²⁹ Wa' kye' ko' jøøh' hma' yu' kin' mah' mi' t'ëe' hnäh' kin'. Jëeh', hwa' ba' jnä', mah' jøøh' dsën' ka' läh'. Lä' ja' mo' so' kah' ga' hnäh' huu' dsë' ha' lä' le' kya' hnäh'. ³⁰ Jëeh' sa'

hii⁻ hma⁻ yu⁻ kin⁺, ni⁻ sa⁺ jwëëh⁻ mada⁻ he⁻ jmeen⁻ kyah⁻ hnäh⁻.

12

Ga⁻hlëeh⁻ Jesús ha⁻ lä⁻ la⁻ jmiü⁻ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë⁻

(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

¹ Koo⁻ jmiü⁻ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë⁻, ga⁻ngëë⁻ Jesús jee⁻ ma⁻ na⁻ jnääh⁻ chaah⁻ trigo mah⁻ ja⁻ ga⁻ lä⁻ kyah⁻ jnääh⁻ discípulo kyaay⁻. He⁻ ja⁻ ga⁻ lөө⁻ jnääh⁻ hnäh⁻ jnääh⁻ miü⁻ sa⁻ gwah⁻ trigo mah⁻ ga⁻ kih⁻ jnääh⁻. ² Ma⁻ ga⁻ jëë⁻ dsa⁻ fariseo lä⁻ koo⁻ ma⁻ jmee⁻ jnääh⁻, ga⁻ jäyh⁻:

—Jëë⁻ da⁻ ha⁻ lä⁻ jmee⁻ discípulo kyaah⁻ he⁻ sa⁻ ga⁻ tëë⁻ jne⁻ jmeen⁻ jmiü⁻ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë⁻ —ga⁻ jäyh⁻ siyh⁻ Jesús.

³ Mah⁻ ga⁻ jäh⁻ Jesús siyh⁻:

—¿Che⁻ sa⁻ ma⁻ heh⁻ hnäh⁻ lä⁻ koo⁻ ga⁻ jmee⁻ David koo⁻ hä⁻, lä⁻ ma⁻ ja⁻ kyoyh⁻ kyaah⁻ hi⁻ ma⁻ ga⁻ nää⁻ kyaayh⁻? ⁴ Ga⁻ hey⁻ neh⁻ gwah⁻ mah⁻ ga⁻ kuyh⁻ he⁻ füiü⁻ he⁻ ma⁻ na⁻ jөө⁻ he⁻ sa⁻ lle⁻ kih⁻ ma⁻ kuyh⁻ hi⁻ ga⁻ kwëëyh⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁻ nää⁻ kyaayh⁻. Jëëh⁻, ma⁻ lä⁻ jmi⁻ dsa⁻ ba⁻ ma⁻ na⁻ ngë⁻ jwë⁻ kuyh⁻ he⁻ füiü⁻ ja⁻. ⁵ ¿Che⁻ sa⁻ ma⁻ heh⁻ hnäh⁻ lä⁻ koo⁻ lle⁻ në⁻ ley⁻ kih⁻ Moisé? Jmiü⁻ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë⁻ ga⁻ jmee⁻ ba⁻ jmi⁻ dsa⁻ ta⁻ neh⁻ gwah⁻, pero sa⁻ ma⁻ la⁻ dso⁻ kye⁻ he⁻ ma⁻ jmee⁻ lä⁻ ja⁻. ⁶ Jwëëhn⁻ hnäh⁻, jee⁻ la⁻ cheh⁻ jaa⁻ hi⁻ kyeë⁻ ga⁻ lä⁻ koh⁻ ga⁻ gwah⁻ ja⁻. ⁷ Sa⁻ ñeh⁻ hnäh⁻ lä⁻ koo⁻ hnөө⁻ jäh⁻ juu⁻ la⁻: “Hnoon⁻ wa⁻ lä⁻ ñih⁻ hoh⁻ hnäh⁻ ba⁻, sa⁻ hnoon⁻ he⁻ jëëh⁻ hnäh⁻ jah⁻ në⁻ na⁻ hyooy⁻.” Wa⁻ ra⁻ jäh⁻ kih⁻ ma⁻ lä⁻ ngëëh⁻ hnäh⁻ juu⁻ na⁻, sa⁻ ma⁻ bääh⁻ hnäh⁻ dsooy⁻, hi⁻ sa⁻ cha⁻ he⁻ ma⁻ jmee⁻ ni⁻ miü⁻. ⁸ He⁻ lä⁻ ja⁻, Hi⁻ ga⁻ lëë⁻ ngo⁻ la⁻ ba⁻ na⁻ ngë⁻ jwë⁻ jmeey⁻ hih⁻, hee⁻ na⁻ he⁻ ga⁻ tëë⁻ jmee⁻ dsa⁻ jmiü⁻ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë⁻.

Ga⁻mi⁻ hlää⁻ Jesús jaa⁻ dsa⁻ jmiü⁻ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë⁻

(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

⁹ Ya⁻ hëë⁻ Jesús jee⁻ ja⁻, ngooy⁻ mah⁻ ga⁻ hey⁻ neh⁻ gwah⁻ mäh⁻ kih⁻ dsa⁻ judiu⁻. ¹⁰ Jee⁻ ja⁻ ma⁻ hääh⁻ jaa⁻ dsa⁻ füüü⁻ hi⁻ ma⁻ lä⁻ kü⁻ koo⁻ ma⁻ goo⁻. Mah⁻ ga⁻ ngü⁻ dsa⁻ fariseo juu⁻ kih⁻ Jesús:

—¿Che⁻ na⁻ ngë⁻ jne⁻ jwë⁻ mi⁻ hlää⁻ jne⁻ jaa⁻ hi⁻ dsaah⁻ jmiü⁻ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë⁻? — ga⁻ jäyh⁻ siyh⁻ Jesús.

He⁻ ma⁻ hnooyh⁻ ha⁻ lä⁻ jee⁻ ma⁻ hnëëy⁻ ba⁻ ja⁻. ¹¹ Mah⁻ ga⁻ jäh⁻ Jesús siyh⁻:

—Cher⁻ mah⁻ jaa⁻ hnäh⁻ cheh⁻ jaa⁻ borrego kih⁻ mah⁻ täyh⁻ koo⁻ cha⁻ siü⁻ jmiü⁻ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë⁻, ¿che⁻ sa⁻ dsooy⁻ hi⁻ he⁻ mah⁻ dsa⁻ lleey⁻? ¹² Joh⁻ ga⁻ sa⁻ kyeë⁻ jaa⁻ dsa⁻ lä⁻ koh⁻ ga⁻ jaa⁻ borrego? Kih⁻ he⁻ ja⁻, na⁻ ngë⁻ jne⁻ jwë⁻ jmeen⁻ he⁻ llü⁻, jmiü⁻ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë⁻ —ga⁻ jäyh⁻ siyh⁻.

¹³ Ja⁻ ga⁻ ga⁻ siyh⁻ dsa⁻ dsaah⁻ he⁻:

—Niü⁻ da⁻ ma⁻ gooh⁻.

Mah⁻ ga⁻ nüyh⁻ ma⁻ gooy⁻. Lä⁻ चाह⁻ ja⁻, ga⁻ jä⁻ llü⁻ go⁻ te⁻ lä⁻ koo⁻ ma⁻ la⁻ jyoh⁻ ma⁻ gooy⁻. ¹⁴ Ma⁻ ga⁻ hwëë⁻ dsa⁻ fariseo he⁻ ga⁻ nää⁻, ga⁻ tqaayh⁻ juu⁻ kwee⁻ ha⁻ lä⁻ jee⁻ ma⁻ jngëëyh⁻ Jesús.

Ga⁻lä⁻ te⁻ koo⁻ juu⁻ he⁻ ga⁻ kwa⁻ Isaia llo⁻ joo⁻

¹⁵ Ga⁻ lä⁻ liih⁻ Jesús he⁻ huu⁻ dsë⁻ ma⁻ jmee⁻ dsa⁻ he⁻, he⁻ ja⁻ ngooy⁻ ta⁻ jee⁻ jyoh⁻ ba⁻. Peer⁻ jwëë⁻ dsa⁻ ga⁻ lla⁻ lle⁻ kaah⁻ kiyh⁻. Hi⁻ ma⁻ mi⁻ hlääy⁻ ga⁻ lä⁻ jëë⁻ dsa⁻ dsaah⁻. ¹⁶ He⁻ ja⁻ ga⁻ siyh⁻ lä⁻ jëë⁻ hi⁻ ga⁻ hlaa⁻ he⁻:

—Ta⁻ koo⁻ hnäh⁻ juu⁻ kyaah⁻ ni⁻ jaa⁻.

¹⁷ Lä⁻ ja⁻ ga⁻ la⁻ mah⁻ lä⁻ te⁻ juu⁻ he⁻ ga⁻ kwa⁻ Isaia hi⁻ ga⁻ ngëë⁻ juu⁻ kih⁻ Dio, lä⁻ ma⁻ ga⁻ jäyh⁻:

¹⁸ Hiü⁻ la⁻ hi⁻ ga⁻ hñaan⁻ jmee⁻ ta⁻ kin⁻.

Hiü⁻ la⁻ hi⁻ hnaan⁻ hi⁻ chaan⁻ llü⁻ kyaah⁻.

Jmeen⁻ jä⁻ jmi⁻ lle⁻ kin⁻ në⁻ kiyh⁻.

Mah⁻ kway⁻ ju⁻ dsooy⁻ lä⁻ kaa⁻ lä⁻ juh⁻ jmi⁻ gyuu⁻.

¹⁹ Sa⁻ ta⁻ chooy⁻ juu⁻ kyaah⁻ ni⁻ jaa⁻, sa⁻ ta⁻ hooyh⁻,

ni⁻ sa⁻ hlëëyh⁻ ki⁻ gaa⁻ cha⁻ jwë⁻ juuh⁻.

²⁰ Jmeey⁻ joh⁻ dsëy⁻ kyaah⁻ dsa⁻ hi⁻ laa⁻ lä⁻ koo⁻ hma⁻ tah⁻ he⁻ ngoo⁻ dsa⁻ jөө⁻, hi⁻ lä⁻ ja⁻ kyaah⁻ dsa⁻ hi⁻ laa⁻ lä⁻ koo⁻ wa⁻ je⁻ he⁻ ma⁻ ngoo⁻ dsa⁻ uu⁻.

Lä⁻ ja⁻ jmeey⁻ lä⁻ jiih⁻ lloo⁻ jmiü⁻ lä⁻ jnä⁻ he⁻ llü⁻ jmah⁻ ba⁻ ma⁻ lih⁻.

²¹ Mah⁻ lä⁻ jëë⁻ dsa⁻ hi⁻ tääh⁻ lä⁻ kaa⁻ hwa⁻, ka⁻ o⁻ jöh⁻ dsë⁻ kiyh⁻.

Ga⁻ jäh⁻ dsa⁻, ma⁻ kye⁻ Jesús jmi⁻ lle⁻ hliü⁻ (Mr. 3:20-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

²² Ja⁻ ga⁻ na⁻ jää⁻ dsa⁻ cha⁻ në⁻ Jesús jaa⁻ dsa⁻ füüü⁻ hi⁻ ma⁻ kye⁻ jmi⁻ lle⁻ hliü⁻. Ma⁻ laay⁻ jaa⁻ hi⁻ tüü⁻ hi⁻ ma⁻ kaay⁻ ka⁻ läh⁻. Ga⁻ mi⁻ hlää⁻ Jesús dsa⁻ he⁻. Lä⁻ चाह⁻ ja⁻ ga⁻ lөөy⁻ jëëy⁻ hi⁻ ga⁻ lөөy⁻ hlëëyh⁻. ²³ Ga⁻ lä⁻ jëë⁻ ba⁻ dsa⁻ ga⁻ lä⁻ dsaä⁻ dsë⁻. Mah⁻ ma⁻ ngüy⁻ juu⁻ kih⁻ dsa⁻ kyaayh⁻:

—¿Che⁻ sa⁻ laa⁻ sa⁻ ju⁻ kih⁻ David dsa⁻ na⁻? —ma⁻ jäyh⁻.

²⁴ Lä⁻ koo⁻ ma⁻ ga⁻ nuu⁻ dsa⁻ fariseo he⁻ ma⁻ jmääy⁻ jöh⁻ Jesús, ga⁻ jäyh⁻:

—Dsa⁻ na⁻ hwëë⁻ jmi⁻ lle⁻ hliü⁻ kyaah⁻ be⁻ kih⁻ Beelzebü, dsa⁻ jөөh⁻ kyaä⁻ lä⁻ jëë⁻ jmi⁻ lle⁻ hliü⁻.

²⁵ Ma⁻ kyuuü⁻ ba⁻ Jesús he⁻ huu⁻ dsë⁻ ma⁻ jmee⁻ dsa⁻ he⁻, mah⁻ ga⁻ jäyh⁻ siyh⁻:

—Dsa⁻ hi⁻ tääh⁻ koo⁻ hwa⁻, cher⁻ mah⁻ teey⁻ kyaah⁻ he⁻ ba⁻ dsa⁻ kyaayh⁻, he⁻ mi⁻ llaay⁻ hñiüy⁻ ba⁻ ja⁻. Lä⁻ ja⁻ ka⁻ läh⁻ koo⁻ jwü⁻ juuh⁻ o⁻ hi⁻ tääh⁻ koo⁻ cha⁻ neh⁻, cher⁻ mah⁻ te⁻ jëëy⁻, sa⁻ gwëëy⁻. ²⁶ Lä⁻ ja⁻ ka⁻ läh⁻ kih⁻ Tana⁻, cher⁻ mah⁻ hwëëy⁻ he⁻ ba⁻ hi⁻ sa⁻ llü⁻, he⁻ jmeey⁻ hniü⁻ kih⁻ hñiüy⁻ ba⁻ ja⁻. He⁻ ja⁻, ¿ha⁻ lä⁻ ja⁻ mi⁻ heey⁻ kyaah⁻ ta⁻ kiyh⁻? ²⁷ Wa⁻ ra⁻ jäh⁻ kih⁻ jnä⁻ hwëën⁻ jmi⁻ lle⁻ hliü⁻ kyaah⁻ be⁻ kih⁻ juu⁻ hi⁻ sa⁻ llü⁻, ¿ha⁻ ba⁻ kih⁻ dsa⁻ kyaah⁻ hnäh⁻, hi⁻ ba⁻ kih⁻

be' hwëëy' hi-sa-llu'? He' ba' dsa-kyaa'h' hnäh' na', mi-nääy' he-na-hee' huüdsë-kyah' hnäh'. ²⁸ Pero cher'mah' jnä' hwëën' hi-sa-llu' kyaah' be' kih' jmi-llë' kih' Dio, he- ja- jmeë' lii' he- ma-ngoo' jmeë' Dio hih' jee' kyah' hnäh' ba' ja-. ²⁹ ¿Ha- lä' le' dsa-he' jaa- dsa- cha'neh' kih' jaa- dsa- hi-beë', mah' hiij' he- cha- kiyh' cher'mah' sa' ga-hñuy' to-në? Jmeë' biij' hñuy', ja- ga- le' hwëëy' lä-jë' he- la- dsëy'. ³⁰ Hi- sa- jwah' kyaah' jnä', he- hneey' kyaah' jnä' ba' ja-. Hi- sa- jmeë' ko-jöh' kyaah' jnä' mah' teëhn' dsa-, he- jmeey' dsa-lä-öø' dsa- kin' ba' ja-. ³¹ He- ja- jwëëhn' hnäh', jmeë' ba' Dio jöh- dsë' kih' lä-jë' dso'kye- he- jmeë' dsa-. Hi- jmeey' jöh- dsëy' kih' lä-jë' juu' wii' he- hlëëh' dsa-. Pero cher'mah' ga-hlëëh' dsa- wii' kih' jmi-llë' kih' Dio, sa- jmeey' jöh- dsëy'. ³² Jmeë' ba' Dio jöh- dsë' kih' hi- hlëëh' wii' kih' Hi-ga-lëë'ngo' la-. Pero hi- hlëëh' wii' kih' jmi-llë' Na-jngii', mo-so- jmeey' jöh- dsëy' kiyh', ni- jmi-gyuu' la-, ni- jmi-gyuu' he- na' ga' jä'.

Mii' kih' jmeë' lii' ha- lä' la' chaah' hma- (Lc. 6:43-45)

³³ Cher'mah' ga-jñee' jne' koo- chaah' hma- llu', kwa' müi' he- llu'. Hi- cher'mah' ga-jñee' jne' koo- chaah' hma- hliih', kwa' müi' he- hliih'. Mii' kih' jmeë' lii' ha- lä' la' chaah' hma-. ³⁴ Ma' ra' hi- he' joo' siih' mih- laah' hnäh'. ¿Ha- lä' le' hlëëh' hnäh' juu' llu' mah' hlëëh' ba' hnäh'? Jëëh', he- na' mah' neh- tuh-dsë' dsa-, he- ja- ba' hlëëyh'. ³⁵ Dsa- lluu' hlëëyh' he- llu' he- na' mah' neh- tuh-dsëy'. Dsa- hi- hlëëh', hlëëyh' he- hliih' he- na' mah' neh- tuh-dsëy'. ³⁶ He- ja- jwëëhn' hnäh', wa'ra- ga-të' jee' jmeë' Dio jwiz', ngiiyh' kwaat' kih' dsa' kih' lä-jë' juu' he- sa- jmää' ta' he- hlëëyh' ta'ko- jiih' tääyh' jmi-gyuu' la-. ³⁷ Kyaah' ja' ba' juu' he- hlëëh', ya- hëëh' lluu' o' ya- hëëh' kyaah' dso'jwii'.

Dsa- hñaa- dsë' ma' hnöøy' jmeë' Jesús koo- he- juh-gaa'

(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

³⁸ Ja- ga' ga-jäh' ko-llaa' ta-jwöh' kyaa' ley kyaah' dsa- fariseo ga-siiyh' Jesús:

—Ta-jwöh', hnöø- jnääh' jëë' jnääh' jmeeh' koo- he- juh-gaa'.

³⁹ He- ja- ga-jäh' Jesús siiyh':

—He- ba' che- hlëëh' hnäh' dsa- hi- chaa- na', sa- mi-teh' hnäh' kih' Dio mah' ngiih' hnäh' jmeen' koo- he- juh-gaa'. He- juh-gaa- lä-koh' ga-la' kih' Joná hi- ga-ngëë' juu' kih' Dio, ma-la- he- ja- ba' heehn' hnäh'. ⁴⁰ Jëëh', ja- ba- lä-koo- ga-jä' Joná hnë- jmi-hné- hwë' neh- tuh- hmooh- jöøh' he', lä-ja- ka-läh' Hi-ga-lëë'ngo' la- jä' hnë- jmi-hné- hwë' na-haa' neh' hwa'. ⁴¹ Wa'ra- ga-të' jee' jmeë' Dio jwiz- kyah' hnäh' hi-tääh' na', ma'ja- noo- dsa- Nínive jee' tääyh'

mah' bääh' hnäh' dsoo'. Jëëh', ga-jeeyh' kyaah' Dio ma' ga-nuuy' juu' he- na'kwa- Joná hi- jee' kyah' hnäh' la-, chaa- jaa- hi-jöøh' ga- lä-koh' ga' Joná. ⁴² Lä-ja- ka-läh', wa'ra- ga-të' jee' jmeë' Dio jwiz- kyah' hnäh' hi-tääh' na', jmi- ja- dsa-më' hi- ma' jmeë- hih- hwa' ta- kye', nooy- jee' gyay' mah' bääh' hnäh' dsoo'. Jëëh', dsa-më' he' ja- uu- jwërte mah' ma' nuuy' ha- lä' la' he- ma' kyuuh- Salomón, hi- jee' kyah' hnäh' la-, chaa- jaa- hi-jöøh' ga- lä-koh' ga' Salomón.

Jaa- jmi-llë' hliih' ga-llaayh' jee' ma' gyay' (Lc. 11:24-26)

⁴³ Wa'ra- ya-hëë' jaa- jmi-llë' hliih' kih' jaa- dsa-, dsooy' lä-kaa- jee' la' hwa' kii- dsa-hnöøyh' ha- jee' teeyh' dsëy' mah' sa- jnöøyh'. ⁴⁴ Ja- ga' jmeey' huüdsë-: “Naahn' cha'neh' kin' jee' ya-hëën'.” Hi- wa'ra- ga-llaayh' jee' ja-, sa- chaa- ni' jaa-, na-hyah' hi- na-lü' llu'. ⁴⁵ Ja- ga' dsooy' dsa- hnääh' jñah' ga-gyee' jmi-llë' hliih' hi-hlëëh' ga- lä-koh' ga- hñiiy' mah' dsa-taayh' ko-jöh' jee' ja-. Hliih' ga- le' kih' dsa- lä-koh' ga- he- ma' laay' jää'. Lä-ja- le' ka-läh' kih' dsa- hi- hlëëh' hi-tääh' na'.

Öøh' Jesús kyaah' chooy' (Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

⁴⁶ Cheh' ja- Jesús kway- juu' kih' dsa- he', ma' ga-lloo' chooy' kyaah' öøyh', ma' hnöøy' ma' hlëëyh' kyaah' Jesús. Pero ka'hne- ba' ga-jöøy'. ⁴⁷ Jaa- hi- ma' cheh' jee' ja-, na-jmeeyh' juu' kih' Jesús:

—Hiij- maa' kyaah' kyaah' öøh' tääh' ka'hne', hnöøy' llay' juu' kyaah' hne-.

⁴⁸ Mah' ga-jeeyh' kih' hi- ga-jmeeh' juu' he':

—¿Hiij- na-, hi- laa' maa' kyaan'? ¿Hiij- na-, hi- laa' öøhn'?

⁴⁹ Mah' ga- jmeey' lii' kyaah' gooy- jee' ma' tääh' discipulo kyaay' mah' ga-jäyh':

—Hi- la- ba' he' maa' kyaan', hi- la- ba' he' öøhn'. ⁵⁰ Jëëh', lä-jëë- hi- jmeë- lä-hyoh- dsë' Tää' kyaan' hi- gya' gyuuh', hi- he' ba' dsa-më' öøhn', dsa-ñuuh- öøhn', hi- maa' kyaan'.

13

Juu' na-hmää' lä-koo- la' kih' dsa- hi- jñee' mi'ju-

(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Jmi- ja- ya-hëë' Jesús cha'neh', ngooy' na-gyay- cha-hoo' jmi-juuh'. ² Peer- jwëë' dsa- ga-kuh' lä-ku' lä-jii' kiyh', he- ja- ga-hey' neh' na-moo' mah' ga-gyay- jee' ja-, hi- lä-jëë- dsa- ga-taah' jee' dsoo'. ³ He- ja- ga-löøy' hlëëyh' dsa- cha-miih- nëë' juu' na-hmää'. Ga-jäyh':

—Jaa- dsa- ngoo' ga-jñee' mi'ju-. ⁴ Jee' ngooy' jñeey' mi'ju- ja-, ga-saa' miih- cha-jwë', he-ja- ya-nää' ta' ga-kuh-. ⁵ Jyoh' ka-läh' mi'ju- ga-saa' në' kuü' jee' sa-

cha-cha-miih-gwaah'. He-ja- chah' ba' ga-hya-, jëeh', sa' ma' nøø' cha-miih-gwaah'. ⁶ Pero ma' ga-hëh' hyoo- ga'koo'. Jëeh', miih- ba' jmoo' ma' cha-, he-ja- ga-lä'ki- chaah'. ⁷ Hi- jyoh' ka-läh' mi' ju' ga-saa' jee' chaah' to'o'. Ga'kwaä' ga' chaah' to'o' ja-, he-ja- ga-uu- chaah' kih' jee' na'too'. ⁸ Hi- jyoh' mi'ju- ja-, ga-saa' jee' la' hwa' jmah'. He- ja- ba' ga-hii', ga'kwa' cha-miih- mi'. Cha- he- ga'kwa' hña-loo' mi' lä'koo- chaah', cha- he- ga'kwa' to-lo' gya' dsë- gya' mi' hi- jyoh' ga'kwa' gyii' gya' mi'. ⁹ Hi- hnøø' heeh' juu' la-, wa' heeyh- —ga'jäh' Jesús siyh'.

Ga'jäh' Jesús he- kih' ja- ga'kway' juu' na-hmää'

(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Ma' ngëe' ma' hlëeh' lä'ja-, ja- ga' ga'ya'jäh' jnääh' koo' kiyh' mah' ga-chiih' jnääh':

—He' la' hlëeh' dsa-, kyaah' juu' na-hmää' jmah'?

¹¹ Mah' ga'jeeh' Jesús juu' kyaä' jnääh':

—Hnääh' ba' na' ngëh' jwë' lä' ngëeh' hnäh' ha- lä' jää' Dio dsa- lä'hiih' kih', he- ma' na-hmää' jää'. Pero kih' hi- jñah', sa' cha- jwë' cha- lä'ngëe'. ¹² Lä'jëe' hi- ngëe' miih-, hi- he' hyoh' huu'dsë- llu' mah' lä'ngëe' cha' ga'miih-. Pero hi- jmeë- ngëe', lä' kye- he' ja' laä' ba'. ¹³ He' ja' ba' na- he- hlëeh' jnih' kyaah' juu' na-hmää'. Jëeh' jnä' ba' mi'nëy' mah' sa' jëe'. Lle' ba' to' gway', pero sa' nuuy' ni- lä'ja- sa' ngëe'. ¹⁴ Heh' lä'ja-, lä'koo' dsa' ngëe' dsa- na-, dsa- lä' te- lä'koo' ga'jäh' Isaia hi- ga'ngëe' juu' kih' Dio:

Lä' nuuh' ba' kiyh' pero sa' lä'ngëe'.

Ma' ke- he- ga'jëe', sa' nä' mi'nëy'.

¹⁵ Jëeh', hweh- tuh-dsë' dsa- hi- chaa' na'.

Ma' jlë' mi'nëy', ma' jnë' to' gway'.

Mah' lä'ja- mo'so- jëe', mo'so- nuuy', ni- mo'so- lä'ngëe'.

Kih' he- ja-, sa' dsa- jeeyh' kyaah' jnä' mah' lää' jnih', ga'jäh' Dio.

¹⁶ 'Peer- llu' la' kyah' hnäh', jëeh' jnä' ba' mi'nëh' hnäh', hi- nuuh' ba' hnäh'.

¹⁷ Ma' ra- ju'dsoo' jwëeh- hnäh', jwëe' dsa- hi- ga'ngëe' juu' kih' Dio, hi' jwëe' ga' dsa- hi- lluu' ma' hnøøy' ma' jëe' he- jëeh' hnäh' pero sa' ga'jëe'. Hi' ma' hnøøy' ma' nuuy' he- nuuh- hnäh' pero sa' ga'nuuy'.

Ga'jmeeh' Jesús juu' he- hnøø' jäh' juu' na-hmää' kih' hi- na'jnee' mi'ju'

(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

¹⁸ 'Nuu- da' hnäh' ha- lä' hnøø' jäh' juu' na-hmää' lä'koo- la' kih' hi- na'jnee' mi' ju-. ¹⁹ Wa'ra- ga'nuu' jaa- dsa- juu' kih' Dio mah' sa- lä'ngëe', ma'ja- gwa' hi- hlëeh' jñuuyh' juu' he- ma' na' jnää' neh- tuh-dsë'. Hi- he' laä' lä'koo- mi'ju- he- ga'saa' cha'jwë'. ²⁰ Heh' mi'ju- he- ga'saa'

ne' kuu' jee' sa' cha- cha-miih- gwaah', lä'ja- laä' dsa- hi- nuu- juu' kih' Dio, jëe- ba' dsëy' lä' ma' to- ne' ga'nuuy'. ²¹ Pero ko'hwëe' ba' ja-. Laay' lä'koo- chaah' he- ma' cha- miih- ba' jmoo'. Wa'ra- ga'jëe', wii' o go- nää' dsa- ne' kiyh', kwaat' kih' juu' he- ma' nuuy', lä' chah' ja- dsa-täyh-. ²² Heh' mi'ju- he- ga'saa' jee' kih' chaah' to'o', lä'ja- laä' dsa- hi- nuu- juu' kih' Dio mah' sa' jmeë' ni- miih- ta' llu'. Jëeh', kye- gyih' huu'dsë- kih' jmi-gyuu- la- hi- hnøøy' lä' chay- cha- miih- kuu' he- ja- ga'hee' dsëy'. Lä'jwë' ja- dsa- nuu' juu' kih' Dio neh- tuh-dsëy'. ²³ Pero mi'ju- he- ga'saa' hwa' llu', lä'ja- laä' dsa- hi- nuu- juu' kih' Dio mah' ngëe' ka-läh'. He- ja- dsa'kwaä' juu' ja- neh- tuh-dsëy'. Hi- he' jmeë' cha- miih- ta' llu', lä'koo- mi'ju- he- kwa' ma' hña-loo', ma' to-lo' gya' dsë- gya', ma' gyii' gya'.

Juu' na-hmää' lä'koo- la' kih' trigo kyaah' nuu' hliih'

²⁴ Ga'kwa' ga' Jesús jyoh' juu' na-hmää'. Ga'jäh':

—He- jää' Dio dsa- lä'hiih' kih', jeeh' kwee- kyaah' lä'koo- ga'jmeë' jaa- dsa- hi- ga'jnee' mi'ju- llu' hwa' kih'. ²⁵ Pero ta'ko'jiih' ma' na' gwi- dsa- he', ja' dsa- hi- na-høøh' kiyh'. Mah' ga'jnee' mi'ju- hliih' jee' na'jnee' mi'ju- llu', ja' ga' ngaayh'. ²⁶ Lä'koo- ma' ga'kwaä' chaah' mi'ju- llu' hi- ga'løø' hwëe- wa'le' kih', jee' ja- ga'hya- ka-läh' wa'nuu- hliih' ja-. ²⁷ Ja' ga' ga'nää' dsa- hi- ma' jmeë' ta' jee' ja-, na'chiyh' dsa-juu' ta' ja-: "Dsa'jøøh', ja' mi'ju- llu' ba' ja- he- ga'jnee' hwa' kyaah'? He- ba' ta' ja' wa'nuu- hliih' he- ga'hya- jee' ja-?" ²⁸ He' ja' ga'jäh' dsa'juu' ta' ja-: "Go' ga'jnee' jaa- hi- na-høøh' kin'." "Che' hnøoh' dsa'cheeh' jnääh'?", ga'jäh' moz' he' siyh'. ²⁹ "Jah' ha", ga'jäh' dsa-juu' ta' ja-: "Wa'ra- ga'cheh' hnäh' wa'nuu- hliih' ja-, ha- ga- che- ga'cheh' ka-läh' chaah' mi'ju- llu' ja-. ³⁰ Kwa' jwë' wa' kwaä- ko'jøh' chaah' mi'ju- llu' kyaah' wa'nuu- hliih' ja-, lä'jiih' lloo' jmi' sooh' ta'. Ja' ga' jwin- hi- chooh' ta': Hnä' hnäh' to- ne' wa'nuu- hliih' mah' hñuu' hnäh' ma' koo- chooh' mah' tøøh' hnäh' cha'je-. Ja' ga' juuh' hnäh' mi'ju- llu' kin' mah' llah' hnäh' høø' kih'."

Juu' na-hmää' lä'koo- la' kih' mi'ju- mostaza

(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

³¹ Ga'kway' jyoh' ka-läh' juu' na-hmää', ga'jäh':

—He- jää' Dio dsa- lä'hiih' kih', jeeh' kwee- lä'koo- la' kih' koo- mi'ju- mostaza he- jngëe- jaa- dsa- hwa' kih'. ³² Mi'ju- ja' pih' ga' lä'koo- jyoh' mi'ju- he- cha- jmi-gyuu- la-. Pero wa'ra- ga'hya-, dsa-kwaä' ñii' ga' lä'koh' ga'jee' lä'jë' joh'.

Kwa⁺ goh' kih'. He⁻ ja⁻ lä⁻kye⁻ ta' dsa⁻ nää'⁴ jmeey' süi⁻ në⁻ sa'goh'.

Juu' na⁻hmää' lä⁻koo⁻ la' kih' levadura (Lc. 13:20-21)

³³ Ga⁻kway' jyoh' ka⁻läh' juu' he⁻ na⁻hmää', ga⁻jäh':

—He⁻ jää⁻ Dio dsa⁻ lä⁻hiih' kih', jeeh' kwee⁻ lä⁻koo⁻ jmee⁻ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ hni⁻ løø', hnooyh' kuu' he⁻ la' na⁻hñaah'. ⁴⁶ Wa⁻ra⁻ ga⁻jnøøyh' koo⁻ kuu' he⁻ hmooh', hni⁻y' lä⁻jē⁻ he⁻ cha⁻ kiyh' mah' lay' kuu' ja⁻.

Ga⁻jäh' Jesús he⁻ kih' ja⁻ ga⁻kway' juu' na⁻hmää'

(Mr. 4:33-34)

³⁴ Ga⁻lä⁻jē⁻ juu' na⁻ ga⁻hlēeh' Jesús kyaah' juu' na⁻hmää'. Sa⁻ ga⁻hlēēyh' dsa⁻ juu' jnä⁻hä'. Kyaah' juu' na⁻hmää' ba⁻ ga⁻hlēēyh'. ³⁵ Lä⁻ja⁻ ga⁻la' mah' lä⁻te' lä⁻koo⁻ ga⁻hlēeh' dsa⁻ hi⁻ ga⁻ngēē' juu' kih' Dio llo⁻joo':

Hlēēhn' dsa⁻, kyaah' juu' na⁻hmää' ba'. Jmeen⁻ lä⁻kyuuyh' he⁻ ma' na⁻hmää' jää⁻ lä⁻jiih' ma' ga⁻nøø' jmi⁻ gyuu⁻.

Juu' na⁻hmää' lä⁻koh' la' kih' wa⁻nuu⁻ hliih'

³⁶ Ja⁻ga⁻ ga⁻hiih' Jesús juu' kih' dsa⁻ mah' ga⁻hey' cha⁻neh'. Jee' ja⁻ ga⁻mi⁻jäh' jnääh' koo⁻ kiyh', mah' ga⁻ngii⁻ jnääh' juu' kiyh':

—Jmeeh' juu' hee⁻ hnøø' jäh' juu' na⁻hmää' kih' wa⁻nuu⁻ hliih' he⁻ ga⁻jñee' dsa⁻ jee' na⁻jnääh' kih' dsa⁻.

³⁷ Mah' ga⁻jeeh' Jesús juu' kyaah' jnääh', ga⁻jäh':

—Hi⁻ jñee' mi⁻ju⁻ llu' na⁻, he⁻ ja⁻ hnøø' jäh' Hi⁻ ga⁻lēē'ngo' la⁻ ba' he'. ³⁸ Jee' jmee⁻ dsa⁻ ta', he⁻ ja⁻ hnøø' jäh' jmi⁻gyuu⁻ la⁻ ba' ja'. Mi⁻ju⁻ llu' ja', he⁻ ja⁻ hnøø' jäh' dsa⁻ hi⁻ na⁻jnääh' kih' ya⁻jwi⁻ ba' he'. Wa⁻nuu⁻ hliih' ja', he⁻ ja⁻ hnøø' jäh' dsa⁻ kyaah' dsa⁻ hlēēh' ba' he'. ³⁹ Dsa⁻ hña⁻ dsē⁻ hi⁻ ga⁻jñee' wa⁻nuu⁻ hliih' ja', hi⁻ sa⁻llu' ba' he'. Jmi⁻ he⁻ chooh' dsa⁻ ta' ja⁻, he⁻ ja⁻ la' kwaat' jee' llaa⁻ jmi⁻gyuu⁻ ba' ja'. Hi⁻ chooh' ta' ja⁻, la' kwaat' ángele ba' he'. ⁴⁰ Lä⁻koo⁻ juu⁻ dsa⁻ wa⁻nuu⁻ hliih' mah' jēy' cha⁻je', he⁻ ja⁻ hnøø' jäh' lä⁻koo⁻ le' jee' llaa⁻ jmi⁻gyuu⁻. ⁴¹ Hi⁻ ga⁻lēē'ngo' la' chee' ángele kyaah' lä⁻kaa⁻ jee' jmeey' hiih' mah' jøøyh' lä⁻jēē⁻ hi⁻ jmee⁻ he⁻ hliih' hi⁻ lä⁻jēē⁻ hi⁻ hña⁻ dsē⁻ ka⁻läh'. ⁴² Ja⁻ ga⁻jwääy' neh' hwi⁻ jee' hä⁻ je'. Jee' ja⁻ ki⁻hooyh' mah' juuy' cha⁻jay'. ⁴³ Pero lä⁻jēē⁻ hi⁻ lluu⁻, lä⁻jnä⁻ jmēē⁻ kiyh' lä⁻koo⁻ jmēē⁻ kih' hyoo⁻ jee' la' ya⁻jwi⁻ kih' Tä⁻ä jnä⁻n. Hi⁻ hnøø' heeh' juu' la', wa⁻ heeyh'.

Juu' na⁻hmää' lä⁻koo⁻ la' kih' kuu' he⁻ na⁻hoo⁻

⁴⁴ He⁻ jää⁻ Dio dsa⁻ lä⁻hiih' kih', jeeh' kwee⁻ kyaah' kuu' he⁻ na⁻hoo⁻ hwa⁻ kih' dsa⁻. Wa⁻ra⁻ ga⁻jnøøh' jaa⁻ dsa⁻ kuu', ma⁻ja⁻

hooy' ka⁻läh'. Peer⁻ chaay⁻ llu' dsaayh' dsa⁻ hni⁻y' lä⁻jē⁻ he⁻ cha⁻ kiyh' mah' lay' hwa⁻jee' na⁻hoo⁻ kuu' ja⁻.

Juu' na⁻hmää' lä⁻koo⁻ la' kih' koo⁻ kuu' he⁻ hmooh'

⁴⁵ Lä⁻ja⁻ ka⁻läh', he⁻ jää⁻ Dio dsa⁻ lä⁻hiih' kih', jeeh' kwee⁻ lä⁻koo⁻ jmee⁻ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ hni⁻ løø', hnooyh' kuu' he⁻ la' na⁻hñaah'. ⁴⁶ Wa⁻ra⁻ ga⁻jnøøyh' koo⁻ kuu' he⁻ hmooh', hni⁻y' lä⁻jē⁻ he⁻ cha⁻ kiyh' mah' lay' kuu' ja⁻.

Juu' na⁻hmää' lä⁻koo⁻ la' kih' sa⁻hma'

⁴⁷ He⁻ jää⁻ Dio dsa⁻ lä⁻hiih' kih', jeeh' kwee⁻ kyaah' koo⁻ sa⁻hma' he⁻ jwä⁻ dsa⁻ cha⁻jmi⁻, mah' jøøyh' cha⁻miih⁻ nëē⁻ hmooh'. ⁴⁸ Wa⁻ra⁻ ga⁻kah' sa⁻hma' ja⁻, sēēh' dsa⁻ ta' jee' dsöo'. Jee' ja⁻ dsa⁻taayh' llēēyh' hmooh' he'. Taayh' hi⁻ lluu⁻ neh' sa⁻miih⁻, mah' beey' jah' hi⁻ sa⁻jmää' kyeh⁻n'. ⁴⁹ Lä⁻ja⁻ le' wa⁻ra⁻ ga⁻tē⁻ jee' llaa⁻ jmi⁻gyuu⁻. Ya⁻ nää⁻ ángele mah' hwēēy' dsa⁻ hi⁻ hlēēh' jee' kih' hi⁻ lluu⁻. ⁵⁰ Ma⁻ja⁻ jwääy' neh' hwi⁻ jee' hä⁻ je'. Jee' ja⁻ ki⁻hooyh' mah' juuy' cha⁻jay'.

Ta⁻jwoh' hi⁻ kyuu⁻h juu' hmēē⁻ hi⁻ juu' ma⁻gyuh'

⁵¹ Ja⁻ga⁻ ga⁻jäh' Jesús süyh': —¿Che' ma⁻lä⁻ngēēh' hnäh' lä⁻jē⁻ juu' na⁻?

He⁻ja⁻ ga⁻jäh' lä⁻jēē⁻: —Jaah⁻, Dsa⁻ jøøh' kyaah'.

⁵² Mah' ga⁻jäh' Jesús ka⁻läh' süyh': —Lä⁻jēē⁻ ta⁻jwoh' kyaah' ley⁻ hi⁻ ma⁻lä⁻tēē⁻ lä⁻koo⁻ jaa⁻ juu' hne' hi⁻ høø' he⁻ la' hmooh' he⁻ ma⁻gyuh' lä⁻kye⁻ kih' he⁻ hmēē⁻. He⁻ja⁻ ba⁻ liyh' heeyh' dsa⁻ lä⁻to⁻ nëē⁻ he⁻ la' hmooh' kiyh'.

Dsa⁻goo' Jesús ga⁻lä⁻høøyh' kiyh' (Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Ma⁻ngēē⁻ ma⁻kwa⁻ Jesús lä⁻jē⁻ juu' na⁻hmää', ja⁻ga⁻ ngaayh'. ⁵⁴ Ma⁻ ga⁻llaayh' jwi⁻ kiyh', ga⁻løøy' mi⁻tēēy' dsa⁻ neh' gwah⁻ kih' dsa⁻ judiu. Peer⁻ ga⁻taah' dsa⁻ he⁻ jēē⁻ dsah', ma⁻ga⁻nuuy' ha⁻ lä⁻hlēēyh'. He⁻ja⁻ ga⁻hlēeh' dsa⁻ he⁻ kiyh':

—¿Ha⁻ ma⁻mi⁻tēē⁻ hi⁻ na⁻, he⁻ hlēēyh' lä⁻na⁻? ¿Ha⁻ ma⁻mi⁻tēēy' he⁻ jmeey' he⁻ juh⁻ gaa⁻ ka⁻läh'? ⁵⁵ ¿Che⁻ ja⁻ joo⁻ tē⁻hma⁻ hi⁻ na⁻? ¿Ja⁻ Maria chee⁻ chooy'? ¿Che⁻ ja⁻ øøyh' Jacobo, José, Simón, Juda? ⁵⁶ ¿Ja⁻ dsa⁻mē⁻ øøh' hi⁻ na⁻, tääh' kyaah' jne⁻ jee' jwi⁻ la⁻? ¿Ha⁻ ta⁻ gwa⁻ kiyh' lä⁻jē⁻ he⁻ jmeey' lä⁻na⁻?

⁵⁷ Ga⁻lä⁻høøyh' kih' Jesús. He⁻ja⁻ ga⁻jäh' Jesús süyh':

—Heeh' ba⁻ dsa⁻ kih' hi⁻ ngēē⁻ juu' kih' Dio hi⁻ go⁻nää⁻ jee' jyoh'. Pero wa⁻ra⁻ ya⁻hēē⁻ jaa⁻ hi⁻ ngēē⁻ juu' kih' Dio ja⁻ ba⁻ jee' jwi⁻ gooy', jee' ja⁻ sa⁻ hnää⁻ dsih', ni⁻ hi⁻ chaah' cha⁻neh' kiyh', sa⁻ lä⁻hñaäy'.

58 Sa⁺ ga⁺ jmeey⁺ cha⁻ miih⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻ jee⁺ ja⁻, kih⁺ he⁻ sa⁺ ga⁺ la⁻ dsoo⁺ dsé⁺ dsa⁻ gooy⁺ kiyh⁺.

14

Jee⁺ la⁻ jäh⁻ ha⁻ lä⁻ ga⁺ juu⁺ Jwaa⁺ hi⁻ ma⁺ choo⁺ jmi⁺

(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

1 Jii⁺ ja⁻, Herode hi⁻ ma⁺ jmee⁺ hih⁺ hwa⁺ Galilea, ga⁺ nuuy⁺ kih⁺ Jesús ha⁻ lä⁻ ma⁺ jmeey⁺ jee⁺ ja⁻. 2 He⁻ ja⁻ ga⁺ jäh⁻ siyh⁺ lä⁻ jée⁺ hi⁻ ma⁺ jmee⁺ ta⁺ he⁻ kiyh⁺:

—Hi⁻ he⁻ oo⁺ Jwaa⁺ hi⁻ ma⁺ choo⁺ jmi⁺ hi⁻ ma⁺ lä⁻ jiih⁺ jee⁺ kih⁺ hi⁻ ma⁺ na⁻ juu⁺. He⁻ ja⁻ ba⁺ na⁻, he⁻ kye⁺ cha⁻ miih⁻ be⁻ he⁻ kyaah⁺ jmeey⁺ he⁻ juh⁻ gaa⁻.

3 He⁻ ba⁺ Herode ga⁺ jmeey⁺ hih⁺ jää⁺, ga⁺ saah⁺ dsa⁻ Jwaa⁺ mah⁺ ga⁺ hñuuyh⁺ kyaah⁺ caden⁻, ga⁺ taayh⁻ neh⁻ ñe⁻ dsoo⁺ kih⁺ Herodía. Herodía ma⁺ laa⁺ mé Felipe, he⁻ ba⁺ dsa⁻ ñuuh⁻ øøh⁺ Herode. 4 Jée⁺h, ga⁺ jäh⁻ Jwaa⁺ ga⁺ siyh⁺ Herode:

—Sa⁻ lle⁻ kih⁺ he⁻ ma⁻ kyaah⁺ mé dsa⁻ ñuuh⁻ øøh⁺.

5 Ma⁺ hnøø⁺ Herode ma⁺ jngée⁺h Jwaa⁺. Pero sa⁺ ga⁺ tuu⁻ dséy⁺ ma⁺ jngée⁺yh⁺, kih⁺ he⁻ ma⁺ gayh⁺ dsa⁻. Jée⁺h, kih⁺ dsa⁻ hih⁺ Jwaa⁺ he⁻ ma⁺ laay⁺ jaa⁺ hi⁻ ma⁺ ngée⁺ juu⁺ kih⁺ Dio. 6 Lä⁻ ma⁺ ga⁺ hya⁻ Herode ji⁻ ñe⁻, ga⁺ jmeey⁺ koo⁻ jmi⁺ juuh⁻. Jee⁺ ja⁻ ga⁺ he⁻ jo⁻ mi⁺ Herodía jmee⁺ ja⁻ cha⁻ ñe⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ jee⁺ jmi⁺ ja⁻. Peer⁺ ga⁺ tih⁺ dsé⁺ Herode. 7 Kih⁺ he⁻ ja⁻, ga⁺ tääh⁺ hñiuy⁺ kway⁺ wa⁺ he⁻ cha⁻ he⁻ ma⁺ ngü⁺ chih⁺ mé he⁻. 8 Chih⁺ mé he⁻ ga⁺ jmeey⁺ lä⁻ koo⁻ te⁺ juu⁺ he⁻ ga⁺ taah⁻ chooy⁺. He⁻ ja⁻ ga⁺ siyh⁺ Herode:

—Kwée⁺h jnä⁻ jee⁺ la⁻ mi⁺ lle⁻ Jwaa⁺ hi⁻ ma⁺ choo⁺ jmi⁺, na⁻ há⁻ neh⁻ koo⁻ wii⁻.

9 He⁻ ja⁻ ga⁺ lä⁻ meeh⁻ dsé⁺ Herode. Pero ma⁺ tääh⁺ hñiuy⁺ kway⁺ cha⁻ ñe⁻ hi⁻ na⁻ teeh⁺ kyaay⁺, he⁻ ja⁻ ga⁺ jmeey⁺ mada⁻ kih⁺ hløø⁺ mah⁺ kwée⁺yh⁺ chih⁺ mé he⁻ ma⁺ ngü⁺ ja⁻.

10 Ga⁺ jmeey⁺ hih⁺ hløø⁺ he⁻ na⁻ kuy⁻ lle⁻ Jwaa⁺ jee⁺ ma⁺ hääh⁺ neh⁻ ñe⁻. 11 Mah⁺ na⁻ kiiy⁺ mi⁺ lle⁻ Jwaa⁺ na⁻ há⁻ neh⁻ koo⁻ wii⁻, ga⁺ kwée⁺yh⁺ chih⁺ mé he⁻. Hi⁻ chih⁺ mé he⁻ ga⁺ ngée⁺y⁺ chooy⁺. 12 Ma⁺ ngée⁺ he⁻ ja⁻, ga⁺ lä⁻ náá⁺ discipulo kyaay⁺, ga⁺ koo⁻y⁺ hnoo⁺ kih⁺ Jwaa⁺ mah⁺ na⁻ hooy⁺. Ja⁻ ga⁺ na⁻ náäy⁺ na⁻ jmeey⁺ juu⁺ kih⁺ Jesús.

Ga⁺ ääh⁻ Jesús hñaa⁺ mil dsa⁻ ñuuh⁻
(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

13 Ma⁺ ga⁺ nuu⁺ Jesús juu⁺ ja⁻, ga⁺ hey⁺ neh⁻ na⁻ moo⁻, ngooy⁺ ta⁺ hwa⁺ kii⁺ jee⁺ sa⁻ kwa⁻ ni⁻ miih⁻. Ma⁺ ga⁺ nuu⁺ dsa⁻ ngooy⁺ ta⁺ ja⁻, ga⁺ hwéey⁻ jee⁺ jwi⁻ kiyh⁺ mah⁺ ga⁺ náäy⁺ jwé⁺ tiy⁺ ta⁺ jee⁺ ngoo⁺ Jesús. 14 Lä⁻ ma⁺ ya⁺ hée⁺y⁺ neh⁻ na⁻ moo⁻ ja⁻, ga⁺ jée⁺y⁺ jwéé⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ jee⁺ ja⁻. Ga⁺ lä⁻ ñih⁺ dséy⁺ kih⁺ dsa⁻ he⁻. Mah⁺ ga⁺ mi⁺ hlääy⁺ hi⁻ dsaah⁺.

15 Ma⁺ ga⁺ hloo⁺ jmi⁺ ja⁻, ga⁺ ya⁺ jäh⁻ jnääh⁺ koo⁺ kih⁺ Jesús mah⁺ ga⁺ chiih⁺ jnääh⁺:

—Ma⁺ ngoo⁺ ga⁺ hloo⁺ ba⁺ la⁻, hwa⁺ kii⁺ jmah⁺ ba⁺ jee⁺ la⁻. Chiih⁺ dsa⁻ wa⁺ lä⁻ náäy⁺ lä⁻ kaa⁻ jäh⁻ la⁻, wa⁺ lä⁻ läy⁻ he⁻ kuyh⁺.

16 —Sa⁺ jmee⁺ bii⁺ dsa⁻ náäy⁺ dsa⁻ läy⁻. Hnäh⁺ ba⁺ kwée⁺h hnih⁺ he⁻ kuyh⁺ —ga⁺ jäh⁻ Jesús.

17 —Sa⁻ cha⁻ ga⁺ he⁻ kye⁺ jnääh⁺. Kye⁺ jnääh⁺ ma⁺ la⁻ hñaa⁺ he⁻ ñiuh⁻ kyaah⁺ uu⁺ hmooh⁻ ba⁺ —ga⁺ chiih⁺ jnääh⁺.

18 He⁻ ja⁻ ga⁺ jäh⁻ Jesús:

—Ya⁺ ka⁺ ta⁺ la⁻.

19 He⁻ ja⁻ ga⁺ jmeey⁺ Jesús mada⁻, mah⁺ dsa⁻ taah⁻ dsa⁻ né⁻ nuu⁻. Ga⁺ kay⁺ lä⁻ jé⁺ hñaa⁺ he⁻ ñiuh⁻ ja⁻ kyaah⁺ lä⁻ uu⁺ hmooh⁻ he⁻. Ma⁺ ja⁻ ga⁺ jée⁺y⁺ ta⁺ gyuuh⁻, ga⁺ kway⁺ ti⁺ hmaah⁺ kih⁺ Dio. Ja⁻ ga⁺ ga⁺ llaay⁺ he⁻ ñiuh⁻ ja⁻, ga⁺ kwée⁺yh⁺ jnääh⁺ discipulo kyaay⁺, mah⁺ ga⁺ ti⁺ ga⁺ llooh⁺ jnääh⁺ kih⁺ lä⁻ jée⁺ dsa⁻ he⁻.

20 Ga⁺ lä⁻ jée⁺ dsa⁻ ga⁺ kuh⁻ lä⁻ jiih⁺ ga⁺ kée⁺y⁺. Jwi⁺ he⁻ ñiuh⁻ he⁻ ga⁺ chaa⁺ ja⁻ kyaah⁺ kih⁺ hmooh⁻, ga⁺ käh⁺ ga⁺ gya⁺ to⁺ sa⁻ miuh⁻. 21 Jee⁺ lä⁻ jée⁺ hi⁻ ga⁺ kuh⁻ he⁻ tee⁺ koo⁻ hñaa⁺ mil dsa⁻ ñuuh⁻. Ni⁻ sa⁻ na⁻ hee⁻ ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ mé⁻ ni⁻ chih⁻ ka⁻ läh⁻.

Ga⁺ ngé⁺ Jesús né⁻ jmi⁺

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

22 Ma⁺ ngée⁺ he⁻ ja⁻, ga⁺ jäh⁻ Jesús siyh⁺ jnääh⁺:

—Ma⁻ le⁻ go⁻ náäh⁺ hnäh⁺ jää⁺, jyoh⁺ jwoo⁺ jmi⁺ juuh⁻ kyaah⁺ na⁻ moo⁻ ta⁺ ko⁺ jiih⁺ hih⁻ juu⁺ kih⁺ dsa⁻ la⁻. Ja⁻ ga⁺ ñiuh⁻ hñiuh⁻.

23 Ma⁻ la⁻ ma⁺ hih⁺ juu⁺ kih⁺ lä⁻ jée⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ he⁻, ja⁻ ga⁺ ga⁺ wii⁺ Jesús hñiuh⁺ ta⁺ lle⁻ moh⁻ na⁻ ngü⁺ kiyh⁺ kih⁺ Dio. Ma⁻ ngoo⁺ ga⁺ ñuuh⁻, lä⁻ ma⁺ gyay⁺ ba⁺ lle⁻ moh⁻ ja⁻. 24 Ta⁺ ko⁺ jiih⁺ ja⁻, ma⁺ lloo⁺ to⁺ dsaah⁺ jmi⁺ na⁻ moo⁻ ja⁻ hi⁻ ma⁺ hluh⁻ jmi⁺ ma⁺ dsa⁻ jnooh⁺ dsoh⁻ na⁻ moo⁻, jée⁺h, ma⁺ jmeey⁺ koo⁻ lle⁻ tä⁺ he⁻ ma⁺ gwa⁺ ta⁺ jee⁺ ga⁺ náäy⁺.

25 Ta⁻ la⁻ ya⁺ jnä⁺, ngoo⁺ Jesús ta⁺ jee⁺ ga⁺ náäy⁺ ja⁻, ngéy⁺ jwé⁺ né⁻ jmi⁺. 26 Lä⁻ koo⁻ ma⁺ ga⁺ jée⁺ jnääh⁺ ngéy⁺ né⁻ jmi⁺, ga⁺ jwaa⁺h jnääh⁺ jwérte. Ga⁺ tøø⁺h jnääh⁺ miuh⁺, ga⁺ jäh⁻ jnääh⁺:

—Dsa⁻ lle⁻ ba⁺ na⁻.

27 Chah⁺ ba⁺ ga⁺ hlée⁺h Jesús kyaah⁺ jnääh⁺:

—Ta⁺ wa⁺ gah⁺ hnäh⁺, jnä⁺ ba⁺ la⁻ — ga⁺ jäh⁻.

28 Mah⁺ ga⁺ jäh⁻ Pee⁺ siyh⁺:

—Dsa⁻ jøø⁺h kyaan⁺, cher⁺ mah⁺ hne⁻ ba⁺ na⁻, jmee⁺ hih⁺ ngè⁻h né⁻ jmi⁺ mah⁺ ñiuh⁻ jee⁺ cheh⁻ na⁻.

29 Mah⁺ ga⁺ jäh⁻ Jesús siyh⁺:

—Ña⁻ ja⁻.

Mah⁺ ga⁺ jñaa⁺ Pee⁺ ne⁻h na⁻ moo⁻ ga⁺ løøy⁺ ngéy⁺ né⁻ jmi⁺ ta⁺ jee⁺ cheh⁺ Jesús. 30 Ma⁺ ga⁺ jée⁺y⁺ tä⁺ jwérte lle⁻, ga⁺ lä⁻ goyh⁻. Ja⁻ hñiuh⁻ ga⁺ løø⁺ ga⁺ hmäyh⁺ cha⁻ jmi⁺. Mah⁺ ga⁺ hooyh⁺ ki⁻ gaa⁻, ga⁺ jäh⁻:

—Lää⁺ jnä⁺, Dsa⁻ jøgh⁺ kyaan⁻.
 31 Lää⁻ chah⁺ ja⁻ ga⁺ hii⁺ Jesús goo⁻
 ga⁺ saayh⁺, mah⁺ ga⁺ siiyh⁻:
 —i⁻ko⁻ hi⁺ pih⁺ go⁻ te⁻ ba⁺ ma⁻ lä⁻ dsoo⁻ hoh⁺
 hne⁻ dsa⁻ nuuh⁻! ¿He⁻ la⁻ ma⁻ jeh⁻ hoh⁺?
 32 Lä⁻ koo⁻ ma⁺ ga⁺ taayh⁺ lä⁻ uu⁺ neh⁻
 na⁻ moo⁻ ja⁻, ga⁺ hna⁺ go⁻ te⁻ le⁻ tá⁺ ja⁻.
 33 Ma⁻ la⁻ ya⁻ nøø⁻ jnääh⁺ hi⁻ ma⁻ tääh⁺ neh⁻
 na⁻ moo⁻ ja⁻, ga⁺ juuh⁺ jnääh⁺ jnē⁻ jnääh⁺
 cha⁻ nē⁻ Jesús, mah⁺ ga⁺ chiih⁺ jnääh⁺:
 —Ma⁻ ra⁻ ju⁻ dsoo⁻ laah⁺ Joō⁻ Dio.

*Ga⁻ mi⁻ hlää⁻ Jesús dsa⁻ dsaah⁺ hi⁻ ma⁻
 chaq⁻ hwa⁺ Genesaret*
 (Mr. 6:53-56)

34 Lä⁻ koo⁻ ma⁺ ga⁺ haay⁺ jmi⁻ juuh⁺ ja⁻,
 ga⁺ lla⁻ nää⁺ hwa⁺ Genesaret. 35 Dsa⁻ hi⁻
 ma⁻ tääh⁺ hwa⁺ ja⁻ ga⁺ lä⁻ kyuuy⁺ Jesús, he⁻ ja⁻
 ga⁺ lä⁻ cha⁻ juu⁺ lä⁻ kaa⁻ hwa⁺ ja⁻. He⁻ ja⁻
 na⁻ jää⁻ dsa⁻ dsa⁻ dsaah⁺ kyaa⁺ jee⁻ ma⁻
 hää⁻ Jesús. 36 Hi⁻ ga⁺ chuuy⁺ kyaah⁺ Jesús
 mah⁺ kway⁺ jwē⁻ su⁻ cha⁻ goo⁻ dsa⁻ dsaah⁺
 he⁻ cha⁻ hee⁻ sa⁻ hmiih⁻ kiyh⁺. Hi⁻ lä⁻ jēē⁻ hi⁻
 ga⁺ tēē⁻ su⁻ sa⁻ hmiih⁻ kiyh⁺ ma⁻ hlaa⁻ bih⁺ ja⁻.

15

Lä⁻ jē⁻ he⁻ jmee⁻ dsa⁻ lä⁻ sah⁻ dsa⁻
 (Mr. 7:1-23)

1 Ga⁻ lla⁻ nää⁺ ko⁻ llaa⁺ fariseo hi⁻
 ga⁺ lla⁻ nää⁺ ko⁻ llaa⁺ ta⁻ jwoh⁺ kyaa⁺ ley⁻ hi⁻
 ma⁻ chaq⁻ Jerusalén ga⁺ ya⁻ jäh⁻ kih⁺ Jesús,
 mah⁺ ga⁺ siiyh⁻:

2 —¿He⁻ la⁻ sa⁻ mi⁻ te⁻ discípulo kyaah⁺ lä⁻ jē⁻
 he⁻ tēē⁻ jmee⁻ dsa⁻ ma⁻ gyuh⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁺
 llo⁻ joo⁻? Jēēh⁺, sa⁻ gyiyh⁻ gooy⁻ jää⁻ ja⁻ ga⁺
 kuh⁺ hiih⁺.

3 Mah⁺ ga⁺ jeeh⁻ Jesús juu⁺ kiyh⁺ ga⁺ siiyh⁻:
 —Hnääh⁺ ka⁻ läh⁺ ¿he⁻ la⁻ jmeeh⁻ hnäh⁺ ta⁻
 koo⁻ mada⁻ kih⁺ Dio mah⁺ jmeeh⁻ hnäh⁺
 lä⁻ koo⁻ te⁻ he⁻ tēēh⁺ hnäh⁺ ba⁺? 4 Jēēh⁺,
 ga⁺ jäh⁻ Dio: “Jmee⁻ hnaah⁺ maa⁺ kyaah⁺ tää⁺
 kyaah⁺. Hi⁻ jwä⁻ dso⁻ jwii⁺ kih⁺ cho⁻ jmi⁻,
 hi⁻ he⁻ wa⁻ juu⁺ go⁻ te⁻.” 5 Pero lä⁻ la⁻ ba⁻
 jwah⁺ hnäh⁺: “Jaa⁻ dsa⁻ le⁻ siih⁺ cho⁻ jmi⁻,
 sa⁻ cha⁻ he⁻ kwēēhn⁻ hnäh⁺. Jēēh⁺, lä⁻ jē⁻ he⁻
 cha⁻ kin⁻ he⁻ kyaah⁺ ma⁻ jmeen⁻ be⁻ kyah⁺,
 ma⁻ kwēēhn⁻ Dio ba⁻ ja⁻.” 6 Kih⁺ jaa⁻ hi⁻ jäh⁻
 lä⁻ ja⁻, jwah⁺ hnäh⁺ mo⁻ so⁻ jmee⁻ bii⁻ jmeey⁻
 be⁻ kih⁺ cho⁻ jmi⁻. Lä⁻ ja⁻ jmeeh⁻ hnäh⁺
 sa⁻ kyeg⁻ mada⁻ kih⁺ Dio, kih⁺ he⁻ jmeeh⁻
 hnäh⁺ lä⁻ koo⁻ te⁻ he⁻ tēēh⁺ hnäh⁺ jmeeh⁻
 ba⁻. 7 Peer⁻ ta⁻ juuh⁺ hnäh⁺. Lä⁻ koo⁻ jmeeh⁻
 hnäh⁺ na⁻, jeeh⁻ kwee⁻ kyaah⁺ he⁻ ga⁺ hlēēh⁺
 Isaia llo⁻ joo⁻, lä⁻ koo⁻ ma⁻ ga⁺ jäh⁻:

8 Dsa⁻ la⁻, koo⁻ jäh⁻ bih⁺ hnäy⁺ jnä⁻.
 Pero ta⁻ jee⁻ jyoh⁺ ba⁻ hä⁻ huud⁻ sē⁻ kiyh⁺.
 9 Sa⁻ jmää⁻ ni⁻ mi⁻ he⁻ jmeey⁻ hnäy⁺ jnä⁻.
 Lä⁻ jē⁻ he⁻ mi⁻ tēēy⁻ dsa⁻, la⁻ mada⁻ kih⁺ dsa⁻
 ba⁻, ga⁺ jäh⁻ Dio.
 10 Ja⁻ ga⁺ ga⁺ tēēh⁺ Jesús lä⁻ jēē⁻ dsa⁻,
 ga⁺ siiyh⁻:

—Nuuh⁻ da⁻ hnäh⁺ kwee⁻ mah⁺ lä⁻ ngēēh⁺
 hnäh⁺. 11 Sa⁻ mi⁻ sah⁻ dsa⁻ hñii⁻ kyaah⁺ lä⁻ jē⁻
 he⁻ tooyh⁻ hooy⁻. Lä⁻ jē⁻ he⁻ hwēē⁻ hoo⁻
 dsa⁻, he⁻ ja⁻ ba⁻ kyaah⁺ mi⁻ sayh⁺ hñiiy⁻.
 12 Ja⁻ ga⁺ ga⁺ ya⁻ jäh⁻ jnääh⁺ koo⁻ kih⁺ Jesús
 mah⁺ ga⁺ ngii⁻ jnääh⁺ juu⁺ kiyh⁺:
 —¿Che⁻ ma⁻ lä⁻ legh⁻ he⁻ sa⁻ ma⁻ tih⁻ dsē⁻
 dsa⁻ fariseo lä⁻ koh⁺ ma⁻ ga⁺ nuuy⁻ ma⁻ hlēēh⁺
 lä⁻ ja⁻?
 13 Mah⁺ ga⁺ jeeh⁻ Jesús juu⁺ kyaa⁺ jnääh⁺,
 ga⁺ jäh⁻:

—Lä⁻ jē⁻ chaah⁺ hma⁻ he⁻ sa⁻ ga⁺ tää⁺ Tää⁺
 kyaan⁻ hi⁻ gya⁺ gyuu⁺, lloo⁻ jmi⁻ dsa⁻ cheeh⁺
 lä⁻ kye⁻ jmoō⁻ kih⁺. 14 Ta⁻ jmee⁻ hnäh⁺ he⁻ kih⁺
 dsa⁻ he⁻. Laay⁻ lä⁻ koo⁻ dsa⁻ tuu⁺ hi⁻ jää⁻ jñah⁺
 dsa⁻ tuu⁺. Cher⁺ mah⁺ jaa⁻ hi⁻ tuu⁺ jää⁻ jñah⁺
 hi⁻ tuu⁺, lä⁻ uu⁺ täh⁻ neh⁻ koo⁻ too⁻.

15 Mah⁺ ga⁺ ngii⁻ Pee⁻ juu⁺ kiyh⁺, ga⁺ jäh⁻:
 —He⁻ hnøø⁻ jäh⁻ juu⁺ na⁻ hmää⁻ he⁻
 ma⁻ kwah⁺ na⁻.

16 He⁻ ja⁻ ga⁺ jäh⁻ Jesús:
 —¿Che⁻ ni⁻ hnäh⁺ ka⁻ läh⁺ sa⁻ ma⁻ lä⁻ ngēēh⁺
 hnäh⁺? 17 ¿Che⁻ sa⁻ ngēēh⁺ hnäh⁺, lä⁻ jē⁻
 he⁻ dsa⁻ tooh⁺ hoo⁻ jne⁻, dsoo⁻ neh⁻ tuh⁻ ba⁻
 jne⁻, ja⁻ ga⁺ hwēē⁻ ka⁻ läh⁺ dsoo⁻ ta⁻ cha⁻ sii⁻?
 18 Pero lä⁻ jē⁻ he⁻ hwēē⁻ hoo⁻ dsa⁻, gwa⁻
 neh⁻ tuh⁻ dsēy⁻ ba⁻ ja⁻. He⁻ ja⁻ ba⁻ na⁻ he⁻
 mi⁻ sah⁻ dsa⁻ hñii⁻. 19 Jēēh⁺, neh⁻ tuh⁻ dsē⁻ ba⁻
 dsa⁻ hwēē⁻ lä⁻ jē⁻ huud⁻ dsē⁻ hliih⁺, hi⁻ lä⁻ ja⁻
 ka⁻ läh⁺ he⁻ jngēēyh⁻ dsa⁻, hi⁻ na⁻ jee⁻ goo⁻
 kaayh⁻ hi⁻ laa⁻ kyaa⁺ jñah⁺, hi⁻ sa⁻ na⁻ jee⁻
 goo⁻ kaayh⁻ wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻, jmeey⁻ hñii⁻,
 jmeey⁻ dsoo⁻ he⁻ la⁻ juu⁺ ta⁻ juu⁺, hi⁻ hlēēyh⁻
 wii⁻ kih⁺ dsa⁻ kyaayh⁺. 20 Lä⁻ jē⁻ he⁻ na⁻ ba⁻
 he⁻ mi⁻ sah⁻ dsa⁻. Pero he⁻ kuh⁻ dsa⁻ lä⁻
 ma⁻ soh⁻ ja⁻ ba⁻ gooy⁻, sa⁻ mi⁻ sayh⁺ hñiiy⁻.

Jaa⁻ dsa⁻ mē⁻ chaq⁻ hu⁻ ga⁺ heeh⁻ kih⁺ Jesús
 (Mr. 7:24-30)

21 Ja⁻ ga⁺ ya⁻ hēē⁻ Jesús jee⁻ ja⁻, ngooy⁻ jäh⁻
 kih⁺ jee⁻ jwii⁻ Tiro kyaah⁺ Sidón. 22 Lä⁻ chah⁺
 ja⁻, ja⁻ jaa⁻ dsa⁻ mē⁻ cananea ma⁻ tooyh⁻
 mi⁻ih⁻, ma⁻ jäh⁻:
 —Dsa⁻ jøgh⁺ kyaan⁻, hne⁻ laah⁺ sa⁻ ju⁻
 kih⁺ David, wa⁻ lä⁻ ñih⁺ hoh⁺ jnä⁻. Peer⁻
 cha⁻ mi⁻ih⁻ wii⁻ jēē⁻ chih⁻ mē⁻ kyaan⁻, jmeeh⁻
 jmi⁻ lle⁻ hliih⁺.

23 Pero ni⁻ koo⁻ sa⁻ ga⁺ jeeh⁻ Jesús kiyh⁺.
 Mah⁺ ga⁺ mi⁻ jäh⁻ jnääh⁺ discípulo koo⁻
 kiyh⁺, ga⁺ chuuy⁺ jnääh⁺ cha⁻ mi⁻ih⁻ kyaayh⁺,
 ga⁺ chiih⁺ jnääh⁺:

—Hēē⁻ kih⁺ dsa⁻ mē⁻ na⁻ mah⁺ wa⁻ laayh⁺.
 Mi⁻ih⁻ tooyh⁻ mi⁻ih⁻ kaah⁺ kyaa⁺ jnääh⁺.

24 He⁻ ja⁻ ga⁺ jäh⁻ Jesús:
 —Ga⁺ cheē⁻ Dio jnä⁻ mah⁺ jmeen⁻ be⁻ kih⁺
 dsa⁻ israelita ba⁻. Hi⁻ he⁻ laa⁻ lä⁻ koo⁻ bor-
 rego hi⁻ na⁻ hēē⁻.

25 Ja⁻ ga⁺ ja⁻ dsa⁻ mē⁻ he⁻ ga⁺ juuyh⁻ jñēy⁻
 cha⁻ nē⁻ Jesús mah⁺ ga⁺ jäh⁻:

—Kwa⁻ be⁻ kin⁻, Dsa⁻ jøgh⁺ kyaan⁻.
 26 Mah⁺ ga⁺ jeeh⁻ Jesús juu⁺ kiyh⁺, ga⁺ siiyh⁻:

—Sa`llu' he` jñuuhn' he` kuh` chih` mah' kwëehn` dsii` —ga`jah' Jesús siiyh`.

²⁷ He`ja` ga`jah' dsa`më` he`:

—Dsoo' ba' kyah', Dsa`jõøh' kyaan`. Pero ma`ra` he` lih' ba' dsii` jwi' he` dsa`sga` në` na`mes` kih' dsa`juuy'.

²⁸ He`ja` ga`jah' Jesús ka`läh`:

—Peer` cha`miih` ma`lä`dsoo' hoh' hne', dsa`më`. Wa' le' ba' kyah' lä`koh' hnooh` —ga`jah' Jesús siiyh`.

Lä`chah' ja` ga`hlaa' chih`më` kyaay'.

Ga`ääh` Jesús kyeë' mil dsa`ñuuh`

²⁹ Ya`hëë' Jesús jee' ja`, ga`lloo' ta` cha`hoo' jmi`juuh` he` hla` hwa' Galilea. Hi` ga`wiiy' koo` lle`koh', mah' ga`gyay` jee' ja`. ³⁰ Hi` ya`näa' koo' kiyh' jwëë' jwërte dsa` hi` ma` jää` hi` jluuh', hi` tuu', hi` koo', dsa`tuu', hi` jwëë' ga` jñah' dsa`dsaah', na`jäay` huu' tií` Jesús. Hi` lä`ja` ga`mi`hlääy` lä`jëë` hi` dsaah' he`.

³¹ Ma`ga`jëë' dsa`, hlëëh` dsa` koo', ma`lii` ma`goo` dsa`tuu', ma`ga`näa' dsa`jluuh', ma`jëë` dsa`tuu', he`ja` ga`lä`dsaa` dsë' dsa', mah' ga`jmeey' juuh` kih' Dio kyaa' dsa` Israel.

³² Ma`ngëë' he` ja`, ga`jõøh` Jesús jnääh' mah' ga`siiyh`:

—Peer` dsa`lä`ñih` dsën` kih' lä`jëë` dsa` hi` tääh' la`. Jëëh` ma`hya` hnë` jmií` jmeey` ko`jõh' kyaah' jnä'. Sa` cha` ni` miih` he` kuyh`. Sa` hnoon' hëën` kiyh' lä` ma`kyoyh` na`, le' ga` che` ga`hwaay' cha`jwë' jee' dsa`näay`.

³³ He`ja` ga`jah' jnääh`:

—¿Ha` ba' dsa`kye' jnääh' he` kuh` jwëë' dsa` heh' hwa' kií` la'? Joh' sa` hnøø` mah' këë' lä`jëë` dsa` la`.

³⁴ He`ja` ga`ngii' Jesús juu' kyaa' jnääh`:

—¿Joh' he`ñiih' kye'h' hnäh'? —ga`jäyh'.

—Gyii' ba', kyaah' miih` hmooh` pih` — ga`chiih' jnääh'.

³⁵ He`ja` ga`jmeë' Jesús mada` mah' wa' dsa`taah' lä`jëë` hwa'. ³⁶ Ga`kay' lä`jë` gyii' he`ñiih' ja` kyaah' hmooh` pih' he'. Ga`kway' ti`hmaah' kih' Dio. Ja`ga`ga`llaay' he`ñiih' ja`, ga`kwëëyh' jnääh' mah' ga`ti` ga`llooh' jnääh' kih' lä`jëë` dsa`. ³⁷ Ga`kuh` dsa`llu' lä`jiih' ga`këëy'. Ma`ga`la` kiyh', ga`kah' ga`gyii' sa`miih` jwi' he` ga`chaa' ja`. ³⁸ Lä`jëë` hi` ga`kuh` jee' ja` tee' koo` kyeë' mil dsa`ñuuh`. Ni` sa` na`hee' ni`jaa` dsa`më` ni` chih` ka`läh'. ³⁹ Ja`ga`ga`hih' Jesús juu' kih' dsa`, ga`hey' neh' na`moo', mah' ga`haay' jmi`juuh` ngooy' ta` hwa' Magdala.

16

Dsa` fariseo ma` hnøøy' jmeë' Jesús koo` he`juh`gaa`
(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

¹ Ma`ga`lloo' ta` hwa' ja`, ga`lla`näa' fariseo kyaah' saduceo mah' kay' dsë' Jesús. Ga`ngiiy' ma`jmeë' Jesús koo` he`juh`gaa` he`ma`jä`gyuuh'. ² Pero ga`jëeh` Jesús juu' kiyh', ga`jäyh`:

—Wa`ra` ga`nuu` jmií', jawah' hnäh': "Llu' ba' la' jii' ja` la', jëëh' gyuu' ba' gyuuh'", jawah' hnäh'. ³ Mah' ta`la`tiih' jawah' hnäh': "Hií` goo` ja` lle', jëëh' gyuu' gyuuh' mah' na`hih'", jawah' hnäh'. Peer` ta`juuh' hnäh'. Leh' ba' hnäh' lleh' hnäh' juu' ha`lä`jmeë' koo` jmií' koo` jmií' lä`koo` la' gyuuh'. Mah' sa`kyeh' hnäh' kwaat` hee' ga`na`dsa`lä`jee' kyah' hnäh'. ⁴ He`ba`che` hlëëh' hnäh' dsa`chaa` na', sa`mi`teh' hnäh' kih' Dio mah' ngiih' hnäh' jmeen' koo` he`juh`gaa`. He`juh`gaa` lä`koh' ga`la' kih' Joná hi` ga`ngëë' juu' kih' Dio, ma`la` he`ja` ba' heehn' hnäh'.

Ja` hñiih' ga`beey' dsa` he` mah' ngaayh'.

Levadura kih' dsa` fariseo
(Mr. 8:14-21)

⁵ Lä`koo' ma`ga`haa' jnääh' ta` hn-gaah' ko`taa` kih' jmi`juuh` ja`, ja`ga`ga`lä`dsooh` dsë` jnääh' sa`ma`kye' jnääh' he`ñiih'. ⁶ He`ja` ga`jah' Jesús siiyh' jnääh`:

—Leeh' hnäh' kyaah' levadura kih' dsa` fariseo hi` kih' dsa` saduceo ka`läh'.

⁷ He`ja` ga`tooh' jnääh' discípulo`lla` jnääh' juu' kyaah' dsa`kyaahn', ma`jäh' jnääh`:

—Ma`hlëëyh' lä`na`, kih' he`sa`ma`kye' jne' he`ñiih'.

⁸ Pero ga`lä`kyuuh` Jesús huud`së` kyaa' jnääh', mah' ga`siiyh' jnääh`:

—¿He`la' jawah' hnäh' sa`cha`he`ñiih' kye'h' hnäh'? Ko`hi`pih' go`te`dsoo' hoh' hnäh' dsa`ñuuh`. ⁹ ¿Che`lä`jiih' na`sa`hií` lä`ngëëh' hnäh'? ¿Che`mo`so`dsooh` hoh' hnäh' kih' hña`he`ñiih' he`ga`kuh`hña` mil dsa`ñuuh` hi` joh' ga`sa`miih` ga`të' ga`juuh' hnäh' kyaah' jwi' he`ga`chaa' ja`? ¹⁰ ¿Che`mo`so`dsooh` hoh' hnäh' kih' gyii' he`ñiih' he`ga`kuh`kyeë' mil dsa`ñuuh`, hi` joh' ga`sa`miih` ga`të' ga`juuh' hnäh' kyaah' jwi' he`ga`chaa' ja`? ¹¹ ¿Ha`lä`ja` he`sa`ngëëh' hnäh'? Ja`kih' he`ñiih' na`he`jwëëh` hnäh': "Leeh' hnäh' kyaah' levadura kih' dsa` fariseo hi` kih' dsa` saduceo ka`läh'."

¹² Ja`ga`ga`lä`ngëë` jnääh' sa`ma`hlëëyh' kih' levadura he`kaah` dsa`he`ñiih'. Ma`hlëëyh' kih' nuuh` he`ma`kwa` dsa` fariseo kyaah' dsa` saduceo ba`ja`.

Ga`jah' Pee', Jesús he` lqa' Cristo
(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

¹³ Ma`ga`lloo' Jesús hwa' Cesarea kih' Fil-ipo, ga`ngiiy' juu' kyaa' jnääh', ga`jäyh`:

—¿Ha`lä`jäh' dsa`kih' Hi`ga`lëë'ngo`la`? ¿Hií` jnä`laay`?

¹⁴ Mah' ga`jah' jnääh`:

—Kōˉllaaˉ dsaˉ jāhˉ Jwaaˉ hīˉ maˉ chooˉ jmiˉ baˉ hneˉ. Kōˉllaaˉ jāhˉ, Eliaˉ baˉ hneˉ. Hīˉ jñahˉ kōˉllaaˉ jāhˉ, hneˉ laahˉ Jeremiaˉ oˉ jñahˉ hīˉ gaˉ ngēēˉ juuˉ kihˉ Dioˉ lloˉ jooˉ.

¹⁵ Mahˉ gaˉ ngiˉ Jesús juuˉ kyaaˉ jñāahˉ kaˉ lāhˉ:

—¿Haˉ gaˉ hnāhˉ, heeˉ jwahˉ hnāhˉ kinˉ, hīˉ baˉ jñāˉ laahˉ hnāhˉ?

¹⁶ Mahˉ gaˉ jeehˉ Simón Peeˉ juuˉ kiyhˉ:

—Hneˉ heˉ Cristo, Joˉ Dioˉ jiihˉ.

¹⁷ Mahˉ gaˉ jāhˉ Jesús siyhˉ:

—Lluˉ laˉ kyahˉ Simón, joˉ Joná. Jēehˉ, jaˉ heˉ dsaˉ hīˉ maˉ miˉ jñāāˉ kyahˉ lāˉ maˉ jāhˉ naˉ. Tāāˉ kyaanˉ hīˉ gyaˉ gyuuˉh, hīˉ heˉ baˉ maˉ miˉ jñāāˉ kyahˉ. ¹⁸ Jñāˉ kaˉ lāhˉ jwēēhnˉ hneˉ, hneˉ heˉ Peeˉ, (heˉ hnøˉ jāhˉ kuˉ). Hīˉ nēˉ miˉ kuˉ laˉ choohnˉ gwahˉ kinˉ, hīˉ niˉ miihˉ saˉ lihˉ juuˉ chaˉ jēˉ llaˉ dsēēˉ kiyhˉ.

¹⁹ Jñāˉ toohnˉ goohˉ hneˉ mahˉ kwahˉ juuˉ kihˉ dsaˉ haˉ lāˉ heyhˉ yaˉ jwiˉ. Cherˉ mahˉ kyaahˉ juuˉ heˉ kwahˉ saˉ gaˉ laaˉ dsaˉ hīˉ tāāhˉ hwaˉ laˉ, lāˉ maˉ naˉ hñuuyhˉ jaˉ baˉ kyaahˉ dsoˉ kyeˉ kiyhˉ. Hīˉ cherˉ mahˉ kyaahˉ juuˉ heˉ kwahˉ gaˉ laaˉ hīˉ tāāhˉ hwaˉ laˉ, naˉ naˉ baˉ jwēˉ kiyhˉ dsaˉ taayhˉ yaˉ jwiˉ — gaˉ jāhˉ Jesús siyhˉ Peeˉ.

²⁰ Jaˉ gaˉ taahˉ Jesús jñāāhˉ juuˉ mahˉ saˉ koohˉ jñāāhˉ juuˉ kyaahˉ niˉ jaaˉ, heˉ laayˉ Cristo.

*Gaˉ miˉ jñāāˉ Jesús juuˉ heˉ juuyˉ
(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)*

²¹ Jmiˉ jaˉ gaˉ løøˉ Jesús miˉ jñāāˉ juuˉ kyaaˉ jñāāhˉ heˉ jmeeˉ biˉ kiyhˉ dsooyˉ taˉ Jerusalén. Jeeˉ jaˉ heehˉ dsihˉ chaˉ miihˉ wiˉ, dsaˉ gyuuˉh saˉ lāˉ hnāāˉ dsihˉ, lāˉ jaˉ dsaˉ kaahˉ kyaaˉ jmiˉ dsaˉ, kyaahˉ taˉ jwohˉ kyaaˉ ley saˉ lāˉ hnāāˉ dsihˉ. Jaˉ gaˉ juuyˉ hīˉ lāˉ jiiyhˉ kaˉ lāhˉ gaˉ maˉ hyaˉ hnēˉ jmiˉ.

²² Heˉ jaˉ gaˉ jāāˉ Peeˉ Jesús taˉ kooˉ, mahˉ gaˉ løøyˉ juuyhˉ kiyhˉ, gaˉ siyhˉ:

—Waˉ lāˉ niˉhˉ dsēyˉ hneˉ, Dsaˉ jøøhˉ kyaanˉ. Niˉ miihˉ saˉ leˉ jāˉ heˉ jaˉ nēˉ kyahˉ.

²³ Mahˉ gaˉ jeehˉ Jesús hñiˉ, gaˉ jēēyˉ Peeˉ gaˉ siyhˉ:

—Jñuuhˉ hneˉ kinˉ hīˉ saˉ lluˉ, heˉ jmeehˉ jwihˉ kinˉ baˉ naˉ. Saˉ jmeehˉ huˉ dsēˉ lāˉ kohˉ jmeeˉ Dio, lāˉ kohˉ laˉ huˉ dsēˉ kihˉ dsaˉ baˉ laˉ huˉ dsēˉ kyahˉ.

²⁴ Jaˉ gaˉ jāhˉ Jesús siyhˉ lāˉ jēēˉ jñāāhˉ:

—Cherˉ mahˉ hīˉ hnøˉ jmeeˉ kōˉ jøhˉ kyaahˉ jñāˉ, saˉ waˉ jmaāyˉ hñiˉyˉ kwaatˉ, waˉ jāāyˉ cruˉ kyaayˉ mahˉ waˉ jmeeyˉ kōˉ jøhˉ kyaahˉ jñāˉ. ²⁵ Jēehˉ, lāˉ jēēˉ hīˉ hāāˉ hñiˉ mahˉ saˉ juuyˉ, hīˉ heˉ juuˉ baˉ. Pero lāˉ jēēˉ hīˉ kwaaˉ hñiˉ juuˉ kwaatˉ kinˉ, hīˉ heˉ baˉ lāāˉ. ²⁶ ¿Heeˉ yaˉ jøøˉ kaˉ dsaˉ maˉ keˉ gaˉ liyhˉ lāˉ jēˉ heˉ chaˉ jmiˉ gyuuˉ laˉ mahˉ waˉ raˉ gaˉ juuyˉ saˉ tēēyhˉ kihˉ Dio? ¿Heeˉ baˉ kyaahˉ leˉ miˉ hmaayhˉ mahˉ lāāyˉ?

²⁷ Jēehˉ, jāhˉ Hīˉ gaˉ lēēˉ ngoˉ laˉ kyaahˉ beˉ kihˉ Tāāˉ kyaayˉ, kyaahˉ ángele kaˉ lāhˉ. Jaˉ gaˉ

miˉ hmaayhˉ kihˉ lāˉ jaaˉ lāˉ jaaˉ lāˉ kooˉ teˉ taˉ heˉ gaˉ jmeeyˉ. ²⁸ Maˉ raˉ juˉ dsooˉ jwēēhnˉ hnāhˉ, chaaˉ kōˉllaaˉ hīˉ tāāhˉ jeeˉ laˉ saˉ juuyˉ jāāˉ saˉ gaˉ maˉ jēēyˉ beˉ kihˉ Hīˉ gaˉ lēēˉ ngoˉ jāyhˉ jmeeyˉ hihˉ.

17

Gaˉ miˉ sēēˉ Jesús hñiˉ

(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

¹ Maˉ ngēēˉ gaˉ jñiˉ jmiˉ, jaˉ gaˉ jāāˉ Jesús Peeˉ kyaahˉ Jacobo kyaahˉ Jwaaˉ øøyhˉ. Gaˉ nāāyˉ kahˉ taˉ mohˉ niˉ. ² Jeeˉ jaˉ gaˉ lāˉ sēēˉ Jesús toˉ loˉ nēˉ hīˉ maˉ jāāyˉ heˉ. Moˉ nēyˉ gaˉ liˉ jihˉ gyehˉ lāˉ kohˉ jmeēˉ kihˉ hyooˉ. Hmiˉhˉ kiyhˉ, gaˉ tøøˉ jlēēˉ niˉhˉ. ³ Jeeˉ jaˉ gaˉ lāˉ jñāāˉ Eliaˉ kyaahˉ Moisé, gaˉ taayhˉ llayˉ juuˉ kyaahˉ Jesús. ⁴ Heˉ jaˉ gaˉ jāhˉ Peeˉ siyhˉ Jesús:

—Dsaˉ jøøhˉ kyaanˉ, heˉ baˉ cheˉ lluˉ heˉ tøøhˉ jneˉ kōˉ jøhˉ jeeˉ laˉ. Cherˉ mahˉ hnoohˉ, jmeeˉ jñāāhˉ hnēˉ hneˉ kyaahˉ mooˉ, kōˉ kyahˉ, kōˉ kihˉ Moisé, hīˉ kōˉ kihˉ Eliaˉ.

⁵ Taˉ kōˉ jiihˉ maˉ chehˉ Peeˉ hlēēyhˉ lāˉ jaˉ, gaˉ jyooˉ kōˉ jñiˉ tōˉ jlēēˉ niˉhˉ heˉ gaˉ lāāˉ lāˉ jēēyˉ. Jeeˉ jñiˉ jaˉ gaˉ lāˉ nuuhˉ gaˉ hlēēhˉ kōˉ juuˉ, heˉ maˉ jāhˉ:

—Hīˉ laˉ naˉ gyuuˉ kyaanˉ hīˉ hnaanˉ. Peerˉ chaanˉ lluˉ kyaayhˉ. Nuuhˉ hnāhˉ kiyhˉ.

⁶ Maˉ gaˉ nuuˉ discipulo heˉ gaˉ hlēēhˉ jeeˉ jñiˉ jaˉ, gaˉ saayˉ jeeˉ maˉ tāāyhˉ, gaˉ jwaayhˉ jwēteˉ. ⁷ Jaˉ gaˉ jāhˉ Jesús kiyhˉ, gaˉ kyeˉ gooˉ nēˉ kiyhˉ mahˉ gaˉ siyhˉ:

—Nooˉ hnāhˉ, taˉ waˉ gahˉ hnāhˉ.

⁸ Maˉ gaˉ chooyhˉ nēyˉ, moˉ soˉ gaˉ jēēyˉ niˉ jaaˉ, maˉ laˉ hñiˉ baˉ Jesús chehˉ kyaayhˉ.

⁹ Taˉ kōˉ jiihˉ maˉ jñāayˉ mohˉ jaˉ, gaˉ taahˉ Jesús juuˉ hīˉ maˉ kyaayhˉ heˉ:

—Taˉ jwiˉ hnāhˉ niˉ jaaˉ, lāˉ jēˉ heˉ maˉ jēēhˉ hnāhˉ laˉ, taˉ kōˉ jiihˉ saˉ maˉ lāˉ jiihˉ Hīˉ gaˉ lēēˉ ngoˉ laˉ jeeˉ kihˉ hīˉ naˉ juuˉ.

¹⁰ Jaˉ gaˉ gaˉ ngiˉ jñāāhˉ discipulo juuˉ kihˉ Jesús, gaˉ chiihˉ jñāāhˉ:

—¿Heˉ laˉ jāhˉ taˉ jwohˉ kyaaˉ ley, jmeeˉ biˉ jāhˉ Eliaˉ jāāˉ gaˉ kihˉ Cristo?

¹¹ Heˉ jaˉ gaˉ jeehˉ Jesús juuˉ kiyhˉ:

—Jaˉ baˉ dsooˉ jāhˉ Eliaˉ toˉ nēˉ, yaˉ llayˉ lluˉ lāˉ jēˉ heˉ chaˉ jeeˉ laˉ. ¹² Pero jwēēhnˉ hnāhˉ, maˉ jāhˉ baˉ Eliaˉ, mahˉ saˉ gaˉ lāˉ kyuyˉ dsihˉ. Gaˉ jmeeˉ dsaˉ lāˉ tēˉ dsēˉ kiyhˉ. Jaˉ baˉ lāˉ jaˉ heehˉ dsaˉ heˉ wiˉ Hīˉ gaˉ lēēˉ ngoˉ laˉ. ¹³ Jaˉ gaˉ gaˉ lāˉ ngēēˉ discipulo kyaayˉ heˉ maˉ hlēēyhˉ kihˉ Jwaaˉ hīˉ gaˉ chooˉ jmiˉ baˉ jaˉ.

Gaˉ miˉ hlāāˉ Jesús jaaˉ chihˉ hīˉ maˉ kyeˉ jmiˉ lleˉ hliihˉ

(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Lāˉ maˉ gaˉ llaˉ nāāyˉ jeeˉ maˉ tāāhˉ jwēēˉ dsaˉ, jaˉ jaaˉ dsaˉ niuhˉ mahˉ gaˉ juuyhˉ jñēyˉ chaˉ nēˉ Jesús, gaˉ jāyhˉ:

¹⁵ —Dsaˉ jøøhˉ kyaanˉ, waˉ lāˉ niˉhˉ hohˉ kihˉ chihˉ niuhˉ kyaanˉ, hīˉ dsaˉ juuˉ nēēˉ hīˉ jēēyˉ wiˉ jwēteˉ. Chaˉ miihˉ jiihˉ maˉ tayhˉ

cha'je hi ma'tayh' cha'jmi ka'lah'.
16 Ma'ya jaan' kyaah' discipulo kyaah' pero sa ma'lyh' ma' mi'hläy'.

17 He'ja ga'jah' Jesús:

—He'ba che' hñaa' hoh' hnäh' hi' cha' na'. Sa' hii' lä'dsoo' hoh' hnäh'. ¿Lih' ba' llaa' he' gyan' kyaah' hnäh'? Mo'so' lä'be' dsen' gya' ga'jä' kyaah' hnäh'. Ya'jäa' da' chih' na' ta' la'—ga'jah' Jesús.

18 Ja'ga' ga'juuh' Jesús kih' jmi'lle' hliih', lä'jih' ya'hëy' kih' chih' he'. Lä'chah' ja' ga'hlaay'. 19 Ma'ngëe' he' ja', ga'kuh' jnaäh' kah' kyaah' Jesús, mah' ga'ngü' jnaäh' juu'kiyh':

—¿He'la' sa' ma'lä'këh' jnaäh' jmi' ma' llee' jnaäh' jmi'lle' hliih' he'?

20 He'ja ga'jah' Jesús süyh':

—Kih' he' müih' go'te' ba' ma'dsoo' hoh' hnäh', he'ja' ba' sa' ga'lëh' hnäh'. Pero ju'dsoo' jwëehn' hnäh', wa'ra' jah' kih' müih' lä'koq' pih' mi'ju' kih' mostaza ba'dsoo' hoh' hnäh', le' jwiuh' hnäh' moh' la': "Jñuu' jee' na', gwa'ta' jee' jyoh", hi' jñuuyh' ba'. Sa' cha'ni' koq' he'jä' jwëeh' kyah' hnäh'. 21 Pero jmi'lle' hliih' hi' laa' lä'koh' hi' ma'jäa' chih' he' sa' ya'hëe' cher'mah' sa' ga'tu' dsa' kuh'hüh' mah' chuuy' kyaah' Dio.

Koo' ka'lah' ga'mi'jnää' Jesús juu' he' juuy'

(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

22 Lä'koq' ma'täy' hwa' Galilea, ga'jah' Jesús süyh' jnaäh' discipulo kyaay':

—Hi'ga' lëe'ngo' la' ngëe' dsih' ja'goo' dsa' hñaa' dsë', 23 mah' jngëeh' dsih'. Ga' ma'hya' hnë' jmi' na' juuy', lä'juyh' ka'lah'.

He'ja' cha'miuh' ga'lä'meeh' dsë' discipulo kyaay'.

Ga'mi'hmaah' Jesús ku'sih'

24 Ma'ga'lla'nöø' jnaäh' jwi' Capernaum kyaah' Jesús, ya'nää' hi' ma'koq' ku'sih' kih' gwah' jee' ma' cheh' Pee' mah' ga'ngüy' juu'kiyh':

—¿Che' sa' mi'hmaah' ta'jwöh' kyaah' ku'sih' kih' gwah' juuh'?

25 —Mi'hmaayh' ba'—ga'jah' Pee' süyh'.

Lä'koq' ma' ga'he' Pee' cha'neh', ga'lä'jäa' Jesús ga'hëeh' Pee':

—¿Ha' lä' la' laah' Simón, lä'jëe' dsa'ta' kaah' hwa' la', hi' kih' kooy' ku'sih'? ¿Che' kooy' kih' dsa' kyaay' o che' kooy' kih' jñah' dsa'?

26 —Kih' dsa' jñah' ba' kooy'—ga'jah' Pee' süyh'.

Mah' ga'jah' Jesús:

—He'ja' sa' jmee' bii' kih' dsa' kyaay' mi'hmaayh'. 27 Pero lä'la' ba' wa' jmeen' mah' sa' jän' hliih' kyaah' ni' jaä'. Gwa' cha'hoo' jmi'juuh', go'jwä' ka'loo' hma'kuu'. To'në' hmooh' hi' ka'

hma'kuu', ja' llee'h' mah' näh' hooy'. Jee' ja' jnaäh' koo' kuu' kyaah' he' mi'hmaah' ku'sih' kin' kyaah' kyah' ka'lah'.

18

Hi' na' le' jöøh' jee' jmee' Dio hih'

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

1 Ja'ba' hor' ja' ga'ya' jah' jnaäh' koo' kih' Jesús mah' ga'ngü' jnaäh' juu'kiyh':

—¿Hii' na' hi' jöøh' ga'jee' jmee' Dio hih'?

2 Mah' ga'tëeh' Jesús jaä' gyuu', ga'cheeyh' jee' kyaä' jnaäh'. 3 Mah' ga'süyh' jnaäh':

—Ma'ra' ju'dsoo' jwëehn' hnäh', cher'mah' sa' ga'lä'si' huu'dsë' kyah' hnäh' mah' jmeeh' hnäh' lä'koq' jaä' gyuu', sa' heh' hnäh' jee' jmee' Dio hih'. 4 Heh' lä'ja', hi' jmää' hñii' hwaq' lä'koq' gyuu' la', hi' he' ba' le' jöøh' ya'jwi' kih' Dio. 5 Hi' heeh' jaä' gyuu' lä'la' kwaat' kin', he' ma'hëeyh' jä' ba'ja'.

Goo' la' kih' hi' jmee' dsa'tëh' dsa'kyaah'

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

6 Wa' hi' cha' hi', hi' jmee' tëh' jaä' hi' mäh' la' hi' ma'lä'dsoo' dsë' kin', llu' ga' la'kiyh' wa'ra' jah' kih' hñuu' dsa' luuy' koq' cha'too' kih' molii' he' jee' burr' mah' hmää' dsih' ñiih' ga' kih' cha'jmi'ñeeh'.

7 He'ba' che' jwi' dsa' jmi'gyuu'! Joh' he' sa' jmee' dsa'tëyh'. Pero ko'ja' lle' kih' le' ba'. Peer' jwi' dsa' hi' jmee' dsa'tëh' dsa'kyaah'. 8 He'ja' cher'mah' ma'gooh' o ma'tiuh' ga'jmeeh' täh' kyaah' dso'kye', hnä' go'te' ba', mah' be' uu' kyah'. Jëeh', llu' ga' kyah', gwaah' jee' tääh' hi' na'jiih', tüh' ma'gooh' o tüh' ma'tiuh', lä'koh' ga' he' jwäy' hne' jee' mo'so' uu' je' kyaah' lä'to' ma'gooh' ma'tiuh'. 9 Hi' cher'mah' mi'nëh' ga'jmeeh' täh' kyaah' dso'kye', lle' go'te' ba', mah' be' uu' kyah'. Jëeh', llu' ga' kyah' gwaah' jee' tääh' hi' na'jiih' kyaah' koq' mü' mi'nëh', lä'koh' ga' he' jwäy' hne' jee' mo'so' uu' je' kyaah' lä'to' mü' mi'nëh'.

Juu' na'hmää' lä'koq' la' kih' jaä' borrego hi' na'hëe'

(Lc. 15:3-7)

10 Ni' jaä' hi' mäh' lä'la' ta'jmää' hnäh' ta'koo'. Jëeh', jwëehn' hnäh', ángele kyaay' tääh' tää' cha'në Tää' kyaan' hi' gya'gyuuh'. 11 Jëeh', ja' Hi' ga'lëe'ngo' la' mah' läy' hi' na'hëe'. 12 ¿Ha' lä'jëeh' hnäh' he' jwahn' la'? Cher'mah' jaä' dsa' chaä' hñaa'laä' borrego kyaä', mah' dsa'hëe' jaä', ¿che' sa' beey' ko'hwee' jee' lä'jëe' jah' he' mah' dsooy' ta' moh' dsa'hnaayh' hi' na'hëe' he'?

13 Ma'ra' ju'dsoo' jwëehn' hnäh'. Wa'ra' ga'jnäy' hi' jaä' he', lä'chaay' llu'jwëte' kyaayh', lä'koh' ga' kih' lä'jëe' hi' sa' na'hëe'. 14 Ja'ba' lä'ja' la' kih' Tää' jnan'

hi- gya' gyuuh', sa- hnøøy' dsa- hëë' ni' jaä-
hi- pih' lä' la'.

Lä' la' jmeen' mah' chaah' jne' øøhn'
(Lc. 17:3)

15 Cher'mah' jaä- øøh' ma- jmeey' koo-
he- hliih' kyah', gwa- mah' go- chiiyh'
he- ma- hlääyh- kyaah' hne-, pero jee'
lä- uu' ba' hnäh'. Cher'mah' ga- jmeey'
he' kyah', ma- lëh- ma- chaah' øøh' he'.
16 Pero cher'mah' sa- ga- jmeey' he' kyah',
jää- ga' jaä- uu' mah' go- hlëeh' kyaayh'
ka- läh'. Jëeh', kyaah' ju' dsoo' he- hlëeh-
uu' uu' dsa-, lä' ja' jmeey' dsoo' lä' jëë-
juu'. 17 Cher'mah' ni' kih' dsa- he' sa- hii- nuuy',
ja- jmeeh- juu' kih' gwah' wa' ra- ga- të' jee'
tääh' lä' jëë-. Hi' cher'mah' ni' kih' lä' jëë-
hi- tääh' gwah' sa- ga- nuuy', jmää' lä' koo-
jaa- hi- sa- ma- heeh- kih' Dio o lä' koo-
jaa- hi- koo' ku' sih-. 18 Ma' ra' ju' dsoo'
jwëehn- hnäh', lä' jë- he- hñuuh' hnäh'
hwa' la-, lä' ja- na- hñuu' gyuuh' ya' jwi'.
Hi- lä' jë- he- chiih' hnäh' hwa' la-, lä' ja-
dsa- chiih' gyuuh' ya' jwi' ka- läh'. 19 Koo-
ka- läh' jwëehn- hnäh', cher'mah' uu' hnäh'
ga- taah' hnäh' juu' kwee- hwa' la- mah'
ngiih' hnäh' he- hnooh- hnäh', Tää' kyaan-
hi- gya' gyuuh', kwa' bih' he- hnooh- hnäh'.
20 Jëeh' jee' dsa- ñee- uu' uu- kō- jøh' ngiiy'
kiyh', jee' ja- hään' ju' kiyh'.

*Juu' na- hmää' lä' koo- la' kih' jaä- dsa- hi-
sa- ga' lä' jøh' dsë'*

21 Ja- ga' ga' lloo' Pee' ka- läh' chuh- kih'
Jesús mah' ga' ngiiy' juu' kiyh'.

—¿Joh' jiih' jmeen' jøh- dsën' kyaah'
øøhn' hi- jmeey' hliih' kin'? ¿Che' lä' jiih' tē'
gyii' jiih'?

22 Mah' ga' jäh' Jesús siiyh':
—Sa' cha' jwahn- lä' jiih' tē' gyii' jiih-
Jwahn', gyii' jiih- to' lo' gya' dsë- gyii'.

23 He- jää- Dio dsa- lä' hiih' kih', jeeh'
kwee- lä' koo- ga- jmeey' jaä- rey hi-
ga- jmeeh' kwaat' kih' lä' jëë- hi- ma'
jmeey' ta' kiyh'. 24 Lä- ma' ga' løø' jmeeyh'
kwaat' kiyh', ya' jääy' jaa- hi- ma' ää-
cha- miih- kuu'. 25 Pero dsa- he' sa' cha- he-
kyaah' mi' hmaayh' lä' jë- he- ääy-. He- ja-
ga- jmeey' rey he' hih' wa' dsa- hnëey' go- te-
kyaah' mëy' kyaah' jooy' hi' kyaah' lä' jë- he-
cha- kiyh' mah' lä' hmaah' lä' jë- he- ääy-.
26 He- ja- ga' juuh' dsa- he' jné' cha' nē' rey
mah' ga' chuuy' kyaah', ga' jäh': "Dsa- jøøh'
kyaan', jmeey' jøh' hoh' ki' jnä'. Mi' hmaah'
ba' jnä' kyah' lä' jë-." 27 Ga- lä' ñih' ba' dsë'
rey he' kiyh', mo' so' ga' ngiih' gyih' kuu' he-
ma' ääy' ja-, mah' ga' lääy' go- te-.

28 Pero lä' koo- ya' hëë' ba' dsa- hi- ma'
ää- kih' rey, ga' jee'y' jaa- dsa- kyaayh' hi-
ma' ää- kō- hi' pih' kuu' kiyh'. Ga' saayh'
mah' ga' gwiyh' luu' hi- he', ga' siiyh':
"Mi- hmaah' kin' he- ääh-".

29 Pero hi- ma' ää- kuu' kih' dsa- kyaah'
he', ga' jwääy' hñiiy' huu' tii' hi- he' mah'
ga' chuuy' kyaah', ga' jäh': "Jmeey' jøh- hoh'
ki' jnä'. Mi' hmaah' ba' jnä' kyah' lä' jë-."

30 Pero hi- jaä- he' sa' ga' heeyh-
Ga' hñiiy' kih' mah' ga' hey' neh' ñe' lä' jiih'
ga' mi' hmaayh' lä' jë- he- ma' ääy-. 31 Ma'
ga' jëe' jee' lä' jëë- dsa- kyaayh' he' lä' koo-
ga' jmeey', ga' jii' jwërte' kiyh', mah' na' nääy'
na' jmeeyh' juu' kih' rey ha- lä- ma' la'.

32 He- ja- ga' jmeey' rey mada' ja' dsa-
hñaa- dsë' he', mah' ga' siiyh': "Peer' hñaa-
hoh' hne- dsa- ñuuh-. Ga' jmeen' jøh-
dsën- kih' lä' jë- he- ma' ääh- kin', kih'
he- ma- chuuh' cha- miih- kyaah' jnä'."

33 Ja' ma' ääh- jmi' ma' lä' ñih' hoh' kih'
dsa- kyaah', lä' koo- ga' lä' ñih' dsën' kyah'
hne-? 34 He- ja- ga' lä' lleey' rey, ga' ngëëy'
ja' goo- poo- mah' lla- kyaay' jmi' lä' jiih'
mi' hmaayh' lä' jë- he- ääy-.

35 Ja' ga' jäh' Jesús ka' läh':

—Lä' ja- ka' läh' jmeey' Tää' kyaan- hi-
gya' gyuuh' kyaah' hnäh', cher'mah' sa-
ga' lä' jøh' hoh' hnäh' kih' he- hliih' he-
ma- jmeey' øøh' hnäh' kyah'.

19

*Ga' jäh' Jesús ha- lä' la' he' beë' dsa- øøh-
(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)*

1 Ma' ngëë' ma' kwa' Jesús lä' jë- juu'
na-, ya- hëëy' hwa' Galilea, ngooy' ta-
hwa' Judea, he- hla- ta- lngaah' jmi-
Jordán. 2 Jwëë' dsa- ga' lla- lle' kaah' kiyh'
hi' ga' mi' hlääy' lä' jëë- dsa- dsaah'. 3 Jee' ja-
ga' lla- nää' koo' kih' Jesús kō- llaä' fariseo
he- ma' ka' dsëy', ga' ngiiy' juu' kiyh':

—¿Che' cha' jwë' beë' dsa- dsa- më' kyaä',
kiyh' wa' he' cha- he-, he- sa' tih' dsëy'?

4 He- ja- ga' jeeh- Jesús juu' kiyh':

—¿Che' sa' ma' heh- hnäh' jee' na- siih': Hi-
ga' jmää' Dio lä' ma' to- nē', hi- më', hi-
ñuuh- ga' jmääy'?

5 Hi' ga' jäh':

—Kih' he- ja- ba', beë' dsa- ñuuh-
cho' jmi- mah' dsa- gay' kyaah' mëy'. Mah'
lä' ja-, leey' jaa- ba' jee' lä' uu'y'. 6 Ja- hñiih'
mo' so' laay' uu', ma' laay' jaa- ba'.
lä' ja-, hi- ma- laä' jaa- kaah- Dio, sa' lle'
kih' llaay' —ga' jäh' Jesús.

7 Mah' ga' jäh' fariseo siiyh' Jesús:

—¿He- la' ja- ga' jmeey' Moisé mada'
chooyh' je- mah' beë' dsa- më'?

8 Mah' ga' jäh' Jesús siiyh':

—Kih' he- chaah- hnäh', he- ja- ba' ja-
ga' kwa' Moisé jwë' beeh' hnäh' dsa- më'
kyaah' hnäh'. Pero lä' ma' to- nē' sa-
ga' la' lä' ja-. 9 He- ja- jwëëhn- hnäh', hi-
beë' dsa- më' kyaä' hi' sa' cha- he- hliih'
ma- jmeey' kyaah' jñah' dsa- ñuuh', mah'
kaay' jñah' dsa- më', he- jmeey' dso' kye- ba'

ja-. Hi- lä-ja- hi- kaa- dsa-më- hi- ga-beey- he-, he- jmeey- dso'kye- ba- ja- ka-läh-.

¹⁰ Mah' ga- chihh' jnääh' discípulo kyaay':

—Cher'mah' lä-ja- la' kih' dsa-nuuh- kyaah' dsa-më-, llu' ga' la' he- sa- jee- dsa- goo- go- te-.

¹¹ Mah' ga- jah' Jesús siyh':

—Ja- lä- jee- lä- käh' jmi- heeh- juu- la-. Lä- käh' jmi- hi- lle- kih' heeh- ba-. ¹² Jëeh', chaa- hi- sa- na- hñaa' jmi- ngo' kih' wa' ra- ga- lä- chaa- he- ja- sa- le- jee- gooy-. Hi- chaa- hi- sa- na- hñaa' jmi- ngo' kih', he- ga- jmee- dsa- hñaa- dsë- kih', he- ja- sa- le- jee- gooy-. Hi- chaa- ga- jñah' hi- sa- lä- dsë- jee- gooy- kih' he- hnöy' jmeey' ta' he' kih' Dio. Hi- lä- käh' jmi- heeh-, wa- heeyh- juu- la-.

Ga' mi- jää' Jesús gyuu-
(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³ Ja- ga- na- jää- dsa- gyuu- kya- cha- në- Jesús mah' kyey- gooy- në- kih' gyuu- mah' ngiy' kih' Dio. Pero jnääh' discípulo kyaay' ga- juuh' jnääh' kih' dsa- he-. ¹⁴ Mah' ga- jah' Jesús siyh' jnääh':

—Kwa- jwë- ya- nää' gyuu- ta- la- kin-. Ta- ha- hnäh' kih', jëeh' hi- laa- lä- koo- gyuu-, hi- he- ba- jää' Dio lä- hih' kih'.

¹⁵ Ma- la- ma- kyey- gooy- në- kih' gyuu- he-, ya- hëey- jee- ja-.

Jaa- dsa- kwa- hi- cha- kuu- ga- hlëeh- kyaah' Jesús

(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

¹⁶ Jee- ngooy- ja-, ja- jaa- dsa- mah' ga- siyh':

—Hne- hi- laa- ta- jwöh- lluu-, ¿he- hnö- jmeen- mah' tëeh- jee- mo- so- juun-?

¹⁷ He- ja- ga- jah' Jesús siyh':

—¿Ché- ñeh- hne- he- laan- lluu-? Jëeh' ni- jaa- hi- lluu- sa- chaa-, jaa- Dio ba- hi- lluu-. Cher'mah' hnooh- tëeh- jee- mo- so- juuh-, ja- mi- teh- lä- jë- mada- kih' Dio.

¹⁸ —¿Hee- ga- ja- mi- ten? —ga- jah' dsa- he-.

He- ja- ga- jah' Jesús siyh':

—Ta- jngëh- dsa-, ta- kaa- hi- laa- kya- jñah-, ta- hii- kih' dsa-, ta- jmee- dsoo' kih' juu- ta- juu-. ¹⁹ Wa- hnaah- tä- kyaah' maa- kyaah-. Wa- hnaah- dsa- kyaah' lä- koo- hnaah- hñaa'.

²⁰ He- ja- ga- jah' dsa- he- siyh':

—Lä- jë- he- na- ma- mi- ten- lä- jiih' ma- mäh- n-. ¿Hee- ga- hnö- jmeen-?

²¹ He- ja- ga- jah' Jesús siyh' ka- läh':

—Cher'mah' hnooh- legh- lluu- go- te-, gwaah- go- hni- lä- jë- he- cha- kyah' mah' go- kwëeh- hi- tä- ñee-. Lä- ja- ba- lä- cha- cha- miuh- kyah' gyuu- jmi- gyuu-. Ja- ga- na- ñeeh- mah' jmeen- ko- jöh- —ga- jah' Jesús.

²² Ma- ga- nuu- dsa- he- juu- ja-, ngaayh- ti- meeh- dsëy-, jëeh-, ma- chay- cha- miuh- kuu-. ²³ Ja- ga- ga- jah' Jesús siyh' jnääh':

—Ma- ra- ju- dsoo- jwëhn- hnäh-, jaa- dsa- cha- kuu-, jwëh- la- kih- heyh' jee- jmee- Dio hih-. ²⁴ Koo- ka- läh' jwëhn- hnäh-, sa- ga- jwëh- la- kih- jaa- camey-, ngëe- to- gwa- koo- hma- kuu- lä- koh- ga- he- heh- jaa- dsa- cha- kuu- jee- jmee- Dio hih-.

²⁵ Ma- ga- nuu- jnääh- hlëeyh- lä- ja-, ga- tooh- jnääh- jëe- dsah- jnääh-, mah' ga- chihh' jnääh':

—¿Hi- ba- lä- ja-?

²⁶ Lä- ma- jëy- ja- jñäh-, ga- jäh':

—He- la-, sa- lä- käh' dsa- jmi- jmee-, pero Dio ga- lä- jë- ba- liyh- jmeey'.

²⁷ Ja- ga- ga- jah' Pee- siyh':

—Ma- ja- ba- lä- jë- he- cha- kya- jnääh- mah' jmee- jnääh- ko- jöh- kyaah- hne-. ¿Hee- ba- na- hñah- jnääh'?

²⁸ He- ja- ga- jah' Jesús siyh':

—Ma- ra- ju- dsoo- jwëhn- hnäh-, wa- ra- ga- të- jee- le- hmëe- lä- jë- go- te-, ma- ja- gya- Hi- ga- lëe- ngo- la- jööh- jee- jmeey- hih-. Hi- lä- jëe- hnäh- hi- jmee- ko- jöh- kyaah' jñä-, lä- ja- ka- läh- nah- hnäh- në- gya- to- hma- sii- mah' llah- hnäh- ta' kih' lä- jëe- gya- to- nää- dsa- Israel. ²⁹ Lä- jëe- hi- ma- tuu- dsë- ma- hwëe- cha- neh- kih', ma- beey- dsa- më- öy- dsa- nuuh- öy-, ma- beey- cho- jmiy-, ma- beey- dsa- më- kyaay-, ma- beey- jooy-, ma- bey- hwa- kih', cher'mah' ga- bey- lä- jë- he- ja- kwaat- kin-, hi- he- hyoh- hña- loo- ga- lä- koh- he- ga- ja- kih' jmi- gyuu- la-, hi- lä- ja- tëeyh- jee- mo- so- juuy-. ³⁰ Pero jwëe- hi- ya- nää- to- në-, hi- he- ja- këe-. Hi- jwëe- hi- ya- nää- këe-, hi- he- lee- to- në-.

20

Juu- na- hmää- lä- koo- la- kih- hi- hñaa- dsë- kyaah' dsa- juu- kyaay'

¹ He- jää- Dio dsa- lä- hih- kih', jëeh- kwee- lä- koo- ga- jmee- jaa- dsa- juu- cha- neh- hi- ñee- tiuh- go- te- na- hmää- hi- jmee- ta' jee- na- jnä- chaah- wii- jeh- kih'. ² Ma- ga- lä- ee- kih' kyaah' lä- jëe- dsa- he- ha- lä- koo- te- mi- hmaayh- kih' koo- jmi- ta-, ga- chey- jee- na- jnä- chaah- jeh- kih'. ³ Ya- hëey- ka- läh- ko- hi- ñu- ta- la- tiuh-, jee- ja- ga- jëy- dsa- hi- ma- tääh- j'hmoo- hi- sa- cha- ta' kih'. ⁴ He- ja- ga- siyh':

“Hnäh- ka- läh- go- nää- hnäh- go- jmee- ta' jee- na- jnä- chaah- jeh- kin-. Mi- hmaah- ba- jñä- na- tee- kyah- hnäh-.” Hi- na- nää- ba- dsa- he-.

⁵ Dsa- juu- he- ya- hëe- lä- hmëe- ma- ga- të- lla- hyoo-, hi- koo- ka- läh- ma- ga- të- ko- hi- hnë- ta- ga- hloo-. Ja- ba- lä- ja- ga- hëey- kih' jñah- ka- läh- hi- na- jmee- ta' kih'. ⁶ Ma- ngoo- ga- të- ko- hi- hña-, ya- hëey- ka- läh- mah' ga- jñäy- h- jñah- ga- dsa- hi-

sa⁺ cha⁻ ta⁺ kih[!]. Mah[!] ga⁺ s⁺iyh⁺: “¿He⁻ la⁺ tääh[!] hnäh[!] jee[!] la⁻ lä⁻taa⁺ j⁺mi⁺ mah[!] sa⁺ cha⁻ ta⁺ j⁺meeh[!] hnäh[?]” ⁷ He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh[!] dsa⁻ he⁺ s⁺iyh⁺: “Kih[!] he⁻ sa⁺ cha⁻ ni⁻ jaa⁻ hi⁻ ma⁻ kwëeh[!] jnääh[!] ta[!], he⁻ ja⁻ ba⁻ na⁻ he⁻ t⁺ooh[!] jnääh[!] jee[!] la⁻.” He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh[!] dsa⁻ j⁺uu⁺ chaah[!] jëh[!] ja⁻, s⁺iyh⁺: “Go⁻ nää[!] hnäh[!] ka⁻ läh[!], go⁻ j⁺mee[!] hnäh[!] ta[!] jee[!] chaah[!] jëh[!] kin⁺. Mi[!]hmaah[!] ba⁻ jnä⁻ na⁻tee[!] j⁺neeh[!] hnäh[!].”

⁸ Ma[!] ga⁻ nuu⁻ j⁺mi⁺ ja⁻, ga⁻ j⁺mee[!] dsa⁻ j⁺uu⁺ mada[!] kih[!] hi⁻ ma⁻ jaa⁻ moz⁻, ga⁻ jäh[!] s⁺iyh⁺: “Tee[!] ga⁻ lä⁻ jëe[!] dsa⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻ j⁺mee[!] ta[!], mah[!] mi[!]hmaah[!] j⁺neey[!] na⁻tee[!] kih[!] koo⁻ j⁺mi⁺ ta[!]. L⁺oo[!] kyaah[!] hi⁻ ma⁻ na⁻ nää[!] këe⁻ go⁻ te[!] mah[!] mi[!] lla⁻ kyaah[!] hi⁻ ma⁻ na⁻ nää[!] to⁻ nê⁻.”

⁹ Lä⁻ jëe[!] hi⁻ ga⁻ taah[!] j⁺mee[!] ta[!], ma⁻ ngoo[!] ga⁻ t⁺e[!] k⁺o⁻ hi⁻ h⁺na[!], ya⁻ nää[!] ma⁻ jaa⁻ ma⁻ jaa⁻ ga⁻ koo⁻ j⁺neey[!] na⁻tee[!] kih[!] ma⁻ koo⁻ j⁺mi⁺ ta[!]. ¹⁰ Ja⁻ ga⁻ lla⁻ nää[!] hi⁻ ga⁻ taah[!] to⁻ nê⁻ na⁻ j⁺mee[!] ta[!]. Ma[!] t⁺eëy[!] cha⁻ ga⁻ mi⁺ih[!] j⁺neey[!] ma⁻ laay[!]. Pero ga⁻ hyoyh[!] ja⁻ ba⁻ kih[!] koo⁻ j⁺mi⁺ ta[!] ba⁻ ka⁻ läh[!]. ¹¹ Ma[!] ga⁻ koo⁻ j⁺neey[!] ga⁻ l⁺oo[!] cha⁻ hää⁻ dsa⁻ j⁺uu⁺, ¹² ga⁻ jäh[!]: “Hi⁻ ma⁻ na⁻ nää[!] këe⁻ go⁻ te[!], ga⁻ j⁺mee[!] ta[!] koo⁻ hor⁻ ba[!], mah[!] ja⁻ ba⁻ kwee⁻ ma⁻ mi[!]hmaah[!] kya⁻ j⁺nääh[!] hi⁻ ma⁻ jëe⁻ wi⁺ cha⁻ hyoo⁻ lä⁻ taa⁺ j⁺mi⁺”, ga⁻ jäh[!] s⁺iyh⁺ dsa⁻ j⁺uu⁺ chaah[!] jëh[!]. ¹³ He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh[!] dsa⁻ j⁺uu⁺ s⁺iyh⁺ jaa⁻ hi⁻ ti⁻ choo⁻ juu⁻ he⁻:

“Sa⁻ cha⁻ j⁺mee[!] h⁺naa[!] dsën⁻ kya⁻ h⁺ne⁻ ome⁻. ¿Ja[!] ma⁻ tooh[!] j⁺ne⁻ juu⁻ kwee⁻ he⁻ mi[!]hmaahn[!] kya⁻ na⁻tee[!] kih[!] koo⁻ j⁺mi⁺ ta[!]? ¹⁴ Ki[!] j⁺ba⁻ h⁺ne⁻ j⁺neeh[!] kya⁻ gwaah[!] kya⁻ h[!]. Jëeh[!] lä⁻ na⁻ hyoh⁻ dsën⁻ ma⁻ kwëeh[!] hi⁻ ma⁻ he⁻ këe⁻ go⁻ te[!], ja⁻ ba⁻ lä⁻ koo⁻ te[!] he⁻ ma⁻ kwëeh[!] h⁺ne⁻. ¹⁵ ¿Che⁻ sa⁻ na⁻ ngën⁻ jwë⁻ j⁺mee[!] lä⁻ hyoh⁻ dsën⁻ kya⁻ kya⁻ kuu⁻ kin⁻? ¿O[!] che⁻ wi⁺ hoh[!] kih[!] he⁻ j⁺mee[!] ll⁺u⁻ dsën⁻?”, ga⁻ jäh[!] dsa⁻ j⁺uu⁺ he⁻. ¹⁶ Lä⁻ ja⁻ le⁻, hi⁻ ya⁻ nää[!] këe⁻, hi⁻ he⁻ le⁻ to⁻ nê⁻. Hi⁻ ya⁻ nää[!] to⁻ nê⁻, hi⁻ he⁻ j⁺a⁻ këe⁻. Jëeh[!], jwëë⁻ hi⁻ na⁻ tee[!]h[!], pero mi⁺h[!] go⁻ te[!] ba⁻ hi⁻ na⁻ lleeh[!] —ga⁻ jäh[!] Jesús.

Ngoo[!] hnê⁻ j⁺ih⁻ j⁺meeh[!] Jesús juu⁻ he⁻ j⁺uu⁺
(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

¹⁷ Ma[!] hää[!] Jesús jwë⁻ ngooy[!] ta[!] Jerusalén, ga⁻ t⁺eëy[!] kah[!] lä⁻ jëe[!] gya⁻ tuu⁻ jnääh[!] mah[!] ga⁻ s⁺iyh⁺ jnääh[!]:

¹⁸ —Jëe⁻ da⁻ hnäh[!], dsa⁻ n⁺oo[!] j⁺ne⁻ ta[!] Jerusalén. Jee⁻ oo⁻ ngëe⁻ dsa⁻ Hi⁻ ga⁻ lëe⁻ ngo⁻ la⁻ ja⁻ goo⁻ j⁺mi⁺ dsa⁻ kaah[!] kyaah[!] ta[!] jwoh[!] kya⁻ ley. Hi⁻ he⁻ bää[!] jnä⁻ dsoo[!] mah[!] jngëeh[!] dsa⁻ jnä⁻. ¹⁹ Ja⁻ ga⁻ ngëe⁻ jnä⁻ ja⁻ goo⁻ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ laa⁻ judiu. Mah[!] mi[!] kwayh[!] jnä⁻, j⁺mi⁺ baay[!] jnä⁻, ja⁻ ga⁻ dsa⁻ tääy[!] jnä⁻ dsoh[!] hma⁻ cru⁻. Pero lä⁻ j⁺ih⁻ ka⁻ läh[!] ga⁻ ma⁻ hya⁻ hnê⁻ j⁺mi⁺.

Jacobo kyaah[!] Jwaa⁻ ga⁻ ngüy⁻ he⁻ gyay⁻
jwoo⁻ kih[!] Jesús

(Mr. 10:35-45)

²⁰ Ja⁻ ga⁻ ja⁻ mē⁻ Zebedeo kyaah[!] lä⁻ uu⁻ j⁺o⁻ nuuyh[!], ga⁻ j⁺uu⁺h[!] j⁺neey[!] cha⁻ nē⁻ Jesús mah[!] ga⁻ chuuy[!] kyaah[!]:

²¹ —¿Hee⁻ j⁺wi⁺h[!] jnä⁻? —ga⁻ jäh[!] Jesús s⁺iyh⁺.

—Hi⁻ lä⁻ uu⁻ chih⁻ kyaan⁻, j⁺mee[!] mada[!] dsa⁻ taayh[!] koo⁻ kya⁻h[!] wa⁻ra⁻ ga⁻ t⁺e[!] jee[!] j⁺meeh[!] hih[!], jaa⁻ jwoo⁻ ra⁻ lluu⁻ kya⁻h[!] hi⁻ j⁺nah[!] jwoo⁻ ra⁻ këh[!] kya⁻h[!] —ga⁻ jäh[!] dsa⁻ mē⁻ he⁻ s⁺iyh⁺ Jesús.

²² He⁻ ja⁻ ga⁻ jëeh[!] Jesús juu⁻ kiyh[!], s⁺iyh⁺: —Sa⁻ nêh[!] hnäh[!] hee⁻ na⁻ ngüih[!] hnäh[!]. ¿Che⁻ tääh[!] hnäh[!] jëeh[!] hnäh[!] ll⁺i⁻ wi⁺ he⁻ na⁻ ga⁻ jëen⁻? ¿Che⁻ lä⁻ be⁻ hoh[!] hnäh[!] dsa⁻ ngëeh[!] hnäh[!] he⁻ wi⁺ he⁻ na⁻ ga⁻ dsa⁻ ngëen⁻?

—Tää⁻ ba⁻ jnääh[!] —ga⁻ jäh[!].

²³ He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh[!] Jesús s⁺iyh⁺:

—Ma⁻ ra⁻ he⁻ jëeh[!] ba⁻ hnäh[!] ll⁺i⁻ wi⁺ he⁻ na⁻ ga⁻ jëen⁻, hi⁻ dsa⁻ ngëeh[!] hnäh[!] he⁻ wi⁺ he⁻ na⁻ ga⁻ dsa⁻ ngëen⁻. Pero he⁻ nah[!] hnäh[!] jwoo⁻ ra⁻ lluu⁻ o⁻ jwoo⁻ ra⁻ këh[!] kin⁺, sa⁻ ga⁻ t⁺ëen⁻ kwan⁻. He⁻ ja⁻ hyoh[!] hi⁻ na⁻ lleeh[!] kya⁻ Tää⁻ kyaan⁻ ba⁻ ja⁻.

²⁴ Gya⁻ discipulo dsa⁻ kyaah[!] jnääh[!] ga⁻ lä⁻ lleey[!] kyaah[!] lä⁻ uu⁻ hi⁻ he⁻, ma⁻ ga⁻ nuuy[!] juu⁻ ja⁻. ²⁵ Ja⁻ ga⁻ ga⁻ t⁺e[!] Jesús kih[!] lä⁻ jëe[!] jnääh[!] mah[!] ga⁻ s⁺iyh⁺ jnääh[!]:

—Nêh⁻ ba⁻ hnäh[!] lä⁻ koo⁻ j⁺mee⁻ dsa⁻ ta[!] hi⁻ j⁺mee⁻ hih[!] kih[!] dsa⁻ gooy[!], kaayh⁻ lä⁻ lla⁻ dsëy[!]. Dsa⁻ kaah[!] he⁻ kaah[!] lä⁻ t⁺e[!] dsëy[!] dsa⁻ gooy[!]. ²⁶ Pero jee⁻ kya⁻h[!] hnäh[!] sa⁻ cha⁻ he⁻ kih[!] j⁺meeh[!] hnäh[!] lä⁻ ja⁻. Hi⁻ hn⁺oo[!] le⁻ j⁺ooh[!] ga⁻ kih[!] lä⁻ jëe[!] hnäh[!], hi⁻ he⁻ t⁺eë⁻ j⁺mee[!] ta[!] he⁻ kih[!] lä⁻ jëe[!] ba⁻. ²⁷ Hi⁻ hn⁺oo[!] ka⁻ nê⁻ kih[!] jee⁻ lä⁻ jëe[!], hi⁻ he⁻ t⁺eë⁻ j⁺mee[!] ta[!] he⁻ kih[!] lä⁻ jëe[!] ba⁻. ²⁸ Jëeh[!], sa⁻ ma⁻ ja⁻ Hi⁻ ga⁻ lëe⁻ ngo⁻ la⁻ mah[!] j⁺mee[!] dsa⁻ ta[!] he⁻ kiyh[!], ma⁻ jan[!] mah[!] j⁺mee[!] na⁻ ta[!] he⁻ kih[!] dsa⁻ ba⁻. Ma⁻ jan[!] mah[!] kwaan[!] h⁺niin⁻ juun⁻, he⁻ ja⁻ këe⁻ jma⁻ mah[!] lää⁻ jwëë⁻ dsa⁻.

Ga⁻ mi[!] hlää⁻ Jesús uu⁻ dsa⁻ tuu⁻

(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹ Lä⁻ koo⁻ ma⁻ ga⁻ hwëey⁻ jwü⁻ Jericó, jwëë⁻ jwë⁻te dsa⁻ ma⁻ cha⁻ kaah[!] kiyh[!]. ³⁰ Ma[!] tääh[!] uu⁻ dsa⁻ tuu⁻ koo⁻ jwë⁻. Lä⁻ koo⁻ ma⁻ ga⁻ nuuy[!] ngoo[!] Jesús cha⁻ jwë⁻ ja⁻, ga⁻ l⁺oo[!] hlëey[!] ki⁻ gaa⁻, ma⁻ jäh[!]:

—Dsa⁻ j⁺ooh[!] kyaan⁻, hne⁻ hi⁻ laa⁻ sa⁻ ju⁻ kih[!] David, wa⁻ lä⁻ nih[!] hoh[!] kya⁻ jnääh[!].

³¹ Hi⁻ ga⁻ j⁺uu⁺h[!] dsa⁻ kiyh[!], mah[!] mo⁻ so⁻ ma⁻ tooyh[!] mi⁺h[!]. Pero dsa⁻ tuu⁻ he⁻ cha⁻ ga⁻ mi⁺h[!] mi⁺h[!] ma⁻ tooyh[!]:

—Dsa⁻ j⁺ooh[!] kyaan⁻, sa⁻ ju⁻ kih[!] David, wa⁻ lä⁻ nih[!] hoh[!] kya⁻ jnääh[!].

³² Ja⁻ ga⁻ ga⁻ noo⁻ Jesús, mah[!] ga⁻ t⁺eëy[!] ga⁻ s⁺iyh⁺:

—¿Hee⁻ hnooh⁻ hnäh[!] j⁺mee[!] kya⁻h[!] hnäh[!]?

³³ He ja ga jah dsa tuu he siiyh:
—Dsa joooh' kyaan, hnøø jnaäh' lä jnä'
mi'ne jnaäh'.

³⁴ Ga lä nüi' dsé Jesús kiyh', ga sooyh' mi
'ne' dsa tuu he'. Lä chah' ja ga lä jnä' mi
'ney. Hi ga jmeey' ko jöh' kyaah' Jesús.

21

Ga he' Jesús na dsëë' burr jwii' Jerusalem

(Mr 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Ja ga tēy' Jerusalem ga nääy' chuu' jwii' Betfage, koo' kih' moh' Olivo. He ja ga jmeey' Jesús mada' kih' uu' dsa kyaah' jnaäh'. ² Ga siiyh':

—Go nää' hnäh' ta' jee' jwii' he' nøø' ta' cha'ne'. Jee' oo', jnaäh' hnäh' jaa' burr' hyaa' hi' na hnuuh' hi' jää' gyuu'. Ja cheeh' hnäh' mah' ya jäh' hnäh' kin'. ³ Cher mah' chaa' jaa' hi' ga ngii' juu' kyah' hnäh', ja jwiih' hnih': "Jmee' bii' kih' Dsa joooh' kya' jnaäh' ba' la', chah' ba' ya jää' jnaäh' ka' lah'", jwiih' hnih'.

⁴ Lä ja ga la' mah' lä te' lä koo' ga jah' jaa' hi' ga ngēē' juu' kih' Dio llo' joo', lä' ma' ga jäh':

⁵ Chiih' dsa hi' tääh' jwii' Siön:
"Jēē' da', hi' Rey kyaah' hnäh' ja' jee' kyah' hnäh'.

Hwaay' jwēerte, na dsēy' jaa' burr', na dsēy' joo' burr' hyaa' hi' tēē' ka' løø'."

⁶ Na nää' ba' hi' he', ga jmeey' lä koo' te' mada' he' ga jmeey' Jesús kiyh'. ⁷ Na kyaay' jaa' burr' hyaa' hi' jää' gyuu', ja ga' kye' dsa' hmiih' kih' ka' luu' burr' mah' he' mah' ga wii' Jesús. ⁸ Jwēē' jwēerte dsa' ma' tääh' jee' ngooy' ja'. Ko' llaa' ga' ja' hmiih' kih' cha' jwē' hi' jnah' ga' hna' nüi' hma' ga' jay' cha' jwē'. ⁹ Dsa hi' ma' chaa' kaah', kyaah' hi' ga' nää' jää' ma' tooyh' cha' miih' müh', ma' jäh':

—iHe' ba' che' lluu' sa' ju' kih' David! iDio kyaah' hi' ja' lä' hih' kiyh'! iHe' ba' che' lluu' hi' joooh' hi' gya' gyuuh'!

¹⁰ Lä koo' ma' ga he' Jesús Jerusalem, lä kaa' jee' jwii' ga' chi' ga' jwaa' dsa', ma' ngiiy' juu':

—iHi' ba' na'?

¹¹ Mah' ma' jäh' dsa':

—Hi' na' he' Jesús, jaa' hi' ngēē' juu' kih' Dio hi' chaa' Nazaret hwa' Galilea.

Ga hwēē' Jesús dsa' hi' ma' tääh' hni' jee' chih' gwah'

(Mr 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Ma' ngēē' he' ja', ga' lloo' Jesús ho' hne' kih' gwah' juuh'. Ga' hēy' kih' lä jēē' dsa' hi' ma' lla' hmooh'. Ga' saa' ga' jaay' na' mes' kih' dsa' hi' ma' mi' sii' kuu', hi' ga' saa' ga' jaay' jee' nøø' hmooh' kih' hi' ma' hneē' juu'. ¹³ Mah' ga' siiyh':

—Lä' la' lle' juu' kih' Dio: "Hne' kin' lä' chee' hne' jee' ngii' dsa' kih' Dio." Pero ma' jmeeh' hnäh' lä koo' too' jee' dsa' taah' dsa' hi' ba'.

¹⁴ Jee' ma' chih' gwah' juuh' ja', ya' nää' dsa' tuu' kyaah' dsa' jluuh' cha'ne' Jesús mah' ga' mi' hlääy'. ¹⁵ Pero ga' lä llee' lä jēē' jmi' dsa' kaah' kyaah' ta' jwoh' kya' ley ma' ga' jēy' lä jē' he' juh' gaa' he' ga' jmeey' Jesús jee' ja'. Hi' ga' lä llee' ka' lah' lä koo' ma' ga' jēy' tääh' chih' tooh' müh' koo' gwah' ja':

—iHe' ba' che' lluu' hi' laa' sa' ju' kih' David! —ma' jäh' chih' he'.

¹⁶ He' ja' ga' jah' dsa' kaah' he' siiyh' Jesús:
—iChe' nuuh', hee' na' hlēēh' chih' tääh' na'?

—Nuu' ba' jnä' —ga' jah' Jesús—. Hnäh' na' che' sa' ma' heh' hnäh' jih' koh' jee' na' sii' lä' la':

Lä jēē' chih' pih', lä kye' hi' tuh', hne' Dio ma' mi' tēēh' hnih' kwee' ha' lä' jmeey' juuh' kyah'.

¹⁷ Mo' so' ga' jmäy' he' dsa' he'. Ya' hēē' Jesús jee' jwii' Jerusalem ja', ngaayh' ta' jee' jwii' Betania, jee' ja' ga' jay'.

Ga jwä' Jesús dso' jwii' kih' chaa' higo (Mr 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Tiuh' ga' jyoh' jmi', nee' ka' lah' Jesús ta' jwii' Jerusalem. Peer' ja' kyoyh' jee' hääy' jwē'. ¹⁹ Koo' jwē' jee' ngooy' ja' ga' jēy' koo' chaa' higo. Mah' ngooy' na' jēy' che' hii' müi'. Ma' ga' jēy', ni' koo' müi' sa' cha' hii', ma' la' moo' jmah' ba' choo'. Mah' ga' siiyh' chaa' hma' ja':

—Jih' koh' mo' so' hii' mi' kyah' hne'.

Lä' chah' ja' ga' lä' kii' chaa' higo ja'. ²⁰ Ma' ga' jēē' jnaäh' ha' lä' ga' jmeey' Jesús, ga' jēē' dsah' jnaäh', mah' ga' jah' jnaäh':

—iHa' lä' ma' lä' kii' chah' go' te' chaa' higo na'?

²¹ He' ja' ga' jah' Jesús siiyh' jnaäh':

—Ma' ra' ju' dsoo' jwēēhn' hnäh', cher mah' dsoo' hoh' hnäh' hi' sa' jmeeh' hnäh' to' hu' dsē, ja' ma' la' he' la' le' jmeeh' hnäh'. Le' jwiih' hnäh' moh' chih' na': "Jnuuh' jee' na', jwää' hñaah' cha' jmi' neeh'", hi' lä' ja' le'. ²² Lä jē' he' ngiih' hnäh' kih' Dio, cher mah' dsoo' hoh' hnäh', hñah' ba' hnäh'.

He' ja' gyuu' ba' hih' he' jmee' Jesús (Mr 11:27-33; Lc. 20:1-8)

²³ Lä' koo' ma' ga' lloo' Jesús jee' chih' gwah' juuh' ga' llooy' mi' tēy' dsa'. Ma' ga' lla' nää' cha' ney' dsa' kaah' kya' jmi' dsa', kyaah' dsa' gyuuh', ga' ngiiy' juu' kih' Jesús:

—iChe' cha' jwē' kyah' he' jmeeh' lä jēē' he' na' ? iHi' kih' hih' he' jmeeh' lä na' ?

²⁴ He' ja' ga' jēēh' Jesús juu' kiyh', ga' siiyh':

—Ngün' koo' mi'juu' kyah' hnäh' ka-läh'. Jeeh' da' hnäh' kin' jää', ja' ga' jwahn' hi' kih' hih' he' jmeen' lä-la'.²⁵ ¿Hi' ga' jme'e' hih' he' ga' chaa' Jwaa' dsa- jmi', che' Dio o che' dsa- ñuuh'?

Jee' tääh' ja' ma' llay' juu' kyaah' dsa- kyaayh', ma' jäh':

—Cher'mah' ga' jäh' jne', hih' kih' Dio ba' ja', Jesús jäh': "¿He' la' sa' ga' lä' dsoo' hoh' hnäh' kiyh' ga' ja'?"²⁶ Hi' cher'mah' ga' jäh' jne', ja' hih' kih' dsa- ba' ja', hii' goo' jnän' kyaah' dsa-, jëeh', lä' jëe' dsa- ma' jmää' kwaat' Jwaa' ma' laa' jaa' hi' ma' ngëe' juu' kih' Dio —ma' jäh' dsa' kaa'h' he'.

²⁷ He' ja' ga' jäh' dsa' kaa'h' he' ga' süyh' Jesús:

—Sa' ñe' jnääh'.

Mah' ga' jeeh' Jesús juu' kiyh' ka-läh', ga' süyh':

—Ni' jnä' sa' jmeehn' juu' hi' ga' jme'e' hih' he' jmeen' he' la'.

Juu' na' hmää' lä' koo' la' kih' uu' chih' ñuuh'

²⁸ He' ja' ga' ngii' Jesús juu' kiyh' ka-läh':

—¿Hee' hu' dsé' jmeeh' hnäh' kih' he' jwahn' la'? Jaa' dsa- ma' chaa' uu' chih' kyaa'. Ga' süyh' jaa' chih' he': "Gyuu' kyaan', goh' na' go' jmeeh' ta' jee' na' jnää' chaah' wii' jeh' kin'."

²⁹ He' ja' ga' jäh' chih' he' süyh' jmiy': "Sa' hnoon' nün'." Koo' hwëe' ga' ja', ga' lä' sii' hu' dsé' kiyh' mah' ngooy'.³⁰ Ja' ga' ga' tääyeh' hi' jaa' he', ga' jmeey' mada' kiyh' lä' koo' ga' jmeey' mada' kih' hi' to' né' he'. Jooy' he' ga' jäh': "Nee' tää', nii' ba' jnä'."

Mah' sa' ñeey'.³¹ ¿Hi' jaa' jee' lä' uu' ga' jme'e' lä' hnøø' jmiy'?

Mah' ga' jäh' dsa' he':

—Hi' to' né' ba'.

He' ja' ga' jäh' Jesús süyh':

—Ma' ra' ju' dsoo' jwëehn' hnäh'. Lä' jëe' hi' koo' ku' sih' kyaah' hyaa' hi' ga' nää' kyaah' wa' hi' cha' hi', dsa' taah' jee' jme'e' Dio hih' jaa' ga' lä' koh' ga' hnäh'.³² Jëeh' ja' Jwaa' jee' kyah' hnäh', ma' mi' jnääy' ha' lä' ma' go' taah' hnäh' kyaah' he' llu' mah' sa' ga' lä' heeh' hnäh' kiyh'. Pero dsa' hi' koo' ku' sih' kyaah' hyaa' hlëeh' he' ga' lä' heey' kiyh'. Ma' ke' ga' jëeh' hnäh' ga' lä' hee' dsa' kih' Jwaa', pero ni' lä' ja' sa' ga' lä' dsaag' hoh' hnäh' miih' mah' ma' lä' heeh' hnäh' kiyh'.

Juu' na' hmää' lä' koo' la' kih' dsa' hi' ga' hooø' ta' kih' jñah'

(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

³³ Nuu' da' hnäh' jyoh' juu' na' hmää'. Ma' chaa' jaa' dsa' juu' hi' ga' tää' koo' nää' chaah' wii' jeh'. Ga' jney' lä' ku' lä' jii', ga' mi' lluy' jee' ma' hwëey' jmih' mi' jeh' ja'. Ga' chiyh' koo' na' hyah' he' ñii' jee' ga' wii' dsa' hi' ga' taah' ga' hooø' jee'

na' jnää' chaah' jeh'. Ma' ga' la' he' ja', ga' tooyh' goo' dsa' he' hooøy' ma' to' dsaah'. Ja' ga' ya' heey' ngooy' uu'.³⁴ Ma' ga' lloo' jii' kih' mi' jeh' ja', ga' cheey' moz' kyaay' jee' ma' tääh' dsa' hooø' ta' kiyh' mah' ma' kooy' heey' he' ma' tääy'.³⁵ Ma' ga' lä' nää' moz' he' jee' na' jnää' chaah' wii' jeh' kih' dsa' juuy', dsa' hi' ma' tääh' hooø' he' ga' jney' jwë' kih' moz' he'. Koo' llaa' ga' jmi' ga' baay', jñah' ga' jngëeyh' go' te', hi' jñah' koo' llaa' ga' tey' kuu' kih'.³⁶ Ga' cheey' lä' hmëe' jñah' ga' moz', jwëe' ga' lä' koh' ga' hi' ga' cheey' to' né'. Ja' ba' lä' ja' ga' jmeey' kih' hi' he'.³⁷ Jee' ga' dsaag' ga' cheey' jooy'. Ma' jmeey' hu' dsé': "Go' jme'e' ga' dsa' oo' he' kih' chih' kyaan' la'."

³⁸ Ma' ga' jëe' dsa' hi' ma' hooø' chaah' jeh' ja', ja' chih' he', ga' täayh' ga' llay' juu' kyaah' dsa' kyaayh': "Hi' oo' na', hi' jaa' kyaah' ta' jnän'. Wa' jngëeh' jñih' mah' jän' kyaah' heey' he' ma' tääy'."

³⁹ He' ja' ga' saah' dsih'. Ga' lleey' ta' ka' hne' jee' ma' na' jnää' chaah' jeh' ja', mah' ga' jngëeh' dsih'.⁴⁰ Wa' ra' ga' lloo' dsa' juu' chaah' jeh' ja', ¿hee' ba' jmeey' kih' dsa' hi' jme'e' ta' kiyh' he', laah' hnäh'? —ga' jäh' Jesús.

⁴¹ Mah' ga' jeeyh' kih' Jesús:

—Sa' lä' ñih' dsé' jngëeyh' dsa' hi' hñaa' dsé' he', mah' tooyh' goo' jñah' hi' jme'e' ta' kiyh'. Hi' he' ba' ngëe' mi' jeh' wa' ra' ga' te' jii' he' chooyh' —ga' jäh' süyh' Jesús.

⁴² Mah' ga' jäh' Jesús süyh' ka-läh':

—¿Che' jñh' koh' sa' ma' heh' hnäh' juu' kih' Dio jee' na' sii' lä' la'?: Ja' ba' kuu' he' sa' ga' tih' dsé' te' hyah', he' ja' ba' ga' jäh' lä' koo' mi' kuu' he' kye' dsa' to' né' kih' koo' hne' juuh'.

Dio ba' he' hi' ga' jme'e' lä' ja', he' ja' dsaag' dsé' jne', ga' jäh' Jesús.

⁴³ He' ja' jwëehn' hnäh', jñuh' Dio ta' he' ma' na' hñaa'h' hnäh' jmeeh' mah' tooyh' goo' jñah' hi' jme'e' ta' lä' lle' kih'.⁴⁴ Hi' täh' né' kuu' ja', hi' he' chu' jooø' jmi' ngo' kih'. Hi' wa' ra' ga' toh' kuu' ja' né' kih' dsa', jleeyh' go' te'.

⁴⁵ Lä' ma' ga' nuuy' juu' lä' dsoo' he' ga' hlëeh' Jesús, lä' jëe' jmi' dsa' kaa'h' he' kyaah' dsa' fariseo ga' tah' dsëy' he' ga' hlëeh' Jesús kiyh' kyaah' juu' na' hmää' ja'.

⁴⁶ Ma' hnooh' dsa' kaa'h' he' ha' lä' jee' ma' saayh' Jesús. Pero ma' goyh' kyaah' dsa-, jëeh' ma' jmää' dsa- kwaat' Jesús laay' jaa' hi' ngëe' juu' kih' Dio.

22

Juu' na' hmää' lä' koo' la' jmi' jee' dsa' jee' goo' dsa'

(Lc. 14:15-24)

¹ Koo' ka-läh' ga' hlëeh' Jesús juu' na' hmää', ga' jäh':

2 —He⁻ jāā⁺ Dio dsa⁻ lā⁻hih⁺ kih⁺, jeeh⁺ kwee⁻ lā⁻koo⁻ ga⁻jmee⁻ jaa⁻ rey hī⁻ ga⁻jmee⁻ koo⁻ jmiī⁺ ma⁻ ga⁻jee⁻ goo⁻ chih⁻ kyaay⁺. 3 Ga⁻cheey⁺ moz⁻ mah⁺ dsa⁻tēēyh⁻ lā⁻jēē⁻ hī⁻ ma⁻na⁻la⁻ juu⁺ ya⁻nāā⁻, ma⁻na⁻la⁻ ba⁻ ma⁻ na⁻llū⁻. Pero ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ he⁻ sa⁻ ga⁻hii⁺ ma⁻ ya⁻nāā⁻. 4 Ga⁻tē⁻ to⁻ jiih⁻ ga⁻cheey⁺ jñah⁺ ga⁻ moz⁻ mah⁺ ga⁻siyh⁺: “Chiih⁺ hī⁻ ma⁻na⁻la⁻ juu⁺ ya⁻nāā⁻, ma⁻na⁻la⁻ ba⁻ ma⁻ he⁻ kuyh⁻. Ma⁻jmeen⁺ mada⁻ ma⁻jngēēh⁻ dsa⁻ kya⁺ kyaah⁺ jñah⁺ ga⁻ jah⁺ hī⁻ ga⁻mi⁺ gyan⁻. Ya⁻nāā⁻ hnāh⁺ ja⁻, jee⁻ le⁻ jmiī⁺ kih⁺ hī⁻ jee⁻ goo⁻, jēēh⁺, ga⁻lā⁻jē⁻ ba⁻ ma⁻na⁻llū⁻.” 5 Pero dsa⁻ hī⁻ ma⁻na⁻teeh⁺ he⁻ sa⁻ ga⁻jmee⁻ he⁻. Ga⁻nāāy⁺ jee⁻ jyoh⁺ ba⁻. Jaa⁻ he⁻ ñee⁻ na⁻jēē⁻ hwa⁺ kih⁺. Jñah⁺ he⁻ ñee⁻ jee⁻ nøø⁻ hmooh⁺ kiyh⁺. 6 Hī⁻ jñah⁺ he⁻ ga⁻saayh⁺ moz⁻ kyaa⁺ rey, ga⁻jmeeyh⁺ mah⁺ ga⁻jngēēyh⁺. 7 Lā⁻ ma⁻ ga⁻llooh⁺ juu⁺ kih⁺ rey, ga⁻lā⁻lleey⁻ jwē⁻te. Ga⁻cheey⁺ hløø⁻ kyaay⁺ mah⁺ ga⁻mi⁺llaay⁻ lā⁻jēē⁻ hī⁻ ga⁻jngēēh⁻ moz⁻ kyaa⁺, lā⁻jiih⁻ ga⁻jēy⁻ go⁻te⁻ jee⁻ jwii⁻ kih⁺ hī⁻ he⁻. 8 Mah⁺ ga⁻siyh⁺ lā⁻jēē⁻ moz⁻ kyaay⁺: “Ga⁻lā⁻jē⁻ ba⁻ ma⁻na⁻llū⁻ kih⁺ jmiī⁺, pero lā⁻jēē⁻ hī⁻ ma⁻na⁻teeh⁺ he⁻ mo⁻so⁻ heh⁻ ya⁻nāāy⁺ jee⁻ la⁻. 9 Na⁻ go⁻nāāy⁺ hnāh⁺ lā⁻kaa⁻ cha⁻jwē⁻ juuh⁻. Lā⁻ jah⁺ hī⁻ jeeh⁻ hnāh⁺ teeh⁺ mah⁺ ya⁻nāāy⁺ jee⁻ jmiī⁺ la⁻.” 10 Lā⁻chah⁺ ja⁻ ga⁻hwēē⁻ lā⁻jēē⁻ moz⁻ he⁻ lā⁻kaa⁻ cha⁻jwē⁻ mah⁺ ga⁻jøøyh⁻ lā⁻ jah⁺ miih⁻ hī⁻ ga⁻jñāāyh⁻ ba⁻, hī⁻ lluu⁻ hī⁻ hlēēh⁻, lā⁻jwē⁻ jee⁻ ga⁻kah⁺ ga⁻lā⁻kaa⁻ cha⁻neh⁻ jee⁻ tē⁻ jmiī⁺.

11 Ma⁻ ga⁻he⁻ rey jee⁻ tāāh⁻ lā⁻jēē⁻ hī⁻ na⁻teeh⁺ he⁻, ga⁻jēēy⁻ jaa⁻ dsa⁻ ñuu⁻h⁻ hī⁻ sa⁻ ma⁻ kyeh⁺ hmiih⁻ he⁻ la⁻ kih⁺ jmiī⁺ ja⁻. 12 Mah⁺ ga⁻siyh⁺: “Ome⁻, çha⁻ lā⁻ ma⁻heh⁻ jee⁻ la⁻ mah⁺ sa⁻ kyeh⁺ hmiih⁻ he⁻ la⁻ kih⁺ jmiī⁺ la⁻?” Pero dsa⁻ he⁻, ga⁻gyay⁻ tí⁻sih⁻ ba⁻. 13 Ja⁻ ga⁻ ga⁻jmee⁻ rey mada⁻ kih⁺ hī⁻ ma⁻ jmee⁻ ta⁻he⁻ cha⁻neh⁻ ja⁻: “Hñuu⁺ hnāh⁺ goo⁻ tiy⁻ mah⁺ jwāā⁻ hnāh⁺ ta⁻ ka⁻hne⁻ jee⁻ na⁻hoo⁻. Jee⁻ ja⁻ ki⁻hooyh⁺ mah⁺ juuy⁻ cha⁻jay⁻.” 14 Jēēh⁺ jwēē⁻ hī⁻ na⁻teeh⁺, pero miih⁻ go⁻te⁻ ba⁻ hī⁻ na⁻lleeh⁻.

Kwaat⁺ kih⁺ ku⁻sih⁻
(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

15 Ja⁻ ga⁻ ga⁻nāā⁻ dsa⁻ fariseo mah⁺ ga⁻taayh⁺ juu⁺ kwee⁻. Lā⁻ taā⁻ ga⁻ ga⁻jmeey⁻ ha⁻ lā⁻ jee⁻ ma⁻kaah⁺ juu⁺ kih⁺ Jesús. 16 He⁻ ja⁻ ga⁻cheey⁺ dsa⁻ kyaa⁺h⁺ ko⁻jøh⁻ kyaah⁺ dsa⁻ kyaa⁺ Herode mah⁺ na⁻hlēēyh⁻ kyaah⁺ Jesús, ga⁻siyh⁺:

—Ta⁻ jwoh⁺, ñe⁻ ba⁻ jnāāh⁺, hne⁻ hlēēh⁻ ju⁻dsoo⁻ jmah⁺ ba⁻, kyaah⁺ ju⁻dsoo⁻ ba⁻ mi⁻tēēh⁻ dsa⁻ ha⁻ lā⁻ la⁻jwē⁻ kih⁺ Dio. Hi⁻ sa⁻ gah⁺ kyaah⁺ ni⁻ jaa⁻, jēēh⁺ sa⁻ kyeh⁺ kwaat⁺ ha⁻ lā⁻ laā⁻ lā⁻ jaa⁻ lā⁻ jaa⁻ dsa⁻. 17 Chiih⁺ da⁻ jnāāh⁺ ja⁻, ha⁻ lā⁻ laah⁺ hne⁻: çChe⁻ lu⁻ he⁻ mi⁻hmaah⁺ jne⁻ ku⁻sih⁻ kih⁺ dsa⁻ta⁻ César o sa⁻ llū⁻?

18 Pero Jesús kyuu⁺h⁺ ba⁻ huū⁻dsē⁻ hliih⁺ he⁻ ma⁻jmee⁻ dsa⁻ he⁻, he⁻ ja⁻ ga⁻siyh⁺:

—He⁻ ba⁻ che⁻ ta⁻juuh⁺ hnāh⁺. çHe⁻ la⁻ kah⁻ hnāh⁺ dsēn⁻? 19 Heeh⁺ da⁻ jnā⁻ ha⁻ lā⁻ la⁻ kuu⁻ he⁻ kwah⁻ hnāh⁺ kih⁺ ku⁻sih⁻.

Mah⁺ ga⁻heeyh⁺ koo⁻ kuu⁻. 20 Mah⁺ ga⁻jāh⁺ Jesús siyh⁺:

—çHii⁻ kih⁺ heeh⁻ toō⁻ la⁻? çHii⁻ kih⁺ jmiī⁺ na⁻ sii⁻ la⁻?

21 Mah⁺ ga⁻jāh⁺ dsa⁻ he⁻:

—Kih⁺ César ba⁻ na⁻.

Ja⁻ ga⁻ ga⁻jāh⁺ Jesús siyh⁺ ka⁻lāh⁻:

—He⁻ la⁻ kih⁺ César, kwēēh⁺ ba⁻ César. He⁻ la⁻ kih⁺ Dio, kwēēh⁺ ba⁻ Dio.

22 Ma⁻ ga⁻nuuy⁻ juu⁺ ja⁻, ga⁻taayh⁺ jēē⁻ dsayh⁻. Mo⁻so⁻ ga⁻jmāāy⁻ he⁻ Jesús, ga⁻nāā⁻ bih⁺ kiyh⁺.

Ga⁻ngū⁻ dsa⁻ juu⁺ ha⁻ lā⁻ le⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻tē⁻ jee⁻ lā⁻jiih⁻ hī⁻ na⁻juu⁺

(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

23 Ja⁻ ba⁻ jmiī⁺ ja⁻ na⁻nāā⁻ dsa⁻ saduceo na⁻jēēy⁻ Jesús. Dsa⁻ he⁻ na⁻, sa⁻ ma⁻ heey⁺ he⁻ lā⁻ jiih⁻ dsa⁻ jee⁻ kih⁺ hī⁻ na⁻ juu⁺. Mah⁺ ga⁻ngūy⁻ juu⁺ kiyh⁺, ga⁻jāy⁻:

24 —Ta⁻ jwoh⁺, ga⁻siī⁻ Moisé jnān⁻ kyaah⁺ juu⁺ la⁻. Wa⁻ra⁻ ga⁻juu⁺ jaa⁻ dsa⁻ ñuu⁻h⁻ hī⁻ sa⁻ chaā⁻ joo⁻, dsa⁻ ñuu⁻h⁻ øøh⁻ hliī⁻ he⁻, lle⁻ kih⁺ tēēy⁻ dsa⁻mē⁻ mah⁺ lā⁻ chaā⁻ joo⁻siyh⁻ hī⁻ leē⁻ kwaat⁺ kyaa⁺ hliī⁻ øøyh⁻.

25 Ga⁻lā⁻ chaā⁻ jee⁻ kyaa⁺ jnāāh⁺ gyeē⁻ dsa⁻ ñuu⁻h⁻ jaa⁻ ba⁻ cho⁻jmiīy⁻. Hī⁻ to⁻ nē⁻ he⁻ ga⁻kaa⁻ dsa⁻mē⁻ pero cha⁻h⁻ ba⁻ ga⁻juuy⁺. Sa⁻ ga⁻lā⁻ chaā⁻ joo⁻y⁻ he⁻ ja⁻ ga⁻jā⁻ méy⁻ kyaah⁺ jee⁻ ga⁻tē⁻ uu⁻ dsa⁻ ñuu⁻h⁻ øøyh⁻.

26 Ja⁻ ba⁻ lā⁻ ja⁻ ga⁻la⁻ kih⁺ jee⁻ ga⁻tē⁻ uu⁻ dsa⁻ ñuu⁻h⁻ he⁻, hī⁻ kih⁺ jee⁻ ga⁻tē⁻ uu⁻ ka⁻ lāh⁻, lā⁻ jiih⁻ ga⁻ dsaa⁻ ga⁻ juu⁺ lā⁻ jēē⁻ gyeē⁻.

27 Jee⁻ ga⁻ dsaa⁻ go⁻te⁻ ga⁻ juu⁺ hñii⁻ dsa⁻mē⁻ ka⁻ lāh⁻. 28 Wa⁻ra⁻ ga⁻tē⁻ jee⁻ lā⁻ jiih⁻ dsa⁻ ja⁻, çhii⁻ kih⁺ jee⁻ lā⁻ jēē⁻ gyeē⁻ leē⁻ kyaa⁺ dsa⁻mē⁻ he⁻? Jēēh⁺, ga⁻lā⁻ jēē⁻ gyeē⁻ ba⁻ ga⁻lā⁻ kyaa⁺h⁺ —ga⁻ jāh⁺ dsa⁻ saduceo siyh⁺ Jesús.

29 He⁻ ja⁻ ga⁻jēēh⁻ Jesús juu⁺ kiyh⁺, ga⁻siyh⁺:

—Na⁻ hee⁻ hoh⁺ ba⁻ hnāh⁺ na⁻, jēēh⁺, sa⁻ kyuu⁺h⁺ hnāh⁺ lā⁻ koo⁻ na⁻ sii⁻ juu⁺ kih⁺ Dio, ni⁻ sa⁻ kyuu⁺h⁺ hnāh⁺ ha⁻ lā⁻ la⁻ be⁻ kiyh⁺.

30 Wa⁻ra⁻ ga⁻tē⁻ jee⁻ lā⁻ jiih⁻ hī⁻ ma⁻ na⁻ juu⁺, ni⁻ jaa⁻ dsa⁻mē⁻ dsa⁻ ñuu⁻h⁻ mo⁻so⁻ jee⁻ goo⁻. Ma⁻ ja⁻ leey⁻ lā⁻ koo⁻ laā⁻ ángele hī⁻ tāāh⁻ gyuu⁺. 31 Pero he⁻ lā⁻ jiih⁻ dsa⁻ hī⁻ ma⁻ na⁻ juu⁺, che⁻ sa⁻ ma⁻ heh⁻ hnāh⁺ lā⁻ koo⁻ ga⁻ hlēēh⁻ Dio hnāh⁺, lā⁻ ma⁻ ga⁻ jāy⁻:

32 “Jnā⁻ laān⁻ Dio kyaa⁺ Abraham, Dio kyaa⁺ Isaac, Dio kyaa⁺ Jacob”, ga⁻jāh⁺ Dio siyh⁺ Moisé. He⁻ ga⁻jāy⁻ lā⁻ ja⁻, sa⁻ na⁻ juu⁺ dsa⁻ ma⁻ gyuh⁺ jnān⁻ he⁻ kih⁺ Dio, jēēh⁺ Dio jnān⁻ laay⁻ Dio kyaa⁺ hī⁻ na⁻ jiih⁻ ba⁻.

33 Lā⁻ ma⁻ ga⁻nuuy⁻ dsa⁻ juu⁺ la⁻, ga⁻taayh⁺ jēē⁻ dsayh⁻ ha⁻ lā⁻ la⁻ ñuu⁻h⁻ he⁻ ma⁻ kwa⁻ Jesús.

Nuuḥ' he' kyee' ga' kih' jee' lä'jē'
(Mr. 12:28-34)

³⁴ Lä'koo' ma' ga'jēē' dsa' fariseo ga'jne' Jesús hoo' dsa' saduceo, he'ja' ga'taayh' juu' kwee'. ³⁵ Lä'ja', jaa' hi' ma' kyuuḥ' llu' ley ga'ngiiy' juu' kih' Jesús mah' ma' kay' dsēy'.

³⁶ —Ta'jwoh', ¿hee' koo' jee' lä'jē' he' lle' né' ley kyee' ga' miih'?

³⁷ Mah' ga'jäh' Jesús siiyh':
—Wa' hnaah' Dio kyaah' lä'kaa' tuh'hoh', kyaah' lä'jē' hu' dsē' kyah'.
³⁸ He' la' ba' nuuh' he' la' to' né' kih' jee' lä'jē'. Sa' cha' ga' he' kyee' lä'koh' ga' he' la'.
³⁹ Hi' cha' ga'jyoh' he' jeeh' kwee' kyaah' he' la'. Wa' hnaah' dsa'kyaah' lä'koh' hnaah' hñah'.
⁴⁰ Kih' lä'to' nuuh' la' ga'hwēē' lä'jē' ley kyaah' he' ga'hlēeh' lä'jēē' hi' ga'ngēē' juu' kih' Dio.

Hi' kih' ja' hi' laa' Cristo
(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

⁴¹ Ta'ko' jiih' ma' tääh' fariseo ko'joh' jee' ja', ga'ngii' Jesús juu' kiyh'.

⁴² —¿Hee' hu' dsē' jmeeh' hnäh' kih' Cristo? ¿Hii' kih' sa'ju' laay'? —ga'jäh' Jesús.

—Sa'ju' kih' David ba' he' —ga'jäh' dsa' he' siiyh'.

⁴³ Mah' ga'jäh' Jesús siiyh':
—¿Ha' lä'ja' David hi' ma' jøø' Jmi'lle' kih', ma' täēyh' “Dsa'jøøh' kyaan’?”, lä' ma' ga'jäh' lä'la'.

⁴⁴ Ga'jäh' Dio ga'siiyh' Dsa'jøøh' kyaan':
“Na'jwoo' ra' lluu' kin' la', lä'jiih' lloo' jmi' llaan' hu' tiih' lä'jēē' hi' na' høøh' kyah'.”

⁴⁵ ¿Ha' lä'ja' laa' Cristo sa'ju' kih' David ga'ja', cher'mah' hñii' David ga'jäh' kih' Cristo: “Dsa'jøøh' kyaan'?”

⁴⁶ Ni' jaa' sa' ga'lih' ma' jeeh' juu' kiyh'. Ja' jiih' mo'so' ga'tuu' dsēy' ma' ngiiy' jyoh' ga' juu' kih' Jesús.

23

Sa' ga'tooh' Jesús ta' kih' ta'jwoh' kyaa' ley kyaah' fariseo
(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

¹ Kwee' ba' ga'hlēeh' Jesús jnääh' kyaah' dsa' ga'jäh'.

² —Lä'jēē' ta'jwoh' kyaa' ley kyaah' fariseo ga'kooy' né' kih' Moisé. ³ Ja' jmeeh' hnäh' lä'jē' he' jäh', hi' ja' mi'teh' hnäh' ka'läh'. Pero ta' jmee' hnäh' lä'koo' jmeey'. Jēēh', koo' hlēēh' bih' mah' sa' jmeey'.
⁴ Kyaay' dsa' løø' hii' he' sa' lä'keh' dsa' jmi' ka', pero hñiiy' ni' ko'h'pih' sa' kway' be' wa'ra' jäh' kih' kyaah' koo' mi' cha'gooy' ga' kway' be'.
⁵ Lä'jē' he' jmeey' ja', jmeey' ha' lä'jee' jēē' dsa' kiyh'. Tih' dsēy' na'gyoh' cha'kyey' kyaah' lu'kyooy' jwi' sa'hmiih' hu' he'

na'sii' juu' kih' Dio. Cha'hoo' sa'hmiih' kiyh' jmeey' kyoo' sa'hloh'.
⁶ Tih' dsēy' dsa'taayh' jee' la' llu' ga' miih' jee' kuh' dsa' hi' tääh' jmi', lä'ja' jmeey' ka'läh' neh' gwah'.
⁷ Tih' dsēy' jmee' dsa' Dio kiyh' cha'jwē' juuḥ', mah' täēh' dsih' ta'jwoh'.
⁸ Pero hnäh', ta' hēeh' hnäh' he' täēh' dsa' hnäh' ta'jwoh', jēēh' jaa' ba' laa' ta'jwoh' kyaah' hnäh'. Hi' koo' ba' laa' lä'jēē' dsa'.
⁹ Ta' täēh' hñii' Täā' ni' jaa' hi' tääh' né' hwa' la', jēēh' jaa' ba' hi' laa' Täā' jnän' hi' gya' gyuuḥ' ya'jwii'.
¹⁰ Ta' kwa' hnäh' jwē' he' täēh' dsa' hnäh' ta'jwoh', jēēh' jaa' ba' hi' laa' ta'jwoh' kyaah' hnäh', hi' he' he' Cristo.
¹¹ Hi' jøøh' ga' kyah' hnäh', wa' jmeey' ta'he' kih' lä'jēē' ba'.
¹² Jēēh', hi' jmää' hñii' jøøh', hi' he' jä' ta' hwa' go'te'. Hi' jmää' hñii' hwa'a, hi' he' ba' lee' jøøh'.

¹³ Jwii' ba' hnäh' ta'jwoh' kyaa' ley kyaah' fariseo. Hnäh' hi' ta'juu'. Jneh' hnäh' jwē' kih' dsa' mah' sa' dsa'taayh' jee' jmee' Dio hih'. Ni' hnäh' sa' dsa'taah' jnäh' ni' sa' kwah' hnäh' jwē' dsa'taah' jñah' hi' hnøø'.
¹⁴ Jwii' ba' hnäh' ta'jwoh' kyaa' ley kyaah' fariseo. Hnäh' hi' ta'juu'. Jñuuḥ' hnäh' hne' kih' dsa' me' hñii'. Mah' ko' taq' ga' jmeeh' hnäh' hlēeh' hnäh' ki'wēē' kyaah' Dio. Kih' he' na' na' che'e' Dio cha'ga'miih' wii' né' kyah' hnäh'.

¹⁵ Jwii' ba' hnäh' ta'jwoh' kyaa' ley kyaah' fariseo. Hnäh' hi' ta'juu'. Ga'nääh' hnäh' lä'kaa' né' jmi'ñeeh' lä'kaa' hwa' hnooh' hnäh' ha' lä'jee' leeḥ' hnäh' dsa' hi' sa' ma'hēeh' kih' Dio. Wa'ra' ga'lēēh' hnäh', jmääh' hnäh' hlēēyh' cha'ga'miih' mah' dsa'näay' cha'je' to' juh' ga' lä'koh' ga' hnäh'.

¹⁶ Jwii' ba' hnäh', hnooh' hnäh' kah' hnäh' né' kih' dsa', pero hi' tuu' ba' hnäh'. Mah' jawah' hnäh': “Hi' täā' hñii' kyaah' gwah', sa' jmee' bii' mi'tey' juu' kiyh'. Pero cher'mah' hi' ga'tää' hñii' kyaah' ku'nøø' kih' gwah', he' ja' ba' la' bii' mi'tey', jawah' hnäh'.”
¹⁷ He' ba' che' taah' hnäh' dsa' tuu'. ¿Che' kyee' ga' ku'nøø' lä'koh' ga' gwah' he' mi'jøø' ku'nøø'?
¹⁸ Lä'ja' ka'läh' jawah' hnäh': “Cher'mah' hi' ga'tää' hñii' kih' na'hyoo', sa' jmee' bii' mi'tey' juu' kiyh'. Pero cher'mah' hi' ga'tää' hñii' kih' he' tääh' né' na'hyoo', jmee' bii' mi'tey'.”
¹⁹ He' ba' che' taah' hnäh' dsa' tuu'. ¿Che' kyee' ga' he' hla' né' na'hyoo', lä'koh' ga' na'hyoo' he' mi'jøø' he' hla' né' kih'?”
²⁰ Hi' täā' hñii' kih' na'hyoo', kih' na'hyoo' ba' ja' täāy' hi' lä'kye' kih' he' hla' né' kih' ja'.
²¹ Hi' täā' hñii' kih' gwah', kih' gwah' ba' ja' täāy' hi' lä'kye' kih' Dio hi' gya' neh' gwah' ja'.
²² Lä'ja' ka'läh', hi' täā' hñii' kih' gyuuḥ' ya'jwii', jee' gya' Dio ba' ja' täāy' hi' lä'kye' kih' hñii' Dio ka'läh'.

²³ Jwii' ba' hnäh' ta'jwoh' kyaa' ley kyaah' fariseo, hnäh' hi' ta'juu'. Kweēh' ba'

hnäh' Dio miih- lä' koo- jah' ley, lä' la' lä' jē- o' mee' kih' ñe', anís, mií' ki' ma'. Pero sa' mi-teh' hnäh' he- kyeē' ga' kih' ley. Sa' jmeeh- hnäh' he- llu' jmah', sa' dsa- lä' ñih' hoh' hnäh' dsa-, ni' sa' mi-teh' hnäh' juu' kyah' hnäh'. He- la' ba' ja' jmeeh- bií' jmeeh' hnäh' ko' jōh' kyaah' he- kwah- hnäh' na'.
 24 Hnäh' hī- kye- nē, hī- tūu' ba' hnäh'. Laah' hnäh' lä' koo- dsa- hī- ngēē- jmií- he- tääh' lu' mah' sa' ngēēy' jmií- he- tääh' jah' kaah'.

25 Jwii' ba' hnäh' ta' jwōh' kyaa' ley kyaah' fariseo, hnäh' hī- ta' juu'. Laah' hnäh' lä' koo- jaa- hī- gyih- ma' la' ta' ka' luu' kyah' wii'. Jēeh' kwēēh' ba' hnäh' Dio miih- he- la' heey- mah' neh' tuh- hoh' hnäh' na' kah' ba' huu' dsē- hii- hī- lä' jē- he- hliih' jmah'. 26 Hnäh' fariseo hī- tūu'. Gyih' da' hnäh' to- nē' ta' neh' kyah' wii', mah' lä' ja' jā' na' jngii' ta' ka' luu' ka' läh'.

27 Jwii' ba' hnäh' ta' jwōh' kyaa' ley kyaah' fariseo, hnäh' hī- ta' juu'. Laah' hnäh' lä' koo- to- hōō- he- na' su- heē- tōō-. Ta' nē' kih' jnā' na' hñaa', pero ta' neh' na' kah' moo' hli' kyaah' lä' jē- nē' he- soh'. (Véase: Nu. 19:16) 28 Lä' ja' hnäh' ka' läh', ma' ra- he- dsoo' go- te-, ta' nē' jmāäh' hnäh' hñaa' lluu' mah' jēē' dsa-. Pero ta' neh' tuh- hoh' hnäh' na' kah' juu' ta' juu' kyaah' lä' jē- he- hliih'.

29 Jwii' ba' hnäh' ta' jwōh' kyaa' ley kyaah' fariseo, hnäh' hī- ta' juu'. Jmeeh- hnäh' hne' nē' to- hōō- jee- na' haa' hī- ga' ngēē' juu' kih' Dio. Hī' jmeeh- hnäh' na' hñaa' nē' na' hyah- jee' na' haa' lä' jēē' hī- lluu' he'. 30 Jwah' hnäh', wa' ra- jah' kih' ma' chaa- jne' jii- kih' dsa- ma' gyuh- jnān' sa' ma' kwan' be' kih' hī- ga' jngēēh' hī- ma' ngēē- juu' kih' Dio. 31 He- hlēēh' hnäh' lä' na-, mi' jnāā' hnäh' hñaa' he- laah' hnäh' sa' ju' kih' hī- ga' jngēēh' hī- ma' ngēē- juu' kih' Dio. 32 He- ja- na', ja' mi- hñaa' hnäh' ta' kyah' hnäh', jee' hii' nē' ta' kih' dsa- ma' gyuh- jnān'.

33 He- ba' che- hlēēh' hnäh'. Ma' ra- hī- he' jēē, joō'siih' miih- laah' hnäh'. Ha- ba' lä' ja-, lääh' hnäh' kih' cha' je- he- na' bāäh' hnäh'. 34 He- ja- cheen- jee' kyah' hnäh' hī- ngēē' juu' kin' kih' dsa-, cheen- dsa- hī- kyuuh-, hī' cheen- ta' jwōh' kyaan- ka' läh'. Ko' llaa' hī- he' jngēēh' hnäh' mah' jñah' tääh' hnäh' dsoh' hma' cru-, hī' jñah' jmi' baah' hnäh' neh' gwah- mäh- kyah' hnäh'. Hī' go' chaah- hnäh' jee' tääyh' lä' koo- lä' koo- jee' jwii- mah' jmeeh' hñih'.

35 Lä' ja-, na' bāäh' hnäh' jma- kih' lä' jēē- hī- sa' ää- dsoo' he- ga' tuu- hwa' la-, he- ga' lōō' kih' Abel hī- lluu' he', lä' jiih' kih' Zacaría joō' Berequía hī- ga' jngēēh' dsa- ta' ka' hne- kih' gwah- koo' na' hyyoō'. 36 Ma' ra- ju' dsoo' jwēēhn- hnäh', kih' lä' jē- he- ja-, jā- dso' jwii' nē' kih' lä' jēē- hī- tääh' na'.

Meeh- dsē' Jesús kih' jwii- Jerusalén (Lc. 13:34-35)

37 Hnäh' dsa' chaa- Jerusalén, hnäh' hī- jngēēh- hī- ngēē- juu' kih' Dio mah' teh' hnäh' kuū' kih' hī- cheē- Dio, joh' jiih' sa' ma' hnoon' ma' jōōhn' hnäh' lä' koo- jōōh- chaa' hyaa' gyuu- chaa' kyaa' taayh' neh' sa' kyoooy', pero sa' ga' hiih' hnäh'. 38 Kih' he- ja-, jā' ta' jmah' ba' hne' kyah' hnäh'. 39 Jwēēhn- hnäh', na' ta' cha' nē' mo' so- jēēh' ga' jnā' ta' ko' jiih' sa' ma' jah' hnäh': "Na' jāā' hī- ja' kyaah' hih' kih' Dio."

24

Lloo' koo' jmií' hla' gwah' juuh' (Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

1 Ya' hēē' Jesús gwah' ngaayh'. Jee' ja- ga' ya' jah' jnāäh' koo' kiyh' mah' ga' chiih' jnāäh':

—Jēē' da' ha- koh' na' hñaa' sa' la' gwah' jnān'.

2 Mah' ga' jah' Jesús siiyh' jnāäh':

—Lä' jē- hē- jēēh' hnäh' na-, ma' ra- ju' dsoo' jwēēhn- hnäh', ni' koo' mi' kuū' na-, sa' jā' nē' kih' oōh', lä' jē- ba' sa' hla'.

Jāā' ja' ga' llaa' jmi' gyuu-, joh' nēē' sa' jmee' lii'

(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

3 Jee' ma' gyay' nē' moh' Olivo, ga' ya' jah' jnāäh' koo' kiyh' mah' na' lla' jnāäh' juu' kyaayh' ta' ko' jiih' sa' chaa- dsa-.

—Chiih' jnāäh' lih' le' lä' jē- he- ma' jah', hee- li' jmee' wa' ra- ga' tē' jee' ñeh' hī' wa' ra- ga' tē' jee' llaa' jmi' gyuu- —ga' chiih' jnāäh' Jesús.

4 Mah' ga' jēeh- Jesús juu' kyaa' jnāäh':

—Hnōō' leeh' hnäh' mah' ni' jaa- sa' chaa- hī- mi- gaa- hnäh'. 5 Jēēh', jwēē' dsa- ya' nāā' hī- ka' nē' kin-, jāyh': "Jnā' he' laan' Cristo hī- ma' cheē' Dio." Hī' jwēē' dsa- mi' gaa'. 6 Nuuh' hnäh' kih' hñii- hī- lä' cha- juu' kih' hñii- ta' la' ta' jnō-. Pero ta' wa' jeh' hoh' hnäh'. Lä' ja- lle' kih' le' ba', pero sa' ga' ma' dsēē' jmií'. 7 Tee' dsa- hī- chaa- koo- hwa' kyaah' jyoō' hwa'. Hī' tee' dsa- ta' kyaah' jñah' dsa- ta'. Lä' cha- dsoo' he- dsa' kwah', lä' cha- hoo', lä' kaa- ba' jeh' wii' hwa'. 8 Kyaah' lä' jē- he- ja-, koo- ma' lōō' jēē- dsa- wii' ba'.

9 Ja- ga' ngēē' dsa- hnäh' mah' jmeeyh- hnäh' lä' tē- dsēy' hī- jngēēyh' hnäh'. Ga' lä' jēē- ba' dsa- jmee- na' hōōh' kyah' hnäh' lä' kaa' jmi' gyuu- kwaat' kin'.

10 Ma' ja- jwēē' dsa- tuy' he- ma' dsoo' dsēy', ngēēy' dsa' kyaayh' cha' nē' dsa- ta', mah' jmeey' na' hääyh' oōyh'. 11 Jwēē' dsa- jmee' lä' koh' hī- ngēē- juu' kih' Dio mah' ya' nāāy' jee' kyah' hnäh' hī- mi- gaa- jwēē' dsa-.

12 Lä' cha- cha' miih- he- hliih'. Kih' he- ja-, jwēē' dsa- mo' so' lä' hñääy' dsa- kyaayh'. 13 Pero hī- kwēēh' dsē' lä' jiih' llaa-, hī-

he' ba' lää'. 14 Ju'hmëë' la', he' mi-jnää' lä'koõ' jää' Dio dsa' lä'hih' kih', lloo' lä'kaa' lä'juh' jmi-gyuu' mah' lä'kyuu' lä'jéë' dsa' hi' sa' ga' ma'heeh' kih' Dio. Ja' ga' ja' jmi' juuh' jmi' goo' kih' Dio.

15 Wa'ra' ga'lloo' jmi' jééh' hnäh' neh' gwah' juuh' cheh'jaa' jah' laa' na'hoõ' ngëé' jee' na' jngii' ja', lä'koõ' ga'jah' Daniel hi' ga'ngëé' juu' kih' Dio, (hi' hë' juu' la', wa' lä'ngëéy'), 16 ma'ja', hnäh' hi' tääh' hwa' Judea kyuu' hnäh' ta' moh'. 17 Hi' tääh' jee' ga'të' to' jwëé' hne', wa' jnaay' mah' wa' kyuu' bih'. Sa' wa' kyey' he' cha' cha'neh'. 18 Hi' tääh' jee' nuu' kih', ta' wa' la' naäy' kiyh' he' dsa'kyey' sa'hmiih'. 19 Peer' jwiir' dsa'më' hi' kyaa' gyuu' ma'ja', hi' lä'ja' hi' jää' gyuu' gyuu' ka'läh'. 20 Ngii' hnäh' kih' Dio mah' sa' la' jii' gyuu' ni' sa' la' jmi' he' teeh' dsa' dsë' wa'ra' ga'të' jee' kyuu' hnäh'. 21 Ma'ja' jéë' dsa' wii' jwërte he' sa' ma'jéë' dsa' lä' ma' ga'nøõ' jmi-gyuu' lä' jiih' na'. Ja' jiih' mo'so' jéë' gyih' jih'koh'. 22 Wa'ra' jah' kih' ngoo' ba' jéë' dsa' wii' ma'ja', ni' jaa' dsa' jiih' sa' ja'. Pero ta' la' kih' hi' na' llee'h' kyaa' Dio, chah' ba' llaa' jmi' he' jéëy' wii'.

23 Ma'ja' cher'mah' chaa' ko'llaa' dsa' jah': "Hi' Cristo cheh' la'", o "hi' Cristo cheh' jee' oo'", ta' wa' heeh' hnäh' kiyh'. 24 Jwëé' dsa' ta' juu' ya'naä', jäh': "Jnä' laan' Cristo, jnä' ngëen' juu' kih' Dio". Ja' he' koõ' nëé' he' juh' gaa' jmeey', lä'jwë' jee' mi' gaay' dsa', lä' jiih' hi' na' llee'h' kyaa' Dio mi' gaay' cher'mah' ga' la'. 25 Ma' neh' ba' hnäh' na', jééh' ma' jawah' ba' jnä' jää' ha' lä' le'.

26 Lä'ja', cher'mah' hi' jah' siih' hnäh': "Hi' gya' jee' oo' hwa' ki' jee' sa' kwa' ni' müih'", ta' go'jéë' hnäh'. Hi' cher'mah' jäh': "Hi' gya' cha'neh' oo'", ta' wa' lä' heeh' hnäh'. 27 Jééh', lä'koõ' jmee' je' ñih' he' jmee' dsa' lä' jnä' lä'kaa' jmi-gyuu', lä'ja' lä' jnä' lä'kaa' jmi-gyuu' wa'ra' jah' Hi' ga'lëé'ngo' la'. 28 Jééh', wa' ha' cha' ha' jee' kyaa' hi' ma' na' juu', jee' ja' kuh' tu' siih'.

Wa'ra' ga'të' jee' jah' Hi' ga'lëé'ngo'
(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

29 Chah' ba' ga' ma'ngëé' ma'jéë' dsa' lä'jé' he' wii' ja', ja' hmiih' mo'so' lä' jnä' jmeé' kih' hyoo', ni' jmeé' kih' sih' sa' lä' jnä'. Lä' sii' hõõ' nuu' hi' hëé' gyuu' jmi-gyuu', hi' lä'jé' he' ga' cha' gyuu' sa'jeh'. 30 Ja' ga' jmee' li' gyuu' jmi-gyuu' jee' jah' Hi' ga'lëé'ngo' la'. He' ja' ki'hooh' lä'jéë' nëé' dsa' hi' tääh' hwa' jéëy' Hi' ga'lëé'ngo' la' hi' jah' gyuu' jee' jni' kyaa' cha' müih' be', laay' jøõh'. 31 Mah' cheey' ángele kyaa'y'. Kyaa' müih' kih' luu' hoo' jøõy' lä'jéë' hi' na' llee'h' kyaa'y' hi'

tääh' lä'jé' kye' kiuh' jmi-gyuu', ta' ko'taa' lä' ga'të' jyoh' ko'taa'.

32 Jéë' da' hnäh' kwee' ha' lä' dsoo' juu' kih' chaah' higo mah' mi'téë' hnäh' hñaa'. Wa'ra' ga'hyo' sih'jñoh' sa'jih' kih', løõ' dsa'hyo' moo' kih', ma' neh' ba' hnäh' ngoo' ga'të' jii' jma' ba' ja'. 33 Lä'ja' hnäh' ka'läh', wa'ra' ga'jééh' hnäh' dsa'la' lä'jé' he' ma'jwahn' la', wa' lä'neh' hnäh' he' ma' chehn' ho'haah' kyaa'h' he' jahn' ba' ja'. 34 Ma'ra' ju'dsoo' jwëéh' hnäh', sa' llaa' dsa' hi' tääh' na' ta'ko' jiih' sa' ga' ma'lä' te' lä'jé' he' ma'jwahn' la'. 35 Ngëé' ba' lä'jé' he' cha' gyuu' hwa', pero juu' kin' lä' ma' cha' ja' ba'.

36 Pero ni' jaa' sa' ñe' hee' jmi' ja', hee' hor' ja', ni' ángele hi' tääh' gyuu' sa' ñe', ni' Joõ' Dio sa' ñe'. Hñii' ba' Tää' kyaan' ñe'. 37 Lä'koõ' ga'la' jii' kih' Noé, ja' ba' lä'ja' le' wa'ra' ga'të' jee' jah' Hi' ga'lëé'ngo' la'. 38 Jééh', jää' sa' ga' ma'ja' jma' ta' tääh' dsa' kuh'hj', ma' tääh' dsa' jee' goo' lä' jiih' ga' he' Noé neh' barco. 39 Ni' müih' sa' ga'lä' liih' dsa' lä' jiih' ja' jmi' he' ga'jngiih' kih' lä'jéë'. Lä'ja' ka'läh' ni' sa' liih' ga' dsa' wa'ra' ga'të' jee' jah' Hi' ga'lëé'ngo' la'. 40 Ma'ja' tääh' uu' jmee' ta' jee' nuu' kih', jaa' he' sah', hi' hi' jaa' he' ja'. 41 Ma'ja' tääh' uu' dsa' mé' dsë'. Jaa' he' sah', hi' hi' jaa' he' ja'. 42 He' ja' mi'jnøõ' hnäh' mi'neh', jééh' sa' neh' hnäh' hee' hor' jah' Dsa' jøõh' kyaa'h' hnäh'. 43 Wa'lä' ngëéh' hnäh' he' la'. Cher'mah' jaa' dsa' jmi' cha'neh' ga'lä' ñey' hee' hor' dsa' he' dsa' hi' cha'neh' kiyh', jmeey' bii' sa' gwiiy' mah' sa' kway' jwë' he' ja' dsa' hi' cha'neh' kiyh'. 44 Ja' ba' lä'ja', hnøõ' ma' na'lluuh' hnäh'. Jééh', ha' ga' che' jmi' he' sa' jøõh' hnäh', jah' Hi' ga'lëé'ngo' la'.

Dsa' hi' mi'teh', hi' dsa' hi' sa' jmee' ta'he'
(Lc. 12:41-48)

45 Jaa' dsa' hi' mi'teh' hi' cha' huud'së' llu' kih', hi' he' ba' na' hñaa' mah' hääy' hi' tääh' cha'neh' kih' dsa' jmu'y', kwëéyh' kuh' hor' kih'. 46 Llu' la' kih' dsa' hi' jmee' ta'he', cher'mah' mi'teyh' lä'jé' mada' he' nuuyh' wa'ra' jah' jmu'y'. 47 Ma'ra' ju'dsoo' jwëéh' hnäh', ga'lä'jé' ba' he' cha' kih' dsa' jmu'y' tooyh' gooy'. 48 Pero jaa' hi' sa' hnøõ' jmee' ta'he', jmeey' huud'së': "Lä' hëé' ga' müih' dsa' jøõh' kyaan'." 49 He' ja' løõy' jmi'baay' dsa' kyaa'y' mah' kuh'hijh' kyaa'h' hi' laa' lla'hiih'. 50 Pero dsa' hñaa' dsë' he', jmi' he' sa' jøõy' hi' hor' he' sa' kyey' ni' müih' huud'së', jah' dsa' jmu'y'. 51 Sa' lä' ñih' dsëy' kih' dsa' he' heeyh' wii' mah' kwëéyh' hee' ko'jõh' kyaa'h' dsa' ta' juu'. Jee' ja' ki'hooyh' mah' jmu'y' cha' jay'.

25

Juu' na-hmää' lä'koo- la' kih' gyaä' chih' mē'

1 He' jāä+ Dio dsa- lä'hih- kih', jeeh' kwee- kih' gyaä' chih' mē' hi- na'nää' chooh- mi'sē' na'hih' je- mah' dsa' heeyh' dsa-ñuuh- hi- jee' goo-. 2 Hñaa' chih' mē' he' ma' cha- huu' dsē- llu' kih', hñaa' he' sa' cha- he' ma' jmeey-. 3 Lä'jēē- hi- sa' ma' jmee' he' he' ga'näy' kyeey- mi'sē' kiyh', mah' sa' ga'kay' ga' miih- naa' he' koo-. 4 Pero lä'jēē- chih' mē' hi- ma' cha- huu' dsē- llu' kih' he', ga'kay' mi'sē' kiyh' ko'joh' kyaah' jee' ma' haa' naa' he' koo-. 5 Pero ga'lä'hēē' ga' dsa-ñuuh- hi- ma' jee' goo' he'. He' ja' ga'tē' gwü' kih' lä'jēē- lä'jiih' ga'gwüy-. 6 Ma' ga'tē' koo' lla'ñuuh, ga'tooh' dsa' miih', ma' jāyh': "Hi- dsa-ñuuh- hi- jee' goo' ja'. Noo- hnäh' mah' go' mi'jeeh' hnih'." 7 Ga'lä'jēē- chih' mē' he' ga'nooy' mah' ga'taayh' ga'mi'llu' mi'sē' kiyh'. 8 Lä'jēē- hñaa' chih' mē' hi- sa' jmee' he' ga'siyh' chih' mē' hi- ma' na'lluu' he': "Kwēēh' jnääh' miih- naa' kyah' hnäh'. Jēēh' ma' ngoo' ga'uu' mi'sē' kyaä' jnääh'." 9 Mah' ga'jeeh- lä'jēē- hi- ma' na'lluu' he' siyh': "Llu' go' läh' hnäh' jee' hñi' dsa-, jēēh' he' kye' jnääh' sa' leg' kih' jee' lä'jēē- jne'." 10 Ta'ko'jiih' ga'näy' ga'läy' naa' he' koo- ja-, ja' dsa-ñuuh- hi- jee' goo' he'. Lä'jēē- chih' mē' hi- ma' na'lluu' he' ga'taayh' kyaayh' jee' ga'la' jmih'. Ja- hñih' ga'jnē' ho'haah'. 11 Ko'hwēē' ja'ba' ma' ya'nää' chih' mē' hi- na'lä- naa' he', ma' jāyh': "Dsa'jōoh' kyaan-, Dsa'jōoh' kyaan-, nä' ho'haah' kyaä' jnääh'." 12 Mah' ga'jeeh- dsa- he' juu' kiyh', ga'siyh': "Ma'ra' ju'dsoo' jwēēhn- hnäh', sa' kyuun- hnäh'." 13 He' ja- mi'jnōh' hnäh' mi'neh', jēēh' sa' ñeh' hnäh' hee- jmi' ni' hee- hor- jāh' Hi- ga'lēē'ngo' la-.

Juu' na-hmää' lä'koo- la' kih' uu- dsa- hi- ga'hyoh' kuu'
(Lc. 19:11-27)

14 He' jāä+ Dio dsa- lä'hih- kih', jeeh' kwee- lä'koo- ga'jmeey' jaä' dsa-, jāä' ja' ga'dsooy' koo- jee' jwü' uu-. Ga'tēēyh' dsa- hi- ma' jmee' ta' kiyh' mah' ga'tooyh- goo- kuu' he' kyaah' jmeey' ta'. 15 Jaa- he' ga'kwēēyh' hñaa' mil kuu'. Jee' ga'tē' uu' he' ga'kwēēyh' to' mil. Jee' ga'tē' uu' he' ga'kwēēyh' koo- mil ba'. Lä'jaa- lä'jaa- ga'kwēēyh' lä'koo- te' tääy' jmeey' ta'. Ja' ga'na' ngooy' uu-. 16 Hi- ga'hyoh' hñaa' mil kuu' he', ga'jmeey' ta' kyaah' mah' ga'liyh' jyoh' ga' hñaa' mil na' dsē' lle'. 17 Ja' ba' lä'ja- ga'jmeey' hi- ga'hyoh' to' mil kuu' he', mah' ga'liyh' jyoh' ga' to' mil na' dsē' lle'. 18 Pero hi- ga'hyoh' koo- mil kuu' he', ngooy' na'jmeey' too- hwa' mah' na'hmäy' kuu' kih' dsa' jjuuy'.

19 Ma'ngēē' cha-miih- jmih', ja'ga' jah' dsa'juu' lä'jēē- uu- dsa- he'. Mah' ga'ngüyh' kwaat' kih' lä'jaa- lä'jaa-. 20 To-nē' ga'lloo' hi- ga'hyoh' hñaa' mil kuu', na'kooy' jyoh' ga' hñaa' mil na' dsē' lle'. Mah' ga'jāyh' siyh': "Dsa'jōoh' kyaan-, ga'kwēēh' jnä' hñaa' mil kuu'. Hee' la' kiin' jyoh' ga' hñaa' mil he- ga'lihñ' na' dsē' lle' kuu' ja'." 21 Mah' ga'jah' dsa' jjuuy' siyh': "Lluu' ba' hne- moz' kyaan- hi- mi-teh' kyaah' jnä'. Kih' he- ma-lä-teh' kyaah' ko'hipih' he- ga'hñah', he'ja- kwēēhn- hne- cha'ga'miuh-. Nä' kyaah' jnä' mah' wa' dsa'toohn' jee' chaä' jne' llu'."

22 Ga'lloo' ka'läh' hi- ga'hyoh' to' mil kuu'. Ga'jāyh': "Dsa'jōoh' kyaan-, to' mil kuu' ga'kwēēh' jnä'. Hee' la' kiin' jyoh' ga' to' mil he- ga'lihñ' na' dsē' lle' kuu' ja'." 23 Mah' ga'jah' dsa' jjuuy' siyh': "Lluu' ba' hne- moz' kyaan- hi- mi-teh' kyaah' jnä'. Kih' he- ma-lä-teh' kyaah' ko'hipih' he- ga'hñah', he'ja- kwēēhn- hne- cha'ga'miuh-. Nä' kyaah' jnä' mah' dsa'toohn' jee' chaä' jne' llu'."

24 Jee' ga'dsaä', ja' hi- ga'hyoh' koo- mil kuu'. Mah' ga'jāyh': "Dsa'jōoh' kyaan-, kyuun- hne- he' hääh'. Chooht' ta' jee' sa' ma'jñeeh', juuh' mi'ju' jee' sa' na'jnää' kyah'. 25 Kih' he'ja-, ga'lä'gohn' mah' ga'hmän' kuu' kyah' neh' hwa'. Jee' la- kiin' he' la' kyah'." 26 Mah' ga'jah' dsa' juu': "He- ba' che- hlēēh' hne- moz' jwih'. Ñeh' ba' hne- kwee- he' choohn' jee' sa' ma'jngēēn' mah' juuhn' mi'ju' jee' sa' na'jnää' kin'. 27 Kih' he'ja-, ma'ää- jmih' ma' hääh' dsa- kuu' kin', mah' ma-la' ma'jahn', ma' ngēēh' kin' na'tee' kyaah' sa'joo'. 28 Jñuuh' hnäh' kuu' na' mah' kwēēh' hi- cha' kih' gya' mil. 29 Jēēh', hi- cha' kih', hyoyh' ga' mah' lä'cha- kiyh' cha'ga'miuh-. Hi- cha- miuh- kih', dsa' jñuh' go-te' he- cha' kiyh'. 30 Moz' jwih' na-, jwää- ta' ka'hne' jee' na' hoo-. Jee' ja- ki'hooyh' mah' jjuuy' cha'jay'."

Lä'la' le' kih' dsa' wara- ga'tē' jee' lla' Dio ta'

31 Wara- ga'tē' jee' jāh' Hi- ga'lēē'ngo' la-, jee' ba' je- to'jlēē- ñih' jāyh' ko'joh' kyaah' ängele kyaay', ja' ga'gyay' laay' jōoh' jmeey' hih'. 32 Cha'nēn' ja- kuh' lä'jēē- nēē' dsa- hi- chaä' hwa' la' mah' llaä' jñih' ma' kih' kih'. Jmeen' kiyh' lä'koo- jmee' dsa- hi- hää' jah' wara' ga'jmeey' ma' kih' kih' borrego kyaah' chivo. 33 Llaan' borrego jwoo' ra' lluu' kin' mah' chivo llaan' jwoo' ra' kēh'.

34 Mah' jwah' jnä', hi- llaä' Dsa' ta' jōoh', jwüñ- hi- tääh' jwoo' ra' lluu' kin': "Ya- nää' hnäh' hi- ma' na'jää' kyaä' Tää' kyaan-. Kyah' ba' hnäh' jee' jmee' Dio hih' la- he- ma' na'llu' kyah' hnäh' lä- ma' hñu'

jmi-gyuu³⁵. Jëeh', lä ma kyohn³⁶ ga kwëeh³⁷ ba jnä³⁸ he ga kuh³⁹. Lä ma lä⁴⁰ küi⁴¹ dsën⁴², ga kwëeh⁴³ ba jnä⁴⁴ jmi⁴⁵ he ga huhn⁴⁶. Lä ma ngën⁴⁷ cha jwë⁴⁸ juuh⁴⁹ ga teeh⁵⁰ ba jnä⁵¹ cha neh⁵² kyah⁵³ hnäh⁵⁴. 36 Ma sa cha⁵⁵ he ma këhn⁵⁶, ga kwëeh⁵⁷ ba jnä⁵⁸ hmiih⁵⁹ he ga këhn⁶⁰. Lä ma kyaan⁶¹ dsaahn⁶² na nääh⁶³ hnäh⁶⁴ kin⁶⁵. Lä koo⁶⁶ ma hään⁶⁷ neh⁶⁸ ñe⁶⁹, na jëeh⁷⁰ hnäh⁷¹ jnä⁷².”

37 Ma ja⁷³ jah⁷⁴ lä jëe⁷⁵ hi⁷⁶ lluu⁷⁷ he⁷⁸ süyh⁷⁹ jnä⁸⁰: “Dsa jøøh⁸¹ kyaan⁸², ðlih⁸³ ba ga jëe⁸⁴ jnääh⁸⁵ hne⁸⁶ ngëh⁸⁷ kyaah⁸⁸ mah⁸⁹ ga kwa⁹⁰ jnääh⁹¹ he ga kuh⁹²? ðlih⁹³ ba ga jëe⁹⁴ jnääh⁹⁵ ngëh⁹⁶ na küi⁹⁷ hoh⁹⁸ mah⁹⁹ ga kwa¹⁰⁰ jnääh¹⁰¹ jmi¹⁰² he ga hih¹⁰³? 38 ðLih¹⁰⁴ ba ga jëe¹⁰⁵ jnääh¹⁰⁶ ngëh¹⁰⁷ cha jwë¹⁰⁸ juuh¹⁰⁹ mah¹¹⁰ ga tee¹¹¹ jnääh¹¹² hne¹¹³? ðLih¹¹⁴ ba ga jëe¹¹⁵ jnääh¹¹⁶ sa cha hmiih¹¹⁷ ma kye¹¹⁸h mah¹¹⁹ ga kwëeh¹²⁰ jnääh¹²¹ hne¹²² hmiih¹²³ he ga kye¹²⁴h?”

39 ðLih¹²⁵ ba ga jëe¹²⁶ jnääh¹²⁷ dsaah¹²⁸ hne¹²⁹? ðLih¹³⁰ ba ga jëe¹³¹ jnääh¹³² hne¹³³ hääh¹³⁴ neh¹³⁵ ñe¹³⁶ mah¹³⁷ na jëe¹³⁸ jnääh¹³⁹ hne¹⁴⁰?” jäh¹⁴¹ süyh¹⁴² jnä¹⁴³.”

40 Ja¹⁴⁴ ga na¹⁴⁵ jwah¹⁴⁶ jnä¹⁴⁷, hi¹⁴⁸ laa¹⁴⁹ Dsa¹⁵⁰ ta jøøh¹⁵¹, jwi¹⁵² jnih¹⁵³: “Ma ra¹⁵⁴ ju¹⁵⁵ dsoo¹⁵⁶ jwëeh¹⁵⁷ hnäh¹⁵⁸, he ga jmeeh¹⁵⁹ hnäh¹⁶⁰ kih¹⁶¹ øøhn¹⁶² hi¹⁶³ tä¹⁶⁴ ñee¹⁶⁵ tääh¹⁶⁶ la¹⁶⁷, he ga jmeeh¹⁶⁸ hnäh¹⁶⁹ kin¹⁷⁰ ba ja¹⁷¹.”

41 Lä¹⁷² chah¹⁷³ ja¹⁷⁴ jwiin¹⁷⁵ hi¹⁷⁶ tääh¹⁷⁷ jwoo¹⁷⁸ ra¹⁷⁹ këh¹⁸⁰ he¹⁸¹: “Jnuuh¹⁸² hnäh¹⁸³ kin¹⁸⁴ hi¹⁸⁵ kyaah¹⁸⁶ dso jwi¹⁸⁷, ta¹⁸⁸ cha je¹⁸⁹ ba kyah¹⁹⁰ hnäh¹⁹¹ jee¹⁹² sa¹⁹³ uu¹⁹⁴ jh¹⁹⁵ koh¹⁹⁶, jee¹⁹⁷ ma na¹⁹⁸ jaa¹⁹⁹ kih²⁰⁰ hi²⁰¹ sa²⁰² llu²⁰³ kyaah²⁰⁴ ángele kyaay²⁰⁵. 42 Jëeh²⁰⁶ lä²⁰⁷ ma kyohn²⁰⁸ sa²⁰⁹ ga kwëeh²¹⁰ jnä²¹¹ he²¹² ma kuh²¹³. Lä²¹⁴ ma lä²¹⁵ küi²¹⁶ dsën²¹⁷, sa²¹⁸ ga kwëeh²¹⁹ jnä²²⁰ jmi²²¹ ma²²² huhn²²³. 43 Lä²²⁴ ma ngën²²⁵ cha jwë²²⁶ juuh²²⁷, sa²²⁸ ga teeh²²⁹ jnä²³⁰ cha neh²³¹ kyah²³² hnäh²³³. Ma sa²³⁴ ga lä²³⁵ cha²³⁶ he²³⁷ ma këhn²³⁸, sa²³⁹ cha²⁴⁰ hmiih²⁴¹ ga kwëeh²⁴² jnä²⁴³. Lä²⁴⁴ ma kyaan²⁴⁵ dsaahn²⁴⁶ hi²⁴⁷ ma hään²⁴⁸ neh²⁴⁹ ñe²⁵⁰, hnäh²⁵¹ sa²⁵² na jëeh²⁵³ jnä²⁵⁴.”

44 Ma ja²⁵⁵ ngii²⁵⁶ dsa²⁵⁷ he²⁵⁸ juu²⁵⁹ kin²⁶⁰, jäh²⁶¹: “Dsa jøøh²⁶² kyaan²⁶³, ðlih²⁶⁴ ba ga jëe²⁶⁵ jnääh²⁶⁶ ngëh²⁶⁷ kyaah²⁶⁸, ngëh²⁶⁹ na küi²⁷⁰ hoh²⁷¹, sa²⁷² cha²⁷³ hmiih²⁷⁴ ma këh²⁷⁵, ma na²⁷⁶ hëeh²⁷⁷ cha jwë²⁷⁸ juuh²⁷⁹, ma dsaah²⁸⁰ o ma hääh²⁸¹ neh²⁸² ñe²⁸³ mah²⁸⁴ sa²⁸⁵ ga jmee²⁸⁶ jnääh²⁸⁷ be²⁸⁸ kyah²⁸⁹?”

45 Ja²⁹⁰ ga na²⁹¹ jwah²⁹² jnä²⁹³, hi²⁹⁴ laa²⁹⁵ Dsa²⁹⁶ ta jøøh²⁹⁷, jwi²⁹⁸ jnih²⁹⁹: “Ma ra³⁰⁰ ju³⁰¹ dsoo³⁰² jwëeh³⁰³ hnäh³⁰⁴, he³⁰⁵ sa³⁰⁶ ga jmääh³⁰⁷ hnäh³⁰⁸ he³⁰⁹ hi³¹⁰ tä³¹¹ ñee³¹² tääh³¹³ la³¹⁴, jnä³¹⁵ ba³¹⁶ he³¹⁷ sa³¹⁸ ga jmääh³¹⁹ hnäh³²⁰ he³²¹. 46 Lä³²² jëe³²³ hi³²⁴ hlëeh³²⁵ he³²⁶ dsa³²⁷ nääy³²⁸ jee³²⁹ sa³³⁰ llaa³³¹ jëey³³² wii³³³. Mah³³⁴ lä³³⁵ jëe³³⁶ hi³³⁷ lluu³³⁸ he³³⁹ dsa³⁴⁰ nääy³⁴¹ jee³⁴² mo³⁴³ so³⁴⁴ juuy³⁴⁵.”

26

Ma hnooh¹ dsa² ha³ lä⁴ jee⁵ ma⁶ saayh⁷ Jesús

(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

1 Ma¹ la² ba³ ma⁴ kwa⁵ Jesús⁶ lä⁷ je⁸ juu⁹ ja¹⁰, ga¹¹ jäh¹² süyh¹³ jnääh¹⁴ discípulo¹⁵ kyaay¹⁶:

2 —Ma¹ ñeh² ba³ hnäh⁴, na⁵ jee⁶ to⁷ jmi⁸ ma⁹ la¹⁰ jmi¹¹ he¹² kuh¹³ dsa¹⁴ borrego¹⁵ mäh¹⁶.

Jee¹ ja² ngëe³ dsa⁴ Hi⁵ ga⁶ lëe⁷ ngo⁸ la⁹ mah¹⁰ tääy¹¹ dsoh¹² hma¹³ cru¹⁴.

3 Ma¹ ja² ga³ kuh⁴ jmi⁵ dsa⁶ kaah⁷ kyaah⁸ lä⁹ jëe¹⁰ ta¹¹ jwoh¹² kyaa¹³ ley¹⁴ kyaah¹⁵ lä¹⁶ jëe¹⁷ dsa¹⁸ gyuu¹⁹h nê²⁰ ta²¹ kih²² Caifá²³, jmi²⁴ dsa²⁵ hi²⁶ kye²⁷ nê²⁸. 4 Mah¹ ga² täayh³ juu⁴ kwee⁵, ha⁶ lä⁷ jee⁸ saayh⁹ Jesús¹⁰ kyaah¹¹ juu¹² ta¹³ juu¹⁴ mah¹⁵ jngëeyh¹⁶.

5 —Sa¹ le² kaah³ jnih⁴ jee⁵ jmi⁶ la⁷, mah⁸ sa⁹ chí¹⁰ jwaa¹¹ dsa¹² jee¹³ jwi¹⁴ la¹⁵ —ga¹⁶ jäh¹⁷.

Ja¹ dsa² mē³ ga⁴ huu⁵ jmi⁶ mi⁷ jwi⁸ lle⁹ Jesús

(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

6 Ma¹ gya² Jesús³ ka⁴ läh⁵ jee⁶ jwi⁷ Betania⁸ cha⁹ neh¹⁰ kih¹¹ Simón¹² hi¹³ ma¹⁴ dsaah¹⁵ dsoo¹⁶ hmiih¹⁷ hoo¹⁸. 7 Jee¹ ja² gyay³ kuh⁴ hih⁵, ma⁶ ga⁷ lloo⁸ jaa⁹ dsa¹⁰ mē¹¹ hi¹² ma¹³ kye¹⁴ koo¹⁵ sē¹⁶ alabastro¹⁷ he¹⁸ haa¹⁹ jmi²⁰ mi²¹ jwi²² he²³ kye²⁴ hmooh²⁵. Mah²⁶ ga²⁷ huuy²⁸ lle²⁹ Jesús³⁰. 8 Ma¹ ga² jëe³ jnääh⁴ lä⁵ koo⁶ ga⁷ jmee⁸ dsa⁹ mē¹⁰ he¹¹, ga¹² lä¹³ lle¹⁴ jnääh¹⁵, mah¹⁶ ga¹⁷ jäh¹⁸ jnääh¹⁹:

—ðHe¹ la² ma³ hēe⁴ dsa⁵ mē⁶ na⁷ jmi⁸ mi⁹ jwi¹⁰ kih¹¹? 9 Llu¹ wa² ra³ jäh⁴ kih⁵ ga⁶ hniiy⁷ go⁸ te⁹ ba¹⁰ mah¹¹ kuu¹² ja¹³ ma¹⁴ kwëeyh¹⁵ hi¹⁶ tä¹⁷ ñee¹⁸.

10 Pero¹ ga² lä³ kyuu⁴ Jesús⁵ hu⁶ dsē⁷ kyaa⁸ jnääh⁹, he¹⁰ ja¹¹ ga¹² süyh¹³ jnääh¹⁴:

—ðHe¹ la² jmeeh³ hnäh⁴ jwi⁵h kih⁶ dsa⁷ mē⁸ la⁹? Llu¹ ba² he³ ma⁴ jmeey⁵ lä⁶ la⁷ kin⁸.

11 Jëeh¹, lä² ma³ tääh⁴ na⁵ ba⁶ hi⁷ tä⁸ ñee⁹ kyaah¹⁰ hnäh¹¹. Pero¹² jnä¹³, mo¹⁴ so¹⁵ gyan¹⁶ ki¹⁷ wëe¹⁸ jee¹⁹ kyah²⁰ hnäh²¹. 12 Kyaah¹ he² ma³ huuy⁴ jnä⁵ jmi⁶ mi⁷ jwi⁸, he⁹ ma¹⁰ mi¹¹ lluy¹² jnä¹³ jaa¹⁴ ba¹⁵ la¹⁶, ja¹⁷ ga¹⁸ haa¹⁹ dsa²⁰ jnä²¹. 13 Ma¹ ra² ju³ dsoo⁴ jwëeh⁵ hnäh⁶, lä⁷ kaa⁸ jmi⁹ gyuu¹⁰ jee¹¹ kwa¹² dsa¹³ ju¹⁴ hmëe¹⁵ kin¹⁶, lä¹⁷ cha¹⁸ juu¹⁹ ha²⁰ lä²¹ koo²² ma²³ jmee²⁴ dsa²⁵ mē²⁶ la²⁷, mah²⁸ lä²⁹ ja³⁰ lä³¹ dsooh³² dsē³³ dsa³⁴ kiyh³⁵.

Juda ga¹ ngëe² Jesús

(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

14 Ma¹ ngëe² he³ ja⁴, jaa⁵ dsa⁶ kyaah⁷ jnääh⁸ hi⁹ chee¹⁰ Juda¹¹ Iscariote¹² ngooy¹³ kih¹⁴ dsa¹⁵ kaah¹⁶ kyaa¹⁷ jmi¹⁸ dsa¹⁹. 15 Mah¹ ga² jäh³:

—ðJoh¹ kwëeh² jnä³ mah⁴ ngëe⁵ jnih⁶ ja⁷ gooh⁸ hnäh⁹? —süyh¹⁰.

He¹ ja² ga³ jiih⁴ dsa⁵ he⁶ kiyh⁷ gyii⁸ gya⁹ kuu¹⁰ tøø¹¹. 16 He¹ ja² ga³ løø⁴ Juda⁵ hnooh⁶ ha⁷ lä⁸ jmeey⁹ mah¹⁰ ngëey¹¹ Jesús¹² ja¹³ goo¹⁴ dsa¹⁵ he¹⁶.

Ga¹ jmee² Dsa³ jøøh⁴ jnän⁵ ma⁶ nuu⁷ kyaah⁸ ga⁹ hih¹⁰ juu¹¹

(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

17 To¹ nē² jmi³ he⁴ ga⁵ løø⁶ dsa⁷ taah⁸ dsa⁹ jmeey¹⁰ jmi¹¹ kuyh¹² he¹³ ñiih¹⁴ he¹⁵ sa¹⁶ kyaah¹⁷ levadura¹⁸, ga¹⁹ ya²⁰ jäh²¹ jnääh²² koo²³ kih²⁴ Jesús²⁵ mah²⁶ ga²⁷ ngii²⁸ jnääh²⁹ juu³⁰ kiyh³¹:

—ðHa¹ jwah² mi³ llu⁴ jnääh⁵ jee⁶ kih⁷ ma⁸ nuu⁹?

18 He¹ ja² ga³ jäh⁴ süyh⁵ jnääh⁶:

—Go⁻naäh^h hnäh^h ta⁻ jee^h jwii⁻ juuh⁻. Cha⁻jwë^h ja⁻, jeeh^h hnäh^h ja⁻ dsa⁻. Ja⁻ jwiih^h dsa⁻ he^h: “Lä⁻la⁻ jah^h ta⁻ jwöh^h kyaah^h jnääh^h: Ma⁻ngoo^h ga⁻ dsëë^h jmi^h kin^h. Cha⁻neh^h kyah^h kyeh^h jnääh^h borrego mah^h kyaah^h discipulo kyaan^h.”

¹⁹ He⁻ja⁻ ga⁻nøø^h jnääh^h lä⁻koø⁻ mada⁻ he⁻ ga⁻jmee^h Jesús kyaah^h jnääh^h hi⁻ ga⁻mi⁻llu⁻ jnääh^h jee^h ga⁻kuyh⁻ ma⁻nua⁻.

²⁰ Ma⁻ga⁻nua⁻ jmi^h ja⁻, ga⁻gya⁻ Jesús ne^h na⁻mes^h kyaah^h lä⁻jëë^h gya⁻tuu⁻ jnääh^h.

²¹ Ta⁻ko⁻jiih^h ma⁻tøøh^h jnääh^h kih⁻hih⁻ jnääh^h, ga⁻jäh^h Jesús:

—Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo⁻ jwëëhn⁻ hnäh^h, ja⁻ jee^h lä⁻jëë^h hi⁻ kuh⁻ kyaah^h jnä⁻, ngëëy^h jnä⁻.

²² Peer⁻ja⁻ mee^h dsë⁻ jnääh^h ma⁻ga⁻nua⁻ jnääh^h juu⁻ ja⁻, mah^h lä⁻ja⁻ lä⁻ja⁻ jnääh^h ga⁻ngii^h jnääh^h juu⁻ kiyh^h:

—¿Che⁻ja⁻ he⁻ jnä⁻ na⁻ hlëëh^h? —ga⁻jäh^h jnääh^h.

²³ He⁻ja⁻ ga⁻jeeh⁻ Jesús juu⁻ kyaah^h jnääh^h:

—Hi⁻ tä⁻ goo⁻ kyaah^h jnä⁻ neh^h wii⁻ la⁻, hi⁻ he⁻ ba⁻ na⁻ hi⁻ ngëë^h jnä⁻. ²⁴ Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo⁻, Hi⁻ ga⁻lëë⁻ngo⁻ la⁻ le⁻ kiyh^h lä⁻koh⁻ ma⁻na⁻ sii⁻. Pero jwii⁻ dsa⁻ hi⁻ ngëë^h Hi⁻ ga⁻lëë⁻ngo⁻ la⁻. Llu⁻ ga⁻la⁻ kih⁻ dsa⁻ nuuh⁻ he⁻ wa⁻ra⁻ jah^h kih^h sa⁻ ga⁻lä⁻chaay⁻ go⁻te⁻ ba⁻.

²⁵ Ja⁻ga⁻, ga⁻jeeh⁻ Juda hi⁻ ga⁻ngëë^h Jesús, ga⁻jäh^h:

—O che⁻ jnä⁻ ba⁻ ta⁻ jwöh^h.

—Hñaah^h ba⁻ hne⁻ ma⁻ jah^h —ga⁻jäh^h Jesús siiyh^h.

²⁶ Ko⁻jiih^h tääyh^h kuyh⁻, ga⁻ka⁻ Jesús he⁻ñiih⁻ mah^h ga⁻kway⁻ ti⁻hmaah^h kih^h Dio. Ma⁻ngëë^h ma⁻kway⁻ ti⁻hmaah^h kih^h Dio, ga⁻llaay⁻ he⁻ñiih⁻ ja⁻, mah^h ga⁻kwëëyh⁻ jnääh^h, ga⁻jäh^h:

—Kye⁻ hnäh^h mah^h kuh⁻ hnäh^h, he⁻ la⁻ na⁻ jmi⁻ngo⁻ kin^h.

²⁷ Lä⁻ja⁻ ka⁻läh^h ga⁻kay⁻ wa⁻kyaah^h, ga⁻kway⁻ ti⁻hmaah^h kih^h Dio, ja⁻ga⁻ ga⁻kwëëyh⁻ jnääh^h, ga⁻jäh^h:

—Hih⁻ hnäh^h lä⁻jëë^h hnäh^h. ²⁸ Jëëh^h, he⁻ la⁻ na⁻ jma⁻ kin^h he⁻ kyaah^h jmee^h Dio koø⁻ hmooh⁻ hmëë^h. He⁻ja⁻ tuu⁻ jma⁻ kin^h kih^h jwëë^h dsa⁻ mah^h dsa⁻che⁻ dso⁻kye⁻ kiyh^h.

²⁹ Lä⁻la⁻ jwëëhn⁻ hnäh^h, mo⁻so⁻ huh⁻ ga⁻ jnä⁻ jmi^h mi⁻jeh⁻ ma⁻ ää⁻, lä⁻jiih^h lloo⁻ jmi^h huhn⁻ ka⁻läh^h lä⁻hmëë^h kyaah^h hnäh^h jee^h jmee^h Tä⁻ä⁻ kyaan^h hih⁻ —ga⁻jäh^h Jesús siiyh^h.

Ga⁻hmä⁻ Pee⁻ juu⁻ he⁻ sa⁻ kyuu⁻ Jesús (Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Ma⁻ngëë^h ma⁻ hä⁻ jnääh^h kih^h Dio, ga⁻nøø^h jnääh^h ta⁻ moh⁻ Olivo. ³¹ Ja⁻ga⁻ ga⁻jäh^h Jesús siiyh^h jnääh^h:

—Lä⁻jëë^h ba⁻ hnäh^h bëeh^h jnä⁻ na⁻ hwë^h. Lä⁻ja⁻ na⁻ sii⁻ juu⁻ kih^h Dio: “Jmeen⁻ dsoo⁻ kih^h hi⁻ hä⁻ lä⁻jëë^h borrego, hi⁻ lä⁻jëë^h borrego kyaay⁻ sa⁻ jnee⁻.” ³² Pero ga⁻

ma⁻lä⁻jiih^h ka⁻läh^h, hi⁻ jnä⁻ nün⁻ na⁻jään⁻ hnäh^h ta⁻ Galilea.

³³ He⁻ja⁻ ga⁻jäh^h Pee⁻:

—Ma⁻ke⁻ lä⁻jëë^h ga⁻bëe⁻ hne⁻, pero jnä⁻ jih⁻koh⁻ sa⁻ bëen⁻ hne⁻.

³⁴ He⁻ja⁻ ga⁻jäh^h Jesús siiyh^h Pee⁻:

—Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo⁻ jwëëhn⁻ hne⁻, na⁻ hwë^h, jää^h ja⁻ ga⁻ hoo^h chaah^h dsoo⁻, hne⁻ ma⁻të⁻ hnë⁻ jiih^h ma⁻hmäh^h juu⁻ he⁻ sa⁻ kyuu⁻ jnä⁻.

³⁵ —Ma⁻ke⁻ ga⁻juun⁻ ko⁻jöh⁻ kyaah^h hne⁻, sa⁻ jwahn⁻ lä⁻na⁻ —ga⁻jäh^h Pee⁻.

Lä⁻ja⁻ kwee⁻ ba⁻ ga⁻jäh^h jnääh^h lä⁻jëë^h jnääh^h.

Nëe⁻ Jesús Getsemaní na⁻chuuy⁻ kyaah^h Dio (Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ Ma⁻ngëë^h he⁻ ja⁻, ga⁻nøø^h jnääh^h kyaah^h Jesús koø⁻ jee^h chee⁻ Getsemaní. Ma⁻ ga⁻lla⁻nøø^h jnääh^h jee^h ja⁻, ga⁻siiyh⁻ lä⁻jëë^h jnääh^h:

—Jee⁻ la⁻ ba⁻ go⁻taah^h hnäh^h ta⁻ko⁻jiih^h na⁻chuun⁻ kyaah^h Dio.

³⁷ Ga⁻jääy⁻ ma⁻lä⁻ Pee⁻, kyaah^h lä⁻uu⁻ joo⁻ Zebedeo ba⁻. Cha⁻h^h ba⁻ ja⁻ mee^h dsëy⁻ hi⁻ chaay⁻ cha⁻miih⁻ hu⁻dsë⁻. ³⁸ He⁻ja⁻ ga⁻jäh^h Jesús siiyh^h:

—Peer⁻ mee^h dsën⁻, lä⁻jiih^h juun⁻ go⁻te⁻ la⁻ kin^h. Jee⁻ na⁻ ba⁻ jää^h jnä⁻. Kwëëh^h hoh^h hnäh^h, ta⁻ gwii⁻ hnäh^h.

³⁹ Ja⁻ga⁻ ngoo⁻ Jesús miuh⁻ ga⁻ ta⁻ cha⁻në⁻. Jee⁻ ja⁻ ga⁻juuyh⁻ jnëy⁻ mah^h ga⁻jluy⁻ lley⁻ lä⁻ ga⁻të⁻ hwa⁻, ga⁻chuuy⁻ kyaah^h Dio:

—Tää⁻ kyaan^h, cher⁻mah^h le⁻, lä⁻ä⁻ jnä⁻ kih^h he⁻ wii⁻ he⁻ jëë^h na⁻. Pero sa⁻ wa⁻ le⁻ lä⁻ hnoon⁻ hñiin⁻, wa⁻ le⁻ lä⁻ hnooh⁻ hñaah^h ba⁻.

⁴⁰ Ma⁻ jah^h Jesús ka⁻läh^h jee^h ma⁻ tääh^h discipulo kyaay⁻, ga⁻jëëy⁻ ma⁻na⁻gwii⁻. He⁻ja⁻ ga⁻siiyh⁻ Pee⁻:

—¿Che⁻ ni⁻ koø⁻ hor⁻ sa⁻ ma⁻lä⁻be⁻ hoh^h he⁻ ma⁻nah^h na⁻nëh^h kyaah^h jnä⁻? ⁴¹ Wa⁻ na⁻nëh^h hnäh^h, ngii^h hnäh^h kyah^h kih^h Dio mah^h sa⁻ leh⁻ he⁻ hliih⁻ hnäh^h. Hnøø^h ba⁻ jmi⁻lle⁻ jnän⁻ kwa⁻ be⁻. Pero jmi⁻ngo⁻ jnän⁻ sa⁻ bëe⁻ —ga⁻jäh^h.

⁴² Ngooy⁻ ka⁻läh^h na⁻chuuy⁻ kyaah^h Dio jee^h ga⁻të⁻ to⁻ jiih^h:

—Tää⁻ kyaan^h, cher⁻mah^h sa⁻ le⁻ lä⁻äh^h jnä⁻ kih^h he⁻ wii⁻ la⁻, cher⁻mah^h ma⁻ra⁻ he⁻ huhn⁻ ba⁻ jnä⁻, wa⁻ le⁻ lä⁻ hnooh⁻ hñaah^h ba⁻ —ga⁻jäh^h.

⁴³ Ma⁻ jayh^h ka⁻läh^h, ga⁻jëëy⁻ lä⁻jëë^h ba⁻ ma⁻na⁻ gwii⁻. Jëëh^h, lä⁻gwii⁻ jwërte.

⁴⁴ Ngoo⁻ Jesús ka⁻läh^h lä⁻hmëë^h jee^h ga⁻të⁻ hnë⁻ jiih^h na⁻chuuy⁻ kyaah^h Dio, ja⁻ba⁻ kyaah^h juu⁻ he⁻ ma⁻hlëëyh⁻ jää^h ja⁻. ⁴⁵ Ma⁻ jayh^h ka⁻läh^h jee^h ma⁻ tøøh^h jnääh^h lä⁻jëë^h jnääh^h, ga⁻siiyh⁻ jnääh^h:

—Gwii⁻ ba⁻ hnäh^h kyah^h, tëeh^h hnäh^h hoh^h. Ma⁻lloo⁻ hor⁻ jaa⁻ Hi⁻ ga⁻lëë⁻ngo⁻ la⁻, ngëë^h dsih⁻ goo⁻ dsa⁻ hñaah^h dsë⁻. ⁴⁶ Noo⁻ hnäh^h,

mah' ma' n00n'. Ma' ngoo' ya' jäh' hi' ngëe' jnä' —ga' jäh'.

Ga'saayh' Jesús

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

47 La' gyih' juu' ja' ma' ja' Juda, jaa' jee' lä' jëe' gya' tuu' dsa' kyaah' jnääh'. Jay' kyaah' koo' nää' dsa', hi' ma' kye' ñe', hi' ma' kye' hma', lä' hih' kih' ta' jwöh' kyaä' ley kyaah' dsa' kaah' kyaä' jmi' dsa', kyaah' dsa' gyuuh'. 48 Juda hi' ga' ngëe' Jesús, jää' ga' taayh' dsa' he' juu'.

—Hi' chuhh' kih', hi' he' he'. Ja' saah' hnäh' —ga' jäh'.

49 He' ja' jay' chuh' kih' Jesús.

—Ha' ma' ñeh' ta' jwöh' —ga' jäh'.

Na' ma' hii' ga' chuyh' kih' Jesús. 50 Ja' ga' ga' jäh' Jesús siyh'.

—Ome', ¿hee' kih' ma' ñeh' hne'?

Lä' चाह' ja' ga' ya' jäh' dsa' he' mah' ga' sooh' kih' Jesús.

51 Pero jaa' dsa' kyaah' jnääh', ga' sëeyh' ñe' ga' jmeey' dsoo' kih' jaa' hi' ma' jmee' ta' he' kih' jmi' dsa' j00h'. Ga' kuy' lo' gwa'. 52 He' ja' ga' jäh' Jesús siyh'.

—T00h' ñe' kyah' neh' loo' kih' ka' läh'. Jëeh', lä' jëe' hi' koooh' ñe', kyaah' ñe' juuy'. 53 ¿Che' sa' ñeh', le' ba' ngiih' kih' Tää' kyaan', mah' lä' चाह' la' cheey' kin' gya' to' nää' ángele? 54 Pero cher' mah' lä' ja' ga' la', ¿ha' ba' la' lä' te' lä' koo' na' sii' juu' kih' Dio, jee' lle' lä' jë' he' ää' jmi' le'?

55 Ja' ba' hor' ja', ga' jäh' Jesús siyh' dsa' hi' ga' sooh' kih'.

—¿Che' dsa' hii' jnä', he' ma' ya' nääh' hnäh' kyaah' ñe' kyaah' hma', mah' saah' jnä'? Lä' jë' jmi' ma' hään' jee' kyah' hnäh', ma' kwan' juu' koo' gwah' mah' sa' ga' चाह' jnä'. 56 Pero lä' jë' he' la' lle' kih' le' mah' lä' te' juu' he' ga' sii' lä' jëe' hi' ga' ngëe' juu' kih' Dio —ga' jäh' Jesús siyh'.

Hi' lä' jëe' jnääh' ga' bee' jnääh' Jesús jee' ja', mah' ga' kyuh' jnääh'.

Na'jäy' Jesús cha'ne' dsa' ta' kaah' kyaä' dsa' judiu

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

57 Lä' jëe' dsa' he', lä' ma' ga' saayh' Jesús, na'jäy' cha'ne' Caifá hi' ma' kye' ñe' kih' lä' jëe' jmi' dsa' kaah'. Jee' ja' ma' tääh' j00' ko' j0h' lä' jëe' ta' jwöh' kyaä' ley kyaah' lä' jëe' dsa' gyuuh'. 58 Pero Pee' hu' ba' ngooy' lleey' kaah' kih' Jesús, lä' ga' te' ho' hne' né' ta' kih' jmi' dsa' j00h' he'. Jee' ja' ga' he' Pee' ga' jmeey' ko' j0h' kyaah' poo' hi' ma' tääh' jee' ja', ma' jëey' ha' lä' hii' juu' ja'.

59 Lä' jëe' jmi' dsa' kaah' kyaah' dsa' gyuuh', kyaah' lä' jëe' hi' laa' ta', ma' hnaayh' dsa' hi' ma' báäh' Jesús kyaah' juu' ta' juu', lä' jwë' jee' ma' jngiiyh' kih'.

60 Pero sa' ga' jmää' juu' kiyh', ma' ke' jwëe' dsa' ma' báäh' dsih' kyaah' juu' ta' juu'.

Kyaah' jee' ga' dsaä' ga', ga' lla' nää' ga' uu' hi' kye' juu' ta' juu', 61 ga' jäh'.

—Ga' nuu' jnääh' ga' jäh' dsa' nuuh' na': “Le' hlan' gwah' juuh' kih' Dio mah' kyaah' hnë' jmi' ba' choohn'.”

62 He' ja' ga' noo' jmi' dsa' hi' ma' kye' në' he', ga' ngiiy' juu' kih' Jesús:

—¿Hee' jwah' hne', heh' lä' koh' hni' dsa' la' kyah'? ¿He' la' sa' hlëeh' ni' miih'?

63 Pero sa' ga' ngii' go' te' Jesús. Koo' ka' läh' ga' jäh' jmi' dsa' j00h' he' siyh'.

—Ma' ra' ju'dsoo' kih' Dio jiih', jäh' ¿che' hne' he' Cristo, joo' Dio?

64 —Hne' ba' ma' jäh'. Hi' cha' ga' koo' he' jwëehh' hnäh'. Na' ta' cha'ne' jëeh' hnäh' Hi' ga' jëe' ngo' la' gya' jwoo' ra' lluu' kih' Dio j00h', hi' jëeh' hnäh' jäh' ka' läh' jee' jni' hii' gyuuh' —ga' jäh' Jesús.

65 He' ja' lä' ma' kye' ja' jmi' dsa' j00h' he' hmiih' kih' ga' giyy', ga' jäh'.

—Ma' mi' kwayh' Dio jëe! ¿Hii' ga' jwaah' jne' jñah' hi' jmee' ju'dsoo'? Jee' na' ma' nuuh' hnäh' he' ma' mi' kwayh' Dio. 66 ¿Hee' jwah' hnäh'? —ga' jäh' dsa' j00h' kyaä' jmi' dsa' he'.

He' ja' ga' lä' jëe' ba' ga' jäh': —Ää' jmi' juuy'.

67 Lä' चाह' ja' ga' ti' ga' hñey' mo' né' Jesús. Ga' kii' ga' jnooy' kiyh'. 68 Mah' ma' jäh'.

—Hne' Cristo, jäh' da', ¿hii' na' ma' kwa' kyah'?

Ga'hmä' Pee' juu' he' sa' kyuyy' Jesús
(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

69 Ho' hne' ja' ma' gya' Pee', ma' ja' jaa' dsa' më' hi' ma' jmee' ta' kih' jmi' dsa' j00h' he', mah' ga' jäh' siyh'.

—Hne' ka' läh' ma' ngëh' kyaah' Jesús hi' चाह' Galilea.

70 To' lo' në' jee' lä' jëe' dsa' he' ga' hmä' Pee' juu', ga' jäh'.

—Sa' man' hii' kih' na' hlëeh'.

71 Lä' चाह' ja' ya' hëe' Pee' na' nooy' lä' ga' tē' ho' haah' jee' dsa' taah' dsa'. Jñah' dsa' më' ga' jëey', mah' ga' siyh' lä' jëe' hi' ma' tääh' jee' ja'.

—He' ba' dsa' kyaah' Jesús hi' चाह' Nazaret na'.

72 Koo' ka' läh' ga' juu' Pee', ga' tääy' Dio: —Ni' ko' hi' pih' sa' kyuyun' dsa' oo' —ga' jäh'.

73 Ko' hwëe' ga' ja', ga' jäh' dsa' hi' ma' tääh' jee' ja', ga' siyh' Pee' ka' läh': —Ma' ra' ju'dsoo', hne' he' laa' jaa' dsa' kyaah' hi' oo'. He' ja' sa' na' hee' juu' lä' hlëeh'.

74 He' ja' ga' l00' Pee' hlëeh' kyaah' dso' jwi' hi' ga' tääy' Dio:

—Ma' ra' ju'dsoo', sa' kyuyun' dsa' nuuh' na' —ga' jäh'.

Na ma hii' ga'hooh' chaah' dsoo'.
75 Ja ga' ga'la'dsooh' dsé' Pee' juu' he'
ga'jah' Jesús ga'siiyh' jaa': "Jaa', ja' ga'hooh'
chaah' dsoo', hné' jiih' ma'hmah' juu' he'
sa' kyuuu' jna'."

He'ja' ya'héey' ta' ka'hne', ga'hooyh'
la'jiih' lla' dséy'.

27

Ga'jaa' dsa' Jesús cha'ne' Pilato
(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

1 Ma' ga'jna', ga'kuh' la'jéé' dsa'kaah'
kyaa' jmi'dsa', kyaah' la'jéé' dsa'gyuuu'.
Ga'taayh' juu' kwee- ha' la' jmeey' mah'
jngiih' dsa' kih' Jesús. 2 He'ja' na'jaa' dsih'
na'hnuuy', ga'ngéey' goo' Poncio Pilato hi'
ma' laa' lle'moh'.

Ga'juu' Juda

3 Juda he' hi' ga'ngéé' Jesús, ga'kay'
cha' miih' huu'dsé' ma' ga'jéey' he'
ma'jmeé' dsa' he' hih' juu' Jesús. He'ja'
neyy' na'ngéey' ka'lah' la'jé' gyii' gya' kuu'
tøø' he' ga'jiih' la'jéé' jmi'dsa' kaah'
kyaah' dsa' gyuuu' he'. 4 Mah' ga'jäh':

—Na' bäähn' dso'kye', ma'ngéén'jaa' hi'
juu' hi' sa' cha' dsoo' cha' kih'.

Mah' ga'jah' dsa'kaah' he' siiyh':

—¿Hee' ga'téé' jnaäh' jéé' jnaäh' kyah?
Kwaat' kyah' ba' hne' na'.

5 He'ja' ga'jwä' Juda kuu' ja' neh' gwah'
juuh', mah' ya'héey' jee' ja', ngooy' na'täy'
che' luuy'. 6 Ja' ga' ga'juuh' jmi'dsa' kaah'
he' kuu' ja' mah' ga'jäh':

—Sa' le' tøøh' jne' kuu' la' ko'jöh' kyaah'
kuu' he' kwééh' dsa' Dio, jééh', ma'hlääh'
jma' kyaah' kuu' la'.

7 He'ja' ga'taayh' juu' kwee- lay' koø'
hwa' kyaah' kuu' ja' jee' haay' dsa' chaa'
uu'. Hwa'ja' ma'chee' hwa'kih' té' mi'hya'.

8 He'ja' la'jiih' jmi' na', hwa' ja' chee':

Hwa' he' ga'kéé' jma'. 9 La'ja' ga'la'té'
la'koø' ga'jah' Jeremia hi' ga'ngéé' juu' kih'
Dio llo'joo', ma' ga'jäh': "Ga'kay' gyii' gya'
kuu' tøø', he' ma'jmeé' dsa' Israel kwaat'
ko'ja' jiih' kyeé' jaa' dsa', 10 mah' ga'lay'
hwa' kih' té' mi'hya', la'koø' mada' he'
ga'jmeé' Dio kin'."

Ga'ka' Pilato ju'dsoo' kih' Jesús
(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

11 Ma' cheh' Jesús cha'ne' lle'moh', he'ja'
ga'ngii' lle'moh' juu' kiyh':

—¿Che' hne' he' dsa'jøøh' kyaa' dsa'
judiu?

He'ja' ga'jeeh' Jesús juu' kiyh':

—Ma'jah' ba' hne'.

12 La'jéé' jmi'dsa' kaah' kyaah'
dsa' gyuuu' ma' bääyh' dsoo', pero ni' miih'
sa' cha' ga'jeeh' Jesús. 13 He'ja' ga'jah'
Pilato:

—¿Che' sa' nuuh' joh' juu' sa' hnoo' dsa'
kyah'?

14 Pero ni' koø' mi'juu' sa' ga'jeeh' Jesús
kiyh', he'ja' cha'ga'miih' ma' jéé' dsah'
Pilato. 15 La'jé' jiih' ma' té' jmi' he' kuh'
dsa' judiu borrego mah' ma' laä' Pilato jaa'
jee' la'jéé' hi' tääh' neh'ne' hi' ma' tih' dsé'
dsa' ba'. 16 Jmi' ja' ma' hää' neh'ne' ja'
hi' ma' chee' Barrabá hi' ma' hii' juu' kih'.
17 He'ja' ga'ngii' Pilato juu' kih' hi' ga'kuh'
jee' ja':

—¿Hii' hnook' hnäh' lään'? ¿Che' lään'
Barrabá o che' lään' Jesús hi' chee' Cristo?
—ga'jah' Pilato.

18 Jééh', la'la' ba' ma'ney' he' na'høøh'
ba' dsa' he' kih' Jesús, heh' ga'ngéé' dsih'
ja'gooy'. 19 Ma' gya' Pilato né'ta' kih', ma'
ga'lloo'jaa' hi' ma' kye' juu' kih' méy', ma'
jäh':

—Jäh' dsa'mé' kyaah': "Ta' bääh' hñaah'
kyaah' dsa'ñuuu' lluu' he'. Jééh', ta' yajna'
ma' kéé' jniih' na'høø' jwérte."

20 Pero jmi'dsa' kaah' kyaah' dsa'gyuuu'
ma'taayh' dsa' juu' mah' wa'ngiiy' he' lää'
Barrabá mah' wa'juu' Jesús. 21 Koø' ka'lah'
ga'jah' Pilato:

—¿Hii' jee' la'uu' hnook' hnäh' lään'?

La'jéé' ba' ga'jah':

—Lää' Barrabá.

22 Mah' ga'jah' Pilato siiyh':

—¿Hee' na' jmeen' kyaah' Jesús hi' chee'
Cristo?

Ma'jäh':

—Wa' dsa'taay' dsoh' hma' cru'.

23 Koø' ka'lah' ga'jah' lle'moh' he' siiyh':

—¿Hee' hliih' ma'jmeé' dsa' la'?

Pero cha' ga'miih' miih' ga'tooh' dsa' he',
ma'jäh':

—Tääy' dsoh' hma' cru'.

Ga'jää' juu' juu' Jesús

(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-
19:16)

24 Ma' jéé' Pilato sa' hii' liyh' kyaah'
dsa', cha'ga'miih' ga'chi' ga'jwaa' dsa' he'.
He'ja' ga'kay' miih' jmi', ga'gyiyh' gooy'
cha'ne' la'jéé' dsa' he', mah' ga'jäh':

—Sa' bäähn' hñiin' kyaah' jma' kih' dsa'
lluu' la'. Na' hñiih' ma'na'la' kwaat' kyah'
hnäh'.

25 He'ja' ga'jah' ga'la'jéé' dsa' he':

—Wa' na' bääh' jnaäh' jma' kiyh', la'kye'
joo'siih' jnaäh'.

26 Ja' ga' ga'lää' Pilato Barrabá mah'
ga'jmeey' hih' ga'jmi' ga'baa' dsa' Jesús.
Ma'ngéé' he' ja', ga'ngéey' Jesús ja'goo-
hløø' mah' dsa'tääy' dsoh' hma' cru'.

27 He'ja' ga'jaa' hløø' kyaa' Pilato Jesús
ta' né'ta' kiyh', mah' ga'kuyh' la'jéé' hløø'
la'ku' la'jii' kiyh'. 28 Hi' ga'llee' hløø' hmiih-
kih' Jesús mah' ga'kyeh' dsih' koø' hmiih-
gyuu' läh' la'koh' he' kèh' rey. 29 Ga'kay'
wii' toø' ga'jmeey' koø' he' lih' mah'
ga'tooyh' lle' Jesús lla' coron. Ga'tooyh'

koq̄ hma-tah- gooy- ra-lluu, ma' jmää-
dsih' lä-koq̄ jaa- dsa-ta' jøøh'. Ja' ga'
ga'juuyh' jnëy' cha'nëy' mah' ga'mi'kwayh'
ma' jäh'y':

—Peer- jøøh' dsa-ta' kyaq̄' dsa- judiu.

³⁰ Ga-ti' ga'hñe' dsih', ga'kay' hma-tah-
mah' ga'bay' lley'. ³¹ Ma-ngëë'
ma-mi'kwayh' dsih', ga'lee' dsa- hmiih-
gyuu' he- ga'kyeyh' ja', mah' ga'kyeyh-
ka-läh' hmiih- kiyh', ja-ga' ga'jäy' na'täy'
dsoh' hma-cru'.

Ga'täy' Jesús dsoh' hma-cru'
(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Lä- ma' ga'hwëy- në'ta' ja', ga'jëy'
jaa- dsa- chaa- Cirene hi- ma' chee' Simón.
Ga'jme' hløø' bi' ga'ka' dsa- he' hma-cru-
kih' Jesús. ³³ Ga'jäy' Jesús lä- ga-të' jee'
chee' Gólgota, he- hnøø' jäh': Moo' Lle'
Hli'. ³⁴ Jee' ja- ga'kwëeh' dsih' jmi- jiih-
he- na-kaah' jmi- llih'. Koo- ga'huyh'
miih' ba', sa- ga'hiy' ma' hiyh' jmi- ja-
³⁵ Ma-ngëë' ma-tää- dsih' dsoh' hma-cru',
ga-ti' ga'llooyh' hmiih- kih' Jesús kooyh-
suert. Lä'ja- ga'lä-te' lä-koq̄- ga'jäh' hi-
ga-ngëë' juu' kih' Dio: "Ga-ti' ga'llooyh'
hmiih' kin' kyaah' dsa'kyaah', ga'kooyh'
suert mah' jëy' hi- tëe' hmiih- kin'."
³⁶ Mah' ga'taayh' ga'høøy' jee' ja'.

³⁷ Ga-tøø' dsa- ta' gyuu' lley' koq̄- hwëh'
he- jäh' ha- lä- lä- la- dsoo' he- bääh- dsih':
"Hi- la- na- Jesús hi- laa' Dsa'jøøh' kyaq̄'
dsa- judiu." ³⁸ Koo' kiyh', ma' tøø' to'
hma-cru' jee' ma-na-taa' uu' dsa-hii', jaa-
jwoo' ra-lluu' kiyh', jaa- jwoo' ra- k'ëh' kiyh'.
³⁹ Lä-jëe' hi- ma' dsa-ngëë' ta- ja- ma' jiiyh-
lley' hi- ma' mi-kwayh' kih' Jesús. ⁴⁰ Ma'
jäh'y':

—Hne- hi- ma' tu' gwah- juuh- mah'
kyaah' hnë- jmi- ma' chooh', lää' hñaah'
' Jña' në' hma-cru' na', cher'mah' dsoo'
laah' Joø' Dio.

⁴¹ Ja-ba- lä-ja- ga'jme' lä-jëe' dsa-kaah'
kyaq̄' jmi-dsa- kyaah' ta-jwoh' kyaq̄' ley,
kyaah' lä-jëe' dsa-gyuu', ma' jäh'y':

⁴² —Ga-läy' ba' jñah' dsa- mah' sa-
liyh' läy' hñiy'. Cher'mah' dsoo' laay'
Dsa'jøøh' kyaq̄' dsa- Israel, wa' jñaay' hñiy'
na' dsoh' hma-cru', ja-ga' lä-heel' jne'
kiyh'. ⁴³ Ga'kay' o' jøh- dsë- kih' Dio. He- ja-
cher'mah' Dio hnäy', hñiy' Dio wa' läy' na',
jëeh' he- ba' hñiy' ma' jäh'y' laay' Joø' Dio.

⁴⁴ Lä-ja- ka-läh' ga'mi'kwayh' hi- hii- hi-
ma' taa' jyoh' hma-cru' koo' kiyh'.

Ga'juu' Jesús
(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Ma' ga-të' llä'hyoo-, lä-kaa- jmi-gyuu-
ga-nuu- lä'jiih' ga-të' ko-hi' hnë- ta'
ga-hloo'. ⁴⁶ Ja-ba' hor- ja-, ga-hlëeh' Jesús
koq̄- ki-gaa-, ga'jäh'y':

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —he- la-
hnøø' jäh': Dio kyaan', Dio kyaan', ¿he- la'
ma-bëeh' jnä'?

⁴⁷ Ko-llaa' hi- ma' tääh' jee' ja- ga-nuuy'
he- ga-hlëeyh', he- ja- ga'jäh'y':

—Jëe' da', tëyeh' Elía.

⁴⁸ Lä-chah' ja- ngoo' ko-chih' jaa-
dsa-kyaayh', ga'kay' koq̄- wa'joo-,
ga'mi-gyuyh' joo- kyaah' jmi- jiih'.
Ga'lla-lley' lle- hma-mah' ga'chooy' ma'
hih' Jesús. ⁴⁹ Ko-llaa' ma' jäh':

—Ta- jmäy' he'. Wa' jëe' da' jne' che' ja'
Elía mah' läy'.

⁵⁰ Koo' ka-läh' ga'hooh' Jesús koq̄-
ki-gaa-, ja-ga' ga-ngëy' jmi-lle' kiyh'.

⁵¹ Lä-chah' ja- ga-gii' hmiih- he- ma'
na-jnë- llah' gwah-, ga-løø' ta' gyuu' lä-
ga-të' hwa'. Ga'jeh' wii' jwërte hwa' lä'jiih'
ga'llaa' kuu' hloo-. ⁵² Hi- ga-na' to-høø-
kih' jwëe' hi- na-jngëe' kyaq̄' Dio mah'
ga-lä'jiiyh' hi- ma' na'juu'. ⁵³ Lä-chah'
ja- ga'hwëe' hi- he- neh' to-høø- ma'
ga-lä'jiih' Jesús, ja-ga' ga-näy' ta' jee' jwii-
na-jngii' jee' ga'mi-jnäy' hñiy' jee' kih'
jwëe' dsa-. ⁵⁴ Ga'jwaayh' jwërte juu' hløø'
kyaah' dsa'kyaayh' hi- ma' hää' Jesús, ma'
ga'jeh' wii' hwa' hi- ma' ga-jëy' lä-jë- he-
ga-la'ja-. Ga'jäh'y':

—Ma-ra-ju'dsoo', he' ba' Joø' Dio na'.

⁵⁵ Ko-niih- ga'ja- ma-tääh' ka-läh' jwëe'
dsa-më' hi- ma' jëe-. Dsa-më' he' ya-nää'
kyaah' Jesús lä- ga-të' hwa' Galilea. Hi-
he' ma'jme' ta-he' kiyh'. ⁵⁶ Jee' ja- ma'
hää' Maria Magdalena kyaah' Maria choo'
Jacobo kyaah' José, kyaah' choo' chih' kyaq̄'
Zebedeo.

Ga'haay' Jesús
(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Ta- ga-hloo' jmi- ja-, ja' jaa- dsa- cha-
kuu' hi- ma' chaa- Arimatea hi- ma' chee-
José. Hi- he' ka-läh' ga-laa' discípulo kyaq̄'
Jesús. ⁵⁸ Nee' dsa- he- na'hlëeh' kyaah' Pi-
lato mah' kway' jwë' jyoo'y' jmi-ngo' kih'
Jesús dsoh' hma-cru'. Ga'kwa' bih' jwë'
mah' kooy' jmi-ngo' kih' Jesús. ⁵⁹ He- ja-
ga'jyoo' José he' jmi-ngo' kih' Jesús mah'
ga-läy' koq̄- ta-jmaah' na-jngii'. ⁶⁰ Mah'
ga'taayh- neh' koq̄- to-høø- hmëe' he- ma'
na-hë- kiyh' në' kuu' hloo-. Ma-ngëe' he-
ja-, ga'bay' koq̄- mi'kuu' juuh- mah' ga'jlëy'
ho'too- ja-. Ja-ga' naayh'. ⁶¹ Cha-në'
kih' to-høø' ja-, ma' gya' Maria Magdalena
kyaah' ga' jñah' María.

Ma-tääh' hløø' hoo' to-høø'

⁶² Ma' ga'jnä' jyoh' jmi-, ga'lla-nää'
jmi-dsa- kaah' kyaah' dsa- fariseo cha-në'
Pilato. Ma-goh' jmi- he- ma' mi-lluu' dsa-
hñiy' kih' jmi- he- teeyh- dsëy'. ⁶³ Mah'
ga'siiyh':

—Ma-lä-dsooh- dsë- jnääh' he- ga-jäh'
hi- ta-juu' he'. Lä-koq̄- ma' chaay' ga'jäh'y':

Ga' ma'hya- hnē- jmi' na'juun', lä'jiihn' ka'läh'. ⁶⁴ He'ja- jmee' mada' hoo' dsa- to-hoo' lä'jiih' tē' hnē- jmi'. Jēeh', goo- la' wa'ra- ga'lla-nää' discipulo kyaay' ta'la- hwē', lleey' hli' mah' mi' gaay' dsa-, jäyh': "Ma-lä'jiyh' ba'jee' kih' hi' ma'na'juu". Lä'ja- le'juuy' cha-ga'miih- lä'koh' ga'he- ga'juu' Jesús lä'ma' to'nē'.

⁶⁵ He'ja- ga'jah' Pilato siyh': —Hii' hløø' tääh' na-. Go'jääy' mah' hooøy' to-hooø- ha'koh' jiih' le'.

⁶⁶ He'ja- ga'näay' kyaah' hløø' jee' la' to-hooø- mah' hooøy' kwee-. Ga'jmeey' lii' hoo' to-hooø- mah' sa' tä' dsa- goo-. Hi' ga'llaay' hløø' hooø' ka'läh'.

28

Ga'lä'jiih' Jesús

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Ma' goh' jmi' he' teeh' dsa- dsē', lä'koh' ga'jnä' to'nē' jmi' kih' seman-, ngoo' María Magdalena kyaah' jñah' María na'jēy- to-hooø-. ² Ni' sa' lii' ga' ma' ga'juh' wi' jwēte hwa'. Ga'jñaa' gyuu' jaä' ángel kyaä' Dio. Ma' ga'llooy' jee' ma' la' to-hooø-, ga'bäy' mi' kuuy' he' ma' na'jnē' mah' ga'gyay- nē' kih'. ³ Ángel he' ma' jnää' lä'koh' je'ñih'. Sa'hmiih- kiyh' ma' la' tō'jlēē- lä'koo- tōø- tu'hmoo-. ⁴ Ma' ga'jēē' hløø' hi' ma' tääh' hooø' jee' ja- ga'lä' goyh' jwēte lä'jiih' ga'jääy', ga'saa' ga'jaay' hwa' lä'koh' hi' na'juu' ba'. ⁵ Mah' ga'jah' ángel siyh' dsa-mē' he':

—Ta' wa' gah' hnäh'. Ma' ba' jnä', ma'ya-nääh' hnäh' hnaah' hnäh' Jesús hi- ga'tää- dsa- dsøh' hma-cru-. ⁶ Sa' chaa' jee' la-, hii' ma-lä'jiih' lä'koo- ga'jäyh' jää'. Ya'nää' hnäh' ya'jēē' jee' ga'kyaa- dsih'. ⁷ Mah' go-nää' hnäh' ko-chih' go-jmeeh' hnäh' juu' kih' lä'jēē- discipulo kyaay' he- ma-lä'jiyh' jee' kih' hi- na'juu'. Hii' dsøo' dsa-jää' hnäh' ta' Galilea. Jee' ja- jēēh' hnih'. He- la- na- juu' he- ma'jmeehn' kyah' hnäh'.

⁸ Ma-la- ma-jēē- dsa-mē' he' neh- to-hooø' ja-, ga'jwaayh' jwēte hi' ta' ko'taa- ga'jēē' dsēy' go-te-. Mah' ga'näay' cha'hliiy' na'jmeeyh' juu' kyaä' jnääh'. Jee' ga'näay' ja-, ⁹ ga'mi-jnää- Jesús hñii' ta- cha'nēy', ga'jmeey' Dio kih'. Hi' dsa-mē' he' ga'nää' chuh' mah' ga'jiy' ti' Jesús, ga'jmeey' juuh- kiyh'. ¹⁰ He'ja- ga'jah' Jesús siyh':

—Ta' wa' gah' hnäh'. Go-nää' hnäh' go-jmeeh' juu' kih' øøhn' mah' wa'lla-näay' ta' Galilea. Jee' ja- jēēy' jnä'.

Ga'juu' dsa-, ga'jäyh' ga'hēē' discipulo hli' kyaä'

¹¹ Ma-ngēē' ma'näay' ja-, ko'llaä' hløø' hi- ma' hooø- to-hooø-, na'nää' ta' jee' jwi' na'jmeeyh' juu' kih' dsa-kaah' kyaä'

jmi-dsa- lä'jē- he- ga'la'. ¹² He'ja- ga'kuh' jmi-dsa- he' kyaah' dsa'gyuu' ga'jwayh' juu', mah' ga'kwēeyh' cha'miih-kuu' lä'jēē- hløø' he'. ¹³ Mah' ga'taayh' juu':

—Hnäh' ba' na' jwah': "Ta'ko'jiih' na'gwii' jnääh', ga'lla-nää' discipulo mah' ga'hēēy' hli' kyaay'", lä'ja- jwah' hnäh'. ¹⁴ Cher'mah' ga'lä'ñe' lle'moh' lä'jē- he- ma-la-, ma-ñe' ba'jnääh' ha- lä' chiih' jnih' mah' sa'bäayh' hnäh'.

¹⁵ Ga'ka' ba' hløø' he' kuu' ja-, mah' ga'jmeey' lä'koo- juu' he- ga'taah- dsih'. He'ja- lä' ma'chooh- ja-ba' dsa- judiu' juu' ta-juu' ja-, lä'jiih' na'.

Ga'chee' Jesús discipulo kyaä' mah' dsa-kay' ju'hmēē' lä'kaa' jmi'gyuu'

(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Lä'jēē' gya'kaa' jnääh' ga'nøø' jnääh' ta' Galilea, ta' moh' jee' ga'jmeey' Jesús mada' he- dsa'nøø' jnääh'. ¹⁷ Lä' ma' ga'jēē' jnääh' ga'jmeey' jnääh' juuh- kiyh', pero ko'llaä' dsa-kyaa'hn' ma'jmeey' to' dsē'. ¹⁸ He'ja- hi' Jesús chuh' kyaä' jnääh' mah' ga'siyh' jnääh' lä'la':

—Ma' na'ngēn' jwē' jmeen' hih' kih' lä'jēē' hi- tääh' gyuu' hwa'. ¹⁹ He'ja- jwahn', go'nää' hnäh' go-kwa' hnäh' juu' lä'kaa' jmi'gyuu' jee' tääh' dsa-, mah' lä'jwēē' discipulo kyaan-. Ja' chaayh' jmi' lä'koo- mada' he' jmeey' Tää', kyaah' Jooy', hi' kyaah' Jmi-llē' Na'jngii'. ²⁰ Ja- mi-tēēh' hnäh' he- mi'tey' lä'jē- mada' he- ma'jmeen' kyah' hnäh'. Mah' hii' jnä' hää'n' jee' kyah' hnäh' ga'lä'jē- jmi', lä'jiih' llaä' jmi-gyuu'. Wa' la' lä'ja-.

San Marcos Ju'hmëe' kih' Jesús he' ga'sii' Marcos

Ma' kwa' Jwaq' juu' jee' la' hwa' kii'
(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Jee' la' ma' l00' ju'hmëe' kih' Jesucristo Joo' Dio, ² lä'ko0' ga'jah' Isaia hi' ga'ngëe' juu' kih' Dio:

Cheen' jaa' hi' dsa'kwa' juu' kin'.
Hi' he' dsoo' ta' cha'neh' mah' mi'lluy' jwë' kyah'.

³ Kii' nuuh' ko0' lle' he' hlëeh' hwa' kii' jee' sa' kwa' ni' miih':

"Mi'llu' hnäh' jwë' kih' Dsa'j00h' jnän', mi'lluy' hnäh' hñaah' mah' jäy' ko'dsoo' jwë'", ga'jäyh'.

⁴ Ma' choo' Jwaq' jmi' ko0' hwa' kii' jee' sa' kwa' ni' miih'. Ga'kway' juu' he' saa' dsa' jmi' hi' ga'hleeyh' dsa' mah' wa' dsa'jeeyh' kyaah' Dio mah' ko0' Dio dsë' kih' dso'kye' kiyh'. ⁵ Jwëe' dsa' ga'lla'nää' jee' ma' cheh' Jwaq'. Ga'lla'nää' hi' chaa' jee' jwi' mäh' he' na'hee' hwa' Judea hi' lä'ja' hi' chaa' Jerusalén ka'läh'. Lä'jëe' dsa' he' ma' mi'jnäy' he' hlih' he' ma' jmeey' hi' ga'chaa' Jwaq' jmi' dsa' he' cha'jmi' Jordán.

⁶ Hmüh' kih' Jwaq' ma' la' kyaah' jnu' camey' hi' ma'hä'loo' tuyh'. Ma' kuyh' iih' hi' ma' hüyh' jmi' tah' he' ma' cha' moh'.
⁷ Juu' lä'la' ma' kway', ma' jäyh':

—Këe' ga' jä' jaa' hi' j00h' ga' lä'koh' ga' jnä'. Hi' ni' sa' tëdsëen' chiihn' mah' llen' loo' he' hä' tüy'. ⁸ Ma'ra' ju'dsoo' chaa'n hnäh' jmi' kyaah' jmi' ba', pero hi' jä' këe' ga' ki' jnä', hi' he' chaa' hnäh' jmi' kyaah' jmi'lle' Na'jngü'.

Jwaq' ga'chaa' Jesús jmi'
(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ Ga'lloo' ko0' jmi' ya'hëe' Jesús ko0' jwi' he' chee' Nazaret he' na'hee' hwa' Galilea, ngooy' mah' ga'choo' Jwaq' jmi' kiyh' cha'jmi' Jordán. ¹⁰ Ma' ya'hëe' Jesús cha'jmi', lä'chah' ja' ga'jëey' ga'na' gyuuh', ga'jyoo' jmi'lle' Na'jngü' në' kiyh' laa' lä'ko0' jaa' juu'. ¹¹ Hi' ga'lä'nuuh' ko0' juu' he' ja' gyuuh', he' ma' jah':

—Hne' laah' gyuu' kyaan' hi' hnaan'.
Peer' chaa'n' lu' kyaah' hne'.

Ga'ka' hi'sa'llu' dsë' Jesús
(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² Lä'chah' ja', ga'j00' jmi'lle' Na'jngü' kih' Jesús ta' hwa' kii'. ¹³ Jee' ja' ga'jäy' to'loo' jmi' jee' chaa' jah' hää' mah' ga'ka' Tana' dsë' Jesús. Hi' ga'lla'nää' ángele hi' ma' jmee' ta'he' kih' Jesús.

Ga'l00' Jesús kway' juu' hwa' Galilea
(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴ Ma'ngëe' ma'taah' dsa' Jwaq' neh'ne', ngaah' Jesús ta' hwa' Galilea na'kway' ju'hmëe' lä'ko0' jää' Dio dsa' lä'hih' kih'.
¹⁵ Ga'jäyh' lä'la':

—Ma' dsëe' jmi', he' t00hn' na' he' jää' Dio dsa' lä'hih' kih'. Jeeh' hnäh' kih' Dio mah' heeh' hnäh' ju'hmëe' kiyh'.

Ga'tëeh' Jesús kye' dsa' hi' ma' jwä' hma'

(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶ Jee' hää' Jesús jwë' ngoo' ta' cha'hoo' jmi' juuh' he' hla' hwa' Galilea, jee' ja' ga'jëey' Simón Pee' kyaah' Andre' 00yh', ma' tääyh' jwäy' hma', jëeh' he' ja' ba' ma' la' ta' kiyh'. ¹⁷ Mah' ga'jah' Jesús siyh':

—Ya'nääh' hnäh' kyaah' jnä' mah' mi'tëen' hnäh' ha' lä' jmeeh' hnäh' mah' leeh' hnäh' dsa', la' he' ma' leeh' hnäh' hmoo'h.

¹⁸ Lä'chah' ja' ga'kyey' sa'hma' kiyh' mah' ga'näy' kyaah' Jesús.

¹⁹ Ma'ngëe' gyih' ko'niih', ga'jëey' Jacobo kyaah' Jwaq' joo' Zebedeo ma' tääyh' neh' na'moo', ma' hmüy' sa'hma' kiyh'. ²⁰ Jesús ga'tëe' kiyh' hi' chah' ba' ga'jmeey' ko'j00h' kyaayh'. Ga'jä' ba' Zebedeo jmiy' neh' na'moo' kyaah' lä'jëe' hi' ma' jmee' ta' kiyh'.

Ga'llëe' Jesús jaa' jmi'lle' hlih' kih' jaa' dsa'

(Lc. 4:31-37)

²¹ Ga'lla'näy' jwi' Capernaum jmi' ja'. Hi' ma' ga'të' jmi' he' teeh' dsa' dsë' ga'he' Jesús neh' gwah' mäh', hi' ga'l00y'hleeyh' dsa'. ²² Peer' ma' dsaq' dsëy' ma' nuuy' nuuh' kih' Jesús. Jëeh' ma' hleeyh' dsa' lä'koh' jaa' hi' jmee' hih' ba', ja' lä'koh' ma' jmee' ta' jwöh' kyaq' ley. ²³ Neh' gwah' ja', ma' hää' jaa' dsa' nuuh', hi' ma' kye' jmi'lle' hlih'. Ga'hleeyh' ko0' ki'gaa', ²⁴ ga'jäyh':

—Ta' kaah' jnääh', Jesús dsa' Nazaret. ¿Che' ma' neh' mah' mi'laah' jnääh'? Kyuun' ba' hne'. Hne' ba' he' hi' na'jngëe' kyaq' Dio.

²⁵ Ga'juuh' Jesús kih' jmi'lle' hlih' he', ga'siiyh':

—Ta' tooh' miih', go'hëe' jee' hääh' kih' dsa' nuuh' na'.

²⁶ He' ja' ga'gwa' ga'gyaa' dsa' nuuh' he' ga'jmee' jmi'lle' hlih' kiyh', ga'hooyh' ko0' ki'gaa', ja'ga' ya'hëey'. ²⁷ Lä'jëe' dsa' ma' tääh' jëe' dsah', ga'ngüy' juu' kih' dsa'kyaayh', ga'jäyh':

—¿Hee' ba' juu' na'? Hmëe' ba' la' juu' na'. Peer' be' juu' kiyh', lä'kye' jmi'lle' hlih' jmeey' hih' kih' mah' nuuh' kiyh'.

²⁸ Chah' ba' ga'lä'cha' juu' kih' Jesús lä'kaa' hwa' Galilea.

Ga mi hlää Jesús ma choo' Simón Pee'
(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

29 Ma ya hëé Jesús neh gwah mah, ngooy kyaah Jacobo kyaah jwaq cha neh kih Simón kyaah André øøyh. 30 Ma choo' Simón ma kyaa' dsaah' llii', he ja ga jmeey juu kih Jesús. 31 Ngoo' Jesús jee kyaay, ga sooyh' goo dsa me' he ga chaayh hi la chah ja ya hui llii kiyh hi ga looy' jmeey ta he kih la jëe.

Ga mi hlää Jesús jwëé hi dsaah'
(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

32 Ta ga hloo' ja, la ma ga hmää hyoo, na naa' jwëé dsa na jaa' dsa dsaah' cha ne' Jesús hi la ja na jaa' hi ma kye jmi lle' hlih. 33 Jwëé dsa chaq jee jwi ja na naa', ga kayh go te ho hne. 34 Ga mi hlää Jesús jwëé dsa hi ma dsaah' kyaah na ku na ngui' dsoo. Hi ga hwëy' jwëé jmi lle' hlih hi ma jaa' dsa. Sa ga kwa' Jesús jwë' ma hlëeh' jmi lle' hlih, kih he kyu' bih' Jesús.

Ga kwa' Jesús juu neh gwah mah'
(Lc. 4:42-44)

35 Tiih go te, hwë' ga la ja, ya hëé' Jesús jwi jee' ma gyay ja, ngooy' koq moh' jee sa chaq dsa na nguy' kiyh' kih' Dio. 36 He ja ngoo' Simón kyaah' dsa kyaayh' na hnäy' Jesús. 37 Ma ga jnaayh' Jesús, ga siyh':

—Jwëé dsa tääh' hnaah' hne' jee oo'.

38 He ja ga jah' Jesús:

—Man ta jee' jyoh' jwi la kaq' jah' la, na kan' juu la ka lah'. Jëeh', kih' he la ba ja ma jan'.

39 Ma ja ga ngëé' Jesús la kaq' hwa' Galilea, ma kway juu neh gwah' kih' dsa judiu hi ma hwëy' jmi lle' hlih' kih' dsa'.

Ga mi hlää Jesús jaq hi ma dsaah' hmih' hoo'

(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

40 Jaa' dsa nuuh' hi ma dsaah' hmih' hoo' ga mi jee' Jesús, ga juyy' jnyé' cha ne' Jesús, ga chuuy' kyaah':

—Cher mah' le, leh' ba hne' cheh' dsoo' he mi sah' jna' —ga jäh'.

41 Peer' ga la nih' dsé' Jesús kih' dsa he', ga kye' gooy' né' kiyh', mah' ga jäh':

—Le ba. Wa dsa che' dsoo' he mi sah' hne'.

42 La chah' ma ga hlëeh' Jesús ja, ga ääh' go te hmih' hoo' ja. 43 Jaa' ja ga hih' juu kih' dsa he', ga taayh' cha miuh' juu.

44 Ga jäh' siyh':

—Jëe da, ta jwi' ni jaa' dsa he' ma hlaah'. Gwa go hääh' hnaah' kih' jmi dsa ba. Kye miuh' he kwëeh' hnih' mah' mi lluy' hne la koh' le' ley kih' Moisé. La ja go jmeé' mah' la nøy' ma ja' kiyah'.

45 Hi ngoo' dsa nuuh' he'. Chah' ba' ga looy' jmeey juu ha la ga la kiyh'. Kih' he ja, mo so' ga la ma dsoo' Jesús jna hä' jyoh' jwi, jëeh' ma dsa kuh' jwëé dsa. Ta jee sa chaq dsa ba ma ngëy'. Pero ma ra he ga lla naa' ba dsa chaq ta jee' jyoh' ma hnaayh'.

2

Ga mi hlää Jesús jaq hi sa lih' goo ti'
(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

1 Ga hya ga miuh' jmi ja ga ga llaah' Jesús ka lah' jwi Capernaum hi ga nuu' dsa gyay' cha neh. 2 La chah' ja ga kuh' jwëé jwëé dsa mah' ga kayh' cha neh' la jiih' sa ga la joo' ho hne' jee ma dsa taayh' hi ga loo' Jesús kwa' juu. 3 Hor' ja ga lla naa' kyeé dsa ää' jaa' hi dsaah' hi sa lih' goo ti'. 4 Sa ga la' ma dsa naay' chuh' kih' Jesús, kih' he ma na kah' dsa. He ja ga wii' dsa he' gyuh' hne' ja, mah' ga jnyih' miuh' ka luu hne' jee' gya Jesús. Ta jwë' ja, ga jnaay' dsa dsaah' he' la ma kyaay' ja né' jii' kiyh'. 5 Ma ga jëé' Jesús ha la koq' dsoo' dsé' la jëé' dsa he', ga jäh' siyh' dsa dsaah':

—Gyuh' kyaan', ma na che' ba dso' kye' kiyah'.

6 Jee' ja ma tääh' ta jwöh' kya' ley, Hi he' ga jmeé' hu' dsé': 7 "He la hlëeh' la na dsa nuuh' na? He mi kwayh' Dio ba na. Jaa' Dio ba lih' che' dso' kye' kih' dsa." 8 Pero chah' ba ga la kyuh' Jesús hu' dsé' he' ma jmeé' dsa he', he ja ga jäh':

—He la jmeeh' hnäh' hu' dsé' la na?

9 "Hee ga na sa jwëeh', laah' hnäh'? Che' he' chiih' jne' jaa' hi dsaah': "Ma na che' dso' kye' kiyah'", o he' chiih' jnih': "Noo' kii' jii' kiyah', mah' gwaah'?" 10 He ja jmeen' he' jwëeh' ga mah' la ngëeh' hnäh', Hi ga lëé' ngo' la ba na ngé' jwë' jmi gyuh' la mah' chey' dso' kye' kih' dsa'.

Ja ga ga jah' Jesús siih' hi sa lih' goo ti' he':

11 —Jna' jwahn' noo', kii' jii' kiyah', gwaah' cha neh' kiyah'.

12 He ja chah' ba ga noo' dsa he' cha ne' la jëé' dsa, ngaayh' kyaah' jii' kiyh'. Peer' ga la dsaq' dsé' dsa ma jëé' ngaah' dsa dsaah' he'. He ja ga jmeey' juuh' kih' Dio, ga jäh':

—Ni koq' hä sa ma jëé' jne' la na'.

Jesús ga tëy' kih' Levi
(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

13 Ma ngëé' he' ja, ngoo' Jesús ka lah' cha hoo' jmi juuh' he' hla hwa' Galilea. Jee' ja ga lla naa' jwëé' dsa jee' ma cheyh', hi ga looy' hlëeyh' dsa ka lah'. 14 Jee' ngëy' cha hoo' jmi juuh' ja, ga jëé' Levi

joo' Alfeo, hi' ma' gya' ne'ta' kih' koo'y' ku'sih'. Mah' ga' jah' Jesús siiyh':

—Ña' wa' jmeen' ko' jòh'.

He' ja' ga' nooy' ga' jmeey' ko' jòh' kyaah' Jesús.

¹⁵ Ma' ngèé' he' ja', ma' gya' Jesús cha'neh' kih' Leví, ma' kuyh' kyaah' discípulo kyaay' hi' kyaah' jwèé' dsa' hi' ma' koo' ku'sih' hi' jnah' dsa' wa' hi' cha' hi'. Jèeh' jwèé' hi' he' ma' ga' naá' kyaah' Jesús, he' ja' ba' ma' tääyh' jee' ja'. ¹⁶ Hi' ma' jèé' fariseo kyaah' ta' jwòh' kyaah' ley he' ma' kuh' Jesús ko' jòh' kyaah' dsa' he', he' ja' ga' ngiiy' juu' kih' discípulo kyaay'.

—¿Ha' lá' la' juu' ja'? ¿He' la' kuh' hih' ta' jwòh' kyaah' hnäh' kyaah' hi' koo' ku'sih' na', hi' lá' ja' kyaah' jnah' dsa' wa' hi' cha' hi'?

¹⁷ Ga' nuu' Jesús he' ga' jäh'y', he' ja' ga' jeeh' Jesús juu' kiyh':

—Sa' jmee' bii' tē' mē' kih' hi' lluu', kih' dsa' dsaah' ba' jmee' bii'. Sa' ma' jan' kih' hi' lluu', ma' jan' kih' hi' cha' dso' kye' kih' ba'.

Ga' ngii' dsa' juu', he' la' sa' tu' discípulo ko' hwèé' he' kuh' hih'

(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

¹⁸ Koo' há' lá' ma' táäh' dsa' kyaah' Jwaa' sa' ma' kuh' hih', ma' ngiiy' kiyh' kih' Dio hi' lá' ja' ma' jmee' dsa' kyaah' fariseo ka' läh'. He' ja' ko' llaa' dsa' na' ngii' juu' kih' Jesús:

—¿He' la' ma' la' dsa' kyaah' Jwaa' kyaah' dsa' kyaah' fariseo sa' kuh' hih', pero dsa' kyaah' sa' jmee' lá' ja'? ¿Ha' lá' la' juu' ja'?

¹⁹ He' ja' ga' jah' Jesús siiyh':

—Dsa' hi' táäh' jee' dsa' jee' goo' dsa', sa' cha' he' kih' he' tuy' he' kuh' hih' ta' ko' jiih' gya' dsa' nuuh' hi' dsa' jee' goo' jee' ja'. Sa' cha' ti' meeh' dséy' cher' mah' gya' ba' dsa' nuuh' kyaayh'. ²⁰ Pero lloo' koo' jmi' wa' ra' ga' lleé' dsa' dsa' nuuh' hi' dsa' jee' goo' he'. Ma' ja' ga' tu' dsa' kyaay' he' kuh' hih' mah' chuuy' kyaah' Dio. ²¹ Ni' jaa' dsa' sa' kwa' kih' tóoy' koo' hmäh' hmèé' né' hmäh' ma' gyuh', jèeh' hmäh' hmèé' dsa' dsuh' mah' jmee' dsa' gyii' hmäh' ma' gyuh' cha' ga' miih'. ²² Hi' lá' ja', ni' jaa' dsa' sa' kwa' kih' chiyh' jmih' mi' jèh' hmèé' neh' loo' ma' gyuh'. Cher' mah' ga' chih' dsa' he' hmèé' neh' loo' ma' gyuh', chah' ba' gyii', jèeh' sa' kwa' jwé' áá'. Tyy' jmih' mi' jèh' hmèé' hi' heé' loo' ka' läh'. He' ja' neh' loo' hmèé' ba' dsa' hoo' jmih' mi' jèh' hmèé'.

Ga' hlèeh' Jesús ha' lá' la' jmi' he' tee'h' dsa' dsé'

(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

²³ Koo' jmi' he' tee'h' dsa' dsé', ga' ngèé' Jesús jee' ma' na' jnaá' chaah' trigo kyaayh' discípulo kyaay'. Ga' lóo' discípulo hnäh'

miih' sa' gwah' trigo mah' ga' kuyh'. ²⁴ He' ja' ga' ngii' fariseo juu' kih' Jesús:

—Jèé' da', ¿he' la' jmee' discípulo kyaah' he' sa' ga' tée'y' jmeey' jmi' he' tee'h' dsa' dsé'?

²⁵ Mah' ga' jah' Jesús siiyh':

—¿Che' sa' ma' heh' hnäh' lá' koo' ga' jmee' David llo' joo'? Koo' há' lá' ma' ja' kyoyh', ga' jmee' bii' kiyh' kyaah' dsa' kyaayh'. ²⁶ Jii' ja' Abiatar ma' laa' jmi' dsa' jòh' hi' ma' há' goo' gwah'. Jee' ja' ga' he' David ga' kuyh' he' niih' he' ma' na' jòh' he' sa' lle' kih' ma' kuyh' hi' ga' kwéeyh' dsa' hi' ma' ga' naá' kyaayh'. Jèeh' ma' la' jmi' dsa' ba' ma' na' ngé' jwé' kuyh' he' niih' ja'.

²⁷ Hi' ga' jah' Jesús ka' läh' lá' la':

—Ga' jmee' Dio jmi' he' tee'h' dsa' dsé' he' llu' kih' dsa' ba'. Sa' ga' jmaá' Dio dsa' mah' heeyh' dsa' wii' kyaah' jmi' ja'.

²⁸ Hi' lá' ja' Hi' ga' léé' ngo' lá' ba' na' ngé' jwé' jmeey' hih', hee' na' he' ga' tée' jmee' dsa' jmi' he' tee'h' dsa' dsé'.

3

Ga' mi' hlää' Jesús jaa' dsa' jmi' he' tee'h' dsa' dsé'

(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

¹ Koo' ka' läh' ga' he' Jesús neh' gwah' kih' dsa' judiu. Jee' ja' ma' háä' jaa' dsa' nuuh' hi' ma' lá' kii' koo' ma' goo'. ² Dsa' hi' ma' táäh' neh' gwah' ja', ma' tääy' Jesús, jèey' che' mi' hlääy' dsa' jmi' he' tee'h' dsa' dsé' mah' lá' ja' ma' le' ma' huiy' kiyh'. ³ He' ja' ga' jah' Jesús siih' dsa' dsuh' he':

—Noo' da' jee' to' dsaah' la'.

⁴ Hi' ga' ngii' Jesús juu' kih' dsa' hi' ma' táäh' jee' ja':

—¿Hee' na' na' ngé' jne' jwé' jmeen' jmi' he' tee'h' dsa' dsé', che' he' llu' o che' he' hlih'? ¿Che' llu' tee'h' jne' dsa' o che' wa' juu' ba' kih'?

Ti'sih' ba' ga' taah' lá' jèé' dsa' he'. Ni' koo' mo' so' ga' ngiiy'. ⁵ Mah' ga' jèé' Jesús ta' jee' ma' táäh' dsa'. Ga' lá' lleey' kyaayh' hi' ja' meeh' dséy' ka' läh' kih' he' hwèh' dsé' dsa' hi' ma' táäh' jee' ja'. He' ja' ga' siiyh' dsa' nuuh' he':

—Niuh' da' gooh' na'.

Chah' ba' ga' niuh' dsa' nuuh' he' ma' goo', hi' ga' já' go' te' gooy' ja'.

⁶ Pero ma' ga' hwèé' fariseo jee' ja', ga' taayh' juu' kwee' kyaah' dsa' kyaah' Herode ha' lá' jee' ma' jngéeyh' Jesús.

Peer' jwèé' dsa' ga' kuh' cha' hoo' jmi' juuh'

⁷ Ya' hèé' Jesús ka' läh' ngooy' cha' hoo' jmi' juuh' he' hla' hwa' Galilea kyaayh' discípulo kyaay' hi' jwèé' dsa' chaa' jee' ja' ga' naá' kaah' kiyh'. ⁸ Lá' ma' ga' nuu' dsa' lá' jè' he' jmee' Jesús, ga' la' naá' jwèé'

dsa- hi- chaa- hwa- Judea, hi- hi- chaa-
Jerusalén, kyaah- hi- chaa- hwa- Idumea,
hi- la- ja- hi- chaa- hngaah- jmi- Jordán
ka- lah', hi- la- kye- hi- chaa- la- ku- la- jii-
jwi- Tiro hi- Sidón. ⁹ Kih- he- ma- taah- jwee-
dsa-, he- ja- ga- jmeey- mada- kih- discipulo
kyaay', ga- siiyh':

—Go- jmeey- ja- koo- na- moo- gyan', ngoo-
kya- hlaah- dsa- jna- jee- la- .

¹⁰ Jeeh', jwee- hi- dsaah- ma- mi- hlaay-
jaa', he- ja- ga- lla- naa- jwee- dsa- dsaah- jee-
ma- gyay', ma- jmeey- dsa- bii- ma- su- miih-
cha- gooy- kih- Jesús. ¹¹ Hi- ma- taah- ga-
jnah- dsa- hi- ma- kye- jmi- lle- hlih'. Ma-
ga- jee- Jesús, ga- juuyh- jney- cha- ne- Jesús
ma- hooyh- ki- gaa- ma- jayh':

—Hne- laah- joo- Dio.

¹² He- ja- ga- juuh- Jesús kih- jmi- lle- hlih'
mah- sa- mi- jnaay- juu- he- la- Jesús joo-
Dio.

Ga- hnaa- Jesús la- jee- gya- tuu- apostole

(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

¹³ Ma- ngée- he- ja-, ga- wii- Jesús lle- koh-
hi- ga- teeyh- ko- llaa- dsa- hi- ga- tih- dséy- hi-
ga- nuu- bih- he- jay- kyaayh'. ¹⁴ Ga- hnaay-
gya- tuu- mah- jmeey- ko- joh- kyaayh- hi-
ga- cheey- mah- dsa- kway- juu- kih'. ¹⁵ Hi-
ga- kway- jwe- mah- mi- hlaay- hi- dsaah- hi-
hwéy- jmi- lle- hlih'. ¹⁶ La- la- chee- la- jaa-
la- jaay-: Simón (hi- ga- mi- cheey- Pee'),
¹⁷ Jacobo joo- Zebedeo hi- Jwaa- ooh- Ja-
cobo. (La- uu- dsa- he- ga- mi- cheey- Boan-
erge. Jmi- na- hnoo- jah- joo- nih'.) ¹⁸ Andre-
he', Felipe, Bartolome, Matá', Tamá', Ja-
cobo joo- Alfeo, Tadeo, Simón dsa- cananita
he', ¹⁹ hi- Juda Iscariote hi- ga- ngée- Jesús
kéé-. Ma- la- ma- hnaay- la- jee- hi- he-
ja- ga- ya- naay- kih'.

Ga- jah- dsa-, kye- Jesús jmi- lle- hlih'

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

²⁰ Ma- ngée- ma- ya- naay-, koo- ka- lah-
ga- kah- dsa- cha- neh- jee- ma- taayh- ja- .
Ni- mo- so- ga- kwa- jwe- ma- kuyh- kyaah-
discipulo kyaay'.

²¹ Ma- ga- la- ne- hi- chaa- kya- Jesús
ha- la- dsa- ngéey-, he- ja- ga- naay- mah-
ma- teey-. Jeeh- ma- laay-, ma- hee- go- te-
dséy'. ²² Pero ta- jwoh- kya- ley- hi- ya- naa-
Jerusalén, ga- jayh':

—Beelzebú ba- na- jaa- Jesús. He- ja-
hwéy- jmi- lle- hlih' kyaah- hih- kih- hi-
kye- ne- kih- jmi- lle- hlih'.

²³ He- ja- ga- hlee- Jesús juu- na- hmaa-
la- la-:

—Nuu- da- hna- hi- jah- kyen- jmi- lle-
hlih'. ¿Ha- la- ja- Tana- hwé- he- ba-
dsa- kyaayh- neh- tuh- dsé- dsa- ? ²⁴ Dsa- hi-
taah- koo- hwa-, cher- mah- teey- kyaah- he-
ba- dsa- kyaayh-, sa- gwéey-. ²⁵ Hi- la- ja-
sa- la- be- dsé- dsa- hi- taah- koo- cha- neh-
dsa- taah- ko- joh-, cher- mah- te- jee- kyaah-

he- ba- hi- chaa- cha- neh- kihy'. ²⁶ Ja- ba-
la- ja- la- kih- Tana-, sa- gwéey- cher- mah-
te- jee- jmi- lle- hlih' kyaah- he- ba- jmi- lle-
hlih' dsa- kyaayh-. Chah- ba- mi- llaay-
hhiy'.

²⁷ Ni- jaa- dsa- sa- le- dsa- he- cha- neh-
kih- jaa- dsa- be- mah- hiiy- he- cha-
kiyh-, cher- mah- sa- ga- hiiuy- to- ne-. Jmeey-
bii- hiiuy-, ja- ga- le- hwéy- he- lla- dséy'.
²⁸ Ma- ra- ju- dsoo- jweeh- hna-, jmeey- ba-
Dio joh- dsé- kih- la- je- dso- kye- he- jmeey-
dsa-. Hi- jmeey- joh- dséy- kih- la- je- juu-
wii- he- hlee- dsa-. ²⁹ Pero cher- mah-
ga- hlee- dsa- wii- kih- jmi- lle- Na- jnguh-
mo- so- jmeey- joh- dséy-, la- ma- na- baayh-
ja- ba- dso- kye- kihy'.

³⁰ Ga- hlee- Jesús la- ja-, kih- he- ga- jah-
ko- llaa- dsa- he-, Jesús ma- kye- jmi- lle-
hlih'.

Ooh- Jesús kyaah- chooy'

(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

³¹ Kee- ga- ga- lla- naa- ooh- Jesús kyaah-
chooy-, pero ka- hne- ba- ga- joo- y-, hi-
ga- siiyh- dsa- hi- ma- taah- jee- ja-, chiih-
Jesús wa- jay-. ³² He- ja- ga- jah- dsa- hi- ma-
taah- koo- kih- Jesús:

—Hi- maa- kyaah- kyaah- ooh- taah-
ka- hne-, hnaah- hne- .

³³ He- ja- ga- jah- Jesús:

—¿Hi- na-, hi- laa- maa- kyaan-? ¿Hi-
na-, hi- laa- oohn-?

³⁴ Mah- ga- jee- la- jee- hi- ma- taah- la- ku-
la- jii- jee- ma- cheyh- ja-, ga- jayh':

—Hi- la- ba- he-, maa- kyaan-, hi- la- ba-
he- oohn-. ³⁵ La- jee- hi- jmeey- la- hyoh- dsé-
Dio, hi- he- ba- dsa- mé- oohn-, dsa- nuh-
oohn-, hi- maa- kyaan- .

4

*Juu- na- hmaa- la- koo- la- kih- dsa- hi-
jnee- mi- ju-*

(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Koo- ka- lah- ga- loo- Jesús hlee- dsa-
cha- hoo- jmi- juah- he- hla- hwa- Galilea.
Jwee- dsa- ga- lla- naa- jee- ja-, he- ja- ga- wii-
Jesús neh- na- moo-. Neh- ja- ga- gyay-
mah- ga- hlee- dsa- hi- ma- taah- cha- hoo-
jmi- ja-. ² Ja- he- koo- nee- ga- mi- teey-
dsa- kyaah- juu- na- hmaa-. La- jwe- ja-
ga- kwéeyh- dsa- nuh-. Ga- jayh':

³ —Nuu- da- hna-. Jaa- dsa- ngoo-
ga- jnee- mi- ju-. ⁴ Jee- ngoo- jnee- mi- ju-
ja-, ga- saa- miih- cha- jwe-, he- ja- ya- naa-
ta- ga- kuh-. ⁵ Jyoh- ka- lah- mi- ju- ga- saa-
nee- ku- jee- sa- cha- cha- miih- gwaah-
He- ja- chah- ba- ga- hya-, jeeh-, sa- ma- noo-
cha- miih- gwaah-. ⁶ Pero ma- ga- héh- hyoo-
ga- koo-. Jeeh-, miih- ba- jmoo- ma- cha-
he- ja- ga- la- kii- chaah-. ⁷ Hi- jyoh- ka- lah-
mi- ju- ga- saa- jee- chaah- too-. Ga- kwa- ga-
chaah- too- ja-, he- ja- ga- uu- chaah- kih- jee-

na'too', mo'so' ga'kwa' mi'. ⁸ Hi' jyoh' mi' ju' ja', ga'saa' jee' la' hwa' jmah'. He' ja' ba' ga' hii', ga'kwa' cha' miih' mi'. Cha' he' ga'kwa' gyii' gya' mi' la' koo' chaah', cha' he' ga'kwa' to' lo' gya' dsé' gya' mi' hi' jyoh' ga'kwa' hña' loo' mi'.

⁹ He' ja' ga'jäh' Jesús:

—Hi' hnø' heeh' juu' la', wa' heeyh'.

¹⁰ Ma' ga'jäh' miih' go'te' dsa' kyaah' gya'tuu' discipulo, ga'ngiiy' juu' kih' Jesús he' hnø' jäh' juu' he' ga'kway' ja'.

¹¹ He' ja' ga'jäh' Jesús siiyh':

—Hnäh' ba' na'ngéh' hnäh' jwé' la'ngééh' hnäh' ha' lä' jäh' Dio dsa' lä' hih' kih', he' ma' na' hmää' jäh'. Pero hi' sa' na'jnää' kih' Dio, hlééh' kyaah' juu' na' hmää' ba'. ¹² Lä' ja', ma' ke' jéey', sa' jnøoyh', ma' ke' nuuy', sa' lä'ngéey'. Kih' he' ja', sa' dsa' jeyh' kyaah' Dio mah' koo' Dio dsé' kih' dso'kye' kiyh'.

Ga'jmeeh' Jesús juu' he' hnø' jäh' juu' na' hmää' kih' hi' na'jnee' mi'ju'
(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ Koo' ka' läh' ga'jäh' Jesús:

—¿Che' sa' ga'lä'ngééh' hnäh' juu' kih' hi' na'jnee' mi'ju'? ¿Ha' ba' la' lä'ngééh' hnäh' jyoh' juu' na' hmää' he' na' ga'jwahn' cher'mah' sa'ngééh' hnäh' juu' la'? ¹⁴ Hih' hi' jnee' mi'ju', hi' he' laa' jaa' hi' kwa' juu' kih' Dio. ¹⁵ Ko' laa' dsa' hi' ma'nuu' juu', hi' he' laa' lä'koh' mi'ju' he' ga'toh' cha'jwé'. Ga' ma'nuuy' juu' kih' Dio, chah' ba' gwa' Tana' jnuuyh' juu' he' ma'na'jnää' neh' tuh'dsëy'. ¹⁶ Hi' jñah' ka'läh' dsa' hi' nuu' juu', hi' he' laa' lä'koh' mi'ju' he' ga'saa' né' kuu' jee' sa' cha' cha' miih' gwaah'. Lä' chah' ma' nuuy' jéé' ba' dsëy'. ¹⁷ Pero ko' hwéé' ba' ja'. Laay' lä' koo' chaah' he' choo' miih' ba' jmoo' kih'. Wa'ra' ga'jéey' wii' o go'naä' dsa' né' kiyh', kwaat' kih' juu' he' ma'nuuy', lä' chah' ja' tui' jwé' kih' Dio. ¹⁸ Heh' mi'ju' he' ga'saa' jee' kih' chaah' too', lä' ja' laa' hi' nuu' juu' kih' Dio. ¹⁹ Pero jee' ga'näay' ja', ma' miih' lä' ja' dsa' lä' øoy' kih' Dio. Jééh' kye' gyih' huusé' kih' jmi' gyuu' la', hi' hnøoy' lä' chay' cha' miih' kuu', hi' hee' dsëy' lä' jé' he' ga' cha' jmi' gyuu'. He' ja' sa' jmeey' ni' miih' ta' llu'. ²⁰ Pero mi'ju' he' ga'saa' hwa' jmah', lä' ja' laa' dsa' hi' nuu' juu' kih' Dio mah' heeyh' ka'läh'. Hi' he' jmee' cha' miih' ta' llu', lä' koo' mi'ju' he' kwa' ma' gyii' gya', ma' to' lo' gya' dsé' gya', ma' hña' loo'.

Juu' na' hmää' lä' koo' la' kih' wa'je'
(Lc. 8:16-18)

²¹ Lä' la' ga'jäh' Jesús ka'läh':

—Ni' jaa' sa' hih' je' mah' jlëy' kyaah' koo' kyaah', ni' sa' chiyh' neh' jii'. He' chiyh' jee' nii' ba' mah' lä' jnä' lä' kaa'. ²² Lä' jé' he' na' hmää', lloo' koo' jmi'

lä' jnä', hi' lä' jé' he' sa' jnä', la' kwaat' lä' jnä'. ²³ Hi' hnø' heeh' juu' la', wa' heeyh'.

²⁴ Hi' ga'jäh' Jesús ka'läh':

—Jmee' da' hnäh' he' kih' juu' he' nuuh' hnäh'. Jééh', ja' ba' lä' koo' nuuh' hnäh' ko' ja' ba' jiih' lä'ngééh' hnäh' o na' dsé' ga' miih' ko' ja'. ²⁵ Lä' jéé' hi' ngéé' miih', hi' he' lä'ngéé' cha' ga' miih'. Hi' lä' jéé' hi' jmee' ngéé', lä' kye' he' ja' laa' ba'.

Juu' na' hmää' lä' koo' la' kih' jyoh' mi'ju'

²⁶ Hi' ga'jäh' Jesús ka'läh':

—Lä' koo' jäh' Dio dsa' lä' hih' kih', jeeh' kwee' lä' la' kih' jaa' dsa' hi' jngéé' mi'ju'. ²⁷ Sa' cha' kwaat' la' kih' dsa' he' cher'mah' na' gwiiy' o cher'mah' na' néy'. Dsa' hya' mi'ju' ja', hi' dsa' kwaat' lä' jmi' lä' hwé' ni' sa' néy' ha' lä' ga' la'. ²⁸ Hwa' ba' jmee' dsa' kwaat' mi'ju'. To' né' dsa' hya' mi'ju', ja' ga' dsa' kwaat' chaah' kih'. Ma'ngéé' he' ja', jyoo' le' kih'. Lä' hii' ga' miih', kah' mi' kih'. ²⁹ Hi' ga' ma' ää' mi', chooyh' ta' kiyh', jééh' ma'lloo' jii' juyh' mi'ju' mah' llay' llu'.

Juu' na' hmää' lä' koo' la' kih' mi'ju' mostaza

(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

³⁰ Hi' lä' la' ga'jäh' Jesús ka'läh':

—¿Che' kyuuh' hnäh' ha' lä' la' he' jäh' Dio dsa' lä' hih' kih'? Jwééh' hnäh' juu' he' jeeh' kwee' kyaah' he' ja', mah' lä'ngééh' hnäh' ha' lä' la'. ³¹ He' jäh' Dio dsa' lä' hih' kih', jeeh' kwee' lä' koo' la' kih' koo' mi'ju' mostaza. Heh' mi'ju' ja' pih' ga' miih' lä'koh' ga' jyoh' mi'ju' he' jngéé' dsa' jmi' gyuu' la'. ³² Pero ma'ngéé' ma' jngéey' mi'ju' ja', dsa' hya' mah' dsa' kwaat' nii' ga' lä'koh' ga' jee' lä' jé' joh'. Chaah' mostaza kwa' gooh' kih', lä' ja' lä' kye' ta' jmee' sii' né' sa' goh'.

³³ Ga'kwa' Jesús juu' kih' Dio kyaah' cha' miih' juu' na' hmää' he' la' lä'koh' juu' na' hmää' kih' mostaza. Ga' hléeyh' dsa' ha' koh' jiih' lä'ngéey' ba'. ³⁴ Ni' koo' sa' ga' hlééh' Jesús na' hña' lä' jéé'. Juu' na' hmää' jmah' ba' ga' hléeyh'. Lä' ma' ga'jäh' hñii' ba' lä' jéé' discipulo, ja' ga' ga' mi'jnäay' na' hña' lä' jéé' juu' na' hmää' he' ga' hléeyh' ja'.

Ga'jmee' Jesús hih' kih' lle' mah' hii' tii'

(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

³⁵ Lä' ma' ga'nuu' jmi' ja', ga'jäh' Jesús ga'siiyh' discipulo kyaay':

—Man' ta' jyoh' jwoo' jmi' juyh' ka'läh'.

³⁶ Ja' ga' ga' hih' discipulo juu' kih' dsa' hi' ma' tääh' jee' ja', hi' ga' jääy' Jesús lä' ma'gyay' ja' neh' na'moo' ga'näay'. Ma' hii' ga' jyoh' na'moo' koo' ja', ga'ka' dsa' he' mah' ga'näay' ta' jee' ga'näa' discipulo. ³⁷ Jee' ga'näay' ja', ja' koo' lle' tä', ga' hii'

goo⁻ jwërte. Ga⁻hluh⁻ jmi⁻ lä⁻jiih⁻ ga⁻haa⁻ neh⁻ na⁻moo⁻. Miih⁻ ga⁻ sa⁻ ga⁻hmäh⁻ na⁻moo⁻ ja⁻. ³⁸ Pero ma⁻na⁻gwii⁻ Jesús ta⁻ ka⁻luu⁻ ja⁻, na⁻dsé⁻ lley⁻ né⁻ tu⁻!. He⁻ja⁻ ga⁻chaa⁻ discipulo kyaay⁻:

—Ta⁻jwoh⁻ —ga⁻jäh⁻ —¿che⁻ ni⁻ miih⁻ huu⁻dsé⁻ sa⁻ kye⁻h⁻ he⁻ juu⁻ jne⁻ cha⁻jmi⁻ la⁻?⁻

³⁹ He⁻ja⁻ ga⁻noo⁻ Jesús, ga⁻jmeey⁻ hih⁻ ga⁻ja⁻ tü⁻ lle⁻, hi⁻ ga⁻jäh⁻ süyh⁻ jmi⁻:

—Ta⁻ tooh⁻ miih⁻, ja⁻ tü⁻!

Lä⁻chah⁻ ja⁻ ga⁻hna⁻ lle⁻ hi⁻ ga⁻ja⁻ tü⁻ go⁻te⁻ jmi⁻. ⁴⁰ Ma⁻ngée⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻jäh⁻ Jesús süih⁻ dsa⁻ kyaay⁻ he⁻:

—¿He⁻la⁻ gah⁻ hnäh⁻ cha⁻miih⁻? ¿He⁻la⁻ ja⁻ sa⁻ dsoo⁻ hoh⁻ hnäh⁻ kin⁻?

⁴¹ Peer⁻ ga⁻lä⁻goh⁻ discipulo kyaay⁻ Jesús, he⁻ja⁻ ga⁻ngii⁻ juu⁻ kih⁻ dsa⁻ kyaay⁻h⁻:

—¿Hi⁻ ba⁻ na⁻, heh⁻ lä⁻kye⁻ jmi⁻ hi⁻ lä⁻kye⁻ lle⁻ nuuh⁻ kiyh⁻?

5

Dsa⁻ hi⁻ ma⁻ kye⁻ jmi⁻lle⁻ hlih⁻ chee⁻ Legión

(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

¹ Hi⁻ ga⁻lloo⁻ Jesús jyooh⁻ jwoo⁻ jmi⁻juu⁻h⁻ ja⁻ kyaah⁻ discipulo kyaay⁻, hwa⁻ kih⁻ dsa⁻ gadareno. ² Lä⁻ ma⁻ ga⁻jñaa⁻ neh⁻ na⁻moo⁻ ja⁻, ja⁻ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ kye⁻ jmi⁻lle⁻ hlih⁻, ga⁻mi⁻jee⁻ Jesús. Hi⁻ he⁻ ma⁻ gya⁻ jee⁻ la⁻ to⁻høø⁻ kih⁻ hlii⁻. ³ Jee⁻ ja⁻ ma⁻ la⁻ høøy⁻. Ma⁻ke⁻ ma⁻ hñuu⁻ dsih⁻ kyaah⁻ caden⁻, ni⁻ lä⁻ja⁻ sa⁻ ga⁻jmää⁻. ⁴ Ja⁻ he⁻ koo⁻ hä⁻ ga⁻hñuu⁻ dsih⁻ kyaah⁻ caden⁻ hi⁻ ga⁻gwé⁻ dsa⁻ tüy⁻ kyaah⁻ jwi⁻hma⁻ he⁻ hë⁻ too⁻, pero ni⁻ koo⁻ sa⁻ ga⁻jmää⁻. Ga⁻sa⁻ ga⁻hnä⁻ bih⁻ lä⁻jé⁻ he⁻ kyaah⁻ ma⁻ na⁻hñuu⁻ goo⁻ tüy⁻. Ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ sa⁻ ga⁻lä⁻bee⁻ kyaay⁻. ⁵ Lä⁻jmi⁻ lä⁻hwé⁻ ma⁻ ngëy⁻ moh⁻ ki⁻hooyh⁻, hi⁻ lä⁻ja⁻ jee⁻ la⁻ to⁻høø⁻. Hi⁻ ma⁻ jmeey⁻ dsoo⁻ kih⁻ hñiiy⁻ kyaah⁻ ku⁻. ⁶ Hü⁻ ga⁻ja⁻ jee⁻ Jesús, he⁻ja⁻ ngooy⁻ ko⁻chih⁻ ga⁻juuyh⁻ jnëy⁻ cha⁻në⁻ Jesús. ⁷ Mah⁻ ga⁻hlëeyh⁻ koo⁻ ki⁻gaa⁻, ga⁻jäh⁻:

—Ta⁻ kaa⁻ jnä⁻ Jesús, hne⁻ Joø⁻ Dio Jøøh⁻. Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo⁻, ta⁻ jmeeh⁻ jnä⁻.

⁸ Ga⁻hlëeyh⁻ lä⁻ja⁻ jëeh⁻ jaa⁻ ba⁻ ga⁻jäh⁻ Jesús:

—Hne⁻ jmi⁻lle⁻ hlih⁻, go⁻hëé⁻ kih⁻ dsa⁻ nuuh⁻ na⁻.

⁹ Hi⁻ ga⁻ngii⁻ Jesús juu⁻ kiyh⁻:

—¿Hee⁻ cheeh⁻ hne⁻?

Mah⁻ ga⁻jäh⁻:

—Legión cheen⁻, jëeh⁻ jwëé⁻ jnääh⁻!

¹⁰ Peer⁻ ga⁻chuyy⁻ kyaah⁻ Jesús, mah⁻ sa⁻ hëé⁻ Jesús kiyh⁻ uu⁻ kih⁻ hwa⁻ ja⁻. ¹¹ Jäh⁻ kih⁻ hëé⁻ hwa⁻ ja⁻ ma⁻ tääh⁻ koo⁻ nää⁻ né⁻ ma⁻ kuh⁻ nuu⁻. ¹² He⁻ja⁻ ga⁻ngii⁻ jmi⁻lle⁻ hlih⁻ he⁻ kih⁻ Jesús, ga⁻jäh⁻:

—Chee⁻ jnääh⁻ kih⁻ né⁻ hi⁻ tääh⁻ oo⁻ mah⁻ dsa⁻tooh⁻ jnääh⁻ kiyh⁻!

¹³ Ga⁻kwa⁻ ba⁻ Jesús jwëé⁻. He⁻ja⁻ ga⁻hwëé⁻ jmi⁻lle⁻ hlih⁻ kih⁻ dsa⁻ he⁻, mah⁻ ga⁻taayh⁻ kih⁻ lä⁻jëé⁻ to⁻ mil⁻ ñe⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁻ jee⁻ ja⁻. Lä⁻jëé⁻ ñe⁻ he⁻ ga⁻kyuu⁻. Ma⁻ ga⁻tëy⁻ koo⁻ lle⁻ hwa⁻, ko⁻dsoo⁻ jwëé⁻ ba⁻ ga⁻saay⁻ cha⁻jmi⁻ juuh⁻. Jee⁻ ja⁻ ga⁻juuy⁻ neh⁻ jmi⁻. ¹⁴ Dsa⁻ hi⁻ ma⁻ hää⁻ ñe⁻ he⁻, ga⁻näay⁻ ko⁻chih⁻ cha⁻hliiy⁻ ta⁻ jee⁻ jwi⁻ hi⁻ ta⁻ chuu⁻ moh⁻, na⁻jmeeyh⁻ juu⁻. Hi⁻ lä⁻jëé⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁻nuu⁻, na⁻nää⁻ na⁻jëé⁻ ha⁻ lä⁻ga⁻la⁻. ¹⁵ Ma⁻ ga⁻lla⁻näay⁻ jee⁻ cheh⁻ Jesús, ga⁻jëy⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ jaa⁻ jwëé⁻ jmi⁻lle⁻ hlih⁻ he⁻, ma⁻gyay⁻ kyeyh⁻ hmiih⁻, ma⁻nøh⁻ dsëy⁻ go⁻te⁻, he⁻ja⁻ ga⁻jwaah⁻ dsa⁻. ¹⁶ Hi⁻ ga⁻jëé⁻ lä⁻jé⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻jmeeyh⁻ juu⁻ kih⁻ dsa⁻ ha⁻ lä⁻ga⁻laa⁻ hi⁻ ma⁻ jaa⁻ jmi⁻lle⁻ hlih⁻ he⁻ hi⁻ ga⁻jmeeyh⁻ juu⁻ lä⁻koh⁻ ga⁻la⁻ kih⁻ ñe⁻. ¹⁷ Ja⁻ ga⁻ga⁻løø⁻ dsa⁻ he⁻ chuyy⁻ kyaah⁻ Jesús mah⁻ wa⁻llaayh⁻ kiyh⁻ ta⁻ jee⁻ jyoh⁻.

¹⁸ Lä⁻ma⁻ ga⁻he⁻ Jesús neh⁻ na⁻moo⁻, dsa⁻ hi⁻ ma⁻ kye⁻ jmi⁻lle⁻ hlih⁻ he⁻ ga⁻chuy⁻ kyaah⁻ Jesús, mah⁻ ma⁻ kway⁻ jwëé⁻ ma⁻ dsooy⁻ kyaayh⁻.

¹⁹ Pero sa⁻ ga⁻heeh⁻ Jesús:

—Gwaah⁻ kyah⁻ go⁻koo⁻ juu⁻ kih⁻ hi⁻ chaa⁻ kyah⁻, ha⁻ lä⁻ la⁻ he⁻ juh⁻gaa⁻ he⁻ ma⁻ jmee⁻ Dio kyah⁻ hne⁻. Go⁻jmeeh⁻ juu⁻ ha⁻ lä⁻ ma⁻ lä⁻ñih⁻ dsé⁻ Dio kyah⁻ —ga⁻jäh⁻ Jesús süyh⁻ dsa⁻ he⁻.

²⁰ He⁻ja⁻ ngaayh⁻, ga⁻ngëy⁻ lä⁻kaa⁻ jwi⁻ he⁻ jäh⁻ dsa⁻ Decápoli ga⁻jmeeyh⁻ juu⁻ ha⁻ lä⁻ la⁻ he⁻ juh⁻gaa⁻ he⁻ ga⁻jmee⁻ Jesús kiyh⁻. Hi⁻ lä⁻jëé⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁻nuu⁻ ga⁻taah⁻ jee⁻ dsah⁻.

Jo⁻mii⁻ Jairo kyaah⁻ jaa⁻ dsa⁻më⁻ hi⁻ ma⁻ dsaah⁻

(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

²¹ Ngaah⁻ Jesús ka⁻läh⁻ ta⁻ hngaah⁻ jmi⁻juuh⁻ kyaah⁻ na⁻moo⁻. Ma⁻ ga⁻llaayh⁻ jee⁻ ja⁻, jwëé⁻ dsa⁻ ga⁻lla⁻nää⁻ ka⁻läh⁻.

²² Jee⁻ ja⁻ ga⁻lloo⁻ jaa⁻ dsa⁻ chee⁻ Jairo hi⁻ jaa⁻ ta⁻ kih⁻ gwah⁻ mäh⁻ jee⁻ jwi⁻ ja⁻. Ma⁻ ga⁻jëy⁻ Jesús ga⁻juuyh⁻ jnëy⁻ cha⁻nëy⁻, ²³ mah⁻ ga⁻chuyy⁻ cha⁻miih⁻ kyaah⁻ Jesús, ga⁻jäh⁻ süyh⁻:

—Dsa⁻ juu⁻ chih⁻ më⁻ kyaan⁻, ña⁻ mah⁻ go⁻kyeh⁻ gooh⁻ né⁻ kiyh⁻ mah⁻ hlääy⁻, lä⁻ja⁻ mo⁻ so⁻ juuy⁻.

²⁴ He⁻ja⁻ ngoo⁻ Jesús kyaah⁻ Jairo. Peer⁻ na⁻lää⁻ na⁻jlëé⁻ bih⁻ dsa⁻, kih⁻ he⁻ jwëé⁻ hi⁻ ga⁻nää⁻ kyaayh⁻. ²⁵ Jee⁻ ga⁻ngëé⁻ Jesús ja⁻, ma⁻ cheh⁻ jaa⁻ dsa⁻më⁻ hi⁻ ma⁻hya⁻ koo⁻ gya⁻to⁻ ji⁻ ñe⁻ he⁻ ma⁻ dsaayh⁻ dsoo⁻ kiyh⁻.

²⁶ Ma⁻ lä⁻hi⁻ jëey⁻ wii⁻, ja⁻ hi⁻ jaa⁻ të⁻më⁻ ma⁻kaayh⁻. Dsa⁻më⁻ he⁻ ga⁻mi⁻llay⁻ lä⁻jé⁻ he⁻ cha⁻ kiyh⁻, ga⁻heey⁻ kyaah⁻ të⁻më⁻. Ni⁻ miih⁻ sa⁻ ga⁻la⁻ më⁻, cha⁻ga⁻miih⁻ ma⁻ ja⁻ kiyh⁻ koo⁻ jmi⁻ koo⁻ jmi⁻. ²⁷ Ma⁻ ga⁻nuuy⁻ hlëeh⁻ dsa⁻ kih⁻ Jesús, lä⁻chah⁻ ja⁻ ga⁻taayh⁻ hñiiy⁻ jee⁻ kih⁻ jwëé⁻ dsa⁻ he⁻ mah⁻ ga⁻suy⁻ miih⁻ cha⁻gooy⁻ sa⁻hmiih⁻ kih⁻ Jesús. ²⁸ Jëeh⁻ ma⁻ laay⁻: “Wa⁻ra⁻ jäh⁻ kih⁻ koo⁻ tëëñ⁻!”

su⁴ miih⁻ cha⁴goon⁻ sa⁴hmiih⁻ kiyh⁴, hlää⁴n⁻ go⁻te⁻.²⁹ Lää⁴chah⁴ ja⁻ ga⁻hna⁻ dsoo⁻ kiyh⁴ hi⁻ ga⁻lä⁻liih⁻ dsa⁻më⁻ he⁻ he⁻ ga⁻ää⁴h⁻ go⁻te⁻ dsoo⁻ kiyh⁴.³⁰ Hi⁻ chah⁴ ba⁻ ga⁻lä⁻liih⁻ Jesús he⁻ be⁻ kiyh⁴ ga⁻mi⁻hlää⁴ ja⁻ dsa⁻, he⁻ ja⁻ ga⁻jeyyh⁻ hñiiy⁻ ga⁻siiyh⁻ dsa⁻:

—¿Hi⁻ na⁻ hi⁻ ma⁻su⁻ sa⁻hmiih⁻ kin⁻?
31 He⁻ ja⁻ ga⁻jäh⁻ discípulo kyaay⁻:
—Che⁻ sa⁻ jëeh⁻ jee⁻ kih⁻ jwëë⁻ dsa⁻ hääh⁻, mah⁻ jwah⁻: “¿Hi⁻ na⁻ ma⁻su⁻ jnä⁻?”

32 Pero cheh⁻ bih⁻ jëëy⁻ lä⁻ku⁻ lä⁻jii⁻ jee⁻ tääh⁻ dsa⁻, hi⁻ na⁻ hi⁻ ma⁻jmeë⁻ lä⁻ja⁻.
33 Hi⁻ dsa⁻më⁻ he⁻ ñe⁻ bih⁻ he⁻ ma⁻hlaay⁻. Goyh⁻ hi⁻ jlää⁻ gyih⁻ lä⁻ja⁻, ngooy⁻ na⁻juuyh⁻ jñey⁻ cha⁻në⁻ Jesús hi⁻ ga⁻jmeeyh⁻ juu⁻ lä⁻koh⁻ ga⁻la⁻ kiyh⁻.³⁴ He⁻ ja⁻ ga⁻jäh⁻ Jesús siiyh⁻ dsa⁻më⁻ he⁻:

—Gyuu⁻ kyaan⁻, kih⁻ he⁻ ma⁻lä⁻dsoo⁻ hoh⁻ kin⁻, ma⁻jä⁻ ba⁻kyah⁻. Gwaah⁻ ba⁻hne⁻ llu⁻, wa⁻ jä⁻ go⁻te⁻ dsoo⁻ kyah⁻.

35 Lää⁻ ma⁻cheh⁻ ba⁻ Jesús hlëëh⁻, ma⁻ ga⁻lla⁻ nää⁻ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ kih⁻ Jairo hi⁻ ma⁻ laa⁻ ta⁻ kih⁻ gwah⁻ jee⁻ ja⁻. Hi⁻ he⁻ ma⁻ kye⁻ juu⁻, jäh⁻ siiyh⁻ Jairo:

—Ma⁻ juu⁻ ba⁻ gyuu⁻ më⁻ kyaah⁻. Mo⁻to⁻ kwa⁻ ga⁻ ta⁻ kih⁻ ta⁻ jwoh⁻ na⁻.

36 Lää⁻ chah⁻ ma⁻ ga⁻nuu⁻ Jesús juu⁻ ja⁻, ga⁻jäh⁻ siiyh⁻ hi⁻ laa⁻ ta⁻ kih⁻ gwah⁻ he⁻:
—Ta⁻ ka⁻ huü⁻ dsë⁻, jmeë⁻ dsoo⁻ hoh⁻ ba⁻.

37 Ja⁻ jiih⁻ mo⁻so⁻ ga⁻kway⁻ jwë⁻ ma⁻ dsa⁻nää⁻ dsa⁻ kyaayh⁻. Ga⁻jääy⁻ ma⁻la⁻ Pee⁻ ba⁻, kyaah⁻ Jacobo kyaah⁻ Jwaa⁻ øy⁻h⁻.
38 Lää⁻ ma⁻ ga⁻lloo⁻ jäh⁻ jee⁻ chih⁻ hne⁻ kih⁻ hi⁻ laa⁻ ta⁻ kih⁻ gwah⁻ he⁻, ga⁻nuuy⁻ tääh⁻ miih⁻ ki⁻ hooh⁻ dsa⁻.³⁹ Ma⁻ ga⁻hey⁻ cha⁻neh⁻, ga⁻jäh⁻:

—¿He⁻ la⁻ tooh⁻ hnäh⁻ miih⁻ he⁻ ki⁻hooh⁻ hnäh⁻? Sa⁻ na⁻ juu⁻ chih⁻ më⁻ na⁻, hi⁻ na⁻ gwii⁻ ba⁻ na⁻.

40 Ga⁻ mi⁻ kwah⁻ ba⁻ dsa⁻ kih⁻ Jesús. He⁻ ja⁻ ga⁻hwëëy⁻ ka⁻hne⁻ lä⁻jëë⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁻ jee⁻ ja⁻, mah⁻ ga⁻hey⁻ jee⁻ kya⁻ chih⁻ më⁻ he⁻ kyaah⁻ ma⁻la⁻ cho⁻jmiuy⁻ hi⁻ kyaah⁻ discípulo kyaay⁻ ba⁻.⁴¹ Hi⁻ ga⁻söoyh⁻ goo⁻ chih⁻ më⁻ he⁻, ga⁻jäh⁻:

—Talita, cumi —juu⁻ la⁻ hnøø⁻ jäh⁻: Chih⁻ më⁻, jnä⁻ jwëëhn⁻ hne⁻ noo⁻.

42 Lää⁻ chah⁻ ja⁻ ga⁻noo⁻ chih⁻ më⁻ he⁻ hi⁻ ga⁻løøy⁻ ngëy⁻. Peer⁻ jëë⁻ dsah⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁻ jee⁻ ja⁻, kih⁻ he⁻ ga⁻la⁻ lä⁻ja⁻. Chih⁻ më⁻ he⁻ ma⁻ hää⁻ gya⁻ tō⁻ ji⁻ ñe⁻.⁴³ Pero ga⁻taayh⁻ juu⁻ mah⁻ sa⁻ kooyh⁻ juu⁻ kyaah⁻ ni⁻ ja⁻ dsa⁻. Hi⁻ ga⁻siiyh⁻ he⁻ kwëëy⁻ he⁻ kuh⁻ chih⁻ më⁻ he⁻.

6

Ga⁻llaah⁻ Jesús jwii⁻ Nazaret (Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

1 Ya⁻ hëë⁻ Jesús kih⁻ Jairo, jäh⁻ ta⁻ jee⁻ jwii⁻ kiyh⁻, hi⁻ discípulo kyaay⁻ ga⁻jmeë⁻ kō⁻jōh⁻ kyaayh⁻. 2 Jmii⁻ he⁻ tēh⁻ dsa⁻ dsë⁻ ga⁻hey⁻ neh⁻ gwah⁻ mäh⁻ hi⁻ ga⁻løøy⁻ kway⁻ juu⁻.

Ma⁻ ga⁻nuu⁻ dsa⁻ ha⁻ lä⁻ hlëëy⁻h⁻, ga⁻taayh⁻ jëë⁻ dsayh⁻, he⁻ ja⁻ ma⁻ jäh⁻ dsa⁻ kiyh⁻:

—¿Ha⁻ ma⁻ mi⁻ tēë⁻ hi⁻ na⁻, he⁻ hlëëy⁻h⁻ lä⁻na⁻? ¿Hi⁻ kwa⁻ huü⁻ dsë⁻ kiyh⁻? ¿Ha⁻ ba⁻ lä⁻ jmeey⁻ la⁻ lä⁻ jë⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻ he⁻ jmeey⁻ na⁻?³ ¿Che⁻ ja⁻ he⁻ tē⁻hma⁻ na⁻? ¿Ja⁻ he⁻ joo⁻ María na⁻? Hih⁻ hi⁻ na⁻, ¿ja⁻ he⁻ øy⁻h⁻ Jacobo, José, Juda, Simón, hi⁻ dsa⁻ më⁻ øy⁻h⁻ hi⁻ tääh⁻ kyaah⁻ jne⁻ jee⁻ la⁻?

Lä⁻ jë⁻ he⁻ ma⁻ jmeey⁻, ga⁻toh⁻ wii⁻ kih⁻ dsa⁻ he⁻.⁴ He⁻ ja⁻ ga⁻jäh⁻ Jesús siiyh⁻:

—Tih⁻ ba⁻ dsë⁻ dsa⁻ hi⁻ ngëë⁻ juu⁻ kih⁻ Dio hi⁻ go⁻nää⁻ jee⁻ jyoh⁻. Pero hi⁻ chaa⁻ jee⁻ jwii⁻ kih⁻, hi⁻ hi⁻ chaa⁻ cha⁻neh⁻ kih⁻, sa⁻ hnää⁻ dsih⁻.

5 Sa⁻ ga⁻la⁻ ma⁻ jmeey⁻ cha⁻miih⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻ jee⁻ ja⁻. Ko⁻lla⁻ dsa⁻ dsaah⁻ he⁻ ga⁻kyey⁻ gooy⁻ nē⁻ kih⁻ mah⁻ ga⁻jä⁻ kiyh⁻.⁶ Kih⁻ he⁻ sa⁻ ga⁻lä⁻ dsoo⁻ dsë⁻ dsa⁻ gooy⁻, he⁻ ja⁻ ga⁻lä⁻ dsa⁻ dsëy⁻ cha⁻miih⁻. Ma⁻ ngëë⁻ he⁻ ja⁻, ngooy⁻ lä⁻kaa⁻ jwii⁻ jee⁻ jäh⁻ na⁻ kway⁻ juu⁻.

Ga⁻cheë⁻ Jesús dsa⁻ kyaay⁻ mah⁻ kway⁻ ju⁻hmëë⁻ (Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

7 Ga⁻ tēëy⁻h⁻ lä⁻ jëë⁻ gya⁻tuu⁻ discípulo kyaay⁻ mah⁻ cheey⁻ ma⁻ uu⁻ ma⁻ uu⁻ lä⁻koø⁻ jee⁻ jwii⁻, hi⁻ ga⁻kwëëy⁻h⁻ be⁻ mah⁻ jmeey⁻ hih⁻ hwëë⁻ jmi⁻lle⁻ hliih⁻ kih⁻ dsa⁻.⁸ Ga⁻ jmeey⁻ mada⁻ kiyh⁻, ga⁻ jäh⁻ lä⁻la⁻:

—Ta⁻ ka⁻ hnäh⁻ ni⁻ miih⁻ kih⁻ cha⁻jwë⁻. Ta⁻ ka⁻ hnäh⁻ hmiih⁻ tuh⁻, ni⁻ hē⁻ñiih⁻, ni⁻ kuu⁻. Ma⁻ la⁻ hma⁻ hu⁻ ba⁻ kah⁻ hnäh⁻.⁹ Ja⁻ heeh⁻ hnäh⁻ loo⁻ he⁻ hä⁻ tiih⁻ hnäh⁻ ba⁻, ta⁻ ka⁻ hnäh⁻ jyoh⁻ lëë⁻ hmiih⁻ kyah⁻ hnäh⁻.¹⁰ Lä⁻koø⁻ jwii⁻ jee⁻ tēëh⁻ hnäh⁻, jäh⁻ hnäh⁻ koø⁻ cha⁻neh⁻ kih⁻ dsa⁻, lä⁻ jiih⁻ hwëëh⁻ hnäh⁻ jee⁻ ja⁻.¹¹ Pero cher⁻ mah⁻ sa⁻ ga⁻ heeh⁻ dsa⁻ hnäh⁻ jee⁻ lla⁻ nää⁻ hnäh⁻, hi⁻ cher⁻ mah⁻ sa⁻ ga⁻ nuuy⁻ juu⁻ he⁻ kye⁻h⁻ hnäh⁻, ja⁻ hwëëh⁻ hnäh⁻ jee⁻ ja⁻. Ja⁻ hlah⁻ hnäh⁻ wa⁻ hløø⁻ he⁻ na⁻ beh⁻ tiih⁻ hnäh⁻. He⁻ ja⁻ jmeë⁻ lii⁻ he⁻ ma⁻ la⁻ kwaat⁻ kih⁻ bih⁻ ja⁻. Ma⁻ ra⁻ ju⁻ dsoo⁻ jwëëhn⁻ hnäh⁻, wa⁻ ra⁻ ga⁻ lloo⁻ jmi⁻ jmeë⁻ Dio jwiz⁻, jee⁻ jwii⁻ ja⁻ jëë⁻ cha⁻ ga⁻ miih⁻ wii⁻ lä⁻ koh⁻ ga⁻ he⁻ jëë⁻ jee⁻ jwii⁻ Sodoma kyaah⁻ Gomorra —ga⁻ jäh⁻ Jesús siih⁻ discípulo kyaay⁻.

12 Ma⁻ ngëë⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻ hwëë⁻ discípulo ga⁻ nääy⁻ kway⁻ juu⁻ mah⁻ wa⁻ dsa⁻ jee⁻h⁻ dsa⁻ kyaah⁻ Dio.¹³ Ga⁻ hwëëy⁻ jmi⁻lle⁻ hliih⁻ hi⁻ ga⁻ suy⁻ miih⁻ aceit⁻ dsa⁻ dsaah⁻, lä⁻ ja⁻ ga⁻ mi⁻ hlääy⁻ jwëë⁻ hi⁻ ma⁻ dsaah⁻.

Jee⁻ la⁻ jäh⁻ ha⁻ lä⁻ ga⁻ juu⁻ Jwaa⁻ hi⁻ ma⁻ choo⁻ jmi⁻ (Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

14 Ga⁻ lä⁻kaa⁻ ma⁻ cha⁻ juu⁻ kih⁻ Jesús, he⁻ ja⁻ ga⁻ nuu⁻ rey Herode. Mah⁻ ga⁻ jäh⁻:

—Laan⁻ go⁻ Jwaa⁻ hi⁻ ma⁻ choo⁻ jmi⁻ ma⁻ lä⁻ jiih⁻ jee⁻ kih⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻ juu⁻, he⁻ ja⁻

ma'kyey' cha-miih' be' he' kyaah' jmeey' he' juh' gaa'.

¹⁵ Hi' ko'laaq' jah' Elia ba' na', hi' lle' kih' jah'. Hi' jnah' ma' jah', jaa' hi' ngēē' juu' kih' Dio ba' na', ja' ba' la' koo' laa' hi' ma' ngēē' juu' kih' Dio llo'joo'. ¹⁶ Pero la' ma' ga'nuu' Herode ja', ga'jäh'y:

—Hi' he' he' Jwaa', hi' ga'jmeen' mada' ga'ku' lle', hi' he' na' ma' la' jiih' jee' kih' hi' ma' na' juu'.

¹⁷ He' ba' Herode ga'jmeey' hih' jää', ga'saah' dsa' Jwaa', ga'taayh' neh' ne' dsoo' kih' Herodia. Herodia he' ma' laaq' me' Felipe dsa' nuuh' ooh' Herode. Pero ma' ngēē' he' ja', ga'tēē' Herode dsa' me' he', ga'jmaäy' la'koh' dsa' me' kyaay'. ¹⁸ Sa' ga' ma' hää' Jwaa' neh' ne' ga'siiyh' Herode:

—Sa' lle' kih' he' ma' kyaah' me' dsa' nuuh' ooh'.

¹⁹ He' ja' ga' la' hoooh' Herodia kih' Jwaa'. Hnooy' ma' juu' Jwaa', pero sa' ga' kwa' Herode jwē'. ²⁰ Jēēh', Herode ma' gah' Jwaa', ne' bih' ma' laay' jaa' dsa' nuuh' lluu' hi' na' jngēē' kyaa' Dio. He' ja' ga' hää' bih'. La' koo' ma' nuuy' juu' kih' Jwaa', ma' nuu' bih' la' kaa' tuh' dsēy' pero ma' jmeey' cha-miih' huusē'. ²¹ Pero ga' na' jwē' kih' Herodia jmeey' he' la' dsēy' la' ma' ga'hya' Herode ji' ne'. Ga'jmeey' koo' jmiu' juuh' ga' kway' he' ga' kuh' dsa'. Ga'tēēh' Herode la' jēē' dsa' ta' kaa'h', la' jēē' hi' ma' kye' ne' kih' hlōo' hi' la' jēē' dsa' kaa'h' hi' ma' chaa' Galilea. ²² Ma' ja' ga' he' jō' miu' Herodia jmeey' ja'. Ga'tih' jwēte dsē' Herode hi' ga'tih' dsē' la' jēē' dsa' hi' ma' tääh' jmiu'. He' ja' ga' jäh' Herode siiyh' chih' me' he':

—Ngii' he' hnooh' kin'. ²³ Jnā' bäähn' hñiin' kwēēhn' hne' la' jē' he' ngiih' la' jiih' to' dsaah' he' cha' kin'.

²⁴ He' ja' ya' hēē' chih' me' he' na' ngiiy' juu' kih' chooy':

—Jheē' llu' ngiih' laah'? —jäyh' siiyh' chooy'.

—Ngii' mi' lle' Jwaa' hi' ma' choo' jmiu' ba' —ga' jäh' chooy'.

²⁵ Chah' ba' ngooy' ga'hey' jee' gya' rey: —Kwēēh' jnā' na' ga' juh' mi' lle' Jwaa' na' hä' neh' koo' wii'. He' na' ba' hnoon' —jah' chih' me' he' ga' siiyh' rey.

²⁶ He' ja' ga' la' meeh' dsē' Herode. Pero ga'täay' hñiyy' kway' he' ga'jäh'y' to' lo' ne' jee' la' jēē' hi' ga'tēēyh' he', he' ja' ga' mi' tey' ba' juu' kiyh'. ²⁷ La' chah' ja', ga'jmeey' hih' kih' hlōo' kyaay' mah' na'kyey' lle' Jwaa'. ²⁸ Ngoo' hlōo' neh' ne' na' kuy' lle' Jwaa', hi' ma' kiiy' lle' Jwaa' na' hä' neh' wii', jäh'y' ya' kwēēyh' chih' me' he' mah' ga' ngēē' chih' me' he' kih' chooy'.

²⁹ Ma' ga' nuu' dsa' kyaah' Jwaa' he' ga' la' la' ja', na' näay' na' kiiy' hnoo' ja', mah' na' hooy'.

Ga' ääh' Jesús hñaa' mil dsa' nuuh'

(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Ma' ga' la' nää' apóstol kyaay' Jesús, ga'jmeeyh' juu' la' jē' he' ga'jmeey' hi' ha' la' ga' hlēēyh' dsa' jee' na' näay'. ³¹ He' ja' ga' jäh' Jesús:

—Ya' nääh' hnäh' ma' nōon' ma' teēhn' dsē' jne' ko' hwēē' ta' jee' sa' chaa' dsa'.

Jwēē' dsa' ma' dsa' nää' jee' ma' täayh' ja', ni' he' ma' kuyh' sa' ga' kwa' jwē'. Kih' he' ja' ba' ja', ga'jäh'y' la' ja'. ³² Ja' ga' ga'taayh' neh' na' moo' ga' näay' koo' hwa' kii' jee' sa' kwa' ni' miih'. ³³ Jwēē' dsa' hi' ma' tääh' jee' ja', ga'jēē' dsih' häay' neh' na' moo' hi' ga' la' kyuuy'. He' ja' ga' nää' dsa' jwē' ti'. Ma' ga' ngēēy' la' koo' la' koo' jwiu', ga' nää' dsa' he' kyaayh' ka' läh'. Pero jää' ga' dsa' he' ga' la' nää' la' koh' ga' Jesús. ³⁴ Ma' ga' jñaa' Jesús neh' na' moo' ja', ga'jēēy' jwēē' jwēte dsa' hi' ga' la' nää' jee' ja' hi' ga' la' ñih' dsēy' kih'. Jēēh', dsa' he' laa' la' koo' borrego hi' sa' chaa' juuh'. He' ja' ga' löoy' hlēēyh' dsa' kyaah' cha-miih' juu'. ³⁵ Ma' ga' hloo' ja', ga' ya' jäh' discípulo kih' Jesús mah' ga' jäh'y' siiyh':

—Ga' hloo' ba' la', hi' sa' cha' ni' miih' he' kuh' dsa' jee' la'. ³⁶ Chiih' dsa' wa' la' näay' la' kaa' jäh' la', wa' la' läy' he' kuyh' —ga' jäh' discípulo siiyh' Jesús.

³⁷ —Kwēēh' hnäh' dsa' he' kuyh' —ga' jäh' Jesús.

—JNi' sa' lee' to' hña' loo' kuu' he' dsa' la' jñäh' he' kuh' ga' la' jēē' dsa' na'? —ga' jäh' discípulo.

³⁸ —Jēē' da' koo' jJoh' he' ñiuh' kye'h' hnäh'? —ga' jäh' Jesús.

Ma' ga' jēē' discípulo, mah' ga'jmeeyh' juu':

—Hña' ba' he' ñiuh' kye' jñäh' kyaah' uu' hmooh' —ga' jäh'y'.

³⁹ He' ja' ga' jmeey' Jesús mada' kiyh':

—Chiih' dsa' na' wa' dsa' täah' ma' koo' nää' ma' koo' nää' ne' ya' mooh' na'.

⁴⁰ He' ja' ga' taah' dsa' ma' hña' laa' hi' ma' to' lo' gyaay'. ⁴¹ Hi' ga' ka' Jesús la' jē' hña' he' ñiuh' ja' kyaah' la' uu' hmooh' he', ga'jēēy' ta' gyuu'h' ga' kway' ti'hmaah' kih' Dio. Ja' ga' ga' laay' he' ñiuh' ja', ga' kwēēyh' discípulo mah' ga' ti' ga' llooyh' kih' la' jēē' dsa' he'. Hi' la' ja' ga' jmeey' kih' hmooh' he' ka' läh'. ⁴² La' jēē' dsa' ga' kuh' la' jiih' ga' kēēy'. ⁴³ Jwi' he' ñiuh' he' ga' chaa' ja', ga' kah' gya' to' sa' miuh' kyaah' hmooh' he'. ⁴⁴ Jee' la' jēē' ma' la' dsa' nuuh' hi' ga' kuh' he' tee' koo' hña' mil dsa'.

Ga' ngē' Jesús në' jmiu'

(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ La' chah' ja' ga' jäh' Jesús siih' discípulo kyaay':

—Ta'ko'jiih' hihn' juu' kih' dsa' la', go'naä' hnäh' ga'juh' kyaah' na'moo' ta' hngaah' Betsaida. Ja' ga'niin' hñiin'.

⁴⁶Ma'ngëë' ma'hiyh'juu' kih'lä'jëë' dsa' hi' ma'tääh' jee'ja', ja' ga'ngoo' ta' lle'koh' na'ngüi' kiyh' kih' Dio. ⁴⁷Ngoo' ga'nuu' ba' ja', hi' na'moo' to'dsaah' jmiü' ba' ma'lloo'. Pero cheh' ga' Jesús hwa' ki'. ⁴⁸Ga'jëëy' he'lii' ba'ngë' na'moo', jëëh' ma' gwa' lle' ta' jee' ngoo' na'moo' ja'. Ta'la' ya'jnä', ga'løø' Jesús ngë' në' jmiü'. Ma' hnøøy' ma'ngëëy' jwë' na'moo' ja'. ⁴⁹Ma' ga'jëë' discipulo ngëy' në' jmiü', ma' laay', dsa' lle' ba' na'ngë' në' jmiü' he'ja' ga'hooyh' ki'gaa'. ⁵⁰Lä'jëë' bih' ga'jëëy', he'ja' ga'jwaayh' jwërte. Pero chah' ba' ga'hleëh' Jesús kyaayh':

—Ta' wa' gah' hnäh', jnä' ba' la' — ga'jäh'.

⁵¹Lä' ma' ga'hey' neh' na'moo', ga'hna' go'te' lle'. Peer' ga'lä'dsaa' dsë' discipulo kyaay', mah' ga'taayh' jëë'dsayh'. ⁵²Jëëh', ma' na'jlë' huü'dsë' kiyh', he'ja' sa' ga'lä'ngëëy' ha' lä' ga'jmeë' Jesús kih' he'niih' ja'.

Ga'mi'hlää' Jesús jwëë' dsa'dsaa' hi' ma'cha' hwa' Genesaret (Mt. 14:34-36)

⁵³Ma' ga'lla'naäy' ta' hngaah' jee' chee' Genesaret, jee' ja' ga'hüy' na'moo' kiyh'. ⁵⁴Ma' ga'hwëëy' neh' na'moo' ja', chah' ba' ga'lä'kyuu' dsih'. ⁵⁵Hi' ga'naä' dsa' he' lä'kaa' hwa' ja'. Lä'kaa' jee' ja' ga'løøy' na'jäay' dsa'dsaa' kyaay' kyaah' jii' kiyh' ta' jee' ma'ngë' Jesús. ⁵⁶Lä'kaa' jee' ma'ngë' Jesús, jwiü' mäh', ma'ke' jwiü' juuh', na' ma'hii' dsa'jää' dsa' dsa'dsaa' kyaay' cha'jwë' jee' ma'dsa'ngëëy'. Ma' chuü' dsa'kyaayh' mah' ma'kway' su'miü' cha'gooy' cha'hee' hmüih' kiyh'. Hi' lä'jëë' hi' ga'tëë' ga'su' miü' mi'cha'gooy' hmüih' kih' Jesús ma'dsa'hlääy' go'te'.

7

Lä'jë' he' mi'sah' dsa' (Mt. 15:1-20)

¹Ga'lla'naä' fariseo hi' ma' chaä' Jerusalén hi' ga'lla'naä' ko'llaa' ta'jwoh' kyaay' ley ka'läh' jee' ma'ngë' Jesús. ²Ma' ga'jëë' dsa' he', lä' ma'soh' ja'ba' goo' discipulo kyaay' Jesús ma'täayh' kuyh', ga'hleëyh' wiü' kiyh'. ³(Jëëh', dsa' fariseo ma'mi'teh' he' ma'tëë' jmeë' dsa'ma'gyuh' kyaay', sa' kuh'hiyh' cher'mah' sa' ga'gyiyh' gooy' lä'koo' tëë' jmeë' lä'jëë' dsa'judiu. ⁴Hi' wa'ra' ya'naäy' je'hmooh', sa' kuyh' cher'mah' sa' ga'mi'tey' he' tëë' ' dsa' jmeë'. Hi' cha' ga'jyoh' he' tëë' dsa'høø', he' gyiyh' lä'jë' he' jmäayh' ta'o'je', lä'kyë' jii' jee' gwüy'.) ⁵He'ja' ga'ngüi' fariseo kyaah' ta'jwoh' he'juu' kih' Jesús:

—¿He'la' sa' gyih' discipulo kyaah' goo' jää' ja' ga'kuyh', lä'nøø' kih' dsa'ma'gyuh' jnän'?

⁶—Peer' ta'juuh' hnäh' —ga'jäh' Jesús—. Lä'koo' jmeeh' hnäh' na', jëëh' kwee' kyaah' he' ga'hleëh' Isaia llo'joo', jee' na'sii' lä'la':

Dsa'la', koo' jäh' bih' hnäay' jnä'. Pero ta' jee' jyoh' ba'hä' huü'dsë' kiyh'.

⁷Sa'jmää' ni'miuh' he'koo' jmeë' hnäay' jnä'. Lä'jë' nuuh' he'kway', la'mada' kih' dsa' jmi' gyuu' ba', ga'jäh' Isaia.

⁸Jmeeh' hnäh' ta'koo' nuuh' kih' Dio mah'høøh' hnäh' ma'la' he'tëëh' hnäh' ba'. Gyih' hnäh' kyah'wiü' jee' kuh'huh' hnäh'. Joh'nëë' he' la'lä'ja' sa' jmeeh' hnäh' —ga'jäh' Jesús süyh' dsa' he'—. ⁹Peer' tëëh' hnäh' jmeeh' hnäh' ta'koo' nuuh' kih' Dio mah'høøh' hnäh' he'tëëh' hnäh' jmeeh' ba'. ¹⁰Lä'la' ga'jäh' Moisé llo'joo' lä'hih' ga'jmeë' Dio: “Wa'hnaah' maa'kyaah', tää' kyaah'. Hi'hleëh' wiü' kih' cho'jmiü', hi' he' wa'juu' go'te'”, ga'jäh' Moisé. ¹¹Pero hnäh' fariseo, lä'la' ba' jmeeh' hnäh'. Kwah' hnäh' jwë' kih' dsa' mah'süyh' cho'jmiü' lä'la': “Lä'jë' he'cha'kin' he'kyaah' ma'jmeen' be'kyah', he'ja' na'la'Corbán.” (He'la'høø' jäh': ma'kwëëhn' Dio ba'ja'.) ¹²He' jmeeh' hnäh' lä'ja', he'hah' hnäh' kih'hi' jmeë' be'kih'cho'jmiü' ba'ja'. ¹³Kih' he'høøh' hnäh' he'ma'tëë' høø' dsa'ma'gyuh' kyaah' hnäh' na', he'ja'ma'jmeeh' hnäh' ta'koo' nuuh' kih' Dio. Joh'nëë' he'la'lä'ja' sa' jmeeh' hnäh'.

¹⁴He'ja' ga'hleëh' Jesús jee' lä'jëë' dsa' he', ga'jäh'.

—Nuü' da' hnäh' kwee' mah' lä'ngëëh' hnäh'. ¹⁵Sa' dsa'lä'sah' dsa'kyaah' lä'jë' he'tooyh' hooy'. Lä'jë' he'hwëë' hooy', kyaah' he'ja' ba'dsa'lä'sayh'. ¹⁶Hi'høø' heëh' juu'la', wa'heeyh' —ga'jäh' Jesús.

¹⁷Ma' ga'hii' Jesús juu' kih' dsa', ga'hey' koo' cha'neh'. Jee'ja' ga'ngüi' discipulo juu' kiyh':

—He'høø' jäh' juu' na'hmää' he'ma'hleëh' na'.

¹⁸He'ja' ga'jäh' Jesús: —¿Chë'ni' hnäh' sa'ma'lä'ngëëh' hnäh'?

¿Chë' sa'ngëëh' hnäh' sa'dsa'lä'sah' dsa'kyaah' lä'jë' he'tooyh' hooy'? ¹⁹Jëëh', ja'neh' tuh'dsë' dsa'dsoo' he'kuh'hiyh', neh'tu'ja' ba'dsa'dsoo' he'ja', ja'ga'hwëë' ka'läh' dsoo'ta'cha'sii' —ga'jäh' Jesús.

Kyaah' he' ga'hleëyh' lä'ja', ga'jmeey' na'jngüi' lä'jë' he'kih'hih' jne'.

²⁰Hi'ngoo' bih'jäh'.

—Lä'jë' he'hwëë' hoo'dsa', he'ja'ba' kyaah' dsa'lä'sayh'. ²¹Jëëh', neh'tuh'dsë' ba'dsa'gwa' lä'jë' huü'dsë' hliih', hi'lä'ja'ka'läh' gwa'he'kaayh' hi'sa'laä' kyaay', kaayh' wa'hi' cha'hi', hi'jngëëyh' dsa'.

22 Neh⁻ tuh⁻ dsē[!] bih[!] gwa[!] he⁻ jmeey⁻ hū⁻, hee[!] dsēy[!] liyh⁻ lā⁻ jē⁻ he⁻ ga⁻ cha⁻, jmeey⁻ lā⁻ jē⁻ he⁻ hliih[!], mi⁻ gaay⁻ dsa⁻, jmeey⁻ he⁻ la⁻ o⁻ hih⁻, wii⁻ dsēy[!], hlēēyh⁻ wii⁻ kih[!] dsa⁻, jmāāy⁻ hñii⁻ kaah[!], hi⁻ sa⁻ cha⁻ nuuh⁻ kiyh[!].
23 Lā⁻ jē⁻ he⁻ hliih[!] na⁻ gwa⁻ neh⁻ tuh⁻ dsē[!] dsa⁻. Kyaah[!] he⁻ na⁻ ba⁻, mi⁻ sah[!] dsa⁻ hñii⁻ —ga⁻ jāh⁻ Jesús.

Jaa⁻ dsa⁻ mē⁻ chaa⁻ hū⁻ ga⁻ heeh⁻ kih⁻ Jesús (Mt. 15:21-28)

24 Ja⁻ ga⁻ ya⁻ hēē⁻ Jesús jee⁻ ja⁻, ngooy⁻ jāh⁻ kih[!] jee⁻ jwii⁻ Tiro kyaah[!] Sidón. Ma⁻ ga⁻ llooy⁻ jee⁻ ja⁻, ga⁻ hey⁻ cha⁻ neh⁻. Sa⁻ ma⁻ hnøoy⁻ ma⁻ lā⁻ jnāāy⁻ chah[!], pero sa⁻ ga⁻ la⁻. 25 Chah[!] ba⁻ ga⁻ nuu⁻ jaa⁻ dsa⁻ mē⁻ he⁻ ga⁻ llooy⁻ Jesús jee⁻ ja⁻. Dsa⁻ mē⁻ he⁻ ma⁻ chaa⁻ jaa⁻ jō⁻ müy⁻ hū⁻ ma⁻ kye⁻ jmi⁻ lle⁻ hliih[!], he⁻ ja⁻ ngooy⁻ jee⁻ ma⁻ gya⁻ Jesús mah⁻ ga⁻ juuyh⁻ jnēy⁻ cha⁻ nēy⁻. 26 Dsa⁻ mē⁻ he⁻ sa⁻ ma⁻ laay⁻ judiu, dsa⁻ sironfenicia ba⁻ he⁻. (Kih[!] dsa⁻ judiu, lā⁻ koh[!] dsa⁻ he⁻ laay⁻ lā⁻ koo⁻ sa⁻ dsii⁻ ba⁻.) Ga⁻ chuuy⁻ kyaah[!] Jesús he⁻ dsa⁻ lleyy⁻ jmi⁻ lle⁻ hliih[!] hū⁻ ma⁻ hāā⁻ neh⁻ tuh⁻ dsē[!] jō⁻ müy⁻. 27 He⁻ ja⁻ ga⁻ jāh⁻ Jesús siyh⁻:

—Kwa⁻ jwē⁻ wa⁻ kuh⁻ da⁻ chih⁻ pih⁻ jāā⁻. Sa⁻ llu⁻ he⁻ jñuuh⁻ he⁻ kuh⁻ chih⁻ mah⁻ dšēhn⁻ dsii⁻.

28 He⁻ ja⁻ ga⁻ jāh⁻ dsa⁻ mē⁻ he⁻:

—Dsoo⁻ ba⁻ kyah[!], Dsa⁻ jōøh⁻ kyaan⁻. Pero ma⁻ ra⁻ he⁻ lih⁻ ba⁻ dsii⁻ lā⁻ jē⁻ jwī⁻ he⁻ dsa⁻ sqa⁻ kih[!] chih⁻ pih⁻.

29 He⁻ ja⁻ ga⁻ jāh⁻ Jesús ka⁻ lāh⁻:

—Kih[!] he⁻ llu⁻ juu⁻ kyah[!], he⁻ ja⁻ ma⁻ ya⁻ hēē⁻ ba⁻ jmi⁻ lle⁻ hliih[!] kih[!] chih⁻ mē⁻ kyaah[!]. Gwaah[!] ba⁻ hne⁻ kyah[!].

30 Ma⁻ ga⁻ llaah[!] dsa⁻ mē⁻ he⁻ cha⁻ neh⁻ kiyh[!], ga⁻ jēēy⁻ na⁻ kyaa⁻ chih⁻ mē⁻ kyaay⁻ nē⁻ jii⁻, ma⁻ ya⁻ hēē⁻ jmi⁻ lle⁻ hliih[!] kiyh[!].

Ga⁻ mi⁻ hlāā⁻ Jesús jaa⁻ dsa⁻ koo⁻

31 Ja⁻ ga⁻ ya⁻ hēē⁻ Jesús koo⁻ jee⁻ jwii⁻ Tiro, ga⁻ ngēēy⁻ ta⁻ jee⁻ jwii⁻ Sidón, hi⁻ ga⁻ ngēēy⁻ ta⁻ hwa⁻ Decápoli. Ja⁻ ga⁻ ga⁻ llaayh⁻ ka⁻ lāh⁻ ta⁻ jee⁻ hla⁻ jmi⁻ juuh⁻ kih[!] Galilea. 32 Jee⁻ ja⁻ na⁻ jāā⁻ dsa⁻ jaa⁻ dsa⁻ koo⁻ cha⁻ nē⁻ Jesús, hi⁻ dsa⁻ hū⁻ ma⁻ jāā⁻ hi⁻ koo⁻ he⁻ ga⁻ chuuy⁻ kyaah[!] Jesús mah⁻ kyey⁻ gooy⁻ nē⁻ kih[!] hū⁻ koo⁻ he⁻. 33 Hi⁻ ga⁻ llee⁻ Jesús dsa⁻ koo⁻ he⁻ kah[!] kih[!], mah⁻ ga⁻ tūy⁻ cha⁻ gooy⁻ lā⁻ koo⁻ lā⁻ koo⁻ to⁻ gway⁻, hi⁻ ga⁻ mi⁻ gyayh⁻ na⁻ siih⁻ dsa⁻ he⁻ kyaah[!] jmi⁻ tu⁻ heyh[!]. 34 Mah⁻ ga⁻ jēē⁻ Jesús ta⁻ gyuuh⁻, ga⁻ chaah[!] dsēy[!], hi⁻ ga⁻ jāyh⁻ siyh⁻ dsa⁻ ñuuh⁻ he⁻:

—Efata —juu⁻ la⁻ hnøø⁻ jāh⁻: Wa⁻ nā⁻ kyah[!].

35 Lā⁻ chah[!] ja⁻ ga⁻ na⁻ to⁻ gwa⁻ dsa⁻ he⁻ hi⁻ ga⁻ lii⁻ na⁻ siyh⁻, ga⁻ hlēēyh⁻ jēē⁻. 36 Hi⁻ ga⁻ jmeē⁻ Jesús hih⁻ kiyh[!] sa⁻ wa⁻ jmeeyh⁻ juu⁻ kih[!] ni⁻ jaa⁻ dsa⁻. Ma⁻ ke⁻ ga⁻ jmeey⁻ cha⁻ miuh⁻ mada⁻ lā⁻ ja⁻, cha⁻ ga⁻ miuh⁻ ma⁻ kooyh⁻ juu⁻. 37 Ga⁻ lā⁻ dsaa⁻ jwē⁻ te dsē[!] dsa⁻. Ga⁻ jāyh⁻:

—Peer⁻ ga⁻ lā⁻ jē⁻ ba⁻ lih⁻ Jesús jmeē⁻. Jmeey⁻ hlēēh⁻ hū⁻ koo⁻, hi⁻ jmeey⁻ nuu⁻ hū⁻ gwii⁻.

8

Ga⁻ āāh⁻ Jesús kyeē⁻ mil dsa⁻ (Mt. 15:32-39)

1 Ta⁻ ko⁻ jiih⁻ ga⁻ lā⁻ hēē⁻ Jesús jee⁻ ja⁻, jwēē⁻ dsa⁻ ga⁻ lla⁻ nāā⁻ ka⁻ lāh⁻ hi⁻ ni⁻ miuh⁻ sa⁻ cha⁻ he⁻ ma⁻ kuyh⁻ jee⁻ ja⁻. He⁻ ja⁻ ga⁻ tēēyh⁻ discípulo kyaay⁻ mah⁻ ga⁻ siyh⁻:

2 —Peer⁻ dsa⁻ lā⁻ ñih⁻ dsēn⁻ dsa⁻ hū⁻ tāāh⁻ kyaah[!] jne⁻ jee⁻ la⁻. Jēēh⁻, ma⁻ hya⁻ hnē⁻ jmi⁻ tāāyh⁻ hi⁻ sa⁻ cha⁻ ni⁻ miuh⁻ he⁻ kuyh⁻. 3 Cher⁻ mah⁻ ga⁻ cheeh⁻ jñih⁻ kiyh[!] lā⁻ ma⁻ kyoyh⁻ na⁻, hwaay⁻ cha⁻ jwē⁻, jēēh⁻ hū⁻ ga⁻ ya⁻ nāā⁻ ko⁻ llaa⁻.

4 He⁻ ja⁻ ga⁻ jāh⁻ discípulo kyaay⁻:

—¿Ha⁻ ba⁻ jā⁻ he⁻ kuh⁻ dsa⁻ heh⁻ hwa⁻ ki⁻ la⁻? Ha⁻ koh⁻ sa⁻ hnøø⁻ mah⁻ lee⁻ kuh⁻ hū⁻ tāāh⁻ jee⁻ la⁻.

5 He⁻ ja⁻ ga⁻ ngii⁻ Jesús juu⁻ kiyh[!]:

—¿Joh⁻ he⁻ ñiih⁻ kye⁻h⁻ hnāh⁻? —ga⁻ jāyh⁻.

—Gyii⁻ ba⁻ —ga⁻ jāh⁻ discípulo.

6 He⁻ ja⁻ ga⁻ jmeē⁻ Jesús mada⁻ mah⁻ dsa⁻ taah⁻ lā⁻ jēē⁻ dsa⁻ hwa⁻ hi⁻ ga⁻ kay⁻ lā⁻ jē⁻ gyii⁻ he⁻ ñiih⁻ ja⁻, ga⁻ kway⁻ ti⁻hmaah⁻ kih[!] Dio. Ma⁻ ngēē⁻ ma⁻ kway⁻ ti⁻hmaah⁻ kih[!] Dio, ga⁻ llaay⁻ he⁻ ñiih⁻ ja⁻ hi⁻ ga⁻ kwēēyh⁻ discípulo mah⁻ ga⁻ ti⁻ ga⁻ llooyh⁻ kih[!] lā⁻ jēē⁻ dsa⁻. 7 Hi⁻ ma⁻ jāāy⁻ miuh⁻ hmooh⁻ ka⁻ lāh⁻ hi⁻ lā⁻ ja⁻ ga⁻ kwa⁻ Jesús ti⁻hmaah⁻ kih[!] Dio. Ma⁻ ngēē⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻ jmeey⁻ mada⁻ mah⁻ ti⁻llooyh⁻ kih[!] lā⁻ jēē⁻ dsa⁻. 8 Ga⁻ kuh⁻ dsa⁻ lā⁻ jiih⁻ ga⁻ kēēy⁻. Ma⁻ ga⁻ la⁻ kiyh[!], ga⁻ kah⁻ ga⁻ gyii⁻ sa⁻ miuh⁻ jwī⁻ he⁻ ga⁻ chaa⁻ ja⁻. 9 Tee⁻ koo⁻ kyeē⁻ mil dsa⁻ hū⁻ ga⁻ kuh⁻ jee⁻ ja⁻. Ma⁻ ngēē⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻ hiyh⁻ juu⁻ kih[!] dsa⁻. 10 Lā⁻ chah[!] ja⁻ ga⁻ heyh⁻ neh⁻ na⁻ moo⁻ kyaayh⁻ discípulo kyaay⁻, ngooy⁻ ta⁻ hwa⁻ Dalmanuta.

Dsa⁻ fariseo ma⁻ hnøoy⁻ ma⁻ jmeē⁻ Jesús koo⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻

(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

11 Ma⁻ ga⁻ llooy⁻ Jesús jee⁻ ja⁻, ga⁻ lla⁻ nāā⁻ fariseo hi⁻ ga⁻ llooy⁻ ti⁻ chooy⁻ juu⁻ kyaah[!] Jesús. Ma⁻ kay⁻ dsē[!] Jesús, he⁻ ja⁻ ga⁻ ngiiy⁻ ma⁻ jmeē⁻ Jesús koo⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻ he⁻ ma⁻ jā⁻ gyuuh⁻. 12 Ma⁻ ga⁻ nuu⁻ Jesús lā⁻ ja⁻, ga⁻ jii⁻ lā⁻ ga⁻ tē⁻ neh⁻ tuh⁻ dsēy[!], mah⁻ ga⁻ jāyh⁻:

—¿He⁻ la⁻ ngiih⁻ hnāh⁻ hū⁻ chaa⁻ na⁻ jmeēn⁻ koo⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻? Ma⁻ ra⁻ ju⁻ dsoo⁻ jwēēhn⁻ hnāh⁻, ni⁻ koo⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻ sa⁻ jēē⁻ dsa⁻ hū⁻ chaa⁻ na⁻.

13 Jee⁻ ja⁻ ga⁻ beey⁻ dsa⁻ he⁻, mah⁻ ga⁻ hey⁻ ka⁻ lāh⁻ neh⁻ na⁻ moo⁻, ngooy⁻ ta⁻ jee⁻ jyoh⁻.

Levadura kih⁻ dsa⁻ fariseo

(Mt. 16:5-12)

14 Ni⁻ sa⁻ ga⁻ lā⁻ dsooh⁻ dsē[!] discípulo ma⁻ kay⁻ he⁻ ñiih⁻, koo⁻ lā⁻ la⁻ ba⁻ he⁻ ñiih⁻ ma⁻ kyey⁻ neh⁻ na⁻ moo⁻. 15 He⁻ ja⁻ ga⁻ mi⁻ liih⁻ Jesús dsē[!] discípulo, ga⁻ jāyh⁻:

—Leeh^h hnäh^h kyaah^h levadura kih^h fariseo hi^h leeh^h hnäh^h kyaah^h levadura kih^h Herode ka^h läh^h.

¹⁶ He^h ja^h ga^h taah^h discipulo he^h llay^h juu^h kyaah^h dsa^h kyaayh^h, ma^h jäh^h:

—Ma^h hlëeyh^h lä^h na^h kih^h he^h sa^h ma^h kye^h jne^h he^h nüih^h.

¹⁷ Pero ga^h lä^h liih^h Jesús kih^h mah^h ga^h jäh^h süih^h:

—¿He^h la^h jmeeh^h hnäh^h cha^h miih^h huud^h dsë^h kih^h he^h sa^h cha^h he^h nüih^h? ¿Che^h sa^h hii^h kwa^h kwaat^h kyah^h hnäh^h? ¿Che^h sa^h hii^h lä^h ngëeh^h hnäh^h? ¿Che^h lä^h ma^h na^h jlë^h ba^h huud^h dsë^h kyah^h hnäh^h? ¹⁸ Hä^h ba^h mi^h nêh^h hnäh^h mah^h sa^h jëeh^h hnäh^h, hë^h ba^h to^h gwah^h hnäh^h mah^h sa^h nuuh^h hnäh^h. ¿Che^h sa^h dsooh^h hoh^h hnäh^h ha^h lä^h ga^h la^h jäh^h? ¹⁹ Lä^h ma^h ga^h ti^h ga^h lloohn^h hña^h he^h nüih^h ja^h, jee^h kih^h lä^h jëe^h hña^h mi^h dsa^h he^h, joh^h sa^h miih^h ga^h tē^h jwi^h he^h ga^h chaa^h ja^h? —ga^h jäh^h Jesús süih^h.

—Gya^h to^h sa^h miih^h —ga^h jäh^h discipulo kyaay^h.

²⁰ —¿Ha^h ga^h ma^h ga^h ti^h ga^h lloohn^h gyii^h he^h nüih^h ja^h, joh^h sa^h miih^h ga^h chaa^h? —ga^h jäh^h Jesús.

—Ga^h chaa^h ga^h gyii^h sa^h miih^h —ga^h jäh^h discipulo.

²¹ —¿Che^h lä^h jiih^h na^h sa^h hii^h lä^h ngëeh^h hnäh^h? —ga^h jäh^h Jesús.

Ga^h mi^h hlää^h Jesús jaa^h dsa^h tuu^h

²² Ga^h lla^h nääy^h jee^h jwii^h Betsaida. Ma^h ngëe^h he^h ja^h, ya^h jäh^h dsa^h jaa^h hi^h tuu^h cha^h nê^h Jesús mah^h ga^h chuuy^h kyaah^h Jesús he^h kyey^h gooy^h nê^h kih^h. ²³ He^h ja^h ga^h sooh^h Jesús goo^h dsa^h he^h, ga^h jäh^h ta^h chauh^h jwii^h. Ga^h mi^h gyuyh^h mi^h nê^h dsa^h he^h kyaah^h jmi^h tu^h heyh^h hi^h ga^h kyey^h lä^h to^h gooy^h nê^h kih^h dsa^h he^h mah^h ga^h ngiiy^h juu^h:

—¿Hee^h jëeh^h miih^h? —ga^h jäh^h.

²⁴ He^h ja^h ga^h llooh^h dsa^h tuu^h he^h jëe^h, hi^h ga^h jäh^h:

—Jëen^h dsa^h hi^h dsa^h ngëe^h, pero jnääy^h lä^h koh^h chaah^h hma^h ba^h.

²⁵ Mah^h ga^h kye^h Jesús ka^h läh^h goo^h nê^h kih^h. Hi^h ga^h süih^h he^h jëey^h ka^h läh^h. Lä^h chah^h ja^h, ga^h jäh^h mi^h nêy^h. Ga^h lä^h jnä^h jëe^h go^h te^h. ²⁶ Mah^h ga^h jäh^h Jesús süih^h:

—Gwaa^h ko^h dsoo^h ta^h kyah^h ba^h hne^h. Mo^h to^h go^h he^h ta^h jee^h jwii^h na^h. Ni^h ta^h jwii^h ni^h jaa^h.

Ga^h jäh^h Pee^h, Jesús laa^h Cristo

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷ Ngoo^h Jesús ka^h läh^h kyaah^h discipulo kyaay^h ta^h jyoh^h jwii^h mäh^h he^h na^h hee^h hwa^h Cesarea kih^h Filipino. Cha^h jwë^h jee^h ga^h nääy^h ja^h, ga^h ngiiy^h juu^h kih^h discipulo:

—¿Ha^h lä^h jäh^h dsa^h kin^h, hii^h jnä^h laay^h? —ga^h jäh^h Jesús.

²⁸ —Ko^h llaa^h jäh^h, Jwaa^h hi^h ma^h choo^h jmi^h ba^h hne^h. Ko^h llaa^h jäh^h Elia^h ba^h hne^h. Hi^h jñah^h ko^h llaa^h jäh^h, hne^h laah^h jaa^h hi^h

ga^h ngëe^h juu^h kih^h Dio llo^h joo^h —ga^h jäh^h discipulo kyaay^h.

²⁹ Mah^h ga^h jäh^h Jesús ka^h läh^h:

—¿Ha^h ga^h hnäh^h, hee^h jwah^h hnäh^h kin^h, hii^h ba^h jnä^h laah^h hnäh^h?

He^h ja^h ga^h jäh^h Pee^h süih^h:

—Hne^h he^h Cristo.

³⁰ Pero ga^h taah^h Jesús juu^h lä^h jëe^h mah^h sa^h kooyh^h juu^h ja^h kyaah^h ni^h jaa^h.

Ga^h mi^h jnää^h Jesús juu^h he^h juuy^h

(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

³¹ Jmi^h ja^h ga^h llooh^h Jesús mi^h jnää^h juu^h kih^h discipulo kyaay^h, ga^h jäh^h:

—Jmee^h bii^h kih^h Hi^h ga^h lëe^h ngo^h la^h jëe^h cha^h miih^h wii^h. Dsa^h gyuu^h sa^h lä^h hnää^h dsih^h, lä^h ja^h dsa^h kaa^h kyaa^h jmi^h dsa^h, kyaah^h ta^h jwoh^h kyaa^h ley^h sa^h lä^h hnää^h dsih^h. Hi^h jmee^h bii^h kih^h juuy^h mah^h lä^h jiiyh^h ka^h läh^h jee^h ga^h tē^h hnë^h jmi^h —ga^h süih^h discipulo kyaay^h.

³² He^h na^h ga^h hlëeyh^h jëe^h go^h te^h, he^h ja^h ga^h jäh^h Pee^h Jesús ta^h koo^h, ga^h llooy^h juuyh^h kih^h. ³³ Pero ga^h jëeh^h Jesús hñii^h ga^h jëey^h jee^h ma^h tääh^h lä^h jëe^h discipulo, mah^h ga^h juuyh^h kih^h Pee^h:

—Jñuu^h hne^h kin^h hi^h sa^h llü^h. Sa^h jmeeh^h huud^h dsë^h lä^h koh^h jmee^h Dio. Lä^h koo^h la^h huud^h dsë^h kih^h dsa^h ba^h la^h huud^h dsë^h kyah^h.

³⁴ Ja^h ga^h ga^h tēy^h lä^h jëe^h dsa^h ko^h joh^h kyaah^h discipulo kyaay^h ga^h jäh^h:

—Cher^h mah^h hi^h hnö^h jmee^h ko^h joh^h kyaah^h jnä^h, sa^h wa^h jmääy^h hñiiy^h kwaat^h, wa^h jäh^h cru^h kyaay^h mah^h wa^h jmeey^h ko^h joh^h kyaah^h jnä^h. ³⁵ Jëeh^h, lä^h jëe^h hi^h hää^h hñii^h mah^h sa^h juuy^h, hi^h he^h juu^h ba^h. Pero lä^h jëe^h hi^h kwaa^h hñii^h juu^h kwaat^h kin^h o^h kwaat^h kih^h ju^h hmëe^h, hi^h he^h ba^h lää^h. ³⁶ ¿Hee^h ya^h jö^h ka^h dsa^h ma^h ke^h ga^h lyh^h lä^h jëe^h he^h cha^h jmi^h gyuu^h la^h mah^h wa^h ra^h ga^h juuy^h, sa^h tēy^h kih^h Dio? ³⁷ ¿Hee^h ba^h kyaah^h le^h mi^h hmaaayh^h mah^h lääy^h? ³⁸ He^h ba^h che^h hlëeh^h dsa^h hi^h chaa^h jmi^h na^h, jmeey^h wa^h la^h cha^h la^h. Cher^h mah^h hi^h jmee^h na^h hiih^h kin^h, o^h kyaah^h juu^h kin^h cha^h nê^h dsa^h hi^h chaa^h na^h, ja^h ba^h lä^h ja^h jmee^h Hi^h ga^h lëe^h ngo^h na^h hiih^h kyaayh^h, wa^h ra^h ga^h tē^h jee^h jäh^h kyaah^h be^h kih^h Tää^h kyaay^h kyaah^h lä^h jëe^h angele kyaay^h.

9

¹ Jesús ko^h ka^h läh^h ga^h süih^h:

—Ma^h ra^h ju^h dsoo^h jwëeh^h hnäh^h, chaa^h ko^h llaa^h hi^h tääh^h jee^h la^h sa^h juuy^h jäh^h sa^h ga^h ma^h jëey^h ha^h lä^h ko^h la^h be^h kih^h Dio hi^h jmee^h hih^h.

Ga^h mi^h sëe^h Jesús hñii^h

(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

² Ma^h ngëe^h ga^h jñii^h jmi^h, ja^h ga^h ga^h jäh^h Jesús ma^h la^h Pee^h kyaah^h Jacobo hi^h Jwaa^h ba^h, ga^h nääy^h kah^h ta^h moh^h ñii^h. Jee^h ja^h ga^h lä^h sëe^h Jesús to^h lo^h nê^h hi^h ma^h jäh^h he^h. ³ Ga^h hii^h jih^h gyeh^h hmiih^h kih^h, ga^h töö^h jlëe^h ñih^h lä^h

tøo- hmoo-. Ni- jaa- sa- chaa- hwa- la- hi- lih- gyih- mah- jmeey- tø- jlë- lä- ja-. ⁴ Jee- ja- ga- lä- jnäa- Elia kyaah- Moisé- ga- taayh- llay- juu- kyaah- Jesús. ⁵ He- ja- ga- jah- Pee- siyh- Jesús:

—Ta- jwoh-, he- ba- che- llu- he- tøoh- jne- ko- jøh- jee- la-. Jmee- jnääh- hnë- hne- kyaah- moo-, koø- kyah-, koø- kih- Moisé-, hi- koø- kih- Elia.

⁶ Lä- jëy- ga- jwaayh-, sa- ñey- he- ma- jäh-, he- ja- ba- ga- hlëeh- Pee- lä- ja-. ⁷ Hor- ja- ja- koø- jniü-, ga- jmee- hih- jee- ma- täayh- ja-. Jee- jniü- ja- ga- lä- nuuh- ga- hlëeh- koø- juu- he- ma- jah-:

—Hi- la- na- gyuu- kyaan- hi- hnaan-. Nuuh- hnäh- kiyh-.

⁸ Ma- ga- jëy- ka- läh-, mo- so- chaa- ni- jaa-, ma- la- hñii- ba- Jesús- cheh-. ⁹ Jee- jñaa- Jesús- moh- ja- ga- taayh- juu- hi- ma- kyaayh- he-:

—Ta- jwäh- hnäh- ni- jaa-, lä- jë- he- ma- jëeh- hnäh- la- ta- ko- jiih- sa- ma- lä- jiih- Hi- ga- lëe- ngo- la- jee- kih- hi- na- juu-.

¹⁰ Ga- hoøy- juu- ja- neh- tuh- dsëy-. Pero- ta- jyoh- ko- taa-, lä- uu- hi- he- ma- ngüy- juu- kih- dsa- kyaayh- hee- hnøø- jäh- he- lä- jiih- dsa- jee- kih- hi- ma- na- juu-. ¹¹ Hi- ga- ngüy- ka- läh- juu- kih- Jesús:

—He- la- jah- ta- jwoh- kya- ley-, jmee- bii- jäh- Elia- jaa- ga- kih- Cristo?

¹² He- ja- ga- jah- Jesús:

—Ja- ba- dsoo- jah- Elia- to- në-, ya- llay- llu- lä- jë- he- cha- jee- la-. Hi- hnäh-, cha- lä- ngëeh- hnäh- he- na- sii- lä- la-: jmee- bii- jëe- wii- Hi- ga- lëe- ngo- la- hi- sa- lä- hnäa- dsih- ni- miih-? ¹³ Pero- jwëeh- hnäh-, ma- jah- ba- Elia, hi- ga- jmee- dsa- lä- të- dsë- kiyh-, lä- koø- ma- na- sii- kiyh- jaa-.

Ga- mi- hlää- Jesús- jaa- chih- hi- ma- kye- jmi- lle- hlih-

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Lä- ma- ga- lloo- Jesús- jee- tääh- lä- jë- ga- discípulo- kyaay-, ga- jëy- jwëe- dsa- ma- tääh- lä- ku- lä- jii- kiyh-, hi- ma- tääh- ta- jwoh- kya- ley- ti- chooy- juu- kyaayh-.

¹⁵ Ma- ga- jëe- lä- jëe- dsa- he- ya- jah- Jesús-, ga- jëe- dsayh-, chah- ba- ga- näay- na- jmeey- Dio- kiyh-. ¹⁶ Mah- ga- ngü- Jesús- juu- kih- dsa- he-:

—He- juu- ti- chooh- hnäh- kyaah- hi- tääh- na-.

¹⁷ Mah- ga- hlëeh- jaa- dsa- hi- ma- hää- jee- ja-, ga- jäh-:

—Ta- jwoh-, jään- jee- la- jaa- chih- nuuh- kyaan-, hi- kye- jmi- lle- hlih- hi- jmee- kaay-. ¹⁸ Wa- ha- cha- ha- jee- cheyh-, wa- ra- ga- hii- dsoo- kiyh- jmee- jmi- lle- hlih- na-, jmiy- baay- hñiiy- hwa-, hwëe- peh- neh- to- hooy-, juuy- cha- jay- mah- dsa- lä- hwääyh-. Ma- jwin- discípulo-

kyaah- he- lley- jmi- lle- hlih- na- pero- sa- ma- liyh-.

¹⁹ He- ja- ga- jah- Jesús:

—He- la- sa- hii- lä- dsoo- hoh- hnäh- hi- chaa- na-? Lih- ba- llaa- he- gyan- kyaah- hnäh-? Mo- so- lä- be- dsën- gya- ga- jnä- kyaah- hnäh-. Ya- jaa- da- chih- na- ta- la-.

²⁰ Mah- na- jaa- dsa- chih- he- cha- në- Jesús-. Ma- ga- jëe- jmi- lle- hlih- he- Jesús-, ga- sooyh- kih- chih- he- wii- jwërte-. Ga- ki- ga- bäay- hwa-, lä- jiih- ga- hwëe- peh- neh- to- hooy-. ²¹ Ja- ga- ga- ngü- Jesús- juu- kih- jmi- chih- he-:

—Ha- koh- jiih- ma- lä- hi- la- lä- na- kiyh-?

—He- laay- lä- ma- piyh- na- —ga- jah- jmi- chih- —. ²² Ja- he- koø- jiih- ma- taayh- cha- je- hi- ma- taayh- cha- jmi- he- jngü- kiyh-. Cher- mah- leh- miih- kwa- be- kin-, wa- lä- ñih- hoh- jnääh-.

²³ He- ja- ga- jah- Jesús:

—iHa- lä- ja- jwah- cher- mah- leh- miih-! Lä- jë- ba- le- kih- hi- jmee- dsoo- dsë-.

²⁴ Lä- chah- ja- ga- hlëeh- jmi- chih- he- kyaah- cha- miih- be-, ga- jäh-:

—Laa- ba- jnä- dsoo-, kwa- be- kin- mah- lä- dsoo- dsën- cha- ga- miih-.

²⁵ Ma- ga- jëe- Jesús- ngoo- dsa- kuh- jwëe- dsa-, ga- juuyh- kih- jmi- lle- hlih- he-, ga- siyh-:

—Hne- jmi- lle- koo-, jnä- jmeen- hih- go- hëe- kih- chih- na-, mo- to- jmee- ga- jwiih- kiyh-.

²⁶ He- ja- na- hoø- ga- ga- hooh- jmi- lle- hlih- he-, mah- koø- ga- koø- hä- ga- sooyh- wii- jwërte- kih- chih- he-, ja- ga- ya- hëy- ngaayh-. Ga- ja- chih- he- lä- koh- he- na- juuy-. Jwëe- dsa- ma- jah-:

—Ma- na- juu- ba- na-.

²⁷ Pero- ga- sooh- Jesús- gooy-, ga- chaayh-, chah- ba- ga- nooy-. ²⁸ Lä- ma- ga- he- Jesús- koø- cha- neh-, ga- ngü- discípulo- kyaay- juu- kiyh- jee- sa- nuu- dsa-:

—He- la- sa- ma- lä- keh- jnääh- jmi- ma- llee- jnääh- jmi- lle- hlih- he-?

²⁹ He- ja- ga- jah- Jesús- siyh-:

—Hih- jmi- lle- hlih- lä- na-, sa- hwëe- cher- mah- sa- ga- tu- dsa- kuh- hih- mah- chuy- kyaah- Dio.

Koø- ka- läh- ga- mi- jnäa- Jesús- juu- he- juuy-

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰ Ma- ga- hwëy- jee- ma- täayh- ja-, ga- näay- ta- Galilea-. Sa- hnøø- Jesús- ma- lä- ñe- dsa- ha- ta- ngëy-. ³¹ Jëeh-, ma- hlëy- discípulo- kyaay-, ma- jäh-:

—Hi- ga- lëe- ngo- la- ngëe- dsih- ja- goo- dsa- hñaa- dsë- mah- jngëy- h-. Ga- ma- hya- hnë- jmi- na- juuy-, lä- jiih- ka- läh-.

32 Pero discípulo kyaay' sa' ga'lä'ngëëy' juu' ja-, hi' ma' goyh' ma' ngüy' juu' kih' Jesús.

Hii' na' lee' jøøh' jee' jmee' Dio hih' (Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

33 Ja' ga' ga'lla' nääy' jee' jwii' Capernaum. Lä' ma' ga'taah' discípulo cha'neh' kyaah' Jesús, ga' ngüi' Jesús juu' kiyh':

—¿Hee' juu' na' ti' chooh' hnäh' lä' hä' jwë' jee' ma' ya' nøø' jne'?

34 Ti'sih' go'te' ba' ga'taayh', kih' he' ma' ti' chooy' juu' kyaah' dsa' kyaayh' lä' hä' jwë', hii' na' lee' jøøh' kih' jee' lä' jëëy'.

35 He' ja' ga' gya' Jesús mah' ga' hlëëyh' lä' jëë' gya' tuu' discípulo he', ga' süyh':

—Cher'mah' hi' hnøø' lee' jøøh', ta' wa' jmääy' hñiiy' jøøh', wa' jmeey' ta' he' kih' lä' jëë' ba'.

36 Hi' lä' chah' ja' ga'tëëyh' jaa' gyuu-, ga' cheeyh' jee' kiyh' ja-. Ja' ga' ga' eey', mah' ga' jäh'y':

37 —Hi' jmee' he' kih' jaa' gyuu- lä' la' kwaat' kin', jnä' he' hi' jmääy' he'. Hi' hi' jmää' jnä' he', jmeey' he' kih' Dio hi' ga' chee' jnä'.

Hi' sa' na'høøh' jnän' laay' dsa' kyaah' jne' (Mt. 10:42; Lc. 9:49-50)

38 Ga' jmeeh' jwaa' juu' kih' Jesús: —Ta' jwöh', ma' jëë' jnääh' jaa' hi' hwëë' jmi' lle' hlih' lä' hih' kyah', he' ja' ga' ha' jnääh' kiyh', jëëh' sa' ngëy' kyaah' jnääh'.

39 Pero Jesús ga' süyh' lä' la':

—Ta' ha' hnäh' kiyh'. Jëëh', ni' jaa' sa' chaa' hi' jmee' koo' he' juh' gaa' lä' hih' kin', mah' chah' ba' hlëëyh' wii' kin'. 40 Hi' sa' hnee' kyaah' jne', dsa' kyaah' ba' jne' he'. 41 Wa' hi' cha' hi-, hi' kwëëh' hnäh' koo' va' jmi' dsë', kih' he' laah' hnäh' kyaah' Cristo, ma' ra' ju'dsoo' jwëëhn' hnäh', lä' hmaah' ba' jñeey'.

Goo' la' kih' hi' jmee' tēh' dsa' kyaah' (Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

42 Wa' hi' cha' hi-, hi' jmee' tēh' jaa' hi' mäh' la' hi' ma' lä' dsoo' dsë' kin', llu' ga' la' kiyh' wa'ra' jäh' kih' hñuu' dsa' luuy' koo' cha'too' kih' molii' mah' hmääh' dsih' cha' jmi' ñeeh'. 43 He' ja' cher'mah' ma' gooh- ga' jmee' täh' kyaah' dso' kye-, hnäh' go'te' ba'. Llu' ga' kyah' gwaah' jee' tääh' hi' na' jiih', tuuh' ma' gooh-, lä' koh' ga' he' goh' cha'je' kyaah' lä' to' ma' gooh- jee' mo' so' uu' jih' koh'. 44 Jee' ja' sa' juu' jah' hi' ni' sa' uu' je' jih' koh' jih' lih'. 45 Hi' lä' ja' ka' läh' cher'mah' ma' tüih' ga' jmee' täh' kyaah' dso' kye-, hnäh' go'te' ba'. Llu' ga' kyah' gwaah' jee' tääh' hi' na' jiih', tuuh' ma' tüih', lä' koh' ga' he' goh' cha'je' kyaah' lä' to' ma' tüih' jee' mo' so' uu' jih' koh'. 46 Jee' ja' sa' juu' jah' hi' ni' sa' uu' je' jih' koh'

jih' lih'. 47 Hi' cher'mah' mi' nēh' ga' jmee' täh' kyaah' dso' kye-, lle' go'te' ba'. Llu' ga' kyah' gwaah' jee' tääh' hi' na' jiih' kyaah' koo' mii' mi' nēh' lä' koh' ga' he' goh' kyaah' lä' to' mii' mi' nēh' cha'je-. 48 Jee' ja' sa' juu' jah', hi' ni' sa' uu' je' jih' koh' jih' lih'. 49 Lä' jëë' dsa- lä' ñee' kyaah' je-, hi' lä' jë- he' kwëëh' dsa- Dio né' na' hyoo', kyaah' ñe' ba' lä' ñii'. 50 Llu' ba' ñe' pero wa' ga' dsaah' he' ñii' kih', ha' lä' lii' ka' läh' ñii'. Wa' cha' ba' ñe' kyah' hnäh' mah' go'taah' hnäh' llu' kyaah' dsa' kyaah'.

10

Ga' jäh' Jesús ha' lä' la' he' beë' dsa- øøh' (Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

1 Ya' hëë' Jesús jee' jwii' Capernaum ja-, ngooy' ta' hwa' Judea, hi' ñeey' ta' hn- gaah' jmi- Jordan. Koo' ka' läh' jwëë' dsa- ga'lla' nää' ma' ga' llooy' jee' ja', hi' lä' chah' ja' ga' llooy' hlëëyh' dsa- lä' koo- tēëy' jmeey' lä' jë' jiih'. 2 Jee' ja' ga'lla' nää' koo' kiyh' ko' laa' fariseo he' ma' kay' dsëy', ga' ngüy' juu' kiyh':

—¿Che' cha' jwë' beë' dsa- dsa- më' kyaah'?

3 He' ja' ga' jeeh' Jesús juu' kiyh': —¿Ha' lä' jäh' nuuh' he' ga' kwëëh' Moisé jne'?

4 He' ja' ga' jäh' fariseo: —Ga' kwa' ba' Moisé jwë' he' beë' dsa- øøh' pero chooyh' koo' mo' je- jee' beey' øøyh'.

5 He' ja' ga' jeeh' Jesús juu' kiyh': —Kih' he' chaa' hnäh', he' ja' ba' ja' ga' jäh' Moisé lä' ja-. 6 Pero lä' ma' to' nē' ma' ga' jmee' Dio jmi' gyuu' la-, "ga' jmää' Dio hi' më' hi' nuuh'." 7 "He' ja' ba' beë' dsa' nuuh' cho' jmi' mah' gay' kyaah' dsa' më' kyaay'. 8 Jee' lä' uuy' laay' jaa' ba' laay'." Lä' ja' mo' so' laay' uuy', jaa' ba' ma' laay'. 9 Heh' lä' ja-, hi' ma' laa' jaa' kaa' Dio, sa' lle' kih' laay' —ga' jäh' Jesús.

10 Lä' koo- ma' tääh' discípulo kyaay' cha'neh', koo' ka' läh' ga' ngüy' juu' kih' Jesús ha' lä' la' he' beë' dsa- më'. 11 Mah' ga' jeeh' Jesús juu' kiyh':

—Cher'mah' hi' ga' beë' dsa- më' kyaah' mah' kaay' jñah', he' ma' jmeey' dso' kye- ba' ja' kih' hi' to' nē'. 12 Hi' cher'mah' dsa- më' ga' bii' kih' dsa' nuuh' kyaay' mah' kaay' jñah', he' ma' jmeey' dso' kye- ba' ja' —ga' jäh' Jesús.

Ga' mi' jaa' Jesús gyuu' (Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

13 Ma' dsa- nää' dsa- dsa' jaa' gyuu' kyaah' cha' nē' Jesús mah' kyey' gooy' nē' kiyh', pero discípulo ga' juuh' kih' dsa' he'. 14 Ma' ga' jëë' Jesús ha' lä' jmee' discípulo, sa' ga' tih' dsëy', he' ja' ga' jäh'y':

—Kwa' jwë' ya' nää' gyuu' ta' la' kin'. Ta' ha' hnäh' kiyh', jëëh' hi' laa' lä' koo- gyuu-,

hi- he' ba' jaa' Dio la' hih' kih'. 15 Ma' ra- ju'dsoo' jwe'ehn- hnah', hi- sa' heeh- jaa' Dio la' hih' kih' la' koo' heeh- jaa' gyuu-, sa' heyh' jee' jmee- Dio hih- —ga' jah' Jesus.

16 Ja- ga' ga' eey' ma' jaa' ma' jaa' gyuu-, ga' kyey- gooy- ne' kih', mah' ga' mi- jaa'y'.

Jaa' dsa- kwaq- hi- cha- kuu' ga' hleeh- kyaq' Jesus

(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

17 Ma' ga' he' Jesus jwe' ngoo', ja' jaa' dsa- ko- chih', ga' juuh' jne' cha'ney' mah' ga' ngiy' juu' kih' Jesus, ga' jayh':

—Hne- hi- laa' Ta' jwoh' lluu', zhe- hnø' jmeen' mah' te'ehn' jee' mo' so' juun'?

18 Mah' ga' jah' Jesus ga' siyh':

—zChe' neh' hne- he- laan' llun'? Jeeh' ni- jaa- hi- lluu' sa' chaq-, jaa- Dio ba' hi- lluu'. 19 Ma' kyuuh- ba' hne- la' je- mada' kih' Dio: “Ta' kaah- hi- laa' kyaq' jnah', ta- jngëeh- dsa-, ta' hii' kih' dsa-, ta' jmee- dsoo' kih' juu' ta' juu', ni- ta' mi- gaa' dsa-. Wa' hnaah- maa' kyaq' taa' kyaq'.”

20 He- ja- ga' jah' dsa- he' siyh':

—Ta' jwoh', la' je- he- na- ma- mi- ten' la' jiih' ma' mah'n'.

21 Peer' ga' tih' dsë' Jesus ga' jëy' dsa- he', mah' ga' siyh' ka' lah':

—Hnø' ga' koo' he- jmeeh'. Gwaah- go- hni' la' je- he- cha- kyah' mah' go- kwëeh- la' jëe- hi- ta- ñee-. La' ja- ba' la' cha- cha' miih- kyah' gyuu' jmi- gyuu-. Ma' ngëe' he- ja-, ja' ga' na' ñeeh, jaa'h' cru' kyaq' mah' jmeen' ko- joh' —ga' jah' Jesus.

22 Ma' ga' nuu' dsa- he' juu' ja-, ga' hee' dsëy' go- te-. Mah' ngaayh' ti- mee' dsëy' kih' he- ma' chay- cha' miih- kuu'. 23 He- ja- ga' jëe' Jesus dsa- hi- ma' taa'h' la' ku' la' jii' jee' ma' cheyh' ja-, ga' jayh':

—Ha- koh' sa' jwe'eh' la' kih' dsa- cha- kuu' heyh' jee' jmee- Dio hih'.

24 Ma' ga' nuu' discipulo kyaq' la' ja-, ga' taa'yh' jëe- dsayh-. Hi- ga' jah' Jesus ka' lah':

—Gyuu' kyaan-. Jaa' dsa- hi- kye- o- joh- dsë- kih' kuu' kiyh', ha' koh' sa' jwe'eh' la' kiyh' heyh' jee' jmee- Dio hih-. 25 Sa- ga' jwe'eh' la' kih' jaa' camey- ngëe- to' gwa' koo' hma- kuu' la' koh' ga' he- heh' jaa- dsa- cha- kuu' jee' jmee- Dio hih'.

26 Cha- ga' miih- ga' la' dsaq- dsë' discipulo ma' ga' nuuy' juu' ja-, he- ja- ga' hleeyh' dsa- kyaq' ga' jayh':

—zHii' ba' laa' ja-?

27 He- ja- ga' jëe' Jesus jee' taa'yh' ja-, mah' ga' jayh':

—He- sa- la- keh' dsa- jmi' jmee', sa' la' la- na- kih' Dio. Jeeh' ga' la' je- ba' liyh' jmeey'.

28 He- ja- ga' loø' Pee' siyh':

—Ma- ja- ba' la' je- he- cha- kyaq' jnaäh' mah' jmee' jnaäh' ko- joh' kyaq' hne-.

29 He- ja- ga' jeeh- Jesus juu' kiyh':

—Ma' ra' ju'dsoo' jwe'ehn- hnah'. La' jëe- hi- ma' tuu- dsë' ma' hwëe- cha'neh' kih', ma' beey' dsa- me' øy' dsa- ñuu- øy', ma' beey' cho'jmiiy', ma' beey' dsa- me' kyaq', ma' beey' chih- kyaq', o ma' bey' hwa' kiyh' kwaat' kin' hi' kih' ju'hmëe', 30 hi- he' hyoh- hña- loo' ga' la- na- la' koh' ga' he- ga' ja' kiyh' jmi- gyuu- la-. Hyoyh- hne', jee' dsa- me' øy' dsa- ñuu- øy', jee' chooy', jee' chih- kyaq', hyoyh- hwa', hi- jëy' wi' jmi- gyuu- la-. Hi- jmi- gyuu- he- na' ga' la' jna-, te'ey' jee' mo' so' juuy'. 31 Pero, jwe' hi- laa' kwaat' jee' kyah' hnah' na', hi- he' lee' mah' ga' ma' ja-. Hi- hi- sa' laa' kwaat' jee' kyah' hnah' na', hi- he' lee' joh'.

Ngoo' hne- jiih' jmeeh' Jesus juu' he' juuy' (Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

32 La- ma' haä' bih' jwe' ngooy' ta' Jerusalén, hi- kaah' kiyh' ga' naa' la' jëe- hi- ga' jmee' ko- joh' kyaq'. Pero jëe- dsayh- hi- ma' goyh' ma' chaq' kaah'.

Ja' ga' ga' teë- Jesus kah' la' jëe- gyatuu' discipulo, ga' loø' jmeeyh' juu' ha- la' dsa- ngëe' ta' cha'ne':

33 —Na' dsa' nøø' jne' ta' Jerusalén, jee' oo- ngëe' dsa- Hi- ga' lëe- ngo' la- kih' jmi- dsa- kaah', hi- ngëe' kih' ta' jwoh' kyaq' ley. Hi- he' baäh- jna- dsoo' mah' jngëeh' dsa- jna-. Ja' ga' ngëe' jna' ja' goo- dsa- hi- sa' laa' judiu. 34 Mi- kwayh' jna-, jmi' baay' jna-, ti' hney' jna-, ja' ga' jngëe' jna-. Pero la' jiih' ka' lah' ga' ma' hya- hnë- jmi'.

Jacobo kyaq' Jwaa' ga' ngiy' he- gyay' jwoo' kih' Jesus

(Mt. 20:20-28)

35 Ma' ngëe' he- ja-, Jacobo kyaq' Jwaa' joo' Zebedeo ga' naäy' chuh' kih' Jesus mah' ga' jayh':

—Ta' jwoh', hnøø- jnaäh' jmeeh' he- ngii' jnaäh' la-.

36 —zHee- hnooh- hnäh' jmeen' kyah' hnäh'? —ga' jah' Jesus.

37 —Kwa' jwe' dsa' tooh' jnaäh' jwoo' kyah' jee' nah' joh' he- jmeeh' hih-, jaa- jwoo' ra- lluu' hi' jaa' jwoo' ra- keh' kyah' — ga' jayh' siyh' Jesus.

38 He- ja- ga' jah' Jesus siyh':

—Sa' neh' hnäh' he- na- ngiih' hnäh'. zChe' taa'h- hnäh' jëeh' hnäh' lli' wi' he- na' ga' jëen'? zChe' la- be' hoh' hnäh' dsa- ngëeh' hnäh' he- wi' he- na' ga' dsa- ngëen'?

39 He- ja- ga' jayh':

—Taa- ba' jnaäh'.

Mah' ga' jah' Jesus:

—Ma' ra- he- jëeh' ba' hnäh' lli' wi' he- na' ga' jëen-, hi' dsa- ngëeh' hnäh' he- wi' he- na' ga' dsa- ngëen-. 40 Pero he- nah' hnäh' jwoo' ra- lluu' o' jwoo' ra- keh' kin-, sa'

ga⁺ tēēn⁺ kwan⁺. He⁻ ja⁻ hyoh⁻ hi⁻ na⁻ lleeh⁺ kyaah⁺ Tāā⁺ kyaan⁺ ba⁺ ja⁻.

⁴¹ Jee⁻ lā⁻ jēē⁻ gyaā⁻ discipulo ga⁻ lā⁻ lleē⁺ ma⁺ ga⁻ nuuy⁺ hlēēh⁺ Jwaa⁺ kyaah⁺ Jacobo lā⁻ ja⁻.

⁴² He⁻ ja⁻ ga⁻ hlēēh⁺ Jesús lā⁻ jēē⁻ discipulo, ga⁻ jāyh⁺:

—Neh⁺ ba⁺ hnāh⁺ lā⁻ koo⁻ jmee⁺ dsa⁻ ta⁺ hi⁻ jmee⁺ hih⁺ kih⁺ dsa⁻ gooy⁺, kaayh⁻ lā⁻ lla⁻ dsēy⁺. Dsa⁻ kaah⁺ he⁻ lā⁻ tē⁻ dsēy⁺ kaayh⁻ dsa⁻ gooy⁺. ⁴³ Pero jee⁻ kyah⁺ hnāh⁺ sa⁻ cha⁻ he⁻ kih⁺ jmeeh⁺ hnāh⁺ lā⁻ ja⁻. Hi⁻ hnōō⁺ lee⁺ jōōh⁺ ga⁻ kih⁺ lā⁻ jēē⁻ hnāh⁺, hi⁻ he⁻ tēē⁻ jmee⁺ ta⁺ he⁻ kih⁺ lā⁻ jēē⁻ ba⁺. ⁴⁴ Hi⁻ hnōō⁺ ka⁻ nē⁺ kih⁺ jee⁻ lā⁻ jēē⁻, hi⁻ he⁻ tēē⁻ jmeey⁺ ta⁺ he⁻ kih⁺ lā⁻ jēē⁻ ba⁺. ⁴⁵ Jēēh⁺, Hi⁻ ga⁻ lēē⁻ ngo⁻ la⁻ sa⁻ ma⁻ jay⁻ mah⁺ jmee⁺ dsa⁻ ta⁺ he⁻ kiyh⁺, ma⁻ jay⁻ mah⁺ jmeey⁺ ta⁺ he⁻ kih⁺ dsa⁻ ba⁺. Ma⁻ jay⁻ mah⁺ kwaay⁺ hñii⁺ juuy⁺, he⁻ ja⁻ kēē⁺ mah⁺ lāā⁺ jwēē⁺ dsa⁻.

Ga mi hlāā Jesús Bartimeo hi ma tuu⁺
(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶ Ma⁻ ngēē⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻ lla⁻ nāāy⁺ jwii⁻ Jericó. Lā⁻ ma⁻ ya⁻ hēē⁻ Jesús Jericó kyaayh⁺ discipulo, hi⁻ kyaah⁺ jwēē⁻ dsa⁻, ga⁻ ngēēy⁺ jee⁻ ma⁻ gya⁻ jaa⁻ dsa⁻ tuu⁺ hi⁻ ma⁻ ngii⁺ kuu⁺ kih⁺ dsa⁻. Dsa⁻ tuu⁺ he⁻ ma⁻ cheē⁻ Bartimeo, joo⁺ Timeo. ⁴⁷ Ma⁻ ga⁻ nuuy⁺ ngoo⁻ ya⁻ jāh⁻ Jesús dsa⁻ chaā⁻ Nazaret, ga⁻ lōōy⁺ hlēēyh⁺ kī⁻ gaa⁻, ma⁻ jāyh⁺:

—Jesús, hne⁻ hi⁻ lāā⁻ sa⁻ ju⁻ kih⁺ David, wa⁻ lā⁻ ñih⁺ hoh⁺ ki⁻ jnā⁻.

⁴⁸ Jwēē⁻ dsa⁻ ga⁻ juu⁺h⁺ kiyh⁺, mah⁺ sa⁻ tooyh⁺ miih⁺. Pero dsa⁻ he⁻ cha⁻ ga⁻ miih⁻ miih⁺ ma⁻ tooyh⁺:

—Hne⁻ hi⁻ lāā⁻ sa⁻ ju⁻ kih⁺ David, wa⁻ lā⁻ ñih⁺ hoh⁺ ki⁻ jnā⁻.

⁴⁹ Ja⁻ ga⁻ noo⁻ Jesús, ga⁻ jmeey⁺ mada⁻ he⁻ dsa⁻ kyaā⁻ dsih⁺. He⁻ ja⁻ na⁻ kyaā⁻ dsih⁺, mah⁺ ga⁻ jāh⁻ dsa⁻ siyh⁺:

—Ta⁻ ka⁻ huu⁺ dsē⁻, noo⁻ tēēyh⁻ hne⁻.

⁵⁰ Lā⁻ chah⁺ ja⁻ ga⁻ jñuuyh⁺ hmiih⁺ he⁻ ma⁻ na⁻ bāāyh⁻, ga⁻ nooy⁻ ko⁻ chih⁺, ngooy⁺ jee⁻ cheh⁺ Jesús. ⁵¹ Mah⁺ ga⁻ jāh⁻ Jesús siyh⁺:

—¿Hee⁻ hnooh⁻ jmeen⁻ kyah⁺?

He⁻ ja⁻ ga⁻ jāh⁻ dsa⁻ tuu⁺ he⁻:

—Ta⁻ jwoh⁺, hnoon⁺ lā⁻ jnā⁻ mi⁻ nēn⁻.

⁵² Mah⁺ ga⁻ jāh⁻ Jesús siyh⁺:

—Gwaah⁻ ba⁺ hne⁻ kyah⁺. Kyaah⁺ he⁻ ma⁻ dsoo⁻ hoh⁺ na⁻, ma⁻ jā⁻ ba⁺ kyah⁺.

Hi⁻ lā⁻ chah⁺ ja⁻ ga⁻ lā⁻ jnā⁻ mi⁻ nēy⁻ hi⁻ ngooy⁺ kyaah⁺ Jesús.

11

Ga he⁺ Jesús na dsēē⁻ burr⁻ jwii⁻
Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Ja⁻ ga⁻ tēēy⁻ Jerusalén ga⁻ nāāy⁺ chuuh⁺ jwii⁻ Betfagé kyaah⁺ Betania. Hi⁻ jāh⁻ ba⁺ nōō⁺ jwii⁻ ja⁻ kih⁺ moh⁺ Olivo. Jee⁻ jwii⁻ ja⁻ ga⁻ cheē⁻ Jesús uu⁻ discipulo. ² Ga⁻ siyh⁺:

—Go⁻ nāā⁻ hnāh⁺ ta⁻ jee⁻ jwii⁻ he⁻ nōō⁺ ta⁻ cha⁻ nē⁻. Wa⁻ ra⁻ ga⁻ tēēh⁻ hnāh⁺ jee⁻ oo⁻, jnāāh⁺ hnāh⁺ jaa⁻ burr⁻ māh⁺ hi⁻ na⁻ hñuu⁺h⁺, hi⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻ wii⁻ dsa⁻. Ja⁻ cheeh⁺ hnāh⁺ mah⁺ ya⁻ jāāh⁻ hnāh⁺ ta⁻ la⁻. ³ Cher⁺ mah⁺ chaā⁻ hi⁻ ngii⁺ juu⁺ kyah⁺ hnāh⁺, he⁻ la⁻ jmeeh⁺ hnāh⁺ lā⁻ na⁻, ja⁻ jwii⁻ hñih⁺: “Jmee⁺ bii⁺ kih⁺ Dsa⁻ jōōh⁺ kyaā⁻ jnāāh⁺ ba⁺ la⁻, chah⁺ ba⁺ ya⁻ jāā⁻ jnāāh⁺ ka⁻ lāh⁻.”

⁴ He⁻ ja⁻ ga⁻ nāāy⁺ hi⁻ ga⁻ jnāāh⁺ bih⁻ burr⁻ he⁻ ma⁻ cheh⁺ cha⁻ jwē⁻, na⁻ hñuu⁺h⁺ chu⁺h⁺ kih⁺ koo⁻ ho⁻ haah⁺, mah⁺ ga⁻ lōōy⁺ cheeyh⁻ burr⁻ he⁻. ⁵ Pero dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tāāh⁻ jee⁻ ja⁻, ga⁻ ngii⁺ juu⁺:

—¿Hee⁻ jmeeh⁻ hnāh⁺, he⁻ la⁻ cheeh⁺ hnāh⁺ burr⁻ na⁻?

⁶ He⁻ ja⁻ ga⁻ siyh⁺ lā⁻ koo⁻ ga⁻ jāh⁻ Jesús. Ja⁻ ga⁻ ga⁻ kwa⁻ dsa⁻ he⁻ jwē⁻. ⁷ Hi⁻ na⁻ jāāy⁻ jee⁻ cheh⁺ Jesús mah⁺ ga⁻ kye⁻ dsa⁻ hmiih⁺ kih⁺ ka⁻ luu⁻ burr⁻ he⁻. Ja⁻ ga⁻ ga⁻ wii⁻ Jesús ngoo⁻. ⁸ Jwēē⁻ dsa⁻ ga⁻ ja⁻ hmiih⁺ kih⁺ cha⁻ jwē⁻ jee⁻ ngooy⁺ ja⁻ hi⁻ jñah⁺ ga⁻ hnā⁻ ñiih⁺ hma⁻ ga⁻ jay⁻ cha⁻ jwē⁻. ⁹ Dsa⁻ hi⁻ chaā⁻ kaah⁺, kyaah⁺ hi⁻ ga⁻ nāā⁻ jāā⁻ ma⁻ tooyh⁻ cha⁻ miih⁻ miih⁺ ma⁻ jāyh⁺:

—¡Hosanna! ¡He⁻ ba⁺ che⁻ jōōh⁺ hi⁻ ja⁻ na⁻ lā⁻ hih⁺ kih⁺ Dsa⁻ jōōh⁺ jñān⁺! ¹⁰ ¡Dio kyaah⁺ hi⁻ na⁻ ga⁻ jmee⁺ hih⁺ lā⁻ koo⁻ ga⁻ jmee⁺ dsa⁻ jōōh⁺ jñān⁺ David! ¡Peer⁺ jōōh⁺ hi⁻ gya⁻ gyuu⁺h⁺!

¹¹ Ja⁻ ga⁻ ga⁻ he⁻ Jesús jee⁻ jwii⁻ Jerusalén, ngooy⁺ ta⁻ jee⁻ chih⁺ gwah⁺ juu⁺h⁺. Ma⁻ ngēē⁻ ma⁻ jēēy⁻ lā⁻ ku⁻ lā⁻ jii⁻ jee⁻ chih⁺ gwah⁺ ja⁻, ya⁻ hēēy⁻ ngaayh⁺ ta⁻ Betania kyaayh⁺ lā⁻ jēē⁻ gya⁻ tuu⁺ dsa⁻ kyaay⁺. Jēēh⁺ ma⁻ ngoo⁻ ga⁻ hloo⁻ jmi⁻ ja⁻.

Ga jwā Jesús dso jwii⁻ kih⁺ chaah⁺ higo
(Mt. 21:18-19)

¹² Ma⁻ ga⁻ jnā⁻ jyoh⁺ jmi⁺, ga⁻ hwēēy⁻ ka⁻ lāh⁻ jee⁻ jwii⁻ Betania, ja⁻ kyoh⁺ Jesús. ¹³ Uu⁺ ga⁻ ga⁻ jēē⁻ Jesús koo⁻ chaah⁺ hma⁻ higo mah⁺ ngooy⁺ na⁻ jēēy⁻ che⁻ hii⁻ mi⁺. Ma⁻ ga⁻ lloo⁻ jee⁻ chih⁺ chaah⁺ hma⁻ ja⁻, ma⁻ la⁻ moo⁻ jmah⁺ ba⁺ ma⁻ chooh⁺. Jēēh⁺, ja⁻ jii⁻ kih⁺ ja⁻. ¹⁴ He⁻ ja⁻ ga⁻ jāh⁻ Jesús sih⁻ chaah⁺ hma⁻ ja⁻:

—Ni⁻ koo⁻ mi⁻ kyah⁺ mo⁻ so⁻ kuh⁻ dsa⁻ ka⁻ lāh⁻ jih⁺ koh⁺ jih⁺ lih⁺.

Hi⁻ ga⁻ nuu⁻ discipulo kyaay⁺.

Ga hwēē Jesús dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tāāh⁻ hñii⁺ jee⁻
chih⁺ gwah⁺

(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ Ma⁻ ngēē⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻ lla⁻ nāāy⁺ Jerusalén, ja⁻ ga⁻ ga⁻ lloo⁻ Jesús ho⁻ hne⁻ kih⁺ gwah⁺ juu⁺h⁺, hi⁻ ga⁻ lōōy⁺ hēēy⁻ kih⁺ lā⁻ jēē⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ lla⁻ hmooh⁺. Ga⁻ saa⁻ ga⁻ jaay⁻ na⁻ mes⁻ kih⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ mi⁻ si⁻ kuu⁺, hi⁻ ga⁻ saa⁻ ga⁻ jaay⁻ lā⁻ jē⁻ he⁻ la⁻ kih⁺ hi⁻ ma⁻ hnēē⁻ juu⁻.

¹⁶ Mo⁻ so⁻ ga⁻ kway⁺ jwē⁻ ma⁻ ngēē⁻ dsa⁻ jee⁻ ja⁻ kyaah⁺ lōō⁺ kih⁺ mah⁺ ma⁻ llay⁻ hmooh⁺.

¹⁷ Hi⁻ ga⁻ hlēēyh⁺ dsa⁻ ga⁻ siyh⁺:

—¿Che' sa' na sūh' lā-la' juu' kih' Dio? "Hne' kin' la' lā-chee' hne' jee' ngii' lā-jēē' dsa- jmi' gyuu' kih' kih' Dio." Pero hnäh', ma' jmeeh' hnäh' lā-koo' too' jee' dsa' taah' dsa' hū' ba'.

¹⁸ Ga'nuu' ta'jwoh' kyaa' ley hi' lā-ja' dsa-kaah' kyaa' jmi' dsa- ka-läh' ha' lā- ga'jmeē' Jesús. He' ja' ma' hnooyh' ha' lā- jwē' jee' ma' jngēēyh', pero ma' gayh' Jesús. Jēēh' jwēē' dsa- ma' tāäh' ma' jēē' dsah' ha' lā-la' nuuh' kihy'. ¹⁹ Ta' ga'hloo' ja', ya' hēē' Jesús jee' jwii' ja', ngaayh'.

Ga'lä'kii' chaah' hma' higo
(Mt. 21:20-22)

²⁰ Ta'la' hoo' jyoh' jmi' ja', ga'ngēēy' ka-läh' jee' ma' chih' chaah' hma' higo. Ga'jēē' discípulo kyaa' Jesús ma' lā-kii' go'te' chaah' hma' ja'. ²¹ He' ja' ga'lā-dsooh' dsē' Pee', ga'jäyh':

—Jēē' da' Ta'jwoh', ma' lā-kii' hma' higo he' ga'jwäh' dso'jwii' kih' lloo'.

²² Hi' ga'jēēh' Jesús juu' kihy', ga'siiyh':

—Wa' lā-dsoo' hoh' hnäh' kih' Dio.

²³ Ma'ra' ju'dsoo' jwēēhn' hnäh', cher'mah' hi' ga'jäh' siih' moh' la': "Jnuuh' jee' na', jwāā' hñaa'h' cha'jmi' fēeh'", hi' cher'mah' lā-kaa' tuh'dsēy' ga'ngiiy', hi' cher'mah' ga'jmeey' dsoo' le', ma'ra' he' le' ba' he' ma'ngiiy' ja'. ²⁴ He' ja' jwēēhn' hnäh', lā-jē' he' ngiih' hnäh' kih' Dio, jmeē' hnäh' dsoo' ma'hñah' hnäh', hi' lā-ja' ba' hñah' hnäh'. ²⁵ Hi' jee' tāäh' hnäh' ngiih' hnäh' kih' Dio, jmeē' jōh' hoh' hnäh' cher'mah' hi' kyaah' hä' hoh', mah' lā-ja' Tää' jnän' hi' gya' gyuu'h' jmeē' jōh' dsē' kih' lā-jē-dso'kye' kyah' hnäh'. ²⁶ Jēēh', cher'mah' sa' jmeeh' hnäh' jōh' hoh' hnäh' kih' dsa', ni' lā-ja' Tää' jnän' hi' gya' gyuu'h' sa' jmeē' jōh' dsē' kih' dso'kye' kyah' hnäh'.

He' ja' gyuu'h' ba' hih' he' jmeē' Jesús
(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

²⁷ Ga'lloo' Jesús ka-läh' Jerusalén kyaah' discípulo. Ga'ngēēy' ta' jee' chih' gwah'. Jee' ja' ga'lla-nää' dsa-kaah' kyaa' jmi' dsa', kyaah' ta'jwoh' kyaa' ley, hi' lā-jēē' dsa-gyuu'h'. ²⁸ Hi' ga'jäh' dsa' he' siiyh':

—¿Che' cha' jwē' kyah' he' jmeeh' lā-jē' he' na'? ¿Hii' kih' hih' he' jmeeh' lā-na'?

²⁹ He' ja' ga'jēēh' Jesús juu' kihy', ga'siiyh':

—Ngii' koo' mi'juu' kyah' hnäh' ka-läh'. Jēēh' da' hnäh' kin' jāā', ja' ga' jwahn' hi' kih' hih' he' jmeen' lā-la'. ³⁰ ¿Hii' ga'jmeē' hih' he' ga'chaa' Jwaa' dsa- jmi', che' Dio o che' dsa' nuuh'? Jmeeh' da' hnäh' juu' kin' —ga'jäh' Jesús.

³¹ Jee' tāāyh' ja' ma' llay' juu' kyaah' dsa-kyaa'yh', ma' jäyh':

—Cher'mah' ga'jäh' jne', hih' kih' Dio ba' ja', Jesús jäh': "¿He' la' sa' ga'lā-dsoo' hoh' hnäh' kihy' ga' ja'?" ³² Hi' cher'mah'

ga'jäh' jne', ja' hih' kih' dsa- ba' ja', lā-lleē' dsa' jwii' —ma' jäh' dsa' kaah' he'.

Cha-miih' ma' gayh' dsa-gooy', jēēh' lā-jēē' dsa- ma' jmāā' kwaat' Jwaa' ma'ra' he' ma' laa' jaā' hi' ma'ngēē' juu' kih' Dio.

³³ He' ja' ga'jäh' dsa-kaah' he' ga'siiyh' Jesús:

—Sa' ñe' jnāäh'.

Mah' ga'jēēh' Jesús juu' ka-läh', ga'siiyh':

—Ni' jnā' sa' jmeeh'n' juu' hii' ga'jmeē' hih' he' jmeen' he' la'.

12

Juu' na-hmäā' lā-koo' la' kih' dsa- hi' ga'hoo' ta' kih' jñah'

(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

¹ Jee' ja' ga'lōo' Jesús hlēēyh' dsa' he' kyaah' juu' na-hmäā', ga'jäyh':

—Ga'tāā' jaā' dsa' nuuh' koo' nää' chaah' wii' jēh' hi' ga'jney' lā'ku' lā-jii' hi' ga'mi'lluy' jee' ma' hwēēy' jmi'h' mi' jēh'. Ga'chihy' koo' na'hyah' he' ñii' jee' ga'wii' dsa- hi' ga'taah' ga'hoo' jee' na'jnāā' chaah' jēh'. Ma' ga'la' he' ja', ga'tooyh' goo' dsa' he' hoo'y' ma' tō'dsaah'. Ja'ga' ya'hēēy' ngooy' uu'. ² Ma' ga'lloo' jii' kih' mi' jēh' ja', ga'cheey' jaā' moz' kyaay' jee' ma' tāäh' dsa- hoo' ta' kihy' mah' ma' koo'y' heey' he' ma' tēēy'. ³ Ma' ga'lloo' moz' he' jee' na'jnāā' chaah' jēh' kih' dsa' juuy', dsa- hi' ma' tāäh' hoo' he' ga'saah' dsih', ga'kway' kih' hi' ga'hēēy' kih' ta'jmah'. ⁴ Ja' ga'ga'cheey' jñah' ka'lah' moz' kyaay' jee' ma' tāäh' hi' ma' hoo' ta' kihy'. Lā'ja' ga'tey' kuu' kih' hi' he', lā'jiih' ga'la' dsoo' lley' mah' ga'hēēy' kih' kyaah' o' hih'. ⁵ Koo' ka-läh' ga'chee' dsa' juu' he' jñah' dsa' kyaay'. Hi' he' ga'jngēēyh'. Hi' ngoo' bih' cheey' dsa' lā-ja'. Ko'llaa' hi' he' ga'hi' hi' ko'llaa' hi' he' ga'jngēēyh' go'te'. ⁶ Ma' ga'dsaa' lā-jēē' moz' kyaay', ma' chaa' ga'jaa' chih' kyaay' hi' hnāāy' cha-miih'. Hi' he' ga'cheey' jee' ga'dsaa'. Ma' jmeey' huu'dsē': "Go' jmeē' ga' dsa' oo' he' kih' chih' kyaan' la'." ⁷ Ma' ga'jēē' dsa- hi' ma' hoo' chaah' jēh' ja', ja' chih' he', ga'taayh' ga'llay' juu' kyaah' dsa' kyaayh': "Hi' oo' na', hi' jā' kyaah' ta' jnän' la'. Wa' jngēēh' jñih' mah' jän' kyaah' heey' he' ma' tēēy'." ⁸ He' ja' ga'saayh' chih' he' mah' ga'jngēēyh'. Ja' ga' na'beey' ta' ka'hne' jee' ma' na'jnāā' chaah' jēh' ja'. ⁹ ¿Ha' lā' jmeē' dsa' juu' laah' hnäh'? —ga'jäh' Jesús— . Lloo' dsa' juu' jēh' mah' mi'llaay' hi' jmeē' ta' ja' mah' tooyh' goo' jñah' dsa- hi' jmeē' ta' kihy'. ¹⁰ ¿Che' sa' ma' heh' hnäh' juu' kih' Dio jee' na' sii' lā-la'?

Ja'ba' kuu' he' sa' ga'tih' dsē' tē'hyah', he' ja' ba' ga'jā' lā-koo' mi'kuu' he' kye- dsa- to-nē' kih' koo' hne' juuh'.

¹¹ He' la' ga'jmeē' hñii' Dio,

he' ja' dsaā' dsē' jne', ga' jāh' Jesús.
 12 He' ja' ma' hnøø' dsa' kaaħ' he' ma' saayh' Jesús. Jēēh', ga' tah' dsēy' he' ga' hlēēh' Jesús kiyh' kyaah' juu' he' na' hmāā' ja'. Pero ma' goyh' kyaah' dsa' hi' ma' t̄āāh' jee' ja', he' ja' sa' ga' la' ma' saayh' Jesús, ga' nāā' bih'.

Kwaat' kih' ku' sih'
 (Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

13 Ga' taah' dsa' fariseo juu' kwee' kyaah' dsa' kyaa' Herode, mah' ga' cheey' dsa' hi' ko' tag' ga' ga' jmee', ha' la' jee' ma' kaaħ' juu' kih' Jesús. 14 Ma' ga' lla' nāāy' jee' ma' cheh' Jesús, ga' jāyh'.

—Ta' jwoh', ñe' ba' jnāāh', hne' hlēēh' ju' dsoo' jmah' ba'. Sa' gah' kyaah' ni' jaa', jēēh', sa' cha' kwaat' kyeħ' ha' la' laa' la' jaa' la' jaa' dsa', hi' kyaah' ju' dsoo' ba' hlēēh' dsa' ha' la' la' jwē' kih' Dio. ĸHa' la' laah' hne', che' llu' mi' hmaah' jne' ku' sih' kih' dsa' ta' César o sa' llu'? ĸChe' jmee' bi' mi' hmaah' jne' o sa' jmee' bi'?

15 Pero ñe' ba' Jesús ha' la' la' hu' dsē' kiyh' he' ta' juuy' ba' ja', he' ja' ga' jāh' Jesús siyh'.

—ĸHe' la' kah' hnāh' dsēn'? Kyē' da' koq' kuu' mah' jēēn'.

16 He' ja' na' kyeey' koq' kuu', mah' ga' jāh' Jesús:

—ĸHi' kih' heħh' toq' la', hi' kih' jmi' na' si' la'?

He' ja' ga' jāh' dsa' he':

—Kih' César ba' na'.

17 Mah' ga' jāh' Jesús siyh' ka' lāh':

—He' la' kih' César, kwēēh' ba' César. He' la' kih' Dio, kwēēh' ba' Dio he' la' kih'.

He' ja' ga' taayh' jēē' dsayh' kih' Jesús.

Ga' ngū' dsa' juu' ha' la' le' wa' ra' ga' tē' jee' lā' jiih' hi' na' juu'

(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

18 Ja' ga' lla' nāā' saduceo ka' lāh' jee' ma' cheh' Jesús. Dsa' he' na', sa' ma' jmeey' dsoo' he' la' jiih' dsa' hi' ma' na' juu'. Mah' ga' ngūy' juu' kih' Jesús, ga' jāyh'.

19 —Ta' jwoh', ga' si' Moisé jnān' kyaah' juu' la'. Wa' ra' ga' juu' jaa' dsa' ñuuh' hi' sa' chaa' joo', dsa' ñuuh' øħ' hli' he', lle' kih' tēy' dsa' mē' mah' lā' chaa' joo' siyh' hi' leē' kwaat' kyaa' hli' øyħ'.

20 Ga' lā' chaa' gyeē' dsa' ñuuh' jaa' ba' cho' jmiiy'. Hi' to' nē' he' ga' kaa' dsa' mē'. Pero chah' ba' ga' juuy', sa' chaa' jooy' ga' lā' chaa'. 21 He' ja' jee' ga' tē' uu' dsa' ñuuh' øyħ' ga' kaa' dsa' mē' hni' he'. Ja' ba' lā' ja' ga' juuy', sa' ga' lā' chaa' jooy'. Jñāh' ka' lāh' dsa' ñuuh' øħ' hli' he' ga' tēy' dsa' mē' he'. Jee' ja' ga' tē' uu' dsa' ñuuh'.

Hi' koq' ka' lāh' ga' juu' hi' he', sa' ga' lā' chaa' jooy'. 22 Ja' ba' lā' ja', lā' jēē' gyeē' dsa' ñuuh' ga' kaa' dsa' mē' he' hi' ga' juu' lā' jēē' gyeē' dsa' ñuuh' he'.

Ni' jaa' sa' ga' lā' chaa' joo'. Jee' ga' dsaā' ga' juu' hñii' dsa' mē' he'. 23 Wa' ra' ga' tē' jee' lā' jiih' dsa' hi' na' juu', ĸhi' kih' jee' lā' jēē' gyeē' leē' kyaa' dsa' mē' he'? Jēēh', ga' lā' jēē' gyeē' ba' ga' lā' kyaayh' —ga' jāh' dsa' saduceo siyh' Jesús.

24 He' ja' ga' jeeh' Jesús juu' kiyh', ga' siyh':

—Na' hee' hoh' ba' hnāh' na', jēēh', sa' kyeħ' hnāh' kwaat' ha' lā' jāh' juu' kih' Dio, ni' ha' lā' la' be' kiyh'. 25 Wa' ra' ga' tē' jee' lā' jiih' hi' ma' na' juu', ni' jaa' dsa' mē' dsa' ñuuh' mo' so' jee' goo'. Ma' ja' leey' lā' koq' laa' angele hi' t̄āāh' gyuuħ' ba'.

26 Pero he' lā' jiih' dsa' hi' ma' na' juu', ĸche' sa' ma' heh' hnāh' juu' he' ga' si' Moisé lā' koq' ga' la' kiyh' jee' koo' chaaħ' toq' ja'? Jee' ja' ga' hlēēh' Dio kyaayh', ga' siyh': “Jnā' laan' Dio kyaa' Abraham, laan' Dio kyaa' Isaac, laan' Dio kyaa' Jacob.” 27 He' ga' jāyh' lā' ja', sa' na' juu' dsa' ma' gyuh' jnān' he' kih' Dio. Jēēh' Dio jnān' laay' Dio kyaa' hi' na' jiih' ba'. He' ja' na' hee' hoh' hnāh' he' laah' hnāh' sa' lā' jiih' dsa'.

Nuuh' he' kyeē' ga' kih' jee' lā' jē'
 (Mt. 22:34-40)

28 Jee' ja' ma' hāā' jaa' ta' jwoh' kyaa' ley. Ma' ga' nuuy' ti' choo' dsa' juu' kyaah' Jesús, ga' jēy' jeeh' ba' Jesús kwee' juu' kih' dsa'. He' ja' na' ngūy' juu' kih' Jesús:

—ĸHee' koq' jee' lā' jē' he' lle' nē' ley kyeē' ga' miih'?

29 Mah' ga' jāh' Jesús:

—He' la' ba' nuuh' he' kyeē' ga' kih' jee' lā' jē': “Nuuh' hnāh' dsa' Israel. Jaa' ba' Dio chaa' jnān'. 30 Wa' hnaah' Dio kyaah' lā' kaa' tuh' hoh', kyaah' lā' jē' hu' dsē' kyah', kyaah' lā' jē' be' kyah'.” He' la' ba' ja' nuuh' he' kyeē' ga' kih' jee' lā' jē'. 31 Hi' ja' ba' lā' ja' la' jee' ga' tē' to' nuuh': “Wa' hnaah' dsa' kyaah' lā' koh' hnaah' hñāah'.” Sa' cha' ga' jyoh' nuuh' he' kyeē' ga' lā' koh' ga' he' la' —ga' jāh' Jesús.

32 He' ja' ga' jāh' ta' jwoh' kyaa' ley:

—Llu' ba' jwah', Ta' jwoh'. Ju' dsoo' ba' ma' hlēēh', sa' chaa' jñāh' Dio, jaa' ba' Dio laa'. 33 Hi' cher' mah' hnāā' jne' Dio lā' kaa' tuh' dsē' jne' kyaah' lā' jē' hu' dsē' jnān', hi' kyaah' lā' jē' be' jnān', hi' cher' mah' hnāā' jne' dsa' kyaah' lā' hnāā' jne' hñāan', kyeē' ga' he' na' lā' koh' ga' he' kaa' jah' o he' ga' jyoh' he' jee' jne' nē' na' hyoo'.

34 Ma' ga' nuu' Jesús ga' jeeh' bih' kyaah' hu' dsē' llu', mah' ga' jāh' Jesús siyh':

—Miuh' ga' jmee' heħh' he' jāā' Dio hne' lā' hih' kih'.

Ja' jiih' ni' jaa' mo' so' ga' tuu' dsēy' ma' ngūy' gyih' jyoh' juu' kih' Jesús.

Hi' kih' ja' hi' laq' Cristo
 (Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵ Lā ma cheh' ba' Jesús koo' gwah' ja', hlēēyh' dsa', mah' ga' siyih' dsa':

—Ha' lā la' he' jāh' ta' jwoh' kyaq' ley, Cristo laq' sa'ju' kih' David? ³⁶ He' ba' hñii' David ga' si' juu' la' lā' koq' ma' jøø' Jmi' lle' kiyh', he' ga' siyih' lā' la': Ga' jāh' Dio ga' siyih' Dsa' jøøh' kyaqan': "Na' jwoo' ra' lluu' kin' la', lā' jiih' lloo' jmi' llaq' huu' tiih' lā' jēē' hī' na' høøh' kyah'."

³⁷ Ha' lā' ja' laq' Cristo sa'ju' kih' David ga' ja', cher' mah' hñii' David jāh' kih' Cristo: "Dsa' jøøh' kyaqan'?"

Lā' jēē' dsa' hī' ma' tāāh' jee' ja' ga' tih' ba' dsē' lā' koq' ga' hlēēh' Jesús.

Ga' juuh' Jesús kih' ta' jwoh' kyaq' ley (Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Hi' ga' løøy' ga' kway' juu', ga' mi' tēēy' dsa':

—Leeh' hnäh' kyaah' ta' jwoh' kyaq' ley, tih' dsēy' ngēy' kyeyh' hmiih' kyoo' jee' kih' dsa' hī' hnøøy' jmee' dsa' Dio kih' cha'jwē' juuh'. ³⁹ Hi' tih' dsēy' gay' to' nē' hma' sii' neh' gwa' māh', hī' lā' ja' ka' lāh' jee' dsa' taah' dsa' kuh'. ⁴⁰ Hwēēy' dsa' mē' hñii' cha'neh' kih', ko' taq' ga' jmeey' hlēēyh' cha' miih' kyaah' Dio ha' jee' jēē' dsa' kih'. Cha' ga' miih' wii' heeh' Dio dsa' hī' jmee' lā' ja'.

Na' ka' dsa' mē' hñii' kuu' cha' nē' Dio (Lc. 21:1-4)

⁴¹ Ma' cheh' Jesús jēē' ha' lā' ma' jmee' dsa' tooyh' kuu' neh' wii' kih' gwah'. Hi' ma' jēēy' jwēē' dsa' cha' kuu' ma' tooyh' cha' miih' kuu' jee' ja'. ⁴² Ja' ga' ga' lloo' jaq' dsa' mē' hñii' hī' tā' nēē' go' te'. Ga' tooyh' to' nē' nøø' he' sa' kyēē' ni' miih'. ⁴³ He' ja' ga' hlēēh' Jesús kyaah' discipulo kyaay', ga' jāyh':

—Ma' ra' ju' dsoo' jwēēhn' hnäh', dsa' mē' hñii' la', ma' kway' cha' ga' miih' lā' koh' ga' jee' lā' jēē' dsa' hī' ma' tooh' jāā'. ⁴⁴ Jēēh' lā' jēē' hī' cha' kuu', ma' kway' miih' he' ma' chaq' kih' ba', pero dsa' mē' hñii' la', ma' ke' tā' nēey', ma' kway' lā' koh' te' kuu' he' ma' cha' kih' he' kyaah' ma' lay' he' jmee' bi' kih' —ga' jāh' Jesús.

13

Lloo' koq' jmi' hla' gwah' juuh' (Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Ma' ngēē' he' ja', ya' hēē' Jesús koo' gwah' jee' ma' gyay' ja', ja' ga' ga' jāh' jaa' discipulo kyaay' ga' siyih':

—Ta' jwoh' jēē' da', he' ba' che' kah' gaa' kuu' he' kyaah' ga' jā' na' hñaa' h' hne' na'.

² He' ja' ga' jēēh' Jesús juu' kih':

—Lā' jē' hne' kaah' he' jēēh' hnäh' na', lloo' koq' jmi' ni' koq' mi' kuu' na', sa' jā' na' chuh' nē' kih' øøh', lā' jē' ba' soh' hla'.

Jāā' ja' ga' llaq' jmi' gyuu', joh' nēē' sa' jmee' lii'

(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Ma' ngēē' he' ja', ga' nāāy' ta' nē' moh' Olivo ta' cha' nē' gwah' ja'. Jee' ja' ga' gya' Jesús. Hi' Pee', Jacobo, Jawaq', kyaah' Andre' ga' ngii' juu' kih' ta' ko' jiih' ma' tāāyh' kah' kih', ga' jāyh':

⁴ —Chiih' jnāāh' lih' le' lā' jē' he' ma' jāh', hee' lii' jmee' wa' ra' ya' jāh' lā' te' juu' na'.

⁵ He' ja' ga' løø' Jesús jmeeyh' juu':

—Hnøø' leeh' hnäh' mah' ni' jaa' sa' mi' gaa' hnäh'. ⁶ Jēēh', jwēē' dsa' ya' nāā' hī' ka' nē' kin', mah' jāyh': "Jnā' he' llaq' Cristo hī' ma' chee' Dio." Jwēē' dsa' mi' gaay'.

⁷ Ga' ma' nuuh' hnäh' kih' hñii' hī' lā' cha' juu' kih' hñii' ta' la' ta' jnøø', ta' jøøh' hnäh' hñaa'. Jēēh' lā' ja' lle' kih' le', pero ja' lā' chah' ja' llaq' jmi' gyuu'. ⁸ Tee' dsa' hī' chaq' koq' hwa' kyaah' jyoh' hwa', hī' tee' dsa' ta' kyaah' jñah' dsa' ta'. Ja' he' koq' jee' jwii' jee' jeh' wii' hwa', ja' he' koq' jee' jwii' jee' jēē' dsa' hoo' hī' chí' jwaa' dsa'. Heh' lā' ja' koq' ma' løø' ba' jēē' dsa' wii'.

⁹ Leeh' hnäh', ngēē' dsa' hnäh' kih' dsa' ta', kwa' dsa' kyah' hnäh' neh' gwah' kih' dsa' judiu, dsa' jāāy' hnäh' cha' nē' dsa' ta' kaah' kwaqt' kin'. Jee' ja' kwah' hnäh' ju' dsoo' kin'. ¹⁰ Jmee' bi' kwa' dsa' ju' hmēē' kih' lā' jēē' dsa' jmi' gyuu', jāā' ja' ga' llaq' jmi' gyuu'. ¹¹ Ta' jmee' hnäh' huu' dsē' ha' lā' jwah' hnäh' wa' ra' ga' taah' dsa' hnäh' ja' goo' dsa' ta'. Ta' ka' hnäh' huu' dsē' ni' miih'. Hor' ja', Dio ba' kwa' huu' dsē' ha' lā' hlēēh' hnäh'. Ja' he' hñaa' hnäh' hlēēh', Jmi' lle' Na' jngii' ba' hlēēh'. ¹² Ngēē' dsa' øøh' kih' dsa' ta' mah' jngēēh' dsih'. Ja' ba' lā' ja' jmee' dsa' kih' joo', hī' lā' ja' ka' lāh' jmee' dsa' kih' cho' jmiy' mah' jngēēh' dsih'. ¹³ Lā' jēē' dsa' jmee' na' høøh' kyah' hnäh' kwaqt' kin'. Pero hī' kwēēh' dsē' lā' jiih' llaq', hī' he' ba' lāā'.

¹⁴ Wa' ra' ga' lloo' jmi' jēēh' hnäh' cheh' jah' hī' laq' na' høø' ngēē' jee' sa' ga' tēē' nooy', lā' koq' ga' jāh' Daniel hī' ga' ngēē' juu' kih' Dio. (Hī' hē' juu' la', wa' lā' ngēēy'.) Ma' ja', hnäh' hī' tāāh' hwa' Judea kyuu' hnäh' ta' moh'. ¹⁵ Hī' tāāh' jee' ga' tē' to' jwēē' hne', wa' jñay' mah' wa' kyuu' bih', sa' wa' kyey' he' cha' cha' neh'. ¹⁶ Ja' ba' lā' ja' hī' tāāh' jee' nuu' kih', ta' wa' lla' nāāy' kih' he' dsa' kyey' sa' hmiuh'. ¹⁷ Peer' jwii' dsa' mē' hī' kyaq' gyuu' ma' ja', hī' lā' ja' dsa' mē' hī' jāā' gyuu' gyuu' ka' lāh'. ¹⁸ Ngii' hnäh' kih' Dio mah' sa' lā' jii' gyuu' wa' ra' ga' tē' jee' kyuu' hnäh'. ¹⁹ Ma' ja' jēē' dsa' wii' jwēte' he' sa' ma' jēē' dsa' lā' ma' ga' nøø' jmi' gyuu' lā' jiih' na'. Ja' jiih' mo' so' jēē' gyih' jiih' koh'. ²⁰ Wa' ra' jāh' kih' jøø' ga' Dio cha' ga' miih' jmi' jēē' dsa' wii', ni' jaa' dsa' sa' jā' jiih'.

14

Pero ta⁻la⁻ kih⁴ hi⁻ na⁻lleeh⁷ kyaay¹, chah⁷ ba⁻mi⁻llaay⁷ jmiⁱⁱ he⁻ jēē⁷ dsa⁻ wii⁻.

21 Ma⁻ja⁻ cher⁷mah⁷ chaa⁻ ko⁻llaa⁷ dsa⁻ jah⁷: “Hiⁱⁱ Cristo cheh⁷ la⁻”, o “Hiⁱⁱ Cristo cheh⁷ jee⁷ oo⁻”, ta⁻ wa⁻ heeh⁷ hnāh⁷ kiyh⁴. 22 Jwēē⁷ dsa⁻ hi⁻ ta⁻juu⁷ ya⁻ naā⁷ jāyh⁷: “Jnā⁻ he⁻ laan⁷ Cristo, jnā⁻ ngēēn⁷ juu⁷ kih⁴ Dio.” Ja⁻ he⁻ koo⁻ nēē⁷ he⁻ juh⁷ gaa⁻ jmeey⁷, lā⁻jwē⁷ jee⁷ mi⁻gaay⁷ dsa⁻, lā⁻jiih⁴ hi⁻ na⁻lleeh⁷ kyaay¹ Dio mi⁻gaay⁷ cher⁷mah⁷ ga⁻la⁻. 23 He⁻ ja⁻ lleeh⁷ hnāh⁷. Ma⁻jwah⁷ ba⁻ jnā⁻ jāā⁷ ha⁻ lā⁻ le⁻.

Wa⁻ra⁻ ga⁻tē⁷ jee⁷ jāh⁷ Hi⁻ ga⁻lēē⁷ ngo⁷
(Mt. 24:29-35, 42, 44; Lc. 21:25-36)

24 Ma⁻ngēē⁷ ma⁻jēē⁷ dsa⁻ lā⁻jē⁻ he⁻ wii⁻ ja⁻, ja⁻ jiih⁴ mo⁻so⁻ lā⁻jnā⁻ jmēē⁷ hyoo⁻, ni⁻ jmēē⁷ kih⁴ sih⁻ sa⁻ lā⁻jnā⁻. 25 Lā⁻jēē⁷ nuu⁷ hi⁻ hēē⁷ gyuu^h lā⁻sii⁷ hoo⁷ hi⁻ lā⁻jē⁻ ga⁻ he⁻ cha⁻ gyuu^h sa⁻je⁷h⁴. 26 Ja⁻ ga⁻ jēē⁷ dsa⁻ Hi⁻ ga⁻lēē⁷ ngo⁷ la⁻ hi⁻ jāh⁷ gyuu^h jee⁷ jniⁱⁱ kyaah⁷ cha⁻ miⁱⁱh⁷ be⁻, laay⁷ joo^h. 27 Ja⁻ ga⁻ cheey⁷ āngele kyaay¹, joo^h lā⁻jēē⁷ hi⁻ na⁻lleeh⁷ kyaay¹ hi⁻ tāāh⁷ lā⁻jē⁻ kye⁷ kiih⁷ jmi⁻gyuu⁷, ta⁻ ko⁻taa⁻ lā⁻ ga⁻tē⁷ jyoh⁷ ko⁻taa⁻.

28 Jēē⁷ da⁻ hnāh⁷ ha⁻ lā⁻ dsoo⁻ juu⁷ kih⁴ chaah⁷ higo mah⁴ mi⁻tēē⁷ hnāh⁷ hñaa^h. Wa⁻ra⁻ ga⁻hyo⁷ sih⁷jñoh⁷ sa⁻jih⁷ kih⁴, loo⁻ dsa⁻hyo⁻ moo⁻ kih⁴, ma⁻ñeh⁷ ba⁻ hnāh⁷ ma⁻ngoo⁷ ga⁻tē⁷ jii⁻ jma⁻ ba⁻ ja⁻. 29 Lā⁻ja⁻ hnāh⁷ ka⁻lāh⁷, wa⁻ra⁻ ga⁻jēēh⁷ hnāh⁷ dsa⁻ lā⁻ lā⁻jē⁻ he⁻ ma⁻jwah⁷ la⁻, wa⁻ lā⁻ñeh⁷ hnāh⁷ he⁻ ma⁻chehn⁷ ho⁻haah⁷ kyaah⁷ he⁻ jāhn⁷ ba⁻ ja⁻. 30 Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo⁻ jwēēhn⁷ hnāh⁷, sa⁻llaa⁻ dsa⁻ hi⁻ tāāh⁷ na⁻ ta⁻ko⁻ jiih⁴ sa⁻ ga⁻ ma⁻ lā⁻ te⁻ lā⁻jē⁻ he⁻ ma⁻jwah⁷ la⁻. 31 Ngēē⁷ ba⁻ lā⁻jē⁻ he⁻ cha⁻ gyuu^h hwa⁻, pero juu⁷ kin⁻ lā⁻ ma⁻ cha⁻ ja⁻ ba⁻.

32 Pero ni⁻ jāā⁻ sa⁻ ñē⁻ hee⁻ jmiⁱⁱ ja⁻, hee⁻ hor⁻ ja⁻, ni⁻ āngele hi⁻ tāāh⁷ gyuu^h sa⁻ ñē⁻, ni⁻ Joō⁷ Dio sa⁻ ñē⁻. Hñii⁷ ba⁻ Tāā⁷ kyaan⁷ ñē⁻.

33 Hāā⁻ hnāh⁷ hñaa^h, mi⁻jñoo⁻ hnāh⁷ mi⁻ñeh⁷, ngii⁷ hnāh⁷ kya^h kih⁴ Dio, jēēh⁷ sa⁻ ñeh⁷ hnāh⁷ lih⁷ lloo⁻ jmiⁱⁱ ja⁻. 34 Kwee⁻ ba⁻ la⁻ kya^h hnāh⁷ lā⁻ la⁻ kih⁴ jāā⁻ dsa⁻ hi⁻ ya⁻ hēē⁷ ngoo⁷ uu⁻. Ga⁻jā⁻ hne⁷ kiyh⁴, mah⁴ lā⁻koō⁻ lā⁻koō⁻ ta⁻ kiyh⁴ ga⁻tooyh⁻ goo⁻ dsa⁻ kyaay¹. Hi⁻ ga⁻siiyh⁻ dsa⁻ hi⁻ hoo⁻ ho⁻haah⁷: “Hoo⁻ kwee⁻, ta⁻ gwii⁻.” 35 Ja⁻ ba⁻ lā⁻ja⁻ hnāh⁷, ta⁻ gwii⁻ hnāh⁷, jēēh⁷ sa⁻ ñeh⁷ hnāh⁷ lih⁷ jāh⁷ dsa⁻ juu⁷ hne⁷. Sa⁻ ñeh⁷ hnāh⁷ che⁻ ta⁻ ga⁻nuu⁻ jāyh⁷, o che⁻ lla⁻nuu⁻, o che⁻ koō⁻ hoo⁻h⁻ chaah⁷ dsoo⁻, o ta⁻la⁻ hoo⁻. 36 Ni⁻ sa⁻ lii⁻ ga⁻ wa⁻ra⁻ jāyh⁷, hnoo⁻ ma⁻na⁻lluuh⁷ hnāh⁷ mah⁴ sa⁻ tāāh⁷ hnāh⁷ na⁻ gwiih⁷ hnāh⁷ ma⁻ja⁻. 37 Lā⁻jē⁻ he⁻ jwah⁷ la⁻, jwah⁷ kih⁴ lā⁻jēē⁷ ba⁻. Hnoo⁻ ma⁻na⁻lluuh⁷ hnāh⁷.

Ma⁻ hnooh⁻ dsa⁻ ha⁻ lā⁻ jee⁷ ma⁻ saayh⁷
Jesús

(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)
1 Lā⁻ hyu⁴ ga⁻ tē⁻ jmiⁱⁱ he⁻ kuh⁷ dsa⁻ judiu borrego mah⁴, hi⁻ kuyh⁻ he⁻ñiih⁻ he⁻ sa⁻ kyaah⁷ levadura, jmiⁱⁱ ja⁻ ma⁻ hnooh⁻ jmi⁻ dsa⁻ kaah⁷ kyaah⁷ lā⁻jēē⁷ ta⁻ jwoh⁷ kyaay¹ ley ha⁻ lā⁻ ma⁻ saayh⁷ Jesús kyaah⁷ juu⁷ ta⁻ juu⁷, mah⁴ jngēēyh⁷. 2 Ma⁻ jāyh⁷:
—Sa⁻ wa⁻ kaah⁷ jnih⁷ jee⁷ jmiⁱⁱ la⁻, mah⁴ sa⁻ dsa⁻ tooh⁷ miⁱⁱh⁷ jee⁷ jwii⁻.

Jaa⁻ dsa⁻ mē⁷ ga⁻huu⁷ jmi⁻ mi⁻ jwii⁻ lle⁻
Jesús
(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

3 Ma⁻ gya⁻ Jesús ka⁻ lāh⁷ jee⁷ jwii⁻ Betania cha⁻neh⁷ kih⁴ Simón hi⁻ ma⁻ dsaah⁷ dsoo⁻ hmih⁷ hoo⁻. Jee⁷ ja⁻ gyay⁷ kuh⁷hiyh⁷, ma⁻ ga⁻lloo⁻ jaa⁻ dsa⁻ mē⁷ ma⁻ kyey⁷ koo⁻ sē⁻ he⁻ ma⁻ haa⁻ jmiⁱⁱ mi⁻ jwii⁻ he⁻ chee⁻ nardo, he⁻ kyeē⁷ hmooh⁻. Ga⁻joo⁷ luu⁻ sē⁻ ja⁻, mah⁴ ga⁻huuy⁷ lle⁻ Jesús. 4 Pero ga⁻ lā⁻lee⁻ ko⁻llaa⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tāāh⁷ kyaayh⁷ he⁻, ga⁻ jāyh⁷:

—¿He⁻ la⁻ ma⁻ heē⁻ dsa⁻ mē⁷ na⁻ jmiⁱⁱ mi⁻ jwii⁻ na⁻? 5 Llu⁴ ga⁻ wa⁻ra⁻ jāh⁷ kih⁴ ga⁻hñiiy⁷ mah⁴ ma⁻ liyh⁻ lā⁻ koh⁷ lih⁷ dsa⁻ koo⁻ jī⁻ ñē⁻ jmiⁱⁱ ta⁻. Mah⁴ kuu⁷ ja⁻, ma⁻ kwēēyh⁷ hi⁻ tā⁻ ñēē⁻.

He⁻ ja⁻ ga⁻ hlēēyh⁷ wii⁻ kih⁴ dsa⁻ mē⁷ he⁻. 6 Mah⁴ ga⁻ jāh⁷ Jesús:

—Ta⁻ hlēēh⁷ hñih⁷. Ta⁻ chuu⁻ hnāh⁷ kyaah⁷ dsa⁻ mē⁷ la⁻. Llu⁴ ba⁻ he⁻ ma⁻ jmeey⁷ lā⁻ la⁻ kin⁻. 7 Jēēh⁷ lā⁻ ma⁻ tāāh⁷ na⁻ ba⁻ hi⁻ tā⁻ ñēē⁻ kyaah⁷ hnāh⁷, le⁻ kwah⁷ be⁻ kiyh⁴ jyoh⁷ jiih⁷. Pero jnā⁻, mo⁻ so⁻ jān⁻ ki⁻ wēē⁻ jee⁷ kyah⁷ hnāh⁷. 8 Dsa⁻ mē⁷ la⁻ ma⁻ jmeey⁷ lā⁻ koō⁻ te⁻ le⁻ ba⁻. Kyaah⁷ he⁻ ma⁻ huuy⁷ jnā⁻ jmiⁱⁱ mi⁻ jwii⁻, he⁻ ma⁻ mi⁻lluuy⁷ jnā⁻ jāā⁻ ba⁻ la⁻, ja⁻ ga⁻ haa⁻ dsa⁻ jnā⁻. 9 Ma⁻ ra⁻ ju⁻dsoo⁻ jwēēhn⁷ hnāh⁷, lā⁻ kaa⁻ jmi⁻gyuu⁻ jee⁷ kwa⁻ dsa⁻ ju⁻hmēē⁻ kin⁻, lā⁻ cha⁻ juu⁷ ha⁻ lā⁻ koō⁻ ma⁻ jmeē⁷ dsa⁻ mē⁷ la⁻, mah⁴ lā⁻ ja⁻ lā⁻ dsooh⁻ dsē⁻ dsa⁻ kiyh⁴.

Juda ga⁻ngēē⁷ Jesús
(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

10 Ma⁻ngēē⁷ he⁻ ja⁻, jāā⁻ jee⁷ lā⁻jēē⁻ gya⁻ tuu⁻ discípulo hi⁻ chee⁻ Juda Iscariote ngooy⁷ kih⁴ dsa⁻kaah⁷ kyaay¹ jmi⁻ dsa⁻ na⁻hñēēy⁷ Jesús. 11 Ma⁻ ga⁻ nuu⁻ dsa⁻ he⁻, ga⁻ti^h dsēy⁷ jwēerte hi⁻ ga⁻bāāyh⁻ hñiiy⁷ kway⁷ kuu⁷. He⁻ ja⁻ ga⁻ hnooh⁻ Juda ha⁻ lā⁻ jmeey⁷ mah⁴ ngēēy⁷ Jesús ja⁻ goo⁻ dsa⁻ he⁻.

Ga⁻ jmeē⁷ Dsa⁻ joo^h jnān⁻ ma⁻ nuu⁻ kyaah⁷
ga⁻hiyh⁷ juu⁷
(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

12 To⁻ nē⁻ jmiⁱⁱ he⁻ ga⁻ lloo⁻ dsa⁻ taah⁷ dsa⁻ jmeey⁷ jmiⁱⁱ kuyh⁻ he⁻ñiih⁻ he⁻ sa⁻ kyaah⁷ levadura, ja⁻ ba⁻ jmiⁱⁱ ja⁻ ma⁻ kuh⁷ dsa⁻ judiu

borrego mäh'. He ja ga jah' discipulo süyh' Jesús:

—¿Ha jwah' mi'llu jnääh' jee' kihñ' ma nuu'?

¹³ He ja ga jmeey' mada' kih' uu' discipulo kyaay' mah' ga süyh':

—Go naä' hnäh' ta' jee' jwii' juuh'. Cha'jwë' ja, jeeh' hnäh' jaa' dsa' hi' kii' koo' mi'dsuu' jmiü', ja' lla' leh' hnäh' kaah' kiyh'. ¹⁴ Ha' jee' dsa' hey', ja' jwiih' dsa' juu' hne': "Lä' la' jah' Ta' jwöh' kyaä' jnääh'. ¿Na' jee' hne' jee' le' kye' jnääh' borrego mäh' kyaah' discipulo kyaan'?" jwiih' dsa' he'. ¹⁵ Hi' he' heeh' hnäh' jee' ga' tē' to' jwëë' hne' jee' cha' koo' jee' he' ma' na'llu'. Jee' ja' mi'lluh' hnäh' ma' nuu' jnä'n.

¹⁶ Ga' lla' naä' ba' discipulo he' ta' jee' jwii' juuh'. Hi' ga' la' la' koo' ga' jah' Jesús süyh'. Jee' ja' ga' mi'lluy' jee' kuyh' ma' nuu'.

¹⁷ Ta' ga' nuu' jmiü' ja' ngoo' Jesús kyaah' lä' jëë' gya' tuu' discipulo kyaay'.

¹⁸ Ma' ga' lla' naäy' jee' ja' ga' taayh' kuyh' ma' nuu'. Ta' ko' jiih' jmeey' ma' nuu', ga' jah' Jesús:

—Ma' ra' ju'dsoo' jwëëhn' hnäh', jaa' jee' lä' jëë' hi' kuh' kyaah' jnä' ngëëy' jnä'.

¹⁹ Ma' ga' nuu' discipulo lä' ja' ga' lä' meeh' dsëy', ga' ngüy' juu' kih' Jesús ma' jaa' ma' jaa', ma' jäh':

—¿Che' jnä' na' ta' jwöh'?

²⁰ He' ja' ga' jah' Jesús süyh':

—Laa' jaa' jee' lä' jëë' gya' tuu' hnäh' hi' tä' goo' kyaah' jnä' neh' wii' la'. ²¹ Ma' ra' ju'dsoo', Hi' ga' lëë' ngo' la' le' kiyh' lä' koh' ma' na' sii'. Pero jwii' dsa' hi' ngëë' Hi' ga' lëë' ngo' la'. Llu' ga' la' kih' dsa' nuuh' he' wa' ra' jah' kih' sa' ga' lä' chaay' go' te' ba'.

²² Ta' ko' jiih' tääh' discipulo kuh', ga' ka' Jesús he' fiüh' mah' ga' kway' ti'hmaah' kih' Dio. Ma' ngëë' ma' kway' ti'hmaah' kih' Dio ga' llaay' he' fiüh' ja', mah' ga' kwëëyh' lä' jëë' discipulo kyaay' ga' süyh':

—Kye' hnäh', he' la' na' jmi' ngo' kin'.

²³ Lä' ja' ka' läh' ga' kay' wa' kyaah', ga' kway' ti'hmaah' kih' Dio mah' ga' kwëëyh' discipulo kyaay', hi' ga' hih' lä' jëëy'. ²⁴ Mah' ga' jäh' ka' läh':

—He' la' na' jma' kin' he' tuu' kih' jwëë' dsa' hi' kyaah' jma' kin' jmeë' Dio koo' hmooh' hmëë'. ²⁵ Ma' ra' ju'dsoo' jwëëhn' hnäh', mo' so' huhn' ka' läh' jmiü' mi' jëh' ma' ää', lä' jiih' lloo' jmiü' huhn' ka' läh' lä' hmëë' jee' jmeë' Dio hih'.

Ga' hmä' Pee' juu' he' sa' kyuuy' Jesús

(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Ma' ngëë' ma' häy' kih' Dio, ga' naäy' ta' në' moh' Olivo. ²⁷ Ja' ga' jah' Jesús:

—Ga' lä' jëë' hnäh' beeh' jnä' na' hwë'. Lä' ja' na' sii' juu' kih' Dio: "Jmeen' dsoo'

kih' hi' hää' lä' jëë' borrego, hi' lä' jëë' borrego kyaay' sa' jneë'." ²⁸ Pero ga' ma' lä' jiih' ka' läh', hi' jnä' nün' na' jään' hnäh' ta' Galilea.

²⁹ He' ja' ga' jah' Pee':

—Ma' ke' lä' jëë' ga' beë' hne', pero jnä' sa' beën' hne'.

³⁰ He' ja' jah' Jesús süyh' Pee':

—Ma' ra' ju'dsoo' jwëëhn' hne', na' hwë', jää' ja' ga' tē' to' jiih' hoo' chaah' dsoo', hne' ma' tē' hnë' jiih' ma' hmäh' juu' he' sa' kyuuy' jnä'.

³¹ Pero ma' kwa' Pee' be' jäh':

—Ma' ke' ga' juun' kyaah' hne' sa' jwahn' lä' na'.

Lä' ja' kwee' ba' ga' jah' lä' jëëy'.

Nëe' Jesús Getsemaní na' chuuy' kyaah' Dio

(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

³² Ma' ngëë' he' ja', ngoo' Jesús koo' jee' cheë' Getsemaní kyaah' discipulo kyaay'. Ma' ga' lla' naäy' jee' ja', ga' süyh' lä' jëë':

—Jee' la' ba' go' taah' hnäh' ta' ko' jiih' na' chuun' kyaah' Dio.

³³ Ga' jaa'y' ma' la' Pee', Jacobo kyaah' Jwaa' ba'. Chah' ba' ja' meeh' dsëy' hi' chaay' cha' miüh' huu' dsë'. ³⁴ He' ja' ga' jah' Jesús süyh':

—Peer' meeh' dsën', lä' jiih' juun' go' te' la' kin'. Jee' la' ba' jää' jnä'. Kwëëh' hoh' hnäh', ta' gwii' hnäh'.

³⁵ Ja' ga' ngoo' Jesús miüh' ga' ta' cha' në'. Jee' ja' ga' juuyh' jney' mah' ga' juuy' lley' lä' ga' tē' hwa', ga' chuuy' kyaah' Dio, ma' hnooy' sa' ma' jëëy' wii', wa' ra' jah' kih' ma' le' ba'. ³⁶ Ma' jäh':

—Tää' kyaan', ga' lä' jë' ba' le' kyah'. Lääh' jnä' kih' he' wii' he' jëën' na'. Pero sa' wa' la' lä' hnoon' hñiin', wa' le' lä' hnooh' hñaa' ba'.

³⁷ Ma' jah' Jesús ka' läh', ga' jëëy' ma' na' gwii' discipulo. He' ja' ga' süyh' Pee':

—Simón, ¿che' na' gwiih', che' ni' koo' hor' sa' ma' lä' be' hoh' he' ma' nah' na' nëh'? ³⁸ Wa' na' nëh' hnäh', ngii' hnäh' kyah' kih' Dio mah' sa' leh' he' hñih' hnäh'. Jmi' lle' jnä'n kwa' ba' be'. Pero jmi' ngo' jnä'n sa' beë'.

³⁹ Ngooy' ka' läh' na' chuuy' kyaah' Dio, kyaah' ja' ba' juu' he' ga' hlëëyh' to' në'.

⁴⁰ Ma' jäh' ka' läh', ga' jëëy' lä' jëë' ba' ma' na' gwiiy'. Kih' he' lä' gwiiy' jwërte, he' ja' sa' ñey' hee' na' ma' hlëëyh' kyaah' Jesús. ⁴¹ Nee' Jesús ka' läh' jee' ga' tē' hnë' jiih' hi' ma' jäh' ka' läh' ga' jäh':

—Gwii' ba' hnäh', teeh' hnäh' hoh', ma' leë' ba' ko' na'. Ma' lloo' hor' jaa' Hi' ga' lëë' ngo' la', ngëë' dsih' goo' dsa' hñaa' dsë'. ⁴² Noo' hnäh' mah' maan'. Ma' ngoo' ya' jäh' hi' ngëë' jnä'.

Ga˘saqayh˘ Jesu˘s

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

43 Lla˘ giyih˘ juu˘ ja˘ ma˘ ja˘ Juda, he˘ ba˘ jaa˘ jee˘ la˘ jee˘ gya˘ tuu˘ discipulo˘ kyaay˘. Jay˘ kyaah˘ koo˘ na˘ dsa˘ hi˘ ma˘ kye˘ ne˘ , hi˘ kye˘ hma˘ , la˘ hih˘ kih˘ ta˘ jwoh˘ kyaay˘ ley˘ kyaah˘ dsa˘ kaah˘ kyaay˘ jmi˘ dsa˘ , kyaah˘ dsa˘ gyuu˘h˘. 44 Ga˘ taah˘ Juda dsa˘ he˘ juu˘ jaa˘ , ga˘ jayh˘ :

—Hi˘ chahn˘ kih˘ , hi˘ he˘ he˘ , ja˘ saah˘ hnah˘ , ta˘ la˘a˘ .

45 Ma˘ ga˘ llooy˘ , chah˘ ba˘ ngooy˘ koo˘ kih˘ Jesu˘s:

—Ta˘ jwoh˘ —ga˘ jayh˘ .

Na˘ ma˘ hii˘ ga˘ chuyh˘ kih˘ Jesu˘s.

46 La˘ chah˘ ja˘ ga˘ saah˘ dsih˘ .

47 Pero˘ jaa˘ discipulo˘ kyaay˘ Jesu˘s, ga˘ seeyh˘ ne˘ , ga˘ kuy˘ lo˘ gwa˘ jaa˘ moz˘ kyaay˘ jmi˘ dsa˘ joo˘h˘. 48 He˘ ja˘ ga˘ jah˘ Jesu˘s:

—¿Che˘ dsa˘ hi˘ jna˘ , he˘ la˘ ma˘ ya˘ na˘ah˘ hnah˘ kyaah˘ hma˘ , kyaah˘ ne˘ , mah˘ saah˘ jna˘ ? 49 La˘ jee˘ jmi˘ ma˘ ha˘an˘ jee˘ kyah˘ hnah˘ ma˘ kwan˘ juu˘ koo˘ gwah˘ mah˘ sa˘ ga˘ chaah˘ jna˘ . Pero˘ koo˘ na˘ le˘ ba˘ mah˘ la˘ te˘ la˘ koo˘ na˘ sii˘ juu˘ kih˘ Dio.

50 La˘ jee˘ discipulo˘ he˘ ga˘ beey˘ mah˘ ga˘ kyuu˘y˘. 51 Jaa˘ chih˘ ba˘ ga˘ lla˘ lle˘ kaah˘ kih˘ Jesu˘s, na˘ ba˘ayh˘ koo˘ ta˘ jmaah˘ . Hi˘ ga˘ saayh˘ chih˘ he˘ . 52 Ma˘ ga˘ saah˘ dsih˘ ga˘ bey˘ ta˘ jmaah˘ kiyh˘ mah˘ ga˘ kyuu˘y˘ to˘ lo˘ kwayh˘ .

Na˘ jaa˘y˘ Jesu˘s cha˘ ne˘ dsa˘ ta˘ kaah˘ kyaay˘ dsa˘ judiu˘

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

53 Ga˘ jaa˘y˘ Jesu˘s cha˘ ne˘ jmi˘ dsa˘ hi˘ kye˘ ne˘ . Ga˘ kuh˘ la˘ jee˘ jmi˘ dsa˘ kaah˘ kyaah˘ ta˘ jwoh˘ kyaay˘ ley˘ , hi˘ kyaah˘ dsa˘ gyuu˘h˘. 54 Pero˘ Pee˘ ba˘ ngooy˘ lley˘ kaah˘ kih˘ Jesu˘s, la˘ ga˘ te˘ ho˘ hne˘ ne˘ ta˘ kih˘ jmi˘ dsa˘ joo˘h˘ he˘ . La˘ koo˘ ga˘ lloo˘ ba˘ Pee˘ jee˘ ja˘ , ga˘ gyay˘ llooyh˘ je˘ kyaah˘ poo˘ hi˘ ma˘ ta˘ah˘ llooh˘ je˘ .

55 Jee˘ la˘ jee˘ dsa˘ kaah˘ he˘ , ma˘ hnaayh˘ dsa˘ hi˘ ma˘ ba˘ah˘ Jesu˘s dsoo˘ la˘ jwe˘ jee˘ ma˘ jngēeyh˘ , pero˘ sa˘ ga˘ jmaa˘ ni˘ miih˘ juu˘ kih˘ hi˘ he˘ . 56 Jee˘h˘ , jwe˘e˘ dsa˘ ma˘ ba˘ah˘ dsih˘ kyaah˘ juu˘ ta˘ juu˘ , pero˘ ni˘ jaa˘ sa˘ ga˘ ja˘ koo˘ ba˘ juu˘ kih˘ . 57 Ga˘ hwēe˘ ga˘ jaa˘ uu˘ dsa˘ hi˘ ga˘ kwa˘ juu˘ ta˘ juu˘ , ga˘ jayh˘ :

58 —Ga˘ nuu˘ jna˘ah˘ ga˘ jayh˘ : “Jna˘ hlan˘ gwah˘ chih˘ la˘ he˘ ga˘ la˘ kyaah˘ goo˘ dsa˘ , pero˘ jna˘ jmeen˘ jyoh˘ kyaah˘ hnē˘ jmi˘ hi˘ ni˘ sa˘ ta˘n˘ goon˘ .”

59 Ni˘ la˘ ja˘ sa˘ ga˘ la˘ dsoo˘ juu˘ kiyh˘ .

60 He˘ ja˘ ga˘ noo˘ jmi˘ dsa˘ hi˘ kye˘ ne˘ to˘ dsaah˘ jee˘ ja˘ , mah˘ ga˘ ngiiy˘ juu˘ kih˘ Jesu˘s:

—¿Hee˘ jwah˘ hne˘ , he˘ ma˘ jah˘ hi˘ na˘ kyah˘ ? ¿He˘ la˘ sa˘ hlēeh˘ ni˘ miih˘ ?

61 Pero˘ Jesu˘s ga˘ noo˘ ti˘ go˘ te˘ , mo˘ so˘ ga˘ ngiiy˘ ni˘ miih˘ . Koo˘ ka˘ lah˘ ga˘ ngii˘ jmi˘ dsa˘ joo˘h˘ he˘ juu˘ kiyh˘ :

—¿Che˘ hne˘ he˘ Cristo˘ Joo˘ Dio˘ Joo˘h˘ ?

62 He˘ ja˘ ga˘ jah˘ Jesu˘s siiyh˘ :

—Jna˘ he˘ . Hi˘ lloo˘ koo˘ jmi˘ jee˘h˘ hnah˘ Hi˘ ga˘ le˘e˘ ngo˘ la˘ gya˘ jwoo˘ ra˘ lluu˘ kih˘ hi˘ cha˘ be˘ kih˘ , hi˘ la˘ ja˘ jee˘h˘ hnah˘ jayh˘ ka˘ lah˘ jee˘ jni˘ hii˘ gyuu˘h˘ .

63 He˘ ja˘ la˘ ma˘ kyeh˘ ja˘ jmi˘ dsa˘ joo˘h˘ he˘ hmi˘h˘ kih˘ ga˘ gi˘y˘ , ga˘ jayh˘ :

—¿Hii˘ ga˘ jwaah˘ jne˘ jnah˘ hi˘ jmee˘ ju˘ dsoo˘ ? 64 Jee˘ na˘ ma˘ nuuh˘ hnah˘ he˘ ma˘ mi˘ kwayh˘ Dio . ¿Hee˘ jwah˘ hnah˘ ? — ga˘ jah˘ dsa˘ joo˘h˘ he˘ .

Ga˘ la˘ jee˘ ba˘ dsa˘ ga˘ ba˘ayh˘ dsoo˘ , ga˘ jayh˘ :

—A˘a˘ jmi˘ juuy˘ .

65 La˘ chah˘ ja˘ ga˘ lloo˘ ko˘ llaa˘ ti˘ hney˘ kih˘ Jesu˘s. Ga˘ lloo˘y˘ mo˘ ne˘ Jesu˘s, ga˘ kway˘ kih˘ mah˘ ma˘ siiyh˘ :

—Jah˘ da˘ , ¿hii˘ na˘ ma˘ kwa˘ kyah˘ ?

Hi˘ la˘ ja˘ ga˘ kwa˘ poo˘ kiyh˘ ka˘ lah˘ .

Ga˘ hma˘ Pee˘ juu˘ he˘ sa˘ kyuu˘y˘ Jesu˘s

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

66 La˘ ma˘ gya˘ Pee˘ ho˘ hne˘ ja˘ , ja˘ jaa˘ dsa˘ me˘ hi˘ ma˘ jmee˘ ta˘ kih˘ jmi˘ dsa˘ joo˘h˘ he˘ . 67 Ma˘ ga˘ jee˘y˘ gya˘ Pee˘ llooh˘ je˘ , ga˘ jayh˘ :

—Hne˘ ka˘ lah˘ ma˘ ngēh˘ kyaah˘ Jesu˘s hi˘ chaa˘ Nazaret .

68 —Jah˘ ha˘ , sa˘ man˘ hi˘ kih˘ na˘ hlēeh˘ , sa˘ kyuu˘n˘ dsa˘ na˘ —ga˘ jah˘ Pee˘ .

Ya˘ he˘ey˘ na˘ nooy˘ la˘ ga˘ te˘ ho˘ haah˘ jee˘ dsa˘ taah˘ dsa˘ . Hi˘ ga˘ hoo˘h˘ chaah˘ dsoo˘ .

69 Ma˘ ga˘ jee˘ dsa˘ me˘ he˘ ka˘ lah˘ cheh˘ Pee˘ jee˘ ja˘ , ga˘ siiyh˘ dsa˘ hi˘ ma˘ ta˘ah˘ jee˘ ja˘ :

—Go˘ he˘ ba˘ dsa˘ kyaah˘ Jesu˘s na˘ .

70 Koo˘ ka˘ lah˘ ga˘ hma˘ Pee˘ juu˘ he˘ sa˘ kyuu˘y˘ Jesu˘s. Ko˘ hwēe˘ ga˘ ja˘ ga˘ jah˘ dsa˘ hi˘ ma˘ ta˘ah˘ jee˘ ja˘ , ga˘ siiyh˘ Pee˘ ka˘ lah˘ :

—Ma˘ ra˘ ju˘ dsoo˘ , sa˘ na˘ hee˘ , hne˘ he˘ dsa˘ kyaah˘ hi˘ oo˘ . He˘ ba˘ hi˘ chaa˘ Galilea˘ hne˘ . Kwee˘ ba˘ hlēeh˘ kyaayh˘ .

71 He˘ ja˘ ga˘ lloo˘ Pee˘ hlēeh˘ kyaah˘ dso˘ jwi˘ hi˘ ga˘ ta˘ay˘ Dio .

—Ma˘ ra˘ ju˘ dsoo˘ , sa˘ kyuu˘n˘ dsa˘ nuuh˘ hi˘ hlēeh˘ kih˘ na˘ —ga˘ jayh˘ .

72 Hor˘ ja˘ ga˘ te˘ to˘ jiih˘ hoo˘h˘ chaah˘ dsoo˘ , jee˘ ja˘ ga˘ la˘ dsooh˘ dsē˘ Pee˘ juu˘ he˘ ga˘ jah˘ Jesu˘s ga˘ siiyh˘ jaa˘ : “Jaa˘ ja˘ ga˘ te˘ to˘ jiih˘ hoo˘h˘ chaah˘ dsoo˘ , hne˘ ma˘ te˘ hnē˘ jiih˘ ma˘ hmah˘ juu˘ he˘ sa˘ kyuu˘h˘ jna˘ .”

Ma˘ ga˘ la˘ dsooh˘ dsē˘ Pee˘ ha˘ la˘ ga˘ jah˘ Jesu˘s, ga˘ hooyh˘ la˘ jiih˘ lla˘ dsēy˘ .

15

Ga˘ jaa˘y˘ Jesu˘s cha˘ ne˘ Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Tiih̄ ga' ma' ga'jnä', ga'kuh' dsa'kaah' kyaä' jmi' dsa', kyaah' dsa'gyuuh', kyaah' ta'jwoh' kyaä' ley, hi' lä'jää' ga' dsa' hi' laä' ta'. Hi' he' ga'hñuuh' Jesús mah' na'tääh̄-goo' Pilato hi' ma' laä' llé'moh'. ² Ma' ga'lloo' Jesús cha'né' Pilato, ga'ngii' Pilato juu'kiyh'.

—¿Che' hne' he' dsa'jõh' kyaä' dsa' judiu?

He'ja' ga'jeeh' Jesús juu'kiyh':

—Ma'jah' ba'hne'.

³ Pero dsa'kaah' he' cha'ga'miih' ga'hñiy' kih' Jesús. ⁴ Koo' ka'läh' ga'jah' Pilato:

—¿Che'ni' miih' juu' sa'jiih' kih' dsa'? Jéé' da'joh' he' sa'bääh' dsa'hne'.

⁵ Pero ni' lä'ja' sa' ga'jiih' Jesús juu', he'ja' ma'jéé' dsah' Pilato.

Ga'jä' juu'jngiih' dsa'kih' Jesús

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ Lä'jéé' jiuh' ma'té' jmi' he' kuh' dsa' judiu borrego mäh', ma'lää' Pilato jaa'jee' lä'jéé' hi' ma'tääh' neh'ne' hi' ma'tih' dsé' dsa'ba'. ⁷ Ma'hää' jaa' hi' chee' Barrabá neh'ne' kyaah' jñah' dsa'kyaayh' hi' ga'jngéeh' dsa' ma'ga'hnooy' juu'kih' dsa'ta'. ⁸ Ga'lla'nää' ga'jwéé' dsa' ma'ngiiy' kih' Pilato mah' wa'jmeey' lä'koo' ma'jmeey' jää'.

⁹ He'ja' ga'jeeh' Pilato juu'kiyh':

—¿Che' hnooh' hnäh' lään' hi' laä' rey kyaä' dsa' judiu? —ga'jah' Pilato siiyh' dsa' judiu he'.

¹⁰ Jééh', lä'la' ba' ma'néy' he' ma' na'hõh' jmi' dsa' kaah' he' kih' Jesús, he'ja' ba'ja' heh' ga'taah' dsih' gooy'.

¹¹ Pero jmi' dsa'kaah' he' ga'taayh' juu' lä'jéé' dsa' he'ngiiy' he'lää' Barrabá ba'.

¹² Koo' ka'läh' ga'jah' Pilato ga'siiyh' dsa' he':

—¿Hee' hnooh' hnäh' jmeen' kih' hi' jwah' hnäh' laä' rey kyaä' dsa' judiu?

¹³ Lä'jéé' dsa' ga'lõh' tooh' miih':

—Tääy' dsöh' hma'cru'.

¹⁴ He'ja' ga'jah' Pilato:

—¿Hee' hñih' ma'jmeey' dsa'la'?

Pero dsa'he', cha'ga'miih' kii' ga'tooyh' miih':

—Tääy' dsöh' hma'cru'.

¹⁵ Lä'ja' ga'lä'hñõh' Pilato he' ga'jäy' llu' kyaah' dsa'he', he'ja' ga'lääy' Barrabá ba'. Mah' ga'jmeey' hi'h' ga'jmi' ga'baä' dsa' Jesús. Ma'ngéé' he'ja', ga'ngééy' Jesús ja'goo' hlõh' mah' dsa'tääy' dsöh' hma'cru'. ¹⁶ Mah' ga'téé' hlõh' ta'cha'neh' ga'kih' né'ta'ja'. Jee'ja' ga'kuh' lä'jéé' dsa'kyaayh'. ¹⁷ Ga'kyeh' dsih' koo' hmiih' gyuu' läh' (he' ma'kéh' rey), ga'kay' wii' toq' ga'jmeey' koo' he'lih' mah' ga'tooyh' lle' Jesús lä' coron. ¹⁸ Ga'lõh' hlõh' he'

mi'kwayh' Jesús ma'jmeey' Dio kiyh', ma'jäh':

—Peer' jõh' dsa'ta' kyaä' dsa' judiu.

¹⁹ Ga'bay' lle' Jesús kyaah' hma'. Ga'ti' ga'hñé' dsih', ga'juuyh' jnéy' cha'né' Jesús ga'jmääy' jõh'. ²⁰ Ma'ngéé' ma'mi'kwah' dsih', ga'llee' dsa' hmiih' gyuu' he' ga'kyeyh' ja', mah' ga'kyeyh' ka'läh' hmiih' kiyh', ja'ga' ga'jäy' na'tääy' dsöh' hma'cru'.

Ga'tääy' Jesús dsöh' hma'cru'

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ Hor' ja' ga'ngéé' jaa' dsa' chaa' Cirene hi' jah' jee' nuu' kih'. Dsa' he' ma' chee' Simón, jmi' Leja' kyaah' Rufo. Ga'jmeey' hlõh' bii' ga'jää' dsa' he' hma'cru' kyaä' Jesús. ²² Ga'jäy' Jesús lä' ga'té' jee' chee' Gólgota, he' hñõh' jah': Moo' Lle' Hlii'. ²³ Jee' ja' ga'kwééh' dsih' jmi' jiuh' he' na'kaah' mé' chee' mirra, pero sa' ga'hiyh'. ²⁴ Ma'taay' dsöh' hma'cru', ga'ti' ga'llooyh' hmiih' he' ma'jäh' Jesús. Ga'kooyh' suert, ma'jéey' hi' jaa' jee' lä'jéey' téey' hmiih' nää' he' llu' ga'.

²⁵ Ko' hi' nu' ta'la' hõh' ga'tääy' Jesús dsöh' hma'cru'. ²⁶ Jee' taay' ja' ga'tõh' dsa' koo' hwéh' he' jah' ha' lä' la' dsõh' he' bääh' dsih': "Hi' la' na' rey kyaä' dsa' judiu." ²⁷ Ga'tää' dsa' ka'läh' né' hma'cru' jñah' ga'uu' dsa' hii', jaa' jwoo' ra' lluu', hi' jaa' jwoo' ra' kéh' kiyh'. ²⁸ Jee' ja' ga'lä'te' lä'koo' na' sii' kiyh': "Ga'jmeey' dsa' kwaat' laay' lä'koo' hi' ää' dsõh'."

²⁹ Lä'jéé' hi' ma' dsa'ngéé' ta'ja', ma'jiyh' lley hi' ma'mi'kwayh' kih' Jesús, ma'jäh':

—Hne' na' hi' ma'hla' gwah' kih' Dio mah' ma'jmeey' kyaah' hné' jmi', ³⁰ lää' hñaa'h' jee' taah' na' mah' jñaa' dsöh' hma'cru' na' —ga'jäh'.

³¹ Ja'ba' lä'ja' ga'mi'kwah' jmi' dsa'kaah' ka'läh' llay' juu' kyaah' dsa'kyaayh' hi' kyaah' ta'jwoh' kyaä' ley, ma'jäh':

—Ga'lih' bih' ga'lääy' dsa', mah' na' sa' liyh' lääy' hñiiy'. ³² Hi' laä' Cristo, rey jñä' jmeey' judiu, wa' jñaa'y' jee' taay' dsöh' hma'cru' na', mah' jééh' koo', ja' ga'lä' heeh' jne' kiyh' —ga'jäh'.

Ja'ba' lä'ja' ga'mi'kwah' hi' ma'taa' jyoh' hma'cru' koo' kiyh'.

Ga'juu' Jesús

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Ma' ga'té' llä'hyoo', lä'kaa' jmi' gyuu' ga'nuu' lä'jiuh' ga'té' ko' hi' hné' ta' ga'hloo'. ³⁴ Ma'ngoo' ga'té' ko' hi' hné' ja', ga'hleeh' Jesús koo' ki' gaa' ga'jäh':

—Eli, Eli, ¿lama sabactani? —he' la' hñõh' jah': Dio kyaan', Dio kyaan', ¿he'la' ma'beeh' jñä'?

³⁵ Ko'llaa' dsa' hi' ma'tääh' jäh' ga'nuu' he' ga'hleeyh', he'ja' ga'jäh':

—Jëe da, tëeyh` Elía.
 36 He`ja` ngoo`jaa` dsa` ko`chih`, ga`kay`
 koo`wa`joo`, ga`mi`gyayh`joo` kyaah`jmi`
 jiih`, ga`lla`lley`lle`hma`mah`ga`chooy`
 ma`hih` Jesús, hi`ga`siyh`dsa`kyaayh`:

—Tää`ba`kih`. Wa`jëe`da`jne`che`jä`Elía
 mah`jñay`.

37 Lã`chah`ja` ga`hooch` Jesús koo`
 ki`gaa`, ja`ga`ga`juuy`. 38 Hor`ja`ga`gi`
 hmiih`he`ma`na`jnë`llah`gwah`, ga`lõõ`
 ta`gyuuh`lä`ga`të`hwa`. 39 Ma`cheh`juu`
 hlõõ`romano`chanë`Jesús jee`taay`dsoh`
 hma`cru`ja`. Ma`ga`jëey`he`ga`hooch`
 Jesús hi`ha`lä`ga`juuy`, he`ja`ga`jäyh`:

—Ma`ra`ju`dsoo`, dsa`ñuuh`na`ma`laa`
 Joõ`Dio.

40 HÛ`ga`miih`ma`tääh`ko`llaa`dsa`më`
 jëe`he`jmeë`dsa`kih`Jesús. Jee`ja`ma`
 hää`María Magdalena, kyaah`María choo`
 José, ja`ba`chooy`kyaah`Jacobo mäh`,
 kyaah`jñah`dsa`më`hi`chee`Salomé.
 41 Dsa`më`he`ma`jmeë`ko`jõh`kyaah`
 Jesús hi`ma`jmeey`be`kiyh`lä`koo`
 ma`täayh`hwa`Galilea hi`ma`chaa`ga`
 jñah`dsa`më`hi`ga`jmeë`ko`jõh`kyaayh`
 lä`koo`ma`ga`näay`ta`Jerusalén.

Ga`haay`Jesús

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

42 Ta`ga`hloo`jmi`he`mi`lluuy`dsa`hñii`,
 ga`haay`Jesús ja`ga`dsa`taayh`jmi`he`
 teeh`dsa`dsë`. 43 José, hi`chaa`Ari-
 matea, ma`laa`jaa`dsa`kyaah`dsa`ta`
 kaah`, hi`he`ka`läh`ma`jõõ`ma`jëe`
 jnä`hä`he`jmeë`Dio hih`kih`dsa`. Jää`
 ja`ga`dsa`taayh`jmi`he`teeh`dsa`dsë`,
 ga`tuu`dsë`José`ga`hey`në`ta`kih`Pilato
 na`ngiiy`jyooy`jmi`ngo`kih`Jesús dsoh`
 hma`cru`. 44 Peer`ga`jëe`dsah`Pilato ma`
 ga`nuuy`ga`juu`Jesús. He`ja`ga`tëyh`
 juu`hlõõ`, mah`ga`ngiiy`juu`kiyh`che`
 dsoo`ma`juu`Jesús. 45 Ma`ga`tëyh`juu`,
 ja`ga`ga`kway`jwë`na`jyoo`José`jmi`ngo`
 kih`Jesús. 46 Ma`ngëe`he`ja`, ga`la`José
 koo`ta`jmaah`wiih`, he`ja`chee`lino.
 Ga`jñay`Jesús, ga`läay`kyaah`ta`jmaah`
 ja`mah`na`täayh`neh`koo`to`hõõ`he`
 ma`na`hë`në`kuu`hloo`. Ma`ngëe`he`
 ja`, ga`bäy`koo`mi`kuu`juuh`mah`ga`jlëy`
 ho`too`ja`. 47 Hi`ma`jëe`María Magdalena
 kyaah`María choo`José, ha`jee`ga`kyaah`
 dsa`he`Jesús.

16

Ga`lä`jiih`Jesús

(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

1 Lä`ma`ga`goh`jmi`he`teeh`dsa`
 dsë`, María Magdalena hi`María choo`Ja-
 cobo kyaah`dsa`më`hi`chee`Salomé
 ga`lay`jmi`mi`jwi`he`ma`dsa`huuy`
 Jesús. 2 Tiuh`go`te`to`në`jmi`kih`seman`
 ga`näay`ta`jee`ga`kyaah`dsa`Jesús. Koo`

ma`hya`ba`hyoo`ga`lla`näa`dsa`më`he`
 jee`ja`. 3 Ma`llay`juu`kyaah`dsa`kyaayh`:
 —¿Hi`kwa`be`jnän`mah`bän`kuu`he`
 na`jlë`ho`too`ja`?

4 Pero ma`ga`jëey`hoo`to`hõõ`, mo`so`
 cha`na`jlë`kyaah`kuu`juuh`ja`. 5 Ma`
 ga`taayh`neh`to`hõõ`ja`, ga`jëey`ta`jee`
 ma`kyaah`Jesús. Jwoo`ra`lluuy`kiyh`ja`,
 ga`jëey`ma`gya`jaa`chih`kwaah`hi`ma`
 kye`koo`hmiih`tõõ`kyoo`. Peer`
 ga`jwaah`jwërte`dsa`më`he`ma`ga`jëey`
 hi`he`. 6 He`ja`ga`jäh`dsa`hi`ma`gya`he`:

—Ta`wa`gah`hnäh`. Jesús dsa`chaa`
 Nazareth`hi`ga`tää`dsa`dsoh`hma`cru`hi`
 hnaah`hnäh`mo`so`chaa`jee`la`. Hi`
 ma`lä`jiih`. Jëe`da`hnäh`jee`ga`kyaah`
 dsih`. 7 Go`näa`hnäh`go`jmeeh`juu`kih`
 Pee`kyaah`lä`jëe`discipulo`kyaay`, dsoo`
 Jesús dsa`jäa`hnäh`ta`Galilea. Jee`oo`jëeh`
 hnih`lä`koo`ga`jäyh`jäa`—ga`jäh`dsa`he`.

8 Ko`chih`ga`hwëe`dsa`më`he`hoo`
 to`hõõ`ja`, jläay`ga`lä`ja`ga`näay`,
 ga`jwaayh`jwërte. Sa`cha`juu`ga`jmeeyh`
 kih`ni`jaa`kih`he`goyh`.

*Ga`mi`jnää`Jesús hñii`kih`María Mag-
 dalena*

(Jn. 20:11-18)

9 Tiuh`to`në`jmi`kih`seman`ga`lä`jiih`
 Jesús. Hi`ga`mi`jnääy`hñiiy`to`në`
 kih`María Magdalena. Kih`dsa`më`he`
 ga`hwëe`Jesús gyeë`hi`sa`llu`jäa`. 10 Nee`
 dsa`më`he`na`jmeeyh`juu`kih`lä`jëe`
 discipulo`kyaah`Jesús jee`täayh`ki`hooyh`
 meeh`dsëy`. 11 Ga`jäyh`:

—Chaa`ba`Jesús, ma`jëe`jnih`.

Ma`ga`nuu`discipulo`juu`kih`María, sa`
 ga`jmeey`dsoo`juu`ja`.

*Ga`mi`jnää`Jesús hñii`kih`uu`discipulo
 kyaay`*

(Lc. 24:13-35)

12 Jyoh`jmi`ja`, ga`mi`jnää`Jesús hñii`
 kih`uu`discipulo`cha`jwë`jee`ga`näay`ja`,
 pero kah`ba`laay`. 13 Hi`ga`näa`discipulo`
 he`, na`jmeeyh`juu`kih`jee`lä`jëe`ga`
 dsa`kyaayh`. Ni`kih`hi`he`sa`ga`jmeey`
 dsoo`ka`läh`.

Ga`jmeë`Jesús mada`kih`apõstole`kyaay`
(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

14 Jee`ga`dsaa`, ga`mi`jnää`Jesús hñii`
 jee`ma`tääh`gya`kaa`discipulo`në`mes-
 kuh`hñ`. Jee`ja`ga`juuyh`kih`discipulo`
 kyaay`, kih`he`sa`ma`dsoo`dsëy`. Ma`
 hweh`dsëy`, he`ja`sa`ma`jmeey`dsoo`
 juu`kih`hi`ga`jäh`ga`jëe`Jesús ma`ngëe`
 ma`lä`jiiyh`. 15 Hi`ga`jäh`Jesús siyh`:

—Go`näa`hnäh`lä`kaa`lä`juh`jmi`gyuuh`
 go`kwa`hnäh`ju`hmëe`kin`kih`lä`jëe`
 dsa`. 16 Lä`jëe`hi`lä`dsoo`dsë`hi`
 ga`heeyh`saay`jmi`, hi`he`ba`lää`.
 Pero hi`sa`lä`dsoo`dsë`kin`, hi`he`jä`

kyaah' dso'jwii'. ¹⁷ Hi' jmee' dsoo' dsé' kin',
 cha' miih' he' juh' gaa' jmeey'. Kyaah'
 hih' kin' hwëëy' hi' sa' llü' kih' dsa', hlëëyh'
 ma' lih' koh' jyoh' juu'. ¹⁸ Cher'mah' he'
 ga' jmeey' miih' kiyh', sa' cha' he' le' kiyh'
 ni' miih', hi' cher'mah' ga' heeh' dsih'
 venen, sa' hnoo' dsoo' kiyh'. Hi' mi' hlääy'
 dsa' dsaah', wa' ra' ga' kyey' gooy' né' kiyh'.

Ngaah' Jesús gyuuuh'
(Lc. 24:50-53)

¹⁹ Ma' ngëë' ma' hlëëh' Jesús lä' ja' kyaah'
 discípulo kyaay', ja' ga' ngaayh' ta' gyuuuh',
 ga' gyay' jwoo' ra' llü' kih' Dio. ²⁰ Ja' ga'
 ga' nää' discípulo lä' kaa' lä' juh' kyaah' be'
 kih' Dio na' kay' ju' hmëë' kih' dsa'. Hi'
 ga' mi' jnää' Dio la' dsoo' juu' he' kyey',
 kyaah' lä' jë' he' juh' gaa' he' ga' jmeey'.
 Wa' la' lä' ja'.

San Lucas Ju'hmëe' kih' Jesús he- ga-sii' Luca

1 Jwëë' dsa- ga'taah' ga'sii' lä-jë- ha- lä- ga-la' jee' kyaä' jnääh' llo'joo'. 2 Ga-siiy' ja' ba' lä-koö' la' juu' he- ga'ngëe' lä-jëë' hi- ga-jëë' ha- lä- ga-la' lä- ma' to- në. Dsa- hi- ga-jëë' he' ga'ngëey' juu' kyaä' jnääh' jëëh' ma' na-hñaay' ba' mah' kway' juu' ja'. 3 Jnä' ka' läh' ga' koön' kwaat' kwee- lä-jë- ha- lä- ga-la' lä- ma' to- në, he- ja- laan' llu' siin' kwee- lä- ngoo' juu' la- kyah' hne- dsa-jøøh' kyaan' Teófilo. 4 Wa-ra- ga' heh' juu' la- lä- neh' kwee', la' dsoo' lä-jë- he- ma' hlëéh' dsa- hne'.

Ga'jmeeh' ángel juu' he- lä-chaq- Jwaa'

5 Lä- ma' laä' Herode rey kih' hwa' Judea ja', ma' chaä- jaä- jmi-dsa- hi- ma' chee- Zacaría. Hi- he' ma' na'jnää' koö- nää' jmi-dsa- hi- ma' tēyeh' Abía. Hi- mëy' Elizabet ma' laä' sa'ju- kih' Aarón ka' läh'. 6 Zacaría kyaah' Elizabet ma' laä' lluy' cha'në Dio. Ma' mi- tey' ba' lä-jë- mada' kih' Dsa-jøøh' jnän'. Ni- miih' sa' cha- he- ma' dsa-hlääh'yh'. 7 Pero sa' ma' chaä- ni- jaä- chih- kyaay'. Sa' ma' kaa' Elizabet gyuu-, hi- kwee- ba' ma' gyuh- lä-uü'.

8 Ma' tääh' jmi-dsa- dsa-kyaah' Zacaría jmee- ta'he' neh' gwah-. Koö- jmiü' kih' jee' lä-jë- ga-tëë' Zacaría he- jmee- ta'he' kih' Dio. 9 Jëéh', ga-kooyh' suert lä-koö- ma' tēy' jmeey'. Zacaría ba' ga-tëë' suert ja-, he- dsa-jey' wa'chu- neh' gwah- juuh- kih' Dsa-jøøh' jnän'. 10 Ta'ko' jiih' ma' cheh' Zacaría jë- wa'chu- ja-, ka'hne' ba' ma' tääh' lä-jëë' dsa- hi- ga'kuh' jee' ja- ngüy' kiyh' kih' Dio. 11 Lä- chah' ja- ga' lä-jnää' jaä- ángel kyaä' Dsa-jøøh' jnän' cha'në Zacaría. Ángel he' ma' cheh' jwoo' ra- lluy' kih' na'hyoo' jee' ma' jë- jmi-dsa- wa'chu-. 12 Peer- ga' hee' dsë' Zacaría ma' ga-jëy'. Ga'jwaayh' jwërte. 13 He- ja- ga'jäh' ángel siiyh'.

—Ta- wa' gah' Zacaría, jëéh' ma- nuu' ba' Dio kyah'. Kih' Elizabet, dsa-më' kyaah' lä-chaä- jaä- gyuu- ñuuh' mah' mi'cheeh' hnih' Jwaa'. 14 Ha- koh' sa- lä-chaah' llu'. Hi- lä-ja- jwëë' dsa- lä-chaä- llu' wa-ra- ga-lä-chaay'. 15 Jëéh', leey' jøøh' cha'në Dio. Sa- le' hiyh' vin ni- he- ga' jyoh' jmi- llii'. Hi- tēy' jmi-llë' Na-jngüi' kih' Dio jää' ja' ga' lä-chaay-. 16 Jmeey' dsa-jëeh' jwëë' dsa- Israel kyaah' Dsa-jøøh' jnän', he- ba' Dio kyaay'. 17 Hi- he' dsoo' ta' cha'në kih' Dsa-jøøh' jnän'. Tēy' ja- ba' jmi-llë' hi- ja- ba' be' he- ma' kye' Elía mah' hlëëyh' dsa- juu' kih' Dio. Lä-jwë' ja- jiih' juu' kih' dsa- ma- kaa'h' kyaah' joö'. Hi- lä-ja- lä-sii'

huu'dsë- kih' hi- chaah- mah' kay' koö- nëë' ba' huu'dsë- lä-koö- la' kih' hi- lluy'. Lä-jwë' ja-, mi-lluy' lä-jëë- dsa-gooy' mah' heeyh- Dsa-jøøh' jnän'—ga-jäh' ángel.

18 He- ja- ga'jäh' Zacaría siih' ángel:

—¿Ha- lä-ja- jmeen' dsoo' he- la-? Jëéh', ma' gyuh- ba' jnä' hi- lä-ja- ka-läh' dsa-më' kyaan'.

19 Mah' ga'jäh' ángel siiyh'.

—Jnä' he' Gabriel, hi- na-hñaä' cheh' cha'në Dio. Ma-cheey' jnä' he- ma-ya-kan' ju'hmëe' la- kyah'. 20 Na' ta' cha'në leeh' jaä- hi- koo'. Mo-so- le' hlëéh' lä-jiih' lä-te' juu' la-, kih' he- sa- ma-jmeeh' dsoo' juu' he- ma' jwëëyh' hne'. Juu' la- lä-te' wa-ra- ga-dsëë' jmiü' kih'—ga-jäh' ángel he'.

21 Dsa- hi- ma' tääh' jää- Zacaría ta- ka'hne', ma' dsaä- dsëy'. He-la' ngoo' ga-lä-hëë' Zacaría neh' gwah' ma' laay'.

22 Lä-koö- ma' ya-hëey' mo-so' ga-la' ma' hlëëyh' kyaah' dsa-. Ga-lä-liih' dsa-, he- ga-jëë' Zacaría miih' he- ga-mi-jnää' Dio kiyh' neh' gwah-. Hi- ga-løøy' jmeey' lii- kyaah' gooy' ba'. Lä- ga'jäh' ja' ba' kaa'y'.

23 Ma-la- ma-dsëë' jmiü' he- ma' jmeey' ta'he' neh' gwah' ja-, ngaayh' cha'neh' kiyh'. 24 Miih- jmiü' ja- ba', ma' ga-hlääh- Elizabet mëy'. Mah' ga'jäh' cha'neh' hñaä' sih-, ma' jmeey' huu'dsë-: 25 “He- ba' che- llu' dsë' Dio he- ga'jmeey' lä-la- kin' mah' mo-so- mi-kwah' dsa- jnä'.”

Ga'jmeeh' ángel juu' he- lä-chaq- Jesús

26 Ma' ga-hya- jñee' sih-, ga-cheë' Dio ángel Gabriel he' ta' jee' jwii- Nazaret he- nøø' hwa' Galilea. 27 Ga-cheey' kih' jaä- chih-më' hi- sa' ga' ma-jëë- dsa- ñuuh-. Hi- he' ma' chee- María. Ma' laay' hmooh' kyaah' José, jaä- dsa- ñuuh- hi- ma' laä' sa'ju- kih' David. 28 Ma' ga'he' ángel jee' ma' gay' ja-, ga-jäh'yh'.

—Jmeen- Dio kyah', hne- hi- na-jää- kyaä' Dio. Dio kyaah' hne- hi- na-jää- jee' kih' lä-jëë' dsa-më'.

29 Pero ma' ga-nuu' María he- ga-hlëéh' ángel he', ga-hee' ba' dsëy'. Ma' jmeey' huu'dsë-, hee- na- hnøø' jäh- he- ma-hlëéh' ángel lä-na-. 30 He- ja- ga'jäh' ángel siiyh'.

—Ta- wa' gah', María. Ma-hñah' koö- he- llu' he- ma- kwa' Dio. 31 Na' kaa'h' jaä- gyuu- ñuuh- hi- lä-chaä- kyah' hi- mi'cheeh' Jesús. 32 Hi- he' leë' jøøh'. Jäh' dsa- kiyh', laay' joö' hi- gya' gyuu' jmi-gyuu-. Hi- Dio lläay' he- leey' rey la- David dsa- ma' gyuh- kyaay'. 33 Hñii' bih' gay' jmeey' hih' tää' kih' lä-jëë- dsa- Israel. Sa' llaä' jih'koh' he- jmeey' hih'—ga-jäh' ángel.

34 Ja- ga' ga'jäh' María siih' ángel he':

—¿Ha- lä- le' he- la-, jëéh' sa' ga' ma-jëën' dsa- ñuuh'?

35 Mah' ga-jëeh' ángel juu' kiyh':

—Jmí⁻lle⁻ Na⁻jngüí⁻ já⁻ né⁻ kyah⁻. Hi⁻ lá⁻ja⁻ be⁻ kih⁻ hi⁻ gya⁻ gyuu⁻h, já⁻ né⁻ kyah⁻ mah⁻ láä⁻ hne⁻ kyaah⁻ hih⁻ kiyh⁻. He⁻ ja⁻ ba⁻ na⁻, gyuu⁻ hi⁻ lá⁻ chaa⁻ kyah⁻ leey⁻ na⁻ jngéé⁻ go⁻ te⁻ hi⁻ tééh⁻ dsih⁻ Joó⁻ Dio. ³⁶ Lá⁻ja⁻ ka⁻ läh⁻ Elizabet hi⁻ te⁻ ju⁻ kyah⁻ kyaah⁻, ga⁻ hlääyh⁻, ma⁻ ke⁻ ma⁻ gyuyh⁻. Hi⁻ ma⁻ jáh⁻ dsa⁻ kih⁻ hi⁻ sa⁻ kaa⁻ gyuu⁻, ma⁻ hya⁻ jñee⁻ sih⁻ dsaayh⁻. ³⁷ Jééh⁻, ni⁻ koo⁻ sa⁻ cha⁻ he⁻ jwééh⁻ kih⁻ Dio —ga⁻ jáh⁻ ángel.

³⁸ He⁻ ja⁻ ga⁻ jáh⁻ María:
—Hii⁻ jná⁻ la⁻ hi⁻ nuuh⁻ kih⁻ Dsa⁻ jòòh⁻ jnän⁻. Wa⁻ jmeey⁻ kin⁻ lá⁻ koo⁻ ma⁻ jáh⁻ na⁻.
Ja⁻ ga⁻ ngaah⁻ ángel kih⁻.

Née⁻ María na⁻ jééy⁻ Elizabet

³⁹ Jmii⁻ ja⁻, ga⁻ he⁻ María jwé⁻ ngoo⁻ ko⁻ chih⁻ ta⁻ koo⁻ jee⁻ jwii⁻ he⁻ hla⁻ jee⁻ moh⁻ he⁻ na⁻ hee⁻ hwa⁻ Judea. ⁴⁰ Ma⁻ ga⁻ llooy⁻, ga⁻ hey⁻ cha⁻ neh⁻ kih⁻ Zacaría mah⁻ ga⁻ jmeey⁻ Dio kih⁻ Elizabet. ⁴¹ Lá⁻ koo⁻ ma⁻ ga⁻ nuu⁻ Elizabethe⁻ ga⁻ jmeey⁻ María Dio kih⁻, koo⁻ ba⁻ ga⁻ jeh⁻ gyuu⁻. Lá⁻ chah⁻ ja⁻, ja⁻ Jmí⁻lle⁻ Na⁻ jngüí⁻ né⁻ kih⁻ Elizabet. ⁴² Mah⁻ ga⁻ hléeyh⁻ kí⁻ gaa⁻, ga⁻ jáyh⁻:

—Na⁻ jáä⁻ laa⁻ hne⁻ jee⁻ kih⁻ lá⁻ jéé⁻ dsa⁻ mé⁻. Hi⁻ na⁻ jáä⁻ laa⁻ gyuu⁻ hi⁻ kyaah⁻. ⁴³ Hii⁻ laa⁻ jná⁻ mah⁻ já⁻ choo⁻ Dsa⁻ jòòh⁻ kyaan⁻ ya⁻ jéé⁻ jná⁻? ⁴⁴ Jééh⁻, lá⁻ chah⁻ ba⁻ ma⁻ ga⁻ nuun⁻ ma⁻ jmeeh⁻ Dio kin⁻, ma⁻ jeh⁻ gyuu⁻ kyaan⁻ hi⁻ kyaan⁻ la⁻, kih⁻ he⁻ chaay⁻ llu⁻. ⁴⁵ Llu⁻ la⁻ kyah⁻ hne⁻, jééh⁻ ga⁻ jmeeh⁻ dsoo⁻ lá⁻ te⁻ lá⁻ koo⁻ ga⁻ jáh⁻ Dio jmeey⁻ kyaah⁻ hne⁻.

Ga⁻ há⁻ María kway⁻ ti⁻hmaah⁻ kih⁻ Dio

⁴⁶ Mah⁻ ga⁻ jáh⁻ María:
Lá⁻ kaa⁻ tuh⁻ dsén⁻ jmeen⁻ juuh⁻ kih⁻ Dsa⁻ jòòh⁻ kyaan⁻.

⁴⁷ Peer⁻ chaan⁻ llu⁻ kyaah⁻ Dio hi⁻ láä⁻ jná⁻.
⁴⁸ Jééh⁻, ga⁻ jéé⁻ bih⁻ kih⁻ jaa⁻ hi⁻ hwaá⁻ hi⁻ mi⁻ teh⁻ kiyh⁻.

Na⁻ ta⁻ cha⁻ né⁻, lá⁻ jéé⁻ dsa⁻ jáh⁻ llu⁻ la⁻ kin⁻.
⁴⁹ Jééh⁻ cha⁻ miih⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻ ga⁻ jmeey⁻ kin⁻ hi⁻ cha⁻ ga⁻ lá⁻ jé⁻ be⁻ kih⁻.

Na⁻ jngéé⁻ go⁻ te⁻ ba⁻ laay⁻.
⁵⁰ Lá⁻ ñih⁻ dséy⁻ kih⁻ lá⁻ jéé⁻ hi⁻ gayh⁻, kih⁻ hi⁻ chaa⁻ na⁻, hi⁻ lá⁻ ja⁻ kih⁻ lá⁻ jéé⁻ hi⁻ na⁻ ga⁻ ya⁻ náä⁻ ta⁻ cha⁻ né⁻.

⁵¹ Ga⁻ mi⁻ jnáäy⁻ be⁻ he⁻ lla⁻ dséé⁻ kih⁻ lá⁻ jé⁻.
Ga⁻ jmeey⁻ ta⁻ koo⁻ huudsé⁻ kih⁻ hi⁻ jmää⁻ hñii⁻ kaa⁻h.

⁵² Ga⁻ héey⁻ kih⁻ hi⁻ cha⁻ be⁻ kih⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻ jee⁻ ma⁻ táäyh⁻ jmeey⁻ hih⁻.
Hòò⁻ hi⁻ he⁻, ga⁻ llaay⁻ lá⁻ jéé⁻ hi⁻ hwaá⁻ ba⁻.

⁵³ Lá⁻ jéé⁻ hi⁻ sa⁻ cha⁻ he⁻ kuh⁻, ga⁻ kwéeyh⁻ lá⁻ jé⁻ he⁻ jmee⁻ bíi⁻ kiyh⁻.
Kih⁻ hi⁻ cha⁻ kuu⁻ ga⁻ héey⁻ kih⁻ ta⁻ jmah⁻.

⁵⁴ Ga⁻ kway⁻ be⁻ kih⁻ dsa⁻ Israel hi⁻ nuuh⁻ kiyh⁻.
Ma⁻ ra⁻ he⁻ ga⁻ lá⁻ ñih⁻ dséy⁻,

⁵⁵ lá⁻ koo⁻ ga⁻ báäyh⁻ hñiiy⁻ kih⁻ lá⁻ jéé⁻ dsa⁻ ma⁻ gyuh⁻ jnän⁻,

he⁻ ga⁻ lóò⁻ kih⁻ Abraham kyaah⁻ lá⁻ jéé⁻ sa⁻ ju⁻ kiyh⁻ lá⁻ jiih⁻ joh⁻ jmií⁻ cha⁻, ga⁻ jáh⁻ María.

⁵⁶ Jee⁻ ja⁻ ga⁻ já⁻ María kyaah⁻ Elizabet koo⁻ uu⁻ sih⁻. Ja⁻ ga⁻ ngaayh⁻ ta⁻ kiyh⁻.

Ga⁻ lá⁻ chaa⁻ Jwaa⁻

⁵⁷ Ma⁻ ga⁻ dséé⁻ jmií⁻ he⁻ lá⁻ chaa⁻ gyuu⁻ kya⁻ Elizabet, ga⁻ lá⁻ chaa⁻ jaa⁻ gyuu⁻ ñuu⁻h kiyh⁻. ⁵⁸ Lá⁻ jéé⁻ hi⁻ ma⁻ táäh⁻ jáh⁻ kiyh⁻ hi⁻ lá⁻ kye⁻ hi⁻ te⁻ ju⁻ kyaayh⁻ ga⁻ nuuy⁻ ha⁻ lá⁻ koh⁻ sa⁻ juh⁻ gaa⁻ he⁻ ga⁻ jmee⁻ Dio kih⁻ Elizabet. He⁻ ja⁻ ga⁻ lá⁻ jéé⁻ ba⁻ dsa⁻ he⁻ ga⁻ lá⁻ chaa⁻ llu⁻ kyaayh⁻. ⁵⁹ Lá⁻ koo⁻ ga⁻ hya⁻ ba⁻ jñaa⁻ jmií⁻, ya⁻ náä⁻ dsa⁻ mah⁻ ga⁻ tuiy⁻ jmi⁻ ngo⁻ kih⁻ gyuu⁻ lá⁻ koo⁻ tée⁻ jmee⁻ dsa⁻ judiu⁻ kih⁻ gyuu⁻ ñuu⁻h kya⁻. Ma⁻ hñoo⁻ dsa⁻ ma⁻ mi⁻ cheey⁻ Zacaría lá⁻ chee⁻ jmiiy⁻.

⁶⁰ —Sa⁻ lá⁻ cheey⁻ lá⁻ na⁻. Jwaa⁻ ba⁻ lá⁻ cheey⁻ —ga⁻ jáh⁻ chooy⁻.
⁶¹ He⁻ ga⁻ jáh⁻ dsa⁻ siiyh⁻:

—¿He⁻ la⁻ mi⁻ cheeh⁻ hñih⁻ Jwaa⁻? Ni⁻ jaa⁻ hi⁻ te⁻ ju⁻ kih⁻ kyaayh⁻, sa⁻ chaa⁻ hi⁻ chee⁻ lá⁻ na⁻.

⁶² He⁻ ja⁻ ga⁻ jmeey⁻ dsa⁻ lii⁻ kyaah⁻ jmiiy⁻ ha⁻ lá⁻ ma⁻ hñooy⁻ mi⁻ cheey⁻ gyuu⁻.

⁶³ He⁻ ja⁻ ga⁻ ngii⁻ jmií⁻ gyuu⁻ koo⁻ jwi⁻ hma⁻, jee⁻ ga⁻ siiy⁻ lá⁻ la⁻: “Jwaa⁻ ba⁻ lá⁻ cheey⁻.”
Peer⁻ ga⁻ lá⁻ dsa⁻ dsé⁻ lá⁻ jéé⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ táäh⁻ jee⁻ ja⁻. ⁶⁴ Lá⁻ chah⁻ ja⁻ ga⁻ lóò⁻ hlééh⁻ Zacaría ka⁻ läh⁻, ga⁻ kway⁻ ti⁻hmaah⁻ kih⁻ Dio. ⁶⁵ Lá⁻ jéé⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ táäh⁻ koo⁻ kiyh⁻ ga⁻ lá⁻ goo⁻ dsé⁻. Hi⁻ lá⁻ kaa⁻ jwií⁻ he⁻ táäh⁻ jee⁻ moh⁻ he⁻ na⁻ hee⁻ hwa⁻ Judea, ga⁻ lá⁻ nuuh⁻ ha⁻ lá⁻ ga⁻ la⁻. ⁶⁶ Ga⁻ lá⁻ jéé⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁻ nuu⁻ juu⁻ ja⁻, ma⁻ kyey⁻ huudsé⁻, ma⁻ laay⁻:

—¿Hii⁻ ba⁻ leé⁻ gyuu⁻ na⁻? Jééh⁻, Dio cheh⁻ kyaayh⁻.

Su⁻ kih⁻ Zacaría

⁶⁷ Jmí⁻lle⁻ Na⁻ jngüí⁻ ja⁻ né⁻ kih⁻ Zacaría, he⁻ ja⁻ na⁻ ga⁻ hyoyh⁻ juu⁻ he⁻ ngéey⁻ jnän⁻, ga⁻ jáyh⁻:

⁶⁸ He⁻ ba⁻ che⁻ lluu⁻ Dsa⁻ jòòh⁻ jnän⁻, hi⁻ laa⁻ Dio kya⁻ jnáäh⁻ dsa⁻ Israel, jééh⁻, ma⁻ jay⁻ mah⁻ láäy⁻ dsa⁻ kyaay⁻.

⁶⁹ Ga⁻ kwaay⁻ jaa⁻ hi⁻ cha⁻ be⁻ kih⁻ mah⁻ láäy⁻ jne⁻.
Ga⁻ hñaa⁻ jaa⁻ kih⁻ jee⁻ lá⁻ jéé⁻ sa⁻ ju⁻ kih⁻ David hi⁻ ma⁻ jmee⁻ ta⁻ he⁻ kiyh⁻.

⁷⁰ Ga⁻ jmeey⁻ Dio ja⁻ ba⁻ lá⁻ koh⁻ ga⁻ jáyh⁻ lá⁻ ma⁻ to⁻ né⁻ ta⁻ la⁻ kih⁻ dsa⁻ hi⁻ na⁻ jngéé⁻ kyaay⁻ hi⁻ ga⁻ ngéé⁻ juu⁻ kiyh⁻ llo⁻ joo⁻.

⁷¹ Ga⁻ jáyh⁻, láäy⁻ jne⁻ kih⁻ lá⁻ jéé⁻ hi⁻ na⁻ hòòh⁻ jnän⁻.
Hi⁻ lá⁻ ja⁻ láäy⁻ jne⁻ kih⁻ lá⁻ jéé⁻ hi⁻ sa⁻ hnää⁻ jne⁻.

⁷² Lá⁻ ñih⁻ dséy⁻ kih⁻ dsa⁻ ma⁻ gyuh⁻ jnän⁻ hi⁻ ma⁻ chaa⁻ llo⁻ joo⁻.

Ma⁻ ra⁻ he⁻ mi⁻ te⁻ bih⁻ hmoo⁻h na⁻ jngüí⁻ he⁻ ga⁻ jmeey⁻ ja⁻.

73 Mi-tey' hmooh' he- ga-tääy- hñiiy' jmeey' kyaah' Abraham dsa- ma' gyuh- jnän' mah' lee' jne' kwaat' kih' Dio.
 74 Hi- he' lää' jne' kih' lä-jëë' hi- na-høøh' jnän', mah'sa' hii' goo' jnän' ni- miuh- jee' hnäähn' Dio.
 75 Lä-ja- dsa'tooh' jne' na-jngëen' hi- lluu' jne' cha'nëy' lä-jiuh' jmi' chaa' jne'.
 76 Hne- gyuu- kyaan', loo- koo' jmi' jäh- dsa- kyah' laah' jaa- hi- ngëe- juu' kih' Dio.
 Jëeh', hne- goh' ta- cha'në' kih' Dsa-jøøh' jnän' mah' mi'lluuh' jwë' kih'.
 77 Lä-ja- lä-ñe- dsa-gooh' ha- lä- jee' lääy' kih' dso'kye', jëeh' Dio koo' dsë' kih'.
 78 Jëeh', lä- jna' ba' he- lä- ñih' dsë' Dio kyaah' jne'.
 He- jmeey' jee' jnän', la' lä-koh' jmëe' kih' hyoo- he- choo' në' jnän' lä- ga-të' gyuuh'.
 79 Chooj' wa'je- kih' hi- tääh' jee' na-hoo- jee' hii' goo- juuy'.
 Lä-ja- mi-jnäay' ha- lä- jee' hii' ti' jnän', ga-jäh' Zacaria.
 80 Ga-løø' dsa-kwaa- gyuu-, lä-ja- ka-läh' huu'dsë- llu' kih' ma' dsa-kwaa' kyaayh'. Ma' ga-kwaay', ngooj' ta' hwa' ki', jee' sa- kwa- ni- miuh-, lä-jiuh' ga'loo' jmi' he- ga-mi-jnäay- hñiiy' kih' dsa- Israel.

2

Galä'chaa' Jesús (Mt. 1:18-25)

1 Ji-ñe- ja-, ga-jmee' Augusto rey to-në' mada' lla-llee' lä-jëë' dsa- je-, lä-kaa- jee' ma' jmeey' hih'. 2 He- ja- la' to-në' je- he- ga-chooyh' kih' dsa-, lä- koo' ma' laa' Cirenio lle'moh' hwa' Siria. 3 He-ja- ga-lä-jëë' ba' dsa- ga-näay' ta- jwi- jee' tëyë' lla-lleej' je-. 4 He-ja- ya-hëë' José jee' jwi- Nazaret he- nøø' hwa' Galilea ngooj' ta' hwa' Judea jee' jwi- kih' David he- chee' Belén. Jëeh', José ma' laa' sa-ju- kih' David. 5 Neej' ga-lla-lleej' hñiiy' je- ko-jøh' kyaah' Maria hi- kyaah' ma' laay' hmooh' jeej' gooy-. Hi- Maria he' ma' kyaay' gyuu-. 6 Tak'o-jiuh' ma' tääyh' jee' jwi- ja-, ga-dsëë' jmi' lä- chaa- gyuu- kyaa' Maria. 7 Jee' jwi- ja- ga-lä- chaa' gyuu- ñuuh- to-në' kyaay'. Mah' ga-bääyh- gyuu- wa'siuh'. Ga'kyaay' neh' na'moo' jee' ma' kuh- jah', kih' he- sa' ma' joo- cha'neh' jee' tääh' dsa-.

Galä'jnää' angele kih' dsa- hi- ma' hää' jah'

8 Koo' jee' jwi- ja-, ma' tääh' dsa- hi- ma' hää- jah' kyaa' ta-la' hwë'. 9 Ni- sa- ga-lä-liuh' gyih', ga-lä-jnäa' kih' jaa- ängel kyaa' Dsa-jøøh' jnän'. Galä'jnää' jëë- ñih' wa'je- kih' Dio lä-ku' lä-ji' kih'. Peer-

ga-jwaa'h' dsa- he'. 10 Pero ängel ga-jäh' siyh':

—Ta- wa' gah' hnäh'. Jëeh', ma-jan' kyen' juu' he- jmee' jëë- jwërte dsë' lä-jëë- dsa-. 11 Na' ma-lä- chaa' kyah' hnäh' jee' jwi- kih' David jaa- hi- lää' hnäh'. Hi- he' he' Cristo, Dsa-jøøh' jnän'. 12 Lä-la- jmee' lii- kyah' hnäh' kih' gyuu- he'. Na-bääyh- wa'siuh' na'kyaay' neh' na'moo' jee' kuh- jah' — ga-jäh' ängel.

13 Lä-chah' ja- ga-lä-jnäa' koo' kih' ängel he', jwëë' ga- ängele hi- chaa- gyuuh' hi- ma' hä- kih' Dio, ma' jäh':

14 He- ba' che- jøh' gaa- Dio hi- gya' gyuuh'! Wa' hii' ti' kih' dsa- jmi' gyuu- hi- jmee- lä- hnøø' Dio.

15 Lä-koo- ma' ga-nää- lä-jëë- angele he' gyuuh', dsa- hi- ma' hää- jah' kyaa' he' ga-jäh' siyh' dsa-kyaayh':

—Ma' jne' ja- ta- Belén, ma-jëë' jne' koo- ha- lä- ma-la-, lä-koh' juu' he- ma- nuu' jne' kih' Dsa-jøøh' jnän'.

16 He-ja- ga-nääy' ko-chih', ga-jnäayh' Maria kyaah' José. Jee' ja- ga-jëey' na-kyaa' gyuu- neh' na'moo' jee' ma' kuh- jah'. 17 Lä-koo- ma' ga-jëey' gyuu-, ga-taayh' jmeeyh- juu' ha- lä- ga-jäh' ängel kih' gyuu-.

18 Peer- ga-lä-dsaa- dsë' lä-jëë' dsa- hi- ga-nuu' juu' kih' hi- ma' hää- jah' kyaa' he'. 19 Pero Maria ngoo' ba' dsooh- dsëy' hi' kyey- huu'dsë- kih' lä-jë- he- ga-nuuy' ja-. 20 Dsa- hi- ma' hää- jah' he' ga-nääy' jmeey- juuh- kih' Dio, hi- ma' lä-häy' kih', kih' lä-jë- he- ga-nuuy' hi- lä-jë- he- ga-jëey'. Jëeh', ma-ra' he- ga-la' ba' lä-koo- te' he- ga-jäh' ängel siyh'.

Galäay' Jesús jee' ma' chih' gwah' juuh'

21 Ma' ga-të' jnaa' jmi', ga-tuy' jmi' ngoo' kih' gyuu' mah' ga-mi-cheey- Jesús, ja-ba' jmi- he- ga-jäh' ängel lä-cheey-, jää' ja-ga-lä-dsaah' Maria.

22 Ma' ga-dsëë' jmi' he- ga-mi'lluu' cho'jmiiy- hñiiy' lä-hih' kih' ley kih' Moisé, ga-jääy' gyuu- ta' Jerusalén mah' taayh' goo- Dio. 23 (Ga-jmeey' lä-ja-, jëeh' në' ley kih' Dsa-jøøh' jnän' jäh' lä-la-: "Lä-jëë- gyuu- ñuuh' hi- to-në' la' kwaat' laa' kyaa' Dio ba'.") 24 He-ja- na-nääy' na'jmeey' lä-koo- lle' ley kih' Dio he- jäh': kwaah' koo- gyaah- cha-bë- o koo- gyaah- cha-juu'.

25 Ji-ñe- ja-, ma' gya' jwi- Jerusalén jaa- dsa- hi- ma' chee' Simeón. Dsa- he' ma' laa' jaa- hi- lluu', ma' hnaayh' Dio, ma' kyey- o-jøh- dsë- lloo- koo- jmi' lää' dsa- Israel. Hi- ma' kyaayh' jmi- lle' Na-jngii'. 26 Jmi- lle' Na-jngii' ga-mi-jnäa- kih' he- sa- juuy' ta'ko-jiuh' sa' ma-jëey' hi- na-hñaä' kyaa' Dio. 27 Ga-jøø' jmi- lle' Na-jngii' kih' Simeón he- ngooj' ta- jee' chih' gwah-. Ja-ba' hor- ja- ga'loo' cho'jmi- Jesús na-jääy- gyuu- kyaay' gwah' mah' le' kih' lä-koo- tëë'

dsa⁻ jmee⁺ lä⁻ koo⁻ jäh⁺ ley. ²⁸ Jee⁺ ja⁻ ga⁺ ee⁺ Simeón he⁻ gyuu⁺, mah⁺ ga⁻ kway⁺ ti⁻hmaah⁺ kih⁺ Dio, ga⁻ jäyh⁺:

²⁹ Dsa⁻ jøøh⁺ kyaan⁺, na⁺ ma⁻ dsëë⁺ jmi⁺ ki⁻ jnä⁺ hi⁻ jmee⁺ ta⁻he⁺ kyah⁺ ya⁻ hëën⁺ jmi⁻ gyuu⁺ la⁻, lä⁻ koo⁻ ga⁻ chiih⁺ jnä⁺.

³⁰ Jëëh⁺, ma⁻ tëën⁺ ma⁻ jëën⁺ hi⁻ ma⁻ cheeh⁺ mah⁺ lääy⁺ dsa⁻.

³¹ Hi⁻ he⁻ ga⁻ mi⁻ lluu⁺h⁺ to⁻ lo⁻ në⁻ ga⁻ lä⁻ jëë⁻ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ hwa⁻ la⁻.

³² Laay⁺ lä⁻ koo⁻ wa⁻ je⁻ he⁻ lä⁻ jnä⁺ kih⁺ hi⁻ sa⁻ laa⁺ judiu.

Hi⁻ kih⁺ wa⁻ je⁻ ja⁻ jä⁻ jøøh⁺ dsa⁻ Israel hi⁻ laa⁺ kyaah⁺, ga⁻ jah⁺ Simeón.

³³ Peer⁻ ga⁻ lä⁻ dsaa⁻ dsë⁻ José kyaah⁺ María ma⁺ ga⁻ nuuy⁺ lä⁻ jë⁻ he⁻ ma⁻ hlëëh⁺ Simeón kih⁺ gyuu⁺. ³⁴ Mah⁺ ga⁻ mi⁻ jää⁺ Simeón cho⁻ jmi⁻ gyuu⁺, ga⁻ jäyh⁺ siyh⁺ María:

—Jëë⁻ da⁻, gyuu⁺ la⁻ ma⁻ na⁻ hña⁺ jmeey⁺ tēh⁺ jwëë⁺ dsa⁻ Israel, hi⁻ lä⁻ ja⁻ jmeey⁺ dsa⁻ jëeh⁺ jwëë⁺ ka⁻ läh⁺. Ma⁻ na⁻ hña⁺ jmeey⁺ lii⁻ laay⁺ kyaah⁺ Dio, pero sa⁻ lä⁻ hnää⁺ dsh⁺. ³⁵ Hi⁻ kyah⁺ le⁻ lä⁻ koh⁺ he⁻ dsa⁻ hiih⁺ ñe⁻ tuuh⁺ neh⁺ tuh⁻ hoh⁺. Hi⁻ mi⁻ jnäy⁺ ha⁻ lä⁻ la⁻ huu⁺ dsë⁻ kih⁺ jwëë⁺ dsa⁻ —ga⁻ jah⁺ Simeón.

³⁶ Ja⁻ ba⁻ jee⁺ ja⁻ ma⁻ hää⁺ ka⁻ läh⁺ jaa⁻ dsa⁻ më⁻ hi⁻ ma⁻ chee⁻ Ana jo⁻ mi⁺ Fanuel. Dsa⁻ më⁻ he⁻ ma⁻ ngëë⁻ juu⁺ kih⁺ Dio. Ma⁻ laay⁺ sa⁻ ju⁻ kih⁺ Aser joø⁺ Jacob. Ma⁻ gyuh⁻ jwërte⁻ dsa⁻ më⁻ he⁻. Gyii⁺ ji⁻ ñe⁻ ba⁻ ga⁻ gyay⁻ kyaah⁺ dsa⁻ ñuu⁺h⁺ kyaay⁺. ³⁷ Ma⁻ hya⁻ to⁻ lo⁻ gya⁻ na⁻ dsë⁻ gyii⁺ gya⁻ kye⁻ ji⁻ ñe⁻ he⁻ ga⁻ jäy⁺ hnëëy⁺. Sa⁻ ma⁻ dsa⁻ hlääy⁺ ma⁻ dsooy⁺ jee⁻ chih⁺ gwah⁺, lä⁻ jmi⁺ lä⁻ hwë⁺ ma⁻ hnaay⁺h⁺ Dio. Joh⁺ jiih⁺ sa⁻ ga⁻ tuy⁺ kuh⁻ hiih⁺ ma⁻ chuuy⁺ kyaah⁺ Dio. ³⁸ Ja⁻ ba⁻ hor⁻ ja⁻ ja⁻ dsa⁻ më⁻ he⁻ chuh⁺ kih⁺ cho⁻ jmi⁻ gyuu⁺, mah⁺ ga⁻ löøy⁺ kway⁺ ti⁻hmaah⁺ kih⁺ Dio. Hi⁻ ma⁻ hlëëy⁺ kih⁺ gyuu⁺ Jesús, cha⁻ në⁻ lä⁻ jëë⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁺ jøø⁺ lih⁺ ba⁻ lää⁺ Dio dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ Jerusalén.

³⁹ Ma⁻ la⁻ ma⁻ mi⁻ tēh⁺ cho⁻ jmi⁻ gyuu⁺ lä⁻ koh⁺ lle⁻ ley⁺ kih⁺ Dio, ga⁻ nääy⁺ ta⁻ jwi⁺ Nazaret he⁻ nøø⁺ hwa⁺ Galilea. ⁴⁰ Koo⁻ jmi⁺ koo⁻ jmi⁺ ma⁻ dsa⁻ kwaan⁺ gyuu⁺, hi⁻ cha⁻ ga⁻ miih⁺ be⁻ ma⁻ dsa⁻ lä⁻ cha⁻ kiyh⁺, hi⁻ lä⁻ ja⁻ huu⁺ dsë⁻ llu⁺ kiyh⁺ ma⁻ dsa⁻ kwaan⁺ kyaay⁺. Ha⁻ koh⁺ sa⁻ ga⁻ mi⁻ jää⁺ Dio gyuu⁺ kya⁺.

Lä⁻ mäh⁺ Jesús ga⁻ jä⁻ jee⁺ kih⁺ ta⁻ jwoh⁺ kya⁺ ley

⁴¹ Ga⁻ lä⁻ jë⁻ ji⁻ ñe⁻ ba⁻ ma⁻ dsoo⁻ cho⁻ jmi⁻ Jesús ta⁻ Jerusalén ma⁻ tē⁻ jmi⁺ he⁻ kuh⁻ dsa⁻ judiu borrego mäh⁺. ⁴² Ma⁻ ga⁻ hya⁻ Jesús gya⁻ to⁻ ji⁻ ñe⁻, ga⁻ nääy⁺ ka⁻ läh⁺ jmi⁺ lä⁻ koo⁻ tēë⁺ dsa⁻ jmee⁺. ⁴³ Ma⁻ la⁻ ma⁻ goh⁻ jmi⁺ ga⁻ nää⁺ cho⁻ jmi⁻ ta⁻ kih⁺, ni⁻ sa⁻ liih⁺ gyih⁺ ga⁻ jä⁻ Jesús jwi⁺ Jerusalén. ⁴⁴ Ma⁻ jmeey⁺ huu⁺ dsë⁻, hää⁺ Jesús jee⁺ kih⁺ dsa⁻ hi⁻ ga⁻ nää⁺ cha⁻ jwë⁺ ja⁻. Lä⁻ taa⁺ jmi⁺ ga⁻ taa⁺ jwë⁺, ja⁻ ga⁻ ga⁻ hnaay⁺ jee⁺ kih⁺

dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ kyaay⁺, hi⁻ lä⁻ ja⁻ jee⁺ kih⁺ dsa⁻ hi⁻ kyuuy⁺ ka⁻ läh⁺. ⁴⁵ Ma⁻ sa⁻ ga⁻ jnäy⁺h⁺, ga⁻ këyh⁺ ka⁻ läh⁺ ta⁻ Jerusalén na⁻ hnääy⁺h⁺.

⁴⁶ Ga⁻ tē⁻ hnë⁻ jmi⁺, ja⁻ ga⁻ ga⁻ jnäy⁺h⁺ Jesús jee⁺ chih⁺ gwah⁺ na⁻ gyay⁺ jee⁺ kih⁺ ta⁻ jwoh⁺ kya⁺ ley, ma⁻ nuuy⁺ ha⁻ lä⁻ hlëëh⁺ dsa⁻ he⁻ hi⁻ Jesús ma⁻ ngii⁺ juu⁺ kiyh⁺ ka⁻ läh⁺.

⁴⁷ Lä⁻ jëë⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁺ nuu⁻ kiyh⁺ ma⁻ dsaa⁻ dsëy⁺ ha⁻ koo⁻ sa⁻ ma⁻ kyuu⁺h⁺ Jesús hi⁻ lä⁻ ja⁻ kih⁺ juu⁺ he⁻ ma⁻ jeeyh⁺ ja⁻. ⁴⁸ Ma⁻ ga⁻ jëë⁻ cho⁻ jmi⁻y⁺, ga⁻ lä⁻ dsaa⁻ dsëy⁺, mah⁺ ga⁻ jah⁺ María siyh⁺:

—Gyuu⁺ kyaan⁺, ¿he⁻ la⁻ ma⁻ jmeeh⁺ lä⁻ na⁻ kya⁺ jnääh⁺? Ha⁻ koh⁺ sa⁻ lle⁻ dsën⁺ kyaah⁺ Täa⁺ kyaah⁺ jee⁺ ga⁻ nøø⁺ jnääh⁺ hnääh⁺ jnääh⁺ hne⁻.

⁴⁹ He⁻ ja⁻ ga⁻ jëeh⁻ Jesús juu⁺ kiyh⁺:
—¿He⁻ la⁻ ga⁻ nää⁺ hnäh⁺ hnaah⁺ jnä⁺? ¿Ché⁻ sa⁻ ñeh⁺ hnäh⁺ he⁻ ga⁻ tēën⁺ mi⁻ ten⁺ kin⁺ kyaah⁺ Täa⁺ kyaan⁺?

⁵⁰ Pero sa⁻ ga⁻ lä⁻ ngëë⁻ cho⁻ jmi⁻y⁺ he⁻ ga⁻ hlëëy⁺ lä⁻ ja⁻. ⁵¹ Ja⁻ ga⁻ ya⁻ hëëy⁺ mah⁺ ga⁻ nääy⁺ ko⁻ jøh⁺ kyaay⁺ ta⁻ Nazaret. Jee⁺ ja⁻ ga⁻ mi⁻ tēy⁺ ga⁻ lä⁻ jë⁻ ba⁻ he⁻ ma⁻ jah⁺ cho⁻ jmi⁻y⁺. Hi⁻ María ngoo⁺ ba⁻ dsooh⁺ dsëy⁺ lä⁻ jë⁻ juu⁺ he⁻ ga⁻ nuuy⁺. ⁵² Hi⁻ Jesús koo⁻ jmi⁺ koo⁻ jmi⁺ dsa⁻ lä⁻ jøøh⁺ gyih⁺. Lä⁻ ja⁻ cha⁻ ga⁻ miih⁺ dsa⁻ lä⁻ kyuu⁺h⁺ koo⁻ hä⁻ koo⁻ hä⁻. Ma⁻ tih⁻ dsë⁻ Dio lä⁻ jë⁻ he⁻ ma⁻ jmeey⁺, hi⁻ lä⁻ kye⁻ dsa⁻ ka⁻ läh⁺ ma⁻ tih⁻ dsë⁻.

3

*Ga⁻ löø⁺ Jwaa⁻ kwa⁻ juu⁺
(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)*

¹ Ma⁻ hya⁻ gya⁻ hña⁺ ji⁻ ñe⁻ laa⁺ Tiberio rey to⁻ nē. Ji⁻ ñe⁻ ja⁻ ma⁻ laa⁺ Poncio Pilato lle⁻ moh⁺ hwa⁺ Judea. Herode ma⁻ laa⁺ ta⁻ hwa⁺ Galilea, Felipe øøy⁺ ma⁻ laa⁺ ta⁻ hwa⁺ Iturea kyaah⁺ hwa⁺ Traconite. Lisania ma⁻ laa⁺ ta⁻ hwa⁺ Abilinia. ² Ja⁻ ba⁻ ji⁻ ñe⁻ ja⁻, Aná kyaah⁺ Caifá ma⁻ laa⁺ jmi⁻ dsa⁻ kaah⁺. Lä⁻ ma⁻ ja⁻ ga⁻ hlëëh⁺: Dio kyaah⁺ Jwaa⁻ joø⁺ Zacaría lä⁻ koo⁻ ma⁻ gyay⁺ hwa⁺ kii⁺ jee⁺ sa⁻ kwa⁻ ni⁻ miih⁺. ³ He⁻ ja⁻ ma⁻ dsooy⁺ lä⁻ kaa⁻ jee⁺ la⁻ cha⁻ hoo⁺ jmi⁺ Jordán ma⁻ dsa⁻ kway⁺ juu⁺ he⁻ saa⁻ dsa⁻ jmi⁺ hi⁻ ga⁻ hlëëy⁺h⁺ dsa⁻ mah⁺ wa⁻ dsa⁻ jeeyh⁺ kyaah⁺ Dio mah⁺ koo⁻ Dio dsë⁻ kih⁺ dso⁻ kye⁻ kiyh⁺. ⁴ Lä⁻ ja⁻ ga⁻ lä⁻ te⁻ lä⁻ koo⁻ na⁻ sii⁻ juu⁺ he⁻ ga⁻ hlëëh⁺ Isaia hi⁻ ga⁻ ngëë⁻ juu⁺ kih⁺ Dio llo⁺ joo⁺, ga⁻ jäyh⁺:
Kii⁺ nuuh⁺ koo⁻ lle⁻ he⁻ hlëëh⁺ hwa⁺ kii⁺ jee⁺ sa⁻ kwa⁻ ni⁻ miih⁺:

“Mi⁻ lluu⁺ hnäh⁺ jwë⁺ kih⁺ Dsa⁻ jøøh⁺ jnä⁺, mi⁻ lluu⁺ hnäh⁺ hñaah⁺ mah⁺ heeh⁺ hnih⁺ wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee⁺ jäh⁺.”

⁵ Lä⁻ kaa⁻ jee⁺ la⁻ cha⁻ gwaa⁻ hnøø⁺ kah⁻ gwaah⁺, hnøø⁺ lii⁻ koo⁻ mëë⁻ moh⁺ jee⁺ la⁻ cha⁻ sii⁻. Jwë⁺ jlu⁻ gyeh⁻ hnøø⁺ lii⁻ ko⁻ dsoo⁻. Jwë⁺ he⁻ la⁻ ta⁻ juh⁻, hnøø⁺ lii⁻ koo⁻ mëë⁻ ba⁻.

6 Ma'ja- ga' jëé' lä' jëé' dsa-, ha- lä' lää' Dio jne' ta' la' kih' hi' jä-', ga' jäh' Isaia.

7 He' ja- lä' la- ga' jäh' Jwaa' siih' ga' lä' jëé' hi- na'nää' ma' saa' jmiü':

—Hnäh' laah' lä' koh' miih' hi' kyuu'.
 8 Hi' ma' siih' hnäh' he' lääh' hnäh' hñaa' kih' he' wii' he' na' ga' jä'? 8 To- né' da' mi- jnääh' hnäh' he' ma' tuh' hnäh' jwé' hliih' mah' jmeeh' hnäh' he' llu' mah' ba', ja' ga' la' dsoo' he' ma' jeeh' hnäh' kyaah' Dio. Mo'to' jmee' hnäh' huü'dsë- lääh' hnäh' lä' llu' he' jawah' hnäh': "Abraham ba' laa' tää' jnäh'." Jëéh' jnä' jawahn', lih' ba' Dio jmee' hwëé- sa'ju' kih' Abraham lä' kye- kih' kuü' la-. 9 Hee' ñe' läh- ma' kye- ma' na' llu' huü' hma-. Lä' jë- chaah' hma- he' sa' llu' miü' kih', he' ja- dsa-tu' mah' dsoo' cha'je' —ga' jäh' Jwaa'.

10 Lä' jëé' ba' dsa- ma' ngii' juu' kihy', ma' jäh':

—¿Ha- lä' jmee' jnääh' ja'?

11 Mah' ga' jeeyh- kih' dsa-, ga' siiyh':

—Hnäh' hi' cha- to' lëé' hmiih' kih', kwëéh' koo' hi- sa' cha' kih'. Hi' hnäh' hi' kuh' hi' llu', kwëéh' miih' hi' jmee' biü' kih'.

12 Hi' na'nää' ka' läh' hi' koo' ku'sih' mah' saay' jmiü'. Mah' ga' siiyh' Jwaa':

—Ta' jwöh', hi' jnääh', ¿ha- lä' jmee' jnääh' ka' läh'?

13 Mah' ga' jäh' Jwaa' siiyh':

—Lä' koo' te' lle' kih' ba' koh' hnäh' kih' dsa-.

14 Hlöö' ka' läh' ga' ngii' juu' kihy':

—¿Ha- ga' jnääh' na', ha- lä' jmee' jnääh' ja'?

Mah' ga' jäh':

—Ta' jööh' hnäh' dsa- mah' jñuu' hnäh' he' cha' kihy', ni' ta' hñëé' hnäh' dsa- hi- sa' ää' dsoo' kyaah' juu' ta' juu'. Hëéh' ba' hnäh' lä' koo' te' he' lëh' hnäh'.

15 Peer' lä' jëé' dsa- judiu ma' hnöö' wa'ra- jäh' kih' ma' lloo' ba' jmiü' he' lääy', he' ja- ma' jmeey' huü'dsë' che' he' ba' Jwaa' na' hi' laa' Cristo hi- na' hñaa' kyaah' Dio. 16 Ga' jäh' Jwaa' ga' siih' lä' jëé' dsa' he': —Ma'ra' ju'dsoo' jwëéh' hnäh', jnä' chaan' dsa- jmiü' kyaah' jmiü' ba'. Pero ja' jaa' hi' jööh' ga' lä' koh' ga' jnä'. Hi' ni' sa' t'ëdsëén' chiihn' mah' llen' loo- he' hä' tüy'. Hi' he' cha' hnäh' jmiü' kyaah' Jmi' lle' Na' jngü', hi' kyaah' je' ka' läh'. 17 Hi' cheh' mi' llu' mi' trigo, ma' chöoyh' he' kyaah' jwäy'. Ma' la- ma' koo' mi' trigo kihy', llay' llu', ja' ga' jëy' wa' hlöö- kih' kyaah' je' he' mo' so' huü' jh' koh'.

18 Hi' ga' hlëeyh' dsa- kyaah' cha- ga' miih' juu' he' ga' mi' jnääh' ha- lä' la' ju' hmëé' he' ma' kway'. 19 Hi' ga' jüuyh' kih' Herode hi- ma' laa' ta', kih' he' ma' kyaayh' Herodía më' Felipe, he' ba' dsa- ñuu' ööyh'. Hi' ga' jüuyh' kih' Herode,

kih' ga' lä' jëé' he' hliih' he' ma' jmeey'. 20 Hi' këé- ga' ga' bääh' Herode jyoh' dsoo', heh' he' ga' taayh' Jwaa' neh' ñe'.

Ga'saa' Jesús jmiü'

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

21 Koo' jmiü' lä' ma' cheh' Jwaa' cha' dsa- jmiü', Jesús ka' läh' ga' saa' jmiü'. Ta' koo' jiih' ma' ngii' Jesús kihy' kih' Dio ga' na' gyuu' jmi- gyuu'. 22 Hi' ga' jyoo' né' kihy' Jmi' lle' Na' jngü', ga' lä' jnääh', laay' lä' koh' jaa- juu'. Lä' chah' ja- ga' lä' nuuh' koo' juu' he' ja' gyuu' he' ma' jäh':

—Hne- laah' gyuu' kyaan' hi' hnaan'. Peer' chaan' llu' kyaah' hne-.

Jee' la- na' si' jmiü' kih' dsa- ma' gyuh' kyaa' Jesús

(Mt. 1:1-17)

23 Ma' hääh' Jesús koo' gyii' gya' ji' ñe- ma' ga' lööy' kway' juu'. Ma' jmääh' dsih' laay' joo' José. José he' ma' laa' joo' Eli. 24 Eli he' ma' laa' joo' Matat. Matat he' ma' laa' joo' Levi. Levi he' ma' laa' joo' Melqui. Melqui he' ma' laa' joo' Jana. Jana he' ma' laa' joo' José. 25 José he' ma' laa' joo' Matatia. Matatia he' ma' laa' joo' Amó. Amó he' ma' laa' joo' Nahum. Nahum he' ma' laa' joo' Esli. Esli he' ma' laa' joo' Nagai. 26 Nagai he' ma' laa' joo' Maat. Maat he' ma' laa' joo' Matatia. Matatia he' ma' laa' joo' Semei. Semei he' ma' laa' joo' José. José he' ma' laa' joo' Judá. 27 Judá he' ma' laa' joo' Joana. Joana he' ma' laa' joo' Resa. Resa he' ma' laa' joo' Zorobabel. Zorobabel he' ma' laa' joo' Salatiel. Salatiel he' ma' laa' joo' Neri. 28 Neri he' ma' laa' joo' Melqui. Melqui he' ma' laa' joo' Adi. Adi he' ma' laa' joo' Cosam. Cosam he' ma' laa' joo' Elmodam. Elmodam he' ma' laa' joo' Er. 29 Er he' ma' laa' joo' Josué. Josué he' ma' laa' joo' Eliezer. Eliezer he' ma' laa' joo' Jorim. Jorim he' ma' laa' joo' Matat. 30 Matat he' ma' laa' joo' Levi. Levi he' ma' laa' joo' Simeón. Simeón he' ma' laa' joo' Judá. Judá he' ma' laa' joo' José. José he' ma' laa' joo' Jonán. Jonán he' ma' laa' joo' Eliaquim. 31 Eliaquim he' ma' laa' joo' Melea. Melea he' ma' laa' joo' Mainán. Mainán he' ma' laa' joo' Matata. Matata he' ma' laa' joo' Natán. 32 Natán he' ma' laa' joo' David. David he' ma' laa' joo' Isái. Isái he' ma' laa' joo' Obed. Obed he' ma' laa' joo' Booz. Booz he' ma' laa' joo' Salmón. Salmón he' ma' laa' joo' Naasón. 33 Naasón he' ma' laa' joo' Aminadab. Aminadab he' ma' laa' joo' Aram. Aram he' ma' laa' joo' Esrom. Esrom he' ma' laa' joo' Fare. Fare he' ma' laa' joo' Judá. 34 Judá he' ma' laa' joo' Jacob. Jacob he' ma' laa' joo' Isaac. Isaac he' ma' laa' joo' Abraham. Abraham he' ma' laa' joo' Taré. Taré he' ma' laa' joo' Nacor. 35 Nacor he' ma' laa' joo' Serug. Serug he' ma' laa' joo' Ragau. Ragau he'

ma' laa' joo' Peleg. Peleg he' ma' laa' joo' Heber. Heber he' ma' laa' joo' Sala. ³⁶ Sala he' ma' laa' joo' Cainán. Cainán he' ma' laa' joo' Arfaxad. Arfaxad he' ma' laa' joo' Sem. Sem he' ma' laa' joo' Noé. Noé he' ma' laa' joo' Lamec. ³⁷ Lamec he' ma' laa' joo' Matusalén. Matusalén he' ma' laa' joo' Enoc. Enoc he' ma' laa' joo' Jared. Jared he' ma' laa' joo' Mahalaleel. Mahalaleel he' ma' laa' joo' Cainán. ³⁸ Cainán he' ma' laa' joo' Enó. Enó he' ma' laa' joo' Set. Set he' ma' laa' joo' Adán. Adán he' ma' laa' joo' Dio.

4

Ga'ka' hi' sa'llu' dsé' Jesús
(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Cha' miih' be' kih' Jmi' lle' Na' jngii' ma' kye' Jesús. He' ja' ma' la' ma' saay' jmi' cha' jmi' Jordan, la' chah' ja' ga' joo' Jmi' lle' kiyh' ngooy' ta' jee' la' hwa' kii'. ² Jee' ja' ga' jay' to' loo' jmi' jee' ga' ka' hi' sa' llu' dséy'. Sa' cha' ga' kuyh' ni' miih' ta' ko' jiih' ma' gyay' jee' ja'. Ma' ngéé' he' ja', ja' kyoqh'. ³ He' ja' ga' jah' hi' sa' llu' siyh':

—Cher' mah' dsoo' laah' joo' Dio, jmee' hih' mah' lii' he' niih' ku' la'.

⁴ Mah' ga' jeeh' Jesús juu' kiyh', ga' jayh': —Ma' na' sii' ba': “Ja' ma' la' kyaah' he' kih' hih' jmee' chaa' jne'. Kyaah' la' je' juu' kih' Dio ba' jmee' chaa' jne'.”

⁵ He' ja' ga' joo' hi' sa' llu' kiyh' la' ga' té' koo' moh' ni' mah' kyaah' ko' hwéé' pih' ba' ga' heeyh' la' kaa' jee' jwi' kaah' he' cha' jmi' gyuu'. ⁶ Mah' ga' jayh':

—Kwan' jwé' mah' jmeeh' hih' la' kaa' jee' jwi' na', hi' kwééh' hne' la' je' ga' he' la' na' hñaa' he' cha' kih'. Jééh', jna' ga' hyohn' la' je' he' na' hi' le' kwééh' hi' lla' dsén'. ⁷ La' je' he' na' kwééh' hne' cher' mah' ga' juuh' jnéh' cha' nén', jmaäh' jna' joo' hn'.

⁸ Mah' ga' jah' Jesús siyh':

—Gwaah' ki' jna' Tana', jééh' ma' na' sii' ba' jee' jyoh' ka' lah': “Kih' Dsa' joo' hi' laa' Dio kyaah' ba' jmeeh' juuh'. Kih' jaa' hñii' bih' jmeeh' ta' he'.”

⁹ Ma' ngéé' he' ja', ga' joo' hi' sa' llu' kiyh' ta' jee' chih' gwah' jwi' Jerusalén. Ma' ga' lla' naay' jee' ja', ga' jay' la' ga' té' gyuu' kih' gwah' juuh', ga' siyh':

—Cher' mah' dsoo' laah' joo' Dio, jwää' hñaa' la' ga' té' hwa'. ¹⁰ Jééh' na' sii' ba' ka' lah':

Dio chee' ángele kyaay' koo' kyah' mah' háay' hne'.

¹¹ La' ja' jay' hne' la' háay' gooh', mah' sa' lla' nu' tiih' kyaah' ku'.

¹² Mah' ga' jeeh' Jesús juu' kiyh', ga' jayh': —Ma' na' sii' ba' ka' lah': “Ta' ka' dsé' Dio hi' laa' Dsa' joo' kyaah'.”

¹³ Ma' la' ma' ka' hi' sa' llu' dsé' Jesús, ga' la' ooy' kiyh' miih' jmi'.

Ga' loo' Jesús kway' juu' hwa' Galilea
(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Ma' ngéé' he' ja', ngaah' Jesús ta' hwa' Galilea kye' cha' miih' be' kih' Jmi' lle' Na' jngii'. Ma' hii' juu' kiyh' la' kaa' jee' jwi' he' táah' la' ku' la' jii' hwa' ja'. ¹⁵ Ma' mi' téey' dsa' hi' táah' la' koo' la' koo' gwah' mah' hi' ga' la' jéé' dsa' ga' jmee' juuh' kiyh'. ¹⁶ Ga' llaayh' jee' jwi' Nazaret jee' ga' kwaay'. Ga' hey' neh' gwah' mah' la' koo' ma' téey' jmeey' jmi' he' teeh' dsa' dsé'. Jee' ja' ga' nooy' mah' ga' héy' juu' kih' Dio he' ma' na' sii' jaa'. ¹⁷ Ga' kwééh' dsih' je' he' ga' sii' Isaa' hi' ma' ngéé' juu' kih' Dio. Ga' jiiy' mo' je' mah' ga' jnooyh' jee' na' sii' la' la':

¹⁸ Kyen' Jmi' lle' kih' Dio né' kin'. Ma' hñaa' jna' mah' kwan' ju' hméé' kih' hi' tá' néé'.

Ga' cheey' jna' mah' hlééh' hi' sa' cha' o' joh' dsé' kih'.

Jmeen' juu' ha' la' jee' láá' hi' táah' neh' né'. Jmeen' jee' hi' tuu'.

Láán' dsa' hi' dsa' ngéé' lí' wii'.

¹⁹ Jmeen' juu' he' ma' tóoh' ni' né' he' mi' jaa' Dio dsa'.

²⁰ Ma' ngéé' ma' hé' Jesús juu' ja', ga' báay' mo' je' mah' ga' ngéey' kih' hi' ma' há' goo', ja' ga' ga' gyay'. La' jéé' hi' ma' táah' jee' ja' ma' jéey' koo' hweh'. ²¹ Mah' ga' looy' hléeyh' dsa' he':

—Na' ma' la' te' juu' kih' Dio he' ma' hén' cha' neh' hnäh'.

²² Ga' la' jéé' ba' dsa' ma' hlééh' llu' kih' Jesús, hi' ma' dsaq' dséy' kih' jnaah' la' juu' he' ma' hlééh' Jesús. Mah' ma' jayh':

—¿Che' ja' he' jo' nuuh' José hi' na'?

²³ He' ja' ga' jah' Jesús siyh' dsa' he':

—Ma' ba' jna' he' jwiuh' jna' juu' he' tééh' hnäh' hlééh', he' jah' la' la': “Jmee' mé' kyah' hñaa', cher' mah' dsoo' laah' té' mé'. Jmee' ka' lah' jee' la' jwi' kyah' la' je' he' ma' nuu' jnaah' ga' jmeeh' jwi' Capernaum, ja' ga' la' dsoo'.”

²⁴ Hi' ga' hlééh' gyih' jyoh' juu', ga' jayh':

—Ma' ra' ju' dsoo' jwééh' hnäh'. Ni' jaa' dsa' hi' ngéé' juu' kih' Dio sa' heeh' dsih' jee' jwi' gooy'. ²⁵ Ju' dsoo' jwééh' hnäh'. La' koo' ma' gya' Elía hi' ga' ngéé' juu' kih' Dio ga' hna' jma' hné' ji' né' na' dsé' jnéé' sih' hi' ha' koh' hoo' sa' ga' la' cha' la' kaa' hwa' ja'. Jmi' ja', ma' chaa' jwéé' dsa' mé' hñii' hwa' Israel. ²⁶ Pero sa' ga' chee' Dio Elía kih' ni' jaa' dsa' mé' hñii' he'. Ga' cheey' kih' jaa' dsa' mé' hñii' hi' ma' chaa' Sarepta koo' kih' Sidón ba'. ²⁷ La' ja' ka' lah' jmi' kih' Eliseo hi' ga' ngéé' juu' kih' Dio lo' joo'. Ma' chaa' jwéé' dsa' hi' ma' dsaah' hmih' hoo' hwa' Israel. Pero ni' jaa' hi' he' sa' ga' hlaaq'.

Ma⁻la⁻ Naamán hi⁻ ma' chaq⁻ hwa⁻ Siria ba' ga' ja' kih' —ga' jah' Jesús.

²⁸ Lā' jēē⁻ hi⁻ ma' tāāh' neh' gwah⁻ ja⁻, ga' lā' lēēy' jwēte lā' ma' ga' nuuy' juu' ja⁻.
²⁹ Ga' noo⁻ lā' jēē⁻ dsa⁻ he' mah' ga' sēēh⁻ dsih' ta' chauh' jwii⁻. Ga' jāāy' lā' ga' tē' gyūuh' moh' jee' la' jee' jwii⁻ ja⁻, mah' ma' jwāāy' ta' cha'sii' ŋiih'.
³⁰ Pero he' ga' la', ga' koo' Jesús jwē' kih' ga' ngēēy' to' dsaah' jee' kih' dsa⁻ he', ngooy' ta' jee' jyoh'.

Ga' llee' Jesús jmi' lle' hlih' kih' jaa' dsa'
(Mr. 1:21-28)

³¹ Ngoo' Jesús ta' Capernaum, koo' jwii⁻ he' nōō' hwa' Galilea. Ga' kway' juu' jmii⁻ he' teēh' dsa⁻ dsē'.
³² Lā' jēē⁻ dsa⁻ ma' dsaā' dsē' kih' juu' he' ma' kway' ja⁻. Jēēh', ma' hlēēyh' kyaah' cha' miih' be'.

³³ Ma' hāā' neh' gwah⁻, jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ ma' kye' jmi' lle' hlih' mah' ga' hlēēyh' koo' kī' gaa⁻.
³⁴ Ga' jāyh'.

—Ta' kaah' jnāāh', Jesús dsa⁻ Nazaret. ¿Che' ma' nēh' mah' mi' llaah' jnāāh'? Kyuu⁻ jnāāh' hne⁻. Hne' ba' he' hi⁻ na' jngēē' kyaa' Dio.

³⁵ Mah' ga' juuh' Jesús kih' jmi' lle' hlih' he', ga' siiyh'.

—Ta' tooh' miih'. Go' hēē' kih' dsa⁻ na⁻ —ga' jāyh'.

Lā' jiih' ga' tah' dsa⁻ he' hwa' to' lo' nē' dsa' ga' mee' jmi' lle' hlih' he' mah' ya' hēē' bih'. Pero ni' miih' dsoo' sa' ga' jmeey' kih' dsa⁻ he'.
³⁶ Peer' ga' jwaah' dsa⁻ kyaah' juu' he' ga' hlēēyh' ja⁻, ma' hlēēyh' dsa⁻ kyaayh', ma' jāyh'.

—¿Hee' ba' juu' na'? He' ba' che' beē' juu' kihy'. Ha' lā' liyh' jmeey' mada' kih' jmi' lle' hlih' mah' hwēēy'.

³⁷ Ga' lā' cha' juu' kih' Jesús lā' kaa' jee' jwii⁻ he' tāāh' lā' ku' lā' jii' kih' hwa' ja⁻.

Ga' mi' hlāā' Jesús ma' choo' Simón
(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Ma' ya' hēē' Jesús neh' gwah⁻ ja⁻, ngooy' ta' kih' Simón. Jee' ja' ma' kyaa' ma' choo' Simón dsaah' kyaah' lii'. He' ja' ga' chuū' dsa⁻ kyaah' Jesús mah' mi' hlāāy'.
³⁹ He' ja' ga' tōh' Jesús lle' jee' kyaay', ga' jmeey' hih' kih' lii' ja⁻. Mah' ya' hi' lii'. Lā' chah' ja' ga' noo' ma' choo' Simón he', ga' jmeey' he' ga' kuh' ga' hih' hi⁻ ma' tāāh' jee' ja⁻.

Ga' mi' hlāā' Jesús jwēē' hi' dsaah'
(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Ma' ga' nuu' jmi' ja⁻, lā' jēē⁻ dsa⁻ hi⁻ ma' chaq⁻ dsa⁻ dsaah' kyaa' na' nāāy' na' jāāy' cha' nē' Jesús. Na' ku' na' ngii' dsoo' ma' laa' dsa' dsaah' he'. He' ja' ga' kye' Jesús goo' nē' kih' lā' jaa⁻ lā' jaa⁻ mah' ga' mi' hlāāy'.

⁴¹ Kih' jwēē' dsa⁻ dsaah' he' ga' hwēē' jmi' lle' hlih', hi⁻ ma' tooyh' miih' ma' jāyh'.

—Hne' laah' Joō' Dio.

Pero ma' juuh' Jesús kihy'. Sa' ma' kway' jwē' ma' hlēēyh', jēēh' ma' nē' ba' jmi' lle' hlih' he' laay' Cristo.

Ga' kwa' Jesús juu' neh' gwah' mäh' kih' dsa' gooy'
(Mr. 1:35-39)

⁴² Ma' ga' jnā' ja⁻, ya' hēē' Jesús ngoo' ta' jee' sa' chaq⁻ dsa⁻. Lā' chah' ja' ga' taah' dsa⁻ ga' hnaayh' lā' jiih' ga' jnāāy'. Hi' ga' ha' dsa⁻ kihy', sa' ma' kway' jwē' ma' dsooy' ta' jee' jyoh'.
⁴³ Pero Jesús ga' jah' siiyh'.

—Jmee' bii' kin' niin' ta' jee' jyoh' na' kan' ju' hmēē' he' mi' jnāā' ha' lā' jāā' Dio dsa⁻ lā' hih' kih'. Kih' he' la' ba' na' hñaan' jan'.

⁴⁴ He' ja' ngooy' na' kway' juu' lā' koo' lā' koo' gwah' kih' dsa⁻ judiu' he' tōō' hwa' Galilea.

5

Jwēē' hmooh' ga' taah' neh' sa' hma'
(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Koo' hā' ma' cheh' Jesús cha' hoo' jmi' juuh' he' hla' hwa' Genesaret. Jee' ja' ga' kuh' jwēē' jwēte dsa⁻ lā' ku' lā' jii' kihy' hi⁻ hnōō' ma' nuu' juu' kih' Dio.
² Ga' jēē' Jesús to' na' moo' he' ma' na' hi' cha' hoo' jmi' ja⁻. Jēēh', ma' ngēē' sa' hma' hwēē' hi⁻ ma' kaah' hmooh', ga' taayh' ga' gyiyh' ma' kihy'.
³ He' ja' ga' he' Jesús neh' na' moo' he' ma' la' kih' Simón. Ga' jmeey' mada' kih' Simón mah' hlāyh' ga' miih' na' moo' ja' ta' jee' juuh' jmi'. Mah' ga' gyay' neh' na' moo' ja⁻, ga' lōoy' hlēēyh' lā' jēē' dsa⁻.
⁴ Ma' ga' dsaā' juu' kihy', ga' siiyh' Simón:

—Ma' nōōn' ta' jee' juuh' ga' mah' hiih' hnāh' sa' hma' kyah' hnāh'.

⁵ Mah' ga' jēēh' Simón juu' kihy'.

—Ta' jwōh' kyaan'. Lā' taa' h' hwē' ma' koo' h' jnāāh' sa' hma'. Sa' chaq⁻ ma' lēēh' jnāāh' ni' miih'. Pero cher' mah' lā' ja⁻ jwah', hi' ba' jnā' sa' hma'.

⁶ Ma' ngēē' ma' hiy' sa' hma' ja⁻, lā' chah' ja' ga' sēēyh'. Peer' jwēē' jwēte hmooh' ga' taah' neh' hma' ja⁻, lā' jiih' ga' lōō' dsa' gyii'.
⁷ He' ja' ga' jmeey' lii' kih' dsa' kyaayh' hi' ma' tāāh' jyoh' na' moo' mah' ya' nāāy' kway' be'. He' ja' ya' nāāy', hi' ga' kayh' lā' to' na' moo' kihy' ja⁻. He' ja' miih' ga' sa' ga' hmāh' neh' jmi'.
⁸ Ma' ga' jēē' Simón Pee' he' ja', ga' juuyh' jnēy' cha' nē' Jesús, mah' ga' siiyh'.

—Sa' hōō' kwaat' nooh' koo' kin' Dsa' jōōh' kyaan'. Jēēh' cha' cha' miih' dso' kye' kin'.

⁹ Jēēh', ga' jwaah' jwēte Pee' lā' kye' hi⁻ ma' tāāh' ko' jōh' kyaayh', ma' ga' jēēy' ha' lā' koo' jwēē' hmooh' hi⁻ ga' saayh'.
¹⁰ Ja' ba' lā' ja⁻ ga' la' kih' Jacobo kyaah' Jwaa' jo' ŋūuh' Zebedeo hi⁻ ma' jmee' ta'

ko`joh` kyaah` Simón. Pero ga`jah` Jesús siyh` Simón:

—Ta` wa` gah`. Na` ta` cha`né` dsa` ba` leeh` na`, lla` he` ma` leeh` hmooh`.

¹¹Ja` ga` ga` lla` náäy` cha` hoo` jmií` kyaah` na`moo`. Jee` ja` ba` ga` llay` lá`jé` he` ma` kooyh` ja`, mah` ga` jmeey` ko`joh` kyaah` Jesús.

Ga`mi`hlää` Jesús jaq` hi` ma` dsaah` hmih` hoo`

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹²Koo` jmií` ja` ma` háä` Jesús koo` jee` jwii`. Ga` lloo` jaq` dsa` hi` ma` dsaah` hmih` hoo`. Ma` ga` jéey` Jesús ga` jwuyh` jnéy` mah` ga` jluuy` lley` lá` ga` té` hwa` cha`né` Jesús. Ga` chuyy` kyaah`, ga` jáyh`:

—Dsa` joo`h` kyaan`, cher`mah` le`, leh` ba` hne` cheh` dsoo` he` mi` sah` jná`.

¹³He` ja` ga` hii` Jesús ma` goo` mah` ga` kyey` né` kih` dsa` he`, mah` ga` jáyh`:

—Le` ba`. Wa` dsa` che` dsoo` he` mi` sah` hne`.

Lá` chah` ja` ga` áäh` go` te` hmih` hoo` ja`. ¹⁴Ma` ngéé` he` ja`, ga` taah` Jesús juu` mah` sa` kooyh` juu` kyaah` ni` jaq`, ga` jáyh`:

—Gwa` go` háäh` hñaah` kih` jmi` dsa` lá` koh` jáh` ley` kih` Moisé. Kye` miih` he` kwéeyh` lá` llu` he` ma` na` lluu`h`. Lá` ja` go` jmee` mah` lá` né` dsa` he` ma` já` kyah`.

¹⁵Pero koo` jmií` koo` jmií` cha` ga` miih` ma` hii` juu` kiyh`. Jwéé` dsa` ma` dsa` kuh` nuu` juu` he` lã` kway`, hi` lá` ja` ka` lãh` ma` dsa` kuh` jwéé` hi` dsaah` hi` hnoo` já` kiyh`.

¹⁶Pero Jesús ma` dsooy` ma` dsa` ngiiy` kiyh` kih` Dio jee` sa` chaq` ni` jaq` dsa`.

Ga`mi`hlää` Jesús jaq` hi` sa` liih` goo` tii`
(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷Koo` jmií` ma` gya` Jesús kway` juu`. Jee` ja` ma` táäh` ko` llaa` fariseo kyaah` ta` jwoh` kyaq` ley. Dsa` kaah` he` ya` náä` lá` jé` jwii` máh` he` na` hee` hwa` Galilea, hi` lá` ja` hi` ma` chaq` hwa` Judea ka` lãh`, lá` kye` hi` ma` chaq` Jerusalén. Ma` kye` Jesús cha` miih` be` kih` Dio kyaah` he` ma` mi` hlääy` hi` dsaah`. ¹⁸Jmií` ja` ga` lla` náä` dsa` hi` ma` jáä` jaq` hi` dsaah` hi` sa` liih` goo` tii` na` kyaq` né` jii`. Ma` hnooy` ma` dsa` taayh` cha`neh` mah` dsa` kyaay` cha`né` Jesús. ¹⁹Kih` he` ma` táäh` jwéé` dsa`, sa` ga` la` ma` taayh` cha`neh`. He` ja` ga` wiiy` ta` gyuu` hne` mah` ga` jñiyh` miih` ka` luu` hne`. Ta` jwé` ja`, ga` jñaa`y` dsa` dsaah` he` lá` kye` jii` kiyh` to` lo` né` dsa` cha`né` Jesús. ²⁰Ma` ga` jéé` Jesús ha` lá` koo` dsoo` dsé` lá` jéé` dsa` he`, he` ja` ga` jáyh` siyh` dsa` dsaah`:

—Dsa` nuuh`, ma` na` che` ba` dso` kye` kyah`.

²¹He` ja` lá` jéé` ta` jwoh` kyaq` ley kyaah` dsa` fariseo ga` lloo`y` jmeey` huú` dsé`:

“¿Hee` lãä` dsa` nuuh` na` he` mi` kwayh`

Dio? Jaa` Dio ba` lih` che` dso` kye` kih` dsa`.”

²²Pero ga` lá` liih` ba` Jesús he` huú` dsé` ma` jmee` dsa` he`, he` ja` ga` siyh`:

—¿He` la` jmeeh` hnãh` huú` dsé` lá` na`? ²³¿Hee` ga` na` sa` jwééh`, lãah` hnãh`? ¿Che` he` chiih` jne` jaa` hi` dsaah`? “Ma` na` che` ba` dso` kye` kyah”?, o he` chiih` jnih`? “Noo`, kii` jii` kyah`, mah` gwaah`”? ²⁴He` ja` jmeen` he` jwééh` ga` mah` lá` ngééh` hnãh`, Hi` ga` léé` ngo` la` ba` na` ngé` jwé` jmi` gyuu` mah` chey` dso` kye` kih` dsa`.

Ja` ga` ja`h` Jesús siih` hi` sa` liih` goo` tii` he`:

—Jná` jwahn` noo`, kii` jii` kyah`, gwaah` cha` neh` kyah`.

²⁵Lá` chah` ja` ga` noo` dsa` he` cha`né` lá` jéé` dsa` hi` ma` táäh` jee` ja`, ga` kooy` jii` kiyh` jee` ma` kyaay`, ngaayh` cha`neh` kiyh`, jmeey` juuh` kih` Dio. ²⁶Ga` lá` jéé` ba` ga` lá` dsaq` jwérte` dsé` ma` ga` jéey` he` ja`, mah` ga` jmeey` juuh` kih` Dio. Ga` lá` goyh` jwérte, ma` jáyh`:

—Na` ba` ra` si` ma` jéén` koo` he` juh` gaa` he` jmee` dsaq` dsé` jne`.

Ga`tééh` Jesús Levi

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷Ma` ngéé` he` ja`, ngoo` Jesús ta` jee` jyoh`. Jee` ngooy` ja`, ga` jéey` jaa` hi` koo` ku`sih` hi` ma` chee` Levi, ma` gya` né` ta` kih` kooy` ku`sih`. Mah` ga` jáh` Jesús siyh`:

—Na` wa` jmeen` ko`joh`.

²⁸Ga` já` ba` ta` kiyh` he` ma` jmeey` ja`, mah` ga` jmeey` ko`joh` kyaah` Jesús. ²⁹Levi hi` ma` koo` ku`sih` he` ga` jmeey` koo` jmií` juuh` kih` Jesús cha`neh` kiyh`. Jwéé` dsa` hi` ma` koo` ku`sih` kyaah` jñah` ga` dsa` ma` táäh` né` mes` ko`joh` kyaayh`. ³⁰Pero dsa` fariseo kyaah` ta` jwoh` kyaq` ley ga` taayh` ga` ti` ga` chooy` juu` kyaah` discípulo kyaq` Jesús, ga` jáyh`:

—¿He` la` kuh` huh` hnãh` ko`joh` kyaah` dsa` hi` koo` ku`sih` na`, hi` lá` ja` kyaah` dsa` wa` hi` cha` hi`?

³¹He` ja` ga` jeeh` Jesús juu` kiyh`, ga` siyh`:

—Sa` jmee` bii` té` mé` kih` dsa` hi` lluu`, kih` dsa` dsaah` ba` jmee` bii`. ³²Sa` ma` jan` kih` hi` lluu`, ma` jan` kih` hi` cha` dso` kye` kih` ba` mah` wa` dsa` jeeyh` kyaah` Dio.

Ga`ngü` dsa` juu` he` la` sa` tu` discípulo ko` hwéé` he` kuh` hiyh`

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³Ja` ga` ja`h` dsa` hi` ma` ti` choo` juu` he`, siyh` Jesús:

—Dsa` kyaq` Jwaa` ko` lla` jiih` ba` sa` kuh` hiyh` ma` ngiiy` kiyh` kih` Dio, hi` lá` ja` jmee` dsa` fariseo ka` lãh`. ¿He` la` sa` jmee` lá` ja` discípulo kyaah`?

³⁴He` ja` ga` jáh` Jesús siyh`:

—Dsa- hi- tääh' jee' dsa-jee' goo- dsa-, sa- cha- he- kih' he- tuy' he- kuh'hiyh'- ta'ko- jiih' gya' dsa-ñuuh- hi- dsa-jee' goo- jee' ja-. ³⁵ Pero lloo- koo- jmi' wa'ra- ga-lleey- dsa-ñuuh- hi- dsa-jee' goo- he'. Ma'ja' ga'tu' dsa- kyaay' he- kuh-hih- mah' chuuy' kyaah' Dio.

³⁶ Hi- ga-jäyh' siiyh' juu' na-hmäa' la-: —Ni- jaa- dsa- sa- kwa' kih', ka' koo- jwi' hmiih- hmee' mah'töy' né' kih' hmiih- ma-gyuh-. Cher'mah' lä-ja- la', koo- heey' hmiih- hmee' ba'ja-. Hi- ni- sa-jeeh' kwee- hmiih- ma-gyuh- kyaah' jwi' hmiih- hmee' ja-. ³⁷ Hi- lä-ja-, ni- jaa- dsa- sa- kwa' kih' chiyh' vin hmee' neh- loo- ma-gyuh-. Cher'mah' ga-chih' dsa- vin hmee' neh- loo- ma-gyuh-, chah' ba'gyii-, jeeh' sa- kwa'jwe' ää-. Tuu- vin hmee' hi- hee' loo- ka-läh'. ³⁸ He-ja- neh- loo- hmee' ba' dsa-hoo- vin hmee'. Mah' lä-ja- ba' mi-hee- vin hmee' ja-, kyaah' loo- hmee' ka-läh'. ³⁹ Ni- jaa- hi- tée- hih' jmih' mi-jeh' sa- ää-, sa- tih' dséy' he- hmee' lä-chah' ja-. Jeeh' jäyh': "Llu' ga- he- ma-gyuh-." —ga-jäh' Jesús.

6

Ga-hleeh' Jesús ha- lä- la' jmi' he- teeh- dsa-dsè'
(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Koo- jmi' he- teeh- dsa- dsè', ga-ngée' Jesús jee' ma-na-jnäa' chaah' trigo. Ga-hnä' discípulo kyaay' miih- sa'gwah' trigo, ga-gvey' kyaah' gooy- mah' ga-kuyh-. ² He-ja- ko-llaq' fariseo ga-jäyh' siiyh' discípulo he':

—¿He-la' jmeeh- hnäh' he- sa- lle- kih' jmeeh- hnäh' jmi' he- teeh- dsa- dsè'?

³ He-ja- ga-jäh' Jesús siiyh': —¿Che- sa- ma-heh- hnäh' jee' na-sii- lä-koo- ga-jmee' David koo- hä, lä- ma' ja' kyoyh' kyaah' hi- ma' ga-nää' kyaayh'? ⁴ Ga-hey' neh- gwah' mah' ga-kuyh' he-ñiih' he- ma- na-jöø- he- sa- lle- kih' ma' kuyh' hi- ga-kwëeyh' dsa- kyaay' ka-läh'. Jeeh', ma-la' jmi- dsa- ba' ma' na-ngé' jwé' kuyh' he-ñiih' ja-.

⁵ Hi- ga-jäyh' ka-läh': —Hi- ga-lëe'ngo' la- ba' na-ngé' jwé' jmeey' hih-, hee- na- he- ga-tée' jmee' dsa- jmi' he- teeh- dsa- dsè'.

Ga-mi-hläq' Jesús jaa- dsa- jmi' he- teeh- dsa-dsè'
(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Jyoh' ka-läh' jmi' he- teeh- dsa- dsè' ga-he' Jesús neh- gwah- mah' ma' ga-löoy' kway- juu'. Jee' ja- ma-hää' jaa- dsa-ñuuh- hi- ma-lä-ki- ma-goo- ra-lluu-. ⁷ Hi- ma-tääh' ta-jwoh' kyaah' ley kyaah' dsa- fariseo tääy' Jesús, ma-jéy- che' mi-hlääy' dsa- jmi' he- teeh- dsa- dsè' mah' lä-ja- ma-le' ma-hniy' kiyh'. ⁸ Pero ma-ñe- ba' Jesús he-

hna-dsè- ma' jmee' dsa- he', he-ja- ga-siiyh' dsa- hi- ma-lä-ki- ma-goo- he':

—Noo-, mah' ña- jee' tö'dsaah' la-.

Mah' ga-noo- dsa- he' jee' tö'dsaah' ja-. ⁹ He-ja- ga-jäh' Jesús siiyh' dsa-kaah' he':

—Ngiih' koo- mi-juu' kyah' hnäh'. ¿Hee- na- na-ngé' jne' jwé' jmeen' jmi' he- teeh- dsa- dsè', che- he- llu'o che- he- hliih'? ¿Che- lää' jne' ja- hi- ma-ngoo' ga-juu' o kwan' jwé' juuy'?

¹⁰ Ga-jee' Jesús ko-hwëe' lä-ja- kih' lä-jee- hi- ma-tääh' lä-ku' lä-jii' kiyh' ja-, mah' ga-siiyh' hi- ma-dsaah' he':

—Niuh' ma-gooh-.

Mah' ga-niih' dsa- he' ma-goo-. Lä-chah' ja-, ga-jä' go-te- ma-gooy-. ¹¹ Peer- ga-lä-llee' dsa-kaah' he', mah' ga-siiyh' dsa-kyaayh':

—¿Ha- lä' jmeen' kih' Jesús?

Ga-hnäa' Jesús lä-jee- gya-tuu' apóstole
(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Jmi' ja- ñee' Jesús ta- koo- moh' na-ngiiy' kiyh' kih' Dio lä-jiih' ga-jnäyh' hwé' ja-. ¹³ Ma' ga-jnä' ja-, ga-tëeyh' lä-jee- discípulo kyaay', mah' ga-lleeyh- gya-tuu' ba'. Hi- he' ga-tëeyh' apóstole. ¹⁴ Ga-lleeyh- Simón hi- ma-tëeyh' Pee', Andre' øøh- Simón, Jacobo kyaah' Jwaa-, Felipe kyaah' Bartolomé, ¹⁵ Matä-, Tamä-, Jacobo jo-ñuuh- Alfeo, Simón hi- ma-tëeyh- Zelote, ¹⁶ Juda øøh- Jacobo, kyaah' Juda Iscariote hi- ga-ngée' Jesús.

Ga-kwa' Jesús juu' kih' jwëe' dsa-
(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Ga-jnäa' Jesús ta- hwa' mi- ko-jöh' kyaah' discípulo kyaay'. Peer- jwëe' dsa- ga-lla-nää' jee' ja-, dsa- chaa- lä-kaa- hwa' Judea, kyaah' dsa- chaa- Jerusalén, dsa- chaa- Tiro kyaah' Sidón jwi- he- tääh' cha-hoo' jmi-ñeeh-. Lä-jëe- dsa- he' ga-lla-nää' he- hnöøy' nuuy' juu' kih' Jesús hi- ga-lla-nää' hi- dsaah' mah' jä' kiyh'.

¹⁸ Lä-jëe- hi- ma-jee- wi- he- ma' jmee- jmi-le- hliih' kiyh', lä-ja- ka-läh' ga-jä' kiyh'. ¹⁹ He-ja- ma' jmee' dsa- bii- ha- lä- jee' tëey' suy' miih- sa-hmiih' kih' Jesús, kih' he- ma-hwëe- be' kiyh' he- kyaah' ma- mi-hlääy' lä-jëe- dsa-.

Llu' la' kih' dsa- hi- hnaah- Dio
(Mt. 5:1-12)

²⁰ Ga-jee' Jesús jee' ma-tääh' lä-jëe- discípulo kyaay' mah' ga-jäyh':

—Llu' la' kyah' hnäh' hi- tä-ñee-, jeeh' jaa' ba' Dio hnäh' lä-hih' kih'. ²¹ Llu' la' kyah' hnäh' hi- kyoh- na-, jeeh' lloo- koo- jmi' mo-so- lä-kyah' hnäh'. Llu' la' kyah' hnäh' hi- ki-hooh- na-, jeeh' ja- ba-lä-ja- lloo- koo- jmi' lä-chaah- hnäh' llu'.

²² Llu' la' kyah' hnäh' wa'ra- ga-lä-höøh' dsa- kyah' hnäh', o wa-ra- ga-hwëe'

dsa- hnäh' jee' kiyh', wa-ra- ga-hlëeh' dsa- wii' kyah' hnäh', o wa-ra- ga-jmääy' hnäh' lä-koh' jaa- dsa- hlëeh' kwaat' kih' Hï- ga-lëë'ngo' la-. ²³ Lä- ma- dsa-ngëë' hnäh' lä-ja-, wa-jëë- hoh' hnäh', wa-chaah' hnäh' llu', jëeh' cha- koo- he- llu' jwërte he- hñah' hnäh' gyuu' ya-jwii'. Ma-ra- he- jmeeh' ba' dsa- hnäh', jëeh' lä-ja- ma- jmee' dsa- ma-gyuh- kyaay' kih' lä-jëë- hï- ga-ngëë' juu' kih' Dio.

²⁴ Peer- jwii' hnäh' dsa- cha- kuu'. Jëeh', ja-ba' jiih' kyeh' hnäh' o-joh- dsë-. ²⁵ Peer- jwii' hnäh' hï- na- kē- na-, jëeh' lloo- koo- jmi' lä-kyah' hnäh'. Peer- jwii' hnäh' hï- tääh' ngii' na'. Jëeh', ja-ba- lä-ja- lloo- koo- jmi' ki'hooh' hnäh'. ²⁶ Peer- jwii' hnäh' wa-ra- ga-hlëeh' lä-jëë- dsa- llu' kyah' hnäh'. Jëeh' lä-ja- ma- jmee' dsa- ma-gyuh- kyaay' kih' hï- ma- ngëë- juu' ta-juu' kih' dsa-.

Hnөө' hnää' jne' hï- na- hөө' jnän'
(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ Pero jnä' jwëehn- hnäh' lä-jëë- hnäh' hï- tääh' nuu' jee' la-. Wa- hnaah' hnäh' lä-jëë- hï- na- hөө' kyah' hnäh'. Jmee' llu' kih' hï- sa- hnää' hnäh'. ²⁸ Ngii' hnäh' llu' kih' hï- jwä- dsojwii' kyah' hnäh'. Ngii' hnäh' kih' Dio kih' hï- jnaah' hnäh' juu' wii'. ²⁹ Cher'mah' hï- ga-jnoo' koo- jwoo' mo- neh', kwëeyh' ka- läh' jyoh' jwoo'. Hï- cher'mah' hï- ga-jnuuh' hmih- lloo' kyah', kwëeyh' ka- läh' sa-kooh'. ³⁰ Cher'mah' hï- ga-ngii' miih- he- cha- kyah', ja- kwëeyh' ba'. Hï- cher'mah' hï- ga-jnuuh' he- la' kyah', mo-to' ngiih' he- ja-. ³¹ Lä-koo- hnooh- hnäh' jmee' dsa- kyah' hnäh', ja-ba- lä-ja- jmee' hnäh' kiyh' ka- läh'.

³² Pero, cher'mah' hnaah- hnäh' ma-la- hï- hnää' hnäh' ba', zha- jmää' he- na- kyah' hnäh'? Jëeh', lä-ja- ka- läh' hï- hñaa- dsë', hnääy' ma-la- hï- hnää' hñiiy' ba'. ³³ Hï- cher'mah' jmeeh- hnäh' llu' kih' hï- jmee- llu' kyah' hnäh', zha- jmää' he- na- kyah' hnäh'? Jëeh', ja-ba- lä-ja- jmee- hï- hñaa- dsë' ka- läh'. ³⁴ Hï- cher'mah' ga-mi-hääh' hnäh' dsa- hï- laah' hnäh' ngëey' ba', zha- jmää' he- na- kyah' hnäh'? Jëeh', ja-ba- lä-ja- jmee- hï- hñaa- dsë', mi-hääy' dsa- hï- laay' ngëë' ba'. ³⁵ He- ja- wa- lä- hnaah- hnäh' hï- na- hөө' kyah' hnäh', jmee' hnäh' he- llu' ba', mi-hääh' hnäh' he- cha- kyah' hnäh'. Ta' joo' he- ngëey' ka- läh'. Lä-ja- ba' hñah' hnäh' he- llu' jwërte. Hï- legh' hnäh' joo' Dio hï- gya' gyuu' ya-jwii'. Jëeh', llu' dsëy' kyaah' hï- sa- kwa- ti'hnaah' hï- lä-kye- kyaah' hï- hñaa- dsë' ka- läh'. ³⁶ Wa- lä-ñih' hoh' hnäh' ja-ba- lä-koh' dsa- lä-ñih' dsë' Täa' jnän'.

Sa- ga-tëë' jne' kyen' kwaat' kih' jñah'
(Mt. 7:1-5)

³⁷ Ta- ka- hnäh' kwaat' kih' jñah', mah' sa- ka' Dio kwaat' kyah' hnäh'. Ta- jwä' hnäh' dsojwii' kih' dsa- mah' sa- jwä' Dio dsojwii' kyah' hnäh'. Jmee' hnäh' joh- hoh' mah' jmee' Dio joh- dsë' kih' dso'kye- kyah' hnäh'. ³⁸ Kwëeh' hnäh' dsa-, mah' kwëeh' Dio hnäh'. Kwa- ba' Dio he- sa- kyaah' hih-, jmeey' na- hlaah' llu', na- kah' lä-jiih' ga-saa' go-te'. Jëeh', kyaah' ja-ba- he- llah- hnäh' hih-, llaa' Dio hnäh' hih-.

³⁹ Hï- ga-hlëeh' Jesús dsa- kyaah' juu' na- hmää' la-:

—zHee- jmää' kih' jaa- hï- tuu' mah' lla- lley' kaah' kih' jñah' hï- tuu'? zChe' sa- täh- lä-uu' neh' koo- too-? ⁴⁰ Sa- joo'h' ga' discipulo lä-koh' ga' ta- jwoh' kyaay'. Pero ma-la- ma-hñaa- tëey-, ja-ga- leey' kwee- ba' kyaah' ta- jwoh' kyaay'.

⁴¹ zHe- la' jëeh' wa-hlөө- he- hä' mi-në' ooh' mah' sa- jëeh' da' wa-hlөө- juuh' he- hä' mi-nëh' hñaa'h'? ⁴² zHa- lä-ja- jwiih' ooh': "Kwa- da' wa- llen' wa-hlөө- he- hä' mi-nëh'", mah' sa- jëeh' hä' ga' he- juuh' ga' kyah' hñaa'h'? zHe- ba' che- ta- juuh' hne- l- Lle- da' jää' wa-hlөө- juuh' he- hä' mi-nëh' hñaa'h'. Ja-ga- na- jëeh' kwee- mah' lleh' wa-hlөө- he- hä' mi-në' ooh'.

Mii' kih' jmee- lii- ha- lä- la' chaah' hma-
(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ Chaah' hma- llu' sa- hii- mii' he- hliih'. Hï- lä-ja- chaah' hma- hliih' sa- hii- mii' he- llu'. ⁴⁴ Mii' kih' jmee- lii- ha- lä- la' chaah' hma-. Jëeh', sa- chooh- dsa- mi- higo kih' chaah' too', ni- lä-ja- sa- chooh- dsa- mi- jeh' kih' chaah' too' ka- läh'. ⁴⁵ Dsa- lluu' hlëeyh' juu' llu' jmah', jëeh' he- na- ba- tääh' tuh- dsëy'. Dsa- hï- hlëeh', hlëeyh' juu' hliih' jmah', jëeh' he- na- ba- tääh' tuh- dsëy'. Jëeh' he- na- mah' neh' tuh- dsë' dsa-, he- ja- ba' hlëeyh'.

Juu' na- hmää' kih' hne'
(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ zHe- la' tëeh- hnäh' kin-, "Dsa-joo'h' kyaan', Dsa-joo'h' kyaan'" mah' sa- jmeeh- hnäh' lä-jë- he- jwahn-? ⁴⁷ Jwëehn- hnäh' ha- lä- laa' hï- gwa- go- nuu' juu' kin' mah' jmeey' lä- jwahn-. ⁴⁸ Laay' lä- koo- jaa- dsa- hï- ga- jmee' koo- hne-. Ga- gyuy' ñiih' në- kuy' hloo-, mah' ga- chiyh' ma- ti' kih' në- kuy' ja-. Ma' ga- juuh' jmi-, ga- hläh' hne' ja-. Pero ni- miuh- sa- ga- jeh', jëeh' ma' chih' hweh- në- kuy' hloo-. ⁴⁹ Pero hï- nuu- juu' kin' mah' sa- ga- jmeey' he', laay' lä- koo- jaa- dsa- hï- ga- jmee' hne' kih' në- gwaah' jmah'. Ni- sa- cha- ga- chiyh' ma- ti' kih'. Ma- ga- juuh' jmi-, ga- hläh' hne' ja- kyaah' be' mah' ga- toh', lä- jiih' ga- hee' go-te- — ga- jäh' Jesús.

7

Ga mi hlää Jesüs moz' kyaa' juu' hløø'
(Mt. 8:5-13)

¹Ma' ga' dsaä' ga' hlëeh' Jesüs lä' jëë' dsa',
ngooy' ta' Capernaum. ²Jee' ja' ma' gya'
jaa' juu' hløø' hi' ma' chaa' jaa' moz' kyaa'
hi' ma' hnääy' jwërte. Moz' he' ma' ngoo'
ga' juu' ma' ja' kiyh'. ³Ma' ga' nuu' juu'
hløø' he' hlëeh' dsa' kih' Jesüs, ga' cheey'
ko' llaa' dsa' gyuu' kyaa' dsa' judiu mah'
na' chuuy' kyaah' Jesüs he' dsooy' mi' hlääy'
moz' kyaay'. ⁴Ma' ga' lla' nää' dsa' he' jee'
ma' gya' Jesüs, cha' miuh' ga' chuuy' kyaah',
ma' jäh':

—Ma' ra' he' ga' tée' ba' hne' kwah' be'
kih' juu' hløø'. ⁵Jëeh', hnääy' ba' lä' jëë'
dsa' goo' jne' hi' ga' jmeey' koq' gwah'
mäh' kyaa' jnääh'.

⁶He' ja' ngoo' ba' Jesüs kyaah' dsa' he'.
Ma' ngoo' ya' jäh' jee' gya' juu' hløø' he',
lä' chah' ja' ga' chee' juu' hløø' he' ome'
kyaa' mah' na' chuiyh' Jesüs lä' la':

—Dsa' jøøh' kyaan', ma' jan' mada' kih'
juu' hløø', jäh', ta' jmeey' bii' goh' lä' ga' tē'
oo'. Ni' miuh' sa' cha' he' laa' jnä' mah'
go' heh' cha' neh' kin'. ⁷He' ja' sa' ga' tuu'
dsen' ma' niin' hñiin' ma' na' jëeh' hne'. Lee'
ba' koq' hlëeh' ba' hne', ja' kih' moz' kyaan'.
⁸Jëeh' jnä' ka' läh', chaa' hi' jmeey' mada'
kin', hi' tääh' hløø' hi' jmeen' hih' kih'.
Wa' ra' ga' jmeen' hih' kih' jaa': "Gwa' jee'
oo'", dsooy' ba'. Wa' ra' ga' jwiin' jñah': "Na'
ta' la'", jäh' ba'. Hi' wa' ra' ga' jwiin' moz'
kyaan': "Jmeey' he' la'", jmeey' ba'.

⁹Ma' ga' nuu' Jesüs juu' ja', ga' lä' dsaä'
dsëy' kih' juu' hløø'. Mah' ga' siyh' lä' jëë' hi'
ma' chaa' kaah' kiyh' jee' ja':

—Ma' ra' ju' dsoo' jwëehn' hnäh', lä' kaa'
hwa' Israel sa' ma' jee' ni' jaa' dsa' hi'
dsoo' dsë' lä' koq' dsoo' dsë' juu' hløø' oo'.

¹⁰Ma' ga' lla' nää' dsa' he' cha' neh' kih'
juu' hløø', ga' jëey' ma' ja' go' te' kih' moz'
kyaay' hi' ma' dsaah' he'.

*Ga mi jiih' Jesüs jaa' jo' ñuu' dsa' më'
hñii'*

¹¹Ma' ngëë' he' ja', ga' he' Jesüs jwë'
ngoo' ta' jee' jwii' he' chee' Naïn, kyaayh'
discipulo kyaay' hi' jwëë' jwërte dsa'
ga' jmeey' ko' jøh' kyaayh'. ¹²Lä' ma' ga' tēy'
chuuh' jwii' ja', ga' jee' dsa' hi' ga' nää'
ga' haa' jaa' hñii' hi' ma' laa' jaa' gyuu' koq'
mëe' kyaa' jaa' dsa' më' hñii'. Hi' jwëë'
jwërte dsa' hi' chaa' jee' ja' ma' jmeey'
ko' jøh' kyaayh'. ¹³Ma' ga' jëë' Dsa' jøøh'
jnän' dsa' më' he', ga' lä' ñih' dsëy' kiyh' mah'
ga' siyh':

—Ta' hoo'h.

¹⁴Lä' chah' ja' ngoo' Jesüs chuuh' kih' dsa'
hi' ma' kye' goo' mah' ga' sooyh'. He' ja'
ga' noo' dsa' hi' ma' jaa' hñii' he'. Ja' ga'
ga' jäh' Jesüs siih' hñii' he':

—Chih' mäh', jnä' hlëeh' hne'. Noo'.

¹⁵Lä' chah' ja', ga' gya' chih' hi' ma'
na' juu' he' mah' ga' løoy' hlëeyh'. Ja' ga'
ga' jäh' Jesüs siyh' chooy':

—Hi' la' chih' kyaah'.

¹⁶Lä' jëë' ba' ga' lä' goh'. Ga' løoy' jmeey'
juuh' kih' Dio, ma' jäh':

—He' ba' che' jøøh' hi' ngëë' juu' kih' Dio
hi' ma' ya' hëë' jee' jnän' la'.

Hi' ma' jäh' lä' la' ka' läh'.

—Ma' ja' Dio kway' be' kih' dsa' kyaay'.

¹⁷Ga' hii' jwërte juu' kih' Jesüs lä' kaa'
hwa' Judea kyaah' jwii' he' tääh' lä' ku' lä' jii'
jee' ja'.

*Ga' chee' Jwaa' dsa' kyaay' na' hlëeyh'
kyaah' Jesüs*
(Mt. 11:2-19)

¹⁸Lä' jëë' juu' la' ga' nuu' Jwaa' ga' jmeeh'
discipulo kyaay'. He' ja' ga' tēy' uu'
discipulo. ¹⁹Ga' cheey' kih' Jesüs mah'
na' ngiiy' juu' kiyh':

—¿Che' hne' he' hi' nøø' juu' ja' o' che' jää'
jnäh' jñah'?

²⁰Lä' koq' ma' ga' lla' nää' dsa' he' jee' ma'
gya' Jesüs, ga' siyh':

—Jwaa' hi' ma' choo' jmiin' ma' cheey'
jnäh' mah' ngii' jnäh' juu' kyah': "¿Che'
hne' he' hi' nøø' juu' ja' o' che' jää' jnäh'
jñah'?"

²¹Ja' ba' hor' ja' ga' mi' hlää', Jesüs jwëë'
dsa' dsaah', dsa' hi' ma' jëë' wii' kih' na' ku'
na' ngii' dsoo', dsa' hi' ma' kye' jmi' lle'
hñiih'. Hi' ga' näy' mi' nē' jwëë' dsa' tuu'.

²²Ja' ga' ga' jeeh' Jesüs juu' kih' hi' ga' chee'
Jwaa' he', ga' siyh':

—Go' nää' hnäh', mah' go' jmeeh' juu' kih'
Jwaa' lä' jëë' he' ma' nuuh' hnäh' hi' lä' jëë'
he' ma' jëeh' hnäh' la'. Hi' tuu' ma' jëey'
ba', hi' jluuh' ma' ga' nääy' ba', ma' hlaa' ba'
hi' ma' dsaah' dsoo' hmiuh' høø', hi' gwii'
ma' nuuy' ba', hi' ma' juu' ma' lä' jiiyh' ba',
hi' hi' tä' ñee' ma' nuu' bih' ju' hmëë'. ²³Llu'
la' kih' hi' sa' jmeey' to' dsë' kwaat' kin' —
ga' jäh' Jesüs siyh'.

²⁴Lä' koq' ma' ga' nää' discipulo kyaay'
Jwaa' he', ga' løø' Jesüs hlëeh' dsa' kih'
Jwaa' mah' lä' dsooh' dsëy' ha' lä' ma' laay',
ga' jäh':

—¿Ha' lä' laa' hi' na' jëeh' hnäh' ma'
na' nääh' hnäh' jee' oo' hwa' kii'? ¿Che'
ma' laay' lä' koh' hma' tah' he' gwa' gyaä'
lle'? ²⁵¿Cher' mah' sa' laay' ja' hi' na' jëeh'
hnäh', ha' ba' lä' laay' ja'? ¿Che' ma' laa' jaa'
dsa' ñuu' hi' ma' kēh' hmiuh' llu'? Né' ba'
jne', lä' jëë' hi' kēh' hmiuh' llu', hi' tääh' llu',
hi' he' tääh' cha' neh' kih' rey ba'. ²⁶He' ja',
¿hee' ba' laa' hi' na' jëeh' hnäh'? ¿Che' laa'
jaa' hi' ngëë' juu' kih' Dio? Jnä' jwëehn'
hnäh' laay' ba'. Hi' ma' ra' he' laay' jøøh' ga'
lä' koh' ga' jñah' hi' ma' ngëë' juu' kih' Dio.
²⁷Jëeh', jwaa' he' hi' na' sii' kih' lä' la':

Cheen⁻ jaa⁻ hi⁻ dsa⁻ kwa⁻ juu⁻ kin⁻.
Hi⁻ he⁻ dsoo⁻ ta⁻ cha⁻ neh⁻ mah⁻ mi⁻ lluy⁻ jwé⁻
kyah⁻.

28 Ma⁻ ra⁻ ju⁻ dsoo⁻ jwé⁻ eh⁻ n⁻ hnäh⁻. Jee⁻
kih⁻ lä⁻ jëé⁻ hi⁻ ga⁻ lä⁻ chaa⁻ kih⁻ dsa⁻ më⁻, sa⁻
chaa⁻ hi⁻ ngëé⁻ juu⁻ kih⁻ Dio hi⁻ jøøh⁻ ga⁻
lä⁻ koh⁻ ga⁻ Jwaa⁻ hi⁻ ma⁻ choo⁻ jmi⁻. Pero
hi⁻ laa⁻ mäh⁻ ga⁻ kih⁻ gyuu⁻h⁻ ya⁻ jwii⁻, hi⁻ he⁻
jøøh⁻ ga⁻ lä⁻ koh⁻ ga⁻ Jwaa⁻.

29 Lä⁻ jëé⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁻ nuu⁻ kih⁻ Jwaa⁻
lä⁻ kye⁻ hi⁻ ma⁻ koo⁻ ku⁻ sih⁻ ga⁻ jmee⁻ dsoo⁻
dse⁻ kih⁻ Dio, ga⁻ heeyh⁻ saay⁻ jmi⁻ lä⁻ koo⁻
ga⁻ jäh⁻ Jwaa⁻. 30 Pero dsa⁻ fariseo kyaah⁻
dsa⁻ hi⁻ kyuu⁻h⁻ ley ga⁻ jmeey⁻ ta⁻ koo⁻ ba⁻
he⁻ ma⁻ jmee⁻ Dio kiyh⁻. Sa⁻ ga⁻ lä⁻ hnøøy⁻ ma⁻
saay⁻ jmi⁻.

31 Mah⁻ ga⁻ jäh⁻ Dsa⁻ jøøh⁻ jnän⁻:

—Jee⁻ la⁻ jwé⁻ eh⁻ n⁻ hnäh⁻ ha⁻ lä⁻ laa⁻ dsa⁻
hi⁻ chaa⁻ na⁻. Lä⁻ la⁻ ba⁻ laay⁻. 32 Dsa⁻
hi⁻ chaa⁻ na⁻ chaay⁻h⁻ miih⁻ lä⁻ koh⁻ chih⁻
hi⁻ tääh⁻ je⁻ hmooh⁻ hi⁻ tooh⁻ miih⁻ kyaah⁻
dsa⁻ kyaay⁻h⁻. Jäyh⁻: “Ma⁻ juu⁻ jnääh⁻ su⁻ he⁻
jmeey⁻ jëé⁻ hoh⁻ hnäh⁻ kyaah⁻ luu⁻ hma⁻ ta⁻
pero sa⁻ ga⁻ hiih⁻ hnäh⁻ ma⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻
jä⁻. Ma⁻ hä⁻ jnääh⁻ su⁻ he⁻ ti⁻ meeh⁻ dsé⁻, ni⁻
lä⁻ ja⁻ sa⁻ ma⁻ hoo⁻h⁻ hnäh⁻”, jäh⁻ chih⁻ siyh⁻
dsa⁻ kyaay⁻h⁻.

33 Lä⁻ ja⁻ ka⁻ läh⁻ jmee⁻ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻
na⁻. Jëéh⁻, ja⁻ Jwaa⁻ hi⁻ ga⁻ kuh⁻ ga⁻ hih⁻
miih⁻ go⁻ te⁻ mah⁻ ga⁻ jäh⁻ dsa⁻ kiyh⁻:
“Kyey⁻ jmi⁻ lle⁻ hlih⁻.” 34 Lä⁻ ja⁻ ka⁻ läh⁻,
ja⁻ Hi⁻ ga⁻ lëé⁻ ngo⁻ la⁻ hi⁻ kuh⁻ hih⁻ na⁻ tee⁻
kih⁻ mah⁻ jäh⁻ dsa⁻ kiyh⁻: “Jlaay⁻ ngëé⁻, mah⁻
lla⁻ heeyh⁻ ka⁻ läh⁻. Jwayh⁻ kyaah⁻ lä⁻ jëé⁻ hi⁻
koo⁻ ku⁻ sih⁻, hi⁻ laay⁻ ome⁻ kyaah⁻ dsa⁻ wa⁻
hi⁻ cha⁻ hi⁻”, jäh⁻ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ na⁻. 35 Pero
kyaah⁻ he⁻ jmee⁻ Dio, lii⁻ llu⁻ ba⁻ hu⁻ dsé⁻
kiyh⁻—ga⁻ jäh⁻ Jesús.

*Ga⁻ kuh⁻ ga⁻ hih⁻ Jesús cha⁻ neh⁻ kih⁻ Simón,
jaa⁻ dsa⁻ fariseo*

36 Ga⁻ chu⁻u⁻ jaa⁻ fariseo kyaah⁻ Jesús mah⁻
dsooy⁻ cha⁻ neh⁻ kiyh⁻, dsa⁻ kuh⁻ dsa⁻ hih⁻
kyaay⁻h⁻. Lä⁻ ma⁻ ga⁻ hey⁻ cha⁻ neh⁻ kih⁻
fariseo he⁻, ga⁻ gyay⁻ në⁻ mes⁻. 37 Hi⁻ ja⁻ ba⁻
jee⁻ jwii⁻ ja⁻, ma⁻ chaa⁻ jaa⁻ dsa⁻ më⁻ hi⁻ ma⁻
kaah⁻ wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻. Pero lä⁻ koo⁻ ma⁻
ga⁻ nuuy⁻ he⁻ gya⁻ Jesús kuh⁻ hih⁻ kyaah⁻
fariseo he⁻, he⁻ ja⁻ ngooy⁻ jee⁻ ja⁻, ma⁻
kyey⁻ koo⁻ së⁻ jmi⁻ mi⁻ jwii⁻. 38 Ga⁻ llooy⁻
hooyh⁻ hu⁻ ti⁻ Jesús, lä⁻ jiih⁻ ga⁻ lä⁻ gyuh⁻
ti⁻ Jesús kyaah⁻ jmi⁻ he⁻ ga⁻ tuu⁻ mi⁻
nëy⁻. Ga⁻ mi⁻ kiyh⁻ kyaah⁻ jnu⁻ lley⁻. Ja⁻ ga⁻
ga⁻ chuyh⁻ ti⁻ Jesús mah⁻ ga⁻ huuy⁻ jmi⁻
mi⁻ jwii⁻. 39 Ma⁻ ga⁻ jëé⁻ fariseo lä⁻ koo⁻ jmee⁻
dsa⁻ më⁻ he⁻, ma⁻ jmeey⁻ hu⁻ dsé⁻: “Wa⁻ ra⁻
jäh⁻ kih⁻ Jesús laa⁻ jaa⁻ hi⁻ ngöé⁻ juu⁻ kih⁻
Dio, lä⁻ liiyh⁻ ha⁻ lä⁻ laa⁻ dsa⁻ më⁻ hi⁻ gya⁻
chu⁻ bë⁻ tiy⁻. Che⁻ sa⁻ nëy⁻, he⁻ hlih⁻ jmah⁻
ba⁻ jmee⁻ dsa⁻ më⁻ na⁻”, ma⁻ laay⁻. 40 Ja⁻ ga⁻
ga⁻ jäh⁻ Jesús siyh⁻:

—Cha⁻ koo⁻ mi⁻ juu⁻ he⁻ jwé⁻ eh⁻ n⁻ hne⁻,
Simón.

—Chiih⁻ jnä⁻, Ta⁻ jwoh⁻—ga⁻ jäh⁻ Simón.

41 Mah⁻ ga⁻ jäh⁻ Jesús siyh⁻:

—Uu⁻ dsa⁻ ma⁻ ää⁻ kih⁻ hi⁻ cha⁻ kuu⁻. Jaa⁻
hi⁻ he⁻, ma⁻ ää⁻ hña⁻ hña⁻ loo⁻ kuu⁻. Hi⁻ jñah⁻
he⁻ ma⁻ ää⁻ to⁻ lo⁻ gya⁻. 42 Sa⁻ ma⁻ cha⁻ he⁻
kyaah⁻ ma⁻ mi⁻ hmaah⁻ dsa⁻ he⁻. Hih⁻ dsa⁻
cha⁻ kuu⁻ he⁻ ga⁻ jney⁻ lä⁻ ja⁻ ba⁻ kwaat⁻ kih⁻
lä⁻ uu⁻. Jäh⁻ da⁻ koo⁻. 43 Hi⁻ jaa⁻ jee⁻ lä⁻ uu⁻,
hnääh⁻ cha⁻ ga⁻ miih⁻ dsa⁻ cha⁻ kuu⁻ he⁻?

43 Ga⁻ jäh⁻ Simón:

—Go⁻ laan⁻ hi⁻ ma⁻ ää⁻ cha⁻ ga⁻ miih⁻ kuu⁻
kiyh⁻.

—He⁻ dsoo⁻ na⁻ kyah⁻—ga⁻ jäh⁻ Jesús.

44 Ja⁻ ga⁻ ga⁻ jëeh⁻ Jesús hñii⁻, ga⁻ jëéy⁻
dsa⁻ më⁻ he⁻, mah⁻ ga⁻ siyh⁻ Simón:

—Jiih⁻ da⁻ nëh⁻ mah⁻ jëé⁻ dsa⁻ më⁻ la⁻.
Lä⁻ koo⁻ ma⁻ hen⁻ cha⁻ neh⁻ kyah⁻, sa⁻
ma⁻ kwëeh⁻ jnä⁻ jmi⁻ he⁻ ma⁻ jñii⁻ tiin⁻.
Pero dsa⁻ më⁻ la⁻, ma⁻ huuy⁻ jmi⁻ he⁻ haa⁻
m⁻ nëy⁻ mah⁻ ma⁻ chey⁻ kyaah⁻ jñu⁻ lley⁻.

45 Hne⁻ sa⁻ ma⁻ chuh⁻ kin⁻. Pero dsa⁻ më⁻
la⁻, lä⁻ jiih⁻ ma⁻ ga⁻ hey⁻ cha⁻ neh⁻ la⁻, sa⁻
ma⁻ tu⁻ chuyh⁻ tiin⁻. 46 Sa⁻ ma⁻ huuh⁻
aceit ka⁻ llen⁻. Pero dsa⁻ më⁻ la⁻, ma⁻ huuy⁻
jmi⁻ mi⁻ jwii⁻ ma⁻ tiin⁻. 47 He⁻ ja⁻ jwé⁻ eh⁻
hne⁻. Ma⁻ ke⁻ ma⁻ jmeey⁻ cha⁻ miih⁻
dso⁻ kye⁻, ma⁻ na⁻ che⁻ ba⁻ dso⁻ kye⁻ kyaah⁻.
Ma⁻ lä⁻ hnääh⁻ jnä⁻. Pero jaa⁻ hi⁻ ma⁻ ää⁻
miih⁻, miih⁻ go⁻ te⁻ ba⁻ hnääh⁻ hi⁻ ma⁻ jmee⁻
jøh⁻ dsé⁻ kiyh⁻.

48 He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh⁻ Jesús siih⁻ dsa⁻ më⁻ he⁻:

—Ma⁻ na⁻ che⁻ ba⁻ dso⁻ kye⁻ kyaah⁻.

49 Jñah⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻ teeh⁻ kyaay⁻, ga⁻ løøy⁻
ngiy⁻ juu⁻ kih⁻ dsa⁻ kyaay⁻h⁻:

—Hee⁻ laa⁻ dsa⁻ na⁻, che⁻ lä⁻ kye⁻
dso⁻ kye⁻ kih⁻ dsa⁻ chey⁻?

50 Pero ga⁻ jäh⁻ Jesús siih⁻ dsa⁻ më⁻ he⁻:

—Kih⁻ he⁻ ma⁻ lä⁻ dsoo⁻ hoh⁻, ma⁻ laah⁻
hne⁻ kih⁻ dso⁻ kye⁻. Gwaah⁻ ba⁻ hne⁻ llu⁻.

8

*Ma⁻ chaa⁻ dsa⁻ më⁻ hi⁻ ma⁻ jmee⁻ ta⁻ he⁻
kih⁻ Jesús*

1 Ma⁻ ngëé⁻ he⁻ ja⁻, ngoo⁻ Jesús lä⁻ kaa⁻
jwii⁻ kaah⁻ jwii⁻ mäh⁻ na⁻ kway⁻ ju⁻ hmëé⁻,
ga⁻ hlëéy⁻h⁻ dsa⁻ lä⁻ koo⁻ jää⁻ Dio dsa⁻ lä⁻ hih⁻
kih⁻. Hi⁻ lä⁻ jëé⁻ gya⁻ tuu⁻ apóstole ma⁻ jmee⁻
ko⁻ jøh⁻ kyaay⁻h⁻. 2 Hi⁻ ma⁻ jmee⁻ ko⁻ jøh⁻
kyaah⁻ Jesús ko⁻ llaa⁻ dsa⁻ më⁻ hi⁻ ga⁻ hwëéy⁻
jmi⁻ lle⁻ hlih⁻ kih⁻, kyaah⁻ hi⁻ ma⁻ dsaah⁻
ka⁻ läh⁻. Jee⁻ kih⁻ dsa⁻ më⁻ he⁻ ma⁻ hää⁻ María
hi⁻ ma⁻ tëéyh⁻ Magdalena, hi⁻ ma⁻ jää⁻ gyee⁻
jmi⁻ lle⁻ hlih⁻. 3 Ma⁻ hää⁻ Juana ka⁻ läh⁻, hi⁻
ma⁻ hää⁻ më⁻ Chusa. Chusa he⁻ ma⁻ kye⁻
miih⁻ ta⁻ kih⁻ Herode. Hi⁻ ma⁻ hää⁻ Susana,
kyaah⁻ jwëé⁻ ga⁻ dsa⁻ më⁻ hi⁻ ma⁻ jmee⁻ ta⁻ he⁻
kih⁻ Jesús.

Juu' na-hmäá' lä-koq- la' kih' dsa- hi-
jñee' mi'ju'

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴Jwëé' jwërte dsa- hi- ya-nää' lä-kaa- jee'
jwií' kih', hi- ga'kuh' jee' ma' cheh' Jesús.
He-ja- ga'siiyh- kyaah' juu' na-hmäá' la':

⁵—Jaa- dsa- ngoo' ga'jñee' mi'ju'. Jee'
ngooy' jñee' mi'ju- ja-, ga'saa' miih-
cha'jwé'. Ma' ga-ngéé' dsa-, ga'hee'
ga'soyh' kih' mi'ju- ja-, hi- ga'jñaa' ta' hi-
héé' gyuuh' ga'kuyh'. ⁶Jyoh' mi'ju' ga'saa'
né' gwaah' he- nòø' miih- né' kuu'. Ga'hya-
ba' mi'ju' ja-, pero chah' ba' ga-lä'kií' kih'
he- sa' gyuh' gwaah' ja-. ⁷Hi- jyoh' ka-läh'
mi'ju' ga'saa' jee' chaah' toq'. Ga'kwaá' ga'
chaah' toq' ja-, he-ja- ga'uu- chaah' kih'
jee' na'toq'. ⁸Hi- jyoh' mi'ju- ja-, ga'saa' jee'
la' hwa' jmah', he- ja- ba' ga'hií', ga'kwa'
hña' loo' mií' lä'koq- chaah'.

Ma' ga'dsaá' juu' he- ma' kway- ja-,
ga'hléeyh' koq- ki' gaa-, ga'jäh':

—Hi- hnòø' heeh' juu' la-, wa' heeyh-.

⁹He-ja- ga'ngü' discípulo juu' kiyh'
ga'siiyh':

—¿Hee- hnòø' jäh' juu' na-hmäá' he-
ma' kwah' na'?

¹⁰He-ja- ga'jäh':

—Hnäh' ba' na-ngéh' ' hnäh' jwé'
lä'kyuuh' hnäh' ha- lä' jää' Dio hnäh'
lä'hih' kih', he- sa' ma' kyuuh- dsa- jää'.
Pero hi- jñah', hléhn' kyaah' juu' na-hmäá'
ba'. Lä-ja-, ma'ke- he- ga'jéey', sa- lä'jnä'
kiyh'. Hi- ma'ke- nuuy-, ni- lä-ja- sa-
lä-ngéey'.

Ga'jmeeh' Jesús juu' he- hnòø' jäh' juu'
na-hmäá' kih' hi- na'jñee' mi'ju'

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹Lä-la- hnòø' jäh' juu' na-hmäá' ja-. Mi'
ju- ja- la' kwaan' juu' kih' Dio. ¹²Hi- mi'
ju- he- ga'saa' cha'jwé', la' kwaan' dsa- hi-
ga'nuu' juu' kih' Dio. Mah' chah' ba' gwa'
hi-sa'llu' jñuu' juu' he- ma-na-jnäá' neh-
tuh-dsëy'. Mah' sa- lä'heey' juu' kih' Dio
hi- lä-ja- sa-lääy' kih' dso'kye'. ¹³Heh' mi'
ju- he- ga'saa' né' gwaah' he- nòø' miih-
né' kuu'. Lä-ja- laa' dsa- hi- nuu- juu' kih'
Dio. Jéé- ba' dsëy' lä' ma' to- né' ga'nuuy'.
Hi- he' laa' lä'koq- he- sa' cha' jmoo' kih'.
Heeyh- ko'-hwéé' juu' kih' Dio. Pero wa-ra-
ja' he- wii' né' kiyh', beey' Dio. ¹⁴Heh'
mi'ju- he- ga'saa' jee' kih' chaah' toq' ja-,
lä-ja- laa' dsa- hi- nuu- juu' kih' Dio. Pero
ma' miih- lä-ja- ba' dsa-lä-øøy' kih' Dio.
Kih' he- kye' gyih' huudse- lä'chay- kuu',
hi- tih- dsëy' lä'jé- he- cha- jmi-gyuu' la-
He-ja- ni- miih- sa- ga'jmää' kiyh' heh' juu'
he- ga'nuuy' ja-. ¹⁵Pero mi'ju- he- ga'saa'
hwa' llu', lä-ja- laa' dsa- hi- nuu- lä'kaa-
tuh-dsë', ngoo' bih' chooyh- koq- hweh-
juu' he- ga'nuuy' ja-. He-ja- ba' ja- jmeey'
cha-miuh' ta' lu' kih' he- kwéeh-dsëy'.

Juu' na-hmäá' lä-koq- la' kih' waje-
(Mr. 4:21-25)

¹⁶Ni' jaa- sa- hih' je- mah' jlëy' kyaah'
koq- kyaah', ni- sa- chiyh' neh' jii'. He-
chiyh' jee' nií' ba' mah' lä'jnä' kih' lä'jéé- hi-
dsa-taah' cha'neh'. ¹⁷Lä'jé- he- na-hmäá',
lloo-koq- jmií' lä'jnä'. Hi- lä'jé- he- sa- jnä',
la' kwaan' lä'jnä'. ¹⁸Kye- da- hnäh' kwaan'
kiyh' juu' he- nuuh- hnäh'. Jééh', lä'jéé- hi-
ngéé' miih-, hi- he- lä-ngéé' cha-ga'miuh'.
Lä'jéé- hi- jmee- ngéé', lä'kye- he- ja- llaa-
ba'.

Øøh' Jesús kyaah' chooy'

(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹Ga-lla-nää' øøh' Jesús kyaah' chooy'
jee' ma' kway- juu'. Pero sa- ga'la' ma'
lla-näay' chuh' kiyh', kih' he- ma' tääh'
jwéé' dsa-. ²⁰Ga-he' jaa- hi- na'jmeeh' juu'
kiyh', ga'jäh':

—Hií' maa' kyaah' kyaah' øøh' tääh'
ka'hne', hnòøy' jéey' hne-.

²¹He-ja- ga'jeeyh' kih' dsa- he', ga'siiyh':

—Hi- nuu- juu' kih' Dio mah' jmeey' he',
hi- he' ba' laa' maa' kyaan-, hi- he' ba' laa'
øøhn'.

Ga'jmeé' Jesús hih' kih' lle' mah' hií' tií'

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²²Koo- jmií' ja-, ga'he' Jesús neh- koq-
na'moo' kyaah' discípulo kyaay' mah'
ga'siiyh':

—Wa' haan' ta- hngaah' ko-taa- jmi-juuh-
la-.

Mah' ga-näay'. ²³Ta'ko'-jiih' ga-näay' né'
jmií- ja-, ga'gwii- Jesús. Ni- juu' ga' sa- hií'
ma' ja' koq- lle' tá- né' jmií- ja-. Ga'hií' goo-
jwërte kiyh' he- ma' hmäayh' cha'jmií- ja-.
²⁴He-ja- ga'chaay' Jesús jee' ma- na-gwiiy-,
ga'jäh':

—Ta-jwoh', ta-jwoh'. Ngoo' ga'juu' jne'
jee' la-.

Ma' ga-nooy-, ga'jmeey' hih' ga-jä' tií'
lle', hi- ga'jmeey' hih' kih' jmií- ka-läh'.
Lä'chah' ja- ga-jä' tií' go-te'.

²⁵—Miuh' go-te' ma- lä-dsoo' hoh' hnäh'
—ga-jäh' Jesús siiyh' discípulo kyaay'.

Peer' ga-lä'goyh' hi- ga'jéé' dsayh-. Mah'
ma' jäh' siiyh' dsa' kyaayh':

—¿Hee- laa' dsa- na- he' liyh' jmeey' hih'
kiyh' lle' hi- jmeey' hih' kih' jmií-, hi- lä-ja-
nuuh' kiyh' ka-läh'?

Dsa- hi- ma' kye- jmi-llé' hliih' chee-
Legión

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶Ja- ga' ga-lla-näay' jee' tääh' dsa- hi-
chee- gadareno. Hwa' kih' hi- he' jä- ta- hn-
gaah' jmií' kih' hwa' Galilea. ²⁷Ma' ya'héé'
Jesús neh' na'moo' jee' la' cha'hoo' jmií- ja-,
ja' jaa- dsa- hi- ma' chaq- jee' jwií- ja-
ga-mi'jeey'. Ma-lä'hií' jøø- jmi-llé' hliih'
kiyh'. Sa- cha- hmiuh' ma' kéyh-. Sa' ma'

gyay' cha'neh'. Ma' gyay' jee' la' to' hoo' kih' hlii' ba'. 28 La' koo' ma' ga' jee'y' Jesús, ga' hooyh' kii' mah' ga' jwaäy' hñiiy' cha'ne' Jesús, ga' hlëeyh' ki' gaa' :

—¿Hee' hnooh' jmeeh' kin', Jesús, Joó' Dio hi' gya' gyuuh'? Ta' jmee' hñaa' hoh', ta' jmeeh' jna' —ga' jah' jmi' lle' hliih' he'.

29 (Jëeh', ma' ngëe' ma' jmee' Jesús hih' kih' jmi' lle' hliih' he' jaa', he' ya' hëey' kih' dsa' he'. Ma' lä' hii' heeh' jmi' lle' hliih' he' wii'. Ma' ke' ma' hñuu' dsa' gooy' kyaah' caden' hi' ma' gwëy' tiiy' kyaah' jwi' hma' he' hë' too', he' ma' hnäy' ba' ja'. Hi' ma' jøø' jmi' lle' hliih' kiyh' ta' hwa' kii' jee' sa' kwa' ni' miih'.) 30 He' ja' ga' ngii' Jesús juu' kiyh' :

—¿Hee' cheeh' hne'?

—Jwëe' chee' jnaäh' —ga' jah' jmi' lle' hliih' he'.

Ga' jäh' lä' ja' kih' he' ma' laa' jwëe' jwërte dsa' hlëeh' hi' ma' tääh' tuh' dsë' dsa' he'. 31 Ga' chuuy' kyaah' Jesús mah' sa' ma' cheey' cha'je'. 32 Moh' ja' ma' tääh' koo' nää' ñe' ma' kuh' nuu'. He' ja' ga' chuuy' jmi' lle' hliih' he' kyaah' Jesús mah' kway' jwë' dsa' taayh' kih' ñe' he'. Ga' kwa' ba' Jesús jwë'. 33 Ga' hwëe' jmi' lle' hliih' he' ga' nääy' ga' taayh' tuh' dsë' ñe'. Lä' चाह' ja' lä' jëe' ñe' he' ga' kyuu'. Ma' ga' tëey' koo' lle' hwa', ko' dsoo' jwë' ba' ga' saay' lä' ga' të' cha' jmi' juaah'. Jee' ja' ga' juuy' neh' jmi'.

34 Dsa' hi' ma' tääh' hää' ñe' he', ma' ga' jëey' ga' la' lä' ja', ga' nääy' ko' chih' cha' hliiy' na' jmeeyh' juu' ta' jee' jwii' hi' lä' kaa' kih' hi' ma' tääh' jee' nuu' kih'. 35 He' ja' ga' hwëe' dsa' na' nää' na' jëey' ha' lä' ga' la'. Lä' koo' ma' ga' tëe' dsa' chuh' kih' Jesús ga' jëey' dsa' hi' ga' hwëe' jmi' lle' hliih' kih' he'. Ma' gya' huu' tü' Jesús, ma' kye' hñiih', hi' ma' jä' kiyh'. He' ja' ga' lä' goh' lä' jëe' dsa'. 36 Dsa' hi' ga' jëe', ga' jmeeyh' juu' ha' lä' ga' la' he' ga' hlaa' hi' ma' kye' jmi' lle' hliih' he'. 37 He' ja' lä' jëe' dsa' gadareno ga' chuuy' kyaah' Jesús mah' wa' llaayh' kih' ta' jee' jyoh', jëeh' ma' goyh' jwërte. He' ja' ga' he' Jesús neh' na' moo' ngaah' bih'. 38 Dsa' hi' ga' hwëe' jmi' lle' hliih' kih' he', ga' chuuy' kyaah' Jesús mah' ma' kway' jwë' ma' dsooy' kyaayh'. Pero Jesús ga' jmee' mada' kiyh', he' jäy' ba'. Ga' jäh' :

39 —Gwaah' cha'neh' kyah'. Go' jmeeh' juu' kih' dsa', ha' koo' sa' juaah' he' ma' jmee' Dio kyaah' hne'.

He' ja' ngaayh', ga' løøy' jmeeyh' juu' lä' kaa' jee' jwii' ha' koh' sa' juaah' he' ga' jmee' Jesús kiyh'.

Jø' mi' Jairo kyaah' jaa' dsa' më' hi' ma' dsaah' (Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

40 Ma' ga' lloo' Jesús ta' hngaah' ko' taa', peer' jwëe' dsa' ma' tääh' jaa'y' he' ja' ga' heeh' dsih' lä' kaa' tuh' dsë'. 41 Jee' ja' ga' lloo' jaa' dsa' ñuuh' hi' chee' Jairo hi' ma' laa' ta' kih' gwah'. Dsa' he' ga' juuh' jnëy' cha'ne' Jesús, ga' chuuy' kyaah' mah' dsooy' cha'neh' kiyh'. 42 Ma' chaa' jaa' jo' miy' hi' ma' laa' gyuu' koo' mëe' kyaay'. Chih' më' he' ma' hää' koo' gya' to' ji' ñe'. Hi' he' na' kyaa' ngoo' ga' juu'.

Jee' hää' Jesús jwë' ngoo' kyaah' Jairo, peer' na' lää' na' jlëe' bih' dsa', jëeh' jwëe' jwërte dsa' hi' ga' nää' kyaayh'. 43 Jee' kih' dsa' he' ma' hää' jaa' dsa' më' hi' ma' hya' gya' to' ji' ñe' dsaah' dsoo' kih'. Dsa' më' he' ga' mi' laa' lä' jëe' go' te' he' ma' cha' kiyh', ga' heey' kyaah' të' më'. Pero ni' jaa' të' më' sa' ga' lih' ma' jmee' më' kiyh'. 44 Ga' llooy' ta' ka' luu' Jesús mah' ga' suy' miih' cha' gooy' cha' hoo' sa' hmiih' kiyh'. Lä' चाह' ja' ga' hna' he' ma' jëey' dsoo' kiyh'. 45 He' ja' ga' jah' Jesús :

—¿Hii' na' hi' ma' su' cha' hoo' sa' hmiih' kin'?

Pero ni' jaa' sa' ga' baa'h' hñii'. He' ja' ga' jah' Pee' kyaah' lä' jëe' dsa' kyaayh' :

—Ta' jwoh', jwëe' dsa' hi' dsa' kya' dsa' jnaah' hne' mah' jwah' : “¿Hii' na' ma' su' cha' hoo' sa' hmiih' kin'?”

46 He' ja' ga' jah' Jesús :

—Chaa' jaa' hi' ma' su' sa' hmiih' kin'. Jëeh' ma' lä' liih' heh' be' kin' ma' mi' hlää' jaa' dsa'.

47 Ma' ga' lä' jnaä' dsa' më' he', goh' bih' ngooy' na' juuyh' jnëy' cha'ne' Jesús. Ga' jmeeyh' juu' cha'ne' lä' jëe' dsa', he' kih' ja' he' ga' tëey' cha' hoo' hmiih' kih' Jesús. Hi' ga' jmeeyh' juu' he' ga' jä' kiyh' lä' चाह' ja'. 48 He' ja' ga' jah' Jesús siyh' :

—Ma' hlaah' ba' hne' he' ma' dsaah', lä' lluu' he' ma' lä' dsoo' hoh'. Gwaah' ba' hne' kyah' lä' kaa' tuh' hoh'.

49 Lä' ma' cheh' ba' Jesús hlëeh', ma' ga' lloo' jaa' moz' kyaa' hi' ma' laa' ta' kih' gwah', mah' ga' jmeeyh' juu' kih' Jairo, ga' siyh' :

—Ma' juu' ba' gyuu' më' kyaah'. Mo' to' kwa' ga' ta' kih' Ta' jwoh' na'.

50 Ma' ga' nuu' Jesús juu' he' ma' kye' dsa' he', ga' siyh' Jairo :

—Ta' ka' huud' dsë'. Jmee' dsoo' hoh' ba'. Mah' jëeh' lä' jiih' ba' chih' më' kyaah'.

51 Ma' ga' he' Jesús cha'neh' kih' Jairo, sa' ga' kway' jwë' ma' dsa' taah' jñah' dsa'. Ma' la' Pee' kyaah' Jacobo kyaah' Jwaä' hi' kyaah' cho' jmi' chih' më' hi' ma' na' juu' he' ba' ga' taah'. 52 Ga' lä' jëe' ba' hi' tääh' jee' ja' ma' ki' hoo'h' kih' chih' më' he'. He' ja' ga' jah' Jesús siyh' :

—Ta' hoo'h' hnäh'. Chih' më' na' sa' na' juuy', he' na' gwiiy' ba' na'.

53 Ga mi kwah' ba dsa kih' Jesús ma' ga nuuy' juu' ja'. Jëéh', ñe' bih' he' ma' na juu' go te' ba' chih me' he'. 54 Mah' ga sooh' Jesús goo' chih me' he', ga hlëëyh' k' gaa', ga jäh':

—Chih me', noo'.

55 He ja' joh' ka lah' jmi lle' kiyh'. Lä' chah' ja' ga lä jiiyh', mah' ga nooy'. Ja ga' ga jmee' Jesús mada' kwëëyh' he' kuyh'. 56 Peer' ga jëë' dsah' cho' jmi' chih me' he'. Hi' ga jmee' Jesús mada' mah' sa' kooyh' juu' kyaah' ni' jaa' he' ga la' lä ja'.

9

Ga chee' Jesús lä jëë' gya tuu' na kwa' juu'

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

1 Ga jööh' Jesús lä jëë' discípulo kyaay', ga kwëëyh' be' mah' jmeey' hih' hwëë' hi sa llü' hi' jmeeh' dsa hi' ga kwëëyh' be' mah' mi hläëy' dsa dsaah'. 2 Ga chee' mah' dsa kway' juu' ha' lä jää' Dio dsa lä hih' kih', hi' lä kye' he' mi hläëy' dsa dsaah'. 3 Ga jäh' Jesús siih' lä jëë':

—Ta ka' hnäh' ni' miih' kih' cha jwë'. Ta ka' hnäh' hma hu', ta ka' hnäh' hmih tuh', ta ka' hnäh' he' ñiih', ni' kuu', ni' ta ka' hnäh' jyoh' lëë' hmäh' kyah' hnäh'. 4 Wa' he' cha' he' hne' jee' lä nää' hnäh', ja' go taah' hnäh' ha' cho' jiih' lä hëëh' hnäh' jee' ja'. 5 Cher mah' cha' koo' jee' jwii' jee' sa' hëëyh' hnäh', ja' hwëëh' hnäh' go te' jee' ja'. Ja' hlah' hnäh' wa' hloö' he' na' beh' tiih' hnäh' mah' jmee' lii' he' ma' la' kwaat' kih' bih' ja' —ga jäh' Jesús siyh' discípulo kyaay'.

6 Ja' ga' ga taayh' jwë', ga nääy' lä koo' lä koo' jwii' kway' ju' hmëë' kih' Dio, ma' la' mi hläëy' dsa dsaah' lä kaa' jee' ga nääy'.

Herode ga jmee' huu dsë' he' ma lä jiih' Jwaa'

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

7 Herode hi' ma' laa' lle' moh', ga nuu' lä jë' he' ma' jmee' Jesús. Sa' ñey' he' huu dsë' ma' jmeey', jëëh' ko' laa' ma' jäh' Jwaa' ba' he' hi' ma' lä jiih'. 8 Hi' jñah' koo' nää' ma' jäh': "Elia ba' oo' hi' ma' hñaa'." Hi' jñah' ga' ma' jäh': "Go' laa' jaa' hi' ga' ngëë' juu' kih' Dio lo' joo' ba' na' hi' ma' lä jiih'." 9 He ja' ga' jmee' Herode huu dsë':

—¿Ha' lä ja' ? ¿Ja' jnäh' ga' jmeen' mada' he' ga' ku' dsa' lle' Jwaa' ? ¿Hi' ba' na', hi' nuun' kih' jmeey' ja' koo' në' he' juh' gaa' ? Hi' ma' hnöoy' ma' dsa jëëy'.

Ga ääh' Jesús hñä' mil dsa ñuuh' (Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

10 Ma' ga' la' nää' lä jëë' apóstole he', ga jmeeyh' juu' kih' Jesús lä jë' he' ga' jmeey'. Ja' ga' ga jääy' kah' apóstole,

ga nääy' ta' hwa' kii' jäh' jee' jwii' he' chee' Betsaida. 11 Pero ma' ga' lä liih' dsa', ga nääy' chaay' kaah' kiyh'. Ga hëeh' bih' dsa' he'. Mah' ga' loöy' hlëëyh' ha' lä jää' Dio dsa' lä hih' kih'. Hi' ga' mi hläëy' lä jëë' hi' ma' dsaah'. 12 Lä koo' ma' ngoo' ga' hloo' jmi' ja', lä jëë' gya tuu' discípulo ga' ya' jäh' kih' Jesús mah' ga' siyh':

—Chiih' dsa' na' wa' la' nääy' lä kaa' jee' jwii' mäh' hi' lä kaa' jee' nuu' jee' tääh' dsa' lä ku' lä jii' la'. Wa' la' hnöoy' he' kuyh' hi' lä kye' jee' jäh'. Jëéh', hwa' kii' jmah' ba' la' jee' tööh' la'.

13 Mah' ga' jäh' siyh' discípulo kyaay':

—Hnäh' ba' kwëëyh' he' kuyh'.

Mah' ga' jäh' siyh' Jesús:

—Kye' jnäh' ma' la' hñä' he' ñiih' ba' kyaah' uu' hmooh'. ¿Che' dsa' nöö' jnäh' dsa' lä' jnäh' he' kuh' dsa' na' ?

14 Koo' hñä' mil ma' tee' dsa' ñuuh' hi' ma' tääh' jee' ja'. He' ja' ga' siyh' lä jëë' discípulo kyaay':

—Jmee' hnäh' mada' mah' dsa' taah' dsa' ma' kih' kih', ma' to' lo' gya' lä koo' nää'.

15 Lä ja' ga' jmee' discípulo. Ga' jmeey' mada' ga' taah' dsa' hwa'. 16 Ja' ga' ga' ka' Jesús lä jëë' hñä' he' ñiih' ja', kyaah' lä uu' hmooh' he', ga' jëëy' ta' gyuuh' mah' ga' kway' ti' hmaah' kih' Dio. Ja' ga' ga' laay' mah' ga' kwëëyh' discípulo kyaay' na' llay' cha' në' lä jëë' dsa'. 17 Ga' lä jëë' ba' dsa' ga' kuh' lä jiih' ga' këë'. Ma' la' ma' kuh' lä jëë' dsa', ga' kah' gya' to' sa' miih' jwi' he' ga' chaa' ja'.

Ga' jäh' Pee' Jesús he' laa' Cristo

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

18 Koo' hä' ma' gya' Jesús ngiiy' kiyh' kih' Dio jee' sa' chaa' dsa'. Ma' la' discípulo ba' ma' tääh' kyaayh' jee' ja'. He' ja' ga' ngii' Jesús juu' kiyh':

—¿Ha' lä jäh' dsa' kin', hi' jnäh' laay' ?

19 —Ko' laa' dsa' jäh', jwaa' hi' ma' choo' jmi' ba' hne'. Jñah' jäh', Elia ba' hne'. Jñah' ko' laa' jäh', hne' laah' jaa' hi' ga' ngëë' juu' kih' Dio lo' joo' hi' ma' lä jiih' —ga' jäh' discípulo kyaay'.

20 Mah' ga' jäh' Jesús siyh':

—¿Ha' ga' hnäh' na', hee' jwah' hnäh' kin', hi' ba' jnäh' laah' hnäh' ?

He' ja' ga' jäh' Pee' siyh':

—Hne' he' Cristo hi' ga' chee' Dio.

Ga' mi' jnää' Jesús juu' he' juuy'

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

21 Pero ga' taah' Jesús juu' discípulo kyaay' mah' sa' kooyh' juu' ja' kyaah' ni' jaa'.

22 Hi' ga' jäh' Jesús siyh' discípulo kyaay':

—Jmee' bii' kih' Hi' ga' lëë' ngo' la' jëë' cha' miih' wi'. Hi' dsa' gyuuh' sa' lä hnää' dsih', lä ja' dsa' kaa' kya' jmi' dsa', kyaah' ta' jwöh' kya' ley sa' lä hnää' dsih'.

Hi⁺ jmee⁻ bii⁺ kiyh⁺ juuy⁺ mah⁺ lä⁺ jiiyh⁺ ka⁺ läh⁺ ga⁺ ma⁺ hya⁺ hné⁻ jmi⁺.

²³ Ja⁻ ga⁺ ga⁺ siiyh⁺ lä⁺ jëé⁻ dsa⁻:

—Cher⁺ mah⁺ hi⁻ hnøø⁺ jä⁺ kyaah⁺ jnä⁺, sa⁻ wa⁺ jmääy⁺ hñiiy⁺ kwaat⁺, wa⁺ jääy⁺ cru⁺ kyaay⁺ koo⁻ jmi⁺ koo⁻ jmi⁺ mah⁺ wa⁺ jmeey⁺ ko⁻ jøh⁺ kyaah⁺ jnä⁺. ²⁴ Jëéh⁺, lä⁺ jëé⁻ hi⁻ hää⁻ hñii⁺ mah⁺ sa⁺ juuy⁺, hi⁻ he⁺ juu⁺ ba⁺. Pero lä⁺ jëé⁻ hi⁻ kwaä⁻ hñii⁺ juu⁺ kwaat⁺ kin⁺, hi⁻ he⁺ ba⁺ lää⁺. ²⁵ Hee⁻ ya⁺ jøø⁺ ka⁺ dsa⁻ ma⁺ ke⁺ ga⁺ liyh⁺ lä⁺ jëé⁻ he⁻ cha⁻ jmi⁺ gyuu⁺ la⁻ mah⁺ wa⁺ ra⁻ ga⁺ juuy⁺, sa⁺ tëeyh⁺ kih⁺ Dio? Hee⁻ jmää⁺ kiyh⁺ cher⁺ mah⁺ ga⁺ heey⁺ hñiiy⁺? ²⁶ Cher⁺ mah⁺ hi⁻ jmee⁻ na⁺ hiih⁺ kin⁺ o⁺ kyaah⁺ juu⁺ kin⁺, ja⁺ ba⁺ lä⁺ ja⁺ jmee⁻ na⁺ hiih⁺ Hi⁻ ga⁺ lëé⁻ ngo⁺ la⁻ kyaayh⁺, wa⁺ ra⁻ jayh⁺ ka⁺ läh⁺ jee⁺ je⁺ jih⁺ gyeh⁺ kiyh⁺, ja⁺ ba⁺ kyaah⁺ je⁺ kih⁺ Tää⁺, hi⁺ kih⁺ lä⁺ jëé⁻ ángele hi⁻ na⁺ jngéé⁺ kyaay⁺. ²⁷ Pero ju⁺ dsoo⁺ jwahn⁺, cháä⁻ ko⁻ llaä⁺ dsa⁻ hi⁻ tääh⁺ jee⁺ la⁻, sa⁺ juuy⁺ jáä⁺ sa⁺ ga⁺ ma⁺ jëéy⁺ ha⁻ lä⁺ la⁺ be⁺ kih⁺ Dio hi⁻ jmee⁻ hih⁺.

Ga⁺ lä⁺ sëé⁻ Jesús to⁺ lo⁻ nē⁻ ko⁻ llaä⁺ discípulo (Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Ma⁺ ngéé⁻ ga⁺ koo⁻ jnäa⁺ jmi⁺ he⁻ ga⁺ hlëéyh⁺ juu⁺ ja⁻, ga⁺ wii⁺ Jesús koo⁻ moh⁺ na⁺ ngüy⁺ kiyh⁺ kih⁺ Dio ko⁻ jøh⁺ kyaah⁺ Pee⁺ kyaah⁺ Jwaä⁺ kyaah⁺ Jacobo. ²⁹ Ta⁺ ko⁻ jiih⁺ ma⁺ ngüy⁺ kiyh⁺ kih⁺ Dio, ga⁺ lä⁺ sii⁺ mo⁻ nēy⁻. Hmiih⁻ kiyh⁺ ga⁺ la⁺ to⁺ jlëé⁻ ñih⁺. ³⁰ Ga⁺ lä⁺ jnäa⁺ uu⁺ dsa⁻ ñuu⁺ hi⁻ ma⁺ lla⁺ juu⁺ kyaayh⁺. Jáä⁺ he⁺ Moisé, hi⁻ jaa⁺ he⁺ Elía, ³¹ hi⁻ ga⁺ lä⁺ jnäa⁺ jee⁺ jnä⁺ jih⁺ gyeh⁺ ja⁻. Ma⁺ hlëéyh⁺ ha⁻ lä⁺ ya⁻ hëé⁺ Jesús jmi⁺ gyuu⁺ la⁻, he⁻ lä⁺ te⁺ jee⁺ jwii⁺ Jerusalén ba⁺ ja⁻. ³² Pee⁺ kyaah⁺ hi⁻ ma⁺ jmee⁻ ko⁻ jøh⁺ kyaayh⁺ jee⁺ ja⁻, ma⁺ ke⁺ lä⁺ gwiiy⁺ ma⁺ kway⁺ be⁺. Ga⁺ jëé⁻ bih⁺ ha⁻ koo⁻ sa⁺ jøøh⁺ Jesús hää⁺ jee⁺ kih⁺ lä⁺ uu⁺ dsa⁻ he⁺. ³³ Lä⁺ koo⁻ ma⁺ ngoo⁺ ga⁺ lä⁺ øø⁺ dsa⁻ he⁺, ga⁺ jäh⁺ Pee⁺ siiyh⁺ Jesús:

—Ta⁺ jwoh⁺, he⁻ ba⁺ che⁻ llu⁺ he⁻ tøøh⁺ jne⁺ ko⁻ jøh⁺ jee⁺ la⁻. Jmee⁻ jnääh⁺ hné⁻ hne⁺ kyaah⁺ moo⁻, koo⁻ kyah⁺, koo⁻ kih⁺ Moisé, hi⁻ koo⁻ kih⁺ Elía.

Pero sa⁺ ma⁺ ñe⁻ Pee⁺ he⁻ ja⁻ ma⁺ hlëéh⁺. ³⁴ Hlëéh⁺ gyih⁺ lä⁺ ja⁻, ma⁺ ga⁺ jyoo⁺ koo⁻ jni⁺ he⁻ ga⁺ lääy⁺ lä⁺ jëéy⁻. Ma⁺ ga⁺ jëé⁻ Pee⁺ kyaah⁺ dsa⁻ kyaayh⁺ na⁺ lääy⁺ jni⁺ ja⁻, ja⁺ ga⁺ lä⁺ goyh⁺. ³⁵ Jee⁻ jni⁺ ja⁻ ga⁺ hlëéh⁺ koo⁻ juu⁺ he⁻ jäh⁺ lä⁺ la⁻:

—Hi⁻ la⁺ na⁺ gyuu⁺ kyaan⁺ hi⁻ hnaan⁺. Nuu⁻ hnäh⁺ kiyh⁺.

³⁶ Ma⁺ ngéé⁻ ma⁺ hlëéyh⁺ lä⁺ ja⁻, ga⁺ jäh⁺ hñii⁺ Jesús. Pero discípulo kyaay⁺ sa⁺ ga⁺ koo⁻h ni⁻ miih⁺ juu⁺ kyaah⁺ ni⁻ jaa⁺, ga⁺ lä⁺ hii⁺ miih⁺ ga⁺ hmäy⁺ lä⁺ jëé⁻ he⁻ ga⁺ jëéy⁻ ja⁻.

Ga⁺ mi⁺ hlää⁺ Jesús jaä⁺ chih⁺ hi⁻ ma⁺ kye⁻ jmi⁺ lle⁻ hliih⁺ (Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Ma⁺ ga⁺ jnä⁺ jyoh⁺ jmi⁺, ga⁺ jñäy⁺ moh⁺ jee⁺ ma⁺ tääyh⁺ ja⁻. Jwëé⁺ jwërte dsa⁻ ya⁺ nää⁺ ga⁺ mi⁺ jëey⁺ Jesús. ³⁸ Jee⁻ kih⁺ dsa⁻ he⁺ ma⁺ hää⁺ jáä⁺ dsa⁻ ñuu⁺ hi⁻ ga⁺ hlëéh⁺ ki⁻ gaa⁻, ma⁺ jäh⁺:

—Ta⁺ jwoh⁺, chuun⁺ kyaah⁺ hne⁻. Jëé⁻ da⁺ chih⁺ ñuu⁺ kyaan⁺ la⁺, hi⁻ laä⁺ gyuu⁺ koo⁻ mëé⁻ kyaan⁺. ³⁹ Lä⁺ la⁺ jmee⁻ jmi⁺ lle⁻ hliih⁺ kiyh⁺. Sooyh⁺ kiyh⁺ mah⁺ jmeey⁺ hooyh⁺ jee⁺ ki⁻ bääy⁻. Jmeey⁺ hwëé⁻ peh⁺ hooy⁺. Ma⁺ hwaäy⁺ go⁻ te⁺, ja⁺ ga⁺ tu⁺ jmi⁺ lle⁻ hliih⁺ he⁺ kiyh⁺. ⁴⁰ Ma⁺ chuun⁺ kyaah⁺ discípulo kyaah⁺ mah⁺ ma⁺ lleey⁺ jmi⁺ lle⁻ hliih⁺ he⁺ pero sa⁺ ma⁺ liyh⁺ —ga⁺ jäh⁺ jmi⁺ chih⁺ he⁻.

⁴¹ Mah⁺ ga⁺ jëeh⁺ Jesús juu⁺ kiyh⁺:

—jHe⁻ ba⁺ che⁻ hwëh⁻ hoh⁺ hnäh⁺ dsa⁻ cháä⁻ na⁺! Sa⁺ hii⁺ lä⁺ dsoo⁺ hoh⁺ hnäh⁺ kwee⁻. Li⁺h⁺ ba⁺ llaä⁺ he⁻ gyan⁺ kyaah⁺ hnäh⁺? Mo⁺ so⁺ lä⁺ be⁺ dsën⁺ ga⁺ ja⁻ jnä⁺ kyaah⁺ hnäh⁺. Ya⁺ jää⁺ da⁺ chih⁺ na⁺ ta⁺ la⁻.

⁴² Lä⁺ koo⁻ ma⁺ ngoo⁺ ya⁺ jäh⁺ chih⁺ he⁺ kih⁺ Jesús, jmi⁺ lle⁻ hliih⁺ he⁺ ga⁺ jwäy⁺ hwa⁺ mah⁺ ga⁺ ki⁻ ga⁺ bääy⁺ wii⁺ jwërte. Pero ga⁺ juuh⁺ Jesús kih⁺ jmi⁺ lle⁻ hliih⁺ mah⁺ ga⁺ mi⁺ hlääy⁺ chih⁺ he⁻. Ja⁺ ga⁺ ga⁺ ngééy⁻ chih⁺ he⁺ kih⁺ jmi⁺ y. ⁴³ Ga⁺ lä⁺ jëé⁻ ba⁺ ga⁺ lä⁺ dsaa⁻ dsé⁻ ha⁻ koh⁺ sa⁺ jøøh⁺ laä⁺ Dio.

Ga⁺ mi⁺ jnää⁺ Jesús juu⁺ jee⁺ ga⁺ tē⁻ to⁺ jiih⁺ he⁻ juuy⁺ (Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Ta⁺ ko⁻ jiih⁺ tääh⁺ jëé⁻ dsayh⁺ kih⁺ lä⁺ jëé⁻ he⁻ ga⁺ jmee⁻ Jesús ja⁻, ga⁺ jäh⁺ siiyh⁺ discípulo kyaay⁺:

⁴⁴ —Wa⁺ lä⁺ ngééh⁺ hnäh⁺ kwee⁻ juu⁺ la⁻. Hi⁻ ga⁺ lëé⁻ ngo⁺ la⁻, lloo⁻ koo⁻ jmi⁺ ngéé⁻ dsih⁺ goo⁻ jñah⁺ dsa⁻.

⁴⁵ Pero discípulo kyaay⁺ sa⁺ ga⁺ lä⁺ ngéé⁻ juu⁺ ja⁻. Ma⁺ na⁺ jlëé⁻ huusé⁻ kiyh⁺ he⁻ ja⁻ sa⁺ ga⁺ lä⁺ ngééy⁻. Hi⁻ ma⁺ goyh⁺ ma⁺ ngiiy⁺ juu⁺ kih⁺ Jesús he⁻ hnøø⁺ jäh⁺ juu⁺ ja⁻.

Hii⁻ na⁺ leé⁻ jøøh⁺ jee⁺ jmee⁻ Dio hih⁺ (Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Discípulo kyaay⁺ ga⁺ taah⁺ ga⁺ ti⁻ ga⁺ choo⁺ juu⁺ hii⁺ jaa⁺ jee⁺ lä⁺ jëé⁻ leey⁺ jøøh⁺ kih⁺ dsa⁻ kyaayh⁺. ⁴⁷ Pero ga⁺ lä⁺ kyuu⁺ Jesús huusé⁻ he⁻ ma⁺ jmeey⁺. He⁻ ja⁻ ga⁺ tëeyh⁺ jaa⁺ gyuu⁺ mah⁺ ga⁺ cheeyh⁺ koo⁻ kiyh⁺. ⁴⁸ He⁻ ja⁻ ga⁺ siiyh⁺:

—Hi⁻ jmee⁻ he⁺ kih⁺ gyuu⁺ la⁻ kwaat⁺ kin⁺, jnä⁺ he⁺ hi⁻ jmäy⁺ he⁺. Hi⁻ hi⁻ jmää⁺ jnä⁺ he⁺, jmeey⁺ he⁺ kih⁺ hi⁻ ga⁺ chëé⁺ jnä⁺. Jëéh⁺, hi⁻ mä⁺h ga⁺ jee⁺ kyah⁺ hnäh⁺, hi⁻ he⁺ ba⁺ hi⁻ jøøh⁺.

⁴⁹ Ja⁺ ga⁺ ja⁺ jäh⁺ Jwaä⁺:

—Ta⁺ jwoh⁺, ma⁺ jëé⁻ jnääh⁺ jaa⁺ hi⁻ hwëé⁻ jmi⁺ lle⁻ hliih⁺ lä⁺ hih⁺ kyah⁺, he⁻ ja⁻ ga⁺ ha⁺ jnääh⁺ kiyh⁺, jëéh⁺ sa⁺ ngéy⁻ kyaah⁺ jnääh⁺.

⁵⁰ He⁻ ja⁻ ga⁺ jäh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Ta⁺ ha⁺ hnäh⁺ kiyh⁺. Jëéh⁺, lä⁺ jëé⁻ hi⁻ sa⁺ na⁺ høøh⁺ jñän⁺, dsa⁻ kyaah⁺ ba⁺ jne⁺ he⁻.

Ga⁺ juuh⁺ Jesús kih⁺ Jacobo kyaah⁺ jwaä⁺

⁵¹ Ma' ngoo' ya'jäh' jmi' dsaah' Jesús gyuhh', he' ja' koo' hä' ba' ma'la' dsëy' ngooy' ta' Jerusalén. ⁵² Ga'cheey' dsa' hi' ga'nää'jääh' kiyh' ta' hwa' kih' dsa' samaritano. Jee' ja' ga'taayh' koo' jee' jwii' ngüy' ha' jee' ma' jäy'. ⁵³ Pero sa' ga'hii' dsa' samaritano ma' heeyh'. Jëéh', ma' jmeey' kwaat' he' dsoo' Jesús ta' Jerusalén ba'. ⁵⁴ Ma' ga'nuu' Jacobo kyaah' Jwaä' juu' ja', ga'jäyh':

—Dsa'jõöh' kyaan', çché' hnooh' ngü' jnääh' he' jyoos' je' gyuhh' mah' mi'laa' dsa' hi' chaa' jwii' oo', lä'koo' ga'jmeey' Elia?

⁵⁵ He'ja' ga'jehh' Jesús hñii' mah' ga'juuyh' kih' lä'uu' discípulo he' ga'siiyh':

—Sa' ñeh' hnäh' he' jmi'lle' na' jõö' kyah' hnäh'. ⁵⁶ Jëéh', sa' ja' Hi' ga'lëë'ngo' la' mah' jngëeyh' dsa'. Jay' mah' lääy' dsa' ba' — ga'jäh' Jesús.

Ja' ga' ga'näay' ta' jyoh' jwii' mäh'.

Ma' hnөө' dsa' ma' jmeey' kō'jõh' kyaah' Jesús

(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Lä'koo' ma' ga'taayh' jwë' ga'näay', jaa' dsa' ga'siih' Jesús:

—Dsa'jõöh' kyaan', hnoon' jmeen' kō'jõh' kyaah' hne' wa' ha' cha' ha' jee' goh'.

⁵⁸ He'ja' ga'jäh' Jesús siiyh':

—Cha' ba' too' jee' gwii' hyah'. Cha' ba' sii' kih' ta'. Pero Hi' ga'lëë'ngo' la' sa' cha' jee' jäy'.

⁵⁹ Mah' jñah' ga'siiyh':

—Jmee' kō'jõh' kyaah' jnä'.

Mah' ga'jäh' dsa' he':

—Dsa'jõöh' kyaan', kwa' jwë' kin' na'haan' to'ne' Tääh' kyaan', ja'ga' niin' kyaah' hne'.

⁶⁰ He'ja' ga'jäh' Jesús siiyh':

—Wa' haa' ba' dsa' na'juu' hñii' kyaä'. Hi' hne', gwa' go'kwa'juu' ha' lä' jaa' Dio dsa' lä'hiih' kih'.

⁶¹ Jñah' ka'läh' ga'jäh' siiyh' Jesús:

—Jmee' ba' jnä' kō'jõh' kyaah' hne', Dsa'jõöh' kyaan'. Pero kwa' jwë' kin' niin' to'ne' na'hiih' juu' hi' tääh' cha'neh' kin'.

⁶² Mah' ga'jäh' Jesús siiyh':

—Ni' jaa' hi' jëe' ta' ka'luu' ma'la' ma'löoy' kyaayh' hwa', sa' jmääy' dsa' hey' jee' jmeey' Dio hiih'.

10

Ga'chee' Jesús to'lo'gyaa' na'dsë' gyeé' dsa' hi' ga'kwa' juu'

¹ Ma' ngëé' he' ja', ga'hñaä' Dsa'jõöh' jñän' jñah' ga' to'lo'gyaa' na'dsë' gyeé' dsa'. Hi' he' ga'cheey' lä'kaa' jwii' kaah' hi' lä'kaa' ga' jee' jyoh' ha' jee' dsooy'. Ga'cheey' ma' uu' ma' uu'. ² Ga'jäyh' siiyh':

—Dsoo' ba' cha' cha'miih' ta' he' hnөө' sooh' pero miih' go'te' ba' dsa' hi' jmeey' ta'. He'ja' chuuy' hnäh' kyaah' dsa'juu' ta' mah'cheey' jñah' ga' hi' dsa' chooh' ta' kiyh'. ³ Go'nää' hnäh' ja'. Pero leeh' hnäh'. Jnä' cheen' hnäh' lä'koo' borrego hi' ga'nää' jee' kih' jah' hääh'. ⁴ Ta' ka' hnäh' hmiih'tuh', ta' ka' hnäh' sa'tuh' kih' kuu', ni' loo' he' dsa' he' tüih' hnäh'. Ni' ta' la' hnäh' juu' kyaah' dsa' cha'jwë'. ⁵ Wa' he' cha' he' hne' jee' go'taah' hnäh', to'ne' jwiih' hnäh' dsa': “Wa' hii' ti' cha'neh' kyah' hnäh'.” ⁶ Cher'mah' chaa' hi' hii' ti' dsë' jee' ja', lä'ja' hii' ti' kiyh'. Hi' cher'mah' sa' chaa' hi' hii' ti' dsë', sa' lä'jmää' kiyh' juu' he' ma'hlëéh' hñiih'. ⁷ Pero jee' heeyh' hnäh', ja' jäh' hnäh' ja'ba' cha'neh' ja'. Ja' kuh'huh' ba' hnäh' lä'jë' he' la' cha'neh' hnäh'. Jëéh', jaa' hi' jmeey' ta', lle' kih' hyoyh' jñeey'. Ta' mi'sii' hnäh' õöh' hnäh' mah' go'nääh' hnäh' lä'joh' hne' chih'. ⁸ Wa' he' cha' he' jwii' jee' ga'lla'nääh' hnäh', jee' heeh' dsa' hnäh', ja' kuh'huh' ba' hnäh' lä'jë' he' la' dsa' cha'neh' hnäh'. ⁹ Ja' mi'hlääh' hnäh' hi' dsaah' hi' tääh' jee' ja'. Ja' jwiih' hnäh' dsa': “Kye' ba' jñääh' juu' ha' lä' jaa' Dio dsa' lä'hiih' kih'.” ¹⁰ Pero cher'mah' ga'lla'nääh' hnäh' koo' jwii' jee' sa' heeyh' hnäh', ja' hwëéh' hnäh' ta' cha'jwë' mah' jwah' hnäh': ¹¹ “Wa'hlөө' he' cha' jee' jwii' kyah' hnäh' la', he' ma'beh' ma' tüi' jñääh', jee' la' ma'kyah' jñääh' ma' tüi' jñääh' mah' la' lii' ma'jä' në' kyah' hnäh' lä'jë' dsoo' he' na'baäh' hnäh'. Pero ma'ñeh' ba' hnäh', ma'ja' ba' juu' ha' lä' jaa' Dio dsa' lä'hiih' kih'”, jwiih' hñiih'. ¹² He'ja' jwëëhn' hnäh'. Miih' ga' wii' jëe' dsa' hi' ma' tääh' jee' jwii' Sodoma kyaah' Gomorra wa'ra' ga'të' jee' jmeey' Dio jwiz', lä'koh' he' jëe' dsa' hi' chaa' jee' jwii' ja'.

Jëe' wii' lä'jëe' hi' sa' nuuh' (Mt. 11:20-24)

¹³ 'Peer' jwii' hnäh' dsa' hi' tääh' jwii' Corazin! 'Peer' jwii' hnäh' dsa' hi' tääh' jwii' Betsaida! Wa'ra' jäh' kih' dsa' hi' tääh' jwii' Tiro kyaah' jwii' Sidón, ma'jëe' ha' lä' la' he' juh' gaa' he' ma'jmeen' jee' kyah' hnäh', ma'lii' sa' ga'jeyyh' kyaah' Dio, ma'këyh' hmiih' jwä' hi' ma'suy' hñiiy' tu'jwa', he' ma' jmeey' lii' he' ti'meeh' dsëy'. ¹⁴ He'ja' jwëëhn' hnäh' wa'ra' ga'të' jee' jmeey' Dio jwiz', cha'ga'miih' wii' jëéh' hnäh', lä'koh' ga' hi' chaa' Tiro kyaah' Sidón. ¹⁵ Hnäh' hi' chaa' Capernaum, jmeeh' hnäh' hñiih' he' tëéh' hnäh' gyuhh'. Pero ñiih' ga' kih' cha'je' go'nääh' hnäh'.

¹⁶ Hi' nuu' juu' he' kwah' hnäh', kin' ja' nuuy'. Hi' sa' heeh' hnäh', jnä' he' sa' heeyh'. Hi' sa' heeh' jnä', sa' heeyh' hi' ga'chee' jnä'.

Ya naäa' ka-läh' lä-jëë' hi-ga'chee' Jesús

17 Peer' jëë' dsë' lä-jëë' to'lo'gyaa' dsë' gyeë' he' ma' ga'lla-naäy' jee' ma' gya' Jesús. Ga'jäyh':

—Dsa-jøøh' kyaan', lä'kye' jmi'lle' hlih' ga'lëh' jnääh' ga'hwëë' jnääh' kyaah' hih' kyah'.

18 Mah' ga'jäh' Jesús siyh':

—Jnä' ga'jëën' ga'tah' Tana' jee' ma' gyay', lä'koh' je'ñih' ga'tayh' lä' ga'të' hwa'.

19 Ma'kwëëhn' ba' hnäh' be' mah' he'soh' hnäh' në' kih' miih', në' kih' cha'hne', hi'lla dsëë' hnäh' lä'jë' be' kih' hi' sa'llu'. Ni'koq- dsoo' sa' le' kyah' hnäh'. 20 Pero ta' wa' jëë' hoh' hnäh' kih' he' nuuh' jmi'lle' hlih' kyah' hnäh'. Wa' jëë' hoh' hnäh' kih' he' ma' na' si' jmi' kyah' hnäh' gyuu' jmi'gyuu' ba'.

21 Ja'ba' hor' ja-, ga'jëë' dsë' Jesús ga'jmeë' jmi'lle' Na' jngü'. Mah' ga'jäyh':

—Kwan' t'hmaah' kyah', Täa' kyaan', hne' laah' Dsa-jøøh' kih' gyuu' hwa', jëëh' ga'hmah' lä'jë' juu' la' kih' hi' kyuu' hi' lä'ja' kih' hi' ngëë'. Mah' ga'mi'jnääh' juu' kyah' kih' hi' laa' lä'koh' jaa' gyuu' ba'. Jëëh', lä'ja' ga'tih' hoh' hne' jmeeh' Täa'.

22 "Ga'lä'jë' go'te' ba' ga'tooh' Täa' kyaan' goon'. Ni' jaa' sa' kyuu' Joó' Dio, ma'la' Täa' ba' kyuu' jnä'. Ni' sa' chaa' hi' kyuu' Täa'. Ma'la' jnä' hi' laa' jooy' ba' kyuu' jnih', hi' lä'ja' lä'kyuu' hi' hnoon' mi'jnääh' kih'.

23 Ja'ga' ga'jeyh' hñiy' mah' ga'siyh' ma'la' discípulo kyaay' ba':

—Llu' la' kih' hi' jëë' he' jëëh' hnäh' na'. 24 Jëëh' jwëëhn' hnäh', jwëë' hi' ga'ngëë' juu' kih' Dio hi' jwëë' dsa'ta' kaah' ma' hnøoy' ma' jëëy' he' jëëh' hnäh' na'. Pero sa' ga'tëëy' ma' jëëy'. Ma' hnøoy' ma' nuuy' he' nuuh' hnäh' na', pero sa' ga'nuuy'.

Juu' na'hmäa' kih' samaritano hi' llu' dsë'

25 Jee' ja- ga'noo- jaa- ta'jwoh' kyaal' ley, he' ma' kay' dsë' Jesús ga'siyh':

—Ta'jwoh', ¿heë' hnøø' jmeen' mah' tēëhn' jee' mo'so' juun'?

26 He'ja' ga'jäh' Jesús siyh':

—¿Heë' jäh' jee' na'sii- në' ley, lä'koh' ma' hëh'?

27 Mah' ga'jëeh' ta'jwoh' he' juu' kiyh':

—"Wa' hnaah' Dio lä'kaa' tuh'hoh', kyaah' lä'jë' be' kyah', kyaah' lä'jë' huud'së' kyah'. Hi' wa' lä'hnaah' dsa'kyaah' lä'koq'hnaah' hñaa'h."

28 Mah' ga'jäh' Jesús siyh':

—Llu' ba' ma'jäh'. Jmeë' lä'na- mah' mo'so' juuh'.

29 Pero ta'jwoh' kyaal' ley he', hnøoy' ma' jäy' llu' kyaah' juu' he' ga'jäyh' ja-, he' ja' ga'ngiiy' juu' kih' Jesús:

—¿Hi' he' dsa'kyaahn'?

30 Mah' ga'jäh' Jesús siyh':

—Jaa' dsa' ya'hëë' Jerusalén ngooy' ta' Jericó. Cha'jwë' ja' ga'jey' dsa'hi' hi' ga'sooh' kiyh'. Ga'lley' ga'lä'jë' he' ma' kyeëy'. Ga'kway' jwëerte kiyh'. Ja' ga' ga'näy'. Jee' ja- ga'jä' dsa' he' miih' ga'liiyh'. 31 Pero he' ga'la'. Jee' ja' ga'ngëë' jaa' jmi-dsa-. Ma' ga'jëëy' kyaal' dsa' hi' la' dsoo' kih', ta' koo' ba' ga'jluuy'. 32 Ja' ba' lä'ja- ga'jmeë' jaa' levita, dsa' hi' ma' laa' ta' gwah'. Ma' ga'jëëy' dsa' he', ga'jluuy' ta' koo' ka'läh'. 33 Pero jaa' samaritano hi' ngoo' ja'ba' ta' jwë' ja', ma' ga'jëëy' kyaal' hi' la' dsoo' kih', ngooy' chuh' kih' hi' he'. Ma' ga'jëëy', ga'lä'ñih' dsëy' kih'.

34 Lä'chah' ja- ga'jmeey' më' në' dsoo' kyaah' acëit hi' kyaah' vin, mah' ga'løoy' kyaah' hmiih'. Ja' ga' ga'kyaay' ka'luu' jah' kyaay', na'jäay' jee' chih' hne' jee' jä' dsa-. Jee' ja' ga'gyay' ga'häy'. 35 Jyoh' jmi' ma' ngaah' dsa' he', ga'lley' to'kuu' ga'kwëëyh' juu' hne' he'. Mah' ga'siyh': "Hää' lweë' dsa-na-. Cher'mah' ga'ää' gyih' kyah', jnä' mi'hmaahn' kyah' wa'ra- jahn'." 36 He' ja- jäh' da'. ¿Hi' jaa' jee' lä'jëë' uu' laah' hne', laa' dsa'kyaah' hi' ga'jmeë' llu' kih' hi' ga'tah' ja'goo- dsa'hi' he'? —ga'jäh' Jesús siih' ta'jwoh' kyaal' ley.

37—Hi' ga'lä'ñih' dsë' kiyh' he', hi' he' ba' laa' dsa'kyaayh'—ga'jäh' ta'jwoh' he'.

Mah' ga'jäh' Jesús siyh':

—Na' ta' cha'në', ja- jmeeh-, ja'ba' lä'koq- ga'jmeë' dsa' he'.

Nëe' Jesús na'jëëy' Marta kyaah' María

38 Ga'he' Jesús jwë' ngoo' kyaah' discípulo kyaay', ga'tëëy' koq- jwi' mäh'. Jee' ja' ma' gya' jaa' dsa'më' hi' ma' cheë' Marta hi' ga'hëeh' Jesús cha'neh' kih'. 39 Marta he' ma' chaa' jaa' dsa'më' øøh' hi' ma' cheë' María. Hi' he' ga'gya- huu' ti' Jesús ma' nuuy' juu' he' hlëëyh'. 40 Pero Marta täa' sa' jääy', ma' cha- cha-miuh' ta' he' ma' jmeey' cha'neh' kiyh'. He'ja- jay' jee' gya' Jesús mah' ga'siyh':

—Dsa-jøøh' kyaan', ¿Che' sa' kye'h' miih' huud'së' kin' he' ma'kyaal' dsa'më' øøhn' jnä' lä'jë- ta? Chiuyh' wa'läy' jnä'.

41 —Marta, Marta. Täa' sa' hii' ti' tuh'hoh' he' kye'h' cha-miuh' huud'së' kih' lä'jë' ta' he' jmeeh' na-. 42 Koq- ba' he' jmeë' bi' kih' dsa-. María ma'jnøoyh' he' llu' ga'he' sa' le' jñuu'h' kiyh'—ga'jäh' Jesús.

11

Jesús ga'mi-tëë- dsa- ha- lä' ngiiy' kiyh' kih' Dio

(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

1 Koq- hä' ma' gya' Jesús ngii' kiyh' kih' Dio. Ma'la' ma'ngiiy' kiyh', jaa- discípulo kyaay' ga'jäh' siyh':

—Dsa-jōōh' kyaan̄, mi-tēē' jnāäh' ha-lā' ngii' jnāäh' kih' Dio, lä-koō' ga-mi-tēē' Jwaa' discipulo kyaā'.

² Mah' ga-jäh' Jesús siyh':

—Wa'ra' ga-tē' jee' ngiih' hnäh' kyah', jwah' hnäh' lä' la'.

Tää' kyaā' jnāäh' hi' gya' ya-jwii', lä-jēē' ba' wa' jmee' dsoo' he' laah' hne-na' jngēē' go-te'.

Ñā' mah' jmeeh' hih' jee' la'.

Wa' le' lä' hyoh' hoh' hñah' jmi-gyuu' la', ja-ba' lä' koō' jmeeh' gyuu' ya-jwii'.

³ Kwēēh' jnāäh' na' he' kih' hñ' jnāäh' he' jmee' bii' kyaā' jnāäh'.

⁴ Jmee' jōh' hoh' kih' he' ma-hlāäh' jnāäh', jēēh' lä' ja' jōh' dsē' jnāäh' kyaah' hi' dsa-hlāäh' kyaah' jnāäh'.

Ta' kwa' jwē' ka' he' hñih' dsē' jnāäh', lää' jnāäh' kih' he' ja'.

⁵ Ga-jäh' ka-läh' siyh':

—Wa' jmeen', jaa' hnäh' chaā' ome' kyaā' mah' goh' kiyh' koō' lla' nuu', go' chiih' hñih': "Le' hnē' he' ñiih' kyah' kin', ome'.

⁶ Jēēh', ma-ja' jaa' ome' kyaan̄ hi' hää' jwē' ngoo', hi' sa' cha' ni' miih' he' llan' cha'ney'." ⁷ Pero hi' hää' cha'neh' kih' he' jäh': "Ta' chuū' kyaah' jnä'. Ma' na' jnē' ba' haah' kin', lä' jēē' gyuu' pih' kyaan̄ ma' na' gwii'. Sa' le' noon' mah' kwēēhn' hne'." ⁸ Jnä' jwēēhn' hnäh', cher' mah' ngoo' ba' chuū' hi' cheh' ka' hne' he', ma' ra' he' noo' bih' mah' dsa' kwēēyh'. Ja' ta' la' kih' he' laa' ome' kyaay', kih' he' chuuy' ba' ja' he' kwēēyh' he' jmee' bii' kiyh' mah' mo' so' chuuy' cha' ga' miih'.

⁹ He' ja' jwēēhn' hnäh'. Ngii' hnäh' kih' Dio, mah' hñah' hnäh'. Hnōōh' hnäh' mah' jnāäh' hnäh'. Tee' hnäh' kiyh' mah' näy' ho' haah'. ¹⁰ Jēēh', lä' jēē' hi' ngii', hyoyh' ba'. Hi' hnooh', jnōōyh' ba'. Hi' tēē' ho' haah', nä' ba' ho' haah' kiyh'.

¹¹ 'Ha' lä' ja' kwēēh' hnäh' chih' kyaah', koō' mi' kuu' wa' ra' ga' ngiiy' he' ñiih'? Hi' cher' mah' ga' ngiiy' kuyh' jaa' hmooh', 'ha' lä' ja' kwēēyh' jaa' miih'? ¹² Hi' cher' mah' ga' ngiiy' koō' mi' jlii', 'ha' lä' ja' kwēēyh' jaa' cha' hne'? ¹³ Ma' ke' hlēēh' hnäh', leh' ba' hnäh' kwēēh' chih' kyaah' he' lu'. Pero Tää' hi' gya' gyuuh', kway' jmi' lle' Na' jngii' he' sa' kyaah' hih', kwēēyh' lä' jēē' hi' ngii' kiyh'—ga' jäh' Jesús.

Ga-jäh' dsa', kye' Jesús jmi' lle' hñih'

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:20-27)

¹⁴ Ma' cheh' Jesús lleē' jmi' lle' hñih' hi' ga' jmee' kaa' jaa' dsa'. Ma' ya' hēē' jmi' lle' hñih' he', dsa' hi' ma' kaa' he' ga' lōō' hlēēyh'. Lä' jēē' dsa' ga' lä' dsa' dsē' ma' ga' jēē' he' ja'. ¹⁵ Pero ko' llaa' hi' ma' tääh' jee' ja' ma' jäh':

—Kyaah' be' kih' Beelzebú hi' kye' né' kih' jmi' lle' hñih' ba' na', hwēēy' jmi' lle' hñih'.

¹⁶ Hi' jñah' ma' ka' dsē' Jesús, ma' ngiiy' he' ma' jmee' Jesús koō' he' juh' gaa' gyuuh' jmi' gyuu'. ¹⁷ Pero ma' kyuuh' bih' huu' dsē' kih' dsa' he', mah' ga' siyh':

—Dsa' hi' tääh' koō' hwa', cher' mah' teey' kyaah' he' ba' dsa' kyaayh', he' mi' llaay' hñiiy' ba' ja'. Lä' ja' ka' läh' hi' tääh' koō' cha'neh', cher' mah' te' jēēy', sa' lä' wēēy'. ¹⁸ Lä' ja' ka' läh' Tana', cher' mah' teey' kyaah' he' ba' dsa' kyaayh', 'ha' lä' ja' mi' heey' kyaah' ta' kiyh'? Mah' jwah' hnäh' kyaah' be' kih' Beelzebú he' hwēē' jnä' jmi' lle' hñih'. ¹⁹ Cher' mah' jnä' hwēēn' jmi' lle' hñih' kyaah' be' kih' Beelzebú, 'ha' ba' kih' dsa' kyaah' hnäh', hi' ba' kih' be' ga' hwēē' dsa' kyaah' hnäh' jmi' lle' hñih'? He' ba' dsa' kyaah' hnäh' na', mi' jnäy' he' na' heē' huu' dsē' kyah' hnäh'. ²⁰ Pero cher' mah' jnä' hwēēn' jmi' lle' hñih' kyaah' be' kih' Dio, he' ja' jmee' dsoo' he' ma' lōō' Dio jmee' hih' jee' kyah' hnäh'.

²¹ Jaa' dsa' beē' hi' ma' na' lluu', hōōy' kwee' cha'neh' kiyh', he' ja' sa' cha' hi' goo' he' dsa' hēē' he' tääh' cha'neh' kiyh' ja'. ²² Pero wa' ra' ja' jaa' hi' beē' ga' lä' koh' ga' hñiiy', kway' kiyh' mah' jñuuyh' lä' jē' he' kyaah' ma' läay' hñiiy'. Hi' hwēē' hi' ga' lloo' he' lä' jē' he' cha' cha'neh', ja' ga' ti' looyh' lä' jē' he' ja'.

²³ Hi' sa' jwah' kyaah' jnä', he' hneey' kyaah' jnä' ba' ja'. Hi' sa' jmee' ko' jōh' kyaah' jnä' mah' teēhn' dsa', he' jmee' dsa' lä' oō' dsa' kin' ba' ja'.

Jaa' jmi' lle' hñih' jayh' ka' läh' hōōy'
(Mt. 12:43-45)

²⁴ 'Wa' ra' ya' hēē' jaa' jmi' lle' hñih' kih' jaa' dsa', dsooy' lä' kaa' jee' la' hwa' kii' dsa' hnōōyh' ha' jee' teeyh' dsēy'. Wa' ra' sa' ga' jnōōyh', jmeey' huu' dsē': "Naahn' ka' läh' cha'neh' kin' jee' ya' hēēn'." ²⁵ Wa' ra' ga' llaayh' tuh' dsē' dsa', la' lä' koh' hne' he' ma' na' lluu' hi' na' ti' na' hyah' ka' läh'. ²⁶ Ja' ga' na' dsooy' dsa' kyaay' jñah' ga' gyeē' jmi' lle' hñih' hi' hlēēh' ga' lä' koh' ga' hñiiy' mah' dsa' taayh' ko' jōh' jee' ja'. Hñih' ga' le' kih' dsa' he' lä' koh' ga' he' ma' laay' jää'.

Llu' la' kih' hi' mi' te' kih' Dio

²⁷ Ta' ko' jñih' ma' cheh' Jesús hlēēh' juu' la', jaa' dsa' mē' ga' hlēēh' kī' gaa' jee' ma' tääh' dsa' he', ga' siyh' Jesús:

—Llu' la' kih' hi' ga' kaa' hne' hi' ga' mi' kwaay' hne'.

²⁸ Mah' ga' jēēh' Jesús juu' kiyh', ga' jäh':
—Llu' ga' la' kih' hi' nuu' juu' kih' Dio mah' mi' tey'.

Dsa-hñaa-dsè'ma'hnooy'ma'jme'e'Jesús koo-he'juh'gaa'

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Cha-ga'miih-jwèè' dsa-ya'nää' koo' kih' Jesús mah' ga'løø' Jesús siiyh'.

—He' ba' che' hlèèh' hnäh' dsa-ji-çaa' na', ngiih' hnäh' jmeen' koo' he' juh'gaa'. He' juh'gaa' lä'koh' ga'la'kih' Joná llo'joo', ma'la' he' ja' ba' heehn' hnäh'. ³⁰ Jèèh', dsa-hi' ma' çaa' jee' jwii' Nínive ga'jèè' koo' he' juh'gaa' he' ga'la'kih' Joná. Ja'ba' lä'ja' jèè' dsa-ji-çaa' na' koo' he' juh'gaa' he' le' kih' Hí ga'lèè'ngo'la'.

³¹ Hi' wa'ra-ga'tè'jee'jme'e' Dio jwiz' kyah' hnäh' hi' tääh' na', ma'ja' dsa-mè' hi' ma' jme'e' hih' hwa' ta' kye', nooy' jee' gay' mah' bääyh' hnäh' dsoo', kih' he' sa' jmeeh' hnäh' he' kih' Dio. Jèèh', dsa-mè' he' ja' uu' jwèrte mah' ya'nuuy' lä'jè' he' ma' kyuuh' Salomón, hi' jee' kyah' hnäh' çaa' ja' hi' jøøh' ga'lä'koh' ga' Salomón. ³² Hi' wa'ra-ga'tè'jee'jme'e' Dio jwiz' kyah' hnäh' hi' tääh' na', ma'ja' noo' dsa-Nínive jee' tääyh' mah' bääyh' hnäh' dsoo', kih' he' sa' jmeeh' hnäh' he' kih' Dio. Jèèh', dsa-he' ga'jèèyh' kyaah' Dio ma' ga'nuuy' juu' he' na'kwa' Joná, hi' jee' kyah' hnäh' çaa' ja' hi' jøøh' ga'lä'koh' ga' Joná.

Wa'je' kih' jmi'ngo'jnän'

(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ Ni' ja' sa' chih' jee' na-hmää' mi'sè' na'hij' je', ni' sa' tooyh' neh' koo' wa'goo'. He' chiyh' jee' ñii' ba' mah' lä'jnä' kih' lä'jèè' hi' dsa'taa' çaneh'. ³⁴ Mi'nè' jne' la' lä'koo' wa'je' kih' jmi'ngo'jnän'. Lä'ja', cher'mah' mi'nèh' la' llu', ngoo' ba' la' llu' kih' lä'kaa' jmi'ngo' kyah'. Pero cher'mah' la' hlih' mi'nèh', lä'ja' la' hlih' kih' lä'kaa' jmi'ngo' kyah'. ³⁵ Leeh' ja', heh' wa'je' he' na'hij' kyah' ta' wa'uu'. ³⁶ Jèèh', cher'mah' lä'kaa' tuh'hoh' ma' heeh' ju'dsoo' he' la' lä'koo' wa'je', hi' sa' cha' ni' koo' he' hlih' nè' kyah', ja' ga' na' jnä' lii' hääh' jee' wa'je'. La' lä'koo' he' na'hij' je' he' choo' nè' kyah'.

Ga'juuh' Jesús kih' hi' ma' laq' mi'tey' jwèrte

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷ Lä'koo' ma' ga'dsaa' ga'hlèèh' Jesús lä'ja', ja' fariseo ga'tèèyh' çaneh' kiyh' mah' kuh'hiih'. He' ja' ga'he' Jesús çaneh' mah' ga'gyay' nè' mes'. ³⁸ Peer' ga'lä'dsaa' dsè' fariseo he', ma' ga'jèèy' sa' ga'gyih' Jesús goo' jää' ja' ga' kuh'hiih'. ³⁹ Mah' ga'jah' Dsa'jøøh' jnän' siiyh'.

—Hnäh' dsa' fariseo, laah' hnäh' lä'koo' ja' hi' gyih' ma'la' ta' ka'luu' kyah'wii' ba'. Jèèh' gyih' ba' hnäh' gooh' mah' neh' tuh'hoh' hnäh' na'kah' ba' hu'dsè' hi' hi' lä'jè' he' hlih' jmah'. ⁴⁰ He' ba' che'taa' hnäh'. Çhe' sa' ñeh' hnäh', he' ba' hi'

ga'jme'e' goo' jne' ga'jmeey' tuh'dsè' jne' ka'läh'? ⁴¹ Kwèèh' hnäh' dsa-ji-lla'kyaah', miih' he' cha' kyah' hnäh', mah' lä'ja' ba' jäh' na' jngii' neh' tuh'hoh' hnäh'.

⁴² Jwii' ba' hnäh' dsa' fariseo. Kwah' ba' hnäh' o'mee', nuu' ruda, kyaah' lä'jè' joh' he' kih' jne', kwèèh' ba' hnäh' Dio lä'jè' he' la' hegy'. Pero sa' jmeeh' hnäh' he' llu' jmah' ni' sa' hnaah' hnäh' Dio. He' la' ba' ja' jme'e' bii' jmeeh' hnäh' ko'joh' kyaah' lä'jè' he' kwah' hnäh' na'.

⁴³ Peer' jwii' ba' hnäh' dsa' fariseo. Hnooh' hnäh' nah' hnäh' nè' hma'sii' jee' gya' dsa'kaah' neh' gwah'mäh'. Tih' hoh' hnäh' jme'e' dsa' Dio kyah' hnäh' çajwè' juuh'.

⁴⁴ Jwii' ba' hnäh' ta'jwoh' kyaah' ley kyaah' fariseo, hnäh' hi' ta' juu'. Laah' hnäh' lä'koo' to'høø' he' sa' jnä'. He' ja' lä'jèè' hi' ga'nää' nè' kih' sa' ñey' ha' koh' na'høø' sa' la' jee' ga'näay' ja'. (Véase: Nu. 19:16)

⁴⁵ Mah' ga'jèèh' ja' ta'jwoh' kyaah' ley, ga' siiyh'.

—Ta'jwoh', he' hlèèh' lä'na', lä'kye' kyaah' jnääh' toh' wi' ka'läh'.

⁴⁶ Mah' ga'jah' Jesús siiyh'.

—Peer' jwii' ba' hnäh' ka'läh' ta'jwoh' kyaah' ley. Jèèh', kyaah' hnäh' dsa'løø' hii' he' sa' øøh' dsa'ka'. Mah' ni' miih' be' sa' kwah' hnäh'.

⁴⁷ Jwii' ba' hnäh', jmeeh' hnäh' na'hyah' nè' to'høø' jee' na'ha' hi' ga'ngèè'juu' kih' Dio, he' ba' hi' ga'jngèèh' dsa' ma'gyuh' kyaah' hnäh'. ⁴⁸ Kyaah' he' jmeeh' hnäh' lä'ja', mi'jnääh' hnäh' hñaa' hnäh' he' tääh' hnäh' juu' kwee' lä'koo' ga'jme'e' dsa' ma'gyuh' kyaah' hnäh'. Jèèh', dsa' ma'gyuh' kyaah' hnäh' ga'jngèèyh' mah' hnäh' jmeeh' hnäh' na'hyah' nè' to'høø' kih' hi' he'.

⁴⁹ He' ja' Dio hi' kyuuh' çamiih', ga'jäh' ka'läh': "Çhe'en' kyaay' dsa' hi' ngèè' juu' kin'. Hi' çhe'en' kyaay' apóstole ka'läh'. Ko' llaa' hi' he' jngèèyh', hi' ko' llaa' jmeeh' dsih'." ⁵⁰ Lä'ja', hnäh' hi' tääh' na' na' bääh' jma' kih' lä'jèè' hi' ga'ngèè' juu' kih' Dio lä'jiih' ma' ga'nøø' jmi'gyuu'. ⁵¹ Lä' ga'tè' jma' kih' Abel na' bääh' hnäh' lä'jiih' jma' kih' Zacaria hi' ga'jngèèyh' ta'ka'hne' jee' kih' gwah' kyaah' na'hyoo'. He' ja' jwèèhn' hnäh', lä'jè' he' ja' ma'jäh' nè' kih' lä'jèè' hi' tääh' na'.

⁵² Peer' jwii' hnäh' ta'jwoh' kyaah' ley. Sa' kwah' hnäh' jwè' lä'kyuuh' dsa' juu' kih' Dio. Ja'ba' hñaa' hnäh' sa' heeh' hnäh', mah' hah' hnäh' kih' hi' hnøø' lä'kyuuh' — ga'jah' Jesús.

⁵³ Ma' ya' hég' Jesús jee' ja', ta'jwoh' kyaah' ley kyaah' dsa' fariseo ga'lähneey' jwèrte kyaah' Jesús. Hi' ga'løøy' ngiiy' çamiih' juu' kiyh', ⁵⁴ ma' jèèy' che' ma'kaah' juu' kih' Jesús mah' lä'ja' ma'le' ma'hniy' kiyh'.

12

Ga hlēeh' Jesús kih' hī ta juu'

¹ Ta'ko' jiih' dsa' kuh' jwēē' jwēte dsa', lā' jiih' ma' kya' hlāāyh' ʔʔyh', ga' lōʔ' Jesús siih' to' nē' discipulo kyaay':

—Ta' jmee' hnāh' lā' koh' jmee' dsa' fariseo he' jāyh' hnaayh' Dio pero ta' juu' bih' ja'. ² Jēeh' sa' cha' ni' miih' he' na' jlē', he' sa' lā' jnā'. Hi' lā' jē' he' na' hmāā', loo' koo' jmi' lā' nē' dsa'. ³ He' ja' lā' jē' he' ma' hlēeh' hnāh' jee' na' hoo', nuu' dsa' jmi' hii' hyoo'. Lā' jē' he' ma' hlēeh' hnāh' jee' na' hmāā', lā' nuuh' kih' dsa'.

Hāā' ba' Dio hī' laa' kyaq'

(Mt. 10:26-31)

⁴ Hnoon' jwēēhn' hnāh' ome' kyaan'. Ta' wa' gah' hnāh' kih' dsa' hī' jngiih' kih' jmi' ngo'. Ga' ma' na' juu' jmi' ngo', hee' ga' ja' mo' le' jmeey'. ⁵ Jwēēhn' hnāh' ome' kyaan'. Wa' gah' hnāh' kih' hī' na' ngē' jwē' cheey' jmi' lē' kih' dsa' cha' je' ma' ngēē' ma' jngēēyh'. Kih' hī' he' ba' wa' gah' hnāh'. ⁶ Nēh' ba' hnāh', to' nē' noʔ' ba' kēē' hñāā' gyuu' ta'. Pero ni' jaa' gyuu' ta' he', sa' dsa' hēē' kih' Dio. ⁷ Lā' kye' jñu' lleh' hnāh' na' he' ga' lā' jē' kih' Dio. He' ja', ta' wa' gah' hnāh'. Jēeh', kyeē' ga' hnāh' cha' ga' miih' lā' koh' ga' jwēē' gyuu' ta'.

Jmi' lle' Na' jngii' kwa' be' wa' ra' ga' hnēē' dsa' jne'

(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Jwēēhn' hnāh'. Lā' jēē' hī' mi' jnāā' hñii' he' laāy' dsa' kyaan' cha' nē' dsa', ja' ba' lā' ja' jāh' Hī' ga' lēē' ngo' la' kiyh' cha' nē' lā' jēē' āngele kyaā' Dio. ⁹ Pero hī' jāh' sa' kyuu' jnā' cha' nē' dsa', lā' ja' jwahn' sa' kyuu' jnih' cha' nē' lā' jēē' āngele kyaā' Dio. ¹⁰ Jmee' ba' Dio joh' dsē' kih' lā' jēē' hī' hlēeh' wii' kih' Hī' ga' lēē' ngo' la'. Pero cher' mah' ga' hlēeh' dsa' wii' kih' jmi' lle' Na' jngii', sa' jmeey' joh' dsēy' kih' he' ja'. ¹¹ Wa' ra' ga' hnēē' dsa' hnāh' neh' gwah' mäh' o' cha' nē' dsa' ta', o' cha' nē' jwēē', ta' ka' hnāh' huū' dsē' ha' lā' lāāh' hnāh' hñāah' o' ha' lā' jwah' hnāh'. ¹² Jēeh', lā' chah' ja' jmi' lle' Na' jngii' kwēēh' hnāh' huū' dsē' llu' ha' lā' jwah' hnāh'.

Koo' juu' na' hmāā' kih' jaa' dsa' cha' kuu'

¹³ Jaa' hī' ma' hāā' jee' ja' ga' siiyh' Jesús: —Ta' jwoh', chiih' dsa' nuuh' ʔʔhn' kwēēyh' jnā' heen' he' ga' tēēn'.

¹⁴ He' ja' ga' jāh' Jesús siiyh': —Ja' he' jwēē' jnā', sa' ga' tēēn' ti' lloohn' hee' dsa'.

¹⁵ Ga' jāh' ka' lāh' Jesús siiyh' dsa' hī' ma' tāāh' jee' ja':

—Leēh' hnāh', ta' wa' heē' hoh' hnāh' ni' koo' he' cha' jmi' gyuu' la'. Jēeh', ja'

kih' he' cha' jnān' cha' miih', he' ja' jmee' chaa' jne'.

¹⁶ Ja' ga' ga' hlēēyh' juu' na' hmāā', ga' jāyh':

—Ma' chaa' jaa' dsa' cha' kuu' hī' ma' cha' cha' miih' he' na' jnāā' hwa' kiyh' he' ma' chooyh'. ¹⁷ He' ja' ma' jmeey' huū' dsē', ma' jāyh': “Jēē' ba' jmeen? Sa' cha' jee' llan' lā' jē' he' choohn'.” ¹⁸ Mah' ga' jāyh': “Lā' la' ba' jmeen. Hlan' hne' kih' kwii' kin' mah' jmeen' juuh' ga' nē' jee' ma' chih'. Jee' ja' ba' llan' lā' jē' ta' kin' he' choohn'. ¹⁹ Mah' jwahn' ki' hñii': Ma' cha' ba' kyah' cha' miih'. Leē' kyah' cha' miih' jī' nē'. Tēēh' hoh', ja' kuh' huh' ba' hne' kyah'. Wa' chaa' ba' hne' llu'.” ²⁰ Pero Dio ga' jāh' siiyh' lā' la': “He' ba' che' taah' hne'. Na' hwē' ba' juuh'. Kih' jñah' ba' jā' lā' jē' he' ma' juuh' ma' lāāh',” ga' jāh' Dio. ²¹ Lā' ja' la' kih' dsa' hī' lla' cha' miih' kuu' nē' hwa' la', mah' cha' nē' Dio laay' dsa' tā' nēē' ba'.

Dio lih' hāā' hī' laa' kyaq'

(Mt. 6:25-34)

²² Ja' ga' ga' jāh' Jesús siiyh' discipulo kyaay':

—Kih' he' ja' na' jwēēhn' hnāh'. Ta' ka' hnāh' huū' dsē' ha' lā' dsa' ngēēh' hnāh' koo' jmi' koo' jmi', hee' na' kuh' huh' hnāh' ni' ta' ka' hnāh' huū' dsē' kih' hmiih' he' kēh' hnāh'. ²³ Kyeē' ga' he' chaa' hnāh' lā' koh' ga' he' kuh' huh' hnāh'. Hi' kyeē' ga' jmi' ngo' kyah' hnāh' lā' koh' ga' hmiih' he' kēh' hnāh'. ²⁴ Jēē' da' hnāh' lā' koo' la' kih' ta'. Sa' cha' jngēēy' ni' sa' chooyh' ni' koo', ni' he' hnōʔ' jee' llay'. Pero Tāā' jnān' hī' gya' gyuuh', ma' ra' he' āāh' bih'. JChe' sa' kyeē' ga' hnāh' lā' koh' ga' ta' he'? ²⁵ JHii' hnāh' leh' jmeeh' saa' ga' koo' lēē', kih' he' jmeeh' hnāh' cha' miih' huū' dsē'? ²⁶ Cher' mah' sa' tāā' hnāh' jmeeh' he' la' koo' he' pih', Jhe' la' kye' hnāh' huū' dsē' kih' lā' jē' he' jwēēh' kyah' hnāh'?

²⁷ Jēē' da' hnāh' ha' lā' dsa' kwāā' wale'. Sa' cha' ta' jmee', ni' sa' hwēē' wa' nē'. Pero jwēēhn' hnāh'. Ma' ke' na' hñāah' la' hmiih' he' ga' kēh' rey Salomón, pero sa' ga' lloo' he' la' na' hñāah' lā' koo' la' wale'. ²⁸ Cher' mah' lā' ja' jmee' Dio na' hñāah' wale' he' choo' nē' nuu' na', mah' hō' jē' dsa' neh' hwii', ha' lā' ja' sa' kway' he' kēh' hnāh', dsa' hī' miih' go' te' ba' dsoo' dsē'. ²⁹ He' ja' mo' to' ka' hnāh' huū' dsē' hee' na' kuh' huh' hnāh'. Ta' jmee' hnāh' cha' miih' ngēē' huū' dsē' kih' lā' jē' he' na'. ³⁰ Jēēh', lā' jēē' hī' sa' ma' heeh' kih' Dio, hnooyh' lā' jē' he' na' jmah' ba'. Pero Tāā' jnān' ma' nēy' ba' lā' jē' he' jmee' bii' jnān'. ³¹ Hnāāh' da' hnāh' to' nē' Dio hī' laa' dsa' ta' jōʔh' jnān'. Lā' ja' ba' hñāh' hnāh' lā' jē' he' jmee' bii' kyah' hnāh' ka' lāh'.

Llu' ga' he' cha' he' la' hmooh' jnän' gyuuh'

(Mt. 6:19-21)

³² Ta' wa' gah' hnäh' borrego kyaan', ma'ke' sa' jwëë' hnäh', jëeh' Täa' jnän' hyoh' dsëy' tooyh' gooh' hnäh' he' jmeeh' hnäh' hih' kō' jōh' kyaayh'. ³³ Hnii' hnäh' he' cha' kyah' hnäh' mah' kwëëh' hī' jmee' bii' kih'. Hnøøh' hnäh' he' sa' hee' go'te'. Hnøøh' hnäh' he' la' hmooh' he' cha' gyuuh' he' sa' hee' jih'koh'. Jee' ja' sa' lloo' dsa' hii' ni' sa' chaq' jah' hī' jwë' ka' läh'. ³⁴ Jee' hla' he' la' hmooh' kyah' hnäh', jee' ja' ba' kye' hnäh' o' jōh' dsë'.

Llu' la' kih' hī' jøø' wa'ra' jah' Jesús

³⁵ Hnøø' ma' na' lluu' hnäh', hi' na' nēh' hnäh' ka' läh'. ³⁶ Hnøø' jmeeh' hnäh' lä' koo' jmee' mo'z' hī' tääh' jää' dsa' juu' hī' jäh' jee' ma' jee' goo' dsa'. Wa'ra' jah' dsa' juu' he' tēy', na' ma' hii' nä' mo'z' he' ho'haah'. ³⁷ Llu' la' kih' mo'z' he', cher'mah' na' nēy' wa'ra' jayh'. Ma'ra' ju'dsoo' jwëëhn' hnäh', dsa' juu' mi' lluy' hñi' jää', ja' ga' laay' mo'z' he' nē' mes' mah' jmeey' ta'he' kiyh'. ³⁸ Ma'ke' jayh' koo' lla' nuu' o' ja' ga' jnä', peer' llu' la' kih' mo'z' he', cher'mah' na' nēy' ma'ja'. ³⁹ Hnøø' lä' ngëëh' hnäh' he' la'. Wa'ra' jäh' kih' jaa' dsa' hii' dsa' he' cha'neh' kiyh', jmeey' bii' sa' gwiiy' hoo' hne' kiyh' mah' sa' dsa' he' dsa' hii' he' cha'neh' kiyh'. ⁴⁰ Lä' ja' hnäh', hnøø' ma' na' lluu' hnäh' ka' läh'. Jëeh', hor' he' sa' jmeeh' hnäh' hu' dsë', jäh' Hī' ga' lëë' ngo' la'.

Dsa' hī' mi'teh', hī' dsa' hī' sa' jmee' ta'he'

(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Ja' ga' ga' jäh' Pee' siiyh':

—Dsa' jøøh' kyaan', çhe' ma' hlëëh' juu' na' hmää' lä' na' kya' jnääh' o' ma' hlëëh' ka' läh' kih' lä' jōh'?

⁴² He' ja' ga' jäh' Dsa' jøøh' jnän' siiyh':

—Jaa' dsa' hī' mi'teh' hī' cha' hu' dsë' llu' kih', hī' he' ba' na' hñaa' mah' hääy' hī' tääh' cha'neh' kih' dsa' juu', kwëëyh' he' kuyh' hor' kih'. ⁴³ Llu' la' kih' mo'z' he', cher'mah' mi'teyh' lä' jë' mada' he' nuuyh' wa'ra' jah' juu'. ⁴⁴ Ma'ra' ju'dsoo' jwëëhn' hnäh', ga' lä' jë' ba' he' cha' kih' dsa' juu' tooyh' goo' mo'z' he'. ⁴⁵ Pero cher'mah' hī' na' hñaa' he' ga' jmeey' hu' dsë': "Lä' hëë' ga' miih' dsa' jøøh' kyaan'", he' ja' ta'ko' jiih' ja', løøy' jmi'baay' hī' më' hī' ñuu' dsa' kyaayh', hī' kuh'hiyh' llu' lä' jiih' lä' heey'. ⁴⁶ Lä' la' le' kih' mo'z' he'. Jmii' he' sa' jøøy', hī' hor' he' sa' kyey' ni' miih' hu' dsë', jäh' dsa' juu'. Peer' cha' miih' jmeeyh' mo'z' he', ja' ga' cheey' kō' jōh' kyaah' lä' jëë' hī' sa' ga' mi'teh'.

⁴⁷ Jaa' mo'z' hī' ma' ñe' kwee' he' mada' nuuyh' kih' dsa' juu' mah' sa' ma' na' lluyy', ni' sa' mi'tey' mada' kih' dsa' juu', hī' he' sa' lä' ñii' dsëy' kway' kih'. ⁴⁸ Pero jaa' mo'z' hī' ma' jmee' he' hñih' he' sa' ñey', hī' he' hii' miih' ba'. Jëeh' hī' ma' hyoh' cha' miih', lä' ja' ngiih' dsa' juu' cha' miih'. Dsa' juu' hī' ga' tooh' gooy' cha' miih', lä' ja' ngiih' cha' ga' miih'.

Kwaat' kih' Jesús he' tē' dsa'

(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ Ma'jan' mah' chaah' je' hwa' la'. Hnoon' wa'ra' jäh' kih' koo' ga' juh'. ⁵⁰ Ma'ra' he' jmee' bii' jëen' koo' he' wii' ngëë'. Peer' ku' jii' kin'. Wa'ra' jäh' kih' na' ga' juh' ba' ma' dsëë' jmi'. ⁵¹ Çhe' laah' hnäh' ma' jan' mah' jmeen' hii' tii' kih' dsa' jmi'gyuu'? Jwëëhn' hnäh', ja' kih' he' ja' ma' jan'. Ma'jan', mah' jmeen' te' jëë' dsa' ba'. ⁵² Jëeh', na' ta' cha'ne' jee' tääh' hñaa' dsa' koo' cha'neh', jmeey' to' nää'. Uu' hī' he' tē' kyaah' uu' hī' uu' dsa' taah' teey' kyaah' uu'. ⁵³ Te' jmi' kyaah' jo' ñuu' hñi', hī' jo' ñuu' te' kyaayh' ka' läh'. Choo' te' kyaah' jo' mi', hī' jo' miy' te' kyaah' chooy'. Ma'chooy' te' kyaah' ma' joo'y', ma' joo'y' te' kyaah' ma' chooy'.

Ko' llaq' sa' kye' kwaat' ha' lä' la' he' jmee' Dio' jee' kiyh'

(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Hi' ga' jäh' ka' läh' siiyh' lä' jëë' dsa':

—Wa'ra' ga' jëeh' hnäh' soo' jni' ta' la' ga' dsa' hyoo', cha' ba' jawah' hnäh': "Jma' ba' na' jä'." Hi' lä' ja' lä'. ⁵⁵ Hi' wa'ra' ja' lle' ta' kye', jawah' hnäh': "Jmee' hyoo' ba' na'." Hi' lä' ja' jmee'. ⁵⁶ He' ba' che' ta' juuh' hnäh'. Leh' ba' hnäh' lleh' hnäh' juu' kwee' ha' lä' jmee' koo' jmi' koo' jmi' lä' koo' la' gyuu' hwa'. Mah' sa' kyeh' hnäh' kwaat' hee' ga' na' dsa' la' jee' kyah' hnäh'.

Hnøø' mi'een' juu' he' cha' jnän' kyaah' dsa'

(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ Çhe' la' sa' leh' hnäh' kah' hnäh' kwaat' hñaa' hnäh' hee' na' he' llu'? ⁵⁸ Cher'mah' chaq' hī' hnøø' hnëë' hne' cha'ne' dsa' ta', jmee' bii' go' taah' hnäh' juu' kwee' kyaayh' na' ga' juh' ta' ko' jiih' cha' jmi', mah' sa' ngëëy' hne' ja' goo' jwëë'. Lä' ja' mo' so' jmee' jwëë' hih' kih' poo', taayh' hne' neh' ñe'. ⁵⁹ Ma'ra' ju'dsoo' jwëëhn' hne', sa' ya' hëëh' jee' ja' ta' ko' jiih' sa' ma' mi'hmaah' lä' koh' te' he' lle' dsa' ta' kyah'.

13

Ga' hlëëh' Jesús kih' he' dsa' jëeh' dsa' kyaah' Dio

¹ Jā-ba' jmī' jā na'nää' ko'llaa' dsa-
na'jmeeyh' juu' kih' Jesús he- ga'jmeé' Pi-
lato mada' kih' hløø' he- na'jngëëyh- dsa-
chaa' Galilea jee' ma' tääyh' jngëëyh' jah'
he- ma' mi-tey' kiyh' kyaah' Dio.

² Mah' ga'jeeh' Jesús juu' kiyh', ga'jäh':
—¿Che' kih' he- ga'juu' lä' ja' dsa-
galilea he', he' ja- laah' hnäh' he- ääy-
cha- ga'miih- dso'kye- lä' koh' ga'jee' lä' jëé-
dsa- gooy'? ³ Jnä' jwëëhn- hnäh', ni- miih-
sa- lä' lä' ja-. Jëéh' cher'mah' sa' ga'jeeh'
hnäh' kyaah' Dio, ja' ba' lä' ja- juu' lä' jëé-
hnäh' ka' läh'. ⁴ He- ga' toh' hne' nīi' kih'
Siloé né' kih' lä' jëé' gya'jñaa' dsa- mah'
ga'juuy', ¿ché' jmeeh' hnäh' huúdsé- he-
ääy- cha- ga'miih- dso'kye- lä' koh' ga'jee'
lä' jëé- dsa- hi- tääh' Jerusalén? ⁵ Jnä'
jwëëhn- hnäh', ni- miih- sa- lä' lä' ja-. Jëéh'
cher'mah' sa' ga'jeeh' hnäh' kyaah' Dio,
ja- ba' lä' ja- juu' lä' jëé- hnäh' ka' läh'.

*Juu' na' hmää' lä' la' kih' koq- chaah' higo
he- sa' kwa' mī'*

⁶ Hi- ga'jäh' ka' läh' juu' na' hmää' lä' la-:
—Jaa' dsa- ma' na' jnäa' koq- chaah' higo
jee' kih' chaah' wii- jeh' kiyh'. Mah' na'jëéy-
ché' na' hii' mī' higo. Pero ni- koq- mī' sa'
ma' hii'. ⁷ Mah' ga' siiyh' hi- ma' hooø- chaah'
wii- jeh' ja': "Jee' la- ma' te' hné- ji- ñe-
ma- jan- jëén- chaah' higo la-, che' hii' mī'.
Sa- cha- jnøøhn- ni- miih- lä' koh' hä' gwan'.
He- ja- tu- go- te'. ¿He- la' ja- koq- na- ha-
hwa' jee' chih'?" ⁸ Pero hi- ma' hooø- jee'
ja- ga'jäh': "Dsa- jøøh' kyaan', kwa' jwé' kih'
koq- ga' ji- ñe- na'. Gyun' miih' ta' hmii-
mah' toohn- ta' hoh'. ⁹ Cher'mah' ga' hii' mī',
llu' ba'. Pero cher'mah' sa' ga' hii', ja- ga' na'
dsa- tu'."

*Ga' mi- hlää' Jesús jaa' dsa- mé' hi- ma'
na' jluu' cha' kah'*

¹⁰ Koq- jmī' he- teeh- dsa- dsé' ma'
kwa' Jesús juu' neh' gwah' mäh-. ¹¹ Jee'
ja- ma' hää' jaa' dsa- mé' hi- ma- hya-
gya' jñaa- ji- ñe- dsaah'. Ga'jmeé' jmi- lle'
hliih' ga' jluu' ka' luuy'. Ni- miih- sa- le' ma'
ngëy' ko- dsoo'. ¹² Ma' ga' jëé' Jesús dsa- mé'
he', ga' tëeyh' mah' ga' siiyh':

—Dsa- mé', ma' ja' ba' kyah' kih' dsoo' he-
ma' laah'.

¹³ Ga'kyey- gooy- né' kih' dsa- mé' he'.
Lä' chah' ja- ga' niih' ka' luuy', mah' ga' løøy'
kway- ti' hmaah' kih' Dio. ¹⁴ Pero hi- ma'
jmeé' hih' gwah' ja-, ga' lä' lleé' jwërte' kih'
he- ga' mi- hlää' Jesús dsa- jmī' he- teeh-
dsa- dsé'. Mah' ga' siiyh' lä' jëé- hi- ma' tääh'
jee' ja':

—Jñii' jmī' ba' cha- jwé' jmeen' ta'.
Ta' ko- jiih' jñii' jmī' ja-, ya- nää' hnäh' mah'
jä' kyah' hnäh', ja- jmī' he- teeh- dsa- dsé'.

¹⁵ Ja- ga' ga'jäh' Dsa- jøøh' jñän' ga' siiyh':
—Hee- ba' che- ta- juuh' hne- dsa- ñuuh-
jä' lä' jëé- hnäh' cheeh' hnäh' kya' kyaah'

hnäh', burr- kyaah' hnäh' jee' na- hñuuyh'
mah' go'jääh- hnäh' hiyh' jmī' jmī' he-
teeh- dsa- dsé'? ¿Ché' sa' jmeeh- hnäh'
lä' ja-? ¹⁶ Pero hih' dsa- mé' la-, hi- laa'
sa' ju- kih' Abraham, ma' hya- gya' jñaa-
ji- ñe- ma' na- hñuuyh' kaa' Tana'. ¿Ché' sa-
ää- jmī' cheeyh' jmī' he- teeh- dsa- dsé'?

¹⁷ Lä- ma' ga' hlëéh' Jesús juu' ja-, ga' jä'
o- hih- lä' jëé- hi- ga' lä' hooø' kiyh'. Pero jee'
lä' jëé- dsa- ma' chaa' llu' ba', ma' ga' jëéy'
lä' jë- he- juh- gaa' he- ma' jmeé' Jesús.

*Juu' na' hmää' lä' koq- la' kih' mi ju'
mostaza*

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Hi- ga'jäh' Jesús ka' läh':

—Jwëëhn- hnäh' juu' he- jeeh' kwee-
lä' koh' jää' Dio dsa- lä' hih' kih'. ¹⁹ He- jää'
Dio dsa- lä' hih' kih', jeeh' kwee- lä' koq-
la' kih' koq- mi ju' mostaza he- ga' jngëé'
jaa- dsa- jee' na- jnäa' cha' joh' kiyh'. Heh'
mi ju- ja-, ga' hya- mah' ga' kwaa', lä' jiih'
ga' té' koq- chaah' hma-. He- ja- ga' lla- nää'
ta' jmeey- sii- né' sa' goh' kih'.

*Juu' na' hmää' lä' koq- la' kih' levadura
(Mt. 13:33)*

²⁰ Koq- ka' läh' ga'jäh' Jesús siiyh':

—Jee' la- jwëëhn- hnäh' juu' he- jeeh'
kwee- lä' koh' jää' Dio dsa- lä' hih' kih'.
²¹ Jeeh' kwee- lä' koq- jmeé' levadura he-
kooch- jaa- dsa- mé'. Llay- cha' miih- harin
mah' kah- gwëyh' kyaah' levadura. Kyaah'
lä' ja- dsa- kwaa' lä' ga' dsa' ta' ka'.

*Dsu- la' ho' haah' jee' dsa- taah' dsa-
kyaah' Dio*

(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Lä' koq- ma' hää' Jesús jwé' ngoo' ta'
Jerusalén ma' kway- juu' lä' kaa- jwi- kaah'
hi- lä' kaa- jwi- mäh- jee' ma' dsa- ngëéy'.
²³ Jaa- dsa- ga' ngii' juu' kiyh', ga' siiyh':

—Dsa- jøøh' kyaan', ¿ché' miih- go- te'
dsa- hi- dsa- lää'?

He- ja- ga'jäh' Jesús siiyh':

²⁴ —Jmeé' hnäh' bii' go' taah' hnäh' ta'
ho' haah' dsu-. Jëéh', jwëé' dsa- hi- hnoø'
dsa- taah' mah' sa' jmääy' dsa- taayh'. ²⁵ Wa'
jmeen' jaa- dsa- juu' cha' neh- ma' ngëé'
ma- jney' ho' haah' kiyh'. Hi- cher'mah'
ga' nääh' hnäh' tëéh' hnäh' kiyh' ta' ka' hne':
"Dsa- jøøh' kyaan', Dsa- jøøh' kyaan', nä'
ho' haah' mah' dsa' tooh' jnääh'." Pero jeeh'
dsa- juu' he' kyah' hnäh', jäh': "Sa- man'
hii- hnäh'." ²⁶ Ja- ga' løøh' hnäh' jawh'
hnäh': "Ma- kih' ma- hih' jnääh' ko- joh'
kyaah' hne-. Jnääh' he' hi- ga' hlëéh' jee'
la' cha' jwé' juuh'." ²⁷ Pero jäh- dsa- juu'
cha' neh' he', siiyh' hnäh': "Sa- man' hii-
hnäh'. Go- nää' hnäh' kyah', hnäh' hi- jmeé-
he- hliih' jmah'." ²⁸ Jee' ja- ki' hooø' hnäh'
mah' juuh' hnäh' cha' jah' hnäh' wa' ra-
ga' jëéh' hnäh' Abraham kyaah' Isaac kyaah'

Jacob kyaah' lä jëë' hi' ga' ngëë' juu' kih' Dio tääh' ya' jwii' kiyh', mah' hnäh' dsa' hëëh' ta' ka'hne'. ²⁹ Jwëë' dsa' chaa' uu' ya' nää' ta' kye' ta' ñii' mah' dsa' taah' kuh'hih' ko' jøh' kyaah' jnä' jee' oo' ya' jwii' kih' Dio. ³⁰ Jëëh', jwëë' hi' sa' laa' kwaan' jee' kyaah' hnäh', hi' he' lee' jøøh' ma'ja'. Hi' hi' laa' kwaan' jee' kyaah' hnäh', hi' he' lee' mah' ga'.

Ga'lä'meeh' dsë' Jesús kih' jwii' Jerusalén (Mt. 23:37-39)

³¹ Ja' ba' jmií' ja', ga'lla'nää' ko'llaa' fariseo na'chiíh' Jesús:

—Go'hëë' jee' la', gwaah' ta' jee' jyoh', jëëh' hnøø' Herode jngëëh' hne'.

³² He' ja' ga'jäyh' siiyh' dsa' fariseo he':

—Go'nää' hnäh' mah' go'chiíh' hi' kyuu' may' hliih' he' juu' la': "Na' hi' hø' lä' ma'jmeen' la' ba'ta' he' hwëën' jmi' lle' hliih' kih' dsa' hi' mi'hlään' dsa' ka'läh'. Ga' ma'hya' hnë' jmií', ja' hñii' ma'hñaa' ta' kin'." ³³ Jmee' bii' lä' ma'hää' la' ba'jwë', na', hø', hi' hyu' lä'jiíh' lloon' Jerusalén. Jëëh', jmee' bii' he' juu' hi' ngëë' juu' kih' Dio ta' Jerusalén, sa' lle' kih' juuy' ta' jee' jyoh'.

³⁴ Hnäh' dsa' chaa' Jerusalén, hi' jngëëh' hi' ngëë' juu' kih' Dio hi' teh' hnäh' kuu' kih' hi' cheë' Dio, joh' jiih' sa' ga' lä' hnoon' ma' jøøh' hnäh' lä' koø' jøøh' chaah' hyaa' gyuu' chaah' kyaah', taayh' neh' sa'kyooy', pero sa' ga'hiih' hnäh'. ³⁵ He' ja' ma'bee' Dio hnäh' go'te', jä' ta'jmah' ba' hne' kyaah' hnäh'. Jwëëhn' hnäh', na' ta' cha'në' mo' so' jëëh' hnäh' jnä' ta'ko' jiih' sa' ma'jäh' hnäh': "He' ba' che' jøh'gaa' hi' ja', lä'hiih' kih' Dio."

14

Ga'mi'hlää' Jesús jaa' hi' dsaah' jmií' he' teëh' dsa' dsë'

¹ Koø' jmií' he' teëh' dsa' dsë', ngoo' Jesús ga'kuh' ga'hih' cha'neh' kih' jaa' fariseo hi' ma' laa' jaa' dsa' jøøh'. Jee' ja' ma' tääh' dsa' hi' ma' tää' Jesús. ² Hi' ta' cha'nëy' ja' ma' cheh' jaa' dsa' hi' ma' dsaah' dsoo' gyoo'. ³ He' ja' ga'ngü' Jesús juu' kih' ta'jwoh' kyaah' ley kyaah' dsa' fariseo he':

—¿Che' cha' jwë' mi'hlää' jne' jaa' hi' dsaah' jmií' he' teëh' dsa' dsë'?

⁴ Ti'sih' ba' ga'taah' dsa' he'. Ja' ga' ga'sogh' Jesús goo' hi' ma' dsaah' he' mah' ga'mi'hlääy'. Hi' ga'hiyh' juu', ga'siyyh':

—Ma'le' gwaah' kyaah'.

⁵ Mah' ga'hleëyh' dsa' hi' ma' tääh' he', ga'siyyh':

—Cher'mah' jaa' dsa' kyaah' hnäh' ga'tah' jaa' burr' o' jaa' kya' kyaay' jee' he' koø' too', ¿che' sa' dsooy' lä'chah' ja' dsa'leey' jah' kyaay' ma'ke' la' jmií' he' teëh' dsa' dsë'?

⁶ Ni' jaa' sa' ga'lih' ma' jeeyh' juu' kih' Jesús.

Juu' na'hmää' kih' hi' ga'taah' to'në' hma'sii' jee'cha' ma'nuu'

⁷ Ma' gya' Jesús jëë' ha' lä' ma' jmee' lä'jëë' hi' ma' na'teeh' kyaah' fariseo he', ga'hnooyh' ma' dsa'taayh' høø' hi' kaah' në' mes'. He' ja' ga'hleëyh' juu' na'hmää' kyaah' dsa' hi' ma' na'teeh' he', ma'jäyh':

⁸ —Wa'ra' ga'tëëh' jaa' dsa' hne' koø' jee' dsa'jee' goo' dsa', sa' nah' høø' hi' kaaah', le' ga' che' lloo' jaa' hi' jøøh' ga' lä'koh' hne'. ⁹ Cher'mah' ga'nah' jee' ja', ha' ga' che' ga'lloo' hi' ga'tëëh' lä'uu' hnäh', mah' siiyh' hne': "Kwa' jwë' gya' hi' la' jee' na'." Ja' ga' kyaah' o' hih' nah' jee' ga'dsaa' go'te' hma'sii'. ¹⁰ Lä'la' ba' jmeeh' wa'ra' ga'tëëh' jaa' dsa' hne' jee' jmeey' jmií'. Goh' ba' hne', ja' nah' lä' ga'të' huu' kií' ba'. Mah' wa'ra' ja' hi' ga'tëëh' hne', siiyh' hne': "Ña' ya'na' jee' llu' ga' miih' la', ome' kyaan'." Ja' ga' leeh' jøøh' cha'në' lä'jëë' hi' tääh' ko'joh' kyaah' hne' në' mes' ja'. ¹¹ Jëëh', hi' jmää' hñii' jøøh', hi' he' jä' ta' hwa' go'te'. Hi' jmää' hñii' hwaä', hi' he' ba' lee' jøøh'.

¹² Hi' ga'hleëyh' dsa' fariseo hi' ga'tëë' kiyh', ga'siyyh':

—Wa'ra' ga'teeh' dsa' kuh'hiyh' koø' lla'hyoo' o' ta' ga'nuu', ta' tëëh' ome' kyaah', ni' øøh', ni' jñah' ga'hi' chaa' kyaah', ni' dsa' cha' kuu' hi' tääh' koo' kyaah'. Jëëh', lä'jëë' hi' he' tëëh' hne' ka'läh' mah' jeeyh' kyaah'. ¹³ Lä'la' ba' jmeeh' wa'ra' ga'jmeeh' koø' jmií'. Ja' tëëh' hi' tä'nee' kyaah' dsa'tluuh', dsa' jluuh', hi' dsa'tuu'. ¹⁴ Lä'ja' ba' le' llu' kyaah'. Jëëh', dsa' he' sa' cha' he' kyaah' mi'hmaayh' kyaah' ka'läh'. Pero wa'ra' ga'të' jee' lä'jiíh' lä'jëë' hi' lluu', lä'hmaah' kyaah'.

Juu' na'hmää' lä'koø' la' koø' jmií' juuh' (Mt. 22:1-10)

¹⁵ Jaa' hi' ma' gya' në' mes' kyaah' Jesús, ma' ga'nuuy' ga'hleëh' Jesús lä'ja', ga'jäyh':

—Llu' la' kih' hi' dsa'taah' kuh'hih' jee' la' ya' jwii' kih' Dio.

¹⁶ He' ja' ga'jäh' Jesús siiyh':

—Jaa' dsa' ga'jmeë' koø' jmií' juuh' mah' ga'tëëyh' jwëë' jwërte' dsa'. ¹⁷ Ma' ga'të' hor' kuh' dsa' ma'nuu', ga'cheey' jaa' moz' kyaay' mah' dsa'chiíh' hi' ma' na'teeh' kyaay': "Ya'nää' hnäh' ga'juh'. Jëëh', ma'nallu' ba' lä'jë'." ¹⁸ Ga'lä'jëë' ba' ga'jäh' sa' jää'. Hi' to'në' ga'jäh': "Ma'lan' koø' jwi' hwa', he' ja' hnoon' na'jëën' koø'. Jmee' jøh' hoh' sa' jään' nün'." ¹⁹ Hi' jñah' ga'jäh': "Ma'laan' hñaa' gyaah' kya' hi' jmee' ta'. Hi' he' na', na' ga' na'jëën' che' lluy'. He' ja' chuun' kyaah' hne' jmee' jøh' hoh', sa' jään' nün'." ²⁰ Hi' jñah' ka'läh' ga'jäh': "Koø' ma'jee' ba' goon'. He' ja'

sa le' niin." 21 Ngaah' go-te ba' moz' he', na'jmeeyh' juu' kih' dsa' jmuu'. Ma' ga' nuu' juu' jmuu' he' ga' jayh' la' ja-, ga' la' lleey' jwerte. Ja' ga' ga' siiyh' moz' he': "Gwa-ko' chih' je'hmoo' hi' la' kaa' cha'jwe' kih' jee' jwii' juuh', go' kyaq' hi' ta' nee' kyaah' dsa' tuuh', dsa' jluuh' hi' dsa' tuu'."

22 Ma' jah' moz' he', ga' siiyh': "Dsa' joo' kyaan', ma' la' ba' la' je' mada' he' ma' jmeeh'. Pero' ja' ga' jee' dsa' taah' dsa'."

23 He' ja' ga' jah' dsa' juu' he' siiyh' moz' kyaay': "Gwa' la' ha' jwe', hi' la' kaa' jee' jeeh' dsa', jmee' bii' ya' naay', mah' kah' cha'neh' kin' la'." 24 Jeeh', jweehn' hnah', ni' jaa' dsa' hi' ga' teehn' he', mo' so' teey' kuyh' ma' nuu' kin'."

Hweh' miih' la' he' jmee' jne' ko' joh' kyaah' Cristo

(Mt. 10:37-38)

25 Jwee' jwerte dsa' hi' ga' naa' ko' joh' kyaah' Jesus. He' ja' ga' jeeyh' hniiy' ta' jee' ya' naa' dsa', mah' ga' siiyh':

26 —Jaa' hi' hnoo' jmee' ko' joh' kyaah' jna', cher'mah' sa' hnay' jna' cha' ga' miih' la' koh' ga' he' hnay' cho'jmiu', la' koh' ga' he' hnay' mey', he' hnay' joooy', he' hnay' dsa' nuuh' ooyh', he' hnay' me' ooyh', hi' la' koh' ga' he' hnay' hniiy', sa' jmaay' leey' discipulo kyaan'. 27 Hi' sa' jaa' cru' kyaq' mah' sa' jmeey' ko' joh' kyaah' jna' sa' jmaay' leey' discipulo kyaan'.

28 Wa'ra' ga' te' jee' hnooh' hnah' jmeeh' hnah' koq' hne' niu', che' sa' jeeh' hnah' to' ne' joh' kee' hi' che' lee' kuu' kyah' hnah' la' jiih' hnaa' hne' ja'?" 29 Jeeh' cher'mah' ga' chih' hnah' ma' tu' kih' hne' ja' mah' sa' hnaa' ta' ja', la' jee' dsa' hi' jee' ta' ja', mi' kwayh' kyah' hnah'. 30 Mah' jayh': "Dsa' nuuh' la' ga' looy' chooy' hne' la' mah' sa' ga' liyh' ma' mi' hnaay'." 31 O' wa' jmeen' jaa' rey, hi' dsoo' dsa' teq' kyaah' jnah' rey, ja' gya' to' ne', jee' che' jmaa' gya' mil hoo' kyaay' mah' dsa' teey' kyaah' jnah' rey hi' jaa' gye' mil hoo'?" 32 Wa'ra' ga' jee' sa' liyh', he' ja' chey' jaa' hi' dsa' hlee' llay' ha' la' jee' hi' tu' juu' ja', ta' ko' jiih' sa' ma' ya' jah' jnah' rey he'. 33 He' ja' cher'mah' chaa' jaa' hnah' hi' sa' tuu' dsé' be' la' je' he' cha' kih', sa' jmaay' leey' discipulo kyaan'.

34 Lu' ba' ne' pero' wa'ra' ga' dsa' he' niu' kih', ha' la' lii' ka' lah' niu'. 35 Sa' jmaah' kih' hwa', ni' he' kaayh' kyaah' jyoh' ta' hoh' sa' jmaa'. He' be' ba' dsa' ja'. Hi' hnoo' heeh' juu' la', wa' heeyh'.

15

Juu' na' hmää' lä' koq' la' kih' jaa' borrego hi' na' hee'
(Mt. 18:10-14)

1 Jwee' dsa' hi' ma' koq' ku'sih' hi' jnah' dsa' wa' hi' cha' hi' ga' la' naa' ko' kih' Jesus mah' nuuy' juu' he' ma' kway'. 2 He' ja' sa' ga' tuh' dsé' dsa' fariseo ni' sa-duceo ka' lah', ma' jayh':

—Dsa' nuuh' la' heeh' la' jee' hi' jmee' wa' la' cha' la' hi' kuyh' ko' joh' kyaayh' ka' lah'.

3 He' ja' ga' hlee' dsa' he' juu' na' hmää' la' la', ga' jayh':

4 —Cher'mah' jaa' hnah' chaa' hna' laa' borrego kyaq', mah' dsa' hee' jaa', che' sa' beey' ko' hwee' jee' la' jee' jayh' he' mah' dsooy' ta' moh' dsa' hnayh' hi' na' hee' ' he' la' jiih' jnaayh'? 5 Peer' jee' dséy' wa'ra' ga' jnaayh' jah' kyaay', mah' teey' jwe' ka' kyooy'. 6 Hi' wa'ra' ga' llaayh' kiyh', teeyh' la' jee' ome' kyaay' hi' la' jee' hi' taah' koo' kiyh' mah' siiyh': "Wa' chaa' jne' llu', jeeh' ma' jnaahn' borrego kyaan' hi' ma' na' hee'." 7 Jweehn' hnah', la' ja' ka' lah' cha' ga' miih' chaa' llu' hi' taah' gyuuh' kyaah' jaa' hi' dsa' jeeh' kih' Dio la' koh' ga' kyaah' la' jee' to' lo' gya' dsé' to' laa' nu' hi' sa' jmee' bii' kih' dsa' jeeyh' kih' Dio.

Juu' na' hmää' lä' la' kih' kuu' he' na' hi'

8 La' ja' ka' lah' jaa' dsa' me' hi' ma' cha' gya' kuu' kih'. Cher'mah' ga' hi' koo' kuu' kiyh', che' sa' hiyh' je' mah' hyayh' cha'neh' kiyh', hnooyh' kwee' la' jiih' jnooyh'? 9 Hi' wa'ra' ga' jnooyh' kuu' he' ma' na' hi' ja', teeyh' la' jee' ome' kyaay' hi' la' jee' hi' taah' koo' kiyh' mah' jayh': "Wa' chaa' jne' llu', jeeh' ma' jnooh' ba' kuu' kin' he' ma' na' hi'." 10 La' ja' jweehn' hnah', ha' koh' sa' chaa' lu' angele kyaq' Dio wa'ra' ga' tu' jaa' dsa' jwe' hlih' mah' dsa' jeeyh' kyaah' Dio —ga' jah' Jesus.

Juu' na' hmää' lä' koq' la' kih' chih' hi' na' hee'

11 Hi' ga' jah' Jesus ka' lah' juu' la': —Jaa' dsa' ma' chaa' uu' jo' nuuh'.

12 Naa' hi' mah' ga' siiyh' jmiu': "Taa', kweeh' jna' heen' he' ga' teen' hyohn'." Mah' ga' kweeyh'. 13 Miuh' jmi' ba' ma' hya', ga' ka' hi' mah' he' heey' he' ga' teey' ja', ngooy' ta' jee' jwi' uu'. Jee' ja', ga' jmeey' wa' la' cha' la', ga' heey' la' je' go' te' heey' ja'. 14 Ma' ngée' ma' mi' llay' la' je' kuu' kiyh', ma' ga' la' cha' hoo' la' kaa' hwa' ja'. Ja' jiih' ga' loo' la' kyaay' la' je'. 15 He' ja' neey' na' nguy' ta' kih' jaa' hi' ma' chaa' hwa' ja'. Dsa' he' ga' chey' ta' moh' kiyh' mah' dsa' haay' ne'. 16 Ma' hnoo' chih' he' ma' kayh' tuyh' kyaah' he' ma' kuh' ne' he'. Pero' jee' ja' sa' chaa' hi' ma' kwa' he' ma' kuyh'. 17 Ja' ga' la' liiyh' mah' ga' jmeey' hu' dsé': "Jah' moz' sa' chaa' kyaq' taä' kyaan', cha' he' kuyh', la' jiih' dsa' chaa' ga' kiyh', mah' jna' dsa' juun' hoo' jee' la'." 18 Hii' jna' ngaahn' go' te' kih' taä' kyaan',

na'chiih' jnih': Täa' kyaan', ma'jmeen' he' hlih' cha'nē' Dio hi' ma'hlāahn' cha'nēh' ka'lāh'. ¹⁹ Mo'so' ga'tēē' jnā' leen' lä'koō' jōoh'. ²⁰ He'jä' jnā' lä'koō' jaā' moz' kyaah' ba'." ²⁰ He'jä' ga'hey' jwē' ngaayh' kih' täā' kyaay'.

Ja' ga' llaayh' kiyh', uu' ga' lä'ja' ga'jēē' jmiij' jayh'. Peer' ga'lā'nih' dsēy' kiyh' ma' ga'jēēy', mah' ngooy' ko' chih' na'ēēy' chih' he', hi' ga'chuyh' kiyh'. ²¹ He'ja' ga'jāh' chih' he' siyh' jmiij': "Täa' kyaan', ma'jmeen' he' hlih' cha'nē' Dio hi' ma'hlāahn' cha'nēh' hne' ka'lāh'. Mo'so' ga'tēē' jnā' leen' lä'koō' jōoh'." ²² Pero jmiij' chih' he' ga'siyh' moz' kyaay': "Go'kye' hmiih' he' llū' ga' miih' mah' kyeh' chih' kyaan' la'. Tōoh' aniy' cha'gooy' hi' tōoh' mi' tiij'. ²³ Hnāäh' kya' hi' baah' ga' miih' mah' jngēēh' hnāh' kyehn'. Wa'jmeen' jmiij' kiyh'. ²⁴ Jēēh', gyuu' kyaan' la' hi' ma' na'juu' ba' la' kin', ma'lā'jiijh' ka'lāh'. Hi' ma' na'hēē' ba' la', na' ga' ma'hñay'." Ja' ga' ga'lōoy' jmeey' jmiij'.

²⁵ Pero chih' näā' hi' jōoh' he' ma'hāā' jee' nuu'. Lä'koō' ma' ga' llaayh' jāh' kiyh', ga'nuuy' hiij' luu', hi' ma'tāäh' dsa' jmeē' ja'. ²⁶ Ga'tēēyh' jaā' moz' mah' ga'ngiij' juu' kih' hee' ja' ma'jmeē' dsa' jee' ja'. ²⁷ Mah' ga'jāh' moz' he' siyh': "Chih'ōoh' ba' na' ma'jah'. He'ja' ma'jngēēh' täā' kyaah' kya' hi' baah' ga' miih', kih' he' na'llūu' bih' ma'jayh'." ²⁸ Ga'lā'lee' jwēte' chih' he', sa' ma'hnōoy' ma' dsa'hey' cha'neh'. He'ja' ya'hēē' jmiij' ga'chuyy' kyaayh' mah' dsa'hey' cha'neh'. ²⁹ He'ja' ga'jāh' chih' he' siyh' jmiij': "Joh'ji'ne' sa' ma'hya'jmeen' ta' kyaah' hne'. Ni' miih' sa' cha' he' ma'hlāahn' kyaah' hne'. Pero ni' koō' hä' sa' ma'kwēēh' jnā' jaā' jah' mäh' mah'jmeen' jmiij' kyaah' ome' kyaan'. ³⁰ Pero na' ma'jah' chih' kyaah' na' hi' ma'mi'lla' he' cha' kyaah' kyaah' wa' hi' cha' hi' hyaa', mah' ma'jngēēh' kya' hi' baah' ga' miih' kiyh'."

³¹ He'ja' ga'jāh' jmiij' siyh': "Gyuu' kyaan', hne' neh' täā' kyaah' jnā'. Ga'lā'jē' he' cha' kin', la' kyaah'. ³² Ha' lä'ja' sa' jmeē' jne' jmiij' mah' lä'chaa' jne' llū'. Jēēh' dsa'ñuuh'ōoh' na' hi' ma' na'juu' ba' na', na' ma'lā'jiijh'. Hi' ma' na'hēē' ba' na', na' ga' ma'hñay'."

16

Juu' na'hmäā' lä'koō' la' kih' hi' ma'hā' goo' ta'

¹ Ga'jāh' Jesús ka'lāh' siyh' discipulo kyaay':

—Ma'chaa' jaā' dsa' cha' kuu'. Kih' hi' cha' kuu' he' ma'chaa' jaā' hi' ma'hā' goo' ta' kiyh'. Pero ga'baäh' dsih' dsoo', kih'

he' ma'heey' kuu' kih' dsa'juuy'. ² Mah' ga'tēēyh' dsa' he' ga'siyh': "Ma'nuun' ha' lä' la' he' ma'lōō' jmeeh'. He'la' jmeeh' lä'na'? Ngēē' kwaat' kih' ta' kyah'. Jēēh', mo'so' le' dsa'he' ga' gooh' ta' he' ga'kwēēh' hne'." ³ Dsa' hi' ma'hā' goo' ta' ja', ga'jmeē' huud'sē': "Ha' lä' jmeen' na'? Dsa'juu' ta' ma'llēey' jnā' ma'jmeen' ta' kiyh'. Sa' lihn' jmeen' ta' jee' nuu'. Peer' na'hiihn' ngiun' kuu' kih' dsa'. ⁴ Ma'man' ha' lä' jmeen' mah' lä'chaa' hi' hegh' jnā' cha'neh' kih' wa'ra' ya'hi' ta' he' jmeen' la'." ⁵ He'ja' ga'tēēyh' ma' jaā' ma' jaā' hi' ma' äā' kih' dsa'juu' ta' he'. Hi' to'nē' he' ga'siyh': "Joh' äāh' kih' patrón kyaan'." ⁶ "Ään' hñā' loo' mi' kwaah' acelit', ga'jāyh'. Mah' ga'jāh' hi' ma'hā' goo' ta' he', siyh': "Hee' la' kwaat' kyah'. Na' jee' na' ga'juh', si' to'lo'gya' ba' he' äāh'." ⁷ Ja' ga' ga'siyh' hi' jñah' he': "Hne' na', joh' äāh'?" "Hñā' loo' hih' trigo", ga'jāh' hi' he'. Mah' ga'jāyh' siyh': "Hee' la' kwaat' kyah'. Si' kye' gyii' ba' he' äāh' hne'." ⁸ Pero dsa'juuy' he' ga'hlēēh' llū' kih' dsa'hiij' hi' ma'hā' goo' ta' ja', kih' he' ga'lā'may' ga'liyh' ya'hi' llū' ta' kiyh'. Dsoo' ba', dsa' hi' sa' ma'heeh', may' cha'ga'miijh' ha' jee' leeyh' dsa'kyaayh', lä'koh' ga' he' jmeē' dsa' hi' tääh' jee' wa'je'.

⁹ He'ja' jwēēhn' hnāh', kyaah' lä'jē' he' cha' kyah' hnāh' jmi'gyuu' hlih' la', hnōoh' hnāh' ha' lä'jee' lä'jwāh' hnāh' kyaah' dsa'. Lä'ja' wa'ra' ga'dsa' he' cha' kyah' hnāh' chaa' hi' heeh' hnāh' cha'neh' jee' go'taah' hnāh' täā'.

¹⁰ Jaā' hi' mi'te' koō' ta' pih', lä'ja' mi'tey' ka'lāh' ta' he' juuh' ga'. Hi' jaā' hi' sa' mi'teh' koō' ta' pih', lä'ja' sa' mi'teyh' kyaah' ta' he' juuh' ga'. ¹¹ Cher'mah' sa' ga'jmāā' hnāh' kooh' hnāh' kuu' he' cha' jmi'gyuu' hlih' la', cha' lä'ka' dsa' o'jōh' dsē' kyah' hnāh' he' tooyh' gooh' hnāh' he' kyeē' ga'? ¹² Hi' cher'mah' sa' jmeeh' hnāh' lä'le' kih' kyaah' kuu' kih' jñah', cha' lä'kwēēh' dsa' hnāh' ma'ra' he' la' kyah' hnāh'?

¹³ Ni' jaa' dsa' sa'lā'kēh' jmiij' jmeē' ta'he' kih' uu' dsa'juu'. Jēēh' jmeey' na'hāāyh' jaā' mah' lä'hñāy' hi' jñah' ba'. Mi'tey' kih' jaā' mah' mi'kwayh' hi' jñah' he'. Lä'ja' sa'lā'kēh' hnāh' jmiij' kyaah' koō' hä' ba' kah' hnāh' huud'sē' kih' kuu' hi' kah' hnāh' huud'sē' kih' Dio ka'lāh'.

¹⁴ Ga'nuu' dsa' fariseo ka'lāh' lä'jē' he' ma'hlēēh' Jesús discipulo kyaay'. Dsa' fariseo he' ma'tu'dsēēy' kuu' he' ja' ga'mi'kwayh' kih' Jesús. ¹⁵ He'ja' ga'jāh' Jesús siyh':

—Jmāäh' hnāh' hñaa'h' llūu' cha'nē' hi' tääh' jmi'gyuu' la'. Pero ne' ba' Dio ha' lä'

la' neh⁺ tuh⁺ hoh⁺ hnäh⁺. Hi⁺ kih⁺ lä⁻jē⁺ he⁻ jmee⁺ dsa⁻ juuh⁺ nē⁺ hwa⁺ la⁺, he⁻ ja⁻ sa⁻ lä⁻jē⁺ Dio go⁻te⁻.

¹⁶ Jää⁺ ba⁺ ma⁺ cha⁻ ley kih⁺ Moisé hi⁺ ma⁺ cha⁻ juu⁺ kih⁺ lä⁻jē⁺ hi⁻ ga⁻ngēē⁺ juu⁺ kih⁺ Dio lä⁻jiih⁺ jii⁺ kih⁺ Jwaä⁺ hi⁻ ma⁺ choo⁻ jmi⁺. Lä⁻ ma⁺ja⁻ ga⁻løø⁻ nuu⁻ dsa⁻ ju⁺hmēē⁺ lä⁻koø⁻ jää⁺ Dio dsa⁻ lä⁻hih⁺ kih⁺. He⁻ ja⁻ lä⁻jē⁺ ba⁺ jmee⁺ lä⁻bii⁺ lä⁻jää⁺ mah⁺ dsa⁻ taayh⁺ jee⁺ jmee⁺ Dio hih⁺.

¹⁷ Pero ma⁺ra⁺ he⁻ lä⁻te⁺ ba⁺ ley. Miih⁻ ga⁻ jwēēh⁺ he⁻ heē⁺ gyuu⁺ hwa⁺ lä⁻ko⁺h⁺ ga⁻ he⁻ jä⁻ ta⁻ koo⁻ koø⁻ mi⁺ juu⁺ kih⁺ ley.

Ga⁻jäh⁺ Jesús ha⁻ lä⁻ la⁺ he⁻ bee⁻ dsa⁻ øø⁺h⁺ (Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ Lä⁻ jēē⁺ hi⁻ bee⁻ dsa⁻ mē⁺ kyaä⁺ mah⁺ kaay⁺ jñah⁺ dsa⁻ mē⁺, he⁻ ma⁺ jmeey⁺ dso⁻kye⁺ ba⁺ ja⁻. Hi⁺ lä⁻ ja⁻ hi⁻ kaa⁺ dsa⁻ mē⁺ hi⁻ ga⁻ bee⁺y⁺ he⁻, he⁻ ma⁺ jmeey⁺ dso⁻kye⁺ ba⁺ ja⁻ ka⁻ läh⁺.

Dsa⁻ cha⁻ kuu⁺ kyaä⁺h⁺ Lázaro

¹⁹ Ma⁺ chaä⁺ jää⁺ dsa⁻ cha⁻ kuu⁺ hi⁻ ma⁺ kēh⁻ hmiih⁺ gyuu⁺ läh⁺. Hmiih⁺ hmooh⁺ jmah⁺ ba⁺ ma⁺ kēyh⁺. Hi⁺ koø⁻ kyoo⁻ ba⁺ ma⁺ cha⁻ lä⁻jē⁺ nēē⁺ he⁻ ma⁺ kuh⁺ hiih⁺. ²⁰ Hi⁻ ma⁺ chaä⁺ jää⁺ hi⁻ tä⁻ñee⁺ hi⁻ cheē⁻ Lázaro. Hi⁻ he⁻ ma⁺ gya⁻ ho⁺haah⁺ kih⁺ dsa⁻ cha⁻ kuu⁺ he⁻. Tuu⁺ ba⁺ cha⁻hmih⁺ ma⁺ laay⁺. ²¹ Ma⁺ heē⁺ dsēy⁺ ma⁺ kuyh⁺ lä⁻jē⁺ he⁻ ma⁺ dsa⁻ saa⁻ nē⁺ mes⁻ kih⁺ dsa⁻ cha⁻ kuu⁺ he⁻. Lä⁻kye⁻ dsi⁺ ma⁺ dsa⁻ nää⁺ dsa⁻ hluyh⁺ nē⁺ dsoo⁻ kiyh⁺ ja⁻. ²² Ga⁻lloo⁻ koø⁻ jmi⁺ ga⁻ juu⁺ hi⁻ tä⁻ñee⁺ he⁻. Ya⁺ nää⁺ ängele mah⁺ ga⁻ tēēy⁻ lä⁻ ga⁻ tē⁻ koo⁻ kih⁺ Abraham. Lä⁻ ja⁻ ga⁻ juu⁺ dsa⁻ cha⁻ kuu⁺ he⁻ mah⁺ ga⁻ haa⁺ dsih⁺.

²³ Jee⁺ hääy⁺ cha⁻je⁻ jēēy⁻ wii⁺, ga⁻ chooyh⁺ mo⁻ nēē⁺, hi⁺ uu⁺ ga⁻ jēēy⁻ Abraham kyaä⁺h⁺ Lázaro täayh⁺ ko⁻ jøh⁺. ²⁴ He⁻ ja⁻ ga⁻ hlēēyh⁺ ki⁻gaa⁻, ga⁻ jäh⁺: “Tää⁺ Abraham, wa⁺ lä⁻ñih⁺ hoh⁺ ki⁻ jnä⁻. Wa⁺ mi⁺ gyuh⁺ Lázaro mi⁺ lle⁻ cha⁻gooy⁻ kyaä⁺h⁺ jmi⁺ mah⁺ cheey⁻ jee⁻ la⁻ mi⁺ gyuyh⁺ ko⁻ hi⁻ pih⁺ na⁻sihn⁺. Jēēh⁺, jēēn⁻ wii⁺ jwēte⁻ cha⁻je⁻ la⁻.” ²⁵ Pero ga⁻ jäh⁺ Abraham siyh⁺: “Gyuu⁻ kyaä⁺n⁺, mi⁺ dsooh⁺ hoh⁺ he⁻ ga⁻ ngēēh⁺ llu⁺ jwēte⁻ ta⁻ko⁻ jiih⁺ ma⁺ chaä⁺h⁺. Mah⁺ Lázaro ga⁻ ngēē⁺ hliih⁺. He⁻ ja⁻ chaay⁻ llu⁺ jee⁻ la⁻, mah⁺ hne⁻ jēēh⁺ wii⁺. ²⁶ Ma⁺ la⁻ ba⁺ ma⁺ hñah⁺ hnäh⁺ høø⁺ hnäh⁺. Ta⁺ jyoh⁺ ko⁻ taä⁻ cha⁻ koø⁻ ta⁻juh⁻ ñiih⁺ jee⁻ jnä⁻. Hi⁻ hnøø⁺ hwēē⁻ jee⁻ la⁻ mah⁺ dsa⁻ nääy⁺ jee⁻ na⁻ sa⁻ le⁻. Ni⁺ sa⁻ le⁻ ya⁺ nää⁺ hi⁻ tääh⁺ jee⁻ na⁻ jee⁻ tøø⁺h⁺ jnääh⁺ la⁻.”

²⁷ Pero dsa⁻ hi⁻ ma⁺ cha⁻ kuu⁺ he⁻ ga⁻ jäh⁺: “Chuun⁺ kyaä⁺h⁺ hne⁻, tää⁺ Abraham, cheē⁻ Lázaro cha⁻neh⁺ kih⁺ tää⁺ kyaä⁺n⁺. ²⁸ Jēēh⁺ chaä⁺ hñaa⁺ øøhn⁺. Hi⁻ he⁻ hnoon⁺ dsa⁻ hlēēyh⁺ mah⁺ lä⁻ ja⁻ mo⁻ so⁻ ya⁺ nääy⁺ jēēy⁻ wii⁺ lä⁻ jēēn⁻ la⁻.” ²⁹ Mah⁺ ga⁻ jäh⁺ Abraham siyh⁺: “Cha⁻ ba⁺ nuuh⁺ kih⁺ Moisé hi⁺ cha⁻ ba⁺ juu⁺ he⁻ ga⁻ hlēēh⁺ hi⁻ ga⁻ ngēē⁺ juu⁺ kih⁺ Dio jee⁻ täayh⁺ oo⁻. Wa⁺ jmeey⁺

he⁻ kih⁺ juu⁺ ja⁻.” ³⁰ Ja⁻ ga⁻ jäh⁺: “Ja⁻ lä⁻ ja⁻, tää⁺ Abraham. Wa⁺ ra⁺ jäh⁺ kih⁺ llaah⁺ jää⁺ hi⁻ ma⁺ na⁻ juu⁺ jee⁻ kiyh⁺, dsa⁻ jēeyh⁺ kyaä⁺h⁺ Dio.” ³¹ Pero ga⁻ jäh⁺ Abraham siyh⁺: “Cher⁺ mah⁺ sa⁻ ga⁻ jmeey⁺ he⁻ nuuh⁺ kih⁺ Moisé hi⁺ lä⁻ ja⁻ sa⁻ ga⁻ jmeey⁺ he⁻ juu⁺ he⁻ ga⁻ hlēēh⁺ hi⁻ ga⁻ ngēē⁺ juu⁺ kih⁺ Dio, ni⁺ lä⁻ ja⁻ sa⁻ lä⁻ heēy⁺ wa⁺ ra⁺ ga⁻ jēēy⁻ ma⁺ lä⁻ jiih⁺ jää⁺ hi⁻ ma⁺ na⁻ juu⁺.”

17

Goo⁻ la⁺ kih⁺ hi⁻ jmee⁺ tēh⁺ dsa⁻ kyaä⁺h⁺ (Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Mah⁺ ga⁻ siih⁺ Jesús discípulo kyaäy⁺: —Ma⁺ ra⁺ he⁻ gwa⁺ ba⁺ he⁻ jää⁺ jne⁺ jwē⁺ hliih⁺. Peer⁺ jwi⁺ dsa⁻ hi⁻ jmee⁺ dsa⁻ tēh⁺ dsa⁻ kyaä⁺h⁺. ² Peer⁺ jwi⁺ ba⁺ hi⁻ jmee⁺ dsa⁻ tēh⁺ jää⁺ hi⁻ mah⁺ la⁻ kyaä⁺h⁺ he⁻ hliih⁺. Llu⁺ ga⁻ la⁻ kiyh⁺ wa⁺ ra⁺ jäh⁺ kih⁺ hñuu⁺ dsa⁻ luuy⁺ koø⁻ cha⁻too⁺ kih⁺ molii⁺ mah⁺ jwää⁺ dsih⁺ cha⁻ jmi⁺ ñeeh⁺. ³ He⁻ ja⁻ jwēēhn⁺ hnäh⁺, leēh⁻ hnäh⁺ kyaä⁺h⁺ he⁻ ja⁻.

Cher⁺ mah⁺ jää⁺ øø⁺h⁺ ga⁻ hlääh⁻ kyaä⁺h⁺ hne⁻, hlēēh⁺ hñih⁺. Hi⁺ cher⁺ mah⁺ ga⁻ heēh⁻ bih⁺, jmee⁺ jäh⁺ hoh⁺ kiyh⁺. ⁴ Cher⁺ mah⁺ gyii⁺ jiih⁺ ga⁻ hlääyh⁻ kyaä⁺h⁺ hne⁻ koø⁻ jmi⁺, hi⁺ cher⁺ mah⁺ gyii⁺ jiih⁺ jäh⁺ ya⁺ chiiyh⁺ hne⁻: “Mo⁻ so⁻ jmeen⁻ ka⁻ läh⁺.” Ja⁻ jmeeh⁻ jøh⁻ hoh⁺ kiyh⁺.

⁵ He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh⁺ apóstole siyh⁺ Dsa⁻ jøø⁺h⁺ jnä⁻n:

—Jmee⁺ wa⁺ lä⁻ dsoo⁻ dsē⁻ jnääh⁺ cha⁻ ga⁻ miih⁺.

⁶ He⁻ ja⁻ ga⁻ jēēh⁻ Dsa⁻ jøø⁺h⁺ jnä⁻n juu⁺ kiyh⁺, ga⁻ siyh⁺:

—Wa⁺ ra⁺ jäh⁺ kih⁺ dsoo⁻ hoh⁺ hnäh⁺ ko⁻ hi⁻ pih⁺ lä⁻ koø⁻ te⁺ mi⁺ ju⁺ mostaza, le⁺ ba⁺ jwiih⁺ hnäh⁺ chaah⁺ hma⁺ sicómoro la⁻: “Cheh⁺ hñaa⁺h⁺ jee⁻ la⁻ mah⁺ gwa⁺ ta⁻ cha⁻ jmi⁺ ñeeh⁺.” Jmeey⁺ ba⁺ lä⁻ jwiih⁺ hñih⁺.

Hnøø⁺ jmee⁺ jne⁺ ta⁻ he⁻ kih⁺ øø⁺h⁺ jne⁺

⁷ Wa⁺ jmeen⁻, jää⁺ hnäh⁺ chaä⁺ jää⁺ moz⁻ kyaä⁺ hi⁻ kyah⁺ hwa⁺ o⁻ hi⁻ hää⁺ jah⁺. Wa⁺ ra⁺ jayh⁺, çche⁻ jwa⁺ jwiih⁺ hñih⁺: “Ngēē⁺, ña⁻ ya⁻ na⁻ nē⁺ mes⁻ mah⁺ kuh⁺ huh⁺?”

⁸ Lä⁻ la⁻ ba⁺ jwiih⁺ hñih⁺: “Jmee⁺ ma⁺ nuu⁺ kuhn⁺. Jmää⁺h⁺ hñaa⁺h⁺ mah⁺ jmee⁺ ta⁻ he⁻ kin⁺ ta⁻ ko⁻ jiih⁺ kuh⁺ huh⁺h⁺. Ja⁻ ga⁻ kuh⁺ huh⁺ hne⁻.” ⁹ Çche⁻ jwa⁺ jwiih⁺ hñih⁺ ti⁺hmaah⁺, kih⁺ he⁻ ma⁺ mi⁺ tey⁻ lä⁻ jē⁻ mada⁻ kya⁺h⁺? Go⁻ laa⁻n⁺ kin⁺ sa⁻ jmeeh⁺ hnäh⁺ lä⁻ ja⁻. ¹⁰ Lä⁻ ja⁻ ka⁻ läh⁺ hnäh⁺, wa⁺ ra⁺ ga⁻ mi⁺ teh⁻ hnäh⁺ lä⁻ jē⁻ mada⁻ he⁻ jmee⁺ Dio kyah⁺ hnäh⁺, jwah⁺ hnäh⁺: “Sa⁻ cha⁻ jmää⁺ jnääh⁺ ni⁺ miih⁺ kyah⁺. Jēēh⁺, lä⁻ ko⁻h⁺ te⁺ he⁻ ää⁻ jmi⁺ jmee⁺ jnääh⁺, ko⁻ ja⁻ ba⁺ ma⁺ jmee⁺ jnääh⁺.”

Ga⁻ mi⁺ hlää⁺ Jesús gyaä⁺ hi⁻ ma⁺ dsaah⁺ dsoo⁻ hmih⁺ øø⁺

¹¹ Lä⁻ koø⁻ ma⁺ hää⁺ Jesús jwē⁺ ngooy⁺ ta⁻ Jerusalén, ga⁻ ngēēy⁻ ya⁺ jwi⁺ kih⁺ hwa⁺ Samária kyaä⁺h⁺ kih⁺ hwa⁺ Galilea.

12 Lā'koo' ma' ga'hey' koo' jwii' mäh', gyaa' dsa' nūuh' hī' ma' dsaah' dsoo' hmih' hoo', ya' nää' ga' mi' jee' Jesús. Pero uu' ba' ga' taa'yh'. 13 Ga' hlēēyh' kī' gaa', ma' jāyh':

—Jesús, hne' hī' laah' ta' jwoh', wa' lā' nīh' hoh' kyaa' jnāäh'.

14 Ma' ga' jēē' Jesús lā' jēē' dsa' dsaah' he', ga' siiyh':

—Go' nää' hnäh', go' hāäh' hnäh' hñaa'h' jmi' dsa' mah' jēē' he' ma' jā' kyah' hnäh'.

Ta'ko' jiih' jee' ga' nāāy' ja', ga' āäh' go' te' hmih' oo' ja'.

15 Jaa' jee' lā' jēē' kih' gyaa' dsa' he', ma' ga' jēē' ma' jā' go' te' kiyh', ga' jee' ka' lāh', kway' tī'hmaah' kih' Dio hlēēyh' kī' gaa'. 16 Ga' juuyh' jnēy' ga' jluuy' hñiiy' lā' ga' tē' hwa' hu' tū' Jesús, ga' kwēēyh' tī'hmaah'. Dsa' he' ma' chaa' Samária. 17 Mah' ga' jāh' Jesús siiyh':

—¿Ja', gyaa' dsa' hī' ma' jā' kih'? ¿Ha' ba' tāäh' jñah' ga' nū'?' 18 Dsa' chaa' uu' la', ma' la' hī' la' ba' ma' kēh' kwa' tī'hmaah' kih' Dio.

19 Mah' ga' siiyh' dsa' hī' ma' dsaah' he':
—Noo', gwaah' ba' hne' kyah'. Ma' hlaa' ba' hne' kih' he' ma' lā' dsoo' hoh'.

Ga' jāh' Jesús ha' lā' le' wa'ra' ga' tē' jee' jāyh'

(Mt. 24:23-28, 36-41)

20 Ga' ngii' dsa' fariseo juu' kih' Jesús:

—¿Lih' ba' lloo' jmi' jmee' Dio hih'?

He' ja' ga' jāh' Jesús siiyh':

—Sa' la' jnā' hā' wa'ra' ga' lōo' jāā' Dio dsa' lā' hih' kih'. 21 Ni' jaa' sa' jāh': “Jee' la' jmee' Dio hih' o' jee' oo' ba' jmeey' hih'.” Jēēh', lā' koo' jāā' Dio dsa' lā' hih' kih' ma' cha' ba' jee' jnān'.

22 Hi' ga' jāyh' siiyh' discípulo kyaay':

—Lloo' koo' jmi' lā' hnooh' hnäh' wa' jāh' na' ga' juh' Hī' ga' lēē' ngo' la', pero sa' jāhn' jmi' he' hnooh' hnäh'. 23 Ma' ja' ko' llaa' jāh': “Hij' Jesús ma' jāh', hij' cheh' na' o' hij' cheh' jee' oo' go' jēē' hnäh'.” Pero ta' go' nāā' hnäh', ta' lla' lle' hnäh' kaah' kiyh'. 24 Jēēh', lā' koo' jmee' je' nīh' wa'ra' ga' hih', dsa' lā' jnā' lā' ga' dsa' jmi' gyaa', ja' ba' lā' ja' le' wa'ra' jah' Hī' ga' lēē' ngo' la'.

25 Pero to' nē' jmee' bii' jēēn' wii', dsa' chaa' na' jmāāy' jnā' ta' koo'. 26 Lā' koo' ga' la' jmi' kih' Noé, lā' ja' ka' lāh' le' wa'ra' ga' tē' jee' jāh' Hī' ga' lēē' ngo' la'.

27 Ma' kuh' ma' hih' dsa', ma' dsa' jēē' goo' dsa' lā' jiih' ga' lloo' jmi' ga' he' Noé neh' barco. Jmi' ja' ja' jmi' juuh' mah' ga' jngiih' kih' lā' jēē'.

28 Ja' ba' lā' ja' ga' la' jmi' kih' Lot. Ma' kuh' ma' hih' dsa', ma' tāäh' hī' la', ma' tāäh' hī' hñii', ma' tāäh' hī' jngēē' mi' hma' hī' ma' tāäh' hī' jmee' hne'. 29 Pero jmi' ma' ya' hēē' Lot jwii' Sodoma, ga' hla' gyaah' si'je' kyaah' azufre he' ga' jngiih' kih' lā' jēē'. 30 Lā' ja' le' ka' lāh' jmi' wa'ra' ga' lā' jnāā' Hī' ga' lēē' ngo' la'.

31 Jmi' ja', hī' tāäh' jee' ga' tē' to' jwēē' hne' wa' jñaa'y' mah' wa' kyaah' bih'. Sa' wa' kyey' he' tāäh' cha'neh' kiyh'. Hī' tāäh' jee' nuu' kih' lā' ja' sa' wa' lla' nāāy' cha'neh' kiyh'. 32 Ja' mi' dsooh' hoh' hnäh' lā' koo' ga' la' kih' mé' Lot. 33 Lā' jēē' hī' hnooh' ha' lā' jee' lāāy' hñii', juuy' ba'. Pero lā' jēē' hī' kwaā' hñii' juu', hī' he' ba' lāā'.

34 He' ja' jwēēhn' hnäh', hwē' he' jāhn' ja', na' saa' uu' nē' jii'. Jaa' he' tēēy', hī' hī' jaa' he' jā'. 35 Uu' dsa' mē' tāäh' dsē' hor' ja'. Jaa' he' tēēy' hī' hī' jaa' he' jā'. 36 Ma' ja' uu' dsa' tāäh' jee' nuu' kih' jmee' ta'. Jaa' he' tēēy' hī' hī' jaa' he' jā'.

37 He' ja' ga' jāh' discípulo he' siiyh':
—¿Ha' ba' ja', Dsa' jōōh' kyaan'?

Mah' ga' jāh' Jesús siiyh':
—Jee' kyaā' hī' ma' na' juu', jee' ja' kuh' tu' siih'.

18

Juu' na' hmāā' lā' koo' la' kih' jwēē' kyaah' dsa' mē' hñii'

1 Ga' hlēēh' ka' lāh' Jesús juu' na' hmāā' mah' mi' tēēy' discípulo kyaay' he' jmee' bii' ngiiy' kiyh' lā' jē' jmi' kyaah' Dio hī' sa' hnōō' hwaay' he' chuuy' kyaah' Dio. 2 Ga' jāyh' siiyh':

—Koo' jwii' juuh' ma' chaa' jaa' jwēē' hī' sa' ma' gah' Dio ni' sa' ma' jmeey' he' kih' dsa'. 3 Jee' jwii' ja', ma' chaa' jaa' dsa' mē' hñii' hī' ma' dsoo' nē'ta' kih' jwēē' he', ma' jāyh' siiyh': “Lla' ta' kin' kyaah' dsa' hī' jmeeh' jnā'.”

4 Ga' lā' hñii' cha' miih' jmi' sa' ga' hii' jwēē' he' ma' lla' ta' kih' dsa' mē' he'. Kēē' ga' ga' jmeey' hu' dsē': “Ma' ke' sa' gahn' Dio, ni' sa' jmeen' he' kih' dsa', 5 pero ma' ra' he' jmeen' ba' he' kih' dsa' mē' hñii' hī' chuuy' kyaah' jnā'. Jēēh', cher' mah' lā' ma' ngoo' la' ba' gway' nē'ta' kin', lā' dsēēh' dsēn' kyaah' jnih'.”

6 Hi' ga' hlēēh' ga' Dsa' jōōh' jnān':

—Kye' da' hnäh' kwaat' kwan' ha' lā' ga' jmee' jwēē' hī' hñaa' dsē' he'. 7 ¿Che' jwa' sa' jmee' Dio he' kih' dsa' hī' na' llēēh' kyaay' hī' tāäh' ngii' kiyh' lā' jmi' lā' hwē'?

8 ¿Che' lā' hñii' jee' kiyh', laah' hnäh'? 8 Jwēēhn' hnäh', chah' ba' jeeh' Dio kiyh'. Pero wa'ra' jah' Hī' ga' lēē' ngo' la', ¿che' lā' ma' chaa' ja' ba' dsa' hī' jmee' dsoo' dsē' kiyh'?

Juu' na' hmāā' lā' koo' la' kih' fariseo kyaah' hī' ma' koo' ku' sih'

9 Hi' ga' hlēēh' Jesús ka' lāh' jyoh' juu' na' hmāā'. Ga' hlēēyh' dsa' hī' ma' jmee' kwaat' laa' jaa' hī' lluu' mah' ma' na' hāāy' dsa'. 10 Uu' dsa' ga' wii' jee' chih' gwah' na' ngiiy' kiyh' kih' Dio. Jaa' he' fariseo, hī' jaa' he' hī' koo' ku' sih'.

11 Dsa' fariseo he' na' cheyh' ma' hlēēyh' lā' la' kyaah' Dio: “Dio kyaan', kwan' tī'hmaah'

kyah'. Jëeh' sa' laan' lä' koo' laa' jee' lä' jëe' dsa', dsa' hi' hii', hi' sa' mi'teh', hi' ngë' kyaah' wa' hi' cha' hi' hyaa', ni' sa' laan' lä' koo' laa' hi' koo' ku'sih' hi' cheh' oo'.
 12 To' jiih' koo' seman' sa' kuh' huhn' mah' ngii' mën' kin' kyah' hne'. Kih' lä' jë' he' lihñ', kwa' ba' jnä' gya' kih' lä' koo' hña'loo'." 13 Pero hi' koo' ku'sih' he', uu' ga' miih' ma' cheyh'. Ni' miih' sa' ga' tuu' dsëy' ma' chooy' nëy' ta' gyuuñh'. Ma' cheyh' kiiy' mo' dsëy', ma' jäh'y': "Hne' Dio kyaan', wa' lä' ñih' hoh' ki' jnä', cha' miih' he' hliih' ma' jmeen'." 14 He' ja' jwëehn' hnäh', ma' ga' hwëy' gwah' ga' näay' kiyh', hi' koo' ku'sih' he' ga' jäh'y' llu' cha' né' Dio. Pero dsa' fariseo he' sa' ga' jäh'y' llu'. Jëeh', lä' jëe' hi' jmää' hñii' kaah', hi' he' jäh' ta' hwa' go'te'. Pero hi' jmää' hñii' hwaä', hi' he' ba' lee' jøøh'.

Ga' mi' jää' Jesús gyuu'
 (Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

15 Ma' dsa' näa' dsa' dsa' jää' gyuu' kyaä' cha' né' Jesús mah' kye'y' gooy' né' kiyh'. Pero ma' ga' jëe' discipulo kyaay', ga' jüuyh' kih' dsa' hi' ma' jää' gyuu' he'. 16 He' ja' ga' tëeh' Jesús discipulo kyaay', ga' süyh':

—Kwa' jwë' ya' nää' gyuu' ta' la' kin'. Ta' ha' hnäh' kiyh', jëeh' hi' laa' lä' koo' gyuu', hi' he' ba' jäh' Dio lä' hih' kih'. 17 Ma' ra' ju'dsoo' jwëehn' hnäh', hi' sa' heeh' jäh' Dio lä' hih' kih' lä' koo' heeh' jäh' gyuu', sa' heyh' jee' jmee' Dio hih'.

Jaa' dsa' kwaä' hi' cha' kuu' ga' hlëeh' kyaah' Jesús

(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

18 Jaa' dsa' hi' ma' kye' né' ga' ngii' juu' kih' Jesús, ga' jäh'y':

—Hne' hi' laa' Ta' jwoh' lluu', ¿hee' hnøø' jmeen' mah' tëehn' jee' mo' so' juun'?

19 He' ja' ga' jäh' Jesús süyh':

—¿Che' ñeh' hne' he' laan' lluu'? Jëeh' ni' jaa' hi' lluu' sa' chaa', jaa' Dio ba' hi' lluu'. 20 Ma' kyuuh' ba' hne' lä' jë' mada' kih' Dio: "Ta' kaah' hi' laa' kyaä' jñah', ta' jngëeh' dsa', ta' hi' kih' dsa', ta' jmee' dsoo' kih' juu' ta' juu'. Wa' hnaah' maa' kyaah', tää' kyaah'."

21 He' ja' ga' jäh' dsa' he' süyh':

—Lä' jë' he' na' ma' mi'ten' lä' jiih' ma' mänñ'.

22 Ma' ga' nuu' Jesús he' ga' jäh' dsa' he' lä' ja', he' ja' ga' süyh' ka' läh':

—Hnøø' ga' koo' he' jmeeh'. Gwaah' go' hñii' lä' jë' he' cha' kyah' mah' go' kwëeh' hi' tä' ñee'. Lä' ja' ba' lä' cha' cha' miih' kyah' gyuuñh' jmi' gyuu'. Ja' ga' na' ñeeh' mah' jmeen' ko' jøh' —ga' jäh' Jesús.

23 Ma' ga' nuu' dsa' he' juu' ja', ga' lä' meeh' dsëy' jwërte' kih' he' ma' chay' cha' miih' kuu'. 24 Ma' ga' jëe'

Jesús ga' lä' meeh' dsëy' cha' miih', he' ja' ga' jäh'y':

—Ha' koh' sa' jwëeh' la' kih' dsa' cha' kuu' heyh' jee' jmee' Dio hih'. 25 Sa' ga' jwëeh' la' kih' jaa' camey', ngëe' to' gwa' koo' hma' kuu' lä' koh' ga' he' heh' jaa' dsa' cha' kuu' jee' jmee' Dio hih'.

26 Lä' jëe' hi' ga' nuu' juu' la', ga' jäh'y':

—¿Hii' ba' lää' ja'?

27 He' ja' ga' jäh' Jesús süyh':

—He' sa' lä' k'eh' dsa' jmi' jmee', Dio ba' lih' jmee'.

28 Mah' ga' jäh' Pee' süyh':

—Ma' jäh' ba' lä' jë' he' cha' kyaä' jnääh' mah' ma' ya' nøø' jnääh' kyaah' hne'.

29 He' ja' ga' jäh' Jesús süyh':

—Ma' ra' ju'dsoo' jwëehn' hnäh'. Lä' jëe' hi' ma' tuu' dsë' ma' hwëe' cha' neh' kih', hi' ma' beey' cho' jmiy', øøyh', mëy', chih' kyaay' kih' he' hnøøy' jmeey' lä' koo' la' mada' kih' Dio, 30 hi' he' hyoh' cha' ga' miih' jmi' gyuu' la'. Hi' jmi' gyuu' he' na' ga' jäh', tëëy' jee' mo' so' juuy'.

Ngoo' hnë' jiih' jmeeh' Jesús juu' he' juuy'
 (Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

31 Ga' tëeh' Jesús kah' lä' jëe' gya' tuu' discipulo kyaay' mah' ga' süyh':

—Na' maan' ta' Jerusalén mah' lä' te' lä' jë' he' ga' sii' lä' jëe' hi' ga' ngëe' juu' kih' Dio llo' joo' lä' koo' ga' süy' kih' Hi' ga' lëe' ngo' la'. 32 Jee' ja' taayh' jnä' ja' goo' dsa' hi' sa' laa' judiu mah' mi' kwayh' jnä', ta' haayh' jnä', mah' ti' hñey' jnä'. 33 Ma' ngëe' ma' jmi' ma' baay' jnä', ja' ga' jngëeyh' jnä'. Pero lä' jiihn' ka' läh' ga' ma' hya' hnë' jmi'.

34 Pero ni' jaa' discipulo kyaay' he' sa' ga' lä' ngëe' he' juu' ja' ma' hlëeyh'. Kih' discipulo he' ma' la' lä' koh' juu' na' hmää' ba'. He' ja' sa' ga' lä' ngëey' hee' ma' hnøø' jäh' juu' ja'.

Ga' mi' hlää' Jesús jaa' dsa' tuu'
 (Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

35 Ma' ngoo' ya' jäh' Jesús chuuh' jwii' Jericó, koo' jwë' ja' ma' gya' jaa' dsa' tuu' hi' ma' chuu' kyaah' dsa' hi' ma' dsa' ngëe' jee' ja'. 36 Ma' ga' nuu' dsa' tuu' he' dsa' ngëe' jwëe' dsa' mah' ga' ngüy' juu':

—¿Hee' na' jmee' dsa' hi' ga' nää' na'?

37 Mah' ga' jmeeh' dsa' juu' kiyh':

—Jesús dsa' chaa' Nazaret ba' na' hi' dsa' ngëe' cha' jwë' la'.

38 Ja' ga' ga' hlëeyh' ki' gaa', ga' jäh'y':

—Jesús, hne' hi' laa' sa' ju' kih' David, wa' lä' ñih' hoh' ki' jnä'.

39 Lä' jëe' dsa' hi' ga' nää' ta' cha' né' Jesús, ga' jüuyh' kih' dsa' tuu' he' mah' mo' so' ma' tooyh' miih'. Pero dsa' tuu' he' cha' ga' miih' ma' tooyh' miih':

—Hne' hi' laa' sa' ju' kih' David, wa' lä' ñih' hoh' ki' jnä'.

40 Ja-ga' ga' noo- Jesús. Ga-jmeey' mada- na'kyaay' hi- taa' he' chuh' kiyh'. Ma' ga'llooy' chuh', ga-ngii' Jesús juu' kiyh'.
41 Ga-jäyh' siiyh':

—Hee' hnooh' jmeen' kyah'?

Mah' ga-jäh' dsa' taa' he':

—Dsa jöøh' kyaan', hnoon' lä-jnä' mi nën'.

42 —Wa' lä-jnä' ba' mi'nëh'. Ma-hlaa' ba' hne' kih' he' ma-lä-dsoo' hoh' —ga-jäh' Jesús siiyh'.

43 Lä'chah' ja- ga-lä-jnä' mi'nëy'. Mah' ngooy' kyaah' Jesús, kway' ti'hmaah' kih' Dio. Hi' lä-jëe' dsa- hi' ma-tääh' jee' ja- ma' kway' ti'hmaah' kih' Dio ka-läh'.

19

Juu' kih' Zaqueo

1 Ma' ga' he' Jesús jee' jwii' Jericó, ngoo' bih' háäy' jwë'. 2 Jee' ja' ma' gya' jaa' dsa- cha- kuu' hi- ma' chee' Zaqueo, dsa-jöøh' kyaa' lä-jëe' hi- ma' koo' ku'sih'. 3 Ma' hnooy' ma' jëey' Jesús. Pero sa- ga-tëey' ma' jëey' jee' kih' jwëe' dsa-, jëeh' ma' laay' jaa' dsa- bëeh' pih'. 4 He-ja- ngooy' ko-chih' ta' cha'në'. Ga-wiiy' gyuah' hma- sicómoro mah' jëey' Jesús. Jëeh' ta' ja' ma' dsa-ngëëy'. 5 Ma' ya-jäh' Jesús jee' ja', ga-jëey' ta' gyuah', ga-jëey' Zaqueo llee' gyuah' hma-. Mah' ga-siiyh':

—Zaqueo, jñaa' na'koh' jee' na-. Jëeh', na' jmee' bii' na-jän' cha'neh' kyah'.

6 Ja' ga' ga-jñaa'y' ko-chih'. Peer' jëe- dsëy' ga-tëey' cha'neh' kiyh'. 7 Ma' ga-jëe' lä-jëe' dsa- he', ga-löoy' hlëeyh' wii' kih' Jesús, kih' he- ga-jäy' cha'neh' kih' jaa' dsa- wa' hi- cha- hi-. 8 Mah' ga' noo- Zaqueo jee' ma' gya', ga-jäyh' siiyh' Dsa jöøh' jñan':

—Dsa jöøh' kyaan', kwan' to'dsaah' he- cha- kin' kwëehn' dsa- hi- ta' ñee'. Lä-jëe' hi- ma- hiih' kuu' kih', ngëen' kiyh' kye' juh'.

9 Mah' ga-jäh' Jesús siiyh':

—Na' ma-laa' lä-jëe' dsa- hi- tääh' cha'neh' la-. Jëeh', dsa-nuuh' la-, laa' ja-ba' sa-ju- kih' Abraham ka-läh'. 10 Jëeh', Hi' ga-lëe' ngo' la-, ma-jay' hnaayh' hi- na-hëe' mah' lääy'.

Juu' na-hmäa' lä-koo' la' kih' uu- dsa- hi- ga-jmee' ta' kyaah' kuu'
(Mt. 25:14-30)

11 Ma' tääh' dsa- ma' nuu- kih' Jesús, he-ja- ga-hlëeyh' juu' na-hmäa' lä-la-. Jëeh' ma' ngoo' ya-jäyh' kih' Jerusalén hi- ma' jmee' dsa- hu' dsë-, lä'chah' ja- ma' lee' Jesús dsa-ta' mah' jmeey' hih' kih' dsa-gooy'. 12 He-ja- ga-jäh' Jesús siiyh':

—Ma' chaa' jaa' dsa-jöøh' hi- ngoo' jee' jwii' uu' jee' hñaa' dsih' leey' dsa-ta' jöøh', ja-ga' jäyh' gooy'. 13 Jää' ja' ga' ya-hëey', ga-tëeyh' gyaa' moz' kyaay'. Ga-kwëeyh' ma- koo- chooh' kuu' lä-jaay'. Mah'

ga-siiyh': "Jmee' hnäh' ta' kyaah' kuu' la-, ta'ko-jiih' lä-hëen'." 14 Pero dsa- hi- ma' tääh' jee' jwii' ja-, ma' na-hööh' kih' dsa-jöøh' he'. He-ja- ga-cheey' dsa- kaah' kiyh' hi- dsa-jäh' jee' ja': "Sa- hnöø- jnääh' lee' dsa- na- dsa-ta' kyaa' jnääh'."

15 'Lä-koo' ma' jäh' dsa-jöøh' he', ma-ngëe' ma-hñaa'y' ta', ga-jmeey' mada- dsa-tëeyh' moz' hi- ga-kwëeyh' kuu' mah' jëey' ta' koo- te' kuu' ma-lih' moz' he'.

16 Ja' hi- to-në' he', ga-jäyh' siiyh': "Dsa jöøh' kyaan', kyaah' kuu' kyah' ma-lih' koo' ga' gya' lä-koo' te' he' ga-kwëeh' jnä'." 17 Dsa-ta' jöøh' he' ga-jäh' siiyh': "Llu' ba' ta' kyah', hne' moz' lluu' kyaan'. Kih' he- ma-mi-teh' kyaah' miih' he- ga-toohn' gooh-, leeh' dsa-ta' kih' gya' jwii'." 18 Ja' hi- jñah' he' hi- ga-jäh': "Dsa-jöøh' kyaan', kuu' kyah' ma-lih' hñaa' juh' lä-koh' te' kuu' he- ga-kwëeh' jnä'." 19 Hi' ga-siiyh' ka-läh' hi- he': "Hne- ka-läh' leeh' dsa-ta' kih' hñaa' jwii'."

20 Hi' ja' jñah' ka-läh' hi- ga-jäh': "Dsa-jöøh' kyaan', hee' kuu' kyah' la-, ga-löon' lluu' kyaah' hmiih' dsa-luu'. 21 Jëeh', ga-lä-gohn' kyaah' hne- kih' he- hääh' kyaah' ta' kyah'. Jmeeh' kyah' he- la' kih' jñah' hi- chooh' ta' jee' sa- jngëeh'." 22 Mah' ga-jäyh' siiyh': "He' ba' che- hlëeh' hne' moz'. Kyaah' ja-ba' juu' he- ma-hlëeh' llan' ta' kyah'. Ma- ñeh' ba' hne' he- hään', mah' jmeen' kin' he- la' kih' jñah' hi- choohn' ta' jee' sa' ma-jngëen'." 23 He-la' sa- ga-töøh' kuu' kin' banco mah' ma-la' ma-jahn' ma-ngëeh' kin' lä-kye' sa-joo' kih'?" 24 Mah' ga-siiyh' lä-jëe' hi- ma-tääh' jee' ja': "Jñuuh' hnäh' kuu' he- chooyh' na- mah' kwëeh' hnäh' hi- cha- kih' gya' koo' na'." 25 Dsa- he' ga-jäh' siiyh': "Dsa-jöøh' kyaan', pero dsa- na- cha- ba' kiyh' gya' koo' na'." 26 Pero jwëehn' hnäh': "Hi- cha- kih', hyooh' cha-ga-miih'. Mah' hi- cha- miih' kih', dsa-jñuh' go-te' ba' he- cha- kiyh'." 27 Lä-ja- ka-läh' lä-jëe' hi- na-hööh' kin', hi- sa' ma-hnöø' ma' jmeen' hih' kih', go-kyaa' kyaan' ta- la- mah' kuh' luuy' cha'nën' la'."

Ga-he' Jesús na-dsëe- burr- jwii- Jerusalén
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

28 Ma-ngëe' ma-hlëeh' Jesús juu' ja-, ga-hey' jwë' ngooy' ta' Jerusalén. 29 Ma' ngooy' ya-chuyh' jwii- Betfagë kyaah' Betania, jäh' kih' moh' he- chee' Olivo, ga-cheey' uu' discipulo kyaay'. 30 Ga-siiyh':

—Go-nää' hnäh' ta' jee' jwii- mäh' he- nöø' ta' cha'në'. Wa-ra- ga-tëeh' hnäh' jee' oo', jnääh' hnäh' jaa- burr- mäh' hi- na-hñuuh', hi- sa' ga- ma-wii' dsa-. Ja- cheeh' hnäh' mah' ya-jääh' hnäh' ta' la'. 31 Cher' mah' chaa' hi- ga-ngii' juu' kyah'

hnäh' he-la' cheeh' hnäh' burr- na-, ja-
jwüh' hnih' lä-la-: "Jmee- bii' kih' Dsa-jøðh'
kyaä' jnääh' ba' la-."

³² He-ja- ga-naä' ba' hi- ga-cheey' he'. Hi-
ga-jnääh' ba' lä-koh' ga-jäh'. ³³ Lä-koq-
ma' tääh' cheeyh' burr- he', ga-jäh'
dsa-juu' burr- süyh':

—¿He-la' cheeh' hnäh' burr- na-?

³⁴ Mah' ga-jäh' discípulo he' süyh':

—He- jmee- bii' kih' Dsa-jøðh' jnän' ba'
la-.

³⁵ He-ja- na-jääh' burr- he' jee' cheh'
Jesús mah' ga-kye- dsa- hmäh' kih' ka'luu'
burr-. Ja' ga' ga-wii' Jesús burr- he'.

³⁶ Lä-koq- ma' ngoo' Jesús, lä-jëe' dsa-
ma' ja- hmäh' kih' lä- hä' jwë'. ³⁷ Ma'
ngoo' ya' jäh' jyoo' kih' moh' Olivo, peer'
ma' chaa' llu' lä-jëe' dsa- kyaay' hi- ma'
chaa' kaah' kiyh'. Ma' tooyh' miih', kway'
ti'hmaah' kih' Dio kih' lä-jëe' he- juh' gaä-
he- ga-jëey'. ³⁸ Ma' jäh':

—¿Dio kyaah' Dsa-jøðh' jnän' hi- ja' na-
lä' hih' kiyh'! Wa' hii' ti' gyuu' jmi' gyuu'.
¿He- ba' che- jøðh' laä' hi- gya' gyuu'!

³⁹ Ja' ga' ko-llaä' fariseo hi- ma' tääh' jee'
kih' dsa- he' ga-jäh':

—Ta- jwöh', ta- kwa- jwë' hlëeh' discípulo
kyaah' lä-na-.

⁴⁰ He-ja- ga-jäh' Jesús süyh':

—Jwëehn- hnäh', cher'mah' dsa- la-
ga-tu' hlëeh' lä-na-, kuü' he- tääh' la- hlëeh'
llay'.

⁴¹ Lä-koq- ma' ga-tëë' Jesús chuh' kih'
Jerusalén, ga-jëey' ta- jee' jwii- ja-. Peer'
ga-ki' ga-hooyh' kih' dsa- chaa- jee' ja-.

⁴² Hi- ga-jäh':

—He- ba' che- llu' kyah' hnäh', wa-ra- jäh'
kih' lä-ngëeh' hnäh' jmi' na', hii- na- hi-
lee' jmee' hii' ti' kyah' hnäh'. Pero sa- jnä'
he- ja- kyah' hnäh' na' ga-juh-. ⁴³ Jëeh', ja-
jmi' hliih' kyah' hnäh'. Dsa- hi- na-høðh'
kyah' hnäh' dsa-taayh' lä'ku' lä-jii' jee' jwii-
kyah' hnäh' mah' saayh' hnäh' lä-hii' në'
go-te-. Ni- ko-taa' mo-so' cha- jee' lääh'
hnäh'. ⁴⁴ Soh'hlay' go-te- na'hyah- he-
na-jnë- jwii- kyah' hnäh'. Ja- jiih' ma-jaa'
hnäh' kih' dsa- he'. Soh'hla' mi'kuu' he- la-
na'hyah-, kih' he- sa- ga-jmeeh' hnäh' he-
he- ja' hi- ma-lääh' hnäh'.

*Ga-hwëë' Jesús dsa- hi- ma-tääh' hni' jee'
chih' gwah'*

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Ma' ga-he' Jesús jee' chih' gwah' juuh',
ga-løoy' hëey' kih' lä-jëe' dsa- hi- ma-lla-
hmoo'h' jee' ja-. ⁴⁶ Mah' ga-süyh':

—Lä-la- na-sii' juu' kih' Dio: "Hne- kin-
lä-chee' hne- jee' ngii' dsa- kih' Dio." Pero
ma-jmeeh' hnäh' lä-koq- too- jee' dsa-taah'
dsa-hii- ba'.

⁴⁷ Koq- jmi' koq- jmi' ma' hlëeh- Jesús
dsa- jee' chih' gwah'. Pero lä-jëe' dsa-kaah'

kyaä' jmi-dsa- kyaah' ta-jwöh' kyaä' ley
kyaah' dsa-kaah' kih' jee' jwii- ja-, ma'
hnøoy' ma' jngëeyh' Jesús. ⁴⁸ Sa- ga-jnøoyh'
ha- lä- ma' jmeey' mah' ma' jngëeyh' Jesús,
jëeh' jwëe' dsa- ma-tääh' jëe- koq- hwëh-,
nuuy- juu' he- kwa' Jesús.

20

*He-ja' gyuu' ba' hih' he- jmee' Jesús
(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)*

¹ Koq- jmi' ma' cheh' Jesús hlëeyh-
dsa- ju'hmëe' jee' chih' gwah' ma' ya- naä'
dsa-kaah' kyaä' jmi-dsa- kyaah' ta-jwöh'
kyaä' ley ko-jøh' kyaah' dsa-gyuu'. ² Mah'
ga-jäh' süyh' Jesús:

—Chiih' jnääh'. ¿Che' cha- jwë' kyah' he-
jmeeh- lä-jëe' he- na-? ¿Hii- kih' hih' he-
jmeeh- lä-na-?

³ He-ja- ga-jëeh- Jesús juu' kiyh',
ga-süyh':

—Ngüin' koq- mi'juu' kyah' hnäh' ka-läh'.
Jëeh' da' hnäh' kin' jää', ja' ga-jwahn' hi-
kih' hih' he- jmeen- lä-la-. ⁴ ¿Hii- ga-jmee'
hih' he- ga'chaa' Jwaa' dsa- jmi', che' Dio
o che' dsa-ñuu'?

⁵ Jee' tääh' ja- ma' llay- juu' kyaah'
dsa-kyaayh', ma' jäh':

—Cher'mah' ga-jäh' jne', hih' kih' Dio ba'
ja-, Jesús jäh': "¿He-la' sa- ga-lä-dsoo' hoh'
hnäh' kiyh' ga- ja-?" ⁶ Hi- cher'mah' ga-jäh'
jne', ja' hih' kih' dsa- ba' ja-, lä-jëe' dsa- te'
kuu' jnän', jëeh', lä-jëe' hi- he' jmeey' dsoo'
Jwaa' ma' laä' jaa- hi- ma-ngëe- juu' kih'
Dio.

⁷ He-ja- ga-jäh' ga-süyh' Jesús:

—Sa- ñe' jnääh' hi- kih' hih' ja' Jwaa- he-
ga'chaa' dsa- jmi'.

⁸ Mah' ga-jëeh- Jesús juu' kiyh' ka-läh',
ga-süyh':

—Ni- jnä' sa- jmeehn- juu' hi- ga-jmee'
hih' he- jmeen- lä-la-.

*Juu' na-hmää' lä-koq- la' kih' dsa- hi-
ga-høø' ta' kih' jñah'*

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Hi- ga-løoy' hlëeyh- dsa- juu' na-hmää'
lä-la-:

—Jaa- dsa- ga-tää' koq- naä' chaah' wii-
jeh'. Mah' ga-tooyh- goo- dsa- he- høoy'
ma' to'dsaah'. Ja' ga- ya-hëey' ngoo', jee'
ga-lä-hëey' cha- miih- jmi'. ¹⁰ Ma' ga-lloo'
jii- kih' mi' jeh' ja-, ga-cheey' jaa- moz-
kyaay' jee' ma-tääh' dsa- høø' ta' kiyh' mah'
ma' kooy' hëey' he- ma-tëëy-. Pero dsa- hi-
ma-høø' chaah' jeh' ja-, ga-kway' kih' moz-
he' mah' ga-hëey' kih' ta-jmah'. ¹¹ Ga-cheey'
jñah' ka-läh' moz- kyaay'. Hi- he' ka-läh'
ga-jmi' ga-baa' dsih', ga-lley- o-hih' kih'
mah' ga-cheeyh- ta-jmah'. ¹² Ga-të' hnë-
jiih' ga-cheey' jñah' moz- kyaay'. Pero dsa-
hi- ma-tääh' jmee- ta- jee' ja-, lä-ja- ka-läh'
ga-jmeeyh- dsoo' mah' ga-hëey' kih' go-te-.

13 Hi⁻ dsa⁻ jua⁻ chaah⁻ jeh⁻ ja⁻, ma⁻ jmeey⁻ huu⁻ dsē⁻: “¿Ha⁻ lā⁻ jmeen⁻? Go⁻ cheen⁻ jaa⁻ chih⁻ kyaan⁻ nāā⁻ ga⁻ hi⁻ hnaan⁻, ha⁻ ga⁻ che⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻ llooy⁻, jmeey⁻ he⁻ kih⁻.”
 14 Pero dsa⁻ hi⁻ ma⁻ hoo⁻ chaah⁻ jeh⁻ ja⁻, ma⁻ ga⁻ jēey⁻ ja⁻ chih⁻ he⁻, ga⁻ taayh⁻ ga⁻ llay⁻ juu⁻, ga⁻ jāyh⁻: “Hi⁻ oo⁻ na⁻ jā⁻ kyaah⁻ ta⁻ la⁻. Wa⁻ jngēēh⁻ jnih⁻ mah⁻ jān⁻ kyaah⁻ heey⁻ he⁻ ma⁻ tēēy⁻.” 15 He⁻ ja⁻ ga⁻ lleey⁻ ta⁻ ka⁻ hne⁻ jee⁻ ma⁻ na⁻ jnāā⁻ chaah⁻ jeh⁻ ja⁻ mah⁻ na⁻ jngēēyh⁻.

¿Hee⁻ ba⁻ jmee⁻ dsa⁻ jua⁻ chaah⁻ jeh⁻ kih⁻ hi⁻ hoo⁻ ta⁻ kiyh⁻, laah⁻ hnāh⁻? 16 Lloo⁻ dsa⁻ jua⁻ jeh⁻ mah⁻ mi⁻ llaay⁻ hi⁻ jmee⁻ ta⁻ ja⁻ mah⁻ tooyh⁻ goo⁻ jñah⁻ hi⁻ jmee⁻ ta⁻ kiyh⁻ —ga⁻ jāh⁻ Jesús.

Ma⁻ ga⁻ nuu⁻ lā⁻ jēē⁻ dsa⁻ he⁻ juu⁻ ja⁻, ga⁻ jāyh⁻:

—Ja⁻ wa⁻ kwa⁻ Dio⁻ jwē⁻ jmeen⁻ lā⁻ ja⁻!

17 Ma⁻ cheh⁻ Jesús jēē⁻ lā⁻ jēē⁻ dsa⁻ he⁻ mah⁻ ga⁻ siyh⁻:

—¿Hee⁻ hnoo⁻ jāh⁻ he⁻ na⁻ sih⁻ lā⁻ la⁻?: Ja⁻ ba⁻ kuū⁻ he⁻ sa⁻ ga⁻ tih⁻ dsē⁻ tē⁻ hyah⁻, he⁻ ja⁻ ba⁻ ga⁻ jā⁻ lā⁻ koo⁻ mi⁻ kuū⁻ he⁻ kye⁻ dsa⁻ to⁻ nē⁻ kih⁻ koo⁻ hne⁻ juuh⁻.

18 Lā⁻ jēē⁻ hi⁻ tāh⁻ nē⁻ kuū⁻ ja⁻, hi⁻ he⁻ chu⁻ joo⁻ jmi⁻ ngo⁻ kih⁻. Hi⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻ toh⁻ kuū⁻ ja⁻ nē⁻ kih⁻ dsa⁻, jleeyh⁻ go⁻ te⁻.

19 Lā⁻ jēē⁻ jmi⁻ dsa⁻ kaah⁻ he⁻ kyaah⁻ ta⁻ jwoh⁻ kyaa⁻ ley⁻ hnoo⁻y⁻ ma⁻ saayh⁻ Jesús hor⁻ ja⁻, jēēh⁻ ga⁻ tah⁻ dsēy⁻ he⁻ ga⁻ hlēēh⁻ Jesús kiyh⁻ kyaah⁻ juu⁻ na⁻ hmāā⁻ ja⁻. Pero ma⁻ gayh⁻ dsa⁻.

Kwaat⁻ kih⁻ ku⁻sih⁻

(Mt. 22:15-22; Mr. 12:13-17)

20 He⁻ ja⁻ ga⁻ chee⁻ dsa⁻ kaah⁻ he⁻ ko⁻ llaa⁻ dsa⁻ hi⁻ na⁻ kii⁻ juu⁻. Hi⁻ he⁻ ma⁻ jmaā⁻ hñii⁻ lā⁻ koo⁻ hi⁻ lluu⁻. Lā⁻ taā⁻ ga⁻ ga⁻ jmeey⁻ ha⁻ lā⁻ jee⁻ ma⁻ kaah⁻ juu⁻ kih⁻ Jesús mah⁻ ma⁻ hñii⁻y⁻ kiyh⁻ kyaah⁻ dsa⁻ ta⁻. 21 Lā⁻ ja⁻, ga⁻ ngii⁻ juu⁻ kiyh⁻:

—Ta⁻ jwoh⁻, ñe⁻ jnāāh⁻ hne⁻ hlēēh⁻ kwee⁻ ma⁻ kwah⁻ juu⁻. Sa⁻ cha⁻ kwaat⁻ kye⁻h⁻ ha⁻ lā⁻ laa⁻ lā⁻ jaa⁻ lā⁻ jaa⁻ dsa⁻. Hne⁻ jwiih⁻ dsa⁻ kyaah⁻ ju⁻ dsoo⁻ jmah⁻ ba⁻ ha⁻ lā⁻ la⁻ jwē⁻ kih⁻ Dio. 22 ¿Ha⁻ lā⁻ jwah⁻ hne⁻, che⁻ llu⁻ mi⁻ hmaah⁻ jne⁻ ku⁻sih⁻ kih⁻ dsa⁻ ta⁻ César o sa⁻ llu⁻?

23 Pero kyuu⁻ ba⁻ Jesús may⁻ kih⁻ dsa⁻ he⁻, he⁻ ja⁻ ga⁻ siyh⁻:

—¿He⁻ la⁻ kah⁻ hnāh⁻ dsēn⁻? 24 Heeh⁻ da⁻ jnā⁻ koo⁻ kuū⁻. ¿Hi⁻ kih⁻ heeh⁻ too⁻ la⁻? ¿Hi⁻ kih⁻ jmi⁻ na⁻ siih⁻ la⁻?

Mah⁻ ga⁻ jāh⁻ dsa⁻ he⁻ siyh⁻ Jesús:

—Kih⁻ César ba⁻ na⁻.

25 He⁻ ja⁻ ga⁻ jāh⁻ Jesús siyh⁻:

—He⁻ la⁻ kih⁻ César, kwēēh⁻ ba⁻ César. He⁻ la⁻ kih⁻ Dio, kwēēh⁻ ba⁻ Dio he⁻ la⁻ kih⁻.

26 Ni⁻ miih⁻ sa⁻ ga⁻ jnoo⁻y⁻ ha⁻ lā⁻ jee⁻ ma⁻ kaah⁻ juu⁻ kih⁻ Jesús to⁻ lo⁻ nē⁻ lā⁻ jēē⁻ dsa⁻. Koo⁻ ga⁻ taayh⁻ jēē⁻ dsayh⁻ ba⁻ kyaah⁻ juu⁻

he⁻ ga⁻ jeeh⁻ Jesús kiyh⁻ mah⁻ ga⁻ jāy⁻ tī⁻sih⁻ go⁻ te⁻.

Ga⁻ ngii⁻ dsa⁻ juu⁻ ha⁻ lā⁻ le⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee⁻ lā⁻ jiih⁻ hi⁻ na⁻ juu⁻

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

27 Lā⁻ ja⁻ ga⁻ lla⁻ nāā⁻ ko⁻ llaa⁻ dsa⁻ saduceo jee⁻ ma⁻ cheh⁻ Jesús. Dsa⁻ he⁻, sa⁻ ma⁻ jmeey⁻ dsoo⁻ he⁻ lā⁻ jiih⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻ juu⁻. Mah⁻ ga⁻ ngii⁻ dsa⁻ he⁻ juu⁻ kih⁻ Jesús. 28 Ga⁻ jāyh⁻:

—Ta⁻ jwoh⁻, Moisé ga⁻ sii⁻ jnān⁻ kyaah⁻ juu⁻ la⁻. Wa⁻ra⁻ ga⁻ juu⁻ jaa⁻ dsa⁻ ñuu⁻ hi⁻ sa⁻ chaa⁻ joo⁻, dsa⁻ ñuu⁻ oo⁻h⁻ hñii⁻ he⁻, lle⁻ kih⁻ tēēy⁻ dsa⁻ mē⁻ mah⁻ lā⁻ chaa⁻ joo⁻y⁻ hi⁻ lee⁻ kwaat⁻ kyaa⁻ hñii⁻ oo⁻y⁻h⁻. 29 Ma⁻ laa⁻ gyeē⁻ dsa⁻ ñuu⁻ jaa⁻ ba⁻ cho⁻jmiiy⁻. Hi⁻ to⁻ nē⁻ he⁻ ga⁻ kaa⁻ dsa⁻ mē⁻ pero chah⁻ ba⁻ ga⁻ juuy⁻. Sa⁻ ga⁻ lā⁻ chaa⁻ joo⁻y⁻. 30 He⁻ ja⁻ jee⁻ ga⁻ tē⁻ uu⁻ dsa⁻ ñuu⁻ oo⁻y⁻h⁻, ga⁻ kaa⁻ dsa⁻ mē⁻ he⁻. Ja⁻ ba⁻ lā⁻ ja⁻ ga⁻ juuy⁻, sa⁻ ga⁻ lā⁻ chaa⁻ joo⁻y⁻. 31 Jee⁻ ga⁻ tē⁻ uu⁻ dsa⁻ ñuu⁻ oo⁻y⁻h⁻, ga⁻ kaa⁻y⁻ dsa⁻ mē⁻ he⁻. Ja⁻ ba⁻ lā⁻ ja⁻ lā⁻ jēē⁻ gyeē⁻ dsa⁻ ñuu⁻ ga⁻ kaa⁻ dsa⁻ mē⁻ he⁻ hi⁻ ga⁻ juu⁻ lā⁻ jēē⁻ gyeē⁻ dsa⁻ ñuu⁻ he⁻. Ni⁻ jaa⁻ sa⁻ ga⁻ lā⁻ chaa⁻ joo⁻. 32 Jee⁻ ga⁻ dsaa⁻ go⁻ te⁻, ga⁻ juu⁻ hñii⁻ dsa⁻ mē⁻ ka⁻ lāh⁻. 33 Wa⁻ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee⁻ lā⁻ jiih⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻ juu⁻, ¿hi⁻ jaa⁻ kih⁻ jee⁻ lā⁻ jēē⁻ gyeē⁻ lee⁻ kyaa⁻ dsa⁻ mē⁻ he⁻?

Jēēh⁻, ga⁻ lā⁻ jēē⁻ gyeē⁻ ba⁻ ga⁻ lā⁻ kyaayh⁻ —ga⁻ jāh⁻ dsa⁻ saduceo siyh⁻ Jesús. 34 He⁻ ja⁻ ga⁻ jeeh⁻ Jesús juu⁻ kiyh⁻, ga⁻ siyh⁻:

—Dsa⁻ mē⁻ dsa⁻ ñuu⁻ jee⁻y⁻ gooy⁻ ta⁻ ko⁻ jiih⁻ chaa⁻y⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻ ba⁻. 35 Pero lā⁻ jēē⁻ dsa⁻ hi⁻ laa⁻ kwaat⁻ lā⁻ jiih⁻ jee⁻ kih⁻ hi⁻ na⁻ juu⁻ mah⁻ dsa⁻ taayh⁻ jmi⁻ gyuu⁻ hmēē⁻, jee⁻ ja⁻ ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ mē⁻ dsa⁻ ñuu⁻ mo⁻ so⁻ jee⁻y⁻ gooy⁻. 36 Ni⁻ mo⁻ so⁻ juuy⁻ ka⁻ lāh⁻, lee⁻y⁻ kwee⁻ lā⁻ koo⁻ ángele. Lā⁻ llu⁻ he⁻ lā⁻ jiiyh⁻ he⁻ ja⁻ lee⁻y⁻ joo⁻ Dio ba⁻. 37 Hi⁻ lā⁻ kye⁻ Moisé ga⁻ mi⁻ jnāā⁻ jnān⁻ he⁻ lā⁻ jiih⁻ dsa⁻ jee⁻ kih⁻ hi⁻ na⁻ juu⁻. Jēēh⁻, lā⁻ ma⁻ ga⁻ sii⁻ Moisé lā⁻ koo⁻ ga⁻ la⁻ kiyh⁻ jee⁻ ma⁻ chih⁻ chaah⁻ too⁻ ja⁻, ga⁻ tēēyh⁻ Dio lā⁻ la⁻: “Dio kyaa⁻ Abraham, Dio kyaa⁻ Isaac, Dio kyaa⁻ Jacob.” 38 He⁻ ga⁻ jāyh⁻ lā⁻ ja⁻, sa⁻ na⁻ juu⁻ dsa⁻ ma⁻ gyuh⁻ jnān⁻ he⁻ kih⁻ Dio. Jēēh⁻ Dio jnān⁻ laay⁻ Dio kyaa⁻ hi⁻ na⁻ jiih⁻ ba⁻.

39 Ko⁻ llaa⁻ ta⁻ jwoh⁻ kyaa⁻ ley⁻ ga⁻ jāh⁻ siyh⁻: —Llu⁻ ba⁻ he⁻ ma⁻ jāh⁻ na⁻, Ta⁻ jwoh⁻!

40 Ja⁻ jiih⁻ mo⁻ so⁻ ga⁻ tuu⁻ dsēy⁻ ma⁻ ngii⁻ gyih⁻ juu⁻ kih⁻ Jesús.

Hi⁻ kih⁻ ja⁻ hi⁻ laa⁻ Cristo

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

41 Mah⁻ ga⁻ jāh⁻ Jesús siyh⁻: —¿Ha⁻ lā⁻ la⁻ he⁻ jāh⁻ dsa⁻, Cristo laa⁻ sa⁻ ju⁻ kih⁻ David? 42 He⁻ ba⁻ hñii⁻ David ga⁻ sii⁻ juu⁻ la⁻ nē⁻ je⁻ kih⁻ Salmo: Ga⁻ jāh⁻ Dio ga⁻ siyh⁻ Dsa⁻ joo⁻h⁻ kyaan⁻: “Na⁻ jwoo⁻ ra⁻ lluu⁻ kin⁻ la⁻, 43 lā⁻ jiih⁻ lloo⁻ jmi⁻ llaan⁻ hi⁻ tiih⁻ lā⁻ jēē⁻ hi⁻ na⁻ hoo⁻h⁻ kyah⁻.”

44 ¿Ha- lä ja- laa' Cristo sa ju- kih' David ga- ja-, cher mah' hñii' David ga- jah' kih' Cristo: "Dsa- jøøh' kyaan'?"

Ga juuh' Jesús kih' ta jwoh' kyaq' ley (Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

45 Lä- ma- nuu' ja- lä jëë- hi- tääh' jee' ja-, ga jah' Jesús siih' discipulo kyaay':

46 —Leeh' hnäh' kyaah' ta- jwoh' kyaq' ley. Peer' tih' dsëy' ngëy' jee' kih' dsa- kyeih' hmiih' kyoo-, hnøoy' jmee' dsa- Dio kiyh' cha jwë' juuh'. Hi' tih' dsëy' gyaay' to- në' hma- sii' neh' gwah' mäh- hi- lä ja- ka- läh' jee' dsa- tääh' dsa- kuh' hih-. 47 Hwëëy- dsa- më' hñii' cha- neh' kih', ki- wëë' dsa- täayh' ngiiy' kiyh' kih' Dio ha- jee' jëë' dsa- kiyh'. Pero cha- ga' miih- wii' heeh' Dio dsa- hi- jmee' lä ja-.

21

Na ka- dsa- më' hñii' kuu' cha- në' Dio (Mt. 12:41-44)

1 Ma' cheh' Jesús jëë- ha- lä- ma' jmee- dsa- cha- kuu', tooyh- kuu' neh' wii' kih' gwah-. 2 Ga- jëëy' ka- läh' jaa- dsa- më' hñii' hi- tä- ñee' go- te', ga- tooyh' to' ñe' nøø' he- sa- kyeë' ni' miih-. 3 He- ja- ga- jäh':

—Ma- ra- ju- dsoo' jwëëhn' hnäh', dsa- më' hñii' la- tä- ñee', ma- kway' cha- ga' miih- lä koh' ga- jee' lä jëë- hi- cha- kuu'. 4 Jëëh' lä jëë- hi- oo- ma- kwëëh' Dio miih- he- dsa- chaa' kiyh', pero dsa- më' hñii' la-, ma- ke- tä- ñeey', ma- kway' lä koh' te' kuu' he- cha- kiyh' he- kyaah' ma' lay' he- jmee' bii' kiyh'—ga- jah' Jesús.

Lloo- koo- jmi' hla' gwah' juuh' (Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

5 Ma' tääh' ko- llaa' ma' lla- juu' kih' gwah- ha- lä- koo- na- hñaa' ma' la' kuu' he- ma' na- chuh' hi- ma' na- lii' kyaah' lä jë- he- ma' dsa- ka- dsa- kih' Dio. He- ja- ga- jah' Jesús siih':

6 —Lä- jë- he- jëëh' hnäh' na-, lloo- koo- jmi' ni' koo- mi' kuu' sa- ja- na- chuh' në' kih' øøh-. Lä- jë- ba' soh' hla'.

Joh' nëë' sa' jmee' lii- jää' ja- ga' llaa' jmi' gyuu' (Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

7 He- ja- ga- ngii' dsa- he' juu' kiyh', ga- jäh' siih':

—Ta- jwoh', lih' ba' le' he- hlëëh' na- ? ¿Hee' lii' jmee' wa- ra- ya- jah' lä- te' juu' na- ?

8 He- ja- ga- jah' Jesús siih':

—Hnøø' leeh' hnäh' mah' ni' jaa- sa- mi- gaa- hnäh'. Jwëë' dsa- ya- naä- hi- ka- në' kin', jäh' siih' hnäh': "Jnä' he' laan' Cristo hi- ma- chee' Dio." Hi' jäh': "Ma' ngoo' ga- tē' jmi'." Pero ta- go- naä' hnäh' kaah' kiyh'. 9 Ga- ma- nuuh- hnäh' cha- hñii- ta- la- ta- jnø-, ta' jøøh' hnäh' hñaa'. Jëëh',

jmee' bii' le' lä ja- to- në'. Pero ja- lä- chah' ja- llaa- jmi' gyuu'.

10 Ngoo' bih' hlëëyh':

—Tee' dsa- hi- chaa- koo- hwa' kyaah' jyoh' hwa', hi- tee' dsa- ta' kyaah' jñah' dsa- ta'. 11 Jeh' wii' jwërte hwa', ja- he- koo- jee' jwii' jëë- hoo' hi- lä- cha- dsoo- he- dsa- kwaah'. Jmee' goo- jwërte, hi- ha- koh' lii- sa- jmee' gyuu' jmi' gyuu'.

12 Jää' ja- ga- le' lä jë- he- hlëëh' la-, saah' dsa- hnäh', jmeeyh' hnäh'. Jääy' hnäh' neh' gwah' kiyh', täayh' hnäh' neh' ñe', dsa- jääy- hnäh' cha- në' dsa- ta' kaa' kwaat' kin-. 13 Jee' tääh' hnäh' dsa- ngëëh' hnäh' lä ja-, ma ja- la' jmi' kyah' hnäh' he- kwah' hnäh' ju- dsoo' kin-. 14 Koo- hä- ba' lla' hoh' hnäh' he- sa- jmeeh' hnäh' huud- së- ha- lä- hlëëh' hnäh' he- kyaah' lääh' hnäh' hñaa', ga- ma- tääh' hnäh' cha- në' dsa- ta'. 15 Jëëh', jnä' ba' kwan' juu' he- hlëëh' hnäh' kyaah' cha- miih- huud- së- llu'. Lä- ja- lä- jëë- hi- na- høøh' kyah' hnäh' sa- leeyh' hnäh' kyaah' ma- la' juu' he- hlëëyh'. 16 He' ba' maa- tää' kyaah' hnäh' hñiiy' kyah' hnäh', lä ja- ka- läh' øøh' hnäh', hi- chaa- kyaah' hnäh', ome' kyaah' hnäh'. Lä- jiih' jngëëyh' ko- llaa' hnäh'. 17 Ga- lä- jëë- ba' jmee' na- høøh' kyah' hnäh' kwaat' kin-. 18 Pero ni' koo' jñu- lleh' hnäh' sa- dsa- hñii'. 19 Wa' kwëëh' hoh' hnäh' mah' lä ja- lääh' hnäh'.

20 Wa- ra- ga- jëëh' hnäh' ma- tääh' hløø' lä- ku' lä jii' kih' Jerusalén, ma- ja- lä- ñeh' hnäh' ma- lloo' jmi' jee' heë' go- te- jee' jwii- ja-. 21 Jmi' ja- lä- jëë- hi- tääh' hwa' Judea wa' kyuy' ta- moh'. Hi- tääh' jee' jwii-, wa' kyuy'. Hi- hi- tääh' jee' nuu' kih', ta- wa- lla- näay' cha- neh' kiyh'. 22 Jëëh', ma ja- dsëë' jmi' teeh' Dio jwii' kih' dsa-, mah' lä- te' lä- jë- juu' he- ma- na- sii-. 23 Peer' jwii- dsa- më' hi' kyaq' gyuu' jmi' ja- hi- lä ja- hi- jää' gyuu- sëh' ka- läh'. Ha- koh' wii' sa- jëë' dsa- hi- chaa- hwa' Judea, heeh' Dio wii' jwërte dsa- hi- chaa- Jerusalén. 24 Ko- llaa' jngëëh' dsih' kyaah' ñe'. Hi' jñah' ko- llaa' jää' dsih' na- hñuu' ta- jee' jyoh' jwii-. Lä- tē- dsé' dsa- hi- sa- laa' judiu jmeey' kih' dsa- chaa- Jerusalén lä- jiih' dsëë' jmi' he- lle' kiyh'.

20 Wa- ra- ga- jëëh' hnäh' ma- tääh' hløø' lä- ku' lä jii' kih' Jerusalén, ma- ja- lä- ñeh' hnäh' ma- lloo' jmi' jee' heë' go- te- jee' jwii- ja-. 21 Jmi' ja- lä- jëë- hi- tääh' hwa' Judea wa' kyuy' ta- moh'. Hi- tääh' jee' jwii-, wa' kyuy'. Hi- hi- tääh' jee' nuu' kih', ta- wa- lla- näay' cha- neh' kiyh'. 22 Jëëh', ma ja- dsëë' jmi' teeh' Dio jwii' kih' dsa-, mah' lä- te' lä- jë- juu' he- ma- na- sii-. 23 Peer' jwii- dsa- më' hi' kyaq' gyuu' jmi' ja- hi- lä ja- hi- jää' gyuu- sëh' ka- läh'. Ha- koh' wii' sa- jëë' dsa- hi- chaa- hwa' Judea, heeh' Dio wii' jwërte dsa- hi- chaa- Jerusalén. 24 Ko- llaa' jngëëh' dsih' kyaah' ñe'. Hi' jñah' ko- llaa' jää' dsih' na- hñuu' ta- jee' jyoh' jwii-. Lä- tē- dsé' dsa- hi- sa- laa' judiu jmeey' kih' dsa- chaa- Jerusalén lä- jiih' dsëë' jmi' he- lle' kiyh'.

Wa- ra- ga- tē' jee' jäh' Hi- ga- lëë- ngo' (Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

25 Ja- ga' jmee' lii- në' hyoo- në' sih- jee' heë' nuu', mah' në' hwa' la- sa- ñe- dsa- he- jmee' wa- ra- ga- nuuy' tooh' miih' jmi- ñeeh' wa- ra- ga- hluh' wii' jwërte. 26 Lä- jiih' sa- hlaa' dsa- hwa' lä- goyh-. Jmeey' huud- së- he- ba' le' kiyh' wa- ra- ga- jëëy' sa- jeh- lä- jë- he- cha- gyuu'. 27 Ja- ga- jëëy' Hi- ga- lëë- ngo' la- hi- jäh' gyuu' jee' jmi' kyaah' cha- miih- be', laay' jøøh' go- te-. 28 Wa- ra- ga- løø' dsa- la- lä- jë- he- la-, ja-

kwah` hnäh' be', chaah` hnäh' hñaa'h'. Jëeh', miih- ga` hnøø' lääh' hnäh' ma'ja`.

Juu' na` hmää' kih' chaah' higo

²⁹ Hi' ga` jäyh' süyh' juu' na` hmää' lä`la` : —jëe' da` hnäh' ha` lä`la` kih' chaah' higo kyaah' jyoh' chaah' hma` . ³⁰ Wa`ra` ga` løø' dsa` hyo` sa`jih' kih', ma` neh' hnäh' he` ma` ngoo' ga` tē' jii' jma' ba' ja` . ³¹ Ja` ba' lä`ja` hnäh' ka` läh', wa`ra` ga` jëeh' hnäh' dsa` la` lä`jē' he` ma` jwahn' la` , wa' lä`ngëeh' hnäh' he` ma` ya` jäh' jee' jmee` Dio hih' jnä`hä` .

³² Ma`ra` ju`dsoo' jwëehn` hnäh', sa` llaa` dsa` chaa` na' ta`ko` jiih' sa' ga' ma`lä`te' lä`jē' he` jäh' juu' la` . ³³ Ngëe' ba' lä`jē' he` cha` gyuu'h' hwa', pero juu' kin', lä` ma` cha` ja` ba' .

³⁴ Hnøø' hääh' hnäh' hñaa'h'. Ta` kwa` hnäh' jwē' lä` hwēh` tuh`hoh' hnäh' kyaah' he` hñih' he` jøø' kyah' hnäh', he` lla` heeh' hnäh', he` kye'h' hnäh' cha` miih` hu`dsē` he` ga` hnøø' kyah' hnäh' jmi` gyuu` la` . Le' ga` che` ni` sa` legh' wa`ra` ga` lä`te' jmi' ja` . ³⁵ Jmi' ja` le' lä`koø` sa`lä` he` jle' ga` lä`jēe` dsa` hi` tääh' lä`kaa` hwa' . ³⁶ Ta` gwii` hnäh' ja` , ngii' hnäh' kih' Dio ko`lla` jiih' mah' lä`ja` lääh' hnäh' kih' lä`jē' he` wii' he` ja` ja` , hi` tēeh' hnäh' go`taah' hnäh' cha`nē' Hi' ga` lēe' ngo' la` — ga` jäh' Jesús .

³⁷ Ta`la` jmi' ma' kway` juu' jee' chih' gwah` . Hi' ta`la` hwē' ma' go`hëey' ma' dsaayh` ta' moh' he` chee` Olivo . ³⁸ Ta`la` tiih' ma' dsa`näa' jwëe' dsa` jee' chih' gwah' ma' dsa`nuu' juu' he` kway` .

22

Ma' hnooh` dsa` ha` lä` jee' ma' saayh' Jesús

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ Ma` ngoo' ga` tē' jmi' he` kuh` dsa` judiu he`ñiih' he` sa` kyaah' levadura, ja` ba' jmi' ja` kuh` dsa` he` borrego mah' . ² Lä`jēe' jmi` dsa` kaah' kyaah' ta` jwoh' kyaah' ley, ma' hnooyh` ha` lä` jee' ma' jngëeyh' Jesús jee' sa` jēe' dsa` , jēeh' ma' gayh' dsa` .

³ Mah' ga` he' Tana` neh' tuh`dsē' Juda hi` ma' tēeyh` Iscariote . Hi` he' ma' laa` ' jaa` jee' lä`jēe' gya`tuu' apōstole kyaah' Jesús . ⁴ He` ja` ñey' na`hlēeyh' jmi` dsa` kaah' kyaah' juu' hløø' hi` ma' høø' gwah' ja` . Ga`llay` juu' kyaayh' ha` lä` ngëey' Jesús . ⁵ Peer` ga` lä` chaa` llu` dsa` he' , he` ja` ga` jiiyh' kuu' kih' Juda . ⁶ Ga` heeh' ba' Juda juu' ja` . He` ja` ga` hnooyh` ha` lä` jmeey' mah' ngëey' Jesús jee' sa` jēe' dsa` .

Ga`jmee' Dsa` jøøh' jnän' ma`nuu' kyaah' ga`hiyh' juu'

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

⁷ Ma' tääh' dsa` judiu jmi' kuyh` he`ñiih' he` sa` kyaah' levadura, ma' ga` tē' jmi' he` jngëeyh' borrego mah' hi` kuyh` hwē' ma' tē' jmi' ja` . ⁸ He` ja` ga` jmee' Jesús mada` kih' Pee' kyaah' kih' Jwaa' , ga` jäyh' süyh' :

—Go`näa' hnäh' go`mi`llu` hnäh' jee' kye'h' borrego mah' .

⁹ —¿Ha` jwah' mi`llu` jnääh' ma`nuu`? — ga` jäh' discípulo he' süyh' .

¹⁰ —Wa`ra` ga` taah' hnäh' jee' jwii` juuh` oo' , jeeh' hnäh' jaa` dsa` hi` kii' koø` mi`dsuu' na`kah' jmi' . Ja` lla`lleh' hnäh' kaah' kiyh' lä`jiih' dsa` hey' cha`neh' . ¹¹ Jee' dsa`hey' ja` , jwiih' hnäh' dsa` juu' hne' : “Lä`la` jäh' Ta` jwoh' süyh' hne` . ¿Na` jee' hne' jee' le' kye'h' jnääh' borrego mah' kyaah' discípulo kyaan`?” ¹² Hi` he' heeh' hnäh' jee' ga` tē' to' jwëe' hne' jee' cha` koø` jee' he` ma` na`llu' . Jee' ja` mi`llu'h' hnäh' ma`nuu' jnän` —ga` jäh' Jesús süyh' .

¹³ Ga`lla`näa' ba' discípulo he' jee' ja` hi` ga` la` ba' lä`koø` ga` jäh' Jesús süyh' . Mah' ga` mi`lluy' ma`nuu' he` kuyh' .

¹⁴ Ma' ga`lloo' hor` kuyh' , ga`gya` Jesús nē' mes` ko`joh' kyaah' apōstole kyaay' .

¹⁵ Mah' ga` jäh' Jesús süyh' :

—i`Ha` koh' sa` hee' dsen` kuh'n` ma`nuu' la` ko`joh' kyaah' hnäh' , jää' ja` ga` jēen' wii' ! ¹⁶ Ma`ra` ju`dsoo' jwëehn` hnäh' , mo`so' kuh'n' ka`läh' ma`nuu' la` lä`jiih' lloo' jmi' he` kuh'n' ka`läh' jee' jmee` Dio hih' .

¹⁷ Mah' ga`kay' kyaah' he` ma' haa' jmi'h' mi`jēh' , ga`kway' ti`hmaah' kih' Dio mah' ga`jäyh' :

—Kye` kyaah' la` mah' hih' hnäh' ma' miih` ga`lä`jēe' hnäh' . ¹⁸ Jëeh' , mo`so' huñ' ka`läh' jmi'h' mi`jēh' ma`ää` , lä`jiih' løø' Dio jmee' hih' jnä`hä` .

¹⁹ Ja` ga` ga`kay' he`ñiih' , ga`kway' ti`hmaah' kih' Dio mah' ga`tí` ga`llooyh' , ga`jäyh' :

—He` la` na` jmi` ngo' kin` . He` lluy' kyah' hnäh' kwan` hñiih' juun' . Kuh' hnäh' hi` ja` jmeeh' hnäh' lä` na` mah' lä`dsooh` hoh' hnäh' kin` .

²⁰ Ma`la` ma`goh` ma`nuu' , ja` ba' lä`ja` ga`jmeey' ka`läh' , ga`kay' wa`kyaah' mah' ga`jäyh' :

—He` la` na` jma` kin` he` tuu' kyah' hnäh' hi' kyaah' jma` kin` la` jmee' Dio koø` hmoo'h' hmëe' . ²¹ Pero hi` ngëe' jnä' ja`goo` dsa` hñaa' dsē' , hi' ma`kye` ma`goo` ko`joh' kyaah' kin` nē' mes` la` . ²² Ma`ra` ju`dsoo' , Hi` ga` lēe' ngo' la` le' kiyh' lä`koø` lle' kih' ba' , pero jwii` dsa`ñuu'h' hi` ngëe' jnä' kih' dsa` .

²³ Ja` ga` ga`taayh' ngiiy' juu' kih' dsa`kyaayh' , hi' na` hi` jmee' lä`ja` .

Ha` lä` hnøø' kih' hi` kye` nē' kih' øøh' jne'

24 Hi⁻ ga⁻ti⁻ ga⁻chooy⁻ juu⁻ ka⁻lah⁻, ma⁻ jäh⁻:

—¿Hi⁻ jaa⁻ jee⁻ lä⁻jëe⁻ ka⁻ nê⁻ kih⁻ dsa⁻ kyaah⁻ jne⁻?

25 He⁻ ja⁻ ga⁻jäh⁻ Jesús siyh⁻:

—Lä⁻jëe⁻ rey⁻ hi⁻ na⁻hñaä⁻ kyaa⁻ dsa⁻ jmeey⁻ hih⁻ lä⁻ të⁻ dsëy⁻ kih⁻ dsa⁻ kyaay⁻. Hi⁻ jäh⁻ dsa⁻ kiyh⁻, he⁻ jmee⁻ bih⁻ llu⁻. 26 Pero hnäh⁻ sa⁻ ga⁻tëh⁻ hnäh⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ lä⁻ja⁻. Lla⁻ he⁻ ja⁻, hi⁻ jøøh⁻ ga⁻ jee⁻ kyah⁻ hnäh⁻ hnøø⁻ jmääy⁻ hñiyy⁻ jaa⁻ hi⁻ hwaä⁻ ba⁻. Hi⁻ kye⁻ nê⁻ kyah⁻ hnäh⁻ hnøø⁻ jmeey⁻ lä⁻koo⁻ jaa⁻ hi⁻ jmee⁻ ta⁻he⁻ ba⁻. 27 ¿Hi⁻ laä⁻ jøøh⁻, laah⁻ hnäh⁻? ¿Che⁻ hi⁻ gya⁻ nê⁻ mes⁻, o hi⁻ jmee⁻ ta⁻he⁻? ¿Ja⁻ hi⁻ gya⁻ nê⁻ mes⁻ ba⁻ jøøh⁻? Pero jnä⁻ laan⁻ jee⁻ kyah⁻ hnäh⁻ lä⁻koo⁻ jaa⁻ hi⁻ jmee⁻ ta⁻he⁻ ba⁻.

28 Hi⁻ hnäh⁻ laah⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻kwëeh⁻ dsë⁻ kō⁻jøh⁻ kyaah⁻ jnä⁻ jee⁻ ma⁻jëen⁻ wi⁻.

29 He⁻ ja⁻ kwan⁻ jee⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ hih⁻, lä⁻koo⁻ ga⁻kwëeh⁻ Tää⁻ jnä⁻ jmeen⁻ hih⁻. 30 Lä⁻ja⁻ kuh⁻huh⁻ hnäh⁻ nê⁻ mes⁻ kin⁻ jee⁻ jmeen⁻ hih⁻. Hi⁻ kwan⁻ jee⁻ go⁻taah⁻ hnäh⁻ jee⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ hih⁻ kih⁻ lä⁻jëe⁻ gya⁻ tō⁻ nää⁻ dsa⁻ Israel.

Ga⁻jäh⁻ Jesús he⁻ hmä⁻ Pee⁻ juu⁻ he⁻ sa⁻ kyuyy⁻

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

31 Hi⁻ ga⁻jäh⁻ ka⁻lah⁻ Dsa⁻ jøøh⁻ jnä⁻:

—Simón, Simón. Ga⁻ngëe⁻ Tana⁻ hnäh⁻ mah⁻ kaayh⁻ hnäh⁻. Jmeey⁻ kyah⁻ hnäh⁻ lä⁻koo⁻ jmee⁻ dsa⁻ hi⁻ jwä⁻ mi⁻trigo⁻ jwë⁻ nê⁻ lle⁻ mah⁻ lle⁻ kyah⁻ kih⁻. 32 Pero ma⁻ ngiin⁻ kyah⁻ kih⁻ Dio mah⁻ sa⁻ jeh⁻ hoh⁻. 33 He⁻ hne⁻, wa⁻ra⁻ ga⁻jëeh⁻ kyaah⁻ jnä⁻, lle⁻ kih⁻ kwah⁻ be⁻ kih⁻ lä⁻jëe⁻ øøh⁻ mah⁻ wa⁻ lla⁻ nää⁻ bih⁻ ta⁻ cha⁻ nê⁻.

33 He⁻ ja⁻ ga⁻jäh⁻ Simón:

—Dsa⁻ jøøh⁻ kyaan⁻, ma⁻lla⁻ dsën⁻ he⁻ niin⁻ neh⁻ nê⁻. Hi⁻ ja⁻ ma⁻la⁻ koo⁻ niin⁻ neh⁻ nê⁻, lä⁻kye⁻ he⁻ juun⁻ kō⁻jøh⁻ kyaah⁻ hne⁻ ma⁻lla⁻ dsën⁻.

34 He⁻ ja⁻ ga⁻jäh⁻ Jesús siyh⁻ Pee⁻:

—Jwëeh⁻ hne⁻, ja⁻ba⁻ na⁻, jää⁻ ja⁻ ga⁻ hoo⁻h⁻ chaah⁻ dsoo⁻, hne⁻ ma⁻ të⁻ hnê⁻ jüh⁻ ma⁻hmäh⁻ juu⁻ he⁻ sa⁻ kyuyh⁻ jnä⁻.

Lloo⁻ koo⁻ jmi⁻ jëe⁻ dsa⁻ wi⁻

35 Mah⁻ ga⁻siyh⁻ lä⁻jëe⁻:

—Lä⁻ ma⁻ ga⁻cheen⁻ hnäh⁻ na⁻kwah⁻ hnäh⁻ juu⁻, sa⁻ kye⁻h⁻ hnäh⁻ hmih⁻ tuh⁻, ni⁻ sa⁻ kye⁻h⁻ hnäh⁻ kuu⁻, ni⁻ loo⁻ he⁻ tooh⁻ hnäh⁻ tüih⁻ hnäh⁻, ¿che⁻ cha⁻ he⁻ ga⁻lä⁻hnøø⁻ kyah⁻ hnäh⁻ ma⁻ja⁻?

—Ni⁻ koo⁻ —ga⁻jäh⁻ lä⁻jëe⁻.

36 He⁻ ja⁻ ga⁻jäh⁻ siyh⁻:

—Pero na⁻, hi⁻ cha⁻ hmih⁻ tuh⁻ kih⁻, wa⁻ kyey⁻ ba⁻. Lä⁻ja⁻ ka⁻lah⁻ kuu⁻. Hi⁻ hi⁻ sa⁻ cha⁻ nê⁻ tuuh⁻ kih⁻, wa⁻ hñiyy⁻ hmih⁻ loo⁻ kiyh⁻ mah⁻ wa⁻ läy⁻ koo⁻. 37 Jwëeh⁻ hnäh⁻, jmee⁻ bi⁻ lä⁻te⁻ kin⁻ he⁻ na⁻ si⁻ lä⁻la⁻:

“Jmää⁻ dsa⁻ jnä⁻ kwaat⁻ he⁻ laan⁻ lä⁻koo⁻ jaa⁻ hi⁻ ää⁻ dsoo⁻.” Jëeh⁻, he⁻ ma⁻ na⁻ si⁻ kin⁻ ma⁻ ra⁻ he⁻ lä⁻te⁻ ba⁻.

38 Ja⁻ ga⁻ jäh⁻ lä⁻jëe⁻:

—Dsa⁻ jøøh⁻ kyaan⁻. Cha⁻ ba⁻ tō⁻ nê⁻ tuuh⁻.

Mah⁻ ga⁻jäh⁻ Jesús siyh⁻:

—Lee⁻ ba⁻ ma⁻ la⁻ he⁻ na⁻.

Nêe⁻ Jesús Getsemani na⁻chuuy⁻ kyaah⁻ Dio

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

39 Lä⁻chah⁻ ja⁻ ya⁻ hëe⁻ Jesús. Hi⁻ lä⁻koo⁻ ma⁻ tëey⁻ jmeey⁻, ngooy⁻ ta⁻ moh⁻ he⁻ chee⁻ Olivo. Hi⁻ ga⁻nää⁻ discípulo kyaay⁻ chaä⁻ kaah⁻ kiyh⁻ ta⁻ ja⁻. 40 Lä⁻koo⁻ ma⁻ ga⁻tëy⁻ moh⁻ ja⁻, ga⁻siyh⁻ discípulo kyaay⁻:

—Ngü⁻ hnäh⁻ kyah⁻ hnäh⁻ kih⁻ Dio mah⁻ sa⁻ kaah⁻ hi⁻ sa⁻ llu⁻ hnäh⁻ lä⁻hyoh⁻ dsë⁻.

41 Ga⁻lä⁻ øøy⁻ lä⁻koo⁻ jwä⁻ dsa⁻ koo⁻ mi⁻ kuu⁻. Mah⁻ ga⁻juuyh⁻ jnëy⁻, ga⁻løøy⁻ ngüy⁻ kiyh⁻. 42 Ga⁻jäh⁻:

—Cher⁻ mah⁻ hnooh⁻ Tää⁻, lää⁻ jnä⁻ kih⁻ he⁻ wi⁻ he⁻ jëen⁻ na⁻. Pero sa⁻ wa⁻ le⁻ lä⁻ hnooh⁻ hñiin⁻. Wa⁻ le⁻ lä⁻ hnooh⁻ hñaah⁻ ba⁻.

43 Ga⁻lla⁻ sëeh⁻ jaa⁻ ängel hi⁻ ja⁻ gyuu⁻h⁻ cha⁻nëy⁻ hi⁻ ga⁻kwa⁻ be⁻ kiyh⁻. 44 Lä⁻koo⁻ ma⁻ gyay⁻ jëey⁻ wi⁻, cha⁻ ga⁻miuh⁻ ma⁻ ngüy⁻ kiyh⁻. Peer⁻ kah⁻ gaä⁻ tooh⁻ jmi⁻ loo⁻ kiyh⁻ he⁻ ma⁻ tuu⁻ lä⁻ ga⁻të⁻ hwa⁻ he⁻ la⁻ lä⁻koh⁻ jee⁻ tuu⁻ jma⁻.

45 Ma⁻ ga⁻nooy⁻ jee⁻ ma⁻ gyay⁻ ngüy⁻ kiyh⁻, ngooy⁻ jee⁻ ma⁻ tääh⁻ discípulo kyaay⁻. Ga⁻jëey⁻ na⁻ saa⁻ na⁻ gwüy⁻, jëeh⁻ ga⁻hwaay⁻ he⁻ ti⁻ meeh⁻ dsëy⁻. 46 Mah⁻ ga⁻siyh⁻:

—¿He⁻ la⁻ na⁻ gwüih⁻ hnäh⁻? Noo⁻ hnäh⁻, ngü⁻ hnäh⁻ kyah⁻ hnäh⁻ mah⁻ sa⁻ leh⁻ he⁻ hñiuh⁻ hnäh⁻.

Ga⁻saayh⁻ Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

47 Cheh⁻ ga⁻ Jesús hlëeh⁻ ma⁻ ga⁻lla⁻ nää⁻ jwëe⁻ dsa⁻. Hi⁻ ga⁻lloo⁻ hi⁻ ma⁻ chee⁻ Juda, jaa⁻ jee⁻ lä⁻jëe⁻ gya⁻ tuu⁻ discípulo, hi⁻ ma⁻ jää⁻ dsa⁻ he⁻. Ngooy⁻ chuh⁻ kih⁻ Jesús mah⁻ ga⁻chuyh⁻ kiyh⁻. 48 He⁻ ja⁻ ga⁻jäh⁻ Jesús siyh⁻:

—Juda, ¿che⁻ he⁻ hnaah⁻ jnä⁻ la⁻ he⁻ ma⁻ chuh⁻ kin⁻ mah⁻ ngëeh⁻ jnä⁻ he⁻ juun⁻?

49 Lä⁻jëe⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁻ kyaah⁻ Jesús, ma⁻ ga⁻jëey⁻ he⁻ kih⁻ ja⁻ he⁻ ya⁻ nää⁻ dsa⁻, he⁻ ja⁻ ga⁻jäh⁻ siyh⁻:

—Dsa⁻ jøøh⁻, ¿che⁻ ta⁻ jnääh⁻ kiyh⁻ kyaah⁻ nê⁻?

50 Jaa⁻ discípulo he⁻, ga⁻jmeey⁻ dsoo⁻ kih⁻ jaa⁻ moz⁻ kyaa⁻ dsa⁻ jøøh⁻ kyaay⁻ jmi⁻ dsa⁻, ga⁻kuy⁻ lo⁻ gway⁻ ra⁻ lluu⁻. 51 Mah⁻ ga⁻jäh⁻ Jesús siyh⁻:

—Ma⁻ lee⁻ kō⁻ na⁻. Mo⁻ to⁻ kaah⁻.

Ga⁻sooyh⁻ lo⁻ gwa⁻ moz⁻ he⁻, mah⁻ ga⁻mi⁻ hlääy⁻. 52 Ja⁻ ga⁻ jäh⁻ Jesús sih⁻ lä⁻jëe⁻ hi⁻ ya⁻ nää⁻ ya⁻ chaayh⁻, lä⁻jëe⁻ jmi⁻ dsa⁻ kaah⁻, lä⁻jëe⁻ hløø⁻ hi⁻ ma⁻ høø⁻ gwah⁻, hi⁻ lä⁻jëe⁻ dsa⁻ gyuu⁻h⁻:

—¿Che' dsa' hii' jnäh', mah' ma-ya-naäh' hnäh' kyaah' ñe' kyaah' hma'? ⁵³ Lã-jë-jmii' ma' hään' jee' kyah' hnäh' jee' chih' gwah' mah' sa' ga' chaah' hnäh' jnä'. Pero na' ma' cha' jwë' kyah' hnäh' jmeeh' hnäh' hih', jëéh' ma' té' hor' jmee' hih' hi' hää' jee' na' hoo'.

Ga' hmä' Pee' juu' he' sa' kyuuy' Jesús
(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ He' ja' ga' saayh' Jesús, ga' tëëy' lä' ga' té' cha'neh' kih' dsa' jøøh' kyaah' jmi' dsa'. ⁵⁵ Hii' ba' ma' lleë' Pee' kaah' kiyh'. To' dsaah' ho' hne' kiyh' ja', ga' jeeh' dsa' je', mah' ga' taayh' lä' ku' lä' jii' looyh' je'. Ja' ba' jee' ja' ga' gya' Pee' ka' läh' looyh' je'. ⁵⁶ Jee' ja' ma' hää' jaa' dsa' më' hi' ma' jmee' ta' jee' ja'. Ma' ga' jëëy' Pee' gya' looyh' je', ni' miih' sa' ga' koooy' nëy' ma' jëëy' Pee' mah' ga' jäh':

—Hi' na' ka' läh' ma' ngë' kyaah' Jesús.

⁵⁷ Pero ga' hmä' Pee' juu', ga' jäh':

—Dsa' më', sa' kyuun' dsa' na'.

⁵⁸ Kõ' hwëë' ja' ga', jñah' dsa' ga' jëëy' Pee'. Mah' ga' siiyh':

—Hne' ka' läh' laa' dsa' kyaay'.

Mah' ga' jäh' Pee':

—Jah' ha', ja' he' jnä' dso'.

⁵⁹ Ga'hya' ga' koo' hor', jñah' ka' läh' ma' jmee' dsoo' juu' ja', ma' jäh':

—Sa' na' heë' go' te', laay' jaa' hi' ma' jmee' kõ' jøh' kyaah' Jesús. Jëéh', dsa' chaah' Galilea ba' na'.

⁶⁰ He' ja' ga' jäh' Pee':

—Dsa' ñuuh', sa' man' he' na' hlëéh'.

Pero hlëéh' gyih' lä' ja', lä' chah' ja' ga' hoo' chaa' dsoo'. ⁶¹ He' ja' ga' jeeh' Dsa' jøøh' jñan' hñii', ga' jëëy' Pee'. Ja' ga' ga' lä' dsooh' dsë' Pee' juu' kih' Dsa' jøøh' jñan', lä' koh' ga' siiyh': "Jää' ja' ga' hoo' chaa' dsoo', hne' ma' té' hnë' jiih' ma' hmäh' juu' he' sa' kyuuh' jnä'."

⁶² Ja' ga' ya' hëë' Pee' ta' ka' hne', ga' hooyh' lä' jiih' lla' dsëy'.

⁶³ Dsa' hi' ma' hää' Jesús ma' mi' kwayh', ma' ki' jnaay'. ⁶⁴ Ga' løø' dsa' mo' nëy' hi' ma' jnoo' dsa' kiyh', mah' ma' ngiiy' juu' kiyh':

—Jäh' da' hii' ma' jnoo' kyah'.

⁶⁵ Joh' juu' sa' ma' ba' ma' jnaayh'.

Na' jääy' Jesús cha'në' dsa' ta' kaah' kyaq' dsa' judiu

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Ma' ga' jñä' ja', ga' kuh' lä' jëë' dsa' gyuuh', kyaah' dsa' kaah' kyaah' jmi' dsa', kyaah' ta' jwoh' kyaah' ley, na' jääy' Jesús jee' dsa' ñee' lä' jëë' dsa' ta' kyaah' dsa' judiu he'. Jee' ja' ga' ngii' dsa' he' juu' kiyh', ga' siiyh':

⁶⁷ —Chiih' jnääh', ¿che' hne' he' hi' laa' Cristo?

Mah' ga' siiyh':

—Cher' mah' ga' jwëéh' hnäh' sa' lä' heeh' hnäh' kin'. ⁶⁸ Hi' cher' mah' hee' juu' ngiin' kyah' hnäh' ka' läh', sa' jeeh' hnäh' kin' ni' sa' lääh' hnäh' jnä'. ⁶⁹ Pero na' ta' cha' né', Hi' ga' lëë' ngo' la' gya' jwoo' ra' lluy' kih' Dio hi' cha' ga' lä' jë' be' kih'.

⁷⁰ He' ja' ga' jäh' ga' lä' jëë' dsa' he':

—¿Che' laah' hne' joo' Dio ja'?

Mah' ga' jäh' Jesús siiyh':

—Hnäh' ba' ma' jäh' hnäh' jnä' he'.

⁷¹ Ja' ga' ga' jäh' dsa' he':

—¿He' la' hnääh' ga' jne' hi' jmee' ju' dsoo'? ¿Ja' ma' ñuu' ba' jne' juu' kiyh'?

23

Ga' jää' dsa' Jesús cha'në' Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Lä' jëë' dsa' he' ga' noo' jee' ma' tääh' mah' na' jääy' Jesús cha'në' Pilato. ² Ga' løøy' hñiiy' kiyh', ma' jäh':

—Ma' jëë' jñääh' kwee' ha' lä' jmee' dsa' la', mi' gaay' dsa' goo' jñääh'. Jäh' sa' le' mi' hmaahn' ku' sih' kih' rey to' né', hi' jäh' laay' Cristo hi' laa' Rey.

³ He' ja' ga' ngii' Pilato juu' kiyh', ga' jäh':

—¿Che' hne' he' dsa' jøøh' kyaah' dsa' judiu?

—Ma' jäh' ba' hne' —ga' jäh' Jesús siiyh'.

⁴ He' ja' ga' jäh' Pilato siih' dsa' kaah' kyaah' jmi' dsa' hi' lä' jëë' ga' dsa':

—Ni' miih' he' hñiih' sa' ma' jñøøhn' kih' dsa' ñuuh' la'.

⁵ Pero dsa' kaah' he' cha' ga' miih' juu' ma' hnooy' kih' Jesús, ma' jäh':

—Hii' hi' na', peer' ma' llay' hñii' kih' dsa' goo' jñääh' lä' kaa' hwa' Judea jee' ma' ngëy' kway' juu'. Ga' løøy' hwa' Galilea taayh' dsa' miih' lä' jiih' ma' jay' lä' ga' té' jee' jwii' la'.

Ga' jää' dsa' Jesús cha'në' Herode

⁶ Ma' ga' nuu' Pilato lä' ja', ga' ngiiy' juu' kih' dsa' kaah', ga' jäh':

—¿Che' ja' ba' hi' chaah' Galilea dsa' na'?

⁷ Ma' ga' lä' ñe' Pilato, dsa' chaah' Galilea ba' he', ga' cheey' kyaah' Herode hi' ma' laa' lle' moh' hwa' Galilea. Jëéh', ja' ba' jmi' ja' ma' gya' Herode jwii' Jerusalén.

⁸ Herode, ma' ga' jëëy' Jesús ga' nøh' dsëy'. Jëéh', ma' lä' hii' hñøøy' jëëy', kih' he' ma' nuuy' lä' jë' he' ma' jmee' Jesús kih' dsa', hi' hñøøy' ma' jëëy' he' jmee' Jesús koo' he' juh' gaa'. ⁹ Ja' he' koo' juu' ga' ngii' Herode kiyh', pero ni' miih' sa' ga' jeeh' Jesús kiyh'. ¹⁰ Jee' ja' ma' tääh' ka' läh' dsa' kaah' kyaah' jmi' dsa' kyaah' ta' jwoh' kyaah' ley. Hi' he' ma' tääh' koo' hweh' hñiiy' kih' Jesús. ¹¹ He' ja' Herode kyaah'

hløø' kyaay' ga'kaayh' lëë. Hi' ga'kyeyh' Jesús koo' hmiih' na'hñaah' he' mi'kwayh' kiyh' ba' ja'. Mah' ga'cheey' ka'läh' cha'ne' Pilato. ¹²Jmii' ja' ga'lä'jwah' Pilato kyaah' Herode, jëeh' hi' he' ma' na'hääh' øøyh' jää'.

Ga'jä' juu' jngëeh' dsa' Jesús
(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

¹³Ja' ga' ga'tëeh' Pilato lä'jëë' dsa'kaah' kyaä' jmi' dsa' hi' lä'jëë' ga' dsa'ta', lä'kye' dsa' jwii'. ¹⁴Mah' ga' siyh':

—Hnääh' ma'ya'jääh' dsa'ñuuh' la' hi' jawah' hnäh' llay' hñii' kih' dsa'gooh' hnäh'. Hi' ja'ba' cha'neh' hnäh' ma'kan' ju'dsoo' kiyh'. Pero ni' miih' he' hliih' sa' ma'jnøohn' kih' dsa'ñuuh' la' he' kyaah' bääh' hñih'. ¹⁵Lä'ja' Herode, sa' ma'jnøøyh' ni' koo' he' na'bääh', he' ja' ma'cheey' ka'läh' ta' la'. Jee' na' ma'jëeh' hnäh', sa' cha' he' hliih' ma'jmeë' dsa'ñuuh' la' he' kyaah' ää' jmi' juuy'. ¹⁶Heeh' jñih' wii' jää', ja'ga'lää' jñih'.

¹⁷Ma' lle' kih' Pilato he' lääy' jaa' hi' hääh' neh'ñe' ma'të' jmi'.

¹⁸Pero lä'jëë' dsa' he', koo' hä' ba' ga'løøy' tooyh' miih', ma'jäyh':

—Jngëeh' go'te' dsa' na'. Lääh' Barrabä ba'.

¹⁹Hi' he' ñee' neh'ñe' kwaat' kih' he' ga'jngëeyh' jaa' dsa' jee' ma'teë' koo' nää' dsa' kyaah' dsa'ta'. ²⁰Ma' hnøø' Pilato ma' lääy' Jesús, he'ja' ga'hleëyh' ka'läh' dsa' hi' ma' hñii' he'. ²¹Pero dsa' he' cha'ga'miih' miih' ma' tooyh', ma'jäyh':

—Tääh' dsoh' hma'cru'. Tääh' dsoh' hma'cru'.

²²Ga'të' hnë' jiih' ga'jah' Pilato siyh':
—¿Hee' ba' dsoo' ma'jmeë' dsa'ñuuh' la'? Sa' hii' jnøohn' ni' miih' he' kyaah' ää' jmi' juuy'. Heeh' jñih' wii', ja'ga'lää' jñih'.

²³Pero cha'ga'miih' miih' ma' tooyh', ma' ngiiy' he' tääh' dsih' dsoh' hma'cru'. Kyaah' juu' he' ma' hlëeh' dsa', hi' kyaah' he' ma' hlëeh' jmi'dsa' kaah' he' ga'liyh' he' ma' ngiiy' ja'. ²⁴Ga'heeh' ba' Pilato jmeey' lä'koh' ma' ngii' lä'jëë' dsa' he'. ²⁵He'ja' ga'lääy' hi' ma'hää' neh'ñe' he', hi' ga'jngëeh' dsa' jee' ma'teey' kyaah' dsa'ta'. Ga'lääy' hi' he' mada' kih' dsa'jwih' mah' ga'ngëey' Jesús goo' hløø' lä'koo' ga' ngii' hi' ma' hñii' he'.

Ga'tää' dsa' Jesús dsoh' hma'cru'
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶Lä'koo' ma' ga'jääh' Jesús na'tääh' dsoh' hma'cru', ga'jee'y' jaa' dsa' hi' chee' Simón hi' ma' chaä' Cirene. Dsa' he' jah' jee' nuu' kih'. Hi' he' ga'kyaay' hma'cru' kih' Jesús, ngooy' kyey' hma'cru' kaah' kiyh'.

²⁷Hi' jwëë' jwërte dsa' hi' ga'nää' kaah' kiyh'. Jee' kiyh' ja' ma'tääh' jwëë' dsa'më' hi' ma' ki'hooh' cha'miih' kih' Jesús. ²⁸He'ja' ga'jeeh' Jesús hñii' ta' jee' ma'tääh' dsa'më' he' mah' ga'siiyh':

—Dsa'më' hi' chaä' Jerusalén, ta' hooh' hnäh' kin'. Hooh' hnäh' kyah' hnäh' ba' hi' lä'ja' kih' gyuu' kyaah' hnäh'. ²⁹Jëeh', ja' koo' jmi' ma' jah' dsa': “Llu' la' kih' dsa'më' hi' sa' kaä' gyuu'. Lä'ja' hi' sa' ga'kaä' gyuu', hi' lä'kye' hi' sa' jää' gyuu' gyuu'.” ³⁰Jmii' ja' løø' dsa' jah': “Wa'ra' jah' kih' tøh' ba' moh' la' në' jñän”, hi' jñah' jah': “Wa'ra' jah' kih' jleë' ba' jne' kyaah' moh' la'.” ³¹Jëeh', cher' mah' lä' na' jmeeh' dsa'jnä' hi' laä' lä'koh' chaah' hma' eeh', ha' ga'koh' sa' jmeeyh' hnäh' hi' laä' lä'koh' chaah' hma' kü'.

³²Hi' ma'jääh' ka'läh' uu' dsa' hñaa' dsë' hi' ma' dsa'jngëeyh'. ³³Ma' ga'lla'nääh' jee' chee' Moo' Lle' Hlii', jee' ja' ga'tääh' Jesús dsoh' hma'cru', hi' lä'ja' ka'läh' lä'uu' dsa' hñaa' dsë' he', jaa' jwoo' ra'lluu' kiyh' hi' jaa' jwoo' ra'këh'. ³⁴Ga'jah' Jesús:

—Tää' kyaan', jmeë' jøh' hoh' kiyh'. Jëeh', sa' ñey' hee' na' jmeey'.

Hi' hløø' hi' ma'tääh' jee' ja' ga'ti' ga'llooyh' hmiih' kih' Jesús, kyaah' he' ma' kooyh' suert. ³⁵Jee' ja' ma'tääh' dsa' jëë'. Lä'kye' dsa'ta' ma' mi'kwah' kih' Jesús. Ma'jäyh':

—Ga'liyh' ba' ga'lääy' dsa'. Wa' lääh' hñiiy' na', cher'mah' dsoo' laay' Cristo hi' na'leeh' kyaä' Dio.

³⁶Lä'kye' hløø' ka'läh' ma' mi'kwah' kih' Jesús, lä'koo' ma' ñeey' chuh' na'heeyh' jmi' jiih'. ³⁷Ma'jäyh':

—Cher'mah' hne' laah' Rey kyaä' dsa' judiu, lääh' hñaah'.

³⁸Ma' na' sii' ka'läh' gyuu'h' lley' kyaah' hwëh' griego kyaah' hwëh' latin' hi' kyaah' hwëh' hebreo ka'läh', he' ma' jah': “Hi' la' he' Rey kyaä' dsa' judiu.” ³⁹Jaa' dsa' hi' ma' hñaa' dsë' he' hi' ma'taa' jyoh' hma'cru', ga'mi'kwayh' kih' Jesús, ga'jäyh':

—Cher'mah' hne' laah' Cristo, lääh' hñaah' hi' lääh' jñääh'.

⁴⁰Pero hi' jaa' he' ga'juuh' kih' dsa'kyaayh', ga'jäyh' siyh':

—¿Che' lä'kye' hne' sa' gah' Dio, ma'ke' ma'tøøh' jne' jee' juu' jne'? ⁴¹Lä'na' lle' le' jñän'. Jëeh', jee' la' mi'maahn' lä' hnøø' jñän' kih' he' hliih' he' ma'jmeen'. Pero dsa' la' ni' koo' he' hliih' sa' cha' he' ma'jmeey'.

⁴²Mah' ga'jäyh' siyh' Jesús:
—Ja' mi'dsooh' hoh' jñä' ga' ma'ñeh' jee' jmeeh' hih'.

⁴³Ja' ga'jah' Jesús siyh':
—Ma'ra' ju'dsoo' jwëëhn' hne', ja'ba' na' gwaah' kyaah' jñä' ya'jwii' kih' Dio.

Ga'juu' Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

44 Ma' ga'te' koo' lla'hyoo' ga'nuu' go'te' la'kaa' hwa' ja' la'jiih' ga'te' ko'hi' hne'ta' ga'hloo'. 45 Ga'nuu' jmi'gyuu'. Hi' hmiih' he' ma' hii' llah' gwah' ga'chee' go'te' to'dsaah'. 46 Ja'ga' ga'hleeh' Jesús koo' ki'gaa', ga'jäh':

—Tää' kyaan'. Ngëen' jmi'le' kin' ja'gooh'.

Ma'la' ma'hleeyh' lä'ja' ga'juuy'.

47 Ma' ga'jee' juu' hløø' he' ga'la' lä'ja', ga'kway' ti'hmaah' kih' Dio. Ga'jäh':

—Ma'ra' ju'dsoo', dsa'nuuh' na' ma' laa' jaa' hi' lluu' go'te'.

48 Lä'jee' dsa' hi' ma'tääh' jee' ja', ma' ga'jee' he' ga'la' lä'ja', ga'näy' ki'jnooy' mo'dsey'. 49 Ga'lä'jee' hi' ma'kyuu' Jesús, lä'kye' dsa'me' hi' ya'nää' kyaayh' lä' ga'te' Galilea, uu' ba' ma'täy' jee' lä'je' he' ga'la' ja'.

Ga'haay' Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

50 Ma' chaa' jaa' dsa' lluu' hi' ma' mi'teh' kih' Dio, ma' chee' José. Dsa' he' ga'lä'chaa' jwi' Arimatea he' na'hee' hwa' Judea. Ma' laa' jaa' dsa'ta' kyaa' dsa' judiu. 51 Dsa' he' sa' ga'taayh' hñii' jee', kyaah' juu' ja' ma' ga'taah' lä'jee' dsa'kyaayh' juu' kwee' ha' lä' jmeey' kih' Jesús. Hi' ma'jøøy' ma'jee' jnä'hä' he' jää' Dio dsa' lä' hih' kih'. 52 José he' ñeey' nē'ta' kih' Pilato na'ngiih' jmi'ngo' kih' Jesús. 53 Ma'la' ma'jyooy' jmi'ngo' kiyh', ga'läy' koo' hmiih' ta'jmaah'. Mah' ga'taayh' neh' koo' to'høø' he' ma' na'hē' nē' kuu' hloo', jee' sa' ga'ma'taayh' ni' jaa' hñi'. 54 Jmi' ja' ma' mi'llu' dsa' judiu hñii' kih' he' jnä' jyoh' jmi' he' ma'høøy', jeeh' ta' ga'hloo' ja' ma'hää' jmi' he' teeh' dsa'dsé'.

55 Lä'jee' dsa'me' hi' ya'nää' kyaah' Jesús lä' ga'te' Galilea, ga'jmeey' ko'jøh' kyaah' José na'jee' ha' jee' ga'kyaay' Jesús. 56 Ja'ga' ga'näy' kiyh' ga'mi'llu' nuu' mi'jwi' kyaah' naa' mi'jwi'. Hi' ga'taayh' ga'høøy' jmi' he' teeh' dsa'dsé' lä'koo' la' mada' kih'ley.

24

Ga'lä'jiih' Jesús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

1 Tiih' go'te' to'nē' jmi' kih' seman', ga'lla'nää' dsa'me' he' jee' ma' la' to'høø' ja', ma' kyey' lä'je' he' hii' mi'jwi' he' ga'mi'llu' ja' hi' jñah' ga'dsa'me' ga'jmeey' ko'jøh' kyaayh'. 2 Ma' ga'teey' jee' ja', kuu' he' ma' na'jnē' hoo' to'høø' ma'na'bä' ta' koo'. 3 Ma' ga'taayh' neh'

to'høø' ga'jee' mo'so' kye' jmi'ngo' kih' Jesús Dsa'jøøh' jñän'. 4 Jee' täy' jmeey' cha'miih' hu'dsē', lä'chah' ja' ga'lla'seēh' chuh' kiyh' uu' dsa'nuuh' hi' ma'kyeh' hmiih' to'jlēē' ñih'. 5 Ga'jwaah' jwēte' dsa'me' he', ga'jyooy' mo'nēy' ta'hwa'. Mah' ga'jäh' lä'uu' dsa'nuuh' he' siiyh':

—¿He'la' hnaah' hnäh' jaa' hi' na'jiih' jee' kih' hi' ma'na'juu'? 6 Mo'so' chaa' jee' la'. Hii' ma'lä'jiih'. Mi'dsooh' hoh' hnäh' he' ga'jäh' siiyh' hnäh' lä'koo' ma' gya'gyih' hwa' Galilea, 7 lä'koh' ma' ga'jäh' lä'la': "La' bii' kih' Hi' ga'lēē'ngo' la' ngēē' dsih' ja'goo' dsa'hñaa' dsē', mah' täy' dsoh' hma'cru'. Hi' ga'ma'hya' hñē' jmi' lä'jiiyh' ka'läh'."

8 Ja'ga' ga'lä'dsooh' dsē' dsa'me' he' juu' ja'. 9 Ma' ga'hweey' jee' ja', na'näy' na'jmeeyh' juu' kih' lä'jee' gya'kaa' apóstole kyaah' kih' jee' lä'jee' dsa'kyaayh'. 10 Dsa'me' hi' na'koo' juu' kih' apóstole he' ma' chee' María Magdalena, Juana, María choo' Jacobo hi' jñah' ga'dsa'me'. 11 Pero lä'jee' hi' ga'nuu' juu' kih' dsa'me' he' sa' ga'lä'heey' kiyh'. Ma' laay', juu' ngaa' ba' ja' ma'hleeyh'.

12 He'ja' ga'noo' Pee', ngooy' ko'chih' jee' ma' la' to'høø' ja'. Ma' ga'jee' neh', ma'la' ta'jmaah' ba' ma' kye'. Peer' dsa' dsēy' ngaayh', ma' jmeey' hu'dsē' ha' ba' lä'ga'la'.

Ga'mi'jnää' Jesús hñii' kih' uu' discípulo
(Mr. 16:12-13)

13 Ja'ba' jmi' ja' na'nää' uu' discípulo koo' jee' jwi' he' chee' Emau, uu' koo' gya'koo' kilómetro kih' Jerusalén. 14 Jee' täy' jwē' ga'näy' ja', ma' llay' juu' kih' lä'je' he' ga'la'. 15 Pero hee' ga'la', Jee' ga'näy' llay' juu' ja' kyaah' dsa'kyaayh', ni' sa' liih' gyih', he' ba' hñii' Jesús ngoo' ko'jøh' kyaayh'. 16 Pero sa' ga'lä'kyuuy', kih' ma'na'jlē' hu'dsē' kiyh'. 17 Mah' ga'jäh' Jesús siiyh':

—¿Hee' ba' juu' na' llah' hnäh' cha'jwē' la'? ¿He'la' meeh' hoh' hnäh'?

18 Mah' jaa' hi' ma' chee' Cleofa, ga'jäh' siiyh':

—¿Ha' lä' la' juu'? Jee' kih' lä'jee' hi' na'nää' jmi', ¿che' jaa' hne' ba' sa' ñeh' lä'je' he' ga'la' jee' jwi' Jerusalén ma' jmi' la'?

19 Ja' ga'jäh' Jesús siiyh':

—¿Hee' ba' ga'la'?

Mah' ga'jäh' dsa' he' siiyh':

—Lla' jñäh' juu' kih' Jesús dsa' ma' chaa' Nazaret. Ma' laay' jaa' hi' ga'ngēē' juu' kih' Dio. Jeeh', cha'nē' Dio hi' cha'nē' lä'jee' dsa' ga'mi'jnääy' he' beey' kyaah' ta' kiyh' hi' lä'ja' kyaah' juu' he' ga'hleeyh' ka'läh'. 20 Hi' lä' jñäh' juu' ha' lä' ga'jmeey' dsa'kaah' kyaa' jmi'dsa' kyaah' dsa'ta' kyaa' jñäh' ga'taayh' goo' lle'moh'

mah' jmeey' hih' he' juuy', ja' ga' ga' tääy' dsol' hma' cru'. ²¹ Pero jnääh' ma' kye' jnääh' o'joh' dsë' hi' he' nøø' juu' ma' lää' jnääh' dsa' Israel. Pero na' ma' hya' hnë' jmi' he' ga' la' lä' ja'. ²² Che' kyuu' ha' lä' ma' la'? Ko' llaa' dsa' më' hi' jmee' ko' joh' kyaah' jnääh', ma' jøøyh' jnääh', kyaah' juu' he' ma' kiy' ja'. Jëh' tiih' ga' ma' na' nääy' jee' la' to' høø'. ²³ Ma' ya' nääy', jäh' mo' so' cha' jmi' ngo' kiy' kye' neh' to' høø' ja', hi' jäh' ma' jëy' angele hi' ma' jäh' siyh' he' na' jiih' ba' Jesús. ²⁴ Lä' ja' ma' na' nää' ko' llaa' dsa' kyaah' jnääh' jee' la' to' høø' ja'. Pero ma' ya' nääy', koø' ba' juu' jmeeyh' lä' koh' jäh' dsa' më' he', he' mo' so' kye' jmi' ngo' kih' Jesús.

²⁵ Ja' ga' ga' jäh' Jesús siyh' :

—He' ba' che' taah' hnäh'. He' lii' ba' ga' lä' dsoo' hoh' hnäh' lä' jë' he' ga' jäh' hi' ga' ngëe' juu' kih' Dio llo' joo'. ²⁶ Che' sa' ma' la' bii' kih' hi' laa' Cristo ma' dsa' ngëe' lä' jë' he' wii', jää' ja' ga' leey' jøøh'?

²⁷ Lä' चाह' ja' ga' løy' hlëy' lä' koø' ma' na' sii' kiy' jää'. Ga' løy' kyaah' he' ga' sii' Moisé hi' ngoo' bih' mi' jnääy' lä' hii' né' ha' lä' hlëh' kiy' jee' ga' sii' hi' ga' ngëe' juu' kih' Dio.

²⁸ Ma' ga' tëy' jwi' jee' ga' nääy' ja', ga' jmee' Jesús lä' koø' he' ngoo' bih' ta' cha' né'. ²⁹ Pero discípulo he' ga' chu' kyaayh' mah' jäh' hwë' ja', ga' jäh' siyh' :

—Jä' kyaah' jnääh', jëh' ma' hloo' ba' la', ma' ngoo' ga' nuu'.

Ga' jäh' bih' kyaah' discípulo he'. ³⁰ Lä' koø' ma' gyay' né' mes', ga' kay' he' ñiih'. Ma' ngëe' ma' kway' tihmaah' kih' Dio, ga' llaay' he' ñiih' ja' mah' ga' kwëy' discípulo he'. ³¹ Lä' चाह' ja' ga' na' mi' néy' hi' ga' lä' kyuy' Jesús. Lä' ma' jëy' ja' ga' ääh' Jesús. ³² Mah' ma' jäh' dsa' kyaayh' :

—Ha' koh' sa' ma' nøh' dsë' jne' lä' koh' juu' he' ma' hlëy' jne' cha' jwë'. Hi' lä' ja' ka' läh' kih' he' ma' mi' jnääy' ha' lä' hnoø' jäh' jee' na' sii' juu' kih' Dio.

³³ Lä' चाह' hor' ja' ga' nooy' ga' nääy' ta' Jerusalén. Ga' lla' nääy' jee' ma' tääh' ko' joh' lä' jëe' gya' kaa' apostole kyaah' jñah' dsa' kyaayh'. ³⁴ He' ja' ga' jäh' dsa' hi' ma' tääh' he' :

—Ma' ra' ju' dsoo' ma' lä' jiih' Dsa' jøøh' jñäh', hi' ma' mi' jnääy' hñii' kih' Simón.

³⁵ Ja' ga' ga' jmeeh' lä' uu' discípulo he' juu', ha' lä' ga' la' kiy' cha' jwë', hi' ha' lä' ga' lä' kyuy' Jesús ma' ga' llaay' he' ñiih'.

Ga' mi' jnää' Jesús hñii' kih' discípulo kyaay'

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Ta' ko' jiih' ma' tääy' llay' juu' ja', ga' lla' sëh' Jesús to' dsaah' jee' kiy' mah' ga' siyh' :

—Wa' hii' ti' kyah' hnäh'.

³⁷ He' ja' ga' jwaah' jwërte lä' jëe' hi' ma' tääh' he' mah' ga' lä' goyh'. Jmi' lle' ba' ja' ma' jëy', laay'. ³⁸ He' ja' ga' jäh' Jesús siyh' :

—He' la' gah' hnäh'? He' la' jmeeh' hnäh' to' hoh' hnäh'? ³⁹ Jëe' da' hnäh' ma' goon'. Jëe' da' hnäh' ma' tññ'. Ja' ba' jñä' la'. Chooh' da' hnäh' mah' jëe'. Jëh', jmi' lle' sa' kye' jmi' ngo' lä' koø' jëh' hnäh' laan'.

⁴⁰ Jee' cheyh' hlëy' lä' ja', ga' heeyh' dsa' ma' gooy' ma' tüy'. ⁴¹ Pero sa' ga' ma' heey' llu', kih' he' jëe' dsëy' cha' miih' hi' ma' dsa' dsëy' ka' läh'. He' ja' ga' jäh' Jesús siyh' :

—Hee' cha' miih' kih' jee' la'?

⁴² He' ja' ga' kwëy' koø' jwi' kih' hmooh' na' dsëe' né' je' hi' koø' jwi' tah' sër'. ⁴³ He' ja' ga' sooyh' mah' ga' kuyh' lä' ma' jëe' ja' lä' jëe'. ⁴⁴ Mah' ga' jäh' Jesús siyh' lä' jëe' dsa' he' :

—He' la' na' juu' he' ga' hlëh' hnäh' lä' ma' gya' ga' jñä' jee' kyah' hnäh'. He' ga' jmee' bii' ga' lä' te' lä' jë' he' na' sii' kin' né' ley' kih' Moisé, hi' jee' na' sii' juu' kih' hi' ga' ngëe' juu' kih' Dio, hi' kih' salmo ka' läh'.

⁴⁵ Ja' ga' ga' jmeey' ga' na' hu' dsë' kih' dsa' he' mah' ga' lä' ngëe' lä' koø' na' sii' juu' kih' Dio. ⁴⁶ Mah' ga' siyh' lä' jëe' dsa' he' :

—He' la' na' ma' na' sii' kin' jää'. Ga' jmee' bii' ki' jñä' hi' laa' Cristo he' ga' jëe' wii' mah' ga' lä' jiih' jee' kih' hi' na' juu' ma' ga' hya' hnë' jmi'. ⁴⁷ Hi' kwaat' kin', dsa' nää' dsa' dsa' kwa' juu' kin' ga' lä' kaa' hwa'. Løy' ta' Jerusalén hlëy' dsa' ha' lä' dsa' jëy' kyaah' Dio mah' koø' Dio dsë' kih' dso' kye' kiyh'. ⁴⁸ Hnäh' he' hi' jmee' ju' dsoo' kih' lä' jë' he' la'. ⁴⁹ Hii' jñä' cheen' kyah' hnäh' he' ga' bääh' Tää' kyaan' hñii' kwëy' hnäh'. He' ja' jää' hnäh' Jerusalén la', lä' jiih' tëh' hnäh' be' he' jyoo' gyuu'.

Ngaah' Jesús gyuu'

(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ Ga' jää' Jesús lä' jëe' dsa' he' lä' ga' të' jäh' kih' jwi' Betania. Jee' ja' ga' chooy' gooy' gyuu' mah' ga' mi' jääy' lä' jëe'. ⁵¹ Jee' cheyh' mi' jääy' lä' jëe' dsa' he' ngaayh' ta' gyuu'. ⁵² Ma' ngëe' ma' jmäy' jøøh' Jesús, peer' jëe' dsëy' ga' nääy' ta' Jerusalén. ⁵³ Hi' ma' tääh' tääy' jee' ma' chih' gwah', kway' tihmaah' kih' Dio hi' ma' jmeey' juu' kih'.

Wa' la' lä' ja'.

San Juan Ju'hmëe' kih' Jesús he- ga-sii' Jwaa'

Juu' kih' Dio ga'läëy' dsa-

¹ Lä' ma' to' nê' ma' chaay' ba', laay' Juu'. Juu' ja' ma' laa' kyaah' Dio. Ja' ba' Juu' ja' ma' laa' hñii' Dio. ² Hi- na' ma' laa' lä' ma' to' nê' kyaah' Dio. ³ Hñiiy' ga'jmeey' lä' jê' he' cha-, ni' miih- sa' cha' he' ma' na' la' kih' hñii', mah' sa' ga'jmeey' hñiiy'. ⁴ Kih' hñii' bih' na' jiih'. Heh' he' na' jiih' ja-, la' lä' koo- wa'je' he' choo' kih' lä' jêë' dsa-. ⁵ Ga' lä' jnâ' wa'je' ja' jee' ma' tääh' hi' jmee' he' hñiih'. Pero dsa- hi' ma' tääh' jmee' he' hñiih', sa' ga'liy' kyaah'.

⁶ Hi' ma' chaa- jaa' dsa' ñuuh' ma' chee' Jwaa' hi' ga'chee' Dio. ⁷ Hi- he' ja' kye- ju'dsoo', mah' kway' ju'dsoo' kih' wa'je', mah' lä' ja- lä' jêë' dsa- lä' dsoo' dsê' kih' wa'je' ja' kyaah' juu' he' ga'kway'. ⁸ Ja' hi' he' ma' laa' lä' koo- wa'je' ja-, jay' mah' kway' ju'dsoo' kih' hi' laa' lä' koo- wa'je' ja' ba'. ⁹ Ma' ngoo' ya' jäh' ja' hi' laa' lä' koo- wa'je' he' la' ju'dsoo', he' choo' kih' lä' jêë' dsa-.

¹⁰ Ja' ba' jmi' gyuu' la- ma' chaay-, hi' ga'jmeey' Dio jmi' gyuu' la- ta' la' kih'. Pero dsa- chaa' jmi' gyuu' la- sa' ga' lä' kyuuy-. ¹¹ Jay' ja' ba' jmi' gyuu' kih', pero hi' chaa' kyaay' sa' ga' heeyh-. ¹² Pero lä' jêë' hi' ga' heeyh-, hi' jmee' dsoo' dsê' kih', ga' kway' jwê' leey' joo' Dio. ¹³ He' laay' joo' Dio, ja' kih' he' ga' lä' chaay' lä' koo- lle' kih' dsa' lä' chaa' dsa' jmi' gyuu', ni' ja' kih' he' ga' lä' hyoh' dsê' cho' jmiuy- he' ga' lä' chaay- he' laay' joo' Dio, ni' ja' kih' he' ga' jmeey' cho' jmiuy- huu' dsê- he' ga' lä' chaay-. He' ga' lä' chaay' lä' hñoo' hñii' Dio ba' ja-.

¹⁴ Hi' hi' laa' Juu' ja-, ga' läëy' dsa- mah' ga' gyay' jee' jnân', hi' jnâäh' discipulo kyaay' ga' jêë' jnih' he' laay' joo' yh'. Laay' joo' yh' kih' he' laay' gyuu' koo- mée' kyaay' Täa'. Ha- koh' sa' llu' dsëy' hi' kyey' ju'dsoo' jmah' ba'. ¹⁵ Ga' kwa' Jwaa' ju'dsoo' kih', ma' jäh' y'.

—Hi- la' he' hi' ma' jwahn' kih': "Hi- jä' kêë- ga' kin-, hi- la' joo' ga' lä' koo- jnâ', jêëh' ko' ja' ma' chaa' bih' jâä' ki' jnâ'."

¹⁶ Ha- koh' sa' cha' miih- he' cha' kih', hi' jee' ga' lä' jêë' jne' joh' he' sa' ma' hñah' jne'. Ja' koo' hä' ma' mi' jääy' jne'. ¹⁷ Heh' ley, ta' la' kih' Moisé ba' ja'. Pero lä' jê' he' la' kwa' Dio, kyaah' lä' jê' ju'dsoo', ta' la' kih' Jesucristo ba' ga' hñah' jne'. ¹⁸ Jih' koh' jih' lih', ni' jaa- sa' ma' jêë' Dio. Joo' hi' laa' gyuu' koo- mée' ba', hi' gya' ko' joh' kyaah' Täa', hi' he' ba' ma' mi' jnääy- jnân' ha' lä' laay'.

*Ga'jmeey' Jwaa' ju'dsoo' kih' Jesús
(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)*

¹⁹ Dsa' ta' judiu hi' chaa- Jerusalén ga'cheey' jmi' dsa- kyaah' dsa- levita kih' Jwaa' mah' na' ngiiy' juu' kiyh' hi' laa' Jwaa'. ²⁰ He' ja- ga' heeh- ba' Jwaa' he' jmeeyh' juu', sa' ga' hmäy':

—Ja' he' jnâ' laan' Cristo —ga' jäh' Jwaa' siiyh'.

²¹ —¿Hi' ba' laah' hne- ja-? ¿Che' hne- he' Elía? —ga' siiyh' Jwaa'.

—Ja' he' jnâ' —ga' jäh'.

—¿O che' hne- he' laah' dsa- hi- ngêë' juu' kih' Dio hi- nөө' juu' jä' jmi' gyuu' la-? —ga' jäh' dsa' he'.

Koo- ka' läh' ga' jêeh' Jwaa' juu' kiyh':

—Jah' ha'.

²² —¿Hi' ba' laah' hne- ja-? Mah' ngêë' jnâäh' juu' kwee' kih' hi' ma' chee' jnâäh'. ¿Ha- lä' jwäh' hñaa' h? —ga' jäh' dsa- he' siiyh' Jwaa'.

²³ He' ja- ga' jäh' Jwaa' siiyh':

—Jnâ' laan' hi' kwa' juu' jee' la' hwa' kii' jee' sa' kwa- ni' miih-: "Mi' lluu' hñäh' hñaa' mah' jä' Dsa' joo' h' jnân' ko' dsoo' jwê'" —lä' koo- ga' jäh' Isaia hi' ga' ngêë' juu' kih' Dio.

²⁴ Lä' jêë' dsa- hi' ga' chee' dsa- judiu he' ma' laa' fariseo. ²⁵ Ga' ngiiy' juu' kiyh' ka' läh' ga' siiyh':

—¿He' lä' ja' chaah' dsa- jmi-, cher' mah' sa' laah' Cristo, ni' sa' laah' Elía, ni' hi' ga' jñah' dsa- hi' ma' ngêë' juu' kih' Dio? —ga' jäh' dsa- he' siiyh'.

²⁶ —Jnâ' chaan' dsa- jmi- kyaah' jmi- ba', pero jee' kyah' hñäh' chaa- jaa- hi' sa' kyuuh' hñäh'. ²⁷ Hi- he' ja' kêë- ga' ki' jnâ'. Hi' ni' sa' t'ê' dsëen' chiihn' mah' llen' loo- he' hä' tiy' —ga' jäh' Jwaa' siiyh'.

²⁸ Lä' jê' he' la- ga' la' jee' jwäh' he' chee- Betania, ta' hngaah' ko' taq- kih' jmi- Jordán, ta' jee' ma' choo' Jwaa' jmi-.

Jesús laa' Borrego mah' kyaa' Dio

²⁹ Ma' ga' jnâ' jyoh' jmi-, ga' jêë' Jwaa' Jesús ja' ta' jee' ma' cheyh', mah' ga' jäh' h':

—Jêë' da', hi- na' he' Borrego mah' kyaa' Dio hi' jñuu' dso' kye' kih' dsa' jmi' gyuu-.

³⁰ Hi- na' na' hi- ma' jwahn' kih': "Kêë- ga' kin-, jä' jaa' dsa' ñuu' hi' joo' ga' lä' koo- jnâ', jêëh' ko' ja- ma' chaa- bih' jâä' ki' jnâ'."

³¹ Jnâ' sa' ma' kyuuy' jnih'. Ma' jan' mah' chaan' dsa- jmi- ba' mah' lä' ja-, lä' jnääy' kih' dsa' Israel.

³² Ga' mi' jnää- ga' Jwaa' juu', ga' jäh' h':

—Ga' jêën' jmi' lle' Na' jngii' kih' Dio ga' jyoo' gyuu' jmi' gyuu', laay' lä' koo- jaa- juu-, hi- ga' jâ' ko' hwêë' nê' kiyh'. ³³ Jnâ' sa' ma' man' hi- he'. Pero hi- ga' chee' jnâ' he' chaan' dsa- jmi- kyaah' jmi-, ga' siiyh' jnâ': "Hi- jêëh' jyoo' jmi' lle' mah' jä' ko' hwêë' nê' kiyh', hi- he' he' hi- chaa' dsa- jmi-"

kyaaħ Jmii' lle' Na' jngii' kih' Dio." 34 Lã' ja' ga' jëen' hi' jmeen' ju' dsoo' kiyh', hi' he' he' joo' Dio —ga' jãħ' Jwaa'.

To nê' discipulo kyaa' Jesús

35 Ma' ga' jnä' jyoh' jmií, koo' ka' läh' ma' cheh' Jwaa' kyaah' uu' hi' ma' jmee' ko' jøħ' kyaayh'. 36 Ma' ga' jëey' Jesús ma' ngëy' jee' ja', mah' ga' jãyh':

—Jëe' da', hi' na' he' Borrego mah' kyaa' Dio.

37 Ma' ga' nuu' lä' uu' hi' ma' ga' nää' ko' jøħ' kyaah' Jwaa' he' ga' hlëeyh' lä' ja', ga' nääy' kyaah' Jesús ba'. 38 Ma' ga' jeeh' Jesús hñii', ga' jëey' chaq' hi' he' kaah' kiyh', mah' ga' siiyh':

—¿Hee' na' hnooh' hnäh'?

Mah' ga' jãħ' dsa' he':

—¿Ha' ñeh' hne' Rabí, he' la' hnøø' jãħ' Ta' jwoħ'?

39 —Ya' nää' hnäh' ja' mah' ya' jëe' —ga' jãħ' Jesús siiyh'.

Ga' nääy' mah' na' jëey' ha' ma' gyay'. Jee' ja' ga' jãy' kyaayh' jmií ja'. Hor' ja', ma' tē' ko' hi' gya'.

40 Jaa' jee' lä' uu' hi' ga' nuu' kih' Jwaa' hñi' ga' jmee' ko' jøħ' kyaah' Jesús, chee' Andre' øøħ' Simón Pee'. 41 He' ga' jmeey' to' nē', na' hnääh' øøyh' Simón mah' ga' siiyh':

—Ma' jee' jnääh' Mesía —he' hnøø' jãħ' Cristo.

42 Lä' chah' ja' na' jãäy' Simón cha' nē' Jesús. Ma' ga' jëe' Jesús hi' he', ga' jãyh':

—Hne' he' Simón, joo' Joná. Hne' lä' cheeh' Cefa —he' hnøø' jãħ' Pee'.

Jesús ga' tēh' Felipe kyaah' Natanael

43 Ma' ga' jnä' jyoh' jmií, ngaah' Jesús ta' Galilea. Jee' ja' ga' jëey' Felipe mah' ga' siiyh':

—Ña' kyaah' jnä'.

44 Felipe he' ma' chaq' Betsaida, dsa' goo' Andre' kyaah' Pee' ka' läh'. 45 Ma' ga' jee' Felipe Natanael mah' ga' siiyh':

—Ma' jee' jnääh' hñi' dsa' hi' ga' sii' Moisé kih' nē' ley, hi' lä' jëe' hi' ga' ngëe' juu' kih' Dio ga' sii' kiyh' ka' läh'. Hi' he' he' Jesús, joo' José hi' chaq' Nazaret.

46 Mah' ga' jãħ' Natanael:

—¿Ha' lä' la' juu' he' ya' hëe' jaa' hi' lluu' jee' jwii' Nazaret?

—Ña' mah' jëe' da' —ga' jãħ' Felipe siiyh'.

47 Ma' ga' jëe' Jesús ngoo' ya' jãħ' Natanael, ga' hlëeyh' kiyh':

—Hi' ja' na', hi' na' ba' he' dsa' Israel, hi' sa' cha' ni' miih' juu' ta' juu' tuh' dsē'.

48 —¿Ha' lä' na' he' ma' lä' kyuuħ' jnä'?

—ga' jãħ' Natanael siiyh'.

—Jää' ja' ga' hlëeh' Felipe hne', ga' jëen' hne' ma' cheh' koo' kih' chaah' higo —ga' jãħ' Jesús siiyh'.

49 —Ta' jwoħ', hne' he' laah' joo' Dio, hne' laah' Rey kyaa' dsa' goo' jne' —ga' jãħ' Natanael siiyh'.

50 Mah' ga' jãħ' Jesús ka' läh':

—Ma' lä' dsoo' hoh' jnä', kih' he' ma' jwëehñ' hne' ga' jëen' hne' koo' chaah' higo. Pero cha' ga' miih' he' juh' gaa' jëeh' na' ta' cha' nē'.

51 Hi' ga' jãyh' ka' läh':

—Ma' ra' ju' dsoo' jwëehñ' hnäh', na' ta' cha' nē' jëeh' hnäh' gyuuħ' jmi' gyuu' na' na', jëeh' hnäh' ángele kyaa' Dio hi' wii' hi' jñaag' nē' kih' Hi' ga' lëe' ngo' la' —ga' jãħ' Jesús siiyh'.

2

Lã' la' ga' la' lä' ma' ga' jee' goo' jaa' dsa' jee' jwii' Caná

1 Jee' ga' tē' hnē' jmií, ga' jee' goo' jaa' dsa' jee' jwii' Caná, he' na' hee' hwa' Galilea. Jee' ja' ma' hää' choo' Jesús. 2 Jesús hi' jnääh' discipulo kyaay' ga' tēeyh' jnääh' jee' tē' jmií ka' läh'. 3 Ma' sa' ga' lëe' jmií mi' jēh' ma' ää' he' ma' hñi' dsa', ga' jãħ' choo' Jesús siiyh':

—Ma' dsa' go' te' jmií mi' jēh' kih' dsa'.

4 Mah' ga' jeeh' Jesús juu' kiyh':

—¿He' la' jwiih' jnä' lä' na'? Sa' ga' ma' tē' hor' kin'.

5 Mah' ga' jãħ' chooy' siiyh' hi' ma' tääh' kwa' be' jee' ja':

—Jmee' hnäh' lä' jē' he' siiyh' hnäh'.

6 Ma' tøø' jee' ja', jñii' mi' hya' kaah' he' ma' la' kyaah' kuu' jee' ma' chih' dsa' judiu jmií he' ma' jmee' jãy' na' jngëey' cha' nē' Dio. Lä' koo' mi' hya' ja', ma' hiih' koo' hña' loo' hih' jmií. 7 Mah' ga' jãħ' Jesús siih' dsa' hi' ma' tääh' kwa' be' jee' ja':

—Kaaħ' jmií neh' lä' jē' mi' hya' na'.

Mah' ga' jmeey' na' kah' na' dsēh' lä' jē' mi' hya' ja'. 8 Jã' ga' ga' jãħ' Jesús siih' dsa' he':

—Na' na', kye' miih' mah' go' kwëeh' dsa' juu' jmií.

Hi' lä' ja' ga' jmeey'. 9 Hñi' dsa' juu' jmií he', ga' jëey' che' llu' jmií he' ma' la' jmií mi' jēh'. Ni' sa' ñey' ha' ta' ja' he' ja', ma' la' hi' ma' kwa' be' hi' ga' hwëe' jmií ja' ba' ñe'. Mah' ga' tēe' juu' jmií kih' hi' dsa' jee' goo', 10 mah' ga' siiyh':

—Ga' lä' jëe' dsa' kwëeh' to' nē' jmií mi' jēh' llu'. Ma' la' ma' hñih' cha' miih', ja' ga' kwëeyh' jmií mi' jēh' he' hwaq' ga' miih'. Pero hne' ma' na' høøħ' jmií mi' jēh' llu' mah' kwëeyh' jee' llaq' ga'.

11 Jee' jwii' Caná he' na' hee' hwa' Galilea ba' ga' jmee' Jesús to' nē' he' juh' gaa' ja'. Jee' lä' ja' ga' mi' jnääy' hñiiy' ha' koo' jøøħ' laay', hi' lä' jëe' jnääh' discipulo kyaay', cha' ga' miih' ga' lä' dsoo' dsē' jnääh' kiyh'.

¹² Ma-ngëe' he- ja-, ngaayh' ta- Capernaum, kyaah' chooy' kyaah' øøyh' hi- jnääh' 'discipulo kyaay'. Jee' ja- ga-tooh' jnääh' cha-miih- jmih'.

Jesús ga-hwëe' dsa- hi- ma- tääh' hni- jee' ma' chih' gwah'

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

¹³ Ma-ngoo' ma-ya-jäh' jmih' he- kuh- dsa- judiu borrego mäh', he- ja- ngoo' Jesús ta- Jerusalén. ¹⁴ Jee' chih' gwah' jmih', jee' ja- ga-jëe' dsa- hi- ma- hnëe' kya', hi- ma- hnëe' borrego, hi- ma- hnëe' juu-, kyaah' hi- ma- tääh' mi-sii' kuu' kih' dsa-. ¹⁵ Ga-jmeey' koo- si-hnih'. Kyaah' he- ja-, ga-heey' kih' lä-jëe' hi- ma- tääh' jee' chih' gwah' ja-, hi- ga- borrego, hi- ga- kya', hi- ga- hi- mi-sii' kuu'. Ga-këyh' ga-lä-jëe' na-mes-, ga-saa' ga-jaay' kuu' kih' hi- he-. ¹⁶ Hi- ma- tääh' hnëe' juu- he- ga-siiyh'.

—Hwëe' lä-jëe' he- na- jee' la-. Ta' jmeeh- hnäh' je'hmoo'h' ne- kih' Täa' kyaan'.

¹⁷ Ja- ga- lä-dsooh- dsë- jnääh' discipulo kyaay' lä-koo- na-sii- juu' kih' Dio: “Ngoo' dsa-llaan- kih' he- kyen' cha-miih- huusdë- kih' hne' kyah'.”

¹⁸ Dsa- hi- tääh' nê- kih' judiu ga-ngii' juu' kih' Jesús:

—¿Hee- koo- lii- jmeeh', mah' jëe' jnääh' he- na-ngëh' jwë' he- jmeeh- lä-jëe' he- na-? —ga-jäyh' siiyh' Jesús.

¹⁹ —Hla' hnäh' gwah' la- mah' kyaah' hnëe' jmih' ba' choohn' —ga-jäh' Jesús siiyh'.

²⁰ Lä'chah' ja- ga-jäh' dsa- hi- tääh' nê- he' siiyh':

—Kyaah' to'loo' jni' jni- ga-jmeeh' dsa- gwah' la-. ¿Ha- lä-ja- jwah' hne-, kyaah' hnëe' jmih' ba' choohn'?

²¹ Pero ja- kih' gwah' he- ga-hlëeyh' lä-ja-, he- ma' hlëeyh' kih' jmi-ngo' kiyh' ba- ja-. ²² He-ja- ma-ngëe' ma-lä-jiih' Jesús, ga-lä-dsooh- dsë- jnääh' discipulo kyaay' he- ga-hlëeyh' ja-, hi- cha-ga-miih- ga-lä-dsoo' dsë- jnääh' lä-koo- na-sii- juu' kih' Dio, hi- ga-lä-dsoo' dsë- jnääh' lä-koo- ga-hlëeh' Jesús ka-läh'.

Lä-jëe' huusdë- he- ma' jmeeh' dsa- ma' kyuu'h' ba' Jesús

²³ Ta-ko-jiih' ma- të- jmih' he- kuh- dsa- borrego mäh' jee' jwi- Jerusalén, jwëe' dsa- ga-heeh- juu' kih' Jesús ma' ga-jëe' lä-jëe' he- juh' gaa- he- ma' jmeey'. ²⁴ Pero hni' Jesús, sa- ga-lä-cha- o-joh- dsë- kiyh' kyaah' dsa- he-, jëeh' ma' kyuu' bih' ga-lä-jëe' dsa-. ²⁵ Sa- ma' jmeeh' bi' kiyh', he- ma' jmeeh' dsa- juu' ha- lä- la' kih' dsa- kyaayh', jëeh' nêy- ba' ha- lä- la' tuh- dsë- lä-jaa- lä-jaa- dsa-.

3

Ta-la- hwëe' ba' nêe' Nicodemo na-jëe' Jesús

¹ Ma' chaa- jaa- dsa-niuh- jee' kih' fariseo hi- ma' chee- Nicodemo, ma' laa' jaa- dsa- hi- kye- nê- kih' dsa- judiu. ² Ta-la- hwëe' ba' nêe' dsa-niuh- he- na-jëe' Jesús mah' ga-siiyh':

—Ta-jwöh', nê- jnääh', ga-chee' Dio hne-, laah' jaa- ta-jwöh'. Jëeh' ni- jaa- sa' lih' jmee' lä-jëe' he- juh' gaa- he- jmeeh- hne- wa-ra- jäh' kih' sa' kyaah' Dio hne- —ga-jäh' Nicodemo siiyh'.

³ —Ma-ra- ju'dsoo' jwëehn- hne-, hi- sa- lä'chaa- ka-läh' lä-hmëe', sa- tëey' jëe' jee' jmee' Dio hih- —ga-jäh' Jesús siiyh'.

⁴ —¿Ha- lä-ja- lä'chaa- ka-läh' jaa- dsa- ga- ma-gyuh'? ¿Che' le' dsa-heey' jee' ma' häay' mah' lä'chaa' lä-hmëe'? —ga-jäh' Nicodemo siiyh'.

⁵ Koo- ka-läh' ga-jäh' Jesús:

—Ma-ra- ju'dsoo' jwëehn- hne-, hi- sa- lä'chaa- kyaah' jmi- hi' kyaah' jmi-llëe', sa- tëey' dsa-hey' jee' jmee' Dio hih'. ⁶ Hi- dsa-lä'chaa- kih' ngo', ngo' ba' laay'. Hi- hi- dsa-lä'chaa- kyaah' jmi-llëe', laay' jmi-llëe' ba'. ⁷ Ta- jmeeh' dsaa' hoh' he- ma-jwëehn' hne-, jmee' bi' lä'chaa- hnäh' ka-läh' lä-hmëe'. ⁸ Lëe' gwa- hi- dsoo- ha- jee- hnøø'. Ma-ke- nuuh' hi-llëe', sa- nêh' ha- ta- gwa- ni- ha- ta- dsoo-. Lä-ja- la' kih' lä-jëe' hi- dsa-lä'chaa- kyaah' jmi-llëe' kih' Dio —ga-jäh' Jesús siiyh'.

⁹ —¿Ha- lä- la' juu' na-? —ga-jäh' Nicodemo siiyh'.

¹⁰ Mah' ga-jëeh- Jesús juu' kiyh', ga-siiyh':

—¿Ja- ta-jwöh' kya- dsa- Israel laah' mah' sa- kyuu- he- la-? ¹¹ Ma-ra- ju'dsoo' jwëehn- hne-, he- ma-kyuu- jnääh', he- ja- ba' hlëeh' jnääh'. Hi- he- ma- jee' jnääh', he- ja- ba' jmee- jnääh' dsoo'. Pero hnäh' sa- heeh' hnäh' he- hlëeh' jnääh'. ¹² Wa-ra- ga-hlëeh' hnäh' lä-koo- la' he- cha- hwa' la-, sa- jmeeh- hnäh' dsoo'. Ha- ba' lä- jmeeh' hnäh' dsoo' cher' mah' ga-hlëeh' hnäh' lä-koo- la' he- cha- gyuu- jmi- gyuu-.

¹³ Sa- chaa- ga-jnah' hi- ga-wii' gyuu- jmi- gyuu-, ma- la- hi- ga-jnaa' gyuu- ba'. Hi- he' he' Hi- ga-lëe' ngo' la- hi- gya' gyuu- jmi- gyuu-. ¹⁴ Ja- ba' lä-koo- ga- chaa' Moisé miih- ta- gyuu- jee' ma' la- hwa' kii- ja-, ja- ba' lä-ja- jmeeh' bi' chaa' dsa- gyuu- Hi- ga-lëe' ngo' la-. ¹⁵ Mah' lä-ja- lä-jëe' hi- jmee' dsoo' dsë- kiyh' sa- heey', lä'chaa' tää' ga-lä-jëe' joh' jmi- cha- ba'.

Cha-miih- hnäh' Dio lä-jëe' dsa- jmi- gyuu'

¹⁶ Jëeh' cha-miih- hnäh' Dio lä-jëe' dsa- jmi- gyuu-, he- ja- ga-kwaay' gyuu- koo- mëe' kyaay', mah' lä-ja- lä-jëe' hi- jmee' dsoo' dsë- kiyh' sa- heey', lä'chaa' ga-lä-jëe'

joh' jmi' cha' ba'. 17 Jëeh' sa' ga' chee' Dio joo' jmi' gyuu' la' mah' taayh' dsa' dso'jwii'. Ga' cheey' mah' ta' la' kiyh' lääy' dsa' jmi' gyuu' ba'.

18 Hi' jmee' dsoo' dsë' kiyh' sa' cha' ni' miih' dso'jwii' në' kiyh'. Pero hi' sa' jmee' dsoo' dsë' kiyh' ma' cha' dso'jwii' në' kiyh', jëeh' sa' dsoo' dsëy' kih' gyuu' koo' mëe' kyaa' Dio. 19 Lä' la' ba' la' he' ja' dso'jwii' në' kih' dsa'. Ja' ba' wa'je' hwa' la' pero ga' lä' hnøø' gyih' jee' na' hoo' lä' koh' ga' wa'je', jëeh' lä' jëe' he' jmeey', he' hliih' jmah' ba'. 20 Jëeh' lä' jëe' hi' jmee' he' hliih' na' hooøy' kih' wa'je', sa' hnøøy' ya' nääy' jee' jnä' wa'je' mah' sa' lä' jnä' he' jmeey'. 21 Pero hi' tääh' jmee' lä' hnøø' ju' dsoo', hi' he' ba' go' nää' jee' jnä' wa'je' mah' lä' ja' lä' jnä' la' kyaah' be' kih' Dio lä' jëe' he' jmeey' —ga' jäh' Jesús siyh' Nicodemo.

Koo' ka' läh' ga' löø' Jwaa' hi' ma' choo' jmi' hlëeh' kih' Jesús

22 Ma' ngëe' he' ja', ngoo' Jesús ta' hwa' Judea, hi' jnääh' discípulo ga' nøø' jnääh' kyaayh'. Jee' ja' ga' j' jnääh' kyaayh' miih' jmi' hi' ma' chaay' dsa' jmi'. 23 Jwaa' ka' läh' ma' chaay' dsa' jmi' jee' jwii' Enón, koo' Salim, jëeh' jee' ja' cha' cha' miih' jmi'. Jee' ja' ma' dsa' nää' dsa' mah' ma' saay' jmi'. 24 Jmi' ja', sa' ga' ma' taah' dsa' Jwaa' neh' ñe'.

25 He' ja' ko' llaa' discípulo kyaa' Jwaa' ga' taayh' ti' chooy' juu' kyaah' dsa' judiu ha' lä' jmee' dsa' mah' jäy' na' jngëey' cha' në' Dio. 26 Mah' na' nääy' jee' cheh' Jwaa' na' chiuyh'.

—Ta' jwoh', hi' ma' gya' kyaah' hne' ta' hngaah' ko' taa' kih' jmi' Jordán, hi' ga' kwah' ju' dsoo' kih' he', na' chaay' dsa' jmi'. Ga' lä' jëe' ba' dsa' na' nää' kyaayh'.

27 Mah' ga' jäh' Jwaa' siyh' :

—Sa' le' hyoh' dsa' ni' miih', wa' ra' jäh' kih' sa' ga' hyoyh' kih' Dio. 28 Ja' he' ba' hnäh' ga' nuuh' hnäh' kin' he' ga' jwahn'?: “Ja' he' jnä' laan' Cristo. Laan' jaa' hi' ga' chee' Dio jää' mah' hlëeh' kih'.”

29 Dsa' më' hi' dsa' jee' goo' laay' kyaa' dsa' nuuh' hi' jee' goo' kyaayh'. Pero ome' kyaa' dsa' nuuh' he' hi' cheh' koo' kiyh' chaay' llu' kyaah' koo' nuuy' hlëeh' dsa' nuuh' he'. Lä' ja' la' ki' jnä' ka' läh', ma' jëe' dsën' go' te' na' he' ma' ja' Cristo. 30 Jmee' bi' juyh' ta' kiyh' mah' lä' ja' lä' hwa' ta' kin'.

Hi' ja' gyuuh' jmi' gyuu' kye' në' kih' jee' lä' jëe'

31 Hi' ja' ja' gyuuh' kye' në' kih' jee' lä' jëe'. Pero hi' cha' hwa' la', hwa' la' ba' na' jnääy', hi' hlëeyh' kih' he' cha' hwa' la' ba'. Hi' ja' gyuuh' jmi' gyuu' kye' në' kih' jee' lä' jëe'. 32 He' ma' jëey' he' ma' nuuy', he' ja' ba' hlëeyh', pero ni' jaa' sa' heeh' juu'

he' kway'. 33 Hi' heeh' juu' he' kway', hi' he' jmee' bih' dsoo' juu' kih' Dio. 34 Jëeh' hi' ga' chee' Dio, hlëeyh' juu' kih' Dio ba'. Hi' ja' kyaah' hih' kwa' Dio jmi' lle' kih'. 35 Jëeh', Täa' hnääy' ba' Jooy'. Hi' ga' tooyh' goo' Jooy' lä' jëe' he' ga' cha'. 36 Hi' jmee' dsoo' dsë' kih' Joq' Dio lä' ma' chaay' ja' ba'. Pero hi' sa' jmee' dsoo' dsë' kih' Joq' Dio sa' jëey' jee' jmee' Dio hih'. He' wii' he' na' ga' chee' Dio, he' ja' ba' ja' në' kiyh'.

4

Jaa' dsa' më' hi' chaq' hwa' Samária ga' hlëeh' kyaah' Jesús

1 Ga' nuu' dsa' fariseo hlëeh' dsa' kih' Jesús, ma' jäh' jwëe' ga' dsa' jää' Jesús hi' jwëe' ga' dsa' chaay' jmi' lä' koh' ga' Jwaa'. Hi' ga' lä' ñe' Dsa' jøøh' jnan' he' ga' nuu' dsa' fariseo juu' ja'. 2 (Ma' ke' ja' he' hñii' Jesús hi' ma' choo' jmi'. Jnääh' discípulo ba' hi' ma' choo' jmi'.) 3 He' ja' ya' hëe' Jesús hwa' Judea ja' mah' ngaayh' ta' Galilea ka' läh'.

4 Ga' jmee' bi' kiyh' ngooy' ta' hwa' kih' Samária. 5 Ga' tëey' koo' jee' jwii' kih' Samária he' ma' chee' Sicar, jäh' kih' hwa' he' ga' kwëeh' Jacob joo' José. 6 Jee' ja' ma' chih' koo' jmi' too' he' ga' jmee' Jacob. Ga' hwa' Jesús jee' hääy' jwë' mah' ga' gyay' ga' teeyh' dsëy' koo' jmi' too' ja'. Hor' ja' ma' ngoo' ga' té' lla' hyoo'. 7 Ja' jaa' dsa' më' hi' chaq' Samária, ya' kye' jmi'. Mah' ga' jäh' Jesús siyh' :

—Kwëeh' jnä' miih' jmi' kyah' huhn'. 8 (Jnääh' discípulo kyaa' na' nøø' jnääh' ta' jee' jwii' na' lä' jnääh' he' ga' kih' jnääh'.)

9 Hi' dsa' më' hi' ma' chaq' Samária he' ga' siyh' Jesús:

—¿Ha' lä' ja' hne' hi' lla' dsa' judiu ngiih' jmi' kin' mah' huh', jnä' hi' lla' dsa' chaq' Samária?

(Jëeh', dsa' judiu sa' jwayh' kyaah' dsa' samaritano.)

10 Mah' ga' jäh' Jesús siyh' : —Wa' ra' jäh' kih' ñeh' hee' na' he' la' kwa' Dio, hi' hi' na' hi' ngii' jmi' kyah' mah' hiyh', hne' ba' ngiih' kiyh' jmi' he' huh' hi' hñiiy' kwëeyh' hne' jmi' jiih'.

11 Mah' ga' jäh' dsa' më' he' ka' läh' :

—¿Ha' lä' jmeeh' Dsa' jøøh' kyaan'? Sa' cha' ni' miih' he' kye' he' kyaah' chooh' jmi', hi' juuh' jwërte' jmi' too' la'. ¿Ha' ba' ta' haa' jmi' jiih' ja' he' kwah'? 12 ¿Che' jøøh' ga' hne' lä' koh' ga' Jacob dsa' ma' gyuh' kyaa' jnääh', hi' ga' kwëeh' jnääh' jmi' too' la'? Jee' la' ga' hiyh' kyaah' jooy' hi' kyaah' lä' jëe' jäh' kyaay' ka' läh'.

13 Mah' ga' jeeh' Jesús juu' kih' dsa' më' he' :

—Wa' hi' cha' hi', hi' hi' jmi' he' haa' la', koo' ka' läh' ja' lä' ki' dsëy'. 14 Pero hi'

hij⁴ jmi⁴ he⁻ kwa⁻ jnā⁴, jih⁴ koh⁴ jih⁴ lih⁴ sa⁻ jā⁻ lā⁻ kii⁻ dsēy⁴. Jmii⁻ he⁻ kwa⁻ jnā⁴, he⁻ ja⁻ hya⁻ lā⁻ ma⁻ hya⁻ ja⁻ ba⁻ neh⁻ tuh⁻ dsēy⁴ he⁻ jmee⁻ chaay⁻ tāā⁻.

15 Mah⁴ ga⁻ jāh⁴ dsa⁻ mē⁻ he⁻ siiyh⁻:

—Kwēēh⁴ jnā⁴ jmi⁻ ja⁻, Dsa⁻ jōōh⁴ kyaan⁻, mah⁴ sa⁻ jā⁻ lā⁻ kii⁻ dsēn⁻. Lā⁻ ja⁻ mo⁻ so⁻ jān⁻ jee⁻ la⁻ ya⁻ kyen⁻ jmi⁻ —ga⁻ jāh⁴ dsa⁻ mē⁻ he⁻.

16 Mah⁴ ga⁻ jāh⁴ Jesús⁴ siiyh⁻:

—Gwaah⁻ mah⁴ go⁻ kyaā⁻ dsa⁻ űuu⁻ kyaah⁴ ta⁻ la⁻.

17 —Sa⁻ chaa⁻ dsa⁻ űuu⁻ kyaan⁻ —ga⁻ jāh⁴ dsa⁻ mē⁻ he⁻ siiyh⁻.

—Ja⁻ ba⁻ dsoo⁻ he⁻ ma⁻ jāh⁴, sa⁻ chaa⁻ dsa⁻ űuu⁻ kyaah⁴. 18 Jēēh⁴ hñaa⁻ dsa⁻ űuu⁻ hi⁻ ma⁻ lā⁻ kyaah⁴, hij⁴ hi⁻ kyaah⁴ na⁻, ja⁻ he⁻ dsa⁻ űuu⁻ kyaah⁴ he⁻. He⁻ dsoo⁻ na⁻ ma⁻ jāh⁴ —ga⁻ jāh⁴ Jesús⁴ siiyh⁻.

19 —Dsa⁻ jōōh⁴ kyaan⁻, go⁻ hi⁻ ngēē⁻ juu⁻ kih⁴ Dio⁴ ba⁻ hne⁻ laan⁻. 20 Lā⁻ jēē⁻ dsa⁻ ma⁻ gyuh⁻ kyaā⁻ jnāāh⁴ dsa⁻ samaritano⁻ ga⁻ hnaayh⁻ Dio⁴ jee⁻ chih⁻ moh⁻ la⁻, mah⁴ hnāh⁴ dsa⁻ judiu⁻ jwah⁴ hnāh⁴, jwii⁻ Jerusalén⁴ ba⁻ jee⁻ hnāāhn⁴ Dio⁴ —ga⁻ jāh⁴ dsa⁻ mē⁻ he⁻ siiyh⁻.

21 —Dsa⁻ mē⁻, jmee⁻ dsoo⁻ he⁻ jwahn⁻ la⁻. Lloo⁻ koo⁻ jmi⁻, ni⁻ moh⁻ la⁻ ni⁻ jwii⁻ Jerusalén⁴ sa⁻ hnaah⁴ hnāh⁴ Tāā⁻. 22 Sa⁻ kyuu⁻ hnāh⁴ hij⁻ na⁻ hnaah⁴ hnāh⁴. Pero⁻ jnāāh⁴ dsa⁻ judiu⁻ kyuu⁻ ba⁻ jnāāh⁴, hij⁻ na⁻ hi⁻ hnāāh⁴ jnāāh⁴, jēēh⁴ ta⁻ la⁻ kih⁴ dsa⁻ judiu⁻ ba⁻ ja⁻ he⁻ dsa⁻ lāā⁻ dsa⁻. 23 Jā⁻ koo⁻ hor⁻, hi⁻ hor⁻ jā⁻ la⁻ na⁻ ga⁻ juh⁻. Hi⁻ dsoo⁻ hnaah⁴ Tāā⁻, hnaayh⁻ lā⁻ hnōō⁻ jmi⁻ lle⁻ Na⁻ jngii⁻ hi⁻ kyaah⁴ ju⁻ dsoo⁻ ka⁻ lāh⁻. Jēēh⁴ Tāā⁻ hnāāy⁻ dsa⁻ hi⁻ hnaayh⁻ lā⁻ ja⁻. 24 Jmi⁻ lle⁻ ba⁻ laa⁻ Dio⁴. Lā⁻ jēē⁻ hi⁻ hnaayh⁻, jmee⁻ bii⁻ kiyh⁻ hnaayh⁻ kyaah⁴ jmi⁻ lle⁻ hi⁻ kyaah⁴ ju⁻ dsoo⁻ —ga⁻ jāh⁴ Jesús⁴ siiyh⁻.

25 —Jnā⁴ man⁻ he⁻ jā⁻ hi⁻ jāyh⁴ Mesía⁴ kih⁴, hi⁻ jāh⁴ dsa⁻ chee⁻ Cristo⁴. Wā⁻ ra⁻ jāy⁻, hi⁻ he⁻ mi⁻ jnāā⁻ ha⁻ lā⁻ la⁻ jā⁻ jē⁻ juu⁻ la⁻ —ga⁻ jāh⁴ dsa⁻ mē⁻ he⁻ siiyh⁻.

26 Mah⁴ ga⁻ jāh⁴ Jesús⁴:

—Hi⁻ he⁻ he⁻ jnā⁴ hi⁻ hlēēh⁴ kyaah⁴ hne⁻.

27 Hor⁻ ja⁻ ya⁻ nōō⁻ jnāāh⁴ discipulo⁻ kyaay⁻. Peer⁻ ga⁻ lā⁻ dsaā⁻ dsē⁻ jnāāh⁴ ma⁻ ga⁻ jēē⁻ jnāāh⁴ la⁻ Jesús⁴ juu⁻ kyaah⁴ jāā⁻ dsa⁻ mē⁻. Pero⁻ ni⁻ jāā⁻ sa⁻ ga⁻ tuu⁻ dsē⁻ ma⁻ ngii⁻ juu⁻ hee⁻ juu⁻ ja⁻ ma⁻ llay⁻, hi⁻ he⁻ la⁻ ma⁻ hlēēyh⁻ kyaah⁴ dsa⁻ mē⁻ he⁻. 28 Jee⁻ ja⁻ ga⁻ chih⁻ dsa⁻ mē⁻ mi⁻ dsuu⁻ kiyh⁻ mah⁴ ngaayh⁻ ta⁻ jee⁻ jwii⁻, na⁻ chiiyh⁻ lā⁻ jēē⁻ dsa⁻:

29 —Ma⁻ nōōn⁻ ma⁻ jēēn⁻ jāā⁻ dsa⁻ űuu⁻ hi⁻ ma⁻ siih⁻ jnā⁴ lā⁻ jē⁻ go⁻ te⁻ he⁻ ma⁻ jmeen⁻. ¿Che⁻ jā⁻ hi⁻ he⁻ oo⁻ Cristo⁴ hi⁻ hii⁻ juu⁻ kih⁴?

30 Lā⁻ chah⁴ ja⁻ ga⁻ hwēē⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ chaa⁻ jee⁻ jwii⁻ ja⁻, na⁻ nāāy⁻ na⁻ jēēy⁻.

31 Ta⁻ ko⁻ jiih⁴ ja⁻ ma⁻ chuū⁻ jnāāh⁴ kyaayh⁻: —Ta⁻ jwōh⁴, kuh⁴ hij⁴.

32 Mah⁴ ga⁻ siiyh⁻ jnāāh⁴:

—Cha⁻ ba⁻ he⁻ kuh⁴ he⁻ sa⁻ kyuu⁻ hnāh⁴.

33 He⁻ ja⁻ ga⁻ ngii⁻ jnāāh⁴ juu⁻ kih⁴ dsa⁻ kyaah⁴ jnāāh⁴:

—¿Che⁻ chaa⁻ jāā⁻ hi⁻ ma⁻ ja⁻ hi⁻ ma⁻ ya⁻ kā⁻ he⁻ kuyh⁻?

34 Mah⁴ ga⁻ jāh⁴ Jesús⁴ siiyh⁻ ka⁻ lāh⁻:

—He⁻ jmeen⁻ lā⁻ hnōō⁻ hi⁻ ga⁻ chee⁻ jnā⁴ mah⁴ mi⁻ hñaan⁴ ta⁻ kiyh⁴, he⁻ ja⁻ ba⁻ ma⁻ he⁻ jmee⁻ dsa⁻ kēēn⁻. 35 ¿Jā⁻ jwah⁴ hnāh⁴, hnōō⁻ ga⁻ kye⁻ sih⁻ mah⁴ chooh⁴ dsa⁻ ta⁻ kih⁴? Pero⁻ jnā⁴ jwahn⁻, chooh⁴ hnāh⁴ neh⁴ mah⁴ jēē⁻ da⁻ hnāh⁴ lā⁻ kaa⁻ jee⁻ tāāh⁴ dsa⁻ hi⁻ laa⁻ lā⁻ koo⁻ mi⁻ ju⁻ he⁻ ma⁻ āā⁻ he⁻ ma⁻ le⁻ chooh⁴ dsa⁻.

36 Hi⁻ chaa⁻ dsa⁻ liyh⁻ ba⁻ jneey⁻. He⁻ chaa⁻ dsa⁻ mah⁴ chaa⁻ tāā⁻, la⁻ lā⁻ koo⁻ he⁻ chooyh⁻ mi⁻ ju⁻ mah⁴ sa⁻ hee⁻ jih⁴ koh⁴. Kyaah⁴ lā⁻ ja⁻, ko⁻ jōh⁻ ba⁻ lā⁻ chaa⁻ lu⁻ hi⁻ ga⁻ jngēē⁻ kyaah⁴ hi⁻ ga⁻ chooh⁴ ta⁻. 37 He⁻ lā⁻ jāh⁴ juu⁻ la⁻, la⁻ ju⁻ dsoo⁻: “Jñah⁴ ba⁻ hi⁻ jngēē⁻, hi⁻ jñah⁴ ba⁻ hi⁻ chooh⁴ ta⁻.” 38 Jnā⁴ ga⁻ cheen⁻ hnāh⁴ mah⁴ chooh⁴ hnāh⁴ ta⁻ he⁻ sa⁻ ga⁻ jñeeh⁴ hnāh⁴. Jñah⁴ ba⁻ ga⁻ kēē⁻ ta⁻ kih⁴, mah⁴ hnāh⁴ ga⁻ taah⁴ hnāh⁴ jee⁻ la⁻ ta⁻ kiyh⁴ mah⁴ koo⁻ chooh⁴ ba⁻ hnāh⁴ ta⁻ ja⁻ —ga⁻ jāh⁴ Jesús⁴ siiyh⁻.

39 He⁻ ja⁻ jwēē⁻ samaritano⁻, hi⁻ chaa⁻ jee⁻ jwii⁻ ja⁻ ga⁻ lā⁻ dsoo⁻ dsē⁻ kih⁴ Jesús⁴, lā⁻ koo⁻ ma⁻ ga⁻ nuuy⁻ juu⁻ kih⁴ dsa⁻ mē⁻ hi⁻ ga⁻ jāh⁴: “Lā⁻ jē⁻ ba⁻ he⁻ ma⁻ jmeen⁻ ma⁻ siiyh⁻ jnā⁴.”

40 He⁻ ja⁻ ya⁻ nāā⁻ samaritano⁻ he⁻ ya⁻ jēēy⁻ Jesús⁴ mah⁴ ga⁻ chuuy⁻ kyaayh⁻, ga⁻ siiyh⁻:

—Jā⁻ kyaah⁴ jnāāh⁴ jee⁻ la⁻.

He⁻ ja⁻ ga⁻ jāy⁻ to⁻ jmi⁻ jee⁻ ja⁻. 41 Jwēē⁻ ga⁻ dsa⁻ ga⁻ lā⁻ dsoo⁻ dsē⁻ ma⁻ ga⁻ nuuy⁻ he⁻ ma⁻ hlēēyh⁻ ja⁻. 42 Lā⁻ jēē⁻ hi⁻ he⁻ ma⁻ siih⁻ dsa⁻ mē⁻ he⁻:

—Ja⁻ ma⁻ la⁻ juu⁻ kyah⁴ hne⁻ jmee⁻ jnāāh⁴ dsoo⁻, hñaa⁻ jnāāh⁴ ma⁻ nuu⁻ jnāāh⁴ juu⁻ kiyh⁴. Na⁻ ba⁻ ra⁻ si⁻ ma⁻ ñē⁻ jnāāh⁴ ma⁻ ra⁻ ju⁻ dsoo⁻, hi⁻ he⁻ he⁻ Cristo⁴, hi⁻ lāā⁻ dsa⁻ jmi⁻ gyuu⁻.

Ga⁻ mi⁻ hlāā⁻ Jesús⁴ chih⁻ kyaā⁻ jāā⁻ dsa⁻ jōōh⁴ kyaā⁻ rey

43 Ma⁻ ngēē⁻ to⁻ jmi⁻ ja⁻, ya⁻ hēē⁻ Jesús⁴ jee⁻ ja⁻, ngaayh⁻ ta⁻ Galilea. 44 (Hñii⁻ Jesús⁴ ga⁻ jāh⁴, jāā⁻ hi⁻ ngēē⁻ juu⁻ kih⁴ Dio⁴ jee⁻ jwii⁻ gooy⁻ sa⁻ hnāā⁻ dsih⁻.) 45 Ma⁻ ga⁻ llaayh⁻ hwa⁴ Galilea, dsa⁻ hi⁻ ma⁻ chaa⁻ jee⁻ ja⁻ ga⁻ heeyh⁻ bih⁻ llu⁻, kih⁴ he⁻ ga⁻ jēēy⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻ he⁻ ga⁻ jmee⁻ Jesús⁴ ma⁻ ga⁻ tē⁻ jmi⁻ kuyh⁻ borrego⁻ mäh⁴ jwii⁻ Jerusalén. Jēēh⁴ na⁻ nāā⁻ dsa⁻ he⁻ ka⁻ lāh⁻ ma⁻ ga⁻ tē⁻ jmi⁻ ja⁻.

46 Koo⁻ ka⁻ lāh⁻ ga⁻ looy⁻ jwii⁻ Canā⁻ he⁻ na⁻ hee⁻ hwa⁴ Galilea, jee⁻ ga⁻ jmeey⁻ jmi⁻ dsē⁻ ba⁻ ga⁻ lii⁻ jmi⁻ mi⁻ jēh⁻. Jee⁻ jwii⁻ Capernaum⁴ ja⁻, ma⁻ chaa⁻ jāā⁻ dsa⁻ jōōh⁴ kyaā⁻ rey⁻ hi⁻ ma⁻ dsaah⁴ jāā⁻ chih⁻ kyaā⁻.

47 Lā⁻ ma⁻ ga⁻ nuu⁻ dsa⁻ jōōh⁴ he⁻ ya⁻ hēē⁻ Jesús⁴ hwa⁴ Judea⁴ jāyh⁴ ta⁻ hwa⁴ Galilea, he⁻ ja⁻ ñēey⁻ ga⁻ mi⁻ jēey⁻ mah⁴ ga⁻ chuuy⁻ kyaah⁴, ga⁻ siiyh⁻:

—Man' mah' mi'hlääh' chih' kyaan' hi' ma' kyaa' dsa' juu'.

⁴⁸ He' ja' ga' jah' Jesús siyh'.

—Sa' heeh' hnäh' wa'ra' jah' kih' sa' jmeen' he' juh' gaa' he' jëeh' hnäh'.

⁴⁹ —Dsa' jøøh' kyaan', ma' nøøn' ga' juh', jaa' sa' ga' ma' juu' chih' kyaan' —ga' jah' dsa' jøøh' he' siyh'.

⁵⁰ Mah' ga' jah' Jesús siyh'.

—Gwaañ' ba' hne' kyah', chaa' ba' chih' kyaah'.

Dsa' jøøh' he' ga' jmeey' ba' dsoo' dsëy' ma' ga' jah' Jesús la' ja', mah' ngaayh'. ⁵¹ Ni' sa' ga' ma' laayh' kiyh', ya' naa' dsa' kyaay' ga' mi' jëey', mah' ga' jmeeyh' juu', ga' jäh'.

—Ma' ja' ba' kih' chih' kyaah'.

⁵² Mah' ga' ngii' dsa' jøøh' he' juu' kih' dsa' kyaay'.

—¿Hee' hor' ga' løø' chaa' llu'?

Mah' ga' jah' dsa' kyaay'.

—Lloo', ko' hi' gyii', ya' hii' lii' kiyh'.

⁵³ Mah' ga' la' dsooh' dsë' jmi' chih' he', ja' ba' hor' ja' ga' jah' Jesús: “Chaa' ba' chih' kyaah'.” He' ja' cha' ga' miih' ga' la' dsoo' dsëy' la' kye' hi' chaa' cha'neh' kiyh'.

⁵⁴ Jee' la' ga' tē' to' he' juh' gaa' he' ga' jmeey' Jesús, ma' ya' hëey' hwa' Judea ngaayh' ta' hwa' Galilea.

5

Ga' mi' hlää' Jesús jaa' hi' sa' liih' goo' tii'

¹ Ma' ngëë' he' ja', ngoo' Jesús ta' Jerusalén. Ma' ja' ma' tääh' dsa' judiu' jmi'. ² Jee' jwi' Jerusalén chih' koo' na' hyah' jee' dsa' ha' jmi', jah' Ho' haah' kih' Oveja. Jee' ja' chee' Betesda kyaah' juu' hebreo. Ma' cha' la' ku' la' jii' kih' jmi' too' ja' hña' jee' kih' hoo' na' hii'. ³ Jee' ja' ma' saa' jwëë' hi' dsaah', hi' tuu', hi' jluuh', kyaah' hi' sa' le' ngë', ma' jøøy' he' hor' jeh' jmi'. ⁴ Jëeh' ma' lih' koh' ba' ma' jña' jaa' ángel jee' haa' jmi' ja', mah' ma' kah' ma' gwëyh'. Ma' la' ma' kah' ma' gwëh' jmi' ja', hi' ga' tēë' to' né' dsa' he' neh' jmi' ja', dsa' ja' go' te' kiyh' wa' he' cha' he' dsoo' he' laay'. ⁵ Jee' ja' ma' háä' jaa' dsa' nuuh' hi' ma' hya' gyii' gya' jna' ji' ne' dsaah'. ⁶ Ma' ga' jëë' Jesús dsa' he' na' kyaay' jee' ja', ñe' bih' he' ma' la' hii' dsaah' dsa' he', mah' ga' siyh'.

—¿Che' hnooh' ja' kyah'? —ga' jah' Jesús siyh'.

⁷ —Sa' chaa' ni' jaa' hi' taah' jnä' cha' jmi' na' wa'ra' ga' kah' ga' gwëh'. Jaa' ga' jñah' taah' hñii', ja' ga' lloo' jnä' —ga' jah' dsa' dsaah' he' siyh'.

⁸ —Noo' jee' kyaah' na', kii' jii' kyah' mah' ngë' —ga' jah' Jesús siyh'.

⁹ La' chah' ja' ga' ja' kiyh' mah' ga' koo'y' jii' kiyh', ngaayh'. Jmi' ja' ma' la' jmi' he'

teeh' dsa' dsë'. ¹⁰ He' ja' ga' jah' dsa' ta' judiu' siyh' hi' ga' ja' kih' he'.

—Jmi' he' teeh' dsa' dsë' ba' na', sa' cha' jwë' koo'h' jii' kyah' —ga' jäh'.

¹¹ —Hi' ma' mi' hlää' jnä', hi' he' ma' siih' jnä': “Kii' jii' kyah' mah' ngë” —ga' jah' hi' ma' dsaah' he'.

¹² —¿Hii' na', hi' ma' siih' hne': “Kii' jii' kyah' mah' ngë”? —ga' jah' dsa' ta' he'.

¹³ Pero dsa' nuuh' he', sa' ga' la' kyuu'y' hii' he' hi' ga' mi' hlääy', jëeh' Jesús ga' aah' go' te' jee' kih' jwëë' dsa' hi' ma' tääh' jee' ja'. ¹⁴ Ma' ngëë' he' ja', ga' jëë' Jesús dsa' he' ka' lah' jee' chih' gwah' ja' mah' ga' siyh'.

—Jëë' da', na' he' ma' ja' kyah', mo' to' jmee' ga' dso' kye', mah' sa' ja' he' hñiih' ga' né' kyah' —ga' jah' Jesús siyh'.

¹⁵ Ja' ga' ngooy' na' jmeeyh' juu' kih' dsa' ta' judiu', na' chiiyh'.

—Jesús ba' he' hi' ga' mi' hlää' jnä' —ga' jäh'.

¹⁶ Kih' he' ja' ba' ja', ma' hnooh' dsa' ta' he' ha' la' jwë' jee' ma' jngëëyh' Jesús, jëeh' ma' mi' hlääy' wa' hi' cha' hi' jmi' he' teeh' dsa' dsë'. ¹⁷ Mah' ga' jah' Jesús siyh'.

—Tää' kyaan', jmee' ta' lä' jiih' na', hi' ja' ba' la' ja' jmee' jnä' ka' lah'.

¹⁸ He' ja' cha' ga' miih' ma' hnooh' dsa' ta' he' ha' la' jee' ma' jngëëyh' Jesús. Ja' ma' la' kih' he' sa' ma' hoo'y' jmi' he' teeh' dsa' dsë', la' kye' kih' he' ma' jäh': “Dio laa' Tää' kyaan',” ma' jmääy' hñiiy' kwee' kyaah' Dio.

Jesús jmee' chaa' dsa' tää'

¹⁹ Koo' ka' lah' ga' jëeh' Jesús juu' kiyh', ga' siyh'.

—Ma' ra' ju' dsoo' jwëëhn' hnäh'. Joo' Dio sa' le' jmee' ni' miih' jee' tēëy' hñiiy'. He' jëëy' jmee' Jmiy', he' ja' ba' jmeey'. Lá' jë' he' jmee' Tää', ja' ba' lá' ja' kwee' go' te' jmee' Joo'y' ka' lah'. ²⁰ Hnää' ba' Tää' Joo', hi' mi' jnäay' kiyh' lá' jë' he' jmeey'. Pero cha' ga' miih' he' juh' gaa' lá' koh' ga' he' jmeey' la', mi' jnäay' kih' Joo'y' ta' cha' né', lá' jiih' lá' dsa' hoh' hnäh'. ²¹ Ja' ba' lá' koo' mi' jiih' Tää' hi' ma' na' juu', mah' jmeey' chaa'y' ka' lah', ja' ba' lá' ja' Joo'y' jmeey' chaa' lá' jah' hi' hnääy'. ²² Sa' lla' Tää' ta' kih' ni' jaa', ga' tooyh' goo' Joo'y' ba' mah' llay' ta' kih' lá' jëë'. ²³ Mah' lá' ja' lá' jëë' dsa' jmee' juuh' kih' Joo' Dio lá' koo' jmeey' juuh' kih' Tää'. Hi' sa' jmee' juuh' kih' Joo'y', sa' jmeey' juuh' kih' Tää' hi' ga' cheey'.

²⁴ Ma' ra' ju' dsoo' jwëëhn' hnäh', hi' nuu' juu' kin' hi' jmeey' dsoo' dsëy' kih' hi' ga' chee' jnä', chaa'y' táä' ba'. Sa' ja' dso' jwi' né' kiyh'. Lla' he' ma' juuy', ma' tēëyh' jee' chaa'y' táä'. ²⁵ Ma' ra' ju' dsoo' jwëëhn' hnäh'. Já' koo' hor', hi' hor' ja' la' na'. Ma' tē' jee' nuu' lá' jëë' hi' na' juu'

juu' kih' joo' Dio. Hi' lä'jēē' hī' nuu' kiyh', mo' so' juuy'. ²⁶ Jēēh', Tää', kih' hñii' bih' na'jiih'. Ja' ba' lä'ja' ga'kway' jwē' he' na'jiih' kih' hñii' joo' ka'läh'. ²⁷ Hi' ga' hñaa' llay' ta' kih' dsa', lä' llū' he' laay' Hī' ga' lēē' ngo'. ²⁸ Ta' jmee' dsaq' hoh' hnäh' he' jwahn' la'. Ja' koo' hor' nuu' lä'jēē' hī' tääh' to' hoo' tēēn' kiyh'. ²⁹ Hi' lä'jēē' hī' ga' jmee' he' llū', lä' jiiyh' mah' tēēy' jee' chaay' tää'. Hi' lä'jēē' hī' ga' jmee' he' hñiih', lä' jiiyh' mah' dsa' nääy' kyaah' dso' jwii' ba'.

Cha' ba' he' jmee' ju' dsoo' kih' joo' Dio

³⁰ Ni' miih' sa' le' jmeen' jee' tēēn' hñiin'. Lä' koo' te' man' kih' Tää' kyaan', ko' ja' ba' te' llan' ta' kih' dsa'. Hi' kyaah' ju' dsoo' jmah' ba' llan' ta', jēēh' sa' hnoohn' he' hnoohn' hñiin'. Hnoohn' he' hnøø' Tää' hī' ga' chee' jnä' ba'. ³¹ Cher' mah' hñiin' ba' jmeen' ju' dsoo' kin', sa' jmaa' ju' dsoo' kin' lä' ja'. ³² Chaa' ga' jnah' hī' jmee' ju' dsoo' kin'. Jnä' man' ju' dsoo' he' jmeey' kin', la' dsoo'. ³³ Ga' cheeh' hnäh' dsa' hī' na'ngii' juu' kih' Jwaa', hi' lä'jēē' he' ga' jäh' ja', la' ju' dsoo'. ³⁴ Sa' jmee' bi' ki' jnä' ju' dsoo' kih' dsa'. He' llū' kyah' hnäh' ba' ja', he' ga' jmee' Jwaa' ju' dsoo' kin', mah' lä' ja' lääh' hnäh'. ³⁵ Hī' he' ma' laa' lä' koo' wa' je' he' na' hih' mah' ma' kwa' jmēē'. Hi' ga' lä' chaa' hnäh' llū' miih' jmi' kyaah' juu' he' ga' kway' ja'. ³⁶ Pero cha' ga' jyoh' he' jmee' ju' dsoo' kin' he' juuh' ga' lä' koh' ga' ju' dsoo' he' ga' jmee' Jwaa'. Lä' jēē' ta' he' ga' kwēēh' Dio jnä' mah' mi'ten', ja' ba' ta' he' jmeen' la', jmee' ju' dsoo' kin', Tää' ba' he' hī' ga' chee' jnä'. ³⁷ Hi' Tää' hī' ga' chee' jnä', ga' jmeey' ju' dsoo' kin' ka'läh'. Ni' koo' hä' sa' ga' nuuh' hnäh' lä' ma' ga' hlēēyh', ni' lä' ja' sa' ga' jēēh' hñih'. ³⁸ Hi' ni' sa' ga' jäh' juu' kiyh' neh' tuh' hoh' hnäh', kih' he' sa' heeh' hnäh' kih' hī' ga' cheey'. ³⁹ Ja' hēh' da' hnäh' kwee' lä' koo' na' sii' juu' kih' Dio. Jēēh', laah' hnäh' kyaah' juu' na' chaah' hnäh' tää'. Ja' ba' juu' na' jmee' ju' dsoo' kin' ka'läh'. ⁴⁰ Ni' lä' ja' sa' hnooh' hnäh' juu' kin' mah' jmeen' chaa' hnäh' tää'.

⁴¹ Ja' he' hnooh' mah' leen' joo' h' cha' nē' dsa'. ⁴² Jnä' kyuun' hnäh', man' kwee' sa' hnaah' hnäh' Dio. ⁴³ Jnä' ma' jan' kyaah' mada' kih' Tää', mah' hnäh' sa' heeh' jnä'. Pero wa' ra' ja' jñah' lä' hyoh' dsēy' hñiiy', tää' sa' tääh' hnäh' jmeeh' he' kih' hī' he'. ⁴⁴ Ha' lä' ja' lä' dsoo' hoh' hnäh', jēēh' hnooh' hnäh' ha' lä' jee' leeh' hnäh' kaah' cha' nē' dsa' kyaah' hnäh' hī' sa' hnooh' hnäh' mah' leeh' hnäh' kaah' cha' nē' Dio. ⁴⁵ Ta' jmee' hnäh' hu' dsē' jnä' hnēēn' hnäh' cha' nē' Tää' kyaan'. Moisé, hī' kyeh' hnäh' o' jōh' dsē' kih', hī' he' ba' hnēē' hnäh'. ⁴⁶ Wa' ra' jäh' kih' jmeeh' hnäh'

dsoo' hoh' he' ga' jäh' Moisé, lä' ja' jmeeh' hnäh' dsoo' hoh' juu' kin' ka'läh'. Jēēh', he' ga' siiy' ja', hlēēh' kin' ba' ja'. ⁴⁷ Pero cher' mah' sa' jmeeh' hnäh' dsoo' hoh' he' ga' siiy' ja', ha' ba' lä' ja' lä' dsoo' hoh' hnäh' juu' kin'.

6

Ga' ääh' Jesús hñä' mil dsa' ñiih'

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

¹ Ma' ngēē' he' ja', ngoo' Jesús ta' hngaah' ko' täa' jmi' juuh' he' hla' hwa' Galilea, ja' ba' he' jäh' kih' Tiberia. ² Jwēē' dsa' ma' chaa' kaah' kiyh', kih' he' ma' jēēy' lä' jēē' he' juh' gaa' he' ma' jmeey' lä' koo' hä' ma' mi' hlāāy' hī' dsaah'. ³ Ja' ga' ga' wii' Jesús ta' jee' chih' koo' lle' koh' mah' jee' ja' ga' tooh' jnääh' discípulo kyaayh'. ⁴ Jmi' ja' ma' ya' jäh' tēē' jmi' he' kuh' dsa' judiu' borrego mah'. ⁵ Ma' ga' jēē' Jesús jwēē' jwēte dsa' hī' ya' nääh' mah' ga' siiyh' Felipe:

—Ja' ba' dsa' nōon' dsa' län' miih' he' kuh' dsa' la'?

⁶ Pero he' ga' jäh' lä' ja', he' ma' hnøoy' ma' jēēy' hee' ja' ma' jäh' Felipe. Jēēh' kyuu' bih' ha' lä' jmeey'. ⁷ Mah' ga' jäh' Felipe:

—Sa' leē' to' hñä' loo' jmi' ta' he' kyaah' län' he' ñiih' mah' tēē' lä' jēē' dsa' ma' miih'.

⁸ Mah' ga' jäh' jaa' discípulo kyaay', Andre' ooh' Simón Pee':

⁹ —Jee' la' hää' jaa' chih' hī' kye' hñä' he' ñiih' he' na' la' kyaah' cebada, kyaah' uu' hmooh' mah'. Pero ha' leē' he' oo' kih' lä' jēē' dsa' hī' tääh' na' —ga' jäh'.

¹⁰ —Chiuh' lä' jēē' dsa' na', wa' dsa' täayh' wa' gyay' hwa' —ga' jäh' Jesús.

Jee' ga' täayh' ja', ma' cha' cha' miih' nuu'. Kih' lä' jēē' dsa' hī' ga' täah' jee' ja', ma' la' dsa' ñiih' ma' tēē' koo' hñä' mil. ¹¹ Ga' ka' Jesús he' ñiih' ja', ga' kway' ti'hmaah' kih' Dio. Ma' la' ma' kway' ti'hmaah', ga' jmeey' jwi' he' ñiih' ja' mah' ga' kwēēyh' discípulo. Hi' ja' ba' lä' ja' ga' jmee' discípulo kyaah' hī' ma' tääh' hwa'. Hi' ja' ba' lä' ja' ga' jmeey' kih' hmooh' mah' he', ga' kwēēyh' dsa' ha' koo' jiih' ma' hnøø' lä' jaa' lä' jaay'. ¹² Ma' la' ma' kēē' lä' jēē' dsa', ga' jmee' Jesús mada' kyaah' jnääh' discípulo:

—Juuh' hnäh' lä' jēē' jwi' he' ma' chaa' na' mah' sa' hee'.

¹³ Ma' la' ma' juuh' lä' jēē' jwi' he' ga' chaa' ja', ga' kah' gya' to' sa' miih' jwi' kih' hñä' he' ñiih' he' ma' na' la' kyaah' cebada. ¹⁴ Ma' ga' jēē' dsa' he', he' juh' gaa' he' ga' jmee' Jesús jee' ja', ga' jäh':

—Ma' ra' ju' dsoo', hī' na' he' hih' dsa' hī' ngēē' juu' kih' Dio hī' ga' jäh' dsa' kih' jäh' jmi' gyuu' la'.

15 Pero ma⁻liih⁻ ba' Jesús, he⁻ hnøø⁴ dsa⁻ lä⁻bii' lä⁻jaa' ma' tēēy' mah' ma' jmääy' rey kyaay', he⁻ja⁻ koo⁻ ka⁻läh' ga⁻wiyy' ta⁻lle⁻koh' ja⁻ mah' ga⁻jäy' hñiyy'.

Gasngē Jesús nē jmiū⁻
(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

16 Ma' ga⁻nuu⁻ jmiū⁻ ja⁻, ma⁻la⁻ jnääh' discipulo ba' ga⁻jñaa' jnääh' ta⁻ cha⁻hoo' jmi⁻juu⁻ ja⁻. 17 Ga⁻tooh' jnääh' neh' na⁻moo' mah' ga⁻nøø' jnääh' haa' jnääh' jmi⁻juu⁻ ja⁻, ta⁻ hngaah' jee' chee' Capernaum. Ma⁻na⁻hoo⁻ go⁻te' hor' ja⁻ ni⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻ jah' Jesús. 18 Pero ja⁻ koo⁻ lle⁻ tä', lä⁻jiih' ga⁻løø' hlüh' jmiū⁻. 19 Ma⁻lä⁻ øoy' koo⁻ hña' jñii' kilómetro nē jmiū⁻, ma' ga⁻jēē' jnääh' Jesús ja⁻ ya⁻jäyh' kih' na⁻moo', ngēy' nē jmiū⁻, mah' ga⁻lä⁻gah' jnääh'. 20 Pero ga⁻jäh' Jesús süyh' jnääh':

—Jnä⁻ ba' la⁻, ta⁻ wa' gah' hnäh'.

21 Ja⁻ ga⁻ heeh' jnääh' lä⁻kaa⁻ tuh⁻ dsē⁻ jnääh' neh' na⁻moo' ja⁻, hi⁻ chah' ba' ga⁻tēē' jnääh' hwa' jee' ga⁻nøø' jnääh' ja⁻.

Jwēē' dsa⁻ ga⁻hnaah' Jesús

22 Ma' ga⁻jnä' jyoh' jmiū⁻, dsa⁻ hi⁻ ma' tääh' ta⁻ hngaah' jee' ga⁻hwēē' jnääh' ja⁻, ga⁻lä⁻liih', ma⁻la⁻ jnääh' discipulo ba' ga⁻tooh' jnääh' neh' koo⁻ ba' na⁻moo' he⁻ ma' hi' jee' ja⁻. 23 Ta⁻koo⁻ jiih' ja⁻ ga⁻lloo' jyoh' ga⁻ na⁻moo' he⁻ ga⁻hwēē' ta⁻ jee' jwi⁻ Tiberia, ja⁻ ba' koo' jee' ga⁻taah' hña' mil dsa⁻ hi⁻ ga⁻kuh' jee' ja⁻, jee' ga⁻kwa' Jesús ti⁻hnaah' kih' Dio. 24 Ma' ga⁻jēē' dsa⁻, mo⁻ so⁻ chaa' Jesús ni⁻ discipulo kyaay' jee' ja⁻, ga⁻taayh' neh' na⁻moo' he⁻ ma' hii' jee' ja⁻, ga⁻naäy' ga⁻hnääh' Jesús ta⁻ jee' jwi⁻ Capernaum.

Hñiū' Jesús laq' he⁻ñiuh' he⁻ jmee⁻ chaa⁻ dsa⁻

25 Ma' ga⁻lla⁻naäy' ta⁻ hngaah' ja⁻, ga⁻jñääh' Jesús mah' ga⁻süyh':

—Ta⁻jwoh', ¿hee⁻ ba' hor' ma⁻ñeh' hne'?

26 Mah' ga⁻jäh' Jesús süyh':

—Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo' jwēēhn⁻ hnäh', ma⁻ ya⁻ nääh' hnäh' hnaah' jnä', ja⁻ kih' he⁻ ga⁻jēēh' hnäh' he⁻ juh⁻gaa⁻ he⁻ ga⁻jmeen'. Hnaah' hnäh' jnä' kih' he⁻ ga⁻kuh' hnäh' lä⁻jiih' ga⁻kēē' hnäh' ba' ja⁻. 27 Ta⁻ wa⁻ hee' hoh' hnäh' kih' ma' he⁻ dsa⁻lla⁻. Wa' hee' hoh' hnäh' kih' ma' he⁻ sa⁻lla⁻, he⁻ jmee' chaa⁻ dsa⁻ tää'. He⁻ la⁻ na⁻ ma' he⁻ kwa' Hi⁻ ga⁻lēē' ngo⁻ la⁻. Jēēh', Täa⁻ hi⁻ laa⁻ Dio, ga⁻hñaa'y' jnä' kih' he⁻ la⁻.

28 Mah' ga⁻ngü' dsa⁻ he⁻ juu' kiyh':

—¿Hee⁻ na⁻ ga⁻tēē' jnääh' jmeen' mah' jmee' jnääh' lä⁻ hnøø' Dio? —ga⁻jäh' dsa⁻ he⁻.

29 —He⁻ la⁻ ba' hnøø' Dio jmeeh' hnäh', he⁻ jmeeh' hnäh' dsoo' hoh' kih' hi⁻ ga⁻cheey' —ga⁻jäh' Jesús süyh'.

30 —¿Hee⁻ koo⁻ he⁻ juh⁻gaa⁻ heeh' jnääh', mah' jēē' jnääh', ja⁻ ga⁻ jmee' jnääh' dsoo' dsē⁻ jnääh' kyah? ¿Ha⁻ lä⁻ la' he⁻ jmeeh' mah' jēē' jnääh'? 31 Dsa⁻ ma⁻ gyuh⁻ kyaay' jnääh' ga⁻kuyh⁻ maná jee' la' hwa' kii' ja⁻, lä⁻koo⁻ na⁻sii⁻ juu' kih' Dio: “He⁻ñiuh' he⁻ ja⁻ gyuu⁻ ba' ja⁻, ga⁻kwēēh' dsih' mah' ga⁻kuyh⁻” —ga⁻jäh' dsa⁻ süyh'.

32 —Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo' jwēēhn⁻ hnäh', ja⁻ he' Moisé hi⁻ ga⁻kwa' he⁻ñiuh' he⁻ ja⁻ gyuu⁻. Täa⁻ kyaan' ba⁻ he' hi⁻ kwēēh' hnäh' ma⁻ra⁻ he⁻ñiuh' he⁻ gwa' gyuu⁻. 33 Jēēh' he⁻ñiuh' he⁻ kwa' Dio, hi⁻ he⁻ he' hi⁻ ga⁻jñaa' gyuu⁻, hi⁻ jmee' chaa⁻ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁻ —ga⁻jäh' Jesús ga⁻süyh'.

34 —Kwēēh' jnääh' tää' he⁻ñiuh' ja⁻, Dsa⁻ jøøh' kyaan' —ga⁻jäh' dsa⁻ he⁻ süyh'.

35 Mah' ga⁻jäh' Jesús süyh':

—Jnä⁻ he' laan' he⁻ñiuh' he⁻ jmee' chaa⁻ dsa⁻. Hi⁻ jmee' ko⁻joh' kyaah' jnä', jiih'koh' sa⁻ ja⁻ lä⁻kyoyh⁻. Lä⁻ja⁻, hi⁻ jmee' dsoo' dsē⁻ kin', sa⁻ jä⁻ lä⁻ kii' dsēy' jiih'koh' jiih'li⁻.

36 Pero jwēēhn⁻ hnäh' ka⁻läh' lä⁻koo⁻ ma⁻ jwēēhn⁻ hnäh' jää', ma⁻ ke⁻ ma⁻ jēēh' hnäh' jnä', sa⁻ ma⁻ jmeeh' hnäh' dsoo' hoh' hnäh' kin'. 37 Ga⁻lä⁻ jēē' dsa⁻ hi⁻ taah' taah' goon', hi⁻ he' go⁻naä' kin'. Hi⁻ lä⁻ jēē' hi⁻ go⁻naä' kin', sa⁻ beē' jni⁻. 38 Jēēh', sa⁻ ga⁻jñaan' gyuu⁻ mah' jmeen' lä⁻ hnoon' hñiū⁻. Ga⁻jñaan' mah' jmeen' lä⁻ hnøø' hi⁻ ga⁻chee' jnä' ba'. 39 Täa⁻ hi⁻ ga⁻chee' jnä' hyoh' dsēy' lä⁻la⁻ ba'. Sa⁻ hnøøy' dsa⁻ hēē' ki⁻ jnä' ni⁻ jaa⁻ hi⁻ ga⁻taayh' goon' mah' ga⁻lä⁻ jēē' ba' hi⁻ he' mi⁻jiihn' wa⁻ra⁻ ga⁻tē' jee' llaa⁻ jmi⁻gyuu⁻. 40 Hi⁻ ga⁻chee' jnä' hyoh' dsēy' lä⁻la⁻. Lä⁻ jēē' hi⁻ go⁻naä' kih' Jooy' mah' jmee' dsoo' dsē' kiyh', hi⁻ he' ba' jmee' chaa⁻ tää'. Mah' jnä' ba' mi⁻jiih' jni⁻h' wa⁻ra⁻ ga⁻tē' jee' llaa⁻ jmi⁻gyuu⁻ —ga⁻jäh' Jesús süih' dsa⁻ he'.

41 He⁻ ja⁻ ga⁻løø' dsa⁻ judiu he' cha⁻hääy⁻ hlēēyh' wü' kih' Jesús, kih' he⁻ ma' jäyh', laay' he⁻ñiuh' he⁻ ga⁻jyoo' gyuu⁻. 42 Lä⁻la⁻ ga⁻jäyh':

—¿Ja⁻ he' hi⁻ na⁻ joo' José? Kyuu⁻ ba' jne' cho⁻jmiūy'. ¿Ha⁻ lä⁻ja⁻ he⁻ jäyh', ga⁻jñaa'y' gyuu⁻?

43 Mah' ga⁻jäh' Jesús süyh' ka⁻läh':

—Tu⁻hnäh' he⁻ cha⁻hääh' jnä'. 44 Ni⁻ jaa⁻ sa⁻ le⁻ jä⁻ kih' hñiū' kyaah' jnä' cher⁻mah' Täa⁻ hi⁻ ga⁻chee' jnä' sa⁻ ga⁻taayh' goon'. Mah' jnä' ba' mi⁻jiih' jni⁻h' wa⁻ra⁻ ga⁻tē' jee' llaa⁻ jmi⁻gyuu⁻. 45 Lä⁻la⁻ na⁻ sii⁻ koo⁻h' ko⁻lla⁻ hi⁻ ma' ngēē' juu' kih' Dio llo⁻joo': “Dio ba' mi⁻tēē' lä⁻jēē' dsa⁻.” Lä⁻ja⁻, lä⁻jēē' hi⁻ ga⁻nuu' hi⁻ ga⁻lä⁻tēēy' kih' Täa⁻, ya⁻naäy' kyaah' jnä'.

46 “Sa⁻ chaa⁻ hi⁻ ma⁻ jēē' Täa⁻. Ma⁻la⁻ hi⁻ ja⁻ jee' gya⁻ Dio ba', hi⁻ he' ba' ma⁻ jēē' Täa⁻. 47 Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo' jwēēhn⁻ hnäh', hi⁻ jmee' dsoo' dsē' kin', hi⁻ he' ba' chaa⁻ tää'. 48 Jnä⁻ he' laan' he⁻ñiuh' he⁻ jmee' chaa⁻

dsa- 49 Dsa- ma-gyuh- jnän` ga`kuyh- maná jee' la' hwa' kii- ja-, pero ga`juuy'. 50 Pero hi- la- he' he'ñiuh- he- ga`jyoo' gyuuuh' mah' lá`jéé- hi- ga`kuh- kiyh' mo`so` juuy'. 51 Jnäh' he' laan' he'ñiuh' jiih' he- ga`jyoo' gyuuuh'. Hi- kuh' kih' he'ñiuh' la-, chaay- táä' ba'. He'ñiuh' he- kwa`jnä, la`ngo`kin-. He- ja- kwan`mah`lá`ja`jmeé`chaä- lá`jéé- dsa- jmi`gyuu- —ga`jäh` Jesús siyh'.

52 He- ja- dsa- judiu he' ga`ti- ga`chooy' juu' kyaah' øøyh' :

—¿Ha- lá`ja- kwa`dsa- na- ngo' kih' mah' kihn? —ga`jäh'.

53 Mah' ga`jäh` Jesús siyh' :

—Ma`ra- ju`dsoo' jwéëhn- hnäh', cher`mah' sa- ga`kuh' hnäh' ngo' kih' Hi- ga`léé`ngo' la-, hi- sa` huh' hnäh' jma- kiyh' ka`läh', sa- tééh' hnäh' jee' jmeé`chaah- hnäh' táä'. 54 Hi- kuh' ngo' kin`mah'`hiyh`jma- kin`ka`läh', chaay- táä' ba'. Hi- jnä`mi`jiih`jnih`wa`ra- ga`té`jee`llaa- jmi`gyuu-. 55 Jééh' ngo' kin`, koo- he- la- ba`ma`he`jmeé`chaä`dsa-, lá`ja- ka`läh' kih' hi- hih' jma- kin`, koo- he- la- ba`jmeé`chaay-. 56 Hi- kuh' ngo' kin`mah'`hiyh`jma- kin`jáy' koo`hweh`kyaah`jnä`hi- jnä`jan`kyaayh`ka`läh'. 57 Táä`hi- na`jiih`ga`cheé' jnä, hi- jnä`chaan- ta`la`kih' Táä. Ja- ba- lá`ja-, hi- kuh' ki`jnä, ta`la`ki- jnä`ba`chaay-. 58 He- la- ja-, he'ñiuh- he- ga`jyoo' gyuuuh'. Sa- la`lá`la`maná he- ga`kuh- dsa- ma`gyuh- jnän`hi`ma`ra- he- ga`juu' bih'. Pero hi- kuh' he'ñiuh' la-, chaay- táä' ga`lá`jé- joh' jmií`cha- ba- —ga`jäh` Jesús siyh' dsa- he'.

59 Lá`jé- juu' la- ga`kwa` Jesús neh- gwah- mäh- kih' dsa- judiu jee' jwii- Capernaum.

Kyaah' juu' la- jmeé- chaä- dsa- táä'

60 Lá`ma`ga`nuuy' juu' ja-, jwéé' discípulo kyaay' ga`jäh' :

—Jwééh' la' juu' na-. ¿Hi- ga`mo`tih`dsé' nuu' juu' na-?

61 Né`ba`Jesús he- ma`táayh`ma`cha- ma`háay- kwaat- kih' juu' he- ga`hléeyh`ja-, he`ja- ga`jäh` Jesús siyh' :

—¿Ché`ma`toh' wii`kyah`hnäh' juu' kin`?

62 Ha- ba- lá`jmeeh' hnäh' ja-, wa`ra- jäh' kih' jééh' hnäh' Hi- ga`léé`ngo' la- wii`ka`läh' jee' ma`gyay' jáä'. 63 Jmi`lle' ba' he- jmeé- chaä- dsa-, pero jmi`ngo' sa- cha- he- le' jmeé- ni`miih-. Lá`jé- juu' he- ma`jwéëhn' hnäh', gwa' kih' jmi`lle' ba' na-, hi- lá`ja- jmeé- chaä- dsa-. 64 Pero chaä- ko`llaa' hnäh' hi- sa- ma`jmeé`dsoo' dsé' kin- —ga`jäh` Jesús.

Jééh' ma`kyuu' bih' jáä' hi- na- hi- sa- lá`dsoo' dsé' kiyh', hi- kyuuy' hi- na- hi- ngéey' kih' dsa-. 65 Mah' ga`jäh' ka`läh' :

—He`ja- ba- na- ma`jwéëhn' hnäh' : “Ni- jaa- sa- le`já- kih' hñii`ki`jnä`cher`mah' sa- ga`taah- Táä`goon.”

66 Ma`ngéé' ma`jäh' lá`ja-, jwéé' discípulo kyaay' ga`biyy' kih', mo`so- ga`jmeey' ko`joh' kyaayh'. 67 Ja- ga' ga`siyh' lá`jéé- gya`tuu' jnäh' discípulo kyaay' :

—¿Ché`hnooh- hnäh' go`näh' hnäh' ka`läh' lá`na-?

68 He- ja- ga`jäh` Simón Pee' :

—Dsa`jöh' kyaan-, hi- ga' na- kih' dsa`nøø' jnäh'. Jaa- hne- ba`kyeh' juu' he- jmeé- chaä- dsa- táä' ga`lá`jé- joh' jmií`cha-. 69 Ma`dsoo' ba' dsé- jnäh' kyah', ma`ñe- ba' jnäh' hne- he' Cristo, Joó' Dio jiih' —ga`jäh` Pee' siyh'.

70 Mah' ga`jéeh' Jesús juu' kiyh' :

—¿Ja' ga`lleehn- lá`jéé- gya`tuu' hnäh' mah' jaa' jee' lá`jéé- hnäh' laa' dsa- kyaá' hi- sa`llu? —ga`jäh` Jesús siyh'.

71 He- ma`hléeyh- kih' Juda Iscariote, joó' Simón ba' ja-. Jééh' Juda he', hi- ga`ngéey' kéé- ga', ma`laa' jaa- kih' jee' lá`jéé- gya`tuu' jnäh'.

7

Øøh` Jesús sa- ma`heeh' kiyh'

1 Ma`ngéé' he- ja-, ma`ngé- Jesús hwa' Galilea. Mo`so- ma`hnøøy' ma`ngéey' ta' Judea, jééh' dsa- judiu ma`hnooyh- ha- lá- jee' ma`jngéeyh'. 2 Ma`ya`jäh- té' jmií' kih' dsa- judiu, he- ma`hiyy' hmiih' jee' dsa`taayh`ma`té- jmií'. 3 He- ja- ga`jäh' øøyh' siyh' :

—Gwa- hne- ka`läh' ta' Judea, mah' jéé' discípulo kyaah' hi- táäh' jee' oo- ha- lá- la' he- juh`gaa- he- jmeeh-. 4 Jééh', jaa- hi- hnøø' mi`jnää' hñii', sa`jmeey' ta' kiyh' jee' na`hmää'. Hne- ma`løøh`jmeeh- lá`jé- he- na-, mi`jnää' hñaa'h`cha`né- lá`jéé- dsa- jmi`gyuu- —ga`jäh' øøyh' siyh' Jesús.

5 Jééh', ni`ga`øøyh' sa`ma`heeh' kiyh'.

6 Ja- ga' ga`jäh` Jesús siyh' :

—Sa- ga`ma`ja- jmií' kin-, pero kyah' hnäh', wa- he- cha- he- jmií' ba`llu' kyah' hnäh'. 7 Dsa- hi- chaä- jmi`gyuu' la- sa- le' jmeey' na`høøyh' kyah' hnäh'. Pero jnä' na`háayh', kih' he- mi`jnään' he- jmeey' he- hñiih'. 8 Go`nää' ba' hnäh' jee- té- jmií' ja-. Pero jnä' sa`nin-, jééh' sa- ga' ma`dséé' jmií' kin-.

9 Ma`ngéé' ma`jäh' lá`ja-, ga`jáy' ta' Galilea ba'.

Ma`ga`té' jmií' jwii- Jerusalén`ñee' Jesús

10 Ma`ngéé' ma`nää' øøyh', ngoo' ba' Jesús jee- té- jmií' ja-. Pero sa`ngooy' jnä`há' mah' sa`jéé' dsih'. 11 Pero dsa- judiu ma`hnaayh- Jesús jee- té- jmií' ja-, ma`jäh' :

—¿Na`hi- he'?

12 Dsa- hi- ma`táäh' jee' jmií' ja- ma`hléeyh- juu' hi-, ma`cha- ma`háay' Jesús. Ma`jäh' jwéé' dsa- :

—Dsa- lluu' ba' he'.

Pero jñah' ma' jäh':

—Jah' ha', koo' mi' gaay' dsa' ba'.

¹³ Pero ni' jaa' dsa' sa' ma' hlëeh' jnä' hä' kih' Jesús, kih' he' ma' gayh' dsa' ta'.

¹⁴ Ma' té' to' dsaah' jmií, ja' ga' ngoo' Jesús jee' ma' chih' gwah' mah' ga' lóoy' hlëeyh' dsa'. ¹⁵ Peer' ga' lá' dsaá' dsé' dsa' judiu, mah' ma' jäh'y':

—Ha' lá' ja' he' kyuu' dsa' na' cha' miih' hi' sa' cha' jee' ñeey' ga' mi' tēy' hñi'y'.

¹⁶ Mah' ga' jēh' Jesús juu' kih' dsa' he':

—Ja' he' la' kin' nuuh' he' kwan' la', la' kih' hi' ga' chee' jnä' ba'. ¹⁷ Hi' la' dsé' jmee' lá' hnøø' Dio, lá' kyuu' ha' lá' la' nuuh' he' kwan' la', che' he' gwa' kih' Dio, o che' he' hlëeh' kwaat' kin' ba'. ¹⁸ Hi' hlëeh' kwaat' kih' hñi'y', he' hnooyh' ha' lá' jee' jmääy' hñi'y' jøøh' ba' ja'. Pero hi' hnooh' ha' lá' jee' jmääy' jøøh' hi' ga' chee' jnä', hi' he' ba' hi' hlëeh' ju' dsoo'. Ni' miuh' sa' hlääyh' kyaah' juu' kih'y'.

¹⁹ ¿Ja' ga' kwëeh' ba' Moisé hnäh' ley mah' ni' jaa' hnäh' sa' ga' mi' teh' hnäh'? ¿He' la' hnooh' hnäh' jngëeh' jnä'?

²⁰ He' ja' ga' hlëeh' jwëë' dsa' he':

—Sa' chaq' ni' jaa' hi' jngëeh' hne'. Hi' sa' llü' ba' na' hää' tuh' hoh'.

²¹ He' ja' ga' jäh' Jesús siyh':

—Ga' lá' jēë' ba' hnäh' ga' lá' dsaá' hoh' kih' ga' jēeh' hnäh' ga' jmeen' koo' he' juh' gaa'. ²² Dsoo' ba' jäh' jne' Moisé ga' lla' nuuh' he' uu' jmi' ngo' jnän'. (Pero ja' he' Moisé hi' ga' lla' nuuh' ja', ko' ja' ma' nøø' kih' dsa' ma' gyuh' jnän' hi' ma' chaq' jää' ga' kih' Moisé.) Mah' tuh' hnäh' jmi' ngo' kih' dsa' nuuh' lá' kye' jmi' he' teeh' dsa' dsé'. ²³ Heeh' ba' hnäh' he' uu' jmi' ngo' kih' gyuu' nuuh' jmi' he' teeh' dsa' dsé' mah' mi' teh' hnäh' lá' koo' na' si' ley kih' Moisé. ¿He' la' ja' hnee' hnäh' kyaah' jnä', kih' he' ga' mi' hlää'n' jaa' dsa' nuuh' jmi' he' teeh' dsa' dsé'? ²⁴ Ta' ka' hnäh' kwaat' kih' dsa' lá' koo' la' huü' dsé' kyah' hnäh', kye' hnäh' kwaat' lá' koo' lle' ju' dsoo' ba' —ga' jäh' Jesús.

Ga' jmeeh' Jesús juu' ha' ta' jay'

²⁵ He' ja' ga' jäh' ko' llaq' dsa' hi' ma' chaq' Jerusalén:

—¿Ja' hi' na' na' hi' hnaah' dsa' mah' jngëeyh'? ²⁶ ¿Ja' hi' he' na' cheh' hlëeh' to' lo' né' lá' jēë' dsa', hi' sa' chaq' hi' hlëeyh' ni' miuh'? ¿Che' jäh'n' dsoo' ma' heeh' dsa' ta' he' laay' Cristo? ²⁷ Pero dsa' la', ñe' ba' jne' ha' chaay'. Hi' wa' ra' ga' té' jee' ja' Cristo, ni' jaa' sa' ñe' ha' ta' jäh'y'.

²⁸ Lá' koo' ma' ga' nuu' Jesús lá' ja', lá' ma' cheyh' ja' hlëeyh' dsa' jee' chih' gwah' ja', ga' hlëeyh' koo' ki' gaa':

—Jwah' hnäh' kyuu' jnä', hi' ñeh' hnäh' ha' chaan'. Pero sa' ma' jan' jee' tēen' hñi'in'. Hi' hi' ga' chee' jnä' jmee' ju' dsoo' jmah'. Hi' he' sa' kyuu' hnäh'. ²⁹ Pero jnä' kyuu' jnih', jëeh' kih' bih' ya' hëen'. Hi' he' ba' ga' chee' jnä' —ga' jäh' Jesús.

³⁰ He' ja' hnøø' dsa' ma' saayh', pero ni' jaa' sa' ga' tuu' dsé' ma' choo' goo', jëeh' sa' ga' ma' té' hor' kih'y'. ³¹ Jwëë' dsa' hi' ma' tääh' jee' ja' ga' lá' dsoo' dsé' kih'y'.

—Wa' ra' ja' Cristo, ¿che' hi' he' ga' jmee' cha' ga' miih' he' juh' gaa' lá' koh' ga' dsa' la'? —ga' jäh' ko' llaq'.

Ga' lá' hnøø' dsa' fariseo ma' saqh' Jesús

³² Lá' ma' ga' nuu' dsa' fariseo he', he' hlëeh' dsa' lá' ja' kih'y', he' ja' ga' jmeey' mada' ko' jøh' kyaah' dsa' kaa' kya' jmi' dsa' mah' sooh' poo' kya' gwah' kih'y'.

³³ Mah' ga' jäh' Jesús siyh':

—Miuh' jmi' ga' gyan' kyaah' hnäh', naah' ba' jnä' kih' hi' ga' chee' jnä'. ³⁴ Ja' ga' hnaah' hnäh' jnä', pero mo' so' jnääh' jnä'. Mo' so' le' go' naäh' hnäh' ha' jee' naahn' —ga' jäh' Jesús.

³⁵ Dsa' fariseo he' ga' lóoy' ngü'y' juu' kih' dsa' kyaayh':

—¿Ha' ta' dsaah' hi' na' mah' mo' so' jnääh' jnih'? ¿Che' dsaayh' lá' kaa' jee' tääh' dsa' goo' jne' hi' na' saa' na' jñee' jee' kih' dsa' griego mah' dsa' hlëeyh' lá' kye' dsa' griego? ³⁶ ¿Hee' ba' hnøø' jäh' juu' he' ma' hlëeyh' na': "Ja' ga' hnaah' hnäh' jnä', pero mo' so' jnääh' hnäh' jnä', mo' so' le' go' naäh' hnäh' jee' naahn'?"

Jesús kwa' jmi' he' jmee' chaq' dsa' tää'

³⁷ Hi' ga' ma' ja', la' jmi' juuh' kyaah' jee' ga' dsa' jmi' ja'. Ga' noo' Jesús mah' ga' hlëeyh' kyaah' cha' miuh' be':

—Cher' mah' chaq' hi' lá' kii' dsé', wa' jäh' kyaah' jnä' mah' wa' hiyh' jmi' he' kwan'. ³⁸ Le' kih'y', lá' koo' na' si' juu' kih' Dio, hi' jmee' dsoo' dsé' kin', lá' koo' jmi' juuh' he' na' jiih' hya' neh' tuh' dséy' —ga' jäh' Jesús.

³⁹ He' ga' jäh'y' lá' ja' ga' hlëeyh' kih' jmi' lle' Na' jngü' he' hyoh' dsa' hi' jmee' dsoo' dsé' kih'y'. Jmi' ja' sa' ga' ma' ja' jmi' lle' Na' jngü', jëeh' sa' ga' ma' saah' Jesús gyuu' mah' leey' jøøh'.

Ga' tee' ga' jēë' dsa' kwaat' kih' Jesús

⁴⁰ Ma' ga' nuu' dsa' hi' ma' tääh' jee' ja' juu' kih' Jesús, ko' llaq' dsa' he' ma' jäh':

—Ma' ra' ju' dsoo', hi' la' he' hi' ngëë' juu' kih' Dio hi' hii' juu' kih'.

⁴¹ Hi' jaa' ma' jäh':

—Hi' he' he' Cristo.

Pero jñah' ma' jäh':

—¿Ha' lá' la' juu' ja', heh' ya' hëë' jaa' dsa' Galilea leë' Cristo? ⁴² ¿Ja' jäh' juu' kih' Dio, sa' ju' kih' David ba' ya' hëë' hi' laq'

Cristo? Hi' ja' ba' jwii' mah' he' chee' Belén jee' ma' chaa' David, jee' ja' ba' ya' hëë' Cristo.

⁴³ He' ja' ga' laa' to' naä' dsa' kwaat' kih' Jesús. ⁴⁴ Ko' llaa' dsa' he' hnøø' ma' saayh' pero ni' jaa' sa' ga' tuu' dsé' ma' choo' goo'.

Sa' ga' heeh' dsa' ta' juu' kih' Jesús

⁴⁵ Ja' ga' naä' poo' he' jee' ma' tääh' dsa' kaah' kyaa' jmi' dsa' kyaah' dsa' fariseo. Mah' ga' jah' dsa' kaah' he' siyh':

—He' la' sa' ma' teeyh' ta' la'?

⁴⁶ He' ja' ga' jah' poo' he' siyh':

—Ni' koo' hä' sa' ma' hlëéh' ni' jaa' dsa' nuuh' lä' koo' hlëéh' dsa' he'.

⁴⁷ He' ja' ga' jah' fariseo he' siyh':

—Che' lä' kye' hnäh' ma' lä' gah' hnäh' juu' kihy'? ⁴⁸ Ni' jaa' jnääh' dsa' ta' ni' dsa' fariseo ma' heeh' jnääh' juu' kihy'.

⁴⁹ Lä' jëë' dsa' hi' tääh' na', hi' sa' kyuuu' ley, kyaayh' dso'jwii' —ga' jäh' dsa' ta' he'.

⁵⁰ Nicodemo, hi' ma' laa' dsa' kyaayh', hi' ñee' koo' hä' ta' la' hwë' jee' ma' gya' Jesús, ga' jäh' siyh':

⁵¹ —Lä' koo' jah' ley jnän' sa' le' cheen' dso'jwii' né' kih' dsa', cher' mah' jaa' sa' ga' ma' nuun' kwee' juu' kihy' mah' lä' ngëë' jne' hee' na' he' ma' jmeey'.

⁵² Mah' ga' jeeh' dsa' he' juu' kihy', ga' siyh':

—Che' laah' hne' dsa' galileo ka' läh'? Hnøøh' da' kwee' jee' na' sii' juu' kih' Dio mah' jëë' da', jih' koh' sa' ma' ya' hëë' ni' jaa' hwa' Galilea hi' ngëë' juu' kih' Dio.

⁵³ Ma' ngëë' he' ja', ga' lä' jëë' ba' ga' naä' ta' kih'.

8

Dsa' më' hi' ga' jaa' kyaah' dsa' nuuh'

¹ Pero Jesús ngoo' ta' lle' koh' he' chee' Olivo. ² Ma' ga' jnä' jyoh' jmi', ngooy' ta' jee' chih' gwah'. Hi' jwëë' dsa' na' naä' jee' ma' cheyh' ja'. Jee' ja' ga' gyay' ga' hlëëyh' dsa'. ³ Hor' ja' ya' naä' ta' jwoh' kyaa' ley kyaah' fariseo, ya' jaa' jaa' dsa' më' hi' ga' jaa' kyaah' dsa' nuuh', mah' ga' cheeyh' jee' to' dsaah' ja'. ⁴ Mah' ga' siyh' Jesús:

—Ta' jwoh', dsa' më' na' ma' jaa' kyaah' dsa' nuuh'. ⁵ Lä' koo' lle' ley jnän', ga' jmeë' Moisé hih' jngëëhn' kyaah' kuu' dsa' më' hi' jmeë' lä' na'. Ha' gah' hne', ha' lä' jwah'.

⁶ He' ma' kay' dsé' Jesús ba' ja', hnøøy' ha' lä' jee' ma' hniy' kihy'. Pero Jesús ga' gyay' na' juyh' mah' ga' løøy' siy' hwa' kyaah' cha' gooy'. ⁷ Pero na' ba' tääyh' chuuy' kyaah' Jesús, ja' ga' ga' nooy' ka' läh' mah' ga' siyh':

—Hih' hnäh' hi' sa' cha' ni' miih' dso'kye' kih', hi' he' to' né' wa' te' kuu' kihy'.

⁸ Koo' ka' läh' ga' gyay' na' juyh' mah' ga' siy' hwa' lä' hmëë'. ⁹ Ma' ga' nuuy' lä' ja', ma' jaa' ma' jaa' ba' ga' løø' ga' naä' ma'

ga' lä' liiyh' hni' huu' dsé' kihy'. Ga' løø' hi' kaah' lä' kye' hi' mah' ga' naä'. He' ja' ga' jäh' ma' la' Jesús kyaah' dsa' më' hi' ga' cheeyh' cha' nëy'. ¹⁰ Ja' ga' ga' noo' Jesús jee' ma' gya', mah' ga' siyh':

—Dsa' më', jna' hi' ma' hni' kyah'? ¿Che' ni' jaa' sa' ma' taah' hne' dso'jwii'? —ga' jäh' Jesús siyh'.

¹¹ —Ni' jaa' Dsa' jøøh' kyaan' —ga' jäh' dsa' më' he' siyh'.

—Ni' jnä' sa' taahn' hne' dso'jwii'. Gwaah' ba' hne' kyah', mo' to' jmeë' dso'kye' —ga' jäh' Jesús siyh'.

Jesús laa' wa' je' kih' dsa' jmi' gyuu'

¹² Ga' løø' ka' läh' Jesús hlëéh' dsa' hi' ma' tääh' jee' ja':

—Jnä' he' laan' wa' je' kih' dsa' jmi' gyuu'. Hi' nuu' kin', mo' so' ngëy' jwë' hliih'. Lä' cha' wa' je' kihy', he' jmeë' chaay'.

¹³ He' ja' ga' jah' dsa' fariseo siyh':

—Ju' dsoo' he' jmeeh' na', la' kyah' hñah' ba' hne'. He' ja' sa' la' dsoo' juu' kyah'.

¹⁴ Mah' ga' jäh' Jesús siyh':

—Ma' ke' jmeen' ju' dsoo' ki' hñiin', pero ma' ra' he' la' dsoo' juu' he' jwahn', jëéh' jnä' ba' man' ha' na' jan' hi' ha' na' naahn'. Pero hnäh', sa' ñeh' hnäh' ha' na' jan' hi' ha' ta' naahn'. ¹⁵ Hnäh' kah' kwaat' lä' koo' la' huu' dsé' kyah' hnäh'. Pero jnä' sa' kan' kwaat' kih' ni' jaa'. ¹⁶ Hi' ma' kan' kwaat' kih' dsa', jmeen' lä', hnøø' ju' dsoo' ba'. Jëéh' sa' jmeen' hñiin', jmeen' kyaah' Tää' hi' ga' chee' jnä'. ¹⁷ Hi' né' ley jnän' na' sii', kyaah' uu' dsa' hi' hlëéh' koo' ba' juu', he' ja' ba' la' ju' dsoo'. ¹⁸ Jnä' jmeen' ju' dsoo' kin' hi' Tää' hi' ga' chee' jnä', jmeey' ju' dsoo' kin' ka' läh' —ga' jäh' Jesús.

¹⁹ —¿Na' ba' Tää' kyaah'? —ga' jäh' dsa' he' siyh'.

Mah' ga' jeeh' Jesús juu' kihy':

—Hnäh' sa' kyuuu' jnä', ni' Tää' kyaan' sa' kyuuu'. Wa' ra' jäh' kih' kyuuu' jnä', ja' ba' lä' ja' kyuuu' hnäh' Tää' kyaan'.

²⁰ Juu' la' ma' kwa' Jesús lä' koo' ma' hlëëyh' dsa' jee' ma' chih' gwah', koo' jee' ma' tooh' dsa' kuu'. Ni' jaa' sa' ga' saayh' jee' ja', jëéh' sa' ga' ma' lloo' hor' kihy'.

Ga' jäh' Jesús: "Sa' le' go' naäh' hnäh' ha' jee' naahn'"

²¹ Koo' ka' läh' ga' jäh' Jesús siyh':

—Hij' jnä' naahn'. Ha' jee' naahn' sa' le' go' naäh' hnäh'. Hi' hnäh' hnaah' ga' jnä', pero juuh' ba' hnäh', lä' ma' kyaah' na' ba' hnäh' dso'kye' kyah' hnäh'.

²² He' ja' ga' jah' dsa' judiu:

—Che' jngëëyh' hñiyy' he' ja' jäh' lä' na': "Ha' jee' naahn' sa' le' go' naäh' hnäh'?"

²³ Mah' ga' jäh' Jesús siyh':

—Dsa⁻ chaa⁻ hwa⁻ la⁻ ba⁻ hnäh^ˈ, jnä^ˈ laan^ˈ kih^ˈ gyuu^h jmi⁻gyuu⁻. Laah^ˈ hnäh^ˈ hi⁻ chaa⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻, pero jnä^ˈ sa⁻ laan^ˈ kih^ˈ jmi⁻gyuu⁻ la⁻. ²⁴ He⁻ ja⁻ ba⁻ na⁻ he⁻ ma⁻ jwëehn^ˈ hnäh^ˈ, juuh^ˈ hnäh^ˈ lä⁻ ma⁻ kyaah^ˈ na⁻ ba⁻ hnäh^ˈ dso⁻kye⁻ kyah^ˈ hnäh^ˈ. Jëeh^ˈ cher^ˈ mah^ˈ sa⁻ heeh^ˈ hnäh^ˈ kin^ˈ, he⁻ laan^ˈ lä⁻ koo⁻ ma⁻ jwëehn^ˈ hnäh^ˈ, juuh^ˈ hnäh^ˈ kyaah^ˈ dso⁻kye⁻ kyah^ˈ hnäh^ˈ —ga⁻ jah^ˈ Jesú^s siyh^ˈ.

²⁵ —¿Hee⁻ ba⁻ laah^ˈ hne⁻, hi⁻ ba⁻ hne⁻ ja⁻? —ga⁻ jah^ˈ dsa⁻ he⁻.

He⁻ ja⁻ ga⁻ jah^ˈ Jesú^s:

—Lä⁻ ma⁻ to⁻ né⁻ ga⁻ jwëehn^ˈ hnäh^ˈ hi⁻ laan^ˈ. ²⁶ Cha⁻ cha⁻ miih^ˈ he⁻ jwëehn^ˈ hnäh^ˈ hi⁻ lä⁻ ja⁻ he⁻ kan^ˈ kwaat^ˈ kyah^ˈ hnäh^ˈ. Hi^h hi⁻ ga⁻ chee^ˈ jnä^ˈ, hlëeyh^ˈ ju⁻dsoo⁻. Hi⁻ lä⁻ jë⁻ he⁻ ga⁻ nuun^ˈ kiyh^ˈ, he⁻ ja⁻ ba⁻ hlëehn^ˈ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁻.

²⁷ Kih^ˈ Täa^ˈ ba⁻ ja⁻ ma⁻ hlëeh^ˈ Jesú^s, pero sa⁻ ga⁻ lä⁻ ngëe^ˈ dsa⁻ he⁻. ²⁸ He⁻ ja⁻ ga⁻ jah^ˈ Jesú^s siyh^ˈ:

—Wa⁻ ra⁻ ga⁻ chaa^h hnäh^ˈ gyuu^h Hi⁻ ga⁻ lëe^ˈ ngo^ˈ la⁻, ja⁻ ga⁻ lä⁻ neh^ˈ hnäh^ˈ hi⁻ jnä^ˈ hi⁻ lä⁻ neh^ˈ hnäh^ˈ sa⁻ cha⁻ ni⁻ koo⁻ he⁻ jmeen^ˈ jee^ˈ tëen^ˈ hñiin^ˈ. Jwëehn^ˈ hnäh^ˈ lä⁻ koo⁻ te^ˈ he⁻ ga⁻ mi⁻ tëe^ˈ Täa^ˈ jnä^ˈ, ko⁻ ja⁻ ba⁻ te^ˈ he⁻ hlëehn^ˈ. ²⁹ Jëeh^ˈ ma⁻ ra⁻ he⁻ kyaah^ˈ ba⁻ jnä^ˈ hi⁻ ga⁻ chee^ˈ jnä^ˈ. Sa⁻ ga⁻ beey^ˈ jnä^ˈ mah^ˈ jän^ˈ hñiin^ˈ, jëeh^ˈ jnä^ˈ lä⁻ ma⁻ jmeen^ˈ ja⁻ ba⁻ lä⁻ jë⁻ he⁻ tih^ˈ dsëy^ˈ —ga⁻ jah^ˈ Jesú^s siyh^ˈ.

³⁰ Lä⁻ koo⁻ ma⁻ ga⁻ hlëeyh^ˈ lä⁻ ja⁻, jwëe^ˈ dsa⁻ ga⁻ lä⁻ dsoo⁻ dsë^ˈ kiyh^ˈ.

Hi⁻ laa⁻ jo⁻ Dio hi⁻ hi⁻ na⁻ hnëe^ˈ kyaah^ˈ dso⁻kye⁻

³¹ He⁻ ja⁻ ga⁻ siih^ˈ Jesú^s lä⁻ jëe⁻ dsa⁻ judiu hi⁻ ga⁻ lä⁻ dsoo⁻ dsë^ˈ kiyh^ˈ:

—Cher^ˈ mah^ˈ ga⁻ hoo^h hnäh^ˈ juu^ˈ kin^ˈ, lëeh^ˈ hnäh^ˈ ma⁻ ra⁻ discípulo kyaan^ˈ. ³² Hi⁻ lä⁻ kyuuh^ˈ hnäh^ˈ ju⁻dsoo⁻, hi⁻ kyaah^ˈ ju⁻dsoo⁻ kin^ˈ lääh^ˈ hnäh^ˈ.

³³ Mah^ˈ ga⁻ jëeh^ˈ dsa⁻ he⁻ juu^ˈ kiyh^ˈ:

—Sa⁻ ju⁻ kih^ˈ Abraham, laa^ˈ jnääh^ˈ. Jih^ˈ koh^ˈ sa⁻ ma⁻ jã^ˈ jnääh^ˈ lä⁻ koo⁻ jaa⁻ hi⁻ na⁻ hnëe^ˈ. Ha⁻ lä⁻ ja⁻ he⁻ jwah^ˈ hne⁻, läã^ˈ jnääh^ˈ.

³⁴ Mah^ˈ ga⁻ jah^ˈ Jesú^s siyh^ˈ ka⁻ läh^ˈ:

—Ma⁻ ra⁻ ju⁻dsoo⁻ jwëehn^ˈ hnäh^ˈ, lä⁻ jëe⁻ hi⁻ jmee⁻ dso⁻kye⁻, na⁻ hnëey^ˈ kyaah^ˈ ja⁻ ba⁻ dso⁻kye⁻ ja⁻. ³⁵ Dsa⁻ ja⁻ na⁻ hnëe^ˈ jmee⁻ ta^ˈ, lä⁻ ma⁻ na⁻ hnëey^ˈ hi⁻ ba⁻ kih^ˈ dsa⁻ juuy^ˈ, jih^ˈ koh^ˈ sa⁻ leey^ˈ jooy^ˈ. Pero hi⁻ laa⁻ jooy^ˈ, lä⁻ ma⁻ laa⁻ ja⁻ ba⁻ kyaay^ˈ. ³⁶ He⁻ ja⁻ cher^ˈ mah^ˈ jooy^ˈ ga⁻ läay^ˈ hnäh^ˈ jee⁻ na⁻ hnëeh^ˈ hnäh^ˈ, ma⁻ ra⁻ ju⁻dsoo⁻ ma⁻ laah^ˈ ba⁻ hnäh^ˈ. ³⁷ Ma⁻ ba⁻ jnä^ˈ, laah^ˈ hnäh^ˈ sa⁻ ju⁻ kih^ˈ Abraham. Pero jmeeh^ˈ hnäh^ˈ bi^ˈ jngëeh^ˈ jnä^ˈ, kih^ˈ he⁻ sa⁻ hiih^ˈ hnäh^ˈ heeh^ˈ juu^ˈ kin^ˈ. ³⁸ Jnä^ˈ hlëehn^ˈ he⁻ ma⁻ jëen^ˈ kih^ˈ Täa^ˈ kyaan^ˈ ba⁻,

mah^ˈ hnäh^ˈ jmeeh^ˈ he⁻ ma⁻ nuuh^ˈ hnäh^ˈ kih^ˈ täa^ˈ kyaah^ˈ —ga⁻ jah^ˈ Jesú^s siyh^ˈ.

³⁹ He⁻ ja⁻ ga⁻ jah^ˈ dsa⁻ he⁻:

—Täa^ˈ kyaah^ˈ jnääh^ˈ laa⁻ Abraham ba⁻.

Mah^ˈ ga⁻ jah^ˈ Jesú^s ka⁻ läh^ˈ:

—Wa⁻ ra⁻ jäh^ˈ kih^ˈ he⁻ ba⁻ joo^ˈ Abraham laah^ˈ hnäh^ˈ, jmeeh^ˈ hnäh^ˈ lä⁻ koo⁻ ga⁻ jmeey^ˈ. ⁴⁰ Ma⁻ hlëeh^ˈ ba⁻ jnä^ˈ ju⁻dsoo⁻ lä⁻ koo⁻ ga⁻ nuun^ˈ kih^ˈ Dio. Pero na⁻ hnooh^ˈ hnäh^ˈ ha⁻ lä⁻ jee⁻ jngëeh^ˈ jnä^ˈ. ¿Che^ˈ ga⁻ jmee⁻ Abraham lä⁻ ja⁻? ⁴¹ Jmeeh^ˈ hnäh^ˈ lä⁻ koo⁻ jmee⁻ täa^ˈ kyaah^ˈ ba⁻ hnäh^ˈ na⁻ —ga⁻ jah^ˈ Jesú^s siyh^ˈ.

—Sa⁻ laa⁻ jnääh^ˈ joo^ˈ wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻. Chaa⁻ ba⁻ jaa⁻ Täa^ˈ kyaah^ˈ jnääh^ˈ. Hi⁻ he⁻ hñii^ˈ Dio —ga⁻ jah^ˈ dsa⁻ he⁻ siyh^ˈ Jesú^s.

⁴² He⁻ ja⁻ ga⁻ jah^ˈ Jesú^s ka⁻ läh^ˈ:

—Wa⁻ ra⁻ jäh^ˈ kih^ˈ Dio laa⁻ Täa^ˈ kyaah^ˈ hnäh^ˈ, ma⁻ lä⁻ hnaah^ˈ jnä^ˈ. Jëeh^ˈ jnä^ˈ, ya⁻ hëen^ˈ jee^ˈ gya⁻ Dio mah^ˈ jan^ˈ. Ja⁻ he⁻ jan^ˈ jee⁻ tëen^ˈ hñiin^ˈ. Hñiiy^ˈ ga⁻ cheey^ˈ jnä^ˈ, he⁻ ja⁻ jan^ˈ. ⁴³ Kih^ˈ he⁻ sa⁻ hnooh^ˈ hnäh^ˈ nuuh^ˈ juu^ˈ kin^ˈ, he⁻ ja⁻ sa⁻ hii⁻ lä⁻ ngëeh^ˈ hnäh^ˈ juu^ˈ he⁻ hlëehn^ˈ la⁻. ⁴⁴ Jëeh^ˈ, hi⁻ sa⁻ llü^ˈ laa⁻ täa^ˈ kyaah^ˈ hnäh^ˈ he⁻ ja⁻ hnooh^ˈ hnäh^ˈ jmeeh^ˈ hnäh^ˈ lä⁻ koo⁻ hnooy^ˈ. Jëeh^ˈ, hi⁻ he⁻ ga⁻ loo⁻ jngëeh^ˈ dsa⁻ lä⁻ ma⁻ to⁻ né⁻. Sa⁻ ga⁻ jãy^ˈ kyaah^ˈ ju⁻dsoo⁻, kih^ˈ he⁻ sa⁻ cha⁻ ni⁻ miih^ˈ ju⁻dsoo⁻ kiyh^ˈ. Wa⁻ ra⁻ ga⁻ juuy^ˈ, juu^ˈ kih^ˈ hñii^ˈ bih^ˈ hlëeyh^ˈ, jëeh^ˈ laay^ˈ ta⁻ juu^ˈ dso⁻, hi⁻ laay^ˈ juu^ˈ ta⁻ juu^ˈ. ⁴⁵ Kih^ˈ he⁻ hlëehn^ˈ he⁻ la⁻ ju⁻dsoo⁻, he⁻ ja⁻ ba⁻ na⁻ sa⁻ heeh^ˈ hnäh^ˈ kin^ˈ. ⁴⁶ Sa⁻ chaa⁻ ni⁻ jaa⁻ hi⁻ le⁻ baäh^ˈ jnä^ˈ kyaah^ˈ dso⁻kye⁻. Lä⁻ ja⁻, cher^ˈ mah^ˈ hlëehn^ˈ ba⁻ jnä^ˈ ju⁻dsoo⁻, ¿he⁻ la⁻ sa⁻ jmeeh^ˈ hnäh^ˈ dsoo⁻ hoh^ˈ hnäh^ˈ kin^ˈ? ⁴⁷ Hi⁻ laa⁻ kyaah^ˈ Dio, juu^ˈ kih^ˈ Dio ba⁻ nuuy^ˈ. Pero sa⁻ laah^ˈ hnäh^ˈ kyaah^ˈ Dio, he⁻ ja⁻ ba⁻ na⁻ sa⁻ nuuh^ˈ hnäh^ˈ juu^ˈ kiyh^ˈ —ga⁻ jah^ˈ Jesú^s siyh^ˈ.

Ma⁻ chaa⁻ ba⁻ Jesú^s jãã^ˈ lä⁻ koh^ˈ ga⁻ Abraham

⁴⁸ Mah^ˈ ga⁻ jah^ˈ dsa⁻ judiu he⁻ siyh^ˈ:

—Të⁻ ba⁻ juu^ˈ kyaah^ˈ jnääh^ˈ, hne⁻ laah^ˈ jaa⁻ samaritano hi⁻ kyaah^ˈ jmi⁻lle⁻ hliih^ˈ.

⁴⁹ Mah^ˈ ga⁻ jëeh^ˈ Jesú^s juu^ˈ kiyh^ˈ:

—Sa⁻ kyaahn^ˈ jmi⁻lle⁻ hliih^ˈ. Jee⁻ lä⁻ jë⁻ he⁻ jmeen^ˈ, jmeen^ˈ he⁻ kih^ˈ Täa^ˈ kyaan^ˈ ba⁻. Mah^ˈ hnäh^ˈ, sa⁻ taah^ˈ jnä^ˈ ta⁻. ⁵⁰ Sa⁻ hnoohn^ˈ ha⁻ lä⁻ jee⁻ leen^ˈ jøghn^ˈ, pero chaa⁻ ba⁻ jaa⁻ hi⁻ hnooh^ˈ kin^ˈ ha⁻ lä⁻ jee⁻ leen^ˈ jøghn^ˈ, hi⁻ he⁻ ba⁻ lla⁻ ta⁻. ⁵¹ Ma⁻ ra⁻ ju⁻dsoo⁻ jwëehn^ˈ hnäh^ˈ, hi⁻ hoo^ˈ juu^ˈ kin^ˈ mo⁻so⁻ juuy^ˈ jih^ˈ koh^ˈ.

⁵² Koo⁻ ka⁻ läh^ˈ ga⁻ jah^ˈ dsa⁻ judiu he⁻ siyh^ˈ:

—Na^ˈ ba⁻ ra⁻ si⁻, ñe⁻ jnääh^ˈ, jãäh^ˈ hne⁻ jmi⁻lle⁻ hliih^ˈ. Ga⁻ juu^ˈ ba⁻ Abraham, hi⁻ ga⁻ juu^ˈ ba⁻ lä⁻ jëe⁻ hi⁻ ma⁻ ngëe⁻ juu^ˈ kih^ˈ Dio llo⁻ joo⁻. Mah^ˈ hne⁻ jwah^ˈ: “Hi⁻ hoo^ˈ juu^ˈ kin^ˈ sa⁻ juuy^ˈ jih^ˈ koh^ˈ.” ⁵³ ¿Che^ˈ jøgh^ˈ ga⁻ hne⁻, lä⁻ koh^ˈ ga⁻ Abraham, dsa⁻ ma⁻ gyuh^ˈ jnän^ˈ,

hi- ga'juu'? Hi- ga'juu' ba' la-jee- hi- ma'
ngee- juu' kih'Dio. ¿Hi- na' jmaah- hnaah'?
—ga'jah' dsa- judiu he' siyh'.

54 —Wa'ra- jah' kih' jna' jmaan- hniin-
johh', sa' jmaa' ni' miih- la'ja-. Taa' kyaan-
ba' he', hi- jmaa- jna' johhn', hi- jwah- hnah'
laa' Dio kyaah' hnah'. 55 Pero sa' kyuu-
hnah' hi- he', jna' ba' kyuu- jnih'. Cher'mah'
ga'jwahn' sa' kyuu- jnih', jmaan- hniin-
jaa- hi- ta' juu', la- koo- laah' hnah' ta' juu'
dso'. Pero jna' kyuu- jnih', hi- hoon- juu'
kiyh'. 56 Abraham, dsa- ma' gyuh- jnan',
ma' jee- dsay' la- koo- ma' johy' he- lloo-
koo- jmi' jey' jna', hi- ga'jee' ba', he' ja-
ga' la- chaay' llu' —ga'jah' Jesus siyh'.

57 —Ni- to' lo' gya' ji- ne- sa' ga' ma' haah'
hne- mah' jwah' ma' jeeh' Abraham —
ga'jah' dsa- judiu he' siyh'.

58 —Ma'ra- ju' dsoo' jweeh- hnah',
jaa' sa' ga' ma' chaa- Abraham, ko' ja-
ma- chaa- ja' jna' —ga'jah' Jesus siyh'.

59 He' ja- ga'ka' dsa- he' kyu' mah' ma'
tey' kiyh'. Pero ga'hmaah- Jesus jee' kih'
dsa-, ya' heey' jee' ma' chih' gwah' ja-.
Ga'nguey' jee' taah' dsa-, ngaayh'.

9

Ga'mi' hlaa' Jesus jaa' dsa' tuu'

1 Jee' nge- Jesus ja-, ga'jee' jaa- dsa- tuu'
hi- tuu' la- ma' ga' la- chaa-. 2 Mah' ga'ngui'
jnaah' juu' kiyh'.

—Ta' jwoh', ¿hi- kih' dsoo' he' laay'
la' na', che' kih' hniiy' o che' kih' cho' jmiiy-
heh' ga' la- chaay' tuuy'?

3 He' ja- ga'jah' Jesus siyh' jnaah':

—Ja- hniiy' dséey' dsoo' ni' cho' jmiiy-,
he' laay' la' na-. Laay' la' na' mah' la' jna'
ta' kih' Dio ne' kiyh' ba'. 4 Ta' ko' jih' la' jmi'
', jmee' bii' kin' jmeen' ta' kih' hi- ga' chee'
jna'. Wa'ra- ngoo' ga' nuu-, ni' jaa- mo' so'
le' jmee' ta'. 5 Ta' ko' jih' gyan' jmi' gyuu' la-,
laan' wa' je' kih' dsa- jmi' gyuu'.

6 Ma' la- ma' hleeyh' la' ja-, ga' hney' hwa'
mah' ga' jmeey' tu' jii' kyaah' jmi' tu' heyh'.
Ja' ba' kyaah' tu' jii' ja-, ga' suy' mi' ne'
dsa- tuu' he'. 7 Mah' ga' siyh':

—Gwa' mah' go' gyih' mi' neh' jee' chih'
he' haa' jmi- he' chee' Siloe —juu' la-
hnoh' jah': he- ga' chee' dsa-.

La' ja- ga' jmee' dsa- he', na' gyiyh- mi'
ney'. Ma' jayh' ma' jna' mi' ney', ma' jey-.
8 Dsa- hi- ma' taah' koo' jee' ma' chih' hne'
kiyh', kyaah' ga' jnah' hi- ma' jee- la' koo-
ma' tuuy', ma' jayh':

—Ja' hi- na' he' hi- ma' gya' chu' ma'
nguiy' kuu'? —ga'jah' dsa- he'.

9 —Hi- he' na- —ma' jah' ko' llaa'.

—La' ja- laay' —ma' jah' jnah'.

—Jna' he' —ma' jayh' hniiy'.

10 —¿Ha- la' ja- he- ma' na' mi' neh'? —
ga'jah' dsa- he' siyh'.

11 —Dsa- hi- chee- Jesus, ga' jmeey' tu' jii'
mah' ga' suy' mi' nen-. Ja' ga' ga' siyh' jna':
“Gwa' jee' chih' Siloe mah' go' gyih' mi'
neh'.” Mah' neen' na' gyihn- mi' nen-, la' ja-
ba' ga' loo' jeen- —ga'jah' dsa- hi- ma' tuu'
he'.

12 —¿Na' ba' dsa- he'? —ga'jah' hi- ma'
taah' ngui' juu' kiyh'.

Mah' ga' jayh':

—Sa' man'.

Ga' lla' kyaq- dsa- fariseo jmi' dsa- hi-
ma' tuu' he'

13 He' ja- ga' jaa' hi- ma' tuu' he' cha' ne'
dsa- fariseo. 14 Ma' ja-, la' jmi' he- teeh-
dsa- dsé', ma' ga' jmee' Jesus tu' jii' he-
kyaah' ga' nay' mi' ne' dsa- he'. 15 Koo-
ka' lah' ga' ngui' dsa- fariseo juu' kih' hi- ma'
tuu' he', ha' la- ga' jmeey' he- ga' looy' jey-.
—Ga' suy' tu' jii' mi' nen-, mah' ga' gyihn-,
ja' ga' ga' loo' jeen- —ga' jayh' siyh'.

16 Ko' llaa' dsa- fariseo he' ma' jah':

—Sa' laa' kyaq' Dio dsa- he', he' ja- sa'
hoo' jmi' he- teeh- dsa- dsé'.

Jnah' ma' jah':

—¿Ha- la' la' juu', he- jmee' wa' hi- cha-
hi- koo- he' juh' gaa' la' na'?

Sa' ga' hui' kwee- juu' kiyh'. 17 Koo-
ka' lah' ga' siyh' dsa- hi- ma' tuu' he':

—¿Hee- jwah' hnaah' kih' hi- ga' na' mi'
neh'?

Mah' ga' jah' dsa- hi- ma' tuu' he':

—Jna' jwahn' laay' jaa- hi- ngee- juu' kih'
Dio.

18 Pero dsa- fariseo he', sa' ma' laay' dsoo'
he- ma' tuu' dsa- he' mah' ga' la' jna' mi' ney-.
He' ja- la' jih' ga' teeyh' cho' jmi' dsa- hi-
ga' la' jna' mi' ne' he'. 19 Mah' ga' nguiy' juu'
kiyh':

—¿Che' ja' ba' joo' hnah' hi- la-, hi- jwah'
hnah' ga' la' chaa' tuu'? ¿Ha- la' ja- he-
ma' jey- na'?

20 He' ja- ga' jah' cho' jmi' dsa- he':

—Dsoo' ba' hi- he' la- chih' kyaq' jnaah'
' la-, hi- ga' la- chaa' tuu'. 21 Pero sa' ne'
jnaah' ni' miih- ha' la' ja- he' ma' jey' na',
ni' sa' ne' jnaah' hi- na' hi- ga' na' mi' ney-.
Ma' cha- ba' ji- ne' kiyh', ngui' hnah' juu'
kiyh', hni' bih' jmeeyh' juu' kyah' hnah'.

22 La' ja- ba' ga' jah' cho' jmi' dsa- he',
jeeh' ma' gayh- dsa- fariseo hi- ma- taah'
juu' kwee- ha- la- jmeey' cher'mah' jaa-
jah' Jesus he' laa' Mesia. Mo' so' cha- jwe'
kiyh' dsooy' gwah'. 23 He' ja- ba' ja- ga' jah'
cho' jmiy-: “Ma' cha- ba' ji- ne' kiyh', ngui'
hnah' juu' kiyh'.”

24 Koo- ka' lah' ga' teeyh' dsa- nuuh- hi-
ma' tuu' he' mah' ga' siyh':

—Kwa' ti' hmaah' kih' Dio ba', ja' kih'
Jesus. Jeeh' ne' jnaah' dsa- wa' hi- cha- hi-
ba' he'.

25 He' ja- ga' jeyh- juu' kih' dsa- fariseo:

—Sa⁺ man⁺ che⁺ laay⁺ dsa⁻ wa⁺ hi⁻ cha⁻ hi⁻. Koo⁻ he⁻ la⁻ ba⁻ man⁻. He⁻ ma⁻ laan⁻ tuu⁻ mah⁺ na⁺ ma⁻ jëen⁻.

²⁶ Koo⁻ ka⁻ läh⁺ ga⁻ ngii⁺ dsa⁻ fariseo juu⁺ kiyh⁺, ga⁻ siiyh⁺:

—¿Hee⁻ ga⁻ jmeey⁺ kyah⁺? ¿Ha⁻ lä⁻ ga⁻ näy⁺ mi⁻neh⁺?

²⁷ Mah⁺ ga⁻ jäh⁺ hi⁻ ma⁻ tuu⁻ he⁻:

—Ma⁻ jawah⁺ ba⁻ jnä⁺ jää⁺ mah⁺ sa⁻ ga⁻ lä⁻ hnooh⁻ hnäh⁺ nuuh⁺ ka⁻ läh⁺? ¿Che⁻ lä⁻ kye⁻ hnäh⁺ hnooh⁻ lee⁻ hnäh⁺ discipulo kyaay⁺?

²⁸ Mah⁺ dsa⁻ fariseo he⁻ ga⁻ ta⁻ ga⁻ haayh⁻, ga⁻ siiyh⁺:

—Hne⁻ ba⁻ he⁻, laah⁺ discipulo kyaay⁺. Pero jnääh⁺, laa⁺ jnääh⁺ discipulo kyaa⁺ Moisé ba⁻. ²⁹ Ñe⁻ jnääh⁺ ga⁻ hlëeh⁺ Dio kyaah⁺ Moisé. Pero kih⁺ dsa⁻ he⁻, ni⁻ miuh⁻ sa⁻ ñe⁻ jnääh⁺ ha⁻ ta⁻ jay⁻.

³⁰ Mah⁺ ga⁻ jäh⁺ hi⁻ ma⁻ tuu⁻ he⁻ siiyh⁺:

—Ha⁻ lä⁻ la⁻ juu⁻ he⁻ sa⁻ ñeh⁺ hnäh⁺ ha⁻ ta⁻ ja⁻ dsa⁻ he⁻ mah⁺ jnä⁺ ga⁻ jmeey⁺ jëen⁻. ³¹ Ñe⁻ ba⁻ jne⁻, sa⁻ nuu⁻ Dio kih⁺ hi⁻ jmee⁻ wa⁻ he⁻ cha⁻ he⁻. Pero kih⁺ hi⁻ gah⁻ Dio mah⁺ jmeey⁺ lä⁻ hnoo⁻ Dio, hi⁻ he⁻ ba⁻ nuuy⁻ kih⁺. ³² Pero jih⁺ koh⁺ sa⁻ ma⁻ nuu⁻ jne⁻ kih⁺ jaa⁻ hi⁻ lih⁻ nä⁻ mi⁻neh⁺ dsa⁻ hih⁺ dsa⁻ lä⁻ chaa⁻ tuu⁻. ³³ Wa⁻ ra⁻ jäh⁺ kih⁺ sa⁻ laa⁻ kyaa⁺ Dio dsa⁻ ñuuu⁻ he⁻, sa⁻ cha⁻ he⁻ le⁻ jmeey⁺ ni⁻ miuh⁻.

³⁴ Mah⁺ ga⁻ siiyh⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tuu⁻ he⁻:

—Kyaah⁺ ga⁻ lä⁻ jë⁻ ga⁻ lä⁻ chaah⁻ hne⁻, mah⁺ hnooh⁻ hlëeh⁺ jnääh⁺.

He⁻ ja⁻ ga⁻ llee⁻ dsih⁺ ka⁻ hne⁻, ga⁻ hëey⁺ kih⁺ go⁻ te⁻.

Lä⁻ koo⁻ he⁻ tuu⁻ ba⁻ laa⁻ dsa⁻ fariseo he⁻

³⁵ Ma⁻ ga⁻ nuuh⁺ Jesús juu⁺ he⁻ ga⁻ llee⁻ dsih⁺ ka⁻ hne⁻, na⁻ hnäy^h mah⁺ ga⁻ siiyh⁺:

—¿Che⁻ jmeeh⁻ hne⁻ dsoo⁻ hoh⁺ kih⁺ Hi⁺ ga⁻ lëe⁻ ngo⁻?

³⁶ —Chiih⁺ jnä⁺ hi⁻ he⁻, Dsa⁻ jöøh⁺ kyaan⁺, mah⁺ jmeen⁻ dsoo⁻ dsën⁻ kiyh⁺—ga⁻ jäh⁺ dsa⁻ he⁻ siiyh⁺.

³⁷ —Ma⁻ jëeh⁺ ba⁻ hne⁻, jnä⁺ he⁻, hi⁻ kyaah⁺ cheh⁺ hlëeh⁺—ga⁻ jäh⁺ Jesús siiyh⁺.

³⁸ Mah⁺ ga⁻ jäh⁺:

—Dsoo⁻ ba⁻ dsën⁻ kyah⁺ hne⁻, Dsa⁻ jöøh⁺ kyaan⁺.

Mah⁺ ga⁻ juuyh⁺ jnëy⁺, ga⁻ jmääy⁺ jöøh⁺.

³⁹ Mah⁺ ga⁻ jäh⁺ Jesús:

—Jan⁺ jmi⁻ gyuu⁺ la⁻ mah⁺ wa⁻ kye⁻ dsa⁻ kwaat⁻ ha⁻ la⁻ la⁻ ju⁻ dsoo⁻ kin⁻. Lä⁻ jëe⁻ hi⁻ sa⁻ jëe⁻, jëey⁺. Hi⁻ lä⁻ jëe⁻ hi⁻ jëe⁻, mo⁻ so⁻ lä⁻ jnä⁺ mi⁻ néy⁻.

⁴⁰ Ko⁻ llaa⁻ fariseo hi⁻ ma⁻ tääh⁺ kyaayh⁺ jee⁻ ja⁻, ma⁻ ga⁻ nuuy⁻ lä⁻ ja⁻, ga⁻ ngiiy⁺ juu⁺ kih⁺ Jesús:

—¿Che⁻ jwa⁻ lä⁻ kye⁻ jnääh⁺ ka⁻ läh⁺ mo⁻ so⁻ jnä⁺ mi⁻ né⁻ jnääh⁺?

⁴¹ Mah⁺ ga⁻ jäh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Wa⁻ ra⁻ jäh⁺ kih⁺ tuuh⁺ hnäh⁺, ni⁻ koo⁻ dso⁻ kye⁻ sa⁻ cha⁻ kyah⁺ hnäh⁺. Pero kih⁺ he⁻

jawah⁺ hnäh⁺, jnä⁺ ba⁻ mi⁻ neh⁺ hnäh⁺, he⁻ ja⁻ ba⁻ na⁻, lä⁻ ma⁻ kye⁻h⁺ ja⁻ ba⁻ hnäh⁺ dso⁻ kye⁻.

10

Dsa⁻ hi⁻ hää⁻ borrego kyaa⁺

¹ Ma⁻ ra⁻ ju⁻ dsoo⁻ jwëehn⁻ hnäh⁺, hi⁻ sa⁻ dsa⁻ he⁻ ta⁻ ho⁻ haah⁺ jee⁻ tääh⁺ borrego, mah⁺ hnooyh⁻ ta⁻ jee⁻ jyoh⁺ dsa⁻ hey⁻, dsa⁻ hii⁻ ba⁻ he⁻ hi⁻ dsa⁻ kyaa⁺ jah⁻. ² Pero hi⁻ dsa⁻ he⁻ ta⁻ ho⁻ haah⁺, hi⁻ he⁻ ba⁻ ma⁻ ra⁻ hi⁻ hää⁻ borrego. ³ Hi⁻ cheh⁺ hoo⁻ jee⁻ ja⁻, näy⁺ ho⁻ haah⁺ wa⁻ ra⁻ ja⁻ hi⁻ hää⁻ borrego he⁻. Hi⁻ lä⁻ jëe⁻ borrego he⁻ ma⁻ nuuh⁻ kiyh⁺. Lä⁻ cheey⁻ ba⁻ tëeyh⁻ lä⁻ jaa⁻ lä⁻ jaa⁻ mah⁺ hwëey⁻ jee⁻ ja⁻. ⁴ Ma⁻ la⁻ ma⁻ hwëey⁻ lä⁻ jëe⁻ hi⁻ laa⁻ kyaay⁺, mah⁺ ja⁻ ga⁻ dsooy⁻ jääy⁻. Lä⁻ jëe⁻ ba⁻ dsa⁻ naä⁻ kaah⁺ kiyh⁺, jëeh⁺ ma⁻ kyuuu⁻ bih⁻ lle⁻ kiyh⁺. ⁵ Pero jaa⁻ hi⁻ sa⁻ kyuu⁻, sa⁻ lla⁻ lley⁻ kaah⁺ kiyh⁺. Kyuu⁻ kih⁺ hi⁻ he⁻, jëeh⁺ sa⁻ kyuu⁻h⁻ lle⁻ kih⁺ hi⁻ jnah⁺ he⁻.

⁶ Juu⁻ na⁻ hmää⁻ lä⁻ ja⁻ ga⁻ hlëeh⁺ Jesús, he⁻ ja⁻ sa⁻ ga⁻ lä⁻ ngëe⁻ dsa⁻ he⁻ hee⁻ ja⁻ ma⁻ jäh⁺.

Pastor lluu⁻ laa⁻ Jesús

⁷ Ngoo⁻ ba⁻ Jesús hlëeyh⁻ dsa⁻ he⁻:

—Ma⁻ ra⁻ ju⁻ dsoo⁻ jwëehn⁻ hnäh⁺, jnä⁺ he⁻ laan⁻ ho⁻ haah⁺ kih⁺ borrego. ⁸ Lä⁻ jëe⁻ hi⁻ ya⁻ naä⁻ jaa⁻ ga⁻ kin⁻, ma⁻ laa⁻ dsa⁻ hii⁻ hi⁻ ma⁻ hii⁻ kih⁺ dsa⁻. Pero ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ laa⁻ lä⁻ koo⁻ borrego sa⁻ ga⁻ nuu⁻ kiyh⁺. ⁹ Jnä⁺ he⁻ laan⁻ ho⁻ haah⁺. Hi⁻ dsa⁻ taah⁻ ta⁻ ho⁻ haah⁺ ja⁻, hi⁻ he⁻ ba⁻ lää⁻. Mo⁻ so⁻ hii⁻ goo⁻ kiyh⁺, le⁻ dsa⁻ taayh⁻ mah⁺ hwëey⁻ hi⁻ jnooyh⁻ ba⁻ he⁻ kuyh⁻. ¹⁰ Wa⁻ ra⁻ ja⁻ hi⁻ hii⁻, hëey⁺, jngëeyh⁺ hi⁻ hegy⁻ go⁻ te⁻. Koo⁻ he⁻ ja⁻ ba⁻ jmeey⁺. Pero jnä⁺ ma⁻ jan⁻ mah⁺ jmeen⁻ chaa⁻ dsa⁻ hi⁻ mi⁻ jää⁻ jnih⁻ cha⁻ miuh⁻.

¹¹ Jnä⁺ he⁻, laan⁻ lä⁻ koo⁻ jaa⁻ hi⁻ hää⁻ lluu⁻ jah⁺ kyaa⁺. Hi⁻ lluu⁻ he⁻, kwaay⁺ hñiiy⁻ juuy⁺ kih⁺ borrego kyaay⁺. ¹² Pero jaa⁻ hi⁻ hlääh⁺ mah⁺ hääy⁻ jah⁺ kyaa⁺ jñah⁺, kih⁺ he⁻ sa⁻ laa⁻ kyaa⁺ hi⁻ hlääh⁺ he⁻, he⁻ ja⁻ wa⁻ ra⁻ ga⁻ jëey⁻ ja⁻ lobo, beey⁻ borrego, mah⁺ kyuu⁻. He⁻ ja⁻ gwa⁻ lobo mah⁺ dsa⁻ chaayh⁻ borrego. Jee⁻ ja⁻ dsa⁻ saa⁻ dsa⁻ jñeey⁻ wa⁻ ha⁻ cha⁻ ha⁻. ¹³ Lä⁻ ja⁻ jmee⁻ hi⁻ hlääh⁺, kyuu⁻ bih⁻. Jëeh⁺, he⁻ hlääy⁻ ba⁻ ja⁻. Sa⁻ cha⁻ he⁻ ga⁻ tëe⁻ jëey⁻ kih⁺ borrego he⁻.

¹⁴ Jnä⁺ he⁻ laan⁻ lä⁻ koo⁻ jaa⁻ hi⁻ hää⁻ kwee⁻ jah⁺ kyaa⁺. Kyuu⁻ ba⁻ jnä⁺ borrego kyaan⁺. Hi⁻ lä⁻ jëe⁻ hi⁻ laa⁻ kyaan⁺, kyuu⁻ jnä⁺. ¹⁵ Ja⁻ ba⁻ lä⁻ ja⁻, kyuu⁻ Täa⁻ kyaan⁺ jnä⁺, hi⁻ jnä⁺ kyuu⁻ jnih⁻. Hi⁻ kwaan⁺ hñiin⁻ juun⁻ kih⁺ dsa⁻ kyaan⁺ hi⁻ laa⁻ lä⁻ koo⁻ borrego. ¹⁶ Hi⁻ chaa⁻ ga⁻ jñah⁺ dsa⁻ kyaan⁺ hi⁻ laa⁻ lä⁻ koo⁻ borrego hi⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻ taah⁻ cha⁻ neh⁻. Hi⁻ he⁻ ka⁻ läh⁺ jmee⁻ bii⁻ kin⁻ na⁻ teen⁻ mah⁺ lä⁻ nuuyh⁻ kin⁻. Hi⁻ lä⁻ ja⁻, lä⁻ jëe⁻ lee⁻ koo⁻ naä⁻ ba⁻, hi⁻ jaa⁻ ba⁻ juuy⁻. ¹⁷ Hnää⁻ Täa⁻ jnä⁺, kih⁺ he⁻ kwaan⁺ hñiin⁻ juun⁻. Hi⁻ ma⁻ ngëe⁻ ma⁻ juun⁻ lä⁻ jiihn⁻

ka-läh'. 18 Ni+ jaa- sa+ jngëeh' jnä', ta- la' jngëeyh' jnä' lä-na-. He- kwaan- hñiin+ ba' ja- he- jngëeyh' jnä'. Na-ngën' jwë kwaan- hñiin+ hi- lä-ja- na-ngën' jwë' lä'jiihn' ka-läh'. He- la- ja- mada- he- ga-hyohn' kih'Tää' kyaan-.

19 Koo- ka-läh' sa- ga-hii' kwee- juu' kih' dsa- fariseo kyaah' juu' he- ma-hlëeh' Jesús ja-. 20 Jwëë' dsa- he' ma' jah':

—Kye- jmi-lle' hlih', dsa- ngaah' ba' na-. ¿He-la' nuuh- hnäh' kiyh'?

21 Pero jñah' ma' jah':

—Sa- hlëeh' lä-na-, jaa- hi- kye- jmi-lle' hlih'. ¿Ha-lä-ja- nä' jmi-lle' hlih' mi'në' jaa- hi- tuu'?

Sa ga hii' dsa judiu ma' hegh' Jesús

22 Jwii- Jerusalén ma' jmee' dsa- jmi- kih' gwah-. Jii- gyuu' ma' toh- jmi- ja-. 23 Ma' ngë- Jesús jee' ma' chih' gwah' ja-, jee' la' hoo' na-hii' kih' Salomón. 24 Mah' ga'kuh' ga-lih- dsa- judiu kiyh', ga-siyh':

—¿Lih' ba' mi'jnäh' juu' kyaa' jnääh'? Chih' jnääh' jëë- go-te', cher'mah' hne- he' laah' Cristo.

25 He-ja- ga-jëeh- Jesús juu' kiyh':

—Ga-jwëehn' ba' hnäh' jää', mah' sa- ga-lä-dsoo' hoh' hnäh'. Lä-jë- he- jmeen- kyaah' mada- kih' Tää' kyaan-, he- ja- na- jmee- ju'dsoo' kin-. 26 Pero hnäh' sa- ma-dsoo' hoh' hnäh' kin-, jëeh' sa- laah' hnäh' borrego kyaan-. 27 Lä-jëë- borrego kyaan- nuuh' kin-. 28 Jä' kyuu- jnih', hi- dsa-naäy' kyaah' jnä'. 29 Jnä' kwëeh' jnih' he- kyaah' chaay- tää'. Jih'koh' mo-so- juuy'. Ni- jaa- sa- lih- hwëëy' ja'goon-. 29 Tää' kyaan- hi- ga-kwëeh- jnä', jøøh' gyih' lä-koh' ga' kih' jee' lä-jëë'. Ni- jaa- sa- lih- hwëëy' ja'goo- Tää' kyaan-. 30 Koo- ba' laa' jnä' kyaah' Tää'.

31 Koo- ka-läh' ga-ka' dsa- judiu ku- mah' ma' tey' kiyh'. 32 He-ja- ga-jäh' Jesús siyh':

—Cha-miih- he- llu' he- ma-mi-jnäan' cha-nëh' hnäh' kyaah' be' kih' Tää' kyaan-. ¿Hee- koo- kih' jee' lä-jë- he- ja-, he- nuoh- hnäh' teh' hnäh' ku- kin'?

33 Mah' ga-jäh' dsa- judiu he' siyh':

—Sa-te' jnääh' ku- kyah', kih' ta' llu' he- ma-jmeeh'. Te' jnääh' ku- kyah' kih' he- mi-kwah' Dio. Jëeh' dsa- nuuh- ba' hne-, mah' jmäh- hñaa'h' Dio.

34 He-ja- ga-jäh' Jesús siyh' dsa- he':

—¿Che-sa- na-sii- në' ley-jnan' lä-la-: "Jnä' ga-jwahn', dio laah' hnäh'?" 35 Kyah' hnäh' hi- ga-hyoh' juu' kiyh', ga-jäyh' "dio". Hi- juu' kiyh' ja-, sa- le' heë'. 36 Cher'mah' Tää' kyaan- ga-hñaa' jnä' mah' ga-cheey' jnä' jmi-gyuu- la-, ¿he-la' jwah' hnäh' kin-, mi-kwah'n' Dio, kih' he- ma-jwahn', jnä' he' laan' Joø' Dio? 37 He-ja- sa- cha- he- kih' lä-heeh' hnäh' kin-, wa-ra- jäh' kih' jnä'

sa- jmeen- ta- he- jmee- Tää' kyaan-. 38 Pero cher'mah' jmee- ba' jnä', ma-ke- sa- dsoo' hoh' hnäh' kin-, jmee' hnäh' dsoo' kih' ta' he- jmeen- ba', mah' kyaah' koo- hä- ja- ba' lä-ngëeh' hnäh', Tää' he' kyaah' jnä', hi- jnä' he' kyaahn' Tää'.

39 Koo- ka-läh' ma' hnøøy' ma' saayh' Jesús, pero ga-laa' bih' kih' dsa- he'.

40 Mah' ngooy' ka-läh' ta- hngaah' jmi- Jordán, ja-ba' ta- jee' ga-chaa' Jwaa- dsa- jmi- lä- ma-to-në'. Jee- ja- ga-jäy'. 41 Jwëë' dsa- na-nää' jee' ma' gyay', mah' ma' jäyh':

—Ma-ra- ju'dsoo', ni- koo- he- juh- ga- sa- ga-jmee' Jwaa-. Pero lä-jë- he- ga-jäyh' kih' hi- la-, ma' la' ju'dsoo'.

42 Hi- jwëë' dsa- ga-lä-dsoo' dsë' kiyh' jee' ja-.

11

Ga juu' Lázaro

1 Ma' dsaah' jaa- dsa- nuuh- hi- chee- Lázaro, dsa- chaa- Betania, ja-ba' jwi- mäh- jee' ma' chaa- María kyaah' Marta dsa-më' øøyh-. 2 María he- hi- ga-huu' naa- mi-jwi- ti- Jesús ma' ga-mi'kiyh' kyaah' jñu- lley, ma' laay' dsa-më' øøh' Lázaro hi- ma- dsaah' he'. 3 He-ja- lä-uu' dsa-më' he' ga-chee' juu' kih' Jesús:

—Dsa-jøøh' kyaan-, dsaah' dsa- nuuh- hi- hnaah- —ga-siyh' Jesús.

4 Ma' ga-nuu' Jesús lä-ja-, mah' ga-jäyh':

—Sa- juuy' kyaah' dsoo' ja-. He- ja- mi-jnääh' jaa- Dio ba- hi- jøøh', hi- mi-jnääh' laa' jøøh' Joø' Dio ka-läh'.

5 Peer- ma' hnää' Jesús Marta kyaah' María, kyaah' Lázaro. 6 Lä- ma' ga-nuu' Jesús kih' hi- ma- dsaah' he', ga-jäy' ga-to' jmi- jee' ma' gyay' ja-. 7 Ma-ngëë- he- ja-, ja- ga- ga-jäyh' siyh' jnääh' discipulo:

—Ma-jne' ka-läh' ta- hwa' Judea.

8 Mah' ga-chih' jnääh':

—Ta-jwøh', hnøø' dsa-kaah' he' ma' te' ku- kyah', mah' jwah' ga-hne- goh' ka-läh' jee' oo-.

9 Mah' ga-jäh' Jesús siyh' jnääh':

—¿Ja' ga-to' hor- kye- koo- jmi-? Hih' hi- ga-naa' ta-la' jmi-, sa-tëyh'. Jëeh', jëëy- wa-je- kih' jmi-gyuu- la-. 10 Pero hi- ga-nää' ta-la' hwë', dsa-tëyh'. Jëeh', mo-so- jnä' wa-je- kih' jmi-gyuu- la-.

11 Ma-ngëë' ma-jäyh' lä-ja-, ja-ga' ga-jäyh' ka-läh':

—Ma-gwii- Lázaro ome- jnan', niin' mah' na-chaa' jnih'.

12 He-ja- ga-jäh' jnääh':

—Dsa-jøøh' kyaan-, cher'mah' na-gwiiy-, jä' kiyh'.

13 He- la- ma- jäh' Jesús, kih' he- ma-na-juuy' ba- ja-. Pero ma' lii' jnääh', na-gwiiy- he- teeyh- dsëy' ba- ja-, he- ma'

hlëeh⁺ Jesús lá 'ja⁻. 14 Ja⁻ ga⁻ ga⁻ jäh⁺ Jesús jëë⁻ go⁻ te⁻:

—Ma⁻ na⁻ juu⁺ ba⁻ Lázaro. 15 Jëë⁻ ba⁻ dsën⁻ he⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻ gyan⁺ jee⁻ oo⁻, jëëh⁻ lá 'ja⁻ lá' llu⁺ kyaah⁺ hnäh⁺ mah⁺ lá 'ja⁻ lá⁻ dsoo⁻ hoh⁺ hnäh⁺. Ma⁻ jne⁻ ma⁻ jëë⁻ jnih⁺.

16 Ja⁻ ga⁻ ga⁻ jäh⁺ Tamá, hi⁻ ma⁻ tëëyh⁻ Dsa⁻ suu⁺, ga⁻ ssiyh⁺ jnäh⁺:

—Ma⁻ jne⁻ ka⁻ läh⁺, mah⁺ juu⁺ jne⁻ ko⁻ jòh⁺ kyaayh⁺.

Ga⁻ kwa⁺ Jesús be⁻ kih⁺ dsa⁻ më⁻ øøh⁻ Lázaro

17 Ma⁻ hya⁺ kye⁺ jmi⁺ na⁻ haa⁺ Lázaro ma⁻ ga⁻ lloo⁺ Jesús jee⁻ ja⁻. 18 Jee⁻ jwi⁻ Betania ja⁻, ma⁻ ja⁻ jäh⁺ kih⁺ Jerusalén, koq⁻ hnë⁻ kilómetro ba⁻. 19 Jwëë⁻ dsa⁻ judiu⁺ na⁻ nää⁺ na⁻ jëëy⁻ Marta kyaah⁺ María, na⁻ kway⁻ be⁻ kiyh⁺ mah⁺ sa⁻ wa⁻ meeh⁻ dsëy⁻ he⁻ ga⁻ juu⁺ Lázaro øøyh⁻. 20 Ma⁻ ga⁻ nuu⁺ Marta ja⁻ Jesús, ya⁻ hëëy⁺ mah⁺ ngooy⁺ ga⁻ mi⁻ jeey⁺. Pero ga⁻ ja⁻ ba⁻ María cha⁻ neh⁻. 21 Ma⁻ ga⁻ jee⁺ Marta Jesús mah⁺ ga⁻ ssiyh⁺:

—Dsa⁻ jøøh⁺ kyaan⁺, wa⁻ ra⁻ jäh⁺ kih⁺ mah⁺ ñeh⁺ jee⁻ la⁻, sa⁻ ma⁻ juu⁺ dsa⁻ ñuu⁻ øøhn⁺. 22 Jnäh⁺ man⁺, ga⁻ lá jë⁻ he⁻ nguüh⁺ kih⁺ Dio, kway⁺ ba⁻ —ga⁻ jäh⁺ Marta.

23 —Lá 'jiih⁺ ba⁻ øøh⁺ —ga⁻ jäh⁺ Jesús ssiyh⁺.

24 —Jnäh⁺ man⁺ lá 'jiyh⁺ wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee⁻ lá 'jiih⁺ dsa⁻ jee⁻ llaa⁺ jmi⁺ —ga⁻ jäh⁺ Marta ssiyh⁺.

25 Mah⁺ ga⁻ jäh⁺ Jesús ssiyh⁺:

—Jnäh⁺ he⁻ hi⁻ mi⁻ jiuh⁺ dsa⁻, hi⁻ jmeen⁺ chaay⁺. Hi⁻ jmeë⁻ dsoo⁻ dsë⁻ kin⁺, ma⁻ ke⁻ ga⁻ juuy⁺, lá 'jiyh⁺ ka⁻ läh⁺. 26 Ga⁻ lá jëë⁻ hi⁻ chaa⁻ mah⁺ jmeey⁺ dsoo⁻ dsëy⁺ kin⁺, ma⁻ ke⁻ ga⁻ juuy⁺, sa⁻ jay⁺ lá 'ja⁻. ¿Che⁻ heeh⁺ juu⁺ la⁻? —ga⁻ jäh⁺ Jesús ssiyh⁺.

27 —Jaah⁻, Dsa⁻ jøøh⁺ kyaan⁺, hee⁺ ba⁻ jnäh⁺, hne⁻ he⁻ Cristo, Joq⁺ Dio hi⁻ hii⁺ juu⁺ kih⁺ ja⁻ jmi⁻ gyuu⁺ la⁻ —ga⁻ jäh⁺ Marta.

28 Ma⁻ ngëë⁻ ma⁻ jäh⁺ lá 'ja⁻, ñeey⁺ na⁻ teeyh⁻ María øøyh⁺ mah⁺ na⁻ hlëëyh⁺ kyaah⁺ juu⁺ hii⁺ mah⁺ sa⁻ nuu⁻ dsa⁻ kiyh⁺, ga⁻ ssiyh⁺:

—Hi⁻ ta⁻ jwòh⁺ ma⁻ ja⁻, tëëyh⁻ hne⁻.

29 Ma⁻ ga⁻ nuu⁺ María lá 'ja⁻, lá chah⁺ ja⁻ ga⁻ nooy⁻ ngooy⁺ ga⁻ mi⁻ jeey⁺ Jesús. 30 Sa⁻ ga⁻ ma⁻ he⁻ Jesús ta⁻ jee⁻ jwi⁻ mah⁺ ja⁻. Lá ma⁻ cheyh⁺ ja⁻ ba⁻ jee⁻ ga⁻ jeey⁺ Marta. 31 Ma⁻ tääh⁺ dsa⁻ judiu⁺ cha⁻ neh⁺ kih⁺ María ma⁻ kway⁻ be⁻. Ma⁻ ga⁻ jëëy⁺ ga⁻ noo⁻ María mah⁺ ngooy⁺ ko⁻ chih⁺, he⁻ ja⁻ ga⁻ nää⁺ dsa⁻ he⁻ kaah⁺ kiyh⁺, ma⁻ jäh⁺:

—Ngooy⁺ ta⁻ jee⁻ la⁻ to⁻ høø⁻ mah⁺ ga⁻ hooyh⁺ jee⁻ oo⁻.

32 Ma⁻ ga⁻ lloo⁺ María jee⁺ ma⁻ cheh⁺ Jesús, ga⁻ juuyh⁺ jnëy⁺ cha⁻ nëy⁺ mah⁺ ga⁻ ssiyh⁺:

—Dsa⁻ jøøh⁺ kyaan⁺, wa⁻ ra⁻ jäh⁺ kih⁺ mah⁺ ñeh⁺ jee⁻ la⁻, sa⁻ ma⁻ juu⁺ dsa⁻ ñuu⁻ øøhn⁺.

33 Ma⁻ ga⁻ jëë⁺ Jesús hooyh⁺, hi⁻ ga⁻ jëëy⁺ hooh⁻ dsa⁻ kaah⁺ kyaay⁺ hi⁻ ma⁻ jmeë⁻ ko⁻ jòh⁺ kyaayh⁺, he⁻ ja⁻ ga⁻ lá meeh⁻ dsëy⁺

jwërte, lá 'jiuh⁺ ga⁻ jii⁺ neh⁺ tuh⁻ dsëy⁺. 34 Mah⁺ ga⁻ ssiyh⁺:

—¿Ha⁻ ga⁻ kyaah⁺ hnih⁺?

Mah⁺ ga⁻ jäh⁺:

—Dsa⁻ jøøh⁺ kyaan⁺, ña⁻ mah⁺ go⁻ jëëh⁺.

35 Peer⁺ ga⁻ hoooh⁺ Jesús. 36 Mah⁺ ga⁻ jäh⁺ dsa⁻ judiu⁺ he⁻:

—Jëë⁻ dá, he⁻ ba⁻ che⁻ ma⁻ hnäy⁺.

37 Mah⁺ ga⁻ jäh⁺ ko⁻ llaa⁺ dsa⁻ he⁻:

—Dsa⁻ na⁻, ga⁻ jmeey⁺ ga⁻ lá jnäh⁺ mi⁻ në⁻ jaa⁻ dsa⁻ tuu⁺. ¿Che⁻ sa⁻ lé⁻ ma⁻ jmeey⁺ mah⁺ sa⁻ ma⁻ juu⁺ dsa⁻ oo⁻?

Ga⁻ lá 'jiuh⁺ Lázaro

38 Koq⁻ ka⁻ läh⁺ ga⁻ lá meeh⁻ dsë⁺ Jesús, mah⁺ ngooy⁺ chuh⁺ jee⁻ la⁻ to⁻ høø⁻. Heh⁺ to⁻ høø⁻ ja⁻, ma⁻ na⁻ jnë⁻ kyaah⁺ koq⁻ mi⁻ 'kuu⁺. 39 Mah⁺ ga⁻ jäh⁺ Jesús:

—Jñuu⁺ hnäh⁺ kuu⁺ na⁻.

Mah⁺ ga⁻ jäh⁺ Marta dsa⁻ më⁻ øøh⁺ hli⁺ he⁻ ssiyh⁺ Jesús:

—Dsa⁻ jøøh⁺ kyaan⁺, ma⁻ hëëy⁻ mi⁻ juu⁺, jëëh⁺ ma⁻ hya⁻ kye⁺ jmi⁺ na⁻ juuy⁺.

40 Mah⁺ ga⁻ jäh⁺ Jesús ssiyh⁺:

—¿Ja⁻ ma⁻ jwëëhn⁺ hne⁻, cher⁺ mah⁺ ga⁻ jmeeh⁺ dsoo⁻ hoh⁺, jëëh⁺ he⁻ juh⁺ gaa⁻ he⁻ jmeë⁻ Dio?

41 Ja⁻ ga⁻ ga⁻ jñuuyh⁺ mi⁻ 'kuu⁺ he⁻ ma⁻ na⁻ jnë⁻ hoo⁺ to⁻ høø⁻ ja⁻, jee⁻ ma⁻ háä⁺ hli⁺ he⁻. Ja⁻ ga⁻ ga⁻ jëë⁺ Jesús ta⁻ gyuu⁺, ga⁻ jäh⁺:

—Tää⁺ kyaan⁺, kwan⁺ tíh⁺ maah⁺ kyaah⁺, jëëh⁺ ma⁻ nuuh⁻ ba⁻ kin⁺. 42 Ma⁻ ba⁻ jnäh⁺, nuuh⁻ ba⁻ hne⁻ kin⁺ tää⁺. He⁻ jwahn⁺ lá 'la⁻, lá' llu⁺ kih⁺ hi⁻ tääh⁺ nuu⁻ lá 'ku⁺ lá 'jii⁺ kin⁺ jee⁻ la⁻, mah⁺ lá 'ja⁻ lá⁻ dsoo⁻ dsëy⁺, hne⁻ ba⁻ ga⁻ cheeh⁺ jnäh⁺.

43 Ma⁻ la⁻ ma⁻ jäh⁺ lá 'ja⁻, ga⁻ hlëëyh⁺ koq⁻ kji⁻ gaa⁻:

—¡Lázaro, go⁻ hëë⁺ jee⁻ na⁻!

44 He⁻ ja⁻ ya⁻ hëë⁺ hi⁻ ma⁻ na⁻ juu⁺ he⁻ lá⁻ ma⁻ na⁻ gyoh⁺ ja⁻ goo⁻ tiy⁺, kyaah⁺ hmiih⁺ he⁻ ga⁻ gyaah⁺ dsih⁺ ma⁻ ga⁻ juuy⁺, hi⁻ lá⁻ ma⁻ na⁻ løø⁻ ja⁻ mo⁻ nëy⁺ kyaah⁺ hmiih⁺ sa⁻ luu⁻. Mah⁺ ga⁻ jäh⁺ Jesús:

—Jeey⁺ sa⁻ hmiih⁺, mah⁺ wa⁻ ngëy⁺.

Ma⁻ hmooh⁻ dsa⁻ ha⁻ lá⁻ jee⁺ ma⁻ saayh⁺ Jesús

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

45 Jwëë⁻ dsa⁻ judiu⁺ hi⁻ na⁻ nää⁺ kyaah⁺ María ga⁻ lá dsoo⁻ dsëy⁺ kih⁺ Jesús, ma⁻ ga⁻ jëëy⁺ he⁻ ga⁻ jmeey⁺ lá 'ja⁻. 46 Pero ko⁻ llaa⁺ dsa⁻ he⁻ na⁻ näy⁺ na⁻ jëëy⁻ dsa⁻ fariseo na⁻ jmeeyh⁺ juu⁺ ha⁻ lá⁻ ga⁻ jmeë⁺ Jesús. 47 He⁻ ja⁻ jmi⁻ dsa⁻ kaah⁺ kyaah⁺ dsa⁻ fariseo ga⁻ kuyh⁺ lá jëë⁻ dsa⁻ ta⁻ dsa⁻ gyuu⁺ kyaay⁺, ma⁻ jäh⁺:

—¿Ha⁻ lá⁺ jmeen⁺? Peer⁻ cha⁻ miih⁻ he⁻ juh⁺ gaa⁻ jmeë⁻ dsa⁻ ñuu⁻ he⁻. 48 Cher⁺ mah⁺ ga⁻ kwan⁺ jwë⁺ jäh⁺ lá⁻ na⁻ ba⁻, lá jëë⁺ ba⁻ dsa⁻ lá hëë⁺ kiyh⁺. He⁻ ja⁻ ya⁻ nää⁺ dsa⁻ roma ya⁻ heey⁺ jee⁻ jwi⁻ jnäh⁺ hi⁻ lá kaa⁻ hwa⁺ jnäh⁺ ka⁻ läh⁺.

49 Caifá, jaá dsa-kyaaḥ dsa- judiu he', ma' laa' dsa-jøḥ' kyaa' lá-jëe' jmi-dsa- ji-ñe- ja-. Ga-jäyh':

—Ni miih- sa-ñeh- hnäh'. 50 Che' sa- laah' hnäh' llu' ga' he' juu' jaá dsa-nuuh- kih' dsa-goo' jne', lá-koḥ' ga' he' hee' lá-kaa- hwa' la- —ga-jäh' Caifá.

51 Ja- he' ga-hlëeyh' jee' tëey- hñiyy' ja-. Kih' he' ma' laay' dsa-jøḥ' kyaa' jmi-dsa- ji-ñe- ja-, he- ja- ba' ja- ga-jmee' Dio ga-hlëeyh' lá-ja-, ga-ngëey' juu' he' juu' Jesús kih' lá-jëe' dsa- judiu. 52 Hi- ja- ma-la- kih' dsa- judiu ja- juuy', he- hnøoy' jmaäy' koḥ- naä' dsa- ba' jee' lá-jëe' hi- laa' joḥ' Dio hi- na- saa- na-jñee' wa' ha- cha- ha-. 53 Jmii' ja- ga-taayh' ko-jøḥ' juu' kwee- mah' jngëeyh' Jesús.

54 He- ja- mo-so- ga-ngë' Jesús jnä-hä' jee' kih' dsa- judiu. Ya-hëey' hwa' Judea, ngooy' koḥ- jee' jwii- he- chee' Efraín he- hla- jäh- kih' hwa' kii-. Jee' ja- ga-jä' jnääh' ko-jøḥ' kyaayh'.

55 Ma- ngoo' ya-jäh- të' jmií' he- kuh- dsa- judiu borrego mah'. Jwëe' dsa- hi- chaá- jee' ja- na-näay' ta- Jerusalén mah' mi- lluyy' hñiyy' lá-koḥ- tëe' dsa- jmee' jää' ja- ga'te' jmií'. 56 Ma' hnaah- dsa- he' Jesús, ma' hlëeyh- kyaah' dsa- kyaayh' jee' ma' chih' gwah', ma' jäyh':

—¿Ha- lá- jëeh' hnäh'? ¿Che' sa- jäy- jee' jmií' la-?

57 Dsa-kaah' kyaa' jmi-dsa- he' kyaah' fariseo ga-jmee' mada-:

—Cher'mah' hi- hnäh' ga-jëeh' hnäh' ha- ta- ngëy-, ja- ya-jmeeh' hnäh' juu' chah' mah' dsa-nää' dsa- dsa- chaayh'.

12

Ga-huu' María naa' mi-jwii- tü' Jesús (Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

1 Jñii' jmií, jää' ja-ga' të' jmií' he- kuh- dsa- borrego mah', ñee' Jesús ta' Betania jee' ma' gya' Lázaro hi- ga-jmee' Jesús ga-lá-jiih' ma-ngëe' ma-na-juuy'. 2 Jee' ja- ga-jmeey' ma-nuu- kyaah' Jesús. Marta ma' llooh- ma-nuu', hi- Lázaro he', ma' laa' jaá- hi- ma' gya' ko-jøḥ' kyaah' Jesús në' mes' ja-. 3 Ja- ga' ga-ka' María koḥ- sē' jmií mi-jwii- he- chee- nardo, he- hmooh' jwërte. Ga-huuy' tü' Jesús. Mah' ga- mi-kiyh' kyaah' jñu- lley'. Ga-hii' mi-jwii- lá-kaa- cha' neh' ja-. 4 Mah' ga-jäh' jaá- dsa- kyaah' jnääh', hi- ma' chee' Juda Iscariote, joḥ' Simón hi- ga-hñii' kih' Jesús këe-:

5—¿He-la' sa- ma-hñii' jmií- mi-jwii- na-, lá-koḥ- kye' hnë- hña- loo' jmií' ta' mah' ma' kwëehn' hi- tá-ñee'?

6 He- ga-jäyh' lá-ja-, ja- kih' he- ma' jmeey' be- kih' hi- tá-ñee' ja-, kih' he- ma' hëey- ba' ja-. Jëeh' ma'høoy' sa-tuh' jee' ma'

tääh' kuu' mah' ma' hwëey- jee' na-hmäá'. 7 Mah' ga-jäh' Jesús:

—Ta- ha- kiyh'. Jëeh', jmií- mi-jwii- na- he- ma' høoy- mah' ma' huuy' jnä' wa-ra- ga-të' jee' haan'. 8 Hih' hi- tá-ñee', lá- ma-täayh' na- ba' kyaah' hnäh'. Pero jnä', mo-so' gyan' ki-wëe' jee' kyah' hnäh' — ga-jäh' Jesús.

Ma' hñøø' dsa-kaah' ma' jngüyh' kih' Lázaro ka-läh'

9 Ga-lá-ñe- jwëe' dsa- judiu he- ma' gya' Jesús jwii- Betania mah' na-näay' jee' ja-. Pero ja- ma-la- kwaat' kih' Jesús ja- na-näay', he- na-jëey' Lázaro, hi- ga-lá-jiih' ma-ngëe' ma-na-juu' ba' ja-. 10 He- ja- ga-taah' dsa-kaah' kyaa' jmi-dsa- he' juu' kwee- mah' ma' jngëeyh' Lázaro ka-läh'. 11 Jëeh', kwaat' kih' Lázaro ja-, jwëe' dsa- judiu ga-beey' dsa-kaah' kyaay' mah' ga-hëeyh' kih' Jesús ba'.

Ga-he' Jesús na-dsëe' jaá- burr- jee' jwii- Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

12 Ma' ga-jnä' jyoh' jmií, jwëe' jwërte dsa- ma-tääh' jee' të- jmií' ja-. Ma' ga-nuuy' ja' Jesús ta' jwii- Jerusalén, 13 ga-kay' gooh' hma-su' mah' ga-näay' ga-mi-jëey' Jesús. Mah' ma' jäyh':

—¡He- ba' che- lluy' Dio! ¡Dio kyaah' hi- ja' na- lá-hih' kiyh'! Laay' Rey jñan- —ga-jäh' dsa- Israel he'.

14 Ga-hñah' Jesús jaá- burr- mah', mah' ga-wiiy' ka-luu', lá-koḥ- na-sii- juu' kih' Dio:

15 Ta- wa' gah' hnäh' dsa- chaá- jwii- Sión.

Hii' Rey kyaah' hnäh' ja' na-, dsëey- jaá- burr- mah'.

16 He- ga-la' lá-ja-, sa- ga-lá-ngëe' jnääh' 'discipulo kyaay' lá- ma' to-ñe'. Pero ma' ngaah' Jesús gyuuh', ja-ga' ga-lá-ngëe' jnääh' kih' Jesús ba' ja- ma' hlëeh- lá-koḥ- ma-na-sii- jää', he- ga-jmee' dsa- juuh- kiyh'.

17 Dsa- hi- ma-tääh' kyaah' Jesús lá-koḥ- ma' ga-tëeyh' Lázaro neh- to-høø- lá-koḥ- ma' ga-mi-jiyh', ma' jmeeyh' juu' lá-koḥ- ga-jëey' jee' ja-. 18 He- ja- jwëe' dsa- na-nää' ga-mi-jëey' Jesús, lá-koḥ- ma' ga-nuuy' kih' he- juh' gaa- he- ga-jmeey'. 19 Pero dsa- fariseo ma' jäyh' siyh' dsa-kyaayh':

—Jëe' da'. Ni miih- sa- cha- he- le' jmeen'. Lá-jëe' ba' dsa- ga-nää' chaá' kaah' kiyh'.

Ko-llaq' dsa- griego ga-hnaayh- Jesús

20 Jee' kih' dsa- hi- na-nää' na'hñäh' Dio jee' të- jmií, ma' tääh' ko-llaq' dsa- griego. 21 Dsa- griego he', ya-nää' koo' kih' Felipe, dsa- ma' chaá- Betsaida he- na-hee' hwa' Galilea. Ga-chuuy' kyaah', ga-siiyh':

—Hne- dsa-nuuh-, hñøø- jnääh' 'lla' jnääh' juu' kyaah' Jesús.

22 He ja ngoo Felipe mah na'chiiyh Andre'. Hi Andre' he kyaah Felipe na'hlēy' Jesús. 23 He ja ga jēh Jesús juu' kiyh', ga jāyh':

—Ma tē hor jee lee' jōh' Hī ga lēē' ngo' la'. 24 Ma ra ju'dsoo' jwēēhn' hnāh, cher mah' sa ga toh' koo' mi' trigo jee' gwaah' hi sa ga hya, ma jā' lā ma la' ja ba'. Pero cher mah' ga hya mi' ja, cha miih' mi' kwa'. 25 Lā ja, hi sa kwaa' hñii' juu', hi he hēē' go te'. Pero hi kwaa' hñii' juu' jmi' gyuu' la, he hāy' hñiiy' ba ja mah' chaay' tāā' ga lā jē' joh' jmi' cha'. 26 Hī mi te' kin, wa jmeey' ko jōh' kyaah' jnā'. Ja ba jee' naahn' na gyan', jee' ja dsa taayh' ka lāh' hi mi te' kin. Hih' mi te' kin, Tāā kyaan' jmāy' jōh'.

Ga jmeē' Jesús juu' he juuy'

27 Peer' chaan' cha miih' huu' dsē. ¿Hee' na jwahn' na? ¿Che' jwahn': "Tāā, lāā jnā' kih' he dsa ngēēn' la"? Sa le' jwahn' lā na. Jēēh', kih' he ja ba jan'. 28 Tāā, mi jnāā' he laah' jōh' —ga jāh' Jesús.

Hor ja ga lā nuuh', ga hlēēh' gyuuh': —Ma mi jnāā' ba jnā' he laan' jōh'n', hi mi jnāān' ka lāh' he laan' jōh'.

29 Jwēē' dsa hi ma tāāh' jee' ja, ga nuuy' he ga hlēēh' gyuuh', he ja ga jāyh':

—Go' ñih' ba na ma hi'.

Jñah' ma jāh':

—Jaa' āngel ba na ma hlēēh' kyaayh'.

30 Mah' ga jāh' Jesús siiyh':

—Sa ma ja juu' na kwaa' ki' jnā'. Kyah' hnāh' ba na ma ja juu' na. 31 Na ma tē' jmi' jee' ka' Dio ju'dsoo' kih' jmi' gyuu' la. Hi ma tē' hor' ja o' hih' hi sa llū' hi jmeē' hih' jmi' gyuu' la. 32 Wa ra ga chaā' dsa jnā' gyuuh', tēēn' lā jēē' hi ya nāā' kyaah' jnā' —ga jāh' Jesús.

33 He ga hlēēy' lā ja, ga mi jnāāy' ha lā kyaah' ma juuy' ba ja. 34 He ja ga jāh' dsa hi ma tāāh' jee' ja:

—Ma nuu' jnāāh' lā koo' na si' juu' kih' Dio. Cristo chaā' tāā' ba. ¿He la' jwah' hne, jmeē' bi' kih' Hī ga lēē' ngo' chaā' dsa gyuuh'? ¿Hī ba he hi jwah' hne' Hī ga lēē' ngo'?

35 Mah' ga jāh' Jesús siiyh':

—Ko hwēē' ga jnā' wa je' jee' kyah' hnāh'. Ngē' hnāh', ta ko jñih' jnā' wa je' jee' kyah' hnāh' mah' sa leh' jee' na hoo' hnāh'. Jēēh', hi ga nāā' jee' na hoo', sa' ñey' ha ta dsa nāāy'. 36 Ta ko jñih' jnā' wa je' kyah' hnāh', heh' hnāh' kih' wa je' mah' lā jnāā' hnāh' jee' jnā' wa je'.

Ma la ma hlēēh' Jesús lā ja, mah' ga hmāy' kih' dsa he'.

Sa ga heh' dsa judiu juu' kih' Jesús

37 Ga jēē' ba dsa judiu lā jē' he juh' gaa' he ga jmeē' Jesús to lo' nēy', pero ni' lā ja sa ga lā hēy' kiyh'. 38 Mah' lā ja, ga lā te' lā koo' ga jāh' Isaia hi ga ngēē' juu' kih' Dio llo' joo':

Tāā kyaan', sa chaā' hi ma heh' juu' jnān'.

Sa chaā' hi ga lā ngēē' lā koo' te' he juh' gaa' he ga jmeē' Dio kyaah' goo', ga jāh' Isaia.

39 Kih' he ja, sa ga la' ma lā hēy'. Hi ja ba lā ja ka lāh' ga jāh' Isaia kiyh':

40 Ga jmeē' Dio ga jnē' mi nēy', ga jlē' huu' dsē' kiyh',

mah' sa le' jēy', ni' sa lā ngēēy'. Ni sa dsa jēy' kyaah' jnā' mah' mi hlāā' jnih'.

41 Lā jē' he ja ga jāh' Isaia, lā ma ga jēy' he laa' jōh' Jesús mah' ga hlēēy' kiyh'.

42 Pero ma ra he ga heh' ba jwēē' dsa kih' Jesús, lā kye' dsa kaah' kyaay'. Hi kih' he ma gayh' dsa fariseo, he ja sa ga mi jnāāy' hñiiy', mah' sa ma hwēē' dsih' neh' gwah' māh'. 43 Ma hnooyh' ha lā jee' ma leey' kaah' cha nē' dsa jmi' gyuu', lla he ma hnooyh' ha lā jee' ma leey' kaah' cha nē' Dio.

Juu' he ga hlēēh' Jesús, lla ta' kih' dsa'

44 Ja ga ga hlēēh' Jesús koo' ki' gaa', ga jāyh':

—Hī heh' jnā', ja ma la' jnā' he hēy' hēy' hi ga chee' jnā' ba. 45 Hih' hi ma jēē' jnā', ma jēy' hi ga chee' jnā' ba ja. 46 Jnā' he laan' lā koo' wa je' he ja jmi' gyuu' la, mah' lā jēē' hi heh' jnā', sa jāy' jee' na hoo'. 47 Hī nuu' juu' kin' mah' sa hēy' ja jnā' ngi'hn' kwaat' kiyh'. Jēēh' sa ma jan' jmi' gyuu' la mah' ngi'hn' kwaat' kih' dsa jmi' gyuu'. Ma jan' mah' lāān' dsa jmi' gyuu' ba. 48 Hī sa hnāā' jnā' mah' sa hēy' juu' kin', cha ba he ngi'hn' kwaat' kiyh'. Ja ba juu' he ma hlēēh' la, ngi'hn' kwaat' kiyh' wa ra ga tē' jee' lla' jmi'. 49 Jēēh', sa ma hlēēh' jee' tēēn' hñii'. Tāā kyaan' hi ga chee' jnā', hi he ga jmeē' mada' kin' ha lā jwahn', hi ha lā hlēēh'. 50 Jnā' man', mada' he ga jmeey' kin' jōh' kih' dsa mah' wa chaay' ga lā jē' joh' jmi' cha. Kih' he ja, hlēēh' ja ba lā koo' te' he ga siih' Tāā jnā' ba.

13

Ga gyih' Jesús ti' discipulo kyaay'

1 Ma ngoo' ya jāh' jmi' he kuh' dsa borrego māh', ma ñe' ba Jesús ma tē' hor' he ya hēy' jmi' gyuu' la mah' dsaayh' jee' gya jmiy'. Ga lā hnāāy' hi ma laa' kyaay' hi ma tāāh' jmi' gyuu' la, pero hwē' ja ga mi jnāāy' he ga lā hnāāy' cha miih' hi laa' kyaay'.

2 Ja' ga' dsa' taayh' kuyh' ma' nuu' ma' ha' ba' huudse' kih' hi' sa' llu' neh' tuh' dsé' Juda Iscariote joo' Simón ha' la' jmeey' mah' ngéey' Jesús. 3 Pero Jesús ma' ne' bih' he' ga' tooh' Täa' gooy' hñii' lä' jé' go' te' he' na' hñaay' jmeey' hi' lä' ja' ñey' he' ya' hëey' kih' Dio, hi' ja' ba' kih' Dio dsaayh' ka' läh'. 4 He' ja' ga' nooy' jee' täayh' kuyh' ma' nuu' ja', ga' jñuuyh' hmiih' he' ma' kyeyh' né, ga' kay' hmiih' tu' jla' mah' ga' báayh' hñiiy'. 5 Hi' ga' kay' koo' jee' ga' chiyh' jmi' mah' ga' looy' gyiyh' ma' tü' jnäh' discípulo. Ja' ga' ga' mi' kiyh' kyaah' hmiih' tu' jla' he' ma' na' báayh' ja'. 6 Ma' ga' tēey' jee' ma' gya' Simón Pee', mah' ga' jäh' Pee':

—Dsa' jøøh' kyaan', ¿che' hne' ba' gyih' ma' tiin'?

7 Mah' ga' jäh' Jesús siyh':

—He' jmeen' la', sa' lä' ngéeh' hne' na' ga' juh'. Këë' ba' lä' ngéeh'.

8 —Sa' gyih' hne' ma' tiin' jh' koh' — ga' jäh' Pee' siyh'.

Mah' ga' jäh' Jesús siyh':

—Cher' mah' sa' ga' gyihn' ma' tüh', sa' le' jmeeh' ko' jøøh' kyaah' jnä'.

9 Mah' ga' jäh' Simón Pee' siyh':

—Dsa' jøøh' kyaan', ja' ma' la' ma' tiin' hnøø' jñii', lä' ja' ma' goon' kyaah' ka' llen' hnøø' jñii' ka' läh'.

10 Mah' ga' jäh' Jesús ka' läh':

—Hi' ma' na' jngéë', sa' jmee' bii' jñii' lä' kaa' kiyh'. Ma' la' ma' tüy' ba' hnøø' jñii', jéeh' lä' kaa' ba' kiyh' ma' na' jngüi'. Hi' ma' na' jngéë' ba' hnäh', ma' ke' ja' lä' jéë' hnäh'.

11 Jéeh' ma' ne' bih' hi' na' ma' ngéey', he' ja' ba' ja' ma' jäh': “Ma' ke' ja' lä' jéë' hnäh' na' jngéë'.”

12 Ma' la' ma' gyiyh' ma' tü' lä' jéë', ga' këyh' hmiih' kiyh' mah' ngaayh' na' gyay' né' mes' ka' läh'. Mah' ga' jäh':

—¿Che' ma' lä' ngéeh' hnäh', hee' na' ma' jmeen' kyah' hnäh'? 13 Tëeh' jnä' Ta' jwöh' hi' jwäh' hnäh' Dsa' jøøh' kyaan'. Lu' ba' jwäh' hnäh', jéeh' he' ja' laan'.

14 Jnä' he' laan' ta' jwöh' kyaah' hnäh', hi' laan' Dsa' jøøh' kyaah' hnäh', mah' ma' gyihn' ma' tüh' hnäh'. Lä' na' hnøø' jmeeh' hnäh' ka' läh', gyih' hnäh' ma' tü' dsa' kyaah' hnäh'. 15 Jee' la' ma' heehn' hnäh' mah' jmeeh' hnäh' ja' ba' lä' koo' ma' jmeen' kyah' hnäh'. 16 Ma' ra' ju' dsoo' jwéehn' hnäh', jaa' hi' nuuh' kih' jñah', sa' jøøyh' ga' lä' koh' ga' dsa' juu'. Hi' hi' dsoo' mada', sa' jøøyh' ga' lä' koh' ga' hi' cheey'. 17 Na' he' ma' lä' ngéeh' hnäh' he' ma' jmeen' la', lu' la' kyah' hnäh' cher' mah' ga' jmeeh' hnäh' lä' ja'.

18 Ja' he' hléehn' kih' lä' jéë' hnäh' la'. Kyuu' ba' jnä' hi' na' ma' lleehn'. Mah' lä' ja' lä' te' lä' koo' na' si' juu' kih' Dio: “Hi'

ma' kuh' ko' jøøh' kyaah' jnä', ma' jeeyh' ma' na' høøyh' kin'.” 19 To' na' ga' juh' jwahn' jää' sa' ga' ma' ngéey' jnä'. Mah' wa' ra' ga' la' he' ja', lä' heeh' hnäh', jnä' he' laan' he' jwahn' laan'. 20 Ma' ra' ju' dsoo' jwéehn' hnäh', hi' heeh' jaa' hi' cheen', he' hëeyh' jnä' ba' ja'. Hi' hi' heeh' jnä', hëeyh' hi' ga' chee' jnä' ba' ja'.

Ga' jmeeh' Jesús juu', hñii' jaa' dsa' kyaay' kiyh'

(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

21 Ma' la' ma' jäh' Jesús lä' ja', pero ga' lä' meeh' dséy' mah' ga' mi' jnäy' jéë' juu' ja':

—Jaa' jee' lä' jéë' hnäh' hnéeh' jnä'.

22 Ja' ga' ga' tooh' jnäh' jéë' jnäh' né' dsa' kyaahn', sa' ne' jnäh' hi' kih' na' ma' hléeyh'. 23 Kih' jee' lä' jéë' jnäh' discípulo kyaay', jaa' ba' ga' lä' hnäh' Jesús cha' müih'. Hi' he' ma' gya' koo' kih' Jesús. 24 Kih' hi' he', ga' jmee' Simón Pee' lii' mah' ngüy' juu' kih' Jesús, hi' kih' ja' ma' hléeyh'. 25 Hi' hi' ma' gya' koo' kih' Jesús he', ga' ngüy' juu' kiyh':

—Dsa' jøøh' kyaan', ¿hi' he' hi' jwäh' na'?

26 Mah' ga' jéeh' Jesús juu' kiyh':

—Hi' kwéehn' kuh' koo' jwi' he' ñiih' gyuh', hi' he' he'.

Mah' ga' mi' gyuyh' koo' jwi' he' ñiih', ga' kwéeyh' Juda Iscariote, joo' Simón.

27 Lä' koo' ngooy' kuyh' he' ñiih' ja', ga' he' Tana' neh' tuh' dséy'. Ja' ga' ga' jäh' Jesús siyh':

—He' hnooh' jmeeh', jmee' ga' juh' to' na'.

28 Pero ni' jaa' hi' ma' tääh' né' mes' ja', sa' ga' lä' ngéey' he' la' ga' siyh' hi' he' lä' ja'. 29 Kih' he' ma' høø' Juda sa' tuh' jee' ma' tääh' kuu', he' ja' ko' llaa' ga' jmee' huudse', he' ga' jäh' Jesús siyh': “Go' läh' müih' he' hnøø' jnan' kih' jmi'” o' jäh': “Go' kwéeh' hi' tä' ñee' müih' kuu’”. 30 Ma' ga' la' kih' Juda, ma' kuyh' he' ñiih', chah' ba' ya' hëey'. Ma' na' hoo' ba' hor' ja'.

Koo' nuuh' hméë'

31 Ma' la' ma' ya' hëë' Juda jee' ja', ga' jäh' Jesús:

—Na' lä' jnä' he' laa' jøøh' Hi' ga' léë' ngo' la', hi' ta' la' kih' hi' he' lä' jnä' he' laa' jøøh' Dio. 32 Hi' cher' mah' jooy' mi' jnäë' he' laa' jøøh' Dio, ja' ba' lä' ja' Dio mi' jnäë' he' laa' jøøh' jooy', hi' chah' ba' jmeey'.

33 Gyuh' mäh' kyaan', ko' hwéë' ga' gyan' kyaah' hnäh'. Hnaah' hnäh' jnä'. Pero ja' ba' lä' koo' ma' jwiin' dsa' judiu, jee' naahn' sa' le' go' nääh' hnäh', ja' ba' lä' ja' jwéehn' hnäh' ka' läh' na'. 34 Jmeen' koo' mada' hméë' kyah' hnäh'. Wa' hnaah' hnäh' øøh' hnäh'. Wa' hnaah' hnäh'

lä'jaa' lä'jaa' dsa'kyaah' hnäh', ja'ba' lä'koo' ma'lä'hnaan' hnäh'. ³⁵ Cher'mah' ga'lä'hnaah' hnäh' dsa'kyaah' hnäh', lä'jēē' ba' dsa' lä'ñe' laah' hnäh' discipulo kyaan'.

Ga'jah' Jesús he' hmä' Pee' juu' he' sa' kyuyy'
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

³⁶ He'ja' ga'ngii' Simón Pee' juu':
—Dsa'jōoh' kyaan', ¿ha' ta' goh'hne'?
Mah'ga' jah' Jesús siiyh':
—Ha' jee' niin', sa' le' goh'kyaah' jnä' na'.
Kēē' ga' goh'kyaah' jnä'.
³⁷ He'ja' ga'jah' Pee' siiyh':
—Dsa'jōoh' kyaan', ¿he'la' ja' mo'so' le' niin' kyaah' hne' na'? Ma'lla' ba' dsen' juun' laah' hne'.

³⁸ He'ja' ga'jah' Jesús siiyh':
—¿Che'ju'dsoo' ma'lla' hoh' juuh' llan'? Ma'ra' ju'dsoo' jwēehn' hne', jāā' ja'ga' hoh' chaah' dsoo', hne' ma'tē' hnē' jiih' ma'hmäh' juu' he' sa' kyuyh' jnä'.

14

Jesús laa'jwē' he' dsa'toohn'jee' gya' Dio

¹ Ta'jeh' hoh' hnäh'. Jmee' hnäh' dsoo' hoh' kih' Dio ba', hi' jmee' hnäh' dsoo' hoh' kin' ka'läh'. ² Cha'neh' kih' Täā' kyaan' cha'cha'miih'jee' dsa'toohn'. Wa'ra' jāh' kih' sa' la' lä'ja', ma'jwēehn' ba' hnäh' jāā'. He'ja' niin' mi'llun'jee' go'taah' hnäh'. ³ Wa'ra' ngaahn' mah' na'jmeen' llu'jee' go'taah' hnäh', ja'ga' jāhn' ka'läh' mah' go'nāäh' hnäh' kyaah' jnä'. Mah' lä'ja'jee' naahn' na'gyan',jee' ja' go'taah' hnäh' ko'jah' kyaah' jnä'. ⁴ Ma'ñeh' ba' hnäh' ha'jee' naahn', hi' ma'kyuyh' ba' hnäh' jwē' ka'läh'.

⁵ Mah'ga'jah' Tamá siiyh':
—Dsa'jōoh' kyaan', sa' ñe' jnääh' ha' na' gwaah'. ¿Ha' lä'ja' lä'kyuyh' jnääh' jwē' ka'läh'?

⁶ He'ja' ga'jah' Jesús siiyh':
—Jnä' he' laan' jwē', jnä' he' laan' ju'dsoo', jnä' he' jmeen' chaa' dsa'. Ni' jaa' sa' lla'nää'jee' gya' Täā' wa'ra' jāh' kih' sa' ya'näy'ta'la'ki' jnä'. ⁷ Cher'mah' kyuyh' jnä', ja'ba' lä'ja' kyuyh' hnäh' Täā' kyaan'. Na' ma'kyuyh' ba' hnäh', hi' ma'jēēh' hnäh' ka'läh'.

⁸ Mah'ga'jah' Felipe:
—Dsa'jōoh' kyaan', hääh' jnääh' Täā', mah'ko'ja'ba'ma'lee'kyaajnääh'.

⁹ Mah'ga'jah' Jesús siiyh' Felipe:
—¿Joh' jmi' sa' ma'hya' gyan' kyaah' hnäh'jee' la' mah' sa' ma'lä'kyuyh' jnä'? Hih'ma'jēē' jnä', he' ma'jēēy' Täā' ba'ja'. ¿Ha' lä'ja' jwah' hne': "Hääh' jnääh' Täā'?"
¹⁰ ¿Che' sa' laah' dsoo', jnä' he' laan' koq' kyaah' Täā', hi' Täā' he' laa' koq' kyaah'

jnä'? Läjē' juu' he' hlēēh' jnä', ja' he' hlēēhn'jee' tēēn' hñiin' na'. Täā' hi' laa' kyaah' jnä', hi' he' ba' jmee' he' jmeen' la'. ¹¹ Wa' lä'dsoo' hoh' hnäh', jnä' he' laan' koq' kyaah' Täā' hi' Täā' he' laa' koq' kyaah' jnä'. Pero cher'mah' sa' laah' hnäh' dsoo' lä'ja' la' kin' kyaah' Täā', jmee' hnäh' dsoo' kih' he' ma'jēēh' hnäh' ha' lä'la'ta' he' jmeen'. ¹² Ma'ra' ju'dsoo' na' jwēēhn' hnäh', hi' jmee' dsoo' dsē' kin', hi' he' jmee' ka'läh' ja'ba'ta' he' jmeen'. Hi' juuh' ga'ta' jmeey', jēēh' naah' ba' jnä' kyaah' Täā'. ¹³ Läjē' he' ngiih' hnäh' kih' Täā' lä'hih' kin', jmeen' he'ja', mah' lä'ja' lä'jā' he' laa' jōoh' Täā' ta'la' kih' jōoy'. ¹⁴ Jmee' ba' jnä' wa'he'cha' he' he' ngiih' hnäh' lä'hih' kin'.

Ga'jah' Jesús cheey' Jmi'lle' Na'ngii'

¹⁵ Cher'mah' hnaah' hnäh' jnä', hōō' hnäh' mada' he' jmeen' kyah' hnäh'. ¹⁶ Mah' jnä' chuun' kyaah' Täā' cheey' jñah' hi' kwa' be' kyah' hnäh'. Mah' jāy' kyaah' hnäh' ga'läjē' joh' jmi' cha'. ¹⁷ Hi' he' laa' jmi'lle' hi' jmee' ju'dsoo'. Dsa' hi' chaa' jmi'gyuu' la', sa' le' heeyh', jēēh' sa' jēēy', ni' sa' kyuyy'. Pero hnäh', kyuyh' hñih', jēēh' hääy'jee' kyah' hnäh', hi' dsa'hey' neh'tuh'hoh' hnäh'.

¹⁸ Wa'ra' ngaahn', sa' jāh' hnäh' hnēē'. Jāhn' ka'läh' kyah' hnäh'. ¹⁹ Miih' jmi' ga'mo'so' jēē' dsa' jnä'. Pero hnäh', jēēh' jnä'. Hi' kih' he' chaa' jnä', he'ja'ba'ja' jmee' chaa' hnäh'. ²⁰ Ma'ja' ga'längēēh' hnäh', jnä' gyan' kyaah' Täā' kyaan', hi' hnäh' kyaah' jnä', hi' jnä' kyaah' hnäh'. ²¹ Hi' ma'heeh' mada' kin' mah'hōoy', hi' he' hnää' jnä'. Hi' hi' hnää' jnä', Täā' kyaan' lä'hnäy'hi' he'. Hi' jnä' ka'läh' lä'hnaa' jnih' mah' mi'jnään' hñiin' kiyh'.

²² Mah'ga'jah' Juda (pero ja' he' Iscariote):

—Dsa'jōoh' kyaan', ¿he'la' ma'la' kyaajnääh' ba' mi'jnään' hñaa'h', mah' sa' mi'jnään' hñaa'h' kih' lä'jēē' dsa' jmi'gyuu'?

²³ He'ja' ga'jah' Jesús siiyh':

—Hi' hnää' jnä', hōōy' juu' kin', hi' Täā' kyaan' lä'hnäy'hi' he'. Mah' ko'joh' kyaah' Täā' dsa'tooh' jnääh' kyaayh'. ²⁴ Hi' sa' hnää' jnä', sa' hōōy' juu' kin'. Hi' juu' he' ma'nuuh' hnäh', ja' juu' ki' hñiin' ja', juu' kih' Täā' hi' ga'chee' jnä' ba'ja'.

²⁵ Hlēēhn' hnäh' lä'jē' juu' la', ta'ko'jiih' gyan' kyaah' hnäh'. ²⁶ Pero wa'ra' ngaahn', kwaat' ki' jnä', chee' Täā' jaa' hi' kwa' be' kyah' hnäh'. Hi' he' he' jmi'lle' Na'ngii' hi' heeh' hnäh' ga'läjē' ba', hi' jmeey' lä'dsooh' hoh' hnäh' lä'jē' juu' he' ma'hlēēhn' hnäh'.

²⁷ Jnä' kwan' mah' jmeen' hi' ti' kyah' hnäh' lä'koq' hi' ti' kin'. Ja' lä'koq' kwa' dsa' jmi'gyuu' he' kwēēhn' hnäh'. Ta'

jeh' hoh' hnäh', ni' ta' wa' gah' hnäh'.
 28 Ma' nuuh' ba' hnäh' lä' koo' ma' jwëhn'
 hnäh'. Naahn' hi' jahn' jee' kyah' hnäh'
 ka' läh'. Cher'mah' dsoo' hnaah' hnäh' jnä',
 jëë' hoh' hnäh' ki' jnä' kih' he' naahn'
 jee' gya' Täa', jëëh' jøøh' gyih' lä' koh' jnä'.
 29 Ma' jwëhn' hnäh' juu' la', jää' sa' ga'
 ma' la'. Mah' wa' ra' ga' la', ja' ga' lä' dsoo'
 hoh' hnäh'.

30 Mo' so' hlëehn' ga' cha' miih' kyaah'
 hnäh', jëëh' jä' hi' sa' llu' hi' jmee' hih'
 jmi' gyuu' la'. Pero kyaah' jnä' sa' cha'
 kiyh' ni' miih'. 31 He' jmeen' lä' koo' mada'
 he' ga' jmee' Täa' kin' ba', mah' lä' ja' lä' ñe'
 dsa' hi' chaa' jmi' gyuu' la', jnä' hnaan'
 Täa'.

'Noo' hnäh', man`.

15

Chaa'h' wü' jëh' kyaah' sa'goh' kih'

1 'Jnä' he' laan' lä' koo' chaa'h' wü' jëh'
 he' llu' go' te'. Täa' kyaan', hi' he' mi' llu'
 chaa'h' wü' jëh' ja'. 2 Hnäh' lä' jë' sa'goh' he'
 choo' kin', he' sa' hii' müi'. Hi' lä' jë' sa'goh'
 he' hii' müi', mi' lluy' mah' jä' na' jngüi'.
 Mah' lä' ja' hii' cha' ga' miih' müi'. 3 Hi' lä' ja'
 ma' na' jngëe' hnäh' lä' llu' he' ma' heeh'
 hnäh' juu' he' ma' hlëehn' hnäh'. 4 Jä' hnäh'
 koo' hweh' kyaah' jnä', hi' jnä' jän' koo'
 hweh' kyaah' hnäh'. Lä' koo' sa'goh' kih'
 chaa'h' wü' jëh', sa' le' hii' müi' kih' hñii',
 cher'mah' sa' na' choo' hñii' chaa'h' kih'.
 Ja' ba' lä' ja' la' kyah' hnäh' cher'mah' sa'
 tääh' hnäh' koo' hweh' kyaah' jnä'.

5 'Jnä' he' laan' chaa'h' wü' jëh'. Hnäh'
 he' laah' sa'goh' kih'. Dsa' hi' tääh' koo'
 hweh' kyaah' jnä' hi' jnä' chehn' koo'
 hweh' kyaah' he' lä' ja' ba' hii' cha' miih'
 müi'. Jëëh', cher'mah' sa' laah' hnäh' ko' jøøh'
 kyaah' jnä', ni' miih' sa' cha' he' le' jmeeh'
 hnäh'. 6 Hi' sa' jä' ko' jøøh' kyaah' jnä', hi'
 he' jä' ta' ka' hne'. Le' kiyh' lä' koo' la' kih'
 sa'goh' chaa'h' wü' jëh' he' ma' na' hna'.
 Mah' wa' ra' ga' lä' ki', juuh' dsa' mah' jëy'
 kyaah' je'.

7 'Cher'mah' tääh' hnäh' koo' hweh'
 kyaah' jnä' hi' jä' juu' kin' kyah' hnäh',
 ngii' lä' jë' he' hnooh' hnäh'. Hñah' ba'
 hnäh'. 8 Dsa' lä' jnä' he' laa' jøøh' Täa'
 kyaan' jee' jmeeh' hnäh' cha' miih' ta' llu',
 hi' lä' jwë' ja' jmeeh' hnäh' lii' laah' hnäh'
 discípulo kyaan'. 9 Lä' koo' ma' lä' hnää'
 Täa' jnä', ja' ba' lä' ja' ma' lä' hnaan' hnäh'.
 Lä' ma' dsoo' ja' ba' hoh' hnäh' he' hnaan'
 hnäh'. 10 Cher'mah' høøh' hnäh' lä' jë'
 mada' he' jmeen' kyah' hnäh', lä' ma' dsoo'
 ja' ba' hoh' hnäh' he' hnaan' hnäh'. Jëëh'
 ja' ba' lä' na' ma' jmeen'. Ma' høøn' lä' jë'
 mada' he' ga' jmee' Täa' kin', hi' lä'
 ma' choøhn' ja' ba' koo' hweh' he' hnääy'
 jnä'.

11 'Lä' jë' he' la' ma' hlëehn' mah' wa'
 jëë' hoh' hnäh' lä' koo' jëë' dsën', heh'
 lä' ja' wa' na' hñaa' he' jëë' hoh' hnäh'.
 12 He' la' ja' mada' he' jmeen' kyah' hnäh'.
 Wa' lä' hnaah' hnäh' dsa' kyaah' hnäh',
 ja' ba' lä' koo' ma' lä' hnaan' hnäh'. 13 Ni'
 jaa' sa' chaa' hi' hnää' dsa' cha' ga' miih'
 lä' koh' jaa' hi' kwaq' hñii' he' juuy' kih'
 ome' kyaa'. 14 Ome' kyaan' laah' hnäh',
 cher'mah' jmeeh' hnäh' lä' jë' mada' he'
 jmeen' kyah' hnäh'. 15 Sa' tëehn' hnäh'
 moz'. Jëëh' moz' sa' ñe' he' huud'së' jmee'
 dsa' juuy'. Tëehn' hnäh' ome' kyaan' ba',
 jëëh' lä' jë' he' ma' nuun' kih' Täa' kyaan',
 ma' mi' jnään' kyah' hnäh'. 16 Ja' he' hnäh'
 ga' lleeh' hnäh' jnä'. Jnä' ba' ga' lleeh'
 hnäh' hi' ga' hñaan' hnäh' mah' go' jmeeh'
 hnäh' ta' kin'. Hi' ya' hii' kwee' ta' kyah'
 hnäh', lä' ja' jä' koo' hweh' ka' läh'. Mah'
 lä' ja', lä' jë' he' ngiih' hnäh' kih' Täa' lä' hih'
 kin', kway' ba'. 17 He' la' ba' ja' mada'
 he' jmeen' kyah' hnäh': Wa' hnaah' hnäh'
 dsa' kyaah' hnäh'.

Na' høøh' dsa' kih' Jesús, lä' ja' kih' dsa' kyaay'

18 'Cher'mah' dsa' jmi' gyuu' la' na' høøh'
 kyah' hnäh', ma' ñeh' ba' hnäh', jää' ga'
 jnä' ga' lä' høøyh' kin'. 19 Wa' ra' jäh' kih'
 laah' hnäh' hi' kyaa' jmi' gyuu' la', dsa'
 chaa' jmi' gyuu' la' lä' hnää' hnäh' lä' koo'
 hnääy' hi' laa' kyaay'. Pero ga' lleeh'
 hnäh' jee' kih' hi' tääh' jmi' gyuu' la',
 he' ja' hi' tääh' jmi' gyuu' la' na' høøh'
 kyah' hnäh', jëëh' mo' so' laah' hnäh' dsa'
 kyaay'. 20 Mi' dsooh' hoh' hnäh' juu'
 he' ma' jwëhn' hnäh'. Jaa' moz', sa'
 jøøyh' ga' lä' koh' dsa' juuy'. Cher'mah'
 dsa' ga' jmeeh' jnä', ja' ba' lä' ja' jmeeh'
 dsa' hnäh' ka' läh'. Hi' cher'mah' ga' høøy'
 juu' kin', ja' ba' lä' ja' høøy' juu' kyah'
 hnäh' ka' läh'. 21 Lä' ja' jmeey', jmeeyh'
 hnäh' kwaqt' kin', jëëh' sa' kyuyy' Dio hi'
 ga' chee' jnä'.

22 'Wa' ra' jäh' kih' sa' ma' jan' hi' ni' sa'
 ga' hlëeh' jnih', sa' ma' lä' ñey' kih' dso' kye'.
 Pero na', ma' na' bääh'y, mo' so' le' jäh'
 sa' ñey'. 23 Hi' na' høøh' kin', ja' ba' lä' ja'
 na' høøyh' kih' Täa' kyaan' ka' läh'. 24 Wa' ra'
 jäh' kih' sa' ga' jmeen' he' juh' gaa' jee'
 kiyh', he' sa' ma' jmee' ni' jaa', sa' ma'
 lä' ñey' kih' dso' kye'. Pero na' he' ma' jëëy'
 lä' ja', mah' na' høøyh' kin', hi' na' høøyh'
 kih' Täa' kyaan' ka' läh'. 25 Lä' ja' dsa' lä' te'
 lä' koo' na' sñ' në' ley: Ni' miih' sa' cha'
 he' kih' he' ga' lä' hääh'y jnä'.

26 'Pero wa' ra' ja' hi' noo' në' kyah' hnäh',
 hi' he' jmee' ju' dsoo' kin'. Hi' he' ya' hëë'
 kih' Täa' mah' cheen' jee' kyah' hnäh'.
 Hi' he' he' jmi' lle' Na' jngüi'. 27 Hi' hnäh'
 ka' läh', jmeeh' hnäh' ju' dsoo' kin', kih' he'

ga^ajmeeh' hnäh' kō⁻jōh' kyaah' jnä' lä^a ma' to⁻nē.

16

Jēē' wii' discipulo kyaq' Dio

1 Lä^ajē^a he⁻ la⁻ ma⁻hlēēhn' hnäh' mah' sa⁻ cha⁻ he⁻ kih' jeh' hoh' hnäh'. 2 Hwēē' dsa⁻ hnäh' gwah⁻ mäh⁻ jee' dsa⁻kūh' hnäh' hi⁻ lloo⁻ jmi⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻jngiuh' wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻ kyah' hnäh', lä^akōo⁻ he⁻ jmeey' ta⁻ kih' Dio ba⁻ ja⁻ laay'. 3 Lä^aja⁻ jmeey' kyah' hnäh', jēēh' sa⁻ kyuyy' Tää', ni⁻ sa⁻ kyuyy' jnä'. 4 Ma⁻jwēēhn' hnäh' lä^ajē^a he⁻ la⁻ mah' wa⁻ra⁻ ga⁻tē⁻ jee' dsa⁻ngēēh' hnäh' lä^aja⁻, ja⁻ga⁻ lä^adsooh⁻ hoh' hnäh' lä^akōo⁻ jwēēhn' hnäh' la⁻. Sa⁻ ga⁻jwēēhn' hnäh' lä^ala⁻ lä^a ma' to⁻nē, jēēh' gyan' kyaah' hnäh'.

He⁻ la⁻ na⁻ jmee' jmi⁻lle' Na⁻jngi'

5 Pero na', naahn⁻ jee' gya' hi⁻ ga⁻chee' jnä' hi⁻ ni⁻ jaa⁻ hnäh' sa⁻ ngiuh' hnäh' juu' kin⁻: "¿Ha⁻ na⁻ gwaah'?" 6 Pero meeh⁻ hoh' hnäh' cha⁻miuh' kih' he⁻ ma⁻jwēēhn' hnäh' lä^ala⁻. 7 Ma⁻ra⁻ ju'dsoo' he⁻ jwēēhn' hnäh'. He⁻ llu' kyah' hnäh' ba⁻ ja⁻ he⁻ naahn'. Jēēh', cher⁻mah' sa⁻ ngaahn', sa⁻ jä⁻ hi⁻ noo⁻ nē⁻ kyah' hnäh'. Pero cher⁻mah' ngaahn', cheen⁻ hi⁻ he⁻ kyah' hnäh'. 8 Hi⁻ wa⁻ra⁻ ja⁻ hi⁻ he⁻, jmeey' lä^angēē⁻ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁻ he⁻ tääh' kyaah' dso⁻kye', hi⁻ mi⁻jnääy⁻ he⁻ chaa⁻ jaa⁻ hi⁻ llu' go⁻te', hi⁻ lä^aja⁻ he⁻ la⁻ Dio ta'. 9 Mi⁻jnääy⁻ he⁻ tääh' dsa⁻ kyaah' dso⁻kye', kih' he⁻ sa⁻ heeyh' jnä'. 10 Lä^aja⁻ mi⁻jnääy⁻, jnä' he⁻ hi⁻ llu', jēēh' naahn⁻ kih' Tää' kyaan⁻ hi⁻ mo⁻so⁻ jēēh' jnä'. 11 Hi⁻ mi⁻jnääy⁻ he⁻ la⁻ Dio ta' kih' dsa⁻, jēēh' hi⁻ sa⁻llu' hi⁻ jmee⁻ hi⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻ ma⁻ na⁻ bääh' kyaah' dso⁻jwi'.

12 Cha⁻ ga⁻ he⁻ hnoon' jwēēhn' hnäh', pero sa⁻ lä^angēēh' hnäh' na⁻ ga⁻juh'. 13 Pero wa⁻ra⁻ ja⁻ jmi⁻lle' hi⁻ laa⁻ ju'dsoo', hi⁻ he⁻ jää⁻ hnäh' mah' lä^angēēh' hnäh' na⁻hñaa⁻ lä^ajēē⁻ ha⁻ lä^ala⁻ ju'dsoo'. Jēēh' sa⁻ hlēēyh' jee' tēēy⁻ hñiyy'. Hlēēyh' he⁻ nuuy⁻ ba⁻ hi⁻ jmeey' lä^angēē⁻ dsa⁻ lä^ajē^a he⁻ na⁻ ga⁻ ja⁻. 14 Jmeey' lä^angēēh' hnäh' lä^akōo⁻ laa⁻ jnä', lä^aja⁻ mi⁻jnääy⁻ he⁻ laan⁻ jōōh'. 15 Laan⁻ ja⁻ ba⁻ lä^akōo⁻ laa⁻ Tää'. He⁻ ja⁻ ba⁻ na⁻ ma⁻jwahn', jmeey' lä^angēēh' hnäh' lä^akōo⁻ laa⁻ jnä'.

16 Kō⁻hwēē' ga', mo⁻so⁻ jēēh' jnä'. Hi⁻ kōo⁻ ga⁻ kō⁻hwēē', jēēh' jnä' ka⁻läh', ja⁻ ga⁻ naahn⁻ jee' gya' Tää'.

Hi⁻ meeh⁻ dsē⁻ lä^achaa⁻ llu'

17 Ja⁻ ga⁻ ga⁻ngiuh' jnääh' juu' kih' dsa⁻kyaah' jnääh':

—¿Hee⁻ na⁻ he⁻ hlēēyh' jne⁻ he⁻ jäh' lä^ana⁻: "Kō⁻hwēē' ga', mo⁻so⁻ jēēh' jnä', hi⁻ kōo⁻ ga⁻ kō⁻hwēē', jēēh' jnä' ka⁻läh', ja⁻ ga⁻ naahn⁻ jee' gya' Tää'?"

18 Ma⁻chiuh' ga⁻ jnääh' dsa⁻kyaah' jnääh':

—¿Hee⁻ na⁻ he⁻ jäh'?: "Kō⁻hwēē' ga'?" Sa⁻ ngēē⁻ jne⁻ hee⁻ na⁻ hlēēyh'.

19 Né⁻ ba⁻ Jesús he⁻ ma⁻ hñøø⁻ jnääh' ma⁻ ngiuh' jnääh' juu' kiyh'. He⁻ja⁻ ga⁻siiyh' jnääh' :

—Ma⁻jwēēhn' hnäh' kō⁻hwēē' ga', mo⁻so⁻ jēēh' jnä' hi⁻ kōo⁻ ga⁻ kō⁻hwēē', jēēh' jnä' ka⁻läh'. ¿Che⁻ he⁻ la⁻ na⁻ he⁻ ngiuh' hnäh' juu' kih' dsa⁻kyaah' hnäh'? 20 Ma⁻ra⁻ ju'dsoo' jwēēhn' hnäh', jä⁻ ki⁻hooh' hnäh' jwēerte⁻ pero dsa⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻ lä^achaa⁻ llu'. Kō⁻hwēē' ba⁻ ja⁻, jä⁻ ti⁻meeh⁻ hoh' hnäh', ja⁻ ga⁻ jēē⁻ hoh' hnäh' go⁻te'. 21 Wa⁻ra⁻ ga⁻tē⁻ jee⁻ lä^achaa⁻ gyuu⁻ kyaah' jaa⁻ dsa⁻mē', jēēy⁻ wii', jēēh' ma⁻ tē⁻ jee⁻ lä^achaa⁻ gyuu⁻ kyaay'. Pero ma⁻ngēē⁻ ma⁻lä^achaa⁻ gyuu⁻ kyaay', mo⁻so⁻ dsooh⁻ dsēy⁻ wii' he⁻ ma⁻jēēy⁻ ja⁻, kih' he⁻ chaa⁻y⁻ llu' he⁻ ma⁻lä^achaa⁻ jaa⁻ gyuu⁻ kyaay'. 22 Ja⁻ba⁻ lä^aja⁻ ti⁻meeh⁻ hoh' hnäh' na'. Pero kōo⁻ ka⁻läh' jēēn' hnäh', ja⁻ ga⁻ jēē⁻ hoh' hnäh', hi⁻ ni⁻ jaa⁻ sa⁻ le⁻ jñuuh' lä^akōo⁻ te' he⁻ jēē⁻ hoh' hnäh'.

23 Jmi⁻ ja⁻, mo⁻so⁻ ngiuh' hnäh' juu' kin⁻ ni⁻ miuh'. Ma⁻ra⁻ ju'dsoo' jwēēhn' hnäh', lä^ajē^a go⁻te' he⁻ ngiuh' kih' Tää' lä^ahih' kin⁻, kway' ba'. 24 Lä^ajiih' ma⁻ya⁻nøø⁻ jne', ni⁻ miuh' sa⁻ cha⁻ he⁻ ma⁻ngiuh' hnäh' lä^ahih' kin⁻. Ngii' hnäh' mah' hñah⁻ hnäh' hi⁻ lä^aja⁻, jēē⁻ hoh' hnäh' go⁻te'.

Galih' Jesús ga⁻lla⁻dsēēy' he⁻ hliih' he⁻ cha⁻ jmi⁻gyuu'

25 Ma⁻hlēēhn' hnäh' lä^ajē^a he⁻ la⁻ kyaah' juu' na⁻hmää'. Ma⁻ngoo' ga⁻tē⁻ hor⁻ jee' mo⁻so⁻ hlēēhn' hnäh' juu' na⁻hmää'. Na⁻hñaa⁻ lä^ajēē⁻ ba⁻ jmeehn' juu' kyah' hnäh' ha⁻ lä^ala⁻ kih' Tää'. 26 Ma⁻ja⁻ ngiuh' hnäh' kih' Dio lä^ahih' kin⁻. Sa⁻jwēēhn' hnäh' ngiuh' kyah' hnäh' kih' Tää'. 27 Hnäa⁻ Tää' hnäh', jēēh' ma⁻lä^ahnaah⁻ jnä' hi⁻ ma⁻lä^adsoo' ba⁻ hoh' hnäh' he⁻ jan' kih' Tää'. 28 Kih' Tää' ba⁻ ya⁻hēēn' mah' jan' jmi⁻gyuu⁻ la⁻. Na⁻ ya⁻hēēn' jmi⁻gyuu⁻ la⁻ mah' naahn⁻ ka⁻läh' jee' gya' Tää' —ga⁻jäh' Jesús siiyh' jnääh'.

29 Mah' ga⁻jäh' jnääh':

—Na⁻ ga⁻ hlēēh' jēē⁻ go⁻te⁻, mo⁻so⁻ hlēēh' juu' na⁻hmää'. 30 Na⁻ ga⁻ ma⁻lä^angēē⁻ jnääh', kyuuuh⁻ ba⁻ hne⁻ ga⁻lä^ajē^a go⁻te'. Kyah' hne⁻ sa⁻ jmee⁻ bii', ngiuh' dsa⁻ juu', jēēh' ma⁻ñeh' ba⁻ hne⁻ he⁻ hñu⁻dsē⁻ jmeey'. He⁻ja⁻ ba⁻ na⁻ ma⁻lä^adsoo' dsē⁻ jnääh' ya⁻hēēh' kih' Dio.

31 Mah' ga⁻jäh' Jesús siiyh':

—¿Che⁻ na⁻ ga⁻ ma⁻lä^adsoo' hoh' hnäh'? 32 Ma⁻ngoo' ga⁻tē⁻ hor⁻ hi⁻ hor⁻ ja⁻ ma⁻tøōhn' na⁻ ga⁻juh' he⁻ sa⁻jñee⁻ hnäh' mah' beeh' jnä'. Pero sa⁻ jän⁻ hñiin⁻ go⁻te', Tää' kyaan⁻ kyaah' jnä'. 33 Lä^ajē^a he⁻ la⁻ ma⁻hlēēhn' hnäh' mah' ta⁻la⁻ ki⁻ jnä' hi⁻ tiif' kyah' hnäh'. Jmi⁻gyuu⁻ la⁻ jēēh' hnäh' he⁻ wii'. Pero wa⁻ cha⁻ o⁻ jōōh⁻ dsē⁻ kyah' hnäh', jēēh' ma⁻lihn⁻ ma⁻lla⁻dsēēn' kih' he⁻ hliih'

heˉ chaˉ jmiˉ gyuuˉ laˉ —gaˉ jahˉ Jesús siyhˉ dsaˉ kyaayˉ.

17

Gaˉ ngüˉ Jesús kihˉ discípulo kyaayˉ kihˉ Dio

1 Maˉ ngëeˉ maˉ hlëehˉ Jesús läˉ jëˉ heˉ jaˉ , gaˉ jëeyˉ taˉ gyuuˉ mahˉ gaˉ jähˉ :

—Tääˉ kyaanˉ , maˉ dsëeˉ horˉ . Miˉ jnäähˉ jooˉh heˉ laayˉ jooˉh mahˉ läˉ jaˉ , jooˉh miˉ jnäähˉ hneˉ heˉ laahˉ jooˉh kaˉ lähˉ .

2 Hneˉ gaˉ hñaahˉ jnäˉ mahˉ jmeenˉ hihˉ kihˉ gaˉ läˉ jëeˉ dsaˉ . Heˉ jaˉ naˉ naˉ jwëˉ kinˉ jmeenˉ chaaˉ tääˉ gaˉ läˉ jëeˉ dsaˉ hiˉ gaˉ kwëehˉ jnäˉ . 3 Heˉ kyuˉ dsaˉ hneˉ , maˉ laˉ jaaˉ hneˉ baˉ laahˉ Dio jooˉh , hiˉ heˉ kyuyyˉ Jesucristo hiˉ gaˉ cheehˉ , heˉ laˉ baˉ jaˉ , heˉ jmeeˉ chaaˉ dsaˉ tääˉ .

4 Maˉ miˉ jnäänˉ hneˉ kihˉ dsaˉ heˉ laahˉ jooˉh . Maˉ hñaahˉ baˉ taˉ heˉ gaˉ kwëehˉ jnäˉ jmeenˉ . 5 Naˉ naˉ Tääˉ , miˉ jnäähˉ heˉ laanˉ jooˉhnˉ yaˉ jwiiˉ kyahˉ , jaˉ baˉ läˉ kooˉ jooˉhnˉ maˉ laanˉ kyaahˉ hneˉ , jääˉ jaˉ gaˉ nooˉ jmiˉ gyuuˉ laˉ .

6 Maˉ miˉ jnäänˉ hneˉ kihˉ läˉ jëeˉ dsaˉ hiˉ gaˉ kwëehˉ jnäˉ . Hiˉ heˉ maˉ laaˉ kyaahˉ mahˉ gaˉ kwëehˉ jnäˉ , hiˉ gaˉ hooyˉ juuˉ kyahˉ . 7 Naˉ maˉ läˉ kyuyyhˉ , heˉ jaˉ kyahˉ baˉ jaˉ läˉ jëˉ heˉ gaˉ tóohˉ goonˉ . 8 Jëehˉ , läˉ jëˉ juuˉ heˉ gaˉ chiihˉ jnäˉ , maˉ hlëehˉ jnihˉ hiˉ gaˉ heeyhˉ baˉ . Maˉ läˉ heeˉ bihˉ heˉ yaˉ hëenˉ kyahˉ . Hiˉ maˉ läˉ dsooˉ baˉ dsëyˉ , hneˉ heˉ gaˉ cheehˉ jnäˉ .

9 Heˉ jaˉ ngiinˉ kiyhˉ , jaˉ kihˉ läˉ jëeˉ dsaˉ jmiˉ gyuuˉ . Ngiiˉn kihˉ hiˉ gaˉ kwëehˉ jnäˉ baˉ , jëehˉ hiˉ heˉ baˉ laaˉ dsaˉ kyaahˉ . 10 Läˉ jëeˉ dsaˉ hiˉ laaˉ kyaanˉ , heˉ baˉ hiˉ heˉ laaˉ kyaahˉ . Hiˉ läˉ jëeˉ hiˉ laaˉ kyaahˉ , hiˉ heˉ baˉ laaˉ kyaanˉ kaˉ lähˉ . Taˉ laˉ kihˉ dsaˉ heˉ gaˉ läˉ jnäˉ heˉ laanˉ jooˉhnˉ .

11 Moˉ soˉ gyaˉ gaˉ jnäˉ jmiˉ gyuuˉ laˉ . Pero dsaˉ kyaanˉ , jäˉ gyihˉ jmiˉ gyuuˉ laˉ . Hiˉ jnäˉ naahnˉ kyahˉ . Tääˉ kyaanˉ , hneˉ hiˉ naˉ jngëeˉ , hääˉ kyaahˉ beˉ kyahˉ läˉ jëeˉ hiˉ gaˉ kwëehˉ jnäˉ , mahˉ jaˉ leeyˉ kooˉ baˉ , jaˉ baˉ läˉ kooˉ laaˉ jneˉ kooˉ baˉ . 12 Taˉ koˉ jiihˉ maˉ gyanˉ kyaayhˉ jmiˉ gyuuˉ laˉ , maˉ hääˉ jnihˉ kyaahˉ beˉ kyahˉ . Gaˉ hñänˉ hiˉ gaˉ kwëehˉ jnäˉ . Niˉ jaaˉ saˉ gaˉ hëeˉ . Maˉ laˉ jaaˉ hiˉ nooˉ juuˉ dsaˉ hëeˉ , hiˉ heˉ baˉ gaˉ hëeˉ goˉ teˉ , mahˉ läˉ jaˉ läˉ teˉ läˉ kooˉ naˉ siiˉ juuˉ kyahˉ .

13 Naˉ naahnˉ jeeˉ ñehˉ hneˉ . Taˉ koˉ jiihˉ gyanˉ koˉ hwëeˉ gaˉ jmiˉ gyuuˉ laˉ , maˉ hlëehˉ baˉ jnihˉ läˉ jëˉ heˉ laˉ , mahˉ jëeˉ dsëyˉ läˉ kooˉ jiihˉ jëeˉ dsënˉ . 14 Maˉ ngëenˉ läˉ jëˉ juuˉ kyahˉ kihˉ hiˉ heˉ . Hiˉ gaˉ läˉ hoohˉ dsaˉ chaaˉ jmiˉ gyuuˉ laˉ kiyhˉ , kihˉ heˉ moˉ soˉ laayˉ kihˉ jmiˉ gyuuˉ laˉ , jaˉ baˉ läˉ kooˉ saˉ laaˉ jnäˉ kihˉ jmiˉ gyuuˉ laˉ . 15 Saˉ ngiinˉ kyahˉ mahˉ hwëeyhˉ jmiˉ gyuuˉ laˉ . Ngiiˉn kyahˉ mahˉ häähˉ hnihˉ kihˉ heˉ hliihˉ baˉ .

16 Saˉ laayˉ kihˉ jmiˉ gyuuˉ laˉ , jaˉ baˉ läˉ kooˉ saˉ laaˉ jnäˉ kihˉ jmiˉ gyuuˉ laˉ . 17 Jmäähˉ chaˉ gaˉ miihˉ naˉ jngëeyˉ kyaahˉ juˉ dsooˉ kyahˉ . Jëehˉ juuˉ kyahˉ , laˉ juˉ dsooˉ jmahˉ baˉ . 18 Läˉ kooˉ gaˉ cheehˉ jnäˉ jeeˉ täähˉ dsaˉ jmiˉ gyuuˉ laˉ , jaˉ baˉ läˉ jaˉ gaˉ cheeˉ jnihˉ jeeˉ kihˉ dsaˉ hiˉ täähˉ jmiˉ gyuuˉ laˉ . 19 Kwaatˉ kihˉ hiˉ heˉ baˉ naˉ heˉ ngëenˉ hñiinˉ kyahˉ . Mahˉ läˉ jaˉ hiˉ heˉ leeˉ naˉ jngëeˉ goˉ teˉ .

20 Jaˉ maˉ laˉ kihˉ hiˉ laˉ ngiinˉ . Läˉ jaˉ ngiinˉ kaˉ lähˉ kihˉ hiˉ naˉ gaˉ heehˉ jnäˉ waˉ raˉ gaˉ nuuyˉ juuˉ kihˉ hiˉ heˉ . 21 Mahˉ leeˉ kooˉ baˉ jeeˉ läˉ jëeˉ , läˉ kooˉ laahˉ hneˉ kyaahˉ jnäˉ Tääˉ , hiˉ jnäˉ kyaahˉ hneˉ . Läˉ jaˉ leeˉ kooˉ baˉ jeeˉ läˉ jëeˉ hiˉ heˉ kyaahˉ jneˉ . Mahˉ läˉ jaˉ , hiˉ chaaˉ jmiˉ gyuuˉ laˉ läˉ dsooˉ dsëˉ , hneˉ heˉ gaˉ cheehˉ jnäˉ jmiˉ gyuuˉ laˉ . 22 Läˉ kooˉ maˉ miˉ jnäähˉ jnäˉ kihˉ dsaˉ , läˉ jaˉ maˉ miˉ jnäänˉ hñiinˉ kiyhˉ , mahˉ läˉ jaˉ leeyˉ kooˉ baˉ , läˉ kooˉ laaˉ jneˉ . 23 Jnäˉ laanˉ kyaahˉ jnihˉ , hiˉ hneˉ laahˉ kyaahˉ jnäˉ , mahˉ läˉ jaˉ dsaˉ taayhˉ kweeˉ goˉ teˉ leeyˉ kooˉ baˉ . Läˉ jaˉ läˉ ngëeˉ dsaˉ jmiˉ gyuuˉ laˉ , hneˉ baˉ gaˉ cheehˉ jnäˉ , hiˉ läˉ jaˉ läˉ ñeyˉ gaˉ läˉ hnaahˉ hnihˉ , jaˉ baˉ läˉ kooˉ hnaahˉ jnäˉ .

24 Tääˉ kyaanˉ , läˉ jëeˉ hiˉ gaˉ kwëehˉ jnäˉ heˉ , hnoonˉ dsaˉ taayhˉ kyaahˉ jnäˉ haˉ jeeˉ naahnˉ naˉ gyanˉ . Mahˉ jëeyˉ heˉ maˉ laaahˉ jnäˉ jooˉh , kihˉ heˉ gaˉ läˉ hnaahˉ jnäˉ jääˉ jaˉ gaˉ nooˉ jmiˉ gyuuˉ laˉ . 25 Lluuˉ laahˉ hneˉ Tääˉ . Dsaˉ chaaˉ jmiˉ gyuuˉ laˉ , saˉ maˉ läˉ kyuyyˉ hneˉ . Pero jnäˉ , kyuyunˉ hneˉ . Maˉ ñeˉ baˉ dsaˉ kyaanˉ , hneˉ gaˉ cheehˉ jnäˉ . 26 Maˉ miˉ jnäänˉ kiyhˉ , haˉ läˉ laahˉ hneˉ , hiˉ jmeenˉ läˉ kyuyyˉ hneˉ chaˉ gaˉ miihˉ . Mahˉ jnäˉ heˉ häänˉ jeeˉ kiyhˉ hiˉ jaˉ baˉ läˉ kohˉ hnaahˉ jnäˉ , jaˉ baˉ läˉ jaˉ läˉ hñäähˉ dsaˉ kyaayhˉ .

18

Gaˉ saayhˉ Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

1 Maˉ ngëeˉ maˉ hlëehˉ Jesús läˉ jaˉ , jnäähˉ 'discípulo gaˉ nooˉ jnäähˉ kyaayhˉ taˉ hnˉ gaahˉ koˉ taaˉ kihˉ kooˉ jmiˉ heˉ cheeˉ Ceˉ drón . Jeeˉ jaˉ gaˉ toohˉ jnäähˉ kyaayhˉ jeeˉ naˉ jnäähˉ chaaˉh hmaˉ kihˉ dsaˉ . 2 Juda kaˉ lähˉ , hiˉ gaˉ hnëeˉ Jesús , maˉ kyuyyhˉ läˉ kaaˉ jeeˉ jaˉ , jëehˉ chaˉ miihˉ jiihˉ naˉ nooˉ jnäähˉ discípulo kyaahˉ Jesús taˉ jaˉ . 3 Jeeˉ jaˉ gaˉ llooˉ Juda , maˉ jääˉ kooˉ naäˉ hlóohˉ , kyaahˉ koˉ llaaˉ pooˉ hiˉ gaˉ cheeˉ jmiˉ dsaˉ kaaˉ hiˉ hiˉ gaˉ cheeˉ fariseo . Gaˉ llaˉ nääyˉ jeeˉ jaˉ , chooyˉ jeˉ , kyeyˉ hmaˉ lleˉ jeˉ . Kyeˉ hiˉ kyeˉ ñeˉ , kyeˉ hiˉ kyeˉ hmaˉ . 4 Pero maˉ ñeˉ baˉ Jesús läˉ jëˉ goˉ teˉ , heeˉ naˉ jäˉ nëˉ kiyhˉ . Mahˉ yaˉ hëeyˉ taˉ chaˉ nëˉ hiˉ gaˉ ngiiyˉ juuˉ kihˉ dsaˉ heˉ :

—¿Hiiˉ naˉ hnaahˉ hnähˉ ?

5 —Ma⁻ya⁻nøø' jnääh', hnääh' jnääh' Jesús, dsa⁻ chaa⁻ Nazaret —ga⁻ jah' dsa⁻ he⁻.
—Jnä⁻ he⁻ —ga⁻ jah' Jesús siiyh⁻.

Jee⁻ ja⁻ ma⁻ hää⁻ Juda ka⁻ läh', hi⁻ ga⁻ ngëe'⁻ Jesús kih' dsa⁻ he⁻. 6 Lä⁻ koo⁻ ma⁻ ga⁻ jah' Jesús 'jnä⁻ he⁻', ga⁻ tëe⁻ dsa⁻ he⁻ hñii⁻ ta⁻ ka⁻ luu⁻ lä⁻ jiih' ga⁻ saay⁻ hwa⁻. 7 Koo⁻ ka⁻ läh' ga⁻ ngii⁻ Jesús juu⁻ kiyh⁻:

—¿Hi⁻ ba⁻ na⁻ hnaah⁻ hnäh'? —ga⁻ jäh⁻.
—Jesús, dsa⁻ chaa⁻ Nazaret —ga⁻ jah' dsa⁻ he⁻.

8 —¿Ja⁻ ma⁻ jwëeh⁻ ba⁻ hnäh', jnä⁻ he⁻? Cher⁻ mah' jnä⁻ hnaah⁻ hnäh', kwa⁻ jwë⁻ wa⁻ lla⁻ nää⁻ hi⁻ tääh⁻ la⁻ —ga⁻ jah' Jesús siiyh⁻.

9 He⁻ la⁻ ga⁻ la⁻ mah' lä⁻ te⁻ he⁻ ga⁻ jah' Jesús: “Tää⁻, lä⁻ jëe⁻ hi⁻ ga⁻ kwëeh⁻ jnä⁻, ni⁻ jaa⁻ hi⁻ he⁻ sa⁻ dsa⁻ hëë⁻.” 10 He⁻ ja⁻ ga⁻ lle⁻ Pee⁻ ñe⁻ kih' mah' ga⁻ kuy⁻ lo⁻ gwa⁻ jwoo⁻ ra⁻ lluu⁻ kih' Malco, hi⁻ ma⁻ laa⁻ jaa⁻ hi⁻ ma⁻ jmee⁻ ta⁻ he⁻ kih' jmi⁻ dsa⁻ jøøh'. 11 Mah' ga⁻ jah' Jesús siiyh⁻ Pee⁻:

—Tøøh' ñe⁻ kyah⁻ neh⁻ loo⁻ kih'. ¿Ja⁻ jmee⁻ bii⁻ kin⁻ jëen⁻ he⁻ wii⁻ la⁻ lä⁻ koo⁻ mada⁻ he⁻ ga⁻ jmee⁻ Tää⁻ kin⁻?

Na⁻jääy⁻ Jesús cha⁻në⁻ Aná

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

12 Ja⁻ ga⁻ ngoo⁻ juu⁻ hloø⁻ kyaah⁻ hloø⁻ kyaay⁻ hi⁻ kyaah⁻ poo⁻ kyaa⁻ dsa⁻ judiu⁻ he⁻, mah' ga⁻ saayh⁻ Jesús ga⁻ hñuuy⁻. 13 To⁻ në⁻ na⁻ jääy⁻ cha⁻ në⁻ Aná, hi⁻ ma⁻ laa⁻ dso⁻ jmi⁻ Caifá. Caifá he⁻ ma⁻ kye⁻ në⁻ kih' lä⁻ jëe⁻ jmi⁻ dsa⁻ jii⁻ ja⁻. 14 Hi⁻ he⁻ na⁻, hi⁻ ga⁻ taah⁻ dsa⁻ judiu⁻ juu⁻ jaa⁻, ga⁻ siiyh⁻ he⁻ jmee⁻ bii⁻ juu⁻ jaa⁻ dsa⁻ ñuu⁻ kih' jwii⁻ goo⁻ jne⁻.

Ga⁻ hmä⁻ Pee⁻ juu⁻ he⁻ sa⁻ kyuu⁻ Jesús

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

15 Ma⁻ lleë⁻ Pee⁻ kaah⁻ kih' Jesús kyaah⁻ jñah⁻ ga⁻ discípulo. Discípulo he⁻ ma⁻ kyuu⁻ ba⁻ dsa⁻ jøøh' kyaa⁻ jmi⁻ dsa⁻. He⁻ ja⁻ ga⁻ hey⁻ kyaah⁻ Jesús jee⁻ la⁻ ho⁻ hne⁻ kih' jmi⁻ dsa⁻ jøøh' he⁻. 16 Pero⁻ ta⁻ ka⁻ hne⁻ kih' ho⁻ haah⁻ ja⁻ ba⁻ ma⁻ cheh⁻ Pee⁻. Ja⁻ ga⁻ ya⁻ hëë⁻ hi⁻ jñah⁻ discípulo he⁻, hi⁻ ma⁻ kyuu⁻ jmi⁻ dsa⁻ jøøh' mah' ga⁻ hlëëyh⁻ kyaah⁻ dsa⁻ më⁻ hi⁻ ma⁻ hoo⁻ ho⁻ haah⁻ ja⁻. Ja⁻ ga⁻ taayh⁻ Pee⁻ ta⁻ cha⁻ neh⁻. 17 He⁻ ja⁻ ga⁻ jah' dsa⁻ më⁻ he⁻ siiyh⁻ Pee⁻:

—¿Ja⁻ hne⁻ ka⁻ läh⁻ laah⁻ discípulo kyaa⁻ dsa⁻ ñuu⁻ oo⁻?

—Ja⁻ he⁻ jnä⁻ —ga⁻ jah' Pee⁻.

18 Jmii⁻ ja⁻ ma⁻ jmee⁻ gyuu⁻. Hi⁻ lä⁻ jëe⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁻ jmee⁻ ta⁻ he⁻ jee⁻ ja⁻ kyaah⁻ poo⁻, ga⁻ jëeyh⁻ je⁻ mah' ga⁻ taayh⁻ looyh⁻. Jee⁻ ja⁻ ma⁻ cheh⁻ Pee⁻ ka⁻ läh⁻, llooh⁻ je⁻ ko⁻ jøh⁻ kyaayh⁻.

Na⁻jääy⁻ Jesús cha⁻në⁻ dsa⁻ ta⁻ kyaa⁻ dsa⁻ judiu

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

19 Ga⁻ loø⁻ jmi⁻ dsa⁻ jøøh' ngii⁻ juu⁻ kih' Jesús, hi⁻ ga⁻ he⁻ hi⁻ ma⁻ laa⁻ discípulo kyaay⁻, hi⁻ ha⁻ na⁻ ma⁻ tääyh⁻. Hi⁻ ma⁻ ngii⁻ juu⁻ kiyh⁻ ha⁻ lä⁻ la⁻ juu⁻ he⁻ ma⁻ kway⁻. 20 He⁻ ja⁻ ga⁻ jëeh⁻ Jesús juu⁻ kiyh⁻:

—Jnä⁻ hä⁻ go⁻ te⁻ ga⁻ hlëëhn⁻ dsa⁻ jmi⁻ gyuu⁻. Ma⁻ hlëëh⁻ jnih⁻ tää⁻ neh⁻ gwah⁻ mäh⁻ hi⁻ jee⁻ chih⁻ gwah⁻ juuh⁻ jee⁻ dsa⁻ kuh⁻ dsa⁻ goo⁻ jne⁻. Ni⁻ koo⁻ sa⁻ ga⁻ hlëëhn⁻ jee⁻ na⁻ hmää⁻. 21 ¿He⁻ la⁻ ngiih⁻ juu⁻ kin⁻? Ngii⁻ juu⁻ kih' hi⁻ ga⁻ nuu⁻ ba⁻, mah' jäh⁻ he⁻ na⁻ ga⁻ jwahn⁻. Hi⁻ he⁻ ba⁻ ñe⁻ lä⁻ jëe⁻ hee⁻ na⁻ ga⁻ hlëëhn⁻.

22 Lä⁻ koo⁻ ma⁻ ga⁻ jah⁻ Jesús lä⁻ ja⁻, jaa⁻ poo⁻ kyaa⁻ dsa⁻ he⁻ hi⁻ ma⁻ cheh⁻ koo⁻ jee⁻ ja⁻, ga⁻ jnooy⁻ mo⁻ në⁻ Jesús.

—¿Che⁻ lä⁻ na⁻ ba⁻ jiih⁻ juu⁻ kih' dsa⁻ jøøh' kyaa⁻ jmi⁻ dsa⁻? —ga⁻ jah⁻ poo⁻ he⁻ siiyh⁻.

23 —Cher⁻ mah' ma⁻ hlëëhn⁻ hliih⁻, chiih⁻ jnä⁻ hee⁻ na⁻ he⁻ hliih⁻ ma⁻ ya⁻ hii⁻ hoon⁻. Hi⁻ cher⁻ mah' ma⁻ hlëëhn⁻ ba⁻ jnä⁻ ju⁻ dsoo⁻, ¿he⁻ la⁻ jnooh⁻ kin⁻? —ga⁻ jah⁻ Jesús siiyh⁻.

24 He⁻ ja⁻ na⁻ hñuu⁻ Jesús ga⁻ chee⁻ Aná cha⁻ në⁻ Caifá, dsa⁻ jøøh' kyaa⁻ jmi⁻ dsa⁻.

Koo⁻ ka⁻ läh⁻ ga⁻ hmä⁻ Pee⁻ juu⁻ he⁻ sa⁻ kyuu⁻ Jesús

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

25 Lä⁻ ma⁻ cheh⁻ ja⁻ ba⁻ Pee⁻ llooh⁻ je⁻, mah' ga⁻ jah⁻ dsa⁻ siiyh⁻:

—¿Ja⁻ hne⁻ laah⁻ jaa⁻ discípulo kyaay⁻?
—Jah⁻ hä⁻, ja⁻ he⁻ jnä⁻ —ga⁻ jah⁻ Pee⁻.

26 Mah' ga⁻ hlëëh⁻ jaa⁻ hi⁻ ma⁻ jmee⁻ ta⁻ he⁻ kih' jmi⁻ dsa⁻ jøøh', hi⁻ laa⁻ miuh⁻ øøh⁻ hi⁻ ga⁻ ku⁻ Pee⁻ lo⁻ gwa⁻ he⁻, ga⁻ ngii⁻ juu⁻ kih' Pee⁻:

—¿Ja⁻ ga⁻ jëen⁻ hne⁻ kyaayh⁻, jee⁻ na⁻ jnää⁻ chaah⁻ hma⁻? —ga⁻ jäh⁻ siiyh⁻ Pee⁻.

27 Koo⁻ ka⁻ läh⁻ ga⁻ juu⁻ Pee⁻, hi⁻ lä⁻ चाह⁻ ja⁻ ga⁻ hoo⁻h⁻ chaah⁻ dsoo⁻.

Ga⁻ jaa⁻ dsa⁻ Jesús cha⁻në⁻ Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

28 Ja⁻ ga⁻ ga⁻ lleë⁻ dsa⁻ Jesús kih' Caifá mah' ga⁻ jääy⁻ ta⁻ në⁻ ta⁻ kih' Pilato. Hor⁻ ja⁻ ma⁻ ngoo⁻ ga⁻ jnä⁻. Sa⁻ ga⁻ taah⁻ dsa⁻ judiu cha⁻ neh⁻ në⁻ ta⁻ ja⁻ mah' sa⁻ mi⁻ sayh⁻ hñii⁻. Jëeh⁻, sa⁻ ma⁻ le⁻ ma⁻ hooy⁻ jmi⁻ he⁻ ku⁻ dsa⁻ borrego mäh, wa⁻ ra⁻ jah⁻ kih' ga⁻ taayh⁻ jee⁻ ja⁻. 29 He⁻ ja⁻ ya⁻ hëë⁻ Pilato ka⁻ hne⁻ ta⁻ jee⁻ ma⁻ tääyh⁻ ja⁻ mah' ga⁻ jäh⁻:

—¿Hee⁻ dsoo⁻ bääh⁻ hnäh⁻ dsa⁻ la⁻? —ga⁻ jah⁻ Pilato.

30 —Wa⁻ ra⁻ jah⁻ kih' sa⁻ hlëëh⁻ dsa⁻ na⁻, sa⁻ cha⁻ he⁻ kih' ma⁻ ngëe⁻ jnääh⁻ ja⁻ gooh⁻ —ga⁻ jah⁻ dsa⁻ he⁻ siiyh⁻ Pilato.

31 —Tee⁻ ba⁻ hnäh⁻ kyah⁻, lla⁻ hnäh⁻ ta⁻ kiyh⁻, lä⁻ koo⁻ lle⁻ ley kyah⁻ hnäh⁻ —ga⁻ jah⁻ Pilato siiyh⁻.

—Pero⁻ sa⁻ na⁻ ngëe⁻ jnääh⁻ jwë⁻, jngëeh⁻ jnääh⁻ ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ —ga⁻ jah⁻ dsa⁻ judiu he⁻.

³² Lã'ja' ga'lä'te' juu' kih' Jesús lä'koq' ma' ga'jäyh' ha' lä' kyaah' ma' juuy'.
³³ Ja' ga' ga'he' Pilato ta' cha'neh' në'ta' kih' mah' ga'tëeyh' Jesús, ga'ngiyy' juu' kiyh':

—¿Che' hne' he' dsa'jòh' kyaa' dsa' judiu? —ga'jäyh'.

³⁴ —¿Che' he' hlëeh' kyah' hñaah' he' jwah' lä'na', o che' he' ma'hlëeh' jñah' ki' jnä'? —ga'jah' Jesús siyh'.

³⁵ —Ja' he' dsa' judiu jnä'. Dsa'gooh' kyaah' dsa'kaah' kyaa' jmi'dsa', hi' he' ba' na' ma'ngëe' hne' ta' kin'. ¿Hee' ma'jmeeh'? —ga'jah' Pilato siih' Jesús.

³⁶ —Ja' jmi'gyuu' la' jmee' jnä' hih'. Wa'ra' jah' kih' jmee' jnä' hih' jmi'gyuu' la', hi' chaa'kaah' kin' sa' kway'jwë' ngëe' dsa' jnä' kih' dsa' goon' hi' laa'ta'. Pero sa' jmee' jnä' hih' jee' la' —ga'jah' Jesús siyh'.

³⁷ —¿Che' ma'ra' he' laah' hne' reyja'? —ga'jah' Pilato.

—Hne' ba' jwah', jnä' laan' rey. Kih' he' la' ba' ga'lã'chaan', hi' jan' jmi'gyuu' la' mah' jmeen' ju'dsoo' ba'. Hi' lä'jëe' hi' laa' kyaa' ju'dsoo', nuuy' juu' kin' —ga'jah' Jesús siyh'.

³⁸ —¿Hee' ja', he' la' ju'dsoo'? —ga'jah' Pilato.

*Ga'ja' juu' jngiuh' dsa' kih' Jesús
(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)*

Lã'koq' ma' ga'jäyh' lä'ja', ya'hëey' ngooy' ta' jee' ma' tääh' dsa' judiu, mah' ga'siyh':

—Ni' koq' he' hlih' sa' ma'jnòh'n' kiyh'.

³⁹ Lã'jë' jiih' ma' të' jmi' he' kuh' dsa' borrego mah', tëeh' hnäh' lään' jaa' hi' tih' hoh' hnäh' hi' hää' neh'ne'. Hnäh' dsa' judiu, ¿che' hnooh' hnäh' mah' lään' rey kyaah' hnäh'?

⁴⁰ Ga'lã'jëe' ga'tooh' miuh', ga'jäyh':

—Ta'lää' dsa' na'. Lää' Barrabá ba'.

Barrabá he' ma'laa'jaa' dsa'hi'.

19

¹ He'ja' ga'jmee' Pilato hih' mah' jmi'ba' dsa' kih' Jesús. ² Ga'ka' hløø' wii' too', ga'jmeey' koq' coron mah' ga'tooyh' lle' Jesús. Hi' ga'kyeh' dsih' koq' hmiih' gyuu' läh' lä'koh' hmiih' he' këh' rey.

³ —Peer' jòh' dsa'ta' kyaa' dsa' judiu! —ma'jäyh'.

Mah' ma' jnoo' hløø' mo'nëy'.

⁴ Ja' ga' ya'hëe' ka'läh' Pilato ta' ka'hne' mah' ga'siyh' dsa' he':

—Hi' ja' la' kyah' hnäh' mah' jëeh' hnäh' ni' koq' he' hlih' sa' hii'jnòh'n' kiyh'.

⁵ Ja' ga' ya'hëe' Jesús, na'hã' lley' coron he' na' la' kyaah' wii' too', hi' na'kyeyh' koq' hmiih' gyuu' läh'. Mah' ga'jah' Pilato siyh' lä'jëe' dsa' he':

—Hi' la' dsa'ñuuh' na'.

⁶ Ma' ga'jëe' dsa'kaah' kyaa' jmi'dsa' kyaah' poo' kyaa' gwah', ga'tooyh' miuh', ma'jäyh':

—Tääy' dsoh' hma'cru', tääy' dsoh' hma'cru'.

Pero ga'jah' Pilato ka'läh':

—Tee' hnäh' mah' tää' hnäh' hñaah' dsoh' hma'cru'. Jëeh', ni' koq' he' hlih' sa' ma'jnòh'n' kiyh'.

⁷ Mah' ga'jah' dsa' judiu he':

—Cha' ba' ley kyaa' jnääh'. Lã'koq' jah' ley kyaa' jnääh' ää' jmi' juuy'. Jëeh' ga'jmääy' hñiyy' Joo' Dio.

⁸ Ma' ga'nuu' Pilato lä'ja', cha'ga'miuh' ga'lã'goyh'. ⁹ Koq' ka'läh' ngaayh' kyaah' Jesús në'ta' kiyh', mah' ga'siyh':

—¿Ha' chaa'h' hne'?

Pero sa' ga'ngiyy' Jesús go'te' kiyh'.

¹⁰ —¿He' la' sa' ngiuh' kin'? ¿Che' sa' ñeh' na'ngën' jwë' jmeen' hih' mah' tää' dsa' hne' dsoh' hma'cru'? Hi' lä'ja' jmeen' hih', mah' lään' hne' —ga'jah' Pilato siyh'.

¹¹ —Ni' miuh' sa' na'ngëh'jwë' he' jmeeh' lä'ja' kin' wa'ra' jah' kih' sa' ga'kwa' Dio jwë'. He'ja' juuh' ga' la' dsokye' kih' hi' ga'ngëe' jnä' kyah', lä'koh' ga' kyah' hñaah' —ga'jah' Jesús siyh'.

¹² He'ja' cha'ga'miuh' ma' hnøø' Pilato ma'lääy' Jesús. Pero dsa' judiu he', ma'tooyh' cha'miuh' miuh', ma'jäyh':

—Cher'mah' hne' ga'lääh' hñih', sa' laah' ome' kyaa' rey to'në' hi' gya' Roma. Wa' hi' cha' hi' hi' jmää' hñiyy' rey, la' dsëey' rey to'në' ba'ja'.

¹³ Ma' ga'nuu' Pilato lä'ja', ga'jäay' Jesús ta' ka'hne', mah' ga'gyay' jee' jmeey' hih'. Jee'ja' ma' chee' Gabata kyaah' juu' hebreo. Juu' na' hnøø' jah': jee' ma'na'joo' kuuy'.

¹⁴ Ma'ja', hlooh' jmi' he' kuh' dsa' borrego mah', ma'të' la'hyoo'. Mah' ga'jah' Pilato siih' dsa' judiu he':

—Hi' la' rey kyaah' hnäh'.

¹⁵ —¿Wa' juuy', wa' juuy'! ¿Tääy' dsoh' hma'cru'! —ga'jah' dsa' he'.

—¿Ha' lä'ja' he' tää' jnä' rey kyaah' hnäh' dsoh' hma'cru'? —ga'jah' Pilato siyh'.

—Sa' chaa' ga' jñah' rey kyaa' jnääh', ma'la' César ba' —ga'jah' dsa'kaah' kyaa' jmi'dsa' he'.

¹⁶ Ja' ga' ga'ngëe' Pilato ja'goo' hløø' mah' tää' dsih' dsoh' hma'cru'. He'ja' ga'tëe' hløø' Jesús.

*Ga'täq' dsa' Jesús dsoh' hma'cru'
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)*

¹⁷ Ya'hëe' Jesús jee' ja' ma' kyey' hma'cru', ngooy' jee' chee' Moo' Lle' Hli'. Kyaah' juu' hebreo jah': Gólgota. ¹⁸ Jee' ja' ga'täq' dsih' dsoh' hma'cru', ko'jòh' kyaah' uu' dsa', ma' jaa' lä'koq' jwoo' kiyh'. ¹⁹ Ga'jmee' Pilato mada' he' ga'la'

koo⁻ hwēh' he⁻ ga⁻tōoy' nē⁻ hma⁻cru⁻ he⁻ jāh': "Jesús dsa⁻ chaa⁻ Nazaret, Rey kyaa⁻ dsa⁻ judiu." ²⁰ Jwēē⁻ dsa⁻ judiu ga⁻hēy' hwēh' ja⁻, jēēh' ma⁻ jāh' kih' jee' jwii⁻ ja⁻ jee' ga⁻tāā⁻ dsa⁻ Jesús dsoh' hma⁻cru⁻, hi⁻ hwēh' he⁻ ma⁻ na⁻ sii⁻ ja⁻ ma⁻ la' kyaah' juu' hebreo, kyaah' juu' griego hi⁻ kyaah' latin ka⁻lāh'. ²¹ He⁻ja⁻ lā⁻jēē⁻ dsa⁻kaah' kyaa⁻ jmi⁻dsa⁻ kyaa⁻ dsa⁻ judiu na⁻nāā⁻ na⁻chiih' Pilato:

—Ta⁻ sii⁻ "Rey kyaa⁻ dsa⁻ judiu." Sii⁻ lā⁻koo⁻ ga⁻jāyh' hñiiy' "Jnā⁻ he⁻ laan⁻ Rey kyaa⁻ dsa⁻ judiu."

²² Pero Pilato ga⁻jēeh⁻ juu' kiyh':

—He⁻ ma⁻ siin⁻, sa⁻ cha⁻ he⁻ kih' mi⁻siin⁻.

²³ Ma⁻ngēē⁻ ma⁻tāā⁻ hlōō⁻ Jesús dsoh' hma⁻cru⁻ mah' ga⁻kay' sa⁻hmiih⁻ kiyh', ga⁻jmeey' kye⁻ jwi⁻, ma⁻ koo⁻ jwi⁻ kih' lā⁻jāā⁻ hlōō⁻. Hi⁻ ga⁻ka⁻ hlōō⁻ sa⁻hmiih⁻ he⁻ ma⁻ na⁻lāāy⁻ he⁻ ma⁻ la' koo⁻ ta⁻jmaa⁻h koo⁻ dsaā⁻. ²⁴ Mah' ga⁻siiyh⁻ dsa⁻kyaa⁻h:

—Sa⁻ wa⁻ gyiin⁻. Wa⁻ koohn⁻ suert ba⁻, wa⁻ jēēn⁻ hi⁻ tēē⁻.

Kyaah' lā⁻ja⁻ ga⁻lā⁻te⁻ lā⁻koo⁻ na⁻si⁻ juu' kih' Dio, he⁻ jāh': "Ga⁻ti⁻ ga⁻llooh' dsa⁻ hmiih⁻ kin⁻, mah' ga⁻kooyh' suert kih' hmiih⁻ kyoo⁻ kin⁻ he⁻ ma⁻ na⁻lāān⁻." Lā⁻ja⁻ ga⁻jmeē⁻ hlōō⁻ he⁻.

²⁵ Ma⁻ cheh' choo' Jesús koo⁻ hma⁻cru⁻ kiyh', kyaah' dsa⁻ mē⁻ oōh⁻ chooy', kyaah' María mē⁻ Cleofa, hi⁻ kyaah' María Magdalena ka⁻lāh'. ²⁶ Ma⁻ ga⁻jēē⁻ Jesús choo', kyaah' discípulo hi⁻ ga⁻lā⁻hnāy⁻ cha⁻ miih⁻, mah' ga⁻siiyh⁻ chooy':

—Dsa⁻mē⁻, hi⁻ jōoh⁻ cheh' na⁻.

²⁷ Ja⁻ ga⁻ ga⁻hlēēy⁻ discípulo he⁻:

—Hi⁻ maa⁻ kyaah' cheh' na⁻.

Lā⁻chah' ja⁻ ga⁻tēē⁻ discípulo he⁻ choo' Jesús cha⁻neh⁻ kih'.

Ga⁻juu⁻ Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

²⁸ Ma⁻ ga⁻ngēē⁻ he⁻ ja⁻, ma⁻ nē⁻ ba⁻ Jesús ga⁻hnaa⁻ ba⁻ lā⁻jēē⁻ he⁻ ma⁻ lle⁻ kiyh'. Hi⁻ mah' lā⁻te⁻ lā⁻koo⁻ na⁻si⁻ juu' kih' Dio, ga⁻jāyh':

—Lā⁻ki⁻ dsēn⁻.

²⁹ Jee' ja⁻ ma⁻ chih' koo⁻ mi⁻dsuu⁻ he⁻ ma⁻ haa⁻ jmi⁻ jiih⁻. Mah' ga⁻mi⁻gyuh⁻ dsa⁻ koo⁻ mi⁻joo⁻ kyaah' jmi⁻ jiih⁻ ja⁻. Mah' ga⁻lla⁻lley⁻ lle⁻ koo⁻ sa⁻goh⁻ hma⁻ hisopo, ga⁻choo⁻ dsa⁻ lā⁻ ga⁻tē⁻ hoo⁻ Jesús. ³⁰ Ma⁻ ga⁻huh⁻ Jesús jmi⁻ jiih⁻ ja⁻, ga⁻jāyh':

—Ma⁻hnaa⁻ ba⁻ lā⁻jē⁻.

Lā⁻chah' ja⁻ ga⁻tōyh⁻ lley⁻, ga⁻juuy⁻.

Jaa⁻hlōō⁻ ga⁻jmeē⁻ dsoo⁻ dsoh⁻ mo⁻miih⁻ kih' Jesús

³¹ Ma⁻ja⁻ hlooh⁻ jmi⁻ he⁻ kuh⁻ dsa⁻ borrego mäh'. Sa⁻ ma⁻ hnōō⁻ dsa⁻ judiu ma⁻ jā⁻ dsa⁻ dsoh⁻ hma⁻cru⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻taayh⁻ tēēy⁻ dsēy'. Jēēh' jmi⁻ ja⁻ ma⁻ la' jūuh⁻

ga⁻ kih' jee' lā⁻jēē⁻ jmi⁻ he⁻ tēēh⁻ dsa⁻ dsē'. He⁻ja⁻ ga⁻ngiiy⁻ kih' Pilato mah' ma⁻ jmeey' hih⁻ he⁻ ma⁻ jōoy⁻ kyey⁻ hi⁻ ma⁻ jñāay⁻ hi⁻ ma⁻ chaa⁻ dsoh⁻ hma⁻cru⁻ mah' tēēy⁻ ga⁻jūh⁻. ³² He⁻ja⁻ na⁻nāā⁻ hlōō⁻ mah' ga⁻jōoy⁻ to⁻ nē⁻ kye⁻ hi⁻ ma⁻ taa⁻ dsoh⁻ hma⁻cru⁻ koo⁻ kih' Jesús. Ja⁻ba⁻ lā⁻ja⁻ ga⁻jmeey' kih' hi⁻ ma⁻ taa⁻ jyoh⁻ ko⁻jwoo⁻ kiyh' ja⁻. ³³ Ma⁻ ga⁻lla⁻nāāy⁻ jee' ma⁻ taa⁻ Jesús, ga⁻jēēy⁻ ma⁻ na⁻juuy⁻, he⁻ja⁻ mo⁻so⁻ ga⁻jōoy⁻ kye' Jesús.

³⁴ Ma⁻ke⁻ ma⁻ na⁻juuy⁻, jaa⁻ hlōō⁻ ga⁻ka⁻ hma⁻ lle⁻ nē⁻ chūuh⁻ kih', ga⁻jmeey' dsoo⁻ mo⁻miih⁻ kih' Jesús. Lā⁻chah' ja⁻ ga⁻tuuh⁻ jma⁻ kyaah' jmi⁻. ³⁵ Hi⁻ ga⁻jēē⁻ ha⁻ lā⁻ ga⁻la⁻, hi⁻ he⁻ jmeē⁻ ju⁻dsoo⁻. Hi⁻ juu' kiyh' la⁻ dsoo⁻. Hi⁻ he⁻ nē⁻ kwee⁻ he⁻ jāyh' ju⁻dsoo⁻. Hi⁻ ga⁻jmeey' ju⁻dsoo⁻ mah' lā⁻ja⁻ lā⁻ dsoo⁻ hoh⁻ hnāh⁻ kih' Jesús. ³⁶ Lā⁻ja⁻ ga⁻la⁻, mah' lā⁻te⁻ lā⁻koo⁻ na⁻si⁻ juu' kih' Dio: "Ni⁻ koo⁻ moo⁻ kiyh' sa⁻ jōō⁻ dsa⁻." ³⁷ Hi⁻ lā⁻ja⁻ jee' jyoh⁻ na⁻si⁻ juu' kih' Dio: "Dsa⁻ hi⁻ ga⁻jmeē⁻ dsoo⁻ kiyh' jēēy⁻ ka⁻lāh'."

Ga⁻haay⁻ Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

³⁸ Ma⁻ngēē⁻ he⁻ ja⁻, José dsa⁻ chaa⁻ Ari-matea ga⁻ngiiy⁻ kih' Pilato mah' kway⁻ jwē⁻ kooy⁻ jmi⁻ngo⁻ kih' Jesús. José ma⁻ laa⁻ jaa⁻ discípulo kyaa⁻ Jesús jee' na⁻hmāā⁻, jēēh' ma⁻ gayh⁻ dsa⁻ judiu. Ga⁻kwa⁻ ba⁻ Pilato jwē'. He⁻ja⁻ ngooy⁻ na⁻kiyy⁻ jmi⁻ngo⁻ kih' Jesús. ³⁹ Ngoo⁻ ka⁻lāh' Nicodemo hi⁻ nēē⁻ ta⁻ la⁻ hwē⁻ na⁻hnāā⁻ Jesús. Ma⁻ kyey⁻ koo⁻ gyii⁻gya⁻ kil naa⁻ mi⁻jwii⁻, he⁻ ma⁻ la⁻ mirra na⁻kaah⁻ na⁻gwēēh⁻ kyaah' aloes. ⁴⁰ He⁻ja⁻ lā⁻uu⁻ dsa⁻ he⁻, ga⁻jñāay⁻ Jesús mah' ga⁻gyaayh⁻ koo⁻ hmiih⁻ gyuh⁻ kyaah' naa⁻ mi⁻jwii⁻ ja⁻, lā⁻koo⁻ tēē⁻ jmeē⁻ dsa⁻ judiu ma⁻ haay⁻ hli⁻ kyaa⁻. ⁴¹ Jee' ga⁻tāā⁻ dsa⁻ Jesús dsoh' hma⁻cru⁻, mah' na⁻jnāā⁻ chaah' hma⁻. Hi⁻ jee' chaah' hma⁻ ja⁻, ma⁻ la' koo⁻ to⁻hōō⁻ hmēē⁻, jee' sa⁻ ga⁻ ma⁻taayh⁻ ni⁻ jaa⁻ hli⁻. ⁴² Jee' ja⁻ ga⁻kye⁻ dsa⁻ jmi⁻ngo⁻ kih' Jesús, kih' he⁻ hlooh⁻ jmi⁻ he⁻ kuh⁻ dsa⁻ judiu borrego mäh', hi⁻ jāh⁻ ba⁻ la⁻ to⁻hōō⁻ ja⁻ ka⁻lāh'.

20

Ga⁻lā⁻jiih⁻ Jesús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

¹ To⁻nē⁻ jmi⁻ kih' seman⁻, tiih⁻ na⁻hōō⁻ ga⁻, nēē⁻ María Magdalena jee' ma⁻ la⁻ to⁻hōō⁻ ja⁻. Mah' ga⁻jēēy⁻ ma⁻ kye⁻ ta⁻ koo⁻ mi⁻kuu⁻ he⁻ ma⁻ na⁻jnē⁻ hoo⁻ to⁻hōō⁻ ja⁻. ² Ja⁻ ga⁻ngooy⁻ ko⁻chih⁻ kih' Simón Pee⁻ kyaah' kih' jñah⁻ discípulo hi⁻ ga⁻lā⁻hnāā⁻ Jesús, mah' ga⁻siiyh⁻:

—Ma⁻llee⁻ dsa⁻ neh⁻ to⁻hōō⁻ Dsa⁻jōōh⁻ jñān⁻. Sa⁻ nēē⁻ jne⁻ ha⁻ ta⁻ ma⁻ jāāy⁻.

³ Mah' ngoo' Pee' kyaah' jñah' discípulo he' na'jéey' jee' ma' la' to'høø' ja'. ⁴ Lã'uu' ga'nãa' cha'hlii'. Pero jñah' discípulo he' ga'hlii' cha'ga'miih' lã'koh' ga' Pee'. Hì' he' ga'lloo' to'né' jee' ma' la' to'høø' ja'. ⁵ Ga'jluyy' hñiiy' mah' ga'jéey'. Ma'la' hmiih' he' ma' na'lãã' Jesús ja'ba' ga'jéey' neh' too' ja'. Ja' jiih' mo'so' ga'hey' neh' to'høø' ja'. ⁶ Ja'ga' ga'lloo' Pee'. Hì' he' ba' ga'he' ga'té' neh' to'høø' ja'. Ma'la' sa'hmiih' he' ma' na'lãã' Jesús ba' ga'jéey' ma' kye' neh' jee' ja'. ⁷ Hì' ga'jéey' hmiih' sa'luu' he' ma' na'gyoh' lle' Jesús, mo'so' kye' ko'jòh' kyaah' hmiih' he' ma' na'lããy' ja'. Ma' kye' ma'na'gyoh' ta'koo' ba'. ⁸ Ja' ga' ga'he' ka'lãh' hì' jñah' discípulo, hì' ga'lloo' to'né' he', neh' to'høø' ja'. Ga'jéey' kwee', ja'ga' ga'lã'dsoo' dséy'. ⁹ Jééh', sa' ga' ma'lã'ngéey' lã'koo' na'sii' juu'kih' Dio he' ga'la'bii' he' ga'lã'jiih'jee' kih' hì' na'juu'. ¹⁰ Hì' lã'uu' discípulo he' ga'nãay' ta'kih'.

Galã'jnãã' Jesús cha'né' María Magdalena
(Mr 16:9-11)

¹¹ Pero María ga'jä' ta' ka'hne' kih' to'høø' ja', hooyh'. Jee' cheyh' hooyh' ja' ga'jluyy' hñiiy' mah' ga'jéey' ta' neh' to'høø' ja'. ¹² Mah' ga'jéey' uu' ángele, hì' kye'h' hmiih' tøø'. Jaa' ma' gya'jee' ma' la' ta'gyuuh' lley' hì' jaa' ma' gya'jee' ma' la' ta'huu' tiy', ja'ba'jee' ga'kye' dsa'jmi'ngo' kih' Jesús. ¹³ Mah' ga'jäh' ángele he' siiyh':

—Dsa'mé', ¿he'la' hoo'h' hne'?

—Hoo'h'jnã' kih' he' ma'lleey' Dsa'jòøh' kyaan'. Sa' man' ha' ta' ma'kyaay' — ga'jäh' María siiyh'.

¹⁴ Ma'ngéé' ma'hléeyh' lã'ja', ga'jéeyh' hñiiy' ta'ka'luuy'. Ga'jéey' cheh' Jesús, pero mo'so' ga'lã'kyuuy'. ¹⁵ Mah' ga'jäh' Jesús siiyh':

—Dsa'mé', ¿he'la' hoo'h' hne'? ¿Hii' na'hnaah'?

Pero María ma'laay', dsa'hì' ma'høø' chaah'le'ba'he'. He'ja' ga'siiyh':

—Hne' dsa', cher'mah' hne' ma'lleeh' hlii' kyaan', chiih'jnã' ha' ta' ma'kyaah', mah'nin' na'teen' —ga'jäh' María siiyh'.

¹⁶ —María —ga'jäh' Jesús siiyh'.

Mah' ga'jéeh' ka'lãh' María, ga'siiyh':

—¡Raboni! —he' la' hnøø'jäh' Ta'jwoh'.

¹⁷ Mah' ga'jäh' Jesús siiyh':

—Ta' eé'jnã'. Jééh', sa' ga' ma'wiin'jee' gya'Tãã' kyaan'. Gwa'jee' tããh' øøhn' mah' go'chiiyh': “Naahn' na'gyan' kyaah' hì' laa'Tãã' kyaan', ja'ba'hì' laa'Tãã' kyaah' hnãh' ka'lãh'. Naahn' na'gyan' kyaah' hì' laa'Dio kyaan', ja'ba'hì' laa'Dio kyaah' hnãh'.”

¹⁸ He'ja' ñee' María Magdalena na'jmeeh' juu'kih' lã'jéé'jnããh' discípulo he' ga'jéey'

Jesús, hì' ga'jmeeyh' juu'lã'jé' he' ga'siiyh' María.

Galã'jnãã' Jesús jee' kih' discípulo kyaay'
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

¹⁹ Ma' ga'nuu' ja'ba'jmi' ja', to'né' jmi' kih' seman', na'jné' haah' ma'tøøh'jnããh' ko'jòh' lã'jéé'jnããh', kih' he' ma'gah'jnããh' dsa'ta'. Ga'he' Jesús, mah' ga'lla'séeyh' to'dsaah'jee' ma'tøøh'jnããh' ja'. Mah' ga'jäyh' siiyh'jnããh':

—Wa' hii' ti' kyah' hnãh'.

²⁰ Lã'koo' ma' ga'jäyh' lã'ja', ga'heeyh'jnããh' discípulo kyaay' ma'gooy' kyaah'jwoo' mo'miih' kiyh'. Peer' ga'jéé' dsé'jnããh' ma'ga'jéé'jnããh' Dsa'jòøh'jnããh'.

²¹ Mah' ga'jäh' Jesús siiyh'jnããh'ka'lãh':

—Wa' hii' ti' kyah' hnãh'. Lã'koo' ga'chee'Tãã'jnã', ja'ba'lã'ja' cheen' hnãh'.

²² Lã'koo' ma' ga'jäyh' lã'ja', ga'juuy' né' kyaajñããh', mah' ga'siiyh'jnããh':

—Heeh' hnãh' Jmi'lle' Na'jngü'.

²³ Cher'mah' ga'kiyh' hnãh' hoh' kih' dso'kye' he'jmeé' dsa', dsa'che'ba'dso'kye' kiyh'. Pero cher'mah' sa' ga'kiyh' hnãh' hoh' kiyh', lã' ma'kyaayh' ja'ba'dso'kye' kiyh'.

Sa' galã'heé' Tamá he' ma'lã'jiih' Dsa'jòøh'jnããh'

²⁴ Pero Tamá, hì' téeyh' dsa'suu' he', jaa'jee' lã'jéé' gya'tuuy'jnããh', sa' ma'hãã'jee' kyaajñããh' ma'jah' Jesús to'né'.

²⁵ Ga'jmeeh' ba' jñah' discípulo juu'kih' Tamá, ga'siiyh':

—Ma'jéé'jnããh' Dsa'jòøh'jnããh'.

Mah' ga'jäh' Tamá:

—Cher'mah' sa' ga'jéén', la' lii' gooy'jee' ga'hoo'jo'ñe', hì' tán' cha'goon'jee' ga'hoo'jo'ñe' hì' tán' goon'jwoo' mo'miih' kiyh', sa' heen'.

²⁶ Ma'hya' ga'jñaa'jmi', ma'tøøh'jnããh'ka'lãh'cha'neh', hì' ma'hãã'Tamájee' kyaajñããh'. Pero na'jné'ba'haah'ga'mi'jnããh' Jesús hñii'jee'tøøh'jnããh'ja', mah' ga'jäyh':

—Wa' hii' ti' kyah' hnãh'.

²⁷ Chah'ba'ga'jäh' Jesús siiyh' Tamá:

—Tøøh' da' cha'gooh'jee' la', mah'jéé' ma'goon'. Hii' ma'gooh', mah'tã'neh'jwoo' mo'miih' kin'la'. Ta' wa'hweh'hoh', wa'lã'dsoo'hoh'kin'.

²⁸ Ja'ga'ga'jäh' Tamá siiyh':

—¡Dsa'jòøh' kyaan', hì' Dio kyaan'!

²⁹ Mah' ga'jäh' Jesús siiyh':

—Tamá, kih' he' ma'jééh'jnã', he'ja'ba'na' ma'lã'dsoo'hoh'. Pero llu'ga'kih' hì'lã'dsoo' dsé', ma'ke' sa' ga'jéey'jnããh'.

He'la'he' ma'na'sii' juu'la'

³⁰ Cha'miih' he'juh'gaa' ga'jmeé' Jesús cha'né'jnããh' discípulo kyaay' he' sa'cha'na'sii' né' mo'je'la'. ³¹ Pero siin' lã'la'

mah' lä'dsoo' hoh' hnäh', Jesús he', hĭ' he'
he' Cristo, Joó' Dio. Hi' kih' he' lä'dsoo' hoh'
hnäh' kiyh', he' ja' jme'e' chaa' hnäh'.

21

*Ga'mi' jnääh' Jesús hñii' kih' gye'e' discipulo
kyaay'*

¹ Këe' ga' ja', ga'mi' jnääh' Jesús hñii'
cha' hoo' jmi' juuh' he' hla' hwa' Tiberia.
Lä' la' ga'mi' jnääh' hñii'. ² Ma' cheh'
Simón Pee' kyaah' Tamá, hĭ' tēyeh' dsa'
suu' he', kyaah' Natanael dsa' chaa' jee'
jwĭh' Caná hwa' Galilea, kyaah' lä' uu' joó'
Zebedeo hi' kyaah' ga' uu' discipulo kyaah'
Jesús. ³ Ga' jah' Simón Pee' siyh'.

—Hĭ' jnä' ngoon' na' chaah'n' miih' jah'
chaa' cha' jmi'.

Mah' ga' jah' jee' lä' jēe':

—Dsa' nōo' jnääh' kyaah' hne'.

Mah' ga' nääy', ga' taayh' neh' koo'
na' moo'. Hwē' ja' sa' ga' lēyeh' ni' miih'
hmooh'. ⁴ Ma' ngoo' ga' jnä' ba' ja', ma'
ga' lä' jnääh' Jesús cha' hoo' jmi' juuh' ja'.
Pero sa' ga' lä' kyuu' jnääh' che' he' ba' Jesús
hĭ' ma' cheh' jee' ja'. ⁵ Mah' ga' ngii' Jesús
juu' kyaah' jnääh':

—Gyuu' kyaan', ¿che' cha' miih' he'
kihn'? —ga' jah' Jesús siyh'.

Ga' lä' jēe' jnääh' ga' chiih' jnääh':

—Jah' ha'.

⁶ He' ja' ga' jah' Jesús siyh' jnääh':

—Tōoh' hnäh' sa'hma' kyah' hnäh' ta'
jwoo' ra' lluu' kih' na' moo' kyah' hnäh' na',
mah' leeh' hnäh'.

Hi' ga' jme'e' jnääh' lä' koo' ga' jäh'. Ja' ga'
na' ga' cheh' jnääh' sa'hma' ja' hi' mo' so'
ga' tää' jnääh' ma' le' jnääh', kih' he' jwēe'
jah' ma' tääh'. ⁷ Ja' ga' ga' jah' discipulo hĭ'
ga' lä' hnäh' Jesús cha' miih' ga' siyh' Pee':

—iDsa' jōoh' jnän' ba' oo'!

Ma' ga' nuu' Simón Pee', laa' Dsa' jōoh'
kyaay', ga' këyh' hmiih' kiyh' he' ga' llēy'
ta' kō' jiih' ma' jmeey' ta' koo' hma'. Mah'
ga' jwääy' hñii' cha' jmi'. ⁸ Hi' jee' lä' jēe'
jnäh' ya' nōo' jnääh' ta' jee' dsoo' kyaah'
na' moo' ja', na' cheh' jnääh' sa'hma'
na' kah' hmooh'. Jēeh', koo' hña' loo' metro
ba' uu' tēh' jnääh' jee' la' hwa' jee' ma'
tōoh' jnääh' ja'. ⁹ Ma' ga' hwēe' jnääh'
neh' na' moo' ja', ga' jēe' jnääh' na' jēeh' je',
na' kyaah' jaa' hmooh' nē' kyaah' he' ñiih'.
¹⁰ Mah' ga' jah' Jesús siyh' jnääh':

—Go' tee' hnäh' ta' la' miih' hmooh' hĭ'
ja' ga' ma' lēeh' hnäh'.

¹¹ Mah' ga' wii' Simón Pee' neh' na' moo'
mah' ga' sēyeh' sa'hma' ja' ta' hwa' kii'.
Na' kah' go' te' jah' kaah'. Ga' tē' koo'
hña' laa' na' dsē' to' lo' gyaah' dsē' uu' jah'
jee' lä' jēe'. Ma' ke' jwēe' ma' laa' jah' he',
ni' lä' ja' sa' ga' gi' sa'hma'. ¹² Ja' ga' ga' jah'
Jesús:

—Ya' nää' hnäh' ya' kuh' hnäh'.

Hi' ni' jaa' jnääh' sa' ga' tuu' dsē' jnääh'
ma' ngii' jnääh' juu' kiyh': "¿Hĭ' hne'?"

Jēeh' ñe' ba' jnääh', he' ba' Dsa' jōoh'
kyaah' jnääh' ba' he'. ¹³ He' ja' ga' ka' Jesús
he' ñiih' ja', ga' kwēyeh' jnääh'. Ja' ba' lä' ja'
ga' kwēyeh' jnääh' hmooh' ka' läh'. ¹⁴ Jee'
la' ga' tē' hnē' jiih' he' ga' mi' jnääh' Jesús
hñii' kyaah' jnääh' discipulo kyaay', ma' ngēe'
ma' lä' jiiyh'.

Ga' hlēeh' Jesús kyaah' Simón Pee'

¹⁵ Ma' la' kiyh' ma' kuyh', ja' ga' ga' jah'
Jesús siih' Simón Pee':

—Simón, joó' Joná, ¿che' hnaah' ga' jnä'
lä' koh' ga' lä' jēe' hĭ' tääh' la'?

Mah' ga' jäh':

—Jaah', Dsa' jōoh' kyaan'. Neh' ba' hne'
he' hnaan' hne' —ga' jah' Pee'.

—Ja' hääh' llu' dsa' kyaan' —ga' jah'
Jesús siyh'.

¹⁶ Koo' ka' läh' ga' jäh', jee' ga' tē' to' jiih':
—Simón, joó' Joná, ¿che' hnaah' jnä'?

—Jaah', Dsa' jōoh' kyaan'. Neh' ba' hne'
he' hnaan' hne' —ga' jah' Pee'.

—Ja' hääh' llu' dsa' kyaan' —ga' jah'
Jesús siyh'.

¹⁷ Ga' tē' hnē' jiih' ga' jah' Jesús:

—Simón, joó' Joná, ¿che' hnaah' jnä'? —
ga' jäh'.

Ja' meeh' dsē' Pee', kih' he' ma' tē' hnē'
jiih' ga' jäh': "¿Che' hnaah' jnä'?" Mah'
ga' siyh' Jesús:

—Ga' lä' jēe' ba' ñeh' hne', Dsa' jōoh'
kyaan'. Neh' kwee' he' hnaan' hne'.

Mah' ga' jah' Jesús:

—Hää' llu' dsa' kyaan' ja'. ¹⁸ Ma' ra'
ju'dsoo' jwēeh'n' hne'. Lä' ma' kwaa' ga'
hne' miih', ma' jmääh' hñaah', ma' goh' wa'
ha' cha' ha', ha' jee' ma' hnooh' hñaah'.
Pero wa' ra' ga' gyuh', niih' ma' gooh' mah'
jñah' dsa' kyeh' hne' hmiih' kyah'. Hi' ha'
jee' sa' hnooh' goh', jee' ja' ba' dsa' jäh'
hne'.

¹⁹ Lä' ja' ga' jäh' mah' lä' ngēe' Pee' ha' lä'
ma' juuy' lä' jwē' ja' lä' jnä' ha' koh' jōoh' sa'
laa' Dio. Ja' ga' ga' jäh':

—Jme'e' kō' jōh' kyaah' jnä'.

Discipulo hĭ' ga' lä' hnäh' Jesús

²⁰ Ma' ga' jēeh' Pee' hñii' ta' ka' luu',
ga' jēyeh' ja' discipulo hĭ' ga' lä' hnäh' Jesús
he'. He' ba' hĭ' he' ma' gya' koo' kih' Jesús
lä' ma' ga' kuyh' ma' nuu' ja', hĭ' ga' ngii'
juu' kih' Jesús: "Dsa' jōoh' kyaan', ¿hĭ' na'
hĭ' ngēe' hne'?" ²¹ He' ja', ma' ga' jēe' Pee'
discipulo he', ga' jäh' siyh' Jesús:

—Dsa' jōoh' kyaan', ¿ha' ga' hĭ' ja' oo'?
¿Hee' ba' le' kiyh'? —ga' jah' Pee'.

²² —Wa' ra' jah' kih' hnoon' chaay' lä' jiih'
tē' jmi' jäh'n', sa' ga' tēeh' hne' jēh' kiyh'.

Hne-, jmee' ko-jøh' kyaah' jnä' —ga-jäh'
Jesús süyh'.

²³ Jee' kih' øøh' jne' la-, ya-hii' koo- juu'
kih' discípulo he', ga-jäyh' sa- juuy'. Pero
ja- he- ga-jäh' Jesús he- mo-so- juuy' ja-.
Ga-jäyh' lä-la- ba': "Wa-ra- jäh' kih' hnoon'
chaay- lä-jiih' tē' jmi' jähn', sa- ga-tēēh'
hne- jēēh' kiyh'."

²⁴ Hi- la- he' discípulo hi- jäh' ju'dsoo' kih'
ga-lä-jē- juu' la-. Hi- ga-siiy' lä-jē- he- la-.
Hi- ne' jne', ju'dsoo' he- jmeey', la' ju'dsoo'
jmah' ba'.

²⁵ Hi- cha- ga- cha-miih- he- ga-jmee'
Jesús. Wa-ra- jäh' kih' sii' jne' ma- koo- ma-
koo- lä-hii' né', sa- hiih' lä-kaa- jmi-gyuu-
laan-, cher'mah' hi- sii' lä- ga-dsa' he- hnøø'
ga-dsa-sii'. Wa- la- lä-ja-.

Hechos Lä-la- ga-jmee' ko-llaä' apóstole

Ma-na-la' juu' cheé' Dio Jmi-llé' kih' né' kih' dsa'

¹ Teófilo, jee' la- jmeen- ka-läh' juu' kyah'. Lä-koō- ma' ga-siin' to-né', ga'jmeen' juu' lä-jé- he- ga-jmee' Jesús lä-ma' huu' ga-løoy' jmeey' ta', lä-ja- ka-läh' lä-jé- juu' he- ga-kway', ² lä-jiih' ga-lloo' jmiü' ga-sayh' ta-gyuuh'. Pero jāä' ja' ga-sayh', ga'jmeey' juu' kih' lä-jéé- apóstole hi- ga-lleeyh-. Kyaah' be' kih' Jmi-llé' Na-jngüü', ga'jmeey' mada' kih' apóstole ha- lä- jmeey'. ³ Hi- ma-ngéé' ma-juuy', ga'mi-jnäay' hñiiy' na-hña- na-dsay' cha-né' apóstole kyaay'. Ja- he-koō- néé' ga'jmeey' lä-ma' ga-mi-jnäay' hñiiy' mah' lii' la' dsoo' juu' he- na-jiiyh-. Lä-jä- ga'jmeey' lä-jiih' ga-té' to'loo' jmiü' hi- ga-hléeyh' kih' ha- lä- jāä- Dio dsa- lä-hih' kih'.

⁴ Koō- hä', lä- ma' gyay' kyaah' lä-jéé- apóstole kyaay', ga'jmeey' mada' kiyh', ga-siiyh':

—Ta' la' hwéé- da' hnäh' Jerusalén la- Jøø' da' lä-jiih' jā- he- ga-bääh- Dio hñii' kwa', ja-ba' lä-koō- ga-jwééh' hnäh' jāä'. ⁵ Ma-ra- ju'dsoo', kyaah' jmiü- ba' ga-chaä' Jwaa' dsa- jmiü', pero sa- lä-hii' cha-miih- jmiü' saah' hnäh' jmiü- kyaah' Jmi-llé' Na-jngüü'.

Ngaah' Jesús ta' gyuuh'

⁶ Apóstole hi- ma' tääh' kyaah' Jesús, ga-ngüy' juu' kih':

—Hne- Dsa-jøøh' kyaan-, che' na' na-kwah' jwé' jmeé' dsa- Israel hih' kih' hñii' lä-koō- ma' nøø' kih' dsa- ma-gyuh- jnän' jāä'?

⁷ He-ja- ga-jäh' Jesús siiyh':

—Sa- cha- he- kih' lä-ñeh' hnäh' he- jmiü', he- ji-ñe- jmeé' Dio he- jwah' hnäh' na- hñii' ba' Tää' na-ngé' jwé' tøoy' hih' lih' jmiü' jmeey' lä-ja-. ⁸ Pero wa-ra- ja' Jmi-llé' Na-jngüü' neh- tuh' hoh' hnäh', ja- ga- na-hñah' hnäh' be' mah' leeh' hnäh' hi- jmeé' ju'dsoo' kin' jee' jwü- Jerusalén la-, hi- lä-kaa- Judea kyaah' Samária hi- lä-kaa- lä-juh' jmi-gyuu' ka-läh'.

⁹ Ma-ngéé' ma-jäyh' lä-ja-, lä- ma-jéé- ja- dsa- kyaay', ga-sah' Jesús ngaayh' ta' gyuuh'. Ga-hey' jee' jniü', ja- jiih' mo-so- ga-jéé' gyih'. ¹⁰ Jee' täayh' jéey- ta' gyuuh' ha- lä- ngaah' Jesús, lä- chah' ja- ga-lla- sëéh' uu' dsa- hi- kye'h' hmüü- tø-jléé- cha-néy'. ¹¹ Mah' ga-jäh' dsa- he' siiyh':

—He-la' tääh' hnäh' jééh' hnäh' ta' gyuuh', dsa- galileo? He' ba' Jesús hi- ma-téé- Dio ta' gyuuh' na', ja-ba' lä-koō-

jééh' hnäh' ma-ngaayh-, ja-ba' lä-na- jééh' hnäh' jäyh' ka-läh'.

Ga-lleeyh- Matia lee' apóstol la- Juda

¹² Jäh- kih' Jerusalén chih' moh' Olivo jee' ma' tääh' apóstol he'. Jee' ja- ga-taayh' jwé' ga-näay' ta' Jerusalén, ko-ja- ba' jiih' uu' le' ma-ngé' dsa- jmiü' he- teeh' dsa- dsé'. ¹³ Lä- ma' ga-lla-näay' Jerusalén, ga-wiiy' jee' ga-té' to' jwéé' hne', ja-ba' jee' ma' täayh' jāä'. Jee' ja- ga-lla-nää- lä-jéé- hi- he', Pee' kyaah' Jacobo, Jwaa', Andre', Felipe, Tamá, Bartolomé, Matá, Jacobo joo' Alfeo, Simón Zelote, hi' Juda øøh' Jacobo. ¹⁴ Lä-jéé- hi- he' ma' tääh' tää' ngüy' kiyh' kih' Dio lä-kaa- tuh' dséy', hi- ma' tääh' dsa-mé', kyaah' øøh' Jesús hi' María chooy'.

¹⁵ Jee' lä-jéé- dsa- he' tee' hña-laa' dsé- gyéé-. Koō- hä' kih' jee' lä-jé- jmiü' ja-, ga-noo- Pee' to'dsaah' jee' kih' dsa-kyayh' mah' ga-siiyh':

¹⁶ —Hnäh' øøhn', ga-jmeé' bii' ga-lä-te' lä-koh' jäh' juu' kih' Dio he- ga-sii' David lä-koō- ga-mi-jnää- Jmi-llé' Na-jngüü' kiyh' jāä'. Juu' ja- ga-hléeh' kih' Juda hi- ma' jāä- dsa- hi- ga-sooh' kih' Jesús. ¹⁷ Hi- he' ma' laä' kwaan' dsa-kyah' jnääh', koō- ba' ma' la' ta' kyaä' jnääh' kyaayh'. ¹⁸ (Hi- he' ga-la' koō- jwi' hwa' kyaah' jñeey' he- ga-liyh' kwaan' kih' he- hliih' he- ga-jmeey'. Hwa' jee' ga-lay' ja', ga-tayh' ta' cha-jéé- mah' ga-nii- tuyh', hi- ga-hwéé- lä-jé- he- ma' tääh' neh' tuyh'. ¹⁹ Lä-jéé- dsa- Jerusalén ga-nuuy' ha- lä- ga-la' kih' Juda, he-ja- ga-mi-cheey' hwa' ja' Acéldama. Juu' la- hnøø' jäh' hwa' kih' jma-.) ²⁰ Kye- da' hnäh' kwaan' lä-koh' na-sii' né' Salmo:

Hne' kiyh' wa' jā- ta' jmah',
ni' jaa- sa' wa' dsa-taah' jee' ja-.
Hi- na- sii- ka-läh' lä-la-:
Wa' jā- goo- jñah' ta' kiyh'.

²¹ Ngoo' ba' Pee' hléeh' lä-ja-, ga-jäyh':

—He-ja- jmeé' bii' hñaan' jaa- øøh' jne' hi- hää' tää' kyaah' jne' lä-jiih' ma' gya' Jesús. ²² Hñaan' jaa- hi- hää' jee' jnän' lä- ma' ga-choo' Jwaa' jmiü' kih' Jesús, lä-jiih' ga-té' jmiü' ya-héé' Jesús jee' jnän' ngaayh' ta' gyuuh'. Hi- he' lee' jaa- hi- jmeé' ju'dsoo' ko-jøh' kyaah' jne', he- ga-lä-jiih' Jesús — ga-jäh' Pee'.

²³ He-ja- ga-mi-jnäay' uu' dsa-ñuuh-, ga-mi-jnäay- José hi- ma' chee- Barsabá (hi- he' ma' tëeyh- Justo) hi- ga-mi-jnäay- Matia. ²⁴ Mah' ga-taayh' ngüy' kih' Dio, ga-jäyh':

—Hne- Dio, hi- kyuuh' ha- lä-la' tuh'-dsé' lä-jéé- dsa-, hääh' jnääh' hi- jaa- jee' lä-uu' hi- ma-lleeh', ²⁵ mah' dsa-he' gooy- ta' la-, leey' apóstol, kooy- né' ta- he- ga-be' Juda, Juda hi- ga-tah' jwé' hliih' hi- ngoo' jee' lle' kih' tëéy-.

26 He-ja- ga-kooyh' suert hi+ Matia ba' ga-tëë' he- ja-. Hi- he' ga-jmääy' kwaat' kyaah' gya-kaa' apóstol he'.

2

Ga'jyoo' Jmi-llé' Na-jngüi' kih' Dio në' kih' dsa-

1 Lä+ ma' ga-të' jmi' Pentecosté, ma' tääh' lä-jëë' dsa- he' ko-jöh' koo' ba' cha'neh-.

2 Ni' juu' ga' sa' cha-, ga' hi' goo' gyuu' lä- hi' lle' tä' he- ga-ngëé' lä- ga' dsa' cha'neh- jee' ma' tääyh' ja-. 3 Jee' ja' ga' lä-jnä' në' kih' lä-jaa' lä-jaay' he' la' lä-koh' mi'je' he- hëë'. 4 Hi' ga' lä-jëë' hi' ma' tääh' jee' ja-, ga' jyoo' jmi-llé' Na-jngüi' neh' tuh-dsëy', hi' ga' lööy' hlëëyh' jyoh' juu' lä-koo' ga' kwa' jmi-llé' Na-jngüi' he' hlëëyh'.

5 Lä+ ma' jmeen' dsa- judiu jmi' juuh- jwi' Jerusalén, chaa- jwëë' dsa-nuuh- hi- mi-teh' kyaah' Dio hi- go-nää' lä-kaa' lä-juh' jmi-gyuu-. 6 Hi' ma' ga-nuuy' hi' goo-, ga'lla-nää' jwëë' dsa- he', ga'kah' ga-gwëh' hu'dsë- kiyh', jëëh' ga-nuuy' hlëëh' dsa- hi- ma' tääh' cha'neh' ja-, juu' kiyh' lä-jaa' lä-jaay-. 7 Ga'lä-dsaa' dsë' lä-jëë' dsa- he' mah' ma' jëë' dsayh', ma' jäh'.

—¿Che' ja' dsa- galileo lä-jëë' hi- tääh' hlëëh' na-? 8 ¿Ha- lä- ja- he' hlëëyh' juu' jnän' he' hlëëh' jne' he' kyaah' ga'lä-chaa' lä-jaa' lä-jaa' jne'? 9 Hwa' jee' ga'lä-chaa' lä-jaa' lä-jaa' jne' chee': Partia, Media, Elam, Mesopotamia, Judea, Capadocia, Ponto hi' Asia, 10 Frigia, Panfilia, Egipto, hi' cha- ga' jyoh' jwi' he' na-hee' hwa' Africa he' kye- ta' cha'né' ga' kih' hwa' he' chee- Cirene. Hi' chaa- hi- ma-ya-nää' Roma. Ko'llaa' hi- he' laa' judiu, hi' ko'llaa' hi- ja- ga' ga-taah' kyaah' judiu. 11 Hi' chaa- hi- ma-ya-nää' Creta, hi- ma-ya-nää' Arabia ka-läh' hi- lä-jëë' ba' jne' nuu- jne' hlëëh' dsa- na- juu' jnän', kway' juu' ha- lä- la' he' juh-gaa' he' jmee' Dio.

12 Ga'lä-dsaa' dsë' lä-jëë' dsa- he', mah' ga'kah' ga-gwëh' hu'dsë- kiyh', ma' llay- juu' kyaah' dsa-kyaayh'.

—¿Hee' hnø' jäh' he- tääyh' jmeey' lä-na'?

13 Pero hi- jñah' ma' mi-kwayh'.

—Hi- hee' ba' na- —ma' jäh'.

Ga'kwa' Pee' juu' kih' Jesús

14 He-ja- ga-noo- Pee' ko-jöh' kyaah' lä-jëë' gya-kaa' dsa-kyaayh', mah' ga-hlëëyh' ki-gaa- ga-jäh'.

—Lä-jëë' hnäh' judiu hi- ma-ya-nää' jee' jmi' hi- hnäh' hi- chaa- jee' jwi' Jerusalén la-, nuu- da' hnäh' juu' kin' mah' lä-ngëéh' hnäh' ha- lä- la' he- jmee' Dio jee' kyaah' jnääh'. 15 Sa' hee' hi- tääh' la- lä-koo- jmeeh- hnäh' hu'dsë-, na' ga' ma-të' ba' ko' hi' ñu-. 16 He- ma-taah' hnäh' ma' nuuh-

hnäh' na', kih' he- la- na- ga-hlëéh' Joel hi- ga-ngëé' juu' kih' Dio llo'joo'.

17 Lä- la- ga-jäh' Dio:

“Jee' llaa' jmi' cheen- jmi-llé' kin- neh- tuh-dsë' lä-jëë' dsa-,

chih' më' chih-ñuuh- kyaah' hnäh' hlëéh' juu' he- kwan.

Chih' kwaä- kyaah' hnäh' jëë' he- mi'jnään' kiyh',

hi- jmeen' kë' dsa- ma-gyuh- kyaah' hnäh'.

18 Ma-ra- ju'dsoo' cheen- jmi-llé' kin- neh- tuh-dsë' hi- më' hi- ñuuh- hi- jmee' ta'he' kin',

mah' ngëëy' juu' kin' kih' dsa' jmi' ja-.

19 Gyuu' hi- jmeen' he- jmee' dsaa- dsë' dsa- hi- jmeen' he- juh-gaa- në' hwa' la-, kyaah' jma-, kyaah' je-, kyaah' cha-miuh- ñe'.

20 Lä-läh- në' hyoo-, lä-gyuu' sih-, jää' ja- ga' ja' jmi' juuh- jmi' goo- kih' Dio.

21 Hi- lä-jëë' hi- ngüi' kih' kih' Dio, hi- he' ba' läa-.”

22 “Hnäh' hi- laa' israelita dsa-goon-, nuu- da' hnäh' juu' la-. Lä-koo' ma' ja' Jesús dsa- chaa' Nazaret jee' kyah' hnäh', Dio ga' mi'jnää' he- laay' hi- na-hña' kyaay'. Jëéh', ma-ñeh' ba' hnäh', ja' he- koo' nëë' he' juh-gaa' ga-jmeey' jee' kyah' hnäh' he- ga-jmee' dsaa- hoh' hnäh'. 23 Pero ma-na-la' ba' hu'dsë- kih' Dio ha- lä- le' kiyh'. Ñe- bih' ha- lä- jmeeh' hnäh' kih' Jesús. Lä- ma' ga-hey' gooh- hnäh' ga-chaah' hnäh' hi- ga-ngëéh' hnäh' goo- dsa-hña- dsë', mah' ga-tää' dsih' dsoh' hma-cru'. Jee' ja- ga-juuy'. 24 Pero ga-tuh' kiyh' jee' ma' jii' lä-koh' ma' ga-juuy'. Ni' koo- sa' ga-lih' ma' lla-dsëë' kiyh', ma-ra- he- ga' mi'jiih' ba' Dio ka-läh'. 25 Nuuh- da' hnäh' lä-koo- ga-hlëéh' David kih' Jesús: Lä-jë- jmi' ba' cheh' Dio kyaah' jnä' kih' he- gyay' jwoo' ra-llu' kin', he- ja- sa' jeh' dsën'.

26 He-ja- chaa- ba' jnä' llu', jëë- ba' dsën- hän' kiyh',

cha- ba' o-jöh' dsë- kin' kyaayh'.

27 Jëéh', sa' kwah' jwë' jän' neh' to-høø-, ni' sa' kwah' jwë' jyah' jmi-ngo' kin-, jnä' hi- na-jngëë' kyaah'.

28 Ga' mi'jnääh' kin' jwë' he- jmee' chaañ-. Hne- ba' jmeeh' jëë' dsën' cha-miuh- kih' he- cheh' kyaah' jnä', ga-jäh' David.

29 “Hnäh' dsa-goon-, sa' na-hee' he- jwahn' la- kih' dsa- ma-gyuh- jnän' David. Ga'juuy' la- ga-haay'. Ja' ba' hwa' jnän' la- na-haay' lä-jiih' na'. 30 Pero ga-ngëë' bih' juu' kih' Dio hi- ma-ñey- lä-koo- ga-bääh- Dio hñii' jmee' kiyh'. Ga-tää- Dio hñii', ga-siyh': “Jaa- kih' jee' lä-jëë' sa-ju' kyah' ya-hëë' hi- lee' Cristo mah' kooy' në' kyah', lee'y' rey.” 31 Ma- ñe- ba' David ha- lä- le' ta' cha'né', he-ja- ga-hlëëyh' kih' he- lä-jiih' Cristo, ga-jäh': “Sa- jäh' neh' to-høø-

hi ni sa hee' jmi-ngo' kiyh'." 32 Dio ga mi'jiih' Jesús hi hleéhn' kih' la'. Lá jjeé' jnáäh' jmee' jnáäh' ju'dsoo' he' ga lá'jiih' Jesús. 33 Mah' ngaayh' na'gyay' jøøyh' jwoo' ra lluu' kih' Dio. Hi ga hyoyh' Jmi'lle' Na'ngii' lá'koh' hmooh' he' ga jmee' Táä' kyaayh', ja' ga' ga'cheey' Jmi'lle' Na'ngii' ja' kyaä' jnáäh'. He' ja' na' he' jjeéh' hnäh' na' hi' he' nuuh' hnäh' ka' lah'.

34 Jjeé' da', ja' he' David hi' ga sah' gyuu'h'. He' ba' hñiiy' ga jäh' lá' la':

Ga'jäh' Dio siiyh' Dsa'jøøh' kyaan':

"Na' jwoo' ra lluu' kin' la',

35 lá'jiih' lloo' jmi' toohn' gooh' he' jmeeh' hih' kih' hi' na' høøh' kyah", ga'jäh' David.

36 Lá'jjeé' jne' dsa' Israel, hnøø' lá'ngéé' jne', juu' la' la' ma'ra' ju'dsoo'. He' ba' Jesús hi' ga táäh' hnäh' dsoh' hma'cru', he' ba' hi' he' na' ga'jmää' Dio laay' Dsa'jøøh' jnän' hi' ga hñaa'y' laay' Cristo—ga'jäh' Pee'.

37 Peer' ga saah' dsa' he' llii' ma' ga nuuy' juu' ja', he' ja' ga ngiiy' juu' kih' Pee' kyaah' jñah' apóstol, ga'jäh':

—Dsa' goon', chee' na' jmee' jnáäh' na'?

38 Ja' ga'jäh' Pee' siiyh':

—Jeeh' hnäh' kyaah' Dio, chaä' hnäh' hñaa'h' jmi' lá'jaa' lá'jaa' hnäh' lá' hih' he' ga'jmeé' Jesucristo mah' dsa'che' dso'kye' kyah' hnäh', hi' lá'ja' hñah' hnäh' Jmi'lle' Na'ngii' he' kwa' Dio. 39 He' jnä' ba' jne' la' he' ga'jäh' Dio kwa', he' kih' gyuu' jnän', he' kih' hi' táäh' uu'. La' kih' lá' hii' né' hi' tééh' Dio —ga'jäh' Pee'.

40 Ga'kwééh' Pee' nuuh' hi' ga hléeyh' kyaah' cha' ga miuh' juu', ga'jäh':

—Lää' hnäh' hñaa'h' kih' he' hñiih' he' cha' jmi' gyuu' la'.

41 Lá'jjeé' hi' ga heeh' juu' kih' Dio he' ga'kwa' Pee' jmi' ja', tee' hnē' miil' hi' ga'jaa' jmi'. Lá'jjeé' dsa' he' ga'jmeé' ko'jøh' kyaah' hi' ma' táäh' jaa', lá'ja' ga' lá'jwéé' gyih'. 42 Lá'jjeé' dsa' he' ga' taah' nuuy' lá'jē' juu' he' ga'kwa' apóstole. Ga'jmeey' ko'jøh' kyaah' koø' ba' huudse', hi' lá'ja' ma' kuyh' he'ñiih' lá'hih' kih' Jesús, hi' ko'jøh' ba' ma' ngiiy' kiyh' kih' Dio.

Lá'la' ga'jmeé' lá'jjeé' hi' ga'heeh' kih' Jesús ma' to' né'

43 Peer' ga' lá'goo' dsé' lá'jjeé' dsa' ma' ga'jjeéy' cha' miuh' he' juh' gaa' he' ga'jmeé' apóstole. 44 Lá'jjeé' hi' ga'heeh' juu' kih' Dio ga' taayh' ko'jøh'. Ga'jmeé' bih' llu' dséy', ga'jmeey' kwaat' la' kih' lá'jjeé' ba' he' cha' kiyh'. 45 Ga' hñiiy' hwa' kiyh', ga' hñiiy' he' cha' kiyh'. Lá'jjeé' kuu' he' ga'liyh' ja', ga'ti' ga' lloo'yh' kih' hi' lla' kyaä'. 46 Lá'jē' jmi' ba' ma' dsa' ñeey' ko'jøh' koo' gwah' juuh' ja', hi' lá'ja' ma' dsa' ñeey' cha'neh' kih' dsa' kyaayh' ma'

kuyh' ma' nuuh' kih' Jesús. Lá'kaa' tuh' dséy' ma' kuyh' ko'jøh'. Sa' cha' huudse' ma' kyey' ni' miuh'. 47 Ma' háy' kih' Dio hi' dsa' gooy' ma' tih' ba' dséy' lá'koø' ma' jmeey'. Koø' jmi' koø' jmi' ga'jmeé' Dsa'jøøh' jnän' ga' lá'jwéé' ga' dsa' hi' lle' kih' láä'.

3

Ga'hlaaq' jaa' dsa' jluuh'

1 Koø' há' ngoo' Pee' kyaah' Jwaa' ta' gwah'. Hor' ja' ma' dsa' náä' dsa' ngiiy' kiyh' kih' Dio ko' hi' hnē' ta' ga' hloo'. 2 Jee' ja' ma' gya' jaa' dsa' jluuh' tíi', hi' ma' jluuh' ga' lá' chaä'. Jee' ja' ma' dsa' llaä' dsih' lá'jē' jmi' ho'haah' kih' sa'jnē' kih' gwah'. Ho'haah' ja' chee' Na'hñaa'h'. Jee' ja' ma' gyay' ngiiy' kuu' kih' dsa' hi' dsa' náä' gwah'. 3 Ma' jjeé' dsa' dsaah' he' ja' Pee' kyaah' Jwaa' dsa' taayh' ta' jee' chih' gwah' ja', ga' chuuy' kyaah', ga' ngiiy' kuu'. 4 He' ja' ga' noo' Pee' kyaah' Jwaa', ga' jjeéy' dsa' jluuh' he' koø' hwéh', mah' ga'jäh' Pee' siiyh':

—Jjeé' da' jnáäh'.

5 Peer' ga' nöh' dséy' ma' ga'jjeéy' apóstol he', ma' hyoyh' miuh' kuu' ma' laay'.

6 Pero lá' la' ba' ga'jäh' Pee':

—Sa' cha' kuu' tøø' ku'nøø' he' kwééh' hne'. He' la' ba' kwééh' hne'. Kyaah' hih' kih' Jesucristo dsa' chaä' Nazaret, noo' mah' ngē'.

7 Hi' ga' sooh' Pee' gooy' ra lluu', ga' chaayh'. Lá'chah' ja' ga' lá' beé' ma' tiiy'. 8 Ga' nooy' ko' chih' ga' løøy' ngéy'. Ga' hey' ta' neh' sa'jnē' kih' gwah' kyaah' lá'uu' apóstol he', ma' hēé' dsay' háy' kih' Dio. 9 Lá'jjeé' hi' ma' táäh' jee' ja', ga' jjeéy' ngē' dsa' hi' ma' jluuh' he', háy' kih' Dio. 10 Ma' kyuu' ba' dsih', he' ja' ma' jäh':

—Hi' he' na' hi' ma' gya' ngii' kuu' ho'haah' he' chee' Na'hñaa'h'.

Peer' ga' jwaa'h' dsa', ga' taayh' jjeé' dsayh', ha' lá' ga' la' kih' dsa' jluuh' he'.

Ga'kwa' Pee' juu' hoo' na' hii' kih' Salomón

11 Ga' náä' apóstole ta' hoo' na' hii' kih' Salomón hi' dsa' jluuh' hi' ga' hlaaq' he' sa' ga' tuy' jmeey' ko'jøh' kyaah' apóstole. Ha' koh' sa' ma' dsaa' dsé' lá'jjeé' hi' ga' kuh' jee' ja'. 12 Ma' ga' jjeé' Pee' ga' kuh' dsa' he', he' ja' ga'jäh':

—Che' la' dsaa' hoh' hnäh' dsa' Israel he' jjeéh' jnáäh' lá' na'? Che' laah' hnäh' he' mi' te' jnáäh' cha' ga' miuh' he' ja' ma' mi' hlää' jnáäh' dsa' nuuh' la' o' che' laah' hnäh' cha' cha' miuh' be' kyaä' jnáäh' ? 13 Dio kyaä' Abraham, Dio kyaä' Isaac, Dio kyaä' Jacob, Dio kyaä' dsa' ma' gyuh' jnän' ga' jmääy' jøøh' jooy' Jesús hi' ga' ngééh' hnäh' goo' Pilato. Hi' lá' koø' ma' ga'jäh'

Pilato ma' laäy', sa' ga' heeh' hnäh' kiyh'.
 14 Hi' lluu' he', hi' sa' ää' ni' miih' dsoo',
 sa' ga' tih' hoh' hnäh' he' ma' laäy'. Ga' tih'
 ga' hoh' hnäh' he' ga' ngiih' hnäh' kih' Pilato
 he' ga' laa' jaa' hi' ää' dsoo'. 15 Ga' jngëeh'
 hnäh' hi' ga' jmaa' jne', jero Dio ga' mi' jiiyh'
 jee' kih' hi' na' juu'. Ja' ba' jnaäh', jmee'
 jnaäh' ju'dsoo' he' ga' lä' jiiyh'. 16 Kih' he'
 ma' dsoo' dsë' jnaäh' kih' Jesús, he' ja' ba'
 ma' hlaa' hi' la' hi' jëeh' hnäh' hi' kyuuh'
 hnih'. He' ma' dsoo' dsë' jne' gwa' kih'
 Jesús, he' ja' ba' ma' jä' kiyh' go' te' hi' jëeh'
 hnäh' cheh' la'.

17 Hnäh' dsa' goon', ma' ba' jnä' he'
 sa' ga' lä' ngëeh' hnäh', he' ja' ba' ga' jmeeh'
 hnäh' lä' ja' kih' Jesús, hi' lä' ja' ga' jmee'
 dsa' ta' ka' läh'. 18 Pero Dio ga' mi' te' lä' koo'
 ga' jäh' jää'. Lä' jëe' hi' ga' ngëe' juu' kiyh',
 ga' jmeeyh' juu' ma' ra' he' jëe' ba' wii'
 Cristo kyaay'. 19 He' ja' jwahn', wa' lä' dsa'
 mah' dsa' che' dso' kye' kyah' hnäh'. Ja' ga'
 na' kwa' Dio jwë' dsa' toohn' lluu', 20 hi' cheey'
 Jesucristo ka' läh', he' ba' hi' ma' nuuh'
 hnäh' kih' jää'. 21 Pero na', lä' ma' gya'
 ja' ba' Jesús gyuuh' ya' jwii' lä' jiih' lloo' jmi'
 jmeeyh' lä' hmëe' lä' jë' he' cha' jmi' gyuu'
 la'. Ga' jmee' ba' Dio juu' ha' lä' le' jmi'
 ja', jëeh' ga' chee' bih' hi' na' ngëe' kyaay'
 hi' ga' ngëe' juu' kiyh' lloo' joo'. 22 Jëeh',
 Moisé ga' ngëe' juu' kih' dsa' ma' gyuh'
 jnän', ga' jäh': "Jee' jnän' la' jmee' Dio
 ya' hëe' jaa' hi' ngëe' juu' kiyh' lä' koo'
 jmeen' la'. Ja' jmeeh' hnäh' he' lä' jë' he'
 jäh' hi' he'. 23 Lä' jëe' hi' sa' jmee' he' juu'
 kih' hi' he', mo' so' leey' kwaat' dsa' kyaa'
 Dio", ga' jäh' Moisé.

24 Hi' ngoo' ba' Pee' kway' juu', ga' jäh':
 —Lä' jëe' hi' ga' ngëe' juu' kih' Dio jää',
 ga' jmeeyh' juu' ha' lä' jmee' Dio jmi' na'.
 Lä' ja' juu' ga' kwa' Samuel to' në' hi' ja' ba'
 lä' ja' la' juu' he' ga' kwa' hi' ya' naä' këe'.
 25 Dsa' goo' ba' jne' hi' ga' ngëe' juu' kih'
 Dio, hi' ja' ba' he' jnä' jne' hmooh' he'
 ga' jmee' Dio kyaah' dsa' ma' gyuh' jnän'.
 Mi' dsooh' da' hoh' hnäh' ha' lä' ga' jäh'
 Dio siiyh' Abraham: "Ta' la' kih' sa' ju'
 kyah', mi' jään' ga' lä' jëe' dsa' jmi' gyuu'."
 26 He' ja' jwëeh'n' hnäh', lä' ma' ga' mi' jiih'
 Dio Joö', ga' cheey' jnä' jne' to' në' mah'
 mi' jääy' jne'. He' hnöoy' dsa' jëeh' lä' jaa'
 lä' jaa' jne' mah' mo' so' jmee' ga' jne' he'
 hliih'.

4

*Ga' jääy' Pee' kyaah' Jwaa' cha' në' dsa' ta'
 Juidu*

1 Cheh' ga' Pee' kyaah' Jwaa', hlëeyh'
 dsa' ma' ga' lla' naä' jmi' dsa', ga' lloo'
 dsa' jøøh' kyaa' poo' hi' ma' høø' gwah' hi'
 ga' lla' naä' saduceo ka' läh'. 2 Lä' jëe' dsa'
 he' sa' ga' tih' dsëy' juu' he' ma' kwa' apóstol,

jëeh' ma' hlëeyh' he' lä' jiih' dsa' jee' kih' hi'
 na' juu', kih' he' ga' lä' jiih' Jesús. 3 He' ja'
 ga' saayh' Pee' kyaah' Jwaa'. Koo' ga' taayh'
 neh' në' ba', kih' he' ga' hloo'. Ga' jnäh'
 neh' në' ja' jyoh' jmi'. 4 Peer' jwëe' dsa'
 ga' lä' dsoo' dsë' ma' ga' nuuy' juu' kih' Dio.
 Hña' mi' ga' të' ma' la' dsa' nuuh' jmah'.

5 Ma' ga' jnä' jyoh' jmi', ga' kuh' dsa' ta'
 në' ta' kih', jee' jwii' Jerusalén ja', kyaah'
 dsa' gyuuh', hi' kyaah' ta' jwoh' kyaah' ley.
 6 Jee' ja' ma' hää' Aná hi' ma' laa' jmi' dsa'
 jøøh', kyaah' Caifá kyaah' Jwaa' kyaah'
 Alejandro kyaah' lä' jëe' ga' hi' laa' dsa'
 kyaa' jmi' dsa' jøøh' he'. 7 Hi' he' ga' jmee'
 mada' ga' hwëe' hi' ma' tääh' neh' në', mah'
 ga' cheeyh' to' dsaah' jee' ma' tääh' ja',
 ga' ngiiy' juu' kiyh'.

—Jii' kih' hih' he' jmeeh' hnäh' lä' na',
 hi' kwa' be' kyah' hnäh'?

8 He' ja' ga' hlëeh' Pee' kyaah' cha' miih'
 be' kih' jmi' lle' Na' jngii', ga' siiyh':

—Hnäh' hi' laa' dsa' ta' gyuuh' kyaa'
 dsa' Israel, 9 ma' teeh' hnäh' jnaäh' kih' he'
 ma' jä' kih' jaa' hi' ma' dsaah', lla' kyaah'
 jnaäh' jmi' ha' lä' ma' hlaay'. 10 Hnøø'
 lä' ngëeh' hnäh' kyaah' lä' jëe' ga' dsa' chaa'
 hwa' Israel la', kyaah' hih' kih' Jesucristo
 dsa' chaa' Nazaret ba' ma' hlaa' dsa' hi'
 ma' jluuh' la'. He' ba' Jesús hi' ga' jngëeh'
 hnäh' dsøh' hma' cru'. Dio ga' mi' jiiyh' jee'
 kih' hi' na' juu'. Kyaah' be' kih' Jesús, cheh'
 hi' ma' jluuh' la' cha' nëh' hnäh'. 11 Jesús
 hi' hlëeh'n' kih' la', laa' lä' koh' mi' kuu' he'
 sa' ga' tih' hoh' hnäh', hnäh' hi' laa' lä' koo'
 të' hyah' kyaa' Dio. Hi' he' ga' jä' lä' koh'
 mi' kuu' he' kye' dsa' to' në' kih' koo' hne'
 juuh'. 12 Sa' chaa' ga' jnäh' jmi' gyuu' la' hi'
 lää' jne', jëeh' jaa' ba' he' hi' ga' kwaa' Dio
 hi' na' ngë' jwë' lää' jne'.

13 Ma' ga' jëe' lä' jëe' dsa' ta' he' ni' miih'
 sa' goh' Pee' kyaah' Jwaa', he' ja' ga' taayh'
 jëe' dsayh'. Jëeh', në' bih' apóstole he'
 ma' laay' dsa' wa' hi' cha' hi', ni' sa'
 kyuuuh' hwëh' ka' läh'. Hi' ga' lä' kyuuu'
 he' ba' hi' he' ma' ga' naäy' kyaah' Jesús.
 14 Hi' ga' jëey' he' ma' cheh' dsa' nuuh'
 hi' ma' jluuh' he' jee' kiyh' ja', he' ja'
 sa' ga' la' ma' jäh' sa' llu' he' ma' la'
 lä' ja'. 15 Mah' ga' jmee' dsa' ta' mada' he'
 ga' hwëe' apóstole he', ta' ko' jiih' ga' taayh'
 ga' llay' juu' kyaah' dsa' kyaayh'. 16 Ma'
 jäh':

—ZHa' lä' lluu' jmeen' kyaah' dsa' nuuh'
 na' ? Ma' ra' ju' dsoo' ga' jmeey' koo' he'
 juh' gaa' hi' lä' jëe' dsa' hi' chaa' Jerusalén
 la' ma' nëy', he' ja' sa' le' jäh' jne' sa'
 dsoo'. 17 Lä' la' ba' wa' jmeen' mah' mo' so'
 lä' nuuh' ga' juu' la' jee' jwii' jnän'. Wa'
 juuh'n' kiyh' mah' mo' so' hlëeh' gyih' ni' jaa'
 kih' Jesús.

18 He' ja' ga' tëeyh' Pee' ka' läh' kyaah'
 Jwaa' ta' në' ta' mah' ga' siiyh':

—Mo^oso^o hlēēh^h ga^g hnāh^h kih^k Jesús, niⁿ mo^o so^o mi^ttēēh^h ga^g hnāh^h dsa^d juu^j kiyh^k.
19 He^h ja^a ga^g jāēh^h Pee^p kyaah^k Jwaa^j juu^j kiyh^k:

—Jmee^j da^d hnāh^h hu^udsē^s ha^a lā^l sooh^h kyaa^k jnāāh^h chaⁿē^e Dio, *¿che^h llu^l ga^g he^h mi^tte^t jnāāh^h kya^kh^h hnāh^h lla^l he^h mi^tte^t jnāāh^h kih^k Dio?* 20 Pero sa^s le^l tu^t jnāāh^h he^h kwa^w jnāāh^h juu^j la^l, lā^l jē^e he^h ga^g jāē^e jnāāh^h kyaah^k he^h ga^g nuuⁿ jnāāh^h—ga^g jāyh^y.

21 He^h ja^a ga^g jāh^h dsa^d ta^t:
—Ma^m nēh^h ba^b hnāh^h cher^h mah^m ga^g nāāh^h ga^g hnāh^h kwah^w juu^j naⁿ.

Ja^a ga^g lāāy^y. Sa^s ga^g jnōy^yh^h ha^a lā^l jee^e ma^m jmeeh^h dsih^h, jēēh^h lā^l jēē^e ba^b dsa^d ma^m jmee^j juuh^h kih^k Dio kih^k he^h ga^g la^l lā^l jā^a.
22 Jēēh^h, ga^g la^l koō^o he^h juh^h gaa^a kih^k dsa^d hi^h ga^g hlaa^a he^h hi^h ma^m hāā^a la^l ga^g to^lloo^o jīⁱ nē^e.

Ga^g ngū^u oōh^h jne^e kih^k Dio mah^m hyoyh^y be^e
23 Lā^l ma^m ga^g lāā^a apōstol^l he^h, ga^g lla^l nāāy^y ka^k lāh^h jee^e ma^m tāāh^h dsa^d kyaayh^y, ja^a ga^g jmeeyh^y juu^j ha^a lā^l ga^g jāh^h jmiⁱ dsa^d kaah^h kyaah^k dsa^d gyuu^uh^h he^h. 24 Hi^h ma^m ga^g nuuⁿ lā^l jēē^e dsa^d kyaayh^y, ga^g taayh^y ko^o jōh^h lā^l jēēy^y ga^g chuuy^y kyaah^k Dio, ga^g jāyh^y:

—Jaa^a hne^e ba^b jmeeh^h hih^h, hne^e he^h Dio hi^h ga^g jmeeh^h gyuu^uh^h hwa^w, ga^g jmeeh^h jmiⁱ nēeh^h, hi^h ga^g jmeeh^h lā^l jē^e he^h ga^g cha^a.

25 Hi^h hne^e ga^g kwah^w juu^j lā^l koō^o ga^g hlēēh^h David hi^h ga^g jmeē^e ta^t he^h kyah^k lā^l ma^m ga^g hlēēyh^y lā^l la^l:

¿Hee^h ba^b la^l chíⁱ jwaa^a dsa^d lā^l kaa^a lā^l juh^h jmiⁱ gyuu^u?

Lā^l kaa^a jee^e jwiiⁱ, dsa^d taayh^y juu^j kwee^e kyaah^k hu^udsē^s he^h sa^s jmāā^a ta^t.

26 Dsa^d kuh^h lā^l jēē^e dsa^d ta^t kaah^h, mah^m jmeey^y ko^o jōh^h kyaah^k dsa^d kyaayh^y, hnooyh^y ha^a lā^l jee^e lla^l dsēy^y Dio kyaah^k Cristo hi^h naⁿ lleh^h kyaay^y, ga^g jāh^h David.

27 Hi^h ma^m ra^a he^h ga^g la^l ba^b he^h ja^a jee^e jwiiⁱ la^l, ga^g kuh^h Herode kyaah^k Poncio Pilato kyaah^k dsa^d hi^h sa^s lāā^a judiu^u hi^h kyaah^k dsa^d judiu^u. Ga^g hnooy^y juu^j kih^k Jesús, gyuu^u hi^h naⁿ jngēē^e kyaah^k hi^h ga^g hñaa^ah.
28 Kyaah^k be^e kyah^k hi^h kyaah^k hu^udsē^s kyah^k ma^m naⁿ la^l juu^j jāā^a ha^a lā^l le^l kih^k Jesús hi^h ja^a ba^b lā^l jā^a ga^g jmeē^e dsa^d he^h kiyh^k. 29 Jēē^e da^d Dsa^d jōoh^h kyaah^k ha^a lā^l jōoh^h dsa^d jnāāh^h naⁿ. Kwa^w be^e kyaā^a jnāāh^h hi^h jmee^e ta^t he^h kyah^k mah^m sa^s lā^l gah^h jnāāh^h hlēēh^h jnāāh^h dsa^d kyaah^k juu^j kyah^k. 30 Hi^h gooh^h nē^e kih^k hi^h dsaah^h mah^m hlāāy^y hi^h kwa^w be^e kyaā^a jnāāh^h mah^m jmee^e jnāāh^h chaⁿ miih^h he^h juh^h gaa^a kyaah^k be^e kih^k Jesús gyuu^u kyaah^k hi^h naⁿ jngēē^e—ga^g jāh^h apōstol^l he^h.

31 Ma^m ga^g dsaā^a ga^g hlēēyh^y kyaah^k Dio ga^g jeh^h hwa^w jee^e ma^m tāāy^y ja^a, lā^l chah^h ja^a ga^g taayh^y naⁿ kah^h bih^h Jmiⁱ lle^l Naⁿ jngū^u, hi^h

ga^g nāā^a bih^h kway^w juu^j kih^k Dio, niⁿ miih^h sa^s goyh^y.

Ga^g kwa^w oōh^h jne^e be^e kih^k hi^h lla^l kyaā^a

32 Lā^l jēē^e dsa^d hi^h ga^g lā^l dsoo^o dsē^e kih^k Dio, koō^o nēē^e ba^b ma^m la^l hu^udsē^s kiyh^k, niⁿ jāā^a sa^s ma^m jmee^e kih^k lā^l jē^e he^h ma^m cha^a kiyh^k, ga^g jmeey^y kwaat^t la^l kih^k lā^l jēē^e ba^b. 33 Kyaah^k chaⁿ miih^h be^e, ga^g lā^l jēē^e apōstole ga^g jmeey^y ju^u dsoo^o he^h ga^g lā^l jiih^h Jesús Dsa^d jōoh^h jnānⁿ. Hi^h Dio ga^g miⁱ jōoh^h chaⁿ miih^h kih^k lā^l jēē^e dsa^d he^h. 34 Jee^e kih^k dsa^d he^h niⁿ jāā^a sa^s ma^m jmee^e wēē^e kih^k. Jēēh^h ma^m chaa^a oōh^h jne^e hi^h ma^m hōō^o hwa^w, hi^h ma^m hōō^o hne^e, ga^g hñiy^y he^h ja^a mah^m ma^m dsa^d kay^y kuu^u he^h ma^m liyh^y ja^a, 35 ma^m dsa^d kwēēyh^y apōstole. Hi^h apōstole he^h ma^m tiⁱ ma^m llooh^h kuu^u ja^a kih^k lā^l jāā^a lā^l jāā^a hi^h lla^l kyaā^a.

36 Lā^l jā^a ga^g jmeē^e José. Pero apōstole he^h ga^g miⁱ chee^e dsih^h Bernabé. Jmiiⁱ kiyh^k hnōō^o jāh^h: hi^h kwa^w be^e kih^k dsa^d. Ma^m lāay^y sa^s ju^u kih^k Leví. Jee^e ga^g lā^l chaa^a Bernabé chee^e Chipre, hwa^w he^h hā^a jee^e jmiⁱ nēeh^h.
37 Hi^h he^h ma^m hōō^o koō^o jwiiⁱ hwa^w hi^h ga^g hñiy^y. Kuu^u he^h ga^g liyh^y ja^a, naⁿ kay^y kih^k apōstole.

5

Ga^g juu^j Anania kyaah^k mēy^y Safira

1 Chē^e kyuu^uh^h ha^a lā^l ga^g jmeē^e jāā^a hi^h ma^m chee^e Anania kyaah^k mēy^y hi^h chee^e Safira. Dsa^d he^h, ga^g hñiiⁱ koō^o jwiiⁱ hwa^w kih^k ka^k lāh^h. 2 Ga^g taayh^y juu^j kwee^e kyaah^k mēy^y ha^a lā^l juuy^y mah^m hmāy^y to^l dsaah^h kuu^u he^h ga^g hñiy^y hwa^w ja^a. He^h ja^a naⁿ kay^y to^l dsaah^h ba^b kuu^u ja^a kih^k apōstole. (Ga^g jmeey^y lā^l koh^h he^h ga^g kwēēyh^y lā^l jē^e ba^b.) 3 He^h ja^a ga^g jāh^h Pee^p siyh^y:

—Anania, *¿ha^a lā^l ma^m he^h Tanaⁿ neh^h tuh^h hoh^h ma^m juuh^h kih^k Jmiⁱ lle^l Naⁿ jngū^u!*, he^h ma^m hmāh^h to^l dsaah^h kuu^u he^h ma^m hñiih^h hwa^w kyah^k? 4 *¿Ja^a he^h kyah^k ba^b hne^e ma^m la^l hwa^w ja^a ta^t ko^o jiih^h sa^s ma^m hñiiⁱ?* Hi^h ma^m ga^g hñiih^h hwa^w ja^a, *¿ja^a he^h kyah^k ba^b hne^e kuu^u he^h ga^g lēh^h kih^k hwa^w ja^a?* *¿He^h la^l ma^m ja^a hu^udsē^s hñiih^h he^h ma^m jmeeh^h lā^l naⁿ?* Ja^a he^h dsa^d naⁿ hi^h ma^m juuh^h kih^k, kih^k Dio ba^b naⁿ ma^m juuh^h.

5 Ma^m ga^g nuuⁿ Anania juu^j ja^a, ga^g tayh^y hwa^w, ga^g juuy^y go^o te^e. Peer^p ga^g lā^l goo^o dsē^e lā^l jēē^e dsa^d ma^m ga^g nuuy^y he^h ga^g la^l lā^l ja^a. 6 Chih^h hi^h ma^m tāāh^h jee^e ja^a, ga^g bāāyh^y Anania koō^o hmiih^h, mah^m ga^g jāy^y naⁿ haay^y.

7 Ga^g lā^l hiiⁱ koō^o hnē^e hor^h, ja^a ga^g ma^m ga^g lloo^o mēy^y jee^e ma^m tāāh^h apōstole, niⁿ sa^s nēy^y he^h naⁿ ma^m la^l. 8 He^h ja^a ga^g jāh^h Pee^p:

—Chiih^h jnā^a, *¿che^h ko^o ja^a jiih^h ga^g kēē^e hwa^w kyah^k hnāh^h he^h ga^g hñiih^h hnāh^h?*

He^h ja^a ga^g jāh^h dsa^d mē^e he^h:
—Ja^a ba^b ko^o ja^a ga^g kēē^e.

9 Mah^m ga^g jāh^h Pee^p siih^h dsa^d mē^e he^h:

—¿Ha- lä ma-taah' hnäh' juu' kwee- ma-juuh' hnäh' kih' Jmi-ll'e' kih' Dsa-jøøh' jnän', laah' hnäh' sa' cha- he- le'? Jëë da' hi- tääh' ho'haah' na', hi' ma' ya' naä' ma-na'haa' dsa-nuuh' kyaah'. Ja' ba' lä na' dsa-naäy' dsa-jäy' hne-ka' läh'.

¹⁰ Hi- lä'chah' ja' ga'tah' dsa-më' he' cha'në' Pee', ga-juuy'. Hi' chah' ba' ga'lla-näa' chih-nuuh' he' jee' ma' kyaa' dsa-më' he' hi' ga-jëy' ma-na-juuy'. He-ja' ga-jäy' na'haay' ja-ba' koo' kih' dsa-nuuh' kyaay'. ¹¹ He-ja' ga-lä-goo' jwërte dsë' lä-jëë' hi- ga'heeh' juu' kih' Dio hi' lä-jëë' ga-jnäh' hi- ga-nuu' juu' ja', ga-lä-goo' dsëy' ka-läh'.

¹² Peer-cha' miih- he' juh-gaa' ma'jmee' apóstol jee' jwii' ja'. Hi' lä-jëë' hi' ga'heeh' juu' kih' Dio ga'jmee' ko-jøh' kyaayh' jee' la' hoo' na'hi' kih' Salomón. ¹³ Ga'tih' ba' dsë' dsa- ha- lä' ma'jmee' hi- ga'heeh' juu' kih' Dio, pero sa' ga-tuu' dsëy' ma'jmee' ko-jøh' kyaayh'. ¹⁴ Ma'ke' lä-ja' ga-la', ma'ra' he' ga-lä-jwëë' ga' dsa- hi- ga-lä-dsoo' dsë' kih' Dio, jwëë' dsa-nuuh' hi' lä-ja' dsa-më' ka-läh'. ¹⁵ He-ja' ma' dsa-jäy' dsa-dsaah' kyaay' na' kyaay' në' jii' cha' hoo' jwë' jee' ma' dsa-ngëë' Pee', ma' laay' ha- ga- che- tëy' miih- hih' kih' Pee' wa-ra- ga-ngëëy' jee' ja'. ¹⁶ Hi' ma' go-näa' hi- chaa' jwii' he- tääh' jäh' kih' Jerusalén jäy' dsa-dsaah' kyaay', hi' ma' jäy' dsa- hi- kye' jmi-ll'e' hliih'. Lä-jëë' hi- he' ma' dsa-ja' kih'.

Koo-ka-läh' ga-saayh' apóstole he'

¹⁷ Peer- ga-lä-llee' jmi-dsa- jøøh' hi' lä-ja- dsa- saduceo hi- laa' dsa- kyaayh'. ¹⁸ He-ja' ga-saayh' apóstole he', ga-taayh- neh' ñe'. ¹⁹ Pero hwë' ja', ga-lloo' jaa' ángel kyaa' Dio, ga-näy' hoo' neh' ñe' mah' ga-hwëëy' apóstol he', ga-siiyh':

²⁰ —Go-näa' hnäh' ka-läh', hi' na'-chah' ba' hnäh' hoo' na'hi' kih' gwah' oo', ja- kwah' hnäh' juu' na'hñaa' lä-jëë' ha- lä' jmee' Dio chaa' dsa-ta' la' kih' Jesús.

²¹ Ga'mi-te' bih' lä-køh' ga-nuuy'. Tiuh' ga' ma' ga-jnä', ga-naäy' ta' hoo' na'hi' kih' gwah' ja', ga-taayh' mi-tëy' dsa'.

Ta-ko-jiih' ja', jmi-dsa- jøøh' kyaah' dsa-kyaayh' ga'lla-näay' në'ta' kiyh', mah' ga-jøøy- lä-jëë' dsa-ta' hi' lä-jëë' dsa-gyuuh' hi- na'hñaa' kyaa' dsa- Israel hi' ga'jmee' mada' he- dsa-kyaay' hi- tääh' neh' ñe'. ²² Ma' ga'lla-näa' poo' neh' ñe' sa- chaa' apóstol he' mo' tääh'. He-ja' ga-naäy' na'jmee' juu' kih' dsa-ta', ²³ ma' jäyh':

—Ma'ra' ju'dsoo', ma' ga'lla-nøø' jnääh' jee' chih' neh' ñe', na-jnë' ba' ll'u', tääh' ba' hi- høø' neh' ñe'. Pero ma' ga-nä' jnääh' hoo' neh' ñe' ja', sa' chaa' ni' jaa' —ga-jäyh'.

²⁴ Ma' ga-nuu' jmi-dsa- jøøh' kyaah' juu' poo', kyaah' lä-jëë' ga' jmi-dsa- kaah',

he-ja- ga-taayh' jmee' to' dsëy' ha- jiih' lla-näa' apóstole he' kyaah' juu' ja'. ²⁵ Hor- ja- ga-lloo' jaa' dsa- hi- kye- juu':

—Hi- ga-tääh' hnäh' neh' ñe', hii' tääh' ka-läh' hoo' na'hi' kih' gwah' hlëëy' dsa- —ga-jäyh'.

²⁶ He-ja- ngoo' juu' poo' kyaah' dsa- kyaay' na'teey- ka-läh' apóstol he', kyaah' juu' ll'u' ba'. Sa' ga-kaayh', kih' he- goyh' te' dsa-kuu' kiyh'.

²⁷ Ma' ga'lla-näay' në'ta', na-jäa- dsih' cha'në' dsa-ta', he-ja- ga-jäh' jmi-dsa- jøøh' siiyh' apóstole he':

²⁸ —Ja' ga'chi' jnääh' hnäh' ma'ja', mo-to' hlëëh' ga' hnäh' dsa- juu' kih' Jesús? Pero he- ma'jmeeh' hnäh', lä' ga-dsa' jee' jwii' Jerusalén la', ma-mi-tëeh' hnäh' dsa-, nuuh' kyah' hnäh', hnooh' hnäh' bääh' jnääh' he- ga-juu' dsa-nuuh' he'.

²⁹ He-ja- ga-jeeh' Pee' juu' kih' dsa- he' ko-jøh' kyaah' jnäh' apóstole, ga-jäyh':

—Jmee' bi' he' mi-te' jne' kih' Dio ba', lä-køh' ga' he- mi-te' jne' kih' dsa- jmi-gyuuh'. ³⁰ Dio kyaa' dsa- ma-gyuh- jnän' ga' mi-jiiyh' Jesús hi- ga-jngëëh' hnäh' na-taa' dsoh' hma-cru'. ³¹ Hi' he' na- ga'llaa' Dio jøøh' jwoo' ra-lluu' kiyh', ga-jmäy' dsa-ta' hi' ga-hñaa' llaay' dsa-. Lä-ja- ga-näy' jwë' kih' dsa- Israel, mah' dsa-jeeyh' kyaah' Dio hi- lä-ja- dsa- che- dso'kye- kiyh'. ³² He-ja- jmee' jnääh' dsoo' kih' juu' la'. Hi' lä-kye' jmi-ll'e' Na-jngü' jmee' dsoo' ka-läh', ja-ba' he- ga-kwëëh' Dio lä-jëë' hi- nuuh' kiyh'.

³³ Lä' ma' ga-nuu' dsa-ta' he', ga-ya-jëë' dsëy' cha' miih', hnøøy' ma' jngëëy' apóstol he'. ³⁴ Pero jee' kih' dsa-ta' he' ma' hää' jaa' fariseo hi' ma' chee' Gamaliele. Hi' he' ma' laa' jaa- ta-jwoh' kyaay' ley' hi' lä-jëë' ba' dsa- ma-jmäy' jøøh'. Ga-noo' ta-jwoh' he' mah' ga'jmee' mada' he- ga-hwëë' apóstole ko'-hwëë'. ³⁵ Mah' ga-jäyh':

—Jëë' da' hnäh' dsa-ta', dsa-goon- hi- chaa' Israel la'. Leeh' hnäh' hee- na- jmeeh' hnäh' kih' dsa- na-. ³⁶ Mi-dsooh' da' hoh' hnäh' ha- lä' ga-la' jee' jnän' jää' '. Ya-hëë' jaa' dsa-goo' jne' hi- ma' chee- Teuda. Ga-jmäy' hñiiy' jøøh'. Koo' kye' hñaa' laa' dsa- hi- ga-kuh' kyaayh'. Pero ga-juu' dsa- he', hi' lä-jëë' hi- ma' nuuh' kiyh' ga-sa' ga-jñee'. Jee' ja- ga-dsaa' juu' kiyh'. ³⁷ Ma-ngëë' he' ja', jii- he- ga-sooh' censo, ya-hëë' Juda dsa- galileo. Lä-ja- jwëë' dsa- ga-jøøh' hi- he' hi' ja' ba' lä-ja- ga-juuy' hi' lä-jëë' dsa- kyaay' ga-sa' ga-jñee' ka-läh'. ³⁸ He-ja- jwëëhn' hnäh' tøø' dsa- na', wa'lla-näay' kiyh'. Cher'mah' nuuh' he' kye' na', la' huu-dsë' kih' dsa- ta-jmah', o cher'mah' hñii' bih' jmee' lä-na', laa' ba' juu' na-. ³⁹ Pero cher'mah' la' kih' Dio juu' he' kway- na', sa- lä-këh' hnäh' jmi' hëeh' hnäh'. Leeh' hnäh', le'

ga che ulla dsëeh hnäh kih Dio —ga jah Gamaliel siiyh dsa ta he'.

40 Ga heeh ba dsa ta he juu he ga hlëeh Gamaliel ja. Ja ga ga tëey ka lah apostole he, ga kway kih hi ga juuyh kih mah mo so hlëeh gyih kih Jesús. Ja ga ga tøy. 41 Ma ga hwëe apostole cha nê dsa ta he, ma chaq bih llu. Jëe ba dsëy kih he ga kwa Dio jwë he ga jëy wii kwaat kih Jesús. 42 Lã jë jmi ba sa ma tøy mi tëey dsa hi kway juu kih Jesús hi jäh laa Cristo. Lã ja ma jmeey hoo na hi kih gwah hi cha neh kih dsa ka lah.

6

Ga hñay gyë dsa hi jmeey be kih apostole

1 Jmi ja ga la jwëe ga hi ga heeh kih Jesús. Ma ja ga soo juu jee ti llooyh he kuh dsa koo jmi koo jmi. Ga la hnee hi ma hlëeh griego kyaah hi ma hlëeh hebreo, kih he sa na kah kwee wii he ga hyoh dsa mē hñi hi hlëeh griego la koh te he ga hyoh hi ma hlëeh hebreo. 2 He ja la jëe gya tuu apostole he ga jöy la jëe hi ma heeh juu kih Dio mah ga taayh juu, ga jäh:

—Sa sooh kyaah jnaäh he ta jnaäh kwa jnaäh juu kih Dio mah ti llooh jnaäh he kuh dsa. 3 He ja jwëhn hnäh öhn, llee hnäh gyë dsa hi hi juu kih jmeey he llu jmah, dsa hi ngëe hi ma hyoh cha miih be kih Jmi lle Na jngii. Hi he ba dsa he goo ta la. 4 Jnaäh ga nөө ba jnaäh ngii jnaäh kih Dio hi kwa jnaäh juu kiyh ka lah.

5 Ga ja ba kwee juu kih ga la jëe dsa he. He ja ga hñay Esteban hi ma dsoo dsë cha miih kih Dio hi ma kyey cha miih be kih Jmi lle Na jngii. Hi ga hñay Felipe kyaah Prócoro, kyaah Nicanor, kyaah Timón, kyaah Parmeno, kyaah Nicolá dsa chaq Antioquía. Nicolá he sa ma laay judiu pero ga ngëey hñii mah leey koo ba kyaah. 6 Lã jëe hi he, na jây apostole. Hi la chah ja ga kye apostole goo nê kiyh, ga ngiiy kih Dio mah hây.

7 Lã ja ga na jwë kiyh he kway cha ga miih juu kih Dio. Hi ga la jwëe ga dsa hi ga heeh jee jwi Jerusalem hi jwëe hi ma la jmi dsa ga la dsoo dsëy juu kih Dio.

Ga saayh Esteban

8 Peer jnaah llu dsë Esteban hi kyaah be kih Dio ga jmeey cha miih he juh gaa jee jwi ja. 9 Koo gwah mah jee dsa nêe judiu, jee ja ma tãah koo naa dsa hi chee Libertadores. Hi ma tãah hi ya naa jwi Cirene kyaah jwi

Aleandría hi la kye hi chaq hwa Cilicia hi Asia. Hi he na ga la hnee kyaah Esteban. 10 Pero sa ga liyh kyaah Esteban, kih he ma hlëeyh kyaah cha miih hu dsë llu hi ma hlëeyh la koo kwa Jmi lle Na jngii. 11 Ma sa ga lih dsa he, he ja ga laay dsa hi ga jmeey juu ta juu:

—Ma nuu jnaäh ma mi kwah Esteban Moisé hi ma mi kway Dio ka lah.

12 Lã jwë ja, ga tooyh je dsë hi chaq Jerusalem ja, la kye kih dsa gyuh kyaah ta jwöh kyaah ley. He ja, la chah ja ga naay na chaayh Esteban mah na jây nê ta. 13 Hi ga kyaay dsa hi ga jmeey juu ta juu nê ta ja. Hi he na ga jah:

—Dsa nuu la sa tuy mi kwayh gwah na jngii na hi mi kwayh ley ka lah. 14 Ma nuu jnaäh ma jäh, Jesús dsa Nazaret heey jee la jnan, hi mi siiy la jë la nөө jnan he ga la Moisé.

15 Ma ga jëe la jëe dsa ta hi ma tãah nê ta ja, jee cheh Esteban, ga jëy nêy, la la koh nê ja angel.

7

Ga kwa Esteban ju dsoo kih

1 He ja ga jah jmi dsa jööh he siiyh:

—Che dsoo juu he hñi dsa kyaah?

2 Hi ga jah Esteban:

—Dsa nuu öhn, dsa ma kaah kyaah, nuu da hnäh. Dio hi gya gyuh ga mi jnaay hñiiy kih tãe jnan Abraham la ma ga gyay hwa Mesopotamia, ja ga dsooy ta Haran. 3 He ja ga jah Dio siih Abraham: “Ya hëe gooh, wa ja ba hi chaq kyah mah gwa ta hwa he kwëehn hne.” 4 Ja ga ya hëe Abraham hwa jee ma tãah dsa caldeo, ngooy na gyay hwa Haran. Ma ngëe ma juu jmi Abraham, ja ga chee Dio Abraham ta hwa la, jee tööh jne na. 5 Pero sa ga kwa Dio he la juu he ma hyoh Abraham, ni jee ma jmeey hne kiyh sa ga hyoyh. Hwa la ga bäh Dio hñii ma kwëeyh Abraham kyaah la jëe dsa kyaay hi ja ga la chaq. Pero sa ga ma chaq jooy ma ja. 6 Ga jah Dio siih Abraham: “Dsa kyaah hi ja ga la chaq, dsa naay dsa taayh jyoh hwa goo dsa hi chaq uu. Jee ja jmaah dsih ta la tē dsë hi jmeeh dsih la jiih tē kye hña loo ji ñe. 7 Pero ma ra he la ba jna ta kih hi jmeeh dsa kyaah. Ma ngëe he ja, hwëe dsa kyaah hwa Egipto, ya hnäyhn jna jee la.” 8 Ja ga ga jmeey Dio hmooh kyaah Abraham, ga jmeey mada he uu jmi ngo kiyh. Ma ngëe he ja, ga la chaq Isaac joo Abraham. Ma ga hya Isaac jna jmi, ga wih jmi ngo kiyh. Hi la ja ga jmeey Isaac kih jooy

Jacob, hi⁺ ja⁻ba⁻ lä⁻ja⁻ ga⁻jmee⁺ Jacob kih⁺ lä⁻jëë⁺ gya⁻tuu⁺ jooy⁺ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jnän⁻.

⁹ Hi⁺ lä⁻jëë⁺ jooy⁺ Jacob he⁻ ga⁻lä⁻wii⁻ dsëy⁺ kyaah⁺ José øøyh⁻. Ga⁻hnëëy⁺ José kih⁺ dsa⁻ hi⁺ ga⁻nää⁺ ta⁻ Egipto, mah⁺ dsa⁻jmeey⁺ ta⁻ lä⁻jmiü⁺ lä⁻je⁻. Pero Dio sa⁻ ga⁻tu⁺ kiyh⁺,
¹⁰ ga⁻lääy⁺ José kih⁺ lä⁻jë⁻ nëë⁻ he⁻ wii⁻ he⁻ ma⁻ jëëy⁻, hi⁺ ga⁻kwëëyh⁻ cha⁻miih⁻ huü⁻ dsë⁻ llu⁺ hi⁺ ga⁻jmeey⁺ ga⁻jäy⁻ llu⁺ cha⁻në⁻ Faraón, rey kyaä⁺ dsa⁻ Egipto. He⁻ ja⁻ ga⁻tih⁻ dsë⁻ rey he⁻, ga⁻tooyh⁻ goo⁻ José he⁻ ga⁻jmeey⁺ hih⁻ kih⁺ lä⁻jëë⁻ dsa⁻ Egipto hi⁺ lä⁻kye⁻ ta⁻ he⁻ cha⁻ cha⁻neh⁻ kih⁺ rey he⁻, ga⁻he⁻ gooy⁻.

¹¹ Pero ma⁻ngëë⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻jëë⁻ dsa⁻ hoo⁻ lä⁻kaa⁻ hwa⁻ Egipto hi⁺ lä⁻ja⁻ lä⁻ ga⁻të⁻ Canaán la⁻ ka⁻läh⁻. Cha⁻miih⁻ wii⁻ ga⁻jëëy⁻, kih⁺ he⁻ sa⁻ ga⁻nää⁺ dsa⁻ ma⁻ kuh⁻ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jnän⁻.
¹² Lä⁻ ma⁻ ga⁻nuu⁺ Jacob he⁻ ma⁻ hniü⁻ dsa⁻ trigo hwa⁻ Egipto, ga⁻cheey⁺ jooy⁺ ta⁻ Egipto ja⁻. He⁻ ja⁻ la⁻ to⁻në⁻ he⁻ na⁻nää⁺ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jnän⁻ jee⁻ ja⁻.
¹³ Lä⁻ ma⁻ ga⁻të⁻ to⁻ jiih⁻ he⁻ na⁻nääy⁻ ta⁻ Egipto ja⁻, ja⁻ ga⁻ mi⁻ jnää⁺ José hniü⁻ he⁻ laay⁺ øøyh⁻ dsa⁻ he⁻. Lä⁻ jwë⁻ ja⁻ ga⁻ lä⁻kyuu⁻ Faraón lä⁻ jëë⁻ dsa⁻ kyaä⁺ José.
¹⁴ Hi⁺ ga⁻cheë⁻ José juu⁺ he⁻ dsa⁻nää⁺ lä⁻jëë⁻ hi⁺ chaa⁻ kiyh⁺ kyaah⁺ jmiüy⁻ Jacob ta⁻ Egipto. Koo⁻ nää⁺ dsa⁻ he⁻ teë⁻ to⁻ lo⁻gyaa⁻ dsë⁻ gyii⁻ hñaa⁻.
¹⁵ He⁻ ja⁻ ngoo⁻ Jacob ta⁻ Egipto. Jee⁻ ja⁻ ga⁻lloo⁻ jmiü⁻ ga⁻juuy⁻ hi⁺ lä⁻ja⁻ ga⁻juu⁻ lä⁻jëë⁻ jooy⁻.
¹⁶ Jee⁻ lä⁻jëë⁻ hi⁺ he⁻ na⁻haay⁻ ta⁻ hwa⁻ Siquem, koo⁻ jwi⁻ hwa⁻ jee⁻ ga⁻la⁻ Abraham kih⁺ jooy⁻ Hemor lä⁻ kyeë⁻ mah⁺ haay⁻ hñiü⁻ kyaay⁻.

¹⁷ Lä⁻ ma⁻ ngoo⁻ ga⁻dsëë⁻ jmiü⁻ he⁻ ga⁻bääh⁻ Dio hñiü⁻ kyaah⁺ Abraham, ga⁻lä⁻ jwëë⁻ jwërte⁻ dsa⁻ kyaay⁺ hwa⁻ Egipto ja⁻.
¹⁸ Jmiü⁻ ja⁻ ya⁻ hëë⁻ jñah⁻ rey hwa⁻ Egipto hi⁺ sa⁻ dsooh⁻ dsë⁻ kih⁺ José.
¹⁹ Rey he⁻ ma⁻ kyuyh⁻ ha⁻ lä⁻ ma⁻ jmeey⁺ kih⁺ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jnän⁻, ga⁻jmeeyh⁻ dsa⁻ jnän⁻ cha⁻miih⁻. Lä⁻ jiih⁻ ga⁻jmeey⁺ hih⁻ he⁻ juu⁻ lä⁻jëë⁻ gyuu⁻ hñuu⁻ kyaay⁺ mah⁺ mo⁻so⁻ lä⁻ jwëë⁻ gyih⁻.
²⁰ Jmiü⁻ ja⁻ ga⁻ lä⁻ chaa⁻ Moisé. Cha⁻miih⁻ ga⁻tih⁻ dsë⁻ Dio gyuu⁻ Moisé he⁻. Uu⁻ sih⁻ ba⁻ ga⁻lih⁻ cho⁻jmiüy⁻ ga⁻hmääy⁻ gyuu⁻ he⁻ cha⁻neh⁻ kiyh⁺.
²¹ Ja⁻ ga⁻ llëey⁻ ka⁻hne⁻ jee⁻ ma⁻ hiü⁻ goo⁻ juuy⁻. Pero ma⁻ ga⁻jëë⁻ jo⁻ miü⁻ rey gyuu⁻ he⁻, ga⁻tëëy⁻ hi⁺ ga⁻mi⁻ kwaay⁻ lä⁻ koo⁻ jooy⁻ ba⁻.
²² Jee⁻ ja⁻ ga⁻lä⁻ tëë⁻ Moisé lä⁻ jë⁻ he⁻ ma⁻ kyuu⁻ dsa⁻ Egipto. Lä⁻ jë⁻ juu⁻ kiyh⁺ ma⁻ la⁻ kyaah⁺ be⁻ hi⁺ lä⁻ jë⁻ ta⁻ kiyh⁺ ma⁻ go⁻ hñi⁻ lu⁻.

²³ Ma⁻ ga⁻hya⁻ Moisé to⁻loo⁻ jii⁻ ñe⁻, ja⁻ dsëy⁻ dsa⁻ jëëy⁻ dsa⁻ Israel dsa⁻ gooy⁻.
²⁴ Ma⁻ ga⁻lloo⁻ jee⁻ tääh⁻ dsa⁻ Israel he⁻, ga⁻jëëy⁻ dsa⁻ Egipto ma⁻ kway⁻ kih⁺ jaa⁻ dsa⁻ Israel. Lä⁻ chah⁻ ja⁻ ga⁻lääy⁻ øøyh⁻ he⁻ mah⁺ ga⁻jngüyh⁻ kih⁺ dsa⁻ Egipto.
²⁵ Na⁻ ba⁻ lä⁻ngëë⁻ dsa⁻ goon⁻, Dio lääy⁻ ta⁻ la⁻ ki⁻ jnä⁻ ba⁻, laä⁻ Moisé. Pero sa⁻ ga⁻tah⁻ dsë⁻ øøyh⁻

he⁻ ja⁻.
²⁶ Ma⁻ ga⁻jnä⁻ jyoh⁻ jmiü⁻, ga⁻jëë⁻ Moisé uu⁻ dsa⁻ gooy⁻ hi⁺ ma⁻ tääh⁻ teë⁻. Ma⁻ hnøø⁻ Moisé ma⁻ llaä⁻ hniü⁻, he⁻ ja⁻ ga⁻jäyh⁻: “¿He⁻ la⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ lä⁻ na⁻? ¿Ja⁻ øøh⁻ ba⁻ hnäh⁻ na⁻, mah⁺ tääh⁻ hnäh⁻ teëh⁻?”
²⁷ Dsa⁻ hi⁺ ma⁻ kwa⁻ kih⁺ dsa⁻ kyaayh⁻ he⁻ ga⁻hløøyh⁻ kih⁺ Moisé mah⁺ ga⁻siyh⁻: “Sa⁻ chaa⁻ hi⁺ ma⁻ hñaa⁻ hne⁻ mah⁺ jmääh⁻ hñaa⁻ dsa⁻ ta⁻, jmääh⁻ hñaa⁻ jwëë⁻ he⁻ llah⁻ ta⁻ kyaä⁺ jnääh⁻.
²⁸ ¿Che⁻ hnooh⁻ jngëëh⁻ jnä⁻ lä⁻ ga⁻jngëëh⁻ dsa⁻ Egipto lloo⁻?”
²⁹ Ma⁻ ga⁻nuu⁺ Moisé juu⁺ ja⁻ ga⁻kyuy⁻, na⁻gyay⁻ ta⁻ hwa⁻ Madián, laay⁺ jaa⁻ dsa⁻ chaa⁻ uu⁻ ba⁻. Jee⁻ ja⁻ ga⁻lä⁻ chaa⁻ uu⁻ jooy⁻.

³⁰ Ma⁻ngëë⁻ to⁻loo⁻ jii⁻ ñe⁻ gya⁻ Moisé hwa⁻ kiü⁻ ja⁻, ma⁻ ga⁻lä⁻ jnääh⁻ jaa⁻ ángel ta⁻ cha⁻nëy⁻ jee⁻ ma⁻ koo⁻ koo⁻ chaah⁻ tooy⁻ në⁻ moh⁻ Sinai.
³¹ Peer⁻ ga⁻lä⁻ dsaa⁻ dsë⁻ Moisé ma⁻ ga⁻jëëy⁻ he⁻ ja⁻ mah⁺ ngooy⁻ na⁻jëëy⁻ chuh⁻. Ja⁻ ga⁻lloo⁻ chuh⁻ ga⁻nuuy⁻ ga⁻hlëéh⁻ Dio kyaayh⁻:
³² “Jnä⁻ laan⁻ Dio kyaä⁺ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ kyaah⁺. Laan⁻ Dio kyaä⁺ Abraham, laan⁻ Dio kyaä⁺ Isaac, hi⁺ Dio kyaä⁺ Jacob.”
Peer⁻ ga⁻jlää⁻ Moisé kih⁺ he⁻ goyh⁻, mo⁻so⁻ ga⁻tuü⁻ dsëy⁻ ma⁻ jëëy⁻.
³³ He⁻ ja⁻ ga⁻jäh⁻ Dio siyh⁻: “Jñuu⁻ loo⁻ he⁻ hä⁻ tüih⁻ na⁻. Jëéh⁻, jee⁻ cheh⁻ na⁻, la⁻ na⁻ jngii⁻.
³⁴ Man⁻ kwee⁻ jëë⁻ wii⁻ dsa⁻ kyaan⁻ hi⁺ tääh⁻ hwa⁻ Egipto. Ma⁻nuun⁻ ki⁻hooyh⁻, he⁻ ja⁻ ma⁻ jñaan⁻ mah⁺ lää⁻ jnih⁻. Na⁻ na⁻, ña⁻ kyaah⁺ jnä⁻ mah⁺ cheen⁻ hne⁻ ta⁻ Egipto”, ga⁻jäh⁻ Dio.

³⁵ Hlëéh⁻ ga⁻ Esteban kyaayh⁻:
—Dsooh⁻ ba⁻ hoh⁻ hnäh⁻ ha⁻ lä⁻ ga⁻jäh⁻ dsa⁻ goo⁻ jne⁻ hi⁺ ga⁻jmeë⁺ hñaa⁻ dsë⁻ kih⁺ Moisé jää⁻, hi⁺ ga⁻jäh⁻: “Sa⁻ chaa⁻ hi⁺ ma⁻ hñaa⁻ hne⁻ mah⁺ jmääh⁻ hñaa⁻ dsa⁻ ta⁻, jmääh⁻ hñaa⁻ jwëë⁻ he⁻ llah⁻ ta⁻ kyaä⁺ jnääh⁻.”
He⁻ ba⁻ Moisé hi⁺ sa⁻ ga⁻tääh⁻ dsa⁻ goo⁻ jne⁻ ta⁻, ga⁻cheë⁻ Dio laay⁺ jaa⁻ dsa⁻ ta⁻ hi⁺ laay⁺ jaa⁻ hi⁺ lää⁻ dsa⁻. Juu⁻ la⁻ ga⁻ngëë⁻ ángel kih⁺ Moisé, lä⁻ ma⁻ ga⁻lä⁻ jnääh⁻ jee⁻ ma⁻ koo⁻ chaah⁻ tooy⁻ ja⁻.
³⁶ Moisé he⁻ ga⁻hwëëy⁻ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jnän⁻ hi⁺ ma⁻ tääh⁻ Egipto, ga⁻jmeey⁺ cha⁻miih⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻ jee⁻ ja⁻ hi⁺ lä⁻ja⁻ ga⁻jmeey⁺ jee⁻ jmi⁻ ñeeh⁻ gyuu⁻, hi⁺ lä⁻kaa⁻ hwa⁻ kiü⁻ jee⁻ ga⁻ngëëy⁻ ka⁻läh⁻, lä⁻ jiih⁻ ga⁻të⁻ to⁻loo⁻ jii⁻ ñe⁻.
³⁷ Moisé he⁻ ga⁻jäh⁻ siyh⁻ dsa⁻ Israel: “Dio jmeey⁻ ya⁻ hëë⁻ jee⁻ kyah⁻ hnäh⁻ jaa⁻ hi⁺ ngëë⁻ juu⁻ lä⁻ koo⁻ jmeë⁻ jnä⁻. Kih⁺ hi⁺ he⁻ ba⁻ nuuh⁻ hnäh⁻”, ga⁻jäyh⁻.
³⁸ Moisé hi⁺ ma⁻ hää⁻ jee⁻ kih⁺ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jnän⁻ hwa⁻ kiü⁻ ja⁻, he⁻ ba⁻ hi⁺ ga⁻hlëéh⁻ kyaah⁺ ángel moh⁻ Sinai, hi⁺ he⁻ na⁻ ga⁻hyoh⁻ juu⁻ mah⁺ ngëëy⁻ jnän⁻ he⁻ jmeë⁻ chaa⁻ jne⁻ kih⁺ Dio.

³⁹ Pero dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jnän⁻ sa⁻ ga⁻hiü⁻ ma⁻ nuuy⁻ kih⁺ Moisé, ni⁻ lä⁻ja⁻ sa⁻ ga⁻taayh⁻ ta⁻, ma⁻ hnøøy⁻ ma⁻ dsa⁻nääy⁻ ka⁻läh⁻ ta⁻ Egipto.
⁴⁰ He⁻ ja⁻ ga⁻jäh⁻ dsa⁻ he⁻ siih⁻ Aarón: “Jmääh⁻ jaa⁻ dio hi⁺ noo⁻ në⁻ jnän⁻, jëéh⁻ sa⁻ ñe⁻ jne⁻ hee⁻ na⁻ ma⁻ la⁻ kih⁺ Moisé hi⁺ ga⁻hwëë⁻

jne' hwa' Egipto." 41 He-ja- ga-jmää' dsa- ja- gyuu' kya'. Ma' ga-laa' kya' he', ga-jngëeyh' jah' mah' ga'llay' cha-në' kya' hi- ga-jmäy' dio. Peer- ga-lä'chaa' llu' lä-jëë' dsa- he' kih' ta- he- ga-jmeey' kyaah' gooy'. 42 He-ja- ga-lä'øø' Dio kih' dsa- he', ga-kway' jwë' mah' jmeey' juuh- kih' nuu' hi- hëë' gyuuh'. Lä-ja- na-sii' jee' lle' juu' he- ga-hlëeh' hi- ga-ngëë' juu' kih' Dio. Lä-la- ga-jäh' Dio:

Hnäh' dsa- Israel, ja- he' jnä' ga-kwëeh' jah', ni- ja- ki- jnä' he- ga-jëeh' hnäh' jah' ta-ko'-jiuh' ga-taah' hnäh' to'loo' ji-ñe- hwa' kii' ja-.

43 Lla- he- ma' jmeeh' hnäh' lä-ja- kin-, ga-kyeh- hnäh' na'hyoo' kih' Moloc lä-kaa- jee' ya-nääh' hnäh', hi- lä-ja- ga-jmeeh' hnäh' kih' nuu' kyaä' dio Refän.

Ga-jmeeh' hnäh' juuh- kih' dio hi- na-laa- kaaah' hnäh' ba'.

He-ja- hwëen' hnäh' jee' na-, mah' cheen- hnäh' ta- oo' ga-miih- kih' Babilonia, ga-jäh' Dio.

44 Pero ma' cha- ba' gwah- kih' dsa- ma-gyuh- jnän', jee' ma' tääh' hwa' kii- ja-. Gwah' ja- ma' la- lä-koø- ga-mi-jnäa- Dio kih' Moisé gyuuh' moh'. He-ja- ba' ja- ga-jmeey' dsa- ma-gyuh- jnän' koø- gwah' kyaah' loo' jah' he- ma' chee- tabernáculo. Neh- ja- ma' tääh' kuuy' he- ma' na-sii- hmooh' kih' Dio. 45 Lä- ma-kye- ba' dsa- tabernáculo ja-, ma' ga-løø' Josué ga-noo- në' lla- Moisé. Jmi' ja- ga-hwëë' Dio dsa- hi- chaah- hi- ma' tääh' hwa' jee' tøøhn' la- mah' ga-taah' dsa- ma-gyuh- jnän' kyaah' Josué. Hi- lä- ma-høøy' ja- ba' tabernáculo ja-, lä-jiuh' ga-gya- David. 46 Dio ga-mi-jää' David cha-miih-, he-ja- ga-chuu' David kyaayh' mah' kway' jwë' le' koø- hne' jee' gya- Dio, he' ba' hi- laä' Dio kyaä' Jacob. 47 Pero Salomón jo-ñuuh' bih' hi- ga-jmee- hne' ja-.

48 Pero Dio Jøøh' jnän' sa- gyay' gwah- he- na-la- kyaah' goo- dsa-. Ja- ba' lä-ja- ga-jäh' hi- ga-ngëë' juu' kih' Dio:

49 Gyuuh' ba' la' høøn' jee' jmeen- hih', hwa' la-, la' jee' chihh' tiin' ba'.

¿Ha- lä-ja- he- jmeeh' hnäh' hne' kin-? ga-jäh' Dsa-jøøh' jnän'.

¿Che' laah' hnäh' hnøø' jee' tæehn' dsën-? 50 ¿Ja' kyaah' goon- ga-jmeen' lä-jë- he- la-? ga-jäh' Dio.

51 He- ba' che- chaah- hnäh' —ga-jäh' Esteban —. ¿He-la' sa- hii- lä-ngëeh' hnäh'? Lä-jë- jiuh- kwah- hnäh' jmi' kyaah' Jmi-llë' Na-jngii'. Jmeeh- hnäh' ja- ba' lä-koø- ga-jmee' dsa- ma-gyuh- jnän'. 52 Dsa- ma-gyuh- jnän', lä-hii-në' ba' ga-jmeeyh- dsa- hi- ga-ngëë' juu' kih' Dio. Hi- ga-jngëeyh' ko'llaa' hi- ga-hlëeh' he- ja- ga-ja- hi- lluu' go- te-. Hi- ma' ja' hi- lluu'

he', ga-jmeeh' hnäh' hi- ga-jngëeh' hnäh' ka-läh'. 53 Ma-nuuh- ba' hnäh' ha- lä-la' ley kih' Dio, he- ga-ngëë' ängel kih' Moisé, mah' sa- ga-mi-teh' hnäh'.

Ga-jngëeyh' Esteban

54 Lä- ma' ga-nuu' dsa- he' he- ga-hlëeh' Esteban lä-ja-, ga-lä-leey' ngaayh', lä-jiuh' ga-juuy' cha-jay, kih' he- ga-ya-jëë' dsëy' kyaayh'. 55 Pero Esteban ma' kye- cha-miih- be' kih' Jmi-llë' Na-jngii'. Ga-chooyh' nëy' ta- gyuuh', ga-jëëy' ga-tah' jmëë' jee' gya- Dio hi- ga-jëey' Jesús cheh' jwoo' ra-lluu' kih' Dio. 56 He-ja- ga-jäyh':

—Jëë- da' hnäh', hi- jnä' jëen' gyuuh' na-hña- lä-jëë-, jëen- Hi- ga-lëë-ngo' cheyh' jwoo' ra-lluu' kih' Dio.

57 Ma' ga-nuu' dsa- he' juu' ja-, ga-jney' to-gway, ga-ta' ga-hooyh' ki-gaa', koø- mii' ba' ga-jmeey' ga-saayh' Esteban. 58 Ga-sëeyh- lä- ga-të- chuuh' jwii- ja-. Hi- lä-jëë- hi- ga-hnii' kiyh' ga-leey' hmiih- he- ma' na-läay- mah' ga-høø' ja- chih- hi- ma-chee- Saulo. Mah' ga-løøy' tey- kuuy' kih' Esteban. 59 Ta-ko'-jiuh' te- dsa- kuuy' kiyh', ga-hlëeh' Esteban kyaah' Dio, ga-jäyh':

—Jesús Dsa-jøøh' kyaan-, heeh' jmi-llë' kin-.

60 Ga-juuyh' jnëy' mah' ga-hlëeyh' koø- ki-gaa':

—Dio kyaan-, ta- jmee- kwaat- kih' he- hliih' he- jmee' dsa- kin-.

Ma-la- ma-hlëeyh' lä-ja-, ga-juuy'.

8

1 Ga-hiih- ba' dsë' Saulo he- ga-juu' Esteban.

Ja- ba' jmi' ja-, ga-lä-cha- koø- hnii- juuh- kyaah' lä-jëë' dsa- hi- ga-heeh- juu' kih' Jesús jwii' Jerusalén. Lä-jëë' dsa- he' ga-sa' ga-jñee', ga-näay' ta- Judea hi- ta- Samária ka-läh'. Ma-la- apóstole ba' ga-jä' Jerusalén ja-.

Ga-jmeeh' Saulo dsa- hi- ga-heeh- juu' kih' Jesús

2 Ko'llaa' dsa- hi- mi-te' kyaah' Dio, ga-jäy' Esteban mah' na'haay' hi- ga-hooh' jwërte- dsa- he' kiyh'. 3 Ga-løø' Saulo jmeeyh- lä-jëë- hi- ma-heeh- kih' Jesús. Ma' dsa-hey' lä-koø- lä-koø- hne' kih' dsa-. He- wii' ba' ma' dsa-hwëëy' dsa-më' dsa-ñuuh- ma' dsa-jäy' neh-ñe'.

Dsa- hi- ma' cha- Samária ga-heeh- ju'hmëë' kih' Jesús

4 Lä-jëë- dsa- hi-h' ga-sa' ga-jñee' he', ga-nää' bih' hlëeyh' dsa- ju'hmëë' kih' Jesús lä-kaa- jee' ga-näay'. 5 Ngoo' Felipe ta- jwii- Samária na'kway' juu' kih' Jesucristo jee' ja-. 6 Jwëë' dsa- ga-taah- nuu- lä-kaa- tuh-dsë' juu' he- ma' kwa- Felipe, lä- ma' ga-jëey' cha-miih- he- juh-gaa- he- ma' jmeey'. 7 Lä-jëë- jmi-llë' hliih' hi- ma-tääh'

tuh-dsē' dsa- ga-hwēē- hooyh- kī-gaa-. Hi- jwēē' dsa- hī- sa- liih- goo- tii' ga-hlaa' hi- lā-jēē- hī- jluuh- ga-jā' kih'. ⁸ Peer- ga-lā-čaa- llu', dsa- hī- ma- čaa- jee- jwii- jā-.

⁹ Ja-ba' jee- jwii- ja-, ma' gya' jaa- dsa- chee- Simón hī- ma- tēē- jī-nah'. Ma' mi-gaay- dsa- hī- čaa- jee- ja- hi- ma' jmāy- hñiiy' jōōh'. ¹⁰ Lā-jōh' lā-māh' ma' tih- dsē' lā-koh' ma' nuuy- juu' kih' dsa- he', ma' jāyh':

—Dsa-nūuh- la- ba' kye- cha-miih- be' kih' Dio.

¹¹ Ma' jmee- dsa- he' kihy', jēēh' ma-lā-hii' mi-gaay- dsa- kyaah' jī-nah' he' ma' jmeey' jā-. ¹² Pero ma' ga-kwa' Felipe ju'hmēē' lā-koo- jāā- Dio dsa- lā-hih- kih' hī- ha- lā- la' kih' Jesucristo, ko-llaā' dsa- he' ga-lā-dsoo' dsē' mah' ga-saa- jmii- dsa-mē' dsa-nūuh-. ¹³ Hi-lā-kye- hñii' Simón hī- ma' tēē- he', ga-lā-dsoo' dsēy' hī- ga-saay- jmii- mah' ga-lōoy' jmeey' ko-jōh' kyaah' Felipe. Ma' dsaa- jwēte dsēy' ma' jēēy- lā-jē- he- juh-gaa- he- ma' jmee- Felipe.

¹⁴ Hi- ga-nuu' apóstole hī- ga-jā- Jerusalén he- ma- heeh- dsa- čaa- Samária juu' kih' Dio. Ma' ga-nuuy' ja-, ga-čheey' Pee' kyaah' Jwaa- ta- jā-. ¹⁵ Lā- ma' ga-lla-nāy' jee- jā-, ga-ngiiy' kih' lā-jēē- dsa- hī- ma- heeh- juu' kih' Dio mah' hyoyh' Jmi-llē' Na-jngii'. ¹⁶ Jēēh', nī- jaa- hī- he' sa- ga- ma-hyoyh- Jmi-llē' Na-jngii', koo- ma-na-saay- jmii- lā-hih- kih' Jesús ba'. ¹⁷ He-ja- ga-kye- Pee' kyaah' Jwaa- goo- nē- kih' oōh' jne' he'. Lā-čah' ja- ga-tēēy' Jmi-llē' Na-jngii'.

¹⁸ Ma' ga-jēē' Simón koo- ga-kye- ba' apóstole goo- nē- kih' oōh' jne', he- ga-tēēy' Jmi-llē' Na-jngii', he-ja- ga-jiih' Simón hī- ma' tēē- he' kuu' kih' apóstol, ¹⁹ ga-jāyh' siiyh':

—Hñii' kin- heh' be' na- mah' lā-jēē- dsa- hī- kyen' goon- nē- kih', tēē' Jmi-llē' Na-jngii'.

²⁰ He-ja- ga-jāh' Pee' siiyh' Simón:

—Wa' hee' hne- kyaah' kuu' kyah' na-, lā-llu' he- ma' jmeeh' hu' dsē- lah' he- la' kwa- Dio. ²¹ Ni- miih- sa- ga-tēēh' taah' hñaaah' kyaah' ta- la-. Jēēh', sa- hii' koo- ba' hu' dsē- kyah' kyaah' Dio. ²² Wa' lā-dsaa- hoh' kih' he- hñiih' kyah' na- hī- ngii' kyah' kih' Dio ha- ga- che- che' ba' Dio hu' dsē- hñiih' he- ma' jmeeh' na-. ²³ Man' kyah'. Ma-ra' mi' dsiih' llih' laah' hne-, na- hñuuh' ga- hne- kyaah' he- hñiih' na- —ga-jāh' Pee'.

²⁴ He-ja- ga-jāh' Simón hī- ma' tēē- he' siiyh' Pee' kyaah' Jwaa-:

—Ngii' hnāh' kih' Dio mah' mo-so- jā- he- hñiih' he- ma-jāh' na- nē- kin'.

²⁵ Ma-ngēē' ma' jmee- apóstole he' ju'dsoo' hī- ma' kway- juu' kih' Dio, ga-nāy- ta- Jerusalén. Lā-jē- jwii- mäh- he- na- hee-

hwa- Samária, he- nōō' ča'jwē' jee' ga-nāy- jā-, ga-hlēēyh' dsa- ju'hmēē' kih' Jesús.

Ga-hlēēh' Felipe jaa- dsa-jōōh' hī- ma- čaa- Etiopia

²⁶ Jaa- ángel kyaa' Dio ga-hlēēh' kyaah' Felipe, ga-jāyh':

—Gwa- ta- kye', jwē' he- go-hii' Jerusalén he- dsoo- ta- Gaza, ja-ba' jwē' he- dsa-ngēē' ta- hwa' kii'.

²⁷ He-ja- ya-hēē' Felipe ngoo'. Ča'jwē' jee' ngooy' ja-, ga-jeey' jaa- dsa-gyuh' hī- ma- čaa- Etiopia. Hī- he' laa' ta' juuh-, hōoy' kuu' kih' nē'ta' kih' reina Candace hī- čaa- Etiopia. Dsa- he' hāā' jwē' ngaah' he- nēey' Jerusalén na' jmeey' juuh- kih' Dio. ²⁸ Jee' gyay' nez' carret kiyh', ma' hēy- juu' he- ga-sii' Isaia hī- ga-ngēē' juu' kih' Dio llo'joo'. ²⁹ He-ja- ga-jāh' Jmi-llē' kih' Dio siiyh' Felipe:

—Gwa-, čuh- koo' carret kiyh'.

³⁰ He-ja- ngoo' Felipe ko-čih' ta- koo' carret ja-. Ma' ga-nuuy' hē- dsa- he' juu' he- ga-sii' Isaia hī- ga-ngēē' juu' kih' Dio, he-ja- ga-ngiiy' juu' kih' dsa- he':

—Čhe' ngēēh' he- hēh- na? —ga-jāh' Felipe.

³¹ He-ja- ga-jāh' dsa- he':

—Čha- lā- lā-ngēēn' cher'mah' sa- čaa- jaa- hī- jii' juu' la'?

He-ja- ga-tēēyh' Felipe, ga-llaay' koo' kihy' neh' carret ja-.

³² Ma' hē- dsa- he' jee' na-sii- lā-la-: Na-jāā- dsih' lā-koh' dsa-jāā- dsa- jaa- borrego jee' jngēēyh', lā-koo- jaa- borrego hī- sa- hooch- ma' jāā- dsih' jee' tūy' jūu',

ja-ba' lā-ja- sa- ga-nāy' hooy' nī- miih-.

³³ Lā- tē- dsē' dsa- ga-jmeeh- dsih', sa- ga-nōō' ta' kihy' lā-koo- lle' kih'.

Čha- ta- jā- joo' siiyh' mah' hlēēh' dsa- kihy'?

³⁴ He-ja- ga-ngii' dsa- he' juu' kih' Felipe:

—Ta' jmee- hñaa- hoh', čiih' jnā-, čhii' kih' hlēēh' hī- ga-ngēē' juu' kih' Dio la-, che' kihy' hñiiy' o che' kih' hī- jñah'?

³⁵ He-ja- ga-lōō' Felipe mi-jnāā- he- hnōō' jāh' juu' ja-, ga-hlēēyh' ju'hmēē' kih' Jesús. ³⁶ Jee' ga-nāy' ča'jwē' ja- ga-tēēy' jee' hla- jmii-, he-ja- ga-jāh' dsa- he':

—Hee- jmii- hla- la-, čhe' sa- le' saan- jmii- jee' la'?

³⁷ Mah' ga-jāh' Felipe:

—Cher'mah' jmeeh- dsoo- lā-kaa- tuh-hoh', le' ba'.

Hi- ga-jāh' dsa- he':

—Jmee- ba' jnā- dsoo-, Jesucristo laa' joo' Dio.

³⁸ Hi- ga-jmee' dsa- he' mada- dsa-siih' carret ja-. Ga-jñay' neh- carret mah' ga-nāy' lā-uu' ča'jmii-. Jee' ja- ga-čaa- Felipe jmii- dsa- he'. ³⁹ Lā- ma' ga-hwēēy-

cha'jmii- ja-, ni+ sa+ liih- gyih+ ga-jøø+
 Jmi-llē+ kih+ Dio kih+ Felipe ta+ jee+ jyoh+.
 Mo+so+ ga-lā-jnāā+ gyih+ cha'nē+ dsa+ he+.
 Ngaah+ bih+ kiyh+ lā+kaa+ tuh+ dsēy+, 40 Ja+ ga'
 ga-lā-jnāā+ Felipe jee+ jwii+ Azoto. Hi+
 ngoo+ bih+ kway+ juhmēē+ kih+ Jesús lā+ koo-
 lā+ koo- jwii- lā+ jiih+ ga-tēēy+ jwii- Cesarea.

9

*Ga'heeh- Saulo juu' kih' Jesús
 (Hch. 22:6-16; 26:12-18)*

1 Lā+ jiih+ ma+ ga'juu+ Esteban, sa+ ga+tu+
 Saulo ma+ jmeeyh+ dsa-, jāyh+ ma+ jngēēy+
 ' lā+ jēē+ hī+ ma+ heeh+ kih+ Jesús. He+ ja-
 nēē+ Saulo kih+ jmi-dsa- jøøh+, 2 na+ ngiiy+ je-
 kih+ dsa-ta+ mah+ cha- jwē+ dsooy+ gwah+
 kih+ dsa- judiu he- chih+ jwii- Damasco.
 Ma+ dsa-hnāāyh+ dsa+ mē+ dsa-ñuu+ hī-
 ma-tāāh+ jwē+ hmēē+ kih+ Jesús, mah+ ma'
 tēēy+ dsa-tāāyh+ neh+ nē+ ' jwii- Jerusalén.
 3 Miih+ ga+ hnøø+ llooy+ Damasco ja-, ni+
 sa+ ga-lā+ liih- gyih+ ma+ ga'jyoo+ koo- je-
 tō- jlēē- ñih+ nē+ kiyh+ jee+ ngooy+ ja-. 4 Hi+
 ga'tayh+ hwa'. Jee+ ja+ ga+ nuuy+ ga+ hlēēh+
 jaa- dsa- hī- ga'jāh+:

—Saulo, Saulo, ¿he-la' hñaa- hoh' kyaah'
 jnā'?

5 He+ ja- ga+ ngii+ Saulo juu' kih' hī-
 ga+ hlēēh+ he':

—¿Hii+ hne+ dsa- ñuu+? —ga+siyh+.

He+ ja- ga'jāh+ hī- he':

—Jnā+ he+ Jesús hī- ga' llooh+ hñaa- hoh'
 kyaah'. He+ jmeeh+ hñaa+ ba' hne+ na-, he-
 hah+ kin+ jwē+ he+ taahn+ hne-.

6 Peer+ goyh+ hī+ jlāāy+, ga'jāyh+:

—Dsa-jøøh+ kyaan+, ¿hee- na- hnooh-
 jmeen'?

He+ ja- ga'jāh+ Jesús siyh+:

—Noo+, go+ he+ ta+ jee+ jwii- na-. Jee+ na-
 jmee+ dsa- juu+ hee+ na- ga-tēēh+ jmeeh+.

7 Dsa- hī- ga+nāā+ kyaah+ Saulo he'
 ga+taayh+ jēē+ dsayh+. Ga+nuu+ bih+
 ga+ hlēēh+ pero sa+ ga'jēēy+ ni+ jaa-. 8 Ma'
 ga+ noo- Saulo jee+ ma+ kyaay+ ja-, hnøøy+ ma'
 jēēy+, pero mo+ so+ ga-lā+ jnā+ mi'nēy+. He+ ja-
 dsa- ba+ na+ hāā+ goo- Saulo na+ jāāy+ ta-
 Damasco. 9 Jee+ ja+ ga'jāy+ tuu+ lā+ jiih+ ga+ tē-
 hnē+ jmi+, sa+ cha- he+ ga+ kuh+ ga+ hiih+ ni+
 miih-.

10 Damasco ja- ma+ gya+ jaa- discípulo
 kyaā+ Jesús, hī+ chee+ Ananía. Dio
 ga+ mi'jnāā- kih+ Ananía mah+ ga+siyh+:

—Ananía.

He+ ja- ga+ ngiiy+ kiyh+:

—Hii+ jnā+ la- Dsa-jøøh+ kyaan+.

11 He+ ja- ga'jāh+ Dio siyh+:

—Go+ hēē+ ', gwa- ta+ jwē+ he+ chee-
 Ko+ dsoo+. Gwa- cha'neh+ kih+ Juda. Ja-
 jwiiyh+ : “Ma+ jan+ hlēēhn+ kyaah+ Saulo,
 dsa-ñuu+ hī- chaa+ Tarso.” Hī+ he+ gya+
 ngii+ kih+ jee+ ja-. 12 Ma+ mi'jnāān+ hne+ kih+

Saulo he+ goh+ go'kyeh+ gooh- nē+ kiyh+ mah+
 lā+ jnā+ mi'nēy+ —ga'jāh+ Dio.

13 He+ ja- ga'jāh+ Ananía:

—Dsa-jøøh+ kyaan+, joh+ jiih+ sa+
 ma+ nuun+ cha- juu+ hñaa+ dsē+ dsa-ñuu+
 he'. Joh+ he+ hliih+ sa+ ma+ jmeey+ jwii-
 Jerusalén, ma+ jmeeyh+ dsa- hī+ na+ jgēē+
 kyaah+. 14 Hi+ na+ na+ ma+ jay+ jee+ la+ kyaah+
 hih+ kih+ jmi-dsa- kaaah+, tēēy+ lā+ jēē+ hī-
 hnaah+ hne-.

15 He+ ja- ga'jāh+ Dio siih+ Ananía:

—Gwa-, jēēh+ hī- he+ na+ llēeh+ kyaan+
 mah+ dsa+ kay+ juu+ kin+ kih+ dsa- hī- sa+ laa+
 judiu hi+ kih+ dsa-ta+ kaaah+ hi+ kih+ lā+ jēē-
 judiu ka+ lāh+. 16 Jnā+ mi'jnāān+ kiyh+, jmee-
 bii+ dsa+ ngēēy+ cha+ miih+ wi+ kwaat+ kin+
 —ga'jāh+ Dio siih+ Ananía.

17 Ja+ ga' ngoo+ Ananía jee+ gya+ Saulo. Ma'
 ga+llooy+ ga+ hey+ cha'neh+, ga+ kyey+ gooy-
 nē+ kiyh+. Mah+ ga'jāyh+ lā+ la-:

—Saulo øøhn+, Jesús hī- ga-lā+ jnāā+ kyah+
 cha'jwē+ jee+ ya+ ñeh+, hī- he+ na+ ma+ chee+
 jnā+ ta+ la+ mah+ lā+ jnā+ mi'nēy+. Hñah+ cha-
 miih+ be+ kih+ Jmi-llē+ Na+ jngii+.

18 Lā+ chah+ ja- ga+ sa+ ga+ hla+ he+ ma'
 na+ jlē- mi+nē+ Saulo, he+ la+ lā+ koo+ sa+uu+
 hmooh-. Hi+ lā+ chah+ ja- ga-lā+ jnā+ mi'nēy+.
 Hi+ ga+ nooy+ ngooy+ mah+ ga+ saay+ jmi+.
 19 Ja+ ga+ ga+ kuh+ ga+ hiih+ mah+ ga+ tēēy+ be+
 ka+ lāh+. Ga+ jā+ Saulo miih+ jmi+ kyaah+ øøh+
 jne+ hī- ma+ heeh+ kih+ Jesús hī- ma+ tāāh+
 Damasco ja-.

*Ga'kwa' Saulo juu' kih' Jesús jwii- Dam-
 asco*

20 Neh+ gwah+ kih+ dsa- judiu he- chih+
 jwii- Damasco ja-, ga+løøy+ kway+ juu' kih+
 Cristo, ga'jāyh+, he+ ba+ hī- he+ laa+ Joø+ Dio.

21 Lā+ jēē+ dsa- hī- ga+ nuu+ ga+ taayh+ jēē-
 dsayh+, ma' jāyh+:

—¿Ja+ hī- na+ na+ ma+ ngē+ jmee+ hñaa-
 dsē+ kih+ dsa- kyaā+ Jesús jwii- Jerusalén
 ma'ja-? ¿Ja+ hī- na+ na+ ja+ hī- hnøø+ ma'
 saah+ dsa- kyaā+ Jesús mah+ ma+ dsa-jāāy+
 cha'nē+ jmi-dsa- kaaah'?

22 Pero Saulo ma+ hlēēyh+ kyaah+
 cha+ ga+miih+ be+ koo- há+ koo- há+.
 Ga+ mi'jnāāy- na+ hñaa+ lā+ jēē+ ja- ba+ dsoo+
 Jesús he+ laa+ Cristo, lā+ jiih+ ga+ kah+ ga+ gwēh+
 hu+ dsē+ kih+ judiu hī- ma+ tāāh+ Damasco
 ja-.

Ga'kyuu+ Saulo kih' dsa- judiu

23 Ma+ hya- cha+ miih+ jmi+ gya+ Saulo
 jwii- Damasco ja-, mah+ ga+ taah+ judiu juu'
 kwee- he+ ma+ jngiiyh+ kih+ Saulo. 24 Pero
 chah+ ba+ ga+ lā+ ñē+ Saulo hee- na+ ma+ hnøø+
 dsa- ma+ jmee+ kiyh+. Lā+ jmi+ lā+ hwē+
 ga+ taah+ dsa- tāāy+ ho+ haah+ kih+ chuuh+ jwii-
 ja-, hnøøy+ ma+ jngiiyh+ kih+ Saulo. 25 Pero
 øøh+ jne+ ga+ taayh+ neh+ hma+ ta- mah+
 ga+ jñaa+ ta+ la- hwē+, ta+ dsøh+ na'hyah-

he na jnē chuuḥ jwii. Lā ja ba ga laa Saulo.

Nēe Saulo jee jwii Jerusalén ga mi jee apóstole

26 Ma ga lloo Saulo jwii Jerusalén, hnøøḡ ma jmeey ko jōh kyaah øḡh jne jee ja. Pero lā jēē dsa he ma na hñaah dsih, sa ga jmeey dsoo he ma heeyh kih Jesús. 27 He ja ga jøø Bernabé kih Saulo na jāāy cha nē apóstole. Jee ja ga jmeeh Bernabé juu he ga jēē Saulo Jesús cha jwē hi ga hlēēh kyaayh hi ga jmeeyh juu he sa goh Saulo ga kway juu kih Jesús lā kaa tuh dsēy jee jwii Damasco. 28 He ja ga jā Saulo mah ga løøḡ jmeey ko jōh kyaah øḡh jne hi chaa Jerusalén. 29 Ni miih sa goyh ma hlēēyh kih Jesús, ma ti chooy juu kyaah judiu hi ma hlēēh griego. Pero dsa he hnøøḡ ma jngēēyh Saulo. 30 Ma ga lā nē øḡh jne, hii goo ma jngēēh dsih, he ja ga jāāy Saulo ga nāy kyaah ta Cesarea, ja jiih ga cheey ta jwii Tarso.

31 Ja jiih mo so ga hii goo kih lā jēē øḡh jne he. Ma hii ti kiyh lā kaa Judea, lā kaa Galilea hi lā kaa Samária ka lah. Kih he gayh Dsa jōḡh jnān he ja cha ga miih ma hnaayh Dio hi ga lā jwēē ga øḡh jne kyaah be kih jmi lle Na jngūh.

Ga jā kih Enea

32 Ga lloo ko jmi ngoo Pee na jēē øḡh jne lā ko jmi ngoo jwii lā jiih ga lloo na jēē hi ma tāāh Lida. 33 Jee ja ga jēē jā dsa nūah hi chee Enea. Ma hya jna ji nē kyaay nē jii dsaayh, sa liih goo tiy. 34 He ja ga jāh Pee siyh:

—Enea, Jesucristo ma mi hlāā hne, noo chooh jii kyah.

Hi lā chah ja ga noo Enea. 35 Hi lā jēē dsa chaa jee jwii Lida hi jee jwii Sarón ga jēē dsa hi ga hlaā he, he ja ga ngēē dsa he hñii kih Dsa jōḡh jnān.

Ga lā jiih Dorca

36 Jmi ja ma chaa jā dsa mē hi ma laa øḡh jne jee jwii Jope. Dsa mē he ma chee Tabita, kyaah griego hnøøḡ jāh Dorca. Ta ko jiih ga gya dsa mē he jmi gyuu, ga jmeey he lu jmah ba hi ga jmeey be kih hi tā nēē. 37 Ga lloo ko jmi ga lā dsaah Dorca hi ga juuy. He ja ga gyēh dsih mah na kyaay jee ga tē to jwēē hne. 38 Jāh ba kih jwii Lida ja, ma jā jwii Jope. He ja ma ga nuu øḡh jne hi ma tāāh Jope gya Pee jwii Lida, ga cheey uu dsa nūah na jmee juu kiyh mah wa jāy na koh ta Jope.

39 Ma ga nuu Pee juu ja, ngooy kyaah dsa he. Hi ma ga lloo cha neh ja,

ga jāā dsih jee kyaā hñii Dorca. Jwēē dsa mē hñii ma tāāh hooḥ kiyh jee ja. Hi ma ga lloo Pee ga kuyh lā ku lā jii kiyh hooyh, heeyh Pee lā jē hñii he ga hme Dorca lā ma jiiyh. 40 Ja ga ga hwēē Pee lā jēē dsa mē he, hi ga juuyh jnēy ga løøḡ ngiiy kih Dio. Ja ga ga jiiyh nēy ta jee ma kye jmi ngo kih Dorca mah ga siyh:

—Tabita, noo.

Mah ga nā Tabita mi nē. Ma ga jēē Pee, ga gyay. 41 He ja ga sooh Pee gooy mah ga chaayh. Hi ja ga ga tēēy lā jēē øḡh jne hi ga tēēy dsa mē hñii he ka lah, mah ga siyh:

—Hii ma lā jiih la.

42 Ga lā jēē dsa chaa jwii Jope ga nuu juu ja, he ja jwēē dsa ga ngēē hñii kih Dio. 43 Cha miih jmi ga jā Pee jee jwii Jope ja, cha neh kih dsa hi chee Simón hi ma mi llu loo jah.

10

Ga jmee Cornelio mada he jā Pee

1 Jwii Cesarea ma gya jā dsa nūah hi ma chee Cornelio. Ma laay dsa jōḡh kyaā hña laa hløø hi chee Italiana. 2 Dsa nūah he ma hnaayh Dio kyaah lā jēē hi ma chaa kyaay. Hi ma gayh Dio, ma ngiiy kiyh kih Dio lā jē jmi, hi ma jmeey cha miih be kih hi tā nēē. 3 Jee gyay ngiiy kiyh kih Dio, ko hi hnē ta ga hloo, ga hēē mi nēy ga jēē na hña na dsa jā āngel kyaā Dio hi ga he ta jee gyay, hi ga jāh:

—Cornelio.

4 Mah ga jēē ko hweh, Peer goyh ga ngiiy juu kih āngel, ga jāyh:

—Hee na jwah hne Dsa jōḡh kyaan? Hi ga jāh āngel siyh:

—Ma tiḥ ba dsē Dio lā jē he ngiih hi lā jē he kwēēh hi tā nēē. 5 Chee dsa ta Jope. Ma lla chiyyh Simón, ja ba hi tēēy Pee, mah wa jāy. 6 Hi he gya cha neh kih jāh hi chee Simón hi mi llu loo jah cha hoo jmi nēeh. Hi he, jāh hee na jmeeh.

7 Ma ngaah āngel hi ga hlēēh kyaayh, ga tēēh Cornelio uu dsa hi ma jmee ta kiyh kyaah jā hløø hi jwah kyaayh hi ma mi te kih Dio. 8 Ma lā ma jmeeh Cornelio lā jē juu kih dsa he, jā ga ga cheey ta Jope.

9 Ma ga jnā jyoh jmi, ma ngoo ga tē lla hoo hi ngoo ya jāh dsa he ta Jope. Hor ja ga wii Pee gyuuḥ jee ga tē to jwēē hne, jee na ngiiy kiyh kih Dio. 10 Ja kyoyh jee ma gyay, hnøøḡ ma kuyh. Ta ko jiih jøøḡ jmee dsa ma, ga hēē mi nēy ko he ga mi jnāā Dio kiyh, jee gyay chuuy kyaah. 11 Ga jēē gyuuḥ

jmi-gyuu na-hñaa' lä-jëë- koo- he- la' lä' koh' ta-jmaah', na-hñuu' lä-jë- kye' kiuh' he- ga-jyoo' lä- ga-të' hwa'. 12 Neh- ja- ma' tääh' lä-jëë- nëë' jah', ma' tääh' jah' hi- choo' goo- tüi', ma' tääh' jah' hi- sëeh- hñii' hwa', hi- ma' tääh' ta'jah' hi- hëë- gyuuuh'. 13 Jee' ja- ja' koo- juu', he- jäh'.

—Noo- Pee', jngëeh' jah' na- mah' kuh' — ga-jäyh'.

14 He- ja- ga-jäh' Pee':

—Jah' ha' Dsa-jøøh' kyaan'. Jëeh', ni- jaa- hi- laa' wa- hi- cha- hi- hi- ni- jaa- hi- sah' sa- ma- kuhñ- jih'koh'.

15 Koo- ka- läh' ja' juu' jee' ga-të' to' jiih':

—Kih' hi- ga-jmää' Dio na-jngëë', ta- jwah' laay' wa- hi- cha- hi-.

16 Hnë- jiih' ga-la' lä- ja-, ja-ga' ga-sooh' ta-jmaah' ja-, ngooh' ka-läh' ta-gyuuuh'.

17 Ta-ko-jiih' ma- gya' Pee' jmee- cha-miih- huudse- he- hnøø' jäh' he- ga-jëëy' ja-, ga-lla-nää' dsa- hi- ga-chee' Cornelio he', ngiiy' juu' ha- chih' hne' kih' Simón hi- mi-llu' loo' jah', lä-jiih' ga-lla-nääy' jee' ja-. 18 Ma' ga-lla-nää' dsa- he', ga-ngiiy' juu':

—Che' jee' la- gya' Simón, hi- tëëyh' Pee'? —ga-jäyh'.

19 Gya' ga- Pee' gyuuuh' jmeey- huudse- ha- lä- la' he- ga-jëëy' ja-, mah' ga-jäh' Jmi-lle' kih' Dio siiyh':

—Jëë- da' Pee', uu- dsa- ma-ya-nää' hnaah- hne-. 20 Jñaa' mah' go-jëë'. Ta- jmee- to' hoh', gwa- kyaayh'. Jnä' ba- ma-cheen- dsa- na-.

21 He- ja- ga-jñaa' Pee' ta- jee' ma' tääh' dsa- hi- ga-chee' Cornelio he' mah' ga-siiyh':

—Hii' jnä' la- hi- hnaah' hnäh'. He-la' ma-ya-nääh' hnäh'? —ga-jäh' Pee'.

22 He- ja- ga-jäh' dsa- he':

—Ma-ya-nøø' jnääh' mada- kih' Cornelio dsa-jøøh' kyaa' jnääh'. Laay' jaa- juu' hløø' hi- lluu' hi- gah' Dio, hi- lä-jëë- judiu jwah' kyaayh'. Cornelio he- tëëyh' hne- gooh' cha'neh' kiyh' mah' nuuy' juu' he- kwah', lä-koo- mada- nuuyh' kih' ángel hi- na-jngëë'.

23 Ja- ga- taah- Pee' dsa- he' cha'neh-. Jee' ja- ga-jä' dsa- he' hwë' ja-.

Ga'lloo' Pee' kih' Cornelio

Ma' ga-jnä' jyoh' jmi' ga-noo- Pee', ngooy' kyaah' dsa- he' hi- ga-nää' ko-llaag' øøh' jne' hi- chaa- Jope kyaayh'. 24 Jyoh' jmi' ga' ga-lla-nääy' jwi- Cesarea. Ma' gya' Cornelio jøø' kyaah' lä-jëë' ga- hi- chaa' kyaay', hi' kyaah' ome' hi- jwayh' kyaah'. 25 Ma' ga-lloo' Pee' ho'hne' kiyh', ya-hëë' Cornelio mah' ga-heeyh'. Lä- chah' ja- ga-juuh' Cornelio jne' cha'në' Pee', ga-jmääy' jøøh'. 26 Pero Pee' ga-chaah- Cornelio ga-siiyh':

—Noo-, ta- jmee- lä-na-. Dsa- ba' hne-, dsa- ba' jnä' ka-läh'.

27 Lä- ma-llay' ja-ba' juu' ga-taayh' cha'neh- lä-jiih' ga-tëëy' jee' tääh' jwëë' dsa- hi- ga-kuh' jee' ja-. 28 Mah' ga-jäh' Pee' siiyh':

—Ma-ñeh' ba' hnäh' kwee-, na'høø' jwëte la' kyaa' jnääh' dsa- judiu he- dsa-tooh' jnääh' ko-jøh' kyaah' hi- sa- laa' judiu hi- ni- he- dsa-tooh' jnääh' cha'neh' kiyh' sa- le'. Pero Dio ma- mi-jnäa- kin- he- sa- sah' ni- jaa- dsa- ni- sa- laay' wa- hi- cha- hi-. He- ja- mo- so- jmee' ga-jnä' kwaat' he- sah' dsa- hi- sa- laa' judiu. 29 He- ja- sa- ga-choon' juu' ni- miuh-, lä- ma' ga-lloo' juu' kin-, chah' ba- ma-jan-. He- ja- ngiin' juu' kyah'. He-la' ma-teeh' jnä'?

30 He- ja- ga-jäh' Cornelio:

—Na' ma-hya- kye' jmi' sa- ma- kuh' ma' huhñ-, ja- ba' hor- la- ko-hi' hnë- ta- ga-hloo' gyan' ngiin' kin' kih' Dio cha'neh- la-. Koo- ma' ga-jëën- jaa- dsa-ñuuh- kye'h' hmiih- jih'gyeh' cha'nën-. 31 Hi- he' na- ga-jäh': “Cornelio, ma-nuu' ba' Dio lä-jë- he- ma-hlëeh' kyaayh', hi- kye- bih' kwaat' kih' lä-jë- he- ma-kwëeh' hi- tä-ñëë'. 32 Chee' dsa- ta' Jope mah' wa- ja- Simón hi- tëëyh' Pee'. Hi- he' gya' cha'neh' kih' he' ba' Simón hi- mi-llu' loo- jah', cha'hoø' jmi-ñeeh-. Wa-ra- ja' hi- he', hlëëh' hne-”, ga-siiyh' jnä'. 33 He- ja- chah' ba' ga-cheen- dsa- na- kyaa' hne-. Hi- llu' ba' ma-jmeeh' ma-ñeh-. Na- na- lä-jëë- jnääh' tøøh' jnääh' jee' la- cha'në' Dio, mah' nuu' jnääh' juu' he- ma-hñah' kih' Dio.

Ga'kwa' Pee' juu' cha'neh' kih' Cornelio

34 He- ja- ga-løø' Pee' hlëeh- lä-la-:

—Na' ga- ma-lä-ngëen- kwee-, ma-ra- ju'dsoo' koo- ba- laa' dsa- cha'në' Dio. 35 Tih' ba' dsé' Dio kih' ga-lä-jëë- hi- gayh' hi- kih' hi- jmee- he- llu-. 36 He- la- na- juu' he- ga-chee' Dio kih' dsa- Israel. Ju'hmëë- la- he- jmee- hii' tüi' kih' dsa- ta-la- kih' Jesucristo hi- laa' Dsa-jøøh' kyaa' lä-jëë' dsa-. 37 Néh- ba' hnäh' kwee- ha- lä- ga-la' lä-kaa- hwa' Judea, he- ga-løø' ta- Galilea, ma-ngëë' he- ga-hlëeh' Jwaag' kih' he- saa- dsa- jmi-. 38 Ma-ñuuh- ba' hnäh' ha- lä- ga-jmee' Dio kyaah' Jesús dsa- chaag- Nazaret. Ga-kwëëyh' Jmi-lle' Na-jngii', hi- ga-kwëëyh' cha-miih- be'. Hi- lä-kaa- jee' ga-ngëëy' ga-jmeey' he- llu' jmah' hi- ga-läay' lä-jëë- hi- ma- jëë- wii' kaa'h' hi-sa-llu', jëeh' Dio cheh' kyaayh'.

39 Jmee- jnääh' ju'dsoo' kih' lä-jë- he- ga-jmee' Jesús hwa' Judea hi- jee' jwi- Jerusalén. Hi- he' ga-jngiih' dsa- kih', na-taay- dsoh' hma-cru-. 40 Pero Dio ga-mi-jiiyh' ma' ga-hya- hnë- jmi' hi- ga-mi-jnäay- mah' jëë' dsih' he- ma-lä-jiiyh'. 41 Pero sa- ga-mi-jnäay-

kih⁴ lã jëë⁺ dsa⁻. Ma⁻la⁻ kyaa⁴ jnääh¹ hì⁻ ga⁻lleeh⁻ Dio jãä⁺ ba⁺ ga⁻mi⁻jnääy⁻ mah⁺ jmee⁺ jnääh⁺ ju⁻dsoo⁻ kiyh⁺, jnääh⁺ hì⁻ ga⁻kuh⁻ ga⁻hìh⁻ kyaayh⁺ ma⁻ngëë⁻ ma⁻lã jiiyh⁺ jee⁺ kih⁺ hì⁻ na⁻juu⁺.⁴² Ja⁻ga⁻ga⁻cheey⁺ jnääh⁺ kwa⁻jnääh⁺ juu⁺ kih⁺ lã jëë⁺ dsa⁻. Mah⁺ jmee⁺ jnääh⁺ dsoo⁻, Jesús he⁺ hì⁻ na⁻hñaä⁺ kih⁺ Dio, laay⁺ jwëë⁻ kih⁺ lã jëë⁺ dsa⁻ hì⁻ jiih⁺ hi⁺ lã ja⁻ kih⁺ hì⁻ na⁻juu⁺.⁴³ Ga⁻lã jëë⁺ hì⁻ ga⁻ngëë⁻ juu⁺ kih⁺ Dio llo⁻joo⁻ ga⁻jmee⁻ dsoo⁻ kih⁺ Jesús, ga⁻jäyh⁺, ta⁻la⁻ kih⁺ bih⁺ dsa⁻ che⁻ dso⁻kye⁻ kih⁺ lã jëë⁺ hì⁻ heeh⁻ juu⁺ kiyh⁺.

Ga⁻hyoh⁻ dsa⁻ hì⁻ sa⁻ laa⁻ judiu Jmi⁻lle⁻ kih⁻ Dio

⁴⁴ Hlëëh⁺ ga⁻ Pee⁺ lã ja⁻ ma⁻ ga⁻jyoo⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻ngii⁺ në⁺ kih⁺ lã jëë⁺ dsa⁻ hì⁻ ma⁻ tääh⁺ nuu⁻ jee⁺ ja⁻.⁴⁵ Lã jëë⁺ øøh⁺ jne⁺ hì⁻ laa⁻ judiu hì⁻ ga⁻lla⁻nää⁺ kyaah⁺ Pee⁺ ga⁻taayh⁺ jëë⁺ dsayh⁺ ma⁻ ga⁻jëey⁺ ga⁻hyoh⁻ dsa⁻ hì⁻ sa⁻ laa⁻ judiu Jmi⁻lle⁻ Na⁻ngii⁺.⁴⁶ Ga⁻nuuy⁺ hlëëh⁺ dsa⁻ he⁺ jyoh⁺ juu⁺ hi⁺ ma⁻ jmeey⁻ juuh⁺ kih⁺ Dio.⁴⁷ He⁻ja⁻ ga⁻jäh⁺ Pee⁺:

—¿Hì⁻ le⁻ ha⁻ kih⁺ dsa⁻ la⁻ he⁻ saay⁻ jmi⁻, na⁻ he⁻ ma⁻hyoyh⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻ngii⁺ ja⁻ ba⁻ lã koo⁻ ma⁻ hñah⁺ jne⁺?

⁴⁸ He⁻ja⁻ ga⁻jmee⁻ Pee⁺ mada⁻ ga⁻saay⁻ jmi⁻ lã hih⁺ kih⁺ Jesús Dsa⁻jøøh⁺ jnän⁺. Ja⁻ga⁻ ga⁻chuu⁻ dsa⁻ he⁻ kyaah⁺ Pee⁺ mah⁺ jã⁻ mi⁻h⁻ jmi⁻ kyaayh⁺.

11

Ga⁻jmeeh⁻ Pee⁻ juu⁻ kih⁻ øøh⁻ jne⁻ hì⁻ ma⁻ tääh⁻ Jerusalén

¹ Ga⁻nuu⁻ apóstole, hì⁻ ga⁻nuu⁻ øøh⁻ jne⁻ hì⁻ ma⁻ tääh⁻ Judea he⁻ ga⁻heeh⁻ lã kye⁻ hì⁻ sa⁻ laa⁻ judiu juu⁻ kih⁻ Dio.² Ma⁻ jah⁻ Pee⁻ ta⁻ Jerusalén, ko⁻llaa⁻ øøh⁻ jne⁻ ga⁻løø⁻ ti⁻choo⁻ juu⁻ kyaayh⁺, kih⁺ he⁻ ma⁻ laay⁻ he⁻ jmee⁻ bi⁻ii⁻ øøh⁻ jmi⁻ngo⁻ kih⁻ dsa⁻ ñuu⁻.³ Ga⁻ jäyh⁺:

—¿He⁻ la⁻ ñeeh⁻ na⁻jëëh⁻ dsa⁻ hì⁻ sa⁻ ga⁻wih⁻ jmi⁻ngo⁻ kih⁻ hì⁻ na⁻kuh⁻ kyaayh⁺ ko⁻jøh⁻?

⁴ He⁻ja⁻ ga⁻jmeeh⁻ Pee⁻ juu⁻ lã⁻ ma⁻ huuh⁻ ha⁻ lã⁻ ga⁻la⁻ kiyh⁺ ta⁻ jee⁻ ñeey⁻, ga⁻jäyh⁺:

⁵ —Jnä⁻ ma⁻ gyan⁻ jwi⁻ Jope ngiin⁻ kin⁻ kih⁻ Dio ma⁻ ga⁻hëë⁻ mi⁻ nën⁻ koo⁻ he⁻ ga⁻mi⁻jnää⁻ Dio kin⁻. Ga⁻jëën⁻ koo⁻ he⁻ la⁻ lã⁻ koh⁻ ta⁻ jmaah⁻ na⁻ hñuu⁻ lã⁻ jë⁻ kye⁻ sa⁻kiih⁻ ga⁻jyoo⁻ gyuu⁻h⁻ lã⁻ ga⁻të⁻ jee⁻ ma⁻ gyan⁻.⁶ Ga⁻jëën⁻ kwee⁻, hì⁻ ga⁻mi⁻kyuun⁻ hì⁻ jah⁻ ma⁻ tääh⁻ neh⁻. Ga⁻jëën⁻ jah⁻ hì⁻ choo⁻ goo⁻ ti⁻, ga⁻jëën⁻ jah⁻ hãä⁻ kyaah⁻ jah⁻ hì⁻ sëeh⁻ hñii⁻ hwa⁻ hì⁻ ga⁻jëën⁻ ta⁻ jah⁻ hì⁻ hëë⁻ gyuu⁻h⁻.⁷ Jee⁻ ja⁻ ga⁻nuun⁻ koo⁻ lle⁻ he⁻ ga⁻ hlëeh⁻ gyuu⁻h⁻, ga⁻jäh⁻: “Noo⁻ Pee⁻, jngëëh⁻ jah⁻ na⁻ mah⁻ kuh⁻.”⁸ He⁻ja⁻ ga⁻ngiin⁻ kiyh⁻: “Jah⁻ ha⁻ Dsa⁻jøøh⁻ kyaan⁻. Jëëh⁻, ni⁻ jaa⁻ hì⁻ laa⁻ wa⁻ hì⁻ cha⁻ hì⁻ hi⁻ ni⁻ jaa⁻ hì⁻ sah⁻ sa⁻ ma⁻kuhn⁻ jih⁻ koh⁻.”⁹ Koo⁻ ka⁻ läh⁻ ga⁻hlëeh⁻ gyuu⁻h⁻ jee⁻ ga⁻të⁻

to⁻ jiih⁻: “Kih⁻ hì⁻ ga⁻jmää⁻ Dio na⁻jngëë⁻, ta⁻ jwah⁻ laay⁻ wa⁻ hì⁻ cha⁻ hì⁻.”¹⁰ Hnë⁻ jiih⁻ ga⁻la⁻ lã ja⁻, ja⁻ ga⁻ ga⁻sooh⁻ ka⁻ läh⁻ ta⁻ jmaah⁻ ja⁻, ngoo⁻h⁻ ta⁻ gyuu⁻h⁻.¹¹ Lã⁻ chah⁻ ja⁻ ga⁻lla⁻nää⁻ uu⁻ dsa⁻ ñuu⁻h⁻ hì⁻ ya⁻nää⁻ Cesarea, hñaayh⁻ jnä⁻ jee⁻ ma⁻ gyan⁻.¹² Hì⁻ Jmi⁻lle⁻ kih⁻ Dio ga⁻siih⁻ jnä⁻ jee⁻ ja⁻: “Gwa⁻ ba⁻ hne⁻, ta⁻ jmee⁻ to⁻ hoh⁻”, ga⁻jäyh⁺. Hì⁻ jñee⁻ øøh⁻ jne⁻ hì⁻ chaa⁻ jee⁻ ja⁻ ga⁻jmee⁻ ko⁻jøø⁻ kyaah⁻ jnä⁻ lã⁻ ga⁻të⁻ cha⁻neh⁻ kih⁻ dsa⁻ ñuu⁻h⁻ hì⁻ ga⁻tëeh⁻ jnä⁻.¹³ Dsa⁻ ñuu⁻h⁻ he⁻, ga⁻jmeeyh⁻ juu⁻ he⁻ ga⁻jëey⁻ jaa⁻ ángel hì⁻ ga⁻noo⁻ cha⁻ñey⁻ cha⁻neh⁻ kiyh⁻. Hì⁻ ga⁻jmeeyh⁻ juu⁻ ha⁻ lã⁻ ga⁻jäh⁻ ángel siyh⁻: “Cheë⁻ dsa⁻ ta⁻ Jope mah⁻ wa⁻ ja⁻ Simón, hì⁻ tëeyh⁻ Pee⁻.¹⁴ Hì⁻ he⁻ kwa⁻ juu⁻ ha⁻ lã⁻ jee⁻ lääh⁻ kyaah⁻ lã⁻ jëë⁻ hì⁻ chaa⁻ kyah⁻”, ga⁻jäh⁻ ángel siyh⁻.¹⁵ Lã⁻ ma⁻ ga⁻løøn⁻ hlëëhn⁻ dsa⁻ he⁻, ga⁻jyoo⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻ngii⁺ në⁺ kih⁺ lã⁻ jaa⁻ lã⁻ jaa⁻, lã⁻ koh⁻ ga⁻jyoo⁻ në⁺ jnän⁺ lã⁻ ma⁻ to⁻ në⁻.¹⁶ Ja⁻ga⁻ ga⁻lã⁻dsooh⁻ dsën⁻ lã⁻ koo⁻ ga⁻jäh⁻ Jesús jãä⁻: “Ma⁻ ra⁻ ju⁻dsoo⁻, Jwaa⁻ ga⁻ chaay⁻ dsa⁻ jmi⁻ kyaah⁻ jmi⁻ ba⁻, pero hnäh⁻ saah⁻ hnäh⁻ jmi⁻ kyaah⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻ngii⁺.”¹⁷ Cher⁻mah⁻ Dio ga⁻kwëëh⁻ dsa⁻ he⁻, ja⁻ ba⁻ he⁻ ga⁻kwëëyh⁻ jne⁻ lã⁻ ma⁻ ga⁻heeh⁻ jne⁻ Jesús Dsa⁻jøøh⁻ jnän⁺, ¿heë⁻ laa⁻ jnä⁻ mah⁻ jwin⁻ Dio: “Ta⁻ kwëëh⁻ hì⁻ na⁻?”

¹⁸ Ma⁻ ga⁻nuu⁻ dsa⁻ he⁻ juu⁻ kih⁻ Pee⁻ ga⁻taayh⁻ ti⁻ ba⁻, ga⁻jmeey⁻ juuh⁻ kih⁻ Dio, ga⁻jäyh⁺:

—Na⁻ ga⁻ ma⁻ na⁻ jwë⁻ kih⁻ hì⁻ sa⁻ laa⁻ judiu mah⁻ dsa⁻ jëeyh⁻ kyaah⁻ Dio hì⁻ jmee⁻ chaa⁻ dsa⁻.

Ga⁻lã jwëë⁻ øøh⁻ jne⁻ jee⁻ jwi⁻ Antioquia

¹⁹ Lã⁻ ma⁻ ga⁻jngiih⁻ dsa⁻ kih⁻ Esteban, ga⁻løø⁻ dsa⁻ jmeeh⁻ øøh⁻ jne⁻. He⁻ja⁻ ga⁻hwëëy⁻ jee⁻ jwi⁻ Jerusalén, ga⁻sa⁻ ga⁻jñeey⁻ ga⁻nääy⁻ ta⁻ jee⁻ jyoh⁻. Ga⁻nääy⁻ ta⁻ Fenicia, ta⁻ Chipre, ta⁻ Antioquia. Dsa⁻ judiu he⁻ ga⁻nääy⁻ kway⁻ juu⁻ kih⁻ Dio lã⁻ kaa⁻ jee⁻ tääh⁻ ma⁻la⁻ dsa⁻goo⁻ bih⁻.²⁰ Pero jee⁻ kih⁻ hì⁻ ga⁻hwëë⁻ he⁻, ma⁻ tääh⁻ ko⁻llaa⁻ hì⁻ chaa⁻ Chipre hì⁻ ma⁻ tääh⁻ hì⁻ chaa⁻ Cirene. Ma⁻ ga⁻lla⁻nää⁻ hì⁻ he⁻ jwi⁻ Antioquia ga⁻kway⁻ ju⁻hmëë⁻ kih⁻ Jesús lã⁻ kye⁻ kih⁻ hì⁻ sa⁻ laa⁻ judiu.²¹ Peer⁻ cha⁻ miih⁻ be⁻ ga⁻kwa⁻ Dio kiyh⁻, he⁻ja⁻ jwëë⁻ dsa⁻ ga⁻ngëë⁻ hñii⁻ kih⁻ Jesús jwi⁻ Antioquia.

²² Ga⁻tëeh⁻ øøh⁻ jne⁻ hì⁻ ma⁻ tääh⁻ Jerusalén juu⁻ ja⁻. He⁻ja⁻ ga⁻cheey⁻ Bernabé, ngooy⁻ ta⁻ jwi⁻ Antioquia.²³ Ma⁻ ga⁻lloo⁻ Bernabé jee⁻ ja⁻, ga⁻jëey⁻ he⁻ ga⁻mi⁻jää⁻ Dio cha⁻ miih⁻ dsa⁻ he⁻, he⁻ja⁻ ga⁻tih⁻ dsëy⁻. Hì⁻ ga⁻kwëëyh⁻ nuuh⁻ mah⁻ dsa⁻taayh⁻ mi⁻teyh⁻ lã⁻ kaa⁻ tuh⁻ dsëy⁻ kih⁻ Dsa⁻jøøh⁻ jnän⁺.²⁴ Bernabé he⁻ ma⁻ llu⁻ dsëy⁻ hì⁻ ma⁻ dsoo⁻ dsëy⁻ cha⁻ miih⁻ ka⁻ läh⁻ hì⁻ ma⁻ kyey⁻ cha⁻ miih⁻ be⁻ kih⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻ngii⁺. Ma⁻ ga⁻jëë⁻ dsa⁻ ha⁻ lã⁻ jmeey⁻, he⁻ja⁻ jwëë⁻ dsa⁻ ga⁻heeh⁻ juu⁻ kih⁻ Dsa⁻jøøh⁻ jnän⁺.

25 Ma-ngéë' he- ja-, ya-hëë' Bernabé ngoo' ta- Tarso na-hnáäyh Saulo. Ma' ga-jnääh Saulo, ga-jääy' ta- Antioquia. 26 Jee' ja- ga-taayh' koo' ñe- jmi' kyaah' øøh' jne' he' mah' ga-mi-tëëy' jwëë' dsa-. Jee' jwi' Antioquia ja-, jee' ja- to-në' ga-mi-cheey' øøh' jne' cristiano, he- hnøø' jäh' Cristo mah'.

27 Jmi' ja- ga-hwëë' ko-llaa' hi- ga-ngëë' juu' kih' Dio hi- ma-tääh' Jerusalén, na-näay ta- jee' jwi' Antioquia. 28 Jaa- dsa- he' hi- chee- Agabo, ga-nooy- ga-hlëëyh' lä-koo' jäh' Jmi' lle' kih' Dio, ga-jäh' ja- koo' hoo' lä-kaa' jmi' gyuu-. Hi' ga-lä-te' ba- lä-koo' ga-jäh' Agabo, lä- ma' laa' Claudio rey to-në'. 29 He- ja- ga-taah' øøh' jne' hi- tääh' Antioquia juu' kwee- he- cheey' miih- kuu' kih' øøh' jne' hi- tääh' ta- Judea, ha- koo- te' tää' kwa' lä-jaa- lä-jaa-. 30 Lä-ja- ga-jmeey' hi- ga-tooyh- goo- Bernabé kuu' ja- kyaah' Saulo mah' na-ngëëy' kih' hi- ma' laa' dsa- gyuu' kya' gwah' hwa' Judea ja-.

12

Ga-jngëëyh' Jacobo hi- ga-taayh- Pee' neh-ñe'

1 Ja-ba' jii- ja-, ga-jmee' rey Herode mada- he- ga-jmeeyh' ko-llaa' øøh' jne'. 2 Ga-jngëëyh' Jacobo øøh' Jwaa' kyaah' ñe' tuuh'. 3 Ma' ga-nuu' rey he' he- ga-tih' dsë' dsa- judiu he- ga-juu' Jacobo, he- ja- ga-jmeey' mada- wa- jaa' Pee' ka-läh'. He- ja- ga-la' ma' te- jmi' he' kuh- dsa- he'ñiuh' he- sa- kyaah' levadura. 4 Ma' ga-jaa' Pee', ga-taah- dsih' neh-ñe'. Ga-taayh- ja-goo' kye' nää' hløø' hi- ma' jää- ma- kyeë' lä-koo' nää' hi- ga-hää' Pee'. Herode ma' jmee' huu'dsë- ma' mi-jnääh' kih' dsa- ga' ma' goh' jmi' he' kuh- dsa- judiu borrego mah'. 5 Ga-jä' ba' Pee' neh-ñe' pero ta ko- jiih' ma' hääy' neh-ñe' ni' jaa' øøh' jne' sa' ga-tuy' he- ma' chuuy' kyaah' Dio kwaat' kih' Pee'.

Dio ga-llee- Pee' neh-ñe'

6 La' kwaat' ma' mi-jnääh' Herode kih' dsa- wa-ra- ga-jnä'. Pero ja- ba- hwë' ja-, ma' na- kya' Pee' na- hñuu' kyaah' to- caden- ja-ba' jee' kih' uu' hløø' hi- ma' na- hñuu' kyaayh'. Hi' ma' tääh' ga-jñah' hløø' hi- ma' høø' hoo' neh-ñe' ja-. 7 Ni' sa- ga-lä-liih' ga' hløø' he', ma' ga'lloo' jaa' ängel kya' Dio, hi- lä- ga-dsa' neh-ñe' ga-lä-jnä' je-. Lä-cha' ja- ga-chaay' Pee', ga-siiyh'.

—Noo- na-koh'.

Lä-cha' ja- ga-sa' ga-hla' caden- he- ma' na- hñuu' gooy'. 8 Hi' ga-jäh' ängel:

—Kye' h-miuh' kyah', hee' loo' kyah'.

Lä-ja' ga-jmee' Pee', mah' ga-siiyh' ka-läh':

—Bää' h-miuh' kyah' mah' man- ga-juh-.

9 Hi- ya-hëë' ängel, kaah' lleë' Pee'. Sa- ñey- che' dsoo' he- jmee- ängel, he- kë- bih' laay'. 10 Ga-ngëëy' jee' ma' tääh' koo- nää' hløø', hi- lä-ja- jee' ga-të' to' nää' hløø', ja-ga' ga-tëëy' ho-haah' he- la' kyaah' ñe' jee' hwëë' dsa- ta- cha'jwë'. Hñii' ba' haah' ja- ga-na'. Ga-hwëëy', hi- ga-kwayh' koo- jwë', jee' ja- ga-bii' ängel kih' Pee'. 11 Ja- ga- ga-lä-liih' Pee', ga-jmeey' huu'dsë-:

—Dsoo' ba' ma-chee' Dio ängel kya' hi- ma-lää' jnä' kih' Herode hi- ma-läay' jnä' kih' lä-jë- he- ma' hnøø' dsa-goon- he- ma' jmee' kin-.

12 Ma' ga-lä-liiyh- he- ma-na-laay', lä-cha' ja- ngaayh' ta- kih' María choo' Jwaa', he' ba' hi- tëëyh- Marcos, jee' ma' tääh' jwëë' hi- ngii' kih' Dio. 13 Ma' ga'lloo' Pee' ho-haah' jee' dsa-taah' dsa-, ga-tëëy'. Lä-koo- ma' ga-nuu' jaa- chih-më' hi- chee- Rode tëëy', mah' ngooy' na-jëëy'. 14 Lä-cha' ja- ga-lä-kyuu' lle' kih' Pee' hi- ma' tëë-. Peer' ga-nøh' dsëy'. Ni' sa- ga-näy' ho-haah' ja-, ngaayh' ko-chih' na-jmeeyh' juu' kih' hi- ma-tääh' cha'neh- ja-, ga-jäh':

—Hii' Pee' cheh' ho-haah'.

15 He- ja- ga-jäh' hi- ma-tääh' jee' ja-, siiyh' chih-më' he':

—He- ngaah' ba' hne- na-.

Pero chih-më' he' sa- tää' sa- jaay', ma' jäh':

—Hi- he' na-.

He- ja- ga-jäh' dsa- he':

—Ängel kya' Pee' ba- na-.

16 Lä- ma-cheh' ja- ba' Pee' ho-haah' ja-, tëëy-. Ja- ga- ga-näy' ho-haah' ja-, ga-jëëy' Pee'. Ga-taayh' jëë- dsayh-. 17 He- ja- ga-jmee' Pee' lii' kyaah' gooy', mah' sa- tooyh' miih'. Ga-jmeeyh' juu' ha- lä- ga-jmee' Dio he- ya-hëëy' neh-ñe', hi- ga-jäh':

—Go-jmeeh' juu' la- kih' Jacobo hi- kih' lä-jëë' øøh' jne'.

Ja- ga- ya-hëëy' ngooy' ta- jee' jyoh'.

18 Ma' ga-jnä' jyoh' jmi', Peer- ga-teë' ga-jëë' hløø' he' kyaah' dsa-kyaayh', kih' he- sa- ga-jëëy' ha- lä- ya-hëë' Pee' jee' ja-. 19 He- ja- ga-jmee' Herode mada- he- na-hnääh' Pee' ka-läh'. Ma' sa- ga-jnääh', ga-lla-kyaay' hløø' he' jmi'. Lä-jiih' ga-jmeey' mada- he- ga-jngëëyh' hløø' he'. Ja- ga- ya-hëëy' hwa' Judea, ngooy' na-gyay- ta- Cesarea.

Ga-juu' Herode

20 Pero ma' cha- hñii' kih' Herode kyaah' dsa- cha' Tiro hi' kyaah' hi- cha' Sidón ka-läh'. Dsa- hi- ma' cha' jee' ja- sa- ma' hnøø' hñii-. Jëëh' ma' ga-näay lay- løø' ta- jwi' kih' Herode. He- ja- na-näay' na'llay- juu' kyaah' Herode. Pero to-në' da', ga-taayh' juu' kwee- kyaah' Blasto, hi- kye-

ta' juuh' kyaah' rey Herode, mah' hñii' bih' llay' juu' kyaah' Herode. ²¹ He' ja' ga' t00' rey he' jmi' he' ya' naa' dsa'. Ma' ga' lloo' jmi' ja', ga' lla' naa' dsa' he' hi' ga' keh' rey hmiih' he' keyh' ma' llay' ta' mah' na' gayay' ne' ta' kiyh', ga' kway' juu'. ²² Ma' ga' nuu' dsa' he' juu' kiyh' ja', ga' tooyh' cha' miih' miih', ga' jayh':

—Ja' he' dsa' nuuh' na' hlëeh', Dio ba' na' hlëeh'.

²³ Lä' chah' ja', ja' jaa' ángel kyaa' Dio, ga' jmeey' dsoo' kih' rey Herode, kih' he' sa' ga' jmeey' juuh' kih' Dio. He' ja' ga' kaay' jah' lä' jiih' ga' juuy'.

²⁴ Pero ga' naa' ba' 00h' jne' kway' juu' kih' Dsa' j00h' jnän' hi' cha' ga' miih' ngoo' dsa' lä' jwëé' hi' heeh' juu' ja'.

²⁵ Ma' ga' hñaa' ta' he' na' hñaa' Bernabé kyaah' Saulo, ga' hwëëy' Jerusalén, ga' lla' naay' ka' läh' Antioquia jaa'y' Jwaa' hi' tëëy' Marcos.

13

Ga' hñaa'y' Bernabé kyaah' Saulo mah' dsa' naay' dsa' kway' ju' hmëé'

¹ Jee' kih' 00h' jne' hi' ma' tääh' Antioquia ja', ma' tääh' hi' ma' ngëé' juu' kih' Dio hi' ma' tääh' ta' jwoh'. Hi' he' Bernabé, hi' Simón hi' ma' tëëy' Läh', Lucio hi' ma' chaa' Cirene, Manaén hi' ga' kwa' kwee' kyaah' Herode hi' ma' laa' lle' moh' hwa' Galilea, hi' Saulo ka' läh'. ² Ta' ko' jiih' ma' tääh' 00h' jne' he' sa' kuh' hiyh', hnaayh' Dio lä' kaa' tuh' dsëy', ga' hlëeh' Jmi' lle' Na' jngii' kyaayh', ga' siiyh':

—Hñaa' Bernabé kyaah' Saulo mah' jmeey' ta' he' kwëéh' jnih'.

³ Ma' ngëé' ma' ngiiy' kih' Dio sa' ga' kuh' ga' hiyh', ja' ga' ga' kyey' gooy' né' kih' Bernabé kyaah' Saulo. Hi' ma' dsa' he' ja', ga' hiyh' juu' kyaah' dsa' kyaayh'.

Ngoo' Bernabé kyaah' Saulo ta' Chipre

⁴ Ngoo' Bernabé kyaah' Saulo ta' hwa' Seleucia lä' hih' kih' Jmi' lle' Na' jngii'. Ma' ga' lla' naay' Seleucia, ga' taayh' neh' barco, ga' naay' ta' hwa' he' chee' Chipre. ⁵ Ma' ga' tëëy' jwi' Salamina, ga' taayh' neh' gwah' kih' judiu he' t00' jee' jwi' ja', mah' ga' kway' juu' kih' Dio. Hi' ma' jaa'y' Jwaa' hi' ma' kwa' be' kiyh'.

⁶ Ga' ngëëy' lä' ga' dsa' hwa' Chipre he' hä' jee' jmi' neeh', lä' jiih' ga' lla' naay' jee' jwi' Pafos. Jee' ja' ga' jee'y' jaa' judiu hi' tëé' ji' nah', hi' ma' chee' Barjesús. Ma' jmääy' hñiiy' lä' koh' jaa' hi' ngëé' juu' kih' Dio. ⁷ Dsa' tëé' he' ma' jwayh' kyaah' lle' moh' hi' ma' chee' Sergio Paulo, hi' kyuu' cha' miih'. He' ja' lle' moh' he' ga' jmeey' mada' he' na' kyaay' Bernabé kyaah' Saulo, kih' he' ga' lä' hyoh' dsëy' nuuy' juu' kih' Dio. ⁸ Pero dsa' tëé' he', hi' tëëy' Elima

kyaah' juu' griego, hi' he' na', ma' ha' kih' Bernabé kyaah' Saulo. Jëéh', sa' ma' hn00y' he' ma' heeh' lle' moh' he' juu' kih' Dio. ⁹ He' ja' ga' hlëéh' Saulo, he' ba' hi' chee' Paa'. Ga' hlëëy' kyaah' cha' miih' be' kih' Jmi' lle' Na' jngii' hi' ga' jëëy' koo' hwëh' né' dsa' tëé' he'. ¹⁰ Mah' ga' jayh':

—He' ba' che' ta' juuh' hne', Peer' hlëéh' hne', joo' hi' sa' llü'. ¿He' la' hnooh' lla' dsëéh' kih' lä' jë' he' lu'? ¿Lih' ba' llaa' he' hah' kih' jwë' llü' kih' Dsa' j00h' jnän'? ¹¹ Na' heeh' Dio hne' wii'. Jä' tuu' mi' nëh'. Mo' so' jëéh' jmeé' hyoo' miih' jmi' — ga' jah' Paa'.

Lä' chah' ja' ga' l00' mi' nëy' mah' ga' jay' tuu'. Lä' ku' lä' jii' kiyh' ma' hnaayh' jaa' hi' ma' jaa'y', kih' he' mo' so' ga' lä' jna' mi' nëy'. ¹² Ma' ga' jëé' lle' moh' he' he' ga' la' lä' ja', ga' heey' kih' Jesús. Peer' ga' lä' dsa' dsëy' ma' ga' nuuy' juu' kih' Jesús.

Nëe' Paa' kyaah' Bernabé Antioquia he' na' hee' hwa' Pisidia

¹³ Ja' ga' ya' hëé' Paa' jwi' Pafos ja' kyaayh' dsa' kyaayh', ga' naay' ta' Perge, jwi' he' na' hee' Panfilia. Pero Jwaa' ga' bee' dsa' kyaayh' mah' ngaayh' ta' Jerusalén. ¹⁴ Ga' ngëé' Paa' kyaah' Bernabé jwi' Perge, ga' lla' naay' ta' jyoh' Antioquia he' n00' hwa' Pisidia. Ma' ga' t'e' jmi' he' teeh' dsa' dsë', ngoo' Paa' kyaah' Bernabé gwah' kih' dsa' judiu mah' ga' taayh' jee' ja'. ¹⁵ Ma' ngëé' ma' hë' jaa' dsa' miih' he' na' sii' né' ley' kih' Moisé hi' ga' hëy' miih' he' ga' sii' hi' ga' ngëé' juu' kih' Dio, ja' ga' ga' jah' dsa' kaa' hi' ma' hä' goo' gwah' ja':

—Cher' mah' cha' miih' he' jwah' hnäh' dsa' nuuh' 00hn', hlëéh' jnääh' miih' he' jmee' llü' kyaa' jnääh' — ga' jayh'.

¹⁶ He' ja' ga' noo' Paa', ga' jmeey' lii' kyaah' gooy' mah' wa' dsa' taayh' ti'. Ga' jayh':

—Nuuh' da' hnäh' dsa' Israel hi' lä' jëé' ga' hnäh' hi' gah' Dio. ¹⁷ Dio kyaa' jnääh' dsa' Israel, ga' lleeh' dsa' ma' gyuh' kyaa' jnääh' mah' leey' dsa' kyaay' hi' ngoo' ba' mi' jaa'y' lä' jiih' ga' t'e' koo' jwi' juuh' lä' ma' täayh' hwa' Egipto ma' ke' laay' dsa' jñah' kih' hwa' ja'. Ma' ngëé' he' ja', kyaah' cha' miih' be' ga' hwëé' Dio dsa' he' hwa' ja', mah' ga' lla' naay' hwa' kiyh'. ¹⁸ Ta' ko' jiih' ga' taah' dsa' he' to' lloo' ji' ne' jee' la' hwa' kii', ga' lä' be' dsë' Dio kyaayh' kih' lä' jë' he' hñiih' he' ma' jmeey'. ¹⁹ Ma' ngëé' he' ja', ga' hee' Dio gyii' naa' dsa' hi' ma' tääh' hwa' he' chee' Canaán. Hwa' kih' dsa' he' ga' jmee' Dio hee' dsa' ma' gyuh' kyaa' jnääh'.

²⁰ Ma' ga' lla' naay' hwa' Canaán ja', ga' hñaa' Dio hi' ga' ka' né' kih' dsa' he', lä' jiih' ga' lloo' jmi' ga' hñaa'y' Samuel hi'

ga'ngéé' juu' kiyh'. Lá'ja- ga'jmeé' Dio kyaayh' lá'jiih' ga'té' kye' hña' loo' na' dsé- to' lo' gya' jí'ñe-. ²¹ Jii' kih' Samuel, dsa- Israel ga'ngééy' jaa' hí' lee' rey kyaay'. He' ja' ga'hñaá' Dio Saúl, hí' ga'laa' rey to'loo' jí'ñe-. Jmii' Saúl he' ma' chee' Cis, hí' ma' laa' sa'ju' kih' Benjamín. ²² Ma'ngéé' he' ja-, Dio ga'lee' Saúl mah' ga'llaa'y' David hí' ga'koo' né' kiyh'. Ga'jmeé' Dio ju'dsoo' kih' David, ga'jäh'y': "Ma'jéén' David joo' Isai. Kih' hí' he' ba' ma'tih' dsén', jééh' hí' he' jmeé' lá'jé' he'hnoon'". ²³ Hi' jee' kih' jaa' jee' lá'jéé' sa'ju' kih' David he', ga'lá'chaa' Jesús, hí' ga'chee' Dio mah' láäy' dsa- Israel lá'koo' ga'jäh'y' jáä'. ²⁴ Jáä' ja'ga' já' Jesús, ma' kwa' Jwaa' juu' kih' lá'jéé' dsa- Israel. Ga'hlééyh' dsa' mah' dsa'jeyyh' kyaah' Dio hí' he' saay' jmii-. ²⁵ Hi' lá'koh' ma' jéé' Jwaa' ngoo' dsa'hñaá' ta'kiyh', ga'jäh'y': "¿Hijí' jná' laah' hnäh'? Ja' he' jná' hí' nөө' juu' já' lá'koo' jmeeh' hnäh' huu' dsé'. Hí' já' kéé' kin', sa' té'dsëen' chiihn' mah' llen' loo' he' há' tiy", ga'jäh' Jwaa'.

²⁶ Ngoo' ba' Paa' hlééh', ma' jäh'y':

—Hnäh' dsa' goon' hí' laa' sa'ju' kih' Abraham, kyaah' lá'jéé' ga' hnäh' hí' gah' Dio, jná' jne' ba' ga'chee' Dio juu' la' mah' láä' jne'. ²⁷ Pero dsa- hí' ma'tääh' Jerusalén, kyaah' dsa' ta' kyaay' sa' ga'lá'kyuuy' Jesús. Ni' kih' hí' ga'ngéé' juu' kih' Dio llo'joo' sa' ga'lá'ngééy', ma'ke' ma'hé' dsa' he' juu' ja' lá'jé' jmii' he' teeh' dsa' dsé'. Heh' lá'koh' ma' jäh'y' he' jmeé' bíi' juu' Jesús, ga'lá'te' lá'jé' juu' he' ma'héy' ja'. ²⁸ Pero sa' ga'jnөөy' he' kyaah' ma' báäyh' Jesús mah' lá'jwé' ja' ma' jngiiyh' kih', he' ja' ga'ngüy' kih' Pilato mah' wa' jmeey' hih' he' juuy'. ²⁹ Ma' ga'lá'te' lá'jéé' go'te' lá'koo' na'sii' kiyh' jáä', ja' ga' jñaá' dsih' dsöh' hma' cru' mah' na'haa'y'. ³⁰ Pero Dio ga'mi' jiiyh' jee' kih' hí' na' juu'. ³¹ Hi' cha' miih' jiih' ga'lá'jñaáy' jee' kih' hí' na'nää' kyaayh' Jerusalén, lá' ma' táäyh' Galilea. Hí' he' na' hí' jmeé' ju'dsoo' kih' lá'jéé' dsa' jmii' na'.

³² Ja' ba' lá'ja' kwa' jnääh' ju'hméé' la', ja' ba' juu' he' ga'bääh' Dio hñii' kyaah' dsa' ma' gyuh' kyaá' jnääh'. ³³ He' ga'mi' jiiyh' Jesús, ga'mi'te' Dio juu' kih' jee' kyaá' jnääh', hí' laa' sa'ju' kih' Abraham. Lá'ja' ga'lá'te' lá'koo' na'sii' salmo hwéh' to': "Hne' laah' gyuu' kyaan', na' ma' laan' Täá' kyaah", ga'jäh' Dio. ³⁴ Kyaah' he' ga'mi' jiiyh' Jesús jee' kih' hí' ma' na' juu' mah' mo'so' juu' gyih' jih'koh', lá'ja' ga'lá'te' juu' he' ma' na' sii' lá'la': "Mi'te' ba' jná' lá'jé' he' ga'jwii'n' David", ga'jäh' Dio. ³⁵ Hi' ja' ba' lá'ja' lle' ka'läh' né' salmo: "Sa' kwah' jwé' jyah' jmi'ngo' kih' hí' na' jngéé' kyaah", ga'jäh' David.

³⁶ Ga'mi'te' ba' David lá'koh' ga'lá'hyoh' dsé' Dio lá' ma' kye'y' né' kih' dsa' kyaay'. Hi' ma' ga'juuy' na'haa' dsih' koo' jee' na'haa' dsa' ma'gyuh' kyaay'. Hi' ga'jngaah' ba' jmi'ngo' kiyh'. ³⁷ Pero hijí' hí' ga'lá'jiih' he', sa' ga'jngaah' jmi'ngo' kiyh'.

³⁸ He' ja' hnөө' lá'ngééh' hnäh' oöhn', ta'la' kih' Jesús hí' hlééh'n' kih' la' dsa' che' dso'kye' jnän'. ³⁹ Lá'jéé' hí' dsoo' dsé' kih' Jesús, hí' he' ba' hwéé' lluu', láäy' kih' lá'jé' he' ma' hlääh'y' cha'né' ley' kih' Moisé. Jééh' sa' hwéé' jne' lluu' cha'né' Dio kyaah' he' hөө' jne' ley' ja'. ⁴⁰ Leeh' hnäh', mah' sa' já' né' kyah' hnäh' lá'koo' ga'jäh' hí' ga'ngéé' juu' kih' Dio:

⁴¹ Jéé' da' hnäh', dsa- hí' mi'kwah' juu' kin', wa' lá' dsaá' hoh' hnäh', wa' heeh' hnäh' go'te'.

Jééh' jee' kyah' hnäh' jmeen' koo' he' jmeé' dsaá' hoh' hnäh'.

Ni' lá'ja' sa' jmeeh' hnäh' dsoo' ma'ke' hí' ga'ga'jmeeh' juu' kyah' hnäh', ga'jäh' Dio.

⁴² Lá' ma' ya'héé' Paa' kyaah' Bernabé neh' gwah' kih' dsa' judiu, ga'chuuy' dsa- hí' sa' laa' judiu kyaayh':

—Ja' ya' nääh' hnäh' ka'läh' jyoh' jmii' he' teeh' dsa' dsé' mah' kwah' hnäh' ka'läh' juu' na' kyaá' jnääh'.

⁴³ Ma' ga'hwééy' neh' gwah' ja', jwéé' dsa' judiu hí' lá'kye' hí' sa' laa' judiu hí' ma' hnaah' Dio, ga'jmeey' ko'jöh' kyaah' Paa' kyaah' Bernabé. He' ja' ngoo' ba' Paa' hlééyh' mah' wa' lla'nää' bih' ta' cha'né' kyaah' he' mi'jáä' Dio.

⁴⁴ Ma' ga'té' jmii' he' teeh' dsa' dsé', miih' ga' sa' dsaá' lá'jéé' dsa' chaa' jee' jwii' ja', na'nääy' na'nüuy' ha' lá' la' juu' kih' Dio. ⁴⁵ Pero ma' ga'jéé' dsa' judiu, he' ga'kuh' jwéé' dsa', he' ja' ga'lá'lleey' jwérte, ga'lөөy' lla' dsééy' kih' juu' he' ma' kwa' Paa' hí' ma' hlééyh' wii' kiyh'.

⁴⁶ Pero Paa' kyaah' Bernabé sa' ga'lá'goyh' ga'hlééyh' dsa' he', ga'jäh'y':

—Kyah' hnäh' to' né' dsa' goon' jmeé' bíi' he' nuuh' hnäh' juu' kih' Dio he' ma' kwa' jnääh' la'. Pero he' beh' hnäh' juu' la', mi'jñääh' hnäh' hñaah' sa' hnooh' hnäh' ha' lá' jee' jmeé' chaa' hnäh' táä'. Na' na' hwéé' jnääh' jee' kyah' hnäh' mah' dsa' kwa' jnääh' juu' kih' dsa- hí' sa' laa' judiu ba'. ⁴⁷ Jééh' Dio ga'jmeé' mada' lá' la' kyaá' jnääh', ga'jäh'y':

Ma'hñaan' hne', laah' wa'je' kih' dsa- hí' sa' laa' judiu, mah' hne' ba' kah' juu' ha' lá' láä' dsa- lá'kaa' lá'juh' jmi' gyuu'.

⁴⁸ Ma' ga'nuu' dsa- hí' sa' laa' judiu juu' kih' Dsa'jөөh' jnän', ga'jmeey' juuh' kih' juu' ja' hí' ga'lá'chaa'y' lluu'. Ga'heeh' lá'jéé' hí' laa' kwaat' tééh' jee' ka' Dio.

49 Lā⁻ ga⁻dsa' hwa' ja⁻ ga⁻lloo' juu' kih' Dsa⁻jøøh' jnān'.

50 Pero ko⁻llaa' judiu ga⁻taayh⁻ juu' dsa⁻mē' hī⁻ ma' hnaah⁻ Dio, lā⁻kye⁻ dsa⁻mē' hī⁻ kaah' kih' jee' jwii' ja⁻. Hī⁻ lā⁻ja⁻ ga⁻taayh⁻ juu' hī⁻ laa' ta'. Ga⁻tooyh⁻ hī⁻ dsē' dsa⁻kaah' he' mah' lā⁻lleey' kyaah' Paa' kyaah' Bernabé mah' hēey' kiyh' ta' jee' uu' ga' kih' hwa' ja⁻. 51 Kyaah' ya⁻hēē' Paa' ngaah' kyaah' Bernabé ga⁻hlay' hløø⁻ he' ma' na⁻beh⁻ tūy' he' jmeey' lii' kih' dsa⁻ he', he' lā⁻ ma⁻ kyaayh' ja⁻ ba' dso⁻kye⁻ kiyh'. Hī⁻ ga⁻hwēey' jee' ja⁻, mah' ga⁻nāāy' ta' jwii' Iconio. 52 Lā⁻jēē⁻ hī⁻ ga⁻heeh' juu' kih' Dio cha⁻miih⁻ ma' jēē⁻ dsēy', hī⁻ ma' kyey⁻ cha⁻miih⁻ be' kih' jmi⁻lle' Na⁻jngii'.

14

Ngoo' Paa' kyaah' Bernabé ta' jwii' Iconio

1 Lā⁻ ma' gya' Paa' kyaah' Bernabé jwii' Iconio ja⁻, ma' dsa⁻taayh' ko⁻jøøh' lā⁻uu' neh⁻ gwah⁻ mäh⁻ kih' dsa⁻ judiu. Ha⁻ koh' sa' llu' juu' he' ga⁻kway', he' ja⁻ jwēē' hī⁻ laa' judiu hī⁻ lā⁻kye⁻ hī⁻ sa⁻ laa' judiu ga⁻heeh⁻. 2 Pero ko⁻llaa' judiu hī⁻ sa⁻ ga⁻heeh', ga⁻tooyh⁻ je' dsē' dsa⁻ hī⁻ sa⁻ laa' judiu mah' ga⁻lā⁻hney' kyaah' øøh' jne' hī⁻ ga⁻heeh' kih' Dio. 3 He⁻ja⁻ ga⁻jā⁻ Paa' kyaah' Bernabé cha⁻miih⁻ jmi⁻jee' ja⁻. Ni⁻miih⁻ sa⁻ ma' goyh' ma⁻ kway' juu' kih' Dio hī⁻ ma' kyey' cha⁻miih⁻ o⁻jøøh' dsē⁻ kih' Dsa⁻jøøh' jnān'. Hī⁻ ga⁻jmeey' cha⁻miih⁻ he' juh⁻ gaa⁻. Lā⁻ja⁻ ga⁻jmeē⁻ Dio ju⁻dsoo' kih' juu' he' ma' kway'. 4 Pero dsa⁻ hī⁻ ma' chaa⁻ jee' jwii' ja⁻, ga⁻laa' to' nāā'. Ko⁻llaa' ga⁻taah' jwoo' kih' judiu, hī⁻ ko⁻llaa' ga⁻taah' jwoo' kih' apóstole. 5 Ga⁻taah' dsa⁻ judiu juu' kwee⁻ kyaah' dsa⁻ hī⁻ sa⁻ laa' judiu, ko⁻jøøh' kyaah' dsa⁻ ta' kyaay' mah' kway' kih' apóstole he' hī⁻ tey' kuū' kiyh'. 6 Pero ma' ga⁻lā⁻ñe⁻ Paa' kyaah' Bernabé he' hnøø' dsa⁻ ma' jmeē' kiyh' lā⁻ja⁻, lā⁻chah' ja⁻ ga⁻hwēey' ga⁻nāāy' ta' Lистра hī⁻ Derbe, jwii' he' hla⁻ hwa' Licaonia. Hī⁻ na⁻nāā' gyih' jyoh' jwii' he' hla⁻ lā⁻kaa⁻ jee' jāh' ja⁻, 7 mah' na⁻kway' ju⁻hmēē' kih' Jesús lā⁻kaa⁻ jā⁻.

Ga⁻te' dsa⁻ kuū' kih' Paa' jee' jwii' Lистра

8 Lистра ja⁻ ma' gya' jaa⁻ dsa⁻jluuh' hī⁻ jluuh' ga⁻lā⁻chaa⁻, jh⁻koh' sa⁻ ma' ngēy'. 9 Dsa⁻ he' ma' gya' nuu⁻ lā⁻jē⁻ he' ma⁻ hlēēh' Paa'. Hī⁻ ma' jēē' Paa' mi⁻nēy' ga⁻lā⁻liiyh' kih' dsa⁻ he', he' ma⁻dsoo' dsēy' hlāāy'. 10 He⁻ja⁻ ga⁻hlēēh' Paa' ki⁻gaa⁻ ga⁻siyh':

—Noo⁻ da', chih' tiih' na⁻ ko⁻dsoo'.

Lā⁻chah' ja⁻ koo⁻ ba' ga⁻hliiy' ta' gyuuh' hī⁻ ga⁻løøy' ngēy'. 11 Ma' ga⁻jēē' dsa⁻ hī⁻ ma' tāāh' jee' ja⁻ he' ga⁻jmeē' Paa' lā⁻ja⁻, ga⁻løøy' hlēēyh' koo⁻ ki⁻gaa⁻ kyaah' juu' kiyh', ma' jāyh':

—Lā⁻ laa' dsa⁻ñuu⁻h⁻ laa' uu' dio hī⁻ ma⁻jñaa⁻jee' jnān' la⁻.

12 Ga⁻mi⁻cheey' Bernabé Júpiter hī⁻ Paa' ga⁻mi⁻cheey' Mercurio kih' he' ma' kwa⁻ Paa' juu'. 13 Chuuh' jwii' ja⁻ ma' chih' gwah' kih' dio Júpiter. Jee' ja⁻ ga⁻lloo' jmi⁻dsa⁻ hī⁻ ma' jmeē' ta' neh' gwah' ja⁻, ma' jāāy' kya⁻dso' hī⁻ ma' kyey' he⁻ na⁻lii' kyaah' le'. Ma' hnøøy' ma' jngēēyh' kya' he' mah' ko⁻jøøh' kyaah' dsa⁻gooy' ma' jmeey' juuh' kih' apóstole he'. 14 Lā⁻ ma' ga⁻nuu' Bernabé kyaah' Paa' he' ja⁻, ga⁻gūy' hmiih⁻ kiyh', mah' ga⁻taayh' jee' kih' dsa⁻ he' ma' hlēēyh' ki⁻gaa⁻, 15 ma' jāyh':

—Hnāh' dsa⁻ñuu⁻h⁻ zhe⁻la' jmeeh⁻ hnāh' lā⁻na⁻? Jā⁻ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁻ ba' jnāāh' lā⁻koh' laah' hnāh'? Ma⁻ya⁻ nøø' jnāāh' mah' kwa⁻ jnāāh' ju⁻hmēē' kih' Jesús. Ta⁻hnāh' he⁻ na⁻, ta⁻jmeē⁻ hnāh' he⁻ sa⁻ jmāā' ta'. Jeeh⁻ hnāh' hñaa⁻h' kih' Dio jiih⁻ ba', hī⁻ ga⁻jmeē' gyuu⁻h' hwa', hī⁻ ga⁻jmeē' jmi⁻ñeeh' hī⁻ ga⁻jmeey' lā⁻jē⁻ he' ga⁻cha⁻ né⁻ kih'. 16 Jāā⁻ ma' tāāh' dsa⁻ jmeē' lā⁻hyoh' dsē' hī⁻ sa⁻ cha⁻ he' ma' jmeē' Dio kiyh' ni⁻ miih⁻. 17 Pero jā⁻ he' ga⁻hmāāyh' go⁻te'. Ma⁻ra⁻ he' ga⁻mi⁻jnāāy' ha⁻ lā⁻laay' hñiiy' kyaah' lā⁻jē⁻ he' llu' he' jmeey'. Cheey' jma⁻, hī⁻ jmeey' kwa⁻ lā⁻jē⁻ he' jngēē⁻ dsa⁻ mah' lā⁻cha⁻ cha⁻miih⁻ he' kih' hih' jne' hī⁻ lā⁻ja⁻ jmeey' jēē⁻ dsē⁻ jne'.

18 Ma⁻ke⁻ ga⁻hlēēh' apóstole he' lā⁻ja⁻, he⁻lii' ba' ga⁻liyh' ga⁻jney' jwē' kih' dsa⁻ he' he' ma' jngēēyh' kya' mah' ma' jmeey' juuh⁻ kih' apóstole.

19 Ma⁻ngēē⁻ he' ja⁻, ga⁻lla⁻nāā' judiu hī⁻ chaa⁻ Antioquia, lā⁻kye⁻ hī⁻ chaa⁻ Iconio. Ga⁻taayh⁻ juu' dsa⁻ hī⁻ ma' chaa⁻ Lистра. He⁻ja⁻ ga⁻tey' kuū' kih' Paa'. Ma⁻ngēē⁻ he' ja⁻, ga⁻sēēyh' Paa' lā⁻ ga⁻tē⁻ chuuh' jwii', jēēh' ma' jmeey' huū⁻dsē⁻ ma⁻juuy' ba'. 20 Lā⁻jēē⁻ øøh' jne' ga⁻taayh' lā⁻ku⁻ lā⁻jii' kih' Paa'. Ko⁻hwēē⁻ ga⁻ ja⁻ ma' ga⁻noo⁻ Paa' jee' ma' kyaay' ja⁻ hī⁻ koo⁻ ka⁻lāh' ga⁻hey' ta' jee' jwii' ja⁻. Ma⁻ga⁻jnā' jyoh' jmi⁻, ngooy' kyaah' Bernabé ta' Derbe.

21 Ma' ga⁻lla⁻nāāy' jwii' Derbe, ga⁻kway' ju⁻hmēē'. Hī⁻ jwēē' dsa⁻ ga⁻heeh' juu' kih' Jesús. Jā⁻ ga⁻ nāāy' ka⁻lāh' ta' Lистра, ta' Iconio, hī⁻ ta' Antioquia. 22 Lā⁻koo⁻ lā⁻koo⁻ jwii' ja⁻, ga⁻kway' cha⁻ga⁻miih⁻ be' kih' øøh' jne'. Ga⁻hlēēh' gyih' mah' sa⁻ tūy' juu' he' ma⁻dsoo' dsēy', ma' jāyh':

—Jmeē⁻ bii' jēē' jne' cha⁻miih⁻ wi⁻, jā⁻ ga⁻ heh' jne' jee' jmeē' Dio hih'.

23 Lā⁻koo⁻ lā⁻koo⁻ jwii' jee' ma' tāāh' hī⁻ ma⁻heeh' juu' kih' Dio, ga⁻hñaa⁻y' dsa⁻gyuu⁻h' hī⁻ ka⁻ né⁻ kih' dsa⁻kyaayh'. Ma⁻ngēē⁻ he' ja⁻, ga⁻taayh' ngiiy⁻ kih' Dio ta⁻ko⁻jiih' sa⁻ kuh⁻hiyh'. Lā⁻ja⁻ ga⁻taayh⁻ goo⁻ Dsa⁻jøøh' jnān' dsa⁻gyuu⁻h' hī⁻ na⁻ hñaa⁻ kyaay'.

Ga'llaah' Paa' ka'läh' kyaah' Bernabéjee' jwii' Antioquia he' na' hee' hwa' Siria

24 Ma' ga'hwëëy' jee' ja', ga'ngëë' bih' ko'dsoo' hwa' Pisidia ga'näay' ta' Perge, jwii' he' nøø' hwa' Panfilia. 25 Ma'ngëë' ma'kway' juu' kih' dsa' hi' ma' chaa' Perge, ga'näay' ta' jwii' Atalia.

26 Jee' ja' ga'taayh' neh' barco, ga'näay' ka'läh' ta' Antioquia, ja'ba' jwii' jee' ga'taah' dsih' goo' Dio ma' ga'mi'jäay' kyaah' ta' kiyh' he' na' ga' ma'hnaa'. 27 Ma' ga'lla'näay' Antioquia ja', ga'tëeyh' lä'jëë' øøyh' hi' ma' chaa' jee' ja'. Mah' ga'jmeeyh' juu' ha' lä' la' he' juh'gaa' he' ga'jmeë' Dio lä'kaa' jee' na'näay' hi' ha' lä' ga'kwa' Dio jwë' he' ga'lä'dsoo' dsë' hi' sa' laa' judiu. 28 Jee' ja' ga'jä' Paa' kyaah' Bernabé cha'miih' jmi' kyaah' øøh' jne'.

15

Ga'taah' apòstole juu' kwee' ha' lä' sëyh' øøh' jne' hi' sa' laa' judiu

1 Ko'llaa' dsa' hi' ma' chaa' Judea ga'lla'näay' jwii' Antioquia na'kway' juu' kih' øøh' jne' hi' ma' tääh' jee' ja', ma' jäyh':

—Cher'mah' sa' ga'wih' jmi'ngo' kyah' hnäh' lä'koo' nøø' kih' Moisé, sa' lääh' hnäh'.

2 Peer' ga'ti' ga'choo' Paa' juu' kyaah' dsa' he' hi' lä'ja' ma' jmeë' Bernabé ka'läh'. Ha' koh' juu' sa' ga'ti' ga'chooy'. He'ja' øøh' jne' hi' ma' tääh' Antioquia, ga'hnaay' Paa' kyaah' Bernabé kyaah' jñah' ga' øøh' jne'. Ga'cheey' ta' Jerusalén mah' mi'ee'y' juu' ja' kyaah' apòstole hi' kyaah' lä'jëë' dsa'gyuuh'.

3 Øøh' jne' hi' ma' tääh' Antioquia ga'chee' dsih' kyaah' juu' llu'. Jee' ga'näay' ja', ga'ngëëy' hwa' Fenicia hi' ga'ngëëy' hwa' Samária. Lä'jë' jwii' jee' ga'ngëëy' ja', ga'jmeeyh' juu' ha' lä' ga'la' he' ga'jëeh' dsa' hi' sa' laa' judiu kyaah' Dio. Peer' ga'tih' dsë' lä'jëë' øøh' jne' ma' ga'nuuy' juu' ja'.

4 Ma' ga'lloo' Paa' kyaah' Bernabé ta' Jerusalén, øøh' jne' hi' tääh' jee' ja' ga'heeh' bih' llu'. Hi' lä'ja' ga'jmeë' apòstole kyaah' lä'jëë' dsa'gyuuh' ka'läh'. Hi' ga'jmeeh' Paa' kyaah' Bernabé juu' lä'jë' he' ga'jmeë' Dio kyaah' lä'kaa' jee' na'näay'. 5 Pero ko'llaa' fariseo hi' ma'heeh' juu' kih' Dio ga'nooy' mah' ga'jäyh':

—Jmeë' bii' uuuh' jmi'ngo' kih' dsa' nüuh' hi' sa' laa' judiu hi' jmeen' mada' kiyh' mah'høøy' lä'jë' nüuh' kih' Moisé.

6 He'ja' ga'kuh' apòstole kyaah' dsa'gyuuh' mah' mi'ee'y' juu' ja'. 7 Ma' lä'hi' tääh' ti'chooy' juu' jee' lä'jëëy', ja' ga' ga'noo' Pee' mah' ga'jäyh':

—Nuu' da' hnäh' dsa' nüuh' øøhn'. Neh' ba' hnäh', jää' ga'lleeh' Dio jnä' jee' kyah' hnäh' mah' kwan' ju'hmëë' kih' hi' sa' laa' judiu, mah' lä'dsoo' dsëy' kih' Jesús. 8 Dio hi' kyuuh' ha' lä' la' tuh'dsë' dsa', ga'mi'jnäay' dsa' he', ma'ra' he' laay' dsa' kyaay' lä'llu' he' ga'kwëëyh' Jmi'lle' Na'jngii', ja'ba' lä'koh' ga'hñah' jne'. 9 Ja'ba' lä'koh' ga'jmeë' Dio jnä' jne', ja'ba' lä'ja' ga'jmeey' kyaah' dsa' he' ka'läh'. Jëéh', kyaah' he' ma'lä'dsoo' dsëy' kih' Jesús, lä'ja' ba' ma'jäy' na'jngëëy'. 10 He'la' kah' hnäh' dsë' Dio, he' jmeeh' hnäh' bii' kih' øøh' jne' he' høøy' ley' he' sa' tääy' høøy', hi' ni' jne' sa' tää' jne' høøn', hi' ni' dsa' ma'gyuh' jñän' sa' ga'täay' ma'høøy'? 11 Pero na' ma'ñe' jne', he' la' ma'lää' ba' Jesús jne', kwee' ba' kyaah' dsa' he' —ga'jäh' Pee'.

12 Ma' ga'løø' Bernabé kyaah' Paa' jmeeh' juu', lä'jëë' dsa' he' ga'taah' ti' nuuy' ha' lä' cha'miih' juh'gaa' he' ga'jmeë' Dio kyaayh' jee' na'näay' na'kway' ju'hmëë' kih' dsa' hi' sa' laa' judiu. 13 Hi' ma' ga'dsaa' juu' kih' Paa' kyaah' Bernabé, ga'hleeh' Jacobo, ga'jäyh':

—Dsa' nüuh' øøhn', nuu' da' hnäh'. 14 Ma' nuu' jne' lä'koo' ma'jmeeh' Simón juu' ha' lä' ga'jmeë' Dio to'në' jee' kih' dsa' hi' sa' laa' judiu, ga'tëey' dsa' he', ga'jmäay' kyaay'. 15 He' la' na' jëeh' kwee' kyaah' he' ga'hleeh' hi' ga'ngëë' juu' kih' Dio, jee' na' si' lä'la':

16 Ma'ngëë' he' la', nüün' na'choohn' hne' kih' David he' na'hla'.

Na'jmeehn' ka'läh' lä'kaa' jee' na'heë', mah' choohn' ka'läh' lä'hmëë',

17 mah' lä'ja' hi' jñah' nää' dsa' he' wa' hnäayh' Dio,

lä'jëë' dsa' hi' sa' laa' judiu hi' ma' mi'jään' laay' kyaan'.

18 Lä'ja' ga'jäh' Dio, hi' ga'mi'jnää' juu' la' llo'joo' go'te'.

19 He'ja' jwahn', ta' wa' han' kih' hi' sa' laa' judiu hi' dsa'jëeh' kyaah' Dio.

20 Ma'lee' ba' koo' siin' kiyh' mah' sa' wa' kuyh' ma' he' jmeë' mi'sayh' hñiiy' he' llä' dsa' chänë' dio hi' na'laa' kaa' dsa', hi' dsa'më' dsa' nüuh' sa' wa' kaa'yh' wa' hi' cha' hi', hi' ni' sa' wa' kuyh' jah' hi' dsa'juu' kyaah' he' wii', ni' sa' wa' kuyh' jma'.

21 Jëéh' llo'joo' ga'løø' dsa' judiu kwa' nüuh' kih' Moisé neh' gwah' he' tøø' lä'koo' lä'koo' jwii'. Jee' ja' hëy' he' ga'sii' Moisé, lä'jëë' jmi' he' teeh' dsa' dsë' —ga'jäh' Jacobo.

Ga'cheey' koo' je' kih' lä'jëë' øøh' jne' hi' sa' laa' judiu

22 Lä'jëë' øøh' jne' he', kyaah' apòstole hi' kyaah' dsa'gyuuh' ga'taayh' juu' kwee' ga'hnaay' ko'llaa' øøh' jne' hi' ma' tääh' jee'

ja mah dsa naäy jwii Antioquia kyaah Paa hi kyaah Bernabé. Ga hñaay Juda, he ba hi téeyh Barsabá, hi ga hñaay Sila. Hi he ma laa ta jee kih dsa kyaayh. 23 Kyaah hi he ga cheey je he na sii lá la:

“Jnäh apóstole, jnäh dsa gyuuh kyaah øøh jne, jmee jnäh juu kyah hnäh øøhn hi sa laa judiu hi chaa Antioquia, hi chaa hwa Siria hi Cilicia ka läh. Wa chaa hnäh llu. 24 Ma nuu jnäh kih ko llaa hi ga hwëe jee la ga naäy ta na. Sa ne jnäh he ga naäy mi gaay hnäh kyaah juu kiyh, heey huusdë kyah hnäh hi jmeey hih he uuuh jmi ngo kyah hnäh hi he høøh hnäh ley. 25 He ja ma tooh jnäh juu kwee, ma jëe jnäh llu ba he ma hña jnäh øøh jne hi tääh jee la mah dsa naäy dsa jëey hnäh ko jøh kyaah Paa hi kyaah Bernabé hi hnää jne cha miuh. 26 Dsa nuuh na, sa ga jmeey he che chaa juuy jee ga naäy kway juu kih Jesucristo. 27 He ja chee jnäh Juda kyaah Sila mah dsa naäy dsa kway juu he na sii la. 28 Llu ba la kih jmi lle Na jngii hi lá ja kyaah jnäh ka läh, he sa hnøø jnäh he høøh hnäh he sa tää hnäh høøh. Ma la he la ba hnøø nuuh hnäh. 29 Sa kuh hnäh he ma lla dsa cha né dio hi na laa kaah dsa, ni sa le kuh hnäh jma, ni sa le kuh hnäh jah hi dsa juu kyaah he wii. Hnäh dsa më dsa nuuh, ta kaah hnäh wa hi cha hi. Cher mah ga leh hnäh høøh he ja, jmeeh ba hnäh llu. Wa dsa ngëeh ba hnäh llu.”

30 Lá jëe hi na hña he, ga naäy ta Antioquia. Ma ga lla naäy jee ja, ga jøøyh øøh jne mah ga ngëey je he ma kyey ja, to lo né jee lá jëe. 31 Peer ga nøh dsø øøh jne he ma ga hëy je ja, he ja ga lá chaa llu jwërte. 32 Juda kyaah Sila hi ma ngëe juu kih Dio ma kway cha ga miuh juu. Heh lá ja, ga nøh dsø øøh jne hi ga téeyh cha miuh be. 33 Ga lá hu ga miuh jmi, ja ga hih øøh jne juu kyaayh mah dsa naäy llu ta Jerusalén jee tääh hi ga cheey. 34 Pero ga jmee Sila huusdë: “Go llu ga he jan jee la.” 35 Hi ga ja ba Paa kyaah Bernabé Antioquia ja, ma mi téey dsa juu kih Dsa jøøh jnan. Hi ko jøh kyaah jnah dsa kyaayh ma kway ju hmëe.

Ngoo Paa jee ga tã to jiih na kway juu

36 Ga lá hu ga miuh jmi, ma ga jah Paa siyh Bernabé:

—Man ka läh ma jëen lá jëe øøh jne hi tääh lá kaa jwii jee na kñ juu kih Dio jaa, ma jëen ha lá täayh.

37 Ma hnøø Bernabé ma jäy Jwaa hi téeyh Marcos. 38 Pero sa ga tih dsø Paa he ma jäy ka läh hi ga kñ jiih hwa Panfilia, jëh mo so nee gyih na kway juu kih Dio kyaah Paa. 39 Ni miuh sa ga hu kwee juu kih Paa kyaah Bernabé, lá jiih ga beey øøyh, ga naäy ma kih kih. He ja Bernabé ga jäy Marcos, ga taayh neh barco ga naäy ta Chipre. 40 Hi Paa ga jäy Sila. Lá koo ma ga hwëy jee ja, ga jah øøh jne hi ma tääh Antioquia siyh:

—Dio kyaah hnäh.

41 Ga ngëy ta hwa Siria kyaah hwa Cilicia ma kway be kih øøh jne hi ma tääh lá koo lá koo jwii.

16

Ngoo Timotä kyaah Sila ko jøh kyaah Paa

1 Ma ngëe he ja, ga naäy ta Derbe, ja ga ga naäy ta Listra. Jee ja ma gya jaa øøh jne hi chee Timotä. Chooy ma laa judiu hi ma laay øøh jne ka läh. Pero jmi Timotä ma laa griego. 2 Lá jëe øøh jne hi ma tääh Listra hi hi ma tääh Iconio ma hlëeyh llu kih Timotä. 3 Ga lá hnøø Paa jäy Timotä lá kaa jee dsooy, he ja ga jmeey mada ga wih jmi ngo kih Timotä mah sa choo judiu hi chaa jee ja juu kyaayh, jëh ga lá jëe dsa chaa jee ja ma ney laa griego jmi Timotä. 4 Ga lá kaa jwii jee ga naäy, ga jmeeyh juu kih øøh jne ha lá la juu ee he ga taah apóstole kyaah dsa gyuuh hi ma tääh Jerusalén mah høøy ma la he na ba. 5 Ma ga nuu øøh jne juu ja, ga téeyh cha miuh be hi jwëe ga dsa ga heeh juu kih Dio koo jmi.

Ga mi jnää Dio kih Paa ja dsa hi ma chaa hwa Macedonia

6 Pero jmi lle Na jngii sa ga kwa jwë kih Paa kyaah dsa kyaayh mah ma kway juu kih Dio hwa Asia, he ja ga ngëe bih lá ga dsa hwa Frigia, kyaah hwa Galacia. 7 Lá koo ma ga lla naäy ta hwa Misia, ma hnøøy ma dsa naäy ta Bitinia pero sa ga kwa jmi lle Na jngii jwë. 8 He ja koo ga ngëey ta koo hwa Misia ba, lá jiih ga lla naäy jwii Troa. 9 Hwë he ma gya Paa Troa, ga hëe mi ney ma cheh jaa dsa nuuh hi chaa Macedonia ma chuu kyaayh, ma jayh: “Na ta hwa Macedonia mah kwah be kyaah jnäh.” 10 Ma ga jëe Paa he ja, lá chah ja ga mi llu jnäh løø kyaah jnäh, mah ga nøø jnäh kyaayh ta

Macedonia. Ga+jmee+ jnaäh+ dsoo' he- teeh- Dio jnaäh' mah' dsa+kwa+ jnaäh' ju'hmëe' kih' Jesüs jee' ja-.

Ngoo' Paa' kyaah' Sila jee' jwii- Filipino

11 Jee' jwii- Troa ja- ga'tooh' jnaäh' neh- barco, ga+nøø' jnaäh' ko' dsoo' ta- Samotracia, hwa' he- hä' jee' jmi- ñeeh-. Ma' ga+jna' jyoh' jmiü-, ga+nøø' jnaäh' ta' jwii- Neópolis.

12 Jee' ja- ga'hwii- jnaäh' mah' ga+nøø' jnaäh' ta' jwii- Filipino he- ga'lla' dsa- chaa- Roma hi- ma' la' jwii- to' ne' kih' hwa' Macedonia. Jee' jwii- ja- ga'tooh' jnaäh' miih- jmiü-. 13 Koo' jmiü' he- teeh' dsa- dsë' ga'hwëe- jnaäh' jee' jwii- ja-, ga+nøø' jnaäh' ta' cha'hoo' jmiü-. Jëeh', ma' ñe' jnaäh' he- dsa-naä' dsa- jee' ja-, jee' dsa- ngiiy' kiyh' kih' Dio. He-ja- ga'tooh' jnaäh' ga'hleeh' jnaäh' juu' kih' Dio dsa-më' hi- ma' tääh' jee' ja-. 14 Jaa' dsa-më' he' ma' chee' Lidia, hi- ma' chaa- jwii- juuh' he- chee- Tiatira. Ma' hñiiy' hmiih' gyuu' he' hmoooh' hi' ma' hnaayh- Dio. He-ja- ga'chee' Dio dsëy' mah' wa' jmeey' he' juu' he' ma' hlëeh- Paa'. 15 Lä' koo' ma' ga'saay' jmiü- ko' jöh' kyaah' lä'jëe' hi- chaa- kyaay', ga'chuuy' kyaa' jnaäh', ga'jäh'.

—Cher'mah' laah' hnäh' mi'te' ba' jna' kih' Dio, ja' hnäh' kin- na'.

He-ja- ga'jmeey' dsa- më' he' biü' he- ga'jä' jnaäh' cha'neh- kiyh'.

Ga'taayh- Paa' kyaah' Sila neh- ñe'

16 Koo- hä' lä- ma' na'nøø' jnaäh' ka-läh' jee' ma' ngii- dsa- kiyh' kih' Dio, jee' ja- ga'jee' jnaäh' jaa- chih-më' hi- ma' kye- jmi- lle' hliih' hi- ma' lle- juu' kih' dsa'. Kyaah' chih-më' he' ma' lih' dsa- juuy' cha-miih- kuu'. 17 Peer- ki- hooh- chih-më' he' ma' lleey' kaah' kyaa' jnaäh', ma' hlëeyh-.

—Dsa-ñuuh- hi- ga'nää' na-, ga'nää' mada' kih' Dio jøøh'. Hi- na- na- kwa- juu' kih' Dio he- jmee- dsa- lää' dsa-.

18 Ma' lä- hii- cha- miih- jmiü' jmee- chih-më' he' lä- ja-, lä' jiih' ga'lä- dsëh- dsë' Paa'. He-ja- ga'jeeyh- hñiiy' ga'siiyh- jmi- lle' hliih'.

—Kyaah' be' kih' Jesucristo jmeen- hih' kyah', go' hëe' kih' chih- më' na'.

Lä' chah' ja- ya'hëe' jmi- lle' hliih' kih' chih- më' he'.

19 Ma' so' ga'lä- liih- dsa- juu' chih-më' he' mo' so' cha- he- kyaah' liyh- kuu', ga'lä- hneey- kyaah' Paa'. Ga'saayh' Paa' kyaah' Sila na'jäay- cha'në' dsa- ta'. 20 Ga'taayh- goo- jwëe-, ga'siiyh-.

—Judiu' ba' laa' dsa- ñuuh- la-, ha- koh' hñii- sa- ma' jay- llay- jee' jwii- jnän'. 21 Mi' tëyey' jne' he- tëyey' jmeey' he- sa' cha- jwë' jnän' hëehn' ni- he- jmeen- he- tëyey' jmeey', jne' hi- laa' dsa- romano.

22 Hi- lä' jëe- dsa- jwii- ga'kwa' be' kih' dsa- hi- ga'hñii' he'. He-ja- ga'jmeey' dsa- ta' mada' ga'lleey' hmiih- kih' Paa' kyaah' Sila mah' ga'kwa' dsa- kiyh' kyaah' si'hma-.

23 Ma' ngëe- ma' kwa' dsa- kiyh' cha- miih-, ga'taah' dsih' neh- ñe'. Ja' ga' ga' jmeey' mada' kih' poo- kyaay' mah' häay' llu'.

24 Ma' ngëe- ma' hyoh- poo- jwë' ha- lä- jmeey', ga'taayh- Paa' kyaah' Sila ga'të' neh- ga' kih' neh- ñe'. Jee' ja- ga'gwëy' tiü' Paa' kyaah' Sila neh- jwi' hma- he- hë- too-, he- chee- cepo.

25 Pero ma' ga'të' koo- llä- ñuu' ma' ngii- Paa' kyaah' Sila kiyh' kih' Dio, hi- ma' häy- su' kih' Dio, hi' jñah' ga' dsa- hi- ma' tääh' neh- ñe' ja- ma' nuuy-. 26 Ni- sa' liih' ga' dsa- he' ma' ga'jeh' wii' jwërte' hwa', lä' jiih' ga'sa' ga'hluh' tiü' na'hyah- he- la' neh- ñe' ja-. Lä' chah' ja- ga'na' lä'jë- ho'haah' kih', hi- ga'saa' ga'jaa' caden- he- ma' na' hñuu- lä'jëe- hi- ma' tääh' neh- ñe' ja-. 27 He-ja- ga'ñe' poo- hi- ma' hoo' jee' ja-. Ma' ga'jëey' na- na' hoo' neh- ñe', ga'lley- ñe' tuuh- kiyh' mah' ma' jngëeyh' hñiiy', kih' he- laay' ma' kyuu' dsa- hi- ma' tääh' neh- ñe'.

28 He-ja- ga'hleeh' Paa' ki' gaa' ga'jäh'.

—Ta' jmeeh' hñaa'h', tøøh' ba' jnaäh' lä'jëe- jnaäh' jee' la-.

29 He-ja- ga'ngii' poo- he' wa'je-, mah' ga'hey' ko' chih' cha'neh'. Jlääy' ga' lä' ja-, ga'jwäy' hñiiy' huü' tiü' Paa' kyaah' Sila.

30 Hih' poo- he' ga'hwëey' øøh' jne' neh- ñe', mah' ga'siiyh-.

—Dsa-ñuuh-, he- na- jmeen' mah' lään'.

31 He-ja- ga'jäh' øøh' jne' he':

—Jmee' dsoo' hoh' kih' Jesucristo mah' lä' ja- ba' lääh' kyaah' lä'jëe- hi- chaa- kyah'.

32 Ja- ga' ga'hleeyh' poo- he' juu' kih' Dio, kyaah' lä'jëe- hi- chaa- cha'neh' kiyh'. 33 Lä' hwë' ja- ga'jøø' poo- he' kih' Paa' kyaah' Sila na'gyiyh- jee' ga'la' dsoo' kiyh'. Lä' chah' ja- ga'saa- poo- he' jmiü- kyaah' lä'jëe- hi- chaa- kyaay'. 34 Ma' ngëe- ma'saay- jmiü-, ga'tëey- øøh' jne' he' cha'neh' kiyh', ga'kwëeyh' he- ga'kuyh'. Peer- ga'lä' chaay- llu' kyaah' lä'jëe- hi- chaa- kyaay', lä' llu' he- ga'heeyh- juu' kih' Dio.

35 Ma' ga'jna' jyoh' jmiü' ja-, ga'chee' dsa- ta' jñah' poo- hi- na' jmee' juu' kih' hi- ma' høø- neh- ñe' mah' lääy' Paa' kyaah' Sila. 36 He-ja- ga'jmeeh' poo- juu' kih' Paa' kyaah' Sila, ga'jäh'.

—Ma' jmee' dsa- ta' mada' he- lään' hnäh'. He-ja' jwahn-, hwëe- hnäh', go' nää' hnäh' kyaah' juu' llu' ba'.

37 He-ja- ga'jäh' Paa' siiyh- lä' la-:

—¿He- la' ja- ga'kway' kyaa' jnaäh' cha'në' lä'jëe- dsa-, ni' sa' ga'ngiiy' juu' che' ää- jnaäh' dsoo'? He' ba' dsa- romano jnaäh' ka-läh' mah' ga'taayh- jnaäh' neh- ñe'. Na'

laay', lääy' jnääh' jee' na-hmää'. Ni³⁷ miih' sa³⁸ heeh' jnääh' lä na³⁹. Wa' ya⁴⁰ nää' hñii' dsa-ta' mah' hwëëy' jnääh'.

³⁸ He ja³⁹ na⁴⁰ jmeeh' poo' he' juu' kih' dsa-ta'. Peer' ga⁴¹ lä⁴² goo' dsé' dsa-ta' he' ma' ga⁴³ nuuy' laa' Paa' dsa⁴⁴ romano kyaah' Sila.
³⁹ He ja⁴⁵ na⁴⁶ nääy' na⁴⁷ jëëy', mah' ga⁴⁸ siyh' Paa' kyaah' Sila:

—Jmee' hnäh' jöh' hoh'.
Ma⁴⁹ la⁵⁰ ma⁵¹ hwëëy' neh' ñe', ga⁵² siyh':
—Go⁵³ nää' ba⁵⁴ hnäh' ta⁵⁵ jee' jyoh'.

⁴⁰ Ma' ya⁴¹ hëë' Paa' neh' ñe' kyaah' Sila, ga⁴² nääy' ta⁴³ kih' Lidia, jee' ga⁴⁴ jëey' miih' øøh' jne'. Ga⁴⁵ kwa' Paa' kyaah' Sila be' kiyh', ja⁴⁶ ga⁴⁷ hwëëy' jee' jwiï' ja⁴⁸, ga⁴⁹ nääy' ta⁵⁰ jee' jyoh'.

17

Ga¹ lä² hnee³ dsa⁴ kyaah' Paa' jee' jwiï⁵ Tesalónica

¹ Ga² ngëë' Paa' kyaah' Sila ta³ jee' jwiï' Anfipoli hi⁴ ga⁵ ngëëy' jee' jwiï' Apolonia lä⁶ jiih' ga⁷ lla⁸ nääy' jwiï' Tesalónica, jee' ma' chih' koo' gwah' kih' dsa⁹ judiu.
² Hi¹⁰ lä¹¹ koo' tëë' Paa' jmee', jmiï' he' teeh' dsa¹² dsé' ma' dsooy' neh' gwah' dsa¹³ hlëëy' dsa¹⁴. Ga¹⁵ tē' hnē' jiih' ma' dsooy' gwah' jmiï' he' teeh' dsa¹⁶ dsé' ma' dsa¹⁷ kway' juu' na¹⁸ hñaa' lä¹⁹ jëë'.
³ Ma' mi' jnääy' jëë' go²⁰ te²¹ lä²² koo' na²³ sii' juu' kih' Dio he' jäh', jmee' biï' jëë' Cristo wii' hi²⁴ lä²⁵ jiiyh' ka²⁶ läh' jee' kih' hi²⁷ na²⁸ juu'. Hi²⁹ ga³⁰ jäh':

—Jesús hi³¹ hlëéh' kih' la³², hi³³ he' he' Cristo.

⁴ Ko³⁴ llaa' judiu ga³⁵ lä³⁶ dsoo' dsëy', he³⁷ ja³⁸ ga³⁹ jmeey' ko⁴⁰ jöh' kyaah' Paa' hi⁴¹ kyaah' Sila. Jwëë' griego hi⁴² ma' hnaah' Dio ga⁴³ heeh'. Hi⁴⁴ lä⁴⁵ ja⁴⁶ jwëë' dsa⁴⁷ mē' hi⁴⁸ hii' juu' kih' jee' jwiï' ja⁴⁹ ga⁵⁰ heeyh' kih' Jesús.
⁵ Pero ko⁵¹ llaa' judiu hi⁵² sa⁵³ ma' dsoo' dsé' kih' Jesús, ga⁵⁴ lä⁵⁵ lleyy'. He⁵⁶ ja⁵⁷ na⁵⁸ kyaay' ko⁵⁹ llaa' dsa⁶⁰ ñuuh' hi⁶¹ hñaa' dsé' hi⁶² la⁶³ ga⁶⁴ nää' jee' jwiï' ja⁶⁵. Kyaah' dsa⁶⁶ ñuuh' he' ga⁶⁷ liyh' ga⁶⁸ tooyh' je⁶⁹ dsé' dsa⁷⁰ chaa⁷¹ jee' jwiï' ja⁷². He⁷³ ja⁷⁴ ga⁷⁵ nääy' cha⁷⁶ neh' kih' Jason he⁷⁷ hnøoy' ma' jääy' Paa' kyaah' Sila mah' ma' taayh' goo' dsa⁷⁸ jwiï'.
⁶ Pero sa⁷⁹ ga⁸⁰ jnääh'y', he⁸¹ ja⁸² ga⁸³ saayh' Jason kyaah' jñah' ga⁸⁴ øøh' jne', na⁸⁵ jääy' kih' dsa⁸⁶ ta⁸⁷, ta⁸⁸ hooyh' ki⁸⁹ gaa⁹⁰ ma' jäh':

—Dsa⁹¹ na⁹² ga⁹³ nää' mi' gaa' dsa⁹⁴ lä⁹⁵ kaa⁹⁶ jmi⁹⁷ gyuu' hi⁹⁸ na⁹⁹ ma¹⁰⁰ ya¹⁰¹ nääy' jee' la¹⁰² jñan'.
⁷ Jason la¹⁰³ na¹⁰⁴ ma¹⁰⁵ taayh' dsa¹⁰⁶ he' cha¹⁰⁷ neh' kih'. Lä¹⁰⁸ jëë' hi¹⁰⁹ la¹¹⁰ na¹¹¹ mi¹¹² kwayh' ley kih' dsa¹¹³ ta¹¹⁴ jøøh' jñan' hi¹¹⁵ gya¹¹⁶ roma. Jäh' chaa¹¹⁷ jñah' rey hi¹¹⁸ chee¹¹⁹ Jesús.

⁸ Ma' ga¹²⁰ nuu' dsa¹²¹ ta¹²² kyaah' dsa¹²³ jwiï' juu' ja¹²⁴, ga¹²⁵ hee' dsëy' go¹²⁶ te'.
⁹ He¹²⁷ ja¹²⁸ ga¹²⁹ jmee' dsa¹³⁰ ta¹³¹ mada¹³² ga¹³³ mi¹³⁴ hmaah' Jason dsoo' kih' kyaah' lä¹³⁵ jëë' øøh' jne' hi¹³⁶ ga¹³⁷ saayh' he'. Ja¹³⁸ ga¹³⁹ lääy'.

Ngoo' Paa' kyaah' Sila ta¹ jwiï' Berea

¹⁰ Øøh' jne' hi² ma' chaa³ jee' ja⁴, lä⁵ chah' hwë' ja⁶, ga⁷ cheey' Paa' kyaah' Sila ta⁸ jwiï' Berea. Ma' ga⁹ lla¹⁰ nääy' Berea na¹¹ nääy' neh' gwah' kih' judiu.
¹¹ Judiu hi¹² ma' chaa¹³ Berea ja¹⁴, llu' cha¹⁵ ga¹⁶ miih' huu¹⁷ dsé' kih' lä¹⁸ koh' ga¹⁹ hi²⁰ chaa²¹ Tesalónica. Ga²² lä²³ hnøø' gyih' nuuy' ha²⁴ lä²⁵ la²⁶ juu' ja²⁷, hi²⁸ lä²⁹ jë' jmiï' ma' hëy' jee' na³⁰ sii' juu' kih' Dio mah' ma' jëëy' che³¹ ma³² ra³³ ju³⁴ dsoo' he' ma' jäh' Paa'.
¹² Jwëë' dsa³⁵ judiu he' ga³⁶ heeh' juu' kih' Dio hi³⁷ lä³⁸ ja³⁹ jwëë' dsa⁴⁰ mē' griega hi⁴¹ hii' juu' kih' jee' jwiï' ja⁴² hi⁴³ jwëë' dsa⁴⁴ ñuuh' ka⁴⁵ läh'.
¹³ Ma' ga⁴⁶ nuu' judiu hi⁴⁷ chaa⁴⁸ Tesalónica he⁴⁹ hää' Paa' ta⁵⁰ Berea kway' juu' kih' Dio, he⁵¹ ja⁵² na⁵³ nääy' jee' ja⁵⁴ ka⁵⁵ läh' na⁵⁶ llay' hñii' kih' dsa'.
¹⁴ Lä⁵⁷ chah' ja⁵⁸ øøh' jne' hi⁵⁹ chaa⁶⁰ jee' ja⁶¹ ga⁶² cheey' Paa' ta⁶³ cha⁶⁴ hoo' jmi⁶⁵ ñeeh'. Ga⁶⁶ jäh' ba⁶⁷ Sila kyaah' Timotä jwiï' Berea.
¹⁵ He' ba' øøh' jne' hi⁶⁸ ma' kyaah' Paa' ga⁶⁹ jmee' be' ga⁷⁰ jøø' kiyh' lä⁷¹ ga⁷² tē' jwiï' Atena. Hi⁷³ ma' ga⁷⁴ hwëë' øøh' jne' jwiï' Atena ja⁷⁵, ga⁷⁶ chee' Paa' juu' wa⁷⁷ ja⁷⁸ Sila kyaah' Timotä ta⁷⁹ la⁸⁰, na⁸¹ koh' lä⁸² jiih' jee' le'.

Ga¹ kwa' Paa' juu' jee' jwiï' Atena

¹⁶ Ta² ko³ jiih' ma' gya' Paa' jøøy' lloo' Sila kyaah' Timotä jwiï' Atena, ga⁴ lä⁵ meeh' dsëy' kih' ga⁶ lä⁷ kaa⁸ ba⁹ tääh' dio hi¹⁰ na¹¹ laa¹² kaa¹³ dsa'.
¹⁷ He¹⁴ ja¹⁵ neh' gwah' ma' mi' jnää' Paa' juu' na¹⁶ hñaa' lä¹⁷ jëë' kih' judiu hi¹⁸ ma' chaa¹⁹ jee' ja²⁰, hi²¹ kih' jñah' ga²² dsa²³ hi²⁴ hnaah' Dio. Hi²⁵ lä²⁶ jë' jmiï' ma' dsa²⁷ ngëë' Paa' lä²⁸ kaa²⁹ je³⁰ hmooh' ja³¹, hlëëy' dsa³² hi³³ dsa³⁴ kuh' jee' ja³⁵ ka³⁶ läh'.
¹⁸ Jee' ja³⁷ ga³⁸ jëey' dsa³⁹ hi⁴⁰ jäh' kyuuh'. Koo' nää' dsa⁴¹ he' tēëyh' epicüreo hi⁴² jñah' ka⁴³ läh' tēëyh' estoico. Dsa⁴⁴ he' na⁴⁵ ga⁴⁶ løø' ti⁴⁷ choo' juu' kyaah' Paa'. He⁴⁸ ja⁴⁹ ga⁵⁰ jäh' siyh' dsa⁵¹ kyaayh':

—Hee' ba' juu' he' kwa' dsa⁵² na⁵³, heh' he' hlëëyh' cha⁵⁴ miih' ngëë'.

Jñah' ka⁵⁵ läh' ga⁵⁶ jäh':

—Lä⁵⁷ koo' he' hlëëyh' kih' jñah' dio hi⁵⁸ sa⁵⁹ kyuu' jne'.

Lä⁶⁰ ja⁶¹ ga⁶² jäh' kih' Paa' kih' he' ma' mi⁶³ jnää' Paa' ju⁶⁴ hmëë' kih' Jesús hi⁶⁵ juu' he⁶⁶ lä⁶⁷ jiih' dsa'.
¹⁹ He⁶⁸ ja⁶⁹ ga⁷⁰ jääy' Paa' koo' jee' ma' dsa⁷¹ ñee'y', jee' chee' Areópago. Jee' ja⁷² ga⁷³ ngüy' juu' kiyh':

—¿Che' le' nuu' jnääh' miih' ha⁷⁴ lä⁷⁵ la⁷⁶ ju⁷⁷ hmëë' he' kye'h' na⁷⁸?
²⁰ Kye'h' juu' he' sa⁷⁹ ma⁸⁰ nuu' jnääh' go⁸¹ te'. Hnøø' jnääh' lä⁸² ñe' jnääh' he' hnøø' jäh' juu' na'.

²¹ (Jëëh', jwëë' dsa⁸³ chaa⁸⁴ jee' jwiï' Atena hi⁸⁵ dsa⁸⁶ hi⁸⁷ ya⁸⁸ nää' hwa' uu', ga⁸⁹ taayh' tää' jee' ja⁹⁰. Sa⁹¹ cha⁹² he' ga⁹³ jyoh' he' ma' tih' dsëy', ma⁹⁴ la⁹⁵ ju⁹⁶ hmëë' he' ma' nuuy' kyaah' he' ma' kway', he' ja⁹⁷ ba⁹⁸ ma' tih' dsëy'.)

²² He⁹⁹ ja¹⁰⁰ ga¹⁰¹ noo' Paa' to¹⁰² dsaah' jee' kih' hi¹⁰³ ma' tääh' Areópago ja¹⁰⁴, mah' ga¹⁰⁵ jäh':

—Kyuun²³ hnäh²³ dsa²³ chaa²³ Atena. Peer mi²³ teh²³ hnäh²³ kyaah²³ lä²³ jëé²³ dio kyaah²³ hnäh²³. Jëéh²³ lä²³ ma²³ ñeen²³ na²³ ngên²³ lä²³ kaa²³ jee²³ jwii²³ la²³, ga²³ jëén²³ lä²³ kaa²³ ba²³ tääh²³ hi²³ na²³ laa²³ kaa²³ hnäh²³. Jee²³ ja²³ ga²³ jëén²³ koo²³ na²³ yoo²³ jee²³ na²³ sii²³ lä²³ la²³: “Hi²³ la²³ Dio hi²³ sa²³ kyuu²³ jne²³.” Jëé²³ da²³ hnäh²³, he²³ ba²³ Dio hi²³ hnaah²³ hnäh²³, ni²³ sa²³ kyuu²³ hnäh²³, kih²³ hi²³ he²³ na²³ hlëehn²³ na²³.

²⁴ Dio hi²⁴ ga²⁴ jmee²⁴ lä²⁴ kaa²⁴ jmi²⁴ gyuu²⁴, hi²⁴ ga²⁴ jmee²⁴ lä²⁴ jë²⁴ he²⁴ ga²⁴ cha²⁴ né²⁴ kih²⁴, hi²⁴ he²⁴ laa²⁴ juu²⁴ gyuu²⁴ hwa²⁴, he²⁴ ja²⁴ sa²⁴ jmee²⁴ bii²⁴ jmee²⁴ dsa²⁴ jmi²⁴ gyuu²⁴ koo²⁴ gwah²⁴ jee²⁴ gyay²⁴.
²⁵ Sa²⁵ cha²⁵ he²⁵ jmee²⁵ bii²⁵ kih²⁵ ni²⁵ miih²⁵, ni²⁵ hi²⁵ jmee²⁵ ta²⁵ he²⁵ kih²⁵. Hñii²⁵ bih²⁵ jmeey²⁵ chaa²⁵ lä²⁵ jëé²⁵ jne²⁵, jmeey²⁵ ki²⁵ jne²⁵ lle²⁵ hi²⁵ kway²⁵ lä²⁵ jë²⁵ he²⁵ jmee²⁵ bii²⁵ jnän²⁵.

²⁶ Kih²⁶ jaa²⁶ dsa²⁶ ñuu²⁶ ba²⁶ ga²⁶ jmääy²⁶ lä²⁶ jëé²⁶ naä²⁶ dsa²⁶ jmi²⁶ gyuu²⁶ mah²⁶ dsa²⁶ taayh²⁶ lä²⁶ kaa²⁶ hwa²⁶. Hi²⁶ ga²⁶ tøy²⁶ hih²⁶ ha²⁶ koh²⁶ jmi²⁶ dsa²⁶ taah²⁶ dsa²⁶ hi²⁶ ha²⁶ hñii²⁶ dsa²⁶ taayh²⁶.
²⁷ Ga²⁷ jmääy²⁷ jne²⁷ mah²⁷ hnäh²⁷ jnih²⁷. Lä²⁷ ja²⁷ koo²⁷ sa²⁷ sü²⁷ sa²⁷ jne²⁷ ba²⁷ jne²⁷ Dio. Jëéh²⁷, ma²⁷ ra²⁷ ju²⁷ dsoo²⁷ sa²⁷ cheyh²⁷ uu²⁷ kih²⁷ lä²⁷ jaa²⁷ lä²⁷ jaa²⁷ jne²⁷.
²⁸ Jëéh²⁸, ta²⁸ la²⁸ kih²⁸ ba²⁸ chaa²⁸ jne²⁸ hi²⁸ ga²⁸ nøy²⁸ jne²⁸ hi²⁸ na²⁸ jiih²⁸ jne²⁸. He²⁸ la²⁸ jeeh²⁸ kwee²⁸ lä²⁸ koh²⁸ ga²⁸ sii²⁸ ko²⁸ llaa²⁸ dsa²⁸ gooh²⁸ hnäh²⁸ hi²⁸ ma²⁸ kyuu²⁸, hi²⁸ ga²⁸ jah²⁸: “Laa²⁸ jne²⁸ sa²⁸ ju²⁸ kih²⁸ Dio.”

²⁹ Lä²⁹ llu²⁹ he²⁹ laa²⁹ jne²⁹ sa²⁹ ju²⁹ kih²⁹ Dio, he²⁹ ja²⁹ sa²⁹ cha²⁹ he²⁹ kih²⁹ jmeen²⁹ hu²⁹ dsé²⁹ laay²⁹ lä²⁹ koo²⁹ dio hi²⁹ jmää²⁹ dsa²⁹ kyaah²⁹ ñe²⁹ nøy²⁹ o²⁹ ñe²⁹ tøy²⁹ o²⁹ kyaah²⁹ ku²⁹. Jëéh²⁹ heeh²⁹ he²⁹ jmee²⁹ dsa²⁹ ja²⁹, la²⁹ lä²⁹ koo²⁹ gwa²⁹ hu²⁹ dsé²⁹ kih²⁹ dsa²⁹ ba²⁹.
³⁰ Jää³⁰, sa³⁰ ga³⁰ jmee³⁰ Dio he³⁰ kih³⁰ lä³⁰ jë³⁰ he³⁰ ma³⁰ jmee³⁰ dsa³⁰. Jëéh³⁰ dsa³⁰, sa³⁰ ma³⁰ ñe³⁰ hee³⁰ ja³⁰ ma³⁰ jmeey³⁰. Pero³⁰ jmi³⁰ na³⁰, Dio³⁰ jmee³⁰ mada³⁰ kih³⁰ lä³⁰ jëé³⁰ dsa³⁰ hi³⁰ tääh³⁰ lä³⁰ kaa³⁰ jmi³⁰ gyuu³⁰ wa³⁰ lä³⁰ dsaa³⁰ dséy³⁰ lä³⁰ jë³⁰ he³⁰ jmeey³⁰.
³¹ Jëéh³¹, ga³¹ tøy³¹ Dio³¹ hih³¹ lloo³¹ koo³¹ jmi³¹ llay³¹ ta³¹ kih³¹ lä³¹ jëé³¹ dsa³¹ kyaah³¹ ju³¹ dsoo³¹. Ma³¹ na³¹ lleeh³¹ ba³¹ jaa³¹ dsa³¹ ñuu³¹ hi³¹ lla³¹ ta³¹ hi³¹ kih³¹ lä³¹ jëé³¹ dsa³¹ ga³¹ jmee³¹ Dio³¹ dsoo³¹ juu³¹ ja³¹, lä³¹ llu³¹ he³¹ ga³¹ mi³¹ jiih³¹ Jesús³¹ jee³¹ kih³¹ hi³¹ na³¹ juu³¹ —ga³¹ jah³¹ Paa³¹.

³² Ma³² ga³² nuu³² dsa³² he³² juu³² he³² lä³² jiih³² dsa³² hi³² ma³² na³² juu³², ko³² llaa³² dsa³² he³² ga³² mi³² kwayh³² hi³² ko³² llaa³² ga³² jah³² lä³² la³²:

—Jyoh³² jiih³² ba³² nuu³² jnääh³² ka³² läh³² juu³² na³².

³³ He³³ ja³³ ya³³ hëé³³ Paa³³ jee³³ kih³³ dsa³³ he³³.
³⁴ Ko³⁴ llaa³⁴ hi³⁴ ga³⁴ lä³⁴ dsoo³⁴ dsé³⁴, ga³⁴ jmeey³⁴ ko³⁴ jöh³⁴ kyaah³⁴ Paa³⁴. Jee³⁴ ja³⁴ ma³⁴ hää³⁴ Dionisio³⁴ hi³⁴ ma³⁴ dsoo³⁴ ta³⁴ Areópago. Hi³⁴ lä³⁴ ja³⁴ ga³⁴ heeh³⁴ jaa³⁴ dsa³⁴ mé³⁴ hi³⁴ ma³⁴ cheé³⁴ Dámari³⁴ hi³⁴ chaa³⁴ ga³⁴ jñah³⁴ hi³⁴ ga³⁴ heeh³⁴.

18

Ngoo' Paa' ta' jwii' Corinto

¹ Ma¹ ngëé¹ he¹ ja¹, ya¹ hëé¹ Paa¹ jwii¹ Atena ngooy¹ ta¹ jwii¹ Corinto. ² Jee¹

ja¹ ga¹ jee¹ jaa¹ judiu¹ chee¹ Aquila¹ hi¹ ga¹ lä¹ chaa¹ jee¹ jwii¹ Ponto, hi¹ hmëé¹ ya¹ hëé¹ hwa¹ Italia¹ kyaah¹ mëy¹ Priscila¹ lä¹ hih¹ kih¹ Claudio¹ rey¹ to¹ nê¹. Hih¹ rey¹ he¹, sa¹ hnøy¹ ma¹ dsa¹ taah¹ dsa¹ hi¹ laa¹ judiu¹ jee¹ jwii¹ Roma¹ he¹ nøy¹ hwa¹ Italia. He¹ ja¹ ñee¹ Paa¹ na¹ jëé¹ dsa¹ gooy¹ he¹.
³ Aquila¹ he¹ ma¹ jmee¹ ta¹ hme¹ hmi¹ loo¹, he¹ ja¹ ma¹ la¹ ta¹ kih¹. Ja¹ ba¹ lih¹ Paa¹ ma¹ jmeey¹ ta¹ ja¹ ka¹ läh¹, he¹ ja¹ ga¹ jây¹ jmeey¹ ta¹ ja¹ ko¹ jöh¹ kyaayh¹.
⁴ Lä¹ jë¹ jmi¹ he¹ teeh¹ dsa¹ dsé¹ ma¹ dsoo¹ Paa¹ neh¹ gwah¹ mah¹ ma¹ dsa¹ hlëéy¹ dsa¹ judiu¹ kyaah¹ hi¹ sa¹ laa¹ judiu¹, ma¹ kway¹ juu¹ na¹ hñaa¹ lä¹ jëé¹ ha¹ lä¹ jee¹ ma¹ heeh¹ dsa¹ juu¹ kih¹ Dio.

⁵ Ma⁵ ga⁵ lloo⁵ Sila⁵ kyaah⁵ Timotä⁵ hi⁵ ma⁵ tääh⁵ Macedonia, ja⁵ ga⁵ ga⁵ tu⁵ Paa⁵ ta⁵ jmee⁵ hmi⁵ loo⁵ mah⁵ ga⁵ kway⁵ juu⁵ kih⁵ Dio ba⁵. Ga⁵ hlëéy⁵ judiu⁵ dsa⁵ gooy⁵, ga⁵ jmeey⁵ ju⁵ dsoo⁵ kih⁵ Jesús. Ga⁵ jây⁵ hi⁵ he⁵ he⁵ Cristo. ⁶ Pero⁵ dsa⁵ he⁵ ga⁵ løy⁵ jiih⁵ juu⁵ kyaah⁵ Paa⁵, hi⁵ ga⁵ mi⁵ kwayh⁵ ka⁵ läh⁵. He⁵ ja⁵ ga⁵ kyah⁵ Paa⁵ hmi⁵ kih⁵, ga⁵ jây⁵:

—Dsoo⁵ kyah⁵ hñaa⁵ ba⁵ hnäh⁵ na⁵, he⁵ juuh⁵ hnäh⁵ lä⁵ ma⁵ na⁵ bääh⁵ ja⁵ ba⁵ hnäh⁵ kyaah⁵ dso⁵ kye⁵. Sa⁵ cha⁵ dsoo⁵ dsëén⁵ ni⁵ miih⁵. Na⁵ ta⁵ cha⁵ né⁵ na⁵ kan⁵ juu⁵ la⁵ kih⁵ dsa⁵ hi⁵ sa⁵ laa⁵ judiu⁵ ba⁵.

⁷ Ya⁷ hëéy⁷ neh⁷ gwah⁷ ja⁷, ngooy⁷ cha⁷ neh⁷ kih⁷ jaa⁷ dsa⁷ ñuu⁷ hi⁷ chee⁷ Justo⁷ hi⁷ ma⁷ gya⁷ jäh⁷ jee⁷ chih⁷ gwah⁷. Hi⁷ he⁷ ma⁷ gah⁷ Dio. ⁸ Jaa⁷ dsa⁷ hi⁷ hä⁷ goo⁷ gwah⁷ hi⁷ chee⁷ Crispo, ga⁷ heeh⁷ juu⁷ kih⁷ Jesús kyaah⁷ lä⁷ jëé⁷ hi⁷ chaa⁷ kyaay⁷. Hi⁷ jwëé⁷ dsa⁷ hi⁷ chaa⁷ ja⁷ ba⁷ Corinto ja⁷, ga⁷ heeyh⁷ juu⁷ kih⁷ Dio ma⁷ ga⁷ nuuy⁷ juu⁷ he⁷ ma⁷ kwa⁷ Paa⁷. Lä⁷ jëé⁷ hi⁷ he⁷ ga⁷ saa⁷ jmi⁷.
⁹ Koo⁷ hwë⁷ he⁷ ma⁷ gya⁷ Paa⁷ jwii⁷ Corinto ja⁷, ga⁷ hëé⁷ mi⁷ nêy⁷ Dsa⁷ jööh⁷ jnän⁷ hi⁷ ga⁷ jäh⁷ siih⁷:

—Ta⁷ wa⁷ gah⁷, hlëéh⁷ ba⁷ hne⁷ juu⁷ kin⁷, ta⁷ tu⁷ he⁷ kwah⁷ juu⁷.
¹⁰ Ni⁷ jaa⁷ sa⁷ chaa⁷ hi⁷ kaa⁷ hne⁷ mah⁷ jmeeyh⁷ hne⁷. Jëéh⁷ jnä⁷ chehn⁷ kyaah⁷ hne⁷. Hi⁷ ta⁷ jyoh⁷ ko⁷ taa⁷, tääh⁷ jwëé⁷ dsa⁷ jee⁷ jwii⁷ la⁷ hi⁷ na⁷ ga⁷ heeh⁷ juu⁷ kin⁷.

¹¹ He¹¹ ja¹¹ ga¹¹ jäh¹¹ Paa¹¹ koo¹¹ jii¹¹ ñe¹¹ na¹¹ dsé¹¹ jñee¹¹ sih¹¹ jee¹¹ jwii¹¹ Corinto ja¹¹, kway¹¹ juu¹¹ kih¹¹ Dio.

¹² Lä¹² koh¹² ma¹² laa¹² Galión¹² lle¹² moh¹² kih¹² lä¹² kaa¹² hwa¹² Acaya, lä¹² jëé¹² judiu¹² hi¹² chaa¹² Corinto ga¹² taayh¹² juu¹² kwee¹² kyaah¹² dsa¹² kyaayh¹² ga¹² teey¹² kyaah¹² Paa¹² he¹² ja¹² na¹² jääy¹² nê¹² ta¹²,
¹³ ma¹² jäh¹²:

—Dsa¹² ñuu¹² la¹² mi¹² tëy¹² dsa¹² ha¹² lä¹² jee¹² hnaayh¹² Dio mah¹² lla¹² dsëéy¹² kih¹² ley¹² jnän¹² kyaah¹² juu¹² ja¹².

¹⁴ Ma¹⁴ cheh¹⁴ Paa¹⁴ ma¹⁴ hlëéh¹⁴, ma¹⁴ ga¹⁴ jäh¹⁴ Galión¹⁴ siih¹⁴ dsa¹⁴ judiu¹⁴ he¹⁴:

—Cher¹⁴ mah¹⁴ dsoo¹⁴ la¹⁴ hliih¹⁴ he¹⁴ jmeey¹⁴, o¹⁴ cher¹⁴ mah¹⁴ na¹⁴ bääh¹⁴ koo¹⁴ dsoo¹⁴ juuh¹⁴, ja¹⁴ ga¹⁴ na¹⁴ høy¹⁴ kwaat¹⁴ llan¹⁴ ta¹⁴ kyah¹⁴ hnäh¹⁴ dsa¹⁴ judiu¹⁴.
¹⁵ Pero¹⁴ juu¹⁴ ta¹⁴ jmah¹⁴ ba¹⁴ na¹⁴ hlëéh¹⁴

hnäh. Dsa- ba' na- hääh' hnäh, kih' ley kyah' hnäh' ba' na- hlëeh' hnäh'. He- ja- jëë' ba' hnäh' ha- lä' lä' ee- juu' na-. Sa' hnoon' taahn' hñiin' kyaah' he- na- —ga'jäyh'.

16 He- ja- ga'hwëëy' dsa- he' në'ta' ja-. 17 He- ja- ga'saah' dsa- he' Sóstene hi' ma' hä' goo- gwah' kiyh'. Ga'kway' kih' ta' ka'hne- kih' në'ta' ja-. Pero lle'moh' he' ni' miih- sa' ga'jmeey' he' kiyh'.

18 Pero ga'gya- ga' Paa' cha-miih- jmiif' Corinto ja-. Ja' ga' gahi' juu' kih' lä'jëë' øøh' jne', ngooy' ta' hwa' Siria, kyaah' Aquila kyaah' Priscila. Jää' ja' ga' dsa-taayh' neh' barco jwiif- Cencrea, ga'tiif' Paa' lle', ga'jmeey' kwaah- go'te-. Lä'ja- ga'länä' ga'jmeey' koo- hmooh' kyaah' Dio. 19 Ma' ga'lla'näy' Éfeso, ja' jiih' ga'jä' dsa-kyaayh'. Ngoo' ba' Paa' ta' gwah- nah'leëyh' judiu. 20 He- ja- ga'ngiif' judiu he' ma' jä' ga' Paa' miih- jmiif', pero sa' ga'heeyh-. 21 Ga'hiyh' juu' kih' lä'jëë' hi- he', ga'siiyh'.

—Jmee' biif' naahn' jmiif' he- të' Jerusalén. Pero koo' ka'läh' jän' ya'jëën' hnäh', cher'mah' lä'ja- hnøø' Dio.

Éfeso ja- ga'he' Paa' neh' barco, ngaayh' ta' Jerusalén. 22 Ma' ga'llooy' Cesarea, ngaay' bih' ta' Jerusalén na'jmeey' Dio kih' øøh' jne' hi- ma' tääh' jee' ja-. Ja- ga' ngooy' ta' jwiif' Antioquia ka'läh'. 23 Ga'gyay' miih- jmiif' Antioquia, ja-ga' ya'heëy' ka'läh', ngooy' lä'koo' lä'koo' jwiif' he- nøø' hwa' Galacia, hi' lä'ja- jwiif' he- nøø' hwa' Frigia, na'kway' be' kih' lä'jëë' øøh' jne' hi- ma' tääh' lä'kaa- jee' ja-.

Ga'kwa' Apolo juu' jee' jwiif' Éfeso

24 Ta'ko-jiih' ja-, ga'lloo' ta' jwiif' Éfeso jaa' judiu hi- chee- Apolo, hi- ga'lächaa' jee' jwiif' Alejandria. Peer- liyh' kway' juu' kih' Dio na'hñaa' lä'jëë' hi- ma' kyuyh' ra'këh' ra'lluu' jee' na-sii- juu' kih' Dio. 25 Ga'lä'tëë' bih' ha- lä' la'jwë' kih' Jesús hi' ma' hlëëyh' lä'kaa- tuh' dsëy'. Ma' mi'tëëy' dsa- na'hñaa' lä'jëë' ha- lä' la' juu' kih' Jesús. Pero he- saa- dsa- jmiif', ma'la- he- ma' jmee' Jwaa' ba' ma' kyuyh'. 26 Sa' goyh', ga'løøy' hlëëyh' dsa- neh' gwah- kih' judiu he- chih' Éfeso ja-. Pero lä' ma' ga'nuu' Aquila kyaah' Priscila ha- lä' la' juu' he- ma' kwa' Apolo ja-, he- ja- ga'tëëy- ta' kiyh' mah' na'heeh' gyih' ha- lä' la' juu' kih' Dsa'jøøh' jnän' jee' sa' ma' kyuyh'. 27 Ma'ngëë' he- ja-, ga'lä'hñøø' Apolo dsoo' ta' hwa' Acaya. Hi' lä'jëë' øøh' jne' hi- ma' tääh' kyaayh' jee' ja-, ga'kway' be' kih' hi- ga'siiy' koo' je- kih' øøh' jne' hi- ma' tääh' Corinto he- nøø' hwa' Acaya mah' wa' heeyh' Apolo lä'kaa- tuh' dsëy'. Hi' ma' ga'llooy' jee' ja-, ga'la'llu' cha-miih- kih' lä'jëë' øøh' jne' hi- ga'heeh- kih' Dio, kih'

he- llu' dsë' Dio kyaayh'. 28 Lä'jiih' jee' le', ga'ti- ga'choo' Apolo juu' kyaah' judiu dsa'kyaayh'. Ga'mi'jnäy- na'hñaa' lä'jëë- lä'koo- jäh' juu' kih' Dio mah' lä'ngëëy', Jesús he' hi- laa' Cristo.

19

Ngoo' Paa' ta' jwiif' Éfeso

1 Ta'ko-jiih' ma' gya' Apolo jwiif' Corinto, ngoo' Paa' jwë' hwa' ba' lä'jiih' ga'llooy' jwiif' Éfeso. Ma' ga'llooy' jee' ja- ga'jeyy' koolaa' øøh' jne'. 2 He- ja- ga'ngiif' Paa' juu' kiyh':

—Çhe' ga'tëëh' hnäh' Jmi-llë' Na'jngiif' lä- ma' ga'heeh' hnäh' juu' kih' Dsa-jøøh' jnän'? He- ja- ga'jäh' dsa- he':

—Ni' sa' në' jnääh' hee- ja- Jmi-llë' Na'jngiif'.

3 He- ja- ga'jäh' Paa': —ÇHee- juu' ga'jmeeh' hnäh' dsoo' he- ga'saah' hnäh' jmiif'?

Mah' ga'jäh' dsa- he': —Ga'saa- jnääh' jmiif' lä'hih- ga'jmeey' Jwaa' ba'.

4 Mah' ga'jäh' Paa' siiyh': —Jwaa' ga'choo' jmiif' kih' dsa- hi- ga'lä'dsaa- dsë' he- ma' jmeey' he- hñih'. Ga'siiyh' dsa- he': “Wa' lä'dsoo' hoh' hnäh' kih' hi- jä- këë- ga'ki' jnä'.” Jwaa' he' ma' hlëeh' kih' Jesús hi- laa' Cristo.

5 Ma' ga'nuu' dsa- he' juu' ja-, ga'saay- jmiif' lä'hih' kih' Jesús. 6 Lä' ma' ga'kye' Paa' goo- në' kiyh', ga'jyoo' Jmi-llë' Na'jngiif' në' kih' dsa- he'. Lä'chah' ja- ga'hlëëyh' jyoh' juu' hi' ga'løøy'ngëëy' juu' he- ma' mi'jnää' Dio kiyh'. 7 Jee' lä'jëë' dsa-ñuu' he' ma'tëë' gya'tuu'.

8 Uu- sih- he- ga'gya- Paa' jee' ja-, ma' dsooy' gwah' kih' dsa- judiu he- chih' jee' ja-. Sa' goyh' ma' hlëëyh' dsa- hi- ga'mi'jnäy- na'hñaa' lä'jëë- ha- lä' jää- Dio dsa- lä'hih' kih'. 9 Pero ko'llaa' dsa- he' ma' hweh' dsëy', sa' ga'jmeey' dsoo' dsëy' kih' Jesús. Wii' ba' ga'hlëëyh' kih' Jesús to'lo' në' dsa-kyaayh'. He- ja- ya'hëë' Paa' jee' kih' dsa- he', ga'jäy' øøh' jne' ga'näy' jee' chih' sa' kwel' kih' hi- chee- Tiranno. Jee' ja- ga'hlëeh' Paa' øøh' jne' juu' kih' Jesús lä'jë' jmiif'. 10 Lä'ja- ga'jmeey' lä'jiih' ga'të' to' ji' në-. Lä'jwë' ja- lä'jëë' judiu hi- ma' chaa- hwa' Asia, hi' lä'kye- dsa- hi- sa' laa' judiu, ga'nuuy' juu' kih' Jesús Dsa-jøøh' jnän'. 11 He- ba' che- juh' gaa- he- ga'jmeey' Dio jee' ja- ta'la' kih' Paa'. 12 Ma' dsa-nää' dsa- kyaah' hmiih- kih' jee' ma' cheh' Paa'. Koo- ma' dsa-jnooh' miih- në' kih' Paa' hmiih- sa'luu- hi- hmiih- hiif' cha'në'. Hmiih' ja- ma' dsa-suy' dsa-dsaah' kyaay'. Lä'ja- ma' dsa-jä' kiyh' hi' lä'kye- jmi-llë' hñih' ma' hwëë'.

13 Hi ma' chaq ko'llaa' judiu hi ma' ga naa' ta' kye' ta' nii' ma' hwëëy' jmi lle' hlih' kih' dsa'. Pero koo' hä, ja' huusdsë kiyh' ma' hwëëy' jmi lle' hlih' kyaah' be' kih' Jesüs, ga' jäh' :

—Kyaah' hih' kih' Jesüs hi hlëeh' Paa' kih', jmeen' hih' hwëëh' hnäh'.

14 He la ma' jmee' lä jëë' gyeë' joo' dsa' judiu hi ma' chee' Esceva, hi ma' laa' jaa' jmi dsa' hi kye' në'. 15 Pero ga' jiih' jmi lle' hlih' juu' kyaah' dsa' he', ga' jäh' :

—Kyuu' ba' jnä' Jesüs, hi ma' ba' jnä' hii' he' Paa', pero hnäh', sa' kyun' ni' miih'.

16 Dsa' hi ma' kye' jmi lle' hlih' he', ni' juu' ga' sa' ga' huy', ga' sooyh' kih' lä jëë' gyeë' dsa' he'. Peer' ga' kway' kih', lä jiih' ga' jmääh' dsoo', ga' kyuu' to' lo' kwayh'.

17 Lä jëë' dsa' judiu hi kyaah' dsa' hi sa' laa' judiu hi ma' tääh' Éfeso ga' lä goyh' jwërte ma' ga' nuuy' ha' lä ga' la' kih' dsa' he'. He' ja' ga' jmeey' juuh' kih' Jesüs.

18 Hi jwëë' dsa' hi ga' heeh' juu' kih' Dio ga' mi' jnäy' to' lo' në' öy' lä jë' he' hlih' he' ma' jmeey'.

19 Hi ja' ba' lä ja' jwëë' hi ma' tëë' ji' nah' ma' dsa' kay' je' hlih' ja', mah' ma' dsa' jey' cha' në' jee' lä jëë'. Hi ma' ga' jmeeh' dsa' kwaat' joh' kyëë' jee' lä jë' mo' je' ja', ya' hi' kwaat' to' lo' gya' mil kuu' tөө'. 20 Lä ja' ga' lä jwëë' cha' ga' miih' dsa' hi ga' nuu' juu' kih' Dio hi ga' jëëy' ha' koh' be' sa' cha' kih' Dio.

21 Ma' ngëë' he' ja', ga' jmee' Paa' huusdsë dsooy' ka' läh' ta' hwa' Macedonia hi ta' hwa' Acaya. Ja' ga' dsaayh' ta' Jerusalén. Hi ga' jäh' :

—Ma' lä hii' miih' jmi' gyan' Jerusalén, ma' ra' he' jmee' bi' niin' ta' Roma.

22 Uu' hi ma' jmee' ko' jöh' kyaayh' ga' cheey' ta' hwa' Macedonia, ga' cheey' Timotä kyaah' Erasto. Pero ga' ja' ga' Paa' miih' jmi' hwa' Asia ja'.

—Ma' lä hii' miih' jmi' gyan' Jerusalén, ma' ra' he' jmee' bi' niin' ta' Roma.

23 Uu' hi ma' jmee' ko' jöh' kyaayh' ga' cheey' ta' hwa' Macedonia, ga' cheey' Timotä kyaah' Erasto. Pero ga' ja' ga' Paa' miih' jmi' hwa' Asia ja'.

Galä hnee' dsa' hi ma' chaq' jwi' Éfeso kyaah' Paa'

23 Jmi' ja' ga' lä cha' koo' hni' juuh' jee' jwi' Éfeso, kwaat' kih' ju' hmëë'. 24 Jee' ja' ma' gya' jaa' dsa' chee' Demetrio hi ma' kwa' ta' he' jmee' dsa' gwah' pih' kyaah' në' tөө' jmah' he' la' heeh' gwah' kih' Diana he' ma' chih' jee' jwi' ja'.

Kyaah' ta' ja' ma' liyh' cha' miih' kuu' kyaah' dsa' kyaayh'. 25 He' ja' ga' jöy' lä jëë' dsa' hi ma' jmee' ta' kiyh' hi jñah' ga' dsa' hi ma' jmee' ja' ba' ta' ja', mah' ga' siyh' :

—Dsa' nuuh', nëh' ba' hnäh' kwee' lëh' jne' cha' miih' kuu' kyaah' ta' la'. 26 Pero na' ma' jëë' jne' hi ma' nuu' jne' ngë' Paa' Éfeso la' mi' gaay' jwëë' dsa'.

Hi ja' ma' la' jee' la' jmeey' lä na'. Lä ga' dsa' hwa' Asia ma' mi' gaay' jwëë' dsa', jäh' : "Ja' Dio he', hih' dio hi jmää' dsa' kyaah' goo'."

27 He' ja' hii' goo' wa' ra' ga' heey' ta' jnän

la', hi' mo' so' tooh' dsa' ta' gwah' kih' dio Diana jnän' hi' lä ja' mo' so' jmeey' juuh' kih' Diana, hi' hnaah' lä jëë' dsa' chaq' hwa' Asia hi' lä kaa' jmi' gyuu' ka' läh'.

28 Ma' ga' nuu' dsa' he' juu' ja', ga' lä llee' jwërte hi' ga' löy' tooyh' cha' miih' miih', ma' jäh' :

—iHe' ba' che' jööh' Diana hi' cheh' Éfeso la'!

29 He' ja' ga' kah' ga' gwëh' huusdsë kih' lä jëë' dsa' hi' ma' chaq' jee' jwi' ja'. Koo' mi' ba' ga' jmeey' ga' saayh' Gayo kyaah' Aristarco na' jääy' jee' dsa' nëe' dsa' kyaayh'. Lä uu' dsa' nuuh' he' chaq' Macedonia hi' ma' jmeey' ko' jöh' kyaah' Paa'.

30 Hnөө' Paa' ma' dsa' hlëeh' kyaah' dsa' he' pero sa' ga' kwa' ööh' jne' jwë' ma' dsooy'. 31 Hi' lä ja' ko' llaa' hi' ma' laa' ta' hwa' Asia ja', ma' jwayh' kyaah' Paa'. He' ja' ga' cheey' juu' kih', ga' chuuy' kyaah' Paa' mah' sa' dsooy' jee' tääh' dsa' he'.

32 Ga' kah' ga' gwëh' go' te' huusdsë kih' lä jëë' dsa' hi' ma' tääh' jee' ja'. Kah' ba' ma' hlëeh' lä jaa' lä jaa'.

Hi' jwëë' ga' hi' sa' ma' në' hee' kih' ja' he' ma' tääh' jee' ja'.

33 He' ja' dsa' judiu ga' hñay' na' koh' Alejandro jee' kih' lä jëë' dsa' he' mah' na' jääy' ta' cha' në'. He' ja' ga' jmee' Alejandro li' kyaah' gooy', hnөө' ma' hlëëyh' jwoo' kih' judiu.

34 Pero ma' ga' lä kyuu' dsih' laay' judiu, koo' hä' ba' ga' tooh' lä jëë' miih'. Miih' ga' sa' ga' të' to' hor' ga' jmeey' lä ja', ma' jäh' :

—iHe' ba' che' jööh' Diana hi' cheh' Éfeso la'!

35 Lä jiih' jaa' të' je' kyaa' jee' jwi' ja', ga' jmeey' hih' he' ta' dsa' he' tooh' miih', ga' jäh' :

—Nuu' da' hnäh' hi' chaq' Éfeso la'. Ga' lä jëë' ba' dsa' jmi' gyuu' në', koo' jee' la' ba' la' to' në' jee' jmee' dsa' juuh' kih' gwah' kih' Diana he' chih' jee' la' jnän' hi' lä ja' ka' läh' heeh' kiyh' he' ja' kih' Júpiter.

36 Ni' jaa' sa' le' jäh' sa' dsoo'. He' ja' jwahn', tu' hnäh', ta' jmeey' hnäh' na' koh' wa' la' cha' la'.

37 Hih' uu' dsa' nuuh' hi' ma' ya' jäh' hnäh' la', sa' ma' mi' kwayh' gwah' jnän', ni' sa' ma' hlëëyh' hlih' kih' dio jnän'. 38 Cher' mah' cha' hni' kih' dsa' kyaah' Demetrio kyaah' jñah' dsa', cha' ba' në'ta' jee' le' mi' eey' juu' na'.

Jee' ja' ba' lle' kih' hniy' kih' dsa'. 39 Cher' mah' cha' ga' he' sa' hii' lä ee' kyah' hnäh', le' mi' ee' jne' lä' ma' dsa' nëe' dsa' mada' kih' dsa' ta'.

40 Pero he' jmeey' jne' la', hii' goo' dsa' bääh' jne' he' tөөh' jne' cha' miih' miih'. Hee' juu' dsa' kwan' cher' mah' ga' tëeh' dsa' ta' jne' kih' he' tөөh' jne' miih' jee' la'.

41 Ko' ja' ba' te' ga' hlëeh' të' je' he', mah' ga' hiyh' juu' kih' dsa' jwi'.

20

Ngoo' Paa' ta' hwa' Macedonia hi' ta' hwa' Grecia

¹Ma' ngéé' ma' dsaa' juu' ja', ga'tééh' Paa' ooh' jne', ga'kwééyh' nuuh' mah' ga' éey', ja' ga' ga' hiyh' juu', ngooy' ta' Macedonia. ²Ga' ngééy' lá' jé' jwii' máh' jee' ma' tááh' ooh' jne', ga' hlééh' gyih' mah' tééy' cha' ga' miih' be'. Lá' ja' ga' jmeey' lá' jiih' ga' llooy' hwa' Grecia (ja' ba' jee' chee' Acaya). ³Jee' ja' ga' gyay' uu' sih'. Ma' ga'té' jmií' he' dsa' hey' barco he' dsooy' ta' hwa' Siria, ga' lá' néy' ma' la' juu' kih' judiu' he' saah' dsih'. He' ja' ga' mi' siiy' huú' dsé' kiyh'. Ga' jeeyh' ka' lah' ta' Macedonia, ngooy' jwé' hwa' ba'. ⁴Hi' kó' llaa' ooh' jne' ga' jmeé' kó' jòh' kyaayh' lá' ga'té' hwa' Asia. Jaa' hi' he', chee' Sópater hi' chaa' Berea. Hi' jñah' chee' Aristarco kyaah' Segundo hi' chaa' Tesalónica. Hi' jñah' chee' Gayo hi' chaa' Derbe hi' Timotá. Jñah' chee' Tíquico hi' Trófimo hi' chaa' hwa' Asia. ⁵Ga' lá' jéé' hi' he' ga' lá' jáá' na' jááy' jnääh' lá' ga'té' Troa. ⁶Hi' jnääh' , ma' la' ma' goh' jmií' kih' he' níih' he' sa' kyaah' levadura, ga' tooh' jnääh' neh' barco jwii' Filipo. Ga' hya' ga' hña' jmií', ja' ga' jee' jnääh' dsa' kyaahn' hi' ma' tááh' jòh' Troa. Jee' ja' ga' já' jnääh' gyii' jmií'.

Ga' gwii' Eutico jee' gyay' nuuy' juu' kih' Paa'

⁷To' né' jmií' kih' seman', ga' tooh' jnääh' kó' jòh' kyaah' ooh' jne' jee' ma' kih' jnääh' ma' nuu' kih' Jesús. He' ja' ga' lóh' Paa' kwa' juu'. Juu' ja' ga' kyoo' lá' jiih' ga'té' koo' lla' nuu', kih' he' ga' jmeey' huú' dsé' dsooy' ta' jee' jyoh' wa' ga' jná' jyoh' jmií'. ⁸Hi' ma' tóh' cha' miih' mi' sé' he' na' hih' je' cha' neh' jee' ga'té' hné' jwéé' hne' jee' ma' tóh' jnääh' ja'. ⁹Jaa' chih' hi' chee' Eutico ma' gyay' hoo' ventan' jee' ma' tóh' jnääh'. Jee' gyay' ja', ga' gwiiy' níih' kih' he' ga' kyoo' juu' he' ma' kwa' Paa'. Jee' na' gwiiy' ja', ga' tayh' lá' ga'té' hwa'. Ma' na' juuy' ma' ga' chaa' dsih'. ¹⁰He' ja' ga' jñaa' Paa', ngooy' na' éey' chih' he'. Mah' ga' jáyh' :

—Ta' jwaah' hnäh', jiih' ba' chih' la'.

¹¹He' ja' ga' wii' Paa' ka' lah' jee' ma' tóh' jnääh', ja' ga' tooh' jnääh' ga' kih' ga' hih' jnääh' ma' nuu' kih' Jesús. Ma' ngéé' he' ja', ngoo' bih' hlééyh' lá' jiih' ga' jná'. Ja' ga' ngooy' ta' jee' jyoh'. ¹²Peer' ga' nòh' dsé' dsa' he' kih' he' jiih' ba' chih' kyaay', hi' ga' tééy' ga' nááy' kiyh'.

Ya' hégé' Paa' jee' jwii' Troa ngooy' lá' ga'té' jee' jwii' Mileto

¹³Ga' tooh' jnääh' neh' barco, mah' lla' nòh' jnääh' jáá' lá' ga'té' jwii' Asón. Jee' ja', ga' jáá' jnääh' Paa' lá' koo' la' mada'

nuuh' jnääh', jééh' jwé' hwa' ba' ngooy' ta' ja'. ¹⁴Ma' ga' lloo' Paa' jee' tóh' jnääh' jwii' Asón ja', ga' tooh' jnääh' neh' barco kyaayh', ga' lla' nòh' jnääh' jwii' Mitilene. ¹⁵Jee' ga'té' tó' jmií', ga' ngéé' jnääh' jáh' jwii' he' chee' Quio. Jee' ga'té' hné' jmií', ga' lla' nòh' jnääh' jwii' Samo jee' hwéé' barco. Jee' ga'té' kye' jmií', ja' ga' ga'téé' jnääh' jwii' Mileto. ¹⁶Sa' ma' hnòh' Paa' ma' já' ki' wéé' hwa' Asia, he' ja' koo' ga' ngéé' bih' kih' jwii' Éfeso. Ga' jmeey' bii' he' llaayh' lá' ga'té' Jerusalén mah' tééy' jmií' Pentecosté cher' mah' ga' la'.

Ga' hlééh' Paa' kyaah' hi' kye' né' kih' gwaah' jwii' Éfeso

¹⁷Lá' ma' gya' Paa' jwii' Mileto, ga' cheey' juu' he' ya' naá' dsa' gyuu' hi' kye' né' kih' ooh' jne' jwii' Éfeso. ¹⁸Ma' ga' lla' naá' hi' he' jee' gya' Paa', ga' jáh' Paa' siiyh' :

—Ma' neh' ba' hnäh' ha' lá' ga' jmeen' jee' kyah' hnäh' lá' ma' to' né' jan' ta' hwa' Asia la' lá' jiih' na'. ¹⁹Ni' miih' sa' ga' jmään' hñiin' jòh' lá' ma' ga' gyan' kyaah' hnäh' kwan' juu' kih' Dio. Já' he' koo' jiih' ga' tuun' jmií' haa' mi' nèn' kyah' hnäh'. Jòh' jiih' sa' ga' jéén' wii' kih' lá' jé' he' ma' hnòh' dsa' judiu' ma' jmeé' kin'. ²⁰Sa' cha' ga' jmeen' kwaat' che' hií' goo' kin' jee' ga' jmeen' he' llu' kyah' hnäh'. Ga' hlééh' hnäh' jee' já' dsa' hi' lá' ja' cha' neh' kyah' hnäh' ka' lah'. ²¹Hnäh' judiu' hi' hnäh' hi' sa' laa' judiu', ga' jwééh' hnäh' jeeh' hnäh' kih' Dio hi' wa' lá' dsoo' hoh' kiah' kih' Jesucristo Dsa' jòh' jnän'. ²²Hi' na' ma' hñän' jwé' ngaahn' ta' Jerusalén lá' jòh' Jmi' lle' Na' jngii' kin'. Ni' sa' ma' he' dsa' ngéén' jee' ja'. ²³Koo' he' la' ba' man'. Lá' kaa' jwii' jee' niin' dsa' ngéén' wii', taah' dsa' jná' neh' he', jáh' Jmi' lle' Na' jngii'. ²⁴Pero ni' miih' sa' jmeen' he' che' chaa' o' he' juun'. Jéé' ba' dsén' ngoon' ta' cha' né' kyaah' ta' he' na' hñaan', lá' jiih' mi'ten' ta' he' ga' tooh' Jesús goon' mah' kwan' ju' hméé' he' mi' jnää' ha' lá' koo' hnää' Dio jne'.

²⁵Man' kwee' ni' jaa' jee' lá' jéé' hnäh' mo' so' jééh' hnäh' jná', lá' jéé' hnäh' hi' ma' nuu' juu' he' kwan' ha' lá' jáá' Dio dsa' lá' hih' kih'. ²⁶He' ja' jwééh' hnäh' jmií' na', ni' jaa' dsa' mo' so' na' báäh' n, sa' cha' dsoo' dséén' ni' miih'. ²⁷Jééh', ni' miih' sa' ga' lá' gohn', ga' mi' jnään' na' hñaa' lá' jéé' juu' kih' Dio kyah' hnäh'. ²⁸He' ja' jwééh' hnäh', háá' hnäh' hñaa' hi' háá' lá' jéé' dsa' kyaah' hnäh'. Ma' na' hñaa' hnäh' kih' Jmi' lle' Na' jngii' mah' jééh' hnäh' dsa' kyaah' hnäh'. He' ja' háá' hnäh' kwee' lá' jéé' hi' laa' kyaá' Dsa' jòh' jnän' hi' ga' laa' jne' kyaah' jma' kih'. ²⁹Jééh', man' kwee' ha' lá' le' wa' ra' ngaahn'. Ya' naá' jee' kyah' hnäh' hi' laa' lá' koo' jah' háá'.

Ni` miih- sa` ja` lä` ñih` dsëy` kih` dsa` kyaa` Dio. ³⁰ Hi` ja` ba` jee` kyah` hnäh` hwëë` hi` jmee` ra` këh` ju` dsoo` mah` jääy` ooh` jne` lä` hyoh` dsëy`. ³¹ Go` taah` hnäh` leeh` hnäh`. Mi` dsooh` da` hoh` hnäh` ha` lä` ga` jmeen` ta` ko` jiih` hnë` ji` ñe` he` ga` gyan` kyaah` hnäh`. Lä` jmi` lä` hwë`, sa` ga` tan` ma` kwëëhn` hnäh` nuuh`, lä` jiih` ga` tuun` jmi` he` haa` mi` nën` kih` lä` jaa` lä` jaa` hnäh`.

³² Na` na` oohn`, taahn` hnäh` goo` Dio. Jä` hnäh` kyaah` juu` kiyh` he` mi` jää` jne`. Juu` na` kye` be` he` jmee` dsa` nøon` ta` cha` nē` hnään` Dio cha` ga` miih` mah` hñah` jne` heen` ko` jöh` kyaah` lä` jëë` hi` na` jngëë`. ³³ Sa` ga` lä` heë` dsën` ku` nøo` kuu` tøø` ni` hmiih` he` cha` kih` dsa`. ³⁴ Ma` ñeh` ba` hnäh`, ga` jmee` ba` jnä` ta` ha` jee` ja` nā` he` ga` jmee` bi` kih` hi` lä` kye` kih` dsa` kyaahn`. ³⁵ Ma` ra` he` ga` jmee` ba` jnä` ta` kyaah` goon` mah` lä` tēh` hnäh` jmeeh` hnäh` lä` koh` jmee` jnä` hi` lä` ja` jmeeh` hnäh` be` kih` hi` tä` ñee`. Mi` dsooh` da` hoh` hnäh` juu` kih` Jesús Dsa` jöoh` jnän, hi` ga` jäh`: "Llu` ga` la` kih` hi` kwa` lä` koh` ga` hi` hyoh`."

³⁶ Ma` ngëë` ma` jäh` Paa` lä` ja`, ga` juuyh` jney` kyaah` lä` jëë` ooh` jne` he`, ga` ngüy` kiyh` kih` Dio. ³⁷ Lä` jëë` oohn` jne` he` ga` ki` ga` hooH` cha` miih`. Ga` eey` Paa` mah` ga` chuyh` kih`. ³⁸ Ga` lä` meeh` dsë` jwërte` dsa` gyuuh` he` kih` he` ga` jäh` Paa`: "Mo` so` jëëh` ga` jnä` ka` läh`." Ja` ga` ga` nääy` na` jääy` Paa` ta` jee` ma` hi` barco.

21

Ngaah` Paa` ta` Jerusalén

¹ Ja` jiih` ga` jä` ooh` jne` he`. Hi` ga` tooh` ba` jnääh` neh` barco. Ko` dsoo` ba` ngoo` barco ja` ta` Cos. Ma` ga` jnä` jyoh` jmi, ga` lä` nøø` jnääh` jwi` Roda. Ma` ngëë` ja` ga` nøø` jnääh` ta` jwi` Pátara. ² Pátara ja` ga` jëë` jnääh` koø` barco he` ngoo` ta` Fenicia. Neh` ja` ga` tooh` jnääh` ga` nøø` jnääh` ta` ja`. ³ Jee` ga` nøø` jnääh` ja`, ga` jëë` jnääh` hwa` Chipre he` hä` jee` jmi` ñeeh`. Hwa` ja` ga` jä` jwoo` ra` këh` ta` jee` ga` ngëë` jnääh` ta` hwa` Siria. Ga` ngëë` ba` jnääh` lä` jiih` ga` tēë` jnääh` Tiro he` nøø` hwa` kih` Siria, jëëh` jee` ja` hwëë` dsa` løø` he` kye` barco. ⁴ Ma` ga` tooh` jnääh` jee` jwi` Tiro ga` jëë` jnääh` ooh` jne` hi` ma` tääh` jee` ja`. Hi` ga` jä` jnääh` kiyh` gyii` jmi. Ooh` jne` he` ga` hlëëyh` Paa` lä` koh` ga` mi` jnää` Jmi` lle` Na` jngü` kiyh` he` sa` ma` dsaayh` ta` Jerusalén. ⁵ Ma` ga` dsëë` jmi` ja`, lä` jëë` ooh` jne` hi` chaa` jee` ja`, hi` mē` hi` ñuuh` lä` kye` chih` pih`, ga` jmeey` ko` jöh` kyaah` jnääh` lä` ga` tē` chuuh` jwi`, jee` la` cha` hoo` jmi` ñeeh`. Jee` ja` ga` juuh` jnääh` jnën` ga` ngü` jnääh` kih` Dio. ⁶ Ga` eë` jnääh` ooh` jne` he` lä` jaa` lä` jaa` jnääh`, ja` ga`

ga` tooh` jnääh` neh` barco, hi` ga` nää` ba` ooh` jne` he` cha` neh` kih`.

⁷ Ga` hwi` jnääh` Tiro, ga` nøø` jnääh` ta` Tolemaida. Ma` ga` lä` nøø` jnääh` Tolemaida ja`, na` jëë` jnääh` ooh` jne` hi` chaa` jee` ja`. Ga` jä` jnääh` koø` jmi` kyaayh`. ⁸ Ma` ga` jnä` jyoh` jmi, ga` hwi` jnääh` Tolemaida, ga` nøø` jnääh` ta` Cesarea. Ma` ga` tēë` jnääh` Cesarea ja`, ga` nøø` jnääh` kih` Felipe hi` ma` kwa` ju` hmëë` hi` ma` laay` jaa` kih` jee` lä` jëë` gyee` hi` ma` kwa` be` kih` apóstole` jää`. Jee` ja` ga` jä` jnääh` kih` Felipe he`. ⁹ Felipe he` ma` chaa` kyeë` ju` miy` hi` ma` tääh` hñii, hi` ma` ngëë` joo` kih` Dio. ¹⁰ Ma` hya` cha` miih` jmi` tøøh` jnääh` jee` ja`, ma` ga` lloo` jaa` dsa` chaa` Judea hi` cheë` Agabo hi` ma` ngëë` juu` kih` Dio. ¹¹ Ma` ga` llooy` jee` tøøh` jnääh`, ga` lley` loo` he` hä` tuh` Paa`, mah` ga` hñuuy` goo` tiy` hñiiy, ga` jäh`:

—Jäh` Jmi` lle` Na` jngü` ja` ba` lä` koh` na` hñuun` lä`, ja` ba` lä` la` hñuu` dsa` judiu` juu` loo` la` jee` jwi` Jerusalén mah` ngëëy` goo` dsa` hi` sa` laa` judiu.

¹² Ma` ga` nuu` jnääh` juu` kiyh`, ga` chuy` jnääh` cha` miih` kyaah` Paa`. Sa` ma` kwa` jnääh` jwë` ma` dsaayh` ta` Jerusalén, hi` ja` ba` lä` ja` ma` jäh` ooh` jne` hi` ma` chaa` jee` ja`. ¹³ He` ja` ga` jäh`:

—He` la` hooH` hnäh` kin, he` la` jmeeh` hnäh` meeh` dsën? Heëh` ba` jnä` cher` mah` ga` hñuu` dsa` jnä`. Ma` ke` ga` jngëëh` dsa` jnä` ta` Jerusalén, lä` jē` ba` heëh` kwaat` kih` Jesús.

¹⁴ Ma` sa` ga` lēh` jnääh` ma` hløøh` jnääh` kih` Paa, ga` tu` jnääh` go` te, ga` chiuh` jnääh`:

—Wa` le` lä` hyoh` dsë` Dio ba`.

¹⁵ Ma` ga` tē` jmi` he` hwi` jnääh` jee` ja`, ga` jmee` jnääh` løø` kyaa` jnääh`, ga` nøø` jnääh` ta` Jerusalén kyaah` Paa`. ¹⁶ Ko` laa` ooh` jne` hi` chaa` Cesarea ga` jmeey` ko` jöh` kyaah` jnääh`, ga` jäh` jnääh` lä` ga` tē` cha` neh` kih` dsa` chaa` Chipre hi` cheë` Mnasón, hi` ga` heëh` kih` Jesús lä` ma` to` nē. Jee` ja` ga` jä` jnääh`.

Ngoo` Paa` na` jëë` Jacobo

¹⁷ Ma` ga` lä` nøø` jnääh` Jerusalén, lä` jëë` ooh` jne` hi` ma` tääh` jee` ja` ga` heëyh` jnääh` lä` kaa` tuh` dsëy`. ¹⁸ Ma` ga` jnä` jyoh` jmi, ga` nøø` jnääh` kyaah` Paa` na` jëë` jnääh` Jacobo. Hi` ma` tääh` dsa` gyuuh` kyaa` gwah` kyaayh`. ¹⁹ Ma` la` ma` jmee` Paa` Dio kih` hi` he, ga` jmeeyh` juu` lä` hii` nē` ha` lä` ga` jmee` Dio kyaah` dsa` hi` sa` laa` judiu, lä` kaa` jee` ñey` na` kway` juu`. ²⁰ Lä` ma` ga` nuuy` juu` ja`, ga` kway` cha` miih` ti` hmaah` kih` Dio. He` ja` ga` jäh` siyh` Paa`:

—Ma` jëëh` jäh` mil` dsa` judiu` sa` ma` heëh` juu` kih` Dio, hi` lä` jëë` hi` he`

lä ma hnøø¹ bih' høøy¹ ley kih' Moisé. ²¹ Hi ma nuuy' hi¹ juu' kyah', hne hlëëh' dsa judiu hi¹ tääh' ta¹ jee' jyoh', jwiih' hnih': "Ta¹ jmee' he' kih' ley kih' Moisé." Hi jwiih' hnih': "Sa¹ le' uu¹ jmi¹ ngo' kih' gyuu¹ nüu¹ jnän ni¹ mo so¹ le' jmee' jne' lä koo¹ tēē' jne'." ²² ¿Ha¹ lä jmee' jne' na? Kuy¹ jwēē' dsa ma lä ma nuuy' he ma neh' ka läh'. ²³ Jmee' lä koh' jäh jnääh' la: Chaa¹ kyeē' øøh' jne' jee' hi ga tēē' mi te' he ga bääh' hñiiy' kyaah' Dio. ²⁴ Jää¹ hi he go jmää' hñaa¹ na jngēē' kyaayh' lä koh' jäh ley jnän. Ja¹ mi hmaa¹ hñii' he dsa tü' kwaah' ley mah' hñaa' hmooh' kih' øøh' jne' he. Ja¹ ga na lä ñe¹ lä jēē' dsa, sa la¹ dsöo' juu' he ga nuuy' kyah'. Wa ra ga jmeeh' lä ja¹, lä jnä' lä ma høøh' ba hne ley. ²⁵ Pero kih' na laa¹ kaa¹ dsa hi sa le' kuyh' jma¹ ni ngo' jah' hi dsa juu' kyaah' he wii', hi dsa me' dsa nüu¹, sa le' kaa¹h' wa hi cha¹ hi.

²⁶ Ga heh¹ ba Paa' juu' ja¹, ga jmeey' ko jøh' kyaah' lä jēē' kyeē' øøh' jne' he. Ma ga jnä' jyoh' jmi¹, ga jmäy' hñiiy' na jngēē' kyaayh'. Ja¹ ga ga hey' jee' chih' gwah' juu' na jmeey' juu' lih' dsēē' jmi¹ he ma hääh' hñiiy'. Jēēh', wa ra ga dsēē' jmi¹ ja¹, dsa kay' he tēēy' kwēēy¹ Dio lä jaa¹ lä jaay'.

Ga saayh' Paa' jee' chih' gwah' juu'

²⁷ Ma ngoo' ga dsēē' gyii' jmi¹ he ma hääh' hñiiy', ma ga jēē' judiu hääh' Paa' ta neh' jee' chih' gwah'. Judiu he ma chaa¹ hwa' Asia. Hi he na ga taah' dsa judiu hi chaa¹ Jerusalén juu' mah' wa lä hneey' kyaah' Paa'. Hi lä chah' ja ga saah' dsih', ²⁸ ga ta ga hooyh' ki gaa¹, ma jäh':

—Hnä¹ judiu dsa goon, jmee' be jnän. Hi la na dsa nüu¹ hi ngē¹ lä kaa¹ jmi gyuu¹ kway juu' he lla dsēē' jnän hi lä ja¹ lla dsēē' kih' ley jnän hi kih' gwah' jnän. Hi ja¹ ma la he ja¹. Lä kye¹ dsa hi sa laa¹ judiu ma taayh' neh' gwah' jnän, ma mi kwayh' jee' na jngii' jnän la.

²⁹ (Jēēh', jää¹ ba ga jēēy' Paa' ta jee' jwii' ma ngēy' ko jøh' kyaah' Tróximo, hi chaa¹ Éfeso. He ja¹ na, dsa judiu he ma jmee' huusē¹ he ma jää¹ Paa' jaa¹ hi sa laa¹ judiu jee' chih' gwah'.)

³⁰ Lä jēē¹ dsa hi chaa¹ jee' jwii' ja¹ ga hee¹ dsēy' go te ma ga nuuy' juu' he ma mi kwah' Paa' gwah' kiyh'. He ja¹ ga lla nää' dsa he jee' ja ko chih'. Ga saayh' Paa' ga sēēy¹ lä ga tē' ka hne' kih' gwah', hi lä chah' ja ga jney' ho haah' kih' ho hne' ja¹. ³¹ Ma tääh' gyih' jngēēy¹ Paa' ma ga jmeeh' dsa juu' kih' hi kye

nē' kih' hløø' romano, ga jäh': "Lä ga dsa¹ ba' Jerusalén cha hñii'." ³² Lä chah' ja¹, ga jøøh¹ hi ma kye¹ nē' kih' hløø' he hløø' kya¹ kyaah' juu' hløø', ga nääy' ko chih' lä ga tē' jee' ma tääh' dsa he. Ma ga jēē' dsa he, ja hi kye¹ nē' kyaah' hløø' kya¹, chah' ba ga tuy' ma kway¹ kih' Paa'. ³³ Ma ga lloo' hi ma kye¹ nē' kih' hløø' he, ga jmeey' mada¹ kih' hløø' he hñiiy' Paa' kyaah' to caden'. Mah' ga ngiiy' juu' kih' judiu, ga jäh':

—¿Hi¹ dsa la? ¿Hee' na ma jmeey'?

³⁴ Jyoh' ma hlēēh' bih' lä jaa¹ lä jaay'. Pero sa ga lä ngēē' hi ma kye¹ nē' he ha lä la juu' ja¹, kih' he ma tooyh' cha mi hñii' miih'. He ja¹ ga jmee' dsa jøøh' he mada¹ he ga tēēy' Paa' ta jee' chih' hne' kih' hløø'. ³⁵ Ma ga lloo' Paa' sa joo' ta kih' hne' ja¹, hääh' dsa jwēte. Jmee' gyih' bi' kway' kih' Paa' jee' ja¹. He ja¹ ga chaa' hløø' he Paa' ta gyuu¹ mah' sa kwa' dsa kiyh'. ³⁶ Lä jēē' dsa he ya nää' tooh' miih' ma ngiiy' he ma juu' Paa'.

Ga hlēēh' Paa' cha nē' judiu dsa gooy'

³⁷ Ma tääh' gyih' taayh' Paa' cha neh', ma ga ngii' Paa' juu' kih' hi ma kye¹ nē' kih' hløø' he:

—¿Che' le' hlēēhn' koo¹ mi juu' kyaah' hne'?

He ja¹ ga jäh' hi ma kye¹ nē' he:

—¿Che' leh' hlēēh' griego? ³⁸ ¿Che' ja¹ he hne dsa egipto hi ga jmee' hñii' kyaah' hwa' la ma ko hna' la? ¿Che' ja¹ he hne hi ga jøøh¹ kyeē' mil dsa mah' ga tēēh' kyaah' lle moh', ja ga ga jäh¹ hnih' ta hwa' kii'?

³⁹ He ja¹ ga jäh' Paa':

—Jnä¹ laan' ma ra judiu. Ga lä chaan¹ koo jwii' juu' he chee' Tarso, he na hee' hwa' Cilicia. Ta jmee' hñaa' hoh', kwa da jwē' hlēēhn' kyaah' dsa la.

⁴⁰ He ja¹ ga kwa' hi ma kye¹ nē' he jwē' hlēēy¹. Mah' ga noo' Paa' nē' sa joo' ta kih' hne' ja¹. Ga jmeey' lii' kyaah' gooy' mah' dsa taayh' ti. Ma ga tu' dsa he he tooyh' miih', ja ga ga hlēēh' Paa' kyaah' juu' hebreo, ga jäh':

22

¹ —Dsa nüu¹ øøhn¹, dsa ma kaa¹h' kyaan¹, nuu¹ da hnäh', wa kwa' da jnä' juu' kin'.

² Ma ga nuu' dsa he, he hlēēh' Paa' juu' hebreo, ga taayh' ti sih' go te. Ngoo' bih' hlēēy¹:

³ —Laa¹ jnä' judiu. Ga lä chaan¹ jwii' Tarso he noo' hwa' Cilicia. Jerusalén la ba ga kwaan'. Gamaliel ga mi tēē' jnä' llu' lä koh' la ley kih' dsa ma gyuh' jnän. Ha koh' sa hee' dsen' hnaahn' Dio ja ba lä koh' jmeeh' hnäh' na. ⁴ Neen' lä kaa¹

lä`juuh` jee` jwii` na`jmeen` hñaa` dsën` kih` dsa` më` dsa` ñuuh` hi` ma` heeh` ju`hmëë` la` mah` ma` jngëeh` jnih`, he` ja` ga` tää` jnih` mah` ga` taah` jnih` neh` ñe`. ⁵ Ne` ba` jmi` dsa` jøøh` kyaah` dsa` gyuuh` ha` lä` ga` jmeen`. Hi` he` ga` kwa` je` he` ma` kyen` kih` dsa` goo` jne` hi` chaa` Damasco. Neen` jee` ja` na` hnääh` hi` ma` heeh` ju`hmëë` kih` Jesús mah` ma` téen` ta` Jerusalén la` mah` ma` heeh` dsih` wii`.

Ga`jmeeh` Paa` juu` ha` lä` ga` heeyh` kih` Dio

(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

⁶ Pero jee` ngoon` cha`jwë` ja`, ya` jäh` lloon` ta` Damasco ma` tää` koo` lä` hyoo`, ni` sa` liih` ga` jnä` ga` jyoo` gyuuh` koo` je` he` bee` jwërte` lä` ku` lä` jii` jee` ngoon` ja`, ⁷ lä` jiih` ga` tahh` hwa`. Hi` lä` चाह` ja` ga` nuun` ga` hlëeh`: "Saulo, Saulo, ðhe` la` hñaa` hoh` kyaah` jnä`?" ⁸ He` ja` ga` ngiin` juu` kiyh`: "¿Hii` hne` dsa` ñuuh`?", ga` jwii` jnih`. Ja` ga` ga` jäh`: "Jnä` he` Jesús dsa` chaa` Nazaret, hi` jmeeh` hñaa` hoh` kih`." ⁹ Lä` jëë` hi` ga` naä` kyaah` jnä` ta` ja`, ga` jëëy` wa` je` ja`, he` ja` ga` jwäy` jwërte` pero sa` ga` lä` ngëëy` he` juu` ma` hlëeh` kyaah` jnä`. ¹⁰ He` ja` ga` ngiin` juu` kih` hi` ga` hlëeh` jnä`: "¿Hee` hnooh` jmeen` dsa` ñuuh`?" He` ja` ga` jäh` dsa` ñuuh` he`: "Noo`, mah` gwa` ba` hne` ta` Damasco. Jee` oo` jmee` dsa` juu` lä` jë` he` ga` tääh` jmeeh`." ¹¹ Kyaah` wa` je` he` ga` jëen` ja`, ga` hee` mi` nën`. Dsa` kyaahn` he` ba` ga` jää` jnä` na` häy` goon` lä` jiih` ga` lloon` Damasco.

¹² Jee` ja` ma` gya` jaa` dsa` ñuuh` chee` Ananía hi` ma` mi` te` ley` jnä`. Hi` lä` jëë` dsa` judiu` hi` ma` tääh` Damasco, ma` hlëëyh` llu` kiyh`. ¹³ Ananía he`, ñeey` na` jëëy` jnä`. Ma` ga` llooy` chuh` kin` ga` siiyh` jnä`: "Øøhn` Saulo, wa` lä` jnä` ka` läh` mi` nëh`." Lä` चाह` ja`, ga` lä` jnä` mi` nën` hi` ga` jëë` jnih`. ¹⁴ He` ja` ga` siiyh` jnä`: "Dio kyaa` dsa` ma` gyuh` jnä` ma` llëeyh` hne` mah` lä` kyuuh` lä` jë` he` hyoh` dsëy` jmeeh` hi` jëeh` hi` lluu` go` te` hi` lä` ja` ka` läh` nuuh` he` jäh`. ¹⁵ Jëeh`, hne` jmeeh` ju` dsoo` kiyh`, kih` lä` jëë` dsa` jmi` gyuu` hi` jmeeh` ju` dsoo` kih` lä` jë` he` ma` jëeh` hi` kih` he` ma` nuuh`. ¹⁶ Na` na` mo` to` jøø, noo` mah` saah` jmi`, ngii` kyaah` lä` hih` kih` Jesús mah` jii` lä` jë` dso` kye` kyaah", ga` jäh` Ananía.

Ga`jmeeh` Paa` juu` ha` lä` ga` la` he` ñeey` na` kway` juu` kih` hi` sa` laa` judiu

¹⁷ Hi` ma` jahn` Jerusalén la`, ñeen` jee` chih` gwah` na` ngiin` kin`. Jee` ja` ga` hëë` mi` nën` Dsa` jøøh` jnä`. ¹⁸ Ga` jëen` hi` ga` hlëeh` jnä`, ga` jäh`: "Go` hëë` na` koh` Jerusalén la`. Jëeh`, sa` heeh` dsa` nuu` juu` kin` he` hlëeh` hne`." ¹⁹ He` ja` ga` jwii`

jnih`: "Dsa` jøøh` kyaan`, ñe` ba` dsa` hi` tääh` jee` la`, he` ñeen` lä` koo` lä` koo` gwah` na` hwëen` lä` jëë` hi` ma` heeh` juu` kyaah` hi` ga` jmeen` mada` ga` kwa` dsa` kiyh` hi` ga` taah` dsih` neh` ñe`. ²⁰ Hi` lä` ma` ga` jngëëyh` Esteban, hi` ma` jmee` ju` dsoo` kyaah, ma` cheh` jnä` jee` ja` ka` läh`. Koo` ba` ga` hii` huudse` kyaa` jnääh` he` ga` juu` Esteban hi` jnä` ga` høøh` hmiih` kih` dsa` hi` ga` jngiih` kiyh`." ²¹ Pero Dsa` jøøh` jnä` ga` siih` jnä`: "Goh` jee` cheen` hne` uu` jee` tääh` dsa` hi` sa` laa` judiu` ba`."

Ma` ra` he` ga` jã` ba` Paa` goo` hløø`

²² Ja` jiih` mo` so` ga` lä` hnøoy` ma` nuuy` juu` kih` Paa` mah` ga` løoy` tooyh` miih`, ma` jäh`:

—Wa` juu` dsa` ñuuh` na`, sa` høø` kwaat` chaa` gyih`.

²³ Tääh` gyih` lä` ja` tooyh` miih`, ga` ka` dsa` he` hmiih` kiyh` ga` jwäy` ta` gyuuh, ga` huuy` hløø` jwë` në` lle`. ²⁴ He` ja` hi` kye` në` kih` hløø` ga` jmee` mada` kih` dsa` kyaay` mah` ga` tääy` Paa` ta` cha` neh` jee` ma` tääh` lä` jëë` hløø`. Hi` ga` jmeey` mada` he` ma` kway` kiyh` mah` jmeeyh` juu` he` la` tooh` dsa` miih` kyaayh`. ²⁵ Ma` cheh` Paa` na` hñuu` jee` ma` kwa` hløø` kiyh, he` ja` ga` ngiiy` juu` kih` juu` hløø` hi` ma` cheh` jee` ja`:

—¿Che` cha` jwë` kyaah` hnäh` kwah` kih` jaa` dsa` romano, cher` mah` sa` ma` kye` ju` dsoo` kiyh`?

²⁶ Ma` ga` nuu` juu` hløø` lä` ja`, ngaayh` na` jmeey` juu` kih` hi` kye` në`, ga` jäh`:

—¿Ha` lä` jmeeh` na`? Dsa` ñuuh` oo` laa` dsa` romano.

²⁷ Ja` ga` ga` lloo` hi` kye` në` he` chuh` kih` Paa` mah` ga` ngiiy` juu`:

—¿Che` ju` dsoo` laah` hne` dsa` romano?

He` ja` ga` jäh` Paa`:

—Ju` dsoo`, hi` he` jnä`.

²⁸ Hi` ga` jäh` hi` kye` në` he`:

—Ya` hii` hmooh` kin`, lä` llu` he` ga` laan` dsa` romano.

He` ja` ga` jäh` Paa`:

—Pero jnä` laan` dsa` romano lä` jiih` ma` ga` lä` chaa`n`.

²⁹ Chah` ba` ga` jmee` ta` koo` hløø` hi` ma` kwa` kih` Paa`. Lä` kye` hi` kye` në` he` ma` ga` nuuy` laa` Paa` dsa` romano, ga` lä` goyh` kih` he` ga` jmeey` mada` he` ga` hñuu` Paa` kyaah` caden`.

Ga` jääy` Paa` cha` në` dsa` kaah` kyaa` judiu

³⁰ Ma` ga` jnä` jyoh` jmi, hnøø` hi` kye` në` kih` hløø` he` ma` lä` ñe` kwee` he` kih` ja` he` ma` hmi` judiu` kih` Paa`. He` ja` ga` jmeey` mada` kih` hløø` wa` cheeyh` Paa` jee` häy` neh` ñe` hi` ga` jmeey` mada` wa` ya` naä` jmi` dsa` kaah` hi` lä` jëë` dsa` ta` judiu. Ma` ga` lä` naä` lä` jëë` dsa` ta` he`,

ga^ajmeey^a mada^a he^a ngëë^a Paa^a cha^ane^a lã^ajëë^a dsa^a ta^a he^a.

23

¹ He^a ja^a ga^ajëë^a Paa^a koo^a hweh^a dsa^a ta^a he^a mah^a ga^ajãyh^a:

—Øøhn^a, ni^a miih^a sa^a hni^a huu^adsë^a kin^a, jëëh^a lã^a ma^ajmeey^a ba^a jnã^a lã^ajiih^a na^a lã^a hnøø^a Dio.

² Anania^a hi^a laa^a jmi^a dsa^a jøøh^a ga^ajmeey^a mada^a kih^a hi^a ma^a tããh^a jãh^a kih^a Paa^a wa^a jnooy^a hooy^a. ³ He^a ja^a ga^ajãh^a Paa^a:

—Kya^ah^a hne^a wa^a jnoo^a Dio, hne^a hi^a na^a jngii^a mo^a nã^a. Hne^a hi^a gya^a ka^a ju^a dsoo^a kin^a lã^a koo^a hlëeh^a ley, ¿he^a la^a lla^a dsëeh^a ley he^a jmeeh^a mada^a jnoo^a dsa^a lã^a kin^a?

⁴ Lã^ajëë^a hi^a ma^a tããh^a koo^a kih^a Paa^a he^a ga^ajãyh^a:

—¿He^a la^a jiih^a juu^a wi^a kya^ah^a jmi^a dsa^a jøøh^a kya^a Dio?

⁵ He^a ja^a ga^ajãh^a Paa^a:
—Sa^a ma^a man^a øøhn^a he^a laay^a jmi^a dsa^a jøøh^a, jëeh^a na^a sii^a ba^a juu^a kih^a Dio he^a jãh^a: “Ta^a hlëeh^a hliih^a kih^a hi^a kye^a nã^a kya^ah^a hnãh^a.”

⁶ Ma^a ga^a lã^a liih^a Paa^a kih^a lã^a jëë^a dsa^a ta^a he^a tããh^a hi^a laa^a saduceo^a hi^a tããh^a hi^a laa^a fariseo, he^a ja^a ga^a hlëëyh^a koo^a ki^a gaa^a, ga^ajãyh^a:

—Øøhn^a, laan^a fariseo, he^a ba^a joo^a fariseo jnã^a. Kah^a hnãh^a kwaat^a kin^a kih^a he^a kyen^a o^a jøh^a dsë^a he^a lã^a jiih^a hi^a ma^a na^a juu^a.

⁷ Ma^a ga^a hlëëyh^a lã^a ja^a, ga^a jnã^a hni^a kih^a fariseo kya^ah^a saduceo, lã^a jiih^a ga^a laay^a to^a nãã^a. ⁸ Jëeh^a, hi^a laa^a saduceo sa^a heey^a he^a lã^a jiih^a hi^a ma^a na^a juu^a, ni^a he^a chaã^a angele, hi^a ni^a he^a cha^a jmi^a lle^a ka^a lãh^a. Pero dsa^a hi^a laa^a fariseo jmeey^a dsoo^a ba^a kih^a lã^a jë^a he^a ja^a. ⁹ Ha^a kòh^a miih^a sa^a ma^a tooh^a dsa^a he^a. Ja^a ga^a ga^a noo^a kò^a llaa^a ta^a jwoh^a kya^a ley, hi^a ma^a laa^a fariseo, ga^a ti^a ga^a chooy^a juu^a ga^a jãyh^a:

—Ni^a miih^a dsoo^a sa^a na^a bããh^a dsa^a ñuu^a na^a. Ta^a ha^a hnãh^a kih^a Dio, ha^a ga^a che^a jmi^a lle^a o^a jaa^a angel ga^a hlëëh^a kya^ayh^a.

¹⁰ Pero cha^a ga^a miih^a ga^a lã^a hnee^a dsa^a he^a. Ga^a lã^a goh^a hi^a kye^a nã^a kih^a hløø^a, g^a hnã^a dsa^a kih^a Paa^a ma^a laay^a. He^a ja^a ga^a tãëyh^a hløø^a mah^a wa^a lleey^a Paa^a jee^a ja^a wa^a lla^a jããy^a ka^a lãh^a jee^a tããh^a lã^a jëë^a hløø^a.

Ga^a taqh^a dsa^a juu^a kwee^a he^a ma^a jngëëyh^a Paa^a

¹¹ Jee^a ga^a tã^a to^a hwe^a ga^a lã^a jnãã^a Dsa^a jøøh^a jnãn^a cha^a nã^a Paa^a, ga^a jãyh^a:

—Kwa^a be^a Paa^a. Lã^a koo^a ma^a jmeeh^a ju^a dsoo^a kin^a Jerusalén la^a, ja^a ba^a lã^a na^a jmee^a bi^a go^a jmeeh^a ka^a lãh^a jwi^a Roma.

¹² Ma^a ga^a jnã^a jyoh^a jmi^a kò^a llaa^a judiu ga^a taayh^a juu^a kwee^a, ga^a jãyh^a:

—Wa^a jã^a dso^a jwi^a nã^a kya^a jnããh^a cher^a mah^a kih^a hih^a jnããh^a jãã^a sa^a ga^a ma^a jngëëh^a jnããh^a Paa^a.

¹³ Laa^a ga^a to^a laa^a dsa^a ñuu^a hi^a ga^a jmeey^a hmoo^ah^a lã^a ja^a. ¹⁴ Dsa^a he^a na^a nããy^a na^a jëëy^a jmi^a dsa^a kaah^a kyaah^a dsa^a gyuu^ah^a, na^a chiuyh^a:

—Jnããh^a ma^a heeh^a jnããh^a, he^a jã^a dso^a jwi^a nã^a kya^a jnããh^a cher^a mah^a kih^a hih^a jnããh^a jãã^a sa^a ga^a ma^a jngëëh^a jnããh^a Paa^a. ¹⁵ Na^a na^a chuuy^a hnãh^a kò^a jøh^a kyaah^a lã^a jëë^a dsa^a ta^a jnãn^a kih^a hi^a kye^a nã^a kih^a hløø^a oo^a mah^a wa^a ya^a jããy^a Paa^a ta^a nã^a ta^a la^a. Chiuyh^a: “Hnøø^a jnããh^a kye^a jnããh^a kwaat^a kiyh^a cha^a ga^a miih^a.” Hi^a jnããh^a cha^a jwã^a ba^a jøø^a jnããh^a mah^a jngëëh^a jnããh^a wa^a ra^a ga^a ngëëy^a jee^a ja^a, ga^a jãh^a dsa^a he^a.

¹⁶ Pero chih^a kya^a dsa^a mã^a øøh^a Paa^a ga^a nuu^a ha^a lã^a juu^a he^a ga^a taah^a dsa^a he^a. He^a ja^a ñeey^a jee^a ma^a tããh^a hløø^a na^a jmeeyh^a juu^a kih^a Paa^a. ¹⁷ He^a ja^a ga^a tãëh^a Paa^a jaa^a juu^a hløø^a, mah^a ga^a siyh^a:

—Jãã^a chih^a la^a kih^a hi^a kye^a nã^a kih^a hløø^a. Hnøøy^a llay^a miih^a juu^a kyaayh^a.

¹⁸ He^a ja^a ga^a jøø^a juu^a hløø^a he^a kih^a chih^a jee^a ma^a gya^a hi^a kye^a nã^a kih^a hløø^a, mah^a ga^a siyh^a:

—Paa^a hi^a hãã^a neh^a ñã^a ma^a chee^a chih^a la^a kya^ah^a. Cha^a koo^a juu^a he^a siyh^a hne^a.

¹⁹ He^a ja^a hi^a kye^a nã^a kih^a hløø^a ga^a hããy^a goo^a chih^a he^a ga^a jããy^a kah^a kih^a mah^a ga^a ngiyy^a juu^a kiyh^a, ga^a jãyh^a:

—¿Hee^a na^a jwi^ah^a jnã^a?

²⁰ He^a ja^a ga^a jãh^a chih^a he^a:

—Dsa^a judiu ma^a taah^a juu^a kwee^a ngiyy^a kya^ah^a he^a cheeh^a Paa^a hõ^a jee^a dsa^a ñee^a dsa^a ta^a kyaay^a, jãyh^a lla^a kyaay^a cha^a ga^a miih^a jmi^a. ²¹ Pero ta^a jmee^a dsoo^a. Laa^a ga^a to^a laa^a dsa^a kyaay^a hi^a tããh^a na^a hmããh^a jøø^a mah^a jngëëyh^a Paa^a. Ma^a jãyh^a: “Wa^a jã^a dso^a jwi^a nã^a kya^a jnããh^a cher^a mah^a kih^a hih^a jnããh^a jãã^a sa^a ga^a ma^a jngëëh^a jnããh^a Paa^a.” Hi^a na^a ma^a tããyh^a jøøy^a he^a na^a jwah^a hne^a.

²² He^a ja^a ga^a hih^a hi^a kye^a nã^a kih^a hløø^a juu^a kih^a chih^a he^a, mah^a ga^a siyh^a:

—Gwaah^a ba^a hne^a kya^ah^a, ta^a lla^a juu^a kyaah^a ni^a jaa^a dsa^a lã^a jã^a juu^a he^a ma^a chiuh^a jnã^a.

Hi^a kye^a nã^a kih^a hløø^a ga^a cheey^a Paa^a cha^a nã^a lle^a moh^a Félix

²³ He^a ja^a ga^a tãëh^a hi^a kye^a nã^a he^a uu^a juu^a hløø^a mah^a ga^a siyh^a:

—Jmee^a juu^a kih^a to^a hñã^a laa^a hløø^a wa^a mi^a lluyy^a hñiyy^a dsa^a nããy^a ta^a Cesarea na^a kò^a hi^a ñu^a ta^a la^a hwe^a. Hi^a jmee^a juu^a kih^a jñãh^a ka^a lãh^a to^a lo^a gyaã^a dsë^a gye^a hi^a jãã^a kya^a jiih^a hi^a jñãh^a ga^a to^a hñã^a laa^a hløø^a hi^a ka^a hma^a lle^a ñã^a chuyh^a. ²⁴ Hi^a mi^a lluyy^a kya^a jiih^a hi^a jãã^a Paa^a mah^a go^a jããh^a hnãh^a cha^a nã^a lle^a moh^a Félix, mah^a wa^a looy^a na^a lluyy^a.

25 Hī kye- nē kih' hløø' he' ga' chee' koø- je- he' na' sīi- lā' la' :

26 "Jnā Claudio Lisias sīn- kyah' hne- Félix lle'moh' lluy'. Wa' chaah- ba' hne- llu'. 27 Dsa- ñuuh- hī- ngoo' na' ga' sooh' dsa- judiu kiyh' koo' gwah', miih- ga' sa- ga' jngiuh' dsa' kiyh'. Ma' ga' lā' man' laay' dsa- romano, he' ja- ñeen' kyaah' hløø' kyaan- na' lāā' jnih'. 28 Ma' hnoon' lā' man' he' kih' he' ma' hnēē- dsih', he' ja- ga' jāā- jnih' cha'nē dsa' kaah' kyaā' dsa' judiu. 29 Ja' ga' ga' lā' jnā' he' ti' chooy' juu' kih' ley kih' bih' ja-. Sa' cha' he' kih' he' juuy, ni' he' dsa' hey' neh' ñe'. 30 Pero jnā' ga' tēēhn' juu', jwēē' judiu ma' tāāh' juu' kwee' he' ma' jngiuh' kiyh'. He' ja- lā' chah' ja' ma' chee' jnih' ta' kyah' hne-. Hi' ma' jwiin' lā' jēē' hī- hñii' mah' dsa' kway' ju'dsoo' cha'nēh' hne- he' kih' ja- he' hñiy' kih' Paa'. Wa' dsa' ngēēh' ba' hne- llu'", ga' jāh' hī- kye- nē kih' hløø' he'.

31 He' ja- ga' jøø' hløø' kih' Paa' lā' hih- he' ga' jmee' hī- kye- nē he', ga' jāāy' lā' hwē' ja- ta' Antipatri. 32 Ma' ga' jnā' ja-, ga' kēh' hløø' hī- na' nāā' jwē' tii' he', ga' nāāy' ta' nē' ta' kiyh'. Hī- dsēē' jah' he' ba' ga' nāā' kyaah' Paa'. 33 Ma' ga' lla' nāā' hløø' he' Cesarea, ga' kwēēyh' lle'moh' he' je- he' ma' kyeey' ja' hī- ga' ngēēy' Paa' goo- lle'moh'. 34 Ma' ngēē' ma' hē' lle'moh' je- ja-, ga' ngiuy' juu' kih' Paa' ha' chaay-. Ma' ga' lā' ñe' lle'moh' laā' Paa' dsa- chaā- Cili- cia, 35 he' ja- ga' jāyh' :

—Wa' ya' nāā' da' hī- hñii', ja' ga' llan' ta' kyah'.

Hī' ga' jmeey' mada' kih' hløø', he' hāāy' Paa' neh' hne' juuh' kih' Herode.

24

Gal' kwa' Paa' ju'dsoo' kih' cha'nē' Félix

1 Ma' hya' hñā' jmi' gya' Paa' Cesarea, ja- ga' ga' lloo' jmi- dsa- jøøh' hī- chee- Anania, kyaah' ko' llaā' dsa' gyuuh' hī- kyaah' jaa- hī- cheh' nē hī- chee- Tértulo. Ga' lla' nāāy' hñiy' kih' Paa' cha'nē' lle'moh'. 2 Hī' ma' ga' lloo' Paa' cha'nē' Félix, ga' løø' Tértulo hñii' kiyh'.

—Ti' hmaah' hne- lle'moh' Félix —jāyh— . Peer' chaā' jnāāh' llu' he' hii' tii' kyaā' jnāāh' hī' cha- cha- miih- hu' dsē- llu' kyah' he' ja- dsa- lā' cha- miih- ta' llu' hwa' kyaā' jnāāh'. 3 He' ba' che- lluyh' hne- Félix. He' ja- sa' hwaā' jnāāh' kwa- jnāāh' ti' hmaah' kyah' wa' ha- cha- ha- jee' tøøh' jnāāh'. 4 Sa' hnoon' heen- cha' miih- jmi' kyah', he' ja- chuun' kyaah' hne', ta' jmee- hñāa- hoh' nuuh' miih- juu' he' kye' jnāāh' la-.

5 Dsa- ñuuh- na' hee' hu' dsē- kih' dsa- lā- kaā- jee' ngēy', llay' hñii' kih' dsa- judiu hī- tāāh' lā' kaā' jmi' gyuu'. Hī- na' na- hī-

kye- nē kih' dsa- hī- chee- nazareno hī- kwa' jyoh' juu'. 6 Hnøøy' ma' mi' kwayh' gwah' kyaā' jnāāh', he' ja- ga' chaah' jnāāh'. He' ma' hnøø- jnāāh' ma' lla' jnāāh' ta' kiyh' lā' koø- jah' ley kyaā' jnāāh'. 7 Pero ga' lloo' hī- kye- nē kih' hløø' hī- chee- Lisias jee' tøøh' jnāāh'. He' wii' ba' ga' lleey- dsa- ñuuh- na' goo- jnāāh'. 8 Ga' jāyh' wa' lla- nāā' lā' jēē' hī- hñii' kiyh' cha'nē lle'moh'. Wa' ra- ga' lla' kyaah' hñii' jmi', lā' ñeh' la' dsoo' lā' jē- he' jāh- jnāāh' la-.

9 Lā' jēē' judiu ga' hñii' koø- ba' juu' kiyh', ga' jāyh' :

—Ja' ba' lā' na- jāh- jnāāh' ka' lāh'.

10 He' ja- ga' jmee' lle'moh' lii' kih' Paa' mah' kway' ju'dsoo' kiyh'. Ja' ga' ga' jāh' Paa' :

—Man' ma' hya- cha- miih- jī- ñe- laah' hne- lle'moh' Cesarea la-, he' ja- jēē' ba' dsēn- kwan' juu' kin- lā' koh' te' la' ba'. 11 Le' koøh' kwaat-, na' ma' hya- gya' to' jmi' ñeen' ta' jee' chih' gwah' juuh' jee' jwii' Jerusalén na' kwan' ti' hmaah' kih' Dio. 12 Sa' ma' tēen' kyaah' ni' jaa- dsa-, ni' ja- he' jnā' ga' jmeen' he' ga' tooh- dsa' miih' jee' chih' gwah' juuh' ja-, lā' koø- ma' jēēy' jnā'. Ni' sa' ga' llan' hñii' kih' dsa- jee' tøø' gwah' māh-, ni' jee' jwii' ja- sa' ga' llaan- dsa- hñii-. 13 He' ja- sa' cha- he' kyaah' jmee' dsa- na- dsoo' lā' jē- he- bāāyh' jnā' na-. 14 He' la- ba' jmeen' dsoo', he' ba' Dio hī- ga' hnaah- dsa- ma' gyuh- jnān, he' ba' hī- he' hī- hnaahn' lā' koh' la' juu' hmēē'. Dsa- na' jāyh' la' ra' kēh' ba' jwē' he' hāān'. Pero hee' ba' jnā' lā' jē- ley he- ga' sīi' Moisé hī' lā' jē- he' ga' sīi' ga' jñah' hī- ga' ngēē' juu' kih' Dio. 15 Hī' kyeen' o' jøh' dsē- kih' Dio, ja' ba' lā' koø- kye' hī- na-, he' lā' jiih' lā' jēē' hī- na- juu', lā' jiih' hī- lluy' hī' lā' kye' hī- hlēēh'. 16 Kih' he' ja- ba' na-, kwan' be' jmeen' he- llu' jmah' mah' sa' hñii' hu' dsē- kin' cha'nē' Dio, hī- ni' cha'nē' dsa- ka' lāh'.

17 Ga' lā' hēēn' miih- jī- ñe- ñeen' jyoh' hwa', ja- ga' ga' llaāhn' Jerusalén ma' kiin' kuu' he' lā' kwaat' kih' hī- tā' ñee' hī- tāāh' jee' ja-, hī' ma' kiin' he- ga' tēēn' kwēēhn' Dio. 18 He' ja- na' ma' jmeen' lā' ma' ga' lla- nāā' miih- judiu hī- ya' nāā' ta' hwa' Asia. Ga' jēēy' jnā' jee' chih' gwah' Jerusalén, ma' na' jngēē' ba' jnā' lā' hih' kih' ley. Pero sa' ma' tāāh' jwēē' dsa-, ni' miih' sa' ma' tāāh'. 19 Wa' ya' nāā' hī- he' ba' jee' la- mah' kway' ju'dsoo' kiyh' cher' mah' he' cha- kiyh' kyaah' jnā'. 20 O wa' jāh' hī- tāāh' na' che' ga' lā' jnā' he' ga' hlāāhn- kyaayh' lā' ma' ga' kay' ju'dsoo' kin' jee' jwii' Jerusalén. 21 Koø' he' la' ba' sa' ga' tih' dsēy' ma' ga' hlēēhn' lā' koø- ma' hāān' jee' kiyh', ga' jwii' jnih' lā' lā- kī' gaa' : "Llah- hnāh' ta' kin', kih' he' jmeen' dsoo' he- lā' jiih' ka' lāh' hī- ma' na- juu", ga' jāh' Paa'.

22 Ma-ñe- ba' Félix ha- lä- la' juu' hmëe' kih' Jesús. He-ja- ma' ga' nuuy' ga' jah' Paa' lä-ja-, ga'hüy' lä-ja- ba' ne' juu' ja-. Ga'siiyh' hi- ma' tääh' he':

—Wa' ja- da' hi- kye- ne' kih' hløø' hi- chee- Lisias, ja- ga' jëen' ha- lä- ja' juu' kyah' hnäh' na-.

23 Ja- ga' ga' jmee' lle' moh' Félix mada- kih' hløø' kyaay' mah' häy' Paa' hi' ga' kwa' bih' jwë' he- na' nää' ome' kyaay' na' jëy- hi- na' kay- he- ma' jmee' bii' kiyh'.

24 Ga- lä- hü' ga' miih' jmi' ma' jah' lle' moh' Félix në'ta' kiyh' ka' läh' kyaah' Drusila mëy', hi- lää' dsa- judiu. He- ja- ga' jmee' Félix mada' he- ga' tëeyh' Paa' mah' nuuy' ha- lä- la' juu' he- jmee' dsoo' dsë' dsa- kih' Jesucristo. 25 He- ja- ga' hlëeh' Paa' ha- lä- jä' dsa- lluy' cha' në' Dio, hi- ha- lä- hää' dsa- hñii', hi- ga' hlëeyh' he- ka' Dio ju' dsoo' kih' dsa-.

Peer- ga' jwaah' Félix ma' ga' nuuy' juu' ja-, he- ja- ga' jäh' Paa':

—Ma- le' gwaah' da', la- ba' tëehn' hne- ka- läh' lä- ma' jäh'.

26 Kuu' ba' ja- ma' jøø' Félix ma' jiih' Paa', ja- ga' ma' lääy'. He- ja- ma' tëeyh' Paa' ko- lla- jiih' ma' llay- juu' kyaayh'.

27 Ga- hya- to' ji- ñe- jmeey' lä- ja- lä- jiih' ya- hëe' Félix lle' moh'. Në' kiyh' ga- he' Porcio Festo. Ma' hnøø' Félix ma' ja' llu' kyaah' dsa- judiu, he- ja- sa- ga' kway' jwë' ma' lää' Paa'.

25

Ga' hlëeh' Paa' cha' në' Festo

1 Ma' ga' lloo' Festo jwii- Cesarea, ga- lä- hëyy' hnë- jmi- jee' ja-, ja- ga' ngooy' ta- Jerusalem. 2 Lä- jëe- jmi- dsa- kaah' kyaah' lä- jëe- hi- kye- ne' kih' judiu, ga- lä- nääy' hñiiy- kih' Paa' ka' läh' kih' lle' moh' Festo, lä- bii' lä- jaä' ma' chuuy' kyaah':

3—Ta- jmee- hñaa- hoh', jmee' mada- he- jäh' Paa' ta- Jerusalem—ga' jäh' siiyh' Festo.

Jëeh' ga' jmeey' huudse- he- ma' jngëyyh' Paa' cha' jwë' ba'. 4 He- ja- ga' jäh' Festo:

—Jee' oo' ba' hää' Paa' na' jñëy' jwii- Cesarea. Ja- ba' jee' naahn' chah'. 5 Lä- jëe- hnäh' hi- jäh', ma' nøøn' ko' jøh' mah' jee' oo' ba' hñiih' hnäh' kiyh' cher' mah' cha- koø- dsoo' juuh- he- na- bäh' dsa- ñuuh- he'.

6 Ga- gya- ga' Festo jwii- Jerusalem koø- jña' o gya' jmi', ja- ga' ngaayh' ta- Cesarea. He- ga' jnä' jyoh' jmi', ja- ga' ga' gyay- në'ta' kiyh'. Mah' ga' jmeey' mada- he- na' kyaay' Paa'. 7 Ma' ga- he' Paa' në'ta' kih' lle' moh', lä- jëe- dsa- ta- judiu hi- ya- nää' Jerusalem ga' kuyh' lä' ku' lä' jii' kih' Paa'. Ja- he- koø- nëe' dsoo' juuh- ma' bäh' dsih' pero ni- miih- sa- ga' jmaa' juu' kih' dsa- he'.

8 He- ja- ga' løø' Paa' kwa- ju' dsoo' kih', ga' jäh':

—Ni- koø- he- hñiih' sa- cha- he- ma- jmeen', sa- ma- hlëehn' wii' kih' ley kyaä' jnääh' dsa- judiu. Ni- sa- ma- mi- kwahn' kih' gwah- juuh- hi- ni- sa- ma- hlääh'n- kyaah' rey to- në' hi- gya' Roma.

9 Pero lle' moh' he', hnøøy' ma' jäh' llu' kyaah' dsa- judiu, he- ja- ga' ngiiy' juu' kih' Paa':

—Z' che' nnooh- gwaah' ta' Jerusalem mah' mi' een' juu' na- jee' oo'?

10 He- ja- ga' jäh' Paa':

—He- ma' chehn' jee' la-, lä- koø- he- chehn' në'ta' kih' rey to- në' ba' ja-. Jee' la- ba' ga' tëe' lä- ee- juu' kin-. Neh' ba' hne- kwee-, ni- miih- sa- cha- he- ma- hlääh'n- kyaah' dsa- judiu. 11 Lle' kih' juun' cher' mah' ga' jmeen' koø- dsoo' juuh-. Sa- gohn' juun'. Pero cher' mah' sa- la' ju' dsoo' he- bäh' dsa- jnä' la-, ni- jaa- dsa- ta' sa- cha- jwë' ngëe' jnä' goo- dsa- judiu na-. Hñii' rey to- në' hnoon' mi- eey' juu' kin-.

12 He- ja- ga' lla' Festo juu' kyaah' dsa- kyaayh' ha- lä' jmeey'. Ja- ga' ga' jäh' Festo siiyh' Paa':

—Hñaa'h' ba' hne- ma- ngiih' he- mi- ee- hñii' rey to- në' juu' kyah'. He- ja- cha' në' hi- he' ba' gooh' na'.

Ga' hlëeh' Paa' cha' në' rey Agripa

13 Ga- hya- ga' miih- jmi', ga' lloo' rey Agripa jwii- Cesarea ja- kyaayh' Bernice, ga- lä- nääy' na' jëy- Festo. 14 Ma- hya- cha- miih- jmi' tääh' jee' ja-, ja- ga' ga' jmeeh' Festo juu' kih' rey Agripa ha- lä- la' juu' kih' Paa', ga' jäh':

—Jee' la- hää' jaa- dsa- ñuuh- neh- ñe' hi- ga- taah- Félix lä- ma' laay' ta'. 15 Lä- ma' ñeen' Jerusalem lä- jëe- jmi- dsa- kaah' hi- lä- jëe- dsa- gyuu'h' kyaä' judiu ga' ngiiy' kin- he- ma' jmeen' mada- he- juu' Paa'.

16 He- ja- ga' jwii' jnih', sa- lle' ley kyaä' jnääh' dsa- romano he- jmee' jnääh' mada- he- juu' dsa- cher' mah' sa' cheh' hi- na- bäh' dsoo' cha' në' hi- hñii' kiyh'. Lä- ja- ba' cha- jwë' lääy' hñiiy' kih' he- hñii- dsa- kih'. 17 Hi- ma' ya- nää' dsa- he' jee' la-, chah' ba' ngaahn' ta- në'ta' kin' ma' ga' jnä' jyoh' jmi'. Hi- ga' jmeen' mada- na' kyaay' Paa'. 18 He- ja- ga' løø' dsa- he' hñii' kiyh'. Pero ni- koø- dsoo' juuh- sa- ga- lä- jnä' kiyh' lä- koø- huudse- he- ma' jmeen'. 19 Ga- lä- høøh' dsa- he' kih' Paa' kih' he- sa- ma' hnaayh- Dio lä- tëe' jmeey'. Hi- ga- hñiiy' kiyh' kwaat' kih' Jesús, hi- ma- na' juu', hi- jmee- Paa' dsoo' chaa- bih'. 20 He- ja- sa- man- he- ma' jmeen' kyaah' juu' la-. He- ja- ga' ngiin' juu' kih' Paa' cher' mah' hnøøy' ma' dsaayh' ta- Jerusalem mah' ma' lä- ee- juu' kiyh' jee' oo'. 21 Pero

Paa' ga'ngüü' he' dsooy' cha'né' rey to'né' hi' chee' Augusto mah' hi' he' mi' ee' juu' kiyh'. He' ja' ga'jmeen' mada' wa' háä' bih' kiyh' neh' ñe' ta'ko' jiih' lloo' jmi' chee' jnih' cha'né' rey he'.

22 He' ja' ga'jäh' rey Agripa siyh' lle' moh' Festo:

—Hnoo' jnä' ka'läh' nuun' juu' kih' dsa' ñuuh' na'.

He' ja' ga'jäh' Festo:

—Hø' ba' nuuh' ha' lä' jäh'.

23 Ma' ga'jnä' jyoh' jmi' ga'he' rey Agripa neta' kyaah' Bernice. Ha' koh' juuh' sa' ga'jme'e' dsa' kiyh'. Ga'ngüü' ko' jöh' kyaah' hi' kye' né' kih' hløø' hi' kyaayh' dsa' kaah' kyaah' jee' jwi' ja'. He' ja' ga'jme'e' lle'moh' Festo mada' na'kyaay' Paa'. 24 Ma' ja' Paa', ga'jäh' Festo:

—Hne' rey Agripa, kyaah' lä'jée' hi' tääh' kyaah' jne' jee' la', hi' dsa' ñuuh' he' cheh' la'. Lä'jée' judiu' ya'näa' cha'nén' bääh' dsa' ñuuh' la' dsoo'. Ga'ngüü' kin' ma' lä'ee' juu' la' ta' Jerusalén hi' ja' ba' lä'ja' ga'jmeey' ma' ya'näy' Cesarea la'. Peer' ga'tooyh' müih' kyaah' jnä', ga'lä'hnøø' he' ma' juu' Paa'. 25 Pero jnä' laan' sa' cha'dsoo' juuh' ääy' ni' müih' mah' juuy'. Hñii' Paa' ga'ngüü' kiyh' dsooy' cha'né' rey to'né' mah' lä'ee' juu' kiyh' jee' ja', he' ja' ga'lla' dsén' chee' jnih' ta' Roma. 26 Pero sa' cha' he' sün' kih' rey he' ni' müih', he' ja' ma' kwaä' jnih' cha'néh' hne' rey Agripa hi' cha'né' jee' lä'jée' huah' hi' tääh' la'. Wa' jéén' ha' lä' jä' juu' la', ja' ga' cha' he' sün' kih' rey to'né' he'. 27 Sa' jnä' llu' laan' cheen' jaä' hi' háä' neh' ñe' ta' Roma cher'mah' sa' cha' hee' na' sün' kih' rey to'né' ha' lä' la' dsoo' he' bääh' dsih'.

26

Ga'kwa' Paa' ju'dsoo' kiyh' cha'né' rey Agripa

1 He' ja' ga'jäh' rey Agripa siyh' Paa':

—Cha' jwé' kyah' he' kwah' ju'dsoo' he' kyaah' le' lääh' hñaa'h.

He' ja' ga'hi' Paa' goo' ga'løøy' hléeyh' lä' la' lä'jwé' jee' ma'lääh' hñiiy':

2 —Chaan' llu' kyaah' hne' rey Agripa, lluyh' hne' kwah' jwé' kwan' ju'dsoo' he' kyaah' lään' hñiin' kih' lä'jé' he' bääh' dsa' judiu' jnä'. 3 Llu' la' kin' kih' he' kyuyh' hne' lä'jé' he' tēē' jme'e' jnääh' dsa' judiu, kyuyh' lä'jé' juu' he' ti' choo' jnääh'. He' ja' chuun' kyaah' hne' mah' wa' jöh' hoh' nuuh' juu' la'.

Lä'la' ma'jme'e' Paa' jää'

4 Lä'jée' judiu' kyuy' jnä' ha' lä' ma'jan' lä'jiih' ma' mähn'. Né' bih' ha' lä' ma' gyan' jwi' kin' hi' lä'ja' jwi' Jerusalén ka'läh'. 5 Lä'ja' ñey' kwee' laä' jnä' fariseo. Jnääh' fariseo mi'te' ba' jnääh' lä' nøø' kyaa'

jnääh' lä'koh' ga'jee' lä'jée' judiu. Le' ba' mi'jnäy' la' dsoo' cher'mah' hnøøy'. 6 Na' chehn' né'ta' la', llah' hnäh' ta' kin', kih' he' kyen' o'jöh' dsé' he' hñah' jne' he' ga'bääh' Dio hñii' kyaah' dsa' ma'gyuh' jnän'. 7 Lä'jiih' na' jøø' lä'jée' gya'to' näa' dsa' judiu' lä'te' juu' ja'. Lä'jmi' lä'hwé' hnaayh' Dio jøøy' dséē' juu' ja'. Hne' rey Agripa, kih' he' kyen' o'jöh' dsé' kih' juu' ja', he' ja' ba' na' hñii' dsa' kin'. 8 Ha' lä'jééh' hnäh', che' jwééh' he' lä'heeh' hnäh' he' mi'jiih' Dio hi' ma'na'juu'?

Lä'la' ga'jme'e' Paa' jää' kih' dsa' kyaä' Jesüs

9 Ma'ra' ju'dsoo' ma'jmeen' kwaat', he' ma'lle' kih' jmeen' hñaa' dsén' cha'miih' kih' Jesús dsa' chaa' Nazaret. 10 Lä'ja' ga'jmeen' Jerusalén. Jwéē' dsa' jmi' Jesús ga'taahn' neh' ñe' lä'hiih' kih' jmi' dsa' kaah'. Hi' lä' ma' ga'jngéeyh' dsa' he', lä'kye' jnä' ga'hih' dsén'. 11 Cha'miih' jiih' ñeen' lä'koo' lä'koo' gwah' mäh', ga'saahn' dsa', ga'heeh' jnih' wi' mah' wa' hléeyh' hñiih' kih' Jesús. Ma' ya' jéē' dsén' jwérte' kyaah' dsa' he', he' ja' ñeen' lä'kaa' jwi' kih' dsa' jñah' mah' na'jmeeh' jnih'.

Lä'la' ga'la' ma' ga'heeh' Paa' kih' Dio (Hch. 9:1-19; 22:6-16)

12 Lä' ma'jmeen' ja'ba', ngoon' ta' Damasco lä'hiih' kih' jmi' dsa' kaah' hi' ga'chee' jnä'. 13 Hne' rey, jee' la' jwééh' hne' ha' lä' ga'la' kin' jee' ngoon' cha'jwé' ja'. Ma'té' koo' lla'hyoo' ga'jéén' koo' je' ja' gyuhh', beē' ga'lä'koo' jméē' kih' hyoo', he' ga'lä'jnä' lä'ku' lä'jii' jee' ga'nøø' jnääh' ja'. 14 Lä'jée' jnääh' ga'saa' jnääh' hwa'. Jee' ja' ga'nuun' ga'hlééh' jaa' dsa' kyaah' juu' hebreo: "Saulo, Saulo", ga'jäyh'. "He' jmeeh' hñaa'h' ba' hne' na', he' hah' kin' jwé' he' taahn' hne'." 15 He' ja' ga'jwi' jnih': "¿Hi' hne' dsa' ñuuh'?" He' ja' ga'jäh' hi' he': "Jnä' he' Jesús hi' jmeeh' hñaa' hoh' kih'. 16 Noo', chih' tiih'. Ma' mi'jnään' hñiin' kyah' mah' hñaan' hne' jmeeh' ta' kin' hi' jmeeh' dsoo' lä'jé' he' ma'jééh' kin' hi' lä'jé' he' na' ga' mi'jnään' kyah'. 17 Lään' hne' kih' lä'jé' he' jme'e' dsa' gooh' kyah' hi' lään' hne' kih' dsa' jñah'. Jééh' kih' dsa' jñah' ba' cheen' hne' na'. 18 Mah' näh' mi'ney', lä'ja' dsa' jeeh' hi' tääh' jee' na'hoø' ta' jee' jnä' wa'je'. Hi' dsa' jeeh' hi' tääh' lä'hiih' kih' Tana' mah' jmeey' lä'hnøø' Dio. Hi' lä'jéē' hi' lä'dsoo' dsé' kin' dsa'che' dso'kye' kiyh' hi' hyoyh' heey' ko'jöh' kyaah' lä'jée' hi' ma'na'jngéē'", ga'jäh' Jesús siih' jnä'.

19 He'ja' jwééh' hne' rey Agripa, ga'heeh' ba' jnä' jmeen' lä'jé' he' ga'nuun' lä'koo' ma' ga'lä'jnä' kin' he' ja' gyuhh'. 20 To'né' ga'jmeen' juu' kih' dsa' hi' chaa' Damasco. Ja' ga' na' ga'kwan' juu' jee' jwi'

27

Jerusalén hi⁻ lä⁻kaa⁻ hwa⁴ Judea. Hi⁻ lä⁻ja⁻ ga⁻ kwan¹ juu¹ kih¹ hi⁻ sa⁻ laa⁻ judiu ka⁻ läh¹, ga⁻ jwii¹ jnih¹ wa⁻ lä⁻ dsa⁻ dséy¹ kih¹ lä⁻ jé⁻ he⁻ jmeey¹ mah¹ wa⁻ dsa⁻ jeeyh¹ kyaah¹ Dio. Hi⁻ lä⁻ja⁻ ga⁻ jwii¹ jnih¹ hnøø¹ jmeey¹ lä⁻ koo⁻ lle⁻ kih¹ jaa⁻ hi⁻ ma⁻ jgeh⁻ kyaah¹ Dio. ²¹ Kwaat¹ kih¹ juu¹ la⁻ ga⁻ saah¹ judiu jnä¹ jee⁻ chih¹ gwah¹ Jerusalén hnøøy¹ ma⁻ jngëeyh¹ jnä¹.

²² Pero kyaah¹ be⁻ kih¹ Dio ma⁻ kwëeh¹ ba⁻ dsën¹ lä⁻ jiih¹ na¹, kwan¹ juu¹ kih¹ Dio kih¹ lä⁻ jöh¹ lä⁻ mäh¹. Sa⁻ ga⁻ lla⁻ dsëen⁻ he⁻ ga⁻ hlëeh⁻ hi⁻ ga⁻ ngëe⁻ juu¹ kih¹ Dio llo⁻ joo⁻ hi⁻ lä⁻ jé⁻ he⁻ ga⁻ hlëeh⁻ Moisé. Lä⁻ koo⁻ te⁻ he⁻ ga⁻ jäh¹ le⁻, ko⁻ ja⁻ ba⁻ jiih¹ ga⁻ jwahn¹. ²³ Hi⁻ he⁻ ga⁻ jäh¹, ma⁻ ra⁻ he⁻ dsa⁻ ngëe⁻ ba⁻ Cristo wii¹ hi⁻ leey¹ to⁻ nê⁻ hi⁻ lä⁻ jiih¹ jee⁻ kih¹ hi⁻ ma⁻ na⁻ juu¹, mah¹ kway¹ juu¹ kih¹ dsa⁻, he⁻ mi⁻ jnä¹ ju⁻ dsoo¹ kih¹ dsa⁻ judiu hi⁻ kih¹ hi⁻ sa⁻ laa⁻ judiu hi⁻ tääh¹ jee⁻ na⁻ hoo⁻.

Ma⁻ hnøø¹ Paa⁻ ma⁻ heh⁻ rey Agripa juu¹ kih¹ Jesús

²⁴ Hlëeh¹ ga⁻ Paa⁻ lä⁻ ja⁻, ha⁻ lä⁻ jee⁻ ma⁻ lääy¹ hñiiy¹, ma⁻ ga⁻ hlëeh⁻ Festo ki⁻ gaa⁻, ga⁻ jäh¹:

—He⁻ ngaah¹ ba⁻ hne⁻ na⁻ Paa⁻. Kyaah¹ he⁻ ma⁻ mi⁻ t'ëeh¹ hñaa¹ cha⁻ miih⁻, he⁻ ja⁻ ngoo¹ ga⁻ lä⁻ ngaah¹.

²⁵ Pero Paa⁻ ga⁻ jäh¹:

—Sa⁻ ngaah¹ jnä¹ Festo kyaan⁻. Ju⁻ dsoo¹ na⁻ hlëeh¹ hi⁻ la¹ juu¹ kyaah¹ hih⁻ ba⁻.

²⁶ Nê⁻ ba⁻ rey Agripa juu¹ la⁻, he⁻ ja⁻ hlëeh¹ lä⁻ kaa⁻ tuh⁻ dsën⁻ cha⁻ nêy⁻. Laan¹ ma⁻ nuu¹ ba⁻ rey juu¹ la⁻, jëeh¹ lä⁻ jé⁻ he⁻ la⁻ sa⁻ ga⁻ la⁻ jee⁻ na⁻ hmää¹ he⁻ sa⁻ lä⁻ nê⁻ dsa⁻. ²⁷ Hne⁻ rey Agripa, ¿che⁻ jmeeh⁻ dsoo¹ lä⁻ jé⁻ he⁻ ga⁻ hlëeh⁻ hi⁻ ga⁻ ngëe⁻ juu¹ kih¹ Dio? Jnä¹ laan¹ jmeeh⁻ ba⁻ hne⁻ dsoo¹.

²⁸ He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh¹ Agripa siiyh⁻ Paa⁻:

—¿Che⁻ laah¹ kya¹, kyaah¹ ma⁻ la⁻ miih⁻ juu¹ he⁻ ma⁻ hlëeh¹ na⁻ leeh⁻ jnä¹ mah¹ leen⁻ dsa⁻ kya¹ Jesús?

²⁹ He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh¹ Paa⁻:

—Kwee⁻ ba⁻ la⁻ kin⁻ che⁻ ma⁻ lee⁻ kya¹ o cher¹ mah¹ hnooh⁻ nuuh⁻ cha⁻ ga⁻ miih⁻. Hi⁻ ja⁻ ma⁻ la⁻ hne⁻, lä⁻ kye⁻ hi⁻ tääh¹ nuu⁻ lä⁻ hlëeh¹ la⁻, Dio hnøø¹ wa⁻ leey¹ dsa⁻ kya¹ Cristo ja⁻ ba⁻ lä⁻ koo⁻ laa⁻ jnä¹ pero ja⁻ lä⁻ koh¹ na⁻ hñuuhn¹ kyaah¹ cad⁻.

³⁰ Ma⁻ ga⁻ nuu¹ rey he⁻ juu¹ ja⁻, ga⁻ nooy⁻ jee⁻ ma⁻ täayh¹ kyaah¹ lle⁻ moh¹ kyaah¹ Bernice hi⁻ lä⁻ jëe⁻ ga⁻ hi⁻ ma⁻ tääh¹ kyaayh¹.

³¹ Ma⁻ ga⁻ hwëey⁻ nê⁻ ta⁻ ja⁻, ga⁻ naäy¹ kah¹ hlëeyh¹ kyaah¹ dsa⁻ kyaayh¹, ma⁻ jäh¹:

—Ni⁻ koo⁻ sa⁻ cha⁻ he⁻ ma⁻ jmee⁻ dsa⁻ nuuh⁻ na⁻ mah¹ juuy¹ o he⁻ dsooy¹ neh⁻ nê⁻.

³² He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh¹ rey Agripa siiyh⁻ Festo:

—Le⁻ ma⁻ lää¹ ba⁻ dsa⁻ nuuh⁻ na⁻ jee⁻ la⁻ wa⁻ ra⁻ jäh¹ kih¹ sa⁻ ga⁻ ngüy¹ dsooy¹ cha⁻ nê⁻ rey to⁻ nê⁻.

Ga⁻ cheey¹ Paa⁻ ta⁻ Roma

¹ Ga⁻ lla⁻ dsëy¹ cheey¹ jnääh¹ ta⁻ hwa¹ Italia kyaah¹ barco, he⁻ ja⁻ ga⁻ taayh¹ Paa⁻ kyaah¹ jñah¹ ga⁻ hi⁻ ma⁻ tääh¹ neh⁻ nê⁻ goo⁻ juu¹ hløø¹ hi⁻ chee⁻ Julio. Hi⁻ he⁻ ma⁻ na⁻ hää⁻ koo⁻ nää¹ hløø¹ kya¹ rey to⁻ nê⁻. ² Ga⁻ tooh¹ jnääh¹ koo⁻ barco he⁻ ja⁻ ta⁻ Adramitio, ja⁻ ba⁻ he⁻ dsa⁻ ngëe⁻ lä⁻ koo⁻ lä⁻ koo⁻ jwii⁻ ta⁻ hwa¹ Asia. Hi⁻ Aristarco hi⁻ chaa⁻ Tesalónica he⁻ nøø¹ hwa¹ Macedonia ga⁻ jmee⁻ ko⁻ jöh¹ kyaah¹ jnääh¹.

³ Jyoh¹ jmi¹ ga⁻ lla⁻ nøø¹ jnääh¹ Sidón. Julio he⁻ ga⁻ lä⁻ jwayh¹ kyaah¹ Paa⁻, ga⁻ kway¹ jwë⁻ na⁻ jëey⁻ ome⁻ kyaay¹ mah¹ na⁻ ngüy¹ lä⁻ jé⁻ he⁻ ma⁻ jmee⁻ bi¹ kiyh¹. ⁴ Ga⁻ hwëe⁻ jnääh¹ Sidón ja⁻, ga⁻ nøø¹ ba⁻ jnääh¹. Pero ma⁻ gwa⁻ lle⁻ ta⁻ jee⁻ ga⁻ nøø¹ jnääh¹ ja⁻, he⁻ ja⁻ ga⁻ jluu¹ jnääh¹ jäh⁻ koo⁻ hwa¹ Chipre he⁻ hä⁻ jee⁻ jmi⁻ ñeeh⁻, mah¹ sa⁻ hläh¹ lle⁻ kih¹ barco.

⁵ Ga⁻ ngëe⁻ jnääh¹ jäh⁻ hwa¹ Cilicia kyaah¹ Panfilia, ga⁻ lla⁻ nøø¹ jnääh¹ jwii⁻ Mira he⁻ nøø¹ hwa¹ Licia jee⁻ ga⁻ jää⁻ barco. ⁶ Mira ja⁻ ga⁻ jëe⁻ jluu¹ hløø¹ jyoh¹ barco he⁻ ja⁻ ta⁻ Alejandria, ja⁻ ba⁻ he⁻ ngoo¹ ta⁻ hwa¹ Italia.

He⁻ ja⁻ ga⁻ tooh¹ jnääh¹ ga⁻ nøø¹ jnääh¹ ta⁻ ja⁻. ⁷ Cha⁻ miih⁻ jmi¹ ga⁻ tooh¹ jnääh¹ nê⁻ jmi⁻, ta⁻ hwa⁻ lä⁻ ja⁻ ba⁻ ngoo¹ barco. Ga⁻ këe⁻ jwërte ta⁻, ja⁻ ga⁻ ga⁻ lla⁻ nøø¹ jnääh¹ jäh⁻ jee⁻ jwii⁻ Gnido. Sa⁻ ga⁻ kwa⁻ jwë⁻ ma⁻ dsoo¹ ko⁻ chih¹ barco ko⁻ dsoo¹ ta⁻ Italia, kih¹ he⁻ tä⁻ lle⁻.

He⁻ ja⁻ ga⁻ nøø¹ jnääh¹ jäh⁻ koo⁻ jee⁻ jwii⁻ Salmón he⁻ nøø¹ Creta, hwa¹ he⁻ hä⁻ jee⁻ jmi⁻ ñeeh⁻. ⁸ He⁻ wii¹ lä⁻ ja⁻ ga⁻ nøø¹ jnääh¹ lä⁻ jäh¹ hwa¹ ja⁻, lä⁻ jiih¹ ga⁻ lla⁻ nøø¹ jnääh¹ koo⁻ jee⁻ chee⁻ Ho⁻ haah¹ Llu⁻. Jäh¹ ja⁻ ba⁻ hla⁻ jwii⁻ Lasea.

⁹ Ga⁻ lä⁻ hëe⁻ jnääh¹ cha⁻ miih⁻ jmi⁻ nê⁻ jmi⁻, hi⁻ ma⁻ hi⁻ goo⁻ mo⁻ so⁻ le⁻ ngë⁻ jnääh¹ nê⁻ jmi⁻. Jëeh¹ ma⁻ goh⁻ jmi⁻ he⁻ sa⁻ kuh⁻ hih⁻ hi⁻ cha⁻ ga⁻ miih⁻ ma⁻ hi⁻ goo⁻ kiyh¹ nê⁻ jmi⁻ ja⁻. He⁻ ja⁻ ga⁻ kwëeh¹ Paa⁻ nuuh⁻ hi⁻ ma⁻ tääh¹ neh⁻ barco ja⁻.

¹⁰ Ga⁻ jäh¹:

—Jëe⁻ da⁻ hnäh¹, jnä¹ man¹ hi⁻ goo⁻ jwërte jwë⁻ he⁻ ga⁻ nøø¹ la⁻. Goo⁻ hee⁻ barco hi⁻ lä⁻ kye⁻ løø¹, hi⁻ lä⁻ jiih¹ jñan¹ hi⁻ goo⁻ juu¹ jne⁻ cher¹ mah¹ ha⁻ lä⁻ ga⁻ la⁻.

¹¹ Pero juu¹ hløø¹ he⁻ sa⁻ ga⁻ jmeey¹ kyeey¹ juu¹ kih¹ Paa⁻. He⁻ ma⁻ hlëeh¹ juu¹ barco kyaah¹ hi⁻ ma⁻ koooh⁻ barco ba⁻ ga⁻ jmeey¹ he⁻ kih¹.

¹² Jee⁻ ga⁻ hii⁻ barco ja⁻ sa⁻ ma⁻ llu⁻ ma⁻ jäh¹ jnääh¹ jii⁻ gyuu¹, he⁻ ja⁻ lä⁻ jëe⁻ dsa⁻ he⁻ ga⁻ jäh¹ llu⁻ ga⁻ cher¹ mah¹ jmeen⁻ be⁻ dsa⁻ jää⁻ jne⁻ jwii⁻ Fenice he⁻ nøø¹ hwa¹ Creta jee⁻ hi⁻ barco, ta⁻ ko⁻ jiih¹ ngëe⁻ jii⁻ gyuu¹. He⁻ tøøh¹ jne⁻ jee⁻ ja⁻, jnä¹ cha⁻ hoo¹ jmi⁻ ñeeh⁻ ta⁻ ni⁻ hi⁻ ta⁻ kye⁻ jee⁻ dsa⁻ hyoo⁻.

Ja⁻ koo⁻ lle⁻ tä⁻ nê⁻ jmi⁻ ñeeh⁻

¹³ Lä⁻ ma⁻ ga⁻ jëey⁻ gwa⁻ lle⁻ hwa¹ ta⁻ kye⁻, ga⁻ jmeey¹ huud⁻ dsë⁻ ma⁻ le⁻ dsa⁻ nää¹ gyih¹

ta⁻ cha⁻ne'. He⁻ ja⁻ ga⁻ hwi⁻ jnaah⁻ jee⁻ ja⁻, ga⁻ noo⁻ jnaah⁻ jah⁻ la⁻ ha⁻ hwa⁻ Creta. ¹⁴ Ni⁻ sa⁻ ga⁻ la⁻ hu⁻ ga⁻ ma⁻ ga⁻ hwi⁻ jnaah⁻ jee⁻ ja⁻, ma⁻ ja⁻ koo⁻ lle⁻ ta⁻ ta⁻ jee⁻ ga⁻ noo⁻ jnaah⁻. ¹⁵ Ta⁻ jee⁻ jyo⁻h ba⁻ ma⁻ hlah⁻ lle⁻, sa⁻ ga⁻ ta⁻aa⁻ barco ma⁻ dsou⁻ ta⁻ cha⁻ne', he⁻ ja⁻ ga⁻ kwa⁻ dsa⁻ jwe⁻ ngoo⁻ barco la⁻ ngoo⁻ lle⁻ ba⁻. ¹⁶ Ja⁻ ga⁻ ga⁻ ngēē⁻ jnaah⁻ ta⁻ koo⁻ koo⁻ hwa⁻ pih⁻ he⁻ ha⁻ jee⁻ jmi⁻ neeh⁻ he⁻ chee⁻ Clauda. La⁻ jwe⁻ ja⁻ ba⁻ ga⁻ kyee⁻ miih⁻ lle⁻. Pero he⁻ li⁻ ba⁻ ga⁻ teēh⁻ jnaah⁻ na⁻ mo⁻ he⁻ ma⁻ kye⁻ jnaah⁻ he⁻ ma⁻ hii⁻ ta⁻ ka⁻luu⁻ barco, mah⁻ ga⁻ tooh⁻ jnaah⁻ neh⁻ barco ja⁻. ¹⁷ Ma⁻ ga⁻ he⁻ na⁻ mo⁻ ja⁻ neh⁻ barco, ga⁻ ka⁻ dsa⁻ hni⁻ ga⁻ hhuuy⁻ la⁻ ku⁻ la⁻ jii⁻ tuh⁻ barco mah⁻ sa⁻ llaa⁻. Hi⁻ ma⁻ hii⁻ goo⁻ lla⁻ nu⁻ barco ne⁻ mi⁻ sii⁻ jee⁻ sa⁻ juuh⁻ jmi⁻ jee⁻ chee⁻ Sirte, he⁻ ja⁻ ga⁻ jyooy⁻ hmiih⁻ kih⁻ barco mah⁻ ngoo⁻ la⁻ ngoo⁻ lle⁻ ba⁻. ¹⁸ Ma⁻ ga⁻ jna⁻ jyo⁻h jmi⁻ cha⁻ ga⁻ miih⁻ ta⁻ lle⁻ ma⁻ hii⁻, he⁻ ja⁻ ga⁻ loo⁻ dsa⁻ jwa⁻ loo⁻ kih⁻ cha⁻ jmi⁻. ¹⁹ Hi⁻ jee⁻ ga⁻ te⁻ hne⁻ jmi⁻, he⁻ wii⁻ ba⁻ ga⁻ jwa⁻ jnaah⁻ cha⁻ jmi⁻ la⁻ je⁻ he⁻ jmaayh⁻ ta⁻ kih⁻ barco ja⁻. ²⁰ Cha⁻ miih⁻ jmi⁻ ga⁻ gya⁻ jni⁻, mo⁻ so⁻ ga⁻ la⁻ jna⁻ hyoo⁻, ni⁻ nuu⁻ mo⁻ so⁻ ga⁻ la⁻ jnaah⁻. Hi⁻ lle⁻ la⁻ ma⁻ hii⁻ ja⁻ ba⁻. Mo⁻ so⁻ ma⁻ cha⁻ o⁻ joh⁻ dsē⁻ kyaa⁻ jnaah⁻ he⁻ ma⁻ laa⁻ jnaah⁻.

²¹ Cha⁻ miih⁻ jmi⁻ ma⁻ la⁻ hu⁻ mo⁻ so⁻ kih⁻ hih⁻ jnaah⁻. He⁻ ja⁻ ga⁻ noo⁻ Paa⁻ to⁻ dsaah⁻ jee⁻ kih⁻ dsa⁻ kyaayh⁻ he⁻, ga⁻ jayh⁻ la⁻ la⁻:

—Wa⁻ ra⁻ jah⁻ kih⁻ ga⁻ jmeeh⁻ hnah⁻ he⁻ juu⁻ kin⁻, sa⁻ ma⁻ hwēē⁻ jne⁻ ta⁻ Creta, ni⁻ sa⁻ ma⁻ jēē⁻ jne⁻ wii⁻ he⁻ dsa⁻ ngēē⁻ jne⁻ la⁻. ²² Na⁻ jwahn⁻ kwa⁻ hnah⁻ be⁻. Jēēh⁻ ni⁻ jaa⁻ jne⁻ sa⁻ juu⁻ jne⁻. Ma⁻ la⁻ barco la⁻ ba⁻ hee⁻. ²³ Nuu⁻ ga⁻ jēēn⁻ jaa⁻ āngel⁻ hi⁻ ga⁻ chee⁻ Dio kyaan⁻, he⁻ ba⁻ hi⁻ jmeen⁻ ta⁻ he⁻ kih⁻. ²⁴ Ga⁻ jayh⁻: “Ta⁻ wa⁻ gah⁻ Paa⁻. Jmee⁻ bii⁻ llooh⁻ kih⁻ rey⁻ to⁻ nē⁻. He⁻ ja⁻ ma⁻ kwa⁻ Dio jwē⁻ he⁻ laa⁻ hne⁻ kyaah⁻ la⁻ jēē⁻ hi⁻ taāh⁻ neh⁻ barco la⁻, siiyh⁻ jna⁻. ²⁵ Kih⁻ he⁻ ja⁻ na⁻, jwēēhn⁻ hnah⁻ dsa⁻ nuuh⁻, kwa⁻ hnah⁻ be⁻. Jēēh⁻ jmeen⁻ dsou⁻ dsēn⁻ kih⁻ Dio, ma⁻ ra⁻ he⁻ le⁻ ba⁻ la⁻ koo⁻ ma⁻ jah⁻ āngel⁻ siih⁻ jna⁻. ²⁶ Pero ma⁻ ra⁻ he⁻ jā⁻ ba⁻ barco kyaah⁻ he⁻ wii⁻ koo⁻ jee⁻ la⁻ kaa⁻ hwa⁻ he⁻ ha⁻ jee⁻ jmi⁻ neeh⁻ — ga⁻ jah⁻ Paa⁻.

²⁷ Ma⁻ ga⁻ dsēē⁻ to⁻ seman⁻ ja⁻, ga⁻ ngēē⁻ jnaah⁻ nē⁻ jmi⁻ neeh⁻ he⁻ chee⁻ Adriático hi⁻ ngoo⁻ ba⁻ barco la⁻ hii⁻ lle⁻. Koo⁻ lla⁻ nuu⁻ hwē⁻ ja⁻ ga⁻ la⁻ liih⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ koo⁻h barco he⁻ ngoo⁻ ya⁻ jah⁻ jee⁻ la⁻ hwa⁻. ²⁸ He⁻ ja⁻ ga⁻ lla⁻ dsa⁻ he⁻ hii⁻ ha⁻ koo⁻ jiih⁻ juuh⁻ jmi⁻ jee⁻ ja⁻. Ma⁻ ga⁻ jēēy⁻ jee⁻ ja⁻, juuh⁻ gyii⁻ gya⁻ jni⁻ metro. Miih⁻ ga⁻ ta⁻ cha⁻ nē⁻ ga⁻ jēēy⁻ ka⁻ lah⁻. Jee⁻ ja⁻ juuh⁻ gyii⁻ gyii⁻ metro ba⁻. ²⁹ Goyh⁻ lla⁻ nu⁻ barco ja⁻ kyaah⁻ kuū⁻. He⁻ ja⁻ ga⁻ jyooy⁻ kye⁻ mi⁻ ne⁻ hii⁻ he⁻ hii⁻ ta⁻ ka⁻luu⁻ barco, he⁻ jmee⁻ hii⁻ ti⁻ barco. Peer⁻ ma⁻ hnøoy⁻ wa⁻ ra⁻ jah⁻ kih⁻ na⁻ ga⁻ juh⁻

ba⁻ ma⁻ jna⁻. ³⁰ Dsa⁻ hi⁻ ma⁻ koo⁻h barco ja⁻, hnøoy⁻ ma⁻ jñaay⁻ neh⁻ barco, he⁻ ja⁻ ga⁻ loooy⁻ jyooy⁻ na⁻ mo⁻, ga⁻ jmeey⁻ la⁻ koh⁻ he⁻ jyooy⁻ ne⁻ hlaāh⁻ he⁻ hii⁻ ta⁻ cha⁻ nē⁻ barco. ³¹ He⁻ ja⁻ ga⁻ jmeeh⁻ Paa⁻ juu⁻ kih⁻ juu⁻ hløø⁻ hi⁻ kih⁻ hløø⁻ ka⁻ lah⁻, ga⁻ jayh⁻:

—Cher⁻ mah⁻ sa⁻ ga⁻ jā⁻ dsa⁻ na⁻ neh⁻ barco la⁻, sa⁻ laāh⁻ hnāh⁻.

³² He⁻ ja⁻ ga⁻ hna⁻ hløø⁻ he⁻ hni⁻ he⁻ kyaah⁻ ma⁻ jyooy⁻ na⁻ mo⁻ ja⁻. Ga⁻ kway⁻ jwē⁻ ga⁻ toh⁻ cha⁻ jmi⁻.

³³ Ma⁻ ngoo⁻ ga⁻ jna⁻, ga⁻ jmee⁻ Paa⁻ mada⁻ wa⁻ kuh⁻ dsa⁻, ga⁻ jayh⁻:

—Na⁻ ma⁻ tē⁻ gya⁻ kye⁻ jmi⁻ tooh⁻ jne⁻ neh⁻ barco la⁻, joo⁻ jne⁻ ha⁻ la⁻ le⁻, na⁻ juu⁻ jne⁻ hoo⁻, sa⁻ cha⁻ ma⁻ kih⁻ ni⁻ miuh⁻. ³⁴ He⁻ ja⁻ na⁻ chuun⁻ kyaah⁻ hnāh⁻ kuh⁻ hih⁻ hnāh⁻ miuh⁻ mah⁻ teēh⁻ hnāh⁻ be⁻. La⁻ jēē⁻ jne⁻ lla⁻ nøø⁻ ba⁻ jne⁻ llu⁻, ni⁻ koo⁻ jñu⁻ lle⁻ jne⁻ sa⁻ hee⁻.

³⁵ Ma⁻ ngēē⁻ ma⁻ jayh⁻ la⁻ ja⁻, ga⁻ kay⁻ koo⁻ he⁻ niuh⁻ ga⁻ kway⁻ ti⁻ hmaah⁻ kih⁻ Dio to⁻ lo⁻ nē⁻ jee⁻ la⁻ jēē⁻ dsa⁻ kyaayh⁻ hi⁻ ga⁻ llaay⁻ he⁻ niuh⁻ ja⁻, mah⁻ ga⁻ looy⁻ kuyh⁻. ³⁶ Ja⁻ ga⁻ ga⁻ nøh⁻ dsē⁻ la⁻ jēē⁻ dsa⁻ he⁻, ga⁻ taayh⁻ ga⁻ kuyh⁻ ka⁻ lah⁻. ³⁷ Jee⁻ la⁻ jēē⁻ jnaah⁻ hi⁻ ma⁻ taāh⁻ neh⁻ barco ja⁻ ma⁻ tee⁻ to⁻ hña⁻ laa⁻ dsē⁻ to⁻ lo⁻ gyaah⁻ dsē⁻ gyeē⁻ jñee⁻ dsa⁻. ³⁸ Ma⁻ la⁻ ma⁻ kuyh⁻ la⁻ jiih⁻ ga⁻ kēēy⁻, ja⁻ ga⁻ ga⁻ jwāy⁻ la⁻ je⁻ trigo kiyh⁻ cha⁻ jmi⁻ mah⁻ ma⁻ jwāā⁻ ga⁻ miih⁻ barco.

Ga⁻ hee⁻ go⁻ te⁻ barco

³⁹ Ma⁻ ga⁻ jna⁻ ni⁻ jaa⁻ sa⁻ chaa⁻ hi⁻ ma⁻ kyuu⁻ heh⁻ hwa⁻ ja⁻. Ga⁻ jēēy⁻ koo⁻ gooh⁻ jmi⁻ neeh⁻ he⁻ ha⁻ jee⁻ hwa⁻. He⁻ ja⁻ ga⁻ jmeey⁻ hu⁻ dsē⁻ ma⁻ tooyh⁻ barco ta⁻ ja⁻, cher⁻ mah⁻ ga⁻ la⁻. ⁴⁰ Ga⁻ hna⁻ y⁻ hni⁻ he⁻ ma⁻ na⁻ kyaa⁻ ne⁻ hlaāh⁻ he⁻ kyaah⁻ hii⁻ ti⁻ barco, ga⁻ kway⁻ jwē⁻ ga⁻ toh⁻ cha⁻ jmi⁻. Ja⁻ ga⁻ ga⁻ chiyh⁻ he⁻ kyaah⁻ jiiyh⁻ barco hi⁻ ga⁻ chooyh⁻ hmiih⁻ kih⁻ barco he⁻ na⁻ kyaa⁻ hma⁻ dsē⁻ he⁻ chih⁻ ta⁻ cha⁻ nē⁻. Ja⁻ ga⁻ ngoo⁻ barco ko⁻ chih⁻ ta⁻ jee⁻ jna⁻ nē⁻ dsou⁻. ⁴¹ Ga⁻ la⁻ hnøø⁻ ga⁻ ma⁻ lloo⁻ barco, ga⁻ lla⁻ lle⁻ jee⁻ mi⁻ sii⁻ neh⁻ jmi⁻. Jee⁻ ja⁻ ga⁻ hoo⁻ ta⁻ mi⁻ lle⁻ barco, mah⁻ ga⁻ jā⁻ koo⁻ hweh⁻. Jee⁻ na⁻ hoo⁻ ja⁻ ga⁻ jnoh⁻ jmi⁻ ta⁻ ka⁻luu⁻. Kyaah⁻ be⁻ kih⁻ jmi⁻ ja⁻ ga⁻ hee⁻ go⁻ te⁻.

⁴² He⁻ ja⁻ hnøø⁻ hløø⁻ he⁻ ma⁻ jngiiyh⁻ kih⁻ la⁻ jēē⁻ hi⁻ āā⁻ dsou⁻ hi⁻ ma⁻ jāāy⁻ he⁻ mah⁻ sa⁻ kyuu⁻ nē⁻ jmi⁻. ⁴³ Pero sa⁻ ga⁻ kwa⁻ jwē⁻ juuy⁻ ma⁻ juu⁻ dsa⁻ he⁻ kih⁻ he⁻ hnøoy⁻ laāy⁻ Paa⁻. He⁻ ja⁻ ga⁻ jmeey⁻ mada⁻ to⁻ nē⁻ kih⁻ hi⁻ lih⁻ gi⁻ jmi⁻ wa⁻ jwāāy⁻ hñiiy⁻ cha⁻ jmi⁻ la⁻ jiih⁻ teēyh⁻ hwa⁻ kii⁻. ⁴⁴ Ja⁻ ga⁻ ga⁻ siiyh⁻ hi⁻ sa⁻ lih⁻ gi⁻ jmi⁻:

—Kye⁻ hnāh⁻ jwi⁻ hma⁻, hi⁻ la⁻ ja⁻ he⁻ ga⁻ na⁻ he⁻ jmaa⁻ kyah⁻ hnāh⁻ kih⁻ barco na⁻, mah⁻ teēh⁻ hnāh⁻ hwa⁻ kii⁻ —ga⁻ jayh⁻.

La⁻ ja⁻ ba⁻ ga⁻ teēh⁻ la⁻ jēē⁻ jnaah⁻ hwa⁻ kii⁻.

28

Lä la ga la ma hää Paa hwa Malta

¹Ma ga tēeh jnāäh nē hwa ja, ja ga ga lä nē jnāäh, hwa he hä jee jmi nēeh ja, chee Malta. ²Dsa hi ma tääh jee ja ga jmeey llu dsēy kyaah jnāäh. Ma hii jma hi gyuu ka läh he ja ga jeeh dsa he je, ga tēeyh jnāäh mah llooh jnāäh je. ³He ja ga löö Paa juuh si hma küi he ga tooyh cha je. Jee ja ya hēē jaa müh hi kyuu kih je. Lä chah ja ga kyaay goo Paa. ⁴Ma ga jēē dsa chaa jee ja, lleē müh goo Paa, ga jäh syyh dsa kyaayh:

—Dsoo ba dsa nuuh na ää hii. Ma ke ma laay kih jmi nēeh, ma ra he ma nōö ba ta kiyh.

⁵Na ma hii ga kyah Paa goo mah ga tah müh he cha je. Ni müh sa cha he ga la kiyh. ⁶Lä jēē dsa hi ma tääh jee ja ma jōy gyoo goo Paa hi ma jmeey hu dsē juuy na ga juh. Ma ga lä hii jēē sa cha he ga la ni müh, ga lä sii hu dsē kih dsa he. Ma jäh: “Go Dio ba na.”

⁷Jäh ba jee tääh ja, kye koo jwi hwa kih Publio hi ma laa ta kih hwa he hä jee jmi nēeh ja. Hi he ga heeh jnāäh llu ta ko jiih ga tooh jnāäh hnē jmi jee ja. ⁸Jee ja ma kya jmi Publio, ma dsaah llii hi ma dsaayh ta kya. He ja ga he Paa na jēē hi dsaah he. Hi ga ngii Paa kih Dio he hlää dsa he. Ma ngēē ma ngii kih Dio, ga kyey gooy nē kih hi dsaah he mah ga mi hlääy. ⁹Ma ngēē ma ja kih jmi Publio he, ya nää jnah dsa dsaah hi chaa hwa ja. Lä jēē hi he ga ja kih. ¹⁰Ha koh llu sa ga jmeey kyaa jnāäh ta ko jiih ga tooh jnāäh kyaah dsa he. Hi ma ga tē jmi ga tooh jnāäh neh barco, ga kwēeyh jnāäh cha müh he jmee bi cha jwē.

Ga lloo Paa jwi Roma

¹¹Uu sih ga tooh jnāäh kih dsa he. Jee ja ma hii koo barco he ga ja ta ko jiih dsa ngēē jii gyuu. He ja ga tooh jnāäh neh barco he ja ta Alejandra. Dsoh barco ja, ma chaa uu dio hi na laa kaah dsa. Jaa he chee Cástor, hi jnah he chee Pólux. ¹²Ga lla nōö jnāäh jwi Siracusa jee hi barco. Jee ja ga tooh jnāäh hnē jmi. ¹³Ga hwēē jnāäh jee ja, ngoo barco lä hä hwa ja, lä jiih ga tēē jnāäh jwi Regio. Jyoh ka läh jmi ma hii lle he gwa ta kye. Jee ga tē to jmi, ja ga ga lla nōö jnāäh jwi Puteoli. ¹⁴Jee ja ga jee jnāäh ööh jne hi ga tēē jnāäh ta kih. Ga ja jnāäh kyaayh koo saman. Ja ga ga nōö jnāäh ta Roma. ¹⁵Ma ga nuu ööh jne hi ma tääh Roma he

ga nōö jnāäh ta ja, ya nääy ga mi jee jnāäh jwi Foro Apio hi ko llaa ya jōö jiih Tres Taberna. Lä koo ma ga jēē Paa ööh jne he, ga kway tihmaah kih Dio, ga nōh dsēy jwēte. ¹⁶Ma ga lla nōö jnāäh Roma ja, ga ngēē juu hlöö dsa hi ma jääy he goo hlöö kyaa rey to nē. Pero ga kway jwē kih Paa he ga gyay ta jee jyoh ba kyaah jaa hlöö hi ma hääy.

Ga kwa Paa juu kih Jesús jwi Roma

¹⁷Ma hya hnē jmi gya Paa jee ja, ga chey juu wa ya nää lä jēē dsa kaah kyaa judiu hi chaa Roma ja. Ma ga ngēē lä jēē hi he, ga jäh Paa syyh:

—Ööh, sa cha he ga jmee jnä ni müh kih judiu dsa goon, ni sa ma jmeen ta koo he tēē jmee dsa ma gyuh jnän. Sa cha he kih ga saayh jnä Jerusalén mah ga ngēēy jnä kih dsa romano. ¹⁸Hi ga ka dsa ta he ju dsoo kin. Pero ni müh sa ga jnōy he kih ma jngēeyh jnä, he ja hnōy ma lääy jnä. ¹⁹Pero sa ga tih dsē judiu hi ma laa ta jee ja. Kih he ja ba ga la bii ga ngiin he mi ee rey to nē juu kin. Ja he ma jan mah hnän kih dsa goon. ²⁰He ja ba na ma tēēhn hnäh mah lä kyun hnäh hi mah jwēēhn hnäh ha lä la juu kin. Kih o joh dsē he ma cha jnän dsa Israel he ja ba na chehn n allen caden la.

²¹He ja ga jäh dsa kaah he:

—Ni koo je kih hi chaa judea sa ma hēeh jnāäh he jmeeh juu ha lä dsa ngēeh hne. Hi ni jaa ööh jne hi chaa jee oo sa ma ja hi hii kyah ni he hlēeyh wi kyah. ²²Pero hnōö jnāäh jwah ha lä la juu kyah, jēēh lä ka ba ma nuu jnāäh hlēeh dsa wi kih hi ma taah jwē hmēē na.

²³He ja ga taah dsa he juu kwee koo jmi he ya nääy ya lay juu ka läh kyaah Paa. Ma ga lloo jmi ja, ya nää jwēē dsa jee ma gya Paa. Tiih go te ga löö Paa hlēeh, lä jiih ga nuu, ga hlēeyh ha lä jää Dio dsa lä hih kih. Ga hnooyh ha lä jee heeh dsa kih Jesús. Ga hlēeyh kih Jesús lä koh jäh ley kih Moisé hi lä koh ga jäh hi ga ngēē juu kih Dio. ²⁴Ko llaa ga heeh he ga jäh Paa hi ko llaa sa ga lä hee. ²⁵Sa ga hii koo juu kiyh jee lä jēēy. He ja ga hlēeh Paa dsa he ja ga hwēey jee ja, ga syyh:

—Llu go te ga hlēeh Jmi lle Na jngii lä ma ga mi nääy juu la kih Isaia hi ga ngēē juu kih Dio kih dsa ma gyuh jnän. Ga jäh:

²⁶Gwa jee jwi oo, go chiih dsa oo: Ma ke nuuh hnäh, sa lä ngēeh hnäh, ma ke jēeh hnäh sa lä jnä kyah hnäh.

27 Jëeh' ma-na-jlë- huu'dsë- kih' dsa- oo-
 ma-na-jnë- to-gway', ma-na-løø-
 mi'nëy',
 mah' sa- lä-jnä' kiyh', ni- sa- lä-nuu' kiyh'
 ni- sa- lä-ngëëy'.
 Lä-ja- mo-so- dsa-jëeyh- kyaah' jnä', mah'
 lää' jnih'.

28 Hnoon' lä-ñeh' hnäh', na' ta- cha-në'
 lloo- juu' kih' Dio kih' hi- sa- lää' judiu. Hi-
 he' ba' heh- juu' la- mah' lääy'.

29 Ma' ga-dsaa' juu' he- ma' hlëeh- Paa',
 ga-hwëë- ba' judiu jee' ma' tääyh' ja-. Peer-
 cha-miih- juu' ti-chooy' jee' ga-näay' kiyh'.

30 Hne' hlääh' ba' ga-gya- Paa' to' ji-ñe-
 na-hñaa'. Jee' ja- ma' heeyh- lä-jëë- hi-
 ma-dsa-nää' dsa-jëëy'. 31 Ma' cha- ba' jwë'
 kiyh', he- ma' kway- juu' ha- lä- jää- Dio
 dsa- lä-hih' kih' hi- ma' hlëëyh- dsa- kih'
 Jesucristo Dsa-jøøh' jnän'. Ni- koo- sa- cha-
 he- ma' jmee- jwäh' kiyh'.

Romanos Juu' la- ga' sii' Paa' kih' ooh' jne' hi- chaa- Roma

1 Jnā' Paa' jmeen' ta' kih' Jesu-
cristo, na' hñaan' laan' apóstol, lā' ja-
ma' na' lleehn' kwan' ju' hmēē' kih' Dio.
2 Ga' bāāh' Dio hñii' kyaah' dsa' kyaay'
hi' ga' ngēē' juu' kiyh' lo' joo' he' kway'
ju' hmēē' la-. Jee' ma' na' sii' juu' ja-, la'
na' jngū' go' te'. 3 Jee' na' sii' ja' jāh' ha-
lā' jā' joo'y, he' ba' Jesucristo Dsa' jōoh'
jnān'. Ga' laay' sa' ju' kih' David ma' ga' laay'
dsa' jmi' gyuu'. 4 Hi' kyaah' be' kih' jmi' lle'
Na' jngū' ga' lā' jnā' laay' Joo' Dio, kih' he'
ga' lā' jiiyh' jee' kih' hi' na' juu'. 5 Hi' ta' la'
kyaah' Jesucristo ga' jmeē' Dio llu' dsē'
kyaah' jnāāh', ga' hñaa'y' jnāāh' laa' jnāāh'
apóstol mah' kwa' jnāāh' juu' kiyh' lā' kaa-
lā' juh' jmi' gyuu', mah' wa' lā' dsoo' dsē'
dsa' kih' Jesús hi' wa' mi' teh' dsa' juu'
kiyh', lā' ja' jmeē' dsa' juuh' kiyh'. 6 Hi' jee'
kih' lā' jēē' dsa' he' ma' laah' hnāh' kwaat',
ma' na' teeh' hnāh' mah' leeh' hnāh' kyaā'
Jesucristo.

7 Siin' kyah' hnāh' hi' tāāh' jwii' Roma.
Pero hnāā' Dio hnāh' hi' na' teeh' hnāh'
mah' leeh' hnāh' hi' na' jngēē'.

Ngūn' kih' Dio hi' laa' Tāā' jnān' hi' ngūn'
kih' Jesucristo Dsa' jōoh' jnān' wa' kway' he'
llu' kyah' hnāh' hi' wa' jmeey' hii' tii' kyah'
hnāh'.

8 To' nē' kwan' ti' hmaah' kih' Dio kwaat'
kyah' hnāh' lā' jēē' hnāh'. Kwan' ti' hmaah'
kiyh' ta' la' kih' Jesucristo, kih' he' ma' nuu'
dsa' lā' kaa' jmi' gyuu' he' ma' heeh' hnāh'
kih' Jesucristo. 9 Jmeēn' ta' kih' Dio, lā' kaa-
tuh' dsēn' kwan' ju' hmēē' kih' joo'y, he' ja'
Dio jmeē' dsoo' kin' he' lā' ma' dsooh'
ja' ba' dsēn' hnāh' lā' jēē' jiih' ma' chuun'
kyaayh'. 10 Chuun' kyaah' Dio mah' wa'
jēēn' che' kway' jwē' kin' na' na' jēēn' hnāh'.
11 Peer' hnoon' na' jēēn' hnāh' na' kan'
miih' he' llu' he' kwa' jmi' lle' kih' Dio
mah' lā' cha- cha- ga' miih' be' kyah' hnāh'.
12 Lā' ja' lā' cha' be' jnān' kwee' lā' llu' he'
ma' dsoo' hoh' hnāh' ja' ba' lā' koh' jnā'.

13 Hnoon' lā' ngēēh' hnāh' oohn', joh'
jiih' sa' ga' jmeēn' huū' dsē' na' jēēn' hnāh'
pero lā' jiih' na' sa' hii' kwa' jā' kin' niin'.
He' hnoon' lā' jnā' tā' kin' jee' kyah' hnāh'
lā' koo' ga' la' jee' kih' jee' lā' jēē' dsa' hi-
sa' laa' judiu. 14 Kih' griego hi' kih' hi-
tāāh' jee' jyoh' uu' ga', hi' kih' hi' kyuuh' hi'
kih' hi' sa' kyuuh' ka' lāh' na' laan' hmooh'
na' kwan' juu' kih' dsa' he'. 15 Lā' ja' ma' ra'
he' hee' ba' dsēn' niin' na' kwan' ju' hmēē'
kyah' hnāh' hi' chaa' Roma ka' lāh'.

16 Sa' cha' la' o' hih' kin' kyaah' ju' hmēē'
la-. Juu' la' kye' be' kih' Dio mah' lāā'

lā' jēē' hi' dsoo' dsē', la' kih' judiu to' nē',
hi' ja' ba' lā' ja' la' kih' hi' sa' laa' judiu
ka' lāh'. 17 Kyaah' juu' la' dsa' lā' jnā' ha-
lā' jmeē' Dio hwēē' dsa' lluu' cha' néy'. La'
kyaah' he' ma' dsoo' dsē' jne' hi' hnōō' lā'
ma' dsoo' ja' ba' dsē' jne', lā' koo' na' sii':
“Hi' lluu' he', kyaah' he' ma' dsoo' dsēy',
jmeē' chaay'.”

Dsēē' dsoo' dsa' jmi' gyuu'

18 Nē' ba' jne' lā' ga' tē' jee' gya' Dio gwa'
he' ya' jēē' dsēy' kih' lā' jēē' he' sa' hā' ta'
hi' lā' jēē' dso' kye' lā' jmeē' dsa-. Jēēh'
he' hliih' ja' ha' kih' ju' dsoo'. 19 Jnā' hā'
cha' he' kyaah' lā' kyuuh' dsa' kih' Dio,
jēēh' ma' mi' jnāā' bih' jāā'. 20 Ma' ke'
sa' tēē' jne' jēēn' Dio pero lā' ma' ga' nōō'
jmi' gyuu', ma' ra' he' lii' ba' ha' lā' laay'.
Kyaah' lā' jēē' he' ga' jmeey', he' ja' jnā' hā'
ba' chaa' Dio hi' lā' ja' cha' tāā' ba' be'
kiyh'. He' ja' sa' le' jān' dsa': “Sa' man'
che' chaa' Dio”. 21 Ma' nē' bih' chaa'
Dio, pero sa' ga' jmāāy' jōoh' lā' hnōō'
kiyh', ni' sa' ga' kway' ti' hmaah' kiyh'. He'
ga' jmeē' dsa' lā' ja' ga' hee' go' te' huū' dsē-
kih' dsa', ga' lā' hwēh' dsēy', he' ja' ga' jle'
go' te' huū' dsē' kiyh'. 22 He' jāh' bih'
cha' cha' miih' huū' dsē' llu' kiyh' pero
cha' ga' miih' tāā' bih'. 23 Lla' he' ma'
jmeey' juuh' kih' Dio hi' sa' llaa' jmi' kih',
ga' jmeey' juuh' kih' heeh' kih' dsa' hi-
dsa' juu', kih' ta' jah', kih' jah' kye' goo' tii'
hi' kih' jah' hi' sēēh' hñii' hwa'.

24 He' ja' ga' kwa' Dio jwē' ngēēy'
hñiiy' jmeey' he' ga' jyoh' he' hee' dsēy'
lā' jiih' ga' heey' hñiiy' kaayh' dsa' kyaayh'.
25 Ga' be' dsa' ju' dsoo' kih' Dio mah'
ga' taayh' kyaah' juu' ta' juu'. Ga' jmeey'
juuh' kih' lā' jēē' he' ga' jmeē' Dio, lla' he'
ma' jmeey' juuh' kih' hi' ga' jmeē' lā' jēē' he'
cha-. Hi' he' he' Dio hi' na' jāā' lā' jēē' joh'
jmi' cha-. Wa' la' lā' ja'.

26 He' ja' ga' kwa' Dio jwē' ngēēy' hñiiy'
jmeey' lā' jēē' he' lla' dsēy' he' la' o' hih'.
Lla' he' ma' jmeē' dsa' mē' lā' lle' kih',
ga' kaayh' dsa' mē' dsa' kyaayh'. 27 Hi'
ja' ba' lā' ja' ga' jmeē' dsa' niuh' ka' lāh'.
Sa' ga' jmeey' lā' lle' kih' kyaah' dsa' mē',
ga' jmeey' ga' ngēē' jwēē' he' ga' jyoh'
he' hee' dsēy', kaayh' he' ba' dsa' niuh'
dsa' kyaayh'. He' ja' ba' ja' nē' kiyh' dso' jwii'
lā' hnōō' kiyh' kyaah' jwē' hliih' he' tāāy'
ja'.

28 Sa' ga' jmāā' kiyh' ma' lā' kyuyy' Dio,
he' ja' ga' kwa' Dio jwē', he' ga' hee' go' te'
huū' dsē' kiyh' mah' wa' jmeey' ga' juh'
lā' jēē' he' sa' jmāā' ta'. 29 Ma' ngēē' jwēē'
jmeey' he' hliih', hi' mē' hi' niuh' hi-
kaah' wa' hi' cha' hi', jmeey' hñaa' dsēy',
hee' dsēy' liyh' lā' jēē' he' ga' cha', sa' lluyy'
go' te', wi' dsēy', ngēēy' dsa-, hneey',
mi' gaay' dsa-, hñaa' dsēy'. 30 Koo' he' sa'

tih' dsëy' ba' lä'jë', hlëëyh' wüi' kih' dsa', sa' hnäy' Dio, sa' jii' kiyh' he' jmeey' kih' jñah', jmäy' hñiiy' jøøh', taayh' ngëë', hnooyh' ga' jyoh' he' hliih', chaayh' kyaah' cho'jmiiy'. ³¹ Sa' hii' lä' ngëëy', sa' mi'tey' juu' kiyh', sa' hnäy' dsa', sa' hnøøy' jëyih' juu', sa' lä' ñih' dsëy'. ³² Hi' ma'ke' ma' ñe' bih' he' lla' Dio ta' kih' hi' jmee' lä'ja', lle' kih' juuy', pero dsa' he', sa' lee' kiyh' he' jmeey' lä'ja', hnøøy' mah' jmee' jñah' ka' läh'.

2

Kyaah' ju'dsoo' lla' Dio ta'

¹ He'ja' sa' cha' le' jawah': "Sa' dsëën' dsoo", hne' hi' ka' kwaat' kih' dsa' kyaah', wa' laah' he' laah' hne'. Kih' he' ka' kwaat' kih' dsa' kyaah', he' bääh' hñaa'h' ba' hne' ja'. Jëeh', ja' ba' he' jawah' sa' llu', ja' ba' he' ja' jmeeh' hñaa'h' ka' läh'. ² Ñe' ba' jne', Dio ngiih' kwaat' kih' hi' jmee' lä'ja' hi' lä'koø' la' ju'dsoo' kiyh' llay' ta'. ³ Hne' hi' ka' kwaat' kih' dsa' kyaah' mah' jmeeh' ba' hne' ka' läh' he' jawah' sa' llu', çhe' laah', sa' ka' Dio ju'dsoo' kyaah'? ⁴ Ta' koo' ba' jmeeh' lä'koø' te' he' llu' dsë' Dio kyaah' jne'. Ha' koh' sa' jøh' dsëy' hi' cha' miih' be' dsëy' kyaah' jne'. çChe' sa' jëeh' he' tëeh' Dio hne' mah' wa' lä' dsa' miih' hoh', he' ja' ba' ja' he' llu' dsëy'?

⁵ Peer' chaah' hne', sa' hii' lä' dsa' miih' hoh'. He' hnooh' he' ja' cha' ga' miih' he' wüi' né' kyaah' ba' ja', wa'ra' ga' lloo' jmi' ya' jëë' dsë' Dio, llay' ta' kyaah' ju'dsoo'. ⁶ Ma'ja' mi' hmaah' Dio jnee' lä'jaa' lä'jaa' lä'koø' te' he' ma' jmeey'. ⁷ Kih' lä' jëë' hi' sa' tu' jmee' he' llu', kway' jwë' dsa' taah' tää' kyaayh', lä'llu' he' hnooyh' ya' jwi', hi' hnooyh' ha' lä' jee' jme' sa' juuy'. ⁸ Pero ja' ya' jëë' dsë' Dio wa'ra' ga' lä' llee'y' kyaah' dsa' hi' chaah', kih' hi' sa' jmee' he' kih' ju'dsoo', mah' jmee' gyih' he' kih' he' hliih' ba'. ⁹ Kih' lä' jëë' hi' jmee' he' hliih', ja' na' ku' na' ngii' he' wüi' né' kiyh', to' né' ja' kih' hi' laa' judiu hi' ja' ba' lä'ja' ja' kih' hi' sa' laa' judiu ka' läh'. ¹⁰ Pero lä' jëë' hi' jmee' he' llu', tëëy' ya' jwi' hi' jmaä' Dio jøøyh' hi' hii' ti' kiyh'. To' né' kih' hi' laa' judiu, ja' ga' tëë' hi' sa' laa' judiu. ¹¹ Jëeh', Dio kwee' ba' hnäy' lä' jëë' dsa'.

¹² Lä' jëë' hi' jmee' dso'kye', ma'ke' sa' na' jnäy' kyaah' ley kih' Moisé, ja' ba' lä'ja' juuy' ga' te', pero ja' kih' he' sa' ga' mi'tey' ley ja'. Hi' lä' jëë' hi' na' jnä' kyaah' ley, cher'mah' ma' jmeey' dso'kye', ja' ba' ley ja' ka' kwaat' kiyh'. ¹³ Ja' kih' he' ma' nuuy' ley ja', he' ja' lluy' dsa' cha' né' Dio. Lä' jëë' hi' mi'te' ley, hi' he' ba' hwëë' lluy'. ¹⁴ Dsa' hi' sa' laa' judiu, sa' cha' ley kih', pero

cher'mah' mi'tey' ley kih' Moisé, ko'ja' ga' lä' cha' bih', he' ba' hñiiy' laay' lä'koø' ley, ma'ke' sa' kyuyh' ley. ¹⁵ Kyaah' he' jmee' dsa' he' lä'ja', la' lä'koø' he' na' sii' ley neh' tuh' dsëy'. He' ja' hu' dsë' kih' hñii' bih' jmee' dsoo', cher'mah' jmeey' he' llu' hi' cher'mah' jmeey' he' hliih' hñii' kiyh'. ¹⁶ Jmi' he' lla' Dio ta' kyaah' joøy' Jesucristo, lä' jnä' lä' jëë' hu' dsë' he' jmee' jne' jee' na' hmäa'. Lä'ja' la' ju' hmëë' kih' Dio he' kwan'.

Dsa' judiu kyaah' ley kih' Moisé

¹⁷ Na' cha' koø' he' jwëëhn' hne' hi' laa' dsa' judiu, hne' hi' kye' o' jøh' dsë' kih' ley kih' Moisé hi' jmääh' hñaa'h' jøøh' kih' he' jawah' Dio kyaah' hne'. ¹⁸ Ma' ñeh' ba' hne' ha' lä' hnøø' Dio, hi' ma' mi' tëëh' ba' hne' ley, he' ja' ma' ñeh' ba' hne', hee' ja' he' nää' he' llu'. ¹⁹ Hi' leh' jääh' dsa' tuu', laah'. Hi' leh' chooh' je' kih' hi' ga' nää' jee' na' hoo', laah'. ²⁰ Hi' leh' mi'tëëh' jñah' hi' sa' kyuyh' hi' laah' ta' jwoh' kyaah' chih' pih', laah', kih' he' ma' cha' ley he' la' ju'dsoo' jmah' he' jmee' kyuyh' cha' miih'. ²¹ Hne' hi' mi'tëë' jñah', çhe' la' sa' mi' tëëh' da' hne' hñaa'h' jää'? Hne' jawah', sa' llu' he' hëë' dsa', mah' hëëh' ba' hne'. ²² Hi' jawah' sa' llu' kyaah' jne' jñah' dsa' më', mah' kyaah' ba' hne' jñah'. Hne' hi' na' høøh' kih' hi' sa' laa' Dio, mah' hiih' ba' hne' kuu' he' cha' neh' gwah' kiyh'. ²³ Peer' taah' hne', kih' he' cha' ley kyaah'. çChe' sa' jëeh' ma' jmääh' ta' koo' Dio, kih' he' sa' ma' mi'teh' ley na'? ²⁴ Lä' la' na' sii' juu' kih' Dio: "Dsa' hi' sa' laa' judiu mi' kwah' jmi' kih' Dio, dsoo' kyaah' hnäh' dsa' judiu."

²⁵ Dsoo' ba' kyeë' miih' he' ga' wih' jmi' ngo' kyaah', cher'mah' mi'teh' ley. Pero cher'mah' sa' mi'teh' ley, laah' lä'koø' jaa' wa' hi' cha' hi' dsa' hi' sa' ga' wih' jmi' ngo' kih'. ²⁶ Hi' lä'ja', jaa' dsa' hi' sa' ga' wih' jmi' ngo' kih', cher'mah' mi'tey' lä'jë' mada' lä'koø' jäh' ley kih' Moisé, laay' lä'koø' jaa' hi' ga' wih' jmi' ngo' kih'. ²⁷ He' ja', jaa' dsa' hi' sa' ga' wih' jmi' ngo' kih', cher'mah' mi'tey' ley, hi' he' ka' ju'dsoo' kyaah', kih' he' sa' ma' mi'teh' ley ma'ke' ga' wih' jmi' ngo' kyaah' hi' na' jnääh' né' ley kih' Moisé.

²⁸ Sa' jmaä' kih' dsa' judiu he' koø' laay' judiu. Hi' ni' sa' jmaä' kih' dsa', he' koø' ga' wih' jmi' ngo' kiyh'. ²⁹ Sa' la' lä'ja'. Hi' ma'ra' hi' dsoo' laa' judiu, hnaayh' Dio lä'kaa' tuh' dsëy'. Hi' ma'ra' hi' dsoo' ga' wih' jmi' ngo' kih', ja' ta' ga' wih' ja', jmi' lle' Na' jngii' ba' ga' mi' sii' tuh' dsëy'. He' ja' sa' ja' lä'koø' la' mada' kih' ley. Kih' hi' he' ba' hlëëh' Dio llu' ma'ke' dsa' sa' jmee' lä'ja'.

3

¹ ¿Che' cha' he' jmää' ga' miih' kih' dsa' hi' laa' judiu, o che' jmää' ga' kiyh', he' ga' wih' jmi' ngo' kiyh'? ² Cha' miih' ga' cha' he' jmää' ta' kiyh'. To' nē' he' kyeē' kih' jee' lä' jē', he' ma' na' hä' gooy' juu' kih' Dio. ³ Ha' ga' cher'mah' ko' llaa' dsa' he', sa' ma' dsoo' dsēy'. ¿Che' kih' he' ja', jmee' mo' so' mi' te' Dio juu' kih'? ⁴ Ni' miih' sa' la' lä' ja'. Juu' kih' Dio ba' la' dsoo', ma' ke' lä' jēē' dsa' ta' juu'. Lä' koo' jäh' jee' na' sii': Kyaah' ju' dsoo' kyaah' lä' jnä' he' laah' lluu'. Hi' hne' ba' leh' wa'ra' ga' kay' ju' dsoo' kyaah'.

⁵ Cher'mah' kyaah' he' jmee' jne' he' hlih', jih' juu', lluu' ba' Dio, la' lä' koo' he' kwan' be' kiyh' kyaah' he' hlih' he' jmeen'. He' ja' ¿che' le' jahn', jmee' Dio hña' dsē' wa'ra' ga' cheey' he' wii' nē' jnän'? (Hlëehn' lä' koh' hlëeh' dsa' jmi' gyuu' ba'.) ⁶ Ni' miih' sa' le' jäh' jne' lä' ja'. Cher'mah' lä' ja' la', ha' lä' le' lla' Dio ta' kih' dsa' jmi' gyuu'.

⁷ Ha' ga' cher'mah' ga' mi' jnäan' la' dsoo' cha' ga' miih' juu' kih' Dio kyaah' he' ta' juun' mah' lä' lii' laay' jøøh' cha' ga' miih', ¿che' le' jwahn' he' la' kay' ju' dsoo' kin' lä' koo' jaa' hi' jmee' dso' kye'. ⁸ ¿He' la' sa' jmee' jne' cha' ga' miih' he' hlih' mah' jä' cha' ga' miih' he' llu'? Lä' ja' mi' kwah' dsa' jne', jäh' ko' llaa' dsa', jne' ba' na' kwa' jne' juu' lä' na'. Hi' hlëeh' lä' na' soøh' kiyh' dsooy' kyaah' dso' jwii'.

Ga' lä' jēē' jne' na' bääh' cha' nē' Dio

⁹ Ha' lä' ja'. ¿Che' lluu' ga' jnääh' judiu lä' koh' ga' hi' sa' laa' judiu? Ni' miih' sa' la' lä' ja'. Jnä' ma' jwahn' lä' jēē' ba' jne' jøø' he' hlih' jnän' lä' kye' hi' laa' judiu kyaah' hi' sa' laa' judiu. ¹⁰ Lä' koo' jäh' jee' na' sii' juu' kih' Dio:

Sa' chaa' hi' lluu' chaa', ni' wa'ra' jaa' ga'. ¹¹ Sa' chaa' ni' jaa' hi' ngēē', sa' chaa' hi' hnaah' Dio.

¹² Lä' jēē' ba' ma' kah' jwē', lä' jēē' ba' mo' so' jmää' ni' miih'. Sa' chaa' hi' jmee' he' llu', ni' wa'ra' jaa' ga' chaa'.

¹³ Tu' tu' luuy' la' lä' koo' to' høø' na' na', peer' mi' gaay' dsa' kyaah' juu' kih', venen kih' miih' haa' neh' to' hooy'.

¹⁴ Juu' he' hwēē' hooy', hwēē' dso' jwii' jmah', kyaah' juu' hlih' he' sa' tøøhn' ta'.

¹⁵ Peer' hñuy', na' ba' koh' jngēēyh' dsa'.

¹⁶ Wa' he' cha' he' ba' dsa' heē' jee' ga' naay'.

¹⁷ Sa' kyuyh' ha' lä' jwē' jee' dsa' taayh' ti'.

¹⁸ Ni' miih' sa' gayh' Dio.

¹⁹ Ma' nē' jne' lä' jē' he' hlëeh' ley, la' kih' hi' na' jnäā' kyaah' ley mah' mo' so'

cha' ga' he' mo' jäh' jne'. Ga' lä' jēē' ba' dsa' jmi' gyuu' jä' na' bääh' cha' nē' Dio. ²⁰ He' ja' ni' jaa' dsa' sa' hwēē' lluu' cha' nē' Dio kyaah' he' mi' tey' ley. Kyaah' ley ga' lä' kyuyh' jne' ha' lä' la' dso' kye'.

Kyaah' he' ma' dsoo' dsē' jne' kih' Dio lää' jne'

²¹ Pero na' ma' lä' jnä' ha' lä' jmää' Dio lluu' dsa', pero ja' kyaah' ley. Ja' ba' lä' ja' jäh' ley hi' ja' ba' lä' ja' ga' jäh' lä' jēē' hi' ga' ngēē' juu' kih' Dio llo' joo'. ²² Dio jmää' lluu' ga' lä' jēē' ba' dsa' cher'mah' ga' jmeey' dsoo' dsēy' kih' Jesucristo. Kwee' ba' laa' lä' jēē' dsa' kih' Dio, ²³ jēēh' lä' jēē' ba' dsa' ma' jmee' dso' kye', ni' ko' hi' pih' sa' na' jnäay' ya' jwii' kih' Dio. ²⁴ Pero Dio jmää' lluu' dsa', he' la' jmääy' ba', kih' he' llu' dsēy'. Ta' la' kih' Cristo Jesús ga' läay' jne'. ²⁵ Ga' ngēē' Dio Jesús mah' tuu' jma' kiyh' mah' lä' ja' dsa' che' dso' kye' jnän' hi' ma' dsoo' dsē' kih' Jesús. Lä' jwē' ja' ga' mi' jnäā' Dio he' ga' jmee' bih' llu' he' sa' ga' jmeey' kwaat' dso' kye' kih' dsa' hi' ma' tääh' jää'. Sa' ga' kay' kwaat' kih' hi' he', kih' he' jøh' dsēy'. ²⁶ Lä' ja' ma' lä' dsē' Dio jmee' mah' mi' jnäay' jmi' na', ma' ra' he' llu' ba' he' jmeey'. Heh' lä' ja' dsa' lä' jnäā' lluu' ba' Dio, hi' he' ba' hñiyy' jmäay' lluu' dsa' hi' ma' dsoo' dsē' kih' Jesús.

²⁷ ¿Che' le' jmään' hñaan' kaa'h', kih' he' lluu' jne'? Ni' miih' sa' le'. ¿Hee' juu' ja' he' dsa' jne' jwē' jnän'? ¿Che' dsa' jne' jwē' jnän' kyaah' juu' he' jäh', hnøø' jmee' jne' ta' llu'? Jäh' ha'. Juu' he' jäh', hnøø' dsoo' dsē' jne' mah' hwēē' jne' lluu', he' ja' ba' dsa' jne' jwē' jnän' he' jmään' hñaan' kaa'h'. ²⁸ He' ja' dsa' lä' ngēē' jne', heh' he' hwēē' dsa' lluu' kyaah' he' dsoo' dsēy' kih' Jesús, ja' kyaah' he' høøy' ley.

²⁹ ¿Hi' Dio, che' laay' ma' la' kyaah' dsa' judiu ba'? ¿Che' sa' laay' kyaah' dsa' hi' sa' laa' judiu ka' läh'? Ma' ra' ju' dsoo', laa' bih' Dio kyaah' dsa' hi' sa' laa' judiu. ³⁰ Jaa' ba' Dio laa'. Kyaah' he' ma' dsoo' dsē' dsa' jmääy' lluu' hi' ga' wih' jmi' ngo' kih', hi' jmääy' lluu' hi' sa' ga' wih' jmi' ngo' kih' ka' läh', kyaah' he' dsoo' dsēy'. ³¹ ¿Che' jmee' jne' sa' kyeē' ley kyaah' he' ma' dsoo' dsē' jne' kih' Jesús? Ni' miih' sa' la' lä' ja'.

Cha' ga' miih' jmeen' kyeē' ba'.

4

Lä' la' ba' la' he' ga' jmee' Abraham llo' joo'

¹ ¿Hee' le' jäh' jne' kih' Abraham dsa' ma' gyuh' jnän', ha' lä' ga' jay' kyaah' juu' la'? ² Cher'mah' Abraham ga' laa' lluu' kyaah' lä' jē' he' llu' he' ga' jmeey', le' ba' ma' jmääy' hñiyy' jøøh' cha' nē' Dio, pero sa' la' lä' ja'. ³ Nuu' da' hnäh' ha' lä' jäh'

jee' na-sii' juu' kih' Dio: "Ga-jmee' Abraham dsoo' dsë' kih' Dio, he-ja- ga-jmee' Dio kwaat' laay' jaa' hi- lluu'."

⁴ Pero jaa' hi- jmee' ta', sa' la' kwaat' he- la' hyoyh' jneey'. Kih' he- ää' dsa' kiyh', he-ja- ba' ja' tējyh' jneey'. ⁵ Hi' jaa' hi- sa' ma' jmee' ta' lluu', cher'mah' ga' jmeey' dsoo' dsëy' kih' hi- jmää' lluu' dsa' hi- ää' dsoo', Dio jmee' kwaat' lluyy', kih' he- ma' dsoo' dsëy'. ⁶ Ja' ba' lä' ja' ga' hlëeh' David ha' lä' koo' llu' la' kih' dsa', cher'mah' Dio jäh' laay' lluu' ma' ke' sa' cha' ta' llu' he- ma' jmeey'. ⁷ Ga' jäh' yh':

Llu' la' kih' dsa' hi- ma' che' dso' kye- kih', hi' sa' la' kwaat' he- hliih' he- ma' jmeey'.

⁸ Llu' la' kih' dsa' hñuh' cher'mah' sa' jmee' Dio kwaat' dso' kye' kiyh'.

⁹ He- llu' la' çche' ma' la' he' kih' hi- ga' wih' jmi-ngo' kih' ba' o' che' sa' la' kih' hi' sa' ga' wëh' kih' ka' läh'? Nuuh' da' ha' lä' la', na' he' ma' jäh' jne', ga' jmee' Dio kwaat' lluu' Abraham kih' he' ga' lä' dsoo' dsëy'. ¹⁰ Çha- lä' ma' laa' Abraham lä' ma' ga' jmee' Dio kwaat' lluyy'? Çche' ma' na' wih' jmi-ngo' kiyh' o' sa' ma' na' wih'? Sa' ma' na' wih' jmi-ngo' kiyh' jii' ja'. ¹¹ Ga' heeh' ba' Abraham he' ga' wih' jmi-ngo' kiyh', mada' kih' Dio. He' ja' la' lä' koo' he' taay' ñe' mah' lii' lluyy' kyaah' he' ma' dsoo' dsëy' kih' Dio. Pero ma' dsoo' ba' dsöy' jää' ja' ga' uuh' jmi-ngo' kiyh'. Hi' lä' ja' ga' laay' jmi- lä' jëe' dsa' hi- ma' dsoo' dsë' kih' Dio ma' ke' sa' na' wih' jmi-ngo' kiyh'. Lä' ja- jmee' Dio kwaat' lluyy' ka' läh' lä' jëe' dsa- he', kyaah' he' ma' dsoo' dsëy'. ¹² Hi' laay' jmi- hi' ga' wih' jmi-ngo' kih' ka' läh', pero ja' ma' la' kih' he' ga' wih' kih' ja', kih' he- ma' dsoo' dsëy' lä' koo' ga' jmee' dsoo' dsë' tää' jnän' Abraham, jää' ja' ga' uuh' jmi-ngo' kiyh'.

Dsa-lä-te' he- ga' bääh- Dio hñii', kyaah' he' ma' dsoo' dsë' jne'

¹³ Ja' ta' la' kih' he' ma' hoo' Abraham ley kih' Moisé, la' kwaat' hyoyh' kyaah' joo' siyh' lä' ga' dsa' jmi-gyuu'. Dio ga' bääh- hñii' kwëeyh' Abraham, kih' he' ga' laay' lluu', lä' llu' he' ga' lä' dsoo' dsëy' ba'. ¹⁴ Wa'ra' jäh' kih' hi- hoo' ley hyoyh' heey' ja' ba' he- hyoh' dsa- kya' Abraham, mo' so' jmää' ta' he' ma' dsoo' dsë' dsa' hi' jä' ta' koo' he' ga' bääh- Dio hñii' kyaah' Abraham, cher'mah' lä' ja' la'. ¹⁵ Kih' he- cha' ley, he-ja' gwa' ya' jëe' dsë' Dio kyaah' jne' hi' sa' mi' te' ley. Pero jee' sa' cha' ley, sa' cha' hi- dsa- hlääh' kih'.

¹⁶ He' ga' bääh- Dio hñii' kyaah' Abraham, la' kyaah' he' ma' dsoo' dsëy' mah' hyoyh' he' la' hyoyh' ba'. Lä' jwë' ja' jä' koo' hweh' hmooh' he' ga' jmee' Dio kyaah', lä' ma' ga' jäh' jmeey' llu' kih'

lä' jëe' sa' ju- kiyh'. Hi' ja' ma' la' kih' hi- hoo' ley ga' jäh' lä' ja'. La' kih' lä' jëe' hi- ma' dsoo' dsë' ba' ja', lä' koo' ga' lä' dsoo' dsë' hñii' Abraham hi' laa' tää' kih' lä' jëe' jne'. ¹⁷ Lä' la' na' sii' kiyh': "Ga' llaan' hne' mah' legh' tää' kya' jwëe' dsa'", ga' jäh' Dio. He' ja' laay' tää' jnän' cha' në' Dio. Jëeh', ga' jmeey' dsoo' dsëy' kih' Dio hi' mi' jiih' hi- ma' na' juu', he' ba' Dio hi- hlëeh' kih' he- sa' ga' ma' cha', lä' koo' he' ma' cha' ba'.

¹⁸ He' mo' so' kye' dsa' o' jöh' dsë- le', pero Abraham ga' ka' ba' o' jöh' dsë', ga' lä' dsoo' dsëy' he' ga' jäh' Dio, he' ja- ga' laay' tää' kih' jwëe' dsa' lä' koo' ga' jäh' Dio siyh': "Lä' la' lä' jwëe' dsa' kyaah'."

¹⁹ Lä' koo' ma' ga' lä' dsoo' dsëy', sa' ga' hwaay'. Sa' ga' kay' ni' miih' huudse' kih' he' ma' gyuyh'. Mo' so' chaay' cha' miih' jmi- lä' koo' ma' laay'. Jii' ja', miih' ga' sa' ma' hääy' hña' loo' jii' ñe'. Hi' sa' ga' kay' cha' miih' huudse' kih' Sara dsa' mē' kyaah', hi' sa' ma' le' ma' kaa' gyuu'. ²⁰ Ni' sa' ga' jeh' dsëy', sa' ja' huudse' kiyh' ma' jäh' sa' le'. Ma' ra' he- jmee' ba' Dio he' jäh' jmeey', ma' laay'. Cha' ga' miih' ga' lä' dsoo' dsëy' hi' ga' kway' tihmaah' kih' Dio. ²¹ Ma' ra' he' ga' jmee' bih' dsoo' dsëy' he' lä' këh' Dio jmi' jmee' he' ga' bääh' hñiiy'. ²² He' ga' lä' dsoo' dsë' Abraham lä' ja', ga' jmee' Dio kwaat' laay' lluu'.

²³ Sa' hlëeh' ma' la' kih' Abraham jee' na' sii' juu' kih' Dio, he' jäh': "Ga' laay' kwaat'". ²⁴ Lä' kye' jne' laa' jne' kwaat', kih' he' ma' dsoo' dsë' jne' kih' Dio, hi' ga' mi' jiih' Jesús Dsa' jöh' jnän' jee' kih' hi- na' juu'. ²⁵ Dio ga' ngëey' Jesús mah' ga' juuy' kih' lä' jë' he' na' bääh' jne' hi' ga' mi' jiiyh' ka' läh' mah' le' jne' lluu' cha' në' Dio.

5

Na' ma' hii' ti' jnän' kyaah' Dio

¹ He' ma' laa' jne' lluu' kyaah' he' ma' dsoo' dsë' jne', he' ja' hii' ti' jnän' kyaah' Dio ta' la' kih' Jesucristo Dsa' jöh' jnän'. ² Hi' lä' ja' ta' la' kiyh', ma' cha' ba' jwë' jnän' dsa' toohn' cha' në' Dio. He' la' ma' hñah' ba' jne' he' la', kih' he' ma' dsoo' dsë' jne'. Peer' jëe' dsë' jne' he' cha' o' jöh' dsë' jnän' he' tēj' jne' ya' jwi' kih' Dio. ³ Hi' ja' ma' la' kih' he' ja'. Lä' kye' he' jëe' jne' wii' jmee' jëe' dsë' jne'. Jëeh', ñe' ba' jne', he' jëe' jne' wii' ja', jmee' kwëeh' dsë' jne' cha' ga' miih'. ⁴ Hi' he' kwëeh' dsë' jne', jmee' be' dsë' jne'. Hi' kih' he' be' dsë' jne' he' ja' cha' ga' miih' o' jöh' dsë' cha' jnän'. ⁵ Heh' o' jöh' dsë' he' ma' cha' jnän', ja' he- mi' gaan' hñaan' ja'. Jëeh', Dio hnää' jne' cha' miih' ta' la' kih' jmi- lle' Na' jngii' he- ga' tooyh' neh' tuh' dsë' jne'.

⁶ Lã'koõ' ma' laa' jne' jãä', sa' ma' cha' be' jnãn'. Pero ma' ga'të' hor', Cristo ga'juu' jnã' jne' hi' ää' dsoo'. ⁷ Ju'dsoo', he' lü' ba' jnãä' jaa' hi' juu' lla' jaa' hi' lluu'. Pero cher'mah' chaä' jaa' hi' llu' dsë', go' jnãä' jaa' hi' tuu' dsë' juu' lla' hi' he'. ⁸ Pero Dio ga'mi'jnãä' ha' lã'koõ' jiih' hnãäy' jne', jëéh', ma' ke' cha' miih' ma' hlëéh' jne', ga'kwaay' Cristo ga'juu' kwaan' jnãn'. ⁹ Na' he' ma' lluu' jne' kyaah' jma' kih' Cristo, ha' ga' sa' lääy' jne' kih' he' wi' he' na' ga' chee' Dio. ¹⁰ Lã'koh' sa' ma' jwah' jne' kyaah' Dio, ga' jiih' juu' jnãn' kyaayh', lã' llu' he' ga' juu' joo'y'. Hi' na' he' ma' jiih' juu' jnãn' kyaayh', ha' ga' sa' lääy' jne' lã' llu' he' na' jiih' joo'y'. ¹¹ Hi' ja' ma' la' koõ' lääy' jne', jmeey' jëë' dsë' jne' tää' ta' la' kih' Jesucristo Dsa' jøøh' jnãn' hi' ga' jëéh' juu' jnãn' kyaah' Dio.

Adán kyaah' Cristo

¹² Ja' ba' lã'koõ' ga' he' dso'kye' jmi' gyuu' la' kyaah' jaa' dsa' ba' hi' kyaah' dso'kye' ja' ga' juuy', lã' ja' ga' lã' jëë' ba' dsa' dsa' juu', kih' ga' lã' jëë' ba' ga' jmee' dso'kye'. ¹³ Sa' ga' ma' cha' ley kih' Moisé, ma' cha' ba' dso'kye' jmi' gyuu' la'. Pero sa' la' kwaan' dso'kye' ja', jãä' sa' ga' ma' cha' ley. ¹⁴ Pero ma' ra' he' ga' juu' ba' dsa', ga' løø' jmi' kih' Adán, lã' ga' t'e' kih' Moisé. Ga' lã' jëë' ba' dsa' dsa' juu', ma' ke' na' sã' ba' la' dso'kye' he' ga' jmeey' kyaah' he' ga' jmee' Adán. Adán he' ma' laa' lã'koõ' laa' jaa' hi' ga' hi' juu' kih' ja' jmi' gyuu' la'.

¹⁵ Pero kah' ba' la' he' la' kwa' Dio jnãn' lã'koh' ga' he' hliih' he' ga' jmee' Adán. Kyaah' dso'kye' he' ga' jmee' Adán, ga' hee' jwëë' dsa'. Pero cha' ga' miih' ga' lã' cha' he' llu' kih' jwëë' dsa' kyaah' he' llu' dsë' Dio he' la' kway' ba' ta' la' kih' he' llu' dsë' jaa' dsa'. Hi' he' he' Jesucristo. ¹⁶ Hi' sa' jëéh' kwee' he' hliih' he' ga' jmee' Adán kyaah' he' la' kwa' Dio. Jëéh', ja' jwiz' kwaan' kih' koõ' ba' dso'kye' he' ga' jmee' dsa' he', hi' kih' he' ja' ga' toh' dso'jwü' né' jnãn'. Pero kwaan' kih' he' jmee' dsa' cha' miih' dso'kye', he' ja' ba' ja' ja' he' la' kwa' Dio mah' lã' ja' leë' lluu' dsa'. ¹⁷ Kyaah' dso'kye' he' ga' jmee' jaa' dsa' nuuh', ga' lih' ga' hee' lã' jëë' dsa'. Pero lã' jëë' dsa' hi' heeh' he' la' kwa' Dio mah' leey' lluu', ha' ga' sa' le' dsa' taayh' llu', kih' he' na' jiiyh' cha' né' Dio ta' la' kih' jaa' dsa' hi' chee' Jesucristo.

¹⁸ Kyaah' dso'kye' he' ga' jmee' jaa' dsa', ja' dso'jwü' né' kih' lã' jëë'. Ja' ba' lã' ja', ta' la' kih' jaa' dsa' hi' ga' jmee' llu', ja' he' leë' lluu' lã' jëë' dsa' mah' na' jiiyh' cha' né' Dio. ¹⁹ Kih' he' ga' lã' chaah' jaa' dsa' nuuh', jwëë' dsa' ga' leë' hlëéh'. Ja' ba' lã' ja' ka' lãh' kih' he' ga' lã' nuuh' jaa' dsa', jwëë' dsa' leë' lluu'.

²⁰ Ga'nøø' ley kih' Moisé mah' lã' cha' cha' ga' miih' dso'kye'. Hi' ma' ga' lã' cha' cha' miih' dso'kye', cha' ga' miih' ga' lã' llu' dsë' Dio kyaah' jne'. ²¹ Hi' ja' ba' lã' koõ' ga' lih' dso'kye' ga' jngiih' jnãn', ja' ba' lã' ja' ga' lih' Dio ga' jmaä' jne' lluu' ta' la' kih' he' llu' dsëy', mah' jmee' chaä' jne' ga' lã' jëë' joh' jmi' cha' ta' la' kih' Jesucristo Dsa' jøøh' jnãn'.

6

Ma' ga' saa' jne' jmi', lã'koõ' he' ga' juu' jne' kyaah' Cristo

¹ Ha' lã' jãh' jne' ja', che' wa' jmee' ba' jne' he' hliih' mah' lã' llu' dsë' Dio cha' ga' miih' kyaah' jne'? ² Ni' miih' sa' la' lã' ja'. Ma' na' juu' jne' kih' he' hliih', ha' lã' ja' dsa' tooh' ga' jne' jmeen' he' hliih'. ³ Che' sa' ñeh' hnãh' he' ma' laa' jne' koõ' kyaah' Cristo, he' ja' ba' ja' heh' ga' saa' jne' jmi' kwaan' kiyh'? He' ja' la' kwaan' he' ga' juu' jne' ko' jøh' kyaayh'. ⁴ Lã' ma' ga' saa' jne' jmi', lã' koõ' he' ga' juu' jne' hi' ga' haa' jne' ko' jøh' kyaah' Cristo. Hi' lã' ma' ga' lã' jiih' Cristo jee' kih' hi' na' juu' kyaah' be' kih' Dio, ja' ba' lã' ja' ga' lã' chaä' jne' lã' hmëë' mah' dsa' tooh' kyaayh'.

⁵ Cher'mah' la' kwaan' kyaah' jnih' ko' jøh' lã' koõ' ma' ga' juuy', ja' ba' lã' ja' lã' jiih' jne' kyaayh' lã' koõ' ga' lã' jiih' hñiiy'. ⁶ Ma' ñe' ba' jne' lã' koõ' ma' laa' jne' jãä', la' lã' koõ' he' ga' taä' jne' kyaayh' dsoh' hma' cru' mah' ga' lääy' jne' kih' jmi' ngo' he' ma' jøø' jnãn' jwë' hliih'. Heh' lã' ja' mo' so' cha' he' kih' jmee' ga' jne' he' hliih'. ⁷ Jëéh' jaa' hi' ma' na' juu', ma' na' laay' kih' dso'kye'. ⁸ Hi' cher'mah' ga' juu' jne' kyaah' Cristo, lã' ja' ma' dsoo' dsë' jne' ma' chaä' jne' ka' lãh' kyaayh'. ⁹ Jëéh' ma' ñe' jne' he' ga' lã' jiih' Cristo jee' kih' hi' na' juu', he' ja' mo' so' cha' he' kih' juuy' ka' lãh'. Hee' ga' na' he' jmee' juuy'. ¹⁰ Jëéh', lã' ma' ga' juuy', ga' juuy' kih' dso'kye' koõ' hã' ja' ba'. Ni' miih' sa' jmee' dso'kye' hñ' kiyh'. Heh' he' na' jiiyh', na' jiiyh' kih' Dio ba'. ¹¹ Ja' ba' lã' ja' hnãh', jmee' hnãh' kwaan' he' ma' na' juuh' hnãh' kih' dso'kye', hi' na' jiih' hnãh' kih' Dio ta' la' kih' Cristo Jesús Dsa' jøøh' jnãn'.

¹² Mo'to' kwa' hnãh' jwë' lla' dsëë' he' hliih' né' jmi' ngo' kyah' hnãh'. Mo'to' jmeeh' hnãh' he' he' ga' ngii' jmi' ngo' kyah' hnãh'. ¹³ Ta' kwa' jwë' jmee' goo' tiih' hnãh' he' hliih'. Ngëë' hnãh' hñaa' kih' Dio, lã' koõ' he' ma' lã' jiih' hnãh' jee' kih' hi' ma' na' juu'. Hi' ngëë' hnãh' na' hñaa' jmi' ngo' kyah' hnãh' kih' Dio mah' jmee' he' llu' jmah' ba'. ¹⁴ Lã' jwë' ja' mo' so' lla' dsëë' he' hliih' kyah' hnãh', jëéh' mo' so' na' jnãä' hnãh' kih' ley, na' he' ma' tääh' hnãh' kyaah' he' llu' he' la' kwa' Dio.

Jne' hi' mi-te' kih' he' llu'

¹⁵ Ha' lä' ja', na' he' ma' tøøh' jne' kyaah' he' la' kwa' Dio hi' mo' so' na' jnää' jne' kih' ley, ¿che' jmee' ga' jne' he' hliih'? Ni' miih' sa' la' lä' ja'. ¹⁶ ¿Che' sa' ñeh' hnäh' ha' lä' ja'? Cher' mah' ga' hnëeh' hnäh' hñaah' jmeeh' ta' kih' dsa', he' ma' na' hñuuh' hnäh' mi' teh' hnäh' kiyh' ba' ja'. Lä' ja' cher' mah' jmeeh' ga' hnäh' he' hliih', lä' ma' tääh' ja' ba' hnäh' kyaah' he' hliih' he' jmee' juu' hnäh'. Pero cher' mah' tääh' hnäh' nuuh' hnäh' kih' Dio, leeh' hnäh' lluu'. ¹⁷ Ti'hmaah' Dio, ma' ke' ma' na' hñuuh' hnäh' kyaah' dso' kye', pero na' ma' heeh' hnäh' lä' kaa' tuh' hoh' hnäh' lä' jë' ju' dsoo' he' ma' nuuh' hnäh'. ¹⁸ Ma' na' laah' hnäh' kih' dso' kye', hi' na' ma' ngëeh' hnäh' hñaah' jmeeh' hnäh' he' llu' jmah' ba'. ¹⁹ Ma' hlëeh' hnäh' juu' kih' hi' na' hnëe' jmee' ta' hi' kih' dsa' juu' mah' lä' ngëe' hnäh' kwee'. Jää' ga' ngëeh' hnäh' hñaah' kih' dso' kye', ga' jmeeh' hnäh' he' kih' he' hliih' cha' ga' miih'. Pero na' ta' cha' né' ngëe' hnäh' hñaah' kih' Dio mah' leeh' hnäh' hi' jmee' he' llu' jmah' ba' hi' lä' ja' leeh' hnäh' na' jngëe' cha' ga' miih'.

²⁰ Lä' koo' ma' na' hñuuh' hnäh' kyaah' dso' kye', sa' ma' laah' hnäh' kwaat' kyaah' he' llu'. ²¹ ¿Hee' na' ga' lëh' hnäh' kyaah' he' hliih' he' ga' jmeeh' hnäh'? Hi' na' kwa' o' hih' kyah' hnäh'. He' jngiih' jnän' ba' ja'. ²² Pero na' he' mo' so' na' hñuuh' hnäh' kyaah' dso' kye' ja', ma' laah' hnäh' hi' jmee' ta' he' kih' Dio ba'. He' la' ba' ja' ya' jøø' kyah' hnäh', he' jmee' na' jngëeh' hnäh' lä' jiih' mo' so' juu' hnäh'. ²³ Hi' jmee' dso' kye', juu' bih'. He' ja' na' la' lä' koo' jñee'. Pero he' la' kwa' Dio, he' ja' jmee' chaa' jne' tää' ta' la' kih' Cristo Jesús Dsa' jøøh' jnän'.

7*Ley kih' Moisé mo' so' jmee' hih' jnän'*

¹ Øøhn', hlëeh' hnäh' hi' kyuu' ley, ¿che' sa' ngëeh' hnäh' ha' lä' la' ley? Ley ja' jmee' hih' kih' dsa', ta' koo' jiih' chaay'. ² Lä' koo' la' kih' jaa' dsa' më' hi' na' jee' goo'. Cha' né' ley, ma' na' laay' kyaa' jaa' dsa' nuuh' ba' ta' koo' jiih' chaa' dsa' nuuh' kyaay'. Pero cher' mah' ga' juu' dsa' nuuh' he', mo' so' jmee' hih' ley ja' kiyh'. ³ Lä' ja', cher' mah' ga' kaa' dsa' më' he' jñah' dsa' nuuh' ta' koo' jiih' chaa' dsa' nuuh' kyaay', he' jmeey' dso' kye' ba' ja'. Pero cher' mah' ga' juu' dsa' nuuh' kyaay', mo' so' jmee' hih' ley ja' kiyh'. Ja' ga' na', le' ba' kaa' jñah', sa' cha' hliih' la'.

⁴ Ja' ba' lä' ja' hnäh' øøhn', ma' na' juu' hnäh' cha' né' ley kih' Moisé, kih' he' ga' juu' jmi' ngo' kih' Cristo. Lä' ja' cha' jwë' leeh' hnäh' kyaay' jñah'. Hi' he' he' Cristo hi' ga' lä' jiih' jee' kih' hi' na' juu' mah' jmee' jne'

he' llu' jmah' cha' né' Dio. ⁵ Ta' koo' jiih' ma' ga' nøø' jne' lä' koo' ma' ngii' jmi' ngo' jnän', lä' jë' he' hliih' he' ma' hee' dsë' jne', ga' tëe' be' kyaah' ley, mah' ga' jøø' jnän' jmeen' he' hliih' he' ma' jngiih' jnän'. ⁶ Pero na' ma' na' laa' jne', lä' llu' he' ma' na' juu' jne' cha' né' ley he' ma' jmee' hih' jnän'. Hi' na' tøøh' jne' kyaah' mada' hmëe' lä' koo' hih' jmee' jmi' lle' kih' Dio. Mo' so' jmee' ga' hih' jnän' lä' koo' na' sii' në' ley ma' gyuh'.

Sa' tää' jne' mi-te' jne' ley

⁷ ¿Ha' lä' jäh' jne' ja'? ¿Che' jmee' hliih' ley ja'? Ni' miih' sa' la' lä' ja'. Jnä' sa' ga' lä' kyuuhn' hee' ja' dso' kye' wa' ra' jäh' kih' sa' cha' ley. Hi' ni' sa' ma' lä' kyuuhn' hee' ja' he' hee' dsë' dsa' lä' jë' he' ga' cha' wa' ra' jäh' kih' sa' lle' në' ley nuuh' la': "Ta' wa' hee' hoh' leh' he' ga' cha'." ⁸ Pero dso' kye' ga' tëe' be' cha' ga' miih' ma' ga' nuun' ha' lä' hlëeh' nuuh' ja'. He' ja' ga' lä' jë' go' te' ba' ma' hee' dsën'. Pero wa' ra' jäh' kih' sa' cha' ley, na' hmää' ba' dso' kye' ja'. ⁹ Sa' ga' ma' nuun' ley ma' chaa' ba' jnä' llu' laan'. Pero ma' ga' nuun' nuuh' ja', ga' lä' jnä' dso' kye' hi' ga' lä' ngëen' ma' na' bäähn' he' ma' juun' ba'. ¹⁰ Ja' ga' ga' lä' ngëen', heh' nuuh' he' la' kwaat' jmee' chaa' jne', ga' mi' jnää' he' ma' na' bäähn' he' ma' juun'. ¹¹ Jëeh', dso' kye' ga' tëe' be' kyaah' nuuh' ja', ga' mi' gaay' jnä' hi' ja' ba' he' ja' ga' bääh' jnä' he' ma' juun'.

¹² Ma' ra' he' na' jngii' ba' ley, hi' lä' jë' nuuh' he' lle' në' ley na' jngii', llu' ba' la', sa' cha' la' ni' miih'. ¹³ ¿Che' ja' ba' he' llu' ja', ga' bääh' jnä' juun'? Ni' miih' sa' la' lä' ja'. Dso' kye' ba' ja' he' ga' hee' jnä'. Kyaah' he' llu' ja', ga' mi' jnää' ha' lä' la' dso' kye' he' kyaah' ma' na' bäähn' juun'. He' ja' kyaah' nuuh' ja' ga' lä' jnä' ha' koo' hliih' sa' la' dso' kye' he' kye' jne'.

Sa' tää' jne' han' kih' he' hliih' he' ngii' jmi' ngo' jnän'

¹⁴ Ma' ñe' ba' jne', jmi' lle' ba' la' ley, pero jnä' jmi' ngo' ba' laan', ma' na' hnëe' ba' jnä' he' jmeen' ta' he' kih' dso' kye'. ¹⁵ Sa' ngëen' hee' na' la' kin', sa' jmeen' lä' koo' hnoon' jmeen'. He' sa' tih' dsën', he' ja' ba' jmeen'. ¹⁶ Hi' cher' mah' ga' jmeen' he' sa' hnoon' jmeen', lä' jwë' ja' jmeen' dsoo', llu' ba' ley ja'. ¹⁷ He' ja' jmee' lii', ja' hñiin' he' jmeen' lä' ja', dso' kye' he' kyaah' ba' ja', he' jmee' lä' ja'. ¹⁸ Man' kwee', sa' jnøø' ni' miih' he' llu' ki' jnä'. He' ma' jwahn' lä' na' he' hlëeh' kih' jmi' ngo' kin' ba' ja'. Ma' ke' hnoo' ba' jnä' jmeen' he' llu', pero sa' tään' jmeen'. ¹⁹ Jëeh', sa' jmeen' he' llu' lä' koo' hnoon' jmeen'. He' hliih' he' sa' hnoon' jmeen', he' ja' ba' jmeen'. ²⁰ Hi' cher' mah' jmeen' he' sa' hnoon' jmeen', ja' he' hñiin'

he⁻ jmeen⁻ lä⁻ ja⁻. Dso⁻kye⁻ he⁻ kyaahn⁻ ba⁻ ja⁻ he⁻ jmee⁻ lä⁻ ja⁻.

²¹ Lä⁻ jē⁻ jiih⁻ he⁻ hnoon⁻ jmeen⁻ he⁻ llu⁻, he⁻ hliih⁻ jmah⁻ ba⁻ jøø⁻ kin⁻. Ko⁻ na⁻ la⁻ ba⁻ kin⁻. ²² Neh⁻ tuh⁻ dsēn⁻, tih⁻ ba⁻ dsēn⁻ ley⁻ kih⁻ Dio. ²³ Pero man⁻, cha⁻ ga⁻ jyoh⁻ he⁻ ha⁻ kih⁻ he⁻ tih⁻ dsēn⁻. He⁻ ja⁻ lla⁻ dsēē⁻ kin⁻ mah⁻ jmeen⁻ he⁻ kih⁻ dso⁻kye⁻ he⁻ kyaahn⁻.

²⁴ Peer⁻ jwii⁻ jnā⁻ kih⁻ Dio. *¿Hii⁻ lää⁻ jnā⁻ kih⁻ jmi⁻ngo⁻ he⁻ jmee⁻ juun⁻?* ²⁵ Ti⁻hmaah⁻ kwan⁻ kih⁻ Dio, ma⁻ ra⁻ he⁻ lääy⁻ ba⁻ jnā⁻ ta⁻ la⁻ kih⁻ Jesucristo Dsa⁻ jøøh⁻ jnān⁻. Lä⁻ la⁻ ba⁻ la⁻. Neh⁻ tuh⁻ dsēn⁻ hnoon⁻ jmeen⁻ he⁻ kih⁻ ley⁻ kih⁻ Dio pero jmi⁻ngo⁻ kin⁻, jmee⁻ ga⁻ he⁻ kih⁻ dso⁻kye⁻ ba⁻.

8

Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁻ kwa⁻ be⁻ mah⁻ leh⁻ jne⁻

¹ Na⁻ na⁻, mo⁻ so⁻ na⁻ bāäh⁻ dsa⁻ nāā⁻ cha⁻ je⁻ hi⁻ tääh⁻ kyaah⁻ Cristo Jesús, hi⁻ sa⁻ ga⁻ nāā⁻ lä⁻ ngii⁻ jmi⁻ngo⁻ kih⁻, ga⁻ nāā⁻ bih⁻ lä⁻ koo⁻ jāh⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁻. ² Na⁻ he⁻ ma⁻ kyaahn⁻ Cristo Jesús, Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁻ he⁻ jmee⁻ chaa⁻ jne⁻, ga⁻ läā⁻ jne⁻ he⁻ ma⁻ na⁻ bāäh⁻ jne⁻ kyaah⁻ dso⁻kye⁻ he⁻ ma⁻ jngiih⁻ jnān⁻. ³ Sa⁻ ga⁻ jmāā⁻ ley⁻ kih⁻ Moisé ma⁻ läā⁻ jne⁻, kih⁻ he⁻ sa⁻ cha⁻ be⁻ kih⁻ jmi⁻ngo⁻ jnān⁻. He⁻ ja⁻ ga⁻ chee⁻ Dio joo⁻, ga⁻ kay⁻ jmi⁻ngo⁻ lä⁻ koo⁻ jmi⁻ngo⁻ he⁻ kye⁻ jne⁻ hi⁻ ää⁻ dsoo⁻. Ga⁻ juuy⁻ kih⁻ he⁻ na⁻ bāäh⁻ jne⁻ kyaah⁻ dso⁻kye⁻. Lä⁻ jwē⁻ ja⁻ ga⁻ chee⁻ Dio dso⁻kye⁻ ja⁻ kyaah⁻ dso⁻jwii⁻ he⁻ ma⁻ kye⁻ jne⁻ nē⁻ jmi⁻ngo⁻ jnān⁻. ⁴ Mah⁻ lä⁻ ja⁻ lä⁻ täā⁻ jne⁻ jmeen⁻ he⁻ llu⁻ jmah⁻ lä⁻ hnøø⁻ kih⁻ ley⁻, cher⁻ mah⁻ sa⁻ jmee⁻ ga⁻ jne⁻ he⁻ lä⁻ koo⁻ ngii⁻ jmi⁻ngo⁻ jnān⁻. Hnøø⁻ jmee⁻ jne⁻ he⁻ lä⁻ koo⁻ jāh⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁻ ba⁻.

⁵ Dsa⁻ hi⁻ ga⁻ nāā⁻ lä⁻ koo⁻ ngii⁻ jmi⁻ngo⁻ kih⁻, kye⁻ huu⁻ dsē⁻ kih⁻ jmi⁻ngo⁻. Pero hi⁻ ga⁻ nāā⁻ lä⁻ koo⁻ jøø⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁻, kye⁻ huu⁻ dsē⁻ kih⁻ Dio ba⁻. ⁶ Cher⁻ mah⁻ jmee⁻ jne⁻ he⁻ kih⁻ he⁻ ngii⁻ jmi⁻ngo⁻ jnān⁻, he⁻ ja⁻ jmee⁻ juu⁻ jne⁻. Pero cher⁻ mah⁻ jmee⁻ jne⁻ he⁻ kih⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁻, he⁻ ja⁻ ba⁻ jmee⁻ chaa⁻ jne⁻ hi⁻ jmee⁻ hii⁻ ti⁻ jnān⁻. ⁷ Lä⁻ koo⁻ la⁻ kih⁻ jmi⁻ngo⁻ jnān⁻ sa⁻ jwah⁻ kyaah⁻ Dio. Sa⁻ jmee⁻ he⁻ lä⁻ koo⁻ jāh⁻ ley⁻ kih⁻ Dio hi⁻ ni⁻ lä⁻ ja⁻ sa⁻ täā⁻ høøy⁻ wa⁻ ra⁻ jāh⁻ kih⁻ jmeey⁻ he⁻. ⁸ Hi⁻ ga⁻ nāā⁻ lä⁻ koo⁻ ngii⁻ jmi⁻ngo⁻ kih⁻, sa⁻ täāy⁻ jmeey⁻ he⁻ tih⁻ dsē⁻ Dio.

⁹ Pero hnäh⁻, mo⁻ so⁻ tääh⁻ hnäh⁻ lä⁻ hnøø⁻ jmi⁻ngo⁻. Cher⁻ mah⁻ ju⁻ dsoo⁻ kye⁻ h⁻ hnäh⁻ Jmi⁻lle⁻ kih⁻ Dio, tääh⁻ hnäh⁻ lä⁻ hnøø⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁻ ba⁻. Hi⁻ cher⁻ mah⁻ chaa⁻ hi⁻ sa⁻ kye⁻ Jmi⁻lle⁻ kih⁻ Cristo, sa⁻ laay⁻ kyaā⁻ Cristo. ¹⁰ Pero cher⁻ mah⁻ kyaah⁻ hnäh⁻ Cristo, lä⁻ koo⁻ he⁻ ga⁻ juu⁻ jmi⁻ngo⁻ kyah⁻ hnäh⁻ kwaat⁻ kih⁻ dso⁻kye⁻, hi⁻ jmi⁻lle⁻ kyah⁻ hnäh⁻ na⁻ jiih⁻ lä⁻ llu⁻ he⁻ ma⁻ laah⁻ hnäh⁻ lluu⁻. ¹¹ Cher⁻ mah⁻ kye⁻ h⁻ hnäh⁻ Jmi⁻lle⁻ kih⁻ hi⁻ ga⁻ chaa⁻ Jesús jee⁻ kih⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻ juu⁻,

he⁻ ba⁻ hi⁻ ga⁻ mi⁻ jiih⁻ Cristo, mi⁻ jiiyh⁻ jmi⁻ngo⁻ kyah⁻ hnäh⁻ he⁻ dsa⁻ juu⁻, ta⁻ la⁻ kyaah⁻ be⁻ kih⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁻ he⁻ kye⁻ h⁻ hnäh⁻.

¹² He⁻ ja⁻ jwēēhn⁻ hnäh⁻ øøhn⁻, koo⁻ ba⁻ la⁻ he⁻ äā⁻ jmi⁻ jmeen⁻ pero ja⁻ he⁻ dsa⁻ toohn⁻ lä⁻ koo⁻ hnøø⁻ jmi⁻ngo⁻ jnān⁻. ¹³ Cher⁻ mah⁻ tääh⁻ hnäh⁻ lä⁻ hnøø⁻ jmi⁻ngo⁻ kyah⁻ hnäh⁻, juuh⁻ hnäh⁻. Pero cher⁻ mah⁻ kyaah⁻ be⁻ kih⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁻ ga⁻ lä⁻ øøh⁻ hnäh⁻ kih⁻ he⁻ ngii⁻ tuh⁻ hoh⁻ hnäh⁻, chaa⁻ ba⁻ hnäh⁻ täā⁻. ¹⁴ Lä⁻ jēē⁻ hi⁻ jøø⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁻ kih⁻, hi⁻ he⁻ ba⁻ laa⁻ ma⁻ ra⁻ joo⁻ Dio. ¹⁵ Sa⁻ ga⁻ hñah⁻ jne⁻ koo⁻ jmi⁻lle⁻ he⁻ hnēē⁻ jne⁻ mah⁻ dsa⁻ tooh⁻ jne⁻ gah⁻ jne⁻ lä⁻ koo⁻ ma⁻ tøøh⁻ jne⁻ jää⁻. Ga⁻ hñah⁻ jne⁻ Jmi⁻lle⁻ kih⁻ Dio hi⁻ ga⁻ jmāā⁻ jne⁻ ma⁻ ra⁻ jooy⁻. He⁻ ja⁻ chiih⁻ jnih⁻: “Abba”, he⁻ hnøø⁻ jāh⁻ Täā⁻ kyaan⁻. ¹⁶ Ja⁻ ba⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁻ jmee⁻ ju⁻ dsoo⁻ siiyh⁻ jmi⁻lle⁻ jnān⁻, ma⁻ ra⁻ he⁻ laa⁻ jne⁻ joo⁻ Dio. ¹⁷ Hi⁻ he⁻ ma⁻ laa⁻ jne⁻ jooy⁻, ma⁻ laa⁻ jne⁻ kwaat⁻ hñah⁻ jne⁻ he⁻ kwēēh⁻ Dio joo⁻. Lä⁻ ja⁻ ko⁻ joh⁻ kyaah⁻ Cristo hñah⁻ jne⁻ heēn⁻ he⁻ ga⁻ bāäh⁻ Dio hñii⁻, cher⁻ mah⁻ heeh⁻ jne⁻ jēēn⁻ wi⁻ ko⁻ joh⁻ kyaayh⁻. Ja⁻ ga⁻ na⁻, le⁻ dsa⁻ toohn⁻ ko⁻ joh⁻ kyaayh⁻ ja⁻ jwii⁻ kiyh⁻.

Lloo⁻ koo⁻ jmi⁻ tēēh⁻ jne⁻ ya⁻ jwii⁻ kih⁻ Dio

¹⁸ Jnā⁻ laan⁻, he⁻ lli⁻ wi⁻ he⁻ jēē⁻ jne⁻ na⁻, ni⁻ mi⁻h⁻ sa⁻ jēēh⁻ lä⁻ koo⁻ le⁻ jnān⁻ ya⁻ jwii⁻ kih⁻ Dio he⁻ na⁻ ga⁻ lä⁻ jnā⁻. ¹⁹ Ga⁻ lä⁻ jē⁻ he⁻ ga⁻ jmee⁻ Dio cha⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻, hnøø⁻ wa⁻ ra⁻ jāh⁻ kih⁻ na⁻ ga⁻ juh⁻ ba⁻ ma⁻ tē⁻ jmi⁻ mi⁻ jnāā⁻ Dio lä⁻ jēē⁻ hi⁻ laa⁻ jooy⁻. ²⁰ Jēēh⁻, lä⁻ jē⁻ he⁻ ga⁻ jmee⁻ Dio cha⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻ mo⁻ so⁻ jnā⁻ lä⁻ koo⁻ ma⁻ jnā⁻ lä⁻ ma⁻ ga⁻ jmee⁻ Dio. Pero ja⁻ he⁻ hyoh⁻ dsē⁻ ja⁻, he⁻ ga⁻ jlä⁻ ta⁻ hwa⁻. Lä⁻ ja⁻ ga⁻ lä⁻ hnøø⁻ hñii⁻ hi⁻ ga⁻ jmee⁻ ba⁻. Pero ma⁻ ra⁻ he⁻ cha⁻ ba⁻ o⁻ joh⁻ dsē⁻ kih⁻. ²¹ Jēēh⁻, ma⁻ ra⁻ he⁻ läā⁻ ba⁻ lä⁻ jē⁻ he⁻ ga⁻ jmee⁻ Dio, sa⁻ kway⁻ jwē⁻ hee⁻ ta⁻ la⁻ hee⁻ lä⁻ ja⁻ ba⁻. Ma⁻ ja⁻ le⁻ cha⁻ mi⁻h⁻ llu⁻ kiyh⁻ wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee⁻ läāy⁻ ko⁻ joh⁻ kyaah⁻ lä⁻ jēē⁻ hi⁻ laa⁻ joo⁻ Dio. ²² Ma⁻ ñe⁻ ba⁻ jne⁻, lä⁻ jē⁻ he⁻ ga⁻ jmee⁻ Dio ki⁻ hoooh⁻ lä⁻ jiih⁻ na⁻ kih⁻ lli⁻ wi⁻ he⁻ jēēy⁻, ku⁻ jii⁻ kih⁻ lä⁻ koo⁻ jaa⁻ dsa⁻ mē⁻ jee⁻ dsa⁻ lä⁻ chaa⁻ gyuu⁻ kyaay⁻. ²³ Hi⁻ ja⁻ ma⁻ la⁻ he⁻ ja⁻ ki⁻ hoooh⁻, ja⁻ ba⁻ lä⁻ ja⁻ jne⁻ ka⁻ läh⁻. Jēēh⁻, ma⁻ hñah⁻ jne⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁻ he⁻ la⁻ to⁻ nē⁻ kih⁻ jee⁻ lä⁻ jē⁻ he⁻ na⁻ ga⁻ hñah⁻ jne⁻. He⁻ ja⁻ ku⁻ jii⁻ tuh⁻ dsē⁻ jne⁻, jøøn⁻ kih⁻ Dio he⁻ mi⁻ jnāāy⁻ jne⁻ he⁻ laan⁻ ma⁻ ra⁻ jooy⁻. Ja⁻ ga⁻ na⁻ hñā⁻ jmi⁻ngo⁻ he⁻ kye⁻ jne⁻ la⁻. ²⁴ Ga⁻ läāy⁻ jne⁻, he⁻ ja⁻ ma⁻ cha⁻ ba⁻ o⁻ joh⁻ dsē⁻ jnān⁻ he⁻ läā⁻ ba⁻ jmi⁻ngo⁻ jnān⁻. Pero wa⁻ ra⁻ jāh⁻ kih⁻ ga⁻ tēē⁻ jne⁻ he⁻ la⁻, mo⁻ so⁻ cha⁻ he⁻ kih⁻ he⁻ jøø⁻ ga⁻ jne⁻. Jēēh⁻, he⁻ ma⁻ tēē⁻ jne⁻, *¿he⁻ la⁻ jøø⁻ ga⁻ jne⁻ tēēn⁻?* ²⁵ Pero jne⁻, tøøh⁻ ba⁻ jne⁻ jøøn⁻ he⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻ tēē⁻ jne⁻, he⁻ ja⁻ hnøø⁻ jmeen⁻ jøh⁻ dsē⁻ jne⁻.

²⁶ Ja⁻ba⁻ lä⁻ja⁻, Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngü⁻ kway⁻ be⁻ lä⁻ ma⁻ sa⁻ cha⁻ be⁻ jnän⁻. Jëéh⁻, sa⁻ kyuu⁻h⁻ jne⁻ ha⁻ lä⁻ chuun⁻ kyaah⁻ Dio, pero Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngü⁻ cheh⁻ nê⁻ jnän⁻, ki⁻ hooch⁻ ngüy⁻ jnän⁻ kyaah⁻ juu⁻ he⁻ sa⁻ këh⁻ jne⁻ jmi⁻ hlëéh⁻. ²⁷ Dio hi⁻ jëé⁻ kwee⁻ ha⁻ lä⁻ la⁻ neh⁻ tuh⁻ dsë⁻ jne⁻, hi⁻ he⁻ ñe⁻ hee⁻ na⁻ he⁻ ngü⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngü⁻, jëéh⁻ lä⁻ hyoh⁻ dsë⁻ Dio ba⁻ ngüy⁻ jnän⁻ hi⁻ laa⁻ kyaay⁻.

²⁸ Jne⁻ hi⁻ hnää⁻ Dio, ñe⁻ jne⁻, he⁻ llu⁻ jnän⁻ ba⁻ ja⁻ lä⁻ jê⁻ he⁻ dsa⁻ ngëé⁻ jne⁻, jne⁻ hi⁻ na⁻ teeh⁻ kyaa⁻ Dio lä⁻ koo⁻ hu⁻ dsë⁻ kiyh⁻ he⁻ ma⁻ na⁻ la⁻ jää⁻. ²⁹ Jää⁻ ma⁻ kyuu⁻ Dio lä⁻ jëé⁻ dsa⁻ kyaa⁻ hi⁻ lä⁻ ja⁻ ga⁻ jmääy⁻ kwaat⁻ lä⁻ ma⁻ to⁻ nê⁻, mah⁻ leey⁻ lä⁻ koo⁻ laa⁻ joo⁻. Lä⁻ jwë⁻ ja⁻, lee⁻ Cristo to⁻ nê⁻ jee⁻ kih⁻ jwëé⁻ dsa⁻ kyaay⁻. ³⁰ Hi⁻ lä⁻ jëé⁻ hi⁻ ga⁻ jmääy⁻ kwaat⁻ lä⁻ ma⁻ to⁻ nê⁻, ga⁻ tëeyh⁻ hi⁻ he⁻. Hi⁻ lä⁻ jëé⁻ hi⁻ ga⁻ tëeyh⁻, ga⁻ jmääy⁻ lluu⁻. Hi⁻ hi⁻ ga⁻ jmääy⁻ lluu⁻ he⁻, ga⁻ jmääy⁻ kaa⁻h⁻.

³¹ ¿Hee⁻ ga⁻ na⁻ jäh⁻ jne⁻ na⁻? Cher⁻ mah⁻ Dio kyaah⁻ jne⁻, ¿hi⁻ na⁻ hi⁻ la⁻ dsëé⁻ jne⁻? ³² Sa⁻ ga⁻ koo⁻y⁻ dsëy⁻, ma⁻ ra⁻ he⁻ ga⁻ ngëé⁻ bih⁻ joo⁻y⁻ ga⁻ juu⁻ kwaat⁻ jnän⁻. Ha⁻ ga⁻ sa⁻ kweëyh⁻ jne⁻ lä⁻ jê⁻ he⁻ jmee⁻ bi⁻ jnän⁻. ³³ ¿Ha⁻ ta⁻ ja⁻ hi⁻ hnëé⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻ lleeh⁻ kyaa⁻ Dio? Hñii⁻ ba⁻ Dio jmääy⁻ lluu⁻. ³⁴ ¿Ha⁻ ta⁻ ja⁻ hi⁻ taah⁻ jne⁻ cha⁻ je⁻? Cristo ga⁻ juu⁻ jnän⁻ hi⁻ ja⁻ ma⁻ la⁻ koo⁻ ga⁻ juuy⁻ ja⁻, ga⁻ lä⁻ jiiyh⁻ ka⁻ läh⁻. Hi⁻ ja⁻ ma⁻ la⁻ koo⁻ ga⁻ lä⁻ jiiyh⁻, na⁻ gyay⁻ jwoo⁻ ra⁻ lluu⁻ kih⁻ Dio ngüy⁻ jnän⁻. ³⁵ ¿Ha⁻ ta⁻ ja⁻ he⁻ ha⁻ jnän⁻ he⁻ hnää⁻ Cristo jne⁻? ¿Che⁻ kyaah⁻ he⁻ jëé⁻ jne⁻ wi⁻, che⁻ kyaah⁻ he⁻ la⁻ jwëéh⁻ jnän⁻, he⁻ kwa⁻ dsa⁻ jnän⁻, he⁻ sa⁻ cha⁻ he⁻ kih⁻ hñh⁻, he⁻ sa⁻ cha⁻ hmiih⁻ he⁻ kyeh⁻n⁻, he⁻ hi⁻ goo⁻ jnän⁻, o he⁻ juu⁻ jne⁻? ³⁶ Lä⁻ koo⁻ na⁻ si⁻ juu⁻ kih⁻ Dio:

Kih⁻ he⁻ tøøh⁻ jnääh⁻ kyaah⁻ hne⁻, he⁻ ja⁻ lä⁻ jê⁻ jmi⁻ ba⁻ hi⁻ goo⁻ juu⁻ jnääh⁻. Jmee⁻ dsa⁻ kwaat⁻, laa⁻ jnääh⁻ lä⁻ koo⁻ jah⁻ hi⁻ jngëëyh⁻.

³⁷ Kih⁻ jee⁻ lä⁻ jê⁻ he⁻ ja⁻, ma⁻ ra⁻ he⁻ leh⁻ ba⁻ jne⁻ kyaah⁻ be⁻ kih⁻ Cristo hi⁻ hnää⁻ jne⁻. ³⁸ He⁻ ja⁻ jmeen⁻ dsoo⁻, ni⁻ he⁻ juu⁻ jne⁻, ni⁻ he⁻ cha⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻, ni⁻ ängele, ni⁻ hi⁻ laa⁻ ta⁻ juuh⁻, ni⁻ hi⁻ na⁻ høø⁻ ga⁻ be⁻, ni⁻ he⁻ cha⁻ na⁻, ni⁻ he⁻ na⁻ ga⁻ lä⁻ jnä⁻ ta⁻ cha⁻ nê⁻, ³⁹ ni⁻ he⁻ cha⁻ gyuu⁻h⁻, ni⁻ he⁻ cha⁻ neh⁻ hwa⁻, ni⁻ he⁻ ga⁻ jyoh⁻ he⁻ ma⁻ na⁻ la⁻ kih⁻ Dio, sa⁻ tää⁻ jñuu⁻h⁻ lä⁻ koo⁻ te⁻ he⁻ hnää⁻ Dio jne⁻, he⁻ ga⁻ mi⁻ jnäay⁻ jnän⁻ ta⁻ la⁻ kih⁻ Cristo Jesús Dsa⁻ jøøh⁻ jnän⁻.

9

Ga⁻ jã⁻ ta⁻ koo⁻ dsa⁻ Israel hi⁻ ma⁻ laa⁻ kwaat⁻

¹ Jnä⁻ hi⁻ laa⁻ kyaah⁻ Cristo, ju⁻ dsoo⁻ na⁻ jwëéh⁻ hnäh⁻, sa⁻ ta⁻ juun⁻. Hi⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻ jngü⁻ jmee⁻ ju⁻ dsoo⁻ ko⁻ jøh⁻ kyaah⁻ jnä⁻,

² he⁻ meeh⁻ dsën⁻ cha⁻ miih⁻. Lä⁻ jê⁻ jmi⁻ ba⁻ jii⁻ tuh⁻ dsën⁻. ³ Hnoon⁻ jã⁻ dso⁻ jwi⁻ nê⁻ kin⁻, hnoon⁻ jän⁻ ta⁻ koo⁻ kih⁻ Cristo ha⁻ ga⁻ che⁻ lä⁻ ja⁻ le⁻ llu⁻ kih⁻ øøhn⁻ hi⁻ te⁻ ju⁻ kin⁻ kyaah⁻, ⁴ hi⁻ laa⁻ dsa⁻ Israel. Dio ga⁻ jmääy⁻ lä⁻ koo⁻ joo⁻y⁻, hi⁻ ga⁻ mi⁻ jnäay⁻ jmeé⁻ je⁻ kiyh⁻ hi⁻ ga⁻ jmee⁻ Dio hmooh⁻ kyaay⁻h⁻, ga⁻ tooyh⁻ gooy⁻ ley⁻ kih⁻ Moisé, hi⁻ ga⁻ jmeey⁻ mada⁻ he⁻ jmee⁻ dsa⁻ he⁻ juuh⁻ kiyh⁻, hi⁻ ga⁻ bäayh⁻ hñiiy⁻ ha⁻ lä⁻ jmeey⁻ kyaay⁻h⁻. ⁵ Dsa⁻ Israel he⁻ laay⁻ sa⁻ ju⁻ kih⁻ dsa⁻ ma⁻ kaa⁻h⁻ kyaa⁻ jnääh⁻ hi⁻ ma⁻ chaa⁻ llo⁻ joo⁻. Hi⁻ jee⁻ kyaa⁻ jnääh⁻ ya⁻ hëé⁻ Cristo laay⁻ dsa⁻ jmi⁻ gyuu⁻. Hi⁻ he⁻ laa⁻ Dio, hi⁻ jøøh⁻ ga⁻ kih⁻ jee⁻ lä⁻ jëé⁻. Lä⁻ ja⁻ wa⁻ hñn⁻ kiyh⁻ ga⁻ lä⁻ jê⁻ joh⁻ jmi⁻ cha⁻. Wa⁻ la⁻ lä⁻ ja⁻.

Dio sa⁻ dsëé⁻ dsoo⁻ he⁻ ga⁻ jã⁻ dsa⁻ he⁻ ta⁻ koo⁻

⁶ Ja⁻ he⁻ sa⁻ ga⁻ mi⁻ te⁻ Dio juu⁻ kih⁻ kyaah⁻ dsa⁻ Israel, he⁻ ga⁻ jã⁻ ta⁻ koo⁻. Jëéh⁻ ja⁻ lä⁻ jëé⁻ sa⁻ ju⁻ kiyh⁻ laa⁻ ma⁻ ra⁻ dsa⁻ Israel. ⁷ Ni⁻ ja⁻ lä⁻ jëé⁻ sa⁻ ju⁻ kih⁻ Abraham, laa⁻ ma⁻ ra⁻ joo⁻y⁻. Lä⁻ la⁻ ba⁻ jäh⁻ Dio siih⁻: “Ma⁻ la⁻ sa⁻ ju⁻ kih⁻ Isaac ba⁻ lee⁻ dsa⁻ kyaah⁻.” ⁸ Lä⁻ la⁻ ba⁻ hnøø⁻ jäh⁻ juu⁻ la⁻. Ja⁻ kih⁻ he⁻ ga⁻ lä⁻ chaa⁻ dsa⁻ jee⁻ kih⁻ hi⁻ na⁻ hñaa⁻ chaa⁻, he⁻ ja⁻ laay⁻ joo⁻ Dio. Ma⁻ la⁻ dsa⁻ hi⁻ dsa⁻ lä⁻ chaa⁻ lä⁻ koo⁻ ga⁻ bääh⁻ Dio hñii⁻ kyaah⁻, hi⁻ he⁻ ba⁻ jmääy⁻ kwaat⁻ laa⁻ ma⁻ ra⁻ sa⁻ ju⁻ kiyh⁻. ⁹ He⁻ la⁻ ba⁻ ja⁻ he⁻ ga⁻ bääh⁻ Dio hñii⁻, ga⁻ jã⁻h⁻: “Ja⁻ ba⁻ jii⁻ la⁻ jän⁻ jyoh⁻ ji⁻ ñe⁻, hi⁻ lä⁻ chaa⁻ joo⁻ Sara.”

¹⁰ Ja⁻ ma⁻ la⁻ he⁻ ja⁻ ga⁻ la⁻. Jaa⁻ ba⁻ jmi⁻ lä⁻ uu⁻ joo⁻ Rebeca, hi⁻ ga⁻ lä⁻ chaa⁻. Hi⁻ he⁻ he⁻ dsa⁻ ma⁻ gyuh⁻ jnän⁻ Isaac. ¹¹ Sa⁻ ga⁻ ma⁻ lä⁻ chaa⁻ gyuu⁻ suu⁻ he⁻, hi⁻ ni⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻ jmee⁻ gyuu⁻ suu⁻ he⁻ ni⁻ he⁻ hliih⁻ ni⁻ he⁻ llu⁻. Ma⁻ ja⁻ ba⁻ ga⁻ lleeh⁻ Dio jaa⁻ hi⁻ ga⁻ laa⁻ kyaay⁻, lä⁻ ja⁻ ba⁻ ga⁻ jã⁻ koo⁻ hweh⁻, Dio le⁻ lleeh⁻ hi⁻ na⁻ hi⁻ hnääy⁻. Sa⁻ la⁻ kwaat⁻ hee⁻ na⁻ he⁻ jmee⁻ dsa⁻, Dio ba⁻ he⁻ hi⁻ tëéh⁻ dsa⁻. ¹² Lä⁻ la⁻ ga⁻ jäh⁻ Dio siih⁻ Rebeca: “Hi⁻ mäh⁻ ba⁻ jmee⁻ hih⁻ kih⁻ hi⁻ jøøh⁻.” ¹³ Juu⁻ na⁻ jëeh⁻ kwee⁻ lä⁻ koo⁻ na⁻ si⁻ jee⁻ la⁻: “Jacob ba⁻ ga⁻ lä⁻ hnaan⁻, pero Esau ga⁻ jmääñ⁻ ta⁻ koo⁻.”

¹⁴ ¿Ha⁻ lä⁻ jäh⁻ jne⁻ ja⁻? ¿Che⁻ jmee⁻ Dio hliih⁻ he⁻ jmeey⁻ lä⁻ na⁻? Ni⁻ miih⁻ sa⁻ la⁻ lä⁻ ja⁻. ¹⁵ Jëéh⁻, lä⁻ la⁻ ga⁻ jäh⁻ Dio siih⁻ Moisé: “Lä⁻ ñih⁻ dsën⁻ kih⁻ hi⁻ la⁻ dsën⁻ hi⁻ lä⁻ jøh⁻ dsën⁻ kyaah⁻ hi⁻ la⁻ dsën⁻ ka⁻ läh⁻.” ¹⁶ Sa⁻ la⁻ kwaat⁻ lä⁻ hnøø⁻ dsa⁻, ni⁻ kih⁻ he⁻ jmee⁻ dsa⁻ lä⁻ bi⁻i⁻. Ni⁻ miih⁻ sa⁻ la⁻ lä⁻ ja⁻. Lä⁻ ñih⁻ dsë⁻ Dio kih⁻ dsa⁻ hi⁻ la⁻ dsëy⁻ ba⁻. ¹⁷ Lä⁻ la⁻ na⁻ si⁻ juu⁻ kih⁻ Dio lä⁻ koo⁻ ma⁻ ga⁻ hlëëyh⁻ kyaah⁻ Faraón: “Ma⁻ llaan⁻ hne⁻ jøøh⁻ mah⁻ jëé⁻ dsa⁻ ha⁻ koh⁻ sa⁻ cha⁻ be⁻ kin⁻ he⁻ mi⁻ jnään⁻ nê⁻ kyah⁻, mah⁻ lä⁻ ja⁻ lä⁻ kyuu⁻ dsa⁻ jnä⁻ lä⁻ kaa⁻ jmi⁻ gyuu⁻”, ga⁻ jã⁻h⁻ Dio. ¹⁸ Jee⁻ ja⁻ dsa⁻ lä⁻ jnä⁻, lä⁻ ñih⁻ dsë⁻ Dio kih⁻ hi⁻

10

lla⁺ dsëy⁺ hi⁺ lä⁺ ja⁻ kih⁺ hi⁻ lla⁻ dsëy⁺ jmeey⁺ lä⁻ chaayh⁻ cha⁻ ga⁻ miih⁻.

¹⁹ Cher⁺ mah⁺ hne⁻ jwiih⁺ jnä⁺: “¿He⁻ la⁻ ja⁻ bääh⁻ Dio jne⁺ dsoo⁺? Jëeh⁺, sa⁻ chaä⁻ ni⁻ jaa⁻ hi⁺ lih⁺ ha⁺ kih⁺ Dio kih⁺ he⁻ lla⁻ dsëy⁺ jmeey⁺.” ²⁰ Pero jnä⁺ jëeh⁺ kyah⁺ lä⁻ la⁻: “Hne⁻ dsa⁻ ñuuh⁻, ¿hee⁻ laah⁺ hne⁻ mah⁺ ti⁺ chooh⁺ juu⁺ kyaah⁺ Dio?” Sa⁻ le⁻ hlëeh⁺ mi⁺ ‘hya⁻ siyh⁺ të⁻ hya⁻: “¿He⁻ la⁻ ma⁻ jmääh⁺ jnä⁺ lä⁻ na⁻?” ²¹ Cha⁻ jwë⁺ kih⁺ të⁻ hya⁻ jmeey⁺ lä⁻ lla⁻ dsëy⁺. Kyaah⁺ ja⁻ ba⁻ tu⁺ jii⁺ ja⁻, jmeey⁺ mi⁺ ‘hya⁻ he⁻ la⁻ na⁻ hñaah⁺ hi⁺ jmeey⁺ mi⁺ ‘hya⁻ wa⁻ la⁻ cha⁻ la⁻.

²² Hi⁻ ha⁻ lä⁻ jäh⁺ jne⁺ kih⁺ he⁻ la⁻. Dio hnøoy⁺ mi⁺ jnääy⁺ lä⁻ koo⁻ ya⁻ jëë⁺ dsëy⁺, hi⁻ hnøoy⁺ nuu⁺ dsa⁻ ha⁻ lä⁻ la⁻ be⁻ kiyh⁺, pero sa⁻ jmeey⁺ lä⁻ chah⁺ ja⁻, kwëeh⁺ ba⁻ dsëy⁺ ‘cha⁻ miih⁻ kyaah⁺ hi⁻ lle⁻ kih⁺ dsa⁻ nää⁺ kyaah⁺ dso⁺ jwii⁺. ²³ Hi⁻ lä⁻ ja⁻ ka⁻ läh⁺ hnøoy⁺ jëë⁺ dsa⁻ ha⁻ koh⁺ na⁻ hñaah⁺ sa⁻ la⁻ ya⁻ jwii⁺ kiyh⁺, he⁻ mi⁺ jnääy⁺ kih⁺ hi⁻ lä⁻ ñih⁺ dsëy⁺, he⁻ ba⁻ hi⁻ ga⁻ mi⁺ lluyy⁺ lä⁻ ma⁻ to⁻ në⁻ mah⁺ tëëyh⁺ ya⁻ jwii⁺ kiyh⁺. ²⁴ Lä⁻ ja⁻, lä⁻ kye⁻ jne⁺ ma⁻ tëëyh⁺ na⁻. Hi⁻ ja⁻ ma⁻ la⁻ hi⁻ laä⁺ judiu, ja⁻ ba⁻ lä⁻ ja⁻ ma⁻ tëëyh⁺ hi⁻ sa⁻ laä⁺ judiu. ²⁵ Lä⁻ koo⁻ ga⁻ jäh⁺ Osea:

Kih⁺ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ laä⁺ kyaan⁺, mi⁻ chee⁻ jnih⁺ “Dsa⁻ kyaan⁺”.

Dsa⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁻ hnaan⁺, na⁻ ma⁻ hnaa⁻ jnih⁺.

²⁶ Ja⁻ ba⁻ jee⁻ ga⁻ jäh⁺ ja⁻ “Sa⁻ laah⁺ hnäh⁺ dsa⁻ kyaan⁺”.

ja⁻ ba⁻ jee⁻ ja⁻, lloo⁻ koo⁻ jmi⁺ jäh⁺ “Laah⁺ hnäh⁺ joo⁺ Dio jiih⁺”.

²⁷ Ja⁻ ba⁻ lä⁻ ja⁻ ga⁻ hlëeh⁺ Isaia kih⁺ dsa⁻ Israel: “Ma⁻ ke⁻ jwëë⁺ jwërte sa⁻ ju⁻ kih⁺ Israel lä⁻ koo⁻ mi⁺ si⁺ he⁻ cha⁻ cha⁻ hoo⁺ jmi⁺ ñeeh⁺, pero miih⁻ go⁻ te⁻ ba⁻ hi⁻ lää⁺. ²⁸ Jëeh⁺, ma⁻ ra⁻ he⁻ jmeey⁺ ba⁻ Dio lä⁻ koo⁻ ga⁻ jäh⁺ le⁻ kih⁺ hi⁻ na⁻ bääh⁻ dsoo⁺ lä⁻ kaa⁻ jmi⁺ gyuu⁺. Chah⁺ ba⁻ llay⁺ ta⁻ kyaah⁺ ju⁻ dsoo⁺ jmah⁺.”

²⁹ He⁻ la⁻ na⁻ ga⁻ jäh⁺ Isaia jää⁺:

Wa⁻ ra⁻ jäh⁺ kih⁺ Dio, hi⁻ cha⁻ ga⁻ lä⁻ jëë⁺ be⁻ kih⁺, ga⁻ heey⁺ lä⁻ jëë⁺ jne⁺ dsa⁻ Israel, ma⁻ le⁻ jnän⁺ lä⁻ koo⁻ ga⁻ la⁻ kih⁺ hi⁻ ma⁻ tääh⁺ jwii⁺ Sodoma kyaah⁺ jwii⁺ Gomorra.

³⁰ Juu⁺ la⁻ ma⁻ jäh⁺ lä⁻ la⁻. Dsa⁻ hi⁻ sa⁻ laä⁺ judiu hi⁻ sa⁻ ma⁻ jmeey⁺ he⁻ ma⁻ hnaayh⁺ Dio, ga⁻ hwëëy⁺ lluy⁺ lä⁻ lluy⁺ he⁻ ga⁻ lä⁻ dsoo⁺ dsëy⁺. ³¹ Pero dsa⁻ judiu hi⁻ ma⁻ høø⁻ ley⁻ ha⁻ lä⁻ jee⁻ ma⁻ hwëëy⁺ lluy⁺, sa⁻ ga⁻ liyh⁺ ma⁻ jäh⁺ lluy⁺. ³² ¿He⁻ la⁻ sa⁻ ga⁻ liyh⁺? Kih⁺ he⁻ ma⁻ hnooyh⁺ ha⁻ lä⁻ jee⁻ ma⁻ hwëëy⁺ lluy⁺ kyaah⁺ he⁻ mi⁺ tey⁻ ley. Lla⁻ he⁻ ma⁻ jmeey⁺ dsoo⁺ dsëy⁺ kih⁺ Dio, ga⁻ tëyh⁺ kyaah⁺ ku⁺ he⁻ jmeey⁺ dsa⁻ tëh⁺ dsa⁻. ³³ Lä⁻ koo⁻ na⁻ sii⁻ juu⁺ kih⁺ Dio:

Jee⁻ jwii⁺ Siön la⁻ kyen⁻ ku⁺ he⁻ jmeey⁺ dsa⁻ tëh⁺ dsa⁻, kyen⁻ hloo⁻ he⁻ jmeey⁺ täh⁺ dsa⁻.

Pero hi⁻ jmeey⁺ dsoo⁺ dsë⁺ kiyh⁺, jiih⁺ koh⁺ sa⁻ jäh⁺ kyaah⁺ o⁻ hih⁺.

Ga⁻ jäh⁺ ta⁻ koo⁻ dsa⁻ Israel, kih⁺ he⁻ sa⁻ ga⁻ lä⁻ dsoo⁺ dsëy⁺

¹ Øøhn⁺, ma⁻ ra⁻ ju⁻ dsoo⁺, lä⁻ kaa⁻ tuh⁻ dsën⁺ hnoon⁺ wa⁻ lää⁺ dsa⁻ Israel, lä⁻ ja⁻ ngiin⁺ kiyh⁺ kih⁺ Dio. ² Jnä⁺ jmeey⁺ ju⁻ dsoo⁺ kiyh⁺, ma⁻ ra⁻ he⁻ kwa⁻ bih⁺ be⁻ hnaayh⁺ Dio pero sa⁻ ngëëy⁺ ha⁻ lä⁻ hnøø⁻ Dio. ³ Sa⁻ ngëëy⁺ ha⁻ lä⁻ jmää⁺ Dio lluy⁺ dsa⁻. Hnooyh⁺ ha⁻ lä⁻ jee⁻ hwëëy⁺ lluy⁺ kyaah⁺ lä⁻ jëë⁺ he⁻ jmeey⁺ hñii⁺ bih⁺, he⁻ ja⁻ sa⁻ jmeey⁺ he⁻ ha⁻ lä⁻ jmää⁺ Dio lluy⁺ dsa⁻. ⁴ Kyaah⁺ Cristo ga⁻ lä⁻ te⁻ ley⁻ kih⁺ Moisé mah⁺ hwëë⁺ lluy⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ dsoo⁺ dsë⁺ kiyh⁺.

⁵ Moisé ga⁻ jmeey⁺ juu⁺ ha⁻ lä⁻ jee⁻ hwëë⁺ lluy⁺ dsa⁻ kyaah⁺ ley. Ga⁻ jäh⁺ lä⁻ la⁻: “Cher⁺ mah⁺ hi⁻ ga⁻ mi⁺ te⁻ kih⁺ ley⁻ ja⁻, ja⁻ ba⁻ ley⁻ ja⁻ jmeey⁺ chaay⁺.” ⁶ Pero he⁻ hwëë⁺ dsa⁻ lluy⁺ kyaah⁺ he⁻ ma⁻ dsoo⁺ dsëy⁺, lä⁻ la⁻ ba⁻ ga⁻ jäh⁺ Moisé: “Ta⁻ jmeey⁺ huu⁺ dsë⁻ lä⁻ la⁻: ¿Hi⁻ na⁻ wii⁺ gyuu⁺?” (He⁻ la⁻ hnøø⁻ jäh⁺: hnøoy⁺ he⁻ dsa⁻ kyaay⁺ Cristo.) ⁷ “Ni⁻ ta⁻ jmeey⁺ huu⁺ dsë⁻ lä⁻ la⁻: ¿Hi⁻ na⁻ jñaa⁺ ta⁻ neh⁺ hwa⁺?” (He⁻ la⁻ hnøø⁻ jäh⁺: lä⁻ koh⁺ lä⁻ ma⁻ na⁻ juu⁺ ba⁻ Cristo mah⁺ dsa⁻ chaayh⁺ jee⁻ kih⁺ hi⁻ na⁻ juu⁺.) ⁸ ¿Hee⁻ ga⁻ jäh⁺ Moisé? “Jäh⁺ go⁻ te⁻ ba⁻ cha⁻ juu⁺ la⁻ kyah⁺, ma⁻ hä⁻ ba⁻ hoo⁺ hi⁻ ma⁻ hä⁻ ba⁻ neh⁺ tuh⁺ hoh⁺ ka⁻ läh⁺”, ga⁻ jäh⁺. He⁻ la⁻ ba⁻ ja⁻ juu⁺ he⁻ kwa⁻ jnäh⁺, he⁻ hnøø⁻ jmeey⁺ dsoo⁺ dsë⁻ jne⁺. ⁹ He⁻ ja⁻, cher⁺ mah⁺ hñaah⁺ jwah⁺: “Jesús laä⁺ Dsa⁻ jøøh⁺ kyaan⁺”, hi⁻ cher⁺ mah⁺ jmeey⁺ dsoo⁺ hoh⁺, Dio ga⁻ chaayh⁺ jee⁻ kih⁺ hi⁻ na⁻ juu⁺, ma⁻ laah⁺ ba⁻ hne⁻. ¹⁰ Jëeh⁺, kyaah⁺ he⁻ ma⁻ dsoo⁺ dsë⁻ jne⁺, hwëë⁺ jne⁺ lluy⁺. Hi⁻ kyaah⁺ he⁻ jäh⁺ jne⁺, Jesús he⁻ laä⁺ Dsa⁻ jøøh⁺ kyaan⁺, lä⁻ jwëë⁺ ja⁻ ma⁻ na⁻ laä⁺ ba⁻ jne⁻ ja⁻. ¹¹ Jee⁻ na⁻ sii⁻ juu⁺ kih⁺ Dio, jäh⁺ lä⁻ la⁻: “Ga⁻ lä⁻ jëë⁺ hi⁻ ma⁻ dsoo⁺ dsë⁻ kiyh⁺, jiih⁺ koh⁺ sa⁻ jäh⁺ kyaah⁺ o⁻ hih⁺.” ¹² Kwee⁻ ba⁻ laä⁺ dsa⁻ judiu kyaah⁺ hi⁻ sa⁻ laä⁺ judiu. Jëeh⁺, jaa⁻ ba⁻ Dio kyaay⁺ jee⁻ lä⁻ jëë⁺. Ja⁻ kyaah⁺ hih⁺ mi⁺ jäh⁺ lä⁻ jëë⁺ hi⁻ tääh⁺ ngii⁺ kiyh⁺. ¹³ Lä⁻ la⁻ na⁻ sii⁻ ka⁻ läh⁺: “Lä⁻ jëë⁺ hi⁻ chu⁺ kyaah⁺ Dsa⁻ jøøh⁺ jnän⁺, hi⁻ he⁻ ba⁻ lää⁺.”

¹⁴ ¿Ha⁻ lä⁻ ngii⁺ dsa⁻ kih⁺ Dio cher⁺ mah⁺ sa⁻ ma⁻ dsoo⁺ dsëy⁺ kiyh⁺? ¿Hi⁻ ha⁻ lä⁻ lä⁻ dsoo⁺ dsëy⁺ kiyh⁺, cher⁺ mah⁺ sa⁻ ma⁻ nuuy⁺ juu⁺ kiyh⁺? ¿Ha⁻ lä⁻ nuu⁺ dsa⁻ cher⁺ mah⁺ sa⁻ chaä⁻ hi⁻ kwa⁻ juu⁺? ¹⁵ ¿Ha⁻ lä⁻ kway⁺ juu⁺ cher⁺ mah⁺ sa⁻ chaä⁻ hi⁻ ma⁻ cheey⁺? Lä⁻ koo⁻ jäh⁺ jee⁻ na⁻ sii⁻: “Peer⁺ na⁻ hñaah⁺ la⁻ wa⁻ ra⁻ ja⁻ jaa⁻ hi⁻ ngëë⁻ ju⁻ hmëë⁻ he⁻ jmeey⁺ hi⁻ ti⁺ kih⁺ dsa⁻.”

¹⁶ Pero ja⁻ lä⁻ jëë⁺ israelita ma⁻ heeh⁻ ju⁻ hmëë⁻ la⁻. Nuuh⁻ da⁻ lä⁻ koo⁻ ga⁻ jäh⁺ Isaia: “Hne⁻ Dsa⁻ jøøh⁺ kyaan⁺, ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ sa⁻ ma⁻ heeh⁻ juu⁺ he⁻ ma⁻ kwa⁻ jnäh⁺ la⁻”, ga⁻ siyh⁺ Dio. ¹⁷ He⁻ ja⁻, wa⁻ ra⁻ ga⁻ nuuh⁺ jne⁺

ju'hmëë', jmee+ dsa-lä-dsoo' dsë-jne'. Hi juu' he-nuu' jne' ja', la' juu' kih' Dio ba' ja'.

18 He-ja' ngiin' ka-läh' juu': ¿Che' sa ma-nuu' israelita juu' la- jää'? ¿Ha- lä- sa ma-nuuy'? Lä-koq' jäh' juu' kih' Dio; Lä-kaa' jmi-gyuu' ma'lloo' juu' kiyh', lä-ku' lä-ji' hwa' ma-nuu' dsa- juu' la'.

19 Jwahn- ka-läh': ¿Che' sa ga-lä-ngëë' dsa-Israel? Nuu' da' hnäh'. To-në' Moisé ga-ngëë' juu' kih' dsa- he' lä-koq- ga-jäh' Dio siyh':

Jmeen- lä-lleeh' hnäh' kyaah' dsa- hi- sa- laa' kwaat',

llan- hni' kyah' hnäh' kyaah' dsa- hi- sa- ngëë' ni' miih'.

20 Hi- lä-ja' ka-läh' Isaia ga-tuu- dsëy' ga-juuyh' kih' dsa- he', kyaah' juu' he- ga-ngëë' Dio kiyh':

Dsa- hi- sa- ma' hnaah- jnä' ga-jnääh' jnä', ga-mi-jnäan' hniin' kih' hi- sa- ma' chuuy' kyaah' jnä', ga-jäh' Dio.

21 Pero kih' dsa- Israel, ga-jäyh' ka-läh': "Lä-jë- jmi' ga-hün' goon- në' kyah' hnäh'. Peer- chaah' hnäh', sa- hii- lä-nuuh' hnäh' kin'."

11

Ma'ra- he- ga-laq' ba' ko'llaq' dsa- Israel

1 ¿Ha- lä- jwahn' ja-, che' ga-bee' Dio lä-jëë- dsa- kyaa'? Ni' miih- sa- la' lä-ja'. He' ba' israelita jnä'. He' ba' sa-ju- kih' Abraham jnä', hi- laan' sa-ju- kih' Benjamín. 2 Sa- ga-bee' Dio lä-jëë- dsa- hi- ga-lleeyh- jää'. Che' sa- neh' hnäh' ha- lä- na-sii' kih' Elia, he- ga-hnëëy' dsa- Israel dsa-gooy', lä-koq- ma' ga-chuuy' kyaah' Dio: 3 "Dio Dsa-jøgh' kyaan', dsa- he' ma-jngëeh- lä-jëë- dsa- hi- ma-ngëë- juu' kyah' hi- ma-heey' lä-jë- na-hyoo' kyah'. Hniin' ba' jnä' ma-jän', hi- hnøøy' jngëëyh' jnä' ka-läh'", ga-jäh' Elia. 4 Nuu' da', ha- lä- ga-jäh' Dio siyh':

"Na-hään- ga' gyii' mil dsa-nuuh- hi- laa' kyaan- hi- sa- ma-juuyh' jne' cha-në' Baal." 5 Ja- ba' lä-ja- na', ma-chaq' ga-miuh- dsa-Israel hi- ma-na-lleeh', kih' he- llu' dsë' Dio kyaayh'. 6 Cher'mah' hi- ma-nleeyh', kih' he- llu' dsë' Dio, ja' kih' he- ga-jmeey' ta-llu' ja-. Hi- wa'ra- jäh' kih' ma-na-lleeyh' kih' he- ma-jmeey' ta-llu', mo-so- la' kwaat- he- llu' dsë' Dio kyaayh'.

7 ¿Ha- ba' lä- ga-la' ja'? Sa- ga-jnøøh' dsa- Israel he- ma' hnooyh-. Lä-jëë- hi- na-lleeh' kyaa' Dio, hi- he' ba' ga-jnøøh'. Pero kih' hi- jñah' he' ga-jmee' Dio hweh-dsëy' cha-ga-miuh-. 8 Lä-koq- na-sii': "Dio ga-kah' ga-gwëh' huusë- kih' dsa- he', hi- ga-jmeey' sa- jnä' mi-nëy' hi- ga-jmeey' ga-lä-gwëëy'. Hi- lä-ja- ga-jäy' lä-jiuh' na'."

9 Hi- ga-hlëeh' David kih' dsa- he' ka-läh': Lä-jë- he- llu' he- ma-hñah' hnäh' wa-dsa-jiuh- lä-koq- sa-lä' hi- lä-koq- sa-hma' ka-läh'.

Mah' he- ja- jmee' tëh' hnäh', hi- ja-ba' he- ja- lä-jneeh' hnäh'.

10 Wa' tuu' mi-nëh' hnäh' mah' sa- le' jëeh' hnäh',

wa' jluu' ka'luuh' hnäh' lä- ma-na-jluu' na- kyaah' løø' he- kye'h' hnäh' na', ga-jäh' David.

11 He-ja- jwahn-: Lä- ma' ga-tëh' dsa-Israel, ¿che' lä- ga-täyh' ja-ba'? Ni' miih- sa- la' lä-ja-. Ta-la' kih' he- ga-tëyh' ja-, he-ja- ga-na' jwë- lää' dsa- hi- sa- laa' israelita mah' lä-ja- lä-hee' dsë' dsa- Israel hnaayh' Dio ka-läh' lä-hmëë'. 12 Kih' he- ga-tah' dsa- Israel dsoo', he- ja- ga-la'llu' kih' lä-jëë- dsa- jmi-gyuu'. Hi- kih' he- ga-jäy' ta' koo', he-ja- jnaah' la' kih' hi- sa- laa' judiu. Ha- ga- sa- le' llu' cha-ga-miuh' kih' lä-jëë- dsa- wa'ra- ga-jëeyh' ka-läh' kyaah' Dio.

13 Pero cha- he- jwëehn' hnäh' dsa- hi- sa- laa' judiu. Jëeh' na-hñaan' laan' apóstol mah' hlëehn' dsa- hi- sa- laa' judiu, he- ja- jmeen- kyeë' ta' he- jmeen- la-. 14 Hnoon' wa'ra- jäh' kih' dsa- hi- te-ju- kin' kyaah', lä-llyih' kyaah' hnäh', ha- ga- che- lä-ja-, lä-hee' dsëy' hnaayh' Dio ka-läh', mah' lää' ko'llaa'. 15 Kih' he- ga-jäy' ta' koo' dsa- judiu, he-ja- ga-jiuh' juu' kih' dsa- jmi-gyuu' kyaah' Dio. ¿Ha- lä- le' kih' dsa- judiu, wa'ra- ga-jëeyh' kyaah' Dio ka-läh'? Le' kiyh' lä-koq- he- ma-lä-jiyh' he- ma-na-juuy'. 16 Cher'mah' la' kwaat-, la' kih' Dio he-niuh' he- hwëë- to-në', lä-ja- la' kiyh' ka-läh' lä-jë- tu'ka' he- dsa-chaq'. Hi- cher'mah' la' kih' Dio jmoo' hma-, lä-ja- la' kiyh' sa-goh' ka-läh'.

17 Dsa- judiu he- laa' lä-koq- sa-goh' hma- olivo llu'. Lä-koq- dsa-hla' goh' hma-, lä-ja- ga-la' kih' ko'llaa' dsa- judiu he-. Hi- hne- dsa- hi- sa- laa' judiu, laah' lä-koq- sa-goh' hma- olivo nuu-. Hi- ma-heh' hne- høø' dsa- judiu he-, lä-koq- he- ma-na-chuh' dsöh' hma- olivo llu'. Hi' kyaah' he- ja-, ma-tëeh' be' ma-laah' koq- ba' kyaah' hma- olivo ja-. 18 Ta- jmää' hñaah' jøgh' kyaah' gooh' hma- ja-. Jëeh' sa- cha- he- kih' he- jmääh' hñaah' jøgh'. ¿Che' sa- neh', ja- he' hne- ääh' jmoo' hma- ja'? Jmoo' hma- ja- ba' ääh' hne-.

19 Ha- ga- che- ga-chiuh' jnä': "Ga-hla' gooh' hma- olivo ja-, he-ja- ga-kwa' jwë' kin' he- ga-hen' høø' dsa- judiu he'."

20 Dsoo' ba' lä-ja- ga-la'. Pero Dio ga-hwëë' dsa- he' høøy' jee' ma-tääh'y, kih' he- sa- ga-jmeey' dsoo' dsëy'. Hi- hne-, llu' la' kyah', kih' he- ma-dsoo' hoh'. He-ja- ta- jmää' hñaah' jøgh', hnøø' wa' gah' ba'. 21 Jëeh', cher'mah' sa- ga-lä-jøh' dsë' Dio kyaah' sa-goh' hma- llu' ja-, ni- lä-ja- sa- lä-jøh- dsëy' kyaah' hne-.

22 Kye- da' hnäh' kwaat-, cha-miuh- llu' dsë' Dio hi- lä-ja- hääy' ka-läh'. Kyaah' dsa- hi- ga-hwëëy' he', ga-lä-hääy'. Pero

kyaaḥ' hne-llu' dsëy', cher'mah' sa' jmeeh-
ta' koo' he-llu' dsëy' kyaah' hne-. Pero
cher'mah' ga'jmeeh' ta' koo', le' kyah'
lä'koo' ga'la' kih' dsa' he'. ²³ Cher'mah'
dsa' he' ga'jeeh' ka'läh' jmeey' dsoo' dsëy'
kih' Dio, dsa' heey' ka'läh' hooy' jee' ma'
tääh'. Dio cha' cha-miih' be' kih'. Le'
chaayh' ka'läh' lä'hmëe'. ²⁴ Hne- dsa- hi-
sa' laa' judiu, hi- ma' laa' kyaa' hma- olivo
nuu', ga'laah' hne- kyaa' hma- olivo llu',
ma'ke' sa' lle' ma' le' lä'ja-. Ha- ga' sa' le'
chuuh' ka'läh' sa'goh' hma- olivo llu' kyaaḥ'
ma-ra' chaah' kih'.

²⁵ Øøhn', hnoon' lä'ngëeh' hnäh' juu' he-
ma' na'hmää' jaa' mah' sa' jmääḥ' hnäh'
hñaah' kaah'. Dsoo' ba' ga'lä' chaah' dsa-
Israel pero ja' lä'jëe-. Kih' he'ja', ga'jäh'
ta' koo' lä'jiih' dsëe' lä'jëe' hi- sa' laa' judiu
heeyh' juu' kih' Dio. ²⁶ Ma'ja' ga'lää' lä'jëe-
dsa- Israel, lä'koo' na'sii' juu' kih' Dio:

Jwii' Sión ya'hëe' jaa' hi' lää' dsa',
chey' dso'kye- kih' lä'jëe- sa'ju- kih' Jacob.
²⁷ He- la' ja' hmooh' he- ga'jmeen' kyaaḥ'
dsa- judiu,
wa'ra' ga'të' jee' chen' dso'kye- kiyh',
ga'jäh' Dio.

²⁸ Dsa- judiu he' na'hooyh' kih' ju'hmëe',
he'ja' ga'la' llu' kyah' hnäh'. Pero ta'la-
kih' he' ma'na' lleeh' dsa- judiu he', he'ja'
lä' ma'hnää' ba' Dio, kih' he' ga'lä' hnääy'
dsa- ma'gyuh' kyaa' jnääh'. ²⁹ Wa'ra-
ga'tëeh' Dio dsa-, sa' mi'siiy' juu' kiyh'.
Hi' lä'ja' wa'ra- ga'kwëeyh' dsa- he' la'
kwëeyh', sa' kooy' ka'läh'. ³⁰ Jää' ba' sa'
ma' nuuh' hnäh' kih' Dio, pero ma'lä'ñih'
dsëy' hnäh' kih' he' ga'lä' chaah' dsa- judiu
kyaaḥ'. ³¹ Ja'ba' lä'ja' na', sa' nuuh'
dsa- judiu he' kih' Dio. Pero ma'ra-
he' lä'ñih' ba' dsë' Dio kyaaḥ', lä'koo-
ga'lä'ñih' dsëy' kyah' hnäh'. ³² Ga'kwa' ba'
Dio jwë' he' ga'lä' chaah' ga'lä'jëe- dsa-
mah' lä'ja- lä'ñih' dsëy' kih' lä'hii' né' ba'.

³³ He- ba' che- kyuuḥ' Dio. Peer' cha-
cha-miih' huüdsë- kiyh'. Ni' jaa- sa' lloo-
lä'ngëe' lä'koo' la' hih' he- jmee' Dio, hi-
ni' sa' dsëe' jne' lä'ngëe' jne' ha- lä' la'
jwë' kiyh'. ³⁴ ¿Ha- chaa- hi- ngëe' ha- lä'
la' huüdsë- kih' Dio? ¿Ha- chaa- hi- lih-
kwëeyh' nuuh'? ³⁵ ¿Ha- chaa- hi- ga'kwëeh'
Dio miih' he- cha- kiyh', mah' jmeey' bii'
jiih' Dio ka'läh'? ³⁶ Jëeh', lä'jë- he- cha-
gwa' kih' Dio ba' ja-, hñii' bih' ga'jmeey',
kiyh' ba' la' ga'lä'jë-. Lä'ja', wa' jmeen'
juuh' kih' Dio jnääh' lä'jë- joh' jmi' cha-. Wa'
la' lä'ja-.

12

Hnøø' ngëe' jne' hñaan' kih' Dio

¹ Øøhn', lä'llu' he- ga'lä'ñih' dsë' Dio jne',
he'ja' na- chuun' kyaaḥ' hnäh' ngëe' hnäh'
hñaah' kih' Dio lä' he- jngëeh' hnäh' jah' né'

na'hyoo'. Jëeh' he- ngëe' jne' hñaan' kiyh',
he- na'ba' la' na' jngii' kih' Dio hi' tih- dsëy'
ka'läh'. Koo- he- na'ba' lle' kih' jmeeh'
hnäh' hi- jmee' jmi' kiyh'. ² Ta' jmee- hnäh'
lä'koo' jmee- dsa- jmi' gyuuḥ'. Hnøø' lä'sëeh'
hnäh', wa' lä'hmëe' huüdsë- kyah' hnäh'
mah' lä'kyuuḥ' hnäh' lä'jë- he- tih- dsë' Dio.
Jëeh', sa' jmää' kiyh' he' la' wa' la' cha- la'.
He- llu' jmah' ba' tih- dsëy'.

³ Na'hñaan' ta' la' kih' he- llu' dsë' Dio
kyaaḥ' jnä', he'ja' jwëeh'n' hnäh', ta' ngëe'
hnäh' jwë' lä'koo- laah' hnäh'. Jmee'
hnäh' huüdsë- lä'koo- lle' kyah' hnäh' ba'
kyaaḥ' lä'koo- te' he' ma'hñaah' hnäh' kih'
Dio. ⁴ Lä'koo' la' kih' jmi' ngo' jnääh', cha-
cha-miih' he- na'ku- na' chah' kyaaḥ',
pero sa' la'koo- ba' ta' kiyh'. ⁵ Ja'ba' lä'koo-
la' jmi' ngo' jnääh', lä'ja' jwëe' jne' kih' Cristo,
hi' koo- ba' ma'laa' jne' jee' lä'jëe' jne'
kyaaḥ'. He'ja' la' lä'koo- he- na'ku-
na' chah' lä'jëe' jne' ko' jöh'. ⁶ Lä'jaa-
lä'jaa- jne', ga'hñah' jne' ma' koo- nëe' ta'
he' jmeen', kih' he- llu' dsë' Dio kyaaḥ'
jne'. He'ja', cher'mah' hi- ga'hyoh' ta' he-
ngëey' juu' kih' Dio, wa' ngëey' lä'koh' te'
he' ma'lä' dsoo' dsëy' ba'. ⁷ Hi' cher'mah'
hi- ga'hyoh' ta' he' jmeey' ta' he' kih' dsa-
wa' jmee' bih'. Hi' cher'mah' hi- ga'hyoh'
ta' he' mi'tëey' dsa-, wa' mi'tëey' ba'. ⁸ Hi'
cher'mah' hi- ga'hyoh' ta' he' hlëeyh' dsa-
wa' hlëeh' bih'. Hi' hi- ga'hyoh' ta' he-
kway' he' cha- kiyh' kwëeyh' dsa- kyaaḥ',
wa' kwa' bih' ja' kyaaḥ' hih'. Hi' hi-
ga'hyoh' ta' he' kay' né' kih' dsa- kyaaḥ',
wa' jmee' bih' kwee-. Hi' hi- ga'hyoh'
ta' he' lä'ñih' dsëy' kih' dsa-, wa' jmeey'
lä'kaa- tuh- dsëy'.

⁹ Jmee' hnaah' dsa- kyaaḥ' pero ja' koo-
jmeeh' ba'. Jmee' hnäh' ta' koo' he' hliih',
go'taah' hnäh' koo' hweh- kyaaḥ' he- llu'
jmah' ba'. ¹⁰ Wa' hnaah' hnäh' øøḥ' hnäh'
lä'koo- lle' kih'. Jmee' kyee' ga' øøḥ' hnäh'
lä'koh' ga' hñaah' hnäh'.

¹¹ Kwa' hnäh' be', ta' jmee- hnäh' jwëh'
hnäh'. Jmee' hnäh' ta' he' kih' Dsa- jøøḥ' jnääh'
lä'kaa- tuh- hoh' hnäh'.

¹² Wa' jëe- hoh' hnäh' kih' he- ma' cha-
o' jöh' dsë- kyah' hnäh'. Wa' jöh' hoh' hnäh'
he- jëeh' hnäh' wii', ta' ta' hnäh' he- chuuh-
hnäh' kyaaḥ' Dio.

¹³ Kwa' be' kih' hi- laa' kyaa' Dio
cher'mah' cha- he' jmee' bii' kiyh'. Heeh'
hnäh' llu' lä'jëe- hi- tëe- cha'neh' kyah'
hnäh'.

¹⁴ Chiuh' Dio, wa' mi'jää' lä'jëe- hi- jmeeh-
hnäh'. Ngii' llu' kiyh', ta' jwä' dso'jwii' né'
kiyh'.

¹⁵ Wa' jëe- hoh' hnäh' kyaaḥ' hi- jëe- dsë',
hooḥ' hnäh' kyaaḥ' hi- hooḥ'.

¹⁶ Wa' hii' koo- ba' huüdsë- kyah' hnäh'.
Ta' jmää' hnäh' hñaah' kaah', heeh' hnäh'

hi- tä-ñee'. Ta- jmee- hnäh' kyuuh- cha-miih'.

17 Ta- jiih' hnäh' hliih' kih' ni- jaa- hi- jmee- he- hliih' kyah' hnäh'. Kwa' hnäh' be' ha- lä- jee' jmeeh' hnäh' he- llu' kih' lä- jëe- ba'. 18 Lä- jiih' jee' le- kwa' hnäh' be' go- taah' hnäh' llu' kyaah' lä- jëe- dsa-. 19 Øghn' hi- hnaan-, ta- teeh' hnäh' jwii- kih' dsa-. Hñii' ba' Dio ga- teë' heeyh' wii', lä- koo- ma- na- sii': "Jnä' ba' teehn' jwii- kiyh', jnä' ba' mi'hmaahn' kiyh'", ga- jäh' Dio. 20 Lä- ja- na- sii- ka- läh': "Cher'mah' kyoh- hi- na- hoo'h' kyah' hnäh', kwëeyh' he- kuyh-. Hi- cher'mah' lä- kii- dsëy', kwëeyh' he- hiiyh'. Kyaah' he- jmeeh- hnäh' lä- ja-, ja- o- hih' kih' hi- na- hoo'h' kyah' hnäh'." 21 Ta- kwa- jwë- lla- dsëe- he- hliih' kyah' hnäh'. Jmee' hnäh' he- llu' jmah' ba', lä- jwë- ja- lla- dsëe- hnäh' kih' he- hliih'.

13

Hnøø' mi'te jne' kih' dsa-ta'

1 Lä- jëe- jne', jmee- bii' mi'te jne' kih' dsa-ta'. Jëeh' ni- jaa- dsa-ta' sa- tääh' ta- la- tääh'. Kih' Dio ba' ja- he- na- hñaa' lä- jëe- dsa-ta'. 2 Cher'mah' hi- chaah- kyaah' dsa-ta', he- chaayh- kyaah' mada- he- ga- jmee' Dio ba' ja-. Hiih' hi- jmee- lä- ja-, hnooyh- ha- lä- jwë' jee' dsooy' kyaah' dso'jwii' ba' ja-. 3 Sa- tääh' dsa-ta' mah' jøoyh' hi- jmee- he- llu'. Hi- jmee- he- hliih' ba' hii' goo- kiyh' kyaah' dsa-ta'. Cher'mah' sa- hnooh- hii' goo- kyah' kyaah' dsa-ta', jmee- he- llu' jmah' ba' mah' hlëeyh' llu' kyah'. 4 Dsa-ta' hi- tääh' na- hñaa' kih' Dio, na- hñaa' jmeey' he- llu' kyah'. Pero cher'mah' jmeeh- he- hliih', he- ja- ba' hii' goo- kyah'. Jëeh' sa- tääh' dsa-ta' he- koo- laay' dsa-ta' ta' jmah'. Na- hñaa' kih' Dio mah' llay' ta- lä- hnøø' kih' hi- jmee- he- hliih' ba'. 5 Jmee- bii' mi'te jne' mada' kih' dsa-ta' mah' sa- jmeeyh' jne'. Hi- lä- ja- jmee- bii' mi'ten mah' sa- cha- he- kih' hñii' huudse- jnän'.

6 Hi- lle' kih' mi-hmaah' dsa- ku'sih-. Jëeh' dsa-ta' na- hñaa' jmeey' lä- koo- hnøø' Dio ba', koo- he- na- ba' la' ta' kiyh'. 7 Hnøø' mi'hmaah' hnäh' lä- jëe- he- ääh- hnäh'. Cher'mah' koo' dsa- ku'sih-, lle' kih' mi'hmaah' hnäh'. Cher'mah' he- ga- ga- teëh' hnäh' mi'hmaah', ja- mi-hmaah' hnäh'. Ja- jiih' hnäh' juu' llu' kyaah' lä- jëe- hi- laa' ta' hi- wa' gah' hnäh' miuh' kyaayh'.

8 Ja- mi-hmaah' hnäh' he- ääh- hnäh' kih' dsa-. He- ää- jne' kih' dsa- dsa- llaa- ba'. Pero he- hnää' jne' dsa- kyaahn', jih' koh' sa- ää- jmi' llaa-. Jëeh', he- hnää' jne' dsa- kyaahn', he- ma- mi- te' jne' lä- koo- jäh' ley ba' ja-. 9 Lä- la- jäh' ley: "Ta- kaah' wa- hi- cha- hi-, ta- jngëeh- dsa-, ta- hii' kih' dsa-, ta- bääh' dsa- kyaah' juu'

ta- juu', ta- wa' hee' hoh' he- ga' cha-", hi- cha- ga' jyoh' nuuh- he- lle- në' ley. Pero ma- mi- teh' ba' hne- lä- jëe- nuuh' la-, cher'mah' jmeeh- lä- koo- jäh' jee' la-: "Wa' hnaah' dsa- kyaah', lä- koo- hnaah' hñaa'h'." 10 He- hnää' jne' dsa- kyaahn', sa- cha- jwë' jmeen' he- hliih' kiyh'. Lä- jwë- ja-, dsa- lä- te' lä- koo- lle- në' ley.

11 Kye' da' hnäh' kwaat' ha- lä- ngoo' la' jmi- gyuu-. Hnøø' na- në' jne', jëeh' ma- ngoo' ya- jäh' he- lää' jne'. Miih- ga' hnøø' na-, lä- koh' ma' ga- heeh' jnih'. 12 Ma- ngoo' hwë' ba' la-, ngoo' ya' jäh' jmi'. Mo- so- wa' jmee' ga' jne' he- hliih' lä- koo- teë' dsa' jmee- ta- la- hwë'. Wa' mi' lluu' jne' hñaa'n' lä- hnøø' kih' hi- tääh' jee' wa- je-. 13 Wa' jmeen' he- llu' jmah' ba', lä- koo- teë' dsa- jmee- jmi'. Sa- wa' kih' hiih' ga- ngëe' jwëe', ni- he- jmeen' cha' hiih', hi- më' hi- nuuh' sa- wa' jmeen' wa' la' cha- la', ni- he- ga' jyoh' he- la- o- hih', ni- he- hnee' jne', ni- he- wii' dsë- jne'. 14 Wa' dsa- toohn' koo- hweh' kyaah' Jesucristo Dsa' jøoh' jnän'. Sa- wa' jmeen' he' kih' he- ngii' jmi- ngo' jnän'.

14

Ta- wa' jmeen' jeh' dsë' øgh' jne'

1 Heeh' hnäh' hi- sa- bee' kyaah' he- ma- dsoo' dsëy'. Ta- hlëeh' hnäh' kyaah' juu' wii', cher'mah' sa- ga' ma- kyuu' lä- koh' hnäh'. 2 Ko- llaa' laa' le' ba' kuyh- lä- jëe- he- cha-. Hi- ko- llaa' hi- sa- cha- be' kih', kuyh- ma- la- mü' he- jngëe- dsa- ba'. 3 Hi- laa' le' ba' kuyh- lä- jëe', sa- wa' mi- kwayh' kih' hi- sa- kuh'. Hi- hi- sa- kuh-, sa- wa' kyey' kwaat' kih' hi- kuh-, jëeh' ma' heeh' ba' Dio kiyh'. 4 Hee- laah' hne-, he- kye'h' kwaat' kih' hi- laa' kyaa' jñah'? Hñii' ba' dsa- juuy' ñe- che' jmeey' he- llu' o' che' jmeey' he- hliih'. Pero ma' ra- he- go- hëe' bih' lly', jëeh' Dio cha- cha- miuh- be' kih', sa- kway- jwë' täyh'.

5 Ko- llaa' jmee- kyeë' ga- koo- jmi' lä- koh' ga' jyoh' jmi'. Hi- chaa' jñah' ka- läh', laay', kwee- ba' la- lä- jëe- jmi'. Pero lä- jaa- lä- jaa- hnäh', koo- hä' ba' jmee' hnäh' huudse- ha- lä- jmeeh' hnäh'. 6 Hi- hoo- koo' jmi', kih' Dio ba' ja- jmeey'. Hi- sa- jmee- he' kih' koo- jmi', kih' Dio ba' ja- jmeey' ka- läh'. Hi- hi- kuh- lä- jëe- nëe', he- jmeey' kih' Dio ba' ja-, jëeh' kway- ti'hmaah' kih' Dio. Hi- hi- sa- kuh- lä- jëe- nëe', lä- ja- he- jmeey' kih' Dio ba' ja-, hi- kway- ti'hmaah' kih' Dio ka- läh'. 7 Jëeh', ni- jaa- sa- chaa- ta- la- chaa- hñii', hi- ni- jaa- sa- juu' ta- la- juu'. 8 Cher'mah' chaa' jne', kih' Dio ba' ja- chaa' jne'. Hi- cher'mah' ga- juu' jne', kih' Dio ba' ja- juu' jne'. Lä- ja- cher'mah' chaa' jne' o' cher'mah' ga- juu' jne', laa' jne' kyaa' Dio ba'. 9 Kih' he- ja-, ga- juu' Cristo hi- ga- lä- jiiyh' ka- läh'

mah' leey' juu' hi' ma' na' juu' hi' leey' juu' hi' cha' ka' lah'.

¹⁰ Pero hne', che' la' kyeh' kwaan' kih' ooh'? Hi' hne' ka' lah', che' la' mi' kwah' ooh'? La' jee' ba' jne' dsa' noon' cha' ne' Cristo mah' kay' ju' dsoo' jnan'. ¹¹ Jeeh', la' koo' na' sii':

Jmeen' dsoo', ga' jah' Dio, la' jee' dsa' juu' jne' cha' nen',

la' jee' dsa' jmi' gyuu' ha' kih' Dio.

¹² Kyaah' juu' la' dsa' la' ngée' jne', la' jee' ba' jne' ngéen' kwaan' jnan' cha' ne' Dio.

¹³ He' ja' mo' so' wa' kyan' kwaan' kih' dsa' kyaahn'. Llu' ga' wa' jmeen' la' la' ba'. Sa' wa' jmeen' teh' ooh' jne' ni' he' jmee' jne' jeh' dséy'. ¹⁴ Kih' he' kyaahn' Jesús Dsa' joo' jnan', he' ja' man' kwee' ni' koo' sa' cha' he' soh' ta' la' soh' hñii'. Pero cher' mah' cha' he' laa' dsa' soh', kih' hi' he' la' ma' ngoo' ja' ba' soh'.

¹⁵ Cher' mah' ga' jmeeh' jeh' dsé' ooh', kih' he' ma' kuh' koo' neé' ma' he' sa' kuyh', he' mo' so' hnaah' ba' hnih' ja'. Ta' hee' dsé' ooh' kyaah' he' kuh', jeeh' Cristo ga' juu' kiyh'.

¹⁶ La' ja' ta' kwa' jwe' hléeh' dsa' wii' kih' koo' he' jmaá' jnan'. ¹⁷ He' ga' noo' jne' kyaah' juu' kih' Dio, sa' la' kih' he' kih' hih' jne'. Pero he' jmee' jne' he' llu', he' hii' ti' jnan' kyaah' ooh' jne', hi' he' jee' dsé' jne' la' koo' kwa' jmi' lle' Na' jngii', he' ja' ba' kyeé' jnan'. ¹⁸ Cher' mah' jmee' ba' jne' he' na' jee' hnaah' jne' Cristo, he' na' ba' tih' dsé' Dio hi' la' ja' ka' lah' tih' dsé' dsa'.

¹⁹ He' ja' wa' kwan' be' wa' hnóhn' ha' la' jee' hii' ti' jnan' hi' wa' hnóhn' ha' la' jee' tee' jne' cha' ga' miih' be' ko' joh' kyaah' ooh' jne'. ²⁰ Ta' hee' ta' kih' Dio kyaah' he' kuh' huh'. Ju' dsoo', ga' la' jee' ba' he' kih' hih' jne' na' jngii'. Pero la' hñii' cher' mah' ga' jeh' dsé' ooh' kyaah' he' kuh' huh'. ²¹ Kih' he' ja', llu' ga' cher' mah' sa' kuh' ngo', he' sa' juh' jmi' hi' jeh' ma' aa', ni' sa' jmeeh' ni' koo' ni' he' ga' jyoh', he' kyaah' jmeeh' teh' ooh' jne'. ²² Hi' hne', che' jmeeh' dsoo' llu' ba' he' kuh' la' jee', wa' la' kyah' hñaah' ba' kyaah' Dio. La' llu' kih' hi' sa' hñii' hñii' dsé' kih' wa' ra' ga' kuyh' la' jee' he' laay' llu'.

²³ Pero cher' mah' hi' jmee' to' dsé' kih' he' kuh' hñii', ma' na' ba' jyh' dsoo' ba' ja', kih' he' sa' ma' kuyh' la' kaa' tuh' dséy'. Hi' la' ja' kih' la' jee' he' jmee' jne', cher' mah' sa' la' kyaah' koo' ba' hñii' dsé', ma' la' dso' kye' ba' ja'.

15

¹ Jne' hi' beé' kyaah' he' ma' dsoo' dsén', wa' jmeen' joh' dsé' jne' kyaah' hi' sa' cha' be' kih'. Sa' wa' jmeen' la' koo' hnóh' jne' hñaan'. ² La' jaa' la' jaa' jne' wa' jmeen' he' tih' dsé' dsa' kyaahn' ba' mah' wa' la' llu' kiyh' hi' la' ja' la' cha' cha' ga' miih' be'

kiyh' cha' ne' Dio. ³ Jeeh' sa' ga' hnooh' Cristo mah' jmee' la' tih' dséy' hñiiy'. La' la' ba' na' sii' kiyh': "He' hñii' he' ma' hléeh' dsa' kyah', ja' né' kin'." ⁴ La' jee' juu' he' ma' na' sii' jaa', he' llu' jnan' ba' ja' he' na' sii' mah' mi' tee' jne' hñaan'. La' ja', kyaah' juu' kih' Dio, tee' jne' be' hi' jmee' kwéeh' dsé' jne', hi' he' na' jmee' la' cha' o' joh' dsé' jnan' kyaah' Dio. ⁵ Dio ba' he' hi' jmee' kwéeh' dsé' dsa' hi' kway' be' ka' lah'. He' ja' ngiin' kiyh' mah' wa' jmeey' koo' neé' ba' hñii' dsé' kih' la' jee' hñii' la' hnóh' Cristo Jesús. ⁶ Mah' la' ja' la' jee' hñii', kyaah' koo' neé' ba' hñii' dsé', jmeeh' hñii' juu' kih' Dio, hi' laa' jmi' Jesucristo Dsa' joo' jnan'.

⁷ Heh' la' ja', lle' kih' hee' hñii' la' jaa' la' jaa' ooh' jne' la' koo' ga' heeh' Cristo jne' mah' la' jna' laa' joo' Dio. ⁸ La' la' jwahn'. Cristo ja' mah' ga' hnooyh' he' llu' kih' dsa' judiu'. La' jwe' ja' ga' la' te' juu' la' koo' ga' baah' Dio hñii' kyaah' dsa' ma' kaa' jnan'. Ga' mi' jnaay' he' ga' mi' te' Dio juu' kih'. ⁹ Hi' la' ja' jay' kih' dsa' hi' sa' laa' judiu' mah' jmee' dsa' he' juu' kih' Dio, kih' he' ga' la' hñii' dséy' kiyh'. La' koo' na' sii': He' ja' hléeh' llu' hi' hñii' kyah' jee' kih' dsa' hi' sa' laa' judiu'.

¹⁰ Jyoh' ka' lah' jee' na' sii', hléeh' la' la': Wa' jee' hoh' hñii' hi' sa' laa' judiu' kyaah' judiu' hi' laa' kya' Dio.

¹¹ Hi' na' sii' ka' lah' la' la': Ha' hñii' kih' Dio la' jee' hñii' hi' sa' laa' judiu'.

la' jee' jee' jwii' ha' jee' taah' hñii', jmee' hñii' juu' kiyh'.

¹² Hi' ja' ba' la' na' jah' Isaia ka' lah': Hña' jaa' dsa' jee' chaah' jmo' kih' Isai, ya' hee' jaa' hi' jmee' hih' kih' dsa' hi' sa' laa' judiu'.

Dsa' hi' sa' laa' judiu', kay' o' joh' dsé' kiyh'.

¹³ Dio ba' jmee' he' cha' o' joh' dsé' jnan'. He' ja' ngiin' kiyh' mah' wa' jmeey' jee' hoh' hñii' cha' miih' hi' wa' jmeey' hii' ti' kyah' hñii' kih' he' ma' dsoo' hoh' hñii' kiyh', mah' la' ja' wa' la' cha' cha' miih' o' joh' dsé' kyah' hñii' ta' la' kyaah' be' kih' jmi' lle' Na' jngii'.

Na' hña' Paa' kwa' ju' hméé' kih' hi' sa' laa' judiu'

¹⁴ Man' kwee' kyah' hñii' ooh', llu' hoh' hñii' jwéte, hi' cha' cha' miih' hñii' dsé' llu' kyah' hñii', hi' kyuuh' hñii' kwéeh' hñii' dsa' kyaah' hñii'. ¹⁵ Hñii' ooh', koo' jee' koo' llah' ma' tuu' dsén' ma' siin' kyah' hñii' la' koo' te' la' dsén' mah' mi' dsoohn' hoh' hñii' he' ma' mi' tee' hñii' jaa'. Ta' la' na' hñaan' jmeen' kih' Dio, kih' he' llu' dséy' kyaah' jna', ¹⁶ mah' jmeen' ta' kih' Cristo jee' taah' dsa' hi' sa' laa' judiu', kwan' ju' hméé' kih' Dio. Hi' la' ja'

ngëen' dsa- he' kih' Dio. Hi- tih- ba' dsëy' kih' hi- he', jëeh' Jmi- lle' Na- jngih' ga' jmääy' ma- na- lluyy'.

¹⁷ Kih' he' kyaahn' Cristo Jesús, he' ja- chaan' llu' kyaah' ta' he' jmeen' kih' Dio. ¹⁸ He' ja- sa- tuu- dsën- hlëehn' he' ga' jyoh'. Ma' la- he' ga' jmee' Cristo kyaah' jnä', he' ja- ba' mi- jnään'. Kyaah' be' kiyh', ga' kwan' juu' kih' dsa- hi- sa' laa' judiu hi' cha- ga' jyoh' he' ga' jmeen', heh' he' ga' heeh- dsa- kih' Dio. ¹⁹ Kyaah' be' kih' Jmi- lle' kih' Dio ga' jmeen' ja- koo- nëe' he' juh- gaa-. Lä' ja- ga' løø' kwan' juu' kih' Cristo jwii- Jerusalén hi' ngoon' lä' ku' lä' jii' hwa' ja-, lä' jiih' ga' tēen' hwa' Ilirico. Lä' kaa- jee' ja- ga' kwan' ju' hmēē' kih' Cristo. ²⁰ Lä' jwē' ja-, ga' kwan' be' ngoon' na' kwan' ju' hmēē' ta' jee' sa' ga' ma' lloo' juu' kih' Cristo, mah' sa' mi- kwaan' ta', ja- ba' jee' ma' løø' jñah'. ²¹ Ga' la' ba' lä' koo- na' sii' he' jah' lä' la-: Hi- sa' ga' ma' nuu' hii' juu' kiyh', jëey' ba'. Hih' dsa- hi- sa' ga' ma' nuu', lä' ngēē' bih'.

Ga' jmeeh' Paa' juu' he' dsa' kay' kuu', kih' øøh' jne' hi- lla' kyaq'

²² Kih' he' ja- ba' sa' hii' kwa' ja' na' jëēn- hnäh'. Sa' ma' jään' go- te-. ²³ Pero na', mo' so' cha- jee' niin' hi' ma'hya- ji- ñe- hee' dsën- niin' na' jëēn- hnäh'. ²⁴ He' ja- wa' ra- ga' tē' jee' niin' ta' España, jmeen' huudse' dsa- ngëen' ta' na-. Hnoon' na' jëēn- hnäh' mah' dsa' toohn' miih- jmiu' hi' lä' jøh- dsē- jne'. Hi' wa' ra- ga' tē' jee' ya' heēn', hnoon' jmeeh' hnäh' be' kin' he' kyaah' niin' ta' cha' ne'. ²⁵ Pero to- nē' niin' ta' Jerusalén na' kwan' be' kih' øøh' jne' hi- tääh' jee' ja-. ²⁶ Øøh' jne' hi- tääh' Macedonia kyaah' hi- tääh' Acaya ga' juuh' ga' lääy' miih- kuu' he- ngëen' kih' øøh' jne' hi- tä' ñee' hi- tääh' Jerusalén. ²⁷ Lä' ja- lla- dsëy' jmeey' hi- lä' ja- ga' tēy' jmeey' kih' judiu he'. Jëeh' lä' jëē- dsa- hi- sa' laa' judiu ga' hyoyh' he' la' kwa- Dio ta' la- kih' dsa- judiu. He' ja- lle' kih' hi- sa' laa' judiu, jmee' be' kih' dsa- judiu kyaah' miih- he' cha- kiyh' ka' läh'. ²⁸ Ma' la- ma' dsa- lä' jē- he- jmeen' la- hi- ti' lloohn- kuu' he' ga' juuh' ga' lääh' ja- kwëehn- hi- tä- ñee', ja- ga' dsa- ngëen' ta' na- kyaah' hnäh' wa' ra- ga' tē' jee' niin' ta' España. ²⁹ Ma' ba' jnä', cha- miih- mi- jää' Dio hnäh' kyaah' ju' hmēē' kih' Cristo wa' ra- ga' lloo' na' jee' tääh' hnäh'.

³⁰ Chupun' kyaah' hnäh' øøhn', ta' la- kih' Jesucristo Dsa' jøøh' jnän' hi- ta' la- kih' he' hnää' Jmi- lle' jne'. Ta' jmee- hnäh' hñaa- hoh', kwa' hnäh' be' kin', ja- ngiuh' hnäh' kin' kih' Dio, ³¹ mah' sa' cha- he- dsa- ngëen' jee' kih' hi- chaah- hi- tääh' Judea. Hi' ngiuh' hnäh' kin' ka' läh' kih' Dio mah' ya- hu' llu' jee' ti' lloohn- kuu' la- kih' øøh' jne' hi- tääh' Jerusalén. Hnoon' wa'

heeh- bih' llu'. ³² Lä' ja- ngiuh' hnäh' kin' mah' jëē- dsën' wa' ra- ga' tē' jee' lloo' na' jee' tääh' hnäh', hi' teeh' jne' ko- jøh' dsē- jne' jee' na-, cher' mah' lä' ja- hnøø' Dio. ³³ Dio, hi- jmee- hii' ti' jnän', wa' kyaah' lä' jëē- hnäh'. Wa' la' lä' ja-.

16

Jee' ga' dsa- ga' hih' Paa' juu'

¹ Jmeen' juu' kyaah' hnäh' øøhn', dsa- mē' øøh' jne' Febe jmee- bih' kwee- ta' he' hä' gooy' gwah' jwii- Cencrea. ² Heeh' hnäh' lä' hnøø' Dsa' jøøh' jnän', lä' ja- jmiu' jmeen' kih' hi- ma- na- jngēē'. Jmee' hnäh' be' kiyh' cher' mah' he- lla- kyaay', jëeh' ma' jmeey' be' kih' jwēē' øøh' jne' hi- lä' ja- ga' jmeey' be' kin' ka' läh'.

³ Jmee' Dio kih' Priscila kyaah' Aquila, hi' jmee' ta' kih' Cristo Jesús ko- jøh' kyaah' jnä'. ⁴ Ma' ke- ga' hii' goo- kiyh' ma' juuy', ga' nooy- nē' kin'. Hi' ja- ma' la- jnä' kwan' ti' hmaah' kiyh', lä' ja- ka' läh' lä' jē- gwah' jee' tääh' dsa- hi- sa' laa' judiu kwa- ti' hmaah' kiyh'. ⁵ Lä' ja- ka' läh', jmee' hnäh' Dio kih' lä' jëē- øøh' jne' hi- dsa- ñee- cha' neh- kiyh'. Hi' jmee' hnäh' Dio kih' Epeneto hi- hnaan', hi' he' to- nē' ga' heeh- juu' kih' Cristo hwa' Acaya. ⁶ Jmee' hnäh' Dio kih' María hi- ga' jmee' cha' miih- ta' jee' kyaah' hnäh'. ⁷ Jmee' hnäh' Dio kih' Adrónico kyaah' Junia. Lä' uu' dsa- goon' he' te- ju- kin' kyaah', na' näay' neh' ñe' ko- jøh' kyaah' jnä'. Lä' jëē- apostole ga' lä' hnääy' cha- miih- lä' uu' dsa- he', hi- ga' heeh- jää' kih' Cristo lä' koh' jnä'.

⁸ Jmee' hnäh' Dio kih' Amplias hi- hnaan', hi' hnaah- Dsa' jøøh' jnän' ko- jøh' kyaah' jne'. ⁹ Jmee' hnäh' Dio kih' Urbano hi- jmee' ta' kih' Cristo ko- jøh' kyaah' jnä', hi' jmee' hnäh' Dio kih' Estaqui ome' kyaan' hi- hnaan'. ¹⁰ Jmee' hnäh' Dio kih' Apele hi- ma- ya- hēē- llu' jee' jmeey' ta' kih' Cristo. Jmee' hnäh' Dio kih' lä' jëē- hi- tääh' cha' neh' kih' Aristóbulo. ¹¹ Jmee' hnäh' Dio kih' Herodión dsa- hi- te- ju- kin' kyaah'. Jmee' hnäh' Dio kih' hi- tääh' cha' neh' kih' Narciso hi- jmee' ko- jøh' kyaah' Dsa' jøøh' jnän'. ¹² Jmee' hnäh' Dio kih' Trifena hi' kih' Trifosa hi- jmee' ta' kih' Dsa' jøøh' jnän'. Jmee' hnäh' Dio kih' Pérsida hi- hnaan' hi- ga' jmee' cha' miih- ta' kih' Dsa' jøøh' jnän'. ¹³ Jmee' hnäh' Dio kih' Rufo hi- na- llee' kya- Dsa' jøøh' jnän', hi- lä' ja- kih' chooy' ka' läh'. Hi- he' ga' jmää' jnä' lä' koo- jooy'. ¹⁴ Jmee' hnäh' Dio kih' Asincrito, kih' Flegonte, kih' Herma, kih' Patroba, kih' Herme, hi' kih' lä' jëē- øøh' jne' hi- tääh' kyaayh'. ¹⁵ Jmee' hnäh' Dio kih' Filólogo, kih' Julia, kih' Nereo hi' kih' dsa- mē' øøyh', hi- lä' ja- kih' Olimpa kyaah' lä' jëē- hi- na- jngēē' hi- tääh' kyaayh'.

¹⁶ Jmee' hnäh' Dio kih' dsa⁻kyaa^h hnäh', hi⁻ ja⁻ chah⁻ hnäh' kiyh' lä⁻ hnøø' Dio. Lä⁻koo⁻ lä⁻koo⁻ gwah⁻ kih' Cristo jmee⁻ Dio kyah^h hnäh'.

¹⁷ Pero chuun⁻ kyaah^h hnäh' øøhn', leeh⁻ hnäh' kyaah^h hi⁻ hnøø' jmee' to⁻ nää', hi⁻ jmeey⁻ dsa⁻tēh⁻ hnäh' kih' he⁻ kway⁻ jyoh⁻ juu' he⁻ sa⁻ la⁻ lä⁻koo⁻ juu' he⁻ ma⁻mi⁻tēēh⁻ hnäh'. Ta⁻ jmee⁻ hnäh' ko⁻jøh⁻ kyaayh⁻.

¹⁸ Jēēh' dsa⁻ hi⁻ jmee⁻ lä⁻ja⁻, sa⁻ jmeey⁻ he⁻ kih' Jesucristo Dsa⁻jøøh⁻ jnän', hnooyh⁻ lä⁻jē⁻ he⁻ ngii⁻ tuh⁻dsēy⁻ ba'. Hlēēyh⁻ kyaah^h juu' na⁻hñaa^h ha⁻ lä⁻ jee⁻ tih⁻ dsē⁻ dsa⁻ mah⁻ mi⁻ gaay⁻ hi⁻ jlää'. ¹⁹ Lä⁻kaa⁻ ba⁻ ma⁻ñe⁻ dsa⁻, nuuh⁻ ba⁻ hnäh', he⁻ja⁻ chaan⁻ llu⁻ kyaah^h hnäh'. Hnoon⁻ kyuu^h hnäh' jmeeh⁻ hnäh' he⁻ llu⁻ jmah⁻ ba', mah⁻ sa⁻ lih⁻ he⁻ hliih⁻ kyah^h hnäh'. ²⁰ Dio, hi⁻ jmee⁻ hii⁻ ti⁻ jnän', chah⁻ ba⁻ jwäy⁻ Tana⁻ ta⁻ hwa⁻ hu⁻ tii⁻h⁻ hnäh'. Wa⁻ kwa⁻ Jesucristo Dsa⁻jøøh⁻ jnän' lä⁻jē⁻ he⁻ llu⁻ kyah^h hnäh'.

²¹ Timotä, hi⁻ jmee⁻ ta⁻ kyaah^h jnä', jmee⁻ Dio kyah^h hnäh'. Hi⁻ lä⁻ja⁻ ka⁻lä⁻h⁻ Lucio, kyaah^h Jason, kyaah^h Sosipater, he⁻ ba⁻ dsa⁻ hi⁻ te⁻ju⁻ kin⁻ kyaah^h.

²² Jnä' Tercio ma⁻ siin⁻ lä⁻jē⁻ juu' he⁻ hlēēh⁻ Paa'. Jnä' jmeen⁻ Dio kyah^h hnäh'.

²³ Hi⁻ Gayo jmee⁻ Dio kyah^h hnäh'. Kiyh⁻ gyan⁻ na', hi⁻ kway⁻ cha⁻neh⁻ kiyh⁻ jee⁻ dsa⁻ñee⁻ lä⁻jēē⁻ øøh⁻ jne'. Erasto hi⁻ koo⁻ ku⁻sih⁻ jee⁻ jwi⁻ la⁻, kyaah^h øøh⁻ jne' Cuarto jmee⁻ Dio kyah^h hnäh'.

²⁴ Wa⁻ mi⁻ jää' Jesucristo Dsa⁻jøøh⁻ jnän' lä⁻jēē⁻ hnäh'. Wa⁻ la⁻ lä⁻ja⁻.

²⁵ Dio le⁻ jmeey⁻ jäh⁻ hnäh' koo⁻ hweh⁻ kyaah^h ju⁻hmēē⁻ kih' Jesucristo he⁻ kwan⁻ la⁻. Lä⁻jē⁻ juu' la⁻ ma⁻ na⁻hmää⁻ jää⁻, lä⁻jii⁻h⁻ ma⁻ ga⁻nøø⁻ jmi⁻ gyuu⁻. ²⁶ Pero na⁻ ma⁻lä⁻jnä⁻ juu' la⁻ ta⁻la⁻ kyaah^h he⁻ ga⁻si⁻ lä⁻jēē⁻ hi⁻ ga⁻ngēē⁻ juu' kih' Dio llo⁻joo⁻, lä⁻koo⁻ la⁻ mada⁻ kih' Dio hi⁻ cha⁻ä⁻ lä⁻jē⁻ joh⁻ jmi⁻ cha⁻. Ga⁻mi⁻jnäy⁻ juu' la⁻ mah⁻ lä⁻dsoo⁻ dsē⁻ lä⁻jēē⁻ dsa⁻ hi⁻ lä⁻ja⁻ lä⁻nuuyh⁻ kiyh'.

²⁷ Jaa⁻ Dio ba⁻ hi⁻ kyuu^h cha⁻miih⁻. Wa⁻ la⁻ juuh⁻ kiyh⁻ lä⁻jē⁻ joh⁻ jmi⁻ cha⁻, ta⁻la⁻ kih' Jesucristo. Wa⁻ la⁻ lä⁻ja⁻.

1 Corintios He la to nē je he ga sii Paa kih' ooh' jne' hi' chaa' Corinto

1 Jnā Paa' na hñaan' laan' apóstol kyaah' Jesucristo lä hyoh' dsē Dio. Ko jōh' kyaah' Sóstene ooh' jne', 2 siin' kyah' hnäh' hi' laa' gwah' kih' Dio jee' jwi' Corinto. Laah' hnäh' kyaah' Dio ta la' kih' Cristo Jesús, ma na lleeh' hnäh' mah' leeh' hnäh' na jngēē'. Hi' juu' la' la' kih' lä jēē' hi' tääh' ta' la' ta' jnō ka' läh', lä jēē' hi' chuū' kih' Dio ta' la' kih' Jesucristo Dsa jōoh' jnān'. Jēēh', jaa' ba' laa' Dsa jōoh' jnān' kyaayh'. 3 Ngün' kih' Dio hi' laa' Täā jnān' hi' ngün' kih' Jesucristo Dsa jōoh' jnān', wa' kway' he' llu' kyah' hnäh', hi' wa' jmeey' hi' tii' kyah' hnäh'.

Lä jē he' llu' he' ga hñah' jne' kih' Cristo

4 Lä jē jiih' kwan' ti hmaah' kih' Dio jnān' kwaat' kyah' hnäh', jēēh' cha' miih' he' llu' ga kwēēh' Dio hnäh' he' la' ga kway' ba' ta' la' kih' Cristo Jesús. 5 Kih' he' laah' hnäh' koo' kyaah' Cristo he' ja' cha' cha' miih' he' ga hñah' hnäh' kih' Dio. Ma' tēē' hnäh' juu' kiyh' hi' lä ja' ma' tēē' hnäh' cha' miih' huū dsē' llu'. 6 Kih' he' ma' jā' koo' hweh' juu' kih' Cristo kyaah' hnäh', 7 he' ja', mo' so' cha' ga' he' ga' hñōō' hñah' hnäh' kih' Dio jēēh' ma' hñah' ba' hnäh' hi' ma' cha' o' jōh' dsē' kyah' hnäh' he' tēēh' hnäh' ya' jwi' kiyh' wa' ra' ga' tē' jee' lä jnāā' Jesucristo Dsa jōoh' jnān'. 8 Hi' hñii' bih' jmeey' go' taah' hnäh' koo' hweh' lä jiih' llaa' mah' mo' so' cha' ga' he' na' bāāh' hnäh' ni' miih' wa' ra' ga' tē' jee' jäh' Jesucristo Dsa jōoh' jnān'. 9 Ma' ra' he' mi' te' ba' Dio juu' kih'. Hi' he' ba' hi' ga' tēēh' hnäh' mah' jmeeh' hnäh' kō jōh' kyaah' Jooy' Jesucristo, Dsa jōoh' jnān'.

Ga' laa' ma' kih' kih' ooh' jee' jwi' Corinto

10 He' ja' chuun' kyaah' hnäh' ooh'n', kyaah' hi' kih' Jesucristo Dsa jōoh' jnān'. Jmee' bi' hi' koo' ba' juu' kyah' hnäh' lä jēē' hnäh' mah' sa' leeh' hnäh' to' nāā'. Koo' nēē' ba' go' taah' hnäh'. Wa' la' koo' ba' huū dsē' kih' jee' lä jēē' hnäh'. 11 Ooh'n', ga' nuun' ha' lä' tääh' hnäh', ga' jmeeh' dsa' kyaah' Cloé juu' he' cha' hñii' jee' kyah' hnäh'. 12 Lä' la' ba' ngoo' juu' la'. Ko' llaa' hnäh' jawh' hnäh': "Jnā' jmeen' kō jōh' kyaah' Paa'." Hi' jñah' jäh': "Jnā' kyaahn' Apolo." Hi' jñah' jäh': "Jnā' kyaahn' Pee'." Hi' jñah' jäh': "Jnā' laan' kyaah' Cristo." 13 Ha' ba' lä' la' juu' ja'. ¿Che' laa' uu' uu' Cristo? ¿Che' jnā' ga' taan' dsoh' hma' cru'

kwaat' kyah' hnäh'? ¿Che' ga' saā' hnäh' jmi' lä' hih' kin'? 14 Kwan' ti hmaah' kih' Dio sa' ga' chaan' dsa' jmi' jee' kyah' hnäh'. Ma' la' Crispo kyaah' Gayo ba' ga' chaan' jmi'. 15 He' ja' ni' jaa' dsa' sa' le' jäh' he' na' saah' hnäh' jmi' kyaah' hih' kin'. 16 Hi' ga' chaan' jmi' hi' chaa' kih' Estéfana ka' läh'. Pero sa' man' che' chaa' ga' jñah' hi' ga' ga' chaan' jmi'. 17 Jēēh', sa' ga' chee' Cristo jnā' mah' chaan' dsa' jmi'. Ga' cheey' jnā' mah' kwan' ju' hmēē' kiyh' ba'. Hi' sa' hlēēhn' kyaah' juu' kaah', ha' ga' che' sa' há' ta' he' ga' taā' Cristo dsoh' hma' cru'.

Kyaah' Cristo ga' lä jnā' he' kyuu' Dio cha' miih'

18 Jēēh', kih' hi' dsa' kah' jwē', ngaah' ba' la' juu' he' ga' taay' dsoh' hma' cru'. Pero jnā' jne' hi' dsa' läā', juu' la' la' be' kih' Dio ba'. 19 Lä' koo' na' sii' juu' kih' Dio: Heen' go' te' huū dsē' kih' hi' kyuu' cha' miih'.

Jfuuhn' lä' jē' he' ma' mi' tēē' dsa' hi' ngēē' cha' miih', ga' jäh' Dio.

20 ¿Na' hi' kyuu' cha' miih'? ¿Na' hi' li' ti' choo' juu' jmi' gyuu' la'? ¿Che' sa' ga' jmee' Dio ga' jā' ta' hwa' lä' jē' he' kyuu' dsa' jmi' gyuu'? 21 Cha' miih' huū dsē' llu' cha' kih' Dio, he' ja' sa' ga' kway' jwē' ma' lä' kyuu' dsih' kyaah' he' kyuu' dsa' cha' miih'. Ga' ti' dsē' läāy' dsa' hi' jmee' dsoo' dsē' kiyh' ba', ta' la' kih' he' kwa' dsa' juu' kiyh' ma' ke' jäh' dsa', ngaah' juu' na'. 22 Dsa' judiu' hñōō' jēēy' koo' he' juh' gaa'. Hi' dsa' griego' hnooyh' ha' lä' jee' lä' kyuu' cha' ga' miih' ba'. 23 Pero jne', ga' nōō' ba' jne' kwa' jne' juu' he' ga' taā' Cristo dsoh' hma' cru'. Hi' juu' la' la' o' hih' kih' dsa' judiu', hi' kih' dsa' griego' la' juu' ngaah' ba'. 24 Pero kih' hi' ga' tēēh' Dio, dsa' judiu' lä' kye' griego, juu' kih' Cristo mi' jnāā' ha' lä' koo' be' sa' cha' kih' Dio, hi' ha' lä' koo' sa' kyuu' h'. 25 Ma' ke' jäh' dsa', ngaah' la' juu' kih' Dio, pero kyee' cha' ga' miih' he' kyuu' Dio lä' koh' ga' he' kyuu' dsa'. Hi' ma' ke' jäh' sa' beē' juu' kih' Dio, pero cha' ga' miih' beē' ba' lä' koh' ga' juu' kih' dsa'.

26 Jēē' da' hnäh' ooh'n', ha' lä' ma' tääh' hnäh' lä' ma' ga' tēēh' Dio hnäh'. Sa' jwēē' hnäh' hi' ma' kyuu' cha' miih' lä' koo' te' he' ma' mi' tēē' dsa' jmi' gyuu'. Sa' jwēē' hnäh' hi' ma' jmee' hih', hi' ni' sa' jwēē' hnäh' hi' ma' hii' juu' kih'. 27 Ga' lleeh' Dio hi' sa' kyuu' ni' miih' jmi' gyuu' la' mah' lley' o' hih' kih' hi' kyuu' cha' miih', hi' ga' lleeyh' hi' sa' beē' jmi' gyuu' la' mah' lley' o' hih' kih' hi' beē'. 28 Lä' kye' hi' sa' lä' jēēn', lä' kye' hi' sa' tääh'n' ta' jmi' gyuu' la', ga' lleeh' Dio, hi' lä' jēē' hi' sa' laa' ni'

miih⁻ ga⁻ lleeyh⁻ mah⁻ jmääy⁴ ta⁻ koo⁷ lä⁻ jëë⁻ hi⁻ laa⁻ kaah⁷. ²⁹ Lä⁻ ja⁻ ni⁻ jaa⁻ sa⁻ le⁻ jmää⁻ hñii⁻ jøøh⁻ cha⁻ ne⁻ Dio. ³⁰ Ta⁻ la⁻ kih⁻ Dio ba⁻ ja⁻, he⁻ tääh⁻ hnäh⁻ kyaah⁻ Cristo Jesús. Hi⁻ kyaah⁻ Cristo ga⁻ jmeey⁻ kyuu⁻h⁻ jne⁻ cha⁻ miih⁻, he⁻ ja⁻ lluu⁻ jne⁻, na⁻ jngëë⁻ jne⁻, hi⁻ na⁻ laa⁻ jne⁻ ta⁻ la⁻ kih⁻ Cristo. ³¹ He⁻ ja⁻ lä⁻ koo⁻ na⁻ sii⁻ juu⁻ kih⁻ Dio: “Hi⁻ hnøø⁻ jmää⁻ hñii⁻ jøøh⁻, wa⁻ jmääy⁻ hñiiy⁻ jøøh⁻ kih⁻ he⁻ laay⁻ kyaah⁻ Dsa⁻ jøøh⁻ jnän.”

2

¹ Lä⁻ ma⁻ ñeen⁻ na⁻ jëën⁻ hnäh⁻ ga⁻ kwan⁻ juu⁻ kih⁻ Dio, pero sa⁻ ga⁻ hlëëhn⁻ hnäh⁻ kyaah⁻ juu⁻ kaah⁻ ni⁻ sa⁻ ga⁻ jmeen⁻ kyuu⁻hn⁻ cha⁻ miih⁻. ² Ga⁻ la⁻ dsën⁻ he⁻ sa⁻ hlëëhn⁻ kih⁻ wa⁻ he⁻ cha⁻ he⁻ juu⁻, ma⁻ la⁻ juu⁻ kih⁻ Jesucristo ba⁻ ga⁻ kwan⁻, ha⁻ lä⁻ ga⁻ taay⁻ dsøh⁻ hma⁻ cru⁻. ³ Sa⁻ ma⁻ cha⁻ be⁻ kin⁻ lä⁻ ma⁻ gyan⁻ jee⁻ tääh⁻ hnäh⁻. Ga⁻ lä⁻ gohn⁻ lä⁻ jiih⁻ ga⁻ jlään⁻. ⁴ Lä⁻ ma⁻ ga⁻ kwan⁻ juu⁻ sa⁻ ga⁻ hlëëhn⁻ hnäh⁻ lä⁻ koo⁻ hlëëh⁻ jaa⁻ hi⁻ kyuu⁻h⁻ cha⁻ miih⁻ mah⁻ ma⁻ jmeen⁻ lä⁻ ngëëh⁻ hnäh⁻. Ga⁻ lä⁻ jnä⁻ jëë⁻ go⁻ te⁻ he⁻ ga⁻ hlëëhn⁻ kyaah⁻ be⁻ he⁻ ga⁻ kwa⁻ Jmi⁻ lle⁻ kih⁻ Dio. ⁵ Lä⁻ jwë⁻ ja⁻, ja⁻ kyaah⁻ he⁻ kyuu⁻h⁻ dsa⁻ cha⁻ miih⁻ ga⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ dsoo⁻ hoh⁻ hnäh⁻. Kyaah⁻ be⁻ kih⁻ Dio ba⁻ ja⁻, he⁻ ga⁻ lä⁻ dsoo⁻ hoh⁻ hnäh⁻.

Lä⁻ la⁻ ba⁻ la⁻ huu⁻ dsë⁻ llu⁻ kih⁻ Dio

⁶ Dsoo⁻ ba⁻ hlëëh⁻ jne⁻ kyaah⁻ huu⁻ dsë⁻ llu⁻ jee⁻ kih⁻ dsa⁻ ma⁻ kaah⁻ kyaah⁻ juu⁻ kih⁻ Dio. Pero ja⁻ kyaah⁻ huu⁻ dsë⁻ he⁻ cha⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻, ni⁻ kih⁻ hi⁻ jmee⁻ hih⁻ hi⁻ tääh⁻ na⁻ hi⁻ lle⁻ kih⁻ hee⁻ go⁻ te⁻. ⁷ Hlëëh⁻ jne⁻ lä⁻ koo⁻ lä⁻ huu⁻ dsë⁻ kih⁻ Dio he⁻ ma⁻ na⁻ hmaa⁻ jää⁻ '. Ma⁻ ñe⁻ ba⁻ Dio, jää⁻ ja⁻ ga⁻ nøø⁻ jmi⁻ gyuu⁻ ha⁻ lä⁻ jwë⁻ teëy⁻ jne⁻ ya⁻ jwi⁻ kih⁻. ⁸ Ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ ta⁻ hi⁻ chaa⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻, sa⁻ ga⁻ lä⁻ ñe⁻ ha⁻ lä⁻ la⁻ huu⁻ dsë⁻ kih⁻ Dio. Wa⁻ ra⁻ jäh⁻ kih⁻ ga⁻ lä⁻ ñey⁻, sa⁻ ma⁻ tääy⁻ dsøh⁻ hma⁻ cru⁻ Dsa⁻ ta⁻ hi⁻ jøøh⁻ ga⁻ kih⁻ jee⁻ lä⁻ jëë⁻. ⁹ Pero lä⁻ la⁻ ba⁻ na⁻ sii⁻ juu⁻ kih⁻ Dio:

He⁻ sa⁻ ma⁻ jëë⁻ dsa⁻, he⁻ sa⁻ ma⁻ nuuy⁻, he⁻ sa⁻ ma⁻ jmee⁻ dsa⁻ huu⁻ dsë⁻ kih⁻, he⁻ ja⁻ ba⁻ ma⁻ mi⁻ llu⁻ Dio kih⁻ lä⁻ jëë⁻ hi⁻ hnää⁻ Dsa⁻ jøøh⁻ jnän.

¹⁰ Jnä⁻ jne⁻ ba⁻ ga⁻ mi⁻ jnääh⁻ Dio ha⁻ lä⁻ la⁻ huu⁻ dsë⁻ kiyh⁻ ta⁻ la⁻ kyaah⁻ Jmi⁻ lle⁻ kiyh⁻. Jëëh⁻ Jmi⁻ lle⁻ kyuu⁻h⁻ ba⁻ ga⁻ lä⁻ jë⁻. Lä⁻ kye⁻ huu⁻ dsë⁻ kih⁻ Dio he⁻ sa⁻ lä⁻ këh⁻ jne⁻ jmi⁻ lä⁻ kyuu⁻h⁻ jne⁻, hi⁻ he⁻ ba⁻ kyuu⁻h⁻.

¹¹ Sa⁻ chaa⁻ dsa⁻ hi⁻ ñe⁻ ha⁻ lä⁻ la⁻ kih⁻ jñah⁻ dsa⁻. Ma⁻ la⁻ jmi⁻ lle⁻ kiyh⁻ ba⁻ ñe⁻. Ja⁻ ba⁻ lä⁻ ja⁻ la⁻ kih⁻ Dio ka⁻ läh⁻. Sa⁻ chaa⁻ hi⁻ ñe⁻ ha⁻ lä⁻ laay⁻. Ma⁻ la⁻ Jmi⁻ lle⁻ kiyh⁻ hñiiy⁻ ba⁻ ñe⁻. ¹² Jne⁻ hi⁻ ma⁻ heeh⁻ juu⁻ kih⁻ Dio, sa⁻ ga⁻ hñah⁻ jne⁻ jmi⁻ lle⁻ he⁻ cha⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻. Ga⁻ hñah⁻ jne⁻ jmi⁻ lle⁻ he⁻ ga⁻ chee⁻ Dio mah⁻ lä⁻ ñe⁻ jne⁻ ha⁻ lä⁻ koo⁻ te⁻ he⁻ ga⁻ kwëëh⁻ Dio jne⁻. ¹³ Kih⁻ he⁻

na⁻ ba⁻ hlëëh⁻ jne⁻. Pero ja⁻ kyaah⁻ juu⁻ he⁻ ma⁻ mi⁻ tëë⁻ jne⁻ kih⁻ dsa⁻ hi⁻ kyuu⁻h⁻ cha⁻ miih⁻. He⁻ ma⁻ mi⁻ tëë⁻ jne⁻ kih⁻ Jmi⁻ lle⁻ kih⁻ Dio ba⁻, he⁻ ja⁻ ba⁻ hlëëhn⁻. He⁻ ja⁻ kwa⁻ jnääh⁻ juu⁻ he⁻ gwa⁻ kiyh⁻ mah⁻ ngëën⁻ kih⁻ jñah⁻ hi⁻ ma⁻ kye⁻ Jmi⁻ lle⁻ lä⁻ na⁻.

¹⁴ Jaa⁻ dsa⁻ ta⁻ jmah⁻ hi⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻ heeh⁻ kih⁻ Dio, sa⁻ heeyh⁻ he⁻ gwa⁻ kih⁻ Jmi⁻ lle⁻ kih⁻ Dio. Juu⁻ ngaah⁻ ba⁻ la⁻ he⁻ ja⁻ kiyh⁻, hi⁻ ni⁻ sa⁻ lä⁻ këyh⁻ jmi⁻ lä⁻ ngëëy⁻, jëëh⁻ kyaah⁻ be⁻ kih⁻ Jmi⁻ lle⁻ Na⁻ jngii⁻ ba⁻ lä⁻ ngëë⁻ jne⁻. ¹⁵ Pero ta⁻ jyoh⁻ ko⁻ taq⁻, hi⁻ ma⁻ hyoh⁻ Jmi⁻ lle⁻ Na⁻ jngii⁻, lä⁻ këyh⁻ jmi⁻ kay⁻ kwaat⁻ kih⁻ lä⁻ jë⁻. Pero kiyh⁻ sa⁻ chaa⁻ hi⁻ ka⁻ kwaat⁻. ¹⁶ Lä⁻ koo⁻ na⁻ sii⁻ juu⁻ kih⁻ Dio: “¿Hi⁻ ba⁻ kyuu⁻h⁻ he⁻ huu⁻ dsë⁻ he⁻ jmee⁻ Dio? ¿Hi⁻ ba⁻ lih⁻ kwëëyh⁻ nuuh⁻?” Pero jnän, ma⁻ cha⁻ huu⁻ dsë⁻ lä⁻ koo⁻ la⁻ huu⁻ dsë⁻ kih⁻ Cristo.

3

Ko⁻ jøøh⁻ ba⁻ wa⁻ jmeen⁻ ta⁻ la⁻ lä⁻ jëë⁻ jne⁻

¹ Lä⁻ ja⁻ øøhn⁻, sa⁻ ga⁻ la⁻ ma⁻ hlëëhn⁻ hnäh⁻ lä⁻ koh⁻ dsa⁻ ma⁻ kaah⁻ hi⁻ ga⁻ naä⁻ lä⁻ hnøø⁻ Jmi⁻ lle⁻ Na⁻ jngii⁻. Ga⁻ hlëëhn⁻ hnäh⁻ lä⁻ koo⁻ lle⁻ kih⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁻ naä⁻ lä⁻ koh⁻ ngii⁻ jmi⁻ ngo⁻ kih⁻. Ga⁻ hlëëhn⁻ hnäh⁻ lä⁻ koo⁻ jaa⁻ chih⁻ pih⁻ hi⁻ na⁻ ga⁻ ma⁻ løø⁻ jwë⁻ kih⁻ Cristo. ² Ga⁻ heeh⁻hn⁻ hnäh⁻ lä⁻ koo⁻ wa⁻ juh⁻, kih⁻ he⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻ lä⁻ ngëë⁻ hnäh⁻ lä⁻ koo⁻ ngëë⁻ dsa⁻ ma⁻ kaah⁻. Hi⁻ lä⁻ ma⁻ tääh⁻ hnäh⁻ ja⁻ lä⁻ jiih⁻ na⁻. ³ Hi⁻ lä⁻ ma⁻ ngoo⁻ ja⁻ ba⁻ ga⁻ naä⁻ hnäh⁻ lä⁻ koo⁻ ngii⁻ jmi⁻ ngo⁻ kyah⁻ hnäh⁻. Chaa⁻ ko⁻ laa⁻ hnäh⁻ hi⁻ llih⁻, hi⁻ cha⁻ hñii⁻ jee⁻ kyah⁻ hnäh⁻, hi⁻ ti⁻ chooh⁻ hnäh⁻ juu⁻. ¿Che⁻ sa⁻ ñeh⁻ hnäh⁻, jmi⁻ ngo⁻ kyah⁻ hnäh⁻ ba⁻ na⁻ he⁻ jøø⁻ he⁻ ga⁻ naäh⁻ hnäh⁻ lä⁻ koo⁻ dsa⁻ wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻? ⁴ Lä⁻ ma⁻ ga⁻ jäh⁻ hnäh⁻: “Jnä⁻ jmeen⁻ ko⁻ jøøh⁻ kyaah⁻ Paa⁻”, mah⁻ hi⁻ jñah⁻ ga⁻ jäh⁻: “Jnä⁻ jmeen⁻ ko⁻ jøøh⁻ kyaah⁻ Apolo⁻”, ¿che⁻ sa⁻ ñeh⁻ hnäh⁻, he⁻ ga⁻ naä⁻ hnäh⁻ lä⁻ koo⁻ ngii⁻ jmi⁻ ngo⁻ kyah⁻ hnäh⁻ ba⁻ ja⁻?

⁵ ¿Hee⁻ ba⁻ laa⁻ jnä⁻ ja⁻? ¿Hee⁻ ba⁻ laa⁻ Apolo⁻? Sa⁻ cha⁻ he⁻ laa⁻ jnääh⁻ ni⁻ miih⁻. He⁻ jmee⁻ jnääh⁻ ta⁻ he⁻ kih⁻ Dio ba⁻ ja⁻. Hi⁻ ta⁻ la⁻ kyaah⁻ jnääh⁻ ga⁻ heeh⁻ hnäh⁻ kih⁻ Dio. Lä⁻ jaa⁻ lä⁻ jaa⁻ jnääh⁻ ga⁻ jmee⁻ jnääh⁻ ta⁻ he⁻ ga⁻ hñah⁻ jnääh⁻ kiyh⁻. ⁶ Jnä⁻ ga⁻ jngëën⁻ mi⁻ ju⁻, Apolo⁻ ga⁻ huu⁻ jmi⁻, pero Dio ba⁻ hi⁻ ga⁻ mi⁻ kwaa⁻ ta⁻ he⁻ ga⁻ jmee⁻ jnääh⁻. ⁷ Sa⁻ cha⁻ he⁻ laa⁻ ni⁻ miih⁻ hi⁻ jngëë⁻ hi⁻ hi⁻ huu⁻ jmi⁻ he⁻ na⁻ jnääh⁻. Dio ba⁻ hi⁻ jøøh⁻, hi⁻ he⁻ ba⁻ hi⁻ jmee⁻ dsa⁻ kwaa⁻ ta⁻ kih⁻. ⁸ Kwee⁻ ba⁻ laa⁻ hi⁻ jngëë⁻ kyaah⁻ hi⁻ huu⁻ jmi⁻. Hi⁻ Dio ba⁻ mi⁻ hmaah⁻ kih⁻ lä⁻ jaa⁻ lä⁻ jaa⁻ lä⁻ koo⁻ te⁻ ta⁻ he⁻ jmeey⁻. ⁹ Jmee⁻ jnääh⁻ ko⁻ jøøh⁻ ta⁻ kih⁻ Dio. Hi⁻ hnäh⁻ laah⁻ hnäh⁻ lä⁻ koo⁻ hwa⁻ jee⁻ jmee⁻ jnääh⁻ ta⁻ kih⁻ Dio, hi⁻ laah⁻ hnäh⁻ lä⁻ koo⁻ hne⁻ juh⁻ kiyh⁻.

¹⁰ Kyaah⁻ ta⁻ he⁻ hä⁻ goon⁻ he⁻ la⁻ ga⁻ hyohn⁻ kih⁻ Dio, ga⁻ jmeen⁻ lä⁻ koo⁻ jmee⁻

tē'hyah' hī' ma'tēē' llu', ga'jmeen' ma'ti' na'hyah' kih' hne' ja'. Hi' jñah' ba' hi' choo' na'hyah'. Pero lā' jaa' lā' jaa' jmee' bii' jēēy' kwee' ha' lā' chooyh' na'hyah' ja'. ¹¹ Sa' chaa' ni' jaa' hī' na'ngē' jwē' jmee' jyoh' ma'ti' na'hyah', lā' koh' he' ma' na' la'. Jesucristo ba' laa' ma'ti' na'hyah' ja'. ¹² Wa'ra' ga'choo' dsa' na'hyah' ja', ko'laa' kooh' ku'nøø', kuu' tøø', kuu' he' hmoo'h', jwi' hma', wa'ñii', moo' kii'. ¹³ Hi' lā' jñā' ha' lā' ma' jmee' lā' jaa' lā' jaa'. Jēēh' loo' koō' jmi' lā' jñā' kyaah' wa'je', ha' lā' la' ta' he' ma' jmeey'. Wa'je' ja' mi' jñā' che' llu' ta' kiyh'. ¹⁴ Cher'mah' ga' jā' koō' hweh' ta' he' ga' chooy' nē' ma'ti' na'hyah' ja', hyoyh' jñeey'. ¹⁵ Hi' cher'mah' ga' koō' ta' he' ga' jmeey' ja', ma' hee' ba' ta' ja'. Pero lā' jaa' ba', le' kiyh' lā' koō' he' ga' laay' he' ma' kaay'.

¹⁶ ¿Che' sa' neh' hnāh' laah' hnāh' gwah' kih' Dio hi' ja' ba' jmi' llē' kih' Dio hāā' neh' tuh' hoh' hnāh'? ¹⁷ Cher'mah' chaa' hī' ga' hee' gwah' kih' Dio, lā' ja' hee' Dio hī' he' ka' lāh'. Jēēh' na' jngi' gwah' kih' Dio hi' he' ba' hnāh', laah' hnāh' gwah' kiyh'.

¹⁸ Ta' mi' gaa' hnāh' hñaa'h'. Cher'mah' laah' hnāh' kyuuh' hnāh' cha' miih' lā' koō' kyuuh' dsa' jmi' gyuu', jmaā' hnāh' hñaa'h' lā' koō' jaa' hī' too' ba' mah' lā' ja' ba' lā' kyuuh' hnāh' cha' ga' miih'. ¹⁹ Jēēh', lā' jē' he' kyuuh' dsa' jmi' gyuu', kih' Dio sa' jmaā' he' ja' ni' miih'. Lā' la' na' sii' juu' kih' Dio: "Dio ba' lla' dsēē' kih' hī' kyuuh' cha' miih', ja' ba' kyaah' he' kyuuyh' ja' jmee' tāyh'." ²⁰ Hi' lā' ja' na' sii' ka' lāh': "Nē' ba' Dio sa' jmaā' ni' miih' lā' jē' hū' dsē' kih' hī' laa' kyuuh' cha' miih'." ²¹ Heh' lā' ja', ni' jaa' sa' wa' jmaā' hñii' jøøh' kih' he' jmeey' ko' jøh' kyaah' jaa' dsa' kyaayh'. Jēēh' koō' ba' laay' jee' lā' jēē'. ²² Lā' ja' Paa', kyaah' Apolo, kyaah' Pee', kyaah' kih' jmi' gyuu' la', lā' ja' he' chaa' jne', he' juu' jne', hi' kih' lā' jē' he' cha' na' kyaah' he' na' ga' jā', ga' lā' jē' ba' la' jñān'. ²³ Lā' ja' ka' lāh' laa' jne' kyaā' Cristo, hi' Cristo laa' kyaā' Dio.

4

Lā' la' la' ta' kih' apóstol

¹ Lā' ja', wa' jmee' dsa' kwaat' laa' jñāāh' hī' jmee' ta' he' kih' Cristo ba', na' hñaa' jñāāh' mah' mi' jñāā' jñāāh' juu' kih' Dio he' ma' na' hmāā' jāā'. ² Hi' kih' hī' há' goo' koō' ta', jmee' bii' mi' tey' kyaah' ta' he' há' gooy'. ³ Sa' cha' he' jmee' cher'mah' hnāh' o' cher'mah' jñāh' ka' kwaat' ha' lā' ngoon' kyaah' ta' kin'. Ni' jñā', sa' kyeen' kwaat' ki' hñiiin'. ⁴ Ma' ke' sa' hñii' hū' dsē' llu' kin', pero ja' kyaah' he' na' hñøø' jāh' ma' jān' llu'. Dio ba' hī' ngiuh' kwaat' kin'. ⁵ Lā' ja', ta' ka' hnāh' kwaat' kih' ni' jaa', ta' ko' jiih'

sa' ga' ma' jah' Dsa' jøøh' jñān'. Hī' he' ba' mi' jñāā' lā' jē' he' hñiih' he' ma' jmee' jne' jee' na' hmāā', hi' mi' jñāāy' ha' lā' la' neh' tuh' dsē' jne'. Ma' ja' ba' hlēēh' Dio llu' kih' lā' jaa' lā' jaa' hī' hwēē' llu'.

⁶ He' llu' kyaah' hnāh' ba' na' øøhn', he' ja' ma' jwēēhn' hnāh' ha' lā' la' kin' kyaah' Apolo he' sa' hnoon' jmaā' dsa' jñāāh' kaa'h'. Mah' lā' ja' lā' ngēēh' hnāh' lā' koō' hñøø' jāh' juu' la': "Ta' wa' ngēēn' jwē' kih' lā' koō' te' he' na' sii'." Lā' ja' ta' jmaā' hnāh' jøøh' ni' jaa' mah' jñāh' jmaāh' hnāh' ta' koō'. ⁷ ¿Hi' ba' na' hī' ga' jmaā' hne' jøøh'? ¿Hee' ba' cha' kyaah' he' sa' ga' kwa' Dio? Hi' cher'mah' ma' hñāh' ba' hne' kih' Dio, ¿he' la' jmaāh' hñāah' jøøh'? Lā' koō' he' sa' cha' he' ma' hñāh' ba' jmeeh'.

⁸ Ma' cha' ba' lā' jē' he' ma' hnooh' hnāh', ma' cha' ba' kuu' kyaah' hnāh'. Ma' gaa' hoh' jñāāh'. Jmaāh' hnāh' hñaa'h' lā' koh' dsa' ta'. Llu' wa' ra' jāh' kih' ma' ra' ju' dsoo' ma' laah' hnāh' dsa' ta' mah' jmee' jñāāh' hih' ko' jøh' kyaah' hnāh'. ⁹ Go' laan', ga' llaa' Dio jñāāh' hī' laa' apóstole ta' hwa' go' te', lā' koō' he' ga' jmeey' hih' juu' jñāāh'. Lā' jē' he' ga' ngēē' jñāāh' ga' jmee' ga' lā' dsaā' dsē' dsa' kyaā' jñāāh', lā' kye' ángele, hi' lā' jēē' dsa' jmi' gyuu' ka' lāh'. ¹⁰ He' hnāā' jñāāh' Cristo, he' ja' laa' jñāāh' lā' koō' dsa' too' ba', pero kyaah' hnāh' cha' cha' miih' hū' dsē' llu' ta' la' kih' Cristo. Sa' cha' be' kyaā' jñāāh', pero kyaah' hnāh' cha' cha' miih'. Hnāā' dsa' hnāh' pero jñāāh' sa' taayh' ta'. ¹¹ Lā' jiih' na', kyaah' jñāāh', na' kii' dsē' jñāāh', sa' cha' hñiih' he' kye' jñāāh', kwa' dsa' jwēte' kyaā' jñāāh', sa' cha' jee' dsa' tooh' jñāāh'. ¹² Lā' jiih' ga' hwaā' jñāāh' ga' jmee' jñāāh' ta' mah' cha' he' jmee' bii' kyaā' jñāāh'. Pero dso' jwii' ba' kwēēh' dsa' jñāāh', hi' jñāāh' ngi' jñāāh' he' llu' kih' hī' jwā' dso' jwii'. Jēē' jñāāh' wii', pero kwēēh' ba' dsē' jñāāh'. ¹³ Hlēēh' dsa' wii' kyaā' jñāāh', hi' ngi' jñāāh' llu' kiyh' kih' Dio. Lā' jiih' na', sa' hii' lā' jmaā' jñāāh' go' te' jmi' gyuu' la', laa' jñāāh' lā' koō' wa' hñøø' he' be' dsa'.

¹⁴ Sa' ma' siin' he' la' mah' jāh' hnāh' kyaah' o' hih'. He' juuh' miih' kyaah' hnāh' ba' la', kih' he' laah' hnāh' lā' koō' gyuu' kyaan' hī' hnaan'. ¹⁵ Ma' ke' chaa' gyaā' mil dsa' hī' hlēēh' hnāh' juu' kih' Cristo, pero jaa' ba' hī' ga' hlēēh' hnāh' lā' ma' to' nē' he' ja' laan' lā' koō' tāā' kyaah' hnāh'. Jēēh' jñā' ba' ga' jmeen' ga' lā' chaa' hnāh' kyaah' ju' hmēē' kih' Cristo Jesus. ¹⁶ He' ja', chuun' kyaah' hnāh', jmee' hnāh' lā' koō' jmee' jñā'. ¹⁷ He' ja' ba' na', ma' cheen' Timotā' dsa' jēē' hnāh'. Peer' hnaa' jñih'. Laay' lā' koō' gyuu' kyaan', mi' tey' kih' Dsa' jøøh' jñān'. Hī' na' jmee' lā' dsooh' hoh' hnāh' lā' koō' mi' ten' kih' Cristo. Jēēh'

jmee⁺ ba' jnäh lä⁻koq⁻ ma⁻hlëéhⁿ dsa⁻ lä⁻kaa⁻ gwah⁻, wa' ha' cha' ha' jee' tääh^y.

¹⁸ Ko' llaa⁻ hnäh⁻ ma⁻jmää⁻h hnäh⁻ hñaah⁻ kaa⁻h. Laa⁻h hnäh⁻, jih⁻koh⁻ sa⁻ loon⁻ na⁻jëen⁻ hnäh⁻. ¹⁹ Pero chah⁻ ba' nün⁻ na⁻jëen⁻ hnäh⁻ cher⁻mah⁻ lä⁻ja⁻ hnøø⁻ Dio. Ma⁻ja⁻ jëen⁻ che' cha⁻ be' kih⁻ hi⁻ jmää⁻ hñii⁻ kaa⁻h, o che' ko⁻ja⁻ hlëeh⁻ bih⁻. ²⁰ Jëeh⁻, he' tøø⁻h jne' kyaah⁻ Dio, tøø⁻h jne' kyaah⁻ be' kiyh⁻, sa' la' kyaah⁻ juu' he' koq⁻ hlëeh⁻ jne'. ²¹ ¿Ha' ba' lä⁻hnooh⁻ hnäh⁻? ¿Che' na⁻jëen⁻ hnäh⁻ kyen⁻ koq⁻ si⁻hma⁻, o che' jmeen⁻ hnaan⁻ hnäh⁻ kih⁻ he' hwaan⁻?

5

Jaa⁻ dsa⁻ñuu⁻h ga⁻kqa⁻ mē⁻ jñah⁻

¹ Hi⁻ juu' cha⁻ koq⁻ he' hlii⁻h jwërte jee' kya⁻h hnäh⁻ he' sa' jmee⁺ dsa⁻ hi⁻ sa' ma⁻heeh⁻ kih⁻ Dio. Jäh⁻, chaa⁻ jaa⁻ jee' kya⁻h hnäh⁻ hi⁻ kyaah⁻ cho⁻hmay⁻ (he⁻ hnøø⁻ jäh⁻: mē⁻ jmi⁻y⁻). ² Ha' ba' lä⁻ja⁻ he' jmää⁻h hnäh⁻ hñaah⁻ kaa⁻h. Llu⁻ ga' wa⁻ra' jäh⁻ kih⁻ ki⁻hoo⁻h hnäh⁻ mah⁻ llee⁻h hnäh⁻ hi⁻ jmee⁺ dso⁻kye⁻ lä⁻na⁻, jee' kya⁻h hnäh⁻. ³ Ma⁻ke⁻ sa' gyan⁻ jø⁻h kyaah⁻ hnäh⁻, pero ma⁻ra' he' hää⁻ ba' jnäh⁻ jee' kya⁻h hnäh⁻ kyaah⁻ jmi⁻lle⁻ kin⁻. Ma' ba' jnäh⁻, ha⁻ lä⁻ jmeen⁻ kih⁻ hi⁻ ga⁻jme⁻e' dso⁻kye⁻ na⁻, lä⁻koq⁻ he' gyan⁻ ko⁻jø⁻h kyaah⁻ hnäh⁻ ba' ma⁻la⁻. ⁴ Ja⁻ go⁻taah⁻ hnäh⁻ ko⁻jø⁻h kwaat⁻ kih⁻ Jesucristo Dsa⁻jøø⁻h jnän⁻, hi⁻ jmee⁺ hnäh⁻ kwaat⁻ he' hä⁻ jmi⁻lle⁻ kin⁻ ko⁻jø⁻h kyaah⁻ hnäh⁻. Ma⁻ja⁻ kyaah⁻ be' kih⁻ Jesucristo Dsa⁻jøø⁻h jnän⁻, ⁵ ngëe⁻ hnäh⁻ dsa⁻ na⁻ ja⁻goo⁻ Tana⁻ mah⁻ wa' juu⁻ jmi⁻ngo⁻ kiyh⁻. Mah⁻ lä⁻ja⁻ lää⁻ jmi⁻lle⁻ kiyh⁻ wa⁻ra' ga⁻tē⁻ jee' jäh⁻ Dsa⁻jøø⁻h jnän⁻.

⁶ Sa⁻ llu⁻ he' jmää⁻h hnäh⁻ hñaah⁻ kaa⁻h. ¿Che' sa' ñeh⁻ hnäh⁻, mi⁻ih⁻ ba' levadura lee⁻ kaa⁻h dsa⁻ lä⁻kaa⁻ koq⁻ nää⁻ tuka⁻? ⁷ Jñuu⁻h hnäh⁻ levadura ma⁻gyuh⁻ na⁻ mah⁻ lee⁻h hnäh⁻ koq⁻ nää⁻ tuka⁻ hmëe⁻ ba' he⁻ sa' kyaah⁻ levadura, lä⁻llu⁻ he' ma⁻ na⁻ jngëeh⁻ hnäh⁻ na⁻. Jëeh⁻, he' llu⁻ jnän⁻ he' ga⁻ jngëeh⁻ dsa⁻ Cristo hi⁻ laa⁻ borrego mäh⁻ jnän⁻. ⁸ La⁻ lä⁻koq⁻ he' tøø⁻h jne' jmi⁻ he' kyehn⁻ borrego mäh⁻ jee' sa' le' kih⁻n levadura. He' ja⁻ wa' jñuu⁻h kih⁻ he' hlii⁻h. Mo⁻so⁻ wa' jmee⁺ ga⁻ jne' he' ngii⁻ jmi⁻ngo⁻ jnän⁻. He' na⁻ la⁻ lä⁻ko⁻h levadura ma⁻gyuh⁻. Wa' kyen⁻ koq⁻ nëe⁻ ba' huu⁻dsë⁻ lä⁻ hnøø⁻ kih⁻ ju⁻dsoo⁻. He' na⁻ la⁻ lä⁻koq⁻ he' kih⁻n he' ñii⁻h he' sa' kyaah⁻ levadura.

⁹ Lä⁻ ma' ga⁻siin⁻ kya⁻h hnäh⁻ jää⁻, ga⁻jwëeh⁻n hnäh⁻, mo⁻to⁻ jmee⁺ hnäh⁻ ko⁻jø⁻h kyaah⁻ hi⁻ ga⁻nää⁻ kyaah⁻ wa' hi⁻ cha⁻ hi⁻. ¹⁰ Sa⁻ jwahn⁻ kih⁻ dsa⁻ hi⁻ sa' ma⁻heeh⁻ juu' kih⁻ Dio, hi⁻ kaa⁻h wa' hi⁻ cha⁻ hi⁻, hi⁻ hnøø⁻ lih⁻ cha⁻ mi⁻ih⁻ kuu⁻, hñiy⁻ kih⁻ dsa⁻, jmää⁻y jøø⁻h dio hi⁻ na⁻laa⁻ kaa⁻h dsa⁻. Cher⁻mah⁻ tøø⁻h ba' jne' jmi⁻gyuu⁻la⁻,

ma⁻ra' he' tøø⁻h ba' jne' jee' kih⁻ dsa⁻ hi⁻ jmee⁺ lä⁻na⁻. ¹¹ Lä⁻la⁻ ba' ga⁻siin⁻ kya⁻h hnäh⁻. Mo⁻to⁻ jmee⁺ hnäh⁻ ko⁻jø⁻h kyaah⁻ ni⁻ jaa⁻ hi⁻ jäh⁻ laay⁻ øø⁻h jne' cher⁻mah⁻ kaa⁻y⁻h wa' hi⁻ cha⁻ hi⁻, hi⁻ cher⁻mah⁻ hnøø⁻y liyh⁻ cha⁻ mi⁻ih⁻ kuu⁻, jmää⁻y jøø⁻h hi⁻ na⁻laa⁻ kaa⁻h dsa⁻, hlëey⁻h wii⁻ kih⁻ dsa⁻, laay⁻ la⁻hñii⁻h, hñiy⁻ kih⁻ dsa⁻. Ni⁻ ta' kuh⁻ hnäh⁻ ko⁻jø⁻h kyaah⁻. ¹² Sa⁻ ga⁻tëen⁻ llan⁻ ta' kih⁻ hi⁻ sa' ma⁻heeh⁻ juu' kih⁻ Dio. Pero kih⁻ hi⁻ jmee⁺ ko⁻jø⁻h kyaah⁻ jne', ¿he⁻la⁻ sa' lla⁻ jne' ta' kiyh⁻? ¹³ He⁻ja⁻ llee⁻ hnäh⁻ hi⁻ hlëeh⁻ he' jee' kya⁻h hnäh⁻. Pero Dio ba' lla⁻ ta' kih⁻ hi⁻ sa' ma⁻heeh⁻ juu' kih⁻.

6

Ma⁻ hnaah⁻ øø⁻y⁻h dsa⁻ta⁻ cha⁻ñe⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁻heeh⁻ juu' kih⁻ Dio

¹ Cher⁻mah⁻ chaa⁻ jaa⁻ hi⁻ cha⁻ hñii⁻ kih⁻ kyaah⁻ øø⁻h, ¿che' sa' lä⁻hii⁻y dsooy⁻ nē⁻ta⁻ cha⁻ñe⁻ jaa⁻ hi⁻ sa' ma⁻heeh⁻ juu' kih⁻ Dio, lla⁻ he⁻ ma⁻ dsooy⁻ cha⁻ñe⁻ hi⁻ laa⁻ kya⁻ Dio? ² ¿Che' sa' ñeh⁻ hnäh⁻ lloo⁻ koq⁻ jmi⁻ hi⁻ na⁻jngëe⁻ ba' llay⁻ ta' kih⁻ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁻? He' ja⁻ cher⁻mah⁻ hña⁻h hnäh⁻ jwē⁻llah⁻ hnäh⁻ ta' kih⁻ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁻, he⁻la⁻ sa' le' llah⁻ hnäh⁻ ta' kih⁻ koq⁻ mi⁻juu⁻ he⁻ sa' la' juuh⁻? ³ ¿Che' sa' ñeh⁻ hnäh⁻ llajne⁻ ta' kih⁻ angele ka⁻lä⁻h? ¿Ha⁻ lä⁻ja⁻ sa' le' llajne⁻ ta' kih⁻ hi⁻ chaa⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻? ⁴ He⁻ja⁻ ga⁻ ma⁻cha⁻ koq⁻ hñii⁻ jee' kya⁻h hnäh⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻, ¿he⁻la⁻ go⁻tøø⁻h hnäh⁻ goo⁻ hi⁻ sa' ma⁻heeh⁻ juu' kih⁻ Dio? ⁵ Hlëeh⁻ lä⁻na⁻ mah⁻ jä⁻ o⁻hi⁻h kya⁻h hnäh⁻. ¿Ha⁻ lä⁻la⁻ kya⁻h hnäh⁻? ¿Che' sa' chaa⁻ ni⁻ jaa⁻ øø⁻h hnäh⁻ hi⁻ cha⁻ huu⁻dsë⁻ llujne⁻ kih⁻ mah⁻ mi⁻ee⁻y juu' kya⁻h hnäh⁻? ⁶ Lla⁻ he' ma⁻ jmee⁻h hnäh⁻ lä⁻ja⁻, te⁻jëeh⁻ hnäh⁻ kyaah⁻ øø⁻h hnäh⁻ mah⁻ ga⁻nää⁻h hnäh⁻ cha⁻ñe⁻ hi⁻ sa' ma⁻heeh⁻ juu' kih⁻ Dio mah⁻ llaj⁻ ta' kya⁻h hnäh⁻.

⁷ Kih⁻ he⁻ te⁻jëeh⁻ hnäh⁻, ma⁻hlää⁻h hnäh⁻ kyaah⁻ dsa⁻ kyaah⁻ hnäh⁻. ¿He⁻la⁻ sa' kwëeh⁻ hoh⁻ hnäh⁻ cher⁻mah⁻ lla⁻dsëey⁻ hnäh⁻? ¿He⁻la⁻ sa' kwëeh⁻ hoh⁻ hnäh⁻ cher⁻mah⁻ jmeey⁻h hnäh⁻? ⁸ Lla⁻ he⁻ ma⁻ kwëeh⁻ hoh⁻ hnäh⁻, lla⁻dsëeh⁻ hnäh⁻ kih⁻ dsa⁻, mah⁻ jmee⁻h hi⁻ laa⁻ ja⁻ ba' øø⁻hn⁻.

⁹ ¿Che' sa' ñeh⁻ hnäh⁻, lä⁻jëe⁻ hi⁻ hña⁻dsë⁻, sa⁻ heyh⁻ ya⁻jwii⁻ kih⁻ Dio? Ta⁻ mi⁻gaa⁻ hnäh⁻ hñaah⁻. Hi⁻ sa⁻ na⁻ jee⁻ goo⁻ kaa⁻y⁻h wa' hi⁻ cha⁻ hi⁻, kyaah⁻ hi⁻ jmää⁻ jøø⁻h dio hi⁻ na⁻laa⁻ kaa⁻h dsa⁻, kyaah⁻ hi⁻ na⁻jee⁻ goo⁻ kaa⁻y⁻h hi⁻ laa⁻ kya⁻ jñah⁻, kyaah⁻ dsa⁻ñuu⁻h hi⁻ jmee⁺ lä⁻ jmee⁺ dsa⁻mē⁻, kyaah⁻ dsa⁻ñuu⁻h hi⁻ kaa⁻h he' ba' dsa⁻ñuu⁻h dsa⁻kyaah⁻y⁻ hi⁻ he' sa' heh⁻ ya⁻jwii⁻ kih⁻ Dio. ¹⁰ Lä⁻ja⁻ hi⁻ hñii⁻ kih⁻ dsa⁻, hi⁻ hee⁻ dsë⁻ kuu⁻, lla⁻hñii⁻h, hi⁻ jwä⁻ dso⁻jwii⁻ kih⁻ dsa⁻kyaah⁻, hi⁻ ga⁻nää⁻ mi⁻gaa⁻ dsa⁻, sa⁻ heyh⁻ ya⁻jwii⁻ kih⁻ Dio. ¹¹ He⁻ja⁻ ma⁻

laa' ko' llaa' hnäh'. Pero na' ma' na' che' dso'kye' kyah' hnäh', ma' na' jngëeh' hnäh', hi' lluu' hnäh' ta' la' kih' Jesucristo Dsa' jøøh' jnän', hi' ta' la' kih' Jmi' lle' kih' Dio jnän'.

Hnøø' dsa'tooh' jne' jmeen' lä' hnøø' Dio

12 Ga' lä' jë' ba' na' ngën' jwë' jmeen', pero ja' lä' jë' jmäa' ta'. Ga' lä' jë' ba' na' ngën' jwë' jmeen', pero sa' jmeen' mah' sa' lla' dsëë' kin' ni' miih'. 13 Lä' jë' ma', la' kih' tuh' jne', lä' ja' tuh' jne', la' kih' ma'. Pero kwee' ba' hee' Dio lä' to'. Sa' ga' jmäa' Dio jne' mah' kaa'h' jne' wa' hi' cha' hi'. Ga' jmeey' jmi' ngo' he' kye' jne' mah' jmee' ta' he' kiyh'. Hi' lä' ja' ka' läh', he' llu' jnän' ba' chaa' Dio. 14 Hi' lloo' koo' jmi', Dio hi' ga' mi' jiih' Dsa' jøøh' jnän', he' ba' hi' he' mi' jiih' jne' ka' läh' kyaah' be' kiyh'.

15 ¿Che' sa' ñeh' hnäh' jmi' ngo' he' kye' jne' la' ma' la' koo' ba' kyaah' Cristo? ¿Che' jñuuhn' jaa' hi' ma' laa' koo' kyaah' Cristo mah' kwëeh'n' jaa' dsa' më' hi' hnëe' hñii' kyaah' wa' hi' cha' hi'? Ni' miih' sa' sooh' lä' ja'. 16 ¿O che' sa' ñeh' hnäh' jaa' hi' kyaah' dsa' më' hi' ngë' kyaah' wa' hi' cha' hi', ma' laay' koo' jmi' ngo' kyaayh'? Jëeh', lä' koo' na' sii' juu' kih' Dio: "Lä' uu' lee' jaa' ba". 17 Pero hi' jmee' ko' jøh' kyaah' Dsa' jøøh' jnän', kyeey' koo' ba' jmi' lle' kyaayh'.

18 Hää' hnäh' hñah' cha' miih', ta' kaa'h' wa' hi' cha' hi'. Jëeh' wa' he' cha' he' ga' jyoh' dso'kye' he' jmee' dsa', sa' hnoo' dsoo' kih' jmi' ngo' kiyh'. Pero hi' kaa'h' wa' hi' cha' hi', he' jmeeyh' hñiiy' ba' ja'. 19 ¿O che' sa' ñeh' hnäh', heh' jmi' ngo' jnän' la' gwah' kih' Jmi' lle' Na' jngii'? Hi' he' hää' neh' tuh' dsë' jne' hi' ga' kwëeh' Dio jne'. Hi' sa' laa' jne' dsa' juu' jmi' ngo' jnän', Dio ba' he' hi' laa' dsa' juu'. 20 Jëeh', hmooh' kyaah' ga' laa' Dio jne'. He' ja' kyaah' jmi' ngo' jnän' wa' jmeen' juuh' kih' Dio, hi' lä' ja' kyaah' jmi' lle' jnän', jëeh' lä' to' he' la' la' kiyh'.

7

Hweh' la' he' jee' dsa' goo'

1 Na' jeehn' kyah' hnäh' juu' he' ga' siih' hnäh' kin'. Llu' la' kih' dsa' cher' mah' sa' ga' jee'y' gooy'. 2 Pero kih' he' kaa'h' dsa' wa' hi' cha' hi', he' ja' jwahn', lä' jaa' dsa' ñuu'h' wa' kyaay' jaa' dsa' më', hi' lä' jaa' dsa' më', wa' kyaay' jaa' dsa' ñuu'h'. 3 Hjh' dsa' ñuu'h', hnøø' mi' tey' kyaah' dsa' më' kyaay'. Ja' ba' lä' ja' dsa' më' hnøø' mi' tey' kyaah' dsa' ñuu'h' kyaay' ka' läh'. 4 Jëeh' dsa' më' sa' laay' juu' jmi' ngo' kiyh', dsa' ñuu'h' ba' laa' juu'. Lä' ja' ka' läh' dsa' ñuu'h', sa' laay' juu' jmi' ngo' kiyh', mëy' ba' laa' juu'. 5 Lä' uu'y' ba', dsa' më' dsa' ñuu'h', sa' le' jäh' he' sa' hnoon' ni'

miih'. Pero cher' mah' lä' uu'y' ga' taayh' juu' kwee' lä' øøy' miih' jmi' ta' ko' jiih' dsa' taayh' ngüy' kiyh' kih' Dio, llu' ba'. Hi' ga' ma' ngëe' he' ja', wa' mi' tey' ka' läh' lä' uu'y' mah' lä' ja' sa' kaa'h' Tana', wa' ra' sa' ga' lä' be' dsëy'.

6 He' jwahn' lä' na', he' kwan' jwë' ba', ja' he' jmeen' mada'. 7 Hnoo' ga' jnä' wa' ra' jäh' kih' lä' jëe' ba' dsa' kwëeh' dsë' lä' koo' jnä'. Pero lä' jaa' lä' jaa' jne' ga' hñah' jne' lä' koo' te' he' ga' kwa' Dio. Jaa' jmee' koo', hi' jñah' jmee' jyoh'.

8 Kih' hi' sa' ga' ma' jee' goo' hi' lä' kye' kih' dsa' hñii', jwahn', llu' la' kiyh' cher' mah' ga' jäh' hñiiy' lä' koo' jnä'. 9 Pero cher' mah' sa' ga' kwëeh' dsëy' jäh' hñiiy' lä' jiih' jmi' chaa'y', wa' jee'y' gooy'. Jëeh' llu' ga' he' jee'y' gooy' lä' koh' ga' he' tu' ja' tuh' dsëy' kih' wa' hi' cha' hi'.

10 Pero kih' hi' ma' na' jee' goo', jmeen' mada', (ja' he' hñiin' jwahn', Dio ba' hi' jäh'), dsa' më' ta' wa' bee' dsa' ñuu'h' kyaah'. 11 Cher' mah' ga' beey' øøyh', sa' wa' jee'y' gooy' kyaah' jñah', o wa' dsa' jeeyh' kyaah' dsa' ñuu'h' kyaay' ba'. Hi' kih' dsa' ñuu'h' jwahn', sa' wa' beey' dsa' më' kyaay'.

12 Pero kih' jee' lä' jëe' ga' jñah', jnä' jwahn' (ja' he' Dio). Cher' mah' chaa' jaa' øøh' jne' hi' kyaah' dsa' më' hi' sa' ma' heeh' kih' Dio, hi' cher' mah' heeh' ba' dsa' më' gya' kyaah' øøh' jne' he', sa' wa' beey'. 13 Hi' cher' mah' chaa' jaa' dsa' më' øøh' jne' hi' kyaah' dsa' ñuu'h' hi' sa' ma' heeh' kih' Dio, hi' cher' mah' heeh' ba' dsa' ñuu'h' gya' kyaah' øøh' jne' he', sa' wa' beey'. 14 Jëeh', dsa' ñuu'h' hi' sa' ma' heeh' kih' Dio, ma' na' jngëey' ta' la' kih' mëy'. Hi' ja' ba' lä' ja' dsa' më' hi' sa' ma' heeh' kih' Dio, ma' na' jngëey' ta' la' kih' dsa' ñuu'h' kyaay'. Wa' ra' jäh' kih' sa' la' lä' ja', chih' kyaay' ja' lä' ma' sah' ja' ba'. Pero ta' ko' jiih' täayh' ko' jøh' ma' na' jngëe' bih'. 15 Pero cher' mah' hi' sa' ma' heeh' kih' Dio ga' beey' dsa' kyaayh', wa' beey' kih'. Cher' mah' ga' la' lä' ja', sa' la' he' wii' kih' dsa' më' dsa' ñuu'h' øøh' jne' he' dsa' taayh' ko' jøh'. He' hi' ti' jnän' ba' ga' tëeh' Dio jne'. 16 Jëeh' hne' dsa' më' øøhn', sa' ñeh' hne' che' lä' leh' lääh' dsa' ñuu'h' kyaah'. Lä' ja' hne' dsa' ñuu'h', sa' ñeh' che' lä' leh' lääh' dsa' më' kyaah'.

Wa' heeh' ba' jne' dsa'toohn' lä' koo' ma'tøohn' la'

17 Lä' jaa' lä' jaa' jne', wa' dsa'toohn' kyaah' he' ga' hñah' jne' kih' Dsa' jøøh' jnän', lä' koo' ma' ga' tëeh' Dio jne'. 18 Cher' mah' ma' ngëe' ma' tuy' jmi' ngo' kyah' lä' ma' ga' tëeh' Dio hne', ja' ba' hne' lä' na'. Pero cher' mah' sa' ga' tuy' jmi' ngo' kyah' lä' ma' ga' tëeh' Dio hne', sa' jmee' bii' uu'h' jmi' ngo' kyah'. 19 Sa' cha' he' hnøø' jäh'

ni⁺ miih⁻ he⁻ ga⁻ wih⁻ jmi⁻ ngo⁻ jnän⁻, o he⁻ sa⁻ ga⁻ wih⁻. Kih⁻ jee⁻ lä⁻ jē⁻, hnøø⁻ nuuh⁻ jne⁻ mada⁻ kih⁻ Dio ba⁻. ²⁰ Lä⁻ jaa⁻ lä⁻ jaa⁻ wa⁻ jāy⁻ ba⁻ kih⁻ lä⁻ ma⁻ tääyh⁻ ja⁻, lä⁻ koo⁻ ma⁻ ga⁻ heeyh⁻ kih⁻ Dio. ²¹ Cher⁻ mah⁻ ma⁻ na⁻ hnēēh⁻ jmeeh⁻ ta⁻ kih⁻ dsa⁻, lä⁻ koo⁻ ma⁻ ga⁻ tēēyh⁻ hne⁻, ta⁻ jmeeh⁻ cha⁻ miih⁻ huus⁻ dsē⁻. Pero cher⁻ mah⁻ cha⁻ jwē⁻ kyah⁻ lääh⁻ hñaa⁻h⁻, kwa⁻ be⁻ lääh⁻ hñaa⁻h⁻. ²² Jēēh⁻ jaa⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻ hnēē⁻ jmeeh⁻ ta⁻ kih⁻ dsa⁻ lä⁻ koo⁻ ma⁻ ga⁻ tēēh⁻ Dio, ma⁻ na⁻ laa⁻ bih⁻ kih⁻ Dio. Pero jaa⁻ hi⁻ sa⁻ na⁻ hnēē⁻ jmeeh⁻ ta⁻ kih⁻ dsa⁻ lä⁻ koo⁻ ma⁻ ga⁻ tēēh⁻ Dio, na⁻ ma⁻ na⁻ hnēēy⁻ jmeey⁻ ta⁻ he⁻ kih⁻ Cristo ba⁻. ²³ Hmooh⁻ kyaah⁻ ga⁻ laa⁻ Dio jne⁻, he⁻ ja⁻ ta⁻ hnēē⁻ hnäh⁻ hñaa⁻h⁻ mah⁻ jmeeh⁻ ta⁻ kih⁻ dsa⁻ lä⁻ jmi⁻ lä⁻ je⁻. ²⁴ Lä⁻ jaa⁻ lä⁻ jaa⁻ hnäh⁻ øøhn⁻, wa⁻ tääh⁻ hnäh⁻ kih⁻ lä⁻ koo⁻ ma⁻ tääh⁻ hnäh⁻ na⁻, lä⁻ koo⁻ ma⁻ ga⁻ heeh⁻ hnäh⁻ kih⁻ Dio.

Nuuh⁻ kih⁻ dsa⁻ mē⁻ dsa⁻ nuuh⁻ hi⁻ sa⁻ na⁻ jee⁻ goo⁻

²⁵ Kih⁻ dsa⁻ nuuh⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁻ kaa⁻h⁻ dsa⁻ mē⁻ hi⁻ kih⁻ dsa⁻ mē⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁻ kaa⁻h⁻ dsa⁻ nuuh⁻, juu⁻ he⁻ kwan⁻ la⁻ sa⁻ la⁻ mada⁻ kih⁻ Dio. Pero sa⁻ la⁻ kyaah⁻ juu⁻ ta⁻ jmah⁻. Jēēh⁻ ma⁻ lä⁻ nih⁻ dsē⁻ Dio kin⁻ he⁻ ja⁻ hlēēhn⁻ ju⁻ dsoo⁻ jmah⁻ ba⁻. ²⁶ Lä⁻ koo⁻ la⁻ jmi⁻ he⁻ tøøhn⁻ na⁻, kih⁻ he⁻ ja⁻ laan⁻, go⁻ llu⁻ ga⁻ he⁻ go⁻ taah⁻ hnäh⁻ lä⁻ koo⁻ ma⁻ tääh⁻ hnäh⁻ na⁻. ²⁷ Cher⁻ mah⁻ chaa⁻ dsa⁻ mē⁻ kyaah⁻, ta⁻ jmeeh⁻ huus⁻ dsē⁻ beeh⁻ hñih⁻. Hi⁻ cher⁻ mah⁻ sa⁻ chaa⁻ dsa⁻ mē⁻ kyaah⁻, ta⁻ jmeeh⁻ bi⁻ jeeh⁻ gooh⁻. ²⁸ Cher⁻ mah⁻ ga⁻ kyaah⁻ dsa⁻ mē⁻, sa⁻ la⁻ hñih⁻. Lä⁻ ja⁻ chih⁻ mē⁻ kwaah⁻, cher⁻ mah⁻ ga⁻ kaay⁻ dsa⁻ nuuh⁻, sa⁻ jmeey⁻ hñih⁻. Pero kih⁻ hi⁻ dsa⁻ jee⁻ goo⁻, ja⁻ cha⁻ miih⁻ huus⁻ dsē⁻ nē⁻ kiyh⁻. Hi⁻ hnoon⁻ wa⁻ ra⁻ jāh⁻ kih⁻ ni⁻ miih⁻ he⁻ ja⁻ sa⁻ jēēh⁻ hnäh⁻.

²⁹ Ma⁻ ngoo⁻ ya⁻ jāh⁻ jmi⁻, he⁻ ja⁻ na⁻ jwahn⁻ øøhn⁻: Na⁻ ta⁻ cha⁻ nē⁻, hñih⁻ hi⁻ kyaah⁻ dsa⁻ mē⁻, lä⁻ koo⁻ he⁻ sa⁻ kyaah⁻ bih⁻ wa⁻ jmeey⁻. ³⁰ Hñih⁻ hi⁻ ti⁻ meeh⁻ dsē⁻, wa⁻ gaa⁻ dsēy⁻. Hñih⁻ hi⁻ jēē⁻ dsē⁻, wa⁻ jmeey⁻ lä⁻ koo⁻ he⁻ sa⁻ jēē⁻ dsēy⁻. Hñih⁻ ga⁻ nää⁻ la⁻ løø⁻, wa⁻ jmeey⁻ lä⁻ koo⁻ he⁻ sa⁻ cha⁻ kiyh⁻ ba⁻. ³¹ Hñih⁻ hi⁻ koo⁻h⁻ jmeeh⁻ he⁻ cha⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻, wa⁻ jmeey⁻ lä⁻ koo⁻ he⁻ sa⁻ jmeeh⁻ bi⁻ kiyh⁻ ba⁻. Jēēh⁻ lä⁻ jē⁻ he⁻ jēē⁻ jne⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻, he⁻ dsa⁻ ngēē⁻ ba⁻ ja⁻.

³² Hnoon⁻ wa⁻ ra⁻ jāh⁻ kih⁻ sa⁻ cha⁻ ba⁻ he⁻ kih⁻ kah⁻ hnäh⁻ huus⁻ dsē⁻. Dsa⁻ nuuh⁻ hi⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻ jee⁻ goo⁻, hi⁻ he⁻ hñaah⁻ Dio, hnooyh⁻ ha⁻ lä⁻ jee⁻ tih⁻ dsē⁻ Dio ba⁻. ³³ Pero hi⁻ kyaah⁻ dsa⁻ mē⁻, kye⁻ gyih⁻ huus⁻ dsē⁻ kih⁻ he⁻ cha⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻, hnooyh⁻ ha⁻ lä⁻ jee⁻ tih⁻ dsē⁻ mēy⁻ ba⁻. ³⁴ Lä⁻ ja⁻ ka⁻ läh⁻, kah⁻ ba⁻ la⁻ kih⁻ dsa⁻ mē⁻ hi⁻ kyaah⁻ dsa⁻ nuuh⁻, hi⁻ kih⁻ chih⁻ mē⁻ kwaah⁻ hi⁻ tääh⁻ hñii⁻. Chih⁻ mē⁻ kwaah⁻ he⁻, hñaah⁻ gyih⁻ Dio, ngēēy⁻ hñiiy⁻ kyaah⁻ jmi⁻ lle⁻ kiyh⁻ kih⁻ Dio. Pero hi⁻ na⁻ jee⁻ goo⁻,

kye⁻ gyih⁻ huus⁻ dsē⁻ kih⁻ he⁻ cha⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻, hnooyh⁻ ha⁻ lä⁻ jee⁻ tih⁻ dsē⁻ dsa⁻ nuuh⁻ kyaay⁻ ba⁻. ³⁵ He⁻ la⁻ ma⁻ jwahn⁻ mah⁻ jmää⁻ ta⁻ kyah⁻ hnäh⁻. Ja⁻ he⁻ hnoon⁻ han⁻ kyah⁻ hnäh⁻. Hnoon⁻ go⁻ taah⁻ hnäh⁻ lä⁻ koo⁻ lle⁻ kyah⁻ hnäh⁻ mah⁻ hñaah⁻ hnäh⁻ Dsa⁻ jøøh⁻ jnän⁻ lä⁻ kaa⁻ tuh⁻ hoh⁻ hnäh⁻.

³⁶ Cher⁻ mah⁻ jaa⁻ dsa⁻ chaa⁻ chih⁻ mē⁻ kyaah⁻ hi⁻ ma⁻ tē⁻ ji⁻ ñe⁻ jeey⁻ gooy⁻, hi⁻ cher⁻ mah⁻ jmeey⁻ huus⁻ dsē⁻ sa⁻ sooh⁻ jāy⁻ hñiiy⁻, hi⁻ laay⁻, jmeeh⁻ bi⁻ jeey⁻ gooy⁻, wa⁻ jeey⁻ gooy⁻. Jēēh⁻ lä⁻ ja⁻ lla⁻ dsēy⁻, sa⁻ la⁻ hñih⁻. ³⁷ Pero cher⁻ mah⁻ chaa⁻ jñah⁻ hi⁻ ma⁻ jmeeh⁻ koo⁻ ba⁻ huus⁻ dsē⁻, hi⁻ sa⁻ la⁻ kyaah⁻ he⁻ wih⁻, jmeey⁻ lä⁻ koo⁻ hyoh⁻ dsēy⁻ ba⁻, cher⁻ mah⁻ ma⁻ jmeey⁻ koo⁻ ba⁻ huus⁻ dsē⁻ sa⁻ kwaay⁻ chih⁻ mē⁻ kyaay⁻ jee⁻ goo⁻, he⁻ jmeey⁻ llu⁻ ba⁻ ja⁻. ³⁸ Heh⁻ lä⁻ ja⁻, cher⁻ mah⁻ hi⁻ ga⁻ kwaah⁻ chih⁻ mē⁻ kyaah⁻ jee⁻ goo⁻, jmeey⁻ llu⁻ ba⁻ ja⁻. Pero cher⁻ mah⁻ sa⁻ ga⁻ kwaay⁻ jee⁻ goo⁻, llu⁻ ga⁻ he⁻ jmeey⁻ lä⁻ ja⁻.

³⁹ Dsa⁻ mē⁻ hi⁻ na⁻ jee⁻ goo⁻, laay⁻ kyaah⁻ jaa⁻ dsa⁻ nuuh⁻ lä⁻ hih⁻ kih⁻ ley, ta⁻ kō⁻ jñih⁻ chaa⁻ dsa⁻ nuuh⁻ kyaay⁻. Pero cher⁻ mah⁻ ga⁻ juu⁻ dsa⁻ nuuh⁻, ma⁻ cha⁻ jwē⁻ kiyh⁻ jeey⁻ gooy⁻ ka⁻ läh⁻ kyaah⁻ hi⁻ tih⁻ dsēy⁻, la⁻ ra⁻ laa⁻ jaa⁻ dsa⁻ nuuh⁻ hi⁻ ma⁻ heeh⁻ juu⁻ kih⁻ Dio. ⁴⁰ Hi⁻ jnä⁻ laan⁻, llu⁻ ga⁻ la⁻ kiyh⁻ cher⁻ mah⁻ ga⁻ jāy⁻ hñiiy⁻. Pero sa⁻ la⁻ kyaah⁻ huus⁻ dsē⁻ ta⁻ jmah⁻ he⁻ ma⁻ jwahn⁻ lä⁻ na⁻, jēēh⁻ kyaah⁻ ba⁻ jnä⁻ jmi⁻ lle⁻ kih⁻ Dio.

8

Ma⁻ he⁻ kwēēh⁻ dsa⁻ dio⁻ hi⁻ na⁻ laa⁻ kaa⁻h⁻ dsa⁻

¹ Na⁻ ngēēn⁻ juu⁻ kyah⁻ hnäh⁻ kih⁻ ma⁻ he⁻ kwēēh⁻ dsa⁻ dio⁻ hi⁻ na⁻ laa⁻ kaa⁻h⁻ dsa⁻. Lä⁻ jēē⁻ ba⁻ jne⁻ kyuu⁻h⁻ jne⁻ ma⁻ miih⁻. Hi⁻ ta⁻ la⁻ kih⁻ he⁻ kyuu⁻h⁻ jne⁻, he⁻ ja⁻ gwa⁻ jmää⁻n⁻ hñaa⁻n⁻ kaa⁻h⁻. Pero he⁻ hnää⁻ jne⁻ dsa⁻ kyaahn⁻, he⁻ na⁻ kwa⁻ be⁻ he⁻ dsa⁻ toohn⁻ cha⁻ ga⁻ miih⁻ llu⁻ kyaah⁻ Dio. ² Hi⁻ laa⁻ kyuu⁻h⁻ cha⁻ miih⁻, sa⁻ ga⁻ ma⁻ kyuu⁻yh⁻ lä⁻ koo⁻ te⁻ lle⁻ lä⁻ kyuu⁻yh⁻. ³ Pero jaa⁻ hi⁻ hnää⁻ Dio, kyuu⁻ ba⁻ Dio hi⁻ he⁻.

⁴ Kih⁻ ma⁻ he⁻ lla⁻ dsa⁻ cha⁻ nē⁻ dio⁻ hi⁻ na⁻ laa⁻ kaa⁻h⁻ dsa⁻, ma⁻ ñe⁻ ba⁻ jne⁻ sa⁻ cha⁻ he⁻ laa⁻ dio⁻ he⁻ ni⁻ miih⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻. Jaa⁻ ba⁻ Dio chaa⁻. Sa⁻ chaa⁻ ga⁻ jñah⁻ Dio. ⁵ Ma⁻ ke⁻ gyuu⁻h⁻ hwa⁻ la⁻ jāh⁻ dsa⁻ chaa⁻ ja⁻ hi⁻ jaa⁻ dio, (jēēh⁻ ma⁻ ra⁻ he⁻ chaa⁻ jwēē⁻ dio, hi⁻ lä⁻ ja⁻ chaa⁻ jwēē⁻ dsa⁻ kaa⁻h⁻ ka⁻ läh⁻). ⁶ Pero jnä⁻ jne⁻, jaa⁻ Dio ba⁻ chaa⁻ hi⁻ laa⁻ Täa⁻ jnän⁻. Ga⁻ lä⁻ jē⁻ ba⁻ he⁻ cha⁻, hñiiy⁻ ba⁻ ga⁻ jmeey⁻, hi⁻ ga⁻ jmääy⁻ jne⁻ mah⁻ jmää⁻ jne⁻ kiyh⁻. Hi⁻ jaa⁻ ba⁻ Dsa⁻ jøøh⁻ jnän⁻ chaa⁻. Hi⁻ he⁻ he⁻ Jesucristo. Ta⁻ la⁻ kiyh⁻ ba⁻ cha⁻ ga⁻ lä⁻ jē⁻, lä⁻ ja⁻ ta⁻ la⁻ kiyh⁻ ba⁻ chaa⁻ jne⁻ ka⁻ läh⁻.

7 Pero ja' lä jëë kyuu^h ha' lä la' juu' la'. Ko' llaa' hi' ma' tëë' jmee' he' kih' dio hi' na' laa', gwa' huus^hdsë' kiyh' kyaah' dio he', wa'ra' ga'kuyh' ma' he' la' dsa' cha'në' hi' he'. Kih' he' sa' la' koo' ba' huus^hdsë' kiyh', he' ja' laay' mi' sayh' hñiiy'. 8 Dsoo' ba', ja' kyaah' he' kih' hih' jne' na', jmee' he' hnää' Dio jne'. Ja' kyaah' he' kih' hih' jne' na', jmee' lee' jne' lluu' cha' ga'miuh', ni' sa' jän' hlih' cher'mah' sa' ga'kihn' lä' jë' nëë' he' cha'.

9 Ma'ke' na' ngë' jne' jwë' kih'hihn' wa' he' cha' he', hnø' leeh' jne' mah' sa' täh' hi' sa' la' koo' ba' huus^hdsë' kih', kwaat' jnän. 10 Cher'mah' chaa' jaa' hi' sa' la' koo' huus^hdsë' kih', ga' jëëy' hnäh', hi' ma' kyuu^h miuh', tääh' hnäh' në' mes' koo' jee' tääh' heeh' kih' dio hi' na' laa' he', goo' la' kiyh', ja' lä' hee' dsëy' kuyh' he' ma' lla' dsa' cha'në' heeh' ja'. 11 He' ja', dsoo' kyah' hnäh' hi' ma' kyuu^h miuh', täh' øøh' hi' sa' cha' be' kih', hi' kih' hi' he' ba', ga' juu' Cristo. 12 Lä' ja', cher'mah' ga' jmeeh' hnäh' hñaa' hoh' kih' øøh' jne', hi' jmeeh' hnäh' sa' kyee' huus^hdsë' kih' hi' sa' cha' be' kih', he' ma' hlääh' hnäh' kih' Cristo ba' ja'. 13 He' ja' cher'mah' ma' he' kih' jne', jmeen' täh' jaa' øøhn', mo' so' kih' ga' jne' ka' läh' ngo' jih' koh' mah' sa' jmeen' tēh' øøh' jne'.

9

Na' ngë' jwë' apòstole hyoh' miuh' he' jmee' bi' kiyh'

1 ÇChe' sa' laan' apòstol laah' hnäh'? ÇChe' sa' na' ngën' jwë' jmeen' lä' koo' jmee' jñah' apòstole? Jëéh', ma'ra' he' ga' jëën' Jesús Dsa' jøøh' jnän. Hi' kih' he' ga' heeh' hnäh' juu' kiyh', he' ja' jmee' lii' ta' he' jmeen' kih' Dsa' jøøh' jnän. 2 Cher'mah' kih' jñah', sa' laan' apòstol, pero kyah' hnäh' ma'ra' ju' dsoo' laan'. Jëéh', lä' llu' he' kyaah' hnäh' Dsa' jøøh' jnän, he' ja' jmee' lii' ma'ra' he' laan' apòstol.

3 Juu' la' jmää' lään' hñiin' kih' hi' sa' taah' jnä' ta'. 4 ÇChe' sa' na' ngë' jnääh' jwë' he' hñah' jnääh' he' kih'hih' jnääh'? 5 ÇChe' sa' na' ngë' jnääh' jwë' jää' jnääh' dsa' më' hi' laa' øøh' jne' lä' koo' jmee' jñah' apòstole, ja' ba' lä' koo' jmee' øøh' Dsa' jøøh' jnän' kyaah' Pee' ka' läh'? 6 ÇChe' ma' la' jnä' ba' kyaah' Bernabé jmee' bi' jmee' jnääh' ta' mah' jnääh' jnääh' he' kih'hih' jnääh'? 7 ÇHa' chaa' hløø' hi' tääh' jmee' ta' kwaat' kih' hñii'? ÇHa' chaa' hi' jmee' ta' koo' hwa' mah' sa' kuyh' he' jngëëy'? ÇHa' chaa' hi' hää' koo' nää' jah' mah' sa' hih' juh' kih'? 8 ÇChe' laah' hnäh' hlëehn' he' la' lä' koh' hlëeh' wa' hi' cha' hi'? ÇChe' sa' na' sii' lä' ja' në' ley? 9 Jëéh', në' ley kih' Moisé' na' sii': "Ta' kü' hoo' kya' jee' jmeey' ta'." He' ga' jäh' Dio lä' ja', ja' ma' la' kih' kya' ja'

ma' kyey' huus^hdsë'. 10 He' kyey' huus^hdsë' jnä' jne' ba' ja', he' ja' ba' ja' na' sii' lä' ja'. Jëéh', hi' mi' llu' hwa', lä' kye' hi' mi' llu' mi' ju', ma'ra' he' cha' o' jöh' dsë' kiyh' liyh' kih' ta' he' jmeey' ja'. 11 Mi' ju' he' la' kih' Dio ga' jñee' jnääh' neh' tuh' hoh' hnäh', he' ja' çche' jmee' hii' cher'mah' ga' ngü' jnääh' miuh' he' cha' kyah' hnäh'? 12 Cher'mah' jñah' ba' cha' jwë' kih' hyoyh' he' cha' kyah' hnäh', cha' ga' miuh' na' ngë' jnääh' jwë' hñah' jnääh' he' ja'.

Hi' ma'ke' cha' jwë' jmee' jnääh' lä' ja', sa' ga' chuu' jnääh' ni' miuh' kyaah' hnäh', Ga' kwëéh' ba' dsë' jnääh' mah' sa' jmee' dsa' jyoh' huus^hdsë' jee' kwa' jnääh' ju' hmëë' kih' Cristo. 13 ÇChe' sa' ñeh' hnäh', lä' jëë' hi' jmee' ta' he' neh' gwah', kyaah' ja' ba' he' dsa' ka' dsa' neh' gwah' ja' jnä' he' kuyh'? Hi' lä' ja', hi' jmee' ta' në' na' hyoo', kuyh' kih' he' dsa' ka' dsa' në' na' hyoo' ja'. 14 Lä' ja' ka' läh', ga' jmee' Dsa' jøøh' jnän' mada', hi' na' hñaa' kwa' ju' hmëë', ta' kih' ju' hmëë' ja' ba' wa' kuyh'.

15 Pero jnä', ni' koo' hä' sa' ma' ngiin' he' ja' kyah' hnäh', ni' sa' sün' lä' la' mah' kwëéh' jnä' miuh' he' cha' kyah' hnäh'. Llu' ga' he' juun' kyohn' lä' koh' ga' he' jñuuh' dsa' kin' he' chaan' llu' he' sa' koon' jñeen' he' kwan' juu'. 16 Pero sa' cha' he' kih' he' jmään' hñiin' jøøh' he' kwan' ju' hmëë' kih' Cristo. Jëéh', ma' na' hä' goon', he' ja' jmee' bi' kin' kwan' juu' la'. Jwi' jnä' cher'mah' sa' ga' mi' ten' he' kwan' ju' hmëë' kiyh'. 17 Cher'mah' hyoh' dsën' kwan' juu' kih' Dio, hyoh' ba' jnä' jñeen'. Hi' ma'ke' sa' hyoh' dsën' jmeen' ta' la', ma'ra' he' mi' ten' ba' ta' he' hä' goon'. 18 JHee' ba' jñeen' ja'? He' chaan' llu' he' sa' koon' jñeen' he' kwan' ju' hmëë' kih' Cristo. He' ja' ba' ja' jñeen'. Kih' he' ja', sa' ngiin' ni' miuh' he' cha' kyah' hnäh' lä' koo' na' ngën' jwë' jmeen'.

19 Ni' jaa' sa' chaa' hi' jmee' hih' kin', he' jmeen' lä' ja'. Pero ma'ra' he' jmee' ba' jnä' ta' he' kih' lä' jëë' mah' lä' ja' leeh' ga' jnä' jwëë' dsa' kih' Cristo. 20 He' ja' jee' kih' judiu, jmään' hñiin' lä' koo' jaa' judiu, mah' leehn' dsa' judiu. Hi' jee' kih' hi' mi' te' ley (ma'ke' sa' jmee' ley hih' kin') jmeen' lä' koo' hi' mi' te' ley ba', mah' lä' ja' leehn' dsa' hi' mi' te' ley ja'. 21 Hi' kih' hi' sa' kyuu^h ley, lä' koo' he' sa' kyuu^h ley ba' jmeen', mah' lä' ja' leehn' dsa' hi' sa' kyuu^h ley. (Pero ja' kih' he' sa' kyaahn' ley kih' Dio, mi' te' ba' jnä' ley kih' Cristo.) 22 Hi' jee' kih' hi' sa' bee' huus^hdsë' kih', ga' jmään' hñiin' lä' koo' he' sa' bee' huus^hdsë' kin'. Hi' jee' kih' jee' lä' jëë', kwee' ba' ga' jmeen' kyaayh', mah' lä' ja' jnøøhn' ha' lä' jee' lään' ko' llaa' dsa'. 23 Kwaat' kih' ju' hmëë' ba' jmeen' he' la', mah' ko' jöh' ba' lä' cha' he'

llu' kin' kyaah' hi' nuu' ju' hmëë' he' kwan' la'.

²⁴ Nêh' ba' hnâh', jee' hlii' jwëë' dsa', jaa' ba' hi' lih'. Hi' he' lle' kih' hyoh' jñee'. Lâ' ja' hnøø' kwah' hnâh' be' jee' hnaah' hnâh' Dio mah' lâ' ja' hñah' hnâh' koo' he' la' kwa' Dio. ²⁵ Lâ' jëë' hi' hnøø' lih' jee' kooy', mi' lluyy' hñiyy' kih' lâ' jëë' he' jmee' jwih' kiyh' mah' liyh' koo' coron he' dsa' heë'. Pero jne' mi' lluyy' jne' hñaan' mah' leh' jne' koo' coron he' sa' heë' jih' koh'. ²⁶ Lâ' ja' jnâ' ka' lâh', ngoo' ba' jnâ' kwan' be' ha' jee' lihn' koo' coron. He' ja' sa' jmeen' wa' la' cha' la', lâ' koo' jaa' hi' te' jah' jwëë' nê' lle'. ²⁷ Heehn' hñiin' wii' ba', ni' miih' sa' kwan' jwëë' kih' jmi' ngo' jmee' hih' kin'. Lâ' na' ba' jmeen', mah' sa' jân' ta' koo' ma' la' ma' kwan' ju' hmëë' kih' jñah'.

10

Sa' wa' jmeen' ko' jôh' kyaah' hi' jmää' jôh' dio hi' na' laa' kaah' dsa'

¹ Hnoon' wa' lâ' dsooh' hoh' hnâh' øøhn', lâ' koo' ga' la' kih' dsa' ma' gyuh' jnân'. Ga' lâ' jëë' ba' ga' naâ' lâ' ngoo' jniü'. Hi' ga' ngëëy' jee' jmi' ñeeh'. ² Lâ' llu' he' ga' ngëë' dsa' he' ko' jôh' kyaah' Moisé jee' ma' hii' jniü' hi' ta' jee' jmi' ñeeh', he' ja' la' lâ' koh' he' ga' taayh' ko' jôh' ga' saa' dsa' he' jmiü' kyaah' Moisé mah' leey' koo' kyaayh'. ³ Ga' lâ' jëë' ba' ga' kuh' he' ñiüh' he' ga' cheë' Dio. ⁴ Ga' lâ' jëë' ba' ga' hih' jmiü' he' ga' cheë' Dio. Sa' ma' la' wa' he' cha' he' jmi' gwa' he' ga' jmee' Dio ga' hya' dsöh' mi' kuü'. Hi' mi' kuü' ja', sa' ma' la' wa' he' cha' he' mi' kuü', ma' laa' hñiü' Cristo hi' ma' jmee' ko' jôh' kyaayh'. ⁵ Pero miüh' go' te' ba' dsa' he' ga' jmee' he' tih' dsë' Dio. He' ja' jwëë' ga' ga' juu' hwa' küi' ja'.

⁶ He' ga' la' lâ' ja' kih' dsa' he', he' ja' kwëëh' jne' nuuh' mah' sa' wa' heë' dsë' jne' jmeen' he' hliüh' lâ' koh' ga' jmee' dsa' he'. ⁷ Ni' ta' wa' jmää'n' jôh' dio hi' na' laa' kaah' dsa', lâ' koh' ga' jmee' dsa' he'. Lâ' koo' jäh' jee' na' sii' juu' kih' Dio: "Ga' taah' lâ' jëë' dsa' ga' kuh' ga' hih', ja' ga' ga' taayh' ga' jmeey' wa' la' cha' la'." ⁸ Ni' ta' wa' kaah' jne' wa' hi' cha' hi', lâ' koo' ga' jmee' dsa' he'. Jëëh' kyaah' koo' jmiü' ba' ga' juu' gyii' hnë' mil dsa' he'. ⁹ Ni' sa' wa' koo' jne' kyaah' he' jôh' dsë' Dsa' jôh' jnân', lâ' koo' ga' jmee' ko' llaa' dsa' he' mah' ga' jngiih' miüh' kiyh'. ¹⁰ Sa' wa' cha' wa' hää' jne' Dio, lâ' koo' ga' cha' ga' hää' dsa' he', mah' ga' jngiih' ängel kiyh'.

¹¹ He' ga' la' lâ' ja' kih' dsa' he', he' ja' kwëëh' jne' nuuh', hi' ma' na' sii' jnân' mah' lâ' leeh' jne' hi' chaa' na' jee' ga' dsaa' jmiü' he' tøøhn' la'. ¹² Lâ' ja', kih' hi' jmee' huü' dsë' sa' cha' he' kih' jeh' dsëy', hnøø' liiyh' mah' sa' täyh'. ¹³ Wa' he' cha' he'

he' wii' he' jëë' jne', ja' ba' lâ' ja' ma' jëë' jñah'. Pero Dio llu' dsëy'. Sa' kway' jwëë' ngëë' jne' koo' he' hweh' ga' he' mo' so' tää' jne'. Wa' ra' ga' tē' jee' jëë' jne' he' wii' ja', kwa' ba' Dio be' ha' lâ' jee' llaa' jne' hi' lâ' ja' kwëëh' dsë' he'.

¹⁴ He' ja' jwëëhn' hnâh' øøhn' hi' hnaan'. Hää' hnâh' hñaa' cha' miüh'. Mo' to' jmee' hnâh' juuh' kih' dio hi' na' laa' kaah' dsa'. ¹⁵ Hlëëhn' hnâh' lâ' koo' dsa' hi' kyuuh'. Kye' da' hnâh' kwaat' ha' lâ' ngoo' juu' he' hlëëhn' hnâh'. ¹⁶ Lâ' ma' hih' jne' kyaah' wa' kyaah' he' na' jøø', kwa' jne' ti' hmaah' kih' Dio, la' kwaat' hih' jne' jma' kih' Cristo ba' ja', hi' lâ' ja' ma' laa' jne' koo' ba' kyaayh'. Hi' lâ' ma' kih' jne' he' ñiüh' he' ti' llooh' jne', he' jmee' jne' kwaat' jmi' ngo' kih' Cristo ba' ja', hi' lâ' ja' ma' laa' jne' koo' ba' kyaayh' ka' lâh'. ¹⁷ Ma' ke' jwëë' jne', koo' ba' laa' jne' jee' lâ' jëë' jne'. Jëëh', koo' ba' la' he' ñiüh' he' kih' jne'.

¹⁸ Jëë' da' hnâh' ha' lâ' ga' la' kih' dsa' Israel hi' ga' kuh' jah' hi' ma' dsa' jäh' dsa' nê' na' hyoo', ga' laay' koo' ba' kyaah' Dio juu' na' hyoo' ja'. ¹⁹ He' jwahn' lâ' na', ja' he' jwahn' kyeë' jwërte dio hi' na' laa' kaah' dsa', ni' ngo' he' la' dsa' cha' nê' dio he', sa' cha' he' la' ni' miüh'. ²⁰ Lâ' la' ba' jwëëhn' hnâh', lâ' koo' jmee' hi' sa' ma' heeh' kih' Dio, wa' ra' ga' llay' miüh' he' cha' kiyh' cha' nê' dio hi' na' laa' he', he' kwëëyh' hi' sa' llü' ba' ja', ja' he' kwëëyh' Dio jnân' ja'. Sa' hnoon' jmeeh' hnâh' ko' jôh' kyaah' hi' sa' llü'. ²¹ Cher' mah' ga' hih' hnâh' he' kwa' Dio, mo' so' le' huh' hnâh' he' kwa' hi' sa' llü'. Cher' mah' ga' taah' hnâh' ga' ku' ga' hih' hnâh' he' lla' Dio nê' na' mes', mo' so' le' kuh' huh' hnâh' nê' mes' kih' hi' sa' llü' ka' lâh'. ²² Çhe' ja' he' hnøøh' jne' ha' lâ' jee' lâ' lliüh' Dio he' jmee' jne' lâ' ja' ? Çhe' cha' ga' be' jnân', lâ' koh' ga' kiyh'?

Wa' hnøøhn' he' llu' kih' øøh' jne'

²³ Ga' lâ' jëë' ba' na' ngën' jwëë' jmeen', pero ja' lâ' jëë' jmää' ta'. Ga' lâ' jëë' ba' na' ngën' jwëë' jmeen', pero ja' lâ' jëë' kwa' be' jnân' jee' hnäähn' Dio. ²⁴ Sa' wa' hnøøhn' he' llu' jnân' hñaan', wa' hnøøhn' he' llu' kih' jñah' ba'. ²⁵ Kuh' ba' hnâh' ga' lâ' jëë' ngo' he' hñiü' dsa' jee' jngëëyh' jah'. Ta' ngii' hnâh' ni' miüh' juu' mah' sa' jmeeh' hnâh' cha' miüh' huü' dsë'. ²⁶ Jëëh', kih' ba' Dio la' jmi' gyuu' la', hi' lâ' ja' lâ' jëë' he' ga' cha' nê' kih', kih' bih' la' lâ' jëë'. ²⁷ Cher' mah' jaa' hi' sa' ma' heeh' kih' Dio ga' tēy' hnâh' mah' go' kuh' hnâh' kiyh', hi' gwa' hoh' hnâh' go' naâh' hnâh', ja' go' kuh' ba' hnâh' ga' lâ' jëë' he' llay'. Ta' ngii' hnâh' ni' miüh' juu' mah' sa' jmeeh' hnâh' cha' miüh' huü' dsë'. ²⁸ Pero cher' mah' cha' hi' ga' jäh': "Ngo' he' ma' lla' dsa' nê' na' hyoo' ba' na'", ta' kuh' hnâh' ga' ja', mah' la'

llu' kih' hĭ ma-mi-jnäa juu' ja-. Lä'ja-
sa' jmeey' jyoh' huu'dsē he' jmee' jwiĥ'
kiyh'. Jēēh', kih' ba' Dio la' jmi-gyuu' la-
hi' lä'ja- lä'jē he' ga' cha' nē kih', kih'
bih' la' lä'jē. ²⁹Ja' he' hlēēhn' kih' huu'dsē
kyah' hnäh'. He' hlēēhn' kih' huu'dsē kih'
jñah' ba' na', mah' sa' jmeey' jyoh' huu'dsē
he' jmee' jwiĥ' kiyh'. ĆHe-la' ha' dsa' kin-
he' na-ngēn' jwē' jmeen' cher'mah' ko' ja-
la' huu'dsē kiyh'? ³⁰Cher'mah' kwan-
ti'hmaah' kih' Dio kih' he' kuhn', Ćhe-la'
hlēēh' dsa' wi' kin' kih' he' kuhn' he' ja' ?
³¹Hi' kwee' ba' la' kih' lä'jē, cher'mah'
kuh'huh' hnäh', o he' ga' jmeeh' hnäh',
jmeey' hnäh' lä'jē lä'koq' lle' kih' ba' mah'
lä'ja' wa' la' juuh' kih' Dio jñän'. ³²Ta' jmee-
hnäh' jeh' dsē' dsa' judiu, ni' hĭ sa' laa'
judiu, ni' hĭ laa' kyaa' Dio ka' läh'. ³³Jmee'
hnäh' lä'koh' jmee' jnä' ba'. Jēēh' jmeen-
biĭ' hnoohn' ha' lä' jee' tih' dsē' dsa' kyaah'
lä'jē he' jmeen'. Sa' hnoohn' he' llu' ki'
hñiin', hnoohn' he' llu' kih' ga' lä'jēē' ba'
mah' lääy'.

11

Juu' kih' dsa' hĭ-jlē' ka'lle'

¹Jmee' hnäh' lä'koq' jmee' jnä', jēēh' jnä'
jmeen' lä'koq' ga' jmee' Cristo.

²Chaan' llu' cha-miĥ' lä'koq' tääh'
hnäh' oöhn', jēēh', ga' lä'jē jiiĥ' ba'
dsa-lä-dsooh' hoh' jnä', hi' chqoh' ba'
hnäh' koq' hweh' juu' he' ma-hlēēhn'
hnäh'. ³Hnoon' lä'ngēēh' hnäh', Cristo laa'
to-nē kih' lä'jēē' dsa' ñuuĥ', hi' lä'ja- laa'
dsa' ñuuĥ' kih' dsa' mē', lä'ja- laa' Dio kih'
Cristo ka' läh'. ⁴La' o-hih' kih' dsa' ñuuĥ'
cher'mah' jlēy' ka' lley' wa'ra' ga' tē' jee'
ngüy' kiyh' kih' Dio o wa'ra- ga' ngēēy' juu'
kih' Dio cha'nē' dsa-. ⁵Lä'ja- ka' läh' la'
o-hih' kih' dsa' mē' cher'mah' sa' na-jlē-
ka' lley' wa'ra' ga' tē' jee' ngüy' kiyh' kih'
Dio o wa'ra- ga' ngēēy' juu' kih' Dio cha'nē'
dsa-. Heh' lä'ja-, la' lä'koq' he' na' tii'
kwah' lley'. ⁶Cher'mah' jaa' dsa' mē' sa'
jlē' lle, llu' ga' wa' tiĭy' lley' go' te-. Pero
cher'mah' lääy' la' o-hih' kiyh' he' tiĭy'
lley' o he' jmeey' kwah', he' ja' wa' jlēy'
ba'. ⁷Sa' sqoh' kih' dsa' ñuuĥ' jlēy' lley',
jēēh' laay' heēh' kih' Dio, mah' mi-jnäy'
ha' lä'koq' jööh' laa' Dio. Pero dsa' mē'
mi-jnäa' ha' lä'koq' jööh' laa' dsa' ñuuĥ'.
⁸Dsa' ñuuĥ' sa' ya' hēē' kih' dsa' mē',
dsa' mē' ba' ya' hēē' kih' dsa' ñuuĥ'. ⁹Lä'ja-
ka' läh', sa' ga' jmää' Dio dsa' ñuuĥ' mah' le'
llu' kih' dsa' mē', ga' jmääy' dsa' mē' mah'
le' llu' kih' dsa' ñuuĥ' ba'. ¹⁰Kih' he' ja-
hi' kwaat' kih' ängele ka' läh', jmee' biĭ' jlē'
dsa' mē' lle' mah' jmee' lii' chaq- hĭ kye-
nē' kiyh'.

¹¹Pero he' tōöh' jne' kyaah' Dsa-jööh'
jñän', ja' ma' la' dsa' ñuuĥ' laa' kwaat',

ja' ba' lä'ja- laa' kwaat' dsa' mē' ka' läh'.
¹²Jēēh', lä'koh' ya' hēē' dsa' mē' kih'
dsa' ñuuĥ', ja' ba' lä'ja- kih' dsa' mē'
dsa' lä' chaq- dsa' ñuuĥ'. Lä'uu' ba' hwēē-
kih' Dio. ¹³Kye' da' hnäh' kwaat' hñaaĥ'
hnäh', Ćche' sa' laah' hnäh' sa' jnä' llu'
wa'ra' ga' ngüy' jaa' dsa' mē' kih', kih' Dio
ma' sa' na' jlē' lley'? ¹⁴Lä'koq' jmee' jne'
he' tōöh' jmi-gyuu' la' lä'koq' la' kih'
dsa' ñuuĥ', mi-jnäa' he' la' o-hih' kiyh'
he' kway' jwē' kwaq- jñu' lley'. ¹⁵Pero
kih' dsa' mē', kah' ba' la'. Jnä' llu' kiyh'
he' kway' jwē' dsa' kwaq- jñu' lley'. Jēēh',
dsa' mē', ga' hyoyh' jñu' lley' kyoo' mah'
jlē' lley' la' he' ma' jlēy' kyaah' hmüĥ'.
¹⁶Cher'mah' chaq- hĭ hñöø' ti'choo' juu'
kih' juu' he' hlēēhn' la', hñöø' lä'ñey' ha-
lä' la' kyaa' jñääh'. Jēēh' koq' nēē' ba' he-
tēē' jñääh' jmee' jñääh' hi' lä'ja- lä'kaa-
gwah' kih' Dio.

Mi-kwayh' ma' ñuu' kih' Dsa-jööh' jñän'

¹⁷Pero ta' jyoh' ko-taa-, sa' chaan' llu'
lä'koq' jmeeh' hnäh'. Jēēh', jee' dsa' ñeeh'
hnäh', cha-ga'miĥ' he' hliĥ' jmeeh' hnäh'
lla' he' ma' jmeeh' hnäh' he' llu'. ¹⁸To' nē'
he' ja-, ma-nuun' kyah' hnäh' he' sa' hii'
koq' ba' juu' kyah' hnäh' jee' dsa' ñeeh'
hnäh'. Hi' jee' llah' laan' dsoo' ba'. ¹⁹Jēēh',
go' laan' jmää' kyah' hnäh' he' tääh' hnäh'
lä'ja- mah' lä'leē' hii' na' hĭ hnaah'
Dio hi' lä'leē' hii' na' hĭ sa' hnaah'
Dio. ²⁰Cher'mah' lä'ja- tääh' hnäh', jee'
dsa' ñeeh' hnäh', ja' ma' ñuu' kih' Dsa-jööh'
jñän' ja' kuh' hnäh'. ²¹Jēēh', wa'ra-
ga'tē' hor' kuh' hnäh', lä'jaa' lä'jaa' hnäh'
dsa-lä-jää' kuh'huh' hnäh' he' go' kye-
hnäh'. Hñaaĥ' ba' hnäh' kuh'huh' lä' jiiĥ'
dsa-lä-heē' hnäh' mah' ko-llaa' jay' kyaah'
kyoo'. ²²ĆChe' sa' cha' cha'neh' kyah' hnäh'
jee' go'taaĥ' hnäh' kuh'huh' hnäh'? ĆHe' la'
mi-kwah' hnäh' hĭ laa' kyaa' Dio, mah'
lleh' hnäh' o-hih' kih' hĭ sa' kye' ni' müĥ-
he' kuh'huh'? ĆHee' ba' na' jwēēhn' hnäh'?
ĆChe' jwēēhn' hnäh' jmeeh' ba' hnäh' llu'?
Ni' müĥ' sa' jwēēhn' hnäh' lä'ja-.

²³Jēēh', kih' Dsa-jööh' jñän' ga' hyohn' juu'
la-, ja' ba' he' ma' hlēēhn' hnäh' jää'. Hwē'
he' ga' ngēēy' Dsa-jööh' jñän' ja-, ga' kay'
he'ñiĥ'. ²⁴Mah' ga' kway' ti'hmaah' kih'
Dio. Ma' ngēē' he' ja-, ga' laay' he'ñiĥ'
ja' mah' ga' jäh': "Hee' la-, kuh' hnäh'.
He' la' na' jmi-ngo' kin'. Ta' la' kyah'
hnäh' kwaan' hñiin' juun'. Ja' jmeeh-
hnäh' lä'la- mah' lä-dsooh' hoh' hnäh'
kin'." ²⁵Ja' ba' lä'ja- ga' jmeey' kyaah'
wa'kyaah', ma' ngēē' ma' kuyh' ma' ñuu'.
Ga' jäh': "Wa'kyaah' la' la' hmooh' hmēē'
he' jmeen' kyaah' jma' kin'. Ja' jmeeh-
hnäh' lä'la-, ga' lä'jē jiiĥ' ma' huh' hnäh',
mah' lä-dsooh' hoh' hnäh' kin'." ²⁶Lä'ja-
lä'jē jiiĥ' ma' kuh' hnäh' he'ñiĥ' la-, hi'

ma' huh' hnäh' he- haa' neh' wa'kyaah' la-, he- jmeeh' hnäh' juu' he- ga' juu' Dsa' jøøh' jnän' ba' na-, lä' ma' ngoo' ja' ba' lä' jiih' jäyh' ka' läh'.

²⁷ He' ja-, cher'mah' hi- ga' kuh' he' niih-, hi' ga' hih' he- haa' neh' wa'kyaah' kih' Dsa' jøøh' jnän', hi' lä' ma' ngoo' bih' jmeey' he- hliih', ma' na' bääyh' dsoo', kih' he- mi' kwayh' jmi' ngo' kyaah' jma' kih' Dsa' jøøh' jnän'. ²⁸ Lä' jaa- lä' jaa- hnäh' hnøø' kah' da' hnäh' kwaat' che' sa' hni- huü' dsé- kyah' hnäh', jää' ja' ga' kuh' hnäh' he' niih' hi' huh' hnäh' he- haa' neh' wa'kyaah'. ²⁹ Jëéh', cher'mah' jmeé' gyih' he- hliih' mah' kuyh' he' niih' hi' hih' he- haa' neh' wa'kyaah' ja-, he- ngüy' he- jä' he- hliih' né' kih' ba' ja-. ³⁰ Kih' ta' jmi' ngo' kih' Dsa' jøøh' jnän'. ³¹ Kih' he' ja-, chaa- jwëé' jee' kyah' hnäh' hi- dsaah', jwëé' hi- mo' so' cha- be' kih', lä' jiih' chaa- ko' laa' hi- ga' juu'. ³² Pero cher'mah' ga' kye' jne' kwaat' he' hni- huü' dsé- jnän', jää' ja' ga' kih' hih'n, mo' so' cha- he' kih' lla' Dio ta' jnän'. ³³ Hi' cher'mah' ga' llay' ta' jnän', Dio ba' he' hi- heeh' jne' wii', mah' sa' dsa' nøon' cha' jne' ko' jøh' kyaah' hi- sa' ma' heeh' juu' kih'. ³⁴ He' ja- øøhn', wa'ra' ga' taah' hnäh' kuh', ja- jäh' hnäh' dsa' kyaah' hnäh'. ³⁵ Hi' cher'mah' chaa- jaa- hi' kyoh', wa' la' kuyh' cha' neh' kih', mah' sa' jä' he- wii' né' kih', wa'ra' ga' jmeey' wa' la' cha' la' jee' dsa' neeh' hnäh'. Cher'mah' cha' ga' jyoh' juu', he- ja- mi' een' wa'ra' ga' lloon' na' jëén' hnäh'.

12

Lä' jë- he- ga' hñah' jne' kih' Jmi' lle' kih' Dio

¹ Hnoon' lä' ngëéh' hnäh' miih- øøhn', ha- lä' la' he- ma' hñah' jne' kih' Jmi' lle' kih' Dio. ² Neh' ba' hnäh' ha- lä' ma' jmeeh- hnäh', jää' sa' ga' ma' heeh' hnäh' kih' Dio. Ma' ga' nää' hnäh' ta' la' ta' jnø, ga' kah' hnäh' jwë' jee' ma' hnaah' hnäh' dio kaa' hi' na' laa' kaa' dsa-. ³ He' ja- hnoon' lä' ngëéh' hnäh' ni' jaa- hi- hlëéh' lä' gwa' kih' Jmi' lle' kih' Dio sa' jwäy' dso' jwii' né' kih' Jesús. Lä' ja- ka' läh' sa' jäh' jøøh' Jesús, cher'mah' sa' kyaayh' Jmi' lle' Na' jngü'. ⁴ Kah' ba' la' he- ma' hñah' jne' lä' jaa- lä' jaa' jne' kih' Dio, pero jaa' ba' Jmi' lle' Na' jngü' hi' kwa' lä' jë- he- ja-. ⁵ Kah' ba' la' ta' he- jmeé' jne' lä' jaa- lä' jaa' jne' jee' hnäh' jne' Dio, pero jaa' ba' hi- laa' Dsa' jøøh' jnän'. ⁶ Kah' ba' la' he- ma' tëé' jne' lä' jaa- lä' jaa' jne', pero jaa' ba' Dio hi- jmeé' lä' jë' kih' ga' lä' jëé' jne'.

⁷ Lä' jaa- lä' jaa- jne' ma' hñah' jne' he- ga' kwa' Jmi' lle' Na' jngü' mah' lä' ja' jä' llu' kih' lä' jëé'. ⁸ Jaa- ga' hyoh' miih- huü' dsé- llu' he- ga' kwa' Jmi' lle'. Jñah'

ga' hyoh' he- jmeé' kyayh' cha' ga' miih-, he- ga' kwa' ja' ba' Jmi' lle' Na' jngü'. ⁹ Jñah' ka' läh' ga' hyoh' kih' ja' ba' Jmi' lle' ha- lä' jee' lä' dsoo' dséy' cha' ga' miih-. Hi' jñah' ga' hyoh' ha- lä' jee' mi' hlääy' hi- dsaah' kyaah' be' kih' ja' ba' Jmi' lle' Na' jngü'. ¹⁰ Jñah' ga' hyoh' ha- lä' jmeey' he- juh' gaa-. Jñah' ga' hyoh' juu' he- ngëéy' kih' dsa-. Jñah' ga' hyoh' mah' kay' kwaat' che' la' kih' Jmi' lle' Na' jngü' he- hlëéh' dsa- o' che' la' kih' jmi' lle' hliih'. Jñah' ga' hyoh' hlëéyh' jyoh' juu'. Jñah' ka' läh', ga' hyoh' be' mah' jiiy' juu' he- hlëéh' dsa' kyaayh'. ¹¹ Pero jaa' ba' Jmi' lle' hi- jmeé' lä' jë- he- ja-. Hi' lä' koo' hyoh' dséy' ba' ti' llooyh' kih' lä' jaa- lä' jaa-.

Jee' lä' jëé- hi- laa' kya' Dio laay' lä' koo- jaa' ba'

¹² Koo- ba' la' jmi' ngo' jnän', hi' cha- cha' miih- nëé' he- na' ku- na' चाह'. Ma' ke' cha' miih- nëé' he- na' ku- na' चाह', ma' ra' he- la' ba' koo- jmi' ngo' jee' lä' jë-. Ja' ba' lä' ja- Cristo ka' läh' kyaah' jne'. ¹³ Jëéh', kyaah' jaa- ba' Jmi' lle' ga' lëé' jne' koo' ba' kyaayh', lä' llu' he- ma' na' saa' jne' jmi- kyaah' Jmi' lle' Na' jngü' kih' Dio. Lä' ja- kih' hi- laa' judiu o' hi- sa' laa' judiu, hi' lä' ja- ka' läh' kih' hi- na' hnëé' jmeé- ta' kih' dsa- o' cher'mah' sa' na' hnëéy'. Ga' lä' jëé- ba' jne' ma' heeh' jne' kih' jaa- ba' Jmi' lle'.

¹⁴ Heh' jmi' ngo' jnän', sa' la' koo- ba' jee' lä' jëé-, cha' miih- jee' na' ku- na' चाह'. ¹⁵ Cher'mah' ma' tiin' ga' jäh': "Sa' laan' ma' gooh', he' ja- sa' na' jnän' kih' jmi' ngo' kyaah'", pero ma' ke' ma' jäh' lä' ja-, ma' ra' he- na' jnää' ba' kih' jmi' ngo' jnän'. ¹⁶ Hi' cher'mah' lo' gwan' ga' jäh': "Sa' laan' mi' nëh', he' ja- sa' na' jnän' kih' jmi' ngo' kyaah'", pero ma' ke' ma' jäh' lä' ja-, ma' ra' he- na' jnää' ba' kih' jmi' ngo' jnän'. ¹⁷ Cher'mah' lä' kaa- jmi' ngo' jnän', la' koo- mi- mi' né' juuh-, ¿heé' kyaah' ja- nuu' jne'? Hi' cher'mah' lä' kaa- jmi' ngo' jnän', la' koo- to' gwa' juuh-, ¿heé' kyaah' ja- he- taah' jne' jmeé'? ¹⁸ Pero Dio ga' jmeé' na' ku- na' चाह' jmi' ngo' jnän', lä' koo' lla' dséy'. ¹⁹ Cher'mah' koo- nëé' ba' la' lä' kaa- jmi' ngo' jnän', mo' so' la' lä' koo- jmi' ngo' he- kye' jne'. ²⁰ Pero ja' lä' ja- la' jmi' ngo' jnän'. Na' ku- na' चाह' cha' miih- nëé', hi' jee' lä' jëé- koo- ba' la'. ²¹ Sa' le' jäh' mi' nën' siih' ma' goon': "Sa' jmeé' bi- hne' kin-." Ni' sa' le' jäh' ka' llen' siih' ma' tiin': "Sa' jmeé' bi- hne' kin-." ²² Pero sa' la' lä' ja-. He' cha' kih' jmi' ngo' jnän', he- jmeé' jne' kwaat' sa' beé' ni' miih-, he' ja' jmaa' jnän' cha' ga' miih-. ²³ Hi' he- cha' kih' jmi' ngo' jnän' he- jmeé' jne' kwaat' sa' jnää' llu', he- ja- høø' jne' cha' ga' miih-. Hi' he- sa' sooh- jëé' dsa-, jlë' jne' llu'. ²⁴ Pero he- jnää' llu'

nē jnān, sa' jmeē' bii' jlē' jne'. Ga'jmeē' Dio jmi' ngo' jnān mah' hōōn' cha' ga' miih' lā' jē' he' sa' bēē'. ²⁵ Heh' lā' ja', jmi' ngo' jnān sa' jmeē' ma' kih' kih'. Lā' jē' nēē' ba' hnāāy' dsa' kyaāyh'. ²⁶ Cher'mah' jii' kih' koo' nēē', lā' ja' ga' lā' jē' ba' jii' kih'. Hi' cher'mah' ga' lā' llū' kih' koo' nēē', lā' ja' lā' llū' kih' ga' lā' jē' ba'.

²⁷ Lā' ja' jne' ka' lāh', laa' jne' lā' koo' jmi' ngo' kih' Cristo. Lā' jaa' lā' jaa' jne' na' ku' na' chah' jne' kyaāyh'. ²⁸ Jee' kih' hī' laa' gwah', Dio ga' hñaa' to' nē' hī' laa' apōstole, ja' ga' ga' hñaa'y' hī' ngēē' juu' kiyh', hi' ga' hñaa'y' ta' jwōh', kyaah' hī' jmeē' he' juh' gaa', kyaah' hī' mi' hlāā' dsa', kyaah' hī' jmeē' be' kih' dsa', kyaah' hī' kye' nē' kih' dsa' kyaah', hi' kyaah' hī' lih' hlēēh' jyoh' juu'. ²⁹ ¿Che' ga' lā' jēē' laa' apōstole? ¿Che' ga' lā' jēē' laa' hī' ngēē' juu' kih' Dio? ¿Che' ga' lā' jēē' laa' ta' jwōh'? ¿Che' ga' lā' jēē' jmeē' he' juh' gaa'? ³⁰ ¿Che' ga' lā' jēē' ma' hyoh' be' mah' mi' hlāā'y' dsa' dsaah'? ¿Che' ga' lā' jēē' lih' hlēēh' jyoh' juu'? ¿Che' ga' lā' jēē' lih' jii' juu' he' hlēēh' dsa' kyaāyh'? ³¹ Wa' heē' hoh' hnāh' kih' ta' he' lā' kwa' jmi' lle' Na' jngii' he' llū' ga' miih'.

Pero ta' jyoh' ko' taa', hlēēhn' hnāh' ha' lā' jee' jnāāh' hnāh' he' jmāā' cha' ga' miih' kyah' hnāh'.

13

He' hnāā' jne' dsa' kyaāhn', he' ja' ba' kyeē'

¹ Cher'mah' ga' hlēēhn' kyaah' wa' he' cha' he' juu' he' hlēēh' dsa', hi' kyaah' juu' he' hlēēh' āngele ka' lāh', hi' cher'mah' sa' hnaan' dsa' kyaāhn', laan' lā' koo' nē' he' koo' hī' ta' jmāh'. Laan' lā' koo' jwi' nē' kih' tē'. ² Cher'mah' ga' hyoh'n' cha' miih' juu' kih' Dio he' ngēēn' kih' dsa', hi' cher'mah' ga' lā' ngēēn' lā' jē' juu' he' na' hmāā', cher'mah' kyaah' ba' jnā' lā' jē', hi' cher'mah' ga' jmeen' dsoo' dsēn' cha' miih' lā' jiih' mi'siin' hōō' moh', pero cher'mah' sa' hnaan' dsa' kyaāhn', ni' miih' sa' cha' he' laan'. ³ Cher'mah' ga' tī' ga' lloohn' ga' lā' jē' he' cha' kin' mah' āāhn' dsa' tā' nēē', hi' cher'mah' ga' kwaan' hñiin' kaan', pero cher'mah' sa' hnaan' dsa' kyaāhn', ni' miih' sa' jmāā' kin' lā' jē' he' ja'.

⁴ He' hnāā' jne' dsa', he' jōh' dsēn' ba' ja', hi' llū' dsē' jne' ka' lāh'. He' hnāā' jne' dsa', ja' he' wii' dsē' jne' kyaah' dsa'. He' hnāā' jne' dsa', ja' he' jmāā' jne' hñaan' kaah', ni' he' jmeen' kyeē' jne' cha' ga' miih'. ⁵ He' hnāā' jne' dsa', ja' he' jmeen' he' sa' lle' kih' jmeen', ja' he' hnōōhn' ma' lā' he' llū' jnān' hñaan', ja' he' lā' lleē' jne' na' koh', ja' he' tōōh' jne' dsēn'

kyaah' dsa'. ⁶ Ja' he' tih' dsē' jne' he' hñiēh', he' tih' dsē' jne' ju' dsoo' jmāh' ba'. ⁷ He' hnāā' jne' Dio, he' lā' be' dsē' jne' kih' lā' jē', hi' lā' ma' dsoo' ja' ba' dsē' jne' kiyh', hi' ngoo' ba' he' kye' jne' o' jōh' dsē', hi' he' kwēēh' dsē' jne' ka' lāh'.

⁸ He' hnāā' jne' dsa' kyaāhn' sa' llaa' jih' koh'. Pero lloo' koo' jmi' mo' so' jmeē' bii' mi' jnāā' Dio juu' kih', lā' ja' ka' lāh' mo' so' jmeē' bii' hyoh' dsa' hlēēh' jyoh' juu', hi' mo' so' jmeē' bii' hyoh' he' jmeey' kyūyh' cha' ga' miih'. ⁹ Pero jmi' he' tōōhn' lā', sa' ga' ma' lā' kyūyh' jne' na' hñaa' lā' jē' juu' na', hi' lā' ja' ka' lāh' lā' jēē' hī' ngēē' juu' kih' dsa', sa' hlēēyh' na' hñaa' lā' jēē'. ¹⁰ Pero wa' ra' ga' lloo' jmi' jmeē' Dio ma' na' hñaa' go' te' lā' jē', ma' ja' mo' so' jmeē' bii' he' ga' lā' kyūyh' jne' miih' jmi' gyūū' lā', llaa' go' te' ba' ja'.

¹¹ Lā' koo' ma' laan' chih', ga' hlēēhn' lā' koo' jaa' chih', ga' jmeen' hu' dsē' lā' koo' jaa' chih', hi' ga' kan' kwaat' lā' koo' jaa' chih'. Pero ma' ga' lā' jōōhn', mo' so' ga' jmeen' lā' jē' he' ma' jmeen' lā' koo' ma' mahn'. ¹² Jmi' na', sa' ma' lā' ngēē' jne' na' hñaa' lā' jēē', lā' jnān' lā' koo' he' jēē' jne' kyaah' hu' he' sa' jēē' ba'. Pero wa' ra' ga' lloo' jmi' ja', ja' ga' tēē' jne' jēēn' jēē' go' te'. Na' kyūūhn' miih' ba'. Pero wa' ra' ga' lloo' jmi' ja', ja' ga' lā' kyūūhn' lā' jē', ja' ba' lā' koo' kyūū' Dio jnā'.

¹³ Hnē' nēē' ba' he' sa' llaa': he' ma' dsoo' dsē' jne', he' cha' o' jōh' dsē' jnān', hi' he' hnāā' jne' dsa' kyaāhn'. Kih' jee' lā' jē' he' lā', kyeē' ga' he' hnāā' jne' dsa' kyaāhn'.

14

Ha' lā' la' kih' hī' hlēēh' jyoh' juu'

¹ He' ja' go' nāā' ba' hnāh' ta' cha' nē' he' hnaah' hnāh' oōh' hnāh'. Hi' lā' ja' wa' heē' hoh' hnāh' kih' ta' he' lā' kwa' jmi' lle' Na' jngii'. Hi' kih' jee' lā' jē' ta' na', wa' heē' hoh' hnāh' kih' he' ngēēh' hnāh' juu' kih' Dio. ² Jēēh', jaa' hī' hlēēh' jyoh' juu', ja' he' hlēēyh' kyaah' dsa' ja', he' hlēēyh' kyaah' Dio ba' ja'. Hi' ma' ke' hlēēyh' juu' kaah' he' kwa' jmi' lle' Na' jngii', ni' jaa' sa' ngēē' juu' kiyh'. ³ Pero jaa' hī' ngēē' juu' lā' koo' ga' hyoyh' kih' Dio, hī' he' ba' hlēēh' juu' he' jmeey' dsa' nāā' dsa' ta' cha' nē', kway' be' kih' dsa', hi' jmeey' dsa' nōh' dsē' dsa'. ⁴ Jaa' hī' hlēēh' juu' he' sa' ngēē' jne', he' kway' be' kih' hñiyy' ba' ja'. Pero jaa' hī' ngēē' juu' lā' koo' ga' hyoyh' kih' Dio, kway' be' kih' lā' jēē' hī' laa' kyaa' Dio.

⁵ Hnoon' wa' ra' jāh' kih' lā' jēē' ba' hnāh' hlēēh' hnāh' jyoh' juu'. Pero cha' ga' miih' hnoon' wa' ra' jāh' kih' ga' hñāh' hnāh' ta' he' ngēēh' hnāh' juu' kih' Dio. Jēēh', llū' ga'

he- ja-, lä'koh' ga' he- hlēēh' hnäh' jyoh' juu'. Hi' ma'ra- he- jmää' ba' he- hlēēh' hnäh' jyoh' juu' wa'ra- jah' kih' chaa- hi- jii' juu' ja- mah' kwa' be' kih' hi- laa' kyaa' Dio. ⁶ Jēē' da' hnäh' øøhn'. Cher'mah' ngoon' na'hlēēhn' hnäh' kyaah' jyoh' juu' he- ma'hyohn' kih' Dio, sa' jmää' he- ja- kyah' hnäh'. Llu' ga' he- hlēēhn' hnäh' he- ga' mi'jnää- Dio kin' ba', hi' hlēēhn' hnäh' he- ma' kyuuh' jne', hi' hlēēhn' juu' lä'koo- ga'hyohn' kih' Dio, hi' kyaah' nuuh' he- ma' mi-tēē' jne'.

⁷ Lä'ja- la' kih' lä'jē- he- sa' na'jiih'. Wa'ra- ga' hiji' luu' hma-ta-, wa'ra- ga' hiji' tu-, cher'mah' sa' ga' hiji' kwee-, sa' chaa- hi- nē- hee- su' ja' hiji'. ⁸ Hi' cher'mah' sa' ga' hiji' kwee- luu' hoo', ni' jaa- hløø' sa' mi'lluu' hñii' mah' dsa-näay' jee' hñii'. ⁹ Lä'ja- la' kyah' hnäh' ka-läh'. Cher'mah' sa' jēē- juu' he- hlēēh' hnäh', çha- lä'ja- lä'ngēē' dsa- juu' he- hlēēh' hnäh'? Koo- taah' miih' ba' ja- he- hlēēh' hnäh'. ¹⁰ Joh' juu' sa' hlēēh' dsa- lä'kaa- lä'juh' jmi' gyuu', hi' lä'koo- lä'koo- jwii- ngēē' bih' juu' kiyh'. ¹¹ He- ja- cher'mah' sa' ngēēn' juu' he- hlēēh' dsa-, laan' lä'koo- jaa- hi- chaa- uu' ba' kiyh'. Hi' lä'ja- laa' hi- he' ki' jnā' ka-läh'. ¹² Lä'ja- jmee' hnäh' ka-läh'. Na' he- ma' hee' hoh' hnäh' kih' ta' he- la' kwa- jmi-llē' Na-jngii', he- ja- cha- ga' miih' wa' tih' hoh' hnäh' he- la' kwa- jmi-llē' he- jmee' dsa- kwaā- lä'hi' nē' hi- laa' kyaa' Dio.

¹³ Kih' he- ja-, jaa- hi- ma'hyoh- hlēēh' jyoh' juu', wa' ngii' kiyh' kih' Dio mah' kway' be' ha- lä' jee' jii' juu' ja' kyaah' dsa- kyaa'yh'. ¹⁴ Jēēh', cher'mah' ga' ngiin' kin' kyaah' juu' he- sa' ngēēn', he- ngiin' kyaah' jmi-llē' kin' ba' ja-. Pero juu' ja-, sa' ngēēn' he- hnøø' jäh'. ¹⁵ He- ja-, çha- lä' jmeen? Ngii' ba' jnā' kyaah' jmi-llē' kin', hi' lä'ja- ka-läh' kyaah' juu' he- ngēēn' ba'. Hi' hñn' kyaah' jmi-llē' kin', hi' lä'ja- ka-läh' hñn' kyaah' juu' he- ngēēn'. ¹⁶ Jēēh', cher'mah' ga' häh' kyaah' jmi-llē' jmah' jee' kwah' ti'hmaah' kih' Dio, ha- lä'ja- jah' hi- tääh' nuu-: "Wa' la' lä'ja-", cher'mah' sa' ma-lā'ngēēy' hee- ja- he- ma'hlēēh'. ¹⁷ Ma'ke- jnaah' ma-kwah' ti'hmaah', pero kih' hi- tääh' nuu-, sa' tēēy' be' kyaah' juu' ja-. ¹⁸ Kwan' ti'hmaah' kih' Dio kih' he- ma'hyohn' hlēēhn' cha- ga' miih' jyoh' juu' lä'koh' ga' hnäh'. ¹⁹ Pero ga' ma-chehn' jee' dsa- nēē' øøh' jne', llu' ga' laan' he- hlēēhn' hñn' mi'juu' he- lä'ngēē' dsa- wa'ra- ga-tē- jee' hlēēh' jnih', lä'koh' ga' he- hlēēhn' gya' mil' mi'juu' he- sa' kyuu' dsa-.

²⁰ Øøhn', ta' jmee- hnäh' huudse- lä'koo- jaa- chih' hi- sa' ngēē'. Llu' ba' cher'mah' laah' hnäh' lä'koo- jaa- chih' hi- sa' jmee- he- hliih'. Pero hnøø' jmeeh' hnäh' huudse-

lä'koo- jaa- dsa- ma-jøøh' ba'. ²¹ Lä-la- na-sii' nē' ley:

Kyaah' jyoh' juu' hlēēhn' dsa- la-.

Kyaah' juu' he- hlēēh' dsa- chaa- uu' ba' hlēēh' jnih'.

Pero ni' lä'ja-, sa' nuuy' kin', ga-jäh' Dio.

²² Lä'ja-, hi' ma'hyoh- hlēēh' jyoh' juu', la' koo- he- juh' gaa- kih' hi- sa' ga' ma-heeh' kih' Dio. Sa' la' kih' hi- ma-heeh' kih' Dio. Pero ta' jyoh' ko-taa-, jaa- hi- ngēē- juu' he- ga'hyoyh' kih' Dio, hlēēyh' hi- ma-heeh' kih' Dio ba'. Sa' la' kih' hi- sa' ma-heeh' kih' Dio. ²³ He- ja- sa' llu' cher'mah' lä'jēē- hnäh' hlēēh' hnäh' jyoh' juu' he- sa' ngēē- jne' jee' dsa- nēē- hnäh'. Jēēh', cher'mah' ga'lloo' jaa- hi- hmēē' o' jaa- hi- sa' ga' ma-dsoo' dsē' kih' Dio, ma'ja- jäyh', he- ngaah' ba' hnäh' na-. ²⁴ Pero cher'mah' lä'jēē- hnäh' ngēēh' hnäh' juu' he- ga'hñah' hnäh' kih' Dio hi' cher'mah' ga'lloo' jaa- hi- hmēē' o' jaa- hi- sa' ga' ma-heeh' kih' Dio jee' tääh' hnäh', kyaah' juu' he- ngēēh' hnäh' ja' jmee' lä'ngēēy' he- ma-hläayh', hi' lä-liiyh' lä'jē- he- jmeey'. ²⁵ Hi' lä'jnā' lä'jē- he- na'hmää' neh' tuh-dsēy'. Ja- ga' na' juuyh' jnēy' mah' hnaayh' Dio, jäyh': "Ma'ra- ju'dsoo', cheh' ba' Dio jee' kyah' hnäh'."

Hnøø' dsa'toohn' lä'koo- lle' kih' lä' ma' dsa-nēē' jne'

²⁶ Øøhn', he- koo- juu' lle' jne' kih' jee' lä'jē- he- ma-jwēēhn' hnäh'. Jee' dsa-nēēh' hnäh', chaa- hi- hä-, chaa- hi- mi-tēē', chaa- hi- hlēēh' ga' jyoh' juu', chaa- hi- ma' mi'jnää- Dio miih' kih', chaa- hi- lih' jii' juu' he- sa' ngēē' jne'. He- ja- jmee' hnäh' lä'jē- he- na' mah' lä'cha- cha- ga' miih- be' kyah' hnäh'. ²⁷ Wa'ra- ga'hlēēh' hnäh' jyoh' juu', wa' hlēēh' uu' uu' ba', pero ma' jaa- ba'. Hi' ma'ra- he- hnää' jaa- hi- lih' jii' juu' ja-. ²⁸ Cher'mah' sa' chaa- hi- lih' jii' juu' ja-, sa' wa' hlēēyh' hi- tääh' neh' gwah'. Wa' hlēēyh' jee' nuuy- hñiiy' ba', hi' wa' hlēēyh' kyaah' Dio. ²⁹ Lä'ja- ka-läh' kih' hi- ngēē- juu' he- ga'hyoyh' kih' Dio. Wa' hlēēh' uu' uu- ba', mah' jee' lä'jēē- wa' kyey' kwaat' ha- lä' dsoo- juu' ja-. ³⁰ Cher'mah' ga' mi'jnää- Dio miih' kih' jaa- hi- gya' nuu-, wa' jøøy' lä'jiih' llaa' hlēēh' hi- ma-løø' to-nē' he'. ³¹ Jēēh', lä'jēē- ba' hnäh' cha- jwē' kyah' hnäh' ngēēh' hnäh' juu' he- ma-hñah' hnäh' kih' Dio. Pero ma' jaa- ba' hnäh' ngēēh' hnäh' juu' ja-, mah' lä'ja- lä'tēē- lä'jēē-, hi' hyoyh' cha- ga' miih' be'. ³² Jmi-llē' kih' hi- ngēē- juu' nuuh' bih', sa' hlēēyh' ta'ko- jiih' hlēēh' jñah' øøyh'. ³³ Jēēh' Dio, sa' laay' Dio hi- koo- jmee- tääh' miih'. He- jmeey' hi' ti' jnān' ba'.

Lä'koo- jmee- lä'jē- gwah' jee' dsa-nēē- lä'jēē- hi- laa' kyaa' Dio, ³⁴ lä'jēē- dsa-mē'

sa⁺ wa⁺ tooyh⁺ müih⁺ jee⁺ tääyh⁺ neh⁺ gwah⁺. Jëéh⁺, sa⁺ cha⁺ jwë⁺ kih⁺ hlëëyh⁺. Hnøø⁺ nuuyh⁺ kih⁺ dsa⁺ ñuuh⁺ ba⁺, lä⁺ koo⁺ jäh⁺ né⁺ ley. ³⁵ Cher⁺ mah⁺ he⁺ hnøøy⁺ lä⁺ tēēy⁺, wa⁺ ngiiy⁺ juu⁺ kih⁺ dsa⁺ ñuuh⁺ kyaay⁺ wa⁺ ra⁺ ga⁺ lla⁺ nääy⁺ cha⁺ neh⁺ kih⁺. Jëéh⁺, sa⁺ soqh⁺ kih⁺ dsa⁺ më⁺ hlëëyh⁺ neh⁺ gwah⁺.

³⁶ Ja⁺ ma⁺ la⁺ jee⁺ kyah⁺ hnäh⁺ ga⁺ lä⁺ cha⁺ juu⁺ kih⁺ Dio. Ni⁺ sa⁺ la⁺ ma⁺ la⁺ kyah⁺ hnäh⁺ ka⁺ läh⁺. ³⁷ Cher⁺ mah⁺ chaä⁺ hi⁺ jmee⁺ huü⁺ dsë⁺ laay⁺ jaa⁺ hi⁺ ngëē⁺ juu⁺, o cha⁺ ga⁺ jyoh⁺ he⁺ ga⁺ hyoyh⁺ kih⁺ Jmi⁺ lle⁺ Na⁺ jngüü⁺, hi⁺ he⁺ tah⁺ dsëy⁺ la⁺ mada⁺ kih⁺ Diolä⁺ jē⁺ he⁺ ma⁺ siin⁺ la⁺. ³⁸ Kih⁺ hi⁺ sa⁺ jmee⁺ he⁺ kih⁺ juu⁺ la⁺, ta⁺ jmee⁺ hnäh⁺ he⁺ kih⁺.

³⁹ Lä⁺ ja⁺ hnäh⁺ øøhn⁺, wa⁺ hee⁺ hoh⁺ hnäh⁺ kih⁺ ta⁺ he⁺ ngëēh⁺ hnäh⁺ juu⁺ kih⁺ Dio. Hi⁺ ta⁺ ha⁺ hnäh⁺ kih⁺ hi⁺ lih⁺ hlëēh⁺ jyoh⁺ juu⁺. ⁴⁰ Pero ta⁺ jmee⁺ hnäh⁺ wa⁺ la⁺ cha⁺ la⁺ jee⁺ dsa⁺ ñeeh⁺ hnäh⁺, jmee⁺ hnäh⁺ lä⁺ koo⁺ lle⁺ kih⁺ ba⁺.

15

Ga⁺ lä⁺ jiih⁺ Cristo ma⁺ ga⁺ hya⁺ hnë⁺ jmiü⁺ na⁺ juuy⁺

¹ Na⁺ na⁺ mi⁺ dsoohn⁺ hoh⁺ hnäh⁺ øøhn⁺, ha⁺ lä⁺ la⁺ ju⁺ hmëē⁺ he⁺ ga⁺ hlëēhn⁺ hnäh⁺, ja⁺ ba⁺ he⁺ ga⁺ heeh⁺ hnäh⁺ ja⁺. Hi⁺ lä⁺ ma⁺ tääh⁺ ja⁺ ba⁺ hnäh⁺ kyaah⁺ juu⁺ ja⁺ lä⁺ jiih⁺ na⁺. ² Kyaah⁺ ja⁺ ba⁺ juu⁺ la⁺ ma⁺ na⁺ laah⁺ hnäh⁺ cher⁺ mah⁺ ga⁺ nää⁺ ba⁺ hnäh⁺ koo⁺ hweh⁺ kyaah⁺ juu⁺ he⁺ ma⁺ hlëēhn⁺ hnäh⁺. Pero cher⁺ mah⁺ sa⁺ la⁺ lä⁺ ja⁺, sa⁺ jmää⁺ he⁺ ma⁺ dsoo⁺ hoh⁺ hnäh⁺.

³ To⁺ nē⁺ ga⁺ hlëēhn⁺ hnäh⁺ ja⁺ ba⁺ juu⁺ he⁺ ga⁺ heeh⁺ hñiin⁺ he⁺ ga⁺ juu⁺ Cristo kih⁺ dso⁺ kye⁺ jnän⁺ lä⁺ koo⁺ na⁺ siü⁺ juu⁺ kih⁺ Dio. ⁴ Ja⁺ ga⁺ na⁺ ga⁺ haä⁺ dsih⁺ mah⁺ ga⁺ lä⁺ jiiyh⁺ ka⁺ läh⁺ ma⁺ ga⁺ hya⁺ hnë⁺ jmiü⁺, lä⁺ koo⁺ ma⁺ na⁺ siü⁺ kih⁺ jää⁺. ⁵ Ga⁺ mi⁺ jnääy⁺ hñiiy⁺ kih⁺ Pee⁺. Hi⁺ kēē⁺ ga⁺, ga⁺ mi⁺ jnääy⁺ hñiiy⁺ kih⁺ lä⁺ jēē⁺ gya⁺ tuu⁺. ⁶ Ma⁺ ngëē⁺ he⁺ ja⁺, ga⁺ mi⁺ jnääy⁺ hñiiy⁺ kih⁺ laä⁺ ga⁺ hña⁺ hña⁺ laä⁺ øøh⁺ jne⁺ kyaah⁺ koo⁺ hä⁺ ba⁺. Hi⁺ jwëē⁺ øøh⁺ jne⁺ he⁺, chaä⁺ gyih⁺ lä⁺ jiih⁺ na⁺, ko⁺ llaa⁺ ba⁺ ma⁺ na⁺ juu⁺. ⁷ Ma⁺ ngëē⁺ he⁺ ja⁺, ga⁺ mi⁺ jnääy⁺ hñiiy⁺ kih⁺ Jacobo, ja⁺ ga⁺ ga⁺ mi⁺ jnääy⁺ hñiiy⁺ jee⁺ ma⁺ tääh⁺ lä⁺ jēē⁺ apöstole.

⁸ Jee⁺ ga⁺ dsaa⁺ ja⁺, ga⁺ mi⁺ jnääy⁺ hñiiy⁺ ki⁺ jnä⁺. Jnä⁺ hi⁺ ga⁺ la⁺ kih⁺ lä⁺ koo⁺ jaa⁺ hi⁺ sa⁺ ga⁺ lä⁺ chaä⁺ lä⁺ koo⁺ lle⁺ kih⁺. ⁹ Jëéh⁺, mäh⁺ ga⁺ jnä⁺ lä⁺ koh⁺ ga⁺ jee⁺ lä⁺ jēē⁺ apöstole he⁺. Ni⁺ sa⁺ lle⁺ kih⁺ tëēh⁺ dsa⁺ jnä⁺ apöstole. Jëéh⁺, ga⁺ jmeehn⁺ cha⁺ miih⁺ hi⁺ laä⁺ kyaä⁺ Dio. ¹⁰ Pero, kih⁺ he⁺ llu⁺ dsë⁺ Dio, he⁺ ja⁺ ba⁺ ja⁺ laan⁺ he⁺ jwahn⁺ laan⁺. Hi⁺ ga⁺ jmää⁺ ba⁺ he⁺ llu⁺ dsëy⁺ kyaah⁺ jnä⁺ jëéh⁺ ga⁺ jmeen⁺ cha⁺ ga⁺ miih⁺ ta⁺ lä⁺ koh⁺ ga⁺ jee⁺ lä⁺ jēē⁺ apöstole he⁺. Pero ja⁺ hñiin⁺ hi⁺ ga⁺ jmee⁺ ta⁺ ja⁺. He⁺ llu⁺ dsë⁺ Dio kyaah⁺ jnä⁺ ba⁺ ja⁺, he⁺ ja⁺ ya⁺ hñi⁺ llu⁺ ta⁺ he⁺ ga⁺ jmeen⁺. ¹¹ Lä⁺ ja⁺

ba⁺ la⁺ juu⁺ he⁺ kwa⁺ jnääh⁺, kwee⁺ ba⁺ jmee⁺ cher⁺ mah⁺ jnä⁺, o cher⁺ mah⁺ jñah⁺ kwa⁺ juu⁺ la⁺, hi⁺ juu⁺ la⁺ ba⁺ ja⁺, he⁺ ga⁺ heeh⁺ hnäh⁺.

Lä⁺ jiih⁺ lä⁺ jēē⁺ dsa⁺ hi⁺ ma⁺ na⁺ juu⁺

¹² Ga⁺ nuuh⁺ ba⁺ hnäh⁺ he⁺ ga⁺ kwa⁺ dsa⁺ juu⁺ he⁺ ga⁺ lä⁺ jiih⁺ Cristo. ¿He⁺ la⁺ ja⁺ ko⁺ llaa⁺ hnäh⁺ jwah⁺ hnäh⁺ he⁺ sa⁺ lä⁺ jiih⁺ dsa⁺ hi⁺ ma⁺ na⁺ juu⁺, ni⁺ sa⁺ ga⁺ lä⁺ jiih⁺ Cristo cher⁺ mah⁺ lä⁺ ja⁺ la⁺. ¹⁴ Hi⁺ cher⁺ mah⁺ sa⁺ ga⁺ lä⁺ jiih⁺ Cristo, sa⁺ jmää⁺ ta⁺ he⁺ kwa⁺ jnääh⁺ juu⁺ kih⁺. Lä⁺ ja⁺ ka⁺ läh⁺, he⁺ ma⁺ lä⁺ dsoo⁺ dsë⁺ jne⁺, sa⁺ jmää⁺ ta⁺ ni⁺ miih⁺. ¹⁵ Hi⁺ ja⁺ ma⁺ la⁺ he⁺ ja⁺. Ga⁺ jmee⁺ jnääh⁺ juu⁺ ta⁺ juu⁺ kih⁺ Dio, jëéh⁺ ma⁺ jmee⁺ jnääh⁺ ju⁺ dsoo⁺ he⁺ ga⁺ mi⁺ jiiyh⁺ Cristo. Pero sa⁺ ga⁺ lä⁺ jiih⁺ Cristo cher⁺ mah⁺ la⁺ ju⁺ dsoo⁺ he⁺ sa⁺ lä⁺ jiih⁺ dsa⁺ hi⁺ ma⁺ na⁺ juu⁺, ni⁺ lä⁺ ja⁺ sa⁺ ga⁺ lä⁺ jiih⁺ Cristo. ¹⁷ Wa⁺ ra⁺ jäh⁺ kih⁺ sa⁺ ga⁺ lä⁺ jiih⁺ Cristo, sa⁺ jmää⁺ ta⁺ he⁺ ma⁺ dsoo⁺ hoh⁺ hnäh⁺. Lä⁺ ma⁺ tääh⁺ ja⁺ ba⁺ hnäh⁺ kyaah⁺ dso⁺ kye⁺ kyah⁺ hnäh⁺. ¹⁸ Lä⁺ ja⁺ ka⁺ läh⁺, ma⁺ na⁺ hee⁺ go⁺ te⁺ lä⁺ jēē⁺ hä⁺ ga⁺ juu⁺ hi⁺ laä⁺ kyaä⁺ Cristo. ¹⁹ Wa⁺ ra⁺ jäh⁺ kih⁺ la⁺ kih⁺ jmi⁺ gyuu⁺ la⁺ ba⁺, he⁺ ma⁺ cha⁺ o⁺ jöh⁺ dsë⁺ jnän⁺ kyaah⁺ Cristo, peer⁺ jwii⁺ jne⁺ jee⁺ kih⁺ lä⁺ jēē⁺ dsa⁺.

²⁰ Pero ma⁺ ra⁺ ju⁺ dsoo⁺ he⁺ ga⁺ lä⁺ jiih⁺ Cristo jee⁺ kih⁺ hi⁺ na⁺ juu⁺. Laay⁺ to⁺ nē⁺ kih⁺ lä⁺ jēē⁺ hi⁺ lä⁺ jiih⁺ jee⁺ kih⁺ hi⁺ na⁺ juu⁺. ²¹ Kih⁺ jaa⁺ ba⁺ dsa⁺ ja⁺ he⁺ dsa⁺ juu⁺ dsa⁺. Lä⁺ ja⁺ ka⁺ läh⁺, kih⁺ jaa⁺ ba⁺ dsa⁺ ja⁺ he⁺ lä⁺ jiih⁺ hi⁺ na⁺ juu⁺. ²² Jëéh⁺, ja⁺ ba⁺ lä⁺ koh⁺ dsa⁺ juu⁺ dsa⁺ kih⁺ he⁺ laay⁺ sa⁺ ju⁺ kih⁺ Adän, ja⁺ ba⁺ lä⁺ ja⁺ lä⁺ jiih⁺ hi⁺ laä⁺ kyaä⁺ Cristo. ²³ Lä⁺ jaa⁺ lä⁺ jaa⁺ lä⁺ jiih⁺, ga⁺ ma⁺ tē⁺ hor⁺ kih⁺. To⁺ nē⁺ ga⁺ lä⁺ jiih⁺ Cristo hi⁺ kye⁺ nē⁺ jnän⁺. Ja⁺ ga⁺ lä⁺ jiih⁺ ka⁺ läh⁺ hi⁺ laä⁺ kyaay⁺ wa⁺ ra⁺ ga⁺ tē⁺ jee⁺ jäh⁺. ²⁴ Hi⁺ wa⁺ ra⁺ ga⁺ tē⁺ jee⁺ llaä⁺ go⁺ te⁺, lla⁺ dsëē⁺ Cristo kih⁺ lä⁺ jēē⁺ hi⁺ tääh⁺ jmee⁺ hih⁺, hi⁺ kih⁺ hi⁺ laä⁺ ta⁺ hi⁺ kih⁺ hi⁺ bee⁺. Ma⁺ ja⁺ ga⁺ tooyh⁺ goo⁺ Dio hi⁺ laä⁺ Täa⁺ jnän⁺ mah⁺ hñii⁺ bih⁺ jmeey⁺ hih⁺. ²⁵ Jëéh⁺, jmee⁺ biü⁺ lla⁺ dsëē⁺ Cristo kih⁺ lä⁺ jēē⁺ hi⁺ na⁺ høøh⁺ kih⁺ lä⁺ jiih⁺ jäh⁺ ta⁺ hwa⁺ huü⁺ tiy⁺. ²⁶ Kih⁺ jee⁺ lä⁺ jēē⁺ hi⁺ na⁺ høøh⁺ kih⁺ he⁺, heey⁺ go⁺ te⁺ hi⁺ jngüü⁺ kih⁺ dsa⁺. ²⁷ Jëéh⁺, kih⁺ Dio ma⁺ jä⁺ ta⁺ hwa⁺ huü⁺ tiü⁺ Cristo lä⁺ jēē⁺ go⁺ te⁺ he⁺ cha⁺. Lä⁺ koo⁺ ma⁺ ga⁺ jäh⁺: “Ma⁺ jä⁺ ta⁺ hwa⁺ huü⁺ tiy⁺ lä⁺ jē⁺ he⁺ cha⁺”, ñe⁺ ba⁺ jne⁺ sa⁺ hlëēh⁺ lä⁺ kye⁺ kih⁺ hñii⁺ Dio hi⁺ ga⁺ tooh⁺ gooy⁺ lä⁺ jē⁺ he⁺ ja⁺. ²⁸ He⁺ ja⁺ wa⁺ ra⁺ ga⁺ jä⁺ ta⁺ hwa⁺ huü⁺ tiy⁺ lä⁺ jē⁺ he⁺ cha⁺, ja⁺ ga⁺ na⁺ Jooy⁺ ngëēy⁺ hñiiy⁺ cha⁺ nē⁺ hi⁺ ga⁺ tooh⁺ gooy⁺ lä⁺ jē⁺ he⁺ cha⁺ mah⁺ lä⁺ ja⁺ jä⁺ øøh⁺ Dio jee⁺ kih⁺ lä⁺ jēē⁺.

²⁹ Ta⁺ jyoh⁺ ko⁺ taa⁺, ¿hee⁺ ga⁺ lih⁺ dsa⁺ hi⁺ ga⁺ saa⁺ jmiü⁺ lla⁺ hi⁺ ma⁺ na⁺ juu⁺? Cher⁺ mah⁺ sa⁺ lä⁺ jiih⁺ dsa⁺ hi⁺ ma⁺ na⁺ juu⁺, ¿he⁺ la⁺ ja⁺ ga⁺ saay⁺ jmiü⁺ lla⁺ hi⁺

ma-na juu? ³⁰ Lã-ja-jnãäh' ka-lãh', çhe-la-ja-heel' jnãäh' he-hii' goo-kyaa' jnãäh' ga-lã-jë' jmi', cher'mah' sa-lã-jiuh' dsa? ³¹ Ju'dsoo' jawahn' øøhn', lã-jë' jmi' ba-hii' goo-juun'. Hi-lã-ja' la' ju'dsoo' he-chaan-llu' jwërte kwaan' kyah' hnãh' jee' hnãäh' jne' Jesucristo Dsa-jøøh' jnãh'. ³² Wa'ra-jãh' kih' laan' dsa' wa-hi-cha-hi', çhee' jmaa' kin-ja-, he-ga-teen' kyaah' dsa-hi-laa' lã-koo-jah' hãä' hi-tãäh' jwi-Éfeso? Wa'ra-jãh' kih' sa-lã-jiuh' dsa-hi-ma-na-juu', wa-jmee' ba-jne' lã-jë' he-tih' dsë' jne', wa-kih'hihn' llu'. Jëeh', hø' ba-juu' jne'.

³³ Pero ta-mi-gaa' hnãh' hñaa' kih' hi-hlëeh' lã-ja-. Jëeh' cher'mah' ga-jmee' jne' ko-jøh' kyaah' hi-hñaa' dsë', dsa-hee' lã-jë' he-llu' he-tëe' jne' jmeen'. ³⁴ Jmee' hnãh' hñaa' dsë', mo-to-jmee' ga-hnãh' he-hliih'. Jëeh', ko-laa' hnãh' sa-jmeeh' hnãh' he' kih' Dio. He-ja-jwahn' lã-na-mah' ja-o'hih' kyah' hnãh'.

Ha-lã-la' he-lã-jiuh' dsa-

³⁵ Pero jãh' ko-llaa' dsa: "çHa-lã-la' he-lã-jiuh' dsa? çHa-ba-lã-jnãäy' wa'ra-ga-lã-jiuyh?" ³⁶ Peer-taah' hne-. Sa-hya' mi-ju' he-jngëeh' cher'mah' ga-jã' lã-ma-la' ja-ba-mii'. ³⁷ He-jngëeh' ja-, sa-la' chaah' he-ja-ga-hya-. La' mi-ju' ta-jmah' ba', cher'mah' la' mi-ju' trigo, o he-ga-jyoh' mi-ju'. ³⁸ Dio kwa-chaah' lã-koo-lla' dsëy'. Lã-koo' nëe' mi-ju' hya' kyaah' chaah' lã-koo' lle' kih'. ³⁹ Hi-lã-ja' la' kih' ngo', sa-la' koo' nëe' ba' kih' së'. Kah' ba' la' jmi' ngo' kih' dsa' jmi' gyuu', hi-kah' ba' la' ngo' kih' jah'. Kah' ba' la' ka-lãh' ngo' kih' jah' hi-tãäh' cha-jmi', hi-lã-ja' ka-lãh' kih' jah' hi-hëe'. ⁴⁰ Hi-lã-ja' la' ka-lãh' kih' hi-chaa' gyuu' kyaah' hi-chaa' hwa' la-. Kah' ba' jnãä' hi-chaa' gyuu' hi-kah' ba' laa' hi-chaa' hwa' la-. ⁴¹ Kah' ba' la' jmeë' hyoo', hi-kah' ba' la' kih' së', hi-lã-ja' kih' cha-nuu' ka-lãh'. Kah' ba' la' jmeë' kih' jaa' jaa'.

⁴² Ja-ba-lã-ja' la' he-lã-jiuh' dsa-hi-ma-na-juu'. Hoo-dsa' jmi' ngo' he-dsa-hee', pero wa'ra-ga'lloo' jmi' lã-jiuyh' ka-lãh', mo-so-heey' jih'koh'. ⁴³ Hoo-dsa' he-mo-so-tih' dsëy', pero wa'ra-ga-lã-jiuh', lã-jnã' na'hñaa'. Hoo-dsa' he-ma-hwaa' go-te', pero wa'ra-ga-të' jee' lã-jiuh', ma-kyaah' cha-miih' be'. ⁴⁴ He-hoo-dsa', la' kih' hwa' la-. Pero he-lã-jiuh', la' kyaah' jmi' lle'. Cha-jmi' ngo' he-la' kih' hwa', hi-lã-ja' cha-he-la' kyaah' jmi' lle'. ⁴⁵ Lã-ja' na-sii' juu' kih' Dio: "Dsa-nuu' Adãn hi-to-në' he', ma-na-laa' kih' hwa' la-ba-hi' ma-jiuyh'." Pero Adãn hi-ja' jee' ga-dsaa' he', laa' kyaah' jmi' lle' mah' jmeey' chaa' dsa-. ⁴⁶ Hi-laa' kyaah' jmi' lle' sa-laay' to-në'. Hi-ma-na-laa' kih' hwa' la-ba-ma-laay' to-në', ja-ga' ja' hi-laa'

jmi' lle'. ⁴⁷ Dsa-nuu' hi-ma-laa' to-në', ma-na-jnãäy' kih' hwa' la-. Pero jee' ga-të' uu' dsa-nuu' he', laa' Dsa-jøøh' jnãh' hi-na-jnãä' kih' gyuu'. ⁴⁸ Ga-lã-jëe' hi-na-jnãä' kih' hwa' la-, laay' kwee' kyaah' hi-ga-laa' kyaah' gwaah'. Lã-ja' ka-lãh' lã-jëe' hi-na-jnãä' gyuu', leey' lã-koo' laa' hi-gya' gyuu'. ⁴⁹ Jnãä' jne' kwee' lã-koo' ma-jnãä' hi-ga-laa' kyaah' gwaah'. Ja-ba-lã-ja-, lã-koo' jnãä' hi-gya' gyuu', lã-ja' lã-jnãä' jne' ka-lãh'. ⁵⁰ Lã-ja' jwëehn' hnãh' øøhn', hi-laa' kyaah' jmi' ngo', sa-tëey' ya-jwi' kih' Dio. Jëeh' jmi' ngo' he-dsa-hee', sa-hiih' kyaah' jyoh' jmi' ngo' he-na' ga-tëe' jne' he-sa-dsa-hee' jih'koh'.

⁵¹ Na' jwëehn' hnãh' koo' juu' he-ma' na-hmaa'. Ja-lã-jëe' jne' juun', pero lã-jëe' jne' lã-sëe' jne'. ⁵² Ni-sa-leeh' ga' jne', kyaah' koo' hmih' ba' jne' lã-sëe' jne', wa'ra-ga-hii' jee' ga-dsaa' luu' hoo'. Jëeh', hii' luu' hoo' mah' lã-jiuh' lã-jëe' hi-ma-na-juu'. Ja-jiuh' mo-so-juuy' jih'koh'. Lã-jëe' ba' jne' lã-sëe' jne' ma'ja'. ⁵³ Jmi' ngo' jnãh' he-dsa-hee', jmee' bii' lã-sii' mah' mo-so-hee'. Hi-jmee' bii' lã-sii' mah' mo-so-juuy' jih'koh'. ⁵⁴ Wa'ra-ga-hii' jmi' ngo' he-dsa-hee', ja-jiuh' mo-so-hee', hi-wa'ra-ga-hii' jmi' ngo' he-dsa-juu', lã-ja' mo-so-juu' ga'. Ja-ga-na-lã-te' juu' he-na-sii' lã-la: "Ma-dsaa' go-te' ba' he-ma-jmee' dsa-juu' dsa". ⁵⁵ Na-hma'kuu' he-ma' lle' na'kuu' he-ma' jngiih' kih' dsa-. Na-to-høø', he-ma' lla-dsëe' kih' dsa-. ⁵⁶ Hma'kuu' he-jngiih' kih' dsa-, la' dso'kye-. Hi-dso'kye' ja-, ka-be' kih' ley' mah' jmeeh' jne'. ⁵⁷ Wa'kwan' ti'hmaah' kih' Dio hi-jmee' lëh' jne' ta-la' kih' Jesucristo Dsa-jøøh' jnãh'.

⁵⁸ He-ja-jwëehn' hnãh' øøhn' hi-hnaan' cha-miih', go-taah' hnãh' koo' hweh-. Ta-jeh' hoh' hnãh' ni-miih-. Jmee' ba' hnãh' cha-ga-miih' ta' kih' Dsa-jøøh' jnãh' koo' hã' koo' hã'. Jëeh', ñe' ba' jne' sa-na-hee' ta' he-jmee' jne' kiyh'.

16

Wa' choøh' jne' kuu' mah' kwëehn' hi-tã' ñe'

¹ Kwaan' kih' he-choøh' hnãh' kuu' kih' hi-laa' kyaa' Dio, jmee' hnãh' ja-ba-lã-koo' ga-jmeen' mada' kih' ga-lã-jë' gwah' he-tøø' hwa' Galacia. ² To-në' jmi' kih' seman', lã-jaa' lã-jaa' hnãh' høø' hnãh' kah' miih' kuu', he-llë' kih' kwëeh' hnãh' Dio ha-koh' te' he-lëh' hnãh' lã-koo' seman' mah' ma-na-jãä' kuu' wa'ra-ga'lloon'. ³ Hi-wa'ra-ga'lloon' jee' tãäh' hnãh', sin' koo' je' he-lla'llen' jmi' kih' hi-ma-hñaa' hnãh' mah' dsa-kay' kuu' he-ma-choøh' hnãh' kih' øøh' jne' hi-tãäh' Jerusalén.

4 Cher'mah' ga'la' niin', dsa'nøø' jnääh' ko'joh' kyaayh'.

Dsoo' Paa' ta' Macedonia

5 Niin' jää' ta' Macedonia, ja-ga' niin' jee' tääh' hnäh', jëeh' ta' Macedonia ba' dsa-ngëen' jää'. 6 Hi- jëe- cher'mah' ga-jän' kyaah' hnäh' miih' jmiü', o cher'mah' ga'la' jän' kyaah' hnäh' ta'ko' jiih' ngëe' jii- gyuu'. Ja-ga' kwëeh' jnä' miih' he- jmee' biü' kin' cha'jwë' ha- ta' jee' niin'. 7 Jëeh' sa- hnoon', koø- dsa-ngëe' ba' jnä' ta' jee' tääh' hnäh'. Cher'mah' ga'kwa' Dio jwë', hnoon' jän' miih' jmiü' kyaah' hnäh'. 8 Pero jän' jee' jwii- Éfeso la-, lä' jiih' gooh' jmiü' Pentecosté. 9 Jëeh' jee' la- ma' cha- jwë' kin' he- kwan' juu', hi' ta' kin' go-hii' llu' ma'ke' chaq- jwëë' hi- na-høøh' kin'.

10 Cher'mah' ga'lloo' Timotä, jmee' hnäh' lä- tih- dsëy', jëeh' jmee' bih' ta' kih' Dio ja-ba' lä-koø- jmee' jnä'. 11 Lä-jëe- ba' wa' hnäay' mah' jäh' jëë- dsëy' ta- la' kin'. Jëeh' gyan' jää' jnih' kyaah' jñah' ga' øøh' jne'.

12 Jee' la- jwëehn- hnäh' ha- lä- la' kih' Apolo. Cha' miih' jiih' ga' chuun' kyaayh' mah' ma' dsooy' ma' dsa-jëëy' hnäh' kyaah' jñah' ga' øøh' jne'. Pero sa- ga'lla' dsëy' ma' dsooy' lä' chah' ja-. Dsooy' ba' lä-koø- ma' jääy'.

Ga'hii' Paa' juu' kyaah' øøyh'

13 Wa' na-nëh' hnäh', hnøø' lä- ma-dsoo' ja-ba' hoh' hnäh'. Wa' cha- cha' miih' be' kyah' hnäh'. Hi- ta' jeh' hoh' hnäh' ni' miih-. 14 Lä-jëe- he- jmeeh- hnäh', jmee' hnäh' lä'lle' kih' he- hnaah- hnäh' dsa-kyaah' hnäh'.

15 Øøhn', ma-nëh' ba' hnäh' kih' Estéfana kyaah' lä-jëë- hi- chaq- kyaay'. Laay' to-në' hi- ga'heeh' ju'hmëe' hwa' Acaya. Lä-jëë- hi- he' tääh' jmeey' ta'he' kih' lä-jëë- hi- laa' kyaq' Dio. 16 Chuun' kyaah' hnäh', wa' nuuh' hnäh' kih' dsa- hi- jmee' lä-koø- hi- he'. Lä-ja- ka-läh' kih' hi- kwa' be' kih' øøh' jne' hi' kyaah' ga' jñah' øøh' jne' hi- jmee' ta' kih' Dio. 17 Peer- jëë- dsën' he- ma'ja- Estéfana, kyaah' Fortunato, kyaah' Acaico. Hi- he' na- ga'kwa' be' kyaq' jnääh' kih' he- sa- ga'la' ma-ya-nää' hnäh'. 18 Ga'jmeey' jëë- dsën' cha' miih- ja-ba' lä-koø- ga' jmeey' kyah' hnäh'. Kih' dsa- hi- jmee' lä-ja-, hnøø' kwa' jne' ti'hmaah' kiyh'.

19 Lä-jëe- gwah- he- tøø' hwa' Asia, jmee- Dio kyah' hnäh'. Aquila kyaah' Priscila kyaah' øøh' jne' hi- dsa-nëe' cha'neh' kiyh', jmeey' cha' miih- Dio kyah' hnäh' lä- hnøø' Dsa-jøøh' jnän'. 20 Ga-lä-jëë- øøh' jne' jmee- Dio kyah' hnäh'. Ja- chuuh- hnäh' kih' dsa-kyaah' hnäh' lä- hnøø' Dio.

21 Jnä' Paa' kyaah' goon- hñiin-, ma-siin' miih' jee' ma-dsaq' he- la-, he- jmeen' Dio kyah' hnäh'.

22 Dso'jwii' ba' kyaah' hi- sa- hnää' Jesucristo Dsa-jøøh' jnän'. Chah' ba' jäh' Dsa-jøøh' jnän'.

23 Wa' mi-jää' Jesucristo Dsa-jøøh' jnän' lä-jëë- hnäh'. 24 Lä-jëë- hnäh' hnaan- ta-la' kih' Cristo Jesús. Wa' la- lä-ja-.

2 Corintios

He la jee ga tē to je he ga sii Paa kih ooh jne hi chaa Corinto

¹Jnā' Paa' laan' apóstol kyaā' Jesucristo lā' hyoh' dsē' Dio. Kyaah' Timotā' ooh' jne' siin' kyah' hnāh' hī' tāāh' gwah' kih' Dio jwii' Corinto lā' kye' kih' lā' jēē' hī' laa' kyaā' Dio hī' tāāh' lā' kaa' hwa' Acaya. ²Ngii' kih' Dio hī' laa' Tāā' jnān' hī' ngii' kih' Dsa' jōoh' jnān' Jesucristo, wa' kway' he' llu' kyah' hnāh', hī' wa' jmeey' hii' tii' kyah' hnāh'.

Kwa' ba' Dio be' jnān' lā' ma' jēē' jne' he' wii'

³He' ba' che' lluu' Dio, Jmii' Jesucristo Dsa' jōoh' jnān', hī' laa' Tāā' jnān' hī' lā' nīh' dsē' jne', hī' laay' Dio jnān' hī' jmee' dsa' nōh' dsē' jne'. ⁴Ma' chaa' jne' lli' wii', hī' he' jīnuh' he' ti' meeh' dsē' jne'. Mah' lā' ja' ka' lāh' jne', kwan' be' kih' jīnah' hī' ti' meeh' dsē' lā' koo' ma' jmee' Dio he' ma' nōh' dsē' jne'. ⁵Jēēh', tōoh' jne' jēēn' cha' miih' lli' wii' lā' koo' ga' jēēh' Cristo. Hī' ja' ba' lā' ja', ta' la' kih' Cristo, tōoh' jne' jēē' dsē' jne' cha' miih'. ⁶He' ja' wa' ra' ga' jēē' jnāāh' lli' wii', la' llu' kyah' hnāh' mah' ja' lāāh' hnāh'. Hī' ma' jēē' dsē' jnāāh', he' ja' jmee' dsa' nōh' hoh' hnāh' hī' kwēēh' hoh' hnāh' ma' jēēh' hnāh' he' wii', ja' ba' lā' koo' wii' he' ma' jēē' jnāāh'. ⁷Heh' o' jōh' dsē' he' cha' kyaā' jnāāh' ta' la' kyah' hnāh', sa' llaa'. Jēēh', nē' jnāāh' lā' koo' jēē' jnāāh' wii', ja' ba' lā' ja' jēēh' hnāh' wii'. Hī' ja' ba' lā' koo' dsa' nōh' dsē' jnāāh', ja' ba' lā' ja' dsa' nōh' hoh' hnāh' ka' lāh'.

⁸Oōhn', hnōō' jnāāh' lā' nēh' hnāh' ha' koh' wii' sa' ga' ngēē' jnāāh' hwa' Asia. Ma' jmee' jnāāh' huū' dsē' sa' ma' lā' tāā' jnāāh'. Lā' jiih' sa' ga' lā' cha' o' jōh' dsē' he' ma' lāā' jnāāh'. ⁹Ma' jmee' jnāāh' huū' dsē' he' ma' na' juu' ba' jnāāh' ja'. He' ja' ga' jmaā' kyaā' jnāāh' mah' sa' kye' jnāāh' o' jōh' dsē' kyaā' hī' naa' jnāāh'. Mah' lā' ja' lā' cha' o' jōh' dsē' kyaā' jnāāh' kih' Dio hī' mi' jiih' hī' ma' na' juu'. ¹⁰Hī' he' ga' lāā' jnāāh', hī' he' lāā' jnāāh', hī' kye' jnāāh' o' jōh' dsē' kiyh', lā' ma' ngoo' ja' ba' lāāy' jnāāh' ma' hii' goo' juu' jnāāh'. ¹¹Lā' ja' jmeey' cher' mah' kwah' hnāh' be' ngii' hnāh' kyaah' jnāāh' kiyh'. Jēēh' cher' mah' jwēē' ngii' kih' Dio ta' la' kyaā' jnāāh', lā' ja' ka' lāh' jwēē' kwa' ti' hmaah' kih' Dio ma' ngēē' ma' jmeey' he' llu' kyaā' jnāāh'.

Ga' mi' sii' Paa' huū' dsē' he' ma' dsooy' ta' jwii' Corinto

¹²He' la' ba' ja' he' tih' dsē' jnāāh', he' sa' hii' huū' dsē' kyaā' jnāāh' lā' koo'

ga' jmee' jnāāh' ta' jee' jyoh'. Kye' jnāāh' koo' nēē' ba' huū' dsē' he' gwa' kih' Dio. Sa' ga' jmee' jnāāh' lā' koo' jmee' hī' kyūh' cha' miih'. Ga' jmee' jnāāh' lā' koo' lle' kih' ba', kih' he' llu' dsē' Dio kyaah' jnāāh'. Lā' ja' cha' ga' miih' llu' ga' jmee' jnāāh' jee' kyah' hnāh'. ¹³He' ma' sii' jnāāh' kyah' hnāh', la' kyaah' koo' nēē' ba' huū' dsē'. Ha' koo' jiih' lā' ngēēh' ba' hnāh' jee' hēh' hnāh' he' ma' sii' jnāāh' la', ko' ja' ba' la' huū' dsē' kyaā' jnāāh'. Hī' hnoon' tāh' hoh' hnāh' llu', ¹⁴lā' koh' ma' lā' ngēēh' hnāh' miih' ha' lā' le' jnān' wa' ra' ga' tē' jee' jāh' Jesús Dsa' jōoh' hnāh'. Jēēh' ja' ba' lā' koo' lā' chaa' jnāāh' llu' kwaat' kyah' hnāh', ja' ba' lā' ja' lā' chaa' hnāh' llu' kwaat' kyaā' jnāāh' jmi' ja'.

¹⁵Ma' ra' ju' dsoo' lā' ja' le' jnān'. Ma' jmeen' huū' dsē' ma' nūn' to' nē' ta' jee' tāāh' hnāh'. Hī' lā' ja' ka' lāh' ta' la' he' ma' jāhn' ma' na' jēēn' hnāh' mah' tē' to' jiih' lā' chaa' hnāh' llu'. ¹⁶Jee' tāāh' hnāh' na' ma' nūn' ta' Macedonia. Hī' Macedonia ja', ma' jāhn' ka' lāh' ta' jee' tāāh' hnāh'. Hī' kyaah' be' kyah' hnāh' ma' nūn' ta' Judea. ¹⁷Lā' koo' ma' ga' jmeen' huū' dsē' lā' ja', ja' he' koon'. O' zche' laah' hnāh' ga' jmeen' huū' dsē' lā' koo' ja' hī' ta' juu' hī' jāh' "jaah" mah' ja' ga' jāyh' "jah' ha"? ¹⁸Mi' te' ba' Dio juu' kih'. Ja' ba' lā' ja' jnāāh' ka' lāh'. Sa' jāh' jnāāh' "jaah" mah' ja' ga' jāh' jnāāh' "jah' ha". ¹⁹Hī' lā' ja' ka' lāh' juu' kih' Jesucristo jōo' Dio he' ga' kwa' jnāāh' jee' kyah' hnāh', kyaah' Silvano hī' kyaah' Timotā', sa' ma' la' "jaah", jah' ha", koo' "jaah" ba' ma' la', jēēh' sa' ta' juuy'. ²⁰Jēēh' ga' lā' jē' he' ga' bāāh' Dio hii' jmeey' ta' la' kih' jōoy', koo' "jaah" ba' la'. Ma' ra' he' mi' tey' ba' juu' kiyh'. He' ja' ba' ja', ta' la' kih' Cristo jāh' jne' "Wa' la' lā' ja" mah' jmeen' juuh' kih' Dio jnān'. ²¹Dio ba' hī' jmee' he' tōoh' jne' koo' hweh' kyaah' Cristo hī' ga' lēeyh' jne' mah' lēē' jne' kyaay'. ²²Ga' tooyh' Jmī' lle' Na' jngii' kiyh' neh' tuh' dsē' jne', lā' koo' he' ga' jmaāy' jne' lēē'. He' ja' nē' jne' hī' ah' ga' jne' ta' cha' nē'.

²³Nē' ba' Dio he' sa' ga' ma' nēen' jwii' Corinto jee' tāāh' hnāh' na' kih' he' ga' lā' nīh' dsēn' kyah' hnāh'. ²⁴Ja' he' hnōō' jnāāh' jmee' jnāāh' mada' kyah' hnāh' jee' hnāāh' Dio. He' hnōō' jnāāh' jmee' jnāāh' be' kyah' hnāh' ba' ja', mah' jēē' hoh' hnāh'. Jēēh', kih' he' ma' hēh' hnāh' kih' Dio, he' ja' ma' tāāh' hnāh' koo' hweh'.

2

¹He' ja' ga' lla' dsēn' he' sa' nēen' na' jēēn' hnāh' cher' mah' koo' ka' lāh' jmeen' ti' meeh' hoh' hnāh'. ²Jēēh', cher' mah' ga' jmeen' ti' meeh' hoh' hnāh', zhi' mo' jmee' jēē' dsēn' cher' mah' ga' jmeen' lā' ja'? Ma' la' hnāh' ba' hī' jmee' jēē' dsēn'. ³Kih'

he' ja' ba' ma' siin' kyah' hnäh' mah' wa'ra' ga' lloon' na' jëen' hnäh', sa' jmeeh' hnäh' ti' meeh' dsën', hnäh' hi' ma' jmee' jëe' dsën'. Cha' ba' o' jöh' dsë' kin' kyaah' hnäh', he' tääh' hnäh' jëe' hoh' hnäh' lä' koo' jnääh'. ⁴ Lä' koo' ma' ga' siin' kyah' hnäh', sa' ma' chaan' llu', ma' ti' meeh' dsën' jwërte, lä' jiih' ja' hoohn'. Pero ja' he' ga' siin' mah' jmeen' ti' meeh' hoh' hnäh'. Ga' siin' mah' lä' ñeh' hnäh' he' hnaan' hnäh' cha' miih' ba' ja'.

Hnөө' jöh' dsë' jne' kih' hi' ga' jmee' he' hliih' mah' jöyh' ka' läh'

⁵ Hi' ga' jmee' ti' meeh' dsën', ja' ma' la' kin' ga' jmeey' lä' ja'. Ga' jmeey' kih' lä' jëe' hnäh' he' ti' meeh' hoh' hnäh' miih'. Jwëehn' hnäh' lä' la', mah' sa' jmeen' juuh' kih' juu' la'. ⁶ Ma' lee' ko' na' kih' dsa' he', lä' koo' te' he' ma' heeh' hnäh' wii'. ⁷ He' ja' na', llu' ga' he' jmeeh' hnäh' jöh' hoh' hnäh' kiyh', mah' jëe' dsëy', le' ga' che' ga' hee' dsëy' kih' he' ti' meeh' dsëy' cha' miih'. ⁸ He' ja' chüun' kyaah' hnäh', mi' jnääh' hnäh' kiyh' he' hnaah' hnih'. ⁹ Lä' ja' ka' läh' ga' siin' kyah' hnäh' jää', mah' jëen' che' nuuh' hnäh' kih' lä' jë' mada' kin'. ¹⁰ Cher' mah' jöh' hoh' hnäh' kih' dsa' kyaah' hnäh', jnä' ka' läh' jmeen' jöh' dsën' kiyh'. Heh' he' jmeen' jöh' dsën' ja' (cher' mah' cha' he' kih' jmeen' jöh' dsën') he' jmeen' lä' ja', he' llu' kyah' hnäh' ba' ja', cha' në' Cristo. ¹¹ Heh' lä' ja' sa' kwan' jwë' kih' Tana' leeyh' jne'. Jëeh', kyuuu' ba' jne' ha' lä' la' may' kiyh'.

Ga' lä' meeh' dsë' Paa' lä' ma' gyay' jwii' Troa

¹² Ma' ga' lloon' jee' jwii' Troa, ma' kwan' ju' hmëe' kih' Cristo. Jee' ja' Dsa' jöh' jnän' ga' na' jwë' kin' mah' ma' jmeen' ta' kiyh'. ¹³ Pero sa' ga' hii' ti' neh' tuh' dsën' kih' he' sa' ga' jnääh'n' øøhn' Tito. He' ja' ga' hih'n' juu' kih' dsa' he' mah' ngoon' ta' Macedonia ba'.

Ta' la' kih' Cristo leh' ba' jne'

¹⁴ Ti' hmaah' Dio hi' kwa' jwë' leh' jne' tää' kyaah' be' kih' Cristo Jesús. Lä' kaa' jee' dsa' nөө' jne', nuu' dsa' juu' kih' Dio. Lä' koo' he' kye' jne' lle' mi' jwii' he' jwä' uu' ba' la'. ¹⁵ Ta' la' kih' Cristo laa' jne' lä' koo' lle' mi' jwii' he' soo' jee' gya' Dio. He' na' la' jmehe' he' taah' dsa' hi' dsa' lääh' hi' lä' kye' hi' dsa' hee' ka' läh'. ¹⁶ Kih' hi' dsa' hee', hii' lä' koo' jaa' hii'. Hi' kih' hi' dsa' lääh', hii' mi' jwii' he' kwa' jne' juu' he' jmee' chaa' dsa'. ¹⁷ Hi' ba' tää' jmee' ta' la'? ¹⁷ Sa' jmee' jnääh' lä' koo' jmee' jwëe' hi' ga' naä' kwa' juu' kih' Dio ha' lä' jee' liyh' kuu'. Kyaah' koo' nëe' ba' huudse' ga' nөө' jnääh' lä' koo' ga' chee' Dio jnääh'. Lä' ja'

jmee' jnääh' cha' nëy', lä' llu' he' tөөh' jnääh' kyaah' Cristo.

3

Ga' hlëeh' Paa' kih' hmooh' hmëe'

¹ Pero ta' jmee' hnäh' huudse' he' hlëeh' jnääh' llu' kyaah' hña'a' jnääh'. Hi' sa' jmee' bii' kye' jnääh' koo' je' he' ngëe' juu' hee' ta' laa' jnääh' lä' koo' jmee' ko' laa'. Ni' sa' ngii' jnääh' kwah' hnäh' koo' je' he' hlëeh' llu' kyaa' jnääh' mah' heeh' jnääh' dsa' ha' jee' tëe' jnääh'. ² Hñaah' ba' hnäh' laah' hnäh' lä' koo' je' he' hlëeh' llu' kyaa' jnääh'. Lä' koo' he' na' sii' neh' tuh' dsë' jnääh'. He' ja' ba' jee' dsa' hi' kay' kwaat' ha' lä' la' ta' he' ga' jmee' jnääh' jee' kyah' hnäh'. ³ Jnä' hä' laah' hnäh' lä' koo' je' he' ga' sii' Cristo ta' la' kyaa' jnääh'. Ja' he' na' sii' kyaah' hee'. He' na' sii' kyaah' Jmi' lle' kih' Dio jiih' ba' ja'. Ni' sa' na' sii' në' mi' kuu', he' na' sii' neh' tuh' dsë' dsa' ba'.

⁴ Ta' la' kih' Cristo jmee' jnääh' kwaat', ma' ra' he' ga' jmääh' kyah' hnäh' ta' he' ga' jmee' jnääh'. He' ja' la' o' jöh' dsë' he' cha' kyaa' jnääh' cha' në' Dio. ⁵ Ja' kyaah' be' kyaa' jnääh' he' ma' ya' nөө' jnääh' jmee' jnääh' ta' la', mah' sa' jmee' jnääh' huudse' he' la' ta' kyaa' hña'a' jnääh'. Sa' la' lä' ja'. Ta' he' leh' jnääh' jmeen', la' kyaah' be' kih' Dio ba' ja'. ⁶ Hi' he' ba' ga' hña'a' jnääh' hi' ga' jmeey' he' t'ëdsëe' jnääh' mah' kwa' jnääh' juu' ha' lä' la' hmooh' hmëe'. Ja' koo' na' sii' ta' jmah', kyaah' Jmi' lle' ba' la' hmooh' hmëe'. Jëeh', në' ley' kih' Moisé na' sii', ma' na' bääh' jne' he' juu' ba' jne' ja'. Pero Jmi' lle' kih' Dio jmee' chaa' jne'.

⁷ Ley' he' ma' na' sii' në' jwi' kuu', he' taah' jne' dso' jwii', he' ja' ja' kyaah' je' t'öljëe' ñih'. He' ja' dsa' Israel sa' ga' tääy' ma' jëey' mo' në' Moisé kih' he' bee' je' ja'. Pero ga' dsa'a' ba' he' bee' ja'. ⁸ Ha' ga' sa' llu' cha' ga' miih' hmooh' hmëe' he' la' jnän' ta' la' kih' Jmi' lle' kih' Dio. ⁹ Jëeh', cher' mah' ja' kyaah' je' t'öljëe' ñih' juu' he' taah' jne' dso' jwii', ha' ga' koo' sa' jnaah' juu' he' jmääh' jne' lluu'. ¹⁰ Heh' he' t'öljëe' ñih' kih' hmooh' ma' gyuh' ja', ni' miih' sa' jeeh' kwee' lä' koo' jnaah' la' hmooh' hmëe'. ¹¹ Jëeh', cher' mah' ma' la' t'öljëe' ñih' hmooh' he' ma' ngëe' ja', ha' ga' sa' jnaah' cha' ga' miih' hmooh' he' sa' ngëe' jiih' koh'.

¹² Peer' jnaah' la' he' o' jöh' dsë' he' ma' cha' jnän' kyaah' hmooh' hmëe', he' ja' hlëeh' jnääh' lä' kaa' tuh' dsë' jnääh' kih' he' na'. ¹³ Sa' jmee' jnääh' lä' koo' ga' jmee' Moisé he' ma' jilëy' mo' nëy' kyaah' koo' jwi' hmiih' mah' sa' ma' jee' dsa' Israel je' t'öljëe' ñih' ja' ta' ko' jiih' ma' dsa' uu'. ¹⁴ Lä' ja' ka' läh', huudse' kih' dsa' he' ma' na' jlë'. Lä' ja' la' lä' jiih' na', wa' ra'

ga'hëy' jee' na'sii' hmooh' ma'gyuh' ja'. La'kiyh' lä'koo' na'jlë' jwi' hmüh' huüdsë' kiyh', sa' kwa' jwë' lä'ngëëy'. Pero kyaah' Cristo dsa'jñuh' he' na'jlë' huüdsë' kiyh'.¹⁵ Lä'jiüh' jmi' na', wa'ra' ga'hëy' he' ga'sii' Moisé, lä' ma' na'jlë' ja'ba' huüdsë' kiyh'.¹⁶ Pero wa'ra' ga'heeh' dsa' kih' Dsa'jõøh' jnän', dsa'jñuh' he' na'jlë' huüdsë' kiyh'.¹⁷ Jëéh', Dsa'jõøh' jnän' laa' Jmi'llë' Na'jngüi', Hi' cher'mah' Jmi'llë' kih' Dsa'jõøh' jnän' kyaah' jne', ma'na'na' huüdsë' jnän' hi' ma'laa' ba'jne' cha'në' Dio.¹⁸ He'ja' lä'jëë' jne' ga'nøon' na'jñih' mo'në' jne', laa' jne' lä'koo' hu' he' jëë' jee' kih' dsa' mah'tëëy' jëëy' ha' koh' jõøh' sa' laa' Dsa'jõøh' jnän'. Lä'ja' Dsa'jõøh' jnän' hi' laa' jmi'llë' ngoo' mi'sëëy' jne' lä'jiüh' lee' jne' lä'koo' laay' hñiyy'.

4

¹ Kih' he' ga'lä'ñih' dsë' Dio jnäh', he'ja' ga'hñah' jnäh' jmee' jnäh' ta' la'. He'ja' sa' dsa'jeh' dsë' jnäh'.² Ma'jmeë' jnäh' ta' koo' lä'jë' he' la' o'hüh' hi' lä'jë' he' jmeë' dsa' jee' na'hmää'. Sa'hnoø' jnäh' 'may' hlüh' ja', ni' sa' mi'sii' jnäh' juu' kih' Dio. Ne' ba' Dio he' hlëéh' jnäh' ju'dsoo' jmah' hi' lä'ja' lä'jëë' ba'ñe' kweë' ha' lä' jmeë' jnäh'.³ Dsoo' ba' na'hmää' ba' la' ju'hmëë' he' kwa' jnäh', pero ma'la' kih' hi' ma'kah' jwë' ba'.⁴ Tana' hi' laa' dio kih' jmi'gyuu' la', ga'jlëy' huüdsë' kih' dsa' hi' sa' ma'heeh' kih' Dio. Mah' lä'ja' sa' jëëy' wa'je' kih' ju'hmëë' he' mi'jnää' ha' koh' sa' jõøh' laa' Cristo hi' laa' koo' heeh' kyaah' Dio.⁵ Sa' hlëéh' jnäh' juu' kyaah' hñaa' jnäh', hlëéh' jnäh' kih' Jesucristo ba'. Jäh' jnäh' laay' Dsa'jõøh' jnän' mah' jmeë' jnäh' ta'he' kyaah' hñäh' kwaat' kih' Jesús.⁶ Hih' Dio hi' ga'jäh': "Wa'lä'jnä' wa'je' jee' na'hoq'", hi' he' ga'mi'jnää' wa'je' neh'tuh' dsë' jne'. Lä'ja' ga'na' huüdsë' jnän' mah' lä'kyuuh' jne' ha' koh' jõøh' sa' laa' Dio, lä'koo' ga'mi'jnää' Cristo jnän'.

Chaa' jne' kyaah' he' ma'dsoo' dsë' jne' kih' Dio

⁷ Peer' jnaah' la' ta' he' jmeë' jnäh' la', ma'ke' laa' jnäh' lä'koo' mi'hya' he' na'la' kyaah' gwaah' mah'lä'ja' lä'jnä' kih' dsa', ta' he' jmeë' jnäh' la' kyaah' be' he' gwa' kih' Dio, ja' he' gwa' kyaah' jnäh'.⁸ Na'ku' na'ngüi' he' wii' dsa'ngëë' jnäh', pero sa' jeh' dsë' jnäh'. Chaa' jnäh' cha'miüh' huüdsë', pero ma'ra' he' cha' ba' o'jõh' dsë' kyaah' jnäh'.⁹ Hëë' dsa' kyaah' jnäh' pero Dio sa' beë' jnäh'. Jmeeh' dsa' jnäh', pero sa' dsa'juu' jnäh'.¹⁰ Lä'kaa' jee' ga'nøø' jnäh' hii' goo' juu' jnäh' kwaat' kih' Jesús. Lä'jwë' ja' dsa'lä'jnä' he' cheh' Jesús kyaah' jnäh', he'ja' ba' chaa' jnäh'.¹¹ Jëéh', jnäh'

hi' jiüh', koo' ba' he' hii' goo' juu' jnäh' kwaat' kih' Jesús. Lä'ja' ba' dsa'lä'jnä' he' cheh' Jesús né' kyaah' jnäh' hi' sa' beë'.¹² Heh' lä'ja', lä'jë' jmi' ba' he' chaa' juu' jnäh' mah'hñäh', ma'jnäh' hñäh' ha' lä'jee' lä'chaa' hñäh' tää'.

¹³ Lä'koo' na'sii' juu' kih' Dio: "Ga'lä'dsoo' dsën', kih' he'ja' ba' ga'hlëéh'n". Ja'ba' lä'ja' la' huüdsë' he' kye' jnäh' la'. Ga'lä'dsoo' dsë' jnäh' he'ja' ba' hlëéh' jnäh'.¹⁴ Jëéh' ñe' ba' jnäh', he' ba' Dio hi' ga'mi'jiüh' Jesús Dsa'jõøh' jnän', he' ba' hi' he' mi'jiüh' jnäh' ka'läh' kyaah' Jesús hi' lä'ja' ko'jõh' lä'jëë' jne' tëëy' ya'jwi' kiyh'.¹⁵ Lä'jë' he' dsa'ngëë' jnäh', he' llu' kyaah' hñäh' ba' ja'. Mah' mi'jää' Dio hñäh' cha'ga'miüh', hi' lä'ja' jwëë' ga' kwa' ti'hmaah' kih' Dio hi' jmääy' jõøh' ka'läh'.

¹⁶ He'ja' sa' jeh' dsë' jnäh'. Ma'ke' ngoo' dsa'gyuh' hi' dsa'heë' jmi'ngo' kyaah' jnäh', pero ta' neh' jee' hä' jmi'llë' kyaah' jnäh' dsa'lä'hmëë' koo' jmi' koo' jmi'.¹⁷ Sa' juuh' la' he' wii' he' jëë' jne' jmi'gyuu' la', he' dsa'ngëë' ba'ja'. He'ja' jmää' jnän' hi' hnaah' Dio mah'tëë' jne' ya'jwi' he' jnä' na'hñaa' he' sa' heë' jih'koh'.¹⁸ He'ja' sa' jmeë' jnäh' he' kih' he' jnä' hwa' la'. Jmeë' jnäh' he' kih' he' sa' jnä' ba'. Jëéh', lä'jë' he' jnä', he' dsa'ngëë' ba'ja'. Pero he' sa' jnä', lä' ma'la'ja' ba' lä'jë' joh' jmi' cha'.

5

¹ Jmi'ngo' he' kye' jne', la' lä'koo' hne' jnän' ta'ko'jiüh' tøøhn' jmi'gyuu' la'. Jmi'ngo' la' la' lä'koo' hne' he' na'la' kyaah' loo' jah'. He'ja' ñe' jne', wa'ra' ga'heë' jmi'ngo' jnän', lä'cha' jyoh' he' hmëë' gyuu' jmi'gyuu' he' hñah' jne' kih' Dio he' sa' lä'lä'koo' hne' he' jmeë' dsa'. He'ja' sa' heë' jih'koh'.² Peer' ku'jii' jnän' ta'ko'jiüh' laa' jne' jmi'ngo', hnoø' jne' wa'ra' jäh' kih' na' ga'juh' ba' tëë' jne' jmi'ngo' he' sa' heë' he' cha' gyuu' jmi'gyuu'.³ Lä'ja', lä'cha' ba' jmi'ngo' jnän' mah' sa' jä' jmi'llë' jnän' ta'jmah'.⁴ Ta'ko'jiüh' chaa' jne' kyaah' jmi'ngo' la', Peer' ku'jii' jnän' hi' ki'hooh' jne'. Ja'ko'ja' hnoø' jne' ben' jmi'ngo' la', he' hnoø' jne' tëë' jne' jmi'ngo' hmëë' ba'. Mah' jä' jmi'ngo' hmëë' he' cha' tää', la' jmi'ngo' he' dsa'heë'.⁵ Dio ba' he' hi' ga'jmää' jne' mah'tëë' jne' he' hmëë' ja'. Hi' ga'kwëëyh' jne' Jmi'llë' Na'jngüi' he' jmeeh' juu' jnän' he' hñah' jne' cha'ga'miüh' ta' cha'në'.

⁶ Kih' he'ja', ngoo' ba' cha' o'jõh' dsë' jnän'. Hi' ñe' jne', ta'ko'jiüh' tøøh' jne' kyaah' jmi'ngo' la', lä'koo' he' tøøh' jne' uu' kih' Dio ba' la'.⁷ (Jëéh', kyaah' he' dsoo' dsë' jne' he' tøøhn' jwë' kiyh', ja' kyaah' he' jëë' jne'.)⁸ He'ja' ma'cha' ba' o'jõh' dsë' jnän'. Hi'

hnøø' ga' jne' lä' øøñ' kih' jmi' ngo' la' mah' dsa' toohn' kō' jøh' kyaah' Dio. ⁹ He' ja' wa' kwan' be' jmeen' lä' tih' dsé' Dio, cher' mah' tøøhn' kyaah' jmi' ngo' la' o ma' ke' sa' tøøhn' kyaah' ka' läh'. ¹⁰ Jééh', ga' lä' jéë' ba' jne' dsa' nøñ' né' ta' kih' Cristo mah' lä' jaa' lä' jaa' jne' téëh' jne' jñeen' ha' koo' te' ta' he' ma' jmee' jne' ta' kō' jiih' ma' chaa' jne', che' he' llu', o che' he' hlih'.

Kih' he' ga' juu' Cristo ga' jiih' juu' jnän' kyaah' Dio

¹¹ Gah' ba' jnääh' Dio, he' ja' hlëëh' jnääh' dsa' lä' jiih' lä' ngéëy'. Né' ba' Dio ha' lä' la' huu' dsé' kyaah' jnääh'. Lä' ja' hnoon' wa' ra' jäh' kih' lä' ngéëh' hnäh' ka' läh'. ¹² Ja' he' hnøø' jnääh' hlëëh' jnääh' llu' kyaah' hñaa' jnääh' cha' né' hnäh'. He' kwa' jnääh' jwé' mah' lä' chaa' hnäh' llu' kyaah' ta' he' jmee' jnääh'. Lä' jwé' ja', cha' he' kyaah' jiih' hnäh' juu' kyaah' dsa' hi' koo' jéë' ha' lä' tääh' haa' dsa' la' he' ma' kaj' kwaat' hee' na' hnøø' tuh' dsé' dsa'. ¹³ Cher' mah' ngaah' jnääh', kih' Dio ba' ja' he' jmee' jnääh' lä' ja'. Hi' cher' mah' lluu' jnääh', he' llu' kyah' hnäh' ba' ja'. ¹⁴ Lä' koo' hnää' Cristo jne', lä' ja' jøø' jnän' jmeen' lä' lle' kih'. Jééh' ma' ñe' ba' jne' he' ga' juu' jaa' kih' lä' jéë', he' ja' la' kwaat' ga' lä' jéë' jne' ga' juun'. ¹⁵ Cristo ga' juu' kih' lä' jéë' mah' lä' jéë' hi' chaa', mo' so' jmeey' lä' hnøøy' hñiiy'. Jmeey' lä' hnøø' Cristo ba', hi' ga' juu' hi' ga' lä' jiih' kih' ga' lä' jéë'.

¹⁶ He' ja' jnääh', na' ta' cha' né' mo' so' kye' jnääh' kwaat' kih' dsa' lä' koo' téë' jmee' dsa' jmi' gyuu'. Ma' ke' jää' sa' ga' jmee' jnääh' he' kih' Cristo, pero na' mo' so' jmee' jnääh' lä' ja'. ¹⁷ Heh' lä' ja', cher' mah' jaa' hi' ma' laa' koo' kyaah' Cristo, ma' laay' jaa' hi' hméë' ba'. Lä' jé' he' ma' jmeey' jaa', ma' ngéë' ba' ja'. na' ma' laay' hméë' go' te'. ¹⁸ Lä' jé' he' la', gwa' kih' Dio hi' ga' jeeh' juu' jnän' ta' la' kih' Cristo mah' sa' cha' ga' he' na' bääh' jne' kyaayh'. Hi' ga' tooyh' goo' jnääh' mah' hlëëh' jnääh' dsa' ha' lä' jeeyh' juu' kiyh' kyaah' Dio. ¹⁹ Ta' la' kih' Cristo, mo' so' jmee' Dio kwaat' kih' dso' kye' jnän' heh' lä' ja' jeeyh' juu' jnän' kyaayh'. Hi' ga' tooyh' goo' jnääh' kwa' jnääh' juu' ha' lä' jee' jeeh' dsa' juu' kih' kyaah' Dio. ²⁰ He' ja' na' hñaa' jnääh' he' kwa' jnääh' juu' lä' hih' kih' Cristo. La' lä' koo' he' chuu' Dio kyaah' hnäh' ta' la' kyaah' jnääh'. He' ja' chun' kyaah' hnäh' ta' la' kih' Cristo, jeeh' hnäh' juu' kyah' hnäh' kyaah' Dio. ²¹ Cristo hi' sa' cha' dso' kye' kih', Dio ga' jmee' cha' dso' kye' kiyh' he' llu' jnän', mah' ta' la' kiyh', lee' jne' lluu' cha' né' Dio.

6

¹ He' ja' jnääh' hi' kwa' be' kyaah' ta' kih'

Dio, hlëëhn' hnäh', ta' jmee' hnäh' ta' koo' he' llu' dsé' Dio kyaah' hnäh'. ² Jééh', lä' koo' na' si' juu' kih' Dio:

Hor' he' jøh' dsën, ga' nuun' kyah'.
Jmi' he' ma' lää' dsa', ga' jmeen' be' kyah', ga' jän' Dio.

He' ja' jwéëhn' hnäh', na' ba' ja' hor' he' jøh' dsé' Dio. Na' ba' ma' cha' jmi', lääh' hnäh'.

³ Ga' nøø' jnääh' lä' koo' lle' kih' ba' mah' ni' jaa' sa' cha' he' kih' mi' kwayh' kih' ta' he' jmee' jnääh'. ⁴ Wa' he' cha' he' he' dsa' ngéë' jnääh', hnøø' jnääh' mi' jnääh' jnääh' kih' dsa', laa' jnääh' hi' jmee' ta' he' kih' Dio. Kweëh' ba' dsé' jnääh', hi' ja' koo' nëë' he' wi' he' dsa' ngéë' jnääh', la' kyaah' jnääh', gwa' he' jmee' jwiih' kyaah' jnääh'. ⁵ Jmi' baah' dsa' jnääh', taah' dsa' jnääh' neh' ñe', tooyh' mi' kyaah' jnääh'. Peer' hweh' ta' kyaah' jnääh', cha' ma' sa' gwii' jnääh', ni' sa' cha' he' kih' hih' jnääh'.

⁶ Ga' nøø' jnääh' koo' nëë' ba', cha' ba' huu' dsé' kyaah' jnääh', jøh' dsé' jnääh', llu' dsé' jnääh', ga' nøø' jnääh' kyaah' Jmi' lle' Na' jngü', hi' kyaah' ju' dsoo' hnää' jnääh' dsa'. ⁷ Hlëëh' jnääh' ju' dsoo' jmah' ba'. Kyaah' be' kih' Dio ga' nøø' jnääh'. Jmee' jnääh' he' llu' jmah', lä' jwé' ja' hää' jnääh' hñaa' jnääh' hi' lèh' jnääh' kih' he' hlih'. ⁸ Cha' ma' hnää' dsa' jnääh', cha' ma' na' hääyh' jnääh'. Cha' ma' mi' kwayh' jnääh', cha' ma' hlëëyh' llu' kyaah' jnääh'. Laa' jnääh' kiyh' lä' koo' dsa' hi' ta' juu', ma' ke' hlëëh' jnääh' ju' dsoo'. ⁹ Jmeey' sa' kyuu' jnääh', ma' ke' kyuu' ba'. Hi' ma' ngoo' ga' juu' ba' jnääh' kiyh', pero chaa' ba' jnääh'. Kwa' dsa' kyaah' jnääh' pero sa' jngéëyh' jnääh'. ¹⁰ Ma' ke' ti' meeh' dsé' jnääh', ma' ra' he' jéë' ba' dsé' jnääh'. Laa' jnääh' tä' ñee', pero cha' mi' h' he' llu' ma' hyoh' jwéë' dsa' kwaat' kyaah' jnääh'. Lä' koo' he' sa' cha' ni' mi' kyaah' jnääh' ba' la', pero ga' lä' jé' ba' cha' kyaah' jnääh'.

¹¹ Sa' gah' jnääh' ma' hlëëh' jnääh' hnäh' dsa' Corinto juu' la'. Lä' kaa' tuh' dsé' jnääh' ga' mi' jnääh' jnääh' hñaa' jnääh' kyah' hnäh'. ¹² Ja' kyaah' hih' ga' la' hnää' jnääh' hnäh'. Pero hnäh', sa' ga' mi' jnääh' hnäh' hñaa' hnäh' kyaah' jnääh'. ¹³ Lä' koo' jmee' jnääh', ja' ba' lä' ja' jmee' hnäh'. (Hlëëhn' hnäh' lä' koo' gyuu' kyaan'.) Wa' hnaah' jnääh' lä' kaa' tuh' hoh' hnäh'.

Laa' jne' lä' koo' gwah' kih' Dio

¹⁴ Ta' jmee' hnäh' kō' jøh' kyaah' hi' sa' ma' heeh' kih' Dio. Jééh', sa' jeeh' kwee' he' hlih' kyaah' he' llu'. ¿Ha' lä' ja' jmee' kō' jøh' jee' na' hoo' kyaah' jee' jnä' wa' je' ?
¹⁵ Hi' sa' sooh' kih' hi' sa' lluu' he' jmeey' kō' jøh' kyaah' Cristo. Lä' ja' ka' läh' kih' hi' ma' heeh' kih' Dio kyaah' hi' sa' ma' heeh'.
¹⁶ Dio hi' na' laa' kaa' dsa', ni' mi' h' sa'

soqoh̄ jmeey' kō-joh̄h kyaah' gwah' kih' Dio. Jëeh', jne' ba' laan' gwah' kih' Dio jiih'. Juu' he' jwahn' la', la' lä' koqo' ga' jah' hñii' Dio: Jän' jee' kiyh' mah' ngén' kō-joh̄h kyaayh'. Jnä' leen' Dio kyaay' mah' lä' jëey' leey' dsa' kyaan'.

17 He' ja' ga' jah' Dsa' jöoh' jnän': Hwëë' hnäh' jee' kih' hi' sa' ma' heeh' kin', wa' lä' öö' hnäh' kiyh', ga' jah' Dsa' jöoh' jnän'.

Ta' koooh' hnäh' he' sa' lle' kih' koooh' hnäh', lä' ja' ba' heehn' hnäh'.

18 Mah' jnä' leen' Täa' kyaah' hnäh'. Hiih' hnäh', leeh' hnäh' gyuu' me' gyuu' ñuuh' kyaan', jah' Dio hi' cha' ga' lä' jë' be' kih'.

7

1 Na' ma' ñuuñ' ha' koh' na' hñaa' sa' la' he' ga' jah' Dio jmee' jnän'. He' ja' jwëëhn' hnäh' öoh' hi' hnaan', hnöø' ben' lä' jë' he' mi' sah' jne' hi' lä' ja' kih' he' mi' soh' jme' lle' jnän'. Hi' kih' he' gah' jne' Dio, hnöø' mi' lluy' jne' hñaan' koqo' hä' koqo' hä' lä' jiih' jän' na' jngëen' go' te'.

Ma' hnöø' Paa' ma' jmee' dsa' Corinto he' kiyh'

2 Jmee' hnäh' miih' he' kyaa' jnääh'. Jëeh', kih' ni' jaa' hnäh' sa' ma' jmee' jnääh' he' hñiih'. Sa' ma' hee' jnääh' huu' dsë' kih' ni' jaa', ni' sa' ma' mi' gaa' jnääh' ni' jaa'. 3 Sa' jwahn' lä' ja' mah' bäähn' hnäh' dsoo'. Ga' jwëëhn' hnäh' jää' hnaan' hnäh'. Jëeh' ma' lla' dsë' jnääh', jmee' jnääh' kō-joh̄h kyaah' hnäh' ma' ke' chaa' juu' jnääh'. 4 Cha' cha' miih' o' joh̄h dsë' kin' kyaah' hnäh'. Chaan' lluy' kwaan' kyaah' hnäh'. He' ja' gwa' dsa' nöh' dsën' cha' miih' hi' jëë' dsën' ma' jëen' cha' miih' he' wii'.

5 Lä' ma' ga' tëë' jnääh' Macedonia, sa' ga' tëeh' jnääh' dsë' jnääh' ni' miih'. Ga' lä' jë' nëë' he' wii' ga' jëë' jnääh'. Ga' tëë' dsa' kyaah' jnääh'. Hi' ja' ma' la' he' ja', ga' lä' gah' jnääh' cha' miih'. 6 Pero Dio hi' jmee' dsa' nöh' dsë' lä' jëë' hi' chaa' huu' dsë', ga' jmeey' ga' nöh' dsë' jnääh' lä' ma' ja' Tito. 7 Ja' ma' la' kih' he' ja' Tito, kih' he' ga' jmeeh' hnäh' ga' nöh' dsëy' ka' läh', he' ja' ba' ja' ga' nöh' dsë' jnääh'. Ga' jmeeyh' juu' he' hnooh' hnäh' jëëh' jnä', hi' ti' meeh' hoh' hnäh', lle' hoh' jnä'. He' ja' cha' ga' miih' jëë' dsën'.

8 Ma' ke' ga' jmeeh' meeh' hoh' hnäh' kyaah' je' he' ga' sñn' kyaah' hnäh', pero sa' koqon' dsën'. Dsoo' ba' ga' jii' miih' kin' kih' he' ga' lä' meeh' hoh' hnäh' ko' hwëë'. 9 Pero na' jëë' dsën'. Ja' kih' he' ga' lä' meeh' hoh' hnäh'. Kih' he' ga' lä' sñi' huu' dsë' kyaah' hnäh', ma' ga' jii' kyaah' hnäh', he' ja' ba' jmee' jëë' dsën'. Lä' ma' ga' lä' meeh' hoh' hnäh', ga' jmeeh' hnäh'

lä' hnöø' Dio. Lä' ja', ni' koqo' he' hñiih' sa' ja' në' kyaah' hnäh' kwaan' kyaah' jnääh'. 10 Jëeh', cher' mah' gwa' ti' meeh' dsë' jne' lä' hnöø' Dio, he' ja' jmee' dsa' lä' sñi' huu' dsë' jnän' mah' lää' jne'. Heh' he' ma' na' laa' jne' sa' jmee' ti' meeh' dsë' jne'. Pero he' ti' meeh' dsë' jne' lä' koqo' tëë' jmee' dsa' jmi' gyuu', kyaah' he' ja' juu' ba' jne' ja'. 11 Jëë' da' hnäh' ha' lä' ga' la' kyaah' hnäh' lä' ma' ga' lä' meeh' hoh' hnäh' lä' hnöø' Dio. Ga' jmäa' ba' ta' he' ja' kyaah' hnäh', ja' hoh' hnäh' ga' nooh' hnäh' në' kin', ja' ya' jëë' hoh' hnäh', ja' gah' hnäh', hnooh' hnäh' ma' jëëh' jnä', ga' mi' eeh' hnäh' juu' lä' koqo' mada' ga' jmeeh' kyaah' hnäh'. Lä' ja' ga' mi' jnääh' hnäh' hñaa' he' ma' mi' teh' ba' hnäh' kih' juu' ja'. 12 He' ja' lä' ma' ga' sñn' kyaah' hnäh' je' ja', ja' ma' la' kih' hi' hñaa' dsë' he' ga' jmeeh' huu' dsë', ni' ja' kih' hi' ga' jmeeyh'. He' hnooh' lä' jnä' kyaah' hnäh' cha' në' Dio he' kyeh' hnäh' huu' dsë' kyaah' jnääh' ba' ja'. 13 Peer' ga' nöh' dsë' jnääh' he' ga' lä' jnä' he' kyeh' hnäh' huu' dsë' kyaah' jnääh'.

Hi' cha' ga' miih' jëë' dsë' jnääh', kih' he' ma' jëë' jnääh' chaa' Tito lluy'. Jëeh', ga' lä' jëë' ba' hnäh' ga' heeh' hnäh' lluy' hi' ga' jmeeh' hnäh' jëë' dsëy'. 14 Ga' jmeeh' juu' kih' Tito he' chaan' lluy' kyaah' hnäh'. Hi' sa' ga' jän' hñiih'. Jëeh' lä' jë' he' ga' jwëëhn' hnäh' la' ju' dsoo'. Lä' ja' ka' läh' ma' ga' jëë' Tito ha' lä' tääh' hnäh', sa' na' hee' juu' lä' koqo' ga' jwii' jnih' he' chaa' jnääh' lluy' kyaah' hnäh'. 15 Hi' cha' ga' miih' hnäh' Tito hnäh' lä' koqo' ma' dsooh' dsëy' he' nuuh' ba' hnäh' kiyh'. Hi' ga' heeh' ba' hnäh' lluy' lä' koqo' jaa' dsa' ma' jöoh'. 16 Peer' jëë' dsën' kyaah' hnäh'. Ga' lä' jë' ba' mi' teh' hnäh'.

8

Ga' chooh' dsa' kuu' kih' öoh' jne' hi' chaa' Jerusalén

1 Jee' la' jmeeh' jnääh' juu' kyaah' hnäh' ha' lä' ga' jmeeh' öoh' jne' hi' tääh' lä' kaa' gwah' he' töö' hwa' Macedonia kih' he' lluy' dsë' Dio kyaayh'. 2 Ma' ke' tääyh' jëey' wii', pero chaay' lluy'. Ma' ke' tääyh' tä' ñeey' pero cha' miih' kuu' ga' kway'. Ga' jmääy' hñiiy' lä' koqo' dsa' cha' kuu'. 3 Jmeeh' dsoo' kiyh', ga' kway' kuu' lä' koqo' lla' dsëy', lä' koh' jiih' tääy'. Hi' ga' kway' la' ga'. 4 Cha' miih' ga' chuy' dsa' he' kyaah' jnääh' mah' kwa' jnääh' jwë' jmeey' lä' koqo' jmee' lä' jëë' hi' chooh' kuu' mah' jmeey' be' kih' hi' laa' kyaah' Dio. 5 Cha' ga' miih' ga' jmeey' lä' koh' ga' he' ma' la' huu' dsë' kyaah' jnääh'. To' në' ga' ngëey' hñiiy' mah' jmeey' lä' hnöø' Dio. Hi' lä' ja' ga' jmeey' kyaah' jnääh' ka' läh'. 6 He' ja' ga' chuy' jnääh' kyaah' Tito mah' mi' hñaa' ta' kiyh' he' juh' lääyh' kuu' lä' koqo' ga' lööy' jmeey'

jää' jee' kyah' hnäh' hī- kwa- kuu' lä'kaa- tuh-dsē'. ⁷ Ma' hwēēh- hnäh' llu' kyaah' lä'jē- he- jmeeh- hnäh'. Ma-lä-dsoo' hoh' hnäh', ma'hlēēh' hnäh' dsa-, ma'kyuuh- hnäh' llu', ma'jmeeh- hnäh' ta' lä'kaa- tuh-hoh' hnäh', hi- ma-lä'hnaah' jnääh'. Lä'ja- ka-läh', hnøø' hwēē- hnäh' kwee- kyaah' ta' llu' jee' juh'lääh' hnäh' kuu'.

⁸ Ja' he- jmeen- mada' kyah' hnäh' he- jwēēhn- hnäh' lä-na-. He- hnoon' jēen- che' ma'ra' ju'dsoo' hnaah' hnäh' øøh' jne'. He-ja- ba' na- ma-jwēēhn' hnäh' lä'koo- ga'jmeē' hī- tääh' Macedonia. ⁹ Jēēh', ma-ñeh' ba' hnäh' lä'koo- llu' dsē' Jesucristo Dsa'jøøh' jnän'. Ma'ke' hä' gooy- lä'jē- he- cha-, ga'jmäy' hñiyy' hī- tä-ñee', kih' he- hnäy' jne'. Lä'jwē' ja' lä'cha- jnän' cha-miuh-, kih' he- ga'jmäy' hñiyy' tä-ñee'.

¹⁰ He- llu' kyah' hnäh' he- kwan' nuuh' la-. Hnäh' to-nē' ga-lä'hyoh' hoh' hnäh' choøh' hnäh' kuu' ma'hya- koo- jī-ñe-. Hi-ja- ma-la- he-ja', ga-løøh' hnäh' choøh' hnäh' kuu', jää' ga-lä'koh' jñah' øøh' jne'. ¹¹ He-ja- na' mi-hñaa' hnäh' ta' he- ma-løøh' hnäh'. Ja-ba' lä'koo- ga-lä'hyoh' hoh' hnäh' jmeeh' hnäh', lä'ja- ka-läh', lä'kaa- tuh-hoh' hnäh' mi-hñaa' hnäh' ta' na-. Ja- choøh' hnäh' kuu' lä'koo- te' tääh' ba' hnäh'. ¹² Cher'mah' chaa- hī- lä' dsē' kwa', heeh- ba' Dio ha- koo- te' cha-. Jēēh' sa- ngi' Dio he- sa' cha- jnän'.

¹³ Sa' jwahn- lä-la- mah' jñah' ba' lä'cha- kih', ta'ko-jiih' sa' cha- kyah' hnäh'. ¹⁴ Hnøø' jmeeh' hnäh' lä'koo' lle' kih'. Jmii' na' he- cha- cha-miuh' kyah' hnäh', he- ja- lee' kih' hī- lä'kyaa'. Lä'ja- ka-läh' ma' cha- cha-miuh- kih' jñah', lee' kyah' hnäh' ma'jmeē' bi'. Lä'ja- ba' ja' llu' kih' lä'jēē'. ¹⁵ Lä'koo- na-sii' juu' kih' Dio: "Sa' ga'chaa' ga' kih' hī- ga'juuh' cha-miuh-. Ni' sa' ga-lä-hnøø' ga' kih' hī- ga'juuh' ko-hī'pih'."

Tito kyaah' dsa'kyaah'

¹⁶ Peer- ti'hmaah' Dio hī- ga'jmeē' ga'ka' Tito huudse- kyah' hnäh', ja-ba' lä'koo- kye' jnä' huudse-. ¹⁷ Ga'heeh' bih' lä'koo- ga'hlēēh' jnih'. Jēēh', hñi' bih' ma' lle' dsēy' kway' be' kyah' hnäh'. He-ja- jee'tēy- hñi' bih'dsooy' dsa-jēy' hnäh'.

¹⁸ Ko-jøh' kyaah' Tito, chee' jnääh' jaa- øøh' jne' hī- hi' juu' kih' lä'kaa' gwah' jee' jmeey' ta' kwaat' kih'juhmēē'. ¹⁹ Ja' ma-la- he- ja-, øøh' jne' ga'hñaa'y' mah' jmeey' ko-jøh' kyaah' jnääh' jee' dsa'ka' jnääh' kuu' he- juh-lääh' øøh' jne'. Kyaah' he- ja-, jmeē' jnääh' juuh- kih' Dio hi- lä'jwē' ja- lä'jnä' he- hnøø- jnääh' kwa' jnääh' be' kih' øøhn'. ²⁰ Lä'ja- jmeē' jnääh', mah' sa' chaa- hī- hlēēh' wi' kyaa' jnääh' he- juh'lääh' jnääh' cha-miuh- kuu'. ²¹ Jēēh' ñe- ba' Dio he- jmeē- jnääh' bi' jmeē' jnääh' ta' lä'koo-

lle' kih', hi- lä'ja- hnoon' ka' dsa- jmi-gyuu- kwaat' ka-läh'.

²² Hi- chee' ga' jnääh' jñah' øøh' jne' ko-jøh' kyaah'. Hi- he', ja' koo- hä' ma-jēē' jnääh' jmeey' he- llu' jmah'. Hi- cha-ga'miuh' jmeey', na' he- ma-jēy- he- mi-te' hnäh'. ²³ Ta-ka- hnäh' huudse-. Tito laa' dsa'kyaah' jnääh' jee' jmeē- jnääh' ta' ko-jøh' mah' le' llu' kyah' hnäh'. Hi- jñah' øøh' jne' hī- jääy- na-, hä' gooy- lä'kaa- gwah-. Hi- kwaat' kih' hī- he', lä'kaa' jee' dsa-näy' jmeē' øøh' jne' juuh- kih' Cristo. ²⁴ Ja- mi-jnääh' hnäh' kiyh' ha- lä'koo- jiih' hnaah' hnäh' dsa-. Lä'ja- mi-jnääh' hnäh' cha-nē' lä'jēē' øøh' jne' he- kih' ja- he- chaa- jnääh' llu' kyaah' hnäh'.

9

Hnøø' kwa' jne' kuu' lä'kaa- tuh-dsē' jne'

¹ Kih' he- choøh' jne' miuh- kuu' kih' øøh' jne' hī- lä'kyaa', sa' jmeē' bi' sii' kyah' hnäh' laan-. ² Jēēh', ma' ba' jnä' kyah' hnäh' hī- tääh' hwa' Acaya, lle' hoh' hnäh' he- juh'lääh' hnäh' kuu'. Hi' ga'hlēēhn' llu' kyah' hnäh' jee' kih' øøh' jne' hī- tääh' hwa' Macedonia. Na' ma'koo- ñe- ga'jwi' jnih' he- ma-lla- hoh' hnäh' kwah' hnäh' kuu'. He-ja- jwēē' øøh' jne' he', ga'nøh' dsēy' kih' he- llu' hoh' hnäh'. ³ Pero ma'ra- he- cheen- øøh' jne', mah' sa' jän' hñih' kih' lä'jē- he- llu' he- ga'hlēēhn' kyah' hnäh'. Hnoon' wa'ra- jäh' kih' ma'na'lluuh' hnäh' jmeeh' hnäh' lä'koo- ga'jwi' jnih'. ⁴ Heh' lä'ja-, wa'ra- ga'loon' jee' tääh' hnäh', ko-jøh' kyaah' jñah' øøh' jne' hī- chaa- hwa' Macedonia, hnoon' ma'na'lluuh' hnäh' mah' sa' jä' jnääh' o-hih' wa'ra- ga'lla-nøø' jnääh', lä'llu' he- ma-jäh' jnääh' mi'teh' ba' hnäh', hi- cha-ga'miuh- jäh' hnäh' o-hih', cher'mah' sa' ga'mi'teh' hnäh'. ⁵ Kih' he-ja- ba' ga-la' bi' kin' chuun' kyaah' øøh' jne' he', mah' dsa-näy' dsa-jēy' hnäh' to-nē', mah' kway' be' kyah' hnäh' ha- lä' jee' juh'lääh' hnäh' kuu' he- ga'bääh' hnäh' hñaa'h' kwah' hnäh'. Lä'jwē' ja- ma'na'lluuh' hnäh' kwah' hnäh' kuu' lä'kaa' tuh-hoh' hnäh', ja' kyaah' he- wi'.

⁶ Nuuh' da' hnäh' ha- lä' la' kih' hī- jngēē- mi'ju-: Hi- jngēē- miuh-, miuh- ba' chooyh'. Hi- jngēē- cha-miuh-, lä'ja- cha-miuh- chooyh'. ⁷ Lä'jaa- lä'jaa- wa' kway' lä'koo- te' lä' dsēy'. Pero ja' kyaah' he- meeh- dsēy', ni' ja' kyaah' he- wi'. Jēēh', Dio hnää' hī- kwa- lä'kaa- tuh-dsē'. ⁸ Dio hī- cha- be' kih', jmeey' lä'cha- miuh- he- llu' kyah' hnäh'. Lä'ja- ni' miuh- sa' cha- he- jmeē- bi' kyah' hnäh' jih'koh'. Lä'jiih' chaa' ga' kyah' hnäh', jmeeh' hnäh' ja- he- koo- nēē' he- llu' kih' hī- lä'kyaa'. ⁹ Lä-la- na' sii' juu' kih' Dio:

Hĩ llu⁴ dsé⁴ ga⁴ ti⁴ ga⁴ llooyh⁴ he⁴ cha⁴ kiyh⁴, ga⁴ kwéeyh⁴ dsa⁴ hĩ⁴ tá⁴ nee⁴.
 Ta⁴ llu⁴ kiyh⁴ lá⁴ jná⁴ ga⁴ lá⁴ jē⁴ joh⁴ jmi⁴ cha⁴.
 10 Dio ba⁴ he⁴ hĩ⁴ kwa⁴ mi⁴ ju⁴ kih⁴ hĩ⁴ jngēē⁴, lá⁴ ja⁴ ka⁴ lāh⁴ kway⁴ he⁴ kih⁴ hih⁴ jne⁴. Hĩ⁴ he⁴ kwa⁴ lá⁴ jē⁴ he⁴ jmee⁴ bi⁴ kyah⁴ hnāh⁴ hĩ⁴ jmeey⁴ lá⁴ cha⁴ cha⁴ ga⁴ miih⁴. Mah⁴ lá⁴ ja⁴ lá⁴ cha⁴ he⁴ kyaah⁴ jmeeh⁴ hnāh⁴ cha⁴ miih⁴ he⁴ llu⁴ jmah⁴ ba⁴. 11 Lá⁴ llu⁴ he⁴ lá⁴ cha⁴ lá⁴ jē⁴ nēē⁴ he⁴ jmee⁴ bi⁴ kyah⁴ hnāh⁴, lá⁴ ja⁴ lá⁴ cha⁴ cha⁴ miih⁴ he⁴ kwēēh⁴ hnāh⁴ hĩ⁴ lla⁴ kyaa⁴. Hĩ⁴ wa⁴ ra⁴ ga⁴ ngēē⁴ jnāah⁴ kuu⁴ ja⁴ kih⁴ ogh⁴ jne⁴ he⁴, kway⁴ cha⁴ miih⁴ ti⁴hmaah⁴ kih⁴ Dio. 12 Jēēh⁴, wa⁴ ra⁴ ga⁴ ngēē⁴ jnāah⁴ kuu⁴ he⁴ juh⁴ lāāh⁴ hnāh⁴ kih⁴ ogh⁴ jne⁴ he⁴, he⁴ ja⁴ kwa⁴ be⁴ kiyh⁴. Hĩ⁴ ja⁴ ma⁴ la⁴ he⁴ ja⁴, kway⁴ cha⁴ miih⁴ ti⁴hmaah⁴ kih⁴ Dio ka⁴ lāh⁴. 13 Wa⁴ ra⁴ ga⁴ ngēē⁴ jnāah⁴ kuu⁴ ja⁴, jmee⁴ dsa⁴ he⁴ juuh⁴ kih⁴ Dio, jēēh⁴ ma⁴ mi⁴ jnāah⁴ hnāh⁴ he⁴ mi⁴ te⁴ hnāh⁴ kyaah⁴ ju⁴ hmēē⁴ kih⁴ Cristo. Hĩ⁴ lá⁴ kaa⁴ tuh⁴ hoh⁴ hnāh⁴ ga⁴ kwēēh⁴ hnih⁴ kuu⁴, hĩ⁴ lá⁴ ja⁴ jmeeh⁴ hnāh⁴ kih⁴ lá⁴ jēē⁴ hĩ⁴ jmee⁴ bi⁴ kih⁴. 14 Hĩ⁴ wa⁴ ra⁴ ga⁴ ngūy⁴ kyah⁴ hnāh⁴ kih⁴ Dio, ja⁴ lla⁴ lle⁴ dséy⁴ hnāh⁴ jēēh⁴ ma⁴ lá⁴ jná⁴ he⁴ ma⁴ mi⁴ jjá⁴ Dio hnāh⁴ cha⁴ miih⁴. 15 Ti⁴hmaah⁴ kwan⁴ kih⁴ Dio, ha⁴ koh⁴ sa⁴ llu⁴ he⁴ ga⁴ kwéeyh⁴ jne⁴. Hĩ⁴ lá⁴ kēh⁴ jmi⁴ lá⁴ ngēē⁴.

10

Ga⁴ jmee⁴ Paa⁴ dsoo⁴ he⁴ laay⁴ apóstol

1 Jná⁴ Paa⁴ chuun⁴ kyaah⁴ hnāh⁴, hlēēhn⁴ hnāh⁴ ja⁴ ba⁴ lá⁴ koo⁴ jmee⁴ hñii⁴ Cristo hĩ⁴ hwaq⁴ hĩ⁴ jōh⁴ dsē⁴. Jēēh⁴, jāh⁴ dsa⁴ kin⁴, sa⁴ tuu⁴ dsēn⁴ hlēēhn⁴ lá⁴ ma⁴ hāān⁴ jee⁴ kih⁴ dsa⁴. Mah⁴ wa⁴ ra⁴ ga⁴ lá⁴ oon⁴ jee⁴ kiyh⁴, ja⁴ ga⁴ tuu⁴ dsēn⁴ hlēēhn⁴. 2 He⁴ ja⁴ chuun⁴ kyaah⁴ hnāh⁴, go⁴ taah⁴ hnāh⁴ lá⁴ koo⁴ lle⁴ kih⁴, mah⁴ wa⁴ ra⁴ ga⁴ lloon⁴ jee⁴ tāāh⁴ hnāh⁴, sa⁴ cha⁴ he⁴ kih⁴ hlēēhn⁴ hĩ⁴ jāh⁴, ga⁴ nōō⁴ jnāah⁴ lá⁴ koo⁴ wa⁴ hĩ⁴ cha⁴ hĩ⁴. Jēēh⁴, tuu⁴ ba⁴ dsēn⁴ ti⁴ choon⁴ juu⁴ kyaayh⁴ cher⁴ mah⁴ lá⁴ ja⁴ hnōōy⁴. 3 Dsa⁴ jmi⁴ gyuu⁴ ba⁴ laa⁴ jnāah⁴, pero sa⁴ tee⁴ jnāah⁴ lá⁴ koo⁴ tee⁴ dsa⁴ jmi⁴ gyuu⁴. 4 Sa⁴ tee⁴ jnāah⁴ kyaah⁴ wa⁴ he⁴ cha⁴ he⁴ he⁴ koooh⁴ dsa⁴ jmi⁴ gyuu⁴. Tee⁴ jnāah⁴ kyaah⁴ be⁴ kih⁴ Dio he⁴ lih⁴ hee⁴ lá⁴ jē⁴ he⁴ sa⁴ lá⁴ kēh⁴ jnāah⁴ jmi⁴ kyaah⁴. 5 Lá⁴ ja⁴ leh⁴ jnāah⁴ kyaah⁴ hĩ⁴ jmee⁴ kyuu⁴ cha⁴ miih⁴. Hĩ⁴ leh⁴ jnāah⁴ kyaah⁴ hĩ⁴ jmāā⁴ hñii⁴ kaah⁴. Jēēh⁴ juu⁴ he⁴ hlēēyh⁴ ja⁴, jne⁴ jwē⁴ kih⁴ dsa⁴ mah⁴ sa⁴ heeyh⁴ kih⁴ Dio. He⁴ ja⁴ hnōōh⁴ jnāah⁴ ha⁴ lá⁴ jee⁴ dsa⁴ jeeh⁴ dsa⁴ hĩ⁴ jmee⁴ huū⁴ dsē⁴ hliih⁴ mah⁴ lá⁴ nuuyh⁴ kih⁴ Cristo. 6 Ma⁴ lla⁴ dsē⁴ jnāah⁴ heeh⁴ jnāah⁴ wii⁴ lá⁴ jēē⁴ hĩ⁴ chaah⁴, ma⁴ la⁴ ma⁴ mi⁴ jnāah⁴ hnāh⁴ hñaa⁴ hnāh⁴ he⁴ nuuh⁴ hnāh⁴ kih⁴ Cristo.

7 Koo⁴ kah⁴ hnāh⁴ kwaat⁴ ha⁴ lá⁴ tāāh⁴ haa⁴ dsa⁴. Cher⁴ mah⁴ jaā⁴ jmee⁴ huū⁴ dsē⁴ laay⁴ kyaā⁴ Cristo, wa⁴ jmeey⁴ huū⁴ dsē⁴ laā⁴ jnāah⁴ ka⁴ lāh⁴ kyaā⁴ Cristo, ja⁴ ba⁴ lá⁴ koo⁴ laay⁴

hñiiy⁴. 8 Ga⁴ hñaa⁴ Dio jná⁴ mah⁴ kwan⁴ be⁴ kyah⁴ hnāh⁴ ha⁴ lá⁴ jee⁴ go⁴ taah⁴ hnāh⁴ koo⁴ hweh⁴. Sa⁴ ga⁴ hñaa⁴ jná⁴ mah⁴ heen⁴ hnāh⁴. Hĩ⁴ ma⁴ ke⁴ jmeen⁴ juuh⁴ kih⁴ ta⁴ he⁴ hā⁴ goon⁴ sa⁴ la⁴ o⁴ hih⁴ kin⁴ he⁴ jmeen⁴ lá⁴ ja⁴. 9 Sa⁴ hnoon⁴ he⁴ jmeeh⁴ hnāh⁴ huū⁴ dsē⁴ he⁴ juuh⁴ kyah⁴ hnāh⁴ kyaah⁴ juu⁴ he⁴ siin⁴ ko⁴ lla⁴ jiih⁴. 10 Jēēh⁴, lá⁴ la⁴ hlēēh⁴ ko⁴ llaa⁴ kin⁴. Hweh⁴ juu⁴ he⁴ siin⁴ kih⁴ dsa⁴. Pero ma⁴ chehn⁴ cha⁴ nē⁴ dsa⁴, hwaā⁴ ba⁴ jná⁴, jāyh⁴. Sa⁴ tooyh⁴ ta⁴ juu⁴ kin⁴. 11 Hĩ⁴ hlēēh⁴ lá⁴ ja⁴ kyaā⁴ jnāah⁴, hnōō⁴ lá⁴ ngēey⁴ lá⁴ koo⁴ la⁴ huū⁴ dsē⁴ kyaā⁴ jnāah⁴. Jēēh⁴, ja⁴ ba⁴ lá⁴ koo⁴ hlēēh⁴ jnāah⁴ kyaah⁴ juu⁴ he⁴ sii⁴ jnāah⁴ ma⁴ tōōh⁴ jnāah⁴ huū⁴, ja⁴ ba⁴ lá⁴ ja⁴ hlēēh⁴ jnāah⁴ ka⁴ lāh⁴ ga⁴ ma⁴ tōōh⁴ jnāah⁴ kyaayh⁴.

12 Sa⁴ tuu⁴ dsē⁴ jnāah⁴ jmee⁴ jnāah⁴ lá⁴ koo⁴ jmee⁴ hĩ⁴ hlēēh⁴ llu⁴ kih⁴ hñii⁴. Sa⁴ hnōō⁴ jnāah⁴ jeeh⁴ kyaā⁴ jnāah⁴ kyaah⁴ dsa⁴ he⁴ hĩ⁴ laay⁴ hñiiy⁴ hih⁴ lá⁴ koo⁴ la⁴ huū⁴ dsē⁴ kih⁴ hñii⁴ bih⁴. Hĩ⁴ hnōōy⁴ jeeh⁴ kwee⁴ kiyh⁴ kyaah⁴ dsa⁴ kyaayh⁴. He⁴ ba⁴ che⁴ taay⁴. 13 Pero lá⁴ koo⁴ hā⁴ hih⁴ ba⁴ hlēēh⁴ jnāah⁴ kyaā⁴ hñaa⁴ jnāah⁴, lá⁴ koo⁴ la⁴ huū⁴ dsē⁴ kih⁴ Dio hĩ⁴ ga⁴ hñaa⁴ jnāah⁴. He⁴ ja⁴ ga⁴ lla⁴ nōō⁴ jnāah⁴ lá⁴ ga⁴ tē⁴ jee⁴ tāāh⁴ hnāh⁴. 14 Jiih⁴ jee⁴ ga⁴ tōō⁴ Dio hih⁴ ba⁴ ga⁴ nōō⁴ jnāah⁴. Sa⁴ ga⁴ nōō⁴ jnāah⁴ jee⁴ tāāh⁴ hnāh⁴ wa⁴ ra⁴ jāh⁴ kih⁴ sa⁴ ga⁴ chee⁴ Dio jnāah⁴. Jēēh⁴ jnāah⁴ to⁴ nē⁴ na⁴ kwa⁴ jnāah⁴ ju⁴ hmēē⁴ kih⁴ Cristo jee⁴ tāāh⁴ hnāh⁴. 15 Sa⁴ jmāā⁴ jnāah⁴ hñaa⁴ jnāah⁴ kaah⁴ kyaah⁴ ta⁴ kih⁴ jñah⁴. Hnōō⁴ jnāah⁴ wa⁴ lá⁴ dsoo⁴ hoh⁴ hnāh⁴ cha⁴ ga⁴ miih⁴ kih⁴ Dio ba⁴. Lá⁴ jwē⁴ ja⁴ kwaā⁴ ga⁴ ta⁴ kyaā⁴ jnāah⁴ jee⁴ kyah⁴ hnāh⁴ jee⁴ ga⁴ tooh⁴ Dio goo⁴ jnāah⁴. 16 Ja⁴ ga⁴ na⁴ dsa⁴ kwa⁴ jnāah⁴ ju⁴ hmēē⁴ ta⁴ jee⁴ huū⁴ ga⁴. Pero sa⁴ dsa⁴ tooh⁴ jnāah⁴ jee⁴ ma⁴ loō⁴ jñah⁴, mah⁴ sa⁴ jmāā⁴ jnāah⁴ hñaa⁴ jnāah⁴ kaah⁴ kih⁴ ta⁴ he⁴ ma⁴ jmee⁴ jñah⁴.

17 Hĩ⁴ hnōō⁴ jmāā⁴ hñii⁴ jōgh⁴, wa⁴ jmāāy⁴ hñiiy⁴ jōgh⁴ kih⁴ he⁴ laay⁴ kyaā⁴ Dsa⁴ jōgh⁴ jñān⁴. 18 Jēēh⁴, hĩ⁴ hlēēh⁴ llu⁴ kih⁴ hñii⁴, ja⁴ kyaah⁴ he⁴ ja⁴ ya⁴ hēey⁴ llu⁴. Hĩ⁴ hlēēh⁴ Dio llu⁴ kih⁴, hĩ⁴ he⁴ ba⁴ ya⁴ hēē⁴ llu⁴.

11

Paa⁴ kyaah⁴ hĩ⁴ jmāā⁴ hñii⁴ kaah⁴

1 Hnoon⁴ kwēēh⁴ hoh⁴ hnāh⁴ kyaah⁴ jná⁴ cher⁴ mah⁴ ga⁴ hlēēhn⁴ lá⁴ koo⁴ jaā⁴ hĩ⁴ sa⁴ cha⁴ huū⁴ dsē⁴ kih⁴. Kwēēh⁴ hoh⁴ hnāh⁴, ta⁴ jmee⁴ hnāh⁴ hñaa⁴ hoh⁴. 2 Peer⁴ kyon⁴ huū⁴ dsē⁴ kyah⁴ hnāh⁴. He⁴ gwa⁴ kih⁴ Dio ba⁴ ja⁴, he⁴ la⁴ lá⁴ ja⁴ kin⁴. Jēēh⁴, ma⁴ kwaān⁴ hnāh⁴ kih⁴ jaā⁴ dsa⁴ huū⁴. Hĩ⁴ he⁴ he⁴ Cristo. Hĩ⁴ hnoon⁴ mi⁴ jñāān⁴ hnāh⁴ kiyh⁴ lá⁴ koo⁴ jaā⁴ chih⁴ mē⁴ hĩ⁴ na⁴ jngēē⁴ go⁴ te⁴. 3 Pero gohn⁴ wa⁴ ra⁴ ga⁴ la⁴ kyah⁴ hnāh⁴ lá⁴ koo⁴ ga⁴ la⁴ kih⁴ Eva. Kyaah⁴ may⁴ ga⁴ mi⁴ goo⁴ miih⁴ kiyh⁴. Lá⁴ ja⁴ hii⁴ goo⁴ mi⁴ gaay⁴ hnāh⁴ ka⁴ lāh⁴. Hēey⁴ huū⁴ dsē⁴

kyah' hnäh' mah' mo'so' hnaah' hnäh' Cristo lä'kaa' tuh' hoh' hnäh'. ⁴ Jëéh', cher'mah' ga'lla-nää' wa' hi' cha' hi', hi' kwa' jyoh' juu' he' sa' jëeh' kwee' kyaah' juu' kih' Jesús he' kwa' jnääh', lä' chah' ja' hëh' hnäh'. Hi' hëh' hnäh' jyoh' jmi'lle' he' sa' la' Jmi'lle' Na' jngüi' he' ma' hëh' hnäh' jää'. Hi' hëh' hnäh' jyoh' ju'hmëé', he' sa' jëeh' kwee' kyaah' ju'hmëé' he' ma' hëh' hnäh'. ⁵ Go' laan', sa' kyeé' ga' apóstole hi' jmää' hñii' kaah' lä'koh' ga' jnä'. ⁶ Ma' ke' sa' hlëéh'n' kyaah' juu' na'hnaah', pero cha' ba' huúdsé' llu' kin'. Joh' jiih' sa' ga'mi' jnään' he' ja' kyah' hnäh'.

⁷ Pero ga'jmää'n' hñiin' jaa' hi' hwaá' mah' leeh' hnäh' kaah'. Jëéh', sa' ga' koon' jñeen' ma' ga'kwan' ju'hmëé' kih' Dio jee' kyah' hnäh'. ¿Che' jwa' ga'jmeen' hliih' he' ga'jmeen' lä'ja'? ⁸ Ga'kan' kuu' kih' øøh' jne' hi' tääh' ta' jee' jyoh', ga' koon' jñeen' mah' jmeen' ta' jee' kyah' hnäh'. ⁹ Lä'koo' ma' gyan' jee' kyah' hnäh', sa' ga'lla' kyaan' hnäh' ni' müih' jmi' ma' ga'jmeé' bii' kin'. Øøh' jne' hi' ya' nää' ta' Macedonia ba' ga'kwa' be' kin' lä' ma' ga'lla' kyaan'. Sa' ga'kwan' jwé' ma' kah' hnäh' huúdsé' kin'. Hi' ngoo' ba' jmeen' lä'ja'. ¹⁰ Kyuuh' ba' jnä' ju'dsoo' kih' Cristo. He' ja' man', ni' jaa' sa' ha' kin' he' chaa'n' llu' he' sa' koon' jñeen' lä'kaa' jee' jwi' he' na' hëe' hwa' Acaya. ¹¹ ¿He' la' jmeen' lä'ja', laah' hnäh'? O, ¿ché' laah' hnäh' he' sa' hnaan' hnäh'? Ñe' ba' Dio he' hnaan' hnäh'.

¹² Hi' ngoo' ba' jnä' jmeen' lä'ja', mah' sa' kwan' jwé' kih' hi' hlëéh'n' llu' kih' hñii', hi' jäh' jmeé' ja' ba' lä'koo' jmeé' jnääh'. ¹³ Dsa' he' jäh' laay' apóstole. Pero ta' juu' 'bih'. Mi' gaay' dsa', jmääy' hñiiy' lä'koo' apóstole kyaá' Cristo. ¹⁴ Ja' he' jmeé' dsaá' dsé' jne' juu' la'. Jëéh', lä'kye' Tana' jmää' hñii' lä'koo' jaa' ángel hi' kye' jmeé'. ¹⁵ Hi' lä'ja' la' kih' hi' jmeé' ta' kiyh' ka' läh'. Jëéh', ja' juu' he' cha' na' na', he' jmääy' hñiiy' hi' lluu'. Pero wa'ra' ga'té' jee' llaá' jmi' liyh' jñee' lä'koo' te' ta' he' jmeey'.

Ga'jmää' Paa' hñii' lä'koo' jaa' hi' sa' cha' huúdsé' kih'

¹⁶ Koo' ka' läh' jwëéh'n' hnäh': Ni' jaa' hnäh' ta' jmeé' hnäh' huúdsé' he' ngaahn'. Pero cher'mah' lä'ja' laah' hnäh', kwa' hnäh' jwé' kin' hlëéh'n' hnäh' lä'koo' jaa' hi' sa' cha' huúdsé' kih' mah' lä'ja' jmää'n' müih' hñiin' jøøh' lä'koo' jmeé' hi' he'. ¹⁷ He' jmää'n' hñiin' jøøh', sa' hlëéh'n' lä'koo' hnøø' Dio, he' hlëéh'n' lä'koo' jaa' hi' ngaah' ba'. ¹⁸ Peer' jwëé' hi' jmää' hñii' kaah' lä'koo' t'éé' jmeé' dsa' jmi' gyuu', hi' ja' ba' lä'ja' jmeé' jnä' ka' läh'. ¹⁹ Ma' ke' cha' huúdsé' kyah' hnäh', pero kwëéh' hoh' hnäh' cha' müih' kyaah' hi' ngaah' he'. ²⁰ Hi' lä'ja' kwëéh' hoh' hnäh' ma'

jmeey' hih' kyah' hnäh', ma' jñuuyh' he' cha' kyah' hnäh', kaayh' hnäh' lä' té' dséy', jmääy' hñiiy' kaah' jee' kyah' hnäh', lä' jiih' jnooy' mo' nëh' hnäh'. ²¹ Na' hiihn' müih' he' jwëéh'n' hnäh' he' sa' beé' jnääh' jmeé' jnääh' lä'koo' jmeé' dsa' he'.

Pero lä'koo' tuu' dsé' dsa' he' jmääy' hñiiy' kaah', jnä' ka' läh' tuu' dsën' jmeen' lä'ja', ma' ke' hlëéh'n' lä'koo' jaa' hi' sa' cha' huúdsé' kih'. ²² Hi' he' jäh' laay' dsa' hebreo, ja' ba' lä'ja' laa' jnä'. Jäh' laay' dsa' Israel, ja' ba' lä'ja' jnä' ka' läh'. Jäh' laay' sa'ju' kih' Abraham, ja' ba' he' ja' laa' jnä'. ²³ Jäh' jmeey' ta' he' kih' Cristo. Pero cha' ga'miih' jmeé' jnä'. Ngoo' ba' jnä' hlëéh'n' lä'koo' jaa' hi' ngaah'. Cha' ga'miih' ta' he' ma' jmeé' jnä', cha' ga'miih' jiih' ma' ñeen' neh' ie' lä'koh' ga' dsa' he'. Cha' ga'miih' ga' jmi' ga'baa' dsa' jnä'. Joh' jiih' sa' ga'laan' he' ma' jngëéh' dsa' jnä'. ²⁴ Ja' koo' hä' ga'jmi' dsa' judiu' kin' ma' gyii'gya' ñu' sí'hni'. Lä' jiih' ga' té' hñá' jiih' ga' jmeey' lä'ja' kin'. ²⁵ Hné' jiih' ga' jmiy' kin' kyaah' sí'hma'. Koo' hä' ga' té' dsa' kuu' kin'. Hné' jiih' ga' laan' jee' ga' hmech' barco neh' jmi'. Koo' hä' ga' jän' koo' jmi' koo' hwé' jee' to'dsaah' jmi' ñeeh'. ²⁶ Sa' na' he' jiih' ngoon' hi' jahn' jee' uu'. Ga' hii' goo' kin' jee' haan' cha' jmi' ñeeh' hi' lä'ja' kyaah' dsa' hii' hi' kyaah' dsa' goon' hi' kyaah' hi' chaa' ta' jee' jyoh' ka' läh'. Ga' hii' goo' kin' jee' jwi' juu' hi' ta' jee' sa' chaa' dsa'. Ga' hii' goo' kin' cha' jmi' ñeeh' hi' lä'ja' kyaah' hi' jäh' laa' øøh' jne'. ²⁷ Cha' müih' ta' ga'jmeen', ga' jëéh'n' cha' müih' wii'. Cha' hwé' sa' ma' gwün'. Ga' lä'kyohn', ga' lä'ki' dsën'. Ja' he' koo' hä' sa' ga' lä' cha' he' ma' kuhn'. Ga' ngëéh'n' gyuu' hi' sa' ga' lä' cha' hñiih' ma' këhn'. ²⁸ Ja' ma' la' he' ja'. Lä' jé' jmi' ba' kyan' huúdsé' kih' lä' jé' gwah'. Peer' wii' dsa' ngëéh'n'. ²⁹ Kyaah' lä' jéé' hi' sa' cha' be' kih', jnä' ka' läh' jii' kin'. Hi' gwa' ya' jéé' 'dsën', wa'ra' ga' jmeé' dsa' täh' jaa' øøh' jne'.

³⁰ Wa'ra' jäh' kih' jmeé' bii' hlëéh'n' llu' kih' hñiin', ma' ja' hlëéh'n' kih' he' mi' jnäá' he' sa' cha' be' kin'. ³¹ Dio jmi' Jesús, Dsa' jøøh' jnän', hi' na' jää' ga' lä' jé' joh' jmi' cha', hi' he' sa' he' na' hñiih' juu' ta' juu'. ³² Koo' hä' lä' ma' gyan' jee' jwi' Damasco, lle'moh' kyaá' rey Areta ga' jmeé' mada' ga' høø' dsa' lä'kaa' ho'haah' kih' chuuh' jwi' he' hnøøy' na' saayh' jnä'. ³³ Pero neh' koo' hma' ta' ga' jñaá' dsa' jnä' ta' ho'haah' pih' he' ma' na' hë' dsoh' na' hyah'. Lä'ja' ba' ga' laan' he' ma' saah' dsa' jnä'.

12

Ga'jéé' Paa' koo' jee' la' na'hnaah'

1 Sa⁺ jmaä⁺ ta⁺ he⁻ jmaän⁺ hñiin⁺ jøøh⁺. Pero ma⁺ra⁺ he⁻ hlëéh⁺ kih⁺ koo⁻ he⁻ ga⁺hëé⁺ mi⁻nën⁺ he⁻ ga⁺mi⁻jnää⁺ Dsa⁺jøøh⁺ jnän⁺. 2 Kyuun⁺ jaa⁺ øøh⁺ jne⁺ hi⁻ ga⁺tëé⁺ Dio lä⁻ ga⁺të⁺ hnë⁻ jwëé⁺ kih⁺ gyuu⁺h jmi⁻gyuu⁺ ma⁺hya⁺ gya⁺kye⁺ ji⁻ñe⁻. Sa⁺man⁺ ha⁺ lä⁻ ga⁺jää⁺ dsih⁺, che⁺ lä⁻ ma⁻na⁻hñaay⁺ o che⁺ kyaah⁺ ma⁺la⁻ jmi⁻lle⁺ kiyh⁺. Hñii⁺ ba⁺ Dio ñe⁻ ha⁺ lä⁻ ga⁺la⁺. 3 Kyuu⁺ ba⁺ jnä⁺ dsa⁺ he⁻. Sa⁺man⁺ ha⁺ lä⁻ ngooy⁺, che⁺ lä⁻ ma⁻na⁻hñaay⁺ o che⁺ kyaah⁺ ma⁺la⁻ jmi⁻lle⁺ kiyh⁺. Hñii⁺ ba⁺ Dio ñe⁻. 4 Ga⁺jää⁺ dsih⁺ koo⁻ jee⁻ jnä⁺ na⁻hñaah⁺. Jee⁺ ja⁻ ga⁺nuuy⁺ ga⁺hlëéh⁺ juu⁺ he⁻ sa⁺le⁻ hlëéh⁺ jne⁺ hi⁻ sa⁺ cha⁺ ni⁻ jaa⁺ hi⁻ na⁻ngë⁻ jwë⁻ hlëéh⁺. 5 Kih⁺ dsa⁺ lä⁻ ja⁻, le⁻ ba⁺ jmaä⁺ jnih⁺ jøøh⁺, pero sa⁺ jmaän⁺ hñiin⁺ jøøh⁺. Kih⁺ he⁻ mi⁻jnää⁺ he⁻ sa⁺ cha⁺ be⁻ kin⁺, ma⁺la⁻ kih⁺ he⁻ na⁻ ba⁺ jmaän⁺ hñiin⁺ jøøh⁺. 6 Cher⁺mah⁺ hnoon⁺ jmaän⁺ hñiin⁺ jøøh⁺, ja⁻ he⁻ ngaahn⁺ ja⁻, jëéh⁺ hlëéh⁺ ju⁻dsoo⁺ ba⁺. Pero sa⁺ jmeen⁺ lä⁻ ja⁻ mah⁺ ni⁻ jaa⁺ sa⁺ jmee⁺ hu⁻dsë⁻, jøøh⁺ ga⁺ jnä⁺ lä⁻ koo⁻ jëéy⁺ jmeen⁺ o lä⁻ koo⁻ nuuy⁺ hlëéh⁺.

7 He⁻ ja⁻ ja⁻ në⁻ jmi⁻ngo⁻ kin⁺ he⁻ jmee⁻ jwi⁻h. La⁺ lä⁻ koo⁻ toø⁻ he⁻ ja⁻ mada⁺ kih⁺ Tana⁺ mah⁺ heeh⁺ ni⁻ wii⁻. He⁻ ja⁻ jmaä⁺ kin⁺ mah⁺ sa⁺ jmaän⁺ hñiin⁺ jøøh⁺, lä⁻ llu⁺ he⁻ ga⁺jëén⁺ koo⁻ he⁻ la⁻ na⁻hñaah⁺ he⁻ sa⁺ ma⁻jëén⁺ jih⁺koh⁺. 8 Hnë⁻ jiih⁺ ga⁺ chuun⁺ kyaah⁺ Dio mah⁺ jñuuuy⁺ he⁻ jmee⁻ jwi⁻h kin⁺. 9 Pero lä⁻ la⁻ ba⁺ ga⁺jëéh⁺ Dio juu⁺ kin⁺: “Ma⁻lee⁻ ba⁺ kyaah⁺ he⁻ llu⁺ dsën⁻ kyaah⁺ hne⁻. Jëéh⁺ cha⁺ ga⁺mi⁻h⁺ lä⁻ jnä⁻ be⁻ kin⁺ kyaah⁺ dsa⁺ hi⁻ sa⁺ cha⁺ be⁻ kih⁺”, ga⁺jäyh⁺. He⁻ ja⁻ lä⁻ kaa⁻ tuh⁻ dsën⁻ jmaän⁺ hñiin⁺ jøøh⁺ kih⁺ he⁻ sa⁺ cha⁺ be⁻ kin⁺ mah⁺ jä⁻ në⁻ kin⁺ be⁻ kih⁺ Cristo. 10 Kih⁺ he⁻ ja⁻, chaan⁺ llu⁺ lä⁻ ma⁺ sa⁺ cha⁺ be⁻ kin⁺, ma⁺ hlëéyh⁺ wii⁻ kin⁺, ma⁺ lla⁻ kyaan⁺, ma⁺ jmeeh⁻ dsa⁺ jnä⁺, ma⁺ jëén⁺ wii⁻ kwaat⁺ kih⁺ Cristo. Jëéh⁺ lä⁻ ma⁺ sa⁺ beén⁺, ma⁺ ja⁻ cha⁺ be⁻ kin⁺.

Ma⁺kye⁺ Paa⁺ hu⁻dsë⁻ kih⁺ lä⁻ jëé⁻ øøh⁺ jne⁺

11 Dsëéh⁻ hnäh⁺ dsoo⁻ he⁻ ga⁺jmeen⁺ lä⁻ koo⁻ jaa⁺ hi⁻ sa⁺ cha⁺ hu⁻dsë⁻ kih⁺, jee⁺ ga⁺jmaän⁺ hñiin⁺ jøøh⁺. Hnäh⁺ ba⁺ ga⁺tëéh⁺ hnäh⁺ ma⁺ hlëéh⁺ hnäh⁺ llu⁺ kin⁺. Jëéh⁺ hi⁻ jäh⁺ laa⁺ apóstole kaa⁺h sa⁺ kyeé⁺ ga⁺ hi⁻ he⁻ lä⁻ koh⁺ ga⁺ jnä⁺, ma⁺ ke⁻ sa⁺ cha⁺ laan⁺ ni⁻ mi⁻h. 12 Kih⁺ he⁻ jøh⁻ dsën⁻ ba⁺ ga⁺jmeen⁺ lä⁻ jë⁻ he⁻ la⁻. Ga⁺jmeen⁺ cha⁻mi⁻h lii⁻, ga⁺jmeen⁺ he⁻ juh⁺ gaa⁺, ga⁺jmeen⁺ he⁻ dsaa⁻ dsë⁻ dsa⁺ jee⁻ kyaah⁺ hnäh⁺. Lä⁻ ja⁻ ga⁺mi⁻jnään⁺ ma⁺ra⁺ he⁻ laan⁺ apóstol. 13 Koo⁻ ba⁺ he⁻ ga⁺jmeen⁺ ta⁺ jee⁻ jyoh⁺ jee⁻ tääh⁺ øøh⁺ jne⁺, he⁻ ja⁻ sa⁺ ga⁺jmeen⁺ kyaah⁺ hnäh⁺. Ga⁺ngiin⁺ kiyh⁺ he⁻ ma⁺ jmee⁻ bii⁻ kin⁺. ¿Che⁺ kih⁺ he⁻ ja⁻, laah⁺ hnäh⁺ sa⁺ taahn⁺ hnäh⁺ ta⁺? Jmee⁺ hnäh⁺ jøh⁻ hoh⁺ kih⁺ he⁻ sa⁺ ga⁺ngiin⁺ kyaah⁺ hnäh⁺ ka⁺ läh⁺.

14 Jee⁻ la⁻ të⁻ hnë⁻ jiih⁺ he⁻ ma⁻na⁻lluun⁺ na⁻jëén⁺ hnäh⁺. Ni⁻ lä⁻ ja⁻ sa⁺ ngiin⁺ kyaah⁺

hnäh⁺ he⁻ jmee⁻ bii⁻ kin⁺. Sa⁺ na⁻hnøøhn⁺ he⁻ cha⁺ kyaah⁺ hnäh⁺. Hnoon⁺ heéh⁺ hnäh⁺ jnä⁺ ba⁺. Jëéh⁺, ja⁻ he⁻ chih⁻ hi⁻ ga⁺tëé⁺ juh⁺lääh⁺ he⁻ hnøø⁺ kih⁺ cho⁺jmi⁻. Cho⁺jmi⁻ chih⁻ ba⁺ hi⁻ ga⁺tëé⁺ juh⁺lääh⁺ he⁻ hnøø⁺ kih⁺ chih⁻ kyaa⁺. Lä⁻ ja⁻ la⁻ kin⁺ kyaah⁺ hnäh⁺ ka⁺ läh⁺. 15 Lä⁻ kaa⁻ tuh⁻ dsën⁻ mi⁻llan⁺ lä⁻ jë⁻ he⁻ cha⁺ kin⁺ lä⁻ jiih⁺ kwaan⁺ hñiin⁺ juun⁺ kwaat⁺ kyaah⁺ hnäh⁺. Ma⁺ ke⁻ cha⁺ ga⁺mi⁻h hnaan⁺ hnäh⁺ koo⁻ hä⁻ koo⁻ hä⁻. Pero hnäh⁺, mi⁻h go⁻ te⁻ ba⁺ hnaah⁺ jnä⁺.

16 Lä⁻ ja⁻ ga⁺la⁺, sa⁺ ga⁺llan⁺ lleh⁺ hnäh⁺ kih⁺ he⁻ ma⁺ jmee⁻ bii⁻ kin⁺. Pero ko⁻lla⁺ dsa⁺ jäh⁺, kyaah⁺ may⁺ ba⁺, ga⁺jmeen⁺ ga⁺ta⁺ hnäh⁺ neh⁺ sala⁺. ¿Che⁺ jwa⁺ ga⁺jmeen⁺ lä⁻ ja⁻ mah⁺ ga⁺mi⁻gaan⁺ hnäh⁺? 17 Sa⁺ ga⁺mi⁻gaan⁺ hnäh⁺ lä⁻ ma⁺ ga⁺cheen⁺ øøh⁺ jne⁺ jee⁻ tääh⁺ hnäh⁺. 18 Ga⁺chuun⁺ kyaah⁺ Tito mah⁺ dsooy⁺ jee⁻ tääh⁺ hnäh⁺ hi⁻ ga⁺cheen⁺ ga⁺ jaa⁺ øøh⁺ jne⁺ kyaayh⁺. Hi⁻ ni⁻ mi⁻h sa⁺ ga⁺mi⁻gaa⁺ Tito hnäh⁺. Jëéh⁺, koo⁻ nëé⁻ ba⁺ hu⁻dsë⁻ kye⁺ jnääh⁺. Ja⁻ ba⁺ lä⁻ koo⁻ jmee⁻ jnä⁺, jmee⁻ Tito ka⁺ läh⁺.

19 Ta⁺ wa⁺ laah⁺ hnäh⁺ he⁻ hnøø⁺ jnääh⁺ hwëé⁺ jnääh⁺ llu⁺ cha⁻nëh⁺ hnäh⁺. Ni⁻ mi⁻h sa⁺ la⁻ lä⁻ ja⁻. Ñe⁻ ba⁺ Dio he⁻ hlëéh⁺ jnääh⁺ lä⁻ koo⁻ lle⁻ kih⁺ hi⁻ laa⁺ kyaa⁺ Cristo. Øøhn⁺ hi⁻ hnaan⁺ cha⁻mi⁻h, lä⁻ jë⁻ juu⁺ he⁻ si⁻ jnääh⁺ la⁻, he⁻ llu⁺ kyaah⁺ hnäh⁺ mah⁺ kwa⁺ be⁻ kyaah⁺ hnäh⁺ go⁻nääh⁺ hnäh⁺ ta⁺ cha⁻në⁻. 20 Gohn⁺ mi⁻h wa⁺ra⁺ ga⁺lloon⁺ jee⁻ tääh⁺ hnäh⁺, jëén⁺ hnäh⁺ jmeeh⁻ hnäh⁺ he⁻ sa⁺ tih⁻ dsën⁻. Hi⁻ lä⁻ ja⁻ hnäh⁺ ka⁺ läh⁺ jëéh⁺ hnäh⁺ jmeen⁺ he⁻ sa⁺ tih⁻ hoh⁺ hnäh⁺. Lä⁻ ja⁻ le⁻ cher⁺ mah⁺ ga⁺jëén⁺ hnäh⁺ ti⁻ hnee⁻ hnäh⁺, wii⁻ hoh⁺ hnäh⁺, hää⁺ hnäh⁺, jmeeh⁻ hnäh⁺ jñah⁺ nää⁺, hlëéh⁺ hnäh⁺ wii⁻ kih⁺ dsa⁺, koo⁺h hnäh⁺ juu⁺ jwii⁻, jmaä⁺ hnäh⁺ hñaah⁺ kaa⁺h, jmeeh⁻ hnäh⁺ wa⁺ la⁻ cha⁺ la⁺. 21 Kyen⁺ mi⁻h hu⁻dsë⁻ wa⁺ra⁺ ga⁺lloon⁺ ka⁺ läh⁺ jee⁻ tääh⁺ hnäh⁺, ha⁺ ga⁺ che⁻ ga⁺ jmee⁻ Dio ga⁺ jän⁺ o⁻ hih⁻ kwaat⁺ kyaah⁺ hnäh⁺. Lä⁻ jiih⁺ jä⁻ hoohn⁺, cher⁺ mah⁺ jwëé⁺ hnäh⁺ tääh⁺ hnäh⁺ jmeeh⁻ hnäh⁺ dso⁻kye⁻ hi⁻ sa⁺ ma⁺ beh⁺ hnäh⁺ lä⁻ jë⁻ he⁻ mi⁻ soh⁺ tuh⁻ hoh⁺ hnäh⁺, hi⁻ lä⁻ ma⁺ kaa⁺h ba⁺ hnäh⁺ wa⁺ hi⁻ cha⁺ hi⁻, hi⁻ jmeeh⁻ hnäh⁺ he⁻ la⁻ o⁻ hih⁻ he⁻ ma⁺ jmeeh⁻ hnäh⁺ jää⁺.

13

Ga⁺h⁺ih⁺ Paa⁺ juu⁺ kih⁺ øøh⁺ jne⁺ hi⁻ tääh⁺ Corinto

1 Jee⁻ la⁻ të⁻ hnë⁻ jiih⁺ he⁻ ni⁻n na⁻jëén⁺ hnäh⁺. Lä⁻ la⁻ na⁻ si⁻ juu⁺ kih⁺ Dio: “Wa⁺ he⁻ cha⁺ he⁻ hni⁻ he⁻ cha⁺ kih⁺ dsa⁺, lä⁻ ee⁻ ba⁺ kyaah⁺ ju⁻dsoo⁺ he⁻ jmee⁻ uu⁻ uu⁻ dsa⁺.” 2 Ga⁺jwëéh⁺ hnäh⁺ jää⁺, hi⁻ na⁻ he⁻ ma⁻gyan⁺ uu⁻ kyaah⁺ hnäh⁺, jwëéh⁺ hnäh⁺ ka⁺ läh⁺. Hi⁻ wa⁺ra⁺ ga⁺lloon⁺ jee⁻ tääh⁺ hnäh⁺, jee⁻ ja⁻ të⁻ hnë⁻ jiih⁺ he⁻ jwëéh⁺ hnäh⁺. Ma⁺ ja⁻ mo⁻ so⁻ jmeen⁺ jøh⁻ dsën⁻ kih⁺ hi⁻

tāäh' jmee' wa' la' cha' la', hi' lä'ja' kih' hi' tääh' jmee' ga' lä'jih' na'. ³ He' hnooh' hnäh' jëeh' ' hnäh' che' dsoo' ba' hlëehn' lä'koo' mada' kih' Cristo. Jëeh', hi' he' mi'jnää' be' kih' jee' kyah' hnäh'. Sa' laay' lä'koo' jaa' hi' sa' cha' be' kih'. ⁴ Ma'ke' dsoo' ga'tää' dsih' dsoh' hma'cru' lä'koo' jaa' hi' sa' cha' be' kih', pero chaa' bih' kyaah' be' kih' Dio. Ja'ba' lä'ja' jnääh' hi' laa' koo' kyaah' Cristo, ga'nøø' jnääh' lä'koo' he' sa' cha' be' kyaa' jnääh'. Pero kyaah' be' kih' Dio chaa' jnääh' ta'la' kih' Cristo mah' kwa' jnääh' be' kyah' hnäh'.

⁵ Kye' da' hnäh' kwaat' kyah' hñaah' hnäh', che' lä' ma'dsoo' ja'ba' hoh' hnäh' kih' Cristo. Jëe' da' kyah' hnäh' hñaah'. ¿Che' sa' ñeh' hnäh', Jesucristo hää' jee' kyah' hnäh'? Pero cher'mah' sa' la' lä'ja', he' sa' laah' hnäh' kwaat' ba' ja'. ⁶ Hnoon' lä' ñeh' hnäh' he' laa' jnääh' kwaat'. ⁷ Ngii' jnääh' kih' Dio mah' jmeeh' hnäh' he' llu' jmah' ba'. Sa' jwahn' lä'la' mah' jä' jnääh' llu'. He' hnøø' jnääh' go'taah' hnäh' lä'koo' lle' kih', ma'ke' ga'jä' jnääh' lä'koo' jaa' hi' sa' laa' kwaat'. ⁸ Jëeh', ni' miih' sa' le' lla'dsëe' jnääh' kih' ju'dsoo'. Jmee' jnääh' lä' hnøø' ju'dsoo' ba'. ⁹ He'ja' jëe' dsë' jnääh' lä' ma' sa' cha' be' kyaa' jnääh', mah' lä'ja' hnäh' lä'cha' be' kyah' hnäh'. Ga'nøø' jnääh' ngii' jnääh' kyah' hnäh' mah' hwëë' hnäh' llu' go'te'. ¹⁰ Kih' he'ja' ba' na', siin' lä'la' kyah' hnäh' ma'ke' gyan' uu', mah' wa'ra' ga'lloon' jee' tääh' hnäh', sa' cha' he' kih' jmeen' hään' kyaah' hnäh', kyaah' be' he' ga'hyohn' kih' Dsa'jøøh' jnän'. He' hnøøy' kwan' be' kih' dsa' ba', ja' he' heeh' jnih' wii'.

¹¹ Kyaah' jee' ga'dsaa' juu' he' siin' kyah' hnäh', jwëëhn' näh' øøhn', wa' jëe' hoh' hnäh'. Hnøøh' hnäh' ha' lä' jee' go'taah' hnäh' llu' cha'ga'miih', wa' nøh' hoh' hnäh', wa' la' koo' nëe' ba' hu'üdsë' kyah' hnäh', wa' hii' tü' kyah' hnäh'. Hi' Dio hi' hnää' jne', hi' jmee' hii' tü' jnän', jäy' jee' jnän'. ¹² Jmee' hnäh' Dio kih' dsa'kyaah' hnäh' hi' ja' chuh' hnäh' kiyh' lä' hnøø' Dio. ¹³ Lä' jëe' hi' laa' kyaa' Dio jmee' Dio kyah' hnäh'.

¹⁴ Wa' mi'jäa' Jesucristo Dsa'jøøh' jnän' lä'jëe' hnäh'. Wa' hnää' Dio ga'lä'jëe' hnäh'. Hi' Jmi'lle' Na'jngii' wa' laa' ko'jøøh' kyaah' hnäh'. Wa' la' lä'ja'.

Gálatas Juu' la- ga' sū' Paa' kih' 00h' jne' hī- tāäh' hwa' Galacia

¹ Jnā Paa' laan' apóstol. Pero ja' he- ga' chee' dsa- jnā, ni' ja' kyaah' be' kih' dsa- na' hūaan'. Jesucristo ba' ga' chee' jnā kyaah' Dio hī- laa' Tāā jnān' hī- ga' mi' jiih' Jesucristo jee' kih' hī- na' juu'. ² Siin' juu' la- kyah' hnāh' 00hn' jee' dsa- űeeh' hnāh' lā' kaa' hwa' Galacia. Hī- lā' jēē' 00h' jne' hī- tāäh' kyaah' jnā, koo- neē' ba' la' hūu' dsē- kyaā' jnāāh' he' siin' la-. ³ Ngiih' kih' Dio hī- laa' Tāā jnān' hī- ngiih' kih' Jesucristo Dsa' j00h' jnān', wa' kway' he' llū' kyah' hnāh', wa' jmeey' hii' ti' kyah' hnāh'. ⁴ Jēēh' Jesús ga' kwaā' hñii' ga' juuy' kwaat' kih' dso'kye- jnān' mah' lāāy' jne' kih' jmi- gyuu- hliih' la-, lā' koo- hyoh' dsē' Dio jmee' jnān', he' ba' hī- laa' Tāā jnān'. ⁵ Lā' ja- wa' la' juuh' kiyh' ga' lā' jē' joh' jmi' cha-. Wa' la' lā' ja-.

Koo- ba' ju' hmēē' cha- he- kyaah' lāā' jne'

⁶ Peer' dsaa' dsēn' kih' he- ga' nuun' chah' ga' juh' ga' lā' 00h' hnāh' kih' Dio hī- ga' tēēh' hnāh' ta' la' kih' he' llū' dsē' Cristo, mah' ma' taah' hnāh' kyaah' jyoh' ju' hmēē' he' laah' hnāh' llū' ga'. ⁷ Pero sa' cha' ga' jyoh' jwē' he' kye- ju' hmēē'. He- hnōō' ko- llaā' dsa- kah' gwēh' hūu' dsē- kyah' hnāh' ba' ja-, hī- hnōōy' mi- siiy' ju' hmēē' kih' Cristo. ⁸ He' ja' jwahn', wa' tōh' dso'jwii' nē' kyaā' jnāāh' cher' mah' ga' jmee' jnāāh' lā' na-, o cher' mah' jaa' āngel' ja' gyuu' kwa' jyoh' juu' lā' koh' ga' he- ga' mi' tēē' jnāāh' hnāh', ja' ba' lā' ja' wa' tōh' dso'jwii' nē' kiyh'. ⁹ Koo- ka- lāh' jwahn', ja' ba' he- ma' ngēē' ma' jāhn' jāā'. Cher' mah' chaa' hī- ga' jñāh' hī- kwa' juu' kyaah' hnāh' he- sa' la' kwee- kyaah' he- ga' heeh' hnāh', wa' tōh' dso'jwii' nē' kiyh'.

¹⁰ ¿Ha- lā' laah' hnāh'? ¿Che' he- hnoon' he- jän' llū' kyaah' dsa- he- ma- hlēēhn' lā' na-, o che' he- hnoon' he- jän' llū' kyaah' Dio? ¿Che' laah' hnāh' he- hnoohn' ha- lā' jee' tih' dsē' dsa- ki' jnā'? Jēē' da', wa' ra- jāh' kih' ngoo' ba' jnā' jmeen' lā' jē' he- hnōō' dsa-, mo' so' laan' jaa' hī- jmee' ta' kih' Cristo.

Dio ba' ga' lleeh' Paa' mah' leē' apóstol kyaay'

¹¹ 00hn', hnoon' lā' űeeh' hnāh' he- la-. Ja' he- gwa' kih' dsa-, ju' hmēē' he- kwan' la-. ¹² Sa' ga' hyohn' kih' dsa' juu' la- hī- ni' sa' ga' mi' tēē' dsa- jnā'. Jesucristo ga' mi' jnāā' kin' juu' la-, he' ja- ba' ja- he- kyuuhn'.

¹³ Ma' hūuh' ba' hnāh' lā' koo- ma' ngēn' jāā', he- ga' jmeen' lā' koh' tēē' jmee' judiu' dsa' goon-. Ha' koh' sa' ga' lā' hñaa' dsēn'

kyaah' hī- ga' heeh' kih' Joo' Dio. Ma' hnoon' ma' millaan' go' te- lā' jēē' hī- he'. ¹⁴ Ga' jmee' ga' jnā' cha- ga' miih' lā' koh' ga' jee' lā' jēē' judiu' hī- laa' koo- jī- űee- kyaah' jnā'. Ga' jmeen' bii' ga' hōōn' lā' jē- hūuh' kih' dsa- ma' gyuh' kyaā' jnāāh'. ¹⁵ Pero sa' ga' ma- lā' chaa' ga' lleeh' Dio jnā' mah' ja- leen' kyaā' bih'. Ga' tēēy' jnā' kih' he- llū' dsēy' kyaah' jnā'. Hī- lā' koh' ma' ga' tih' dsēy', ¹⁶ ja' ga' ga' mi' jnāāy' jooy' kin' mah' kwan' juu' kiyh' kih' dsa- hī- sa' laa' judiu. Pero sa' ga' hnaahn' ni' jaa' dsa- mah' ma' siiyh' jnā' ha- lā' la' juu' he- ma' kwan'. ¹⁷ Ni' sa' ngaahn' ta' Jerusalen na' jēēn' hī- laa' apóstole jāā' ga' lā' koo- jnā'. Lā' chah' ja- ngoon' ta' hwa' Arabia ba', (koo' hwa' kī' jee' sa' kwa' ni' miih-). Ma' ngēē' he- ja-, ngoon' ka' lāh' ta' Damasco.

¹⁸ Ma' hya- hnē- jī- űee-, ja' ga' ngaahn' ta' Jerusalen na' jēēn' Pee' hī- ga' jän' kyaayh' gya' hñā' jmi' jee' ja-. ¹⁹ Ni' sa' ga' jēēn' ga' jñāh' apóstole, ma' lā' Jacobo dsa' hūuh' 00h' Dsa' j00h' jnān' ba' ga' jēēn'. ²⁰ Jmeen' dsoo', Dio ba' űee- sa' cha- ta' juun' he- siin' kyaah' hnāh' la-.

²¹ Ma' ngēē' he' ja-, űeen' ta' hwa' Siria kyaah' Cilicia. ²² 00h' jne' hī- tāäh' lā' kaa' hwa' Judea, hī- dsa- űee- kwaat' kih' Cristo sa' ma' kyuyy' jnā'. ²³ Koo' ma' nuuy' lla' dsa- juu' ki' jnā': "Dsa' hūuh' hī- ma' jmee' hñaa' dsē' kyaā' jnāāh' he', na' ngēy' kway' juu' he- ma' dsoo' dsē- jne' la-, ja' ba' juu' he- ma' hnōōy' ma' heey' jāā'." ²⁴ He' ja- ga' jmeey' juuh' kih' Dio lā- ma' ga' nuuy' kin'.

2

Lā' jēē' apóstole ga' heeh' bih' Paa'

¹ Ma' hya- gya' kye' jī- űee-, ja' ga' ngaahn' ka' lāh' ta' Jerusalen ko' jōh' kyaah' Bernabē hī- ma' jāān' Tito ka' lāh'. ² Ga' mi' jnāā- Dio kin' he' jmee' bii' naahn-, he' ja- ba' ngaahn' na' jmeehn' juu' ha- lā' la' ju' hmēē' he- ga' kwan' ta' jee' tāäh' hī- sa' laa' judiu. To- nē' ga' llan' juu' kyaah' ma' la' hī- kye- nē' ba', le' ga' che- sa' jmāā' he- jmeen' la- hī- lā' kye' he- ga' jmeen' jāā'. ³ Pero sa' cha- ga' jāyh' ni' miih-. Hī- Tito hī- ma' cheh' kyaah' jnā', sa' ma' laay' judiu, dsa- griego ba' he'. Ni' lā' ja- sa' ga' jāyh' jmee' bii' hūuh' jmi' ngo' kiyh' lā' koo- tēē' jmee' dsa- judiu. ⁴ Sa' ga' ti' ga' choo' jnāāh' juu' he- hūuh' jmi' ngo' kih' dsa- wa' ra' jāh' kih' sa' ga' taah' ko- llaā' dsa- jee' ma' tōōh' jnāāh', hī- jāh' laay' 00h' jne'. Hī- he', koo- ma' kooy' juu' he- ma' kwan' he- ma' laa' jne' kih' dso'kye' ta' la' kih' Cristo Jesús. Sa' ga' lā' hnōōy' he- ma' jāh' jnāāh' mo' so' na' hūuh' jnāāh' kyaah' ley. Jēēh', ma' hnōōy' lā- ma' na- hūuh' ja' ba' jne' kyaah' hūuh' kih' Moisé. ⁵ Pero ni' miih-

sa⁺ ga⁺ kwa⁺ jnááh⁺ jwé⁺ ma⁺ jmeey⁺ lá⁺ lla⁺ dséy⁺. Hnøø⁺ jnááh⁺ wa⁺ já⁺ ju⁺hméé⁺ kih⁺ Jesús kyah⁺ hnáh⁺ lá⁺ ma⁺ la⁺ ja⁺ ba⁺, mah⁺ sa⁺ dsa⁺ hi⁺ ju⁺ dsoo⁺.

⁶ Hi⁺ na⁺ jnááh⁺ kye⁻ né⁺ kih⁺ øøh⁺ jne⁺, ni⁺ miuh⁺ sa⁺ cha⁺ jáyh⁺ he⁻ ma⁺ hläähn⁺ kyaah⁺ juu⁺ he⁻ kwan⁺. Jná⁺ jwahn⁺ na⁺ jnáäh⁺ kyey⁻ né⁺, jééh⁺ sa⁺ ga⁺ téeñ⁺ jéén⁺ kiyh⁺. Kih⁺ koo⁻ ba⁺ laa⁺ jne⁺ cha⁺ né⁺ Dio. ⁷ Pero dsa⁺ he⁻ sa⁺ ga⁺ hay⁺ kin⁺. Ga⁺ heeh⁺ bih⁺ he⁻ há⁺ goon⁺ ta⁺ he⁻ kwan⁺ ju⁺hméé⁺ kih⁺ hi⁺ sa⁺ laa⁺ judiu, ja⁺ ba⁺ lá⁺ há⁺ goo⁻ Pee⁺ kway⁺ ju⁺hméé⁺ kih⁺ hi⁺ laa⁺ judiu. ⁸ He⁻ ba⁺ Dio hi⁺ kwa⁺ be⁺ kih⁺ Pee⁺ he⁻ laay⁺ apóstol mah⁺ kway⁺ juu⁺ kih⁺ judiu, he⁻ ba⁺ hi⁺ he⁻ na⁺, kwa⁺ be⁺ kin⁺ ka⁺ läh⁺ he⁻ laan⁺ apóstol mah⁺ kwan⁺ juu⁺ kih⁺ hi⁺ sa⁺ laa⁺ judiu.

⁹ He⁻ ja⁺ lá⁺ jéé⁻ hi⁺ laa⁺ kwaat⁺ kye⁻ né⁺ kih⁺ gwah⁺, ga⁺ sooyh⁺ goo⁻ jnááh⁺ kyaah⁺ Bernabé. Ma⁺ jéey⁺ laan⁺ ta⁺ ta⁺ la⁺ kih⁺ he⁻ llu⁺ dsé⁺ Dio kyaah⁺ jná⁺, he⁻ ja⁺ ba⁺ ga⁺ jmääy⁺ jnááh⁺ kwaat⁺ laa⁺ jnááh⁺ ma⁺ ra⁺ øoyh⁺. Hi⁺ kye⁻ né⁺ he⁻ chee⁺ Jacobo, Pee⁺, kyaah⁺ Jwaa⁺. Ga⁺ jáyh⁺: “Llu⁺ go⁺ nááh⁺ hnáh⁺ kih⁺ hi⁺ sa⁺ laa⁺ judiu mah⁺ lá⁺ ja⁺ jnááh⁺ dsa⁺ nøø⁺ jnááh⁺ kih⁺ hi⁺ laa⁺ judiu.” ¹⁰ Hi⁺ ga⁺ jáyh⁺: “Hnøø⁺ dsooh⁺ hoh⁺ hnáh⁺ jmeeh⁺ be⁺ kih⁺ hi⁺ tá⁺ ñee⁺.” Ko⁻ ja⁺ ba⁺ jiih⁺ ga⁺ jáh⁺ dsa⁺ he⁻. Hi⁺ ma⁺ ra⁺ he⁻ jmee⁺ ba⁺ jná⁺ be⁺ kih⁺ hi⁺ tá⁺ ñee⁺.

Galatash Paa' kih' Pee'

¹¹ Ma⁺ ga⁺ lloo⁺ Pee⁺ Antioquia ga⁺ juuhn⁺ kiyh⁺ to⁻ lo⁻ né⁺ dsa⁺, jééh⁺ lá⁺ ja⁺ hnøø⁺ kiyh⁺ kyaah⁺ he⁻ hliih⁺ he⁻ ga⁺ jmeey⁺ ja⁺. ¹² Jáá⁺ sa⁺ ga⁺ ma⁺ lla⁺ nááh⁺ ko⁻ laa⁺ dsa⁺ hi⁺ ga⁺ chee⁺ Jacobo, ma⁺ kuh⁺ Pee⁺ ko⁻ jøh⁺ kyaah⁺ hi⁺ sa⁺ laa⁺ judiu. Pero ma⁺ ga⁺ lla⁺ nááh⁺ dsa⁺ judiu he⁻, ga⁺ tée⁻ Pee⁺ hñii⁺, ya⁺ héey⁺ jee⁺ kih⁺ hi⁺ sa⁺ laa⁺ judiu, kih⁺ he⁻ goyh⁺ kyaah⁺ hi⁺ ga⁺ lla⁺ nááh⁺ he⁻ hi⁺ jáh⁺ jmee⁺ bii⁺ øyh⁺ jmi⁺ ngo⁺ jnán. ¹³ Hi⁺ lá⁺ ja⁺ ga⁺ jmeey⁺ jñah⁺ judiu ga⁺ téey⁺ hñiiy⁺, hi⁺ lá⁺ jiih⁺ Bernabé ga⁺ tée⁻ hñii⁺ ma⁺ ga⁺ jéey⁺ ga⁺ jmeey⁺ Pee⁺ to⁺ dsé⁺. ¹⁴ Lá⁺ koo⁻ ma⁺ ga⁺ jéén⁺ dsa⁺ he⁻ mo⁺ so⁺ jmeey⁺ lá⁺ koo⁻ lle⁺ kih⁺ ju⁺ dsoo⁺ he⁻ la⁺ ju⁺ hméé⁺, he⁻ ja⁺ ga⁺ jwain⁺ Pee⁺ cha⁺ né⁺ jee⁺ lá⁺ jéé⁻ dsa⁺: “Hne⁻ laah⁺ judiu, ma⁺ tuh⁺ ma⁺ jmeeh⁺ lá⁺ koh⁺ ma⁺ tée⁺ jne⁺ jmeen⁺ mah⁺ ma⁺ løøh⁺ jmeeh⁺ ko⁻ jøh⁺ kyaah⁺ hi⁺ sa⁺ laa⁺ judiu. Pero na⁺, ma⁺ teeh⁺ hñaa⁺ mah⁺ jmeeh⁺ ka⁺ läh⁺ lá⁺ koh⁺ jáh⁺ nuuh⁺ ma⁺ gyuh⁻ ja⁺. ¿Che⁺ sa⁺ ñeh⁺ he⁻ jmeeh⁺ wii⁺ kih⁺ hi⁺ sa⁺ laa⁺ judiu mi⁺ tey⁺ nuuh⁺ ma⁺ gyuh⁻ ja⁺, kih⁺ he⁻ ma⁺ teeh⁺ hñaa⁺?”

¹⁵ He⁻ ga⁺ lá⁺ chaa⁺ jne⁺ laa⁺ jne⁺ judiu, sa⁺ laa⁺ jne⁺ wa⁺ hi⁺ cha⁺ hi⁺ hi⁺ jmee⁺ he⁻ hliih⁺ lá⁺ koo⁻ laa⁺ jñah⁺ dsa⁺. ¹⁶ Pero na⁺ ma⁺ ñe⁺ ba⁺ jne⁺, sa⁺ já⁺ dsa⁺ llu⁺ cha⁺ né⁺ Dio kyaah⁺ he⁻ mi⁺ tey⁺ ley jnán. Hnøø⁺ dsoo⁺ dsé⁻ jne⁺ kih⁺ Jesucristo ba⁺. He⁻ ja⁺ lá⁺ kye⁻ jne⁺ dsa⁺ judiu ga⁺ jmeey⁺ jne⁺ dsoo⁺ mah⁺ jnááh⁺ jne⁺ kih⁺ Dio kyaah⁺ he⁻ ma⁺ dsoo⁺ dsé⁻ jne⁺. Pero ja⁺ kih⁺

he⁻ ma⁺ mi⁺ te⁺ jne⁺ ley. Jééh⁺ ni⁺ jaa⁺ dsa⁺ sa⁺ ya⁺ héey⁺ lluu⁺ kih⁺ he⁻ hooy⁺ nuuh⁺ ja⁺.

¹⁷ He⁻ hnøøh⁺ jne⁺ ha⁺ lá⁺ jee⁺ hwéé⁻ jne⁺ lluu⁺ ta⁺ la⁺ kih⁺ Cristo, lá⁺ ja⁺ ma⁺ lá⁺ jná⁺ lá⁺ kye⁻ jne⁺ judiu laa⁺ jne⁺ dsa⁺ hi⁺ jmeey⁺ dso⁺ kye⁻. ¿Che⁺ jwa⁺ jáhn⁺ Cristo dséé⁻ dsoo⁺ he⁻ tøøh⁺ jne⁺ kyaah⁺ dso⁺ kye⁻? Ni⁺ miuh⁺ sa⁺ la⁺ lá⁺ ja⁺. ¹⁸ Hi⁺ cher⁺ mah⁺ ga⁺ løøn⁺ høøn⁺ ka⁺ läh⁺ ley he⁻ ma⁺ ben⁺, he⁻ ma⁺ báahn⁺ hñiin⁺ dsoo⁺ ba⁺ ja⁺. ¹⁹ Jééh⁺, lá⁺ ma⁺ ga⁺ lá⁺ ngéén⁺ he⁻ ää⁺ jmi⁺ juun⁺ lá⁺ lle⁺ ley, ga⁺ tun⁺ he⁻ ma⁺ kyen⁺ o⁻ jøh⁺ dsé⁻ kih⁺ ley. La⁺ lá⁺ koh⁺ he⁻ na⁺ juun⁺ kih⁺ ley mah⁺ jmeen⁺ ta⁺ he⁻ kih⁺ Dio ba⁺. ²⁰ Lá⁺ kwaat⁺ lá⁺ koh⁺ he⁻ ga⁺ juun⁺ ko⁻ jøh⁺ kyaah⁺ Cristo dsoh⁺ hma⁺ cru⁻. Mo⁺ so⁺ chaan⁺ lá⁺ hnooñ⁺ hñiin⁺. Cristo hi⁺ jmeey⁺ ko⁻ jøh⁺ kyaah⁺ jná⁺, he⁻ ja⁺ ba⁺ jmeey⁺ dsoo⁺ ba⁺ ja⁺. Hi⁺ lá⁺ ma⁺ dsoo⁺ ja⁺ ba⁺ dsén⁺ kih⁺ Joø⁺ Dio, hi⁺ hnää⁺ jná⁺ hi⁺ ga⁺ ngéey⁺ hñiiy⁺ ga⁺ juuy⁺ ki⁺ jná⁺. He⁻ ja⁺ ba⁺ na⁺ chaan⁺ na⁺. ²¹ Sa⁺ jmeen⁺ ta⁺ koo⁺ he⁻ llu⁺ dsé⁺ Dio kyaah⁺ jne⁺. Jééh⁺, cher⁺ mah⁺ ga⁺ já⁺ dsa⁺ llu⁺ cha⁺ né⁺ Dio kyaah⁺ he⁻ mi⁺ tey⁺ ley, he⁻ la⁺ ga⁺ juu⁺ ba⁺ Cristo.

3

Kih' he' ma' dsoo' dsé' jne' he' ja' ba' láä' jne'

¹ ¿He⁻ ba⁺ che⁻ taah⁻ hnáh⁺ dsa⁻ chaa⁻ Galacia! ¿Hi⁺ ga⁺ mi⁺ gaa⁻ hnáh⁺? Ga⁺ hléghn⁺ hnáh⁺ na⁺ hñaa⁺ lá⁺ jéé⁻ ha⁺ lá⁺ ga⁺ juu⁺ Jesucristo dsoh⁺ hma⁺ cru⁻. ² Koo⁻ ga⁺ juu⁺ ngiin⁺ kyah⁺ hnáh⁺. ¿Ha⁺ lá⁺ ga⁺ téeñ⁺ hnáh⁺ Jmi⁺ lle⁺ Na⁺ jngii⁺? ¿Che⁺ kih⁺ he⁻ ga⁺ mi⁺ teh⁺ hnáh⁺ ley kih⁺ Moisé, o che⁺ kih⁺ he⁻ ma⁺ dsoo⁺ hoh⁺ hnáh⁺ kih⁺ juu⁺ he⁻ ma⁺ nuuh⁺ hnáh⁺, he⁻ ja⁺ ga⁺ téeñ⁺ hnáh⁺ Jmi⁺ lle⁺ Na⁺ jngii⁺? ³ Peer⁺ taah⁻ hnáh⁺. Ga⁺ løøh⁺ ba⁺ hnáh⁺ llu⁺, kyaah⁺ be⁺ kih⁺ Jmi⁺ lle⁺ Na⁺ jngii⁺. Hi⁺ na⁺ na⁺, hnooñ⁺ hnáh⁺ go⁺ nááh⁺ hnáh⁺ ta⁺ cha⁺ né⁺ kyaah⁺ be⁺ kyah⁺ hñaa⁺ hnáh⁺. ⁴ ¿Che⁺ sa⁺ ga⁺ jmää⁺ kyah⁺ hnáh⁺ lá⁺ jé⁻ he⁻ ga⁺ ngééh⁺ hnáh⁺? Go⁺ laan⁺ ga⁺ jmää⁺ ba⁺. ⁵ Ga⁺ kwééh⁺ Dio hnáh⁺ Jmi⁺ lle⁺ kiyh⁺ hi⁺ ngoo⁺ ba⁺ jmeey⁺ cha⁺ miuh⁺ he⁻ juh⁻ gaa⁻ jee⁺ kyah⁺ hnáh⁺. ¿He⁻ la⁺ jmeey⁺ lá⁺ ja⁺, che⁺ kih⁺ he⁻ ga⁺ mi⁺ teh⁺ hnáh⁺ ley o che⁺ kih⁺ he⁻ ma⁺ dsoo⁺ hoh⁺ hnáh⁺ juu⁺ he⁻ ma⁺ nuuh⁺ hnáh⁺?

⁶ Lá⁺ la⁺ ga⁺ la⁺ kih⁺ Abraham. Ga⁺ jmeey⁺ dsoo⁺ dséy⁺ kih⁺ Dio he⁻ ja⁺ ga⁺ jmeey⁺ Dio kwaat⁺ laay⁺ jaa⁺ hi⁺ lluu⁺. ⁷ Heh⁺ lá⁺ ja⁺, hnøø⁺ lá⁺ ngééh⁺ hnáh⁺, lá⁺ jéé⁻ hi⁺ jmeey⁺ dsoo⁺ dsé⁻ kih⁺ Dio laay⁺ lá⁺ koo⁻ joø⁺ Abraham. ⁸ Jáá⁺ ba⁺ ga⁺ jáh⁺ juu⁺ kih⁺ Dio ha⁺ lá⁺ jmeey⁺ ta⁺ cha⁺ né⁺ he⁻ jmeey⁺ kwaat⁺ lluy⁺ hi⁺ sa⁺ laa⁺ judiu cher⁺ mah⁺ ga⁺ jmeey⁺ dsoo⁺ dséy⁺. Jééh⁺, llo⁺ joo⁺ ba⁺ ga⁺ jmeey⁺ Dio juu⁺ kih⁺ Abraham ha⁺ lá⁺ la⁺ ju⁺ hméé⁺ kiyh⁺, lá⁺ ma⁺ ga⁺ siiyh⁺: “Ta⁺ la⁺ kyah⁺ hne⁻ ba⁺ mi⁺ jáän⁺ ga⁺ lá⁺ jéé⁻ dsa⁺ jmi⁺ gyuu⁺.”

9 He-ja- ga-lä-jëë dsa- hi- jmee' dsoo' dsë' kih' Dio ma-na-jäay' ko-joh' kyaah' Abraham, hi- ga-lä-dsoo' dsë' jää'.

10 Pero lä-jëë hi- ga-nää' hoo' ley kih' Moisé, ma' cha' dsojwii' né' kiyh'. Lä-koq' na-sii': "Dsojwii' ba' kyaah' lä-jëë hi- sa-tää' hoo' lä-hii' né' he' na-sii' ley ja-."

11 Jëë go-te' ba' la', sa' chaa' ni- jaa' hi- lluu' cha-né' Dio kyaah' he' hoo' ley. Lä-la' ba' na-sii' juu' kih' Dio: "Pero dsa- hi- lluu', kyaah' he' ma' dsoo' dsëy', jmee' chaa'."

12 Ley kih' Moisé sa' hlëeh' kih' he' jmeen' dsoo' dsë' jne'. Lä-la' ba' jäh' ley ja': "Cher'mah' hi- ga-mi-te' kih', lä- ma-jiiyh' ja' ba' kyaah' ley ja-."

13 Pero Cristo, kyaah' jma- kih', ga-läay' jne' kih' dsojwii' he' gwa' ta-la' kih' ley. Ga-heeyh- ja' dsojwii' né' kiyh' he' la' kwaat' jnän'. Jëeh', lä-la' na-sii' ley ja': "Dsojwii' ba' kyaah' lä-jëë hi- na-hëë' dsöh' hma-." 14 Lä-ja', ta-la' kih' Cristo Jesús mi-jää' Dio lä-jëë hi- sa' laa' judiu ja' ba' lä-koq' ga-mi-jäay' Abraham. Hi- lä-ja', ta-la' kih' he' ma' dsoo' dsë' jne', hñah' jne' Jmi-llë' kih' Dio he' ga-bäayh' hñiiy' kwëeyh' jne'.

He- la- hmooh' he- ga'jmeë' Dio kyaah' Abraham

15 Jëë da' hnäh' øohn' ha- lä- jmee' jne' hi- laa' dsa- jmi-gyuu'. Cher'mah' ga'jmeë' jne' koq' hmooh', sa' le' heen' hmooh' ni- sa' le' jmeen' na-dsë' ga', koq' hä' ba' ma' jmeen' hmooh'. 16 Hi' ga'jmeë' Dio koq' hmooh' kyaah' Abraham, ga-bäayh' hñiiy' ha- lä- jmeey' kih' Abraham hi' kih' sa'ju' kiyh'. Pero sa' ga'jäh' Dio: "La' kih' lä-jëë sa'ju' kyah'." He' ma' jmeë' Dio hmooh' kyaah' jwëë' dsa- wa-ra- jäh' kih' lä-ja- la' juu'. Lä-la' ba' ga'jäyh': "La' kih' ma-la' jaa' dsa- kyaah' ba'." He-ja- ga-hlëeyh' kih' jaa' dsa- ba', hi- he' he' Cristo. 17 Lä-la- jwahn'. Lä- ma' to-në' ga'jmeë' Dio koq' hmooh' kyaah' Abraham. Ma-hya- kyë' hña' loo' na-dsë' gyii'gya' jñ-ñe', ja- ga' ja' ley kih' Moisé. Pero ley ja', sa' ga'heë' hmooh' he' ga'jmeë' Dio jää'. Sa' ga'jmää' ta' he' ga-bääh' Dio hñii' kyaah' Abraham, wa-ra- jäh' kih' lä-ja- la'. 18 Jëeh', cher'mah' ga'hyoh' dsa- heë' ta-la' kih' he' mi-tey' ley ja-, mo-so' la' kwaat' he- ga'hyoyh' ta-la' kih' he' ga-bääh' Dio hñii' kyaah'. Pero ga'hyoh' Abraham heë' la' ga'hyoyh' ba', lä-llu' he' ga-bääh' Dio hñii' kyaah'.

19 Hee- kih' jmää' ley kih' Moisé ja'? La' miih' he' na-dsë' ba' ja', kih' he' cha' dsokye' kih' dsa- jmi-gyuu'. Hi- ga'jä' lä-ja- ba' ley ja' lä-jiih' ja' hi' laa' sa'ju- kih' Abraham lä-koq' la' hmooh' he- ga-bääh' Dio hñii'. Heh' lä- ma' ga'noo' ley ja-, ma' chaa- jaa' dsa- hi- ga-ngëë' ley ja- kih' dsa- kyaah' hi' ma' tääh' ángele

ka-läh' hi- ga-kwa' be' mah' ngëey' juu' ja-. 20 Pero cher'mah' jaa' dsa- lla' dsë' jmee' koq' hmooh' lä-koq' la' haa' dsë' kih' hñiiy', sa' jmee' bii' jñah' hi- kwa' be' cher'mah' lä-ja- la' haa' dsë' kiyh'. Hi' jaa- ba' Dio chaa', hñii' bih' ga-hlëeyh' kyaah' Abraham lä-koq' ma' ga'jmeey' hmooh' kyaah'.

21 ¿Che' ha' ley kih' Moisé kyaah' he- ga-bääh' Dio hñii' jmeë'? Ni' miih' sa' la' lä-ja-. Wa-ra- jäh' kih' cha' ley he' kwa' Dio he- jmeë' chaa' dsa-, lä-ja- ba' lluu' dsa- kyaah' ley ja-, wa-ra- jäh' kih' lä-ja- la'. 22 Pero né' ley ja- na-sii' lä-la-. Ga-lä-jëë' ba' dsa- na-hñuuh' kyaah' dsokye'. Mah' lä-ja-, kih' he' ma' dsoo' dsë' jne' kih' Jesucristo, hñah' jne' he' ga-bääh' Dio hñii' kway'.

23 Jää' sa' ma' cha- juu' he' hnoo' jmeen' dsoo' dsë' jne', ma' tөөh' jne' lä-hih' kih' ley. Lä-ja- ma' tөөh' jne' lä-jiih' ga-lä-jnä' juu' he' hnoo' jmeen' dsoo' dsë' jne'. 24 Ley ja- ma' hää' jne' jää' hi' ma' joo' jnän' mah' tëëh' jne' kih' Cristo. Heh' lä-ja- hwëë' jne' lluu' kyaah' he' ma' dsoo' dsë' jne' kiyh'. 25 Na' he' ma' dsoo' dsë' jne', mo-so' tөөh' jne' kyaah' ley he' ma' hää' jne'.

26 Ga-lä-jëë' ba' jne' laa' jne' joo' Dio ta-la' kih' he' ma' dsoo' dsë' jne' kih' Cristo Jesús. 27 Jëeh' lä-jëë' hi- ma' na-saa' jmi- kyaah' Jmi-llë' Na-jngü', ma' laay' koq' kyaah' Cristo, la' lä-koq' he' ma' kyeyh' hmiih' hmëë'. 28 He-ja- koq' ba' laa' lä-jëë' jne' cha-né' Dio. Jee' oo' sa' chaa' hi- laa' judiu, ni' hi' laa' griego, sa' chaa' hi- na-hnëë' jmeë' ta' kih' dsa- ni' hi- sa- na-hnëë', sa' chaa' dsa-më' dsa-ñuuh'. Jaa' ba' laa' jne' kyaah' Cristo Jesús. 29 Cher'mah' laa' jne' kyaah' Cristo, ja' ba' lä-ja- laa' jne' sa'ju' kih' Abraham. Hi' cha- ba' heë' jne' he- ga-bääh' Dio hñii' kway'.

4

1 Lä-la- na- jwahn': Jaa- chih- hi- lle' kih' hyoh' he' ga-tëey' hyoyh' kih' jmiiy', ma-ke' la' kwaat' hyoh' bih' heey', kwee' ba' laay' kyaah' hi- na-hnëë' jmeë' ta' kih' jmiiy- ta-ko-jiih' mäyh'. 2 He-ja- ba' chaa' ta' jwoh' kyaah' chih' hi' chaa' hi- häay' lä-jiih' lloo' jmi- he' jäh' jmiiy' hyoyh' heey'. 3 Ja' ba' lä-ja- ma' laa' jne' jää', ta-ko-jiih' sa' ga' ma-heeh' jne' kih' Cristo. Jiih' ja' ma' na-hnëë' jne' ma' jmeë' jne' lä-koq' tëë' dsa- jmeë' jmi-gyuu' la-. 4 Pero ma' ga' dsëë' jmi-, ga'cheë' Dio joo' hi- ga-lä-chaa' kih' jaa' dsa-më', hi- ga-lä-chaa' na-jnäay' kih' ley. 5 Jay' mah' läay' jne' hi- na-hñuuh' lä-hih' kih' ley, mah' leë' jne' ma-ra' joo' Dio ba'. 6 Kih' he' laa' jne' joo'y', he-ja- ga-cheë' Dio Jmi-llë' kih' gyuu' kyaah' neh' tuh dsë' jne'. Hi' ja' ba' Jmi-llë' ja- hi- siih' Dio lä-la-: "Abba", he- hnoo' jäh' tää' kyaan'. 7 He-ja- mo-so' laa'

jne' dsa- hì- na- hnèé, laa' jne' ma- ra- jooy' ba'. Hì- kih' he- laa' jne' jooy', hñah' ba' jne' heen' he- kwa' Dio ta- la- kih' Cristo.

Peer- lle' dsè' Paa' kih' dsa- chaq- Galacia

⁸ Jää' sa- ga' ma- heeh' hnäh' kih' Dio, ma' laah' hnäh' lä- koo- dsa- hì- na- hnèé, ga' jmeé' hnäh' he' kih' lä- jëé' dio hì- na- laa' kaah- dsa-. ⁹ Pero na' ma' kyuu- hnäh' miih- kih' Dio. Llu' ga' he- jwahn- lä- la-, ma- kyuu' Dio hnäh'. ¿Hee- ba' la' ma' jeeh' hnäh' ta' ka' luu' mah' jmeeh' hnäh' lä- koo- tēé' dsa- jmeé' jmi- gyuu- la-, jmeeh- hnäh' he' kih' juu' he- sa' kyeé' ni' miih'? ¿Che' hnooh- hnäh' jäh' na- hnèéh' hnäh' ka- läh' lä- koh' ma' tääh' hnäh' jää'? ¹⁰ Høø- hnäh' jmi, jmeeh- hnäh' lä- koo- tēé' dsa- jmeé' kih' lä- jaa- sih-, hì- lä- ja- ka- läh' he- jmeé' dsa- lä- koo- jì- ñe- hì- he- ga' jyoh' jmi' he- tēé' dsa- jmeé-. ¹¹ He- ja- jmeen- cha- miih- huu- dsè- kyah' hnäh', le' ga- che- sa- ga' jmaa' ta' he- ga' jmeen' jee' kyah' hnäh'.

¹² Chuun' kyaah' hnäh' øøhn', wa' la' huu- dsè- kyah' hnäh' lä- koo- la' huu- dsè- kin-. Ni- miih- he- hliih' sa- cha- he- ga' jmeeh' hnäh' kin- lä- ma' gyan' kyaah' hnäh'. ¹³ Nèh' ba' hnäh', kih' he- ga' lä- dsaah' ba' jnä', he- ja- ba' ga' kwan' ju' hmèé' kyah' hnäh' lä- ma- to- nè-. ¹⁴ Ma- ke- ga' jëéh' hnäh' wii' kih' he- ma' dsaahn', pero sa- ga' mi- kwaah' hnäh' jnä'. Ma- ra- he- ga' jmaa' ba' jnä' he- lä- koo- jaa- ängel kyaa' Dio, hì- ga' heeh' ba' jnä' lä- koo- hñii' Cristo Jesús. ¹⁵ ¿Hee- ga' la' kyah' hnäh'? ¿He- la' mo- so- jëé' hoh' hnäh'? Jnä' jmeen' ju' dsoo' kyah' hnäh', llu' jwèrte hoh' hnäh' kyaah' jnä', lä- jiih' hnooh- hnäh' ma' lleh' hnäh' mi- nèh' mah' ma' kwèéh' jnä' wa- ra- jäh' kih' ma' le' ba'. ¹⁶ ¿Che' na- hääh' hnäh' jnä' kih' he- ma- hlèéh'n' hnäh' ma' ra- ju' dsoo'?

¹⁷ Chaa- ko- llaa' dsa- hnooyh- ha- lä- jwè- jee' lä- jwäh' hnäh' kyaayh'. Pero sa- llu' huu- dsè- kiyh'. Hnøøy' jmeeh' hnäh' ta- koo' kyaa' jnääh' mah' jmeeh' hnäh' ta' he' kiyh'. ¹⁸ Llu' ba' he- hnää' dsa- hnäh' cha- miih- pero kyaah' koo- nēé' ba' huu- dsè- hì- ga' lä- jē- jmi' ba'. Ja- ma' la- ta- ko- jiih' gyan' kyaah' hnäh'. ¹⁹ Peer- hnaan' hnäh' gyuu- kyaan'. ¿He- ba' che- jii- kin- kwaat' kyah' hnäh'! Lä- koo- la' kih' jaa' dsa- mē' wa- ra- ngoo' ga' lä- chaa- gyuu- kyaay', lä- ja- la' kin- he- hnoon' go- nääh' hnäh' ta- cha- nē' lä- jiih' leeh' hnäh' lä- koo- laa' hñii' Cristo. ²⁰ Hnoon' wa- ra- jäh' kih' na' ga' juh- tøøh' jne' ko- jøh'. Ma- ja- le' hlèéh'n' hnäh' lä- hnøø' kyah' hnäh'. Jëéh' na' sa' man' go- te- he- huu- dsè- kan' kyah' hnäh'.

Juu' na- hmää' kih' Agar kyaah' Sara

²¹ Hnäh' hì- hnøø' høø' ley kih' Moisé, ngiin' juu' kyah' hnäh'. ¿Che' sa- ma- nuuh- hnäh' lä- koo- jäh' ley ja-? ²² Nē' ley ja- na- sii- lä- la-: Uu' ba' joo' Abraham ma' chaa'. Jaa- jooy' ga- lä- chaa' kyaah' dsa- mē' hì- ma' na- hnèé' hì- jaa- jooy' ga- lä- chaa' kyaah' ma- ra- mēy'. ²³ Jooy' hì- ga- lä- chaa' kyaah' hì- na- hnèé' he', ga- lä- chaa- y- lä- koh' dsa- lä- chaa- wa' hì- cha- hì- dsa-. Pero jooy' hì- ga- lä- chaa' kyaah' ma- ra- mēy', ga- lä- chaa- y- kih' lä- ja- ba' ga' bääh- Dio hñii' kyaah' chooy'. (Hì- na- hnèé' he' ma' chee- Agar, hì- hì- ma- laa' ma- ra- mēy' ma' chee- Sara.) ²⁴ Kyaah' juu' kih' lä- uu' dsa- mē' he', le' hwèé' ga' jne' cha- ga' miih- juu'. Wa' kye' da' jne' kwaat' lä- uu' dsa- mē' he' laay' lä- koh' to' hmooh' he- ga' jmeé' Dio. Pero hmooh' ga' jmeé' Dio ta- moh' Sinaí lä- ma' ga- nøø' ley kih' Moisé. Lä- jëé' dsa- hì- ma' na' jnääh' kih' hmooh' ja', hì- he' laa' hì- na- hnèé' ba'. Hì- hmooh' ja- laa' kwaat' Agar. ²⁵ Hì- Agar he' laa' kwaat' moh' Sinaí he- nøø' hwa' Arabia hì- laay' lä- koh' jwii' Jerusalén he- hla- jmi' gyuu- la-. Na- hñii' jwii- ja- lä- kye- dsa- kyaay' kih' he- tääh' jmeey' ta' he' kih' ley ja-. ²⁶ Pero jwii' Jerusalén he- nøø' gyuu', sa- na- hñii', he- ja- la- kwaat' lä- koo' Sara maa' jnä'. ²⁷ Jee' na- sii- juu' kih' Dio (jäh' lä- la- kih' lä- uu' dsa- mē' he'): Wa' chaa- h- hne- llu', hne- hì- sa- chaa- ni- jaa' gyuu' kyaa'.

Wa' jëé- hoh' jwèrte, jmeé' cha- miih- miih', hne- sa- ma' jëéh' wii' lä- koh' ga' jñah' dsa- mē' hì- dsa- lä- chaa- joo'.

Jëéh', lä- jwèé' ga' joo- h- hne- hì- ga' ja' hñii', lä- koh' ga' hì- chaa- dsa- nuuh- kyaa'.

²⁸ Lä- ja- øøhn', laa' jne' ja- ba' lä- koh' Isaac, jëéh' laa' jne' joo' Dio lä- llu' he- ga- bääyh- hñii' kyaah' Abraham. ²⁹ Pero lä- la- ba' ga- ngèé' lä- uu' joo' dsa- mē' he'. Jooy' hì- ga' lä- chaa' lä- koh' dsa- lä- chaa- wa' hì- cha- hì- dsa-, ga' jmeeyh' Isaac hì- ga- lä- chaa' kyaah' be' kih' jmi- lle' kih' Dio. Hì- lä- ja- la' lä- jiih' na', jmeeh- dsa- hì- ma- laa' kyaa' jmi- lle' kih' Dio. ³⁰ Nuuh- da' ha- lä- jäh' juu' kih' Dio: “Bee' go- te- dsa- mē' hì- na- hnèé' na- kyaah' jooy'. Joo' dsa- mē' hì- na- hnèé' na- sa- cha- lle' kih' hyoyh- ni' miih- lä- koh' te' hyoh' joo' mē' Abraham.” ³¹ Lä- ja- øøhn', sa' laa' jne' joo' hì- na- hnèé' he', laa' jne' lä- koo- joo' mē' Abraham ba'.

5

Sa- wa' jmeé' jne' ta- koo' he- ma- na- laa' jne'

¹ Ga- lää' Cristo jne' mah' dsa' toohn' na- laa' jne'. He- ja- jä' hnäh' koo- hweh- lä- koh' ma' tääh' hnäh' na- ba. Ta' kwaä' hnäh' hñaa' leeh' hnäh' ka- läh' lä- koo- jaa- hì- na- hnèé' jmeé' ta'.

² Nuu da' hnäh, jnä' Paa' jwëëhn' hnäh'. Cher'mah' ga' wih' jmi'ngo' kyah' hnäh' sa' jmää' ni' miih' kyah' hnäh' he' ga' juu' Cristo. ³ Jwahn' ka' läh' lä' hmëë'. Ga' lä' jëë' dsa' nuuh', cher'mah' ga' wih' jmi'ngo' kiyh', jmee' bii' mi' tey' lä' hii' në' he' lle' në' ley' kih' Moisé. ⁴ Hnäh' hi' hnooh' ha' lä' jee' hwëëh' hnäh' lluu' kyaah' he' mi'teh' hnäh' ley, he' ma' jmeeh' hnäh' ta' koo' kih' Cristo ba' ja'. Ma' hwëëh' hnäh' jee' mi' jää' Dio hnäh'. ⁵ Pero jnääh', jmee' jnääh' 'dsoo' dsë' jnääh' kih' Cristo kyaah' be' kih' Jmi'lle', he' ja' cha' o'joh' dsë' kyaah' jnääh' hwëë' jnääh' lluu'. ⁶ He' ma' laa' jne' koo' kyaah' Cristo Jesús, sa' cha' he' jmee' che' ga' wih' jmi'ngo' jnän' o' sa' ga' wih'. Koo' ba' he' kyee' jee' lä' jë': he' dsoo' dsë' jne' kih' Dio, he' mi' jnääh' he' hnää' jne' dsa' kyaahn'.

⁷ Ma' ga' nääh' ba' hnäh' llu' jää'. Hi' na' ga' ha' kyah' hnäh', he' ja' mo' so' hoo' hnäh' ju'dsoo'? ⁸ Juu' he' ga' taayh' hnäh' na', sa' ja' kih' Dio hi' ga' tëeh' hnäh'. ⁹ (Hi' juu' na' la' lä' koh' lewadura.) Jëeh' "miih' ba' lewadura leë' kaah' dsa' lä' kaa' koo' nää' tu'ka'." ¹⁰ Kye' ba' jnä' o'joh' dsë' kih' Dsa' jöoh' jnän', go' sa' jmeeh' ga' hnäh' jyoh' hu' dsë' lä' koh' ga' he' jmee' jnä'. Pero dsa' hi' kah' gwëh' hu' dsë' kyah' hnäh', hi' he' mi' hmaah' kih' lä' jë' he' jmeey', sa' cha' he' jmee' wa' he' cha' he' he' laay'.

¹¹ Öohn', ko' llaa' dsa' jäh' kin' he' kwa' ga' jnä' juu' he' jmee' bii' nuuh' jmi'ngo' kih' dsa' nuuh'. Pero ta' juuy' ba'. Jëeh', wa'ra' jäh' kih' ga' tun' kwan' juu' he' ga' juu' Jesús dsoh' hma' cru', mo' so' cha' he' kih' töh' wii' kih' dsa', hi' lä' ja' mo' so' jmeeh' gyih' jnä'. ¹² He' ja' na' jwahn', lä' jëë' hi' kah' gwëh' hu' dsë' kyah' hnäh', llu' ga' hnäy' go' te' he' kyey' jay' jmi'gyuu' la'.

¹³ Ga' tëeh' Dio jne' öohn', mah' dsa' toohn' na' laa' jne'. Pero ja' kih' he' ja' na', cha' jwë' jnän' jmeen' wa' he' cha' he' lä' hyoh' dsë' jne'. Wa' jmeen' be' kih' dsa' kyaahn' ba', kih' he' hnää' jne' öoh' jne'. ¹⁴ Jee' kih' lä' jë' nuuh' he' ga' kwa' Moisé ya' hii' koo' nuuh' la': "Wa' hnaah' hnäh' dsa' kyaah' hnäh' lä' koh' hnaah' hnaah'." ¹⁵ Pero cher'mah' kuh' hih' hnäh' kih' dsa' kyaah' hnäh' kyaah' he' hlëeh' hnäh', legh' wa'ra' ga' heeh' hnäh' lä' jëë' dsa' kyaah' hnäh'.

Sa' jwah' jmi'lle' Na' jngü' kyaah' he' ngü' jmi'ngo' jnän'

¹⁶ He' ja' na' jwahn'. Go' taah' hnäh' lä' koo' jöoh' Jmi'lle' kih' Dio kyah' hnäh', lä' ja' mo' so' jmeeh' hnäh' he' ngü' jmi'ngo' kyah' hnäh'. ¹⁷ Hnöö' jmi'ngo' jnän' lä' jë' he' sa' sooh' kih' Jmi'lle' hi' lä' jë' he' hnöö' Jmi'lle', sa' jeeh' kyaah' he' ngü' jmi'ngo' jnän'. Lä' to' ba' lla' dsëë' he' ja' sa' kwa'

jwë' jmeeh' hnäh' lä' ngü' jmi'ngo' kyah' hnäh'. ¹⁸ Pero cher'mah' ga' nääh' ba' hnäh' lä' koo' jöoh' Jmi'lle' kyah' hnäh', mo' so' na' hnëeh' ga' hnäh' jmeeh' hnäh' ta' he' kih' ley.

¹⁹ Jnä'hä' ba' la' lä' jë' he' hliih' he' hwëë' tuh' dsë' dsa' jmi'gyuu'. Dsa' më' dsa' nuuh' hi' kaah' hi' sa' laa' kyaah', hi' kaah' wa' hi' cha' hi', hi' mi' sah' hñii' kyaah' he' hliih', hi' jmee' lä' jë' he' la' o' hih'. ²⁰ Jmäy' jöoh' dio hi' na' laa' kaah' dsa', jmeey' ji' nah', na' hooyh', hneey', lliyh', lleey', teey', hi' jmee' to' nää', hi' hnaah' ma' la' hi' tih' dsëy', ²¹ hi' wii' dsë', hi' jngü'h', lla' heeyh', jmeey' he' lla' dsëy' jee' të' jmi', hi' jmee' gyih' jyoh' he' hliih'. Ma' ñeh' ba' hnäh', sa' heyh' ya' jwii' kih' Dio lä' jëë' hi' jmee' lä' ja', ja' ba' lä' koh' ga' jwëëhn' hnäh' jää'.

²² Pero kyaah' be' kih' Jmi'lle' Na' jngü' ba' hwëë' lä' jë' he' la': he' hnää' dsa' öoh', he' jëë' dsë' dsa', he' hii' tii' dsëy', cha' o'joh' dsë' kiyh', he' tih' dsëy' dsa' kyaayh', llu' dsëy', mi' tey' juu' kiyh', ²³ hwaay', hääy' hñiiy'. Ni' miih' sa' ha' ley' kih' lä' jë' he' la'. ²⁴ Lä' jëë' hi' laa' kyaah' Cristo Jesús ma' bey' lä' jë' he' ngü' dsëy', lä' koo' he' ma' na' juuy' ba' la' kih' he' hliih' he' ma' heë' dsëy'. ²⁵ Na' he' jiih' jne' kyaah' be' kih' Jmi'lle' kih' Dio, he' ja' jmee' bii' jnän' dsa' nöoh' jne' ta' cha' në' lä' koo' jäh' Jmi'lle'. ²⁶ Ta' wa' jmään' hñaan' kaah', sa' wa' llaan' dsa' hñii', sa' wa' jmeen' wii' dsë' jne' kyaah' dsa' kyaahn'.

6

Hnöö' jmee' jne' be' kih' öoh' jne'

¹ Öohn', wa'ra' ga' tah' jaa' öoh' jne' kyaah' he' hliih', hnöö' go' chaah' hñih', hnäh' hi' tääh' lä' koo' jöoh' Jmi'lle' kih'. Jmee' hnäh' hwaah' kyaayh' hi' leeh' hnäh', le' ga' che' në' ja' ga' nääh' hnäh' ka' läh'. ² Ja' kwah' hnäh' be' kih' dsa' kyaah' hnäh' ma' he' chaay', lä' jwë' ja' mi' teh' hnäh' nuuh' kih' Cristo. ³ Cher'mah' jaa' öoh' jne' laay': "Peer' jöoh' jnä'", mah' sa' cha' he' laay' ni' miih', he' mi' gaay' hñii' bih' ja'. ⁴ Lä' jaa' lä' jaa' jne' hnöö' kyen' kwaat' ha' lä' ga' nöoh' jne'. Cher'mah' lii' jne' jmee' jne' llu', ja' ga' sooh' jnän' chaa' jne' llu'. Pero ta' wa' jëë' jne' kih' öoh' jne', wa' jëën' jnän' hñaan' ba'. ⁵ Jëeh', lä' jaa' lä' jaa' jne', jmeen' lä' koh' te' tëë' jne' jmeen'.

⁶ Jaa' dsa' hi' ma' mi' tëë' juu' kih' Dio hnöö' jmeey' be' kih' hi' ga' kwa' juu', kway' miih' he' cha' kiyh'.

⁷ Ta' mi' gaa' hnäh' hñaah'. Sa' le' mi' kwah' jne' Dio. Jëeh', ja' ba' he' jñee' jne', la' kwaat' choohn' ka' läh'. ⁸ Dsa' hi' jmee' lä' jë' he' ngü' jmi'ngo' kih', hi' he' heë' ba', he' ja' ba' liyh'. Pero dsa' hi'

jmeeˆ láˆ hnøøˆ Jmiˆlleˆ kihˆ Dio, heˆ laˆ baˆ liyhˆ: heˆ chaayˆ tääˆ kyaahˆ beˆ kihˆ Jmiˆlleˆ kihˆ Dio. ⁹ Saˆ waˆ hwaanˆ heˆ jmeeˆ jneˆ heˆ lluˆ. Jëéhˆ, llooˆ kooˆ jmiˆ lehˆ jneˆ chaˆgaˆmiihˆ cherˆmahˆ saˆ gaˆ hwaáˆ jneˆ. ¹⁰ Waˆ jmeeˆ jneˆ heˆ lluˆ jmahˆ kihˆ láˆ jëëˆ dsaˆ, naˆ láˆ chaˆ jmiˆ. Hiˆ chaˆgaˆmiihˆ waˆ jmeenˆ kihˆ øøhˆ jneˆ hjˆ maˆdsooˆ dsëˆ kihˆ Dio.

Gaˆhiihˆ Paaˆ juuˆ kihˆ dsaˆ chaáˆ Galacia

¹¹ Jëëˆ daˆ hnähˆ haˆ kohˆ saˆ kaahˆ hwëhˆ heˆ maˆ siinˆ miihˆ kyahˆ hnähˆ kyaahˆ goonˆ hñiinˆ. ¹² Láˆ jëëˆ dsaˆ hjˆ hnoohˆ haˆ láˆ jeeˆ jáyˆ lluˆ chaˆnéˆ dsaˆkyaayhˆ, hjˆ heˆ naˆ jáhˆ jmeeˆ biˆ uuˆ jmiˆngoˆ kyahˆ hnähˆ. Saˆ tihˆ dsëyˆ juuˆ heˆ gaˆjuuˆ Cristo dsohˆ hmaˆcruˆ, jëéhˆ saˆ hnøøyˆ jëëyˆ wiiˆ kwaatˆ kihˆ heˆ jaˆ, heˆ jaˆ baˆ jaˆ jmeeyˆ láˆ jaˆ kyahˆ hnähˆ. ¹³ Dsaˆ heˆ, maˆkeˆ gaˆ wihˆ jmiˆngoˆ kiyhˆ, niˆ láˆ jaˆ saˆ høøyˆ ley. Heˆ hnøøyˆ uuˆ jmiˆngoˆ kyahˆ hnähˆ mahˆ jmääyˆ hñiiˆ kaahˆ, kihˆ heˆ maˆlaahˆ hnähˆ dsaˆ kyaayˆ. ¹⁴ Peroˆ jnäˆ, niˆ miihˆ saˆ jmäänˆ hñiinˆ jøøhˆ. Kihˆ heˆ gaˆjuuˆ Jesucristoˆ Dsaˆ jøøhˆ jnänˆ dsohˆ hmaˆcruˆ, heˆ jaˆ baˆ naˆ jmeeˆ chaanˆ lluˆ. Taˆ laˆ kihˆ heˆ gaˆjuuˆ Jesús, heˆ jaˆ láˆ jëˆ heˆ chaˆ hwaˆ laˆ maˆ naˆ juuˆ baˆ jaˆ kinˆ, hiˆ láˆ jaˆ moˆsoˆ chaˆ gaˆ heˆ heeˆ dsënˆ kihˆ jmiˆgyuuˆ laˆ. ¹⁵ Saˆ kyeëˆ niˆ miihˆ cherˆmahˆ gaˆ wihˆ jmiˆngoˆ jnänˆ o cherˆmahˆ saˆ gaˆ wihˆ. Heˆ maˆ laáˆ jneˆ jaáˆ hjˆ hmëëˆ hjˆ gaˆ jmääˆ Dio, heˆ jaˆ baˆ kyeëˆ jnänˆ. ¹⁶ Láˆ jëëˆ hjˆ høøˆ juuˆ laˆ, waˆ hiiˆ tiiˆ kiyhˆ hiˆ waˆ láˆ ñihˆ dsëˆ Dio kyaayhˆ. Hiˆ láˆ jaˆ kaˆ lähˆ kihˆ dsaˆ Israel, hjˆ laáˆ kyaáˆ Dio.

¹⁷ Naˆ taˆ chaˆnéˆ, saˆ waˆ jmeeˆ dsaˆ jwiihˆ kinˆ. Haˆ kohˆ gwihˆ saˆ kyenˆ heˆ gaˆ kwaˆ dsaˆ kinˆ heˆ laˆ liiˆ jmeenˆ koˆ jøøhˆ kyaahˆ Jesús Dsaˆ jøøhˆ jnänˆ.

¹⁸ Øøhnˆ, waˆ miˆ jááˆ Jesucristoˆ Dsaˆ jøøhˆ jnänˆ hnähˆ. Waˆ laˆ láˆ jaˆ.

Efesios Juu' la- ga- sii' Paa' kih' ooh' jne' hi- chaa- Éfeso

¹ Jnä' Paa' na- hñaan' laan' apóstel kyaay' Jesucristo, lä' hyoh' dsé' Dio. Siin' kyah' hnäh' hi- na- jngéé' hi- tääh' jwii- Éfeso, hi- mi- teh' ba' hnäh' kih' he- ma- laah' hnäh' koo- kyaah' Cristo Jesús. ² Ngiiin' kih' Dio hi- laa' Tääh' jnän' hi- ngiiin' kih' Jesucristo Dsa- jööh' jnän', wa' kway' he- llu' kyah' hnäh' hi- wa' jmeey' hii' ti' kyah' hnäh'.

Cha- miih- ga- mi- jää' Dio jne'

³ He- ba' che- lluu' Dio, Jmii- Jesucristo Dsa- jööh' jnän'. Ga- mi- jääy' jne' kyaah' lä- jé- he- kwa' Jmi- lle' Na- jngii' he- cha- gyuuh', lä- llu' he- ma- laa' jne' koo- kyaah' Cristo. ⁴ Jää' ja- ga- nöö' jmi- gyuu', ga- lleeyh- jne' mah' leé' jne' koo- kyaah' Cristo. He- lä- ja- ma- na- jngéé' jne', sa- cha- na- hee- jne' ni- miih'. Hi- kih' he- hnäy' jne' cha- miih', ⁵ he- ja- ga- jmääy' jne' kwaat' lä- ma' to- né', leé' jne' jooy' ta- la' kih' Jesucristo. Lä- ja- ga- lä- hnöoy' hi- ga- tih' dséy' ka- läh'. ⁶ Mah' lä- ja- kwa' jne' ti' hmaah' kiyh', kih' he- llu' dséy' cha- miih'. Jééh', ja' kyaah' hih' ga- mi- jääy' jne', he- la' ga- hñah' ba' jne' ja', ta- la' kih' jooy' hi- hnäy' cha- miih'. ⁷ Hi- ta- la' kih' jooy', ga- laa' Dio jne' kyaah' he- ga- tuu- jma- kiyh'. Mah' lä- ja- ga- chey' dso- kye- jnän' ta- la' kih' he- llu' dséy' cha- miih- kyaah' jne'. ⁸ He- ja- ga- jmeey' ga- lä- kyuuh' jne' cha- miih- hi- ga- kway' cha- miih- huusé- llu' jnän' ka- läh'. ⁹ Dio ga- mi- jnääh' jnän' lä- koo- ga- lä- hyoh- dséy' jmeey' he- ma- na- hmää'. Hi- ma- na- la- ba' huusé- kiyh' jää', lä- koo- laa' dséy' jmeey'. ¹⁰ Lä- la- la' huusé- kiyh'. Wa- ra- ga- dséé' jmiü', Dio ba' tooh' goo- Cristo lä- jé- go- te- he- cha- gyuuh' hwa', mah' lä- ja- hñii' bih' jmeey' hih'.

¹¹ Hi- lä- ja- ka- läh' hñah' jne' heen', lä- llu' he- ma- laa' jne' koo- kyaah' Cristo. Jééh' lä- ma' to- né', Dio ga- lleeh- jne' mah' leé' jne' dsa- kyaay', ja- ba' lä- koo- ma- na- la- huusé- kiyh'. Hi- ma- ra- he- dsa- la' ba' lä- jé- lä- hyoh- dséy' hñiiy'. ¹² Lä- ja- kwa' dsa- ti' hmaah' kiyh', hi- jmeey' juuh' kiyh' lä- llu' he- ma- laa' jnääh' koo- kyaayh', jnääh' hi- laa' to- né' hi- kye- o- jöh- dsé- kih' Cristo. ¹³ Hi- lä- ja- hnäh' ka- läh', lä- ma' ga- nuuh- hnäh' ju- dsoo', ja- ba' ju- hméé' he- lää- jne', ja- ba' lä- ja- ga- heeh' hnäh' kiyh'. Ma- ja- ga- laah' hnäh' leé' kyaah' Jmi- lle' Na- jngii' he- ga- bääh- Dio hñii' kwééh' jne'. ¹⁴ He- ja- na- ga- hñah' jne' to- né' mah' lii- la' hweh- hmooh' he- téé' jne' heen', wa- ra- ga- lloo' jmiü' lää' go- te- lä- jéé- hi- laa' kyaay'

Dio. He- ja- kwa' jne' ti' hmaah' kih' Dio, hi- he- ba' jööh'.

Ga- ngii' Paa' kih' Dio mah' kway' be' kih' ooh' jne'

¹⁵ He- ja- lä- ma' ga- nuun' he- ga- heeh' hnäh' kih' Jesucristo Dsa- jööh' jnän' hi- hnaah' hnäh' lä- jéé- hi- laa' kyaay', ¹⁶ sa- ma- tun' kwan' ti' hmaah' kih' Dio kwaat' kyah' hnäh' jee' ngiiin' kiyh'. ¹⁷ Ngiiin' kih' Dio, Jmii- Dsa- jööh' jnän' Jesucristo, he- ba' hñii' Tääh' hi- jööh', jwii- jnih' wa' kwéeyh' hnäh' cha- ga- miih- huusé- llu' hi- wa' mi- jnääh' kyah' hnäh' ha- lä- jee' lä- kyuuh' hñii' cha- ga- miih'. ¹⁸ Hi- ngiiin' kih' Dio, wa- na- huusé- kyah' hnäh' mah' lä- ngééh' hnäh' ha- lä' he- jöé' jne' kiyh' ha- jee' ga- tééh' Dio jne'. Hnoon' lä- ngééh' hnäh' ha- koh' na- hñaa' sa- la- hee- hi- laa' kyaay'. ¹⁹ Hi- hnoon' lä- ngééh' hnäh' ha- koh' sa- cha- be' kih' Dio he- jöé' jnän' hi- ma- dsoo' dsé' kiyh'. Jééh', be' ja-, la' ja- ba' be' kiyh' ²⁰ he- ga- mi- jiih' Cristo mah' ga- laay' jwoo- ra- lluu' kiyh' jee' gyay'. ²¹ Laay' jööh' ga- lä- koh' ga- jñah' hi- tääh' gyuuh' hi- jööh' ga- kih' jee' lä- jéé- hi- hä- goo- miih- ta- jee' oo', wa' hi- cha- hi- hi- laa' ta'. Hi- kih' jee' lä- jéé', sa- chaa- hi- kye- jmiü- lä- koh' jmiü- kih' Cristo. Ja' ma- la' jmiü' na- laay' jöoyh', lä- ma- laay' ja- ba' jöoyh' lä- kye- jmi- gyuu- he- na' ga- lä- jnä'. ²² Ga- lä- jé- ba' he- cha- ga- laa' Dio huusé' jne'. Hi- ga- laay' Cristo mah' kay- né' kih' jee' lä- jéé- hi- na- jnääh' gwah' kiyh' hi- lä- ja- kay' né' kih' jee' lä- jé- he- ga- cha-. ²³ Jee' lä- jéé- dsa- kyaay', laay' lä- koo- jmi- ngo' kiyh'. Kyaah' gwah' ma- na- hñaa' hñiiy' hi- kyaah' hñiiy' ka- läh' ma- na- hñaa' lä- jé- he- ga- cha-.

2

Kih' he- llu' dsé' Dio he- ja- ba' ga- lääy' jne'

¹ Jää' ba' ma' na- juuh' hnäh' kwaat' kih' dso- kye- he- ma' jmeeh' hnäh', ² hi- ma' tääh' hnäh' lä- koo- dsa- jmi- gyuu' ta- jmah'. Ma' jmeeh- hnäh' he' kih' jmi- lle' hñiih' hi- jmi- ää- hñii' jööh' jee' lle'. Hi- he- na- kwa- be' kih' hi- chaah- kyaah' Dio. ³ Hi- ja- ba' lä- ja- ga- jmeé' jnääh' jää', ma' jmeé' jnääh' lä- jé- he- ngii' jmi- ngo' kyaay' jnääh', hi- ma' tööh' jnääh' lä- hyoh- dsé- jnääh' hñaa' jnääh' hi- ma' tööh' jnääh' lä- koo- ma- la- huusé- kyaay' jnääh'. Hi- lä- koo- ya- na- nöö' jnääh' jmi- gyuu' la-, ma' jöé' dso- jwii' kyaay' jnääh', ja- ba' lä- koo- la' kih' lä- jéé- dsa- jmi- gyuu'. ⁴ Peer' ga- lä- hnää' Dio jne' cha- miih', hi- lä- ja- ga- lä- hiih' dséy' jne' ka- läh'. ⁵ Hi- ma- ke' ma' tööh' jne' na- juu' jne' kyaah' dso- kye-, pero Dio ga- jmeé' chaa' jne' koo- jöh' kyaah' Cristo. Kih' he- llu' dsé' Dio, he- ja- ba' ma- na- laa' jne'. ⁶ Hi- ga- mi- jiih' Dio jne'

ko'joh' kyaah' Cristo Jesús hi' ga'laay' jne' ko'joh' kyaayh' gyuuu'. ⁷ Lá'ja' ga'jmeé' Dio mah' mi'jnääy' jmi'gyuuu' he' na' ga' lá'jnä', ha' koh' sa' llu' dséy' kyaah' jne', jééh' cha'miih' ma'kwéeyh' jne' ko'joh' kyaah' Cristo Jesús. ⁸ Lá' ga'hñah' ba' jne' kih' Dio he' ma'na'laa' jne' ta'la' kih' he' ma'dsoo' dsé' jne' kih' Jesús. Hi' ja' he' gwa' jnän' hñaan' he' ma'dsoo' dsé' jne'. He' la' ga'kwa' ba' Dio ja'. ⁹ Hi' he' ma'na'laa' jne', ja' kih' he' ma'jmeé' jne' he' llu'. Heh' lá'ja' ni'jaa' sa' le' jmää' hñii' jøøh'. ¹⁰ Lá'llu' he' ma'laa' jne' koo' kyaah' Cristo Jesús, Dio ga'jmääy' jne' lá'koo' jaa' hñ' hméé' mah' jmeé' jne' lá'jé' ta' he' ma'na'jäá' jnän'.

¹¹ Mi'dsooh' hoh' hñäh' ha' lá' ma'la' kyaah' hñäh' jäá', sa' laah' hñäh' dsa' judiu. He'ja' dsa' judiu ga'mi'cheey' hñäh': "Dsa' hñ' sa' gawèh'." Hi' judiu ga'mi'cheey' hñiiy': "Dsa' hñ' ga'wih' jmi'ngo' kih'." He' ja' jmeéy' né' jmi'ngo' kih' dsa'ñuuu' (mah' laay' lii' he' jmeéy' he' kih' Dio). ¹² Jáá', sa' ma'laah' hñäh' kyaah' Cristo, sa' ma'laah' hñäh' dsa'goo' Israel, ni' sa' ma'la' kyaah' hñäh' hmooh' he' ga'bääh' Dio hñii' kyaah' dsa' he', sa' ma' chaa' hñäh' kyaah' o'joh' dsé' jmi'gyuu' la', hñ' ma' na'héé' ba' hñäh' kih' Dio. ¹³ Pero na' he' kyaah' hñäh' Cristo Jesús, mo'so' tääh' hñäh' uu' kih' Dio lá'koo' ma' tääh' hñäh' jäá'. Lá'koo' he' tääh' hñäh' jäh' ba', lá'llu' he' ga'tuu' jma' Cristo dsöh' hma' cru'.

¹⁴ Hñii' ba' Cristo ga'jmeé' hii' ti' jnän' kyaah' dsa'kyaahn'. Ga'jmääy' koo' ba' jee' lá'to' náá' dsa'. Ga'jmeéy' ta' koo' he' ma' na'hääyh' dsa'kyaayh' he' la' lá'koo' na'hyah' he' ma' jmeé' jwiih' kiyh'. ¹⁵ Lá' ma' ga'juu' jmi'ngo' kih' Cristo, ga'mi'laay' ley' kih' Moisé' hi' lá'jé' nuuu' he' ma' jmeé' bii' ma'høø' dsa' gooy'. Lá'ja' ga'jmääy' jaa' dsa' hméé' kyaah' lá'to' náá' dsa' hñ' ma' tääh' jäá'. Ga'laay' koo' náá' dsa' kyaayh' hñiiy'. Lá'ja' ba' ga'jmeéy', ga'hi' ti' kih' dsa'. ¹⁶ Ga'jiih' juu' he' la' jnän' kyaah' Dio, hi' lá'ja' ga'jmääy' koo' náá' ba' hñ' ma' laa' to' náá'. Ma' ga'juuy' dsöh' hma' cru', ga'dsaá' he' ma' cha' hñii'. ¹⁷ Ja' Cristo kway' ju'hméé' kyah' hñäh' hñ' tääh' uu', jäh'y' jmeéy' hii' ti' kyah' hñäh' hi' lá'ja' ka'läh' kyaá' jnääh' hñ' tääh' jäh'. ¹⁸ Kyaah' Cristo, lá'to' náá' jne' ma' cha' jwé' jnän' he' ya'jäh' jne' jee' gya' Täá' jnän' ta'la' kih' ja' ba' Jmi'llé' Na'jngii'.

¹⁹ He'ja' mo'so' laah' hñäh' lá'koo' dsa' hñ' chaá' uu', ni' mo'so' laah' hñäh' lá'koo' dsa' hñ' tääh' hwa' kih' jñäh'. Ma'laah' hñäh' dsa'goo' hñ' na'jngéé' kyaá' Dio, hi' ma'laah' hñäh' koo' kyaah' øøh' jne' hñ' ma'tääh' kyaah' Dio. ²⁰ Laah' hñäh' lá'koo' mi'kquu' he' ngoo' soo' né' ma'tii' na'hyah'

he' ga'chih' apóstole kyaah' hñ' ma'ngéé' juu' kih' Dio. Hi' hñii' Jesucristo laa' lá'koo' to'né' mi'kquu' he' kye' kiih' ti' na'hyah' ja'. ²¹ Kyaah' Cristo na'ku' na'chah' jne', laa' jne' lá'koo' hne' he' ngoo' ga'hñaa' lá'jiih' té' koo' gwah' na'jngii' ta'la' kih' Dsa'jøøh' jnän'. ²² Hi' hñäh' ka'läh', na'ku' na'chah' hñäh' kyaayh', lá'ja' laah' hñäh' lá'koo' hne' jee' gya' Dio ta'la' kih' Jmi'llé' kiyh'.

3

Paa' ba' na'hñaa' kway' ju'hméé' kih' hñ' sa' laa' judiu

¹ Kih' he'ja', jnä' Paa' hää'n' neh'ñe' kwaan' kih' Cristo Jesús lá'llu' he' ga'kwan' juu' kiyh' kyaah' hñäh' hñ' sa' laa' judiu. ² Ma'neh' ba' hñäh' laan', ha' lá' la' ta' he' há' goon'. He' llu' dsé' Dio kyaah' jnä', he'ja' ga'hñaa'y' jnä' mah' kwan' juu' kiyh' kyaah' hñäh'. ³ Ga'mi'jnääy' kin' juu' kiyh', he' ma' na'hmää' jäá', ja'ba' lá'koo' juu' he' ma'siin' miih' kyaah' hñäh'. ⁴ Wa'ra' ga'heh' hñäh' juu' la', lá'ngééh' hñäh' kwee' lá'koh' ga'lá'ngééh' kih' Cristo he' ma' na'hmää' jäá'. ⁵ Sa' ga'mi'jnää' Dio juu' la' kih' hñ' ma'tääh' llo'joo', pero na' ga'mi'jnääy' kyaah' Jmi'llé' kiyh' mah' lá'ngéé' lá'jéé' apóstole kyaay' kyaah' lá'jéé' hñ' ngéé' juu' kiyh'. ⁶ He' la' na' juu' he' ma' na'hmää': Ta'la' kih' ju'hméé' kih' Cristo, hñ' sa' laa' judiu leé' koo' náá' ba' kyaah' hñ' laa' judiu. Ko'joh' ba' hyooh' he' kwa' Dio, hi' ko'joh' ba' tééy' he' ga'bääh' Dio hñii' kwa' ta'la' kih' Cristo.

⁷ Kih' he' llu' dsé' Dio, he' la' ga'hyooh' ba' jnä' be' kiyh' he' na'hñaan' jmeen' ta' kwan' juu' la'. ⁸ Ma'ke' mäh' ga'jnä' kih' jee' lá'jéé' dsa' hñ' laa' kyaá' Dio, he' la' ga'kwa' ba' Dio ta'la' he' kwan' ju'hméé' kih' hñ' sa' laa' judiu, jwii' jnih', cha' miih' mi'jäá' Dio jne' ta'la' kih' Cristo. Ni' sa' lá'keh' jne' jmi' lá'ngéé' jne' ha' koh' mi'jäá'y' jne'. ⁹ Jéé' go'te' jwii' lá'jéé' dsa', ha' lá' la' he' mi'jäá' Dio jne', jééh' lá'jiih' ma' ga'nøø' jmi'gyuu' sa' ma' kyuuu' dsa' ha' lá' la' huu'dsé' kih' Dio, hñ' ga'jmeé' ga'lá'jé' he' cha'. ¹⁰ Lá'koo' jmeé' Dio jmi' na', he' kyah'jäh' jne' hñ' laa' gwah' kiyh', lá'jwé' ja' mi'jnääy' kih' lá'jéé' hñ' há' goo' ta' gyuuu' jmi'gyuu' ha' koh' huu'dsé' llu' sa' cha' kiyh'. ¹¹ Jmeéy' ja'ba' lá'koh' ga'lla' dséy' jmeéy' lá' ma'to'né' ta'la' kih' Cristo Jesús Dsa'jøøh' jnän'. ¹² He' ma'laa' jne' koo' kyaah' Jesús, hi' he' ma'dsoo' dsé' jne' kiyh', he'ja' ma' cha' jwé' jnän' he' ya'jäh' jne' kih' Dio, jééh' ma' cha' ba' o'joh' dsé' jnän' kyaayh'. ¹³ He'ja' jwééh'n' hñäh', ta' jeh' hoh' hñäh' kih' he' jééh' wii' lá'llu' he' kwan' juu' kiyh'. He' llu' kyaah' hñäh' ba' na'.

14 He-ja-juuhn' jnen' cha'ne' Taa' kyaag' Jesucristo Dsa-jøøh' jnan', mah' chuun' kyaayh'. 15 Kih' hi' he' na', na'jnää' lä-jëe' hi' tääh' gyuu' lä'kye' hi' tääh' hwa' la'. 16 Jih'koh' sa' lla' he' cha' ya'jwi' kih' Dio he' kwëëyh' jne', he' ja' ngiin' kiyh' kyah' hnäh', wa' kway' be' kih' jmi'le' kyah' hnäh' kyaah' jmi'le' Na' jngii' kiyh'. 17 Hi' ngiin' kih' Dio kyah' hnäh', wa' hää' tää' Cristo neh' tuh' hoh' hnäh' kyaah' he' dsoo' hoh' hnäh'. Hi' lä'kaa' tuh' hoh' hnäh' kye' hnäh' ya'jøø' he' hnäy' hnäh'. 18 Mah' lä'ngëeh' hnäh' kyaah' lä'jëe' øøh' jne' ha' lä' cha' miih- hnää' Cristo jne'. Ma'ra' ju'dsoo' jwahn', ja' kyaah' hih' hnäy' jne'. 19 Sa' lä'keh' jne' jmi' lä'ngëe' jne' ha' koh' sa' hnäy' jne' pero ngiin' kih' Dio kyah' hnäh' mah' lä'ngëeh' hnäh' cha' ga' miih-, mah' lä'ja' wa' cha' kyah' hnäh' lä'jëe' go'te' he' kwa' Dio.

20 Ti'hmaah' Dio hi' lih' jmee' lä'jëe' go'te'. Hi' cha' ga' miih- jmeey' lä'koh' ga' he' ngii' jne' kiyh'. Ni' sa' lloo' huü'dsë' jnan' ha' koh' be' sa' kway' jnan'. 21 Lä'ja' wa' la' juuh' kiyh' ga' lä'jëe' joh' jmi' cha', ta' lä' kih' gwah' hi' ta' lä' kih' Cristo Jesús. Wa' la' lä'ja'.

4

Jmi'le' Na' jngii' jmee' he' laa' jne' koo' ba'jee' lä'jëe'

1 Jnä' hään' neh' ñe' kwaan' kih' Dsa-jøøh' jnan', he' ja' chuun' kyaah' hnäh', go'taah' hnäh' kwee' lä'koo' lle' kih' jmeeh' hnäh', na' he' ma' tëeh' Dio hnäh' mah' leeh' hnäh' kyaay'. 2 Ta' jmää' hnäh' hñah' kaah', jmee' hnäh' hwaah' ba'. Jmee' hnäh' jøh' dsa' hi' hnøø' kwëeh' hoh' hnäh' kyaah' dsa' kyaah' hnäh' lä'llu' he' hnaah' hñih'. 3 Kwa' hnäh' be' wa' la' koo' nëe' ba' huü'dsë' kyah' hnäh' lä'jëe' hnäh', kyaah' be' kih' jmi'le' Na' jngii', hi' ta' lä' kih' he' ma' hii' ti' kyah' hnäh'. 4 Koo' ba' laa' jne' lä'jëe' jne' kih' Dio, koo' ba' jmi'le' Na' jngii', hi' ja' ba' lä'ja' ga' tëeh' Dio jne' mah' lä' cha' koo' ba' o' jøh' dsë' jnan'. 5 Jaa' ba' Dsa-jøøh' jnan', koo' ba' he' dsoo' dsë' jne', koo' ba' he' saa' jne' jmi'. 6 Jaa' ba' Dio chaä', hi' laa' Taa' kyaag' lä'jëe'. Hi' he' na' kye' në' kih' jee' lä'jëe', hi' he' hi' kyah'jä' lä'jëe' dsa-, hi' häy' jee' kih' lä'jëe'.

7 Lä'jaa' lä'jaa' jne' ma' hñah' jne' he' la' ga' kwa' Cristo, lä' hyoh' dsëy' hñiiy'. 8 He' ja' cha' jee' na' sii' juu' kih' Dio he' jäh' lä'la'.

Lä' ma' ga' sayh' ta' gyuu', ga' tëey- lä'jëe' hi' ga' leëyh' jee' hñii', mah' dsa' kyaay' ga' kwëëyh' he' cha' kiyh'.

9 Heh' he' ga' sah' Cristo ta' gyuu', he' ja' hnøø' jäh', jää' ga' ga' jñaa'y' ta' hwa' ga' miih- kih' hwa' la'. 10 Hi' ga' jñaa' he',

he' ba' hi' he' ga' sah' ta' gyuu' lä' ga' tëe' jee' ga' dsaag' go'te' mah' leey' jøøh' kih' lä'jëe' ba'. 11 Hi' he' ga' kwa' ta' kih' dsa- kyaay'. Ga' hñaa'y' ko' llaa' dsa' mah' leey' apøstole, hi' ko' llaa' ga' hñaa'y' ngëe' juu' kiyh', hi' ko' llaa' ga' hñaa'y' mah' dsa' nää'y' jee' jyoh' dsa' kay' ju' hmëe'. Hi' ko' llaa' ga' hñaa'y' hi' hää' dsa' kyaay' hi' leey' ta' jwøh'. 12 Ga' tooyh' gooy' ta' ja' mah' mi' tëey' dsa' kyaag' Dio ha' lä' jmeey' ta' he' kih' dsa' kyaayh'. Lä' jwë' ja' ga' nää' bih' ta' cha' në' lä'jëe' hi' laa' kyaag' Cristo, 13 lä' jiih' lloo' jmi' le' koo' ba' huü'dsë' kih' jee' lä'jëe' jne' hi' ma' dsoo' dsë' kiyh'. Ma'ja' ga' lä'kyuu' jne' ha' lä' laa' Joo' Dio. Ja' ga' na' lee' jne' lä'koo' jaa' dsa' ma' jøøh' lä'koh' laa' hñii' Cristo.

14 Lä'ja' mo' so' lee' jne' lä'koo' jaa' chih- hi' sa' kwa' ta' mi' gaay' kyaah' wa' he' cha' he' juu' he' nuuy-. Goo' la' jnan' dsa' nää' dsa' hi' lih' mi' gaag' jne' taayh- jne' jwë' hñiih', kih' he' kyuu'yh' cha' miih- may-. 15 Lla' he' ja', hnøø' dsa'tooh' jne' kyaah' ju'dsoo' jmah' ba' hi' hnää' jne' øøh' jne'. Lä'ja' ba' dsa'nøø' jne' ta' cha' në' kyaah' lä'jëe' he' jmee' jne' lä' jiih' lee' jne' lä'koo' laa' hñii' Cristo, hi' kye' në' jnan'. 16 Lä'jëe' jne' na' ku' na' chah' jne' kyaah' Cristo kih' he' laa' jne' koo' ba' kyaayh'. Hi' ngoo' ba' lä'ja' ba', kwa' jne' be' kih' lä'jaa' lä'jaa' øøh' jne' lä'koh' la' ta' he' ma' hñah' jne' jmeen'. Lä'ja', ga' lä'jëe' jne' tëe' jne' be' mah' dsa'nøø' jne' ta' cha' në' kyaah' he' hnää' jne' øøhn'.

Ta' la' kih' Cristo ma' laa' jne' lä'koo' jaa' hi' hmëe' ba'

17 He' ja' jwëehn' hnäh' juu' la' hi' kih' he' kyaahn' Cristo, jmee' bii' jwahn-. Mo'to' jmee' hnäh' lä'koo' tääh' lä'jëe' hi' sa' ma' heeh' kih' Dio. Sa' jmää' ni' miih- lä'koo' la' huü'dsë' kiyh'. 18 Lä'koh' he' na' jle' huü'dsë' kiyh', uu' go'te' ba' tääyh' kih' Dio. Hweh' dsëy' he' ja' sa' ngëëy' ni' koo' ni' jyoh'. 19 Sa' liiyh' he' jmeey' he' ja' ga' ngëëy' hñiiy' jmeey' lä'jëe' he' ngii' jmi' ngo' kiyh', lä' jiih' hee' dsëy' jmeey' he' ga' jyoh' he' hñiih' cha' ga' miih-. 20 Pero sa' ga' lä' tëeh' hnäh' lä' na' kih' Cristo. 21 Jja' ma' nuuh' ba' hnäh' ha' lä' juu' he' ga' kway'? Ma' lä' tëeh' ba' hnäh' lä'koo' la' ju'dsoo' kih' Jesús. 22 Hnøø' tuh' hnäh' jwë' hñiih' jee' ma' tääh' hnäh' jää'. He' hee' jne' ba' jwë' ja', mi' gaag' jne' kyaah' lä'jëe' he' hee' dsë' jne'. 23 Hi' hnøø' lä' sii' huü'dsë' kyah' hnäh', wa' la' koo' ba' huü'dsë' he' hmëe' go'te'. 24 Hnøø' lä' sëeh' hnäh' go'te', wa' laah' hnäh' lä'koo' jaa' hi' hmëe' ba' lä'koo' laa' hñii' Dio. Lä'ja' hnøø' lluu'h' hnäh' hi' na' jngëeh' hnäh' lä' hnøø' kih' ju'dsoo'.

²⁵ He ja⁻ jwahn⁺, sa⁺ wa ta⁻ juuh⁺ hnäh⁺, hlëéh⁺ hnäh⁺ øgh⁺ hnäh⁺ kyaah⁺ ju'dsoo⁺ ba'. Jëéh⁺ ma⁻ laa⁺ jne⁺ jaa⁻ ba' jee⁺ lä⁻ jëé⁺ jne⁺.

²⁶ Wa⁻ ra⁻ ga⁻ lä⁻ lleé⁺ hnäh⁺, ta⁻ kwa⁻ hnäh⁺ jwé⁺ le⁺ juuh⁺. Mi⁻ llaa⁺ hnäh⁺ juu⁻ na⁻, na⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻ dsa⁺ jmiü⁺. ²⁷ Lä⁻ ja⁻ ta⁻ kwa⁻ hnäh⁺ jwé⁺ kaa⁺ hi⁻ sa⁻ llu⁻ hnäh⁺.

²⁸ Hi⁻ hi⁻ kih⁺ dsa⁻, mo⁻ so⁻ wa⁻ jmee⁻ gyih⁺. Hnøø⁺ jmeey⁺ ta⁻ lä⁻ lle⁻ kiyh⁺ mah⁺ lä⁻ cha⁻ kiyh⁺ he⁻ kyaah⁺ jmeey⁺ be⁻ kih⁺ hi⁻ lla⁻ kyaa⁺.

²⁹ Ta⁻ wa⁻ hwëé⁻ hoo⁺ hnäh⁺ juu⁻ he⁻ toh⁻ wü⁺. Lla⁻ hnäh⁺ juu⁻ he⁻ kwa⁻ be⁻ kih⁺ dsa⁻ ba⁻, mah⁺ ja⁻ toh⁻ llu⁻ kih⁺ lä⁻ jëé⁺ hi⁻ nuu⁻. ³⁰ Ta⁻ jmee⁻ hnäh⁺ meeh⁻ dsé⁺ jmi⁻ lle⁻ Na⁻ jngü⁺ kih⁺ Dio. Jëéh⁺ hi⁻ he⁻ na⁻ ga⁻ jmee⁻ leé⁺ hnäh⁺ mah⁺ lä⁻ ja⁻ lääh⁺ hnäh⁺ wa⁻ ra⁻ ga⁻ lloo⁻ jmiü⁺.

³¹ Che⁺ lä⁻ jëé⁺ he⁻ hä⁻ tuh⁻ hoh⁺ hnäh⁺, he⁻ lleé⁺ hnäh⁺, he⁻ ya⁻ jëé⁺ hoh⁺ hnäh⁺, he⁻ tooh⁺ hnäh⁺ miü⁺, he⁻ hlëéh⁺ hnäh⁺ wü⁺ kih⁺ dsa⁻, he⁻ hña⁻ hoh⁺ hnäh⁺ kyaah⁺ dsa⁻. ³² Jmee⁻ hnäh⁺ llu⁻ hoh⁺ hnäh⁺, wa⁻ lä⁻ ñih⁺ hoh⁺ hnäh⁺, kiü⁺ hnäh⁺ hoh⁺ kyaah⁺ dsa⁻ kyaah⁺ hnäh⁺, ja⁻ ba⁻ lä⁻ koo⁻ ga⁻ koo⁻ Dio dsé⁺ kyaah⁺ jne⁻ ta⁻ la⁻ kih⁺ Cristo.

5

Lä⁻ jëé⁺ hi⁻ tääh⁺ jee⁺ jnä⁻ wa⁻ je⁻, mo⁻ so⁻ cha⁻ he⁻ kih⁺ dsa⁻ taqyh⁺ jee⁺ na⁻ hoo⁻

¹ Ja⁻ jmeeh⁻ hnäh⁺ ja⁻ ba⁻ lä⁻ koo⁻ jmee⁻ hñii⁺ Dio, lä⁻ llu⁻ he⁻ laah⁺ hnäh⁺ joo⁺ hi⁻ hnäy⁺ cha⁻ miü⁺. ² Go⁻ taah⁺ hnäh⁺ hnaah⁺ hnäh⁺ dsa⁻, ja⁻ ba⁻ lä⁻ koo⁻ hnää⁺ Cristo jne⁻, hi⁻ ga⁻ ngëé⁻ hñii⁺ ga⁻ juu⁻ kwaat⁺ jnän⁻. He⁻ ga⁻ kwaay⁺ hñii⁺ ja⁻, la⁻ lä⁻ koo⁻ he⁻ ga⁻ kwëéyh⁺ Dio jmiü⁺ mi⁻ jwü⁻ he⁻ ga⁻ tih⁻ dsëy⁺.

³ Dsa⁻ më⁻ dsa⁻ ñuu⁺, ta⁻ kaa⁺ hnäh⁺ wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻. Ni⁻ ta⁻ jmee⁻ hnäh⁺ he⁻ ga⁻ jyoh⁺ he⁻ heé⁺ hoh⁺ hnäh⁺, ni⁻ sa⁻ wa⁻ hnooh⁻ hnäh⁺ leh⁺ hnäh⁺ lä⁻ jëé⁺ he⁻ ga⁻ cha⁻. Jëéh⁺ hi⁻ na⁻ jngëé⁺ kyaa⁺ Dio sa⁻ lle⁻ kih⁺ jmee⁻ lä⁻ ja⁻.

⁴ Ni⁻ ta⁻ hlëéh⁺ hnäh⁺ juu⁻ hñii⁺, ni⁻ ta⁻ hlëéh⁺ hnäh⁺ wa⁻ la⁻ cha⁻ la⁻, ni⁻ ta⁻ jmee⁻ hnäh⁺ lëé⁺ he⁻ sa⁻ jmäá⁺ ta⁻. Jëéh⁺, lä⁻ jëé⁺ he⁻ na⁻ sa⁻ sqoh⁻ jnän⁻. Hnøø⁺ kwa⁻ jne⁻ tíhmaah⁺ kih⁺ Dio ba⁻. ⁵ Ma⁻ ñeh⁺ ba⁻ hnäh⁺ sa⁻ heh⁺ ni⁻ ja⁻ dsa⁻ jee⁺ gya⁻ Cristo kyaah⁺ Dio hi⁻ kaa⁺ wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻, hi⁻ jmee⁻ he⁻ ga⁻ jyoh⁺ he⁻ heé⁺ dsëy⁺, ni⁻ hi⁻ hnøø⁺ lih⁺ lä⁻ jëé⁺ he⁻ ga⁻ cha⁻, jëéh⁺ lä⁻ koo⁻ he⁻ ja⁻ ba⁻ laa⁺ dio kyaay⁺ he⁻ jmeey⁺ lä⁻ ja⁻.

⁶ Ta⁻ kwa⁻ hnäh⁺ jwé⁺ mi⁻ gaa⁻ dsa⁻ hnäh⁺ kyaah⁺ lä⁻ jëé⁺ jué⁺ he⁻ sa⁻ jmäá⁺ ta⁻. Kih⁺ he⁻ hñii⁺ na⁻ gwa⁻ ya⁻ jëé⁺ dsé⁺ Dio kyaah⁺ hi⁻ chaah⁺. ⁷ He⁻ ja⁻ ta⁻ jmee⁻ hnäh⁺ ko⁻ jøh⁺ kyaah⁺ hi⁻ jmee⁻ lä⁻ ja⁻.

⁸ Jää⁺ ma⁻ tääh⁺ hnäh⁺ jee⁺ na⁻ hoo⁻, pero na⁻ ma⁻ tääh⁺ hnäh⁺ jee⁺ jnä⁻ wa⁻ je⁻ kih⁺ Dsa⁻ jøøh⁺ jnän⁻. He⁻ ja⁻ hnøø⁺ go⁻ taah⁺ hnäh⁺ lä⁻ lle⁻ kih⁺ hi⁻ na⁻ jnäá⁺ kih⁺ wa⁻ je⁻. ⁹ Jëéh⁺, he⁻ tøøh⁺ jne⁻ lä⁻ jøø⁺ jmi⁻ lle⁻ Na⁻ jngü⁺,

he⁻ ja⁻ na⁻ jmee⁻ llu⁻ dsé⁺ jne⁻, jmee⁻ he⁻ dsa⁻ tooh⁺ kwee⁻ hi⁻ jmee⁻ hlëéh⁺ jne⁻ ju'dsoo⁺ jmah⁺. ¹⁰ Hnøø⁺ jmeeh⁺ hnäh⁺ lä⁻ jëé⁺ he⁻ tih⁻ dsé⁺ Dsa⁻ jøøh⁺ jnän⁻. ¹¹ Ta⁻ jmee⁻ hnäh⁺ lä⁻ jmee⁻ hi⁻ tääh⁺ jee⁺ na⁻ hoo⁻. Ni⁻ miü⁺ sa⁻ jmäá⁺ lä⁻ jëé⁺ he⁻ jmeey⁺ ja⁻. Hnøø⁺ mi⁻ jnääh⁺ hnäh⁺ kiyh⁺, kih⁺ he⁻ tääh⁺ jwé⁺ hñii⁺. ¹² Jëéh⁺ la⁻ o⁻ hih⁻ lä⁻ jëé⁺ he⁻ jmee⁻ dsa⁻ jee⁺ na⁻ hmää⁺, lä⁻ jiih⁺ gwa⁻ lä⁻ heeh⁺ jne⁻ hlëéh⁺ lä⁻ koh⁺ jmeey⁺. ¹³ Lä⁻ jëé⁺ he⁻ dsa⁻ lä⁻ jnä⁻ kyaah⁺ wa⁻ je⁻, jee⁺ ja⁻ dsa⁻ jñii⁺. Jëéh⁺ wa⁻ je⁻ mi⁻ jnäá⁺ lä⁻ jëé⁺. ¹⁴ He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh⁺ lä⁻ la⁻:

Hne⁻ hi⁻ na⁻ gwü⁺, ñe⁻ hñaah⁺.

Chaa⁺ hñaah⁺ jee⁺ kih⁺ hi⁻ na⁻ juu⁻,
Cristo choo⁺ wa⁻ je⁻ kyah⁺.

¹⁵ Leé⁺ hnäh⁺, ha⁻ lä⁻ jmeeh⁻ hnäh⁺. Ta⁻ wa⁻ taah⁺ hnäh⁺. Hnøø⁺ go⁻ taah⁺ hnäh⁺ kyaah⁺ cha⁻ miü⁺ hñii⁺ dsé⁺ llu⁻ ba⁻. ¹⁶ Kye⁻ da⁻ hnäh⁺ kwaat⁺, na⁻ lä⁻ cha⁻ jmiü⁺. Jëéh⁺, lä⁻ jëé⁺ jmiü⁺ ba⁻ cha⁻ he⁻ hñii⁺. ¹⁷ Ta⁻ wa⁻ taah⁺ hnäh⁺, hnøø⁺ lä⁻ ngëéh⁺ hnäh⁺ ha⁻ lä⁻ hnøø⁺ Dsa⁻ jøøh⁺ jnän⁻. ¹⁸ Ta⁻ mi⁻ heé⁺ hnäh⁺ hñaah⁺ kyaah⁺ jmiü⁺ mi⁻ jëh⁺ ma⁻ ää⁻. He⁻ jää⁺ jne⁻ jmeen⁻ wa⁻ he⁻ cha⁻ he⁻ ba⁻ ja⁻. Wa⁻ na⁻ kah⁺ tuh⁻ hoh⁺ hnäh⁺ kyaah⁺ jmi⁻ lle⁻ Na⁻ jngü⁺ ba⁻. ¹⁹ Ja⁻ hlëéh⁺ hnäh⁺ dsa⁻ kyaah⁺ hnäh⁺ kyaah⁺ salmo, kyaah⁺ su⁻ kih⁺ Dio, kyaah⁺ lä⁻ jëé⁺ su⁻ he⁻ kwa⁻ jmi⁻ lle⁻. Ja⁻ häh⁺ hnäh⁺ kih⁺ Dsa⁻ jøøh⁺ jnän⁻ hi⁻ ja⁻ kwah⁺ hnäh⁺ tíhmaah⁺ kiyh⁺ lä⁻ kaa⁺ tuh⁻ hoh⁺ hnäh⁺. ²⁰ Lä⁻ jëé⁺ jiih⁺, kih⁺ lä⁻ jëé⁺ ba⁻, ja⁻ kwah⁺ hnäh⁺ tíhmaah⁺ kih⁺ Dio hi⁻ laa⁺ Täá⁺ jnän⁻, ta⁻ la⁻ kih⁺ Jesucristo Dsa⁻ jøøh⁺ jnän⁻.

Jmee⁻ biü⁺ jmee⁻ jne⁻ he⁻ kih⁺ dsa⁻

²¹ Ja⁻ jmeeh⁻ hnäh⁺ he⁻ kih⁺ dsa⁻ kyaah⁺ hnäh⁺ lä⁻ llu⁻ he⁻ gah⁺ hnäh⁺ Dio.

²² Hnäh⁺ dsa⁻ më⁻ hi⁻ chaa⁺ dsa⁻ ñuu⁺ kyaa⁺, ja⁻ jmeeh⁻ hnäh⁺ he⁻ kih⁺ dsa⁻ ñuu⁺ kyaah⁺ hnäh⁺, lä⁻ koo⁻ jmeeh⁻ hnäh⁺ kih⁺ Dsa⁻ jøøh⁺ jnän⁻. ²³ Jëéh⁺, dsa⁻ ñuu⁺ ba⁻ kye⁻ né⁻ kih⁺ dsa⁻ më⁻ kyaa⁺, ja⁻ ba⁻ lä⁻ koo⁻ kye⁻ Cristo né⁻ kih⁺ dsa⁻ kyaay⁺ hi⁻ ga⁻ lääy⁺, hi⁻ laa⁺ kwaat⁺ gwah⁺ kiyh⁺. ²⁴ He⁻ ja⁻, ja⁻ ba⁻ lä⁻ koo⁻ ga⁻ tée⁺ gwah⁺ jmeey⁺ he⁻ kih⁺ Cristo, ja⁻ ba⁻ lä⁻ ja⁻ ka⁻ läh⁺, ga⁻ tée⁺ jmee⁻ dsa⁻ më⁻ he⁻ kih⁺ dsa⁻ ñuu⁺ kyaa⁺.

²⁵ Hnäh⁺ dsa⁻ ñuu⁺ hi⁻ chaa⁺ dsa⁻ më⁻ kyaa⁺, ja⁻ jmeeh⁻ hnäh⁺ hnaah⁺ hnäh⁺ dsa⁻ më⁻ kyaah⁺ hnäh⁺, ja⁻ ba⁻ lä⁻ koo⁻ hnää⁺ Cristo gwah⁺ kih⁺, lä⁻ jiih⁺ ga⁻ ngëéy⁺ hñii⁺ ga⁻ juu⁻ kwaat⁺ kih⁺ gwah⁺. ²⁶ Lä⁻ jwé⁺ ja⁻ ga⁻ jä⁻ na⁻ jngü⁺ gwah⁺, ga⁻ gyiyh⁺ he⁻ ma⁻ soh⁺ kyaah⁺ jmiü⁺ hi⁻ kyaah⁺ juu⁻ kih⁺ Dio. ²⁷ Mah⁺ wa⁻ ra⁻ ga⁻ lloo⁻ jmiü⁺ ja⁻, kih⁺ hñii⁺ biü⁺ mi⁻ jnäy⁺ gwah⁺ he⁻ la⁻ na⁻ hñaah⁺, he⁻ sa⁻ soh⁺, ni⁻ sa⁻ jnä⁻ ma⁻ gyuh⁻, ni⁻ he⁻ ga⁻ jyoh⁺ he⁻ la⁻ lä⁻ ja⁻. Na⁻ jngü⁺ go⁻ te⁻ ba⁻ gwah⁺ ja⁻, mo⁻ so⁻ cha⁻ ga⁻ dso⁻ kye⁻ kih⁺. ²⁸ Ja⁻ ba⁻ lä⁻ ja⁻ dsa⁻ ñuu⁺ hi⁻ chaa⁺ dsa⁻ më⁻ kyaa⁺, jmee⁻

bii' lä'hnäy' mäy, ja' ba' lä'koq' hnäy' hñiiy'. He' hnäy' mäy, he' hnäy' hñii' bih' ja'. ²⁹ Sa' chaa' ni' jaa' hi' sa' hnäy' hñii', lä'jēē' ba' häā' hñii'. Hi' ja' ba' lä'ja' hōō' Cristo gwah' kih'. ³⁰ Jēēh' na'ku' na' chah' jne' kyaayh', laa' jne' lä'koq' jmi' ngo' kiyh', lä'llu' he' ma' laa' jne' koq' ba' kyaayh'. ³¹ Kih' he' ja' ba' beē' dsa' ñuu' cho'jmiiy' mah' dsa' gyay' kyaah' mäy, leey' jaa' ba' jee' lä'uyy'. ³² Juuh' la' juu' he' na' hmää' la'. Pero ja' he' hlēēhn' kih' dsa' jmi' gyuu', he' hlēēhn' kih' Cristo kyaah' gwah' kiyh' ba'. ³³ He' ja' jwahn', jmee' bii' kih' lä'jaa' lä'jaa' dsa' ñuu' lä'hnäy' dsa' mē' kyaay' hi' lä'ja' dsa' mē' hi' chaa' dsa' ñuu' kyaay', hnōō' jmeey' he' kih' dsa' ñuu' kyaay'.

6

¹ Hnäh' hi' laa' chih', wa' nuuh' hnäh' kih' maa' kyaah' täā' kyaah'. Lä'ja' ba' sooh' kyah' hnäh', hi' laa' kyaay' Dsa' jōōh' jnän'. ² He' la' to' nē' mada' he' ja' ko' jōōh' kyaah' he' la' kwa' Dio kih' hi' mi' te': "Wa' nuuh' kih' maa' kyaah' täā' kyaah', ³ mah' chaa' hne' llu' hi' lä' ma' ngoo' ja' ba' chaa' jmi' gyuu' la'."

⁴ Hnäh' hi' chaa' jōō', ta' ta' ta' haah' hnäh' gyuu' kyaah' ga' ngēē' jwēē', ha' ga' che' ga' ya' jēē' dsēy'. Jee' dsa' kwaay', hnōō' kwēēh' hnäh' nuuh' lä'lle' kih' mah' lä' tēy' jmeey' lä' hnōō' Dsa' jōōh' jnän'.

⁵ Hih' hnäh' hi' jmee' ta' kih' dsa', ja' jmee' hnäh' he' kih' dsa' juu' ta'. Ta' jmee' hnäh' chaa' hnäh' kyaayh', ni' ta' mi' gaa' hñih', hnōō' gah' hñih' ba'. Jmee' hnäh' kwaat' lä'koq' he' jmeeh' hnäh' ta' kih' Cristo. ⁶ Lä'kaa' tuh' hoh' hnäh' jmee' hnäh' he' kih' dsa' juu' ta' lä'koq' hnōō' Dio. Hi' ja' ma' la' ta' ko' jiih' täāy' jēy', lä'koq' jmee' hi' hnōō' ja' llu' kyaah' dsa'. Jmee' da' hnäh' hu' dsē', la' lä'koq' he' jmeeh' hnäh' ta' kih' Cristo ba'. ⁷ Kyaah' koq' nēē' ba' hu' dsē' jmee' hnäh' ta' kiyh', lä'koq' he' jmeeh' hnäh' ta' kih' Dsa' jōōh' jnän', ja' kih' dsa' jmi' gyuu'. ⁸ Jēēh' ñeh' ba' hnäh', mi' hmaah' ba' Dio kih' lä'jēē' dsa' ha' koh' te' ta' llu' he' ma' jmeey'. Sa' cha' he' jmee' che' jmeey' ta' kih' dsa' o' che' la' ta' kih' hñiiy'.

⁹ Ja' ba' lä'ja' jmee' hnäh' kyaah' hi' jmee' ta' kyah' hnäh'. Ta' ta' ta' haah' hñih'. Ñeh' ba' hnäh', he' ba' hi' gya' gyuu' laa' juu' hi' jmee' ta' kyah' hnäh' hi' laay' juu' hnäh' ka' läh'. Jēēh', koq' ba' laa' dsa' cha' nēy'.

Cha' ba' he' kyaah' teen' kyaah' hi' sa' llü'

¹⁰ Ta' jyoh' ko' taa', jwēēhn' hnäh' oōhn', kwa' hnäh' be' kih' he' ma' laah' hnäh' koq' kyaah' Cristo. Jēēh' cha' miuh' be' cha' kiyh'. ¹¹ Jmäh' hnäh' ta' lä'jēē' he' kwa' Dio he' kyaah' lääh' hnäh' hñaa'h'. Lä'ja'

ba' tääh' hnäh' tēēh' kyaah' lä'jēē' may' kih' hi' sa' llü'. ¹² Sa' la' juu' tēē' jne' kyaah' dsa' jmi' gyuu', la' juu' kyaah' lä'jēē' jmi' lle' hñih' hi' kye' na' ku' na' ngii' ta' jmi' gyuu' hñih' la'. Chaa' hi' mah', lä' ga' tē' hi' jōōh'. Lä'kye' jmi' lle' hñih' hi' ga' lääh' gyuu' tēē' jne' kyaah' ka' läh'. ¹³ He' ja' jmee' bii' jmäh' hnäh' ta' lä'jēē' he' kwa' Dio, mah' tēēh' hnäh' kyaah' hi' he'. Lä'jēē' he' kwēēh' Dio hnäh' la' lä'koq' he' chooh' hlōō' hi' tääh' jee' hñii' mah' lääh' hnäh' hñaa'h' wa' ra' ga' lloo' jmi' hñih' ja'. Hi' ma' la' ma' tēēh' hnäh', ma' lēh' hnäh' kih' lä'jēē'. ¹⁴ He' ja' go' taah' hnäh' koq' hweh' kyaah' ju' dsoo'. He' ja' na' la' lä'koq' loo' he' na' hñuu' tuh' hlōō'. Hi' lä'ja' hnōō' jmeeh' hnäh' he' llu' jmah' mah' lä'ja' lääh' hnäh' hñaa'h', lä' jmee' hlōō' hi' tääh' jee' hñii' na' lää' bih' ñe'. ¹⁵ Hi' hnōō' ma' na' lluu' hnäh' täā' kwah' hnäh' ju' hmēē' he' jmee' hii' tii' jnän'. He' ja' na' la' lä'koq' he' hä' mi' tii' jne'. ¹⁶ Hi' jee' lä'jēē', hnōō' dsoo' hoh' hnäh' kih' Dio mah' leh' hnäh' kih' hi' sa' llü' wa' ra' ga' jmeey' jwiih' kyah' hnäh'. He' ja' na' la' lä'koq' he' jmee' hlōō' hi' hi' ñe' he' läy' hñiiy' kih' lä'jēē' flech' he' na' hñih' je' he' te' dsa' jee' cha' hñii'. ¹⁷ Hi' dsooh' hoh' hnäh' ma' lää' ba' Dio hnäh'. Lä'ja' laah' hnäh' lä'koq' laa' hlōō' hi' hä' mi' kyaah' lle'. Hi' chooh' hnäh' ñe' tuuh' juuh' kih' jmi' lle' Na' jngii'. He' ja' na' la' juu' kih' Dio. ¹⁸ Lä'jēē' jiih' hnōō' chuu' hnäh' kyaah' Dio, ngii' hnäh' kiyh' lä' hnōō' jmi' lle' Na' jngii'. Wa' na' nēh' hnäh', ta' ta' hnäh' he' ngiih' hnäh' kih' lä'jēē' hi' laa' kyaay' Dio.

¹⁹ Hi' ngii' hnäh' kin' mah' kway' juu' he' hlēēhn' hi' ni' sa' ja' lä'gohn' wa' ra' ga' tē' jee' kwan' ju' hmēē' kih' Jesús he' ma' na' hmää'. ²⁰ Ga' chee' Dio jnā' mah' kwan' juu' kiyh'. He' ja' ba' na' hään' neh' ñe'. He' ja' ngii' hnäh' kin' mah' ja' tuu' dsēn' hlēēhn' lä'koq' lle' kih'.

²¹ Tiquico laa' jaa' oōh' jne' hi' hnaan' cha' miuh'. Lä' ma' jmeey' ja' ba' ta' kih' Dsa' jōōh' jnän'. Hi' he' jmee' juu' kyah' hnäh' ha' lä' la' kin' hi' ha' lä' ngēn' kyaah' ta' kin'. ²² Kih' he' ja' ba' na', chee' jniuh' ta' na' kyah' hnäh' mah' lä' ñeh' hnäh' ha' lä' dsa' ngēē' jnääh' hi' lä'ja' kway' be' kyah' hnäh'.

²³ Ngün' kih' Dio hi' laa' Täā' jnän' hi' ngiin' kih' Jesucristo Dsa' jōōh' jnän', wa' jmeey' hii' tii' dsē' lä'jēē' oōh' jne' hi' tääh' jee' na', wa' jmeey' hnäy' oōyh' hi' wa' jmeey' dsoo' dsēy' kih' Dio. ²⁴ Wa' mi' jää' Dio lä'jēē' hi' sa' hwaag' he' hnäy' Jesucristo Dsa' jōōh' jnän'. Wa' la' lä'ja'.

Filipenses

Juu' la- ga' sii' Paa' kih' øøh' jne' hi- chaa- Filipo

1 Jnä Paa' kyaah' Timotä jmee' jnääh' ta' kih' Jesucristo, siin' kyaah' hnäh' hi- na' jngëë' hi- tääh' jwi- Filipo, kih' he- ma- laah' hnäh' koø- kyaah' Jesús. Hi- siin' he- la- lä' kye' kih' hi- kye- në' hi- kyaah' lä' jëë' hi- na- hñaa' kwa' be' jee' na-. 2 Ngüin' kih' Dio hi- laa' Täa' jñän' hi- ngüin' kih' Jesucristo Dsa- jøøh' jñän', wa' kway' lä' jë- he- llu' kyaah' hnäh', hi' wa' jmeey' hüi' tii' kyaah' hnäh'.

Ga' kwa' Paa' ti' hmaah' kih' Dio

3 Kwan' ti' hmaah' kih' Dio kyaan', koø- hä' koø- hä' lä' ma' dsooh' dsen' hnäh'. 4 Lä' jë- jiih' lä' ma' hlëéh' kyaah' Dio, chaa- ba' jnä' llu' jee' ngüin' kih' lä' jëë- hnäh', 5 jëéh' lä' ma' ga' loøh' hnäh' kwah- hnäh' be' kin' jee' kwan' ju' hmëë' lä' jiih' na' sa' ma' hwaah' hnäh'. 6 Ma' ba' jnä' lä' koø- jmee' Dio kyaah' hnäh'. Hñii' bih' ga' loøy' jääy' hnäh' hi' lä' ja- ngoo' ba' jääy' hnäh' lä' jiih' hñaa' ta' he- jmeey' kih' lä' jaa- lä' jaa' hnäh' wa' ra' ga' tē' jee' jäh' Jesu- cristo. 7 Sooh' he- kan' o- jøh' dsē- lä' ja- kyaah' hnäh', jëéh', hnaan' hnäh' cha' miih'. Ma' ke' hääñ' neh' ñe' o' chehn' nē' ta' mah' noon' nē' kih' ju' hmëë', ma' ra' he- mi' jää' ba' Dio jne' ko- jøh'. 8 Ñe- ba' Dio he- hnaan' hnäh' cha' miih', ja- ba' lä' koø- hnää' Jesu- cristo hnäh'.

9 Lä' la- ngüin' kih' Dio kyaah' hnäh'. Hnoon' hnaah' hnäh' øøh' hnäh' cha- ga' miih', hi' hnoon' lä' cha- ga' huü' dsē- llu' kyaah' hnäh' hi' hnoon' lä' ngëéh' hnäh' cha- ga' miih'. 10 Ma' ja- ba' lä' ñeh' hnäh' hee- na' he- llu' ga' kyaah' hnäh' kih' jee' lä' jë-. Lä' jwë' ja- leéh' hnäh' na' jngëë', mo' so' cha' ga' he- na' bääh' hnäh' ni' miih' wa' ra- ga' tē' jee' jäh' Cristo. 11 He- lä' ja-, lä' cha- na' ku' na' ngüi' ta' llu' he- jmeeh' hnäh', ta' la- kih' Jesucristo mah' wa' la' juuh- kih' Dio hi' lä' ja- hä' dsa- cha- miih- kiyh'.

Ga' jmeeh' Paa' juu' ha- lä' a' kih' hñiiy'

12 Hnoon' lä' ñeh' hnäh' øøhn', kwaat' kih' lä' jë- wii' he- ga' ngëen', ga' jñee' cha- ga' miih- ju' hmëë'. 13 Lä' ja- lä' jëë- hløø' hi- tääh' nē' ta' la-, ma' ñe' bih' hääñ' neh' ñe' kwaat' kih' Cristo. Hi' ga' lä' jëë- ba' hi- tääh' jee' la' ma' nuu' bih'. 14 Jwëg' øøh' jne' ga' tēyeh' be' ta' la- kih' Dsa- jøøh' jñän', lä' llu' he- ga' nuuy' he- hääñ' neh' ñe'. He- ja- tuu- dsëy' cha- ga' miih- hlëëyh' dsa- juu' kih' Dio, mo' so' goyh' na'.

15 Ma' ra- ju' dsoo', wii' dsë' ko- llaa' dsa- hi' ga' nää' kwa' juu' kih' Cristo, hi- hnøøy' llay' hñii-. Pero hi- jñah' hi- kwa' juu', koø- nëë' ba' la' huü' dsē- kiyh'. 16 Hih' koø- nää' dsa- he', kwa' juu' kih' Cristo, pero ta' juu' bih'. He- hnooyh- hñii- ba' ja-. Hi' hnooh- gyih' ha- lä' jee' lä' wii' kin' he- hääñ' neh' ñe' la-, huü' dsē- kih' bih' ja-. 17 Pero hi- jñah' he', kwa' juu' kih' Cristo kih' he- hnääy' dsa-. Ma' ñe- bih' hääñ' neh' ñe' mah' noon' nē' kih' ju' hmëë'. 18 Pero sa' cha- he' jmee', cher' mah' llu' huü' dsē- kiyh' o' cher' mah' sa' llu'. He- kwa' dsa- juu' kih' Cristo, he- ja- ba' jmee- chaan- llu'.

Hi- lä' ma' ngoo' ja- ba' chaan- llu', 19 jëéh' ma' ba' jnä' lä' jë- ba' ya' hüi' llu'. Lää' ba' jnä' kyaah' he- ngiih' hnäh' kin' kih' Dio hi' kyaah' be' kih' Jmi- lle' kih' Jesucristo. 20 Ma- cha- ba' o- jøh' dsē- kin' hi- sa' jän' kyaah' o- hih-. Ma' ra- he' jmee' dsa' juuh- kih' Cristo ta' la- kih' jñä'. Sa' cha- he' jmee' cher' mah' chaa- ga' jñä' o' ma- na' juun'. 21 Cher' mah' chaa- ga' jñä', Cristo ba' kyaah' jñä'. Hi' cher' mah' ga' juun', ma- lih' ba' jñä' ja-. 22 Cher' mah' ngoo' ga' chaan' jmi' gyuu' la-, lä' cha- cha- ga' miih- ta' llu' he- jmeen'. Sa' man' he- koø- jee' lä' to' he- llu' ga'. 23 Koø- jee' ba' hääñ' kih' he- ja-. Hnoo' ga' jñä' he- juun' ba' mah' na' gyan' kyaah' Cristo. Cha- ga' miih- llu' he- ja- kin'. 24 Pero lä' jmäa' ga' kyaah' hnäh', cher' mah' chaa- ga' jñä' jmi' gyuu' la-. 25 Lä' la- gwa' huü' dsē- kin', man' he' chaa- ga' jñä' miih' jmiü', he- gyan' kyaah' hnäh' jmi' gyuu' la-. Lä' ja- go- nää' hnäh' ta' cha' nē' he- jmeeh' hnäh' dsoo' hoh' cha- ga' miih- hi' ja- ba' lä' ja- jëë- hoh' hnäh' kyaah' he- ma' dsoo' hoh' hnäh'. 26 He- ja- wa' ra- ga' lloon' ka- läh' jee' tääh' hnäh', lä' chaañ- hnäh' llu' cha' ga' miih- ta' la- kih' Cristo, wa' ra- ga' jëéh' jñä'.

27 Kih' jee' lä' jë-, jmee' bii' go' taah' hnäh' kwee- lä' hnøø' kih' ju' hmëë' kih' Cristo. Cher' mah' ngoon' na' jëën' hnäh', o' cher' mah' sa' ngoon', pero ma' ra- he- hnoon' tēéh' juu' kyaah' hnäh' che' lä' ma' tääh' ba' hnäh' koø- hweh- kyaah' koø- nëë' ba' huü' dsē-, hi' hnoon' nuun' ka- läh' che' lä' ma' kwah' ba' hnäh' be' ko' jøh' jee' jñeeh' hnäh' ju' hmëë' he- jmee- jne' dsoo'. 28 Ta- wa' gah' hnäh' ni' miih' kih' hi- na' høøh' kyaah' hnäh'. Lä' jwë' ja- lä' jñä' he- lloo- koø- jmiü' hegy'. Pero kyaah' hnäh' lä' jñä', ma' ra- he- lää' ba' hnäh'. Dio ba' he' hi' jmee' lä' ja-. 29 Jëéh' ta' la- kih' Cristo, he- ga' na' jwë' jmeeh' hnäh' dsoo' hoh' hnäh' kiyh'. Hi' ja- ma' la- he' ja-, ma' ra- he- jëéh' hnäh' he- wii' kwaat' kiyh' ka- läh'. 30 He- ja- jëéh' hnäh' wii', ja- ba' lä' koø- wii' ga' jëën' lä' ma' gyan' kyaah' hnäh'. Hi' na' nuuh- hnäh' he- ngoo' ba' jëën' wii'.

2

Cristo ga'jmää' hñii' mäh' go'te'

1 Cher'mah' ju'dsoo' ma'hñah' hnäh' miih' be' kih' Cristo lä'llu' he' ma'laah' hnäh' koo' kyaayh, hi' cher'mah' jëë' hoh' hnäh' kih' he' hnääy' hnäh', hi' cher'mah' tih' hoh' hnäh' he' kye' hnäh' Jmi'lle' Na'ngii', hi' cher'mah' ga'lä'ñih' hoh' hnäh' hi' jöh' hoh' hnäh' kyaah' øø'h' jne', 2 cher'mah' lä'ja' la' kyah' hnäh' øø'h'n', ja' jmeeh' hnäh' jëë' dsen' go'te'. Hnoon' jmeeh' hnäh' koo' nëe' ba' huu'dsë' jee' lä'jëë' hnäh', hi' lä'hi' nē' ba' wa' hnaah' hnäh' dsa'kyaah' hnäh', hi' wa' la' koo' ba' huu'dsë' kyah' hnäh' jee' hnaah' hnäh' Dio. 3 Ta' jmeë' hnäh' lä' tih' hoh' hnäh' hñaa'h', ni' ta' jmää' hnäh' hñaa'h' kaah'. Lla' he' ja', jmää' hnäh' hñaa'h' lä'koo' jaa' hi' mäh' ba'. Jmeë' hnäh' kwaat' kyee' ga'øø'h' hnäh' lä'koh' ga' hñaa'h' hnäh'. 4 Lä'ja' hnøø'h' hnäh' he' llu' kih' dsa'kyaah' hnäh', ja' ma' la' kyah' hñaa'h' hnäh'.

5 Wa' la' huu'dsë' kyah' hnäh', ja' ba' lä'koo' la' huu'dsë' kih' Cristo Jesús. 6 Kwee' go'te' ba' laay' kyaah' Dio, pero sa' ga'jmeey' bii' ma' leey' kwee' kyaayh'. 7 Ga'jmääy' hñiiy' mäh', jay' lä'koo' jaa' moz' ba'. Ga'lä'chaa'y' lä'koo' wa' hi' cha' hi' dsa' jmi'gyuu'. 8 Lä' ma' ga'ngëy' laay' dsa', ga'jmääy' hñiiy' mäh' go'te', lä'ñiih' ga'heeyh' juuy', ma'ke' la' o'hih' he' ga'juuy' dsoh' hma'cru'. 9 He' ja' ga'chaa'h' Dio ta' gyuu'h', ga'llaay' jøøyh' go'te'. Hi' ga'kwëeyh' koo' jmi' he' llu' ga' lä'koh' ga' kih' jee' lä'jëë'. 10 Mah' ga'lä'jëë' ba' dsa' juuh' jne' wa'ra' ga'nuuy' jmi' kih' Jesús. Lä'ja' jmeë' hi' tääh' gyuu'h' kyaah' hi' tääh' hwa', lä'kye' hi' tääh' neh' hwa' ka'läh'. 11 Hi' ga'lä'jëë' ba' jäh': "Jesucristo ba' laa' Dsa' jøø'h' jnän", lä'ja' jmeey' juuh' kih' Dio hi' laa' Tääh' jnän'.

Laa' jne' lä'koo' wa'je' he' choo' kih' dsa'

12 Øø'h'n' hi' hnaan', chaan' llu' kyaah' hnäh', jëeh' ga'jmeeh' ba' hnäh' he' kin' lä' ma' tøøhn' ko'jöh' jee' na'. Hi' na' he' gyan' lä' ga'të' la', he' ja' na' jwëëhn' hnäh', jmeë' hnäh' he' cha' ga'miuh' lä'koh' lle' kyah' hnäh' kih' he' ma' laah' hnäh'. Hi' lä'ja' hnøø' wa' gah' hnih'. 13 Dio ba' jmeë' jä' tuh' hoh' hnäh' jmeeh' hnäh' lä' hnøøy' hñiiy' hi' kway' be' kyah' hnäh' mah' kwëeh' hoh' hnäh' jmeeh' he' jäh'.

14 Ta' ti'choo' hnäh' juu'. Ja' mi'teh' hnäh' to'ké' ba' kih' lä'jē' he' jmeeh' hnäh'. 15 Mah' leeh' hnäh' na'ngëé' hi' mo'so' cha' ga'he' na' bää'h' hnäh' ni' miuh'. Leeh' hnäh' joo' Dio hi' mo'so' cha' dso'kye' kih' jee' kih' dsa' hi' na' hee' dsë'. Jee' kih' hi' hñaa' dsë' he', leeh' hnäh' lä'koo' cha'nuu' hi' chaa' gyuu'h' hi' choo' wa'je' lä'kaa' jmi'gyuu', 16 lä'llu' he' kwah' hnäh' juu'

he' jmeë' chaa' dsa'. Hi' lä'ja' lä'chaa'n' llu' wa'ra' ga'të' jee' jäh' Cristo. Jëeh' ma'ja' lä'jnä' he' jmää' ba' ta' kin', ja' koo' ga'jmeen' ta' ta'jmah', 17 Hi' cher'mah' ga'ngiih' dsa' kin', sa' cha' he' jmeë'. Jëeh' ma'ngëé' ba' ma' dsoo' hoh' hnäh' kih' Dio hi' ga'ngëeh' hnäh' hñaa'h' mah' jmeeh' hnäh' ta'he' kiyh'. Hi' cher'mah' ga'juun' jee' kwan' be' kyah' hnäh', ja' ga' ma'hñaa' he' kwëeh'n' Dio. Heh' lä'ja' chaa' ba' jnä' llu', hi' jëë' ba' dsen' kwaat' kyah' hnäh'. 18 Hi' lä'ja' hnoon' jmeeh' hnäh' ka'läh', wa' chaa'h' hnäh' llu', wa' jëë' hoh' hnäh' ko'jöh' kyaah' jnä'.

Timotä' kyaah' Epafrodito

19 Wa' jëen' ha' lä' jäh' Jesús Dsa'jøø'h' jnän', na' ga' hnoon' cheen' Timotä' dsa'jëëy' hnäh', mah' lä'chaa'n' llu' ka'läh' lä'hmëë' wa'ra' ga'tëëhn' juu' kyah' hnäh'. 20 Sa' chaa' ga'ñah' hi' kye' koo' ba' huu'dsë' lä'koo' jnä'. Jaa' hi' he' ba' lle' dsë' hnäh' cha'miuh'. 21 Lä'jëë' ga'ñah' hnooyh' ma'la' he' hnøøy' hñii' bih', sa' hnooyh' he' hnøø' Cristo Jesús. 22 Ma'ñeh' ba' hnäh' ma'ya' hëë' Timotä' llu' kyaah' ta' kih'. Lä'koo' jaa' hi' kwa' be' kih' jmi', lä'ja' jmeey' kyaah' jnä' jee' kwa' jnääh' juu' kih' Jesús. 23 He' ja' to'chah' wa'ra' ga'lä'man' ha' lä'jä' juu' kin', ja' ga'cheen' Timotä' kyah' hnäh', laan'. 24 Kyen' o'jöh' dsë' kih' Dsa'jøø'h' jnän', chah' ba' niin' ka'läh' jee' tääh' hnäh'.

25 Hi' jmeë' bii' cheen' øø'h' jne' Epafrodito kyah' hnäh' ka'läh'. He' ba' hi' na' ga'cheeh' hnäh' mah' jmeey' be' kin'. He' ja' ga'jmeë' jnääh' ta' ko'jöh' kyaayh'. Peer' ga'kwa' jnääh' be' lä'ñiih' jee' le'. 26 Pero hnøø' gyih' dsa'jëëy' hnäh', jëeh' jmeey' cha'miuh' huu'dsë' kyah' hnäh', kih' he' ma'nuuh' hnäh' dsaayh'. 27 Ma'ra' ju'dsoo' ba' dsaayh', miuh' ga' sa' ga'juuy'. Pero ga'lä'ñih' dsë' Dio kiyh'. Hi' ja' ma'la' kih' hi' he' ga'lä'ñih' dsëy'. Ga'lä'ñih' dsëy' ki' jnä' ka'läh' jee' ma'hlaay'. Meeh' dsen' cha'ga'miuh' wa'ra' jeh' kih' ga'juuy'. 28 He' ja' jmeë' bii' kin' chee' jnih' ka'läh' dsa'jëëy' hnäh'. Hi' wa'ra' ga'jëeh' hnih', lä'chaa'h' hnäh' llu'. Hi' jnä' ka'läh' mo'so' lä'meeh' dsen'. 29 Heeh' hnäh' lä'kaa' tuh' hoh' hnäh' lä' hnøø' Dsa'jøø'h' jnän'. Hi' wa'lä' hnaah' hnäh' lä'jëë' hi' jmeë' ta' lä'koo' jmeë' øø'h' jne' he'. 30 Miuh' ga' sa' ga'juuy' jee' jmeey' ta' kih' Cristo. Ga'hii' goo' kiyh' he' ga'jmeey' be' kin' lla' hnäh' kih' he' sa' ga'la' he' ma' jmeeh' hnäh' hñaa'h' hnäh'.

3

Ga'jmeë' Paa' ta' koo' lä'koo' ma' laay' jää'

¹ He-ja-*o*øhn¹, wa' jëë- hoh' hnäh' ta' la' kih' Dsa-*j*øøh' jnän'. Sa- dsa- lä- dsëh' dsën' he- siin' ka- läh', ja- ba' he- ma- siin' jää', jëéh' he- llu' kyaah' hnäh' ba' ja'. ² Leeh' hnäh' kyaah' hji- jmeë- he- hliih', hji- jmeë- lä- koo- dsi- hää', jäh', jmeë- bii' uuh' jmi-ngo' kih' dsa- huuu'. ³ Jne' ba' he' hji- ma- laa' kwaat' hji- ga- wih' jmi-ngo' kih', jne' ba' he' hji- jmeë- ta' he' kih' Dio kyaah' koo- nëë' ba' huu' dsë-. Jne' ba' he' hji- chaa- llu' kih' he- ma- laa' jne' koo- kyaah' Cristo Jesús. He- la' kye' ga' jne' o' jøh' dsë- jnän' hñaan' hji- laa' jmi-ngo'. ⁴ Le' ba' kan' o' jøh' dsë- kih' hñiin' wa' ra' jäh' kih' hnoon'. Hi' cher' mah' chaa- hji- kye- o' jøh' dsë- kih' ta' he' ma- jmeey', jnä' ba' cha- kin' cha- ga- miih- lä- koh' ga' kih' hji- he'. ⁵ Jëéh', ma' ga- hyan- jña' jmi', ga' wih' jmi-ngo' kin'. Hi' laan' sa' ju- kih' Israel, hi' laan' ja' ba' sa' ju- kih' Benjamín joo'y'. Hi' laan' ma' ra' dsa- hebreo, jëéh' hebreo ba' ma' laa' ma' kyaan' tää' kyaan'. Hi' ma' laan' jaa- fariseo hji- ma' hoo- ley kih' Moisé. ⁶ He- ja- ga- kwaan' hñiin' he- ma' jmeeh'n' dsa- kya' Dio. Ma' mi'ten' ley mah' ma' jän' llu' kyaah' Dio, ni' miih' sa' ma' na- bääh'n' dsoo' ma' laan'.

⁷ Pero lä- jë- he- ma' kyen' o' jøh' dsë- kih' ja', ga' jmeen' kwaat' mo' so' jmää' he- ja- kin', mah' ngoon' kyaah' Cristo ba'. ⁸ Hi- ja' ma' la' he- ja', ga- lä- jë- ba' he- cha-, ga' jmeen' kwaat' sa' jmää' ni' miih'. Pero he- kyuun' Cristo Jesús Dsa-*j*øøh' jnän', he- ja- ba' kyeë' cha' ga' miih' kin'. He- ja- ga' jmeen' ta' koo' lä- jë- go- te' ba', kih' he- hnaa' jnih'. Ga' jmeen' kwaat' la' lä- koo- hløø- jmah' ba', mah' ngoon' kyaah' Cristo. ⁹ Hnoon' jän' go- te' ko' jøh' kyaah'. Mo' so' hnoohn' ha- lä- jee' jän' llu' kyaah' he- hoo- ley ma' gyuh-. He- jmeen' dsoo' dsën' kih' Cristo, he- ja- ba' jän' llu'. He- ja- ja' ta' la' kih' Dio, lä- llu' he- jmeë- jne' dsoo' dsë- jne' kiyh'. ¹⁰ Hi' hnoon' lä- kyuun' Cristo cha' ga' miih', hnoon' ngën' kyaah' lä- jë- be' kiyh', ja- ba' be' he- kyaah' ga- lä- jiiyh' ja'. Hi' hnoon' jëën' wii' lä- koo- ga- jëë' Cristo, lä- jiih' le' kin' lä- koo- ga- la' kiyh' he- ga' juuy' kwaat' kih' dso' kye- jnän', ¹¹ mah' lä- ja- tëën' jmeen' ma' ra' he- llu' jmah' lä- koo- jaa- hji- ma- lä- jiih' jee' kih' hji- ma- na- juu'.

Ga' kwa' Paa' be' lä- jiih' jee' le'

¹² Ja' he- jwahn' he- ma' la' ga' juh-, ni' he- ma' laan' lluu' go- te-. Pero ngoo' ba' jnä' ta- cha- në' kwan' be', ha- ga- che- lloo- koo- jmi' leen' lä- koo- hyoh- dsë' Cristo Jesús hji- ga- tëéh' jnä'. ¹³ Øøhn', sa' ga' ma- tëën' he- ja-. Pero he- jmeen' lä- la-. mo- so- mi- dsoohn' dsën' lä- jë- he- ma- ngëë', mah' kwan' be' lä- jiih' tëën' he- cha- ta- cha- në' ga'. ¹⁴ Ngoo' ba' jnä' ta- cha- në' kwan' be'

lä- jiih' tëën' he- lle- kih' hyohn' he- cha- gyuuh'. Kih' he- ja- ba' ga- tëéh' Dio jnä' ta' la' kih' Cristo Jesús.

¹⁵ Lä- jëë- jne' hji- ma- tääh' koo- hweh-, hnøø' dsa' toohn' kyaah' koo- ba' huu' dsë-, ja- ba' lä- koo- huu' dsë- he- jmeen-. Hi' cher' mah' chaa- ko- llaa' hnäh' hji- sa' la' lä- ja- huu' dsë- kih', Dio ba' jmeë' lä- ngëëy' ha- lä- la'. ¹⁶ Pero hnøø' dsa' tooh' jne' koo- hweh- kyaah' juu' he- ma- mi- tëë' jne'.

¹⁷ Øøhn', jmeë' hnäh' ja' ba' lä- koo- jmeë- jnä'. Hi' kye- hnäh' né' jmeë' hnäh' ja- ba' lä- koo- jmeë' dsa' kyaah' jnääh'. ¹⁸ Ja' koo- hä' ma- jwëëhn' hnäh', jwëë' dsa- ga- nää' jwë' hliih'. Hi' koo- ka- läh' jwëëhn' hnäh', lä- ma- ga- nää' ba' dsa- jmeë- ta- koo' juu' he- ga' juu' Cristo dsoh' hma- cru'. He- ja- meeh- dsën-, lä- jiih' tuu- jmi- ni' nën' kih' he- jmeey' lä- ja-. ¹⁹ Kyaah' dso' jwi' ba' dsa- nääy'. He- kuh- hih' bih' laa' dio kyaay'. Tih' dsëy' lä- jë- he- la' o' hih'. Kye' huu' dsë- kih' ma' la' he- cha- jmi- gyuu' la- ba'. ²⁰ Pero jnä' jne', gyuuh' ba' na' jnää' jne' jee' ya- hëë' Jesucristo Dsa-*j*øøh' jnän' hji- jøøn' lää' jne'. ²¹ Cha- be' kiyh' he- kyaah' le' jmeey' hih' kih' ga- lä- jë- he- cha-. Hi' kyaah' ja' ba' be' ja- mi- siiy' jmi- ngo' he- kye' jne' jmi- gyuu' la- mah' leë' jne' jøøh' lä- koo- laay' hñiyy'.

4

*Wa' chaa- jne' llu' ga- lä- jë- jmi' ta' la' kih' Dsa-*j*øøh' jnän'*

¹ Peer- hnaan- hnäh' øøhn', hnoon' na' jëën' hnäh' hji- jmeë- jëë- dsën-. Jëéh' he- ga- hëeh' hnäh' kih' Jesús, he- ja- ba' la' lä- koo- jneen-. He- ja- jwëëhn' hnäh', øøhn' hji- hnaan-, ja- go- taah' hnäh' koo- hweh- lä- llu' he- ma- laah' hnäh' koo- kyaah' Dsa-*j*øøh' jnän'.

² Chuun' cha' miih' kyaah' Evodia hi' kyaah' Síntique ka- läh', wa' hii' koo- ba' dsëy' lä- hnøø' Dsa-*j*øøh' jnän'. ³ Hi' ngiin' kyaah' hne- hji- jmeë- ta' ko' jøh' kyaah' jnä', mah' kwah' be' kih' lä- uu' øøh' jne' he'. Jëéh', cha- cha- miih- ta' he- ga' jmeë' dsa- mé' he' ko' jøh' kyaah' jnä' jee' ga' kwa- jnääh' ju' hmëë-. Hi' lä- ja- ga' jmeë' ka- läh' Clemente kyaah' lä- jëë' ga' jñah' hji- kwa- be' kin'. Lä- jëë- hji- he- na- si- jmi- kih' né' je- jee' na- si- jmi- kih' lä- jëë- hji- na' jnää' kih' Dio.

⁴ Wa' chaa- hnäh' llu' ga- lä- jë- jmi' ta' la' kih' Dsa-*j*øøh' jnän'. Jwahn' ka- läh': Wa' chaa- hnäh' llu'. ⁵ Mi- jnää' hnäh' kih' lä- jëë- dsa- he- llu' hoh' hnäh', jëéh' ngoo' ga- lloo' jmi' jäh' Jesús. ⁶ Ni' miih' ta- kwëéh' hnäh' hñaah' huu' dsë-. Hnøø' ngii' hnäh' kyaah' hnäh' kih' Dio ba'. Hlëëh' hnäh' Dio ha- lä- hnooh- hnäh', chu' hnäh' kyaah' cher' mah' ha- lä- la' kyaah' hnäh' hi' kwa'

hnäh' ti'hmaah' kiyh'. ⁷ Hi' Dio jmee' hii' ti' kyah' hnäh' hi' ni' sa' lä'ngëeh' hnäh' ha' koh' jiih' jmeey'. Kyaah' lä'ja', mo'so' jeh' hoh' hnäh' hi' jä' koq' hweh' hu' dsë' kyah' hnäh', ta' la' kih' he' ma' laah' hnäh' koq' kyaah' Cristo Jesús.

⁸ Ta' jyoh' ko'taa' jwëehn' hnäh' øøhn', kye' hnäh' hu' dsë' kih' he' la' ba': kih' he' la' dsoo', kih' lä'jê' he' jmää', lä'jê' he' llu', lä'jê' he' na' jngii', lä'jê' he' tih' dsë' jne', lä'jê' he' hii' juu' kih'. Kye' hnäh' hu' dsë' kih' lä'jê' he' la' he' ga'tëë' jne' jmeen' juu' kih'. ⁹ Ja' høøh' hnäh' he' ma' heehn' hnäh', he' ma' mi'tëëh' hnäh' kin', he' ma' nuuh' hnäh' kin', hi' he' ma'jêeh' hnäh' jmeen'. Hii' Dio hi' jmee' hii' ti' jnän', hi' he' na' kyaah' hnäh'.

Ga'tih' dsë' Paa' kih' he' ga'hyoyh' kuu'

¹⁰ Peer' jêë' dsën' ta' la' kih' Dsa'jøøh' jnän', na' he' ma'kwah' hnäh' be' kin' ka'läh' lä'hmëë'. Ma' ba' jnä' he' ma' lle' hoh' jnä', pero he' sa' ga'kwa' jä' ba' kyah' hnäh' he' ma' jmeeh' hnäh' be' kin'. ¹¹ Ja' kih' he' la' kyaan' he' ma' jwëehn' hnäh' lä' na'. Ma' lä'tëën' kwan' be' kih' hñiin'. Chaa' ba' jnä' llu' kih' wa' he' cha' he' he' dsa'ngëen'. ¹² Ma' kyuu' ba' jnä' hee' ja' he' tä'neen' hi' lä'koq' ma' cha' cha' miih' kin'. Ma' lä'tëën' kwan' be' kih' hñiin' he' chaa' llu' kih' wa' he' cha' he' he' dsa'ngëen', lä' ma' kyohn' hi' lä'koq' ma' na'kën'. Kwee' ba' jmee' lä' ma' dsa'chaa' kin', o' lä'koq' ma' sa' cha' go'te'. ¹³ Kih' ga'lä'jê' ba' lihn' lä'dsëen' kyaah' be' kih' Cristo hi' ngë' kyaah' jnä'.

¹⁴ Pero ma'ra' he' ga'jmeeh' ba' hnäh' llu', ga'kwah' hnäh' he' hnoon' lä' ma' ga'jëen' wii'. ¹⁵ Neh' ba' hnäh' ha' lä' ga'la' lä' ma' to'në', lä' ma' ya'hëën' hwa' Macedonia ma' na'kwan' ju'hmëë'. Ni' koq' gwah' sa' ga'jmeey' be' kin', ma'la' hnäh' ba' ga'jmeeh' hnäh' ko'jøh' kyaah' jnä', cha' he' ga'kwah' hnäh' hi' cha' he' ga'hñah' hnäh' ka'läh'. ¹⁶ Ja' koq' hä' ga'cheeh' hnäh' lä'jê' he' ma' jmee' bii' kin' lä' ma' gyan' jwii' Tesalónica. ¹⁷ Hi' ja' he' koq'jøøn' he' hyohn' kyah' hnäh'. He' hnoohn' ha' lä'jee' lä'jnä' cha'ga'miih' ta' llu' kyah' hnäh' cha'në' Dio. ¹⁸ Ma'ngëë' ma'hyohn' ha' koh' te' he' lle' kih' hyohn', lä'jiih' ma'ngëë' ga', na' he' ma'tëëhn' kuu' he' ma'cheeh' hnäh' kyaah' Epafrodito. He' na' hii' mi'jwii' kih' Dio, he' na' ba' heeyh', hi' he' na' ba' tih' dsëy'. ¹⁹ Dio kyaan' kwa' ka'läh' he' jmee' bii' kyah' hnäh', jëeh' cha' ba' lä'jê' gyuu' he' sa'lla' jih'koh' he' hñah' jne' kih' Cristo Jesús. ²⁰ Lä'jê' joh' jmi' cha' wa' la' juu' kih' Dio hi' laa' Täa' jnän'. Wa' la' lä'ja'.

²¹ Jmee' Dio kih' lä'jêë' hi' na' jngëë' hi' laa' koq' kyaah' Cristo Jesús. Hi' lä'jêë'

øøh' jne' hi' tääh' kyaah' jnä' la', jmeey' Dio kyah' hnäh'. ²² Hi' ga'lä'jêë' ba' dsa' hi' na' jngëë' jmee' Dio kyah' hnäh' ka'läh'. Hi' cha'ga'miih' lle' dsëy' hnäh' lä'jêë' hi' tääh' cha'neh' kih' César.

²³ Wa' mi'jää' Jesucristo Dsa'jøøh' jnän' lä'jêë' hnäh'. Wa' la' lä'ja'.

Colosenses Juu' la- ga- sii' Paa' kih' øøh' jne' hi- chaa- Colosas

¹ Jnä' Paa' laan' apóstol kyaá' Jesucristo lä' hyoh- dsé' Dio. Kyaah' Timotä' øøh' jne' sin' kyah' hnäh', ² hi- tääh' jwii' Colosas. Laah' hnäh' na- jngée' hi- mi- teh' ba' hnäh', kih' he- ma- laah' hnäh' koo' kyaah' Cristo. He- ja- ngiin' kih' Dio hi- laa' Tääh' jnän' hi- ngiin' kih' Jesucristo Dsa- jøøh' jnän', wa' kway' lä' jé- he- llu' kyah' hnäh' hi- wa' jmeey' hii' tii' kyah' hnäh'.

Ga' kwa' Paa' ti' hmaah' kih' Dio

³ Lä' jé- jiih' ma' ngii' jnääh' kyah' hnäh', kwa- jnääh' ti' hmaah' kih' Dio, jmiü' Dsa- jøøh' jnän' Jesucristo. ⁴ Jééh' ma- tēēh' jnääh' juu' he- ma- dsoo' hoh' hnäh' kih' Cristo Jesús hi- hnaah' hnäh' lä' jé- hi- na- jngée'. ⁵ Jmeeh- hnäh' lä' ja-, jééh' ma- cha- ba' o- jøh' dsé- kyah' hnäh' he- hñah' hnäh' hegh' he- høø' Dio gyuuh' jmi- gyuu'. Ga- nuuh- ba' hnäh' ha- lä' la' he- o- jøh' dsé- la- lä' ma' ga- hegh' hnäh' ju' dsoo', ja- ba' ju' hmée' kih' Cristo. ⁶ Ga- lloo' juu' na- lä' ga- tē' jee' tääh' hnäh', ja- ba' lä' koo- ngoo' lä' kaa- lä- juh' jmi- gyuu'. Hi- lä' kaa- jee' dsa- kway' juu' na-, le' llu' kih' dsa- hi- lä' ja- ngoo' ba' ta- cha- né, ja- ba' lä' koo- ga- la' kyah' hnäh' lä' ma' to- né' ga- nuuh- hnäh' hi- ga- lä' ngééh' hnäh' ha- koh' sa- llu' dsé' Dio kyaah' jne'. ⁷ Ga- lä' tēēh' ba' hnäh' juu' na-, lä' ma' ga- hlēēh' Epafra hnäh', øøh' jne' hi- hnää- jnääh', hi- jmeey' ta' ko- jøh' kyaah' jnääh' hi- mi- te' bih' lä' jé- ta' kih' Cristo, jee' kyah' hnäh' ka- läh'. ⁸ Hi- he' ga- jmeeh' juu' kyaá' jnääh' he- tääh' hnäh' hnaah' hnäh' øøh' kyaah' be' kih' jmi- lle' Na- jngii'.

Ga' ngii' Paa' kih' Dio mah' kway' be' kih' øøh' jne'

⁹ He- ja- lä- ma' ga- tēēh' jnääh' juu' kyah' hnäh' sa- ma- tu' jnääh' ngii' jnääh' kih' Dio mah' wa' kwēēy' hnäh' huusdsé- llu' he- ja- gyuuh', lä' jwé' ja- lä' ñeh' hnäh' kwee- ha- lä' hnøøy' hñiiy'. ¹⁰ Lä' ja- ngii' jnääh' kyah' hnäh' mah' gotaah' hnäh' lä' koo- lle' kih' hi- laa' kyaá' Dsa- jøøh' jnän', hi- jmeeh' hnäh' tää' ba' lä' jé- he- tih' dséy'. Ma' ja- ga' jmeeh' hnäh' lä' jé- he- llu' jmah' hi- lä' kyuuu' hnäh' Dio cha- ga' miuh' koo- hä' koo- hä'. ¹¹ Hi- wa' tēēh' hnäh' be' kih' Dsa- jøøh' jnän' hi- cha- ga- lä' jé- be' kih' mah' kwēēh' hoh' hnäh' kih' lä' jé- he- dsa- ngééh' hnäh' hi- lä' jøh- hoh' hnäh' cha- ga' miuh' kyaah' dsa-. ¹² Hi- wa' jé- hoh' hnäh' kwa' hnäh' ti' hmaah' kih' Dio hi- laa' Tääh' jnän' hi- ga- mi- lluu' jne' mah' hñah' jne' heen' jee' oo' ya' jwii' jee' jnä' wa' je-

ko- jøh' kyaah' jee' lä' jé- hi- na- jngée'. ¹³ Jééh', ga- lääy' jne' he- ma' tøøhn' jee' na- hoo' jee' ma' jmeey' hi- sa- llu' hih' jnän' hi- ga- taayh- jne' goo' Jooy' hi- hnääy' cha- miuh' mah' hi- he' ba' jää' jne' lä' hih' kiyh'. ¹⁴ Ga- lääyh- jne' ta' la' kih' Jooy' hi- ga- tuu- jma- kih'. Kyaah' he- ja- ga' koooy' dséy' kih' dso' kye' jnän'.

Jaa- Cristo ba' laa' jøøh' kih' jee' lä' jé-

¹⁵ Cristo laa' koo- hegh' kyaah' Dio hi- sa- tēē' jne' jéēn'. Jää' ba' ma- chaay-, he- ja- laay' to- né' kih' he- ja- ga' ga' nøø'. ¹⁶ Ta- la' kih' Cristo ga- jmeey' Dio ga- lä' jé- go- te- he- cha-. Ga- jmeey' lä' jé- he- cha- gyuuh' hwa', lä' jé- he- jnä' kyaah' he- sa- jnä'. Ga- jmääy' lä' jé- néē' dsa- ta' hi- mäh', hi- kaaah'. Ko- jøh' kyaah' Jooy', ga- jmeey' ga- lä' jé- ba' he- cha- hi- ga- lä' jé- ba' la' kih' Jooy' ka- läh'. ¹⁷ Ma- gya- bih' jää', ja- ga' ga- la' lä' jé- he- cha- hi- kyaah' be' kiyh' ngoo' ba' na- jnä' ga- lä' jé- he- ga- jmeey'. ¹⁸ Hi- he' na- kye- né' kih' gwah-. Hñii' bih' laay' to- né' jee' kih' jee' lä' jé- hi- hñii' bih' hi- ga- lä' jiih' to- né' jee' kih' hi- na- juu', hu' lä' ja- leey' jøøh' kih' jee' lä' jé-. ¹⁹ Jééh', ga- tih' ba' dsé' Dio he- laa' Cristo kwee- lä' koo- laay' hñiiy'. ²⁰ Hi- ga- tih' ba' dséy' he- ga- jeeyh' juu' he- ma' cha- gyuuh' hwa'. Ga- mi- llaa- go- te- he- ma' ää- jne' kiyh', ta- la' kih' Cristo hi- ga- tuu- jma- kih' dsoh' hma- cru- mah' lä' ja- hii' tii' jnän' kyaah' Dio.

²¹ Jää' ma' laah' hnäh' lä' koo- dsa- chaa- uu', sa' ma' jwah' hnäh' kyaah' Dio. Jééh', huusdsé- hliih' jmah' ba' ma' kyeih' hnäh', hi- he- hliih' jmah' ba' ma' jmeeh' hnäh'. Pero na' ma- jeeh- bih' juu' kyah' hnäh', ²² ta- la' kyaah' jmi- ngo' kih' Jesús. Ga- juuy' mah' mi- jnääy- hnäh' na- jngééh' hnäh' cha- néy, mo- so' cha- dso' kye' kyah' hnäh' hi- mo- so' cha- ga' he- na- bääh' hnäh' ni- miuh-. ²³ Pero hnøø' lä' ma- dsoo' na- ba' hoh' hnäh' kih' Jesús hi- ta' wa' gaa' hoh' hnäh' o- jøh' dsé- he- kyeih' hnäh' kih' ju' hmée' he- ma- nuuh- hnäh', ja- ba' ju' hmée' kih' Jesús he- kwa- dsa- lä' kaa- lä- juh' jmi- gyuu'. Hi- lä' ja- jnä' ka- läh' na- hñaan' kwan' ju' hmée' na-.

Ga' kwa' Paa' juu' he- ma' na- hmää' jää'

²⁴ Chaa- ba' jnä' llu' kih' he- jéēn- wi' kyah' hnäh'. Hi- ngoo' ba' jnä' jéēn- wi' kyaah' jmi- ngo' kin' mah' lä' ja- hñaa- ha- koh' wi' he- jéē- Cristo kih' hi- laa' kyaay', jne' hi- laa' gwah' kiyh'. ²⁵ Hi- ga- hñaa' Dio jnä' mah' kwan' be' kih' gwah-. Ga- jmeey' mada- he- mi- jnään' na- hñaa' lä' jé- juu' kiyh' jee' kyah' hnäh'. ²⁶ Ma' na- hmää' ba' juu' ja- lloo' joo'. Pero na' ma- mi- jnääy- juu' ja- kih' hi- na- jngée' kyaay'. ²⁷ Kih' hi- he' ba' ga- tih' dsé' Dio mi- jnää- juu' he- ma' na- hmää'. Peer- jnaah' la' juu' ja- kih'

lä-jëë dsa- hi- sa- laa- judiu, he- jäh- lä-la-: Cristo jmee- ko- jöh- kyaah- jne-. He- ja- na- kyé- jne- o- jöh- dsë- dsa-tooh- jne- ya- jwii- kiyh-.

²⁸ He- ja- na- kwa- jnääh- juu- la- kih- lä-jëë- dsa-. Hlëëh- jnääh- hi- mi-tëë- jnääh- dsa-, kyaah- cha- miih- huü-dsë- llu-, mah- ngëë- jnih- kih- Dio lä-jaa- lä-jaay-, luuy- go-te-, laay- koo- ba- kyaah- Cristo Jesús. ²⁹ He- ja- kwan- be- jmeen- ta- la-, kyaah- be- he- kwa- Cristo. Ha- koh- be- sa- cha- kih- hi- kyah- jä- jnä-.

2

¹ Hnoon- lä-ñeh- hnäh- he- jmeen- ta- la-, lä-jiih- jee- le-, he- llu- kyah- hnäh-, hi- kih- lä-jëë- hi- tääh- Laodicea ka-läh- hi- lä-ja- kih- lä-jëë- hi- sa- ga- ma-jëë- jnä-. ² Lä-ja- jmeen- mah- wa- cha- cha- ga-miih- be- kih- lä-jëë-, hi- hnoon- wa- hnääh- øyih- mah- wa- le- koo- ba- huü-dsë- kih- jee- lä-jëë-. Hi- hnoon- wa- lä-ngëëy- na-hñaah- lä-jëë- mah- kwa- jwë- lä-kyayh- he- ma- na-hmääh- kih- Dio, hi- he- he- Cristo. ³ Jaa- hñii- bih- cha- huü-dsë- llu- kiyh-. Jaa- hñii- bih- ngëëy- ga- lä-jëë- go-te-. He- ja- ba- kyee- jnän- cha- ga-miih- pero- na-hmääh- ba- he- ja- ta-ko- jiih- sa- ga- ma-heeh- jnih-. ⁴ Ma- jwëeh- hnäh- lä-ja- mah- ni- jaa- sa- mi-gaa- hnäh- kyaah- juu- na-hñaah- ha- lä- jee- leeyh- hnäh-. ⁵ Ma- ke- sa- gyan- kyaah- hnäh- ko- jöh-, ma-ra- he- lle- ba- dsën- hnäh-. Peer- chaan- llu- kih- he- ma-nuun- tääh- hnäh- kwee- kyaah- koo- nëë- ba- huü-dsë-, hi- lä-ja- ngoo- ba- dsoo- hoh- hnäh- kih- Cristo.

Juu- kih- Cristo- ba- jmää- jnän-

⁶ Heh- lä-ja-, ja- ba- lä- koo- ga- heeh- hnäh- kih- Jesucristo Dsa- jöh- jnän-, ja- ba- lä- ja- go-nää- hnäh- kyaayh- ta- cha-në-. ⁷ Hnøø- jäh- hnäh- koo- hweh- kyaayh-. Lä- jwë- ja-, leeh- hnäh- lä- koh- chaah- hma- he- ma- chooh- jmoo-. Lä- ja- lä- cha- be- kyah- hnäh- go-nääh- hnäh- ta- cha-në- lä- koh- ga- mi-tëë- dsa- hnäh-. Hi- hnøø- kwah- hnäh- cha- miih- ti- hmaah- kih- Dio.

⁸ Leeh- hnäh- mah- ni- jaa- sa- mi-gaa- hnäh- kyaah- juu- kaah- lä- koo- gwa- huü-dsë- kih- dsa-. Sa- jmää- ta- juu- he- ma-tëë- dsa- hlëëh- kih- he- cha- jmi-gyuu- la-. Sa- gwa- kih- Cristo- juu- ja-.

⁹ Jëëh-, ja- ba- lä- koo- laa- hñii- Dio, ja- ba- lä- ja- laa- Cristo- hi- ga-lëë- ngo-. ¹⁰ Hi- lä-jë- go-te- he- cha- kih- Dio, la- kyah- hnäh- ka-läh- kih- he- ma-laah- hnäh- koo- kyaah- Cristo- hi- kye- në- kih- jee- lä-jëë- hi- laa- ta- juuh- hi- chaa- gyuuh-. ¹¹ Hi- kih- he- ma-laah- hnäh- koo- kyaayh-, he- ja- la- lä- koo- he- ga-wih- jmi-ngo- kyah- hnäh-. Pero- sa- la- lä- koo- tëë- dsa- jmee-. Cristo- ba- ga- jñuuh- he- hliih- he-

ma- hä- tuh-hoh- hnäh-, he- ja- ma-laah- hnäh- kwaat- lä- koo- he- ga-wih- jmi-ngo- kyah- hnäh- lä- hnøøy- hñiiy-. ¹² Hi- lä- ma- ga-saah- hnäh- jmi-, lä- koo- he- ga-haah- hnäh- kyaayh- hi- ga-lä- jiih- hnäh- ka-läh- kyaayh-, lä- llu- he- ma-dsoo- hoh- hnäh- cha- ba- be- kih- Dio- he- kyaah- ga- mi- jiiy- Cristo- jee- kih- hi- na- juu-. ¹³ Hi- lä- koo- ma- tääh- hnäh- na- juuh- hnäh- kwaat- kih- dso'kye- hi- sa- ma- na-wih- jmi-ngo- kyah- hnäh-, Dio- ga- mi- jiih- hnäh- ko- jöh- kyaah- Cristo- Ga- kooy- dsëy- kih- lä-jë- dso'kye- jnän-. ¹⁴ Ga- mi- laay- go-te- lä-jë- he- ma- hñii- jnän-, he- ga- hlääh- jne- kih- ley- Joh- dsoo- sa- ma- bääh- jne-. Pero- Dio- ga- jmee- ta- koo- he- ja-, lä- koo- he- ga- hooy- dsoh- hma-cru- ba-. ¹⁵ Hi- ga- jmää- Dio- ta- koo- lä-jëë- hi- laa- ta- juuh- hi- chaa- gyuuh-, ga- mi- kwayh- kih- hi- he- cha-në- lä-jëë-. Ga- liyh- ga- lla- dsëey- kyaah- he- ga- juu- Cristo- dsoh- hma-cru-.

Mo-so- jmää- jnän- nuuh- ma- gyuh-

¹⁶ Kih- he- ja- ba- na-, ni- jaa- sa- wa- kye- kwaat- ha- lä- kuh-huh- hnäh- ni- kih- he- sa- jmeeh- hnäh- jmi- he- tëëy- jmeey- o- sa- jmeeh- hnäh- juuh- kih- lä- ma- heeh- sih- o- kih- jmi- he- teeh- dsa- dsë-. ¹⁷ Lä-jë- he- ma- gyuh- ja-, koo- ga- mi- jnääh- miih- ha- lä- la- kih- ju-dsoo- he- ja- ga- ja-. Pero- Cristo- ba- he- hi- laa- ma-ra- ju-dsoo- ja-. ¹⁸ Hi- leh- ba- hnäh- jñeeh- cher- mah- mi- teh- hnäh- kih- Cristo- He- ja- ta- kwa- hnäh- jwë- kih- ni- jaa- hi- jñuuh- he- ja- kyah- hnäh-. Dsa- he-, jmää- hñii- hwaq- pero- he- jmee- bih- ja- hi- jmeey- juuh- kih- ängele- ka-läh-. Hi- jäh- cha- he- ma- jëëy- he- gwa- gyuuh-. Hi- jmääy- hñiiy- jøøy- kyaah- huü-dsë- kih- dsa- ta- jmah- ba-. ¹⁹ Hi- he-, sa- laa- koo- kyaah- Cristo- hi- kye- në- jnän-. Pero- lä- jaa- lä- jaa- jne- na- ku- na- chah- jne- kyaah- Cristo, laa- jne- lä- koo- jaa- dsa- ba-. Lä- jwë- ja-, tëë- jne- be- he- kwa- Dio- mah- dsa- nøø- jne- ta- cha-në-.

²⁰ He- ma- laah- hnäh- koo- kyaah- Cristo, he- ja- la- lä- koo- he- ga- juuh- hnäh- ko- jöh- kyaayh- mah- mo-so- na- jnääh- hnäh- kih- nuuh- ma- gyuh- he- cha- jmi-gyuu- la-. He- ja- mo-so- cha- he- kih- he- jmeeh- hnäh- he- kih- nuuh- ja-, ²¹ lä- koo- jäh- dsa-: "Ta- kooh- he- na-, ta- kuh- he- na-, ta- sqoh- he- na-." ²² He- lla- ba- lä-jë- he- ja- jee- koo- jmee- jne-. Hi- lä-jë- nuuh- ja-, he- ga- lla- dsa- jmi-gyuu- ba- ja- lä- koo- la- huü-dsë- kiyh-. ²³ Heh- nuuh- ja-, dsoo- ba- mi- jnääh- lä- koo- he- kye- huü-dsë- llu-. Jëëh- kyaah- he- ja-, jmee- dsa- lä- koo- he- hnaayh- Dio, hi- jmääy- hñii- hwaq- hi- heeyh- hñiiy- wi- ka-läh-. Pero- ni- miih- sa- jmää- jnän- nuuh- ja- mah- lää- jne- kih- he- heë- dsë- jmi-ngo- jnän-.

3

1 Lā'llu' he' ma' lā-jjiḥ' hnāḥ' kyaah' Cristo, he' ja' kye' hnāḥ' huu'dsē' kih' he' cha' jee' oo' ya' jwi', jee' gya' Cristo jwoo' ra' lluu' kih' Dio. 2 Wa' lle' hoh' hnāḥ' he' cha' gyuuḥ' ba', mo'to' hnooh' ga' hnāḥ' he' cha' jmi' gyuu' la'. 3 Jēēh', ma' na' juu' ba' hnāḥ' kih' jmi' gyuu' la' hi' chaa' ba' hnāḥ' ko' jōḥ' kyaah' Cristo jee' gya' Dio ma' ke' na' hmāā' he' ja' jnān' jmi' na'. 4 Pero wa'ra' ga' lā'jnāā' Cristo hi' jmee' chaa' jne', ma'ja' lā'jnāā' jne' tō'jlēē' űih' ko' jōḥ' kyaayh'.

Wa' ben' lā'jē' he' hliih' mah' dsa'nōon' kyaah' he' lu' ba'

5 He' ja' tu' hnāḥ' lā'jē' he' hliih' he' jmeeh' hnāḥ' jmi' gyuu' la'. Hnāḥ' dsa' mē' dsa' űuuḥ' ta' kaaḥ' wa' hi' cha' hi', ta' mi' sah' hnāḥ' hñaaḥ', ta' jmee' hnāḥ' he' ngii' jmi' ngo' kyah' hnāḥ' ni' he' ga' jyoh' he' hee' hoh' hnāḥ'. Ta' hnooh' hnāḥ' leh' hnāḥ' lā'jē' he' ga' cha'. Jēēh' lā'koō' he' ja' ba' laa' dio kyaah' hnāḥ' cher' mah' jmeeh' hnāḥ' lā'ja'. 6 Kih' he' hliih' na' gwa' ya' jēē' dsē' Dio kyaah' hi' chaaḥ'. 7 Lā'jē' he' na' ga' jmeeh' hnāḥ' lā'koh' ma' tāāḥ' hnāḥ' jāā'. 8 Pero na' mo'to' jmee' hnāḥ' lā'jē' he' la': he' ya' jēē' hoh' hnāḥ', he' lee' hnāḥ', he' hñaa' hoh' hnāḥ' kyaah' dsa', he' hlēēh' hnāḥ' wi' kih' dsa', he' hlēēh' hnāḥ' juu' hliih'. 9 Ta' juu' kih' dsa' kyaah' hnāḥ', jēēh' ma' jñuuḥ' hnāḥ' kih' lā'jē' he' ma' jmeeh' hnāḥ' jāā'. 10 Hi' ga' lōōḥ' hnāḥ' jmeeh' he' lu' ba'. He' ja' la' lā'koō' he' ma' kyeḥ' hnāḥ' hmiih' hmēē'. Hi' ngoo' dsa' lā'hmēē' hnāḥ' koo' jmi' koo' jmi' kih' he' mi' tēē' hnāḥ' cha' ga' miih' mah' leh' hnāḥ' lā'koō' laa' hi' ga' jmāā' jne'. 11 Hih' hi' laa' koō' kyaah' Cristo sa' cha' he' jmee' cher' mah' laay' judiu, o sa' laay' judiu, cher' mah' ga' wiḥ' jmi' ngo' kiyh' o sa' ga' wiḥ', cher' mah' laay' jāā' hi' sa' kyuuḥ' o jāā' hi' chaa' uu', cher' mah' na' hnēēy' jmeey' ta' kih' dsa' o cher' mah' sa' na' hnēēy'. Koo' ba' he' kyeē' kih' jee' lā'jē'. Cristo ba' he' hi' jōḥ' kih' jee' lā'jēē', hi' he' ba' hi' cheh' kyaah' jne'.

12 He' ja' go' taah' hnāḥ' lā'koō' lle' kih' hi' na' lleeh' kyaā' Dio. Jēēh' ma' na' jngēē' jne' hi' hnāāy' jne' cha' miih'. He' ja' wa' lā' űih' hoh' hnāḥ' kih' dsa' kyaah' hnāḥ', wa' lluu' hoh' hnāḥ' kyaayh', ta' jmāā' hnāḥ' hñaaḥ' kaaḥ', jmee' hnāḥ' hwaah' kyaah' dsa' kyaah', hi' jmee' hnāḥ' jōḥ' hoh' hnāḥ' kyaayh'. 13 Kwēēh' hoh' hnāḥ' kih' dsa' kyaah' hnāḥ'. Cher' mah' chaa' jāā' hi' ga' hlāāḥ' kyah' hnāḥ', kii' hnāḥ' hoh' kiyh'. Hi' jmee' hnāḥ' jōḥ' hoh' hnāḥ' kih' dsa' kyaah', ja' ba' lā'koō' ga' jmee' Jesu' jōḥ' dsē' kyaah' jne'. 14 Koo' ba' he' kyeē' kih' jee' lā'jē'. He' hnaah' hnāḥ' oḥ' hnāḥ'.

Jēēh' he' hnāā' jne' oḥ' lā' tāā' jne' jmeeḥ' lā'jē' he' lle' kih'.

15 Kwa' hnāḥ' jwē' jmee' Dio hi' ti' jee' kih' lā'jēē' hnāḥ'. Jēēh' ga' tēēyh' hnāḥ' mah' go' taah' hnāḥ' hi' ti' kyah' hnāḥ' lā' lluu' he' laah' hnāḥ' koo' ba' jee' lā'jēē' hnāḥ'. Hi' hnōō' kwah' hnāḥ' ti' hmaah' kih' Dio. 16 Wa' jā' juu' kih' Cristo na' hñaa' lā'jēē' kyaah' hnāḥ'. Hi' kyaah' cha' miih' huu'dsē' lluu', mi' tēē' hnāḥ' dsa' kyaah' hi' hlēēh' hnih' ka' lāḥ'. Hi' kwa' hnāḥ' ti' hmaah' kih' Dsa' jōḥ' jnān' jee' hāḥ' hnāḥ' kiyh' kyaah' salmo, kyaah' himno, kyaah' su' he' kwa' jmi' lle'. 17 Hi' ga' lā'jē' ba' he' jmeeh' hnāḥ', cher' mah' la' kyaah' juu', cher' mah' jmeeh' hnāḥ' ta', ja' jmeeh' hnāḥ' lā' hih' kih' Jesu' Dsa' jōḥ' jnān' hi' kwa' hnāḥ' ti' hmaah' kih' Dio, ta' la' kiyh'.

Hnōō' dsa'tooh' jne' kwee' kyaah' oḥ' jne'

18 Hnāḥ' dsa' mē' hi' chaa' dsa' űuuḥ' kyaā', jmeeh' hnāḥ' he' kiyh', lā'koō' hnōō' Dsa' jōḥ' jnān'.

19 Hnāḥ' dsa' űuuḥ' hi' chaa' dsa' mē' kyaā', wa' lā' hnaah' hnāḥ' dsa' mē' kyaah' hnāḥ', ta' jmeeyh'.

20 Hnāḥ' hi' laa' chih', hnōō' nuuh' hnāḥ' mada' kih' ma' tāā' kyaah' hnāḥ', jēēh' lā'ja' ba' tiḥ' dsē' Dsa' jōḥ' jnān'.

21 Hnāḥ' hi' laa' cho' jmi' chih', ta' jmeeh' hnāḥ' chih' kyaah' ga' ngēē' jwēē' mah' sa' lā' meeh' dsēy'.

22 Hnāḥ' hi' tāāḥ' jmee' ta' kih' dsa', nuu' hnāḥ' lā'jē' mada' he' jmeey' kyah' hnāḥ'. Hi' ja' ma' la' ta' ko' jiih' tāāyh' jēēy', lā'koō' jmee' hi' hnōō' jā' lluu' kyaah' dsa'. Hnōō' kyeḥ' hnāḥ' koo' nēē' ba' huu'dsē' hi' hnōō' gah' hnāḥ' Dio. 23 Ga' lā'jē' ba' he' jmeeh' hnāḥ', jmee' hnāḥ' lā' kaa' tuh' hoh' hnāḥ'. Lā'koō' he' jmeeh' hnāḥ' ta' kih' Dsa' jōḥ' jnān', ja' ma' la' kih' dsa' ta' jmah'. 24 Ma' űeh' ba' hnāḥ' he' hñaa' hnāḥ' heeh' hnāḥ' kih' Cristo Dsa' jōḥ' jnān'. Jēēh' hi' he' mi' hmaah' kyah' hnāḥ' lā' lluu' he' jmeeh' hnāḥ' ta' he' kiyh'. 25 Hi' kih' hi' jmee' ga' he' hliih', hyoyh' ka' lāḥ' lā'koō' te' he' hliih' he' jmeey' jā'. Jēēh' sa' jēē' Dio hee' laa' dsa'.

4

1 Cher' mah' tāāḥ' hi' jmee' ta' kyah' hnāḥ', jmee' hnāḥ' kiyh' lā'koō' lle' kih', ta' jmeeyh'. Jēēh', ma' űeh' ba' hnāḥ', ja' ba' lā'ja' chaa' dsa' juu' hnāḥ' hi' gya' gyuuḥ' jmi' gyuu'.

2 Ta' hwaā' hnāḥ' ngii' hnāḥ' kih' Dio. Ngii' hnāḥ' kiyh' tāā' hi' kwa' hnāḥ' ti' hmaah' kiyh'. 3 Ngii' hnāḥ' kyaā' jnāāḥ' mah' nā' Dsa' jōḥ' jnān' jwē' kwa' jnāāḥ' juu' kiyh'. Mah' mi' jnāā' jnāāḥ' juu' kih' Cristo he' ma' na' hmāā' jāā'. Jēēh' kwaat' kih' juu' da'

hään' neh' ñe' la'. ⁴ Ngii' hnäh' kih' Dio mah' kwan' juu' na' hñaa' lä' jëë' lä' koo' lle' kih'.

⁵ Hnøø' cha' huu' dsé' llu' kyah' hnäh' lä' ma' tääh' hnäh' kyaah' hi' sa' ma' heeh' juu' kih' Jesús. Hlëëh' hnih' na' lä' cha' jmi'.

⁶ Jee' llah' hnäh' juu' kyaayh', hlëëh' hnih' kyaah' juu' llu' jmah' ba' hi' kyaah' juu' he' toh' llu' kiyh'. Hi' hnøø' kyuuh' hnäh' ha' lä' jeeh' hnäh' juu' kih' lä' jaa' lä' jaa'.

Ga' hih' Paa' juu' kih' dsa' kyaay'

⁷ Øøh' jne' Tiquico hi' hnää' jne', dsoo' dsa' jmee' juu' kyah' hnäh' ha' lä' la' kin'. Ma' ra' he' mi' te' bih' kyaah' ta' kiyh' he' jmeey' ta' kih' Dsa' jøøh' jnän' kō' jøh' kyaah' jnä'. ⁸ He' ja' cheë' jnih' jee' tääh' hnäh' mah' nuuh' hnäh' ha' lä' tøøh' jnääh' jee' la', he' lä' ja' jëë' hoh' hnäh'. ⁹ Dsooy' kyaah' Onésimo, øøhn' hi' hnää' jne', hi' mi' te' kyaah' ta' kiyh'. Hi' laay' dsa' gooh' hnäh'. Lä' uu' hi' he' ngëë' juu' kyah' hnäh' lä' jë' ha' lä' la' jee' la'.

¹⁰ Aristarco hi' hää' neh' ñe' kō' jøh' kyaah' jnä' jee' la', jmeey' Dio kyah' hnäh' hi' lä' ja' ka' läh' Marco hi' laa' jaa' ba' ma' hyya' ta' gyuu' kyaay' kyaah' Bernabé. Ma' jwëëhn' hnäh' jää' ha' lä' jmeeh' hnäh' wa' ra' ga' lloo' Marco. He' ja' cher' mah' ga' llooy' jee' na', ja' heeh' hnih' llu'. ¹¹ Hi' lä' ja' Jesús hi' cheë' Justo, jmee' Dio kyah' hnäh'. Lä' jëë' hi' he' laa' judiu. Sa' chaa' ga' jñah' judiu jee' kih' lä' jëë' hi' kwa' be' kin' jwë' jee' chaa' jne' kih' Dio. Ta' la' kih' hi' he', jmee' jëë' dsën'.

¹² Epafra hi' laa' dsa' gooh' hnäh' jmee' Dio kyah' hnäh'. Hi' jmeey' ta' he' kih' Cristo ka' läh'. Lä' jë' jiih' kway' be' ngiiy' kyah' hnäh' mah' wa' cha' be' kyah' hnäh' tää' hi' mah' ma' na' lluu' hnäh' jmeeh' hnäh' lä' jë' he' tih' dsë' Dio. ¹³ Jmeen' ju' dsoo' kiyh', he' lle' dsëy' hnäh' cha' miih' hi' lä' kye' kih' øøh' jne' hi' tääh' Laodicea, kyaah' hi' tääh' Hierápoli. ¹⁴ Të' më' hi' cheë' Luca hi' hnää' jne', jmeey' Dio kyah' hnäh' hi' lä' ja' jmee' Dema ka' läh'.

¹⁵ Hi' jmee' hnäh' Dio kih' øøh' jne' hi' tääh' Laodicea hi' kih' Ninfa ka' läh', kyaah' lä' jëë' øøh' jne' hi' dsa' ñee' cha' neh' kiyh'. ¹⁶ Ma' ngëë' ma' heh' hnäh' juu' he' ma' siin' kyah' hnäh' la', ta' jmee' hnäh' hñaa' hoh', ja' cheeh' ka' läh' juu' la' kih' øøh' jne' hi' tääh' Laodicea mah' héy' ka' läh' jee' oo'. Hi' lä' ja' hëh' hnäh' he' ma' siin' kiyh' wa' ra' ga' cheeyh' ta' kyah' hnäh'. ¹⁷ Hi' chiuh' Arquipo wa' kway' be' mi' tey' ta' he' ma' na' hñaa' jmeey' kih' Dsa' jøøh' jnän'.

¹⁸ Jnä' Paa' ma' siin' miih' jee' ga' dsaa' juu' la' kyaah' goon'. Dsooh' hoh' hnäh' jnä' hään' neh' ñe'. Wa' mi' jää' Dio lä' jëë' hnäh'. Wa' la' lä' ja'.

1 Tesalonicenses

He la to nē je he ga siū

Paa kih' 00h' jne' hī chaa'

Tesalónica

¹ Jnā' Paa' kyaah' Silvano kyaah' Timotā' siin' kih' gwah' jwii' Tesalónica, hnāh' hī' tāäh' kyaah' Tää' jnān' hī' kyaah' Jesucristo Dsa' j00h' jnān'. Ngiiin' kiyh' wa' kway' he' llu' kyah' hnāh' hī' wa' jmeey' hii' tii' kyah' hnāh'.

Ga'kwa' Paa' ti'hmaah' kih' Dio

² Dsooh' ba' dsē' jnāah' kyah' hnāh' lā' jē' jiih' wa'ra' ga'ngii' jnāäh' kih' Dio, he' ja' kwa' jnāäh' ti'hmaah' kiyh'. ³ Sa' dsa' gaa' dsē' jnāäh' kwa' jnāäh' ti'hmaah' kih' Dio hī' laa' Tää' jnān'. Ja' koo' nēē' ta' llu' ma' jmeeh' hnāh' kih' he' ma' dsoo' hoh' hnāh' kiyh', hī' mi' teh' ba' hnāh' ta' kyah' hnāh' kih' he' hnaah' hnih' cha' miih'. Hī' kwēeh' ba' hoh' hnāh' kih' he' kye'h' hnāh' o' j0h' dsē' kih' Jesucristo Dsa' j00h' jnān'. ⁴ Jēeh', laah' hnāh' 00hn' hī' hnāā' Dio cha' miih' hī' nē' ba' jnāäh' he' ga' llee'h' Dio hnāh'. ⁵ Lā' ma' ga' ngēē' jnāäh' ju' hmēē' kyah' hnāh', ja' kyaah' ma' la' juu' ta' jmah'. Ja' kyaah' cha' miih' be' kih' Jmi' lle' Na' jngii' ba' ja'. Sa' cha' ma' kye' jnāäh' jyoh' huud'sē'. Juu' na' la' ma' ra' ju' dsoo' jmah' ba'. Hī' ma' nēh' ba' hnāh' ha' lā' ga' jmeē' jnāäh' jee' tāäh' hnāh', kih' he' hnāā' jnāäh' hnāh'.

⁶ He' ja' ga' jmeeh' hnāh' ja' ba' lā' koo' jmeē' jnāäh' hī' lā' koo' ga' jmeē' Dsa' j00h' jnān'. Jēeh', ma' ga' heeh' hnāh' juu' kiyh', chaa' ba' hnāh' llu' ga' jmeē' Jmi' lle' Na' jngii', ma' ke' ga' jēeh' hnāh' cha' miih' he' wii'. ⁷ Heh' he' jmeeh' hnāh' lā' ja', ga' nuu' 00h' jne' hī' tāäh' hwa' Macedonia hī' hwa' Acaya. He' ja' ja' dsēy' ga' jmeey' ja' ba' lā' koo' jmeeh' hnāh'. ⁸ Kwaat' kyah' hnāh' ga' lloo' juu' kih' Dsa' j00h' jnān' lā' kaa' hwa' Macedonia hī' Acaya. Hī' ga' lā' cha' juu' he' ma' dsoo' hoh' hnāh' kih' Dio lā' kaa' jee' jyoh' jwii'. He' ja' mo' so' jmeē' ga' bii' jmeeh' jnāäh' juu' kiyh' ha' lā' ga' jmeeh' hnāh'. ⁹ Lā' jēē' ba' dsa' hlēeh' na' lā' ga' heeh' hnāh' jnāäh' lā' ma' ga' lla' n00' jnāäh' jee' tāäh' hnāh', hī' ha' lā' ga' beeh' hnāh' dio hī' na' laa' kaah' dsa' hī' ha' lā' jmeeh' hnāh' ta' he' kih' hī' laa' ma' ra' Dio jiih'. ¹⁰ Hī' hlēēyh' he' lle' hoh' hnāh' he' jāh' jooy' ka' lāh' gyuu'h' jmi' gyuu'. Jēeh' Dio ga' mi' jiih' Jesūs jee' kih' hī' na' juu' mah' jooy' he' lāā' jne' kih' lli' wii' he' na' ga' jā'.

2

Ha' lā' ga' jmeē' Paa' jwii' Tesalónica

¹ 00hn', ma' nēh' ba' hnāh', sa' na' heē' ta' he' ga' jmeē' jnāäh' lā' ma' na' n00' jnāäh' jee' tāäh' hnāh'. ² Hī' ma' nēh' ba' hnāh' ha' lā' ga' lā' hāäh' dsa' jnāäh', ga' kwa' dsa' kyaā' jnāäh' jwii' Filipino. Pero Dio kyaah' jnāäh' he' ja' ga' tuu' dsē' jnāäh' ga' kwa' jnāäh' ju' hmēē' kiyh' jee' jwii' kyah' hnāh' ma' ke' ga' tee' ga' jēē' dsa' kyaā' jnāäh'. ³ Sa' na' heē' juu' he' ga' kwa' jnāäh', ni' ja' kyaah' huud'sē' hliih'. Hī' ni' sa' ga' mi' gaan' hnāh'. ⁴ Ga' jēē' ba' Dio jmāā' jnāäh' jmeē' jnāäh' ta' kiyh', he' ja' hlēeh' jnāäh' lā' koo' lle' kyaā' jnāäh' hī' na' hūaa' kwa' ju' hmēē' kiyh'. Hī' ja' he' hn00h' jnāäh' ha' lā' jee' tih' dsē' dsa' kyaā' jnāäh' kyaah' juu' he' kwa' jnāäh'. He' hn00h' jnāäh' ha' lā' jee' tih' dsē' Dio hī' kyuu'h' ha' lā' la' huud'sē' jnān'. ⁵ Nēh' ba' hnāh' sa' ga' hlēeh' jnāäh' kyaah' juu' na' hūaa'h' lā' jwē' jee' ga' lēēh' hnāh' ni' sa' ga' hn00h' jnāäh' ha' lā' jee' ma' leh' jnāäh' kuu'. Dio ba' nē' ha' lā' la'. ⁶ Sa' hn00h' jnāäh' jmāā' dsa' jnāäh' kaah'. Sa' hn00' jnāäh' jmeeh' hnāh' lā' ja' ni' he' jmeē' jnāh'. Kih' he' laa' jnāäh' ap0stole kyaā' Cristo, cha' ba' jwē' kyaā' jnāäh' he' ma' jmeē' jnāäh' mada' kyah' hnāh' wa'ra' jāh' kih' lā' ja' hn00' jnāäh'. ⁷ Pero ga' jmeē' jnāäh' j0h' dsē' jnāäh' ba' lā' koo' j0h' dsē' jaa' dsa' mē' jee' mi' kwaay' gyuu' kyaay'. ⁸ Ga' lā' hnāā' jnāäh' hnāh' cha' miih'. He' ja' sa' ga' jmāā' kyaā' jnāäh' koo' ma' dsa' ka' jnāäh' ju' hmēē' kih' Dio ta' jmah'. Ga' lla' dsē' jnāäh' ga' jmeē' jnāäh' be' kyah' hnāh' lā' jiih' ma' ngēē' jnāäh' hūaa' jnāäh' juu' jnāäh' kwaat' kyah' hnāh' kih' he' hnāā' jnāäh' hnāh' cha' miih'. ⁹ 00hn', 0Chē' sa' dsooh' hoh' hnāh' ha' lā' ga' jmeē' jnāäh' ta', mah' ga' lā' cha' he' ga' kih' jnāäh'? Lā' jmi' lā' hwē' ga' jmeē' jnāäh' ta', jēeh' sa' hn00' jnāäh' ma' lla' kyaan' hnāh' jmi' ta' ko' jiih' ga' kwa' jnāäh' juu' kih' Dio.

¹⁰ Ma' nēh' ba' hnāh' hī' nē' ba' Dio ha' lā' ga' jmeē' jnāäh' jee' tāäh' hnāh' hī' ma' heeh' kih' Jesūs. Ma' laa' jnāäh' hī' na' jngēē'. Ga' jmeē' jnāäh' he' lu' jmah' ba'. Sa' cha' he' na' bāāh' jnāäh' ni' miih'. ¹¹ Ma' nēh' ba' hnāh' ha' lā' ga' jmeē' jnāäh' kyah' hnāh' lā' jaa' lā' jaa' hnāh'. Ga' kwa' jnāäh' be' kyah' hnāh', ga' chaa'h' jnāäh' hnāh' lā' koo' jmeē' jaa' dsa' kyaah' gyuu' kyaay'. ¹² Hī' ga' hlēēh' jnāäh' hnāh' mah' jmeeh' hnāh' lā' hn00' Dio hī' ga' tēēh' hnāh' mah' lā' jnāäh' hnāh' ya' jwii' jee' jmeey' hih'.

¹³ He' ja' sa' hwaā' jnāäh' kwa' jnāäh' ti'hmaah' kih' Dio. Jēeh', ga' heeh' hnāh' juu' kiyh' he' ga' kwa' jnāäh'. Ga' lā' ngēēh' hnāh' sa' la' juu' kih' wa' hī' cha' hī' dsa'. La' ma' ra' juu' kih' Dio ba', ja' ba' juu' he' j00' kyah' hnāh', hī' ma' heeh' kih' Jesūs. ¹⁴ 00hn' hī' tāäh' Tesalónica na',

kweeˊ baˊ gaˊ laˊ kyahˊ hnähˊ kyaahˊ läˊ jēˊ gwahˊ kihˊ Dio heˊ tōøˊ hwaˊ Judea. Heˊ baˊ dsaˊ goohˊ hnähˊ gaˊ jmeehˊ hnähˊ, jaˊ baˊ läˊ kohˊ gaˊ laˊ kihˊ øøhˊ jneˊ hiˊ täähˊ Judea. Judiu dsaˊ gooyˊ gaˊ jmeehˊ dsihˊ kihˊ heˊ gaˊ läˊ dsooˊ dsëyˊ kihˊ Cristo Jesús. ¹⁵ Jaˊ baˊ dsaˊ gooyˊ heˊ gaˊ jngiihˊ kihˊ Jesús Dsaˊ jøøhˊ jnänˊ läˊ kohˊ gaˊ jngëëyhˊ hiˊ maˊ ngëëˊ juuˊ kihˊ Dio jääˊ. Hiˊ jaˊ baˊ läˊ jaˊ gaˊ läˊ hñaaˊ dsëyˊ kyaahˊ jnäähˊ kaˊ lähˊ. Jmeeyˊ heˊ saˊ tihˊ dsëˊ Dio hiˊ llaˊ dsëëyˊ kihˊ läˊ jëëˊ dsaˊ. ¹⁶ Ngooˊ baˊ hayˊ kyaahˊ jnäähˊ heˊ hlëëhˊ jnäähˊ dsaˊ hiˊ saˊ laaˊ judiu mahˊ lääyˊ. Läˊ jwëˊ jaˊ, moˊ soˊ kyaahˊ hihˊ dsoˊ kyeˊ kiyhˊ, heˊ jaˊ jäˊ dsoˊ jwiiˊ nēˊ kiyhˊ chaˊ miihˊ ngëëˊ.

Hnøøˊ Paaˊ dsaˊ jëëˊ øøhˊ jneˊ hiˊ chaqˊ Tesalónica

¹⁷ Hnähˊ øøhnˊ, maˊ läˊ hiˊ miihˊ jmiˊ heˊ saˊ jëënˊ hnähˊ. Pero saˊ maˊ gaaˊ dsëˊ jnäähˊ. Maˊ raˊ heˊ lleˊ dsëˊ jnäähˊ dsaˊ jëëˊ jnäähˊ hnähˊ. ¹⁸ Heˊ jaˊ hnøøˊ jnäähˊ maˊ dsaˊ jëëˊ jnäähˊ hnähˊ. Jnäˊ Paaˊ jmeenˊ dsooˊ, jaˊ heˊ kooˊ häˊ gaˊ jmeenˊ huuˊ dsëˊ maˊ dsaˊ nøøˊ jnäähˊ. Pero saˊ gaˊ laˊ, jmeeˊ Tanaˊ jwiihˊ kyaahˊ jnäähˊ. ¹⁹ Hnähˊ baˊ hiˊ kyeˊ jnäähˊ oˊ jøhˊ dsëˊ kihˊ, hnähˊ baˊ hiˊ jmeeˊ chaqˊ jnäähˊ lluˊ. Hnähˊ baˊ hiˊ jmeeˊ liiˊ jmääˊ taˊ heˊ maˊ jmeeˊ jnäähˊ. Heˊ jaˊ hnøøˊ jnäähˊ jëëˊ jnäähˊ hnähˊ täähˊ hnähˊ chaˊ nēˊ Jesucristo waˊ raˊ gaˊ tēˊ jeeˊ jähˊ kaˊ lähˊ. ²⁰ Iheˊ baˊ cheˊ lluˊ kyaahˊ jnäähˊ kwaatˊ kyahˊ hnähˊ heˊ jaˊ chaqˊ baˊ jnäähˊ lluˊ!

3

¹ Saˊ läˊ beˊ dsëˊ jnäähˊ, heˊ jaˊ jmeeˊ jnäähˊ huuˊ dsëˊ jääˊ jnäähˊ jwiiˊ Atena laˊ, ² mahˊ cheeˊ jnäähˊ Timotäˊ øøhˊ jneˊ dsaˊ jëëˊ hnähˊ. Øøhˊ jneˊ heˊ, jmeeˊ taˊ kihˊ Dio koˊ jøhˊ kyaahˊ jnäähˊ, kwayˊ juˊ hmëëˊ kihˊ Cristo. Hiˊ heˊ kwaˊ beˊ kyahˊ hnähˊ mahˊ goˊ taahˊ hnähˊ kooˊ hwehˊ jwëˊ kihˊ Dio heˊ täähˊ hnähˊ naˊ. ³ Mahˊ läˊ jaˊ, niˊ jaaˊ hnähˊ saˊ jehˊ hohˊ hnähˊ kihˊ heˊ jëënˊ hnähˊ heˊ wiiˊ. Maˊ ñehˊ baˊ hnähˊ läˊ naˊ lleˊ kihˊ leˊ jnänˊ. ⁴ Jëëhˊ, läˊ maˊ tøøhˊ jnäähˊ kyaahˊ hnähˊ, gaˊ jähˊ jnäähˊ dsaˊ ngëëˊ jneˊ chaˊ miihˊ heˊ wiiˊ hiˊ naˊ maˊ jëëhˊ baˊ hnähˊ haˊ läˊ laˊ heˊ jaˊ. ⁵ Heˊ jaˊ moˊ soˊ gaˊ laˊ beˊ dsënˊ. Chaˊ baˊ gaˊ cheenˊ Timotäˊ mahˊ dsaˊ jëëyˊ cheˊ läˊ maˊ dsooˊ jaˊ baˊ hohˊ hnähˊ. Jmeenˊ huuˊ dsëˊ waˊ raˊ gaˊ jmeeˊ hiˊ saˊ lluˊ jwiihˊ kyahˊ hnähˊ hiˊ heeˊ taˊ kyaahˊ jnäähˊ.

⁶ Pero läˊ maˊ jähˊ Timotäˊ jeeˊ tøøhˊ jnäähˊ laˊ, gaˊ jmeeyhˊ juuˊ, läˊ maˊ dsooˊ jaˊ baˊ hohˊ hnähˊ hiˊ hnaahˊ hnähˊ dsaˊ kyaahˊ. Hiˊ jähˊ, dsoohˊ hohˊ hnähˊ kyaahˊ jnäähˊ chaˊ miihˊ, hiˊ hnoohˊ hnähˊ jëëhˊ jnäähˊ kaˊ lähˊ, jaˊ baˊ läˊ kooˊ hnøøˊ jnäähˊ jëëˊ jnäähˊ hnähˊ. ⁷ Øøhnˊ, maˊ keˊ dsaˊ ngëëˊ jnäähˊ naˊ kuˊ naˊ ngiiˊ heˊ wiiˊ jeeˊ laˊ,

pero chaˊ miihˊ gaˊ nøøhˊ dsëˊ jnäähˊ maˊ gaˊ nuuˊ jnäähˊ jmeehˊ baˊ hnähˊ dsooˊ hohˊ hnähˊ kihˊ Dio. ⁸ Naˊ baˊ raˊ siˊ chaqˊ jnäähˊ lluˊ, kihˊ heˊ gaˊ nuuˊ jnäähˊ täähˊ baˊ hnähˊ kooˊ hwehˊ jwëˊ kihˊ Dsaˊ jøøhˊ jnänˊ. ⁹ Johˊ tiˊ hmaahˊ saˊ kwaˊ jnäähˊ kihˊ Dio kwaatˊ kyahˊ hnähˊ. Jëëhˊ, chaˊ miihˊ jëëˊ dsëˊ jnäähˊ chaˊ nēˊ Dio taˊ laˊ kyahˊ hnähˊ. ¹⁰ Tøøhˊ baˊ jnäähˊ ngiiˊ jnäähˊ kihˊ Dio läˊ jmiˊ läˊ hwëˊ mahˊ läˊ chaˊ jwëˊ dsaˊ jëëˊ jnäähˊ hnähˊ kaˊ lähˊ. Mahˊ kwaˊ jnäähˊ beˊ tēëhˊ hnähˊ heˊ gaˊ hnøøˊ kyahˊ hnähˊ jeeˊ täähˊ hnähˊ jwëˊ kihˊ Dio.

¹¹ Ngiiˊ jnäähˊ kihˊ Tääˊ jnänˊ hiˊ kihˊ Jesucristo Dsaˊ jøøhˊ jnänˊ mahˊ kwayˊ jwëˊ dsaˊ jëëˊ jnäähˊ hnähˊ kaˊ lähˊ. ¹² Hiˊ ngiiˊ kihˊ Dio waˊ läˊ hnaahˊ hnähˊ chaˊ gaˊ miihˊ dsaˊ kyaahˊ hnähˊ hiˊ waˊ läˊ hnaahˊ läˊ naˊ läˊ jëëˊ dsaˊ jaˊ baˊ läˊ kooˊ hnaäˊ jnäähˊ hnähˊ. ¹³ Hiˊ ngiiˊ kihˊ Dio mahˊ goˊ taahˊ hnähˊ kooˊ hwehˊ hiˊ naˊ jngëëhˊ hnähˊ goˊ teˊ mahˊ moˊ soˊ chaˊ gaˊ heˊ naˊ bäähˊ hnähˊ niˊ miihˊ chaˊ nēˊ Tääˊ jnänˊ waˊ raˊ gaˊ tēˊ jeeˊ jähˊ Jesús Dsaˊ jøøhˊ jnänˊ kyaahˊ läˊ jëëˊ hiˊ lluˊ kyaahˊ.

4

Waˊ jmeenˊ läˊ tihˊ dsëˊ Dio

¹ Øøhnˊ, hlëëhnˊ hnähˊ läˊ hnøøˊ Jesús Dsaˊ jøøhˊ jnänˊ. Taˊ jmeeˊ hnähˊ hñaaˊ hohˊ, goˊ nääˊ baˊ hnähˊ läˊ kooˊ gaˊ läˊ tēëhˊ hnähˊ kyaahˊ jnäähˊ. Jëëhˊ, läˊ jaˊ lleˊ kyahˊ hnähˊ hiˊ läˊ jaˊ tihˊ dsëˊ Dio kaˊ lähˊ. Hiˊ jmeeˊ biiˊ jmeehˊ hnähˊ heˊ lluˊ chaˊ gaˊ miihˊ kooˊ häˊ kooˊ häˊ. ² Maˊ ñehˊ baˊ hnähˊ haˊ läˊ laˊ nuuhˊ heˊ gaˊ hñahˊ hnähˊ kyaahˊ jnäähˊ madaˊ kihˊ Jesús Dsaˊ jøøhˊ jnänˊ. ³ Heˊ tøøhˊ jneˊ naˊ jngëënˊ, heˊ jaˊ baˊ hnøøˊ Dio. Hnähˊ dsaˊ mëˊ dsaˊ ñuuˊ taˊ kaaˊhˊ hnähˊ waˊ hiˊ chaˊ hiˊ. ⁴ Goˊ taahˊ hnähˊ lluˊ kyaahˊ dsaˊ mëˊ kyaahˊ hnähˊ. Hnøøˊ naˊ jngëëhˊ hnähˊ kyaahˊ läˊ kooˊ lleˊ kihˊ. ⁵ Taˊ jmeeˊ hnähˊ heˊ ngiiˊ jmiˊ ngoˊ kyahˊ hnähˊ läˊ jmeeˊ dsaˊ hiˊ saˊ laaˊ judiu hiˊ saˊ maˊ heehˊ kihˊ Dio. ⁶ Niˊ jaaˊ hnähˊ taˊ miˊ kwaˊhˊ kihˊ øøhˊ hnähˊ, niˊ taˊ miˊ gaaˊ hnähˊ niˊ jaaˊ. Maˊ jmeeˊ baˊ jnäähˊ juuˊ kyahˊ hnähˊ, Dsaˊ jøøhˊ jnänˊ tēëhˊ jwiiˊ kihˊ läˊ jëëˊ hiˊ jmeeˊ taˊ hliihˊ jaˊ. ⁷ Jëëhˊ, saˊ gaˊ tēëhˊ Dio jneˊ mahˊ jmeenˊ waˊ laˊ chaˊ laˊ. Gaˊ tēëyhˊ jneˊ mahˊ dsaˊ toohnˊ naˊ jngëëenˊ baˊ. ⁸ Hiˊ saˊ jmeeˊ heˊ juuˊ laˊ, jaˊ kihˊ dsaˊ jaˊ heˊ jmeeyˊ chaqˊyˊ. Heˊ jmeeyˊ chaqˊyˊ kyaahˊ Dio baˊ jaˊ, heˊ baˊ Dio hiˊ gaˊ kwëëhˊ jneˊ Jmiˊ lleˊ Naˊ ngiiˊ.

⁹ Heˊ hnääˊ jneˊ dsaˊ kyaahˊ, saˊ jmeeˊ biiˊ siiˊ jnäähˊ kyahˊ hnähˊ. Jëëhˊ, Dio maˊ miˊ tēëˊ hnähˊ heˊ hnaahˊ hnähˊ dsaˊ kyaahˊ. ¹⁰ Maˊ baˊ jnäˊ, hnaahˊ baˊ hnähˊ läˊ jëëˊ øøhˊ jneˊ hiˊ täähˊ läˊ kaaˊ

hwa' Macedonia. Pero chuun' kyaah' hnäh' øøhn', mah' wa' hnaah' hnih' cha' ga'miih'.

11 Kwa' hnäh' be' hii' tiir' kyah' hnäh', ta' wa' hnee' hnäh'. Ta' jëe' hnäh' he' jmee' jñäh'. Ta' wa' jwëh' hnäh', ja' jmeeh' ba' hnäh' ta' lä' koo' mada' he' ma' jmee' jnääh' kyah' hnäh'. 12 Lä' jwë' ja', hi' sa' ma' heeh' juu' kih' Dio hlëeyh' llu' kyah' hnäh' hi' lä' ja' lä' cha' ba' lä' jë' he' jmee' bii' kyah' hnäh'.

Ha' lä' le' wa'ra' ga'të' jee' jäh' Dsa' jøøh' jñän'

13 Øøhn', hnøø' jnääh' lä' ngëeh' hnäh' ha' lä' le' kih' øøh' jne' hi' ma' na' juu'. Sa' hnøø' jnääh' lä' meeh' hoh' hnäh' lä' koo' la' kih' hi' sa' cha' o' jøh' dsë' kih'. 14 Dsoo' ba' dsë' jne' he' ga' juu' Jesús hi' ga' lä' jiiyh' ka' läh'. Hi' jmee' jne' dsoo', ja' ba' lä' ja' mi' jiih' Dio ko' jøh' kyaah' Jesús ga' lä' jëe' hi' na' juu' hi' ga' heeh' kiyh'.

15 He' ja' jwëeh'n' hnäh' lä' koo' ga' jäh' Dsa' jøøh' jñän'. Jne' hi' chaa' wa'ra' ga'të' jmi' jäh'y', sa' lä' jää' jne' kih' øøh' jne' hi' na' juu'. 16 Ki' gaa' lä' nuuh' jmee' Dsa' jøøh' jñän' mada' wa'ra' ga'të' jee' jñaay' gyuuh', hi' lä' nuuh' hlëeh' ängel hi' jøøh' ga' kih' jee' lä' jëe', hi' lä' nuuh' hii' luu' hoo' kih' Dio. Ma' ja' lä' jiih' to' në' lä' jëe' hi' na' juu' hi' ga' heeh' kih' Jesús. 17 Hi' lä' jëe' jne' hi' chaa' jmi' ja', chaayh' jne' jee' jni' ko' jøh' kyaah' hi' na' juu' mah' jee' jne' Jesús jwë' në' lle'. Ja' ga' na' dsa'tooh' jne' kyaah' Dsa' jøøh' jñän' lä' jë' joh' jmi' cha'. 18 He' ja' jmee' hnäh' jëe' dsë' dsa' kyaah' hnäh' kyaah' juu' la'.

5

1 Øøhn' sa' jmee' bii' sii' jnääh' kyah' hnäh' hee' ji' ñe' o' hee' jmi' lä'te' juu' la'. 2 Ma' ñeh' ba' hnäh' kwee', wa'ra' ga'lloo' jmi' jäh' Jesús, jäh'y' jmi' he' sa' liih' dsa', lä' koo' jmee' dsa' hii' ta' la' hwë'. 3 Lä' koo' wa'ra' ga' jäh' dsa': "Ma'tøøh' ba' jne' llu', mo' so' hii' goo' jñän'", lä' chah' ja', ni' sa' liih' gyih', ja' he' wii' në' kiyh', lä' koo' jmee' kih' dsa' më' jee' dsa' lä' chaa' gyuu' kyaay'. Ni' jaa' sa' lää' kih' he' ja'. 4 Pero hnäh' øøhn', mo' so' tääh' hnäh' jmeeh' hnäh' wa' la' cha' la'. He' ja' wa'ra' ga'të' jee' jäh'y', sa' jøøh' hnäh' lä' koo' dsa' jøøh' dsa' wa'ra' ga'lloo' jaa' dsa' hii' kiyh'. 5 Lä' jëe' ba' hnäh' ma' na' jnääh' hnäh' jee' jna' wa' je' hi' lä' ja' kih' jmi' ka' läh'. Mo' so' na' jnääh' hnäh' kih' hwë', ni' kih' jee' na' hoo'. 6 He' ja' jwëeh'n' hnäh', sa' wa' jmeen' lä' koo' jaa' hi' sa' liih' he' jmee'. Hnøø' na' në' jne' hi' wa' hää' jne' hñaan'. 7 Hi' gwii', hwë' ba' gwi'y'. Hi' hee', ko' ja' lla' heeh' bih'. 8 Pero jne' hi' ma' na' jnääh' kih' jmi', wa' leeh' jne'. Wa' lä' dsoo' dsë' jne' kih' Dio, wa' hnää' jne' øøh' jne'. Lä' jwë' ja' hää' jne' hñaan' lä' koo' jmee' hløø'

hi' na' lää' ñe'. Hi' wa' kyen' o' jøh' dsë' he' lää' jne'. Lä' jwë' ja' hää' jne' hñaan' lä' koo' jmee' hløø' hi' hä' mi' kyaah' lle'. 9 Jëeh', ga' jmää' Dio jne' mah' lää'y' jne' ta' la' kih' Jesucristo Dsa' jøøh' jñän', sa' ga' jmää'y' jne' mah' jëen' he' li' wii' he' na' ga' ja'. 10 Hi' he' ga' juu' jnä' jne' mah' chaa' jne' ko' jøh' kyaayh', kwee' ba' la' che' chaa' jne' o' na' juu' jne' wa'ra' ga'të' jmi' jäh'y'. 11 Kih' he' ja', ja' kwah' hnäh' be' kih' dsa' kyaah' mah' dsa' nääy' ta' cha' në', ja' ba' lä' koh' tääh' hnäh' jmeeh' hnäh'.

12 Chu' jnääh' kyaah' hnäh' øøhn', ja' jmeeh' hnäh' he' kih' hi' kwa' be' kyah' hnäh' hi' lä' ja' kih' hi' jää' hnäh' kwaat' kih' Dsa' jøøh' jñän' hi' kih' hi' hlëeh' hnäh' ka' läh'. 13 Wa' hnaah' hnih' cha' miih' ta' la' kih' ta' he' jmeey'. Hi' wa' hii' tiir' kyah' hnäh' kyaah' dsa' kyaah' hnäh'.

14 Hi' chuun' kyaah' hnäh' øøhn', hlëeh' hnäh' hi' sa' hnøø' jmee' ta'. Kwa' hnäh' be' kih' hi' sa' lä' kaa' dsë', hi' lä' ja' kih' ja' sa' bee' hu' dsë' kih'. Jmee' hnäh' jøh' hoh' kyaah' lä' jëe'. 15 Leeh' hnäh', ni' jaa' hnäh' ta' jiih' hlih' kih' hi' jmee' he' hlih'. Lä' jë' jiih' jmee' hnäh' he' llu' jmah' ba' kih' øøh' hnäh' hi' kih' lä' jëe' dsa' jmi' gyuu'.

16 Wa' jëe' hoh' hnäh' lä' jë' jmi' ba'. 17 Ngii' hnäh' tää' kih' Dio. 18 Kwa' hnäh' ti' hmaah' kih' Dio kih' lä' jë'. He' la' na' hnøø' Dio jmeeh' hnäh' lä' llu' he' ma' laah' hnäh' koo' kyaah' Cristo Jesús.

19 Ta' ha' hnäh' kih' jmi' lle' Na' jngii'. 20 Ta' jmee' hnäh' ta' koo' juu' he' kwa' hi' ngëe' juu' kih' Dio. 21 Kye' da' hnäh' kwaat' kih' lä' jë' he' hlëeyh'. Mah' go' taah' hnäh' koo' hweh' kyaah' ma' la' he' llu' jmah' ba'. 22 Be' hnäh' ta' koo' lä' jë' nëe' he' hlih'.

23 Dio ba' he' hi' jmee' hii' tiir' tuh' dsë' jne'. He' ja' ngiin' kiyh' mah' wa' jmeey' na' jngëe' hnäh' go'te'. Wa' hääy' hnäh'. Wa' hoo'y' jmi' lle' kyah' hnäh', wa' hoo'y' lä' jë' hu' dsë' kyah' hnäh', wa' hoo'y' jmi' ngo' kyah' hnäh' mah' mo' so' cha' ga' he' na' bääh' hnäh' ni' miih' wa'ra' ga'të' jee' jäh' Jesucristo Dsa' jøøh' jñän'. 24 Ma' ra' he' mi' te' ba' hi' ga' tëeh' hnäh'. He' ga' jäh'y' jmeey', ma' ra' he' jmee' bih'.

25 Øøhn', ngii' hnäh' kih' Dio mah' kway' be' kya' jnääh'.

26 Jmee' hnäh' Dio kih' lä' jëe' øøh' hnäh', ja' chuh' hnäh' kiyh' lä' hnøø' Dio.

27 Kyaah' mada' kih' Dsa' jøøh' jñän', jwëeh'n' hnäh', ja' hëh' hnäh' he' ma' siin' la' cha' në' jee' lä' jëe' øøh' jne'.

28 Wa' mi' jää' Jesucristo Dsa' jøøh' jñän' lä' jëe' hnäh'. Wa' la' lä' ja'.

2

2 Tesalonicenses
He⁻ la⁻ jee⁻ ga⁻ tē⁻ to⁻ je⁻ he⁻
ga⁻ sū⁻ Paa⁻ kih⁻ 00h⁻ jne⁻ hī⁻
chaa⁻ Tesalónica

¹ Jnā⁻ Paa⁻ kyaah⁻ Silvano kyaah⁻ Tim-
otā⁻ sūn⁻ kih⁻ gwah⁻ jwū⁻ Tesalónica, hnāh⁻
hī⁻ tāāh⁻ kyaah⁻ Jesucristo Dsa⁻ j00h⁻ jnān⁻
kyaah⁻ Dio hī⁻ laa⁻ Tāā⁻ jnān⁻. ² Ngūn⁻ kih⁻ Dio
hī⁻ laa⁻ Tāā⁻ jnān⁻ hī⁻ ngūn⁻ kih⁻ Jesucristo
Dsa⁻ j00h⁻ jnān⁻, wa⁻ kway⁻ he⁻ llu⁻ kyah⁻
hnāh⁻, hī⁻ wa⁻ jmeey⁻ hīi⁻ tii⁻ kyah⁻ hnāh⁻.

*Dio lla⁻ ta⁻ kih⁻ hī⁻ jmeeh⁻ 00h⁻ jne⁻ wa⁻ra⁻
ga⁻ tē⁻ jee⁻ jāh⁻ Dsa⁻ j00h⁻ jnān⁻*

³ 00hn⁻, hn00⁻ kwa⁻ jnāāh⁻ ti⁻hmaah⁻ kih⁻
Dio lā⁻ jē⁻ jmū⁻ kwaat⁻ kyah⁻ hnāh⁻, lā⁻ lle⁻
kih⁻, lā⁻ llu⁻ he⁻ ngoo⁻ ba⁻ dsoo⁻ hoh⁻ hnāh⁻
kiyh⁻, hī⁻ ngoo⁻ ba⁻ hnaah⁻ hnāh⁻ dsa⁻ kyaah⁻.
⁴ Tih⁻ ba⁻ dsē⁻ jnāāh⁻ lā⁻ koo⁻ jmeeh⁻ hnāh⁻,
he⁻ ja⁻ ga⁻ hlēēh⁻ jnāāh⁻ llu⁻ kyah⁻ hnāh⁻
lā⁻ koo⁻ lā⁻ koo⁻ gwah⁻ kih⁻ Dio. Jmeeh⁻
jnāāh⁻ juu⁻ ha⁻ lā⁻ j0h⁻ hoh⁻ hnāh⁻ kyaah⁻
lā⁻ jē⁻ wū⁻ he⁻ dsa⁻ ngēē⁻ hnāh⁻. Hī⁻ ha⁻ lā⁻
dsoo⁻ hoh⁻ hnāh⁻ kih⁻ Dio hī⁻ kwēēh⁻ ba⁻ hoh⁻
hnāh⁻ ma⁻ chaa⁻ hnāh⁻ lli⁻ wū⁻. ⁵ Heh⁻ lā⁻ ja⁻,
mi⁻ jnāā⁻ ma⁻ ra⁻ he⁻ lla⁻ Dio ta⁻ lā⁻ koo⁻ lle⁻
kih⁻, he⁻ ja⁻ na⁻ na⁻ ngēē⁻ hnāh⁻ jwē⁻ go⁻ taah⁻
hnāh⁻ ya⁻ jwū⁻ kih⁻, kih⁻ he⁻ jēēh⁻ hnāh⁻ wū⁻
na⁻.

⁶ Jēēh⁻, Dio jmee⁻ lā⁻ koo⁻ lle⁻ kih⁻, he⁻
mi⁻ hmaayh⁻ kih⁻ hī⁻ jmeeh⁻ hnāh⁻ na⁻. ⁷ Hī⁻
hnāh⁻ hī⁻ dsa⁻ ngēē⁻ wū⁻ na⁻, hnāh⁻ ba⁻
hnāh⁻ jee⁻ teēh⁻ hnāh⁻ hoh⁻ ko⁻ j0h⁻ kyaah⁻
jnāāh⁻ wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee⁻ lā⁻ jnā⁻ Jesús jīāay⁻
gyuuh⁻ kyaah⁻ āngele kyaah⁻ jū⁻ cha⁻ be⁻
kih⁻. ⁸ Jāyh⁻ jee⁻ wa⁻ je⁻ jih⁻ gyēh⁻, ma⁻ ja⁻
heeyh⁻ wū⁻ lā⁻ jēē⁻ hī⁻ sa⁻ ga⁻ heēh⁻ kih⁻ Dio,
hī⁻ lā⁻ kye⁻ hī⁻ sa⁻ ga⁻ lā⁻ hn00⁻ ju⁻ hmēē⁻ kih⁻
Jesucristo Dsa⁻ j00h⁻ jnān⁻. ⁹ Hī⁻ he⁻ na⁻,
jēē⁻ wū⁻ he⁻ sa⁻ llaa⁻ jih⁻ koh⁻ jih⁻ lih⁻, wū⁻
go⁻ te⁻ ba⁻ dsa⁻ taayh⁻ kih⁻ Dsa⁻ j00h⁻ jnān⁻,
jee⁻ mo⁻ so⁻ tēēy⁻ jēēy⁻ jee⁻ jnā⁻ na⁻ hñaah⁻
kyaah⁻ be⁻ kiyh⁻, ¹⁰ wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē⁻ jmū⁻ jāh⁻
Jesús. Ma⁻ ja⁻ dsa⁻ taah⁻ lā⁻ jēē⁻ hī⁻ laa⁻
kyaay⁻, jmeey⁻ juuh⁻ kih⁻. Peer⁻ jēē⁻ dsah⁻
lā⁻ jēē⁻ hī⁻ ma⁻ heēh⁻. Hī⁻ lā⁻ kye⁻ hnāh⁻ jēēh⁻
hnh⁻, jēēh⁻ ma⁻ lā⁻ dsoo⁻ ba⁻ hoh⁻ hnāh⁻ juu⁻
he⁻ ma⁻ kwa⁻ jnāāh⁻.

¹¹ He⁻ ja⁻ ngū⁻ jnāāh⁻ kyah⁻ hnāh⁻ lā⁻ jē⁻
jmū⁻ mah⁻ jmāā⁻ Dio hnāh⁻ lluu⁻ lā⁻ lle⁻ kyah⁻
hnāh⁻ hī⁻ na⁻ teēh⁻ kyaay⁻. Hī⁻ ngū⁻ jnāāh⁻
kiyh⁻ mah⁻ kway⁻ be⁻ kyah⁻ hnāh⁻ jmeeh⁻
hnāh⁻ lā⁻ jē⁻ ta⁻ llu⁻ he⁻ hyoh⁻ hoh⁻ hnāh⁻
jmeeh⁻, lā⁻ llu⁻ he⁻ ma⁻ dsoo⁻ hoh⁻ hnāh⁻.
¹² Ma⁻ ja⁻ jmee⁻ dsa⁻ juuh⁻ kih⁻ Jesucristo
kwaat⁻ kyah⁻ hnāh⁻ hī⁻ ja⁻ ba⁻ lā⁻ ja⁻ le⁻ kyah⁻
hnāh⁻ ko⁻ j0h⁻ kyaayh⁻, kih⁻ he⁻ llu⁻ dsē⁻
Dio jnān⁻, hī⁻ kih⁻ he⁻ llu⁻ dsē⁻ Jesucristo
Dsa⁻ j00h⁻ jnān⁻.

*Ha⁻ lā⁻ le⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee⁻ jāh⁻ Dsa⁻ j00h⁻
jnān⁻*

¹ Na⁻ hlēēh⁻ ga⁻ jnāāh⁻ miuh⁻ kih⁻ ha⁻ lā⁻
le⁻ wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee⁻ jāh⁻ Jesucristo Dsa⁻ j00h⁻
jnān⁻ hī⁻ ha⁻ lā⁻ jee⁻ jnih⁻ mah⁻ jmeen⁻
ko⁻ j0h⁻ kyaayh⁻. 00hn⁻, chuun⁻ kyaah⁻
hnāh⁻, ² ta⁻ heē⁻ hnāh⁻ ga⁻ juh⁻ huū⁻ dsē⁻
kyah⁻ hnāh⁻. Ta⁻ jeh⁻ hoh⁻ hnāh⁻ cher⁻ mah⁻
ga⁻ nuuh⁻ hnāh⁻ jāh⁻ dsa⁻ ma⁻ jāh⁻ Jesús.
Ma⁻ ke⁻ he⁻ ga⁻ jāyh⁻ ma⁻ hlēēh⁻ jmi⁻ lle⁻ kih⁻
Dio, ma⁻ ke⁻ he⁻ ga⁻ jāyh⁻ ma⁻ ya⁻ ka⁻ dsa⁻
juu⁻ kyaay⁻ jnāāh⁻ o⁻ ma⁻ tēēyh⁻ juu⁻ kyaay⁻
jnāāh⁻, ta⁻ jmee⁻ hnāh⁻ he⁻ go⁻ te⁻. ³ Ta⁻
kwa⁻ hnāh⁻ jwē⁻ he⁻ ga⁻ mi⁻ gaa⁻ dsa⁻ hnāh⁻.
Sa⁻ jāh⁻ Jesús jāā⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻ lloo⁻ jmū⁻ jmee⁻
dsa⁻ na⁻ h00h⁻ kih⁻ Dio lā⁻ kaa⁻ jmi⁻ gyuu⁻ hī⁻
lā⁻ jnāā⁻ dsa⁻ hlēēh⁻ hī⁻ ma⁻ na⁻ heē⁻ go⁻ te⁻.
⁴ Hī⁻ he⁻ lā⁻ hn00⁻ lla⁻ dsēēy⁻ kih⁻ Dio hī⁻ kih⁻
lā⁻ jē⁻ he⁻ jmee⁻ dsa⁻ juuh⁻ kih⁻. Jmāāy⁻
hñiyy⁻ j00h⁻ kih⁻ jee⁻ lā⁻ jēē⁻, lā⁻ jiih⁻ gyay⁻ neh⁻
gwah⁻ kih⁻ Dio, jmāāy⁻ hñiyy⁻ lā⁻ koo⁻ Dio.

⁵ 2Che⁻ sa⁻ dsooh⁻ hoh⁻ hnāh⁻ he⁻
ga⁻ jwēēh⁻ hnāh⁻ he⁻ la⁻, lā⁻ ma⁻ gyan⁻
kyaah⁻ hnāh⁻ jee⁻ na⁻? ⁶ Ma⁻ neh⁻ ba⁻ hnāh⁻
hee⁻ na⁻ he⁻ sa⁻ kwa⁻ jwē⁻ lā⁻ jnāā⁻ dsa⁻
hlēēh⁻ he⁻ jāā⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻ tē⁻ jmū⁻ kih⁻. ⁷ Sa⁻
chaa⁻ hī⁻ nē⁻ kwee⁻, ha⁻ lā⁻ ma⁻ l00⁻ jmee⁻
ta⁻ hī⁻ hlēēh⁻ kih⁻ jee⁻, pero ma⁻ ra⁻ he⁻ jmee⁻ bih⁻
ta⁻ to⁻ kē⁻. Koo⁻ j00y⁻ lloo⁻ jmū⁻ jñuuh⁻ he⁻
jmee⁻ jwūh⁻ kih⁻. ⁸ Ja⁻ ga⁻ na⁻ lā⁻ cha⁻ jwē⁻
ngēy⁻ jnā⁻ hā⁻. Pero wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee⁻ jāh⁻
Jesús, kyaah⁻ lle⁻ he⁻ hā⁻ hooy⁻ ba⁻ jngēēyh⁻
dsa⁻ hlēēh⁻ he⁻. Mi⁻ llaay⁻ go⁻ te⁻ kyaah⁻
jmēē⁻ kih⁻ wa⁻ ra⁻ jāyh⁻. ⁹ Kyaah⁻ cha⁻ miuh⁻
be⁻ kih⁻ Tana⁻, jmee⁻ dsa⁻ hlēēh⁻ he⁻ ta⁻.
Jmeey⁻ hī⁻ goo⁻ jmi⁻ gyuu⁻ hī⁻ jmeey⁻ he⁻
juh⁻ gaa⁻. Pero kyaah⁻ juu⁻ ta⁻ juu⁻ jmah⁻ ba⁻
jmeey⁻ lā⁻ jē⁻ he⁻ ja⁻. ¹⁰ Ja⁻ he⁻ koo⁻ nēē⁻
he⁻ hñih⁻ jmeey⁻. Kyaah⁻ he⁻ ja⁻, mi⁻ gaay⁻
dsa⁻ hī⁻ ma⁻ tāāh⁻ heē⁻ go⁻ te⁻, kih⁻ he⁻ sa⁻
ga⁻ lā⁻ hn00y⁻ ma⁻ nuuy⁻ ju⁻ dsoo⁻ mah⁻ ma⁻
lāāy⁻. ¹¹ He⁻ ja⁻ kwa⁻ Dio jwē⁻ lā⁻ gaa⁻ dsa⁻
he⁻ cha⁻ ga⁻ miuh⁻ kyaah⁻ juu⁻ ja⁻ mah⁻ jmee⁻
gyih⁻ he⁻ kih⁻ juu⁻ ta⁻ juu⁻ ba⁻. ¹² Heh⁻ lā⁻ ja⁻,
jā⁻ dso⁻ jwū⁻ nē⁻ kih⁻ lā⁻ jēē⁻ hī⁻ sa⁻ heēh⁻ kih⁻
ju⁻ dsoo⁻, kih⁻ he⁻ hn00⁻ gyih⁻ he⁻ hñih⁻.

Ga⁻ llee⁻h Dio jne⁻ mah⁻ lāā⁻ jne⁻

¹³ Dsa⁻ j00h⁻ jnān⁻ hnāāy⁻ hnāh⁻ 00hn⁻,
he⁻ ja⁻ jmee⁻ bi⁻ kwa⁻ jnāāh⁻ tāā⁻ ti⁻hmaah⁻
kih⁻ Dio kwaat⁻ kyah⁻ hnāh⁻. Jēēh⁻ Dio
ga⁻ llee⁻h hnāh⁻ lā⁻ ma⁻ to⁻ nē⁻ mah⁻ lāāh⁻
hnāh⁻, lā⁻ llu⁻ he⁻ ga⁻ mi⁻ lluu⁻y⁻ hnāh⁻
ta⁻ la⁻ kih⁻ jmi⁻ lle⁻ Na⁻ jngū⁻ hī⁻ lā⁻ llu⁻
he⁻ ma⁻ dsoo⁻ hoh⁻ hnāh⁻ kih⁻ ju⁻ dsoo⁻.
¹⁴ Ga⁻ tēēh⁻ Dio hnāh⁻ kyaah⁻ ju⁻ hmēē⁻ he⁻
ga⁻ kwa⁻ jnāāh⁻ mah⁻ tēēh⁻ hnāh⁻ ya⁻ jwū⁻
kih⁻ Jesucristo Dsa⁻ j00h⁻ jnān⁻. ¹⁵ Lā⁻ ja⁻
00hn⁻, go⁻ taah⁻ hnāh⁻ koo⁻ hweh⁻. Ta⁻ wa⁻
gaa⁻ hoh⁻ hnāh⁻ lā⁻ jē⁻ he⁻ ga⁻ lā⁻ tēēh⁻ hnāh⁻

kyaaḥ' juu' he- ga hlēēhn' hi- kyaah' lā-jē-
he- ga sii' jnāāh' kyah' hnāh'.

¹⁶ Ngii' jnāāh' kih' Jesús Dsa-jōōh' jnān' hi-
ngiin' kih' Dio hi- laa' Tāā' jnān' hi- hnāā'
jne', hi- ga jmee' jēē- dsē- jne' he- sa- llaa'
jih'koh', hi- ga jmee' cha- o-jōh' dsē- jnān'
ta-la- kih' he- llu' dsēy'. ¹⁷ Ngii'n' kiyh' mah'
wa' jmeey' jēē- hoh' hnāh' hi- wa' kway' be'
kyah' hnāh' mah' ya' hi' llu' lā-jē- he- hlēēh'
hnāh' hi- lā-jē- he- jmeeh- hnāh'.

3

*Ga-jāh' Paa'siih' oōh' jne' ngii' hnāh' kyaa'
jnāāh'*

¹ Oōhn' ta- jyoh' ko-taa-, ngii' hnāh' kyaa'
jnāāh' mah' lloo- chah' juu' kih' Dsa-jōōh'
jnān' lā-kaa- jmi-gyuu' hi- lā-jā- wa' tōōyh-
ta' juu' ja- lā-koō- ga' jmeeh' hnāh'. ² Ngii'
hnāh' kyaa' jnāāh' mah' sa- cha- he-
dsa- ngēē- jnāāh' jee' kih' dsa- hñaa- dsē'.
Jēēh' jā- lā-jēē- dsa- lā-dsoo' dsē' juu' la-
³ Pero mi-te' ba' Dsa-jōōh' jnān' juu' kih',
ma-ra- he- hāā' bih' hnāh' mah' sa- cha- he-
dsa- ngēēh' hnāh'. ⁴ Kye' jnāāh' o-jōh' dsē-
kih' Dsa-jōōh' jnān', he- jmeeh- ba' hnāh'
lā-jē- he- ma-jāh' jnāāh' hi- ngoo' ba' jmeeh-
hnāh' lā-jā-. ⁵ Dsa-jōōh' jnān', hi- he- ba'
jāā- hnāh' mah' lā- hnaah' hnāh' oōh' hnāh'
lā-koō- hnāā' Dio jne' hi- lā-jā- jāāy- hnāh'
mah' kwēēh' hoh' hnāh' lā- ga' kwēēh' dsē'
Cristo.

Jmee- bi' jmee' jne' ta'

⁶ Jmee- jnāāh' mada- kyah' hnāh' lā-hih-
kih' Dsa-jōōh' jnān'. Ta- jmee- hnāh' ko-jōh'
kyaaḥ' ni- jāā- oōh' jne' hi- jmee- wa' la-
cha- la', hi- sa- jmee- he' lā-jē- juu' he-
ma-kwa' jnāāh'. ⁷ Ma- ñeh' ba' hnāh' he-
lle- kyah' hnāh' jmeeh' hnāh' lā-koō- jmee-
jnāāh'. Sa- ga' jmee' jnāāh' wa' la- cha- la- jee'
kyah' hnāh'. ⁸ Sa- ga' kih' jnāāh' la' ga' kih'
jnāāh' kih' ni- jāā- dsa-. Sa- ga' tēēh' jnāāh'
dsē- jnāāh' ma' ga' jmee' jnāāh' ta' lā-jmii'
lā-hwē'. Jēēh' ni- jāā- hnāh' sa- ma' hnōō-
jnāāh' ma' lla' kyaa- jnāāh' jmi'. ⁹ Jā- he- sa-
na- ngē' jnāāh' jwē' he- ma' ngii' jnāāh' kyah'
hnāh'. Pero lla- he- jā-, ga' jmee' jnāāh' ta'
mah' jmeeh' hnāh' ja- ba' lā-koō- ga' jmee'
jnāāh'. ¹⁰ Lā- ma' ga' tooh' jnāāh' kyaah'
hnāh' ga' jmee' jnāāh' mada-. Cher' mah' hi-
sa- hnōō' jmee' ta', lā-jā- sa- wa' kuyh-.

¹¹ Jēēh' ma-nuu' jnāāh', ko-llaa'
dsa-kyaaḥ' hnāh' jmee- wa' la- cha- la'. Ni-
miih- ta' sa' jmeey-. Koō- dsa-jēēy- he-
jmee- dsa- ba'. ¹² Kih' hi- he- na- hlēēh'
jnāāh' hi- jmee- jnāāh' mada', lā-hih' kih'
Jesucristo Dsa-jōōh' jnān'. Ta- wa' tāāyh' ta-
la- ta- jnō-, wa' jmeey' ta' mah' lā-cha- he-
kuyh-.

¹³ Hi- hnāh' oōhn', jmee' ba' hnāh' he- llu',
ta- tu' hnāh'. ¹⁴ Cher' mah' chaā- ko-llaa'
hi- sa- nuuh' kih' juu' he- na- sii- la-, kye-

da' hnāh' kwaat- kih' hi- jmee- lā-jā- hi-
mo-to' jmee- hnāh' ko-jōh' kyaayh' mah'
wa' jā- o-hih' kiyh'. ¹⁵ Pero ta- jmee- hnāh'
na- hāāh' hnih', hlēēyh' lā- lle' kih' ta- la- kih'
he- llaa' oōh' ba'.

¹⁶ He' ba' Dio hi- jmee- hii' ti' jnān', wa'
jmeey' hii' ti' kyah' hnāh' lā-jē- jmi' wa' he-
cha- he- he- chaā- hnāh'. Dio kyaah' hnāh'.

¹⁷ Jnā' Paa' ma-siin' miih- jee' ga-dsaa'
juu' la- kyaah' goon-. Lā-jā- jmeen' kyaah'
lā-jē- je- he- siin' mah' la' dsoo' jnā' he'
hi- chee- je- jā-. ¹⁸ Wa' mi-jāā' Jesucristo
Dsa-jōōh' jnān' lā-jēē- hnāh'. Wa' la' lā-jā-.

1 Timoteo He-la-to-nē-je-he-ga-sii' Paa'kih' Timotä

1 Jnä' Paa' laan' apóstol kyaä' Jesucristo lä'hih' kih' Dio hi- lää- jne' hi- lä'hih' kih' Jesucristo Dsa-jøøh' jnän' hi- kyen' o-jøh'- dsē- kih'. 2 Siin' kyah' Timotä, hne' hi- laa' lä' koo- gyuu- kyaan' lä' llu' he- jään- hne- jwē' kih' Dio. Ngii'n' kih' Dio hi- laa' Tää' jnän' hi- kih' Cristo Jesús Dsa-jøøh' jnän' wa' kway' lä' jē- he- llu' kyah', wa' lä' ñih' dsēy' hne-, hi- wa' jmeey' hi' tüi' kyah'.

Ga'jmeē' Paa' mada' kih' Timotä mah' hlēēyh' dsa- hi- kwa' juu' ta' juu'

3 Jää' sa- ga' ma-ngoon- ta' hwa' Macedonia, ga' jwēēhn' hne- he- jäh' jwii- Éfeso na- mah' hah' kih' ko-llaa' hi- mi- gaa' dsa- kyaah' juu' ta' juu'. 4 Ni- ta- kwa- jwē' jmeey' he' kih' lä' jē- juu' ma-gyuh- kiyh', ni- he- jmeey' juu' ha- lä' ma' laa' ma-hyaa' ta-gyuuh' jnän'. Sa- cha- jee' llaa' juu' ja-. Koo- llay' hñii- ba' ja-. Sa- dsoo' ta- cha-nē' juu' kih' Dio kyaah' juu' ja-. He- dsoo' dsē- jne' kih' Dio, he- ja- ba' jmää' kih' dsa-. He-ja- jwahn- ka-läh', ja- jäh- Éfeso na- mah' jmeeh' he- ga' jwēēhn' hne- jää'.

5 He- hnoon' lä' hnää' dsa- øøh' kyaah' koo- nēē' ba' huu' dsē', he- ja- ba' ma- jmeen' mada' lä' na-. Peer- cher'mah' hñii- huu' dsē- kiyh' hi- cher'mah' koo- jäh' bih' he- ma' dsoo' dsēy' kih' Dio, sa- jmää' kiyh' he- jäh' hnääy' øøyh'. 6 Kih' he- ga' jmeē' ko-llaa' dsa- ta' koo' he- hnääy' øøyh', he-ja- ga-nääy' kyaah' juu' he- sa- jmää' ta'. 7 Hnøøy' jmääy' hñiiy' jaa- hi- kyuuh- ley kih' Dio, pero ni- he- hlēēyh' sa- ngēēy', ma-ke' kway' juu' lä' kaa' tuh' dsēy'.

8 Pero ma-ñē' ba' jne', llu' ba' ley kih' Dio wa-ra' jäh' kih' ngēē' jne' hee- kih' jmää' ley ja-. 9 Nē' ba' jne' sa- ga' kwa' Dio ley kih' hi- jmeē- he- llu'. La' kih' hi- ma- hlääh-, kih' hi- chaah-, kih' hi- na-heē- dsē', kih' hi- jmeē- dso' kye-, kih' hi- sa- kyaah' Dio, kih' hi- sa- cha- nuuh- kih', kih' hi- jngēēh- cho'jmii-, kih' hi- jngēēh- dsa- kyaah', kih' hi- he- ba' hnøø' ley ja-. 10 Kih' dsa- mē- dsa- ñuuh- hi- kaah- wa' hi- cha- hi-, kih' dsa- mē- o- dsa- ñuuh- hi- kaah- ja- ba' dsa- kyaah', kih' hi- hēē- dsa- mah' hnēēy-, kih' hi- ta' juu', kih' hi- jmeē- ju'dsoo' kih' juu' ta' juu', hi- la' kih' hi- hnøø' lla- dsēē' kih' ju'dsoo' he- kwa- jnääh' la-, 11 lä' koo- lle' ju' hmēē' he- na- hñaan' kwan-. He- ba' che- na' hñaa' la' ju' hmēē' kih' Dio hi- laa' Tää' jnän'.

Cha' miih- ga- lä' ñih' dsē' Dio kih' Paa'

12 Kwan- ti' hmaah' kih' Cristo Jesús Dsa-jøøh' jnän' hi- kwa- be' kin-. Jēēh', ga- jmääy' jnä' kwaat- he- mi'ten' kiyh', he- ja- ga- hñaa'y' jnä' mah' jmeen' ta' kiyh'. 13 Jää' sa- ga' ma-tēēyh' jnä' ga- mi' kwah' jnih'. Ga- ngēn' jmeen' hñaa- dsēn' kih' dsa- kyaay', ma- hää'n' jwērtē. Pero ga- lä- ñih' dsē' Dio jnä', jēēh' sa- ma' man' hee- ja- ma' jmeen-, hi- sa- ma' heen' kih' ju'dsoo'. 14 Ha- koh' sa- llu' dsē' Dsa- jøøh' jnän' kyaah' jnä'. Ga- jmeey' ga- lä' dsoo' dsēn' kiyh' hi- ga' jmeey' he- ga- lä' hnaan' dsa- ta- la' kih' Cristo Jesús.

15 Juu' he- jwahn- la-, la' dsoo' hi- hnøø' heēh' ga- lä' jēē- dsa-. Ja' Cristo Jesús jmi- gyuu- la- mah' lääy' dsa- hi- jmeē- he- hñiih'. Hi- jnä' laan' to- nē' kih' jee' lä' jēē- hi- jmeē- lä' ja-. 16 Kih' he- ja- ba' na-, ga- lä' ñih' dsē' Dio jnä', mah' mi- jnää' Cristo Jesús ta- la' ki- jnä' ha- lä' koo- jøh- dsēy'. Jēēh', cha- ga' miih- he- hñiih' ga' jmeen' lä' koh' ga- he- jmeē- jñah'. Lä' jwē' ja-, ka' kwaat- hi- na' ga' heēh' kih' Jesús, ha- koh' sa- lä' jøh- dsē' Jesús kyaayh', mah' jmeey' chaay' lä' jē- joh' jmi' cha-. 17 Lä' ja- wa' la' juuh- kih' Dio hi- wa' laay' jøøyh'. Sa- chaa' ga' jñah' Dsa- ta' hi- jøøh' ga, hi- sa- juu' jih' koh', hi- ni- sa- tēē' jne' jēē' jnih', jaa- hñii' bih' laay' Dio hi- kyuuh-. Wa' la' lä' ja-.

18 Timotä, gyuu- kyaan-, kwēēhn- hne- nuuh' la-, ja- ba' lä' koo- juu' he- ga- mi' jnää- Dio kih' hi- ga- hlēēh' kyah' jää'. Ja- mi- dsooh' hoh' lä' koo- ga' jäh' hi- he' mah' tēēh' be' jmeeh' ta' lä' jiih' jee' le'. 19 Hnøø' lä- ma- dsoo' ja- ba' hoh', hi- lä- ma- jmeeh- ja- ba' he- llu' jmah' mah' sa' hñii' huu' dsē' kyah'. Ko- llaa' dsa- sa- ga' jmeey' he' lä' koo- ya- nääy' kyaah' huu' dsē- kiyh', he- ja- ga' heey' hñiiy', mo- so' ga- nääy' ta' cha- nē'. 20 Uu' hi- ga' jmeē' lä' ja- cheē- Himeneo kyaah' Leja'. Hi- he' ga- ngēēn' kih' Tana' mah' lä' ja- mi- tēēy' sa' mi' kwayh' Dio.

2

Ha- lä' chuuy' jne' kyaah' Dio kih' lä' jēē- dsa-

1 Chuun' kyaah' hne- to- nē-, wa' ngii' jne' kih' Dio mah' wa' le' llu' kih' lä' jēē-. Wa' hlēēh' jne' Dio lä' jē- he- lla- dsē- jne' hi- wa' chiihn' Dio lä' jē- he- chaa' jne', hi- wa' kwan' ti' hmaah' kiyh'. 2 Lä' ja- hnøø' ngii' jne' kih' lä' jēē- hi- kye' ta- hi' lä' kye' dsa- ta' mah' mah' kway' jwē' dsa' toohn' llu' hii' tüi' jnän'. Hi- lä' ja- cha- jwē' hnäähn' Dio, hi- jmeen' lä' koo- lle' kih'. 3 He- la- ba' ja- he- llu' he- tih- dsē' Dio hi- lää- jne'. 4 Dio hnøø' he- lää- lä' jēē- dsa- hi- hnøøy' lä- ngēē- dsa- ha- lä- la' ju'dsoo'. 5 Jēēh', jaa- ba' Dio laa' hi- lä' ja- jaa- ba' dsa- ñuuh- chaa- hi- mi- ee- juu' kih' dsa- kyaah' Dio.

Dsa-ñuuh⁴ he⁷ chee⁻ Jesucristo. ⁶ Ga⁻ngëëy⁴ hñiiy⁷ he⁻ ga⁻juuy¹, mah¹ lääy¹ lä⁻jëë⁻ dsa⁻. He⁻ la⁻ ga⁻mi⁻jnää⁻ Dio ma¹ ga⁻lloo¹ jmi¹ ja⁻. ⁷ He⁻ja⁻ ga⁻hñaay¹ jnää¹ laan¹ apóstol mah¹ kwan¹ juu¹ kiyh¹. Ne⁻ ba¹ Cristo, hlëeh¹ ju¹ dsoo¹, sa⁻ ta⁻juun¹. Na⁻hñaan¹ mi⁻tëen¹ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ laa¹ judiu, hee¹ ja⁻ he⁻ dsoo¹ dsë¹ jne¹ hi⁻ hee⁻ ja⁻ ju¹ dsoo¹.

⁸ He⁻ja⁻ hnoon¹ lä⁻jëë⁻ dsa⁻ñuuh¹ hi⁻ chaa⁻ lä⁻kaa⁻ jmi⁻gyuu⁻ chuuy¹ kyaah¹ Dio. Hi⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻hlëeyh¹ kyaah¹. Dio chooy¹ gooy⁻ ta⁻gyuuh¹, hnøø¹ na⁻ jngëëy¹, sa⁻ lleey¹, hi⁻ sa⁻ hneey⁻.

⁹ Lä⁻ja⁻ jwahn¹ ka⁻läh¹ kih¹ dsa⁻më¹, wa¹ kyejh¹ hmiih¹ kyaah¹ koo⁻ nëë¹ ba¹ huud¹ dsë⁻ lä⁻koo⁻ lle⁻ kih¹ hi⁻ hnaah¹ Dio. Hi⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻jñaay¹ lley¹ sa⁻ llu¹ jmeey¹ jih¹ gyeh¹ na⁻ beh¹ kyaah¹ ñe¹ nøø¹ o¹ kuu¹ he⁻ hmooh¹, ni⁻ he⁻ këyh¹ hmiih¹ hmooh¹. ¹⁰ Lä⁻ he⁻ ja⁻, wa¹ jmääy¹ hñiiy¹ na⁻hñaah¹ kyaah¹ lä⁻jë⁻ ta⁻ llu¹, lä⁻koo⁻ lle⁻ kih¹ dsa⁻më¹ hi⁻ hnaah¹ Dio.

¹¹ Hi⁻ sa⁻ sooh¹ kih¹ dsa⁻më¹ he⁻ tooyh¹ miih¹ jee¹ kwa¹ dsa⁻ juu¹, hnøø¹ nuuyh¹ kih¹ juu¹ he⁻ nuuy⁻. ¹² Sa⁻ kwan¹ jwë¹ kih¹ dsa⁻më¹ he⁻ mi⁻tëëy¹ dsa⁻ñuuh¹, ni⁻ sa⁻ le⁻ kay¹ në¹ kih¹ dsa⁻ñuuh¹. Hnøø¹ dsa⁻taayh¹ to⁻kë¹ ba¹. ¹³ Jëëh¹, Dio ga⁻jmää¹ Adán to⁻në¹. Këë⁻ ga⁻ ga⁻jmääy¹ Eva. ¹⁴ Hi⁻ ja⁻ kih¹ Adán ga⁻mi⁻goo⁻ hi⁻ sa⁻llu¹. Kih¹ dsa⁻më¹ ba¹ ga⁻mi⁻gooy⁻. Kih¹ he⁻ja⁻ ba¹ ga⁻lä⁻ cha⁻ dso⁻kye⁻ kiyh¹. ¹⁵ He⁻ja⁻ ga⁻jäh¹ Dio kih¹ dsa⁻më¹, jëëy¹ wii¹ jee¹ lä⁻ chaa⁻ gyuu¹ kyaay¹, pero¹ lää¹ bih¹ cher¹ mah¹ ngoo¹ ba¹ dsoo¹ dsëy¹ kih¹ Dio hi⁻ lä⁻ja⁻ hnøø¹ hnääy¹ dsa⁻, hnøø¹ na⁻ jngëëy¹, hi⁻ hnøø¹ dsa⁻taayh¹ lä⁻koo⁻ lle⁻ kih¹.

3

Ha⁻ lä⁻ hnøø¹ jmeey¹ hi⁻ kye⁻ në¹ kih¹ øøh¹ jne¹

¹ Jwahn¹ dsoo¹, cher¹ mah¹ chaa⁻ hi⁻ hnøø¹ ka¹ në¹ kih¹ øøh¹, ta⁻ llu¹ ba¹ ja⁻ hnooyh⁻. ² Pero¹ hi⁻ há¹ goo⁻ ta⁻ ja⁻, jmeey¹ bii¹ laay¹ jaa⁻ hi⁻ sa⁻ na⁻ bääh¹ ni⁻ miih¹ dsoo¹, jaa⁻ dsa⁻ñuuh¹ hi⁻ kyaah¹ jaa⁻ ba¹ dsa⁻më¹, jaa⁻ hi⁻ ngë⁻ koo⁻ nëë¹ ba¹, jaa⁻ hi⁻ hää¹ hñii¹, jaa⁻ hi⁻ há¹ ta⁻ kih¹, jaa⁻ hi⁻ kwa¹ jee¹ já¹ dsa⁻ hi⁻ go⁻nää¹, jaa⁻ hi⁻ lih¹ mi⁻tëë¹ dsa⁻. ³ Sa⁻ le⁻ ka¹ në¹, jaa⁻ dsa⁻lla¹hih¹. Hnää¹ jaa⁻ hi⁻ sa⁻ hnee⁻, jaa⁻ hi⁻ jøh¹ dsë¹ hi⁻ sa⁻ ti⁻choo¹ juu¹, jaa⁻ hi⁻ sa⁻ hee⁻ dsë¹ kuu¹, ⁴ jaa⁻ hi⁻ lih¹ lä⁻ ta⁻ cha⁻neh¹ kih¹, jaa⁻ hi⁻ lih¹ kwëëh¹ nuuh¹ joo¹ mah¹ sa⁻ jiiyh¹ juu¹ kyaayh¹. ⁵ Cher¹ mah¹ chaa⁻ jaa⁻ hi⁻ sa⁻ lih¹ lä⁻ ta⁻ cha⁻neh¹ kih¹, zha¹ ba¹ lä⁻ja⁻, kay¹ në¹ kih¹ gwah¹ kih¹ Dio? ⁶ Jaa⁻ øøh¹ jne¹ hi⁻ hmëë¹, sa⁻ le⁻ kay¹ në¹, wa⁻ra⁻ ja⁻ huud¹ dsë⁻ kiyh¹ jmääy¹ hñiiy¹ jøøyh¹, hi⁻ já¹ dso⁻jwii¹ në¹ kiyh¹ lä⁻koh¹ ga⁻la¹ kih¹ hi⁻ sa⁻llu¹. ⁷ Hi⁻ jee¹ kih¹ hi⁻ sa⁻ ma⁻heeh¹, hnøø¹ hi⁻ juu¹ kiyh¹ he⁻ jmeey¹ he⁻ llu¹ jmah¹ ba¹, mah¹ sa⁻

hlëeh¹ dsa⁻ hlüh¹ kiyh¹ hi⁻ lä⁻ja⁻ sa⁻ mi⁻goo⁻ hi⁻ sa⁻llu¹ kiyh¹.

Ha⁻ lä⁻ hnøø¹ jmeey¹ dsa⁻ na⁻lleeh¹ kyaay¹ Dio hi⁻ kwa¹ juu¹ kiyh¹

⁸ Hi⁻ lä⁻ja⁻ ka⁻läh¹ kih¹ lä⁻jëë⁻ hi⁻ jmeey¹ be¹ kih¹ hi⁻ kye⁻ në¹, hnää¹ jaa⁻ hi⁻ há¹ ta⁻ kih¹, hi⁻ mi⁻te¹ juu¹ kih¹, hi⁻ sa⁻ hih¹, hi⁻ hi⁻ sa⁻ hee⁻ dsë¹ kuu¹. ⁹ Hi⁻ hnää¹ jaa⁻ hi⁻ na⁻ jngii¹ huud¹ dsë⁻ kih¹, hi⁻ choo¹ koo⁻ hwëh¹ juu¹ he⁻ ma⁻ dsoo¹ dsë¹ jne¹, he⁻ ma⁻lä⁻ jnää¹ jnän¹ na¹. ¹⁰ He⁻ja⁻, jää¹ ga⁻ hnøø¹ kye⁻ jne¹ kwaat¹ che¹ jmääy¹ jmeey¹ ta⁻ ja⁻. Ju¹ ga⁻ na¹, le⁻ jmeey¹ be¹ kih¹ hi⁻ kye⁻ në¹, cher¹ mah¹ sa⁻ cha⁻ he⁻ na⁻ bääy¹h.

¹¹ Ja⁻ ba¹ lä⁻ja⁻ kih¹ dsa⁻më¹, hnøø¹ jaa⁻ hi⁻ há¹ ta⁻ kih¹, hi⁻ sa⁻ koo¹ juu¹ jwii¹, hi⁻ ngë⁻ koo⁻ nëë¹ ba¹, hi⁻ jaa⁻ hi⁻ mi⁻te¹ juu¹ kih¹.

¹² Hi⁻ jmeey¹ be¹ kih¹ hi⁻ kye⁻ në¹, wa¹ laay¹ dsa⁻ñuuh¹ kyaay¹ jaa⁻ ba¹ dsa⁻më¹, hi⁻ wa¹ liyh¹ llay¹ ta⁻ cha⁻neh¹ kiyh¹, hi⁻ wa¹ kwëëy¹ nuuh¹ jooy¹. ¹³ Lä⁻jëë⁻ hi⁻ ya⁻ hëë¹ llu¹ kyaah¹ ta⁻ ja⁻, dsa⁻hä¹ ta⁻ kiyh¹ jee¹ kih¹ dsa⁻kyaay¹ hi⁻ cha⁻ ga⁻miih¹ lä⁻cha⁻ be¹ kiyh¹ hlëëy¹ dsa⁻ ha⁻ lä⁻ la¹ he⁻ ma⁻ dsoo¹ dsë¹ jne¹ kih¹ Cristo Jesús.

Jnaqh¹ la¹ juu¹ he⁻ ma⁻lä⁻ jnää¹ jnän¹

¹⁴ Hnoon¹ niin¹ na⁻jëen¹ hne⁻ chah¹ la⁻, pero¹ ma⁻ra⁻ he⁻ sii¹ ba¹ jnää¹ kyah¹, ¹⁵ le⁻ ga⁻ che⁻ sa⁻ ngoon¹ chah¹. Lä⁻ja⁻ lä⁻neh¹ ha⁻ lä⁻ kah¹ në¹ kih¹ dsa⁻ hi⁻ ma⁻heeh¹ hi⁻ laa¹ gwah¹ kih¹ Dio jiih¹ hi⁻ tääh¹ në¹ kih¹ ju¹ dsoo¹, hi⁻ chooyh¹ koo⁻ hwëh¹ juu¹ ja⁻, laay¹ lä⁻ koh¹ ma⁻ ti⁻ na⁻hyah¹. ¹⁶ Ma⁻ra⁻ ju¹ dsoo¹, sa⁻ lä⁻ këh¹ jne¹ jmi⁻ lä⁻ngëen¹ ha⁻ lä⁻ la¹ jwë¹ kih¹ Dio. Pero¹ kyaah¹ he⁻ na⁻ sii¹ jee¹ la⁻ lä⁻ngëë¹ ba¹ jne¹ miih¹. Ga⁻mi⁻jnää¹ Dio hñii¹ jmi⁻gyuu¹ la⁻, laay¹ lä⁻koo⁻ jaa⁻ dsa⁻.

Hi⁻ he⁻ ya⁻ hëë¹ lluu¹ ta⁻ la¹ kih¹ Jmi⁻lle¹ Na⁻ jngii¹.

Lä⁻jëë⁻ angele ga⁻jëëy¹. Hi⁻ ga⁻kwa¹ dsa⁻ juu¹ kiyh¹ kih¹ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ laa¹ judiu.

Ga⁻lä⁻ dsoo¹ dsë¹ dsa⁻ kiyh¹, jmi⁻gyuu¹ la⁻, hi⁻ ga⁻heeh¹ Dio ka⁻läh¹ gyuuh¹ ya⁻ jwii¹.

4

Lloo⁻ koo⁻ jmi⁻ jmeey¹ dsa⁻ ta⁻ koo⁻ ju¹ dsoo¹

¹ Na⁻hña¹ lä⁻jëë⁻ ga⁻mi⁻jnää¹ Jmi⁻lle¹ Na⁻ jngii¹, ha⁻ lä⁻ le⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻të¹ jee¹ laa¹ jmi⁻. Ko⁻llaq¹ dsa⁻ lä⁻øø¹ kih¹ he⁻ ma⁻ dsoo¹ dsë¹ jne¹, nuuy¹ juu¹ ta⁻ juu¹ he⁻ kwa¹ jmi⁻lle¹ hñii¹. ² Jhe⁻ ba¹ che⁻ ta⁻ juu¹ hi⁻ kwa¹ juu¹ lä⁻ja⁻! Mo⁻so¹ liiyh¹ he⁻ jmeey¹, jlë¹ go⁻te¹ huud¹ dsë⁻ kiyh¹. ³ Mo⁻so¹ kway¹ jwë¹ jee¹ goo⁻ dsa⁻, ni⁻ sa⁻ kway¹ jwë¹ kuh¹hih¹ dsa⁻ lä⁻ jë⁻ he⁻ cha⁻. Pero¹ Dio ga⁻lla¹ lä⁻jë⁻ he⁻ cha⁻ mah¹ kuh¹hih¹ hi⁻ kwa¹ ti⁻hmaah¹ kiyh¹, hi⁻ laa¹ kyaay¹ hi⁻ kyuu¹ ha⁻ lä⁻ la¹ ju¹ dsoo¹. ⁴ Jëëh¹, llu¹ ba¹ lä⁻jë⁻ he⁻ ga⁻lla¹ Dio he⁻

kih-hihñ. Sa⁺ cha⁻ he⁻ kih⁺ jahn⁺ sa⁺ llu⁺, hnøø⁺ kwan⁺ ti⁺hmaah⁺ kih⁺ bih⁺. ⁵ Kyaah⁺ juu⁺ kih⁺ Dio hi⁺ kyaah⁺ he⁻ ngii⁺ dsa⁻ kiyh⁺, jmee⁻ na⁻ jngii⁺ lä⁻ jē⁻ he⁻ kuh⁻ hih⁻ dsa⁻.

Ha⁻ lä⁻ hnøø⁺ jmee⁻ hi⁻ hä⁻ goo⁻ ta⁻ kih⁺ Cristo

⁶ Cher⁺ mah⁺ mi⁻ tēēh⁺ øøh⁺ juu⁺ la⁻, ya⁻ hēēh⁺ ba⁺ hne⁻ llu⁺ kyaah⁺ ta⁻ kih⁺ Jesucristo, hne⁻ hi⁻ tēē⁻ be⁻ kyaah⁺ juu⁺ he⁻ ma⁻ dsoo⁺ dsē⁻ jne⁻, ja⁻ ba⁺ ju⁺ dsoo⁺ he⁻ ma⁻ heēh⁺ na⁻. ⁷ Mo⁻ to⁺ taah⁺ hñaa⁺ kyaah⁺ juu⁺ ma⁻ gyuh⁻, kyaah⁺ juu⁺ he⁻ sa⁺ jmaa⁺ ta⁻. Jmee⁻ bii⁺ hnāāh⁺ Dio ba⁺. ⁸ Llu⁺ ba⁺ miuh⁻ he⁻ koo⁺ hlii⁺ jne⁻. Pero cha⁻ ga⁻ miuh⁻ llu⁺ he⁻ hnāāh⁺ jne⁻ Dio. Jēēh⁺ he⁻ ja⁻ la⁻ ya⁺ jøø⁻ jnāñ⁺ jmi⁻ gyuu⁺ la⁻ hi⁻ lä⁻ ja⁻ ka⁻ lääh⁺ jmi⁻ gyuu⁺ he⁻ na⁻ ga⁻ lä⁻ jnā⁻. ⁹ Juu⁺ la⁻, la⁻ dsoo⁺ hi⁻ jmee⁻ bii⁺ heēh⁺ lä⁻ jēē⁻ dsa⁻. ¹⁰ He⁻ ja⁻ ba⁺ kwa⁻ jne⁻ be⁻ lä⁻ jiih⁺ jee⁻ le⁻, kih⁺ he⁻ kye⁻ jne⁻ o⁻ jøh⁻ dsē⁻ kih⁺ Dio jiih⁺, hi⁻ läā⁻ lä⁻ jēē⁻ dsa⁻. Pero lä⁻ jēē⁻ hi⁻ ma⁻ heēh⁺ kiyh⁺, hi⁻ he⁻ ba⁺ läā⁻.

¹¹ Ja⁻ mi⁻ tēēh⁺ dsa⁻ juu⁺ la⁻, hi⁻ jwiih⁺ hñih⁺ jmee⁻ bii⁺ mi⁻ tey⁻. ¹² Ni⁻ jaa⁻, ta⁻ wa⁻ mi⁻ kwa⁺ hne⁻ kih⁺ he⁻ mäh⁺. Jle⁺ jwē⁺ kiyh⁺. Jmee⁻ ba⁺ hne⁻ kwee⁻ mah⁺ ka⁻ nē⁻ hi⁻ ma⁻ heēh⁺ juu⁺ kih⁺ Dio lä⁻ koo⁻ jmeeh⁺ hñaa⁺: ha⁻ lä⁻ hlēēh⁺, ha⁻ lä⁻ jmeeh⁺, ha⁻ lä⁻ hñaah⁺ dsa⁻ kyaah⁺, ha⁻ lä⁻ ma⁻ dsoo⁺ hoh⁺ kih⁺ Dio hi⁺ ha⁻ lä⁻ ngēh⁺ kyaah⁺ koo⁻ nēē⁻ ba⁺ huud⁺ dsē⁻. ¹³ Ta⁻ ko⁻ jiih⁺ sa⁻ ga⁻ ma⁻ lloon⁺, ja⁻ hēh⁺ ba⁺ hne⁻ juu⁺ kih⁺ Dio, ja⁻ hlēēh⁺ dsa⁻ kyaah⁺ juu⁺ na⁻, hi⁻ ja⁻ mi⁻ tēēh⁺ dsa⁻ ka⁻ lääh⁺. ¹⁴ Ta⁻ ya⁻ tu⁻ ta⁻ he⁻ ga⁻ hñah⁺ kih⁺ Dio lä⁻ ma⁻ ga⁻ kye⁻ dsa⁻ gyuu⁺ goo⁻ nē⁻ kyah⁺. Ga⁻ ngēēy⁺ juu⁺ he⁻ ga⁻ mi⁻ jnāñ⁺ Dio kiyh⁺, ga⁻ hlēēyh⁺ kih⁺ ta⁻ he⁻ ma⁻ hñah⁺ kih⁺ Dio.

¹⁵ He⁻ ja⁻ ta⁻ hwaā⁺ jee⁻ jmeeh⁺ ta⁻ ja⁻. Jmee⁻ ba⁺ hne⁻ he⁻ mah⁺ lii⁻ ga⁻ llooh⁺ ba⁺ hne⁻ ta⁻ cha⁻ nē⁻. ¹⁶ Hää⁺ hñaa⁺ hi⁻ leēh⁺ wa⁻ ra⁻ ga⁻ mi⁻ siih⁺ juu⁺ na⁻. Ja⁻ mi⁻ teh⁺ ba⁺ hne⁻. Cher⁺ mah⁺ ga⁻ llooh⁺ ba⁺ hne⁻ jmeeh⁺ lä⁻ na⁻, läāh⁺ hñaa⁺ hi⁻ läāh⁺ lä⁻ jēē⁻ hi⁻ nuu⁻ juu⁺ he⁻ kwah⁻.

5

Ha⁻ lä⁻ dsa⁻ toohn⁺ kyaah⁺ hi⁻ ma⁻ heēh⁺ juu⁺ kih⁺ Dio

¹ Ta⁻ hlēēh⁺ dsa⁻ ñuu⁺ ma⁻ gyuh⁻ wa⁻ la⁻ cha⁻ la⁻, hlēēyh⁺ kyaah⁺ juu⁺ llu⁺ ba⁺ lä⁻ koh⁺ jaa⁻ täā⁻ kyaah⁺. Hi⁻ lä⁻ ja⁻ kih⁺ hi⁻ kwaā⁻, hlēēyh⁺ lä⁻ koh⁺ dsa⁻ ñuu⁺ øøh⁺ ba⁺. ² Lä⁻ ja⁻ kih⁺ hi⁻ laā⁻ dsa⁻ ma⁻ hyaa⁻, hlēēyh⁺ lä⁻ koh⁺ maa⁺ kyaah⁺. Hi⁻ kih⁺ hi⁻ laā⁻ dsa⁻ mē⁻ kwaā⁻, hlēēyh⁺ lä⁻ koh⁺ dsa⁻ mē⁻ øøh⁺ ba⁺. Wa⁻ na⁻ jngii⁺ go⁻ te⁻ huud⁺ dsē⁻ kyah⁺ kyaah⁺.

³ Cher⁺ mah⁺ dsoo⁺ chaa⁻ joo⁺, chaa⁻ gyuu⁺ looy⁺, hi⁻ he⁻ ba⁺ ga⁻ tēē⁻ jmee⁻ be⁻ kiyh⁺ to⁻ nē⁻, lä⁻ koo⁻ lle⁻ kih⁺ hi⁻ hñaah⁺ Dio, lä⁻ llu⁺ he⁻

ga⁻ mi⁻ kwaā⁻ cho⁻ jmiiy⁻. He⁻ ja⁻ ba⁺ llu⁺ hi⁻ tih⁻ dsē⁻ Dio. ⁵ Cher⁺ mah⁺ chaa⁻ jaa⁻ ma⁻ ra⁻ hi⁻ dsoo⁺ hñii⁺, hi⁻ ma⁻ jā⁻ hñii⁺ go⁻ te⁻, hi⁻ he⁻ ba⁺ kye⁻ o⁻ jøh⁻ dsē⁻ kih⁺ Dio, hlēēyh⁺ kyaah⁺ Dio, hi⁻ ngii⁺ kiyh⁺ lä⁻ jmi⁺ lä⁻ hwē⁻. ⁶ Pero dsa⁻ mē⁻ hñii⁺ hi⁻ jmee⁻ lä⁻ ngii⁺ jmi⁻ ngo⁺ kih⁺, na⁻ juuy⁺ jee⁻ ka⁻ Dio ma⁻ ke⁻ jiiyh⁺ jmi⁻ gyuu⁺ la⁻. ⁷ Kwa⁻ ba⁺ hne⁻ juu⁺ la⁻, mah⁺ ni⁻ jaa⁻ sa⁻ wa⁻ jā⁻ na⁻ bāāh⁺ dsoo⁺. ⁸ Cher⁺ mah⁺ chaa⁻ hi⁻ sa⁻ jmee⁻ he⁻ kih⁺ hi⁻ chaa⁻ kyaay⁺, he⁻ ma⁻ bey⁺ he⁻ ma⁻ dsoo⁺ dsēy⁺ ba⁺ ja⁻. Hi⁻ jmeey⁺ hliih⁺ cha⁻ ga⁻ miuh⁻ cher⁺ mah⁺ sa⁻ hääy⁺ hi⁻ täāh⁺ cha⁻ neh⁻ kiyh⁺. Hlēēh⁺ gyih⁺ lä⁻ koh⁺ ga⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁻ heēh⁺ go⁻ te⁻.

⁹ Cher⁺ mah⁺ chaa⁻ dsa⁻ mē⁻ hñii⁺, hi⁻ hää⁺ la⁻ ga⁻ to⁻ lo⁻ gya⁻ dsē⁻ gya⁻ ji⁻ ñē⁻, hi⁻ he⁻ ba⁺ cha⁻ jwē⁺ lä⁻ lleē⁻ je⁻ ma⁻ hyoyh⁺ he⁻ jmee⁻ bii⁺ kiyh⁺, cher⁺ mah⁺ ma⁻ laay⁺ mē⁻ jaa⁻ ba⁺ dsa⁻ ñuu⁺. ¹⁰ Jmee⁻ bii⁺ jaa⁻ dsa⁻ mē⁻ hi⁻ hii⁺ juu⁺ jmee⁻ he⁻ llu⁺ jmah⁺, hi⁻ ga⁻ mi⁻ kwaā⁻ joo⁺, hi⁻ ga⁻ kwa⁻ jee⁻ ga⁻ jā⁻ dsa⁻, hi⁻ ga⁻ jmää⁺ hñii⁺ hwaā⁺ mah⁺ ga⁻ jmeey⁺ ta⁻ he⁻ kih⁺ hi⁻ laā⁻ kyaa⁺ Dio, hi⁻ ga⁻ jmee⁻ be⁻ kih⁺ hi⁻ jēē⁻ wii⁺, hi⁻ ma⁻ tēē⁻ jmee⁻ he⁻ llu⁺ jmah⁺.

¹¹ Pero dsa⁻ hñii⁺ hi⁻ kwaā⁻, sa⁻ cha⁻ jwē⁺ kiyh⁺ lä⁻ lleey⁻ je⁻, wa⁻ ra⁻ ja⁻ dsēy⁺ kaay⁺ jñah⁺ dsa⁻ ñuu⁺ hi⁻ sa⁻ lä⁻ täāy⁻ mi⁻ tey⁻ ta⁻ kih⁺ Cristo. ¹² Jee⁻ ja⁻ ma⁻ na⁻ bāāyh⁺, kih⁺ he⁻ ma⁻ hlāāyh⁺ kyaah⁺ hmooh⁺ he⁻ ga⁻ jmeey⁺ to⁻ nē⁻. ¹³ Hi⁻ ja⁻ ma⁻ la⁻ he⁻ ja⁻ jmeey⁺, lä⁻ jwēēyh⁺ hi⁻ lä⁻ tēēy⁻ ngēy⁻ lä⁻ joh⁺ hne⁻ chih⁺. Hi⁻ kooyh⁺ juu⁺ jwi⁺, hi⁻ taay⁺ hñiiy⁺ jee⁻ sa⁻ ga⁻ tēēy⁻ jēēy⁻, hi⁻ lay⁺ juu⁺ he⁻ sa⁻ ga⁻ tēēy⁻ hlēēyh⁺. ¹⁴ Dsa⁻ mē⁻ hñii⁺ hi⁻ kwaā⁻, hnoo⁺ ga⁻ jñā⁻ he⁻ kaay⁺ dsa⁻ ñuu⁺, mah⁺ lä⁻ chaa⁻ jooy⁺ hi⁻ jmeey⁺ ta⁻ he⁻ cha⁻ neh⁻ kiyh⁺. Hi⁻ hnøø⁺ liiyh⁺ kih⁺ lä⁻ jē⁻ he⁻ jmeey⁺. Lä⁻ ja⁻ jle⁺ jwē⁺ kih⁺ hi⁻ na⁻ høøh⁺ hi⁻ hlēēh⁺ wii⁺ kiyh⁺. ¹⁵ Chaa⁻ ko⁻ llaā⁻ dsa⁻ mē⁻ hñii⁺ ma⁻ tuy⁺ juu⁺ kih⁺ Dio mah⁺ jmeey⁺ lä⁻ jøø⁻ Tana⁺ kiyh⁺.

¹⁶ Cher⁺ mah⁺ cha⁻ neh⁻ kih⁺ øøh⁺ jne⁻ hi⁻ mē⁻ hi⁻ ñuu⁺ chaa⁻ jaa⁻ dsa⁻ mē⁻ hñii⁺, wa⁻ hnøø⁺ bih⁺ lä⁻ jē⁻ he⁻ jmee⁻ bii⁺ kiyh⁺ mah⁺ sa⁻ jmee⁻ hii⁺ kih⁺ gwah⁺. Ja⁻ ga⁻ na⁻ lä⁻ täā⁻ gwah⁺ kwa⁻ be⁻ kih⁺ dsa⁻ hñii⁺ hi⁻ sa⁻ chaa⁻ kyaa⁻ go⁻ te⁻.

¹⁷ Dsa⁻ gyuu⁺ hi⁻ täāh⁺ ta⁻ jää⁻ gwah⁺, lle⁻ kih⁺ hyoyh⁺ to⁺ jaa⁻. Pero jmee⁻ bii⁺ hyoh⁺ to⁻ nē⁻ hi⁻ kwa⁻ juu⁺ kih⁺ Dio, hi⁻ lä⁻ ja⁻ hi⁻ mi⁻ tēē⁻ dsa⁻. ¹⁸ Lä⁻ ja⁻ na⁻ sii⁻ juu⁺ kih⁺ Dio: “Sa⁻ llu⁺ na⁻ hñuu⁺ hoo⁺ kya⁻ jee⁻ pe⁻ lleeyh⁺ kyah⁺ kih⁺ mi⁻ trigo.” Hi⁻ lä⁻ ja⁻ na⁻ sii⁻ ka⁻ lääh⁺: “Hi⁻ jmee⁻ ta⁻, lle⁻ kih⁺ tēēyh⁺ jñeey⁺.”

¹⁹ Ta⁻ jmee⁻ he⁻ juu⁺ kih⁺ hi⁻ bāāh⁺ dsoo⁺ dsa⁻ gyuu⁺ kyaa⁻ gwah⁺ cher⁺ mah⁺ sa⁻ chaa⁻ uu⁺ uu⁺ hi⁻ jmee⁻ ju⁺ dsoo⁺. ²⁰ Cher⁺ mah⁺ ngoo⁺ bih⁺ jmeey⁺ he⁻ hliih⁺, hlēēyh⁺ to⁻ lo⁻ nē⁻ jee⁻ lä⁻ jēē⁻, mah⁺ lä⁻ ja⁻ hii⁺ goo⁻ kih⁺ lä⁻ jēē⁻. ²¹ Jmeen⁺ mada⁺ kyah⁺, ñē⁻ ba⁺ Dio, ñē⁻ ba⁺

Jesucristo Dsa-jøgh' jnän' hi' ñe' ángele hi' na' lleeh' kyaay'. Jwëëhn' hne' høø' lä-jë' juu' la-. Jmee' kwee- lä-hii' nē, ta' wa' hnaah' ma' la' uu' uu' ba'. ²² Ta' hñaä' tä' be' hi' ka' nē kih' øgh' jne' mah' kye'h' gooh- nē' kiyh' mah' sa' dsa-bäh' dso' kye' kiyh'. Hää' hñaah', wa' na' jngëëh' kih' lä-jë' he' hliih'.

²³ Na' ta' cha'nē' mo'to' huh' jmi-dsē' jmah', hih' miih' jmih' mi-jēh' ma' ää' kih' he' dsaah' tuh' hi' kih' he' dsa-lä-dsaah' ko-lla' jiih'.

²⁴ He' hliih' he' jmee' ko-llaä' dsa-lä-jnä' jmi-gyuu' lä' jää' ja' ga' lla' Dio ta'. Pero he' hliih' he' jmee' jñah', lä-jnä' wa'ra' ga'tē' jee' lla' Dio ta'. ²⁵ Hi' lä-jä', dsa-lä-jnä' ta' llu'. Pero cher'mah' cha' ta' llu' he' sa' na' jnä', ma' ra' he' lä-jnä' ba' kēē'.

6

¹ Hih' hi' jmee' ta' kih' dsa-, hnøø' cha-nuuh' kiyh' kyaah' dsa-juu' mah' sa' hlēēh' dsa- wii' kih' Dio, hi' ni' sa' hlēēyh' wii' kih' juu' he' ma' mi-tēē' jne'. ² Hi' cher'mah' chaä' øgh' jne' hi' laä' juu' ta', sa' cha' jwē' jnän' jmeen' wa' la' cha- la' kih' he' laay' øgh' jne'. Lä' llu' he' hnää' jnih', hnøø' jmeen' he' llu' jmah' kyaayh' ta' la' kih' he' laay' øgh' jne' hi' jä' llu' kyaah' ta' kiyh'. He' ja' mi-tēē' dsa- juu' la-, hi' hlēēyh' ka' läh'.

Hii' goo' jnän' kyaah' kuu'

³ Cher'mah' chaä' jaa' hi' mi-tēē' dsa- jyoh' juu' he' sa' jēēh' kwee' kyaah' ju'dsoo' kih' Jesucristo Dsa-jøgh' jnän', hi' sa' jēēh' kwee' kyaah' juu' he' ma' heēh' jne', ⁴ he' jmääy' hñiiy' jøgh' ba' ja', hee' na' kyuu' yh', he' sa' tūy' ti-chooy' juu' ja', koø' llay' hñii' ba'. Jee' ja' hwēē' hi' wii' dsē', hi' hnoo' hñii', hi' hlēēh' wii' kih' dsa', hi' hi' sa' cha' o-jøh' dsē' kih'. ⁵ Hi' lä-jä' hwēē' hi' chaah' hi' na' heē' go-te' huu' dsē' kih', hi' mo' so' cha' ju'dsoo' kih'. Hi' he' laä', lä' chay' cha' miih' kuu', kih' he' hnaayh' Dio. Ta' jmee' ko-jøh' kyaah' dsa' he'. ⁶ Jnaah' la' jnän' he' hnääh' jne' Dio, pero hnøø' heēh' ba' jne' ha' koh' te' he' cha' jnän'. ⁷ Ni' miih' sa' cha' he' kye' jne' ma' ya'nøø' jne' jmi-gyuu' la-. Hi' lä-jä' sa' cha' he' ki' jne' wa'ra' ga'nøø' jne' ka' läh'. ⁸ Cher'mah' cha' he' kih' hih' jne' hi' cha' ba' hñiih' kye'h' jne', kyaah' he' ja' ba', wa' chaä' jne' llu'. Hi' hnøø' lä' cha' cha' miih' kuu', gwa' dsēy' jmeey' he' hliih' kyaah' he' jøø' kiyh'. Dsa-lä' ngaayh' kyaah' lä-jë' he' heē' dsēy', koø' hnoo' dsoo' ba' ja'. Kyaah' he' ja-, dsooy' ta' hwa' mah' heēy' go-te'. ¹⁰ Kih' he' heē' dsē' dsa' kuu', he' ja' ba' hya' lä-jë' nēē' he' hliih'. Kih' he' hnøøy' liyh' cha' ga' miih' kuu', lä' ja' ko-llaä' dsa-

ma' be' he' ma' dsoo' dsēy' kih' Dio, he' ja' ma' ja' cha' miih' wii' nē' kiyh'.

Wa' kwan' be' kyaah' juu' he' ma' heēh' jne'

¹¹ Pero hne' dsa-nuuh' kyaä' Dio, ni' miih' ta' jmee' lä' koø' jmee' dsa' he'. Jmee' he' llu' jmäh' ba', hnääh' Dio, wa' lä-dsoo' hoh' kiyh', wa' hnaah' dsa', wa' jøh' hoh' kyaah' dsa-, hi' jmää' hñaah' Dio, hwaah' ba'. ¹² Jwërte kwa' be' hnääh' Dio, lä' llu' he' ma' dsoo' hoh'. Jēēh' ga' lleeh' Dio hne' mah' jmeey' lä' chaah' tää'. He' ja' kwa' ba' hne' be' kyaah' juu' ja-. Jēēh' ga' mi-jnäh' ba' hne' juu' he' ma' dsoo' hoh' jee' kih' jwēē' dsa'. ¹³ Jmeen' mada' kya'h', mi-te' lä-jë' he' ma' jwëēhn' hne-. Ñe' ba' Dio hi' jmee' chaä' ga' lä-jēē' hi' ñe' ba' Jesucristo hi' ga' mi-jnää' juu' kih' cha'nē' Poncio Pilato, ga' jäh' ha' lä' la' ju'dsoo'. ¹⁴ Jmee' ba' hne' lä-jë' mada' he' ma' jmeen' kya'h' mah' sa' hlääh' hne' hi' sa' na' bäh' ni' koø' wa'ra' ga'tē' jee' jäh' Jesucristo Dsa-jøgh' jnän'. ¹⁵ Dio hi' lluu' mi' jnäy' Jesús wa'ra' ga' lloo' jmi'. Jaa' Dio ba' hi' lla' ta'. Hi' he' he' Rey hi' kye- nē' kih' jee' lä-jēē' Rey, hi' jaa' hñii' bih' laay' jøgh' kih' jee' lä-jēē' Dsa' kaah'. ¹⁶ Jaa' hñii' bih' sa' juuy' jih' koh', hñii' bih' gyay' jee' jnä' wa' je-, ni' jaa' sa' tē' dsēē' jee' gyay'. Ni' jaa' dsa' jmi-gyuu' sa' ma' jēēy', ni' sa' tēēy' jēēy'. Wa' la' juuh' kiyh' hi' cha' cha' miih' be' kih' lä-jë' joh' jmi' cha-. Wa' la' lä-jä'.

¹⁷ Hlēēh' hi' cha' cha' miih' kuu' jmi-gyuu' la-, ta' wa' jmääy' hñiiy' kaayh'. Ta' wa' kye'y' o-jøh' dsē' kyaah' kuu' kiyh'. Lla' ba' kuu' na-. Hnøø' kay' o-jøh' dsē- kih' Dio ba', hi' kwa' cha' miih' lä-jë' he' hnøø' jnän' mah' kye'n' ya' jøø'. ¹⁸ Chiuh' hi' cha' kuu', wa' jmeey' he' llu' ba'. Lla' he' ma' lä' chay' kuu', wa' jmeey' cha' miih' be' kih' hi' lla' kyaä', sa' wa' chaayh-. ¹⁹ Lä' ja' ba' lä' cha' cha' miih' kiyh' he' mo' so' lla' nē' jmi-gyuu' he' na' ga' jä-. Hi' lä-jä' tēēy' chaay' tää'.

²⁰ Timotä, ja' mi-teh' lä-jë' mada' nuuh' kih' Dio. Ta' taah' hñaah' jee' cha' juu' he' sa' jmää' ta' hi' lä-jë' juu' he' kwa' hi' jäh' ma' mi-tēē' cha' miih'. ²¹ Heh' lä-jä' ma' kah' ko-llaä' jwē', ma' jmeey' ta' koo' juu' kih' Dio he' jmee' jne' dsoo'.

Wa' mi-jää' Dio hne-. Wa' la' lä-jä'.

2 Timoteo

He la jee' ga tē' to' je he-

ga si' Paa' kih' Timotā

¹Jnā' Paa' laan' apóstol' kyaa' Jesucristo lā' hyoh' dsē' Dio. Ga cheey' jnā' mah' kwan' juu' kiyh' lā' koo' ga bāāy' hñi' jmeey' chaa' jne' ta' la' kih' Cristo Jesús. ²Jee' la' sin' kyah' Timotā lā' koh' jaa' gyuu' hī' hnaan'. Ngii'n' kih' Dio hī' laa' Tāā' jnān' hī' ngii'n' kih' Jesucristo Dsa' jōōh' jnān', wa' kway' he' llu' kyah', wa' lā' ñih' dsēy' hne', wa' jmeey' hī' ti' kyah'.

Paa' ga hlēēh' Timotā mah' mi' tey' ta' he' hā' gooy'

³Kwan' tí' hmaah' kih' Dio. Jmee' ba' jnā' ta' he' kiyh' ja' ba' lā' koh' ga' jmeey' dsa' ma' kaa' kyaan'. He' ja' sa' hñi' hū' dsē' kin'. Hī' dsooh' ba' dsēn' hne' lā' jmi' lā' hwē' lā' ma' hlēēh' kyaa' Dio kyaan'. ⁴Dsooh' dsēn' he' ga' lā' meeh' hoh'. He' ja' hnoon' niān' na' jēēn' hne', ja' ga' na' chaa' llu'. ⁵Ma' ba' jnā', ja' koo' jwah' ba' hne' he' ma' dsoo' hoh' kih' Dio. Lā' ma' to' nē' ga' lā' dsoo' dsē' ma' hyaa' kyaa' Loida kyaa' maa' kyaa' Eunice, hī' jmeen' dsoo', ja' ba' lā' ja' ma' dsoo' hoh' hne' ka' lāh'.

⁶He' ja' jwēēh' hne', kwa' ba' hne' be' kyaa' ta' he' ga' kwēēh' Dio hne' lā' ma' ga' kyan' goon' nē' kyah'. ⁷Jēēh', sa' ga' kwa' Dio Jmi' lle' kih' mah' jmeen' gah' jne'. Ga' kway' mah' kwa' be' jnān', mah' lā' hñāā' jne' dsa' kyaahn', hī' mah' hāān' hñaan'. ⁸He' ja' jwēēh' hne', ta' jmee' na' heeh'. Kwa' ba' hne' juu' kih' Dsa' jōōh' jnān'. Ni' ta' jmee' na' heeh' ki' jnā' he' hāān' neh' ñe' kwaat' kih' Jesús. Heeh' ba' hne' jēēh' wii' kwaat' kih' ju' hmēē' lā' koh' jēēn' la'. Dio ba' kwa' be' kyah'. ⁹Hī' he' ga' lāā' jne' hī' ga' tēēy' jne' mah' leē' jne' na' jngēē'. Ja' ta' la' kih' he' ma' jmeen' he' llu' ga' tēēy' jne'. Jāā' ba' ma' lla' dsē' Dio jmeey' lā' ja', he' ja' ba' ga' tēēy' jne'. Hī' lā' ma' ga' heeh' jne' kih' Cristo, ga' hñah' jne' he' la' kwa' Dio he' ma' na' la' juu' jāā' ja' ga' nōō' jmi' gyuu'. ¹⁰Hī' na' ma' mi' jnāā' Dio lā' jē' he' ja', lā' llu' he' ja' Jesucristo Dsa' jōōh' jnān' hī' ga' lāā' jne'. Ma' ke' ga' juuy', sa' ga' lih' he' ja' kyaayh'. Ma' ra' he' ga' lā' jiih' bih'. Hī' kyaa' ju' hmēē' kiyh' ga' mi' jnāāy' ha' lā' lā' chaa' dsa' tāā', lā' ja' mo' so' juuy' jih' koh'.

¹¹Hī' jnā' na' hñaan' kwan' juu' la', laan' apóstol', hī' laan' ta' jwōh' kyaa' hī' sa' laa' judiu. ¹²Kih' he' ja' ba' na', jēēn' wii'. Pero sa' gwa' na' hñi'n', kyuu' ba' jnā' hī' kih' ma' dsoo' dsēn'. He' ja' jmeen' dsoo', hī'

he' cha' be' kih' hōōy' lā' jē' he' ga' toohn' gooy' lā' jiih' lloo' jmi'.

¹³Wa' jā' koo' hweh' kyah' lā' jē' ju' dsoo' he' ma' jwēēh' hne'. Wa' dsoo' hoh' tāā', wa' hnaah' dsa'. He' na' ba' cha' jnān', kih' he' ma' laa' jne' koo' kyaa' Cristo Jesús. ¹⁴Kyaa' be' kih' Jmi' lle' Na' jngi' he' kyaa' jne', hōō' juu' llu' he' ma' hñah'.

¹⁵Ma' ñeh' ba' hne', lā' jēē' hī' chaa' hwa' Asia ma' beē' jnā'. Lā' ja' ga' jmeey' Figelo kyaa' Hermógene. ¹⁶Wa' lā' ñih' dsē' Dio lā' jēē' hī' chaa' kyaa' Onesiforo. Joh' jiih' sa' ga' jmeey' be' kin', sa' ga' lā' hiiy' kih' he' hāān' neh' ñe'. ¹⁷Lā' chah' ma' ga' lloo' Onesiforo jwii' Roma, ga' hnaayh' jnā' lā' bii' lā' jaa', lā' jiih' ga' jnāāy' jnā'. ¹⁸Wa' lā' ñih' dsē' Dsa' jōōh' jnān' kiyh' wa' ra' ga' tē' jee' llaa' jmi'. Hne' ñeh' kwee' he' ga' jmeey' cha' miih' be' jnān' lā' ma' tōōh' jwii' Éfeso.

2

Hnōō' ma' na' lluu' jne' mah' lā' ja' leē' jne' lā' koo' jaa' hlōō' kyaa' Jesucristo

¹Jwēēh' hne' gyuu' kyaan', kwa' ba' hne' be' kyaa' he' la' hñah' jne' ta' la' kih' Cristo Jesús. ²Ga' lā' tēēh' juu' he' ga' kwan' to' lo' nē' jwēē' dsa'. He' ja' jwēēh' hne', tōōh' goo' jñah' hī' laah' jmaā' mi' tēē' dsa' juu' ja'.

³Kwēēh' hoh' ma' jēēh' wii'. Mah' lā' ja' leēh' lā' koh' jaa' hlōō' lluu' kyaa' Jesucristo. ⁴Ni' jaa' hlōō' sa' jāāy' jmeey' jyoh' ta', ga' tēēy' jmeey' lā' jē' mada' kih' juu' bih' mah' ti' dsē' juiy' hī' ga' kwēēy' ta' ja'. ⁵Hī' lā' ja' hī' koo', ni' koo' sa' liyh' cher' mah' sa' ga' kooy' lā' le' kiyh'. ⁶Jaa' hī' jmee' ta' hwa' kih', le' kih' tēēy' to' nē' kih' jee' lā' jēē' wa' ra' ga' sooh' ta' ja'. ⁷Jmee' da' hū' dsē' hee' hnōō' jāh' he' ma' jwēēh' hne'. Dsa' jōōh' jnān' ba' kwa' be' kyah' mah' lā' ngēēh' lā' jē' he' ja'.

⁸Wa' dsooh' hoh' kih' Jesucristo, hī' laa' sa' ju' David hī' ga' lā' jiih' jee' kih' hī' na' juu', lā' koo' la' ju' hmēē' he' kwan'. ⁹Kih' he' ja' ba' na', jēēn' wii', he' na' hñuuh' kyaa' caden' lā' koh' jaa' hī' āā' dsoo'. Pero ni' miih' sa' le' jmeey' lā' ja' kih' juu' kih' Dio. ¹⁰He' ja' kwēēh' ba' dsēn' jēēn' wii' mah' wa' la' llu' kih' lā' jēē' hī' na' leēh' kyaa' Dio. Mah' lā' ja' lloo' koo' jmi' lāāy' ta' la' kih' Cristo Jesús mah' dsa' nāāy' ja' jwii' jee' sa' heē' jih' koh'.

¹¹Juu' la' la' ju' dsoo':

Cher' mah' ga' juu' jne' kyaa' Jesús, lā' ja' jmeey' chaa' jne' ko' jōh' kyaayh'.

¹²Cher' mah' ga' lā' be' dsē' jne' jēēn' wii', lā' ja' cha' jwē' jnān' jmeen' hih' ko' jōh' kyaayh'.

Cher' mah' ga' jāh' jne' sa' kyuu' jnih', ja' ba' lā' ja' jāyh' sa' kyuu' jne'.

13 Cher'mah' sa' ga'mi'ten' juu' jnän', pero ma'ra' he'mi'te' bih' juu' kiyh', jëeh' sa' le' hiiy' juu' kiyh'.

Jaä hi-ma'ya'hëë' llu' kyaah'ta' kih' Dio

14 Mi-dsooh' dsé' ooh' jne' kyaah' juu' la-. Ja' jwiiyh', ñe- ba' Dsa-jööh' jnän', sa' llu' he' tichoo' jne' juu' he' sa' jmaa' ta'. Koo- hee' dsé' dsa- hi- nuu- ba' ja-. 15 Kwa' be' mah' ya'hëeh' llu' cha'né' Dio mah' sa' jah' o'hih' kyaah' ta' he' mi'tëeh' dsa- ju'dsoo' lä'koo- lle' kih'. 16 Ta' kwaa' hñaah' kyaah' juu' he' sa' jmaa' ta'. Kyaah' juu' ja- dsa-nää' dsa- cha-ga'miih- kyaah' he' hliih'. 17 Juu' ja- kuh' gi- kih' dsa- lä'koh' kuh' gi- né' dsoo' jee' ja-. 18 Ja- ga-la' kih' Himeneo kyaah' Fileto. 19 Hi- he' ga'kah' jwé' kih' ju'dsoo', jäh' ma-ngëé' ba' he' dsa-lä'jih' dsa-. Kyaah' juu' ja-, ga'heey' dsé' ko'llaa' dsa- hi- ma-dsoo' dsé'. 19 Pero juu' kih' Dio ja- koo- hweh-, lä'koh' ma-tii' na'hyah- he' na-sii- né' kih': "Kyuu' ba' Dsa-jööh' jnän' lä'jéé' hi- laa' kyaay'." Hi': "Lä'jéé' hi- ngii- ta-la' kih' Cristo, wa' lä'öy' kih' lä'jé' he' hliih'."

20 Jëé' da'. Koo- hne' juuh- jee' cha- cha-miih- nëe' goo- tii' dsa-, cha- he' la' kyaah' ñe' hmooh', hi' cha- he' la' kyaah' hma-, hi' cha- he' la' kyaah' gwaah'. Lä'jé' he' hmooh' jmääyh- ta' lä- ma'té- jmi'. Hi- he' sa' hmooh', he' ja- ba' jmääyh- ta' koo- kyoo' ba'. 21 Hi' ja- ba' lä'ja- la' kih' dsa- kyaä' Dio ka-läh'. Cher'mah' ko'llaa' hi- ma-lä'ööh' kih' he' hliih', hi- he' laa' lä'koo- ñe' he' hmooh', he' na'ngii' he' jmaa' kih' Dsa-jööh' jnän'. Lä'ja- ma-nalluu' bih' jmeey' lä'jé' ta' llu'.

22 Be' go-te' lä'jé' he' hee' dsé' chih- kwaa'. Hi' gwa' ba' hne- ta' cha'né' ko'jöh' kyaah' lä'jéé' hi- ngii' kih' Dsa-jööh' jnän' kyaah' koo' nëe' ba' huudsé'. Ja' jmeeh- he- llu' jmah' ba', hi' hnöø' lä' ma-dsoo' ja- ba' hoh' kih' Dio, wa' hnaah' dsa- kyaah' hi' wa' hii' tii' kyah'. 23 Jmee' ta' koo' juu' he- ti'choo' dsa-, juu' he' sa' jmaa' ta'. Ma' ñeh' ba' hne-, koo- lla- hni- ba' juu' ja-. 24 Jaä- hi' jmee' ta'he' kih' Dsa-jööh' jnän', sa' hnöø' hneey' kyaah' dsa-. Hnöø' llu' dséy' kyaah' lä'jéé' ba'. Hnöø' liyh' mi'tëey' dsa-, hnöø' jöh- dséy' kyaah' dsa-. 25 Hi' hnöø' jmääy' hñiiy' hwaä' wa'ra' ga'të' jee' hlëeyh' hi- chaäh-, ha- ga- che- ga'kwa' Dio jwé' dsa' jëeh' hi- he' kyaah' mah' lä'kyuuyh' ju'dsoo'. 26 Lä'ja- ba' lää' hi- tääh' goo- hi' sa' llu', hi' jmee' lä' hyoh' dséy'.

3

Ha- lä' tääh' dsa' wa'ra' ga'të' jee' llaä' jmi'

1 Hnöø' lä'ñeh' he' la- ka-läh', ja- he- wii' wa'ra- ga'të' jee' llaä' jmi'. 2 Ma'ja- dsa-taäh' dsa- lä' hyoh- dsé' hñii', lä'heé'

dséy' kuu', jmääy' hñiiy' kaah', lä'taayh', mi-kwayh' Dio, lä'chaayh' kih' cho'jmiuy', sa' jiiyh' ni' koo- juu' llu', lä'hlëeyh' go-te'. 3 Ni' sa' lä'jöh- dséy', ni' sa' lä'hnöøy' jëeyh' juu' kyaah' dsa-, kooyh' juu' jwii', sa' lä'täay' hääy' hñiiy', lä'hñaä- dséy' ga'ngëé' jwëé', jmeey' na'höøy' kih' he- llu'. 4 Jmi' ja-, lä'tuu- dséy' hnëey' dsa-kyaayh', ngaayh' kyaah' lä'jé' he' jmeey', jmääy' hñiiy' lluu', hnooyh' ga'he' tih- dséy' lä'koh' ga'he- hnaayh' Dio. 5 Jmeey' lä'koo- hi- hnaah- Dio, pero kyaah' lä'jé' he' jmeey' ja-, lä'jnä' sa' kyey' ni' miih- be' kih' Dio. He' ja- ta' jmee- ko'jöh' kyaayh'.

6 Dsa- he' dsa-taayh' cha'neh' kih' dsa-mé' hi- sa' cha- be' kih', mi-gaay' dsa-mé' hi- tëé' jmee' he' hliih', lä'koo- jöø' he' hee' dsé' jmi'ngo' kiyh'. 7 Täayh' mi-tëey' hñiiy', pero jih'koh' sa' lä'këyh' jmi' lä'ngëey' ha- lä' la'ju'dsoo'. 8 Hi' ja- ba' lä'koo- ga'jmeé' Jane kyaah' Jambre, hi- ga'ha' kih' Moisé, lä'ja- jmee' dsa-ñuuh- he', hay' kih' ju'dsoo'. Ma' na'hee' go-te- huudsé' kiyh', mo'so' laay' kwaäy' kyaah' hi- ma-dsoo' dsé'. 9 Pero sa' dsa-näay' ta- cha'né' kyaah' juu' kiyh'. Jëeh', lä'jnää' kih' lä'jéé', he' laay' dsa- too', lä'koh' ga-la' kih' dsa- hi- ga'ha' kih' Moisé.

Jee' ga'dsaä' juu' la- kwa' ga' Paa' nuuh' kih' Timotä

10 Pero ma'kyuuh- ba' hne- juu' he- ma-nuuh' kin', ha- lä' jmeen-, ha- lä' la' huudsé' kin', he- ma-dsoo' dsén-, he' jöh- dsén-, he' hnaan' dsa-, hi' he' kwëh- dsén-. 11 Ma-ñeh' ba' hne- ha- lä' ga'jmeeh- dsa- jnä', hi' ha- lä' ga'jëen' wii' jee' jwii' Antioquia, Iconio, Listra. Ga'jëen' wii' jwërte. Pero Dsa-jööh' jnän' ga'lää' jnä' kih' lä'jé' he- ja-. 12 Hi' lä'jéé' hi- hnöø' dsa-taah' lä'kaa' tuh-dsé' kyaah' Cristo Jesús, ma'ra' he' jéé' bih' wii'. 13 Pero dsa- hñaä' dsé' he', kyaah' hi- ta' juu', jmee' gyih' cha-ga'miih- he' hliih' koo- há' koo- há', mi-gaay' dsa- hi' mi' goo' dsa- kiyh'.

14 Pero gwa' ba' hne- ta' cha'né' kyaah' he- ma-mi'tëeh', ma-ñeh' ba' hne- ha- lä' la' he' ma'heh'. Jëeh', kyuuh' ba' hne- hii- na- hi- ga-mi'tëé- hne-. 15 Lä'jih' ma' mäh' ma'kyuuh- ba' hne- juu' kih' Dio lä'koo- na-sii'. Juu' ja- ga-mi'tëé- hne- lä'jwé' jee' lääh', lä' llu' he' ma-dsoo' hoh' kih' Cristo Jesús. 16 Dio ba' ga'kwa' huudsé- llu' kih' hi' ga'sii' lä'jé' juu' ja- he' jmaa' mi'tëé' jne' dsa-, he' mi-jnää' he' dsa-hlääh' jne', jmaa' he' hlëéh' jne' dsa-, hi' he' mi'tëé' jnih' jmeey' he- llu' jmah' ba'. 17 Lä'ja- ba' hwëé' llu' hi' hnaah' Dio, ja' ga' na' ma-nalluuy' go-te' jmeey' lä'jé' nëe' he- llu'.

4

¹ Chuun' kyaah' hne'. Ñe- ba' Dio hi- lä-ja- Jesucristo Dsa-jøøh' jnän- hi- jäh' lla- ta' kih' hi- jiih' hi- kih' hi- na-juu', wa-ra- ga-lä-jnääy' jmeey' hih' kih' dsa'. ² He-ja- kwa' ba' hne- juu' ja-. Kwa' ba' hne- ja' ma-ke- sa' la' hor- kih'. Hlëëh' hi- dsa-hlääh', juuh' kiyh' kyaah' juu' ja-, kwëëyh' nuuh'. Hi- hnøø' jøh- hoh' kyaayh' jee- mi-tëëh' hnih'. ³ Lloo- koo- jmi- mo- so- lä- hnøø' dsa- nuu' ju'dsoo' he- ma-mi-tëë' jne'. He-ja- hnaayh- jwëë' ta- jwoh' hi- kwa' juu' lä-koø- tih- dsë' dsa- nuu'. ⁴ Dsa- he' na-, be' ju'dsoo' mah' jmee' gyih' he' kih' juu' wa' he- cha- he-. ⁵ Pero hne- hää- hñaah', kwëëh' hoh' kih' lä-jë- he- wii' he- jä- në- kyah', kwa- ju'hmëë' la- kih' dsa- hi- sa- ma- nuu', mi-te- lä-jë- ta' he- ga-tëëh' jmeeh'.

⁶ Ma-ngooy' ya-jäh- he- naahn-, jëëh' ma-lloo' jmi- he- jngëëh' dsa- jnä'. ⁷ Ma-kwan' cha-miih- be' kyaah' ta' la-. Ma-lih- ba' jnä' kyaah' ta' he- hä- goon-. Lä- ma-dsoo' ja- ba' dsën- kih' Dio. ⁸ He-ja- ma-na-la- juu' hyohn- koø- coron- ma-ja-, ja-ga- na- ya-hëën' lluu'. Dsa-jøøh' jnän', dsa- ta' lluu', kway' he- ga-tëën' hyohn-. Hi- ja- ma-la- jnä' hyohn-, ja- ba' lä-ja- hyoh- lä-jëë- hi- lle- dsë' he- jäh' Jesucristo.

Ga-jäh' Paa-ha- lä- jmee' Timotä

⁹ Jmee' bii' ya-jëë- jnä' chah'. ¹⁰ Ma-bee' Dema- jnä', mah' hnooh- gyih' he- cha- jmi-gyuu' la-. Ma-ngooy' jwi- Tesalónica. Crescente- ma-ngooy' ta- hwa' Galacia, Tito- ma-ngooy' ta- hwa' Dalmacia. ¹¹ Jaa- Luca- ga- gya' kyaah' jnä'. Ja- jäh- Marco- ta- la- wa-ra- ga-të' jee- ñeeh'. Hi- na- jmää' kin- kyaah' ta' la-. ¹² Ma-cheen- Tiquico- ta- jwi- Éfeso. ¹³ Wa-ra- ga-të' jee- ñeeh', ja- kah- ko-lla- hmih-lloo' kin- he- ga-kyen' kih' Carpo- jee' jwi- Troa. Hi- dsooh- hoh' kah' lä-jë- mo-je- na-gyee- kin-, hi- he- jmee- ga- bii' kin- loo' jah' jee- siin'.

¹⁴ Leja- të-ñe- he', ga-jmee' cha-miih- hliih' kin-. Dio- mi-hmaah' ha- koh' te- he- ga-jmeey' kin-. ¹⁵ Hää- hñaah' kyaayh'. Peer- hnøø' la- dsëëy' kih' juu' he- kwa- jne'.

¹⁶ To-në- lä- ma- ga-lloon- në-ta' jee' ma- lään- hñiin- ni- jaa- sa- ga-jmee' be' kin-, lä-jëë- ba- ga-bee' jnä'. Sa- wa- jmee' Dio- kwaat- kih' he- ja-. ¹⁷ Pero- Dio- cheh' kyaah' jnä', ga-kway' be' kin-, lä-jiih' ga-hñaah- ga-kwan' juu' kiyh' mah' wa- nuu' lä-jëë- dsa- hi- sa- laa' judiu. Hi- lä-ja- ga-kway' be' kin- ga-lääy' jnä' he- ma- kuh' hyah- jnä'. ¹⁸ Hi- lä-ja- lää' Dio- jnä' kih' lä-jë- he- hliih', tëëy' jnä' ya- jwi- kiyh'. Lä-ja- wa- la- juuh- kiyh' ga-lä-jë- joh' jmi- cha-. Wa- la- lä-ja-.

¹⁹ Jmee' Dio- kih' Prisca- hi- kih' Aquila. Hi- jmee' Dio- kih' hi- chaä- cha-neh' kih'

Onesíforo. ²⁰ Erasto- ga-jä- jwi- Corinto, Tróximo- ga-llaan- jwi- Mileto- kih' he- dsaayh'. ²¹ Ja- jmeeh- bii' ñeeh- to- chah' la-, na- sa- ga- ma-ja- jii- gyuu'. Eubulo- jmee' Dio- kyah', hi- lä-ja- jmee' Pudente- kyaah' Lino, kyaah' Claudia, hi- lä-jëë- øøh' jne' hi- tääh- jee- la- ka-läh'.

²² Wa- hää- Jesucristo- Dsa-jøøh' jnän- tuh-hoh', wa- mi-jää' Dio- hne-. Wa- la- lä-ja-.

Tito Juu' la- ga- sii' Paa' kih' Tito

¹ Jnã Paa' jmeen- ta' kih' Dio, hi- laan' apóstol kyaa' Jesucristo he- ja- jmeen- juu' kih' hi- na- lleeh' kyaa' Dio, mah' lá- dsoo' dséy' kiyh' hi- lá- jwé- ja- lá- ngéey' ha- lá- la- ju' dsoo' he- tóòh' jne'. ² He- ja- kye' jne' o- joh- dsé- he- chaá- jne' táá- lá- jé- joh' jmií- cha-, lá- koo- ga- bááh- Dio hñii' ja- ga- llay' jmi- gyuu-. Hi- sa- ta- juuy'. ³ Lá- ma- ga- lloo' jmií, ga- mi- jnääy- juu' kiyh' he- na- hñaan- kwan- lá- koo- mada- ga- jmeé' Dio hi- láá- jne'. ⁴ Siin- kyah' Tito, hne- laah' lá- koh' gyuu- kyaan- ta- la- kih' he- ma- dsoo' hoh' kih' Dio ko- joh' kyaah' jná-. Ngiiin' kih' Dio hi- laa' Táá- jnán- hi- ngiin' kih' Jesucristo Dsa- jòòh' jnán-, hi- ga- láá- jne', wa- kway' he- llu' kyah', wa- lá- nih' dséy' hne-, hi- wa- jmeey' hii' tii' kyah'.

Ha- lá- hnóò' kih' hi- kye- né' kih' óòh' jne'

⁵ Ga- llaan- hne- Creta (hwa' he- há- jee' jmi- ñeeh-) mah' mi- hñaah' ta- he- ga- hnóò' le-. Hi- lá- kaa- jwií- jee' gooh', ja- hñaah- dsa- gyuuh' kyaa' lá- koo- lá- koo- gwah-, lá- koh' mada- ga- jmeen' kyah'. ⁶ Hnää- jaa- hi- sa- na- bááh- ni- miih- dsoo', jaa- dsa- ñuuh- hi- kyaah' jaa- ba- dsa- mé-, hi- hnóò' ma- dsoo' dsé' chih- kyaay', hi- jaa- hi- sa- hii' juu' kih' chih- kyaay' he- jmeey' wa- he- cha- he- hi- ni- sa- chaayh-. ⁷ Jmeé- bií' kih' dsa- gyuuh' he- sa- na- báayh' go- te- lá- llu' he- há- gooy' ta' kih' Dio. Hnää- jaa- hi- sa- jmää- hñii' jòòh', jaa- hi- sa- lá- lleé- chah-, jaa- hi- sa- hih-, jaa- hi- sa- hnee-, jaa- hi- sa- heé- dsé' kuu-. ⁸ Hnää- jaa- hi- kwa- jee' já- dsa- hi- go- nááh-, jaa- hi- hnooh- ma- la- he- llu' ba-, jaa- hi- ngé- koo- néé-, jaa- hi- jmeé- he- llu' jmah', jaa- hi- na- jngéé-, jaa- hi- lih- háá- hñii'. ⁹ Hnää- jaa- hi- chooh- koo- hweh- ju' dsoo' he- ma- mi- tée' jne', mah' lá- ja- hléeyh' jñah' dsa- kyaah' ja- ba- juu' la-. Hi- lá- ja- ba- liyh- lla- dséey' kih' hi- hléeh- wii' kih' ju' dsoo'.

Ta- jwòh' hi- kwa- juu' ta- juu'

¹⁰ Peer- chaá- jwéé' hi- chaah-, hléeyh- juu' he- sa- jmää' ta-, mi- gaay' dsa-. Hi- jee' kih' lá- jéé- hi- he-, jwéé- hi- jáh-, jmeé- bií' uu' jmi- ngo' kih' dsa- ñuuh-. ¹¹ Jmeé- bií' jné- jwé' kiyh' mah' mo- so- hléeh' gyih' juu' he- sa- jmää' ta-. Kyaah' juu' kiyh' ga- náay' lá- joh' hne' chih' heey- dsé' lá- jah' hi- táah' cha- neh-, mi- téey' dsa- he- sa- lle' kih', lá- jwéé' jee' liyh' kuu'.

¹² He- ba' dsa- hi- ngéé- juu' kih' dsa- gooy' jáyh' lá- la-: "Jne' hi- tóòhn' hwa' Creta la-, peer- ta- juu' jne'. Ma- ra- jah' hléeh' laa' jne', jwéh' jne', jlaa' jne'", ga- jáyh'. ¹³ Ma- ra- ju' dsoo' na- lá- ja- laa' dsa- he'.

He- ja- jwééh- hne-, hweh- juu' kih' mah' dsa- taayh' na- jngéey' kyaah' ju' dsoo' ba'. ¹⁴ Ta- wa- jmeey' he- juu' ma- gyuh' kih' dsa- judiu, ni- sa- wa- jmeey' he- ñuuh' he- kwa- dsa- hi- ma- be' ju' dsoo'.

¹⁵ Lá- jé- ba' he- cha-, llu' ba' la' kih' hi- lluy'. Pero kih' hi- na- heé' dsé' kyaah' hi- sa- ma- dsoo' dsé' kih' Dio, ni- koo- sa- llu' kiyh'. Ma- na- heé- go- te- lley, hi- lá- kye- huú- dsé- kiyh' na- hee-. ¹⁶ Jáyh' kyuyy- Dio, pero kyaah' he- jmeey' ja-, sa- dsoo' juu' kiyh'. Peer- sa- lá- jéé- jne' lá- koo- jmeé- dsa- he-, peer- chaayh-, mo- so- jmääy' jmeey' ni- koo- ta' llu'.

2

Ha- lá- hnóò' jmeé' dsa- lá- jiih' jáh' Jesús

¹ Pero hne-, hléeh' ba' hne- lá- koh' la' ju' dsoo' he- ma- mi- tée' jne'. ² Lá- jéé- dsa- gyuuh' hnóò' ngéy' koo- néé' ba', hnää' jaa- hi- há- ta' kih', jaa- hi- háá- hñii', jaa- hi- ma- kyuuh' he- ma- dsoo' dsé- jne', jaa- hi- hnää' dsa-, jaa- hi- kwééh- dsé' ma- cha- he- wii'. ³ Já- ba' lá- ja- lá- jéé- dsa- ma- hyaa-, hnóò' cha- ñuuh' kiyh'. Sa- wa- kooyh- juu' jwií-, sa- wa- hiyh' jmií- mi- jeh' ma- áá-, hi- hnóò' mi- téey' dsa- he- llu' jmah' ba'. ⁴ Hnóò' mi- téey' dsa- mé- kwaa- ha- lá- jmeé' mah' lá- hnääy' dsa- ñuuh- kyaay' hi- lá- ja- lá- hnääy' gyuu- kyaay'. ⁵ Hnóò' hááy' hñiiy', hnóò' ngéy' koo- néé' ba', hnóò' hooy' cha- neh' kiyh', hnóò' llu' dséy', hnóò' hwaay' kyaah' dsa- ñuuh- kyaay', mah' ni- jaa- sa- wa- mi- kwah' juu' kih' Dio.

⁶ Já- ba' lá- ja- hnóò' hléeh' dsa- ñuuh- kwaa- mah' hááy' hñiiy'. ⁷ Hne- to- né-, jmeé' he- llu' jmah' ba' mah' lá- tée- dsa- jmeé- lá- koo- jmeeh-. Já- jmeeh- hne- ka- lãh' ja- ba' lá- koo- mi- téeh' dsa-, ta- wa- ta- juuh' kih' dsa-. ⁸ Hléeh' dsa- juu' na- jngii' he- sa- toh- wii' mah' lá- jéé- hi- na- hóòh' já- o- hih' kih', lá- ja- mo- so- cha- he- kih' hléeyh' wii' kyah' hnãh'.

⁹ Chiuh' hi- jmeé' ta' kih' dsa-, wa- jmeey' lá- tih- dsé' juuy' ba', sa- wa- jiiyh' juu' kyaayh'. ¹⁰ Chiuyh' sa- llu' heéy' dsa- juu' ta'. Wa- mi- jnääy- he- laay' jaa- hi- mi- te' kih' lá- jé- ba'. Lá- ja- jéé- dsa-, jnaah' llu' juu' kih' Dio hi- láá- jne'.

¹¹ Jééh-, na' ma- lá- jnã- kih' lá- jéé- dsa- ha- lá- koo- llu' dsé' Dio kyaayh' mah' lá- ja- lááy'. ¹² Ju- hméé- he- mi- tée- jne-, sa- kwa- jwé' jmeen- he- hliih-, ni- he- jmeen- he- heé- dsé' jmi- ngo' jnán-. Lá- ja- mi- tée' jne' ngén' koo- néé' ba', jmeen- he- llu' jmah', hi- he- hnäähn- Dio ta- ko- jiih' tóòh' jne' jmi- gyuu- la-. ¹³ Hi- ga- nòò' ba' jne' jòòh' lá- jiih' lá- jnää' Jesucristo hi- laa' Dio jòòh' jnán- hi- láá- jne'. Peer- jnaah' le- jmií- ja-, he- ja- jmeé- chaá- jne' llu' ta- ko- jiih' tóòhn' jòòh'

he- lä-te' juu' ja-. ¹⁴ Hi- he' na- ga-ngëe' hñii' ta-la-jnä' jne' mah' lääy' jne' kih' lä-jë- he- hlih' hi- lä-ja- jmääy' jne' na-jngëe' go-te', mah' lee' jne' koo- nää' dsa- kyaay' hi- hee' dsë' jmee' he- llu' jmah' ba'.

¹⁵ Mi-tëë' dsa- juu' la-, hlëeh' dsa-, juuh' kiyh' lä-koo- mada- nuuh', mah' ni' jaa- sa- wa-mi-kwah' hne'.

3

¹ Mi-dsooh- dsëy', wa' jmeey' he' hi- wa' nuuyh' mada- he- jmee- lä-jëë- dsa-ta', hi- wa' la- dsëy' jmeey' he- llu' jmah' ba'. ² Sa- wa- hlëeyh' wii' kih' dsa-, sa- wa- llay- hñii-. Wa' llu' dsëy' kyaah' dsa-, wa- jmääy' hñiiy' hwaä' kyaah' lä-jëë- ba'.

³ Jëeh', lä-kye- jne' ma' taa- jne' jää', ma' chaah- jne', sa- nuuh' jne', ma' na-hëë' jne' kih' Dio, ma' laa' jne' kyaä' lä-jë- he- ma' hee' dsë- jne', ma' tih- dsë- jne' na-ku' na-ngii' he- hlih', ma' hñaa- dsë- jne', ma' wii' dsë- jne', ma' na-høøh' dsa- jnän' hi- ma' na-hääh' jne' dsa-. ⁴ Lä-koo- ma' tøøh' jne' lä-ja-, Dio jnän', hi- lää- jne', ga-mi-jnäay' ha- lä- llu' dsëy' kyaah' jne', hi- ha- lä-koo- hnääy' jne'. ⁵ He- ja- ga-lääy' jne' pero ja-ta-la' kih' he- ma-jmee' jne' he- llu'. Ga-lääy' jne' kih' he- ga-lä-nih' dsëy' jne' ba', hi- ga-jmeey' ga-lä-chaä' jne'. He- ja- la' lä-koh' he- ga-gyeyh- jne'. Ga-laa' jne' hmëe' ta-la' kih' Jmi-llë' Na-jngii'. ⁶ Ja- kyaah' hih' ga-chee' Dio Jmi-llë' kiyh' në' jnän' ta-la' kih' Jesucristo hi-lää' jne'. ⁷ Kih' he- llu' dsëy' ga-jmääy' jne' lluu', lä-ja- hñah' jne' heen- he- tøøh' jne' jøøn- jee' mo-so' juu' jne' jih'koh'.

⁸ Juu' he- ma-jwah' la-, la' ju'dsoo'. Hnoon' jmeeh' bii' kwah' juu' la-. Hlëeh' hi- ma-lä-dsoo' dsë' kih' Dio mah' wa-ngëey' hñiiy' jmeey' he- llu' jmah' ba'. He- la- ba' llu' hi- jmää' kih' lä-jëë-. ⁹ Ta- kwaä- hñaa' kyaah' juu' he- sa- jmää' ta' hi- ni' kyaah' juu' ha- lä- ma' laa' ma-hyaa' ta-gyuu' jnän'. Ta- taah- hñaa' jee' tääh' dsa- hi- ti-choo' juu' hi- hi- te-jëë' kwaat- kih' ley kih' Moisé. Jëeh' juu' ja- sa- jmää' ni- miih-, ni' sa- kye- ya'jøø'.

¹⁰ Cher'mah' jee' kyah' hnäh', chaä- jaa- hi- hnøø' jmee' to' nää', hlëeyh' koo- hä' to' hä'. Hi- cher'mah' sa- ga-jmeey' he' juu' kyah', lleey' go-te' ba'. ¹¹ Ma- ñeh' ba' hne-, hi- jmee- lä-ja-, he- ma-kayh- jwë' ba' ja-. Ja-ba-dso'kye- he- jmeey' ja-, bääyh- dsoo'.

Ga'hih' Paa' juu' kih' Tito

¹² Wa-ra- ga-të' jee' cheen- Artema o Tíquico ta- kyah', ja- go-jëeh' jnä' chah' ta- jwii- Nicópoli. Jee' ja- jmeen- hu'dsë- dsa-ngëen' jii- gyuu'. ¹³ Wa-ra- ga-lloo' Zena hi- cheh' në', kyaah' Apolo ta- na-, ja- jmeeh- be' kiyh' lä-jiih' jee' le'. Ja- kwëeyh' lä-jë- he- jmee- bii' cha'jwë' jee' dsa- nääy'.

¹⁴ Wa' lä-tëë- lä-jëë- øøh' jne' jmeey' ta' llu' jmah' ba' mah' lä-cha- he- kyaah' jmeey' be' lä- ma' chaä- hi- lla-kyaa'. Mah' sa- dsa-taayh' lä-koo- hi- sa- ma- jmee' ta'.

¹⁵ Lä-jëë- Dio hi- tääh' kyaah' jnä' jee' la- jmeey' jee' kyah'. Hi- jmee' Dio kih' lä-jëë- hi- hnää' jne', lä-llu' he- ma-dsoo' dsëy' ko-jøh' kyaah' jne'. Wa' mi-jää' Dio lä-jëë- hnäh'. Wa' la' lä-ja-.

Filemón Juu' la' ga' sii' Paa' kih' Filemón

¹ Jnā' Paa' hāān' neh' nē' kwaat' kih' Jesucristo. Siin' juu' la' ko' jōh' kyaah' oōh' jne' Timotā. Siin' kyah' Filemón, hnaan' hne' kih' he' jmee' jne' koō' ba' ta'. ² Ja' ba' lā' ja' siin' kih' dsa' mē' oōh' jne' Apia kyaah' Arquipo ka-lāh', he' ba' hī' jmee' ta' he' jmee' jne'. Hi' lā' ja' kih' lā' jēē' oōh' jne' hī' dsa' nēē' cha' neh' kyah'. ³ Ngūin' kih' Dio hī' laa' Tāā' jnān' hi' ngūin' kih' Jesucristo Dsa' jōh' jnān', wa' kway' he' llu' kih' lā' jēē' hnāh' hī' wa' jmee' hī' ti' kyah'.

Ga' kwa' Paa' ti' hmaah' kih' Dio

⁴ Lā' jē' jiih' wa' ra' ga' ngūin' kin' kih' Dio kyaan', dsooh' ba' dsēn' hne'. Kwan' ti' hmaah' kiyh' ta' la' kyah', ⁵ kih' he' ga' nuun' kyah' ha' lā' hnaah' Jesús Dsa' jōh' jnān' hi' ga' nuun' ha' lā' ma' dsoo' hoh' kiyh', hī' he' hnaah' lā' jēē' hī' laa' kyaā' Dio. ⁶ Hi' ngūin' kih' Dio mah' jwih' jñah' ha' lā' la' he' ma' dsoo' hoh' hī' ngūin' kiyh' mah' lā' ngēēh' ha' lā' ma' mi' jāā' Dio jne' ta' la' kih' Cristo Jesús. ⁷ Peer' chaā' jnāāh' llu' he' ma' nuu' jnāāh' ha' lā' hnaah' dsa', he' ja' ma' nōh' dsē' jnāāh'. Jēēh' ta' la' kyah' hne' oōhn', ma' tēē' be' lā' jēē' hī' laa' kyaā' Dio.

Paa' ga' cheē' Onésimo ka-lāh' kih' Filemón

⁸ Ta' la' kih' Cristo cha' jwē' kin' jmeen' hih' kyah' mah' jmeeh' lā' lle' kih'. ⁹ Pero llu' ga' laan' hlēēhn' hne' kyaah' juu' llu' ba', kih' he' hnaan' hne'. Jnā' Paa', ma' gyuh' ba' jnā' hī' lā' ma' hāā' ba' jnā' neh' nē' kwaat' kih' Jesucristo, he' ja' chuun' kyaah' hne'. ¹⁰ Ta' jmee' hñaa' hoh', ja' kwah' be' kih' Onésimo, jēēh' laay' lā' koh' jaa' gyuu' kyaan' kih' he' ga' heeyh' juu' kih' Dio jee' hāān' neh' nē' la'.

¹¹ Jāā' sa' ga' ma' heeyh' kih' Dio sa' ga' jmāāy' ma' jmee' ta' kyah', pero na' jmāāy' kin' hī' jmāāy' kyah' ka' lāh'. ¹² Na' cheēh' jnih' ka' lāh' kyah'. Heeyh' lā' koh' he' heēh' jnā' ba'. ¹³ Hnoon' jāy' kyaah' jnā' ta' ko' jiih' hāān' neh' nē' kwaat' kih' ju' hmēē' mah' jmee' be' kin' llah' hne'. ¹⁴ Pero sa' hnoon' jmeen' bii' cher' mah' sa' lla' hoh', mah' sa' wa' la' lā' koō' he' wii' he' ngūin' kyah'. Wa' la' lā' koō' hnooh' hñaa'. ¹⁵ Go' laan', ga' lā' oōy' kyah' ko' hwēē', mah' lā' ja' heēh' hñih' ka' lāh', he' jāy' kyaah' hne' go' te'. ¹⁶ Na', mo' so' laay' wa' hī' cha' hī', hī' jmee' ta' kih' dsa'. Na' ga' laay' ma' ra' oōh' jne' hī' hnaan' cha' miih'. Ha' ga' sa' lā' hnaah' hñih', lā' llu' he'

ma' laay' dsa' kyaah' jne' hī' ma' laay' kyaā' Dio ka' lāh'.

¹⁷ Lā' ja', cher' mah' laa' jnā' ome' kyaah', heēh' Onésimo lā' koh' he' ma' heēh' jnā' ba'. ¹⁸ Cher' mah' cha' he' ma' jmeey' kyah' o cher' mah' āāy' miih' kyah', jmee' kwaat' lā' koō' jnā' ba' āān' kyah'. ¹⁹ Jnā' Paa' siin' kyah' kyaah' goon', jnā' jwahn' mi' hmaahn' kyah', kih' he' sa' hnoon' jwēēhn' hne' he' āāh' kin' lā' llu' he' ga' laah'. ²⁰ Lā' ja' oōhn', jmee' jēē' dsēn', jmee' nōh' dsēn', lā' hnōō' Dsa' jōh' jnān'.

²¹ Jmeen' dsoo', nuuh' ba' hne' he' ma' siin' la'. Man' jmeeh' ga' hne' cha' ga' miih' lā' koh' ga' he' ma' jwahn' la'. ²² Hi' ja' ba' lā' ja', mi' llu' ha' jee' jān'. Cha' ba' o' jōh' dsē' kin', nuu' ba' Dio lā' jēē' he' ngūih' hnāh', kwa' bih' jwē' niin' na' jēēn' hnāh'.

²³ Epafra jmee' Dio kyah'. Hi' la' na', hāā' neh' nē' kyaah' jnā' jee' la' kwaat' kih' Cristo Jesús. ²⁴ Hi' lā' ja' jmee' Dio kyah' Marco, Aristarco, Dema, kyaah' Luca. Lā' jēē' hī' he' jmee' ta' kih' Dio ko' jōh' kyaah' jnā'.

²⁵ Jesucristo Dsa' jōh' jnān' wa' mi' jōoy' jmi' lle' kyah' hnāh'. Wa' la' lā' ja'.

Hebrews He-la-je-he-ga-lloo'kih' dsa-hebreo

Jøøh' ga'Joø' Dio lã'koh' ga'lã'jẽẽ' ángel
 1 Joh' jiih' sa' ga'hleeh' Dio kyaah' dsa-
 ma-gyuh' jnãn' llo'joo'. Ga'cheey' hi-
 ga'ngẽẽ' juu' kiyh', kih' dsa- ma-gyuh'-
 jnãn'. Ko'llaa' hi' ga'ngẽẽ' juu' he' ga'hyoh'
 juu' kiyh' jee' ma' kãy' hi' jñah' ko'llaa'
 ga'hẽẽ' m'ne' he' ga'mi'jnãã' Dio kiyh'. Jã'
 koø- neẽ' ga'jmee' Dio ha- lã'jee' ga'hleeyh'
 kyaah' hi' ma'ngẽẽ' juu' kiyh'. 2 Pero jee'
 ma-dsaa' jmi' la-, ga'hleeh' Dio jne' ta-la-
 kyaah' Jooy' ba', hi' ga'tooyh' goo- ga'lã'jẽ'
 he- cha-, hi' he' ba' hi' kyaayh' ga'jmeey'
 gyuuh' hwa' ka-lãh'. 3 Hi' he' mi'jnãã-
 na'hñaa' lã'jẽẽ' ha- lã'koø- jøøh' laa' Dio,
 kih' he' laay' koø- heeh' kyaah' Dio. Hi'
 kyaah' juu' kiyh' he- beẽ', høøy' ga'lã'jẽ-
 go'te' he- cha-. Hi' ma'ngẽẽ' ma'chey'
 dso'kye' jnãn', jã' ga'ga'gyay' jwoo' ra'lluu'
 kih' Dio Jøøh' hi' gya'gyuuh'.

4 Jaa- hi' he' ba' ya'hẽẽ' jøøh' ga'lã'koh'
 ga'lã'jẽẽ' ángele. Jẽẽh', ga'hyoyh' koø- jmi-
 he- kyeẽ' ga'lã'koh' ga'he' ga'hyoh' ángele.
 5 Jẽẽh' ni' jaa- ángel jiih'koh' sa' ga'jãh' Dio
 siyh':

Hne' laah' gyuu' kyaan-
 Na' ma'laan' Tãã' kyaah'.
 Jã' ba' lã'jã-, sa' ga'siyh' ni' jaa- ángel
 lã-la-:

Jnã' leen' Tãã' kyaah'.
 Hne' leeh' gyuu' kyaan-.

6 Koø- ka-lãh', lã- ma' ga'cheey' jmi-gyuu-
 la-, Jooy' hi' laa' to' nẽ', ga'jãh':

Lã'jẽẽ' hnãh' ángele kyaã' Dio, jmee' hnãh'
 juuh' kiyh'.

7 Pero lã-la- ba' ga'hleeyh' kih' lã'jẽẽ- ángele:
 Dio cheẽ' ángele kyaã', laa' lã'koø- lle'.

Ángele hi' jmee' ta'he' kiyh', laa' lã'koø- je-
 he- hẽẽ'.

8 Pero lã-la- ba' ga'siyh' Jooy':
 Hne- Dio, jmeeh' hih' ga'lã'jẽã' joh' jmi'
 cha-.

Kyaah' ju'dsoo' jmah' ba' jmeeh' hih'.

9 He' llu' jmah' ba' hnooh', hne- sa' hnooh'
 go'te' he- hñih'.

He' jã- hñii' Dio, hi' laa' Dio kyaah', hi' he'
 ga'hñaa' hne-.

Lã'jã- ga'jmeey' jẽẽ- hoh' cha-gamiih-
 lã'koh' ga'lã'jẽẽ' dsa-kyaah'.

10 Hi' ga'jãyh' ka-lãh' lã-la-:
 Hne- Dsa'jøøh', lã- ma' to'nẽ' ga'llah'
 jmi-gyuu' la-,

Hñaa' ba' hne- ga'jmeeh' gyuuh' jmi-gyuu-.

11 Lã'jẽã' he- jã- lla- ba', pero hne- lã-
 ma'chãh' na- ba'.

Dsa-gyuh- ba' gyuuh' hwa', lã'koø-
 dsa-gyuh' sa'hmiih-.

12 Lã'koø- bãã- dsa- sa'hmiih-, lã'jã-
 bããh' ga'lã'jẽã' he- jã-, hi' dsa-lã'sii'
 ka-lãh'.

Pero hne-, lã- ma'laah' na- ba', jiih'koh' sa'
 gyuh-.

13 Juu' lã-la-, jiih'koh' sa' ga'jãh' Dio siih-
 jaa- ángel. Joø' bih' ga'hleeyh' lã-la-, lã- ma'
 ga'jãyh':

Na' hne- jwoo' ra'lluu' kin' la-,
 lã'jiih' lloo' jmi' llaan' huu' tãih' lã'jẽẽ- hi-
 na'høøh' kyah'.

14 Jã' jee' lã'jẽẽ- ángele, koø- ga'nãã' mada-
 ba', laay' jmi'lle' hi' ga'cheẽ' Dio mah'
 jmeey' ta'he' kih' lã'jẽẽ- hi' laa' kwaat- lãã'?

2

Ta' wa' gaa' dsẽ' jne' juu' he- lãã' jne'

1 He' jã' jmee' bii' jmeen' cha' gamiih-
 he' kih' juu' he- ma'nun' mah' sa' wa'
 lã'øø' jne' kih' jwẽ' llu' he- ma'tøøhn'.
 2 Jẽẽh', ley he' ga'ngẽẽ' ángele kih' Moisé,
 ma' la' koø' hmooh' hweh'. He' jã- lã'jẽẽ-
 hi' ma' dsa-hlããh' kih' hmooh' jã-, hi-
 lã'jẽẽ' hi' ma' chãh', ga'jẽey' wii' lã'koø-
 lle' kiyh'. 3 Jã- lã'jã- tẽẽh' juu', cher'mah'
 sa' ga'jmee' jne' he' kih' juu' he- lãã' jne'
 he- kyeẽ' ga'lã'koø- ley jã-? He' ba' hñii'
 Dsa'jøøh' jnãn' ga'kwa' juu' la- to' nẽ' ha-
 lã'jee' lãã' jne'. Ma'ngẽẽ' he- jã-, lã'jẽẽ-
 hi' ma'nuu' kiyh', ma'jmeey' dsoo' kih'
 juu' la' jee' jnãn'. 4 Hi' ga'jmee' Dio dsoo'
 juu' kih' dsa' he' jee' ga'nãã' kway' juu',
 jẽẽh' Dio hi' kyaayh' ga'jmee' cha'miuh-
 he' juh'gãã', hi' ga'jmeey' na'ku' na'ngii'
 he' jmee' jẽẽ- dsah' dsa-. Hi' ga'kwẽeyh'
 jmeey' na'ku' na'ngii' ta' kyaah' be' kih'
 Jmi'lle' Na'jngii', lã'koø- hyoh- dsẽy'.

Jesucristo ga'laa' kwee' kyaah' jne'

5 Sa' ga'kwa' Dio jwẽ' kih' ángele jmee'
 hih' kih' jmi-gyuu' he- na' ga' jã-, he-
 ma'løø' jne' hleeh'n' miuh' kih'. 6 Cha' jee'
 na' sii' kih' hi' ga'hleeh' lã-la-:

JHee' laa' dsa- jmi-gyuu' mah' lã-
 ma-dsooh' ba' hoh' kiyh'?

JHee' laa' dsa- hi' laa' jmi'ngo' mah' lã-
 ma'jmããh' ba' hnih' he'?

7 Miuh' jmi' ba' ga'jmããh' hnih' mah' ga'
 miuh' lã'koh' ga'jee' lã'jẽẽ- ángele.

Jã' ga'gallaayh' høøy' hi' ga'jmããh' hnih'
 jøøh' mah' lã'jã- lã'gãh' dsih'.

Hi' ga'tøøh' gooy' ga'lã'jẽã' ba' he- cha-.

8 Ga'lã'jẽã' he- cha- ga'llah' ta' hwa' huu' tiiy'
 mah' jmeey' hih' kih', lã'jã- na' sii-
 juu' kih' Dio.

Kyaah' he' ga'tooh' Dio gooy' ga'lã'jẽã' he-
 cha-, he' jã- ni' miuh' sa' ga'jã' he- sa' le'
 jmeey' hih' kih'. Pero na' ga'juh' sa' ga'
 ma'jnã' he- jmeey' hih'. 9 Pero nẽ' ba'
 jne' kih' hi' ga'jã' mah' ga' miuh' lã'koh'

ga' jee' lä' jëë' ángele. Ga' llaa' Dio hoo'y', hi' ga' jmaäy' jøðh' mah' lä' gah' dsih' lä' llu' he' ga' juuy'. Hi' kih' he' llu' dsé' Dio, he' ja' ba' ja', ga' ngëëy' Jesús he' ga' juuy' he' llu' kih' ga' lä' jëë' ba'.

10 Ga' lä' jë' ba' he' cha' na' la' kih' Dio hi' la' kiyh' ka' läh'. Hi' ga' lä' hnøoy' tëëy' jwëë' jooy' ya' jwi' kiyh'. He' ja' soqh' ba' kih' Dio, he' ga' mi' lluy' go' te' Jesús hi' lää' jne', ta' la' kih' he' ga' jëëy' wii'. 11 Jne' hi' na' jngëë', hi' lä' ja' Jesús hi' jmaä' jne' na' jngëë', lä' jëë' jne' laa' kyaa' Tää'. Kih' he' ja', sa' la' o' hih' kih' Jesús tëëyh' jne' jøyh'. 12 He' ja' ga' jäh' Jesús siyh' Dio: Hlëéh'n' kyah' cha' né' lä' jëë' øðhn'. Jee' dsa' ñee' lä' jëë' øðhn', jee' ja' hán' kyah'. 13 Hi' ja' ba' lä' ja' ga' jäh' kye' ba' jnä' o' jøh' dsé' kiyh'. Hi' koo' ka' läh' ga' jäh': Hii' jnä' la' kyaah' jooy' hi' ga' kwëëyh' jnä'.

14 Kih' he' kye' jmi' ngo' lä' jëë' jooy' he', lä' ja' ka' läh' hñiiy' ma' kyey' jmi' ngo' hi' ga' juuy'. He' lä' ja', ga' liyh' ga' lla' dsëëy' kih' hi' sa' llü' hi' jngüü' kih' dsa'. 15 Mah' lä' ja' lääy' hi' tääh' goh' juu' lä' jiih' jmiü' chaa'. 16 Dsoo' ba' sa' jay' mah' kway' be' kih' ángele. Jay' mah' kway' be' kih' lä' jëë' hi' laa' sa' ju' kih' Abraham ba'. 17 Kih' he' ja' ba' ja', he' ga' la' bi' kiyh' ga' lëëy' jmi' ngo', ja' ba' lä' koo' laa' jne'. Lä' ja' ga' laay' jaa' jmi' dsa' jøðh' hi' jøh' dsé', hi' mi' te' kih' Dio mah' lä' ja' chey' dso' kye' kih' lä' jëë' dsa'. 18 Kih' he' ga' jëëy' wii' lä' koo' ma' ga' ka' dsa' dsëy', he' ja' ba' ja' kyuyh' kway' be' kih' hi' gwa' huu' dsé' hliih' kih'.

3

Jesús ba' laa' jøðh' lä' koh' ga' Moisé

1 Lä' jëë' hnäh' øðhn' hi' na' jngëë', lä' jëë' hi' na' jnää' gyuuh' ya' jwi' kih' Dio, jmee' da' hnäh' miih' huu' dsé' ha' lä' koo' laa' Cristo Jesús. Hi' he' to' né' ga' kwa' juu' he' ma' heh' jne' la' hi' laay' jmi' dsa' jøðh' jnä' ka' läh'. 2 Hi' he' ga' mi' teh' kih' hi' ga' hñaa'y', ja' ba' lä' koo' ga' mi' te' Moisé lä' ma' kyey' né' kih' dsa' hi' laa' kyaa' Dio. 3 Pero lle' jmeen' juuh' kih' Jesús lä' koh' ga' kih' Moisé, ja' ba' lä' koo' la' kih' jaa' hi' jmee' koo' hne'. Kyëë' ga' hi' ga' jmee' hne' lä' koh' ga' hñii' hne'. 4 Jëéh' ga' lä' jë' hne', chaa' ba' hi' ga' jmee'. Pero Dio ba' hi' ga' jmee' ga' lä' jë' go' te' he' cha'. 5 Lä' ja' Moisé, koo' ga' jmeey' ta' he' kih' Dio ba'. Dsoo' ba', ga' mi' teyh' lä' ma' kyey' né' kih' dsa' kyaa' Dio. Ga' jäh' ha' lä' la' juu' he' lä' cha' këë', ma' ngëë' ma' juuy'. 6 Pero Cristo ba' laa' jøðh' lä' koh' ga' Moisé, kih' he' laay' joø' Dio hi' kye' né' kih' dsa' kyaay'. Hi' laa' jne' dsa' kyaa' Dio, cher' mah' tøðh' jne' koo' hweh'

kyaah' o' jøh' dsé' jøðn' kih' Dio lä' jiih' llaa' jmi' gyuu'.

Ha' lä' tēeh' dsa' dsé' kyaah' Dio

7 Wa' nuu' jne' lä' koo' jäh' jmi' lle' Na' jngüi' kih' Dio: Cher' mah' na' nuuh' hnäh' juu' kiyh', 8 ta' jmee' hnäh' hweh' tuh' hoh' hnäh', lä' koo' ga' jmee' dsa' hi' sa' ga' hii' ma' nuu' lä' ma' ga' kay' dsën' jee' oo' hwa' küi'. 9 Jee' ja' dsa' ma' gyuh' kyaah' hnäh' ga' kooy' kyaah' jnä', ma' jëëy' he' ga' na' ma' jmeen' kyaayh'. Ma' ke' ga' jëëy' lä' jë' he' juh' gaa' he' ga' jmeen' kiyh' to' loo' ji' ñe'. 10 Kih' he' ja', ga' lä' lleen' kyaah' dsa' he', mah' ga' jwi' jnih': "Huu' dsé' kyah' hnäh' hä' tää' ta' jee' jyoh'. Sa' hnooh' hnäh' lä' kyuuu' hnäh' hee' ja' he' llu'." 11 He' ja' ga' tään' hñiin' ma' ga' ya' jëë' dsën' kyaah' dsa' he': "Sa' heh' dsa' he' jee' tēehn' dsën'", ga' jäh' Dio.

12 Leeh' hnäh' øðhn', ni' jaa' hnäh' ta' wa' hñaa' hoh' hnäh' he' sa' heh' hnäh' kih' Dio jiih' mah' sa' wa' lä' øø' hnäh' kiyh'. 13 La' he' ja', kwa' hnäh' be' kih' dsa' kyaah' hnäh' koo' jmiü' koo' jmiü', na' lä' cha' jmiü'. Mah' sa' leh' he' hliih' hnäh' he' mi' goo' kyah' hnäh'. 14 Jëéh' ma' laa' jne' koo' kyaah' Cristo cher' mah' lä' ma' kye' ja' ba' o' jøh' dsé' kiyh' lä' jiih' llaa' jmi' gyuu', ja' ba' lä' koo' ga' jmee' jne' lä' ma' to' né'. 15 Lä' la' hnøø' jnä'n, lä' koo' jäh' juu' la':

Cher' mah' na' nuuh' hnäh' juu' kiyh', ta' jmee' hnäh' hweh' tuh' hoh' hnäh', lä' koo' ga' jmee' dsa' hi' sa' ga' hii' ma' nuu'.

16 ¿Hii' na' hi' ga' jmee' hweh' dsé', ma' ngëë' ma' nuuy' juu' kih' Dio? ¿Ja' he' dsa' hi' ga' hwëë' Moisé hwa' Egipto? 17 ¿Hii' na' hi' ga' ya' jëë' dsé' Dio kyaah' to' loo' ji' ñe'? ¿Ja' he' dsa' hi' ga' jmee' dso' kye' hi' ga' saa' na' juu' jee' la' hwa' küi' ja'? 18 ¿Hii' ba' kyaah' na' he' ga' bääh' Dio hñii', he' sa' heyh' jee' tēh' Dio dsé'? ¿Ja' he' dsa' hi' sa' ga' jmee' he' juu' kiyh'? 19 He' ga' la' lä' ja', jmee' dsa' lä' ngëë' jne', sa' ga' la' ma' dsa' täayh' jee' ma' tēeyh' dsëy', kih' he' sa' ma' heey' juu' kih' Dio.

4

1 He' ja' ta' ko' jiih' cha' jwë' jnä'n' heh' jne' jee' tēeyh' dsëy' lä' koo' ga' bäayh' hñiiy', hnøø' leeh' hnäh', le' ga' che' ko' llaa' hnäh' sa' ga' heh' hnäh' jee' ja'. 2 Jëéh', jnä' jne' ka' läh' ma' kway' ba' ju' hmëë' lä' koo' juu' he' ga' hyoh' dsa' he'. Pero sa' ga' jmaä' ta' ni' miih' kiyh' lä' ma' ga' nuuy' juu' ja'. Koo' ga' nuuy' ba', sa' ga' lä' heey'. 3 Wa'

dsa'toohn' jee' teeh' jne' dsen- hi- ma-dsoo' dsé', lá'koo' ga'jäh':

He'ja- ga'tään' hñiin- ma' ga'ya'jéé' dsen- kyaah' dsa' he':

“Sa' heyh' jee' teeh' dsen-”, ga'jah' Dio. Hi' ma'la' ma'jmeé' Dio jmi'gyuu-, ma-na'hñaa' ba' ta' kiyh'. 4 Jééh' jee' g'lyuu-, na-sii- juu' kiyh', hlééh- kih' gyii' jmi':

Hi' ga'teéh- Dio dsé' ma' ga'la' ta' kiyh' jee' ga'té' gyii' jmi'.

5 Hi' koo' ka'läh' na'sii-:

Sa' heyh' jee' teehn' dsen-.

6 He- lá'ja-, ñe' jne' hnøø' ga' dsa'taah' ko'llaa' jee' ja-. Hi- lá'jéé- hi- ga'nuu' lá' ma' to'né', sa' ga'taayh', kih' he' sa' ga'jmeey' he' juu' kih' Dio. 7 Ma-ngéé' cha'miih- ji' ñe-, koo' ka'läh' ga'tøø' Dio hih' koo' jmi' mah' jmeé' dsa- he' kiyh'. Ga'ngéé' David juu' kih' dsa-, lá'koo' ga'jah' Dio:

Cher'mah' na' nuuh' hnäh' juu' kiyh', ta' jmeé- hnäh' hweh- tuh'hoh' hnäh'.

8 Ni- sa' ga'taah' dsa- hwa' kih' lá'koo' ma' gya' Josué. Jééh', wa'ra- jah' kih' ga'kwa' Josué jee' ma' teeh' dsa- dsé', sa' ma' hlééh' ga' Dio lá'hméé' kih' jyoh' jmi'. 9 He'ja- jne' hi' laa' jwií- kih' Dio, ma'cha- ba'jnän' jee' teeh' jne' dsen-. 10 Jééh', hi- ma'he- teeh- dsé' kyaah' Dio, lá'ja- teeyh- dséy' kih' ta' he- ma'jmeey', lá'koo' teeh- Dio dsé' kih' ta' he- ga'jmeey'. 11 Wa' jmeen' bii' dsa'toohn' jee' teeh' jne' dsen-, mah' ni' jaa- sa' wa'täh- lá'koo' ga'tah' hi- sa' ga'jmeé' he' juu' kih' Dio jáä'.

12 Jééh', juu' kih' Dio na'jiih' hi' cha- be' kih'. He- dsoo- ñiih' ga' lá'koh' ga' ñe'tuuh' he- na'jnií' lá'to' jwoo'. Dsa' he' lá' ga'té' neh' tuh-dsé- jne' jee' há' jmi'le', jñih- huudsé' he- kye' jne' hi' jñih' he- heé' dsé- jne'. 13 Ni' koo' he- na-la' kih' Dio sa' le' dsa'hmää' cha'néy'. Ga'lá'jé' ba'na'jnä' kih' hi' téé- jne' dsa'ngéén' kwaat' jnän'.

Jesús laa'jaa' jmi-dsa- hi-jøøh' ga'

14 Jesús, Joø' Dio, laay' jnän' jaa- jmi-dsa- hi-jøøh' ga' hi- gya'ya'jwií'. He'ja' jmeé' bii' jnän' dsa'toohn' koo' hweh- jwé' he- ma-tøøhn'. 15 Jééh', jmi-dsa- jøøh' hi' cheh' né' jnän' kyuuh' bih' jmeey' jøh- dséy' ma' sa' cha- be' jnän'. Jééh', ja'ba' lá'koo' ka' dsé- jne', ja'ba' lá'ja- ga'ka' dséy' kyaah' na'ku' na'ngii' he' cha' jmi'gyuu' la-. Pero ni' lá'ja- sa' ga'jmeey' ni' koo' he- hliih'. 16 He'ja' kyaah' o'joh' dsé- he- ma'cha- jnän' kyaah' jmi-dsa- he', sa' wa'gah' jne' ya'nøøn' kih' Dio hi- llu' dsé' mah' lá'ja- lá'ñih' dséy' jne', hi' kway' be' jnän' wa'ra- ga'té' jee' lla'kya' jne'.

3

1 Lá'jéé- jmi-dsa- kaah' ma' laa' dsa- jmi-gyuu' ba'. Ma' na'hñaa' ga'kay' né' kih'

dsa' mah' ga'jmeey' ta'he' kih' Dio lla- dsa- he'. Hi' ma' heeyh- lá'jé- he' ma' kwééh- dsa- Dio hi' ma' jééy' jah' né' na'hyoo' kwaat' kih' dso'kye- kih' dsa-. 2 Kyuuh' bih' jmeey' jøh- dséy' kyaah' hi- sa' kyuuh' hi' kyaah' hi- ga'nää' na'hjéé', jééh' ñe- bih', ja' he- koo' néé' he- jmeé- jwiih' kih' hñiiy'. 3 Kih' he- sa' ma' cha- be' kiyh', ma' la' bii' jééy' jah' kwaat' kih' dso'kye- kiyh' hi- lá'ja- kih' dso'kye- kih' dsa-.

4 Ni' jaa' sa' ma' le' ma' hñaa' hñii' kih' ta' llu' ja-. Ma'la' hi- ma' na'teéh' kya' Dio ba' hi- ma' jmeé' ta' ja-, lá'koo' ma' na'teéh' Aarón. 5 Lá'ja- ka'läh' Cristo, sa' ga'hñaa' hñiiy' jmi-dsa- jøøh'. Dio ba' he' hi- ga'kwééyh' ta'llu', lá' ma' ga'jäh':

Hne-laah' gyuu- kyaan-.

Na' ma'laan' Täa' kyaah'.

6 Lá'ja- ka'läh' na'sii- jee' jyoh':

Hne-laah' jmi-dsa- ga'lá'jé- joh' jmi' cha-, lá'koo' laa' Melquisedec.

7 Lá'koo' ma' gya' Cristo jmi-gyuu- la-, ga'ngiiy' kiyh' kih' Dio kyaah' be', lá'jiih' ga'tuu- jmi- mi'néy', ga'chuu' kyaah' hi- na'kéh' jmi' ma'lääy' kih' he' ma'juuy'. Hi' ga'nuu' ba' Täa' kiyh', jééh' ga'heeh' bih' le' kiyh' lá'koo' hyoh- dsé' Täa'. 8 Ma'ke- laay' Joø' Dio, kyaah' he- wii' he- ga'ngééy' ja-, ga'lá'kyuu' he- jmeey' nuuyh' kih' Dio. 9 He- lá'ja-, ga'laay' lluu' ga', ga'jáy' laay'juu' hi- láa' go' te'lá'jéé' dsa' hi' nuuh' kiyh'. 10 Hi- na'hñaa' kih' Dio he- laay' jmi-dsa- jøøh' lá'koo' ga'laa' Melquisedec.

Goo-la' kih' hi-ma'heeh- mah'beey' Dio

11 Cha- cha-ga'miih- he- hnoon' jwééh- hnäh' kih' juu' la-, pero jwééh' kin' jmeen' lá'ngééh' hnäh', jééh' ta' hwa' go'te- dsa-lá'ngéé' hnäh'. 12 Ngoo' ga'lá'huí' cha'miih- jmi' he- tääh' hnäh' mi-tééh' hnäh'. Ma-té' jee' leeh' hnäh' ta'jwöh'. Pero hnøø' ga'lá'tééh- hnäh' kwee- ha- lá' la' juu' kih' Dio he- ga'mi-téé' jne' to'né'. Lá' ma-laah' ba' hnäh' lá'koo' jaa- gyuu- hi- hih- wa'juh', hi- sa' ma-lih' kuh' ma' he- kuh' dsa' ma'kaah'. 13 Lá'jéé' hi- sa' hii- lá'ngéé', sa' liyh' kay' kwaat' hee- ja- he- llu', jééh' laay' lá'koo' jaa- gyuu- hi- hih' wa'juh'. 14 Pero juu' he- la' lá'koo' ma', la' kih' dsa' ma'kaah' ba'ja-. La' kih' dsa' hi- ma'kyuuh' ka' kwaat' hee- na- he' llu' hi- hee- na- he- hliih'. Jééh', lá'ja- ma'lá'tééy' jmeey'.

6

1 He'ja- ga'nøø' ba' jne' ta' cha'né' lá'jiih' téé' jne' leé' jne' dsa- hi- kyuuh-. Mo'so- hlééh' ga' jne' he- ma'mi-téé' jne' to'né' kih' Cristo. Sa' løøn' ka'läh' hlééh' juu' he- ga'nuun' to'né':

He- hnøø' ben' jwé' hliih' mah' dsa-jéeh- jne' kih' Dio,

he^h heeh^h jne^h kih^h Dio,
 2 he^h saa^h jne^h jmi^h,
 he^h kye^h jne^h goon^h nē^h kih^h øøh^h jne^h,
 he^h lā^h jiih^h dsa^h hī^h na^h juu^h,
 hi^h kih^h he^h mo^h so^h lāā^h dsa^h wa^h ra^h ga^h tē^h jee^h
 lla^h Dio ta^h.

3 He^h lā^h ba^h jmeen^h, ga^h nøø^h ba^h jne^h ta^h
 cha^h nē^h cher^h mah^h ga^h kwa^h Dio jwē^h.

4 Pero jne^h hī^h ga^h na^h hu^h dsē^h kih^h, hi^h
 ga^h jēē^h jne^h ha^h lā^h la^h he^h la^h kwa^h Dio, hi^h
 ga^h hñah^h jne^h Jmi^h lle^h Na^h jngii^h, 5 hi^h ga^h jēē^h
 jne^h llu^h ba^h juu^h kih^h Dio hi^h ga^h lā^h ngēē^h jne^h
 miih^h kih^h he^h juh^h gaa^h he^h na^h ga^h jā^h. 6 Pero
 cher^h mah^h ga^h tah^h jne^h, mo^h so^h le^h dsa^h jēeh^h
 jne^h ka^h lah^h. Jēēh^h he^h jmee^h jne^h lā^h ja^h, he^h
 tāā^h jne^h Joø^h Dio dsoh^h hma^h cru^h ka^h lah^h ba^h
 ja^h, mah^h lle^h jne^h o^h hih^h kih^h cha^h nē^h lā^h jēē^h.
 7 Lā^h koo^h lā^h kih^h hwa^h he^h hih^h jmi^h jma^h,
 he^h hla^h ko^h lla^h jiih^h. Cher^h mah^h ga^h kwa^h
 cha^h miih^h mi^h he^h kuh^h dsa^h hī^h jmee^h ta^h
 jee^h ja^h, mi^h jøø^h Dio cha^h ga^h miih^h hwa^h ja^h.
 8 Pero hwa^h he^h dsa^h hya^h toø^h kyaah^h nuu^h
 hliih^h, sa^h jmäā^h ni^h miih^h. Jā^h dso^h jwi^h nē^h
 kih^h hwa^h ja^h. Hi^h kyaah^h jee^h llaā^h, koo^h
 go^h te^h.

O jøh^h dsē^h he^h kye^h jne^h kwa^h be^h jnān^h

9 Øøhn^h hī^h hnaan^h, ma^h ke^h ma^h hlēēhn^h
 hnāh^h lā^h na^h, ma^h ra^h he^h jmee^h jnāāh^h dsoo^h,
 hwēē^h hnāh^h llu^h, lā^h lle^h kih^h hi^h ma^h na^h laa^h.
 10 Jēēh^h, Dio jmee^h he^h llu^h jmah^h ba^h, jih^h koh^h
 sa^h gaa^h dsēy^h ta^h he^h ma^h jmeeh^h hnāh^h.
 Ma^h mi^h jnāāh^h ba^h hnāh^h kih^h, he^h hnaah^h
 miih^h lā^h ma^h ga^h jmeeh^h hnāh^h be^h kih^h hī^h
 na^h jngēē^h kyaay^h hi^h lā^h ma^h jmeeh^h ja^h ba^h
 hnāh^h lā^h jiih^h na^h. 11 He^h hnøø^h jnāāh^h
 go^h nāāh^h hnāh^h jmeeh^h hnāh^h lā^h ja^h, lā^h jiih^h
 jee^h llaa^h jmi^h gyuh^h mah^h tēē^h hnāh^h o^h jøh^h
 dsē^h he^h kye^h hnāh^h. 12 Sa^h hnøø^h jnāāh^h
 jmeeh^h hnāh^h jwēh^h hnāh^h. Wa^h lā^h dsoo^h hoh^h
 hnāh^h kih^h Dio ba^h hi^h wa^h kwēēh^h hoh^h hnāh^h
 lā^h koo^h jmee^h lā^h jēē^h hī^h hyoh^h he^h ga^h bāāh^h
 Dio hñii^h kway^h.

13 Lā^h koo^h ma^h ga^h bāāh^h Dio hñii^h mi^h jāāy^h
 Abraham, ga^h tāāy^h hñiiy^h, jēēh^h sa^h chaa^h
 jñah^h hī^h jøøh^h ga^h lā^h koh^h hñiiy^h hī^h ma^h tāāy^h.
 14 Ga^h jāyh^h: “Jwahn^h dsoo^h, mi^h jāān^h hne^h
 cha^h miih^h. Jmeen^h lā^h jwēē^h jwēte^h sa^h ju^h
 kyah^h.” 15 Lā^h ja^h ga^h kwēēh^h dsē^h Abraham
 ma^h jøøy^h lā^h jiih^h ga^h tēyē^h he^h ga^h bāāh^h Dio
 hñii^h kyaay^h. 16 Dsoo^h ba^h, tāā^h dsa^h kih^h
 jñah^h hī^h jøøh^h ga^h lā^h koh^h hñiiy^h. Lā^h ja^h jā^h
 hweh^h juu^h kih^h. Mo^h so^h cha^h he^h kih^h
 he^h ti^h chooy^h juu^h. 17 He^h ja^h lā^h koo^h ma^h
 ga^h bāāh^h Dio hñii^h mi^h jāāy^h dsa^h kyaay^h,
 ga^h tāāy^h hñiiy^h mah^h jā^h koo^h hweh^h juu^h ja^h.
 Lā^h ja^h ga^h mi^h jnāāy^h kih^h hī^h mi^h jāāy^h he^h,
 he^h sa^h le^h lā^h sī^h ni^h miih^h juu^h kih^h. 18 Cha^h
 to^h juu^h. Ga^h bāāyh^h hñiiy^h hi^h ga^h tāāy^h hñiiy^h.
 Ni^h miih^h sa^h le^h lā^h sī^h juu^h na^h, jēēh^h sa^h le^h
 juu^h Dio. Kih^h he^h ja^h, kwa^h be^h jnān^h jwēte^h,
 jne^h hī^h choøh^h koo^h hweh^h juu^h he^h cha^h

o^h jøh^h dsē^h jnān^h kyaay^h, lā^h koo^h ga^h bāāh^h
 Dio hñii^h. 19 He^h o^h jøh^h dsē^h he^h kye^h jne^h
 la^h, jmee^h sa^h jeh^h dsē^h jne^h, lā^h koo^h jmee^h ñe^h
 lā^h hāāh^h he^h jwā^h dsa^h cha^h jmi^h he^h kyaah^h
 hñii^h ti^h barco. Ma^h ra^h he^h lāā^h ba^h jne^h, jēēh^h,
 ta^h ka^h luu^h sa^h hñiih^h he^h hñii^h neh^h gwah^h ba^h
 cha^h he^h jøø^h jne^h. 20 Jesús ga^h he^h to^h nē^h jee^h
 ja^h mah^h ga^h nāy^h jwē^h jnān^h, laay^h jmi^h dsa^h
 jøøh^h kih^h ga^h lā^h jē^h joh^h jmi^h cha^h, lā^h koo^h
 Melquisedec.

7

*Jesús laa^h jaa^h jmi^h dsa^h lā^h koo^h
 Melquisedec*

1 Melquisedec he^h, ma^h laa^h dsa^h ta^h jøøh^h
 kih^h jwi^h Salem hi^h ma^h laay^h jmi^h dsa^h kyaā^h
 Dio hī^h gya^h gyuh^h. Hī^h he^h ngoo^h ga^h mi^h jee^h
 Abraham hī^h jah^h ma^h ga^h liyh^h ga^h tēyē^h
 kyaah^h jñah^h dsa^h ta^h. Jee^h ja^h ga^h mi^h jāāy^h.
 2 Hi^h lā^h chah^h ja^h ga^h ngēē^h Abraham gya^h
 kih^h lā^h koo^h hñā^h loo^h he^h ga^h liyh^h jee^h hñii^h.
 Jmi^h Melquisedec, hnøø^h jāh^h “dsa^h ta^h jøøh^h
 hī^h lla^h kwee^h ta^h”. Hi^h jāh^h dsa^h kih^h ka^h lah^h
 “dsa^h ta^h jøøh^h kyaā^h jwi^h Salem”, he^h hnøø^h
 jāh^h “dsa^h ta^h jøøh^h hī^h jmee^h hñii^h ti^h kih^h dsa^h”.
 3 Hī^h he^h sa^h chaa^h cho^h jmi^h, ni^h sa^h chaa^h
 hī^h ñe^h ha^h ta^h ya^h hēēy^h, sa^h cha^h juu^h cha^h
 he^h ga^h lā^h chaay^h he^h ga^h juuy^h. He^h lā^h ja^h,
 laay^h kwee^h lā^h koo^h laa^h Joø^h Dio ba^h. Laay^h
 jmi^h dsa^h ga^h lā^h jē^h joh^h jmi^h cha^h.

4 Jmee^h da^h hu^h dsē^h ha^h koo^h sa^h jøøh^h
 Melquisedec he^h. Lā^h kye^h Abraham dsa^h
 ma^h gyuh^h jnān^h ga^h kwēēy^h gya^h kih^h lā^h koo^h
 hñā^h loo^h he^h ga^h liyh^h jee^h hñii^h. 5 Lā^h jēē^h
 jmi^h dsa^h hī^h ma^h laa^h sa^h ju^h kih^h Levi,
 ga^h jmeey^h lā^h koo^h lle^h ley, ga^h kooy^h ma^h
 gya^h kih^h lā^h koo^h hñā^h loo^h he^h ma^h kwa^h
 dsa^h, ma^h ke^h he^h ba^h øøyh^h hī^h laa^h sa^h ju^h
 kih^h Abraham. 6 Pero Melquisedec he^h,
 hī^h sa^h ma^h laa^h sa^h ju^h kih^h Levi, ga^h kooy^h
 kih^h Abraham gya^h kih^h lā^h koo^h hñā^h loo^h
 mah^h ga^h mi^h jāāy^h Abraham hī^h ga^h jmee^h Dio
 hmooh^h kyaah^h. 7 Ni^h jaa^h sa^h le^h ti^h choo^h ni^h
 miih^h juu^h kih^h he^h la^h. Jøøh^h ga^h hī^h mi^h jøø^h,
 lā^h koh^h ga^h hī^h ma^h na^h jāā^h. 8 Ta^h ko^h taa^h,
 jmi^h dsa^h hī^h ma^h laa^h sa^h ju^h kih^h Levi hī^h
 ma^h koo^h gya^h kih^h lā^h koo^h hñā^h loo^h, ga^h juuy^h
 ba^h. Pero ta^h jyoh^h ko^h taa^h, Melquisedec,
 hī^h ga^h koo^h gya^h kih^h lā^h koo^h hñā^h loo^h,
 cha^h juu^h chaa^h bih^h. 9 Lā^h jēē^h jmi^h dsa^h
 hī^h ma^h laa^h sa^h ju^h kih^h Levi ga^h kooy^h gya^h
 kih^h lā^h koo^h hñā^h loo^h. Ja^h ba^h lā^h ja^h, le^h
 jāhn^h, lā^h kye^h jmi^h dsa^h he^h ga^h kwēēy^h
 Melquisedec, gya^h kih^h lā^h koo^h hñā^h loo^h.
 10 Jēēh^h, lā^h koo^h ma^h ga^h mi^h jee^h Melquisedec
 Abraham, lā^h lā^h koo^h he^h ga^h kwa^h Levi gya^h
 kih^h lā^h koo^h hñā^h loo^h, heh^h he^h ga^h kwa^h
 Abraham ta^h gyuh^h kyaay^h ja^h, ma^h ke^h sa^h
 ga^h ma^h chaay^h.

11 Dsa^h Israel ga^h hyoyh^h ley ja^h, ta^h la^h
 kih^h jmi^h dsa^h levita hī^h ma^h laa^h sa^h ju^h kih^h

Aarón. Hi⁺ wa⁻ra⁻ jah⁺ kih⁺ ga⁻lih⁺ jmi⁻dsa⁻ he⁺ ga⁻jmääy⁺ lllu⁺ hi⁻ ma⁻ hoo⁻ ley ja⁻, sa⁻ cha⁻ ma⁻ jmee⁻ bii⁺ ma⁻ ya⁻ hëë⁺ jñah⁺ jmi⁻dsa⁻ lä⁻koo⁻ Melquisedec. Ma⁻ lee⁻ ba⁻ kyaah⁺ jmi⁻dsa⁻ hi⁻ ma⁻ laa⁻ sa⁻ju⁻ kih⁺ Aarón wa⁻ra⁻ jah⁺ kih⁺ ga⁻lyih⁺. ¹² Pero na⁻ he⁻ ga⁻lä⁻jnää⁺ jñah⁺ jmi⁻dsa⁻ hi⁻ sa⁻ laa⁻ sa⁻ju⁻ kih⁺ Aarón, he⁻ ja⁻ ga⁻la⁻ bii⁺ ga⁻lä⁻jnää⁺ jyoh⁺ ley. ¹³ He⁻ jwahn⁺ ga⁻lä⁻jnää⁺ jñah⁺ jmi⁻dsa⁻, he⁻ hlëehn⁺ kih⁺ Jesús hi⁻ na⁻jnää⁺ kih⁺ jñah⁺ nää⁺ dsa⁻ Israel. Pero jee⁻ kih⁺ dsa⁻ he⁻, sa⁻ ga⁻ ma⁻ ya⁻ hëë⁺ ni⁻ jaa⁻ jmi⁻dsa⁻ hi⁻ jmee⁻ ta⁻ jee⁻ la⁻ na⁻hyoo⁻. ¹⁴ Jëéh⁺, ñe⁻ ba⁻ jne⁻, Jesús dsa⁻ ta⁻ la⁻ kih⁺ he⁻ cha⁻ be⁻ kih⁺ jñah⁺ Judá ba⁻. Hi⁻ ni⁻ miih⁻ sa⁻ cha⁻ he⁻ ga⁻ jah⁺ Moisé kih⁺ Judá, lä⁻koo⁻ ma⁻ ga⁻ hlëëyh⁺ kih⁺ jmi⁻dsa⁻.

¹⁵ Na⁻ hñaa⁺ lä⁻jëë⁺ na⁻jnää⁺ he⁻ ga⁻ hñaa⁺ jñah⁺ jmi⁻dsa⁻, jëéh⁺ laay⁺ jaa⁻ jmi⁻dsa⁻ lä⁻koo⁻ Melquisedec. ¹⁶ Na⁻ hñaa⁺ laay⁺ jmi⁻dsa⁻, pero ja⁻ kih⁺ he⁻ laay⁺ sa⁻ju⁻ kih⁺ Levi lä⁻koh⁺ ma⁻ jmee⁻ hih⁺ ley ja⁻. Laay⁺ jmi⁻dsa⁻ ta⁻ la⁻ kih⁺ he⁻ cha⁻ be⁻ kih⁺ tää⁺, jëéh⁺ sa⁻ juuy⁺ jih⁺ koh⁺ jih⁺ lih⁺. ¹⁷ Lä⁻la⁻ na⁻ sii⁻ kiyh⁺:

Hne⁻ laah⁺ jmi⁻dsa⁻ ga⁻lä⁻jë⁺ joh⁺ jmi⁻cha⁻. Hne⁻ laah⁺ jmi⁻dsa⁻ lä⁻koo⁻ Melquisedec.

¹⁸ He⁻ ja⁻ ma⁻ jä⁻ ta⁻ koo⁻ ley ma⁻ gyuh⁻, kih⁺ he⁻ sa⁻ cha⁻ be⁻ kih⁺, hi⁻ sa⁻ jmää⁺ ta⁻ ka⁻ läh⁺. ¹⁹ Jëéh⁺, ni⁻ koo⁻ sa⁻ ga⁻ jä⁻ lllu⁺ kyaah⁺ ley kih⁺ Moisé. Lla⁻ he⁻ ja⁻, ma⁻ cha⁻ koo⁻ o⁻ jöh⁺ dsë⁻ he⁻ llu⁺ ga⁻, lä⁻ jwë⁻ jee⁻ le⁻ ya⁻ nòp⁻ jne⁻ kih⁺ Dio.

²⁰ He⁻ llu⁺ ja⁻, sa⁻ ja⁻ ta⁻ jmah⁺. Ja⁺ kyaah⁺ he⁻ ga⁻ tää⁺ Dio hñii⁺ ba⁻. ²¹ Sa⁻ ga⁻ tää⁺ Dio hñii⁺ lä⁻ ma⁻ ga⁻ hñaa⁺ jmi⁻dsa⁻ kih⁺ ley ja⁻. Pero kyaah⁺ he⁻ ga⁻ tää⁺ hñii⁺, ga⁻ laa⁻ Jesús jaa⁻ jmi⁻dsa⁻. Ga⁻ siiyh⁺ lä⁻la⁻: Ga⁻ tää⁺ Dio hñii⁺, hi⁻ ni⁻ miih⁻ sa⁻ mi⁻ siiy⁺ huu⁺ dsë⁻ kiyh⁺:

“Hne⁻ laah⁺ jaa⁻ jmi⁻dsa⁻ ga⁻lä⁻jë⁺ joh⁺ jmi⁻cha⁻, lä⁻koo⁻ Melquisedec.”

²² Lä⁻llu⁺ he⁻ ga⁻ hñaa⁺ Jesús kyaah⁺ juu⁻ ja⁻, he⁻ ja⁻ ñe⁻ jne⁻, lllu⁺ ga⁻ hmooh⁺ kiyh⁺ lä⁻koh⁺ ga⁻ ley ma⁻ gyuh⁻ ja⁻.

²³ Ga⁻lä⁻chaa⁻ jwëë⁺ jmi⁻dsa⁻ kih⁺ ley ma⁻ gyuh⁻ ja⁻. Jëéh⁺, sa⁻ ga⁻ la⁻ ma⁻ dsa⁻ nää⁺ gyih⁺ ta⁻ cha⁻ nê⁻ kyaah⁺ ta⁻ kiyh⁺, kih⁺ he⁻ ma⁻ dsa⁻ juuy⁻. ²⁴ Pero lä⁻ ma⁻ chaa⁻ na⁻ ba⁻ Jesús, hi⁻ lä⁻ ma⁻ laay⁺ ja⁻ ba⁻ jmi⁻dsa⁻ lä⁻jë⁺ joh⁺ jmi⁻cha⁻. Ni⁻ jaa⁻ sa⁻ ka⁻ nê⁻ kiyh⁺. ²⁵ He⁻ ja⁻ le⁻ ba⁻ lääy⁺ go⁻ te⁻ lä⁻jëë⁺ hi⁻ go⁻ nää⁺ kih⁺ Dio ta⁻ la⁻ kiyh⁺. Jëéh⁺ gyay⁺ tää⁺, ngiiy⁺ kih⁺ dsa⁻ kyaay⁺.

²⁶ Jaa⁻ jmi⁻dsa⁻ jòoh⁺ he⁻ ba⁻ hi⁻ jmee⁻ bii⁺ jnän⁺, hi⁻ na⁻ jngëë⁺, hi⁻ sa⁻ ää⁻ ni⁻ miih⁻, hi⁻ sa⁻ sah⁺, hi⁻ sa⁻ jmee⁻ he⁻ hlih⁺ lä⁻ jmee⁻ dsa⁻, gyay⁺ laay⁺ jòoh⁺ ga⁻ lä⁻koh⁺ jñah⁺ hi⁻ tää⁺ gyuh⁺ jmi⁻gyuu⁻. ²⁷ Kiyh⁺, sa⁻ cha⁻ he⁻ jmee⁻ bii⁺ koo⁻ jmi⁻ koo⁻ jmi⁻, jmeey⁺ lä⁻koo⁻ ga⁻ jmee⁻ jmi⁻dsa⁻ he⁻. To⁻ nê⁻ ma⁻ jngëëyh⁺ jah⁺ kih⁺ dso⁻kye⁻ kiyh⁺ hñii⁺, ja⁻ ga⁻ ma⁻ jngëëyh⁺ jah⁺ kih⁺ dso⁻kye⁻ kih⁺ dsa⁻.

Pero Jesús, koo⁻ hä⁻ ja⁻ ba⁻ ga⁻ ngëëy⁺ hñiiy⁺ juuy⁻. ²⁸ Ley ja⁻ ga⁻ hñaa⁺ jmi⁻dsa⁻ kaa⁺ hi⁻ laa⁻ dsa⁻ ñuu⁺ hi⁻ sa⁻ cha⁻ be⁻ kih⁺. Pero këë⁻ ga⁻ kih⁺ ley, kyaah⁺ he⁻ ga⁻ tää⁺ Dio hñii⁺ ga⁻ hñaa⁺ jooy⁺ laa⁻ jmi⁻dsa⁻ jòoh⁺ hi⁻ ya⁻ hëë⁺ lllu⁺ go⁻ te⁻ ga⁻ lä⁻jë⁺ joh⁺ jmi⁻cha⁻.

8

Ga⁻jmeë⁻ Jesús koo⁻ hmooh⁺ he⁻ llu⁺ ga⁻

¹ He⁻ la⁻ ba⁻ he⁻ kyeë⁺ ga⁻ kih⁺ lä⁻jë⁺ juu⁻ he⁻ tòoh⁺ hlëëhn⁺ la⁻. Ma⁻ chaa⁻ ba⁻ jaa⁻ jmi⁻dsa⁻ jòoh⁺ jnän⁺ hi⁻ ga⁻ gya⁻ jwoo⁻ ra⁻ lllu⁺ jee⁻ gya⁻ hi⁻ jòoh⁺ gyuu⁺ jmi⁻gyuu⁻. ² Na⁻ hñaa⁺ jmeey⁺ ta⁻ he⁻ jee⁻ chih⁺ gwah⁺ he⁻ ga⁻ jmee⁻ Dio, ja⁻ gwah⁺ he⁻ ga⁻ jmee⁻ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁻.

³ Lä⁻jëë⁺ jmi⁻dsa⁻ kaa⁺ na⁻ hñaa⁺ ngëëy⁺ cha⁻ nê⁻ Dio lä⁻jë⁺ he⁻ kwëëh⁺ dsa⁻ Dio hi⁻ jëy⁻ lä⁻jë⁺ he⁻ kwëëh⁺ dsa⁻ Dio. Lä⁻ja⁻ ka⁻ läh⁺, ga⁻ jmee⁻ bii⁺ kih⁺ Jesús ga⁻ kwëëyh⁺ Dio lä⁻lle⁻ kiyh⁺, lä⁻llu⁺ he⁻ laay⁺ jmi⁻dsa⁻.

⁴ Wa⁻ra⁻ jah⁺ kih⁺ gya⁻ gyih⁺ hwa⁺ la⁻, ni⁻ lä⁻ja⁻ sa⁻ laay⁺ jmi⁻dsa⁻. Jëéh⁺, lä⁻ ma⁻ tää⁺h⁺ ja⁻ ba⁻ jmi⁻dsa⁻ hi⁻ ngëë⁻ he⁻ kwa⁻ dsa⁻ lä⁻ hih⁺ kih⁺ ley. ⁵ Gwah⁺ jee⁻ jmee⁻ ta⁻ he⁻ jmi⁻dsa⁻ he⁻, la⁻ lä⁻koo⁻ gwah⁺ he⁻ chih⁺ gyuu⁺ jmi⁻gyuu⁻. He⁻ ja⁻ ba⁻ na⁻, ga⁻ hlëëh⁺ Dio kyaah⁺ Moisé lä⁻koo⁻ ma⁻ ga⁻ lööy⁺ jmeey⁺ gwah⁺ kyaah⁺ loo⁻ jah⁺ ja⁻, ga⁻ jäh⁺: “Jëë⁻ da⁻ kwee⁻, mah⁺ jmeeh⁺ ja⁻ ba⁻ lä⁻koo⁻ la⁻ gwah⁺ he⁻ ga⁻ heehn⁺ hne⁻ gyuu⁺ lle⁻ moh⁺ ja⁻.” ⁶ Pero llu⁺ ga⁻ ta⁻ he⁻ ga⁻ hyoh⁺ Jesús, ja⁻ ba⁻ lä⁻koo⁻ lllu⁺ hmooh⁺ he⁻ ga⁻ jmeey⁺ ja⁻. Jëéh⁺, llu⁺ cha⁻ ga⁻ miih⁻ he⁻ ga⁻ bääh⁺ Dio hñii⁺ kwëëyh⁺ jne⁻ kyaah⁺ hmooh⁺ ja⁻, lä⁻koh⁺ ga⁻ hmooh⁺ ma⁻ gyuh⁻.

⁷ Wa⁻ra⁻ jah⁺ kih⁺ ga⁻ jmää⁺ to⁻ nê⁻ hmooh⁺ ja⁻, sa⁻ ma⁻ jmee⁻ bii⁺ jee⁻ ga⁻ tē⁻ to⁻ hmooh⁺. ⁸ Pero ga⁻ jëë⁺ Dio he⁻ ma⁻ cha⁻ dso⁻kye⁻ kih⁺ dsa⁻ he⁻, he⁻ ja⁻ ga⁻ jäh⁺:

Lloo⁻ jmi⁻, ga⁻ jäh⁺ Dsa⁻ jòoh⁺ jnän⁺, jmeen⁻ koo⁻ hmooh⁺ hmëë⁻ kyaah⁺ dsa⁻ Israel,

hi⁻ lä⁻ja⁻ ka⁻ läh⁺ kyaah⁺ dsa⁻ Judá.

⁹ Pero sa⁻ la⁻ lä⁻koo⁻ hmooh⁺ he⁻ ga⁻ jmeen⁻ kyaah⁺ dsa⁻ ma⁻ gyuh⁻ kyaay⁺, lä⁻koo⁻ ma⁻ ñeen⁻ na⁻ hwëë⁺ jnih⁺ hwa⁺ Egipto. Jëéh⁺, sa⁻ ga⁻ mi⁻ tey⁻ kyaah⁺ hmooh⁺ he⁻ ga⁻ jmeen⁻ kyaay⁺, he⁻ ja⁻ ga⁻ jñuuh⁺ kiyh⁺, ga⁻ jäh⁺ Dio.

¹⁰ He⁻ ja⁻, lä⁻la⁻ ba⁻ la⁻ hmooh⁺ he⁻ jmeen⁻ kyaay⁺,

wa⁻ra⁻ ga⁻ dsëë⁺ jmi⁻ ja⁻, ga⁻ jäh⁺ Dsa⁻ jòoh⁺ jnän⁺:

Toohn⁺ lley⁻ lä⁻jë⁺ ley kin⁻.

Siin⁻ neh⁻ tuh⁻ dsëy⁻ juu⁻ kin⁻.

Ma⁻ja⁻ leen⁻ Dio kyaay⁺,

hi⁻ lä⁻jëë⁺ hi⁻ he⁻ leë⁻ dsa⁻ kyaan⁻.

¹¹ Ma⁻ja⁻, mo⁻ so⁻ kwa⁻ dsa⁻ juu⁻ kih⁺ dsa⁻ goo⁻.

Ni⁻ jaa⁻ mo⁻ so⁻ siih⁻ òoh⁻:

“Wa' lä^hkyuuh^h Dsa^hjøøh^h jnän^h.”

Jëéh^h, lä^hjøøh^h lä^hmäh^h ba' lä^hkyuu^h jnä^h.

¹² Jëéh^h, kooñ^h dsën^h kih^h ga' lä^hjë^h he^h hliih^h he^h ma' jmeey^h.

Jih^hkoh^h jih^hlih^h, mo^hso^h lä^hdsöoh^h dsën^h lä^hjë^h dso'kye^h kiyh^h, ga' jah^h Dio.

¹³ He^h ga' hlëéh^h Dio kih^h hmooh^h hmëë^h ja^h, ga' jmeey^h ma' gyuh^h ba' hmooh^h to^h nê^h ja^h. Hi^h lä^hjë^h he^h ngoo^h dsa' gyuh^h, lloo^h jmi^h ääh^h go^hte^h.

9

Gwah^h he^h chih^h hwa^h la^h jee^h ma' jmee^h jmi^hdsa^h ta^hhe^h kih^h Dio

¹ Hmooh^h he^h ma' la^h to^h nê^h ja^h, ma' jmee^h hih^h ha^h lä^h ga' hnaah^h dsa^h Dio, hi^h ha^h lä^h ga' jmeey^h dsa^h koo^h gwah^h kyaah^h loo^h jah^h. ² Gwah^h ja^h, ma' la^h to^h jee^h. Jee^h to^h nê^h ja^h, ma' chee^h Jee^h Na^hjngü^h. Jee^h ja^h ma' chih^h candelero, kyaah^h koo^h mes^h jee^h ma' hla^h he^hñi^h he^h na^hjøø^h. Hi^h ma' hii^h koo^h sa^hhmih^h ho^hhaah^h. ³ Ta^h ka^hluu^h llah^h jee^h ma' hii^h jee^h ga^htë^h to^h sa^hhmih^h chee^h Jee^h Na^hjngü^h Go^hte^h. ⁴ Jee^h ja^h ma' chih^h koo^h na^hhyoo^h he^h ma' la^h kyaah^h ku^hnøø^h jee^h ma' koo^h wa^hchü^h. Hi^h ma' chih^h koo^h goo^h he^h na^hløø^h kyaah^h ku^hnøø^h. Goo^h ja^h ma' chee^h goo^h kih^h hmooh^h. Neh^h goo^h ja^h ma' hä^h koo^h mi^hhya^h jee^h ma' tääh^h mi^hh^h maná. Hi^h ma' hä^h si^hhma^h kih^h Aarón he^h ga^hhyo^h sa^hjih^h koo^h hä^h, hi^h ma' tääh^h jwi^h ku^hu^h jma^h jee^h na^hsi^h hmooh^h ka^hlä^h. ⁵ Nê^h kih^h wa^hgoo^h ja^h, ma' na^hlä^h u^h querubine hi^h ma' tääh^h hoo^h jee^h na^hjngü^h go^hte^h. Ma^h na^hnih^h sa^hkyoo^h ma^h dsa^hjlë^h hoo^h wa^hgoo^h ja^h. Pero na^h ga^h jah^h sa^h le^h kwan^h cha^hga^hmi^hh^h juu^h kih^h lä^hjë^h he^h ja^h.

⁶ Ma^hlä^h ba^h ma' chih^h lä^hjë^h he^h ja^h, ma' dsa^htaah^h jmi^hdsa^h ko^hlla^hjiih^h to^h nê^h llah^h kih^h gwah^h ja^h, mah^h ma' jmeey^h ta^hhe^h kih^h Dio. ⁷ Pero jee^h ga^htë^h to^h llah^h ja^h, ma^hlä^h jmi^hdsa^h jøøh^h ba^h ma' dsa^hhe^h jee^h ja^h, koo^h hä^h ba^h lä^hkoo^h ji^hñe^h. Hi^h sa^h ma' dsa^hhey^h ta^hjmah^h. Ma^h jmeey^h bi^h kiyh^h ma' dsa^hhey^h kyaah^h jma^h kih^h jah^h mah^h dsa^hche^h dso'kye^h kiyh^h, hi^h lä^hja^h ka^hlä^h kih^h dsa^h kyaay^h hi^h sa^h liih^h ma' dsa^hhlääh^h kyaah^h dso'kye^h. ⁸ Kih^h he^h ma' dsa^hhe^h jmi^hdsa^h koo^h hä^h ba^h lä^hkoo^h ji^hñe^h Jee^h Na^hjngü^h Go^hte^h, he^h ja^h jmi^hlle^h Na^hjngü^h ga^hjmeey^h lä^hngëen^h he^h sa^h ma^h cha^h jwë^h jnän^h ma' dsa^htooh^h jee^h ja^h, ta^hko^hjiih^h chih^h llah^h to^h nê^h ja^h. ⁹ Lä^hjë^h he^h ma' jmeey^h neh^h gwah^h ja^h, jmää^h jnän^h hi^h tääh^h na^h. He^h ja^h jmeey^h dsa^hlä^hngëë^h jne^h he^h ma' kwëéh^h dsa^hhe^h Dio kyaah^h he^h ma' jëy^h nê^h na^hhyoo^h, sa^h le^h ma' gyiyh^h tuh^h dsë^h dsa^hhi^h ma^h kwa^h he^h ja^h. ¹⁰ Jëéh^h, lä^hjë^h juu^h ja^h, koo^h hlëéh^h kih^h he^h kih^h hih^h jne^h, hi^h ha^h lä^h gyih^h jne^h he^h koo^hh^h jmeey^h jne^h. He^h koo^h jmeey^h hih^h kih^h jmi^hngo^h jnän^h ba^h ja^h,

ta^hko^hjiih^h sa^h ga^h ma^hlloo^h jmi^h mi^hsi^h Dio lä^hjë^h.

Ga'jmeey^h Cristo koo^h hmooh^h hmëë^h kyaah^h jma^h kiyh^h

¹¹ Pero na^h he^h ma^hja^h Cristo, laay^h jmi^hdsa^h jøøh^h jnän^h hi^h kwa^h lä^hjë^h he^h llu^h he^h na^hga^h ja^h. Hi^h ga^hlloo^hy^h neh^h gwah^h he^h juuh^h ga^h he^h llu^h go^hte^h. Sa^h la^h gwah^h kih^h jmi^hgyuu^h la^h ni^h ja^h he^h dsa^hhi^h ga'jmeey^h gwah^h ja^h. ¹² Hi^h lä^h ma^h ga^hlloo^hy^h jee^h ja^h, sa^h ma^h kyey^h jma^h kih^h chivo dso^h, ni^h kih^h kya^h mäh^h. Ma^h kyey^h jma^h kih^h hñii^h ba^h hi^h koo^h hä^h ja^h ba^h ga^hhey^h Jee^h Na^hjngü^h Go^hte^h. Lä^hja^h ga^hliyh^h ga^hlääy^h jne^h lä^hjë^h joh^h jmi^h cha^h. ¹³ Lä^hhih^h kih^h hmooh^h to^h nê^h ja^h, kyaah^h jma^h kih^h kya^h dso^h hi^h kyaah^h jma^h kih^h chivo dso^h hi^h kyaah^h ta^hjwa^h kih^h kya^h mē^h mäh^h ma^h huuy^h nē^h kih^h dsa^h. Lä^hjë^h he^h ja^h, koo^h ma^h dsa^hjñii^h jmi^hngo^h kih^h dsa^hhi^h ma^h dsa^hhlääh^h cha^hnē^h ley^h ja^h. ¹⁴ Ha^h ga^h sa^hkyee^h jma^h kih^h Cristo. Ga^hngëey^h hñii^h ga^hjuuy^h kyaah^h be^h kih^h jmi^hlle^h he^h cha^htä^h. Cristo hi^h sa^h ää^h ni^h mi^hh^h, ga^hkwaay^h hñii^h kih^h Dio mah^h jñii^h neh^h tuh^hdsë^h jne^h kih^h he^h hliih^h he^h jngü^h jnän^h. Lä^hja^h ma^hna^hllu^h jne^h mah^h jmeen^h ta^hhe^h kih^h Dio jiih^h.

¹⁵ Kih^h he^h ja^h, Cristo he^h hi^h ga'jmeey^h koo^h hmooh^h hmëë^h. Ga^hjuuy^h mah^h ga^hchey^h lä^hjë^h he^h ma^h hlääh^h jne^h cha^hnē^h hmooh^h to^h nê^h ja^h. Heh^h lä^hja^h, lä^hjëë^h hi^h na^hteeh^h, hyoyh^h hee^h he^h ga^hbääh^h Dio hñii^h kwa^h he^h sa^h hee^h jih^hkoh^h.

¹⁶ Cher^hmah^h ga'jmeey^h dsa^h koo^h hmooh^h he^h jäh^h, hi^h na^h tēë^h he^h cha^h kiyh^h, sa^h jmää^h hmooh^h ja^h, ta^hko^hjiih^h sa^h ma^hjuu^h hi^h ga'jmeey^h hmooh^h ja^h. ¹⁷ Ma^hngëë^h ma^hjuu^h dsa^hhi^h ga'jmeey^h hmooh^h ja^h, ja^h ga^hløø^h jmeey^h ta^h hmooh^h ja^h. Sa^h jmää^h ta^h, ta^hko^hjiih^h chaay^h. ¹⁸ Ja^hba^h lä^hja^h ga^hla^h kih^h hmooh^h to^h nê^h ja^h, ga^hløø^h jmeey^h ta^h kyaah^h he^h ga^htuu^h jma^h. ¹⁹ Jëéh^h, ma^hngëë^h ma^hjmeeh^h Moisé juu^h kih^h dsa^hhe^h lä^hhi^h nē^h lä^hkoo^h na^hsi^h ley^h, ja^hga^h ga^hkay^h jma^h kih^h kya^h mäh^h, jma^h kih^h chivo dso^h, mah^h ga^hkaayh^h kyaah^h jmi^h. Ga^hkay^h mi^hh^h jñu^h kih^h borrego he^h ma^hna^hhee^h hee^h gyuu^h kyaah^h sa^hgoh^h hisopo. Ga^hmi^hgyuyh^h he^h ja^h mah^h ga^hhuuy^h nē^h jee^h na^hsi^h juu^h ja^h, hi^h lä^hkye^h nē^h kih^h dsa^h. ²⁰ Ga^hjäh^h: “Kyaah^h jma^h lä^hløø^h jmeey^h ta^h lä^hkoo^h hmooh^h he^h ga'jmeey^h Dio kyaah^h hnäh^h.” ²¹ Hi^h ja^h ma^hla^h jee^h ja^h. Lä^hkye^h kih^h gwah^h ga'jmeey^h jma^h ja^h, hi^h lä^hkye^h kih^h kyah^hwii^h he^h ma^h jmääh^h jmi^hdsa^h ta^h jee^h ja^h. ²² Lä^hkoh^h he^h ma^h dsa^hjñii^h lä^hjë^h ba^h kyaah^h jma^h, lä^hkoo^h lle^h ley^h ja^h. Wa^hra^h jäh^h kih^h sa^h ga^htuu^h jma^h, sa^h ma^h dsa^hche^h dso'kye^h kih^h dsa^h.

Kyaah^h jma^h kih^h Cristo dsa^hche^h dso'kye^h jnän^h

23 Ga' la' bii' he' ga' jngii' gwah' kih' dsa' he' la' la' koo' gwah' he' ga' jëë' Moisé gyuu' jmi' gyuu'. Pero hnøø kwëéh' dsa' Dio he' llu' ga', mah' jñii' gwah' he' chih' gyuu' jmi' gyuu'. 24 He' ja' sa' ga' he' Cristo gwah' he' ga' jmeë' dsa', he' la' la' koo' he' chih' gyuu'. Ga' hey' ma' ra' gwah' he' chih' gyuu' jmi' gyuu' ba', mah' nooy' në' jnän' cha' në' Dio. 25 Pero sa' ñee' ko' lla' jiih' na' kay' jma' kih' jñah' jee' ma' jäh' dsa' kih' Jee' Na' jngii' Go' te'. 26 Joh' jiih' sa' ma' jmeë' bii' ma' jëë' Cristo wii' lä' jiih' ma' ga' nøø' jmi' gyuu' wa' ra' jäh' kih' lä' ja' la'. Pero na' jee' ngoo' ga' dsa' jmi' he' tøøh' jne' la', ga' ngëë' hñii' ga' juuy' koo' hä' ja' ba' mah' mi' llaay' go' te' lä' jë' dso' kye'. 27 Lä' koo' lle' kih' dsa' jmi' gyuu' la', koo' hä' ba' dsa' juuy'. Ma' ngëë' he' ja', ja' ga' lla' Dio ta' kiyh'. 28 Ja' ba' lä' ja' la' kih' Cristo. Koo' hä' ja' ba' ga' kwa' Dio ga' juuy' mah' ga' chey' lä' jë' dso' kye' kih' jwëë'. Ja' ga' lä' jnäy' ka' läh' jee' të' to' jiih', pero ja' kih' dso' kye' ja' jäh'. Jäh' läy' lä' jëë' hi' tääh' jäy' ya' teey'.

10

1 Jëéh' ley kih' Moisé koo' ga' mi' jnä' miih' kih' he' llu' he' ja' ga' ja'. Sa' ma' la' koo' heh' lä' koo' la' he' cha' gyuu'. Kih' he' ja', jih' koh' sa' ga' jmaa' ma' hwëë' dsa' he' lluu' kyaah' he' ma' jëë' jah', he' ma' jmeë' lä' jë' ji' ñe' he' ma' hnaayh' Dio. 2 Wa' ra' jäh' kih' ga' hwëë' lluu', ga' tuy' kih', he' ma' kwëëyh' Dio. Jëéh', wa' ra' jäh' kih' ga' jmaa' he' ja' ga' jäh' na' jngëë' y', mo' so' ma' jmeë' gyih' hu' dsë' he' cha' dso' kye' kihy'. 3 Pero he' jëë' dsa' jah' lä' jë' ji' ñe', koo' jmeë' mi' dsooh' dsëy' he' cha' dso' kye' kihy' ba' ja'. 4 Jëéh', jma' kih' kya' dso', hi' jma' kih' chivo dso', sa' jmaa' mah' che' dso' kye' kih' dsa'.

5 He' ja' ma' ja' Cristo jmi' gyuu' la', ga' jäh' siyh' Dio: Sa' ga' tih' hoh' he' kaa' jah' ni' he' ga' jyoh' he' kwëëh' dsa' hne'.

Ga' jmeeh' ga' laan' jmi' ngo' ba'.

6 Sa' ga' tih' hoh' he' kaa' jah' ni' he' ga' jyoh' he' kwëëh' dsa' hne' kwaat' kih' dso' kye'.

7 He' ja' ga' jwahn': "Hi' jnä' la', ma' jan' mah' jmeen' lä' hnooh' hñaa'h, hne' Dio kyaan'.

Jmeë' ba' jnä' lä' koo' ma' na' sii' kin'."

8 To' në' jee' na' sii' kih' juu' la', jäh' lä' la': "He' kaa' jah', hi' he' ga' jyoh' he' kwëëh' dsa' hne' kwaat' kih' dso' kye', sa' ga' hiih' ma' heh' ni' sa' ga' tih' hoh'." Ma' kwa' dsa' he' ja', lä' hih' kih' ley ba' ja'. 9 Ja' ga' ga' jäh': "Hi' jnä' la' Dio kyaan', ma' jan' mah' jmeen' lä' hnooh' hñaa'h." Juu' ja',

jmeë' ta' koo' ley ma' gyuh' he' la' to' në', mah' jäh' jee' ga' të' to' hmooh'. 10 Ga' heh' Jesús ga' jmeëy' lä' hyoh' dsë' Dio, he' ja' ba' ja', ga' laa' jne' na' jngëë', lä' lluu' he' ga' ngëëy' hñii' ga' juuy' kyaah' koo' hä' ja' ba'.

11 Lä' ja', lä' jë' jmi' ba' ma' cheh' jmi' dsa' he' jmeëy' ta' he'. Ko' lla' jiih' ba' jëëy' jah' në' na' hyoo'. Koo' ba' he' ja' jmah', la' ta' kiyh', he' sa' jmaa' jih' koh' che' dso' kye' kih' dsa'. 12 Pero Cristo ga' kwaay' hñii' ga' juuy' kih' dso' kye' jnän' koo' hä' ja' ba', ja' ga' ga' gyay' jwoo' ra' lluu' kih' Dio. 13 Jee' ja' jøoy' lä' jiih' llaa' Dio ta' hwa' hu' tiy' lä' jëë' hi' na' høøh' kiyh'. 14 Jëéh' kyaah' koo' hä' ba' ga' kwaay' hñii' ga' juuy', lä' ja' ga' jmäy' lluu' lä' jë' joh' jmi' cha', lä' jëë' hi' na' jngëë' kyaay'. 15 Jmi' lle' Na' jngii' jmeëy' ju' dsoo' kih' juu' ja'. Jëéh', ma' ngëë' ma' jäh' lä' la'.

16 Lä' la' ba' la' hmooh' he' jmeen' kyaayh', wa' ra' ga' dsëë' jmi' ja', ga' jäh' Dsa' jøøh' jnän'.

Toohn' lley lä' jë' ley kin'. Sii' neh' tuh' dsëy' ka' läh'.

17 Ja' ga' ga' jäh' ka' läh':

Jih' koh' jih' lih', mo' so' lä' dsooh' dsën' lä' jë' dso' kye' kihy'.

18 He' ma' na' che' dso' kye' jnän', mo' so' jmeë' bii' he' ga' kwëëhn' Dio kwaat' kih' dso' kye'.

Jmeë' bii' hnääh'n Dio

19 Lä' ja' hnäh' øøhn', ta' la' kih' he' ga' tuu' jma' kih' Jesucristo, ma' na' na' jwë' jnän' dsa' toohn' Jee' Na' jngii' Go' te'.

20 Wa' dsa' toohn' jwë' hmëë' he' jmeë' chaa' jne', he' ga' näy' jnän' lä' ma' ga' hey' ta' ka' luu' hmiih' he' ma' hii' jee' ga' të' to' llah'. Hmiih' ja' la' kwaat' jmi' ngo' kihy'. 21 Chaa' jaa' jmi' dsa' jøøh' hi' cheh' në' jnän', jee' hi' laa' kya' Dio. 22 He' ja' lä' kaa' tuh' dsë' jne' wa' hnääh'n Dio. Jëéh', ma' ñe' ba' jne' he' ma' heh' jne' kih' Dio. Ma' na' jngii' neh' tuh' dsë' jne' he' ja' mo' so' cha' ga' he' mo' hñii' jnän', hi' ma' na' jngii' jmi' ngo' jnän' kyaah' jmi' jëë'.

23 Wa' chooh' jne' koo' hweh' he' o' jöh' dsë' he' kye' jne'. Ni' miih' sa' wa' jeh' dsë' jne', jëéh', mi' te' ba' Dio lä' koo' ga' bääyh' hñiiy'. 24 Wa' hnøøhn' ha' lä' jmeen' mah' jäh' dsë' øøh' jne' lä' hnäy' cha' ga' miih' dsa' kyaayh' hi' lä' ja' jmeëy' cha' ga' miih' he' lluu'. 25 Sa' wa' tün' he' dsa' ñee' jne', lä' koo' tëë' ko' llaa'. Wa' hlëëhn' dsa' kyaahn'. Hi' cha' ga' miih' wa' kwan' be' kih' øøh' jne', na' he' jëë' jne' ma' ngoo' ya' jäh' jmi'.

26 Jëéh', cher' mah' ga' jmeë' ga' jne' dso' kye' he' ñe' jne' sa' sooh' jmeen' hi' ma' ngëë' ba' ma' kyuu' jne' ju' dsoo', hee' ga' ja' mo' kwëëh' jne' Dio kwaat'

kih' dso'kye. ²⁷ Kih' hi' he', ja' ga' koq' he' jmee' goo' jwërte jnän, he' lla' Dio ta' kyaah' je' he' jëëy' go-te' lä'jëë' hi' na' h00h' kiyh'. ²⁸ Kih' hi' sa' ga' tooh- ta' ley kih' Moise, cher'mah' ma' chaa' uu' uu' hi' ma' hnäh' kih' hi' he', sa' ga' lä'ñih' dsëy' ga'jngëëyh'. ²⁹ Ha' koh' wii' sa' hn00' kih' dsa- hi' mi' kwah' jo' Dio hi' kih' hi' sa' tooh- ta' jma- kiyh' he' kyaah' ga'la' hmoo'h' he' ga'jmääh' jne' na'jngëë'. Hi' lä'ja- hn00' kih' hi' sa' tooh- ta' kih' Jmi' lle' hi' hnäh' jne'. ³⁰ Jëéh', kyyu' ba' jne' hi' ga'jah' lä'la': "Jnä' ba' teehn' jwii', jnä' ba' mi'hmaahn' kiyh'." Koq' ka'läh' na'sii': "Dsa-j00h' jnän' ngiiyh' kwaat' kih' dsa- kyaay'." ³¹ He' ba' che' goo' la' jnän' wa'ra- ga'jaa' jne' kih' Dio jiih'.

³² Mi' dsooh' da' hoh' hnäh' ha' lä' ga'la' jaa', lä'koq' ma' ga'na' huudse- kyah' hnäh'. Ga'lä'be' ba' hoh' hnäh' ma'ke' cha-miih- ngëë' he' wii' ja' nē' kyah' hnäh'. ³³ Ga'ta' ga'haah' dsa- hnäh' hi' ga'jmeeyh' hnäh' to'lo' nē' dsa-. Hi' ja' ma'la' he' ja-. Ga'jmeeh' hnäh' ko'j0h' kyaah' hi' ma' jëë- wii' ka'läh'. ³⁴ Ga'lä'ñih' hoh' hnäh' kih' hi' ma' tääh' neh' ñe'. Hi' ga'lä'chaa'h' hnäh' llu' lä' ma' ga'jñuuh' dsa-, he' ma' cha' kyah' hnäh'. Jëéh', ma'ñeh' ba' hnäh', cha' kyah' hnäh' gyuu'h' jmi' gyuu' he' llu' ga' he' sa' heg' jih'koh'.

³⁵ Ta' wa' gaa' hoh' hnäh' kih' o'j0h' dsë- he' ma' cha' kyah' hnäh'. Jëéh', kyaah' he' ja-, hnäh' hnäh' cha'miih- jñeeh' hnäh'. ³⁶ Hn00' kwëëh' hoh' hnäh' jmeeh' hnäh' lä' hyoh- dsë' Dio, mah' hñah' hnäh' he' ga'bääh' hñiiy'.

³⁷ Lä'koq' jah' jee' na'sii- juu' kih' Dio: Miih' ga' jmee'. Hi' noo' juu' jah', ma'ra' he' jah' bih', mo'so' lä'hëëy'.

³⁸ Pero dsa- hi' lluu', kyaah' he' ma' dsoo' dsëy', jmee' chaa'y-.

Hi' cher'mah' ga'jeyh- ta' ka'luuy', sa' chaa'n- llu' kyaayh', ga'jah' Dio.

³⁹ Pero jne', sa' laa' jne' lä'koq' hi' dsa' jeeh- ta' ka'luu' hi' dsa'hëë' go-te-. Jëéh', ma' dsoo' ba' dsë' jne' kih' Jesús, he' ja' lääh' ba' jne'.

11

Hee' ja' he' jmee' jne' dsoo' dsë' jne'

¹ He' ma' dsoo' dsë- jne' hn00' jah': sa' na' heg', ñe' ba' jne' he' tëë' jne' he' j00n' hñah' jne' kih' Dio. Hi' hn00' jah' ka'läh': jmee' ba' jne' dsoo', cha' ba' he' ja' ma'ke' sa' tëë' jne' jëën. ² Dsa- ma' chaa' llo'joo', kyaah' he' ga'lä' dsoo' dsëy', ga'hleëh' dsa- llu' kiyh'.

³ Heh' he' ma' dsoo' dsë- jne', he' ja' ba' ga'lä'ngëë' jne', ga'la' lä'jë' he' cha- gyuu'h' hwa' kyaah' koq- ga'hleëh' Dio. He'

lä'ja-, ga'jmeë' Dio lä'jë' he' jnä', ja'ba' kyaah' he' sa' tëë' jne' jëën. ⁴ Kih' he' ga'lä' dsoo' dsë' Abel, ga'kwëëyh' Dio he' llu' cha' ga'miih- lä'koh' ga' he' ga'kwa' Caïn. Kih' he' ja-, ga'hii' juu' kiyh', ya'hëëy' lluu'. Ga'hëeh' ba' Dio he' ga'kway'. Hi' ma'ke' ma'na' juu' Abel, lä' ma'ngoo' ja'ba' cha' juu' kiyh' lä' llu' he' ma' dsoo' dsëy'.

⁵ Kih' he' ga'lä' dsoo' dsë' Enoc, ga'tëë- Dio lä' ma'jiiyh' ja' mah' sa' ma' juuy'. Ma' ga'hnaah' dsih', mo'so' ga'jnääh'. Jëéh', ga'tëë' ba' Dio lä' ma'jiiyh' ja'. Hi' jaa' sa' ga' ma' ngaayh', ga'hii' juu' kiyh' he' ga'jmeey' he' tih' dsë' Dio. ⁶ Pero cher'mah' sa' ga'jmeë' jne' dsoo' dsën- kih' Dio, ni' miih- sa' lä'këh' jne' jmi' jmeen' he' tih' dsëy'. Jëéh', lä'jëë' hi' ya'nää' kih' Dio, hn00' dsoo' dsëy' he' chaa' ba' Dio hi' jmee' bii' dsoo' dsë- jne' he' mi'hmaayh' kih' lä'jëë' hi' hnaayh'.

⁷ Ga'lä' dsoo' ba' dsë' Noé lä'koq' ma' ga'jah' Dio siiyh', ja' lä'jë' he' sa' ga' ma'jëëy'. Kih' he' gayh' Dio, ga'jmeey' koq' barco' jee' ga'laa' lä'jëë' hi' chaa' kyaay'. Hi' kih' he' ga'lä' dsoo' dsëy', ga'jmeey' ga'jä' dso'jwii' nē' kih' dsa- jmi' gyuu-. Hi' ga'jmää' Dio kwaat' ya'hëëy' lluu' kih' he' ga'lä' dsoo' dsëy'.

⁸ Kih' he' ga'lä' dsoo' dsë' Abraham, lä'koq' ma' ga'tëë' Dio kiyh', ga'hëeyh' ba' dsooy' ta' jee' la' kwaat' hyoyh' he' la' heëy'. Hi' ni' sa' ñey' ha' ta' ma' dsooy', ma' ya'hëëy' jee' ma' gyay' ja'. ⁹ Kih' he' ma' dsoo' dsë' Abraham, ga'hëeh' bih' he' ga'gyay' hwa' jee' ga'bääh' Dio hñii', laay' lä'koq' jaa' dsa' chaa' uu' hi' ga'gya' hwa' kih' dsa'. Sa'hmiih' ba' ga'hiiy' jee' ga'gyay'. Ja' ba' lä'ja- ga'gya- Isaac kyaah' Jacob ka'läh', hi' ga'tëë' heg' ko'j0h' kyaah' Abraham lä'koq' ga'bääh' Dio hñii'. ¹⁰ Ga'kwëëh' ba' dsë' Abraham, kih' he' ma' j00y' tëëy' koq' jwii' he' chih' koq' hweh' he' ga'jmeë' Dio lä' hyoh- dsë'.

¹¹ Kih' he' ma' dsoo' dsë' Sara, ga'hyoyh' be' he' ga'kaay' gyuu-, ma'ke' sa' ma' le' ma' kaay'. Hi' ga'lä' chaa' ba' gyuu- kyaay' ma'ke' ma' gyuyh-. Jëéh' ga'jmeey' dsoo' he' mi-te' Dio juu' he' ga'bääh' hñiiy'.

¹² He' lä'ja-, kih' jaa' ba' dsa'ñuuh' he', ma'ke' ma' ya' jah' llaa' jmi' kiyh', këë- ga' ga'lä'jwëë' jwërte dsa' kyaay', lä'koq' jwëë' nuu' hi' hëë' gyuu'h' hi' lä'koq' mi'sii' he' cha- cha'ho'o' jmi'ñeeh', he' sa' tääh' jne' hen'.

¹³ Lä'jëë' dsa- he', lä' ma' dsoo' ja'ba' dsëy' lä'jiih' ga'juuy'. Sa' ga'hyoyh' he' ga't00' Dio hih' ma'kwëëyh'. Pero ga'jmeë' bih' dsoo', ma'ra' he' tëëy' ba'. La' lä'koq' he' ga'jëëy' uu' jee' ma'tääh' ja-, hi' la' lä'koq' he' ga'jmeey' Dio kih' ba'. Ga'jmääh' hñiiy' lä'koq' dsa' chaa' uu', hi'

tāäh' ko-hwëë' ba' jmi-gyuu' la'. 14 Lã-jëë' hi- hlëéh' lã'ja', dsa-lã-ngëë' jne' kiyh', he- hnooyh- hoo'y' jee' dsa-taayh' tää'. 15 Wa'ra- jah' kih' ma' hlëéh' dsa- he' kih' hwa' jee' ga-hwëëy- ja', ma' ja' ba' kiyh' ma' dsa-näay' ka-läh' jee' ga-hwëëy- ja'. 16 Pero dsa- he', ma' hee' dsëy' koo' hwa' he- llu' cha-ga'miih' he- hla- gyuuuh'. Kih' he-ja', sa' la' o' hih' kih' Dio he- jäh'y', laay' Dio kyaa' dsa- he'. Jëéh', ma' na' la' ba' koo- jwii' he- ga'jmeey' kih' dsa- he'.

17 Kih' he- ma' dsoo' dsë' Abraham, lã'koo' ma' ga'jmeey' Dio mada' kiyh' he- ma' jngëëy' Isaac, ga'heeh' bih' kwaay' gyuu- koo' meë' kyaa'y', ma' ke' ga'bääh' Dio hñii' he- jmeey' llu' kih' Abraham ta' la' kih' gyuu- he'. 18 Jëéh' ma' ngëë' ba' ma' jah' Dio siyh': "Ta' la' kih' Isaac ba' hwëë' hi- lee' dsa- kyaah'." 19 Ma' jmeey' Abraham huusdë' he- cha' ba' be' kih' Dio, he- mi'jiyh' dsa- jee' kih' hi- na' juu'. Kih' Abraham, la' lã'koo' he- ga' juu' jooy' mah' ga' lã'jiyh' ka' läh'.

20 Kih' he- ga' lã' dsoo' dsë' Isaac, ga' mi'jäay' Jacob kyaah' Esaü, ga' jäh'y' siyh' ha' lã' jmeey' Dio kih' ta' cha' në'.

21 Kih' he- ga' lã' dsoo' dsë' Jacob, lã'koo' ma' ngoo' ga' juuy', ga' mi'jäay' ma' jaa' ma' jaa- joo' José, hi' ga' jmeey' juuh' kih' Dio na' huuy' hma' hu' kiyh'.

22 Kih' he- ga' lã' dsoo' dsë' José, lã'koo' ma' ngoo' ga' juuy', ga' hlëëyh' kih' he- hwëë' dsa- Israel hwa' Egipto, hi' ga' jmeey' mada' ha' ta' dsa- hoo' dsa- jmi' ngo' kiyh'.

23 Kih' he- ga' lã' dsoo' dsë' cho'jmii' Moisé, he' ja' lã'koo' ma' ga' lã' chaay', ga' hmäay' lã'jiyh' ga' tē' uu' sih', kih' he- ga' jëëy' laa' na' hñah' gyuu- ñuuuh' he'. Sa' ga' lã' goyh' kyaah' mada' he- ga' jmeey' rey he' ma' juu' lã' jëë' gyuu- ñuuuh'.

24 Kih' he- ga' lã' dsoo' dsë' Moisé, he' ja' lã'koo' ma' ga' lã' joo'yh', ga' jmeey' sa' kyeë' he- ma' tēëyh' joo' jo' mi' Faraón.

25 Ga' lã' hnöoy' ga' he- ga' jëëy' wii' ko' jöh' kyaah' dsa- kyaa' Dio, lã' koh' ga' he' ma' lã' chaay' llu' miih' jmi' jmi' gyuu- la' ma' jmeey' dso' kye'. 26 Ga' jmeey' huusdë' llu' ga' he- jëëy' wii' kwaat' kih' Cristo lã' koh' ga' he- chaay' llu' kyaah' lã' jë' he- cha- Egipto. Jëéh' ma' joo'y' heey' he- nöö' juu' hyoyh'.

27 Kih' he- ga' lã' dsoo' dsëy', ya' hëëy' hwa' Egipto. Sa' ga' lã' goyh' ma' ke' ga' ya' jëë' dsë' rey kyaayh'. Ga' kwëéh' ba' dsë' Moisé, jëéh' la' kiyh' lã'koo' he- ma' jëë' bih' Dio hi- sa' tēë' jne' jëën'. 28 Kih' he- ga' lã' dsoo' dsë' Moisé, ga' jmeey' jmi' he- kuh' dsa- borrego mah' hi' ga' jmeey' mada' he' chuh' dsa- jma- ho' haah' kih', mah' ni' jaa- gyuu- ñuuuh' hi' laa' to' nē' kyaa' dsa- Israel sa' juu', wa' ra- ja' angel jngiih' kih' gyuu- ñuuuh' hi- laa' to' nē' kyaa' dsa- Egipto.

29 Kih' he- ga' lã' dsoo' dsë' dsa- kyaa' Dio, ga' ngëëy' jmi' ñeeh' gyuu' lã'koo' he- ga' näay' hwa' kii' ba'. Chah' ba' ga' lã' hnöoy' dsa- Egipto ma' ngëë' lã'ja', pero ga' hmäyh' cha' jmi' ja'.

30 Kih' he- ga' lã' dsoo' dsë' dsa- Israel, ga' hla' na' hyah' kih' jee' jwii' Jericó, koo' ga' jëey' lã'ku' lã'ji' kih' na' hyah' ja- gyii' jmi' ba'.

31 Kih' he- ga' lã' dsoo' dsë' Rahab, dsa- më' hi' ma' hnëë' hñii' kyaah' wa' hi' cha- hi', he- ja- sa' ga' juuy' lã' ma' ga' juu' dsa- gooy' hi' chaah'. Jëéh', ga' heeyh' ba' llu' hi' ga' taah' koo' juu' ha- lã' la' jee' jwii- ja'.

32 Hee' ga' jwahn'? Hnöö' kwa' jä' kin' mah' hlëéh' kih' Gedeón kih' Barac, kih' Sansón, kih' Jéfté, kih' David, kih' Samuel, hi' kih' ga' jñah' dsa- hi' ma' ngëë' juu' kih' Dio llo' joo'. 33 Kih' he- ga' lã' dsoo' dsë' hi' he', ja' koo' hä' ga' liyh' ga' teey' kyaah' rey, ga' llay' kwee- ta' kih' dsa', ga' hyoyh' he' ga' bääh' Dio hñii' kyaayh', ga' laay' he- ma' kuh' hyah'. 34 Ga' laay' he- ma' kaay', ga' laay' he- ma' juuy' kyaah' ñe' tuuh', ma' ke' sa' cha- be' kiyh' ga' tēëy' be', ga' lã' beey' jwërte' jee' cha' hñii', ga' hëëy' go- te' kih' hlöo' hi- ya' nää' uu'.

35 Ma' chaa' dsa- më' hi' ga' juu' dsa- dsaah' kyaa' mah' ga' lã' jiyh' ka' läh'. Hi' jñah' ko' llaa', ga' heeh' bih' he- ga' heeh' dsih' wii'. Sa' ga' lã' hnöoy' ma' läay' jëéh', ma' kyeë' o' jöh' dsë' he- lã' jiyh' jee' llu' ga'. 36 Ko' llaa' ga' mi' kwah' dsih', ga' jmi' ga' baa' dsih'. Hi' ja' ma' la' he' ja'. Ga' hñuu' dsih' kyaah' caden' mah' ga' taah' dsih' neh' ñe'. 37 Ko' llaa' ga' juu' kyaah' kuuy', jñah' ga' jmäay' to' hnoo', hi' jñah' ga' juu' kyaah' ñe' tuuh'. Hi' ko' llaa' ma' ga' nää' ta' la' ta' jnö', ma' na' läay' loo' borrego kyaah' loo' chivo ka' läh', ma' ta' ñëey'. Sa' ma' chaay' llu', ma' ta' ma' haah' dsih'. 38 Jee' kih' dsa' jmi' gyuu' sa' sooh' he- tääh' hi- lluy' he'. He- ja- ga' näay' lã'koo' he- na' hëëy' lã'kaa' hwa' kii', lã'kaa' neh' nuu', ma' na' hmäayh' neh' too' kuuy', hi' lã'kaa' jee' hë- too' moh'.

39 Lã' jëë' dsa- he', sa' ga' hyoyh' he- ga' bääh' Dio hñii' kyaayh', ma' ke' ga' hii' juu' kiyh' lã' lluy' he- ga' lã' dsoo' dsëy'. 40 Jëéh', ma' lla' dsë' Dio he- hñah' jne' ko' jöh' he- llu' cha- ga' miih' kyaah' dsa- he' hi- lã'ja- hwëë' jne' llu' ko' jöh' kyaayh'.

12

Wa' jmeen' huusdë' ha' lã' ga' kwëéh' dsë' Jestis

1 Jwëë' jwërte' dsa- hi- ga' lã' dsoo' dsë' jää'. Hi' he' laa' lã'koo' jni' he- hii' lã'ku' lã'ji' jnän, hi' jmeey' dsoo' ha- lã' ga' la' kiyh'. Lã'ja- hnöo' jmeen' ta' koo' lã'jë'

he- jmee' jwiih' jnän' kyaah' dso'kye- he- jmee' dsa-täh' jne'. Hi- hnøø' kwëeh' dsë- jne' dsa'nøøn' ta' cha'në' jwë' he- tøøhn' la-.
 2 Wa' jmeen' miih' huü' dsë- kih' Jesús hi- ga' nã' jwë' ha' lã' jee' lãä' jne' hi' lloo- koo- jmi' he- lääy' jne' go' te'. Kih' he- ñey- jëë' ba' dsëy' ta' cha'në', he- ja- ga' heeh- bih' ga' jëëy' wii' dsoh' hma- cru'. Sa' ga' jmeey' he' he- la' o- hih'. Ja- ga' ga' gyay' jwoo' ra- lluu' kih' Dio.

3 Jmee' da' hnäh' huü' dsë- kiyh', ha- koh' wii' sa' ga' jëëy' kih' dsa- hñaa' dsë' hi- ga' lã' hnee' kyaayh'. Lã' ja- ta' hwaä' hnäh' ni' sa' wa' jeh' hoh' hnäh'. 4 Jëeh', jee' kwah' hnäh' be' mah' sa' täh' hnäh' kyaah' dso'kye', sa' ga' ma- tuuh' hnäh' jma' kyah' hnäh'. 5 Che' ma- gaa' hoh' hnäh' nuuh' kih' Dio, he- hlëëyh' hnäh' lã- koo- jooy', heh' he- ga' jäh'yh'.

Gyuu- kyaan-, ta' jawah' sa' llu' wa' ra- ga' heeyh' hne' wii'.

Ta' jeh' hoh' wa' ra- ga' juuyh' kyah'.

6 Jëeh', Dsa' jøøh' jnän', heeyh' wii' hi- hnäy' ba'.

Kway' kih' lã' jëë' hi- tëëyh' jooy'.

7 Wa' kwëeh' hoh' hnäh' he- heeyh' hnäh' wii'. He- jmäy' hnäh' lã- koo- jooy' ba' ja-. ¿Che' jwa' chaa- jaa- chih' hi- sa' heeh- Täa' kyaay' wii'? 8 Ga' lã' jëë' ba' jne' heeh' Dio wii'. Pero cher' mah' sa' ga' heeh' Dio hnäh' wii', sa' laah' hnäh' jooy'. Laah' hnäh' lã- koh' hi- sa' chaa- juu' ba'. 9 Ta' jyoh' ko- taä-, täa' jnän' hi- chaa- hwa' la- ga' heeyh' jne' wii' lã' ma' mäh' jne' mah' ga' lã' hnäh' jnih'. ¿He' la' sa' jmeen' cha- ga' miih- he' kih' Täa' hi- laa' juu' jmi' lle' jnän', mah' lã' ja' chaa' jne' täa' ba'? 10 Täa' jnän' hi- chaa- hwa' la- ga' heeyh' jne' wii' miih' jmi' jmi' gyuu' la-, lã- koo- la' huü' dsë- kiyh'. Pero ta' jyoh' ko- taä-, hi- gya' gyuuh' heeyh' jne' wii' kih' he- llu' jnän' ba' mah' hwëë' jne' na' jngëë' lã- koo- laay' hñiyy'. 11 Dsoo' ba', sa' tih- dsë- jne' to- chah' wa' ra- ga' heeyh' jne' wii'. Koo- dsa- lã- meeh- dsën- ba' ja-. Pero ma' ngëë' ma' heeyh' jne' wii', lã- tëë- jne' jmeen' he- llu' jmah' hi' jmee' hi' ti' jnän' ka' läh'.

Goo' la' wa' ra- sa' ga' jmeë' jne' he' he' jäh' Dio

12 He- ja- kwa' hnäh' be', hnäh' hi- sa' cha- be' kih'. 13 Kwa' hnäh' be' go- nää' hnäh' ko- dsoo' mah' tëë' be' hi- sa' beë' hi- lã' ja' mo' so' kayh' jwë'.

14 Hnøøh' hnäh' ha- lã' jee' hii' ti' kyah' hnäh' kyaah' lã' jëë- dsa-, hi' ha- lã' jee' leeh' hnäh' na- jngëë' cha- ga' miih-. Jëeh', hi' sa' na' jngëë', sa' dsa' taayh' ya' jwii' kih' Dio. 15 Leeh' hnäh' ha- ga- che- ga' jñuuh' hnäh' kih' he- la' kwa' Dio jnän'. Goo- wa' ra- ga' lã' wii' hoh' hnäh' kyaah' dsa-. Hi- kyaah' he- hliih' ja- heë- jwëë' dsa-. 16 Ni-

jaa- hnäh' dsa- më' dsa- ñuuh-, ta' kaah' hnäh' wa' hi- cha- hi-. Ta' jmee- hnäh' ta' koo' he- la' kwa' Dio, lã- koo- ga' jmeë' Esaú. Ma' na- la' juu' hyoyh' heey', kih' he- laay' gyuu- to' në'. Pero ga' hñiyy' he- ja-, koo- ga' tëëy' koo- wii' ma' ba'. 17 Ma' ñeh' ba' hnäh' ha- lã- ga' la' kiyh' ta' cha'në'. Ma' chuuy' kyaah' jmiiy' mah' ma' mi- jääy', mah' ma' kwëëyh' he- ma' na- la' heey'. Pero sa' ga' hyoyh'. Ma' ke' ga' hooyh' cha- miih-, mo' so' ga' lã' sii' juu' kih' jmiiy'.

18 Jëë' da' hnäh', sa' ga' lla- nääh' hnäh' moh' Siná' he- sa' ma' le' dsa- nää' dsa- chuh' kih', lã- koo- ga' la' kih' dsa- Israel llo' joo'. Peer' ga' hya- je- gyuuh' moh' ja-, ga' la' na' hoo- läh-, ga' hii' goo-, ja' koo- lle- tä'. 19 Jee' ja- ga' lã- nuuh' hii' luu' hoo', ga' lã- nuuh' hlëëh' Dio. Lã' ma' ga' nuu' hi- ma' tääh' jee' ja-, ga' chuuy' cha' miih' mah' mo' so' hlëëh' gyih' kyaayh'. 20 Jëeh', sa' ga' lã' be' dsëy' ma' nuuy' mada' he- ma' jmeey': "Cher' mah' chaa- hi- ga' hee' në' moh' la-, ma' ke' jaa' jah', jmee' bii' juuy' kyaah' kuü' o' juuy' kyaah' ñe' chuuh-". 21 Kih' he- la' goo- ngëë' he- ga' jëë' dsa' he', he- ja- lã- ga' te' Moisé' ga' jäh': "Peer' gohn-, lã' jiih' jlän-".

22 La' lã- koo- he- ma' lla- nääh' hnäh' moh' Siön' ba' ja-, jee' jwii- kih' Dio jiih', jwii' Jerusalén' he- hla- gyuuh' jmi' gyuu-, jee' tääh' cha' miih- mil' angele' hi- jmee' jmi' kih' Dio. 23 Hi- ma- kuh' hnäh' ko- jøøh' kyaah' hi- ga' heeh- kih' Dio to- në' hi- na- sii- jmi- kih' gyuuh' jmi' gyuu-. Ma' lla- nääh' hnäh' kih' Dio hi- lla' ta' kih' lã' jëë' dsa-, ja' ba' jee' tääh' lã' jëë' hi- lluu', hi- laa' jmi' lle' hi- ga' jmää' Dio lluu' go- te'. 24 Ma' lla- nääh' hnäh' kih' Jesús' hi- ga' jmeë' koo- hmooh' hmëë' hi' lã' ja- ma' lla- nääh' hnäh' kih' jma- he- ga' tuu- kwaat' jnän'. Jma- ja- ngii' llu' jnän'. Sa' hñi' kih' dsa' lã- koo- jmee' jma- he- ga' tuu- kih' Abel.

25 He- ja- leeh' hnäh' wa' ra- ga' jmeeh' hnäh' chaa- hnäh' kih' hi- hlëëh' hnäh'. Jëeh', hi- sa' ga' hii' ma' nuu-, lã- koo- ma' ga' hlëëh' Dio kyaayh' gyuuh' moh' he- chih' hwa' la-, sa' ga' laa' hi' he'. ¿Ha- ba' lã' lää' jne' ja-, cher' mah' sa' ga' jmeen' he' kih' hi- hlëëh' jne' lã' ga' tëë' gyuuh' jmi' gyuu'? 26 Lã- koo- ma' ga' hlëëyh' kyaah' dsa' he', lã- kye- hwa' ga' jeh'. Pero koo- ka' läh' ga' jäh'yh': "Koo- ga' koo- hä' jmeen' jeh' hwa' la-, lã' kye' gyuuh' jmi' gyuu' ka' läh'". 27 Kyaah' he- ga' jäh'yh': "Koo- ga' koo- hä'", dsa- lã- ngëë' jne', ääh' go- te' lã' jë- he- le' sa' jeh'. He- ja- hnøø' jäh-, lã' jë- he- na- la' he- ga' jmeë' Dio. Ja- ga' na', ja' koo- hwëh- lã' jë- he- sa' le' sa' jeh'. 28 He- ja- wa' kwan' t' hmaah' kih' Dio, kih' he- ma' na' jnää' jne' ya' jwii' kiyh' jee' sa' le' sa' jeh' ni' miih-. Wa' jmeen' ta' he' kiyh', wa' gah' jnih', wa' nuuh'

jne' kiyh', lä'ja- ba' tih- dsëy'. 29 Jëéh' Dio jnän' laa' je- he- mi-llaa- lä'jë- go-te'.

13

Ha- lä- hnøø' jmeen' mah' tih' dsë' Dio

1 Ta- tu' hnäh' he- hnaah- hnäh' dsa- kyaah' hnäh' lä'koø- lle' jnän', lä'llu' he- laa' jne' øøhn'. 2 Ta- wa' gaa' hoh' hnäh' kwah' jee' jä' hi- go- nää' kyah' hnäh'. Jëéh', ko' llaa' ga' kwa' bih' jee' ga' jä' dsa-, ni- sa- ga- lä' ñey' koh' koh', ángele ba' he' hi- ga' jä' kiyh'.

3 Mi- dsooh- hoh' hnäh' kih' dsa- hi- tääh' neh- ñe', jmee' hnäh' kwaat- lä'koø- he- tääh' hnäh' ko- jøh' kyaayh'. Lä'ja- ka- läh' kih' hi- jëe' wii', jmee' hnäh' kwaat- lä'koø- he- jëéh' hnäh' wii' ko- jøh' kyaayh'.

4 Llu' ba' he- jee- dsa- goo-. Pero hnøø' go'taah' hnäh' lä'le' kih'. Jëéh', Dio lla' ta' kih' hi- sa- na' jee- goo- mah' kaayh- wa' hi- cha- hi- hi- lä'ja- kih' hi- na' jee- goo- mah' kaayh- hi- laa' kyaa' jñah'.

5 Ta- wa' hee' hoh' hnäh' kuu'. Wa' chaah- hnäh' llu' kyaah' he- cha- kyah' hnäh' ba'. Jëéh' ga' jah' Dio: "Jih'koh' jih'lih' sa' been' hne-, ni- sa' jmään' hne- ta- koo'." 6 Kih' he' ja-, jahn' lä'kaa- tuh- dsë- jne': Dsa- jøøh' kyaan- ba' kwa- be' kin-, ni- miih- mo- so- gohn'.

¿Hee- na- le' jmee' dsa- kin-?

7 Mi- dsooh- hoh' hnäh' ha- lä- ga- jmee' hi- ma' jøø' kyah' hnäh', hi- ga- hlëéh' hnäh' juu' kih' Dio. Jëe' da' hnäh' ha- lä- ga- hwëëy- kyaah' ta' kiyh'. Wa' lä- dsoo' hoh' hnäh', ja- ba- lä- koø- ga- lä- dsoo' dsë' hi- he'.

8 Jesucristo, lä- ma- laay' ja- ba' lloo', na', lä'ja- ga- lä'jë- joh' jmi' cha-. 9 Ta- kwa- jwë' mi- gaa- dsa- hnäh' kyaah' he- ga' jyoh' nuuh- he- sa' la' kwee- kyaah' he- ma- mi- tëë' jne'. Llu' ga' he- tëë' jne' be' kyaah' he- la' kwa- Dio ba', ja' kyaah' he- kih- hi- jne'. Jëéh', jih'koh' sa' ga' ka' ya' jøø' hi- ma' hlëéh' kih' he- kuh- hi- dsa-.

10 Cha- ba' jaa- hi- ga- juu' jnän', pero jmi- dsa- hi- tääh' jmee' ta' he' neh' gwah- lä' hih- kih' hmooh' ma' gyuh- ja-, sa- na- ngëy' jwë' jmeey' ko- jøh' kyaah' hi- ga- juu' jnän'. 11 Jmi- dsa- kaa' he', ma' dsa- taayh' jee' jah' dsa- kih' Jee' Na- jngii' Go- te' kyaah' jma- kih' jah' hi- ma' kwëéh- dsa- Dio kwaat- kih' dso' kye-. Ja- ga' ma' dsa- jey- hnoo' kih' jah' he', uu' ga' kih' jee' jwi- ja-. 12 Ja- ba' lä'ja-, ga- juu' Jesús chuu' jwi- ja-, mah' jmäay' dsa- na- jngëe' kyaah' jma- kiyh'. 13 Lä'ja- wa' jmeen' ko- jøh' kyaah' Jesús, ma' ke- dsa-, sa' tooyh- ta' jnän'. Wa' hlëéh' bih' lä'koø- hnøøy' hlëëyh', ja- ba' lä'koø- ga- hlëëyh' kih' Jesús. 14 Jëéh',

jee' jwi- he- tøøhn' la-, dsa- ngëe' ba'. Pero jne', hnøøh' jne' koø- jwi- he- na' ga' lä' jnä'.

15 He- ja- sa- wa' tun' hán' kih' Dio ta' la- kih' Jesús. Wa' jmeen' juuh- kiyh'. He- ja- ba' lle' kih' kwëéh' hnih'. 16 Ta- wa' gaa' hoh' hnäh' jmeeh' he- lu' jmah' ba', hi' kwëéh' hi- lla- kyaa' miih- he- cha- kyah' hnäh'. He- ja- ba' tih- dsë' Dio jmeen'.

17 Wa' nuuh' hnäh' kih' hi- jää- hnäh' hi- wa' hwaah' hnäh' kyaayh'. Jëéh', hi- he- na- dsë- lley' hnäh', he- ñey- lloo- koø- jmi' ngëëy' kwaat- kih' ta' he- jmeey-. Lla- he- ma' jmeeh- hnäh' ti- meeh- dsëy', jmee' hnäh' jëë- dsëy' ba'. Jëéh', cher' mah' sa' ga- jmeeh' hnäh' lä'le' kih', sa' cha- ya' jøø- kah' hnäh'.

18 Ngii' hnäh' kyaa' jnääh' kih' Dio. Kih' he- lii' jnääh', sa' hmi' huusë- kyaa' jnääh'. Lä'ja- hnøø- jnääh' dsa' nøø' jnääh' kwee- kyaah' lä'jë- he- jmee' jnääh'. 19 Peer' chuun' kyaah' hnäh' he- ngiih' hnäh' kin- kih' Dio mah' kway' jwë' llaahn- to- चाह' la- jee- tääh' hnäh'.

Ga' hiih' juu' kyaah' øøyh'

20 Dio ba' he' hi- jmee' hii' ti' tuh- dsë- jne'. Hi- he' ga- mi- jiih' Jesucristo Dsa- jøøh' jnän' hi- hää- kwee- lä'jëe- hi- laa' kyaa' Dio. Jëéh' kyaah' jma- kiyh' he- ga- tuu- ja-, ga- jmeey' koø- hmooh' hmëe' he- sa' hee' jih' koh'. 21 Ngii' kiyh' he- jmäay' hnäh' lluu' mah' jmeeh' hnäh' lä'jë- ta' lu' lä- hyoh- dsëy' hi- jääy' hnäh' lä- tih- dsëy' ta' la- kih' Jesucristo. Wa' la' juuh- kiyh' ga- lä'jë- joh' jmi' cha-. Wa' la' lä'ja-.

22 Øøhn', chuun' kyaah' hnäh', jmee' hnäh' jøh- hoh' hnäh' kyaah' juu' he- ma- hlëéh' hnäh' la-. Sa' cha- cha' miih- juu' he- ma- siin' kyah' hnäh'. 23 Hnoon' lä- ñeh' hnäh', ma' laa' ba' Timotä øøh' jne' he- ma' hääy' neh- ñe'. Cher' mah' jäh' to- चाह' la-, niin' kyaayh' na' jëen' hnäh'.

24 Jmee' hnäh' Dio kih' lä'jëe- hi- jää- hnäh' kyaah' lä'jëe- ga' hi- na- jngëe'. Lä'jëe- hi- tääh' hwa' Italia la-, jmeey' Dio kyah' hnäh' ka' läh'.

25 Wa' mi- jää' Dio lä'jëe- hnäh'. Wa' la' lä'ja-.

Santiago Juu' la- ga-sii' Satia~ kih' judiu dsa-gooy'

1 Jnā' Satia~, jmeen' ta'he' kih' Dio kyaah' Jesucristo Dsa-jøøh' jnān'. Jee' la- ma'-siin' kyah' hnāh' lā-jēē' gya'tō' nāā' dsa- judiu hī- na'-saa' na'-jnee' lā-kaa' jmi-gyuu'. Jmeen' Dio kyah' hnāh'.

Huu' dsē-llu' he- kwa' Dio

2 Øøhn', hnøø' wa' chaah' hnāh' llu' wa'ra- ga-ngēēh' hnāh' wa' he- cha- he- he- wii'. 3 Ma'-neh' ba' hnāh' lā- ma' jēēh' hnāh' he- wii', jee' ja- dsa- lā-jnā' che' lā- ma'-dsoo' ja- ba' hoh' hnāh' hī- lā-jwē' ja-, lā-tēēh' hnāh' kwēēh' hoh' hnāh'. 4 Pero hnøø' kwēēh' hoh' hnāh' cha-ga'miih- lā-jiih' hwēē- hnāh' llu', lā-koo- jaa- hī- ma'-āā- huū-dsē- kih'. Ja- jiih' mo' so' cha- ga' he- mo' jmee- bii' kyah' hnāh'.

5 Cher'mah' chaā- kō-llaa' jee' kyah' hnāh' hī- sa- ga' ma'-ngēē' llu', wa' ngiiy' kih' Dio, hī- he' ba' jmee' lā-ngēēy'. Jēēh' ma'ra' he- kwa' ba' Dio cha-miih- huū-dsē- llu' kih' lā-jēē- hī- ngii', hī- sa- dsa- lā-llēey' kyaah' ni- jaa- hī- ngii'. 6 Wa'ra- ga-ngiih' hnāh' kiyh', hnøø' jmeeh' hnāh' dsoo' hoh' hnāh', ta' wa' jeh' hoh' hnāh' ni- miih-. Jēēh', jaa- hī- jmee' tō' dsē', laay' lā-koo- la' kih' jmi-nee' wa'ra- ga-hluh' kyaah' lle', be- ta' la- ta' jnō'. 7 Jaa- dsa- hī- jmee' lā-ja', he- la- mo' jøø' gyih' he- hyoyh' kih' Dsa-jøøh' jnān'. 8 Dsa- hī- jmee' tō' dsē', sa- jmāāy' ngēy' koo- nēē'.

9 Jaa- øøh' jne' hī- tā- nēē', wa' jēē- ba' dsēy'. Jēēh', kih' Dio ma-laay' lā-koo- jaa- hī- jøøh'. 10 Pero dsa- hī- cha- kuu', hnøø' jēē- dsēy', cher'mah' Dio ga-jmeey' ga-jāy' ta' hwa'. Jēēh', dsa- he' āāh' lā-koo- dsa- āāh' wa'le' he- cha- nē- nuu'. 11 Wa'ra- ga-hya- hyoo- liii' jwēte, hēh' liii' chaah' le' ja-, he- ja- dsa- lā-kij- chaah' hī- dsa- tōh- mi'le', mo' so' jnā' na'hñah'. Ja- ba' lā-ja- la' kih' hī- cha- kuu', koo- dsa- uu- bih' jee' jmeey' ta' kiyh'.

Llu' la' kih' hī- kwēēh- dsē' ma' jēēy- he- wii'

12 Llu' la' kih' hī- ga-lā- be' dsē' wa'ra- ja' he- hliih' kā' dsēy'. Jēēh' cher'mah' ya-hēēy' lluu', lā-koo- jmeey' hyoyh' jee' chaay' tāā'. He- ja- la' lā-koo- coron- he- ga-bāāh- Dio hñii' kwēēyh' dsa- hī- hnaayh'.

13 Cher'mah' gwa' dsē' dsa- jmee' he- hliih', ni- miih- sa- sooh- he- jāyh' Dio kā' dsēy'. Jēēh' sa- gwa' dsē' Dio jmee' he- hliih', hī- ni- sa- kay- dsē' dsa- mah' jēēy' che' jmee' dsa- he- hliih'. 14 Kih' he- heē' dsē' lā-jaa- lā-jaa- he- hliih', he- ja- gwa' dsēy' jmeey'

he- hliih', mi-goo' kiyh', hī- jøø' kiyh' jwē' hliih'. 15 Hī- ma'-ngēē' ma'-hāāy' jwē' he- heē' dsēy', ma'-na'jnāāy' kyaah' dso'kye-. Ma'-la- ma'-heey' hñiiy' kyaah' dso'kye-, ja- jiih' juuy' go-te'.

16 Øøhn' hī- hnaan', ta' mi-gaa' hnāh' hñah'. 17 Lā-jē- he- llu' he- ga-hñah' jne' la-, lā-jē- he- jnaah' la', he- la- na- ja' gyuu' jmi-gyuu', he- la- ga-kwa' ba' Dio. Hī- he' na- ga-jmāā' lā-jēē- hī- choo' je- gyuu' jmi-gyuu'. Pero Dio sa- dsa- lā-sēēy' lā-koo- la' kih' hī- hēē- gyuu' he- dsa- lā-sii' hēēh' kih'. 18 Lā- hyoh- dsēy', ga-jmeey' ga-lā-chaā' jne' lā-hmēē' ta-la' kih' ju-dsoo' he- ga-kwēēyh' jne' mah' lee' jne' ma'ra- hī- kyaay' jee' kih' lā-jēē- hī- ga-jmāāy'.

19 He- ja- jwahn' øøhn' hī- hnaan'. Hnøø' nuuh' da' hnāh' jāā' ha- lā' juu' kih' dsa-. Ta' jiih' hnāh' chah'. Ta' mi-llēē' hnāh' hñah' na'koh'. 20 Heh' dsa- lā-llēē' jne', jne' jwē' jnān' he- jmeen' he- llu'. 21 He- ja- jwahn', mo'to' jmee- ga' hnāh' he- hliih', mo'to' bāāh' ga' hnāh' hñah' dso'kye' he- cha- cha- miih- na'. Jmāā' hnāh' hñah' hwaah', hēēh' hnāh' juu' he- ma'-na'-jnāā' tuh' hoh' hnāh'. Jēēh' juu' na- lāā' hnāh'.

Hnøø' jmeen' ta'he' kih' juu' he- ma-nuu' jne'

22 Ja- jmeeh- hnāh' he' kih' juu' na-, ja- koo- nuuh- ba' hnāh'. He- mi-gaah' hnāh' hñah' ba' ja-, cher'mah' sa- ga-jmeeh' hnāh' he'. 23 Cher'mah' sa- ga-jmee' dsa- he' wa'ra- ga-nuuy' juu' na-, hī- he' laā' lā-koo- jaa- hī- jēē- hñii' kyaah' hu-. 24 Jēēh', ma- la- ma'-jēēy' hñiiy' mah' go-hēēy' hī- lā- chah' ja- dsa- gaa' dsēy' ha- lā- laay'. 25 Pero cher'mah' jaa- dsa- ga-nuu' kwee- lā-koo- jāh' ley- he- llu' go-te- he- kyaah' dsa- lāā' jne', hī- cher'mah' dsa- he- ngoo' bih' jmeey' he' kih' juu' na-, kih' hī- he' mi-jøø' ba' Dio lā-jē- he- jmeey'. Jēēh', ja- koo- nuu- bih' mah' dsa- gaa' dsēy' ka- lāh', ma'ra- he- jmee' bih' he' kih' juu' na-.

26 Cher'mah' jaa- dsa- laay', hnaayh- Dio mah' hlēēh- bih' wa' la' cha- la', he- mi-gaay' hñii' bih' ja-, sa- jmāā' go-te- he- jāyh' hnaayh- Dio. 27 Pero chā-nē' Dio hī- laa' Tāā' jnān', jaa- dsa- hī- ma'ra- he- dsoo' hnaayh- Dio, hnøø' kway' be' kih' chih- hñii' hī- jēē- wii' hī- lā-ja- kih' dsa- mē' hñii' ka-lāh', hī- hnøø' hāāy' hñiiy' mah' sa- wa' lā- sayh' kyaah' he- hliih' he- cha- jmi-gyuu' la-.

2

Sa' wa' jēē' jne' he- laa' dsa-

1 Øøhn', he- ma'-dsoo' hoh' hnāh' kih' Jesucristo Dsa-jøøh' jnān' hī- lluu' go-te-, jmee' bii' jmeeh' hnāh' kwee- lā-hii' nē' kyaah' dsa-. 2 Cher'mah' ga-lloo' jaa- dsa- jee' dsa-nee' hnāh', hī- he' na- kye'h'

hmüh- llu' hi' hä aniy- hmooh' gooy- ka-läh'. Hi' wa-ra' ga-lloo' jaa' hi' tä-nee' hi' sih'hu' hmüh- kih'. ³ Hi' cher'mah' jmäh' hnäh' jøgh' hi' jnaah' hmüh- kih' he', mah' jwüh' hnih': "Na' jee' llu' la-", mah' hi' tä-nee' he', jwüh': "Jmää' lä' ma-cheh' na- o jee' la' ya-na' hu' tün' la-." ⁴ Jee' ja' dsa-lä-jnääh' hnäh' he' sa' jmeeh- hnäh' kwee- lä-hii' né kyaah' dsa-. He' jmeeh- hnäh' lä'ja', jmäh' hnäh' hñaa'h' jwëë' hi' kye- hu' dsë- hlih' jmah' ba'.

⁵ Hu' da' hnäh' øgh' hi' hnaan': ¿Che' sa' ga-lleeh' Dio hi' tä-nee' jmi' gyuh' la-, mah' lä'dsoo' dsëy' kiyh'? Hi' he' laa' lä'koh' hi' cha' kuu' kih', hi' hyoyh' heey' ya' jwi' kih' Dio lä'koo' ga-bääh' Dio hñii' kih' lä-jëë' hi' hnaayh'. ⁶ Pero mi' kwah' hnäh' kih' hi' tä-nee', mah' hnaah' hnäh' hi' cha' kuu'. ¿Ja' dsa' cha' kuu' na' hi' tääh' jmeeh- hnäh'? ¿Ja' hi' he' na-, dsa' jää' hnäh' në'ta'? ⁷ ¿Ja' dsa' cha' kuu' na', hi' mi' kwah' jmi' kih' Cristo he' la' na'hñaa'h' jnän', hi' ja' ba' kyaah' jmi' kih' Cristo ga'mi' cheey' hnäh'?

⁸ He' jmeeh- hnäh' llu' ba' ja', cher'mah' ju'dsoo' ga'mi'teh' hnäh' ley juuh', lä'koo' na' sii' juu' kih' Dio: "Wa' hnaah' dsa' kyaah', ja' ba' lä'koo' hnaah' hñaa'h'."

⁹ Pero cher'mah' sa' ga' jmeeh' hnäh' kwee- lä' hii' né kyaah' dsa-, he' jmeeh- hnäh' dso'kye' ba' ja'. Ja' ba' ley ja', hñii' kyaah' hnäh' he' na' bääh' hnäh' dsoo'. ¹⁰ Jaa' dsa' hi' hoo' lä'jē' he' lle' ley kih' Moisé, cher'mah' ga'hlääh' kyaah' koo' mi' juu' ba', ma' na' bääyh' lä'jē'. ¹¹ He' ba' hi' ga'jäh': "Hne' hi' na'jee' goo-, ta' kaah' hi' laa' kyaah' jñah", he' ba' hi' he' ga'jäh' ka-läh': "Ta' jngëeh' dsa-." He' ja', cher'mah' sa' kaah' hi' laa' kyaah' jñah', pero jngëeh' dsa-, ma'ra' he' ma' na' bääh' ba' hne' cha'nē' ley.

¹² He' ja' hnø' hlëeh' hnäh' hi' hnø' jmeeh' hnäh' lä'koo' lle' kyaah' hnäh' ba', jëeh' lloo' koo' jmi', ley ja' ngiih' kwaat' jnän', ja' ba' ley he' kyaah' dsa-lää' jne'. ¹³ Kih' hi' sa' lä'ñih' dsë' dsa' kyaah', ja' ba' lä'ja' sa' lä'ñih' dsë' Dio kyaayh' ka-läh' wa-ra' ga-tē' jee' llay' ta'. Pero cher'mah' ga'lä'ñih' dsë' jne' kih' dsa' kyaah' jne', hwëë' jne' llu' wa-ra' ga-tē' jee' ngiiyh' kwaat' jnän'.

Ta' llu' jnän' kyaah' he' ma' dsoo' dsë' jne'

¹⁴ Øghn', hee' jmää' kih' jaa' hi' jäh' ma-dsoo' ba' dsëy' kih' Dio mah' ni' koo' he' llu' sa' jmeey'. ¿Che' lääh' kyaah' he' koo' jäh': "Ma-dsoo' ba' dsën'?"

¹⁵ Cher'mah' chaa' jaa' øgh' jne', dsa' më' dsa-ñuuh' hi' sa' cha' hmüh' he' këyh' hi' sa' cha' he' kuh'hyh' koo' jmi' koo' jmi', ¹⁶ hi' cher'mah' jaa' hnäh' ga'chiuh' hñih': "Jwërte kwa' be', gwaah' ba' hne'

llu', ja' mi'läah' hñaa'h', ja' kuh' ba' hne- llu'." Pero ¿hee' jmää' he' ga'jäh' lä'na-, cher'mah' sa' ga'kwëeh' hñih' he' jmee' bii' kiyh'? ¹⁷ Ja' ba' lä'ja' la' kih' hi' jäh' ma-dsoo' dsëy' kih' Dio. Cher'mah' sa' cha' ni' miuh' he' llu' ma' jmeey', sa' jmää' he' jäh': "Ma-dsoo' ba' dsën'." Juu' ta' jmah' ba' ja'.

¹⁸ Pero cher'mah' jaa' ga'jäh': "Hne- jmeeh- ta' llu', jnä' ma-dsoo' dsën-", lä'la' jwi' jnih' ka-läh': "Mi' jnää' kin' he' ma-dsoo' hoh', hne' hi' sa' ma' jmee' ni' miuh' ta' llu', mah' jnä' mi' jnään' kyaah' he' ma-dsoo' dsën' kyaah' ta' llu' he' jmeen'."

¹⁹ Hne- jmeeh- dsoo', jaa' ba' Dio chaa-. Jmeeh- ba' hne- llu'. Hi' lä'ja' jäh' hi' sa' llu' ka-läh', mah' jlää' bih' kih' he' goyh'.

²⁰ Peer' taah' hne-. ¿He' la' sa' hii' lä'ngëeh' miuh'? Sa' jmää' he' jäh' jne' ma-dsoo' ba' dsën' kih' Dio mah' sa' na' jnä' ta' jnän'.

²¹ ¿Ja' ga' jmee' Dio kwaat' lluu' Abraham dsa' ma' gyuh' jnän' ta' la' kih' ta' llu' he' ga' jmeey', he' ga'ngëey' Isaac joo' kih' Dio mah' ma' juuy' né' na'hyoo'?

²² ¿Che' sa' ngëeh' ha' lä'la'? Ga'lä' dsoo' dsë' Abraham kih' Dio, he' ja' ba' ga' jmeey' lä'koo' ga'jäh' Dio. Hi' kyaah' he' ga' jmeey' Abraham ja', ga'lä' jnä' ma'ra' he' ga'lä' dsoo' ba' dsëy' kih' Dio. ²³ Lä'ja' ga'lä'te' lä'koo' na' sii' juu' kih' Dio he' jäh' lä'la-: "Ga'lä' dsoo' dsë' Abraham kih' Dio, he' ja' ga' jmeey' Dio kwaat' lluyy'." Hi' ga'lä' cheey' ome' kyaah' Dio. ²⁴ Lä'ja' dsa' lä'ngëë' jne', jmee' Dio kwaat' lluy' dsa-, kyaah' he' jmeey' ta' llu', ja' ma' la' kyaah' he' ma-dsoo' dsëy'.

²⁵ Ja' ba' lä'ja' ga'la' kih' Rahab, jaa' dsa' më' hi' ma' hñëe' hñii' kyaah' wa' hi' cha' hi'. Ga' jmeey' Dio kwaat' lluyy' kih' he' ga' kway' jee' ga'jäh' hi' ga'lla' nää' koo' juu' hi' ga' cheey' ta' jyoh' jwë' lä' llu' jee' ga'laay'. ²⁶ Jmi' ngo' he' mo' so' kyaah' jmi' lle', na' juu' ba' ja'. Ja' ba' lä'ja' la' jnän'. Sa' jmää' he' ma-dsoo' dsë' jne' kih' Dio, cher'mah' sa' na' jnä' ta' llu' he' jmee' jne'.

3

Hnø' leeh' jne' ha' lä' hlëeh' jne'

¹ Sa' wa' chaa' jwëë' ta' jwoh' jee' tääh' hnäh' øghn'. Ma' neh' ba' hnäh', hweh- ga' miuh- ngiih' Dio kwaat' jnän' hi' laa' ta' jwoh'. ² Lä'jëë' ba' jne', joh' jiih' sa' dsa-hlääh' jne'. Pero jaa' hi' sa' dsa-hlääh' kyaah' juu' he' hlëeyh', hi' he' laa' jaa' dsa-ñuuh' lluy' go-te-. Liyh' hääh' hñiiy' kih' lä'jē' ba', sa' kway' jwë' jøø' he' hlih' kiyh'.

³ Wa-ra' ga'tøøh' jne' fren' hoo' kya'juh', hwaah' bih' kyaah' jne'. Ma' ke' jøøyh', kyaah' koo' he' pih' ba' tää' jäh' jne' ha' ta' jee' hnø' jne'. ⁴ Lä'ja' la' ka-läh' kyaah' barco. Ma' ke' he' ga' juuh' ngëë' barco hi' ma' ke'

sëéh' lle' tá' kih', pero kyaah' koo' jwí' hma' pih' ba' kooch' dsa', le' dsa' náäy' ha' ta' jee' hnøøy'. ⁵ Hi' lá' ja' la' ka' läh' kyaah' lá'siih' jne'. Koo' he' pih' ba', pero ha' koh' dsoo' sa' hnoo'. Kyaah' koo' je' pih' ba' lee' sooh' lá' jiih' koo' koo' moh' juuh'. ⁶ Hi' lá'siih' jne' la' lá' koo' je'. Joh' nëe' he' hlih' sa' gwa' kih'. He' na' hee' lá' kaa' jmi' ngo' jnän' lá' jē' jmi' ba'. Lá'siih' jne' na', tēē' be' kih' cha' je'.

⁷ Lih' ba' dsa' mi' hwaā' lá' jēē' nëe' jah' laa' hī' chaā' hwa' la', liyh' mi' hwaay' ta' i, miih', hi' jah' hī' chaā' jmi' ñeeh' ka' läh'. ⁸ Pero sa' chaā' ni' jaa' hī' lih' ha' kih' lá'siih' jne'. Sa' cha' he' lla' dsēē' kih' he' hlih' na'. Lá' koo' he' na' kah' venen he' jngiih' kih' dsa' ba' la' lá'siih' jne'.

⁹ Kyaah' lá'siih' jne' hlēēh' jne' llu' kih' Dio hī' laa' Täā' jnän', hi' ja' ba' kyaah' lá'siih' jne', jwā' jne' dso' jwii' kih' dsa', hī' laa' lá' koo' heeh' kih' Dio. ¹⁰ Koo' ba' hoo' jne' jee' hwēē' juu' llu' hi' jee' hwēē' juu' hlih'. Ni' miih' sa' sooh' lá' na', øøhn'. ¹¹ Ha' lá' ja', koo' jmi' too' hya' jmi' øø' hī' ja' ba' he' ja' hya' jmi' llih' ka' läh'. ¹² Øøhn', ha' lá' ja' koo' chaah' higo hii' mi' olivo o wii' jēh' hii' mi' higo. Ja' ba' lá' ja' la' kih' jee' hya' jmi', sa' hwēē' jmi' ñii' ko' jōh' kyaah' jmi' øø'.

Kih' Dio ba' ja', he' gwa' huu' dsē' llu'

¹³ Cher'mah' chaā' jaa' hnäh' hī' cha' huu' dsē' llu' kih', hī' kyuuh' cha' miih', hī' he' hnøø' mi' jnäā' he' kyuuhyh' ja', kyaah' ta' llu' he' jmeey'. Hi' hnøø' jmääy' hñii' jaa' hī' hwaā', lá' lle' kih' jaa' hī' kyuuh'. ¹⁴ Pero cher'mah' wii' hoh' hnäh' hī' jmeeh' hnäh' lá' tih' hoh' hnäh' hñaaah', sa' cha' he' kih' he' jmää' hnäh' hñaaah' kaaah'. He' ta' juu' ba' hnäh' ja'. ¹⁵ Ja' he' ja' gyuuh' huu' dsē' na'. Huu' dsē' cha' hwa' la' ba' na', he' gwa' kyaah' jmi' ngo' kyah' hnäh' ba' na'. La' kih' hī' sa' llu' ba' huu' dsē' na'. ¹⁶ Jēēh', he' wii' hoh' hnäh' kyaah' dsa' kyaah' hnäh' hī' hnooh' hnäh' he' tih' hoh' hnäh' hñaaah', he' ja' jmee', he' tääh' hnäh' wa' la' cha' la', jmeeh' hnäh' lá' jē' nëe' he' hlih'.

¹⁷ Pero huu' dsē' he' ja' gyuuh', he' ja' ba' na' jngii'. He' ja' ba' jmee' hii' tii' kih' dsa', jmee' hwaā' dsa', nuuh' dsa', dsa' lá' ñiih' dsēy' cha' miih' hī' jmeey' he' llu' jmah' ba'. Kyaah' huu' dsē' llu' ja', jmee' dsa' kwee' lá' hii' nē' kyaah' dsa' hī' ja' koo' ta' juuy'. ¹⁸ Dsa' hī' ga' náā' koo' nëe' ba', jmeey' hii' tii' kih' dsa', hī' lá' ja' lá' jwēē' dsa' hī' jmee' he' llu' jmah' ba'.

4

Sa' wa' hnøøh' jne' he' cha' jmi' gyuu' la'

¹ ¿Ha' ta' gwa' he' tē' jēēh' hnäh'? Kih' he' hee' hoh' hnäh' he' ga' cha', he' ja' ba' na'

jmeē' jwiih' kyah' hnäh'. ² Cha' he' hnooh' hnäh' pero sa' tēēh' hnäh'. Jngēēh' hnäh' dsa' hī' jmeeh' hnäh' bii' leh' hnäh' he' cha' kiyh' pero sa' tēēh' hnäh'. Ti' chooh' hnäh' juu', hī' ti' hnee' hnäh'. Sa' ma' hñah' hnäh' he' hnooh' hnäh', jēēh' sa' ma' ngiih' hnäh' kih' Dio. ³ Hi' wa' ra' ga' ngiih' hnäh' kih' Dio, sa' hñah' hnäh'. Jēēh' sa' ngiih' hnäh' kyaah' huu' dsē' llu', koo' hnooh' hnäh' lá' tih' hoh' hnäh' hñaaah' ba'.

⁴ Hnäh' dsa' mē' dsa' ñuuh', ¿he' la' ma' lá' øø' hnäh' kih' Dio? ¿Che' sa' ñeh' hnäh' mo' so' jwah' hnäh' kyaayh', cher'mah' hnooh' ga' hnäh' he' cha' jmi' gyuu' la'? Jēēh', hī' hnooh' ga' he' cha' jmi' gyuu' la', mo' so' jwayh' kyaah' Dio. ⁵ ¿Che' laah' hnäh', koo' ta' jäh' ba' juu' kih' Dio he' lle' lá' la': "Jmi' lle' Na' jngii' kih' Dio he' kyaah' jne', hnääy' jne' cha' miih', sa' hnøøy' kye' jne' jyoh' jwē'?" ⁶ Pero cha' miih' jmee' Dio llu' dsē' kyaah' jne'. He' ja' jäh' juu' kiyh' lá' la': "Dio jne' jwē' kih' hī' jmää' hñii' jøøh', pero llu' ba' dsēy' kyaah' hī' hwaā'."

⁷ Wa' nuuh' hnäh' kih' Dio. Ta' kwa' jwē' kih' hī' sa' llu' kaayh' hnäh', lá' ja' ba' lá' øøy' kyah' hnäh'. ⁸ Ya' náā' hnäh' kih' Dio hī' Dio mi' jäh' kyah' hnäh'. Hnäh' hī' jmee' dso' kye', hnøø' na' jngēē' hnäh'. Hi' hnäh' hī' jmee' to' dsē', wa' la' koo' ba' huu' dsē' kyah' hnäh'. ⁹ Ki' hooch' hnäh' lá' jiih' chaah' hoh' hnäh'. Lla' he' ngiih' hnäh', hnøø' hooch' hnäh' ba'. Lla' he' chaā' hnäh' llu', wa' ti' meeh' hoh' hnäh'. ¹⁰ Wa' hwaah' hnäh' kih' Dsa' jøøh' jnän', mah' jmääy' hnäh' kaaah'.

Sa' wa' kye' kwaat' kih' øøh' jne'

¹¹ Øøhn', ta' cha' hää' hnäh' dsa' kyaah' hnäh'. Hī' cha' hää' øøh', o kay' kwaat' kiyh', hī' he' cha' hää' ley, hī' kay' kwaat' kih' ley. He' ja' cher'mah' kah' hnäh' kwaat' kih' ley, he' jmääh' hñaaah' jwēē' ba' ja', lla' he' ma' høøh' hnäh' ley. ¹² Jaa' ba' hī' ga' lla' ley, jaa' ba' hī' na' ngē' jwē' láäy' dsa' hī' na' ngēy' jwē' heey' dsa'. Pero hnäh', hee' laah' hnäh' mah' kah' hnäh' kwaat' kih' jñah'.

Sa' cha' hī' ñe' ha' lá' cha' jne' hø'

¹³ Nuuh' da' hnäh' hī' jäh': "Na' o' hø' dsa' nøø' jnääh' dsa' jmee' jnääh' ta' jee' jyoh' jwii'. Jee' oo' jäh' jnääh' koo' ñe', jmee' jnääh' miih' ta' hñii' mah' leh' jnääh' cha' miih' kuu", jwah' hnäh'. ¹⁴ Pero sa' ñeh' hnäh' hee' na' le' kyah' hnäh' hø', che' chaā' juuh' hnäh'. ¿Che' sa' kye' hnäh' kwaat' he' laah' hnäh' lá' koo' jmi' hmooh' he' gwa' ko' hwēē' mah' dsa' ääh' ka' läh'?" ¹⁵ Lla' he' ma' jwah' hnäh' lá' ja', jwah' hnäh' lá' la' ba': "Cher'mah' jäh' Dio chaā' ga' jne', jmee' ba' jne' hee' ga' hnøø' le'." ¹⁶ Pero kyaah' he' hlēēh' hnäh', he' jmääh' hnäh' hñaaah' kaaah'

ba' na-. Läjē' juu' taah' lä'na-, la' hlih'.
17 Hī' lih' jmee' he' llu', mah' sa' jmeey', he'
jmeey' dso'kye- ba' ja'.

5

Dsa- cha- kuu' hī' hñaa- dsē- jēy' wii' ba'
1 Nuū- da' hnäh' dsa- cha- kuu'. Kī'hooh'
hnäh' jwërte. Na' ga' jā' cha' miih' wii'
nē' kyah' hnäh'. 2 Ngoo' ga' hee' lä'jē- he-
hmooH' he- cha- kyah' hnäh'. Ma' jwē'
jah' sa' hmiih' kyah' hnäh'. 3 Läjē- kuu'
kyah' hnäh' ma' hya- tujuuh'. Lä'jē- he-
na- hñi' kyah' hnäh' lä' jiih' mi' llaa- hnäh',
lä' koo- he- kaah' hnäh' kyaah' je- ba'. Peer'
ma' lla' mah' kuu' kyah' hnäh' jee' ma' dsaa'
jmi' la-. 4 Jñee' dsa- hī- ma' jmee- ta' jee'
nuu- kyah' hnäh' ki' hooH- jwërte, hñiyy'
kyah' hnäh' kih' Dio. He- ga' juu' hnäh'
kiyh', he- sa' ga' mi' hmaah' hnäh' jñeey'.
Peer' ki' hooH- dsa- hī- ga' chooh' ta' kyah'
hnäh' he' ja- ma- nuu' Dio hī- laa' juu' lä' jēē-
hī- tāah' gyuuH'. 5 Peer' jnaah' dsa' ngēēh'
hnäh' hwa' la-, ma' lēh- hnäh' ga' lä' jē-
ba' he- ma' hee' hoh' hnäh'. Ma' gyaah'
hnäh' lä' koo- jah' hī- ngoo' ga' lloo' jmi'
jngēēh' dsa-. 6 Kih' hī- sa' āā- ni' miih'
ma' bāāh' hnäh' dsōo' hi' ma' jngēēh' hñih'.
Sa' ga' hnooyh- ha- lä' jee' ma' läāy' hñiyy'.

Hnøø' jøh- dsē- jne' lä' jiih' jāh' Dsa- jøøh'
jnän'

7 He' ja- jwēēhn- hnäh' øøhn', wa' jøh-
hoh' hnäh' lä' jiih' lloo' jmi' jāh' Dsa- jøøh'
jnän'. Jēē' da' hnäh' lä' koo- la' kih' hī- jmee-
ta', jøøy' jma' he- lä' gyaH' jee' nuu- kiyh',
ja' ga' chooyh' ta' he- kyey- o' jøh' dsē' kih'.
8 Ja' ba' lä' ja- hnøø' jmeeh' hnäh'. Wa' jøh-
hoh' hnäh', go' taah' hnäh' koo- hweh-, ta'
hwaā' hnäh', jēēh' ngoo' ya' jāh- jmi' jāh'
Dsa- jøøh' jnän'. 9 Ta' hnoo- hnäh' juu' kih'
dsa- kyaah' hnäh' mah' sa' ka' Dio ju'dsoo'
kyah' hnäh'. Hī- Jwēē' ma' cheh' chuh'
ho'haah'.

10 Øøhn', mi- dsooh- da' hoh' hnäh' ha-
lä' koo- wii' ga' jēē' lä' jēē- hī- ga' ngēē' juu'
kih' Dio, lä' ma' ga' hlēēyh' dsa- mada-
kih' Dio. Hi' ma' cha- ba' o' jøh- dsē-
kih' dsa- he'. Ja' ba' lä' ja- jmee' hnäh'
ka' läh'. 11 Ha- koh' llu' sa' la' kih' dsa-
hī- kwēēh- dsē'. Ma' nuuh- ba' hnäh', ha-
lä' ga' kwēēh' dsē' Job lä' koo- ma' ga' jēēy'
wii' hī- ma' ñeh' ba' hnäh' ha- lä' ga' jmee'
Dio kyaayh' ma' ngēē' ma' jēēy' wii'. Peer'
cha' miih- dsa- lä' ñih' dsē' Dio jnä' jne' hī'
kooy' dsēy' ka' läh'.

12 Øøhn', jee' lä' jē- he- hnoon' jwēēhn-
hnäh', ta' tāā' hnäh' gyuuH', ni' ta' tāā'
hnäh' hwa', ni' he- ga' jyoh', ta' tāā' hnäh'.
Cher' mah' jawah' hnäh' "Jaah-", koo- "Jaah-"
ba' jawah' hnäh'. Hi' cher' mah' jawah' hnäh'
"Jah-ha'", koo- "Jah-ha'" ba' jawah' hnäh'
mah' sa' ka' Dio ju'dsoo' kyah' hnäh'.

Ha- lä- hnøø' jmeen' ma' chaq- hī- dsaah'
13 Cher' mah' chaa- jaa- hī- jēē- wii'
jee' kyah' hnäh', wa' ngiiy' kiyh' kih' Dio.
Cher' mah' chaa- jaa- hī- jēē- dsē', wa'
häy' kih' Dio. 14 Hi' cher' mah' chaa- jaa-
hī- dsaah' jee' kyah' hnäh', hnøø' tēēyh'
dsa- gyuuH' kyaā' gwah- mah' taayh- aceit
lä' koo- hih- he- ga' jmee' Dsa- jøøh' jnän'
hi' ngiiy' kih' Dio mah' mi' hlääy' hī- dsaah'
he'. 15 Hnøø' dsoo' dsēy' jee' ngiiy' kih' hī-
dsaah', lä' ja- jā' ba' kiyh'. Dio ba' chaayh-
Hi' cher' mah' ma' jmeey' he- hlih', koo- ba'
Dio dsē' kiyh'. 16 Mi' jnäā' kih' dsa- kyaah'
hnäh', cher' mah' he- ma' hlääh- kyaah'
hñih'. Hi' ngii' hnäh' kih' dsa- kyaah' hnäh'
kih' Dio mah' jā' kyah' hnäh'. He- ngii' jaa-
hī- lluy' kyeē', hi' kye- cha' miih- be'. 17 Elia'
ma' laa' jaa- dsa- lä' jne'. Hī- he' ga' ngii'
kih' Dio lä' kaa- tuh- dsē', mah' sa' wa' jā-
jma'. Hi' hnē- jī- ñe- na- dsē' jñee' sih-, sa'
ja' ni' miih- jma'. 18 Ma- ngēē' he- ja-, koo-
ka' läh' ga' ngiiy' kih' Dio he- jā- jma', hī-
ja' jma', hi' koo- ka- läh' ga' løø' ga' kwa' mi'
hma-.

19 Øøhn', cher' mah' chaa- jaa- hnäh' hī-
ma' lä' øø' kih' ju'dsoo', hi' lä' ja- chaa-
jñah' hī- jmee' ya- nääy' ka- läh-, 20 hnøø'
lä' ngēēh' hnäh' he' la-. Cher' mah' ga' lēh'
hnäh' chaaH' jaa- hī- ma- lä- øø', ma' läāh'
hnäh' jaa- hī- ma' hii' goo' juu', hi' lä' ja-
ma- che' cha- miih- dso'kye-.

1 Pedro He la to nē je he ga siū Pee

Ga chee' Pee' koo' je- kih' dsa gooy' hi- ma' tääh' uu'

¹ Jnā' Pee' laan' apōstol kyaā' Jesucristo, sin' kyah' hnāh' hī' ga hwēē' jwii' kih'. Hnāh' hī' tääh' hwa' Ponto, Galacia, Capadocia, Asia hī' Bitinia. ² Dio hī' laa' Tää' jnān' ga llee'yh' hnāh' lā'koh' huū'dsē' ma' na' la' kiyh' jāā', hī' kyaah' Jmi' lle' kiyh' ga mi' lluy' hnāh' mah' jmeeh' hnāh' he' kih' Jesucristo, hī' lā' ja' ma' na' jngēēh' hnāh' kyaah' jma' kiyh'. Wa' mi' jāā' Dio hnāh' cha' ga miih' hī' lā' ja' wa' jmeey' hii' tii' kyah' hnāh'.

Ma' na' laa' jne' kwaat' tēē' jne' ya' jwii'

³ He' ba' che' lluy' Dio Jmii' Jesucristo Dsa' jōōh' jnān'. Ha' koh' sa' ga lā' nīh' dsēy' jne', he' ja' na' ga' jmeey' ga lā' chaa' jne' lā' hmēē' ta' la' kih' he' ga lā' jiih' Jesucristo jee' kih' hī' na' juu'. He' ja' kyē' jne' o' jōh' dsē' he' tēē' jne' jee' tääh' hī' na' jiih'. ⁴ Hī' lā' ja' hnāh' jne' heen' he' hōō' Dio gyūuh', he' sa' heē' jih' koh', he' sa' lā' soh' hī' ni' sa' lā' si'. ⁵ Kih' he' ma' dsoo' dsē' jne' kih' Dio, he' ja' hāāy' jne' kyaah' be' kiyh' lā' jiih' lāāy' jne' go' te' lā' koo' ma' na' la' juu' mi' jnāāy' jnān' wa' ra' ga' tē' jee' llaa' jmi' gyūu'.

⁶ He' ja' jēē' dsē' jne', ma' ke' ko' hwēē' ba' jēē' jne' na' ku' na' ngii' hē' wii' cher' mah' lā' ja' jmeē' bii' he' dsa' ngēē' jne'. ⁷ Mah' lā' jnā', che' lā' ma' dsoo' ja' ba' dsē' jne' kih' Dio. He' dsoo' dsē' jne', kyēē' cha' ga miih' lā' koh' ga' ku' nōō'. Jēēh' ku' nōō' ja', koo' dsa' llaa' ba'. Hī' hnōō' koo' kyaah' je', ja' ga' lā' jnā' ma' ra' he' llū' ba'. Ja' ba' lā' ja' jne', kyaah' he' jēē' jne' he' wii', lā' jnā' he' ma' dsoo' dsē' jne' kih' Dio mah' lā' ja' hlēēyh' llū' hī' jmeey' juuh' jnān' hī' jmāāy' jne' kwaat' lā' koo' hī' kaah' wa' ra' ga' tē' jee' lā' jnāā' Jesucristo. ⁸ Hnaah' ba' hnāh' Jesucristo ma' ke' sa' ma' jēēh' hnih'. Hī' ma' ra' he' dsoo' ba' hoh' hnāh' kiyh', ma' ke' sa' jēēh' hnāh'. He' ja' ba' jēē' hoh' hnāh' cha' miih', lā' jiih' mo' so' lā' kēh' hnāh' jmi' hlēēh' hnāh' lā' koh' te' he' jēē' hoh' hnāh'. ⁹ Jēēh', ma' na' laah' hnāh' na'. He' na' ba' hnooh' hnāh' he' ja' ma' lā' dsoo' hoh' hnāh'.

¹⁰ Lā' jēē' hī' ga' ngēē' juu' kih' Dio llo' joo', ga' hlēēh' kih' ha' lā' mi' jāā' Dio jne'. Ga' kway' be' ma' hnōōy' ma' lā' ngēēy' ha' lā' jwē' jee' lāā' Dio jne' lā' koo' ma' jwahn' la'. ¹¹ Hī' Jmi' lle' kih' Cristo ga' jmeē' juu' kih' dsa' he', ha' lā' jēē' Cristo wii' hī' ha' lā' leey' jōōh' ma' ngēē' ma' jēēy'

wii'. Hī' ga' kwa' dsa' he' be' ma' hnōōy' lā' ngēēy' hii' dsa' ma' leē' Cristo hī' hee' jmi' ma' le' lā' ja'. ¹² Pero Dio ga' mi' jnāā' kih' dsa' he', ja' kih' jmi' ja' heh' juu' he' ga' kway' ja', la' jnā' jne' ba' ja'. Juu' ja' ma' nuu' jne' na'. Jēēh', kyaah' be' kih' Jmi' lle' Na' jngii' hē' ja' gyūuh', ga' kwa' dsa' ju' hmēē' la'. Hī' lā' kye' āngele ka' lāh' ma' hnōō' ma' lā' ngēēy' ha' lā' la' juu' la'.

Dio hnōō' leē' jne' na' jngēē'

¹³ Kih' he' ja' na', jwēēhn' hnāh', wa' jiiih' huū'dsē' kyah' hnāh' mah' hāā' hnāh' hī' naah'. Lā' kaa' tuh' hoh' hnāh' jōō' hnāh' heeh' he' lā' kwa' Dio wa' ra' ga' tē' jee' lā' jnāā' Jesucristo. ¹⁴ Wa' laa' jne' lā' koo' jaa' gyūu' hī' nuuh' kih' jmi'. Mo' so' wa' jmeē' ga' jne' lā' koo' ma' jmeē' jne' jāā' he' sa' ma' kyuuh' jne' juu' kih' Dio. ¹⁵ Ja' ba' lā' koh' na' jngēē' Dio hī' ga' llee' h' jne', ja' ba' lā' ja' hnōō' dsa' toohn' na' jngēē' jne' kyaah' lā' jē' he' jmeen'. ¹⁶ Lā' la' na' siū' juu' kih' Dio: "Wa' laah' hnāh' na' jngēē' lā' koo' na' jngēē' jnā'."

¹⁷ Jwah' hnāh' Tāā' kih' Dio hī' ngiih' kwaat' kih' lā' hī' nē' ha' lā' tääh' haa' dsa'. He' ja' hnōō' gal' hnih' ta' ko' jiih' chaah' hnāh' jmi' gyūu' la'. ¹⁸ Jēēh', ma' nēh' ba' hnāh' joh' sa' ga' kēē' he' ga' lāā' Dio jne' kih' lā' jē' he' hlēēh' he' ga' lā' tēē' jne' kih' dsa' ma' gyūuh' jnān'. Sa' ga' lā' hmaah' kyaah' he' dsa' heē', lā' la' kuu' tōō' ku' nōō'. ¹⁹ Ga' lā' hmaah' kyaah' jma' kih' Cristo he' hmooh' jwēte, laay' lā' koo' jaa' borrego mah' hī' lluy' go' te' hī' kwēēh' dsa' Dio. ²⁰ Jāā' ja' ga' nōō' jmi' gyūu' la', ma' na' la' juu' chee' Dio joo'. Hī' na' jee' ngoo' ga' dsaā' jmi' gyūu', ma' mi' jnāā' bih' jnān' ta' la' kih' he' hnāāy' jne'. ²¹ Ta' la' kih' Cristo ma' lā' dsoo' dsē' jne' kih' Dio hī' ga' mi' jiiyh' jee' kih' hī' na' juu' hī' ga' jmāāy' jōōh'. He' ja' kih' Dio ba' he' ma' lā' dsoo' dsē' jne' hī' kih' hīi' bih' he' ma' cha' o' jōh' dsē' jnān'.

²² Na' ma' na' jngēē' jne' kyaah' be' kih' Jmi' lle' Na' jngii', lā' llū' he' ga' jmeē' jne' he' kih' juu' dsoo' mah' lā' ja' lā' hnāā' jne' oōh' jne', pero ja' kyaah' juu' ta' jmah'. He' ja' wa' lā' hnāā' jne' oōh' na' kjaā' tuh' dsē' jne' hī' kyaah' lā' jē' be' jnān'. ²³ Jēēh', he' ga' lā' chaa' jne' ka' lāh' lā' hmēē', sa' la' kyaah' jmi' ngo' he' dsa' heē'. Chaa' jne' kyaah' juu' kih' Dio he' na' jiih' ba'. He' ja' sa' heē' jih' koh' jih' lih'. ²⁴ Jēēh' (lā' la' na' siū' juu' kih' Dio):

Lā' jēē' dsa' laa' lā' koo' wa' nuu'.

Lā' jē' he' jnā' na' hī' naah' kih' dsa' la' lā' koo' wa' le' kih' wa' nuu' ba'.

Dsa' lā' kii' wa' nuu', hī' wa' le' kih' dsa' tōh'.

²⁵ Pero juu' kih' Dio, lā' ma' cha' ja' ba', sa' llaa' jih' koh'.

He⁻ la⁻ ja⁻ juu¹ he⁻ ga⁻nuuh⁻ hnäh¹ lä⁻koq⁻ ma⁻ ga⁻kwa⁻ dsa⁻ ju⁻hmëé¹ kih¹ Cristo.

2

¹ He⁻ja⁻ be¹ hnäh¹ lä⁻jë⁻ he⁻ hliih¹, ta⁻ jmeë⁻ hnäh¹ juu⁻ ta⁻juu¹, ta⁻ wa⁻ ta⁻juuh¹ hnäh¹ he⁻ jmääh¹ hnäh¹ hñaah¹ lä⁻koq⁻ jaa⁻ hi⁻ mi⁻te¹ mah¹ sa⁻ mi⁻teyh¹, ta⁻ wa⁻ wii¹ hoh¹ hnäh¹, ta⁻ koooh¹ hnäh¹ juu⁻ jwii¹. ² Lä⁻ jmeë⁻ jaa⁻ gyuu⁻ sëh¹ hi⁻ tuh¹ ko⁻lla⁻ jiih⁻, lä⁻ja⁻ wa⁻ lä⁻heë¹ hoh¹ hnäh¹ wa⁻juh¹ he⁻ la⁻ koq⁻ nëë¹ ba⁻ he⁻ gwa⁻ gyuu¹. He⁻ la⁻ na⁻ la⁻ juu⁻ he⁻ sa⁻ jwëëh¹ he⁻ jmeë⁻ dsa⁻nøø¹ jne⁻ ta⁻ cha⁻në¹ lä⁻jwë⁻ jee⁻ lää⁻ jne⁻. ³ Jëëh¹, ma⁻kyuuh⁻ ba⁻ hnäh¹ ha⁻ koh¹ sa⁻ llu⁻ dsë⁻ Dsa⁻jøøh¹ jnän⁻.

Cristo laq⁻ lä⁻koq⁻ mi⁻kuu⁻ he⁻ na⁻jiih⁻

⁴ He⁻ja⁻ ya⁻nääh¹ hnäh¹ chuh¹ kih¹ Cristo hi⁻ laa⁻ lä⁻koh¹ kuu⁻ he⁻ na⁻jiih⁻ he⁻ sa⁻ ga⁻tih¹ dsë⁻ dsa⁻ jää⁻, pero⁻ kih¹ Dio, laay¹ lä⁻koh¹ mi⁻kuu⁻ he⁻ na⁻liih¹ hi⁻ hmooh¹ jwërte⁻ ka⁻läh¹. ⁵ Hi⁻ ja⁻ ba⁻ lä⁻ja⁻ laah¹ hnäh¹ lä⁻koh¹ kuu⁻ he⁻ na⁻jiih⁻, he⁻ kyaah¹ jmeë⁻ Dio hne¹ kiyh¹ hi⁻ leeh¹ hnäh¹ lä⁻koq⁻ jmi⁻dsa⁻ hi⁻ na⁻jngëë¹ go⁻te⁻ mah¹ kwëëh¹ hnäh¹ Dio lä⁻jë⁻ he⁻ ngiiy¹. Lä⁻ja⁻ ba⁻ tih⁻ dsë⁻ Dio jmeeh¹ hnäh¹ ta⁻lä⁻ kih¹ Jesucristo. ⁶ Kih¹ he⁻ja⁻ ba⁻ hlëëh¹ lä⁻la⁻ jee⁻ na⁻si⁻ juu⁻ kih¹ Dio:

Jnä⁻ Dio llaan⁻ jwii⁻ Sión jaa⁻ hi⁻ laa⁻ lä⁻koq⁻ kuu⁻ he⁻ kye⁻ dsa⁻ to⁻në¹ kih¹ koq⁻ hne¹ juuh⁻.

Lä⁻koq⁻ mi⁻kuu⁻ na⁻liih¹ he⁻ hmooh¹ jwërte. Hi⁻ dsoo⁻ dsë⁻ kiyh¹, jiih¹ koh¹ sa⁻ jäy¹ kyaah¹ o⁻hih⁻.

⁷ Kuu⁻ ja⁻ hmooh¹ jwërte kyah¹ hnäh¹ hi⁻ ma⁻dsoo⁻ dsë⁻. Pero⁻ kih¹ hi⁻ sa⁻ dsoo⁻ dsë⁻ kih¹ Dio, na⁻si⁻ lä⁻la⁻:

Ja⁻ ba⁻ kuu⁻ he⁻ sa⁻ ga⁻tih¹ dsë⁻ të⁻hyah¹, he⁻ ja⁻ ba⁻ ga⁻jä⁻ lä⁻koq⁻ mi⁻kuu⁻ he⁻ kye⁻ dsa⁻ to⁻në¹ kih¹ koq⁻ hne¹ juuh⁻.

⁸ Hi⁻ lä⁻la⁻ na⁻si⁻ ka⁻läh¹:

Lä⁻koq⁻ mi⁻kuu⁻ he⁻ dsa⁻tëh¹ dsa⁻ hi⁻ lä⁻koq⁻ hloo⁻ he⁻ jmeë⁻ dsa⁻täh⁻ dsa⁻.

Dsa⁻ he⁻ dsa⁻tëh¹, kih¹ he⁻ sa⁻ hii⁻ heeyh⁻ juu⁻ kih¹ Dio, ko⁻ja⁻ lle⁻ kih¹ bih¹ ja⁻.

⁹ Pero⁻ jne⁻ ma⁻laa⁻ jne⁻ koq⁻ nää⁻ dsa⁻ hi⁻ na⁻lleeh¹ ba⁻, hi⁻ ma⁻laa⁻ jne⁻ lä⁻koq⁻ jmi⁻dsa⁻ kyaah¹ dsa⁻ ta⁻jøøh¹, ma⁻laa⁻ jne⁻ koq⁻ nää⁻ dsa⁻ hi⁻ na⁻jngëë¹. Hi⁻ ja⁻ ba⁻ lä⁻ja⁻ ma⁻laa⁻ jne⁻ koq⁻ jwii⁻ kih¹ Dio mah¹ kwa⁻ jne⁻ juu⁻ ha⁻lä⁻ la⁻ he⁻ juh⁻gaa⁻ he⁻ jmeey⁻. Jëëh¹, ga⁻hwëëy¹ jne⁻ jee⁻ na⁻hoo⁻ mah¹ dsa⁻tooh¹ jne⁻ kyaayh¹ jee⁻ jnä⁻ wa⁻je⁻ jih⁻gyeh¹. ¹⁰ Jää⁻ sa⁻ cha⁻ ma⁻laa⁻ jne⁻ kih¹ Dio, pero⁻ na⁻ ma⁻laa⁻ jne⁻ dsa⁻ kyaay¹. Sa⁻ chaq⁻ hi⁻ ga⁻lä⁻ñih¹ dsë⁻ jne⁻ jää⁻, pero⁻ na⁻ ma⁻lä⁻ñih¹ dsë⁻ Dio jne⁻.

Jmeë⁻ bi⁻ mi⁻te⁻ jne⁻ kih¹ Dio

¹¹ Peer⁻ hnaan⁻ hnäh¹ øøhn¹. Jwii⁻ hnäh¹ hi⁻ ga⁻hwëë⁻ jwii⁻ kih¹ mah¹ ga⁻nääh¹ hnäh¹ jee⁻ jyoh¹ jwii⁻. Lä⁻koh¹ he⁻ mo⁻so⁻ na⁻jnää⁻ hnäh¹ kih¹ jmi⁻gyuu⁻ ba⁻ la⁻. He⁻ ja⁻ chuyun¹ kyaah¹ hnäh¹, mo⁻to⁻ jmeë⁻ hnäh¹ he⁻ ngii⁻ jmi⁻ngo⁻ kyah¹ hnäh¹ he⁻ jmeë⁻ dsa⁻heë¹ tuh⁻hoh¹ hnäh¹. ¹² Go⁻taah¹ hnäh¹ lä⁻koq⁻ lle⁻ kyah¹ hnäh¹, jee⁻ kih¹ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁻heeh⁻ kih¹ Dio mah¹ lä⁻ja⁻ jmeey¹ juuh¹ kih¹ Dio wa⁻ra⁻ ga⁻të⁻ jee⁻ jäyh⁻. Jëëh¹ ma⁻ja⁻ jëë⁻ dsa⁻ he⁻, he⁻ llu⁻ ba⁻ ta⁻ kyah¹ hnäh¹ ma⁻ke⁻ na⁻ hlëëyh⁻ wii⁻ kyah¹ hnäh¹, jäyh¹ he⁻ hliih¹ ba⁻ na⁻ jmeeh⁻ hnäh¹.

¹³ Kwaat⁻ kih¹ Dsa⁻jøøh¹ jnän⁻, wa⁻nuuh¹ hnäh¹ kih¹ lä⁻jëë⁻ dsa⁻ hi⁻ laa⁻ ta⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻. Lä⁻ja⁻ wa⁻nuuh¹ hnäh¹ kih¹ dsa⁻ ta⁻jøøh¹ hi⁻ jmeë⁻ hih¹ kih¹ lä⁻jëë⁻. ¹⁴ Hi⁻ lä⁻ja⁻ wa⁻nuuh¹ hnäh¹ kih¹ lä⁻jëë⁻ lle⁻ moh¹ hi⁻ na⁻ hñaah¹ kyaay¹ hi⁻ laa⁻ ta⁻ kih¹ hi⁻ jmeë⁻ he⁻ hliih¹ hi⁻ hlëëyh⁻ llu⁻ kih¹ hi⁻ jmeë⁻ he⁻ llu⁻ jmah¹ ba⁻. ¹⁵ Jëëh¹, Dio hnøø¹ jmeeh¹ hnäh¹ he⁻ llu⁻ jmah¹ ba⁻ mah¹ sa⁻ cha⁻ he⁻ kih¹ hlëëh¹ wii⁻ hi⁻ sa⁻ ngëë¹ hi⁻ sa⁻ cha⁻ huu⁻dsë⁻ llu⁻ kih¹. ¹⁶ Go⁻taah¹ hnäh¹ lä⁻koq⁻ jaa⁻ hi⁻ na⁻laa⁻ ba⁻, jëëh¹ mo⁻so⁻ cha⁻ he⁻ hñii⁻ kyah¹ hnäh¹. Pero⁻ ta⁻ jmeë⁻ hnäh¹ huu⁻dsë⁻ cha⁻ jwë⁻ jmeeh¹ hnäh¹ wa⁻ la⁻ cha⁻ la⁻, kih¹ he⁻ ma⁻ na⁻laah¹ hnäh¹. Jmeë⁻ hnäh¹ lä⁻koq⁻ jmeë⁻ hi⁻ tääh⁻ tää⁻ jmeë⁻ ta⁻he⁻ kih¹ Dio ba⁻. ¹⁷ Wa⁻ jiih¹ jne⁻ juu⁻ llu⁻ kih¹ lä⁻jëë⁻ dsa⁻. Wa⁻ hnää⁻ jne⁻ øøh¹ jne⁻, wa⁻gah⁻ jne⁻ Dio, hi⁻ wa⁻ mi⁻te⁻ jne⁻ kih¹ dsa⁻ ta⁻jøøh¹ hi⁻ chaq⁻ hwa⁻ la⁻.

¹⁸ Hnäh¹ hi⁻ jmeë⁻ ta⁻ kih¹ dsa⁻, wa⁻nuuh¹ hnäh¹ kih¹ juu⁻ ta⁻ hi⁻ wa⁻gah⁻ hñih⁻. Ja⁻ ma⁻la⁻ kih¹ hi⁻ jmeë⁻ llu⁻ hi⁻ jøh⁻ dsë⁻, lä⁻ja⁻ jmeeh¹ hnäh¹ kih¹ juu⁻ ta⁻ hi⁻ sa⁻ jøh⁻ dsë⁻ kyaah¹ dsa⁻. ¹⁹ Jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ jëë⁻ wii⁻, ma⁻ke⁻ sa⁻ cha⁻ he⁻ kih¹ jmeeh⁻ dsih⁻, cher⁻mah¹ heeh⁻ bih⁻ he⁻ jëëy⁻ wii⁻, lä⁻ja⁻ ba⁻ tih⁻ dsë⁻ Dio. Jëëh¹, ga⁻jmeey¹ lä⁻koq⁻ lle⁻ kih¹ mah¹ sa⁻ cha⁻ he⁻ kih¹ he⁻ hñii⁻ huu⁻dsë⁻ kiyh¹. ²⁰ Ha⁻ jmää⁻ he⁻ be⁻ hoh¹ hnäh¹ he⁻ jëëh¹ hnäh¹ wii⁻ cher⁻mah¹ jmeeh⁻ ga⁻ hnäh¹ he⁻ hliih¹. Pero⁻ cher⁻mah¹ ga⁻lä⁻ be⁻ hoh¹ hnäh¹ he⁻ jëëh¹ hnäh¹ wii⁻ kih¹ he⁻ jmeeh⁻ hnäh¹ he⁻ llu⁻, he⁻ na⁻ ba⁻ tih⁻ dsë⁻ Dio. ²¹ Kih¹ he⁻ja⁻ ba⁻ ga⁻lleeh⁻ Dio jne⁻. Jëëh¹, Cristo ga⁻jëëy¹ wii⁻ kwaat⁻ jnän⁻. Hñiiy¹ ga⁻jmeey¹ to⁻në¹ mah¹ jmeë⁻ jne⁻ lä⁻ja⁻. ²² Cristo, sa⁻ ga⁻jmeë⁻ ni⁻ miih⁻ dso⁻kye⁻, ni⁻ sa⁻ ga⁻mi⁻gaay⁻ ni⁻ jaa⁻ dsa⁻. ²³ Ma⁻ ga⁻hlëëh¹ dsa⁻ hliih¹ kiyh¹, sa⁻ ga⁻jiiyh¹ juu⁻ kyaah¹ dso⁻jwii⁻. Hi⁻ ma⁻ ga⁻heeh⁻ dsih⁻ wii⁻, sa⁻ ga⁻ta⁻ ga⁻haayh⁻ dsa⁻. Ga⁻tooyh⁻ goo⁻ Dio ba⁻ hi⁻ laa⁻ ta⁻ kyaah¹ juu⁻ dsoo⁻. ²⁴ Cristo ga⁻koq⁻ lä⁻jë⁻ dso⁻kye⁻ jnän⁻ në⁻ kiyh¹ lä⁻koq⁻ ma⁻ ga⁻taay⁻ dsoh⁻ hma⁻ cru⁻. Lä⁻ja⁻ ma⁻ na⁻ juu⁻ jne⁻ kih¹ dso⁻kye⁻ mah¹ jmeë⁻ jne⁻ he⁻ llu⁻ jmah¹ ba⁻. Ga⁻jä⁻ jnän⁻, lä⁻llu⁻ he⁻ ga⁻la⁻ dsoo⁻ kiyh¹. ²⁵ Ma⁻ laa⁻ jne⁻ lä⁻koq⁻ jaa⁻ borrego⁻ hi⁻ ga⁻kah⁻ jwë⁻, pero

na' ma' jeeh' jne' kih' Cristo hi' hää' jne' hi' jøø' jnän'.

3

Nuuh' kih' hi' na' jee' goo'

¹ Hi' ja' ba' lä' ja' hnäh' dsa' mē' hi' chaa' dsa' nuuh' kyaah', wa' nuuh' hnäh' kiyh'. Hi' cher' mah' dsa' nuuh' kyaah' sa' ma' heeyh' kih' Dio, sa' jwēeh' kiyh' heeyh' juu' kih' Dio. Sa' hnøø' cha' miih' juu', wa' ra' ga' jēy' he' hwaah' hnäh' kyaayh'. ² Lee' koø' jēy' ba' he' jmeeh' hnäh' llu' hi' gah' hnih' ka' läh'. ³ Ta' jmää' hnäh' hñaah' kyaah' he' na' lii' cha' miih' leh', tääh' cha' miih' caden' luuh', kye' hnäh' hmüih' hmooh' mah' jēē' dsa' kya' hnäh'. ⁴ Wa' laah' hnäh' na' hñaah' ta' neh' tuh' hoh' hnäh' ba', kyaah' he' hwaah' hnäh' hi' tääh' hnäh' to' kē'. Heh' na' hñaah' lä' ja', sa' lä' sū' jih' koh' hi' kye' cha' miih' kih' Dio. ⁵ Lä' ja' ma' laa' na' hñaah' dsa' mē' hi' na' jngēē' hi' ma' chaa' llo' joo'. Ma' kye' o' jøh' dsē' kih' Dio hi' ma' nuuyh' kih' dsa' nuuh' kyaay'. ⁶ Lä' ja' ma' laa' Sara, ma' nuuyh' kih' Abraham, ga' jmääy' jøøh'. Hi' lä' ja' hnäh' dsa' mē', leeh' hnäh' lä' koø' ma' laa' Sara cher' mah' jmeeh' hnäh' he' llu' hi' ni' sa' gah' hnäh' ni' miih'.

⁷ Hi' ja' ba' lä' ja' hnäh' dsa' nuuh' hi' chaa' dsa' mē' kyaah', go' taah' hnäh' llu' kyaayh' lä' hnøø' kih' dsa' mē'. Jēeh', sa' cha' be' kiyh' lä' koh' hnäh'. Pero Dio ba' jmeē' he' chaa' dsa' mē' dsa' nuuh', he' ja' kwee' ba' na' jnääh' hnäh' cha' nēy'. Lä' ja' hnäh' dsa' nuuh', go' taah' hnäh' llu' kyaayh', mah' nuu' Dio jee' ngüih' hnäh' kyaah'.

Hnøø' heeh' jne' he' jēēn' wii'

⁸ Koø' ka' läh' jwēeh' hnäh', wa' la' koø' nēē' ba' huud'sē' kya' hnäh' jee' lä' jēē' hnäh', wa' jøh' hoh' hnäh', wa' hnaah' hnäh' dsa' kyaah' hnäh' lä' koø' jaa' øøh' hnäh'. Wa' lä' nih' hoh' hnäh' hi' jmeē' hwaah' hnäh'. ⁹ Ta' jih' hliih' kih' hi' jmeē' he' hliih', ni' ta' hlēeh' wii' kih' hi' hlēeh' wii' kya' hnäh', ngü' hnäh' he' llu' kiyh' ba'. Kih' he' ja' ba' ga' tēeh' Dio jne' mah' mi' jääy' jne'. ¹⁰ Jēeh' lä' la' na' sū' juu' kih' Dio:

Hi' hnøø' lä' chaa' llu' jmi' gyuu' la', hi' hnøøy' dsa' ngēēy' llu' ta' ko' jih' chaay', wa' høøy' hooy' mah' sa' hwēē' juu' hliih', hi' ta' wa' hlēēyh' juu' ta' juu'.

¹¹ Wa' lä' øøy' kih' he' hliih' mah' wa' jmeey' he' llu' jmah' ba'.

Wa' hnøøyh' ha' lä' jee' hii' ti' dsēy', lä' ja' wa' jmeey' lä' jē' jmi'.

¹² Hää' ba' Dio lä' jēē' hi' jmeē' he' llu', hi' nuu' bih' kih' lä' jē' he' ngüy'.

Pero ya' jēē' dsēy' kyaah' hi' jmeē' dso' kye'.

¹³ Hii' na' hi' jmeē' he' hliih' kya' hnäh' cher' mah' jmeeh' hnäh' he' llu' jmah' ba'?

¹⁴ Pero llu' la' kya' hnäh' ma' ke' jēēh' hnäh' he' wii', kwaat' kih' he' llu' he' jmeeh' hnäh'. Ta' jøøh' hnäh' hñaah' kih' ni' jaa', ni' ta' wa' gah' hnäh'. ¹⁵ Wa' gah' hnäh' Dio ba'. Hnääh' hnäh' Dio lä' kaa' tuh' hoh' hnäh'. Hnøø' wa' na' llu' juu' kya' hnäh' tää' mah' cha' he' jwiih' lä' jaa' lä' jaa' dsa' hi' ngü' juu' ha' lä' la' o' jøh' dsē' he' cha' kya' hnäh'. Lä' ja' wa' hwaah' hnäh' kyaayh', hi' jih' hnäh' juu' llu' kiyh'. ¹⁶ Hää' hnäh' hñaah' mah' sa' hni' huud'sē' kya' hnäh', hi' lä' ja' ja' o' hih' hi' hlēeh' wii' kya' hnäh' kih' he' ga' nääh' hnäh' jmeeh' hnäh' he' llu' lä' hnøø' Cristo. ¹⁷ Hi' cher' mah' hnøø' Dio jēē' jne' he' wii' lä' ma' jmeē' jne' he' llu', llu' ga' lä' ja', lä' koh' ga' he' jēē' jne' he' wii' lä' ma' jmeē' jne' dso' kye'.

¹⁸ Lä' ja' ga' la' kih' Cristo ka' läh'. Koø' hä' ja' ba' ga' juuy' kih' dso' kye' jnän'. Hi' lluy' he' ga' juuy' kwaat' jnän' hi' jmeē' dso' kye' mah' lä' ja' tēēy' jne' kih' Dio. La' juu' dsoo' ga' juu' jmi' ngo' kiyh' pero ga' lä' jihy' laay' jmi' lle'. ¹⁹ Lä' ja' nēey' laay' jmi' lle', na' kway' juu' kih' jmi' lle' hi' tääh' na' jnēē', ²⁰ hi' sa' ga' jmeē' he' kih' Dio llo' joo'. Ma' jøh' dsē' Dio kyaayh', sa' ga' cheey' chah' he' wii' nē' kiyh' ta' ko' jih' ma' jmeē' Noé barco. Miih' go' te' ba' ga' laa' kyaah' barco ma' ja' jmi'. He' lii' ba' ga' tē' jñaa' dsa' jee' lä' jēē'. ²¹ He' ga' la' lä' ja' kyaah' jmi' ja', la' lä' koø' he' ga' saa' jne' jmi' he' kyaah' ma' laa' jne' na'. Pero he' saa' jne' jmi', sa' dsa' jnēē' jne' kyaah' he' ja'. He' na' koø' jih' juu' ba' he' mo' so' hni' huud'sē' jnän' kih' Dio ta' la' a' kih' he' ga' lä' jih' Jesucristo. ²² Hi' ngaayh' gyuu' na' gyay' jwoo' ra' lluy' kih' Dio. Hi' lä' jēē' ängele hi' lä' kye' lä' jēē' hi' cha' be' kih' gyuu' nuuh' kiyh'.

4

Wa' jmeēn' lä' jē' ta' he' ma' hñah' jne' kih' Dio

¹ Lä' ma' kye' Cristo jmi' ngo' lä' koh' kye' jne', ga' jēy' wii' kwaat' jnän'. He' ja' wa' la' koø' nēē' ba' huud'sē' jnän' kyaayh'. Wa' heeh' jne' jēē' jne' he' wii'. Jēeh' jaa' hi' ma' jēē' wii' mo' so' cha' he' kih' jmeē' gyih' dso' kye'.

² He' ja' ta' ko' jih' chaay', mo' so' jmeē' gyih' he' ngü' jmi' ngo' kiyh'. Hnøø' jmeey' lä' tih' dsē' Dio ba'.

³ Ma' lee' ba' lä' koø' te' he' ma' jmeeh' hnäh' jää', lä' ma' jmeeh' hnäh' lä' jē' he' la' o' hih' hi' he' ga' jyoh' he' ngü' jmi' ngo' kya' hnäh'. Ga' lä' heeh' hnäh', ja' kyaah' hih' ga' kuh' hnäh' lä' ma' cha' jmi' hi' ga' jmeeh' hnäh' juuh' kih' dio hi' na' laa' kaa' dsa' he' sa' lä' jēē' Dio go' te'. Ma' jmeeh' hnäh' lä' koh' jmeē' lä' jēē' hi' sa'

ma-heeh-kih' Dio. ⁴ He-ja- dsa- dsä- dsä- he- na', he- mo-so' jmeeh- hnäh' ko-jöh' kyaayh' jee' ga-näay' jmeey' na-ku' na-ngüi' he- hlih' ja-. He-ja- na- hlëeyh' wii' kyah' hnäh'. ⁵ Pero dsa- he- ngëey' kwaat' kiyh' cha-në' hi- gya' ma-nalluu' llay' ta' kih' lä-jëe- hi- na-jiih-, hi- lä-ja- kih' hi- na-juu'. ⁶ Kih' he-ja-, ga- kwa- dsa- ju-hmëe' kih' hi- ma-na-juu'. Jëeh-, ma-ke- ga-juuy' lä-koo- lle- kih' dsa-juu' dsa- jmi-gyuu-, pero na-jiih- jmi-llë- kiyh' jee' ka- Dio.

⁷ Ngoo' ya-jäh- llaa- jmi-gyuu-. He-ja- mi-leeh- hnäh' hi- chuuy' hnäh' ko-lla- jiih- kyaah' Dio. ⁸ He- kyeey' ga' kih' jee' lä-jë-, wa- hnaah- hnäh' ooh' hnäh'. Jëeh-, kyaah' he- hnää- jne' ooh' jne', dsa-jnë' jwë' kih' cha-miih- dso'kye-. ⁹ Lä-kaa- tuh-hoh' hnäh', heeh' ooh' jne' hi- dsa-nää' cha-nëh- kyah' hnäh'. ¹⁰ Na-sii' ba' ta' he- la- kwa- Dio jmeen' mah' jmeey' jne' ta' he' kih' dsa-kyaaah-. Hi- lä-ja- lä-ja- jne' hnöø' mi-ten' kyaah' ta' he' ma-hñah' jne' mah' jmää' jnän' he- llu' dsë' Dio kyaah' jne'. Ja- koo- nëe' he- llu' he- kwëeyh' dsa- kyaay'. ¹¹ Cher'mah' hi- hlëeh- dsa-, wa- hlëeyh' lä-koo- jaa- hi- ngëe- juu' kih' Dio ba'. Cher'mah' hi- kwa- be' kih' dsa-, wa- kway' kyaah' be' kih' Dio. Lä-ja- lä-jë- he- jmeey' jne', hnöø' jmeen' kyaah' be' kih' Dio mah' jmeey' dsa- juuh' kiyh' ta' la' kih' Jesucristo. Lä-ja- jmään' jöoh' Dio jnän' hi- cha- be' kih' ga-lä-jë- joh' jmi' cha-. Wa' la' lä-ja-.

Jëe' jne' wii' kih' he- laq' jne' kyaa' Cristo

¹² Ooh'n' hi- hnaah-, wa-ra- ga-ngëeh' hnäh' cha-miih- he- wii', ta- jmeey' dsa- hoh' hnäh'. Ta- wa- laah' hnäh': "Sa- cha- he- kih' jëen- koo- na- jiih' he- wii'." Jëeh' he- na-, mi-jnäa- che' lä- ma-dsoo' ja-ba' hoh' hnäh'. ¹³ Wa' chaah- hnäh' llu' ba', jëeh' lä-kye- hnäh' ma-jëeh' hnäh' he- wii' ko-jöh' kyaah' Cristo. Mah' lä-ja- lä-chaah- hnäh' llu' jwërte' wa-ra- ga-të- jee' lä-jnäay' ha- koh' jöoh' laay'. ¹⁴ Llu' la' kyah' hnäh' cher'mah' hlëeh- dsa- wii' kyah' hnäh' kwaat' kih' Cristo. Jëeh' jmi-llë' kih' Dio he- jnaah' jwërte', cheh' tää' kyaah' hnäh'. Dsoo' ba' mi-kwah' dsa- jmi-llë' kih' Dio pero hnäh' jmeeh- hnäh' juuh- kiyh'. ¹⁵ Pero jyoh' juu' ba' ja- cher'mah' jëeh' hnäh' he- wii' kih' he- ma-jngëeh- hnäh' dsa-, o cher'mah' ma-hiih' hnäh' kih' dsa-, cher'mah' ma-jmeeh' hnäh' he- hlih-, cher'mah' ma-taah' hnäh' jee' sa- ga-tëeh' hnäh'. ¹⁶ Pero cher'mah' jëeh' hnäh' he- wii' kih' he- laah' hnäh' dsa- kyaa' Cristo sa' la- o-hih-. Kwa- hnäh' ti-hmaah' kih' Dio ba' kih' he- jëeh' hnäh' he- wii'.

¹⁷ Ma-dsëe' jmi' he- ngüih' Dio kwaat' kih' dsa- kyaay'. Cher'mah' ma-löø' ngüyh' kwaat' jnän', ha- ga- koh' sa- jmeey' kih' hi- sa- ma-heeh- ju-hmëe' kiyh'. ¹⁸ Cher'mah'

he-lii' ba' dsa-lää' hi- lluu', ha- ba' lä- le' kih' hi- sa- ma-heeh- juu' kih' Dio hi- tääh' jmeey' wa-la-cha-la-. ¹⁹ He-ja- ma-jëe' jne' he- wii' lä- hnöø' Dio, ma-nöø' jne' jmeen' he- llu' jmah' ba' hi- wa-töøhn' goo- Dio lä-jë- he- chaa- jne'. Jëeh' hi- he- ga-jmäa' jne' hi- mi-te' bih' juu' kiyh'.

5

Nuuh' kih' dsa- hi- kye- në'

¹ Na' hlëeh'n' lä-jëe- hnäh' dsa-gyuuh' kyaa' gwah' lä-kaa- jee' tääh' hnäh'. Jëe' da-, koo- ba' la' ta' kin' kyaah' ta' he- jmeeh- hnäh'. Hi- jmeen' juu' dsoo' kih' he- wii' he- ga-ngëe' Cristo, hi- lä-ja- tëeh'n' ya-jwii' kiyh' he- na' ga-lä-jnä'. He-ja- chuuy' kyaah' hnäh'. ² Hää' hnäh' lä-jëe- dsa- kyaa' Dio hi- nöö' goo- hnäh'. Jmeey' hnäh' ta' lä-koh' llä- hoh' hnäh' ba', ja- kyaah' he- wii', ni- ja- kih' he- hee' hoh' hnäh' kuu', hi- jmeey' hnäh' lä-kaa- tuh-hoh' hnäh'. ³ Ta' wa- hnooh- hnäh' he- jmeey' dsa- hi- hääh- hnäh' ta' he' kyah' hnäh'. Jmeey' da' hnäh' ta' he' kih' dsa- jää', mah' lä-kyuuyh' jmeey' ja-ba' lä-koo- jmeeh- hnäh'. ⁴ Mah' lä-ja-, wa-ra- jah' hi- laa' to-në' kih' jee' lä-jëe' jne' hi- hä- goo- ta' la-, hñah' jne' koo- coron- he- jnaah' jwërte' he- sa- hee' jih' koh'.

⁵ Ja- ba' lä-ja- hnäh' chih- kwaa-, wa- nuuh' hnäh' kih' dsa-gyuuh'. Hi- jmeey' hnäh' hwaah' hnäh' kyaah' dsa-kyaa' hnäh'. Jëeh-:

Dio jne' jwë' kih' hi- jmää- hñii' kaaah', pero llu' dsëy' kyaah' hi- jmää- hñii' hwaah'. ⁶ He-ja- jwëeh'n' hnäh', jmää' hnäh' hñaa'h' hwaah' kyaah' Dio hi- cha- cha-miih- be' kih' mah' jmääy' hnäh' kaaah' wa-ra- ga-dsëe' jmi' ja-. ⁷ Töøh' hnäh' goo- Dio lä-jë- hu-dsë- he- chaa- hnäh', jëeh' hñii' bih' hääy' hnäh'.

⁸ Leeh' hnäh', mi-jnöö' hnäh' mi-nëh'. Jëeh' hi- sa-llu' hñaa- dsëy' kyaah' jne'. Täa' sa- jääy' ngëy-, hnaayh- hi- saayh'. Laay' lä-koh' jaa- hyah- hää' jee' hnooyh- he- kuyh-. ⁹ He-ja- go-taah' hnäh' koo- hweh- kyaah' he- ma-dsoo' hoh' hnäh', lä-ja- ta- kwa- hnäh' jwë' kaaayh' hnäh'. Ma-nëh' ba' hnäh', ja-ba' lä-na- dsa-ngëe' lä-jëe- ooh' jne' hi- tääh' lä-kaa- jmi-gyuu-.

¹⁰ He- ba' Dio hi- kwa- lä-jë- he- llu' jnän' ga-tëeyh' jne' ta-la- kih' Jesucristo mah' tëeh' jne' ya-jwii' kiyh' he- sa- laa- jih' koh'. Hi- ma-ngëe' ma-jëe' jne' he- wii' miih' jmi', Dio jmää' jne' lluu' go-te', jmeey' ja' jne' koo- hweh-, hi- jmeey' lä-cha- be' jnän', mah' mo-so- cha- ga- he- le' jnän'. ¹¹ Lä-ja- wa- jmään' Dio jnän' jöoh' hi- cha- be' kih' lä-jë- joh' jmi' cha-. Wa' la' lä-ja-.

Ga-jmeey' Pee' Dio kih' dsa- jee' ga-dsaq' juu' la-

¹² Ma⁻siih⁴ miih⁻ juu¹ la⁻ kyaah⁴ Silvano hi⁻ laa⁴ jaa⁻ øøh⁴ jne⁴ hi⁻ mi⁻te⁴ juu¹ kih⁴. Ma⁻kwan⁴ miih⁻ nuuh⁻ la⁻ kyah⁴ hnäh⁴ hi⁻ jmeen⁻ dsoo⁴, he⁻ la⁻ ja⁻, he⁻ la⁻ kwa⁻ Dio. He⁻ja⁻ go⁻taah⁴ hnäh⁴ koo⁻ hweh⁻ kyaah⁴ he⁻ ja⁻.

¹³ Øøh⁴ jne⁴ hi⁻ tääh⁴ jwii⁻ Babilonia hi⁻ na⁻lleeh⁴ ko⁻jøh⁴ kyaah⁴ hnäh⁴, jmeey⁻ Dio kyah⁴ hnäh⁴, lä⁻ja⁻ Marco gyuu⁻ kyaan⁻ ka⁻läh⁴. ¹⁴ Jmee⁴ hnäh⁴ Dio kih⁴ dsa⁻kyaah⁴ hnäh⁴ hi⁻ ja⁻ chuh⁻ hnäh⁴ kiyh⁴ lä⁻llu⁴ he⁻ hnaah⁻ hnäh⁴.

Wa⁴ hii⁴ tii⁴ kih⁴ lä⁻jëë⁻ hnäh⁴ hi⁻ laa⁴ koo⁻ ba⁴ kyaah⁴ Cristo. Wa⁴ la⁴ lä⁻ja⁻.

2 Pedro He la jee ga tē to je he ga si Pee

Ga si Pee kih dsa gooy'

¹ Jnā' Simón Pee' jmeen' ta' kih' Jesucristo laan' apóstol kyaay', siin' kyah' hnäh' hi' ma-dsoo' dsé' kō-jōh' kyaah' jnā'. Peer' jnaah' la' jnān' he' ma-dsoo' dsé' jne' ta' la' kih' he' lluu' Jesucristo hi' lāā' jne'. Hi' he' he' Dio jnān'. ² Ta' la' kih' he' kyuuh' hnäh' Dio hi' kyuuh' hnäh' Jesucristo Dsa jōh' jnān', wa' mi' jāā' Dio hnäh' cha' miih' hi' wa' jmeey' hii' ti' kyah' hnäh'.

Ha' lā' jmeey' jne' hi' ma-dsoo' dsé' kih' Dio

³ Kyaah' be' kih' Dio ba' cha' lā' jē' he' jmeey' chaq' jne' mah' jmeey' jne' lā' hnōy' hñiiy'. Ga' hñah' jne' he' la', kyaah' he' ma' kyuu' jnih'. Hi' he' ga' tēh' jne' ta' la' kih' he' laay' jōh' hi' liyh' jmeey' he' juh-gaa'. ⁴ Hi' lā' ja' ga' hñah' jne' he' juh-gaa' he' ga' jāyh' jmeey' jnān'. Peer' jnaah' la' jnān' he' ma' kyuuuh' jne' juu' kiyh'. Jēeh' ta' la' kih' juu' na' ma' tōoh' jne' jee' leē' jne' lā' koo' laa' hñii' Dio hi' lāāy' jne' kih' he' hñiih' he' cha' jmi' gyuu' la' he' ngii' jmi' ngo' jnān'.

⁵ He' ja' lā' lluu' he' ma' dsoo' hoh' hnäh', kwa' hnäh' be' jmeey' hnäh' lā' koo' lle' kih' ba'. Hi' ja' ma' la' he' jmeeh' hnäh' lā' lle' kih', hnōh' lā' kyuuuh' hnäh' cha' ga' miih'. ⁶ Hi' ja' ma' la' he' kyuuh' hnäh', hnōh' hāāh' hnäh' hñaa'. Hi' ja' ma' la' he' hāāh' hnäh' hñaa', hnōh' jōh' hoh' hnäh'. Hi' ja' ma' la' he' jōh' hoh' hnäh', hnōh' hnaah' hnäh' Dio. ⁷ Hi' ja' ma' la' he' hnaah' hnäh' Dio, hnōh' jmeeh' hnäh' he' lluu' kih' dsa' kyaah' hnäh'. Hi' ja' ma' la' he' ja', hnōh' hnaah' dsa' kyaah' ba'. ⁸ Cher' mah' jmeeh' hnäh' lā' jē' he' ja', hi' ngoo' ba' jmeeh' hnäh' cha' ga' miih' lā' ja', ma' ja' ba' lā' jnā' ta' kyah' hnäh'. Hi' ja' koo' jwah' hnäh': "Kyuu' ba' jnāah' Jesucristo Dsa jōh' jnān'." ⁹ Pero hi' sa' jmeey' lā' ja', sa' jnā' kiyh', laay' lā' koo' jaa' hi' tuu'. Ma' gaa' dsēy' ha' lā' ga' che' lā' jē' he' hñiih' he' ga' jmeey' jāā'.

¹⁰ Lā' ja' oōhn', mi' jnāā' hnäh' he' na' lleeh' hnäh' hi' mi' jnāā' hnäh' he' laah' hnäh' hi' ga' tēh' Dio. Cher' mah' jmeeh' hnäh' lā' jē' he' ja', sa' tāh' hnäh' jih' koh', ¹¹ hi' ni' koo' sa' cha' he' ha' kyah' hnäh', na' na' ba' jwē' kyah' hnäh' go' taah' hnäh' tāā' ya' jwii' kih' Jesucristo, Dsa jōh' jnān' hi' lāā' jne'.

¹² He' ja' ngoo' ba' jnā' mi' dsooh' hoh' hnäh' kih' juu' la' ma' ke' ma' kyuuuh' hnäh' hi' tāāh' hnäh' koo' hweh' kyaah' ju' dsoo'

la'. ¹³ Pero lluu' ga' laan' he' kwan' nuuh' la' kyah' hnäh' ta' kō' jiih' chaan'. ¹⁴ Jēeh', ma' ba' jnā', chah' ba' ya' hēēn' jmi' gyuu' la', lā' ja' ga' mi' jnāā' Jesucristo kin'. ¹⁵ He' ja' kwan' be' lā' jiih' jee' le', hlēēhn' hnäh' juu' la' mah' lā' dsooh' hoh' hnäh' ga' ma' jjuun'.

Ga' jēē' Pee' ha' koh' sa' juuh' be' he' ga' mi' jnāā' Cristo

¹⁶ Lā' ma' ga' kwa' jnāāh' juu' kyah' hnäh' sa' ga' hlēēhn' juu' ta' jmah' he' gwa' kyaah' may'. Ga' jmeey' jnāāh' dsoo' ha' lā' lā' jnā' be' kih' Jesucristo Dsa jōh' jnān' wa' ra' ga' tē' jee' jāyh'. Jēeh' kyaah' mi' nē' jnāāh' ga' jēē' jnāāh' koo' hā, ha' lā' tō' jleē' ga' jmāāy' hñiiy'. ¹⁷ Ga' jēē' jnāāh' ga' jmāā' Dio jōyih' hi' ga' jmeey' juuh' kiyh'. Jee' ja' ga' nuu' jnāāh' ha' lā' na' hñaa' ga' hlēēh' Dio kiyh', ga' jāyh': "Hi' la' na' gyuu' kyaan' hi' hnaah', peer' chaan' lluu' kyaayh'." ¹⁸ He' ba' jnāāh' ga' nuu' jnāāh' he' ga' hlēēh' gyuu' ba' ja', lā' ma' tōoh' jnāāh' kō' jōh' kyaah' Jesús gyuu' moh' he' na' jngii' ja'.

¹⁹ He' ja' cha' ga' miih' heeh' jnāāh' juu' kih' hi' ma' ngēē' juu' kih' Dio llo' joo'. Hi' cher' mah' jmeeh' hnäh' he' kih' juu' ja', jmeeh' ba' hnäh' lluu'. Juu' ja' la' lā' koo' wa' jē' he' kwa' jmeē' jee' na' hōo', he' na' hih' lā' jiih' jnā', lā' jiih' hñaa' nuu' hōo' chooy' wa' jē' lā' ga' tē' neh' tuh' hoh' hnäh'. ²⁰ Kih' jee' lā' jē' he' jwah' na' hnoon' tāh' hoh' hnäh' kih' he' la'. Ni' jaa' sa' lā' kēh' jmi' kih' hñii' he' jiiy' juu' he' ga' si' lā' jēē' hi' ma' ngēē' juu' kih' Dio. ²¹ Jēeh' ni' jaa' hi' ma' ngēē' juu' kih' Dio, sa' ga' hlēēh' lā' koo' la' huu' dsē' kih' hñiiy'. Ga' hlēēyh' lā' koo' la' huu' dsē' kih' Dio ba', ta' la' kih' jmi' lle' Na' jngii' hi' ma' jōh' kiyh'.

2

*Dsa' hi' kwa' juu' ta' juu'
(Judas 4-13)*

¹ Ma' chaq' ba' dsa' llo' joo' hi' ma' jāh' ngēēy' juu' kih' Dio jee' kih' dsa' ma' gyuh' jnān' pero juu' kih' dsa' he' ma' la' juu' ta' juu' ba'. Hi' ja' ba' lā' ja' hwēē' ta' jwōh' hi' kwa' juu' ta' juu' jee' kyah' hnäh' na'. Jwē' na' hmāā' ba' mi' gaay' hnäh', hi' heey' hnäh' kyaah' he' mi' siiy' juu' kih' Dio, lā' jiih' jmāāy' ta' koo' Dsa jōh' jnān' hi' ga' lāāy'. He' jmeey' lā' ja', ngiiy' jā' na' ba' koh' dso' jwii' nē' kiyh'. ² Jwēē' dsa' jmeey' kō' jōh' kyaayih' kyaah' jwē' hñiih' kiyh'. Hi' kwaat' kih' dsa' he', mi' kwah' dsa' kih' ju' dsoo'. ³ Kih' he' hee' dsēy' kuu', saayh' hnäh' kyaah' juu' he' gwa' tuh' dsēy' hñiiy'. Kō' ja' ma' na' hee' ba' dsa' he' llo' joo'. Mo' so' cha' jee' mo' lāāy'.

⁴ Lā' ja' lā' jēē' āngele hi' ga' jmeey' he' hñiih', sa' ga' lā' jōh' dsē' Dio kyaayih', ga' jwāāy' cha' jē', ga' hñiiyuh' jee' na' hōo'

jee' sa' jnā' sa' nuuh'. Jee' ja' tääh' lä' jiih' dsëé' jmií' he' llay' ta' kiyh'. 5 Hi' lä' ja' kih' dsa' jmi' gyuu' hi' ma' chaa' llo' joo', sa' ga' koo' dsëé' kiyh', ga' jngëéyh' hi' hñaa' dsé' he' kyaah' jmií'. Jii' ja' ga' laa' ma' la' Noé ba' kyaah' gyeé' hi' ma' chaa' kiyh'. Hi' he' ga' kwa' juu' ha' lä' dsa' taah' dsa' kyaah' he' llu' jmah'. 6 Hi' lä' ja' ga' hee' Dio jwii' Sodoma kyaah' Gomorra, ga' jëéy' lä' jiih' ga' lii' tu' jwa'. Lä' ja' ga' la' mah' lä' ne' dsa' hi' chaa' na' ha' lä' le' kih' hi' sa' gah' Dio. 7 Jaa' Lot ba' ga' lääy', hi' ma' laa' jaa' dsa' lluu'. Peer' ma' meeh' dsëé' ma' jëéy' ha' lä' ma' tääh' dsa' hlëéh' he' jmeey' lä' jé' he' la' o' hih'. 8 Hi' dsa' nuuh' lluu' he', lä' koo' ma' gyay' koo' jmií, koo' jmií kyaah' dsa' hlëéh' he', ma' jii' lä' ga' té' neh' tuh' dsëé', lä' ma' nuuy' hi' ma' jëéy' he' ma' jmee' dsa' he' wa' la' cha' la'. 9 He' ja' ma' ne' ba' jne', Dio lih' lää' lä' jëé' hi' hnaayh' ma' jëéy' wii', hi' hi' hñaa' dsé' hi' ma' tääh' ja' ba', lä' jiih' lloo' jmií' lla' Dio ta' kiyh' mah' heeyh' wii'.

10 Hi' cha' ga' miih' wii' cheé' Dio kih' hi' ga' naä' lä' hnøø' jmi' ngo' kih', hi' ga' naä' hnooh' he' ga' jyoh' he' heé' dsëé', sa' hnøøy' jmeey' lä' koo' la' mada' kih' Dio, ni' miih' sa' goyh', jmäy' hñiiy' jøøh', hi' sa' goyh' hlëéyh' wii' kih' hi' kaah' hi' tääh' gyuuh'. 11 Lä' jëé' ángele hi' tääh' gyuuh', beé' ga' lä' koh' ga' jmi' llé' hlëéh' he', pero ni' lä' ja' sa' tuu' dsëé' jwäy' dso' jwii' né' kih' hi' hlëéh' he' cha' né' Dio.

12 Pero dsa' hñaa' dsé' he', hlëéyh' wii' kih' lä' jé' he' sa' ngëéy', jmeey' lä' koo' jah' nuu' hi' ma' na' jää' jngëéh' dsa'. Lä' ja' le' kih' dsa' he', lä' koo' jah' ba' heey' go-te'. 13 Jee' ja' hyoyh' jñey' lä' koo' té' ta' hliih' he' ma' jmeey'. Chaa' lluu' jwërte laay', jmeey' lä' jé' he' tih' dsëé' hñiiy'. Peer' hlëéh' dsa' he', dsa' taayh' lä' kye' jee' jmeeh' hnäh' jmií, kuyh' ko' jøh' kyaah' hnäh', hnooh' gyih' ma' la' he' heé' dsëé'.

14 Sa' le' jëéy' jaa' dsa' mä', ma' ra' he' heé' ba' dsëé'. Sa' dsa' lä' dséh' dsëé' jmeey' he' hliih'. Mi' gaay' dsa' kyaah' hnäh' hi' sa' cha' be' kih'. Peer' hñuu' ha' lä' jee' liyh' lä' jé' he' heé' dsëé', jëéh' ma' hääy' kyaah' dso' jwii'. 15 Ma' jmeey' ta' koo' kih' jwé' lluu', ma' k'ayh' jwé'. Ga' naäy' jmeey' lä' koo' ga' jmee' Balaam, joø' Beor hi' ga' hnooh' ha' lä' ma' lä' chay' kuu' kyaah' he' hliih' he' ma' jmeey'. 16 Pero burra hi' ma' dsëé' Balaam he' ga' hlëéh' lä' koo' jaa' dsa'. Ga' juyh' kiyh', kih' he' ma' jmeey' huú' dsé' hliih' ja', mah' sa' ma' dsooy' ta' cha' né' kyaah' huú' dsé' ngaah' kiyh'.

17 Lä' jëé' dsa' hñaa' dsé' he', laa' lä' koo' jmi' too' he' sa' haa' jmií, hi' laay' lä' koo' jnií' he' go' kye' llé' wa' ha' cha' ha'. Ma' na' heey' go-te'. Ma' la' juu' dsa' naäy' jee' na' hoø' läh' lä' jé' joh' jmií' cha'.

18 Hlëéyh' juu' kaah' jmah' he' sa' tøøhn' ta', hi' kyaah' lä' jé' he' ngii' jmi' ngo' ja', mi' gaay' øøh' jne' hi' hmëé' ma' laa' kih' he' hliih'. 19 Hi' he' jah' lä' la': "Ma' na' laa' ba' jne'. He' ja' cha' jwé' jnän' jmeen' lä' jé' he' lla' dsé' jne'." Pero ni' sa' ñey' he' sa' na' laay'. Na' hnëéy' jmeey' he' hliih' jmah' ba'. Jëéh', cher' mah' ga' tah' dsa' kyaah' wa' he' cha' he' he' jøø' kiyh', ma' laay' kyaah' he' ja'. 20 Cher' mah' ga' laa' jaa' dsa' kih' he' hliih' he' cha' jmi' gyuu' la', ta' la' kih' he' ga' lä' kyuuy' Dsa' jøøh' jnän' hi' lää' jne', hi' cher' mah' ga' jëéyh' ka' läh' ta' ka' luuy', hi' ga' lih' he' hliih' ja' kiyh', cha' ga' miih' lä' hlëéyh', lä' koo' ma' laay' jää'. 21 Llu' ga' la' kih' dsa' he' wa' ra' jah' kih' sa' ga' lä' kyuuyh' go-te' jwé' lluu'. Jwiiy', kih' he' ga' lä' kyuuyh' ba' mah' ga' jmeey' ta' koo' mada' he' na' jngii' he' ga' hyoyh' kih' Dio. 22 He' lä' ja', jëéh' kwee' lä' koo' dsoo' juu' he' hlëéh' dsa': "Sa' dsii' hi' ñu', koo' ka' läh' kuyh' tu' ñu' kiyh'", hi' "cha' ñe' hi' ma' na' jngëé', koo' ka' läh' looyh' jmií' jii'."

3

Lloo' koo' jmií' jah' Jesús ka' läh'

1 Peer' hnaan' hnäh' øøhn', jee' la' ma' té' to' mo' je' he' siin' kyah' hnäh'. Lä' to' na' hlëéh' koo' ba' juu', hlëéh' hnäh' mah' kah' hnäh' koo' néé' ba' huú' dsé'. 2 Hnoon' lä' dsooh' hoh' hnäh' kih' lä' jé' he' ga' sii' hi' na' jngéé' hi' ma' ngéé' juu' kih' Dio llo' joo'. Hi' hnoon' lä' dsooh' hoh' hnäh' mada' kih' Dsa' jøøh' jnän' hi' lää' jne'. Jëéh' jnääh' hi' laa' apostole, kwa' jnääh' juu' kiyh' jee' kyah' hnäh'.

3 Wa' lä' dsoo' hoh' hnäh' to' né' he' jwahn' la'. Wa' ra' ga' té' jee' laa' jmií, ya' naä' dsa' hi' mi' kwah' kih' lä' jé' ba', hi' joh' he' hliih' sa' jmeey' lä' koo' ngii' jmi' ngo' kiyh'. 4 Jäyh' lä' la': "¿He' la' sa' ma' jah' Cristo lä' koo' ga' bääh' hñiiy' ma' jäh' y? Lä' jiih' jmií' ga' juu' dsa' ma' gyuh' jnän', lä' ma' ngoo' ja' ba' hii' tií' jmi' gyuu' lä' jiih' na'. Sa' cha' he' ma' na' sa' hi' lä' jiih' ma' ga' nøø' jmi' gyuu'", jah' dsa' he'. 5 Sa' hnøøy' nuuy' ha' lä' ga' nøø' jmi' gyuu'. Jëéh', kyaah' koo' ga' hlëéh' ba' Dio, ga' la' gyuuh' hwa' lä' ma' to' né'. Hwa' ya' hii' neh' jmií, hi' jmií' ja' ga' nøø' lä' ku' lä' jii' kih'. 6 Ja' ba' kyaah' jmií' ja', ga' hee' Dio jmi' gyuu' he' ma' nøø' jää', lä' koo' ma' chaa' Noé. 7 Hi' kyaah' he' ga' hlëéh' Dio, ma' na' la' juu' koo' kyaah' je' gyuuh' hwa' he' jnä' na'. Koo' jøøy' ba' ha' lä' lloo' jmií' jmeey' jwiz' mah' mi' laay' lä' jéé' hi' hñaa' dsé', ja' ga' heey' lä' jé' go-te'.

8 Pero hnäh' hi' hnaan', ta' wa' gaa' hoh' hnäh' he' la'. Koo' jmií' jnä' jne', kih' Dio la' koo' mil jii' ñe'. Hi' koo' mil jii' ñe',

la⁴ kih⁴ Dio lä⁴ko^o- ko^o- jmi⁴ ba'. ⁹ Ja⁻ he⁻ dsa⁻ lä⁻ hë^é Dio mi⁻ tey⁴ he⁻ ga⁻ bääyh⁻ hñiiy⁻ jmeey⁻, lä⁻ko^o- laa⁻ ko⁻ llaa⁻ dsa⁻. He⁻ jøh⁻ dséy⁻ kyaah⁻ jne⁻ ba⁻ ja⁻, sa⁻ hnøøy⁻ hee⁻ ni⁻ jaa⁻, he⁻ hnøøy⁻ lä⁻ dsa⁻ dsé⁻ lä⁻ jë⁻ ba⁻ mah⁻ ya⁻ nääy⁻ ka⁻ läh⁻ kih⁻ Dio.

¹⁰ Wa⁻ra⁻ ga⁻ dsë⁻ jmi⁻ kih⁻ Dsa⁻ jøøh⁻ jnän⁻, ko^o- jmi⁻ he⁻ sa⁻ jøø⁻ dsa⁻ ba⁻ jäh⁻, lä⁻ko^o- jmee⁻ jaa⁻ dsa⁻ hii⁻. Jmi⁻ ja⁻, hii⁻ goo⁻ ääh⁻ go⁻ te⁻ gyuu⁻ jmi⁻ gyuu⁻, koo⁻ kyaah⁻ je⁻. Lä⁻ ja⁻ koo⁻ hwa⁻ la⁻ kyaah⁻ lä⁻ jë⁻ he⁻ cha⁻ në⁻ kih⁻.

¹¹ Kih⁻ he⁻ ma⁻ ñe⁻ jne⁻ he⁻ hee⁻ lä⁻ jë⁻ go⁻ te⁻ he⁻ cha⁻ gyuu⁻ hwa⁻, he⁻ ja⁻ jmee⁻ bii⁻ dsa⁻ toohn⁻ na⁻ jngë⁻ jne⁻ jee⁻ hnäähn⁻ Dio. ¹² Hnøø⁻ dsa⁻ toohn⁻ kyaah⁻ o⁻ jøh⁻ dsë⁻ lä⁻ jiih⁻ lloo⁻ jmi⁻ ja⁻. Wa⁻ kwan⁻ be⁻ hñaa⁻ ta⁻ jnän⁻ mah⁻ wa⁻ lä⁻ te⁻ ga⁻ juh⁻. Jmi⁻ ja⁻ hee⁻ gyuu⁻ jmi⁻ gyuu⁻, koo⁻ kyaah⁻ je⁻. Hi⁻ lä⁻ jë⁻ go⁻ te⁻ he⁻ ga⁻ cha⁻ joo⁻ kyaah⁻ je⁻. ¹³ Pero jne⁻ tøøhn⁻ jøøñ⁻ ko^o- gyuu⁻ hwa⁻ he⁻ hmë⁻ he⁻ ga⁻ bääh⁻ Dio hñii⁻ kwa⁻. Jee⁻ ja⁻ lä⁻ cha⁻ he⁻ llu⁻ jmah⁻ ba⁻.

¹⁴ He⁻ ja⁻ jwahn⁻ øøhn⁻ hi⁻ hnaan⁻, ta⁻ ko⁻ jiih⁻ tøøh⁻ jne⁻ jøøñ⁻ he⁻ lä⁻ te⁻ he⁻ ja⁻, wa⁻ kwan⁻ be⁻ mah⁻ jeey⁻ jne⁻ tøøhn⁻ na⁻ jngëen⁻ hi⁻ ni⁻ miih⁻ sa⁻ cha⁻ he⁻ na⁻ bääh⁻ jne⁻ hi⁻ hii⁻ tii⁻ jnän⁻ wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee⁻ jäh⁻. ¹⁵ Hnøø⁻ täh⁻ dsë⁻ jne⁻ kih⁻ juu⁻ la⁻. Cher⁻ mah⁻ sa⁻ jayh⁻ chah⁻, he⁻ hnøøy⁻ lääy⁻ lä⁻ jë⁻ ba⁻ ja⁻. Kih⁻ he⁻ ja⁻ ba⁻ na⁻, he⁻ jøh⁻ dsé⁻ Dio kyaah⁻ jne⁻. Ja⁻ ba⁻ lä⁻ ja⁻ ga⁻ sii⁻ øøh⁻ jne⁻ Paa⁻ hi⁻ hnää⁻ jne⁻ lä⁻ ko^o- la⁻ hu⁻ dsë⁻ he⁻ ga⁻ hyoyh⁻ kih⁻ Dio. ¹⁶ Lä⁻ jë⁻ mo⁻ je⁻ kiyh⁻ he⁻ ga⁻ siiy⁻, hlëéyh⁻ ja⁻ ba⁻ lä⁻ ko^o- hlëéh⁻ jnä⁻ kih⁻ he⁻ la⁻. Hi⁻ jee⁻ llah⁻ na⁻ sii⁻ jwëéh⁻ he⁻ sa⁻ lä⁻ ngë⁻ jne⁻. He⁻ ja⁻ ko⁻ llaa⁻ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ ngë⁻ hi⁻ sa⁻ la⁻ ko^o- ba⁻ hu⁻ dsë⁻ kih⁻, mi⁻ siiy⁻ juu⁻ he⁻ ga⁻ sii⁻ Paa⁻. Hi⁻ lä⁻ ja⁻ mi⁻ siiy⁻ ka⁻ läh⁻ ta⁻ jee⁻ jyoh⁻ jee⁻ na⁻ sii⁻ juu⁻ kih⁻ Dio, lä⁻ jwë⁻ ja⁻ heey⁻ hñiiy⁻ go⁻ te⁻.

¹⁷ Hnäh⁻ øøhn⁻ hi⁻ hnaan⁻, ma⁻ ngë⁻ ma⁻ nuuh⁻ ba⁻ hnäh⁻ juu⁻ la⁻, he⁻ ja⁻ hää⁻ hnäh⁻ hñaa⁻ kih⁻ hi⁻ ta⁻ juu⁻ he⁻ mah⁻ sa⁻ kah⁻ hnäh⁻ jyoh⁻ jwë⁻ hi⁻ lä⁻ ja⁻ sa⁻ täh⁻ hnäh⁻, na⁻ he⁻ ma⁻ tääh⁻ hnäh⁻ ko^o- hweh⁻.

¹⁸ Wa⁻ lä⁻ kyuu⁻ hnäh⁻ cha⁻ ga⁻ miih⁻ Jesu⁻ cristo Dsa⁻ jøøh⁻ jnän⁻ hi⁻ lää⁻ jne⁻. Lä⁻ ja⁻ go⁻ nää⁻ ba⁻ hnäh⁻ ta⁻ cha⁻ në⁻ kyaah⁻ he⁻ llu⁻ he⁻ la⁻ kwa⁻ Jesús. Lä⁻ ja⁻ wa⁻ jmeen⁻ juuh⁻ kiyh⁻ jmi⁻ na⁻ hi⁻ lä⁻ ja⁻ ka⁻ läh⁻ lä⁻ jë⁻ joh⁻ jmi⁻ cha⁻. Wa⁻ la⁻ lä⁻ ja⁻.

1 Juan

He la to nē je he ga sii' Jwaa'

Juu' he jmee' chaa' jne'

¹ Jee' la- sii' jnaäh' kyah' hnäh' juu' kih' hi' chaa' jää' ga' kih' jmi' gyuu'. Ga' nuu' jnaäh' juu' he' ga' kway', kyaah' mi' nē' jnaäh' ga' jēē' jnaäh' kiyh'. Ga' jēē' jnaäh' hi' ga' chu' ga' bēē' jnaäh'. Hi' he' he' laa' juu' hi' jmee' chaa' dsa' he' ja' kwa' jnaäh' juu' kiyh'. ² Hi' na' jiih' he' ga' lä' jnaäy' lä' ma' jay' jmi' gyuu' la'. ga' jēē' jnaäh', hi' jmee' jnaäh' ju' dsoo' kiyh'. He' ja' hlēēh' jnaäh' hnäh' kih' hi' na' jiih' tää'. Hi' he' ma' chaa' kyaah' Tää' jää', hi' he' ba' hi' he' ga' lä' jnaäy' jee' kyaa' jnaäh'. ³ Lä' jē' he' ma' jēē' jnaäh' hi' he' ma' nuu' jnaäh', juu' ja' ba' kwa' jnaäh' mah' lä' ja' kyah' hnäh' lä' cha' koo' ba' huu' dsē' kyaah' jnaäh', lä' koh' hii' koo' ba' huu' dsē' kyaa' jnaäh' kyaah' Dio hi' kyaah' joo'y' Jesucristo. ⁴ Lä' jē' he' la- sii' jnaäh' kyah' hnäh' mah' jēē' hoh' hnäh' go' te'.

Dio laa' wa' je'

⁵ He' la- na' juu' he' ma' nuu' jnaäh' kiyh', ja' ba' juu' la' kwa' jnaäh' kyah' hnäh' ka' läh'. Dio he' hi' laa' wa' je', ni' miih' he' hliih' sa' cha' kiyh'. ⁶ Cher' mah' jäh' jne', hii' koo' ba' huu' dsē' jnän' kyaah' jnih' mah' jmee' ga' jne' he' hliih', he' ta' juu' ba' jne' ja', jēēh' sa' mi' te' jne' lä' koo' lle' ju' dsoo'. ⁷ Pero cher' mah' mi' te' jne' lä' koo' lle' kih' hi' hää' jee' wa' je', ja' ba' lä' koo' hää' hñii' Dio jee' wa' je', he' ja' ba' dsoo' hii' koo' ba' huu' dsē' jnän' kyaah' ooh' jne'. Hi' kyaah' jma' kih' Jesucristo joo' Dio gyih' lä' jē' dso' kye' jnän'.

⁸ Cher' mah' jäh' jne' sa' cha' dso' kye' jnän', he' mi' gaa' jne' hñaa' ba' jne' ja', sa' cha' ju' dsoo' cha' jnän'. ⁹ Pero cher' mah' ga' mi' jnaä' jne' dso' kye' jnän', lluu' ba' Dio, hi' lä' ma' koo' ja' ba' dsē' kih' dso' kye' jnän', hi' chey' go' te' lä' jē' he' hliih' he' dsa' hlääh' jne'. ¹⁰ Cher' mah' ga' jäh' jne' sa' cha' dso' kye' jnän', he' jmaä' jne' Dio he' ta' juuy' ba'. Sa' hä' juu' kiyh' neh' tuh' dsē' jne' cher' mah' lä' ja' la'.

2

Jesús cheh' nē' jnän' ngii' jnän' kih' Dio

¹ Hnäh' gyuu' pih' kyaan', ma' siin' lä' jē' he' la- mah' mo' so' jmeeh' ga' hnäh' dso' kye'. Pero cher' mah' chaa' hi' ma' jmee' dso' kye', chaa' jaa' hi' cheh' nē' jnän' ngii' kih' Tää', hi' he' he' Jesucristo, hi' lluu' go' te'. ² Hi' he' ga' ngēē' hñii' mah' ga' juuy', ga' mi' hmaayh'

dso' kye' jnän'. Pero ja' ma' la' dso' kye' jnän' ga' mi' hmaayh', lä' ja' ka' läh' ga' mi' hmaayh' dso' kye' kih' ga' lä' jēē' dsa' hi' tääh' jmi' gyuu' la'.

³ Cher' mah' ga' hoo' jne' nuuh' kih' Dio, ma' nē' jne' he' ma' kyuu' ba' jnih' ja'. ⁴ Pero hi' jäh': "Kyuu' ba' jnä' Dio", mah' sa' hoo'y' nuuh' kiyh', he' ta' juuy' ba' ja'. Sa' la' dsoo' juu' kiyh'. ⁵ Pero hi' hoo' juu' kih' Dio, hi' he' ba' hnää' Dio lä' koo' te' lle' kih'. He' lä' ja', nē' jne' he' laa' jne' koo' kyaayh'. ⁶ Hi' jäh' laa' koo' kyaah' Dio, hi' he' ää' jmi' jmeey' lä' koo' ga' jmee' Jesús ba'.

Nuu' hmēē' he' ga' kwa' Jesús

⁷ Ja' he' hmēē' nuuh' la' he' siin' kyah' hnäh' ooh'. Nuuh' ma' gyuh' he' ma' kyuu' hnäh' lä' ma' to' nē' ba' la'. Nuuh' ma' gyuh' la', la' juu' he' ga' nuuh' hnäh' lä' ma' to' nē'. ⁸ Pero ma' ra' he' hmēē' ba' nuuh' la' he' siin' kyah' hnäh'. Jēēh', ma' ra' he' ga' lä' hnää' ba' Cristo jne' hi' lä' ja' ma' lä' hnaah' hnäh' ooh' hnäh'. Jēēh', dsa' ngēē' ba' he' na' hoo' ja', hi' ngoo' dsa' lä' jnä' hñii' wa' je' he' jmee' hnää' dsa'.

⁹ Hi' jäh' hää' jee' jnä' wa' je' mah' na' hääy' ooyh', lä' ma' hää' bih' jee' na' hoo'. ¹⁰ Hi' hnää' ooh', hi' he' hää' tää' jee' jnä' wa' je'. Sa' cha' he' jmee' tēyh'. ¹¹ Pero hi' na' hoo' kih' ooh', lä' ma' hää' bih' jee' na' hoo'. Jēēh' he' hliih' jmah' ba' jmeey'. Hi' ni' sa' nēy' ha' ta' dsooy', jēēh' sa' jnä' mi' nēy' he' ngēy' jee' na' hoo'.

¹² Gyuu' pih', siin' kyah' hnäh', jēēh' ma' na' che' dso' kye' kyah' hnäh' ta' la' kih' Jesús. ¹³ Hnäh' dsa' ma' kaa'h', siin' kyah' hnäh', jēēh' ma' lä' kyuu' h' ba' hnäh' hi' ma' chaa' jää' ga' kih' jmi' gyuu'. Hi' siin' kyah' hnäh' chih' kwaa', jēēh' ma' lēh' hnäh' kih' hi' hlēēh'.

Siin' kyah' hnäh' gyuu' pih', jēēh' ma' lä' kyuu' h' ba' hnäh' Tää'. ¹⁴ Siin' kyah' hnäh' dsa' ma' kaa'h', jēēh' ma' lä' kyuu' h' ba' hnäh' hi' ma' chaa' jää' ga' kih' jmi' gyuu'. Siin' ka' läh' kyah' hnäh' chih' kwaa', jēēh' cha' be' kyah' hnäh', hi' ma' ja' koo' hweh' juu' kih' Dio neh' tuh' hoh' hnäh', hi' ma' lēh' hnäh' kih' hi' hlēēh'.

¹⁵ Ta' wa' hee' hoh' hnäh' he' cha' jmi' gyuu' la', ni' he' ga' jyoh' he' cha' nē' kih'. Hi' hee' dsē' he' cha' jmi' gyuu' la', sa' hnääy' Tää'. ¹⁶ Jēēh', lä' jē' he' hliih' he' cha' jmi' gyuu' la', sa' gwa' kih' Dio. Kih' jmi' gyuu' la' ba' ja' he' hee' dsē' jmi' ngo', hi' he' hee' dsēy' lä' jē' he' jēēy', hi' he' jmaäy' hñiiy' joo'h'. ¹⁷ Dsa' laa' ba' he' cha' jmi' gyuu' la' kyaah' he' hee' dsē' dsa'. Pero hi' jmee' lä' hnoo' Dio, lä' ma' chaa'y' ja' ba'.

Ju' dsoo' hi' juu' ta' juu'

18 Gyuu⁻ kyaan⁻, ngoo⁺ ga⁻ dsa⁻ jmi⁻ he⁻ tøøhn⁻ la⁻. Ma⁻ nuuh⁻ ba⁻ hnäh⁻ kih⁻ jaa⁻ hi⁻ ja⁻ hi⁻ na⁻ høøh⁻ kih⁻ Cristo. Hi⁻ lä⁻ ja⁻ la⁻, jwëë⁻ dsa⁻ kyaay⁻ ma⁻ cha⁻ na⁻. Kih⁻ he⁻ ja⁻ ba⁻ na⁻, ñe⁻ jnääh⁻ ngoo⁺ ga⁻ dsa⁻ jmi⁻ he⁻ tøøhn⁻ la⁻. 19 Hi⁻ he⁻ ga⁻ hwëë⁻ jee⁻ kya⁻ jnääh⁻, pero sa⁻ ma⁻ laay⁻ kya⁻ jnääh⁻. Wa⁻ ra⁻ jäh⁻ kih⁻ ma⁻ laay⁻ kya⁻ jnääh⁻, ma⁻ jäy⁻ koo⁻ hweh⁻ kyaah⁻ jnääh⁻. He⁻ ga⁻ hwëëy⁻ jee⁻ kya⁻ jnääh⁻ ga⁻ lä⁻ jnä⁻, ja⁻ lä⁻ jëëy⁻ laay⁻ kya⁻ jnääh⁻.

20 Pero ma⁻ hñah⁻ ba⁻ hnäh⁻ jmi⁻ lle⁻ Na⁻ jngü⁻ he⁻ ga⁻ kwëëh⁻ Cristo hnäh⁻. He⁻ ja⁻ ma⁻ kyuuh⁻ ba⁻ hnäh⁻ lä⁻ la⁻ la⁻ ju⁻ dsoo⁻. 21 Ja⁻ kih⁻ he⁻ sa⁻ kyuuh⁻ hnäh⁻ ju⁻ dsoo⁻ he⁻ siin⁻ juu⁻ la⁻ kyah⁻ hnäh⁻. Siin⁻ he⁻ la⁻ kih⁻ he⁻ ma⁻ kyuuh⁻ ba⁻ hnäh⁻. Jëëh⁻ ma⁻ ñeh⁻ ba⁻ hnäh⁻ ni⁻ koo⁻ juu⁻ ta⁻ juu⁻ sa⁻ go⁻ hii⁻ jee⁻ kih⁻ ju⁻ dsoo⁻.

22 ¿Hi⁻ na⁻ hi⁻ ta⁻ juu⁻? Hi⁻ jäh⁻ kih⁻ Jesús sa⁻ laay⁻ Cristo, hi⁻ he⁻ ba⁻ hi⁻ ta⁻ juu⁻. Hi⁻ na⁻ høøh⁻ kih⁻ Cristo, jäh⁻ sa⁻ cha⁻ Dio hi⁻ ni⁻ sa⁻ cha⁻ joo⁻ ka⁻ läh⁻. 23 Lä⁻ jëë⁻ hi⁻ jäh⁻ sa⁻ la⁻ Jesús joo⁻ Dio, hi⁻ he⁻ sa⁻ la⁻ kya⁻ Tä⁻. Pero hi⁻ mi⁻ jnä⁻ hñii⁻ he⁻ laay⁻ kya⁻ joo⁻ Dio, laay⁻ kya⁻ Tä⁻ ka⁻ läh⁻.

24 Wa⁻ jä⁻ koo⁻ hweh⁻ kyaah⁻ hnäh⁻ he⁻ ga⁻ nuuh⁻ hnäh⁻ lä⁻ ma⁻ to⁻ ñe⁻. Jëëh⁻, cher⁻ mah⁻ ga⁻ jä⁻ koo⁻ hweh⁻ kyaah⁻ hnäh⁻ he⁻ ga⁻ nuuh⁻ hnäh⁻ lä⁻ ma⁻ to⁻ ñe⁻, lä⁻ ja⁻ tääh⁻ hnäh⁻ tä⁻ kyaah⁻ joo⁻ hi⁻ kyaah⁻ Tä⁻ ka⁻ läh⁻. 25 He⁻ la⁻ ja⁻, he⁻ ga⁻ bääh⁻ Jesucristo hñii⁻ kyaah⁻ jne⁻: he⁻ ga⁻ jmeey⁻ cha⁻ jne⁻ tä⁻.

26 Siin⁻ he⁻ la⁻ kyah⁻ hnäh⁻ mah⁻ lä⁻ ñeh⁻ hnäh⁻ kih⁻ hi⁻ hnøø⁻ mi⁻ gaa⁻ hnäh⁻. 27 Pero jmi⁻ lle⁻ Na⁻ jngü⁻ he⁻ ma⁻ hñah⁻ hnäh⁻ kih⁻ Cristo, ma⁻ jä⁻ ja⁻ ba⁻ kyaah⁻ hnäh⁻. Mo⁻ so⁻ jmee⁻ bii⁻ hi⁻ mi⁻ tée⁻ hnäh⁻. jmi⁻ lle⁻ Na⁻ jngü⁻ ba⁻ mi⁻ tée⁻ hnäh⁻ ga⁻ lä⁻ jë⁻. Hi⁻ hlëëyh⁻ ju⁻ dsoo⁻ jmah⁻ ba⁻, ja⁻ juu⁻ ta⁻ juu⁻. Ja⁻ go⁻ taah⁻ hnäh⁻ koo⁻ hweh⁻ kyaah⁻ Cristo, ja⁻ ba⁻ lä⁻ koo⁻ ma⁻ mi⁻ tée⁻ jmi⁻ lle⁻ Na⁻ jngü⁻ hnäh⁻.

28 Gyuu⁻ kyaan⁻, na⁻ na⁻ go⁻ taah⁻ hnäh⁻ koo⁻ hweh⁻ kyaah⁻ Cristo. Lä⁻ ja⁻ lä⁻ cha⁻ o⁻ jøh⁻ dsë⁻ jnän⁻ wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee⁻ lä⁻ jnä⁻äy⁻, hi⁻ lä⁻ ja⁻ sa⁻ jän⁻ kyaah⁻ o⁻ hih⁻ wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee⁻ jäh⁻. 29 Ma⁻ ñeh⁻ ba⁻ hnäh⁻, lluu⁻ ba⁻ Jesús. Lä⁻ ja⁻ hnøø⁻ lä⁻ ngëëh⁻ hnäh⁻ ka⁻ läh⁻, lä⁻ jëë⁻ hi⁻ jmee⁻ he⁻ llu⁻ laay⁻ kya⁻ Dio.

3

Hi⁻ laa⁻ joo⁻ Dio

1 Jëë⁻ da⁻ hnäh⁻ ha⁻ koh⁻ sa⁻ hnää⁻ Tä⁻ jne⁻, lä⁻ jiih⁻ ma⁻ mi⁻ cheey⁻ jne⁻ joo⁻. He⁻ ja⁻, dsa⁻ jmi⁻ gyuu⁻ sa⁻ kyuu⁻ jne⁻, jëëh⁻ sa⁻ ga⁻ lä⁻ kyuuy⁻ hñii⁻ Dio. 2 Øøhn⁻ hi⁻ hnaan⁻, na⁻ ma⁻ laa⁻ jne⁻ joo⁻ Dio. Sa⁻ ga⁻ ma⁻ ñe⁻ jne⁻ ha⁻ lä⁻ leë⁻ jne⁻. Pero ñe⁻ ba⁻ jne⁻, wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee⁻ lä⁻ jnä⁻äy⁻ Jesucristo, leë⁻ jne⁻

lä⁻ koo⁻ laay⁻ hñii⁻, jëëh⁻ ma⁻ ja⁻ jëë⁻ jnih⁻ na⁻ hñaa⁻ lä⁻ jëë⁻ lä⁻ koo⁻ laay⁻ hñii⁻. 3 Hi⁻ ga⁻ lä⁻ jëë⁻ hi⁻ cha⁻ o⁻ jøh⁻ dsë⁻ kih⁻ he⁻ leey⁻ kwee⁻ kyaayh⁻, hi⁻ he⁻ na⁻, ngoo⁻ mi⁻ lluu⁻ hñii⁻ cha⁻ ga⁻ miuh⁻ lä⁻ jiih⁻ leey⁻ na⁻ jngëëy⁻ lä⁻ koo⁻ na⁻ jngëë⁻ hñii⁻ Jesús.

4 Lä⁻ jëë⁻ hi⁻ jmee⁻ dso⁻ kye⁻, hlä⁻äyh⁻ cha⁻ ñe⁻ ley⁻ kih⁻ Dio. Jëëh⁻ hi⁻ jmee⁻ dso⁻ kye⁻ na⁻, sa⁻ mi⁻ tey⁻ kih⁻ ley. 5 Ma⁻ ñeh⁻ ba⁻ hnäh⁻, ja⁻ Jesús mah⁻ jñuuyh⁻ dso⁻ kye⁻ jnän⁻. Hi⁻ he⁻ ni⁻ miuh⁻ dso⁻ kye⁻ sa⁻ ga⁻ lä⁻ cha⁻ kiyh⁻. 6 Lä⁻ jëë⁻ hi⁻ tääh⁻ kyaayh⁻, sa⁻ jmeey⁻ dso⁻ kye⁻. Pero lä⁻ jëë⁻ hi⁻ jmee⁻ dso⁻ kye⁻, sa⁻ ga⁻ ma⁻ jëëy⁻ ni⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻ lä⁻ kyuuy⁻. 7 Gyuu⁻ kyaan⁻, ta⁻ kwa⁻ hnäh⁻ jwë⁻ kih⁻ ni⁻ jaa⁻ mah⁻ mi⁻ gaay⁻ hnäh⁻. Hi⁻ jmee⁻ ma⁻ la⁻ he⁻ llu⁻ jmah⁻, hi⁻ he⁻ ba⁻ lluu⁻, lä⁻ koo⁻ lluu⁻ hñii⁻ Cristo. 8 Pero hi⁻ ga⁻ nää⁻ jmee⁻ dso⁻ kye⁻, laa⁻ kya⁻ hi⁻ sa⁻ llü⁻, jëëh⁻ hi⁻ sa⁻ llü⁻ ga⁻ løø⁻ jmee⁻ he⁻ hliih⁻ lä⁻ ma⁻ to⁻ ñe⁻. He⁻ ja⁻ ja⁻ joo⁻ Dio mah⁻ heey⁻ ta⁻ kih⁻ hi⁻ sa⁻ llü⁻.

9 Lä⁻ jëë⁻ hi⁻ laa⁻ kya⁻ Dio sa⁻ jmeey⁻ dso⁻ kye⁻, jëëh⁻ lä⁻ ma⁻ laay⁻ ja⁻ ba⁻ sa⁻ ju⁻ kih⁻ Dio. Sa⁻ le⁻ jmeey⁻ dso⁻ kye⁻, kih⁻ he⁻ laay⁻ kya⁻ Dio. 10 Jee⁻ la⁻ dsa⁻ lä⁻ jnä⁻ hi⁻ laa⁻ joo⁻ Dio hi⁻ hi⁻ laa⁻ joo⁻ hi⁻ sa⁻ llü⁻. Ga⁻ lä⁻ jëë⁻ hi⁻ sa⁻ jmee⁻ he⁻ llü⁻, hi⁻ sa⁻ hnääy⁻ øøyh⁻, sa⁻ laay⁻ kya⁻ Dio.

Wa⁻ hnää⁻ jne⁻ lä⁻ jaa⁻ lä⁻ jaa⁻ dsa⁻ kyaahn⁻

11 Juu⁻ la⁻, he⁻ ga⁻ nuuh⁻ hnäh⁻ lä⁻ ma⁻ to⁻ ñe⁻: Wa⁻ hnää⁻ jne⁻ lä⁻ jaa⁻ lä⁻ jaa⁻ dsa⁻ kyaahn⁻. 12 Ta⁻ jmee⁻ hnäh⁻ lä⁻ koo⁻ ga⁻ jmee⁻ Cain⁻ hi⁻ ma⁻ laa⁻ kya⁻ hi⁻ sa⁻ llü⁻ mah⁻ ga⁻ jngëëyh⁻ øøyh⁻. ¿Hee⁻ kih⁻ ja⁻ he⁻ ga⁻ jngëëyh⁻ øøyh⁻? Ga⁻ jngëëyh⁻, kih⁻ lä⁻ jë⁻ he⁻ ma⁻ jmeey⁻ ma⁻ la⁻ ta⁻ hliih⁻ ba⁻, hi⁻ ta⁻ kih⁻ øøyh⁻ ma⁻ la⁻ ta⁻ llu⁻ jmah⁻.

13 Hnäh⁻ øøhn⁻, ta⁻ jmee⁻ hnäh⁻ dsa⁻ hoh⁻ cher⁻ mah⁻ na⁻ høøh⁻ dsa⁻ kyah⁻ hnäh⁻. 14 Kih⁻ he⁻ hnää⁻ jne⁻ øøh⁻ jne⁻, he⁻ ja⁻ ma⁻ ñe⁻ jne⁻ ma⁻ tée⁻h⁻ jne⁻ jee⁻ cha⁻ jne⁻ tä⁻ä⁻ lla⁻ he⁻ ma⁻ juu⁻ jne⁻. Pero hi⁻ sa⁻ hnää⁻ øøh⁻, lä⁻ ma⁻ na⁻ juuy⁻ ja⁻ ba⁻. 15 Lä⁻ jëë⁻ hi⁻ na⁻ hääh⁻ øøh⁻, laay⁻ lä⁻ koo⁻ jaa⁻ hi⁻ jngëëh⁻ dsa⁻. Ma⁻ ñeh⁻ ba⁻ hnäh⁻, ni⁻ jaa⁻ hi⁻ jngëëh⁻ dsa⁻, sa⁻ na⁻ jnä⁻äy⁻ kih⁻ Dio. 16 Ma⁻ ñe⁻ ba⁻ jne⁻ hee⁻ ja⁻ he⁻ hnää⁻ jne⁻ øøhn⁻. Jëëh⁻, Jesucristo ga⁻ ngëë⁻ hñii⁻ ga⁻ juu⁻ jnä⁻ jne⁻. Ja⁻ ba⁻ lä⁻ ja⁻ jne⁻ ka⁻ läh⁻, ää⁻ jmi⁻ kwa⁻ jne⁻ hñaan⁻ mah⁻ juu⁻ jne⁻ kih⁻ øøhn⁻. 17 Hi⁻ ma⁻ cha⁻ kih⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻, mah⁻ sa⁻ kway⁻ ni⁻ miuh⁻ lä⁻ ma⁻ lla⁻ kya⁻ øøyh⁻, ha⁻ lä⁻ ja⁻ jäh⁻ hnää⁻ bih⁻ Dio mah⁻ sa⁻ hnääy⁻ øøyh⁻. 18 Gyuu⁻ kyaan⁻, sa⁻ jmä⁻ jnän⁻ he⁻ hnää⁻ jne⁻ dsa⁻ kyaahn⁻ kyaah⁻ juu⁻ ta⁻ jmah⁻. Hnøø⁻ kwan⁻ lä⁻ kaa⁻ tuh⁻ dsë⁻ jne⁻ he⁻ jmee⁻ bii⁻ kiyh⁻, ja⁻ koo⁻ jmeen⁻ ba⁻.

19 Heh⁻ lä⁻ ja⁻ ñe⁻ jne⁻ he⁻ tøøhn⁻ kyaah⁻ ju⁻ dsoo⁻ hi⁻ mo⁻ so⁻ hñii⁻ ga⁻ hu⁻ dsë⁻ jnän⁻ cha⁻ ñe⁻ Dio. 20 Pero cher⁻ mah⁻ hñii⁻ ga⁻ hu⁻ dsë⁻ jnän⁻, ha⁻ ga⁻ sa⁻ ñe⁻ Dio hi⁻ jëë⁻

jne'. Ga lä jäe go te ba ñey. ²¹ Øøhn' hi hnaan', cher mah' ma na jngü' huü dsé jnän', ma cha ba o jøh' dsé jnän' kyaah' Dio. ²² Hi wa he cha he he ngün' kih' Dio, hñah' ba jne', jëeh' høø ba jne' nuuh' kiyh' hi jmee' ba jne' lä jäe he tih' dsëy'. ²³ He la ja nuuh' kiyh': He jmeen' dsoo' dsé jne' kih' jooy' Jesucristo, hi he hnää' jne' dsa kyaahn' lä koo' mada' he ga jmeey' jnän'. ²⁴ Hi høø' lä jäe mada' kiyh', chaa' bih' kyaah' Dio, hi Dio kyaayh' ka läh'. Ta la kih' jmi lle' he ga kwëeyh' jne', he ja ba na ñe' jne' Dio kyaah' jne'.

4

Be'e ga jmi lle' kih' Dio lä koh' ga jmi lle' kih' hi sa llu'

¹ Øøhn' hi hnaan', ta wa heeh' hnäh' kih' lä jëe hi jäh' kye jmi lle' kih' Dio. Kye da hnäh' kwaat' kih' dsa he che laay' kyaä' Dio o sa laay'. Jëeh' jwëe hi ta juu' ga nää' lä kaa' jmi gyuu' jmäy' hñiiy' lä koh' hi ngëe juu' kih' Dio. ² Lä la ba lä kyuuh' hñih', hi na hi kye jmi lle' kih' Dio. Lä jëe hi jäh' ja Jesucristo, laa' jmi ngo', hi he ba kye jmi lle' kih' Dio. ³ Hi lä jëe hi kye jmi lle' hi jäh' sa ga laa' Jesucristo jmi ngo', hi he sa laa' kyaä' Dio. Jmi lle' hi na høøh' kih' Cristo ba he'. Ma nuuh' ba hnäh', ja jmi lle' kih' hi na høøh' he hi ma chaay' ba jmi gyuu' jmi na'.

⁴ Gyuu' kyaan', ma laah' hnäh' kyaä' Dio, hi ma lëh' hnäh' kih' hi ta juu' he'. Jëeh' be'e ga jmi lle' kih' Dio hi jää' hnäh', lä koh' ga hi jää' dsa jmi gyuu'. ⁵ Dsa he laa' kyaä' jmi gyuu' la ba, he ja hlëeyh' juu' he cha jmi gyuu' la, hi dsa jmi gyuu' ba nuu' kiyh'. ⁶ Pero jne' laa' jne' kyaä' Dio. Hi kyuu' Dio, hi he nuu' jnän'. Pero hi sa kyuu' Dio, sa jmeey' he jnän'. Lä ja ba jmee' lii hee na jmi lle' he la kih' ju' dsoo', hi hee na jmi lle' he la juu' ta juu'.

He ba che hnää' Dio jne'

⁷ Øøhn' hi hnaan', wa hnää' jne' dsa kyaahn'. Jëeh', he hnää' jne' øøhn' gwa kih' Dio ba ja'. Ga lä jëe hi hnää' dsa kyaah', hi he ba laa' kyaä' Dio, hi he ba kyuu' Dio. ⁸ Hi sa hnää' dsa kyaah', sa ga ma kyuu' Dio. Jëeh', Dio hnää' bih' dsa'. ⁹ Kyaah' lä la ga mi jnäa' Dio ha koh' sa hnäy' jne'. Ga cheey' jooy' jmi gyuu' la hi laa' gyuu' koo' mëe' kyaay'. Mah' jmeey' chaa' jne' ta la kih' jooy' ba'. ¹⁰ Ha gwa he hnää' jne' Dio. Sa ja jnän' he hnää' jne' Dio. Dio ba he hi ga lä hnää' jne' to nê he ja ga cheey' jooy' mah' ga juuy' la jne' lä jwë' jee ga lä hmaah' dso' kye jnän'.

¹¹ Øøhn' hi hnaan', cher mah' Dio ma lä hnää' jne' cha miih', ja ba lä ja ää' jmi lä hnää' jne' dsa kyaahn'. ¹² Jih' koh' ni jaä' sa ma jëe' Dio. Pero cher mah' hnää' jne' dsa kyaahn', Dio ba kyaah' jne'. Hi he jmeen' lä ja ma na hñaa' he hnää' jne' Dio. ¹³ Kih' he ga kwëeh' Dio jne' jmi lle' kiyh', he ja ñe' jne' chaa' jne' kyaah' Dio, hi Dio kyaah' jne'. ¹⁴ Ma jëe' jnääh' hi jmee' jnääh' ju' dsoo', Täa' he hi ga chee' jooy' mah' läay' dsa jmi gyuu'. ¹⁵ Ga lä jëe' hi jäh', Jesús he laa' jooy' Dio, chaay' kyaah' Dio, hi Dio kyaayh' ka läh'.

¹⁶ Ma lä kyuuh' jnääh' hi ma jmee' jnääh' dsoo' he hnää' Dio jne'. Jëeh', Dio hnää' bih' dsa'. Hi hi tääh' koo' hweh' he hnäy' dsa' kyaayh', chaay' kyaah' Dio, hi Dio kyaayh' ka läh'. ¹⁷ He ja', cher mah' hnää' jne' dsa kyaahn', ma na hñaa' ba he hnää' jne' Dio mah' lä ja ma cha ba o jøh' dsé jnän' wa tra ga t'e' jee' la' Dio ta'. Jëeh' lä koo' laa' hñii' Dio, ja ba lä ja laa' jne' jmi gyuu' la'. ¹⁸ Hi hnää' dsa kyaah', sa cha mo goyh'. Hi dsoo' hnää' dsa kyaah', jmeey' ta koo' ba he goyh'. Pero hi goh', jëey' wii' ba laay', he ja goyh'. Lä ja cher mah' hi goh', he sa na hñaa' he hnäy' Dio ba ja'.

¹⁹ Hnää' jne' Dio, jëeh' hñii' bih' ga lä hnäy' jne' to nê'. ²⁰ Cher mah' hi jäh': "Jnä' hnaan' Dio", mah' na häyih' øøyh', hi ta juu' ba he'. Jëeh', hi jëe' øøh' mah' sa hnäy', zha lä ja hnäy' Dio hi sa ma jëey' jih' koh'?" ²¹ Ga hñah' jne' nuuh' la kiyh': Cher mah' hi hnää' Dio, wa hnäy' øøyh' ka läh'.

5

Wa lla dsëe jne' kih' he hliih'

¹ Ga lä jëe hi ma dsoo' dsé, Jesús he laa' Cristo, hi he ba laa' kyaä' Dio. Cher mah' hnää' jne' jaä' dsa hi chaa' chih' kyaä', lä ja ka läh' hnää' jne' chih' kyaay'. ² Cher mah' hnää' jne' Dio hi jmee' jne' lä jäe mada' kiyh', ñe' jne' hnää' ba jne' ka läh' lä jëe jooy'. ³ Lä la ba la he hnää' jne' Dio, hnøø høøn' lä jäe mada' he jmeey'. Hi lä jäe mada' kiyh' sa jwëeh' go te'. ⁴ Jëeh', lä jëe hi laa' kyaä' Dio lla dsëe kih' he hliih' he cha jmi gyuu' la'. Kyaah' he ma dsoo' dsé jne' kih' Dio, he ja ba ma lla dsëe jne' kih' he hliih' he cha jmi gyuu' la'. ⁵ Hi ma dsoo' dsé, Jesús he laa' jooy' Dio, hi he ba hi lla dsëe kih' he hliih' he cha jmi gyuu' la'.

Cha ba he jmee' ju' dsoo' kih' jooy' Dio

⁶ Kyaah' jmi hi kyaah' jma ja' Jesucristo jmi gyuu' la'. Ja ma la koo' ga saay' jmi, ga tyy' jma kiyh' dsoh' hma cru'. Hi ja ba jmi lle' kih' Dio jmee'

ju'dsoo' he- jay', jëeh' Jmi-llë' kih' Dio la'
 ju'dsoo' jmah' ba'. ⁷ Uu- laa' hi- jmee-
 ju'dsoo' gyuu' jmi-gyuu'. Täa' he' jaa-
 hi- laa' juu' he' jee' ga-të' uu', hi- Jmi-llë'
 Na-jngii' ka-läh'. Koo- ba' juu' hii' kih' jee'
 lä-jëë- uu- hi- he'. ⁸ Hi- cha- hnë- nëë' he-
 jmee- ju'dsoo' hwa' la-. Jmi-llë' kih' Dio he',
 jmi- ja-, hi- jma- ka-läh'. Lä-jë- hnë- nëë'
 he- ja-, hii' koo- ba' juu' kiyh'. ⁹ Heeh' ba'
 jne' ju'dsoo' he- kwa- dsa-, ha- ga' sa- kyeë'
 ju'dsoo' he- ga-jmee' Dio kih' Joö'. ¹⁰ Hi-
 jmee- dsoo' dsë' kih' Joö' Dio, kyeë- ju'dsoo'
 la- neh- tuh-dsëy'. Hi- sa- jmee- dsoo' dsë'
 kiyh', jmääy- Dio jaa- hi- ta' juu', jëeh' sa-
 ma-heeyh- ju'dsoo' he- ga-jmee' Dio kih'
 Joö'. ¹¹ He- la- ja- ju'dsoo' he- ga-kway':
 Ta-la' kih' Joöy' hi- na'jiih', ga-jmeey' chaa-
 jne' tää'. ¹² Hi- ma-heeh- kih' Joöy', lä-
 ma-chaay- ja-ba'. Pero hi- sa- ma-heeh-
 kih' Joöy', sa- na'jnääy' kih' Dio.

Nuu' kih' Jwaa- jee' ga-dsaa' juu' kiyh'

¹³ Siin- lä-jë- he- la- kyah' hnäh' hi-
 ma-heeh- kih' Joö' Dio, mah' lä-neh' hnäh'
 he- ma-chaah- ba' hnäh' tää', hi- mah'
 jmeeh- hnäh' dsoo' kih' Joö' Dio.

¹⁴ He- la- ja- o-jøh- dsë- he- ma-cha-
 jnän' kyaayh'. Cher-mah' ga-ngiin' he- hnø'
 jne' kiyh' lä- hyoh- dsëy', nuuy' ba'. ¹⁵ Hi-
 cher-mah' ñe' jne' nuuy' ba' jnän', lä-ja- ñe'
 jne' ka-läh' wa-ra- ga-ngiin' wa- he- cha-
 he- he- la- kyaa' jne' kiyh', ma-hñah- ba'
 jne' ja- lä-jë- he- ma-ngiin' ja-.

¹⁶ Cher-mah' jaa- hnäh' ga-jëeh' jaa- øøh'
 jne' hi- jmee- dso'kye- he- sa- jngiih' kiyh',
 ja- ngiih' kiyh' kih' Dio, hi- Dio jmee' ba'
 jøh- dsë' kiyh'. He- la- ja-, hlëehn' kih' hi-
 jmee- dso'kye- he- sa- jngiih'. Jëeh', cha-
 ba' dso'kye- he- jngiih' kih' dsa-. Hi- kih'
 hi- ma-jmee' dso'kye- ja-, sa- cha- jwahn-
 ngii' kiyh'. ¹⁷ Lä-jë- he- hliih' he- jmee- jne',
 la' dso'kye-. Pero cha- ba' dso'kye- he- sa-
 jngiih' jnän'.

¹⁸ Ma- ñe' jne' ga-lä-jëë- hi- laa' kyaa' Dio
 mo-so- jmeey- dso'kye-, jëeh' Joö' Dio ba'
 hää- jne'. Sa- kway' jwë' kih' hi- sa-llu' mah'
 kaayh' jne'. ¹⁹ Ma- ñe' ba' jne' he- ma-laa'
 jne' kyaa' Dio, hi- hi- sa-llu' ba' jmee- hih-
 lä-kaa- lä-juh' jmi-gyuu'. ²⁰ Hi- ma- ñe' ba'
 jne', ja' ba' Joö' Dio. Ga-jmeey' ga-lä-ngëë'
 jne' mah' lä-kyuu' jnih'. Hi- he' he' laa' juu'
 dsoo'. Hi- ma-tøøh' ba' jne' ko-jøh' kyaah'
 hi- laa' juu' dsoo'. Hi- he' he' Jesucristo Joö'
 Dio. Hi- he' he' hi- dsoo' laa' Dio, hi- jmee-
 chaa- jne' tää'.

²¹ Gyuu' kyaan-, hää- hnäh' hñaa' kih' dio
 hi- na-laa- kaah- dsa-. Wa' la' lä-ja-.

2 Juan

He la jee ga tē to je he ga sū Jwaa

¹³ Joō dsa-mē' øøh' hnäh' hī- na-lleeh' kyaa' Dio, jmeey' Dio kyah' hnäh'. Wa' la' lä' ja'.

Hee ja ju'dsoo' hi' hee ja he hnää jne' dsa-kyaañ'

¹ Jnä' dsa- ma-gyuh- kyaah' hnäh' siin- juu' la- kih' dsa-mē' hī- na-lleeh' kyaa' Dio kyaah' kih' lä-jēē- jooy' hī- hnaan- lä-kaa- tuh-dsēn'. Ja' ma-la- jnä' hnaan- hnäh', lä-ja- ka-läh', lä-jēē- hī- ma-lä-kyuuh- ju'dsoo' hnääy' hnäh'. ² Hnaan- hnäh' kih' he- tøøh' jne' kyaah' ju'dsoo' hi- lä- ma-tøøhn' ja-ba' kyaah' ju'dsoo' la- lä-jē- joh' jmi' cha'. ³ Ngiiñ' kih' Dio hī- laa' Täa' jnän' hi- ngiiñ' kih' Jesucristo jooy', wa' kway he- llu' kyah' hnäh', wa' lä-nih' dsēy' hnäh', hi' wa' jmeey' hii' tii' tuh-hoh' hnäh', lä'koō- la' ju'dsoo' kiyh' hi- lä'koō- jiih' hnääy' hnäh'.

⁴ Peer- chaan- cha-miih- llu' kih' he- ma-jeen' ko'llaa' gyuu- kyaah' hī- ga-nää' lä'koō- hnøø' ju'dsoo' hi- lä'koō- nuuh' he- ma-hñah' jne' kih' Täa'. ⁵ Sa' la' nuuh' hmēē' he- siin- kyah' la-. Ja-ba' nuuh' he- ga-hñah' jne' lä- ma' to-nē' ba' la-. He ja- hne- dsa-mē', chuun' kyaah' hne-na', wa' lä-hnää- jne' dsa-kyaañ'. ⁶ He- la- ba' ja-, he- hnää- jne' dsa-kyaañ', he- jmeen' lä'koō- jah' nuuh' kih' Dio ba'. He- la- ja- nuuh' he- ga-nuuh- hnäh' lä- ma' to-nē': he- go'taah' hnäh' hnaah- hnäh' dsa-kyaañ' hnäh'.

Dsa- hī- ta-juu'

⁷ Jēēh', ga-nää' jwēē' hī- ta-juu' lä-kaa- jmi-gyuu', hī- sa' jmee- dsoo' ja' Jesucristo jmi-gyuu' la-, laa' jmi-ngo'. Hī- jmee- lä-ja-, hī- he' he' hī- ta-juu', hi- na-høøyh' kih' Cristo. ⁸ Leeh- hnäh' mah' sa- hee' ta' kyah' hnäh' he- ma-na'llu'. Lä-ja- ba' leh' hnäh' na'tee' jñee' hnäh'. ⁹ Wa' hī- cha- hī-, hī- dsa-kañ' jwē' cher'mah' ga-tuy' nuuh' kih' Cristo, sa- laay' kyaa' Dio. Pero hī- høø' koō- hwēh' nuuh' kih' Cristo, hī- he' ba' laa' kyaah' Dio hi- laay' kyaah' jooy' ka-läh'. ¹⁰ Cher'mah' ja- hī- ga-lloo' kyah' hnäh' hī- sa- kye- nuuh' kih' Cristo lä'koō- hlēēhn' la-, ta- heeh' hnäh' cha'neh' kyah' hnäh', ni' ta' jmee- hnäh' Dio kiyh'. ¹¹ Jēēh', hī- jmee- Dio kiyh', he- jmeey' ko-jøh' kyaah' ta' hliih' he- jmee- dsa- he'.

¹² Cha- cha-ga'miih- juu' he- hnoon' jwēēhn- hnäh', pero mo-so' ma-sii' ga' jnä', kih' he- hnoon' niin' na-jēēn- hnäh' mah' llan' juu' ko-jøh' hi- lä-ja- jēē- dsē- jne' go-te'.

3 Juan

He- la- jee' ga- tē' hnē- je- he- ga- sii' Jwaa'

Ga' hii' juu' kih' Gayo he- ga- ngēēy' llu'

¹ Jnā' dsa- gyuuḥ' kyaah' hnāh', siin' juu' la- kih' ome' kyaan', Gayo, hi- hnaan' lā- kaa- tuh- dsen'.

² Øøhn' hi- hnaan', ngiin' kih' Dio mah' wa- dsa- ngēēh' llu' kih' ga- lā- jē- ba'. Lā- koh' lluuḥ' hne- kih' Dio, ja- ba' lā- ja- wa' chaah- hne- llu'. ³ Ga- jēē' dsen' cha- miih- ma- ya- nāā' kō- llaā' øøḥ' jne'. Ga- jmeeyh' juu' lā- ma- hāāḥ' ba' hne- kōō- hweh- kyaah' ju' dsoo'. ⁴ Sa- cha- ga- jyoh' he- jmee' jēē- dsen' lā- koh' ga- he- la-, he- nuun- tāāḥ' ba' gyuu- kyaan' lā- kōō- la' ju' dsoo'.

⁵ Øøhn' hi- hnaan', jmeeh- ba' hne- llu' lā- kōō- hā- ma' jmeeh- be' kih' øøḥ' jne'. Hi- cha- ga- miih- llu' jmeeh- kih' hi- go- nāā' ta- jee' jyoh'. ⁶ Hi- he' ga- kwa' juu' neh- gwah- ha- lā- koh' hnaah- hnih'. Ja- jmeeh- llu' hoh' kwēēyḥ' he- jmee' bi' kiyh' cha' jwē' jee' ga- nāāy', jēēḥ' lā- ja- lle' kih' hi- jmee' ta' he' kih' Dio. ⁷ Hi- he' na- nāā' llu' dsē' kwaat- kih' Jesús. Sa- ga- heeyh- ni' miih- he- ma' kwa- dsa- hi- sa- ga- ma- heeh- juu' kih' Dio. ⁸ Åā- jmi' jmeen' be' kih' hiḥ' dsa- hi- ga- nāā' kwa- ju' dsoo'. Jēēḥ', he- jmee' jne' lā- ja-, jmee' jne' kō- jøḥ' kyaayh' ba' ja-.

Ga' jmee' Diótrefe he- hliih'

⁹ Ga- siin' kih' gwah', pero Diótrefe sa- hnøøy' jmee' jnāāḥ' mada- kiyh', jēēḥ' hñii' bih' hnøøy' jmeey' hiḥ'. ¹⁰ He- ja- wa- ra- ga- tē' jee' niin' jee' ja-, mi- liihn- dsēy' he- ngēy- kooyh- juu' jwi' mah' jmeey' juu' ta- juu' kyaā' jnāāḥ'. Hi- sa- lēē' kiyh' he- jmeey- lā- ja-. Lā- kye- øøḥ' jne' hi- dsa- nāā' jee' ja- sa- heeyh-. Hi- lā- ja- hay' kih' hi- hnøø' heeh- øøḥ' jne', lā- jiih' lleey- neh- gwah' go- te'.

Ga' hii' juu' kih' Demetrio he- ga- jmeey' he- llu'

¹¹ Øøhn' hi- hnaan', ta- jmee- lā- kōō- jmee- hi- ga- nāā' jwē' hliih'. Jmee' he- llu' jmah' ba'. Jēēḥ' hi- jmee- he- llu', lāā' kyaā' Dio. Pero hi- jmee' he- hliih', sa- ga- ma- heeyh- kih' Dio.

¹² Ga- lā- jēē- ba' hlēēḥ' llu' kih' Demetrio. Lā- kye- ju' dsoo' hlēēḥ' llu' kih'. Ja- ba' lā- ja- jnāāḥ' jmee- jnāāḥ' ju' dsoo' kiyh' ka- lāḥ'. Hi- ñeh' hnāḥ' hlēēḥ' jnāāḥ' ju' dsoo' jmah' ba'.

¹³ Cha- cha- ga- miih- he- hnoon' jwēēhn- hne-, pero mo- so- ma- siin' ga- jnā'. ¹⁴ To- chah' la- hnoon' na- jēēn- hne- mah' llan' juu' kō- jøḥ'.

¹⁵ Wa' hii' tii' tuh- hoh'. Ome- jnān' jmee- Dio kyah'. Jmee' Dio kih' lā- jaa- lā- jaa- ome- jnān' hi- tāāḥ' jee' na-.

Judas

He-la-na-je-he-ga-sii' Juda

¹ Jnā' Juda jmeen' ta' kih' Jesucristo hi' laan' øgh' Jacobo, sin' kyah' hnāh' hi' na'teēh' kyaa' Dio hi' laa' Tāā' jnān', hnāh' hi' na'jngēē', hi' lā'ja' hāā' ba' Jesucristo hnāh'. ² Wa' lā'ñih' dsē' Dio hnāh' cha'ga'miih', hi' wa' jmeey' hi' ti' kyah' hnāh', hi' lā'ja' wa' hnāāy' hnāh' cha'ga'miih'.

Dio lla' ta' kih' hi' hñaa' dsē'
(2 Pedro 2:1-17)

³ Hnāh' øghn' hi' hnaan', ma' hnoon' ma' sin' kyah' hnāh' ha' lā' ga'lāā' Dio jne'. Pero na' ba' laan', jmee' bi' kin' sin' jyoh' juu' kyah' hnāh'. He' ja' chuun' kyaah' hnāh', ni' kō' hi' pih' ta' kwa' hnāh' jwē' mi' sū' dsa' juu' he' ma' dsoo' dsē' jne' la'. Jēēh', kōō' hā' ba' ma' ga' kwa' Dio juu' la' kih' lā' jēē' hi' na' jngēē'. ⁴ Kō' llaa' hi' ma' taah' jee' kyah' hnāh' jmāāy' hñi' lā' kōō' jaa' øgh' jne'. Pero kō' ja' ma' na' hee' ba' hi' hñaa' dsē' he' ja' jmi' gyuu'. Lā' kōō' he' tih' dsēy' juu' he' llu' dsē' Dio kyaah' jne', he' ja' jāyh' na' na' jwē' jnān' jmeen' lā' jē' he' lla' dsē' jne'. Ni' sa' tooyh' ta' kih' Jesucristo Dsa' jøgh' jnān' hi' laa' jaa' ba', hi' jmee' hih' kih' lā' jēē'.

⁵ Ma' ke' ma' ñeh' ba' hnāh' he' la', hnoon' mi' dsoohn' hoh' hnāh' lā' kōō' ga' jmee' Dio llo' joo', lā' ma' ga' hwēēy' dsa' kyaay' hi' ma' tāāh' hwa' Egipto. Ma' ngēē' he' ja', ga' jngēēh' Dio lā' jēē' hi' sa' ga' lā' dsoo' dsē' kiyh'. ⁶ Hi' lā' ja' kō' llaa' āngele ga' bey' hōy', kih' he' sa' ga' tih' dsēy' ta' he' ma' hā' gooy'. He' ja' ga' jmee' Dio tāāyh' na' jnēēy' jee' na' hōō' jee' sa' hwēēy' jih' koh', lā' jiih' lloo' jmi' lla' Dio ta' kyaah' jē' he' sa' hñaa' ga' heeh' Dio wii' hi' ma' tāāh' jwii' Sodoma, hi' ma' tāāh' jwii' Gomorra hi' hi' ma' tāāh' jyoh' jwii' he' ma' tāāh' lā' kaa' jāh' ja', kih' he' ga' kaa' yh' wa' hi' cha' hi', hi' ga' kaa' yh' he' ba' dsa' ñuu' dsa' kyaayh'. Lā' ja' ga' la' kih' dsa' he' mah' lā' ngēē' jne' ha' lā' kōō' wii' sa' jēē' dsa' wa' ra' ga' tē' jee' lla' Dio ta', kaa' y' kyaah' jē' he' sa' hñaa' jih' koh'.

⁸ Ja' ba' lā' ja' jmee' dsa' hi' ma' taah' jee' kyah' hnāh', laay' lā' kōō' dsa' hi' sa' cha' hñaa' dsē' kih', ma' mi' sayh' hñi' y', sa' hnōy' jmee' Dio hih' kiyh', hi' hlēēyh' wii' kih' jmi' lle' hi' cha' be' kih'. ⁹ Pero āngel jøgh' hi' chee' Migye' sa' ga' tuu' dsēy' ma' jwāāy' dso' jwii' kih' hi' sa' llu', ma' ga' ti' ga' choo' hi' sa' llu' juu' kyaayh'. Ma' teey' kwaat' kih' hi' kih' ma' jā' hñi' Moisé. He' ja' ga' siiyh' lā' la' ba': "Dsa' jøgh' jnān' wa' jūuh' kyah'." ¹⁰ Pero dsa' hñaa' dsē'

he', hlēēyh' wii' kih' lā' jē' he' sa' ngēēy'. Hi' dsa' gaay' kyaah' he' sa' jwēēh' lā' ngēē' jne'. Jēēh', ma' ñe' ba' jne' lā' kōō' lle' jnān' hi' lā' kye' jah' ma' ñe' bih' ka' lāh'. Pero dsa' he', heey' hñi' y' kyaah' lā' jē' he' hee' dsēy'. Ni' miih' sa' jmeey' hñaa' dsē'.

¹¹ Peer' jwii' dsa' he', he' jmeey' lā' kōō' ga' jmee' Caín. Hi' hnōy' liyh' cha' miih' kuu', he' ja' dsa' kayh' jwē' lā' kōō' ga' kah' Balaam. Hi' le' kiyh' lā' kōō' ga' la' kih' Coré hi' ga' juu' kih' he' ga' jmeey' chaayh' kyaah' Dio. ¹² La' o' hih' kyah' hnāh' lā' kōō' jmee' dsa' he', ma' dsa' taayh' jee' kyah' hnāh' lā' ma' jmeeh' hnāh' jmi' kuh' huh' hnāh' kyaah' dsa' kyaah' hnāh'. Ni' miih' sa' lā' hñi' y' dsa' taayh' kuh' hñi' y' jee' kyah' hnāh', hnooyh' lā' jē' he' ga' tih' dsēy' hñi' y' ba'. Laay' lā' kōō' jmi' he' sa' kyaah' jma', he' go' kye' lle' ta' la' ta' jnō'. Laay' lā' kōō' hma' he' sa' hñi' mi' jii' kih', he' ma' cheeh' lā' kye' jmo' kih'. Lā' kōō' he' na' juu' to' jiih' ba' laay'. ¹³ Lā' kōō' jmi' ñeeh' jee' cha' hñi' y' soo' tu' joo' kih', lā' ja' laa' hi' he' kyaah' lā' jē' he' hñi' y' he' jmeey' ja'. Laay' lā' kōō' nuu' hi' ma' kah' jwē' kih'. Ma' na' laay' kwaat' dsa' nāāy' tāā' jee' na' hōō' lāh'.

¹⁴ Enoc, hi' ma' laa' jee' ga' tē' gyee' sa' ju' kih' Adán, ga' hlēēyh' kih' dsa' he', ga' ngēēy' juu' ha' lā' le' ta' cha' nē, ga' jāyh': "Hi' Dsa' jøgh' jnān' ma' ja' kyaah' cha' miih' mil' hi' na' jngēē' kyaay', ¹⁵ mah' jmeey' jwiz' kih' lā' jēē' dsa'. Ma' ja' llay' ta' kih' lā' jēē' hi' hñaa' dsē' he' kwaat' kih' dso' kye' he' ga' jmeey' jee' tāāyh' jwē' hñi' y' ja', hi' kwaat' kih' lā' jē' wii' he' ga' hlēēyh' kih' Dio", ga' jāh' Enoc. ¹⁶ Dsa' he' kōō' ti' chooy' juu', sa' tih' dsēy' ni' kōō' ni' he' ga' jyoh' he' llu', ga' nāāy' hnooyh' lā' jē' he' hee' dsēy' ba'. Hi' hlēēyh' juu' kaah' jmah' hi' hlēēyh' juu' jmā' ø' ha' lā' jee' liyh' kuu'.

Hnō' mi'te' jne' lā' kōō' lle' kih'

¹⁷ Hnāh' øghn' hi' hnaan', mi' dsooh' hoh' hnāh' lā' jē' juu' he' ma' nuun' jāā' he' ga' kwa' apōstole kyaa' Jesucristo Dsa' jøgh' jnān', ¹⁸ ga' jāyh' siiyh' hnāh': "Wa' ra' ga' tē' jee' llaa' jmi', ya' nāā' dsa' hi' mi' kwah' lā' jē' he' llu', hi' ga' nāā' lā' kōō' ngii' he' hñi' y' he' hā' tuh' dsēy'." ¹⁹ Hi' he', kōō' llay' dsa' hñi' mah' jmeey' to' nāā', hnooh' gyih' he' ngii' jmi' ngo' kiyh', sa' kyey' jmi' lle' Na' jngii'.

²⁰ Øghn' hi' hnaan', go' nāā' ba' hnāh' ta' cha' nē' kyaah' he' ma' dsoo' hoh' hnāh'. He' na' ba' he' na' jngii' go' te'. Hi' lā' ja' ngii' hnāh' kyah' kyaah' be' kih' jmi' lle' Na' jngii'. ²¹ Go' taah' hnāh' kōō' hweh' kyaah' he' hnāā' Dio hnāh'. Kwēēh' hoh' hnāh' lā' jiih' tēē' Jesucristo Dsa' jøgh' jnān' kyah' hnāh' mah' lā' ja' jmee' chaā' hnāh'

kyaayh' lä'jē' joh' jmi' cha', jēh' lä'ñih'
dsēy' kyah' hnäh'.

²² Hlēēh' hnäh' hī' jmee' to' dsē', mah'
lä'ngēēy' hee' ja' he' llu'. ²³ Chāah' hnäh'
hī' ma'hi' goo' kih' dsoo' cha'je' hi'
wa' lä'ñih' hoh' hnäh' kih' jñah'. Pero
lēeh' hnäh' wa'ra' ga'jmeeh' hnäh' ko'joh'
kyaayh'. Jēh', lä'koo' he' sah' ba' laay'
kyaah' he' hliih' he' jmeey' ja'.

²⁴ Jaa' Dio ba' hī' cha' be' kih'. Hñii' bih'
liyh' häāy' hnäh' mah' sa' tāh' hnäh'. Heh'
lä'ja' ngēēy' hnäh' ya'jwii' kiyh', na' jngēēh'
hnäh' hi' cha'miih' jēē' hoh' hnäh'. ²⁵ Jaa'
hñiiy' ba' cha' cha'miih' hññ' dsē' llu' kiyh',
hi' läāy' jne'. He'ja' wa' jmeen' juuh' kih'
Dio hī' gya'jōh'. Jaa' hñii' bih' jmeey' hih'
hi' cha' cha'miih' be' kiyh'. Lä'ja' laay' na'
hi' lä'ja' laay' ga'lä'jē' joh' jmi' cha'. Wa'
la'lä'ja'.

Apocalipsis

Juu' he- ga' mi' jnaä- ángel kih' Jwaa'

¹ Jee' la- na' sii' he- ga' mi' jnaä- Jesucristo, ja' ba' he- ga' hyoyh' kih' Dio mah' mi' jnaäy' kih' dsa' kyaay' lä' jē' he- nøø' juu' le' chah'. Ga' cheey' ángel kyaay' mah' ngēey' juu' la- ki' jnä', Jwaa' hi' jmeē' ta' he' kiyh'. ² Jnä' ga' jmeen' dsøø' juu' kih' Dio, hi' ga' jmeen' dsøø' kih' lä' jē' juu' he- ga' kwa' Jesucristo, ja' ba' lä' koo' ga' jēen'.

³ La' llu' kih' hi- hē' hi' kih' hi- nuu' lä' jē' he- na' ga' le' lä' koo' jäh' juu' la-. Hi' la' llu' kih' hi' jmeē' he' lä' koo' na' sii' juu' la-, jēeh' ma' ngoo' ya' jäh' le' he' ja'.

Ga' sii' Jwaa' kih' lä' jē' gyii' gwah'

⁴ Jnä' Jwaa' siin' kih' lä' jē' gyii' gwah' he- tøø' hwa' Asia. Ngiiin' kih' Dio wa' kway' lä' jē' he- llu' kyah' hnäh' hi' wa' jmeey' hi' tii' kyah' hnäh'. Hi' he' he' laa' na', hi' he' he' ma' laa' jää', hi' he' he' hi' na' ga' jäh'. Hi' lä' ja- ngiin' kih' lä' jēē' gyeē' jmi- lle' hi- tääh' cha' nē' Dio. ⁵ Hi' lä' ja- ngiin' kih' Jesucristo hi' mi' te' juu' kih'. Hi' he' to' nē' ga' lä' jiih' jee' kih' hi' ma' na' juu' hi' jøøh' ga' kih' jee' lä' jēē' rey hi' chaä' hwa' la'.

Hi' he' hnää' jne', hi' ga' chey' dsøkye- jnän' kyaah' jma' kiyh'. ⁶ Hi' ga' jmaäy' jne' lä' koo' rey, hi' lä' koo' jmi' dsa' mah' jmeen' ta' he' kih' Dio hi' laa' Jmiiy-. Wa' jmeen' juuh' kiyh' hi' wa' laay' dsa' ta' lä' jē' joh' jmi' cha-. Wa' la' lä' ja'.

⁷ Miih' ga' jmeē', jäh' jee' jni'. Ga' lä' jēē' ba' jēēy' wa' ra- ga' tē' jee' jäh' y', lä' kye- hi' ga' jmaäy' dsøø'. Lä' jēē' nēē' dsa' hi' chaä' hwa' la- ki' hoo' wa' ra- ga' jēēy' jäh' Jesús. Wa' la' lä' ja'.

⁸ "Jnä' he' laan' lä' koo' hwēh' A kyaah' hwēh' Zeta, jnä' he' ma' laan' jää' ja' ga' nøø' jmi' gyuu', hi' lä' jiih' heē' jmi' gyuu' lä' ma' laan' ja' ba'", ga' jäh' Dsa' jøøh' jnän'. Hi' he' laa' na', hi' he' ma' laa' jää', hi' ja' ba' hi' he' jäh' ka' läh', hi' cha- cha' miih' be' kih'.

Ga' hēē' mi' nē' Jwaa' jmēē' kih' Dsa' jøøh' jnän'

⁹ Jnä' Jwaa' øøh' hnäh', jēēn' wi' ko' jøh' kyaah' hnäh', jee' hnäh' jne' Dio ko' jøh', hi' kwēēh' ba' dsē- jne' kyaah' be' he- kwa' Jesucristo. Ma' gyan' hwa' he- cheē' Patmo, he- hä' jee' jmi' nēeh'. Jee' ja- ga' cheē' dsa- jnä' kih' he- sa' ga' lä' hnøøy' juu' kih' Dio, hi' lä' ja- sa' ga' lä' hnøøy' he- ma' kwan' juu' kih' Jesucristo. ¹⁰ Ma' ga' tē' jmi' he- tääh' dsa' kwa' ta' hmaah' kih' Dsa' jøøh' jnän', ma' kyeñ' cha' miih' jmi' lle' Na' jngii

, ma' ga' nuun' ta' ka' luun' koo' ki' gaa' he- nuuh' lä' koo' luu' hoo', ¹¹ he- ga' jäh'.

—Jnä' he' laan' lä' koo' hwēh' A kyaah' hwēh' Zeta. Jnä' he' ma' laan' jää' ja' ga' nøø' jmi' gyuu', lä' jiih' heē' jmi' gyuu' lä' ma' laan' ja' ba'. Sii' nē' mo' je- lä' koo' te' he- jēēh' la-, cheē' kih' lä' jē' gyii' gwah' he- tøø' hwa' Asia. Cheē' kih' jwi- Éfeso, kih' Esmirna, kih' Pérgamo, kih' Tiatora, kih' Sardis, kih' Filadelfia hi' kih' Laodicea.

¹² Ga' jeehn' hñiin' mah' jēēn' hñi' he' ma' hlēēh' kyaah' jnä'. Lä' koo' ma' ga' jeehn' hñiin' ga' jēēn' gyii' candelero he- na' la' kyaah' ku' nøø'. ¹³ To' dsaah' jee' kih' candelero ja', ga' jēēn' jaa' hi' laa' lä' koh' ma' laa' Hi' ga' lēē' ngo', ma' kyeey' koo' hmiih' kyoo' he- tē' lä' ga' tē' hwa', hi' ma' na' hñuu' mo' dsēy' kyaah' hmiih' he- ma' na' la' kyaah' ku' nøø'. ¹⁴ Peer- ma' tō' jlēē- lley' lä' koo' tøø' jñu' borrego, hi' lä' koo' tøø' tu' hmoo'. Mi' nēy' ma' la' lä' koo' jee' hya- je-. ¹⁵ Ma' tiiy' ma' la' lä' koo' la' ñe' nøø' he- jih' lä' koo' ma' koo' neh' hwi'. Llé' kiyh' ma' nuuh' lä' koo' jee' jyoo' jmi-. ¹⁶ Ma' chaay' kyaah' gooy' ra' lluu' gyeē' nuuh' hi' neh' to' hooy' ma' go' hi' koo' ñe' tuuh' chuyh' he' na' jni' lä' tō' jwool'. Mo' nēy' ma' la' lä' koo' jmēē' hyoo' he- jēē- ñih'.

¹⁷ Ma' ga' jēē' jnih', ga' tahn' lä' koo' he- na' juun' hu' tiiy'. Ja' ga' k' kyeey' gooy' ra' lluu' nē' kin' mah' ga' siiy' jnä'.

—Ta' wa' gah', jnä' he' ma' laan' jää' ja' ga' nøø' jmi' gyuu', lä' jiih' heē' jmi' gyuu', lä' ma' laan' ja' ba'. ¹⁸ Jnä' he' na' jiihn'. Jnä' he' ga' juun', pero hi' jnä' la- na' jiihn' ka' läh' lä' jē' joh' jmi' cha-. Wa' la' lä' ja'. Jnä' ba' jmeen' hih' juu' dsa-, hi' jnä' ba' jmeen' hih' cher' mah' dsa' naäy' cha' je'. ¹⁹ Sii' lä' jē' he- ma' jēēh', lä' jē' he- jēēh' na' hi' lä' jē' he- na' ga' le'. ²⁰ Jee' la- mi' jnän' he- hnøø' jäh' kih' lä' jēē' gyeē' nuuh' hi' ma' jēēh' hi' tääh' goon' ra' lluu' he' hi' lä' jē' gyii' candelero he- na' la' kyaah' ku' nøø'. Lä' jēē' gyeē' nuuh' laa' lä' koo' ángele kyaah' lä' jē' gyii' gwah', hi' lä' jē' gyii' candelero he- ma' jēēh' ja', la' lä' koo' lä' jē' gyii' gwah'.

2

Juu' la- ga' cheē' Jwaa' kih' gwah' jwi- Éfeso

¹ Sii' kih' ángel hi- na' hñaa' gwah' jwi- Éfeso: "Jäh' hi' chaah- gyeē' nuuh' kyaah' gooy' ra' lluu' he', hi' ngē' jee' kih' gyii' candelero he- na' la' kyaah' ku' nøø': ² Ma' ba' jnä' lä' jē' he- jmeeh-. Sa' dsa' hwaah' kyaah' ta' kyah' hi' jøh' ba' hoh'. Hi' sa' kwēēh' hoh' kyaah' hi' hlēēh' hi' ma' jēēh' ba' hi' jmaä- hñii' lä' koo' apóstole hi' sa' laay'. Juu' ta' juu' ba' ma' jnaäh' kiyh'.

3 Ma jēeh' cha' miih' wii' kwaat' kin' hi' ma' kwēeh' ba' hoh', sa' cha' ma' hwaah'.
 4 Pero cha' koo' he' ma' hlāäh' kyaah' jnä', mo' so' hnaah' jnä' lä' koo' ma' hnaah' jnä' lä' ma' to' nē'.
 5 Mi' dsooh' da' hoh' lä' koo' ma' hnaah' jnä' lä' ma' to' nē'. Wa' lä' dsaä' hoh' ka' läh' mah' jmeē' lä' jē' he' llu' lä' koo' ma' jmeeh' jää'. Cher' mah' sa' jmeeh' lä' ja', chah' ba' jän' mah' jñuuh' candelero kyah' cher' mah' sa' ga' jeeh' kyaah' Dio ka' läh'.
 6 Pero cha' ba' koo' he' llu' he' ma' jēen' kyah'. Sa' tih' hoh' he' jmeē' lä' jēē' nicolaita, ja' ba' lä' ja' sa' tih' dsen' ka' läh'.
 7 Hi' hnōō' heeh' juu' la', wa' heeyh' he' hlēeh' Jmi' lle' Na' jngii' kih' lä' jē' gwah'. Hi' ga' lih' mi' te', kwan' kuyh' kih' chaah' hma' he' jmeē' chaä' dsa', he' chih' to' dsaah' ya' jwii' kih' Dio."

Juu' la' ga' chee' Jwaq' kih' gwah' jwii' Esmirna

8 Hi' sii' kih' ángel hi' na' hñaa' gwah' jwii' Esmirna: "Hi' ma' laa' jää' ja' ga' nōō' jmi' gyuu', lä' jiih' hee' jmi' gyuu' lä' ma' laay' ja' ba', hi' hi' ga' juu' hi' ga' lä' jiiyh' ka' läh', jäh' lä' la':
 9 Ma' ba' jnä' lä' jē' he' jmeeh'. Jēeh' ba' hne' wii' hi' tä' nēe' hne' pero cha' cha' miih' kyah' gyuuh' jmi' gyuu'. Ma' ba' jnä' kih' hi' hlēeh' wii' kyah'. He' koo' jäh' bih' laay' judiu. Pero laay' dsa' kyaä' Tana' ba'.
 10 Ni' miih' tä' wa' gah' kih' he' na' ga' dsa' ngēeh'. Hii' hi' sa' llu' la' taayh' ko' llaa' hnäh' neh' nē' mah' jēey' che' kwēeh' hoh' hnäh'. Heeyh' hnäh' wii' lä' jiih' tē' gya' jmi'. Kwēeh' hoh' lä' jiih' juuh'. Hii' jnä' kwēehn' hne' koo' coron he' kyaah' jmeē' chaah'.
 11 Hi' hnōō' heeh' juu' la', wa' heeyh' he' hlēeh' Jmi' lle' Na' jngii' kih' lä' jē' gwah'. Hi' ga' lih' mi' te', sa' cha' he' le' kiyh' jee' tē' to' jiih' juu' dsa'."

Juu' la' ga' chee' Jwaq' kih' gwah' jwii' Pérgamo

12 Hi' sii' kih' ángel hi' na' hñaa' gwah' jwii' Pérgamo: "Hi' chooh' nē' tuuh' chuuh' he' na' jni' lä' to' jwoō', jäh' lä' la':
 13 Ma' ba' jnä' lä' jē' he' jmeeh' hi' ha' chaah'. La' hōō' hi' sa' llu' ba' jee' na'. Pero ma' ra' he' chooh' ba' hne' koo' hweh' juu' kin'. Hi' lä' ma' dsoo' ja' ba' hoh' kin' ka' läh', ma' ke' neh' ba' ha' lä' ga' la' kih' Antipa hi' ma' mi' teh' kyaah' juu' kin'. Ga' jngiih' dsa' kiyh' jee' kyah' hnäh' na' jee' hää' hi' sa' llu'.
 14 Pero cha' ga' jyoh' he' kyaah' ga' hlāäh' hne'. Jēeh', tääh' ga' jee' kyah' hnäh' hi' kye' nuuh' kih' Balaam. Hi' he' ga' täah' juu' Balac ha' lä' ga' jmeey' he' ga' tah' dsa' Israel kyaah' koo' ga' kuyh' he' lä' dsa' cha' nē' dio hi' na' laa' kaah' dsa', hi' kyaah' he' ga' kaayh' wa' hi' cha' hi'.
 15 Ja' ba' lä' ja' tääh' jee' kyah' hnäh' hi' kye' nuuh' kih' dsa' nicolaita, he' ja' sa'

tih' dsen'.
 16 He' ja' jeeh' hñaa' kyaah' Dio. Pero cher' mah' sa' ga' heeh' he' jwahn' la', chah' ba' jän' kyah' mah' teen' kyaah' dsa' he' kyaah' nē' tuuh' he' hä' hoon'.
 17 Hi' hnōō' heeh' juu' la', wa' heeyh' he' hlēeh' Jmi' lle' Na' jngii' kih' lä' jē' gwah'. Kih' hi' ga' lih' mi' te', kwan' kuyh' maná he' na' hmää', hi' kwēeh' jnih' koo' mi' mi' kuy' tōō'. Nē' mi' kuy' ja', na' sii' koo' jmi' hmēē', he' ni' jaa' sa' kyuuh'. Ma' la' hñii' hi' hyoh' ba' lä' kyuuh'."

Juu' la' ga' chee' Jwaq' kih' gwah' jwii' Tiatira

18 Hi' sii' kih' ángel hi' na' hñaa' kih' gwah' jwii' Tiatira: "Joo' Dio hi' hya' je' mi' nē', hi' la' ma' täy' lä' koo' nē' nōō' he' jih' gyeh', hi' he' jäh' lä' la':
 19 Ma' ba' jnä' lä' jē' he' jmeeh', hnaah' ba' hne' dsa', mi' teh' ba' hne' ta' kyah', hi' jōh' ba' hoh'. Cha' ga' miih' ta' llu' jmeeh' na' lä' koh' ga' he' ma' jmeeh' jää'.
 20 Pero cha' ga' jyoh' he' kyaah' ga' hlāäh' hne'. Kwah' jwē' kih' dsa' mē' hi' chee' Jezabel hi' jäh' ngēe' juu' kih' Dio kih' dsa'. Kyaah' nuuh' kiyh' mi' gaay' hi' nuuh' kin' mah' kaayh' wa' hi' cha' hi', hi' kuyh' he' lä' dsa' cha' nē' dio hi' na' laa' kaah' dsa'.
 21 Ma' jōōn' mah' jēen' che' lä' dsaä' dsēy', pero sa' hii' täy' he' kaayh' wa' hi' cha' hi'.
 22 Na' na', jee' hääy' jwē' hlih', kyaä' jnih' nē' jii' mah' heeh' jnih' cha' miih' wii' ko' jōh' kyaah' hi' kaayh' cher' mah' sa' ga' lä' dsaä' dsēy' kih' lä' jē' ta' hlih' he' jmeey'.
 23 Jmää' jooy' dsoo' lä' jiih' juuy'. Lä' ja' lä' jē' gwah' lä' nē' kin', jnä' ba' kyuuhn' huu' dsē' kiyh', hi' kyuuhn' neh' tuh' dsēy' ka' läh'. Jnä' ba' kwēehn' hnäh' lä' jaa' lä' jaa' hnäh', lä' koo' te' he' jmeeh' hnäh'.
 24 Pero jnä' hlēeh' hnäh' kyaah' lä' jēē' ga' hi' tääh' jwii' Tiatira, hnäh' hi' sa' tääh' kyaah' nuuh' na', hnäh' hi' sa' kyuuh' he' jäh' he' na' hmää' niih' ga' kih' Tana'. Jwēehn' hnäh', mo' so' cha' ga' he' hnōō' kyah' hnäh'.
 25 Chooh' hnäh' koo' hweh' lä' jē' nuuh' he' ma' hñah' hnäh', lä' jiih' lloo' jmi' jahn'.
 26 Kih' hi' ga' lih' mi' te' lä' jē' mada' kin' lä' jiih' llaa' jmi' gyuu', jnä' kwan' jwē' jmeey' hih' kih' dsa' hi' tääh' lä' kaa' hwa'.
 27 Jmeey' hih' lä' koo' jmeē' hih' jaa' hi' chooh' hma' hiih' he' lä' nē'. Wa' ra' ga' tē' jee' jmeey' hih' kih' dsa', lä' koo' he' jōōy' koo' mi' hya' ba' le' kih' dsa'. Jēeh' hyoyh' cha' miih' be', ja' ba' lä' koo' be' he' ma' hyohn' kih' Tää' kyaan'.
 28 Hi' kwēeh' jnih' nuuh' hō' ka' läh'.
 29 Hi' hnōō' heeh' juu' la' wa' heeyh' he' hlēeh' Jmi' lle' Na' jngii' kih' lä' jē' gwah'."

3

Juu' la' ga' chee' Jwaq' kih' gwah' jwii' Sardis

1 'Si' kih' ángel hĭ- na-hñaa' gwah' jwii- Sardis: "Hĭ- jaa' gye'e' jmi'-lle' kih' Dio hi' jaa'y gye'e' nuu', hĭ' he' jah' la-la': Ma' ba' jna' la'je' he' jmeeh'. Cha' juu' na'jiih' hne', pero hĭ- na'juu' ba' hne'. 2 Na' mi'neh', ja' kwah' be' kyaah' ta' he' ha' gooh-, na' sa' ga' ma' aah' ta' kyah'. Jeeh' ma' jeen' sa' ma' ja' llu' ta' kyah' la' koo- hnø' Dio. 3 Mi'-dsooh' hoh' ja-, hee' na' ma' hegh' hi' hee' na' ma' nuuh'. Høø' he' na-, hi' jeeh' hñaa'h' ka-lah' kih' Dio. Cher'mah' sa' høøh- he' na-, jmeeh' wa' la' cha- la', jahn' kyah' la' koo- jaa' hĭ- hĭ- ba'. Jeeh' hor- he' sa' leeh' jahn' kyah'. 4 Taa'h' ga' miih- dsa- kyaah' hne- jee' jwii- Sardis na-, hĭ- sa' ma' mi'-soh' sa' hmiih- kih'. Hĭ- he' na' ng'e' kyaah' jna' kyeh' hmiih- tø- jlëe-, jeeh' la' ja' lle' le' kiyh'. 5 Hĭ- ga'lih' mi'-te', hĭ- he' keh' hmiih- tø- jlëe-. Sa' chen' jmi' kiyh' he' na' si' n'e' je' jee' na' si' jmi' kih' la' jee' hĭ- na' jnaa' kih' Dio. Hi' mi'jnaan' cha'ne' Taa' kyaan' hi' cha'ne' ángele kyaay' he' kyuu' jnih'. 6 Hĭ- hnøø' heeh' juu' la-, wa' hegyh' he' hlëeh' Jmi'-lle' Na' jngii' kih' la' je' gwah'."

Juu' la- ga'chee' Jwaa' kih' gwah' jwii- Filadelfia

7 'Si' kih' ángel hĭ- na-hñaa' gwah' jwii- Filadelfia: "He' la- jah' hĭ- na' jngëe', hĭ- jmee' ju'dsoo', hĭ- chooh' jo' ne' kih' David. Jee' náy- ni' jaa- sa' jne', jee' jney- ni' jaa- sa' ná: 8 Ma' ba' jna' la'je' he' jmeeh-. Na' ma' na' na' jwé' kyah' he' ma' nan', he' ni' jaa- sa' le' ha' kyah'. Ma' ke' miih- ga' be' cha- kyah', ma' høøh' ba' hne- juu' kin'. Ni' koo- há' sa' ma' jah' sa' kyuh' jna'. 9 La' la- jmeen' kih' hĭ- laa' kyaa' Tana' hĭ- koo- jah' laay' judiu. Peer' ta' juuy' ba' ja'. He' ja' jmeen' ya' naay' ya' juyh' jney' huu' tiih', hĭ- jmeen' mi' jnaay' he' ma' la' hnaan' hne-. 10 Ma' kwëeh' ba' hoh' kyaah' mada' he' ga' jmeen' kyah'. He' ja' haa'n' hne' kih' he' wii' he' na' ga' ja' la' kaa- jmi'-gyuu' wa'ra- ga' te' jee' jee' Dio che' la' dsa- dsé' dsa- hĭ- taah' la' kaa- hwa' kyaah' he' wii' ja-. 11 Chah' ba' jahn'. Chooh' koo' hweh- nuuh' he' ma' hñah' mah' ni' jaa- sa' jnuuh' coron kyah'. 12 Kih' hĭ- ga'lih' mi'-te', jmaä' jnih' la' koo- hma- dsé- kih' gwah' he' la' kih' Dio kyaan', jih' koh' sa' ya' heey' jee' ja-. Né' kiyh' sin' jmi' kih' Dio kyaan' kyaah' jmi' kih' jee' jwii- kih' Dio kyaan' ka-lah' he' chee' Jerusalén hmëe' he' jyo- gyuuh' jmi'-gyuu' kih' Dio kyaan', hi' sin' né' kiyh' jmi' hmëe' kin'. 13 Hĭ- hnøø' heeh' juu' la-, wa' hegyh' he' hlëeh' Jmi'-lle' Na' jngii' kih' la' je' gwah'."

Juu' la- ga'chee' Jwaa' kih' gwah' jwii- Laodicea

14 'Si' kih' ángel hĭ- na-hñaa' gwah' jwii- Laodicea: "Hĭ- la- hĭ- laa' dsoo' heh' mi'-te'

juu' kih', he' ba' hñiyy' kway' ju'dsoo'. Hĭ- he' laa' to' né' kih' jee' la'je' he' ga' jmee' Dio. Jäyh' la-la': 15 Ma' ba' jna' la'je' he' jmeeh-, ni' sa' gyuh' ni' sa' llaah' hne-. Llu' ba' wa'ra- jah' kih' gyuh' o' llaah'. 16 Kih' he' sa' gyuh' ni' sa' llaah', he' ja- ñun' hne- ta' wa'hoon-, kih' ko- hĭ' pih' ba' llaah' hne-. 17 Jeeh' hne' jwah': Jna' chan- kuu', hi' ma' llaan' hñiin' llu', mo' so' cha- he' ga' jmee' bii' kin'. Sa' ñeh' he- llaah' jaa- hĭ- na- hëe', hĭ- mo' so' jmaä' ta', hĭ- tá' ñee', hĭ- tuu' hi' jaa- hĭ- kwah-. 18 Jna' kwan' nuuh' kyah', ki' jna' la' ku'nøø' he' ma' na' llu' kyaah' se', mah' la' cha- cha- miih- kyah'. Hi' la' hmiih- tøø- he' keh' mah' sa' jee' dsa- la' o' hih' he' kwah'. Hi' tøøh' mé' mi'neh' mah' la' jna' llu'. 19 Jna' juuh' kiyh' mah' heehn' wii' la' jee' hĭ- hnaan-. He' ja- wa' jee- hoh' he' haa'h' jwé' kih' Dio, chaah' hñaa'h'. 20 Hĭ- jna' chehn' ho'haah' téen'. Cher'mah' chaa' hĭ- nuu- juu' kin' mah' náy' ho'haah', dsa- hen' jmeen' ma' nuu' kyaayh', hi' hñiyy' kyaah' jna' ka-lah'. 21 Hĭ- ga'lih' mi'-te', kwan' gyay' kyaah' jna' jee' jmeen' hih', ja' ba' la' koo- ga' lih' ga' mi'ten', he' ja' ga' gyan' koo' kih' Taa' kyaan-. 22 Hĭ- hnøø' heeh' juu' la-, wa' hegyh' he' hlëeh' Jmi'-lle' Na' jngii' kih' la' je' gwah'."

4

Dsa-kaah' he' ga' jmaä' jøøh' Dio

1 Ma' ngëe' he' ja-, ga' jeen' koo' ho'haah' na' na' gyuuh' jmi'-gyuu'. Hi' ja' ba' lle' he- ga' nuun' la' ma' to' né', he' nuuh' la' koo- hĭ- luu' hoo', ga' hlëeh' kyaah' jna', ga' jah': —Wii' ta' la' mah' heehn' hne- hee' na- le' ta' cha'ne' ga' —ga' siiyh' jna'.

2 La' chah' ja' ma' cheh' jmi'-lle' kin' gyuuh'. Jee' ja- ga' jeen' koo- hma- sii- hi' né' hma- sii' ma' gya' jaa' hĭ- laa' jøøh'. 3 Hĭ- ma' gya' jee' ja-, ma' jnaay' la' koo- mi' kuu' he' chee' jaspe kyaah' cornalina. Ma' jna' la' ku' la' jii' jee' ma' gya' ja-, jaa' mi' kuu' he' jna' jih' gyeh' la' koo- jna' jih' gyeh' esmeralda. 4 Hi' la' ku' la' jii' kih' hma- sii- ma' tøø' ga' jyoh' gyii' kye' hma- sii-. Né' hma- sii' ja-, ma' taah' gyii' kye'e' dsa- gyuuh' hĭ- ma' kyeh' hmiih' tøø' hi' ma' lley' coron he- la' kyaah' ku'nøø'. 5 Jee' ma' chih' hma- sii' juuh' ja-, ma' jmee' je' ñih' hi' ma' ni- hi' ma' nuuh' ma' hlëeh' dsa-. Hi' ma' na' hĭh' gyii' mi' s'e' he' ma' koo' cha'ne' hma- sii' ja-. He' ja- ma' la' la' je' gyii' jmi'-lle' kih' Dio. 6 Cha'ney' jee' ma' gya' ja-, ma' na' jaa' he' la' la' koo- hu- he' jee-, he' juuh- la' koo' jmi' ñeeh'.

Koo' kih' hma- sii- he' ma' chih' to' dsaah' kih' jee' la' je' hma- sii- he' ma' tøø' la' ku' la' jii' ja-, ma' taah' kye'e' jah' hĭ- ma' choo' mi' né' ta' ka' luuy' hi' ta' cha'ney'. 7 Hĭ-

to`nē jah' he' ma' laa' lā`koo` jaa` león. Jee' ga'tē uu' jah' he' ma' laa' lā`koo` jaa` kya' mäh'. Jee' ga'tē uu' jah' he' ma' la' mo`nēy', lā`la' mo`nē jaa` dsa`ñuuh'. Hi` jee' ga'tē kyeē' jah' he' ma' laa' lā`koo` jaa` mi' hi` hēē'. ⁸ Lā`jēē` kyeē' jah' he' ma' choo' jñii' sa'kyooy'. Lā`ku' lā`jii' ma' choo' cha`miih` mi`nēy'. Lā`jmi' lā`hwē' sa' ma' t̄ay` ma' jāyh'.

Na`jngēē', na`jngēē', na`jngēē' laa' Dio Dsa`jōøh' jnān` hi` cha` ga`lā`jē` be' kih'.

Hi` na` ma' laa', hi` na` laa' na', hi` ja`ba' hi` na` llaah' ka`lāh'.

⁹ Lā`jēē` jah' he' ma' jmāāy` jōøh' hi` gya' nē` hma`sii' he', hi` chaa` lā`jē` joh' jmi' cha`. Ma' hnāāy' cha`miih` hi' ma' kway' ti'hmaah' kiyh'. Koo` hā` koo` hā` he' ma' jmeey' lā`ja', ¹⁰ lā`jēē` gyii'kyeē' dsa`gyuuh' ma' juuh' jnē' cha`nē` hi` gya' jmee' hih' he', jmeey' juuh' kih' hi` chaa` lā`jē` joh' jmi' cha`. Ma' jwāy` coron kiyh' cha`nēy', ma' jāyh'.

¹¹ Hne` Dio, Dsa`jōøh' kyaa' jnāāh', jaa` hne` ba' hi` jmāā` jnāāh' jōøh'.

Kyah' hne` ba' jmee' jnāāh' juuh', kyah' ba' la' ga`lā`jē` be'.

Jēēh', hne` ba' ga`jmeeh' lā`jē` he` cha`.

Lā`hyoh` hoh' hñaa'h' ga`jmeeh', he` ja`ba' cha`.

5

Jee' la` hlēēh` kih' koo' je` he` na`bā` he` ma' choøh` Borrego mäh'

¹ Hi` ma' gya' jmee' hih' he', ga`jēēn' ma' choøyh` kyaah' gooy' ra`llu' koo` je` he` na`si' ta' neh', hi` na`si' ta' ka'luu' ka`lāh', na`gyoh' gyii' jiih'. ² Hi` ga`jēēn` jaa` ángel beē' hi` ma' hlēēh` kyaah' be', ga`jāyh'.

—Hi` na` hi` na`ngē' jwē' jii' lā`jē` he` na` gyoh' gyii' jiih` ja` mah' niyh'?

³ Pero sa' ga`jnāā' ni` jaa` hi` lih' ma' jii' 'je` ja` mah' ma' hēy', ni` gyuuh' jmi' gyuu', ni` hwa' la', ni` neh' hwa' ka`lāh'. ⁴ Peer` ga' hoo'h' cha`miih', kih' he` sa' chaa` ni` jaa` hi` na`ngē' jwē' ma' niyh' je` ja` mah' ma' hēy'. ⁵ Pero jaa` jee' lā`jēē` dsa`gyuuh' he' ga`siyh' jnā':

—Mo`to` hoo'h' cha`miih`. Hi` León la` hi` na`jnāā` kih' Judá, ja`ba' sa`ju` kih' David, hi` la` ba' ga`lih', he` ja` na`ngēy' jwē' jiiy' lā`jē` gyii' he` na`gyoh' ja` mah' niyh'—ga`jāh' dsa`gyuuh' siih' jnā'.

⁶ Hi` ga`jēē` jnih', laay' lā`koo` jaa` borrego mäh' hi` ma' cheh' koo' kih' hi` ma' gya' jmee' hih', to`dsaah' kih' kyeē' jah' he', hi` ja`ba' jee' kih' lā`jēē` dsa`gyuuh' he'. Borrego he' ma' jnāā' lā`koo` borrego hi` ma`jngēēh' dsa` nē` na`hyoo', ma' lle' gyii' jōø' lley', hi' ma' choo' gyii' mi`nēy'. He` ja` la' gyii' jmi' lle' kih' Dio he` ga`cheey'

lā`kaa` hwa'. ⁷ Borrego mäh' he' ngooy' mah' ga`kay' je` he` ma` hā` ja`goo` ra`llu' kih' hi` jmee' hih' he'. ⁸ Lā` ma' ga`sooyh' je` ja', lā`jēē` kyeē' jah' he' hi` lā`jēē` gyii'kyeē' dsa`gyuuh' ka`lāh' ga`juuh' jnē' cha`nēy'. Lā`jaa` lā`jaa` ma' choøh' ma' koo' tu` he` choo' cha`miih` si'ñe', hi' ma' choøyh' ka`lāh' ma' koo` kyaah' he` na`la` kyaah' ku'nøø` he` na`kah' kyaah' chu`. Chu` ja` la`kwaat` juu' kih' hi` na`jngēē' hi` tāāh' ngii' kih' kih' Dio. ⁹ Ga`lā`jēē` ba' hi` he' ma' hā` koo` su` hmēē', ma' jāyh':

Jaa` hne` ba' na`ngēh' jwē' soøh' je` na`, mah' jiih' lā`jē` gyii' he` na` gyoh' ja`.

Jēēh' ga`jngēēh' dsa` hne`, ga`lāāh' jnāāh' kyaah' jma` kyah' mah' ga`ngēēh' jnāāh' kih' Dio.

Ga`lāāh' ga`lā`jēē` nēē' dsa` hi` hlēēh' lā`koo` lā`koo` juu', hi` tāāh' lā`kaa` jwii', hi' lā`kaa` hwa' jee' tāāh' dsa` hi` jmee' hih'.

¹⁰ Ga`hñaa'h' jnāāh' dsa`ta` kaa'h', ga`hñaa'h' jnāāh' jmi`dsa' mah' jmee' jnāāh' ta`he' kih' Dio jnān',

hi` lā`ja` jmee' jnāāh' hih' kih' dsa` hi` tāāh' lā`kaa` jmi' gyuu'.

¹¹ Chah' ba' ga`jēēn' ka`lāh', ga`nuun' ma' hlēēh' jwēē' ángele lā`ku' lā`jii' kih' hi` ma' jmee' hih' jee' ja', kyaah' jah' he', hi' kyaah' dsa`gyuuh' he'. Joh' millón sa' tee' hi' ma' tāāh' je' ja'. ¹² Lā`jēē` hi` he' ma' hlēēh' kī`gaa`, ma' jāyh':

Borrego mäh' hi` ga`jngiih' dsa` kih', hi` na` ba' na`ngē' jwē` he` cha` lā`jē` be'

kih', he` cha` cha`miih' kiyh',

he` kyuuyh` ga`lā`jē` ba', he` cha` cha`miih' be' kiyh',

he` lā`gah' jnih', he` jmeen' juuh' kiyh', hi` he` hā` jne' kiyh'.

¹³ Koo` ka`lāh' ga`nuun' kih' ga`lā`jēē` hi` tāāh' gyuuh' hi` ga`jmāā' Dio, lā`kye` hi` ga`jmāāy' hi` tāāh' hwa' la', hi' neh' ga' kih' hwa' la' hi' lā`jēē` hi` tāāh' neh' jmi`ñeeh' hi` lā`jē` he` ga` cha` nē` kih'. Lā`jēē` hi` he' ma' jāh':

Wa' hān' kih' hi` gya' jmee' hih' nē` hma`sii', wa' hān' kih' Borrego mäh',

wa' gah' jnih',

wa' jmeen' juuh' kiyh' hi' wa' cha` cha`miih' be' kiyh' ga`lā`jē` joh' jmi' cha`.

¹⁴ Lā`jēē` kyeē' jah' he' ma' jāh':

—Wa' la' lā`ja`.

Hi' lā`jēē` gyii'kyeē' dsa`gyuuh' he' ga`juuh' jnēy', ga`jyooy' lley lā` ga`tē` hwa' mah' ga`jmeey' juuh' kih' Dio.

6

Lā`jē` gyii' he` na`gyoh' ja`

¹ Ga`jii' Borrego mäh' koo` jwēē' he` na`gyoh' ja`, ga`jēēn'. Ja`ga' ga`nuun'

ga hlēēh' jaa' kih' jee' lā-jēē' kyeē' jah' he'.
Lle' kiyh' ma' nuuh' lā'koo- kii- hii' nih',
ga jāyh':

—Ŋa- mah' jēē.

² Ma' ga jēēn', ga jēēn' jaa' kya'juh' tāā-
Hi- ma' dsēē' kya'juh' he' ma' chooh' koo-
hma' he' tey' flecha. Ga' hyoyh' koo- coron
hi' ya' hēēy' ma' na'lluuy' mah' liyh' jee'
hniī'.

³ Lā' ma' ga jiiy' jee' ga tē' to' jwēē' he-
na' gyoh' ja', ga nuun' ga hlēēh' jee' ga tē'
uu' jah' he', ga jāyh':

—Ŋa- mah' jēē.

⁴ Ya' hēē' jñah' kya'juh' gyuu' jih'. Hi- ma'
dsēē' kya'juh' he' ga' hyoyh' koo- ne' tuuh'
juuh'. Lā' ja' ga' hyoyh' be' mah' jñuuyh' he'
hii' tiī' kih' dsa- jmi-gyuu'. Llay' hniī' mah'
jngēēh' dsa- dsa- kyaah'.

⁵ Lā' ma' ga jiiy' jee' ga tē' hnē- jwēē' he-
na' gyoh' ja', ga nuun' kih' jee' ga tē' uu'
jah' he', ga jāyh':

—Ŋa- mah' jēē.

Hi- ga jēēn' jaa' kya'juh' lāh-. Hi- ma'
dsēē' kya'juh' lāh- he' ma' chooh' koo-
kyaah' hih'. ⁶ Ja' ga' ga' nuun' ga' hlēēh'
to' dsaah' jee' kih' lā-jēē' kyeē' jah' he', ma'
jāyh':

—To' ñe' mi' trigo la' kih' koo- jmiī' ta'. Hi-
jñiī' ñe' mi' cebada la' kih' koo- jmiī' ta'. Pero
ta' heg' naa' ni' jmiīh' mi' jēh' ma' āā-.

⁷ Lā' ma' ga jiiy' jee' ga tē' kyeē' he-
na' gyoh' ja', ga nuun' kih' jee' ga tē' kyeē'
jah' he', ga jāyh':

—Ŋa- mah' jēē.

⁸ Ma' ga jēēn', ga jēēn' jaa' kya'juh' nāā'.
Hi- ma' dsēē' kya'juh' he' ma' chee- Hi-
Na' juu', jāh' kaah' kiyh' ma' jnā' cha'je'.
Ga' hyoyh' be' kih' koo- kiīh' kih' jmi-gyuu'
mah' jngēēy' dsa- kyaah' ñe' tuuh', kyaah'
kyoo', kyaah' dsoo', hi' kyaah' jah' hāā' hi-
chaa' hwa' la'.

⁹ Ma' ga jiiy' jee' ga tē' hñā' he- na' gyoh'
ja', ga jēēn' ta' hwa' kih' na' hyoo' lā-jēē'
dsa- hi- ga' juu' kwaat' kih' juu' kih' Dio hi-
kwaat' kih' he' ga' mi' tey' kway' ju' dsoo'.
¹⁰ Hi- he' ma' hlēēh' kii-:

—Hne- Dio hi' na' jngēē' hi- laa' ju' dsoo',
ḡlih' ba' llah' ta' mah' teeh' jwiī' kih' dsa- hi-
tāāh' hwa', hi- ga' tūu' jma' kyaā' jnāāh'?

¹¹ Lā' jaa- lā' jaa- ga' hyoh' hmiih- tōō-, hi-
ga' la' mada' kiyh' mah' teeyh' dsēy' koo-
ga' ko' hwēē' lā' jiih' dsēē' ooyh', hi- jmee'
ja' ba' ta' ja' hi- lle' kih' juu' ja' ba' lā' koo-
ga' juuy' hñiīy'.

¹² Hi- ga' jēēn' ma' ga' nāy' jee' ga tē' jñiī'
he- na' gyoh' ja'. Ga' jeh' wiī' jwēte hwa',
ga' lā' lāh' nē' hyoo-, lā' koo- lāh' hmiih-
he- kēh- dsa- hi- ti- meeh- dsē' lā' ma'
dsa' juu' hi- chaa' kiyh'. Hi' nē' sih' ko' lla-
ga' lā' gyuu' jma-. ¹³ Ga' hlaā' nuu' hi- ma'
hēē' gyuuh' lā' ga' tē' hwa', lā' koo- hla-

mi' higo gyuuh' hma- kih', wa'ra- ga' jmee'
lle' tā'. ¹⁴ Gyuuh' jmi-gyuu' cha- āāh' go' te-
lā' koo- mo'je- he' dsa- gyee' kih' hñiī'.
Ga' lā' jē- moh' kyaah' lā' jē- hwa' he' tāāh'
jee' jmi- ñeeh- ga' lā' shi' hōō'. ¹⁵ Lā' jēē- rey
hi- chaa' hwa', dsa- kaaah', dsa- cha' kuu',
juu' hlōō', hi' lā' jēē- hi- beē' ga', lā' jēē-
hi- na' hnēē' jmee' ta', hi' hi- sa' na' hnēē'
ga' hmāāy- neh' too' kuuy' hi' neh' kuuy'
hloo-. ¹⁶ Lā' jēē- hi- he' ga' jāh' siyh' moh',
ga' siyh' hloo- ka' lāh':

—Wa' hla' hnāh' nē' kyaā' jnāāh', hmāā'
jnāāh' kih' hi- gya' jmee' hih' oō', hmāā'
jnāāh' kih' Borrego māh' hi- hāā' oo' kuu',
sa' jēēy' jnāāh'. ¹⁷ Jēēh' ma' dsēē' jmiī' juuh-
he- ya' jēē' dsēy'. ḡHii' ba' tāā- tee' kyaayh'?
—ga' jāyh'.

7

*Hñā-laa' na dsē- to' laa' kyeē' mil tē- hi-
laa' lee' jee' jwiī- Israel*

¹ Ma' ngēē' he' ja', ga jēēn' kyeē' ángele
hi' ma' cheh' lā-jēē' kyeē' sa' kiīh' kih' hwa'.
Sa' ma' kway' jwē' ma' dsa' ngēē' lle' nē'
hwa', ni' nē' jmi- ñeeh-, ni' jee' cha- chaah'
hma-. ² Hi' ga' jēēn' jñah' ángel hi' ja' ta'
jee' hya- hyoo-, hi' ma' chooh' sello kih' Dio
hi' na' jiih'. Ga' teēy' koo' kī' gaa' kih' lā-jēē'
kyeē' hi- ma' tāāh' he' hi- ga' hyoh' be' mah'
jmeey' dsoo' kih' hwa' hi' kih' jmi- ñeeh-
ka' lāh'. ³ Ga' jāyh':

—Ta' jmee' dsoo' kih' hwa' ni' kih'
jmi- ñeeh-, ni' kih' ni' koo- chaah' hma-
ta' ko' jiih' sa' ga' ma' la' li- mo' kye' lā-jēē'
hi- jmee' ta' he' kih' Dio jñān.

⁴ Ja' ga' ga' nuun' ma' tē' hñā-laa' na dsē-
to' laa' kyeē' mil dsa- hi- ma' laa' lee- kih'
jee' lā-jēē' nāā' dsa- kyaā' Israel. ⁵ Dsa-
kyaā' Judá, tee' gya' to' mil hi- ma' laa' lee-,
hi' kyaā' Rubēn, tee' gya' to' mil, hi' kyaā'
Gad, tee' gya' to' mil, ⁶ Hi- kyaā' Aser, tee'
gya' to' mil, hi' kyaā' Neftalí, tee' gya' to' mil,
hi' kyaā' Manasé, tee' gya' to' mil, ⁷ hi' kyaā'
Simeón, tee' gya' to' mil, hi' kyaā' Leví, tee'
gya' to' mil, hi' kyaā' Isacar, tee' gya' to' mil,
⁸ hi' kyaā' Zabulón, tee' gya' to' mil, hi' kyaā'
José, tee' gya' to' mil, hi' kyaā' Benjamín, tee'
gya' to' mil.

*Jwēē' jwēte dsa- hi- ma' kyeē' hmiih- tōō-
jmah'*

⁹ Ma' ngēē' he' ja', ga jēēn' jwēē' jwēte
dsa- hi- ni' jaa- sa' tāā' hēēy'. Jee' ja' ma'
tāāh' dsa- hi- chaa- lā' kaa' hwa', lā-jēē'
nāā' dsa- hi- chaa- lā' kaa- jmi-gyuu', dsa-
hi- hlēēh' lā' koo- lā' koo- juu' kih', ma'
tāāh' cha' nē' hi- gya' jmee' hih' he', hi'
cha' nē' Borrego māh'. Lā-jēē' hi- he' ma'
kyeē' hmiih- tōō- hi- ma' chooyh- gooh'
hma' su'. ¹⁰ Ga' lā' jēē' ma' hlēēh' kī' gaa',
ma' jāh': “Dio jñān' hi- gya' jmee' hih-
na-, kyaah' Borrego māh' kyaay', hi- na-

ma-lāā' jne'." 11 Lā-jēē' āngele hī' ma-tāāh' lā'ku' lā'jii' kih' hī' gya' jmee' hih' he', kyaah' lā-jēē' dsa-gyuuḥ', kyaah' lā-jēē' kyeē' jah' he', ga'juuyh' jnēy' cha'nē' hī-jōḥ', lā'jiih' ga'jyoo' lley lā' ga'tē' hwa', ga'jmeey' juuh' kih'Dio. 12 Ga'jāyh': Wa' la' lā'ja', wa' hān' kiyh', laay' jōḥ', kyuyh' cha'miih', wa' kwan' tī'hmaah' kiyh', wa' gah' jnih', cha' be' kiyh' hī' beey'. Kih'Dio jnān' wa' la' lā'ja' lā-jē' joh' jmi' cha'.

13 Jaa' jee' lā-jēē' dsa-gyuuḥ' he' ga'ngii' juu' kin', ga'jāyh':

¿Hī' na' hī' kyeh' hmiih' tōḥ' hī' tāāh' lā', ha' ta' ma'ya' nāāy'?

14—Hne' Dsa' jōḥ' kyaan', ñeh' ba' hne'—ga'jwii' jnih'.

Mah' ga'siyh' jnā':

—Hī' na' na' hī' ga'hwēē' jee' ga'jēē' dsa' wii' jwēte. Ga'gyiyh' sa'hmiih' kiyh', ga'jmeey' tō'jlēē' kyaah' jma' kih' Borrego mäh'. 15 He' ja' ba' na' tāāyh' cha'nē' Diojee' jmee' hih'. Lā'jmi' lā'hwē' jmeey' jmi' jee' chih' gwah' kiyh'. Hī' hī' gya' nē' hma' sii' hī' jmee' hih' he', jmeey' cha' hih' kih' lā-jēē' hī' tāāh' cha'nēy'. 16 Ja' jiih' mo'so' jā' lā'kyoyh', ni' he' jā' lā'kii' dsēy'. Mo'so' hēyh' hyoo', ni' mo'so' lla'lii' kiyh'. 17 Jēēh' Borrego mäh' hī' gya' tō'dsaah' jee' chih' hma' sii' na' hī' na' jāāy' ha' jee' kuyh', hī' jāāy' ha' jee' hla' jmi' he' jmee' chaa' dsa'. Ma'ja' mi' kih' Dio jmi' he' tuu' mi' nēy'.

8

Ga'jiiy' jee' ga'tē' gyii' he' na'gyoh' ja'

1 Ma' ga'jiiy' jee' ga'tē' gyii' he' na'gyoh' ja', ga'ke' tī'sih' go'te' gyuuḥ' jmi' gyuu', ya' jāh' koo' jwoo' hor'. 2 Ga'jēēn' gyee' āngele hī' ma' tāāh' cha'nē' Dio. Ga'hyoyh' gyii' luu' hoo'. 3 Ja' ga' ja' jñah' ga' āngel, ga'nooy' cha'nē' na'hyoo'. Ma' chooyh' ñe' he' koo' wa'chū' he' na' lā'kyaah' ku'nōḥ'. Ga'hyoyh' cha'miih' wa'chū' mah' ga'jēy' nē' na'hyoo' he' lā'kyaah' ku'nōḥ' he' chih' cha'nē' jee' gya' hī' jmee' hih'. Kyaah' he' ja', kwa' be' kih' juu' he' ngii' lā-jēē' hī' na'jngēē'. 4 Lā' ma' chooh' ja' āngel ñe' chū', ga'soo' ñe' chū' cha'nē' Dio ko'jōh' kyaah' jwoh' kih' hī' na'jngēē'. 5 Ma'ngēē' he' ja', ga'kay' ñe' jee' ma' koo' wa'chū', mah' ga'kay' je' he' na' chah' kih' na'hyoo' ja', ga'jwāy' ta' hwa'. Kyaah' he' ja' ga'ni', ga'jmeey' goo', ga'jmeey' je'ñih' hī' ga'jeh' wii' jwēte hwa'.

Ga'juu' gyee' āngele luu' hoo' kih'

6 Hī' lā-jēē' āngele hī' ma' chooh' lā-jē' gyii' luu' hoo' ga' lā'lley' hooy' mah' juuy'.

7 Ma' ga'juu' to'nē' āngel luu' hoo' ja', ga'saa' ga'jaa' mi' dsē' kyaah' je' ta' hwa',

na'kaah' na'gwēēh' kyaah' jma'. La' ga' koo' kih' kih' chaah' hma' ga'koo' hī' ga'koo' lā-jē' nuu' eeh'.

8 Ma' ga'juu' jee' ga'tē' uu' āngel luu' hoo' ja', lā'koo' moh' juuh' lā'je' he' ga'hla' nē' jmi' ñeeh'. La' ga' koo' kih' kih' jmi' ñeeh' ga'lii' jma'. 9 La' ga'koo' kih' kih' hī' chaa' cha'jmi' ñeeh' ga'juu', hī' ja' ba' lā'ja' la' ga' koo' kih' kih' lā-jē' barco ga'hee' go'te'.

10 Ma' ga'juu' jee' ga'tē' uu' āngel luu' hoo' kih', ga'tah' gyuuḥ' jaa' nuu' jōḥ' na' chah' je', hī' laa' lā'koo' hma' lle' je'. Ga'tayh' nē' kih' la' ga' koo' kih' jmi' juuh' hī' ga'lloo' lā' ga'tē' jee' hya' jmi' gwa'.

11 Nuū' he' chee' Llih'. La' ga'koo' kih' kih' jmi' ga'lā'lih'. Jwēē' dsa' ga'juu' kih' he' ga'hyh' jmi' lih' ja'.

12 Ma' ga'juu' jee' ga'tē' kyeē' āngel he', ga'hee' la' ga'koo' kih' kih' hyoo', ja' ba' ko'ja' ga'hee' nē' sih', hī' la' ga' koo' kih' kih' nuu' ga'hee' ka'lāh'. He' ja' ga'la' na' hoo' la' ga' koo' kih' kih' lā'koo' lā'koo'. Kih' he' ja', lā'jmi' lā'hwē' mo'so' ga'lā'jnā' la' ga' koo' kih' kih' jmi' gyuu'. 13 Hī' ga'jēēn', mah' ga'nuun' hēē' jaa' āngel tō'dsaah' kih' gyuuḥ' jmi' gyuu', ma' hlēēyh' kyaah' be', ma' jāyh'.

—Jwii', jwii', jwii' dsa' hī' tāāh' hwa' la'. Jēēh' tāāh' ga' uu' āngele hī' ja' ga' juu' luu' hoo' kih'.

9

1 Ma' ga'juu' jee' ga'tē' hñaa' āngel luu' hoo', ga'jēēn' jaa' nuu' ga'tah' gyuuḥ' jmi' gyuu' lā' ga'tē' hwa'. Ga'hyoyh' jō'ñe' kih' too' ñiih' he' dsoo' lā' ga'tē' cha'je'. 2 Ma' ga'nāy' too' ñiih' ja', ga'soo' cha'miih' ñe', lā'koo' ñe' kih' koo' hwi' juuh'. Ga'kah' ñe' kyaah' lle' mah' ga'jlē' nē' hyoo', he' ga'jmeey' ñe' he' ga'soo' neh' too' ñiih' ja'. 3 Jee' ñe' ja' ga'hwēē' iih' hī' ga'sa' ga'jñee' ta' nē' hwa'. Ga'hyoyh' be' jmeey' dsoo' lā'koo' jmee' cha'hne' hī' chaa' hwa' la'. 4 Ga'la' mada' kiyh', mah' sa' jmeey' dsoo' kih' nuu' he' dsa' hya' hwa', ni' koo' ga' he' eeh', ni' kih' ni' koo' chaah' hma'. Ma'la' kih' dsa' hī' sa' lā'lii' mo'kye' kaah' Dio, kih' hī' he' ba' jmeey' dsoo'. 5 Pero sa' ga'hyoyh' jwē' mah' jngēēyh', koo' heeyh' wii' ba' koo' hñaa' sih'. Jee' jmee' dsoo' iih' he', jēē' dsa' wii' lā'koo' jēē' dsa' wii' jee' jmee' dsoo' cha'hne' hī' chaa' jmi' gyuu' la'. 6 Jmi' ja' hnooh' dsa' ha' lā' jee' juuy' pero mo'so' jnōoyh' he' kyaah' juuy'. Ma'ke' lā'hnooy' jngēēyh' hñiiy', mo'so' juuy'.

7 Iih' he' ma' jnāā' lā' jnāā' kya'jiih' hī' ma' na'lluu' dsa' nāā' jee' hni'. Ka'lley' ma' choo' he' la' lā'koo' coron he' na' lā' kyaah' ku'nōḥ'. Mo' nēy' ma' jnā' lā'koo' mo'nē' dsa'. 8 Jñu' lley' ma' jnā' lā'koo' jñu' lle' dsa' mē'. Cha' jay' ma' jnā' lā'koo'

cha-ja león. ⁹ Na-lääy- kyaah' ñe' jmah', hi' sa'kyooy' ma' nuuh' lä'koo- jee' ngë- cha-miih- carret he- cheeh- kya'jih' hi- hlii' jee' ga' naä' jee' hni'. ¹⁰ Na'kuuy' ma' choo' hma' kuu' lä' choo' na'kuu' cha'hne'. Kyaah' na'kuuy' ja-, ga'jmeey' dsoo' kih' dsa- lä'jih' ga'të' hñaa' sih'. ¹¹ Dsa-jøøh' kyaa' jih' he' ma' laa' ángel kyaa' too' ñiih' ja-. Kyaah' juu' hebreo cheey- Abadón, hi' kyaah' juu' griego cheey- Apolión. (Jmii' kih' hnøø' jah-: hi- hee' dsa-.)

¹² Ga'ngëe' to' në' he' wii' ja-. Hi' ga'jä' ga'to' he' wii' he' ja' ga'jä' jëen'.

¹³ Ma'ga'juu' jee' ga'të' jñee' ángel luu' hoo' kih', ga' nuun' ga' hlëeh' jee' kih' lä'jë' kye' jøø' kih' na'hyoo' he' na-la' kyaah' ku'nøø' he' ma' chih' cha'në' Dio. ¹⁴ Ga'hlëeyh' jee' ga'të' jñee' ángel hi- ma' chooh- luu' hoo' he', ga' siiyh' :

—Cheeh' lä'jëe' kye'e' ángele hi- na'hnuuh' cha'jmii' juuh' he- chee- Eufrate.

¹⁵ Hi' ga'cheeyh- lä'jëe' kye'e' ángele he' hi- ma'naluu' kih' hor- ja-, jmii' ja-, sih- ja-, ji-ñe- ja- mah'jngëeyh' la' ga'koo- kiih' kih' dsa- jmi-gyuu'. ¹⁶ Ga'tëen' ga' nuun' ma' tee' to' hñaa' millón hløø' hi- ma' dsëe' kya'jih'.

¹⁷ Lä'la- ga'lä'jnä' kin+ ma' ga'jëen+ kya'jih' he'. Lä'jëe' hi- ma' dsëey' he', ma' na-løø- mo-dsëy' ñe' gyuu', kyaah' he- eeh-, hi' he- nøø' ka'läh'. Lle' kya'jih' he' ma' jnä' lä'koo- lle' león. Hi' ma' hwëe- to' hooy' je-, ñe', hi' azufre. ¹⁸ Ga'të' la' ga' koo- kiih' kih' dsa- hi- ga'juu' kih' lä'jë' hnë- nëe' he- wii' he- ma' hwëe- hoo' kya'jih' he', he- ma' la' je-, ñe', hi' azufre. ¹⁹ Jëeh', ma' kye- cha-miih' be' hoo' kya'jih' he' kyaah' kuuy' ka'läh'. Kuuy' ja- ma' la' lä' laa' miih-. Ma' lle' lley' he- kyaah' ma' jmeey' dsoo'.

²⁰ Dsa- hi- sa' ga'juu' kyaah' he- wii' ja-, ni- lä'ja- sa' ga'lä'dsaä' dsëy' he- ma' jmeey' juuh- kih' he- na-la' kyaah' gooy-. Sa' ga'tuy' he- ma' jmääy- jøøh' lä'jëe' jmi-llë' hlëeh', hi' kih' lä'jë' heeh- he- na-la' kyaah' ku'nøø', kyaah' kuu' tøø-, kyaah' ñe' hweh-, kyaah' kuu', hi' kyaah' hma- ka'läh'. Lä'jë' heeh- ja- sa' jëe', sa' nuu-, hi' ni' sa' ngëe'. ²¹ Hi' ni' sa' ga'lä'dsaä' dsëy' he- ma' jngëeyh' dsa-, he- ma' jmeey' ji-nah-, he- ma' kaayh- wa' hi- cha- hi-, hi' he- ma' hëey'.

10

Jaä- ángel kyaah' koo- libro pih'

¹ Ma'ngëe' he' ja-, ga'jëen+ jñah' ángel hi- bee' jwërte hi- ga'jñaa' gyuuuh' jmi-gyuu- na'lää' jni', ma' jñää' miuh' ku' gyuuuh' lley'. Mo-nëy' ma' jnä' lä' jnä' hyoo-, hi- lä' kyoo- tiy' ma' la' lä'koo- je- he' chih' kō-dsoo'. ² Ma' hä' ja'gooy- koo- je- pih' na'na'. Mah' ga'chih' tiy' ra'lluu' në'

jmi-ñeeh-, hi' tiy' ra-këh' ga'chih' hwa' kii-. ³ Ja'ga' ga'hlëeyh' koo- ki-gaa- lä'koo- ki-gaa- hoooh- león ma' mi-gaay'. Lä' ma' ga'hlëeyh' ja-, ga'ngëeh- kih' gyee' ñih'. ⁴ Ma' ga'ngëeh- lä'jëe' gyee' ñih' he', ngoo' ga' jnä' ma' siin', ma' ga'nuun' ga'hlëeh' gyuuuh', ga'siih' jnä':

—Hmä' lä'jë- juu' he- ma'hlëeh' ñih' na-, to' ya'sii'.

⁵ Hih' ángel hi- ga'jëen+ hi- chih' koo- ti' në' jmi-ñeeh' kyaah' koo- tiy' hwa' kii' he', ga'chooy' gooy- ta' gyuuuh'. ⁶ Mah' ga'tääy- hi- chaä- ga'lä'jë' joh' jmii' cha-, he' ba' hi- ga'jmeey' gyuuuh' jmi-gyuu' kyaah' lä'jë' he- jnä' në' kih', he' ba' hi- ga'jmeey' hwa', kyaah' lä'jë' he- ga' cha- në' kih', hi' he' ba' hi- ga'jmeey' jmi-ñeeh' kyaah' lä'jë' he- ga' cha- kih'. Ga'tääy- hi- he' ga'jäyh' :

—Mo'so' lä'hi' ga' cha-miih- jmi'. ⁷ Jää' ja-ga' juu' jee' ga'të' gyee' ángel he' luu' hoo' kih', lä'jë' he- na'hmää' kih' Dio lä'te' lä'koo- ga'jäh' Dio siih' dsa- hi- ga'ngëe' juu' hi- ma' jmeey' ta'he' kih' llo'joo' — ga'jäh' ángel he'.

⁸ Koo- ka'läh' ga' nuun' ga'hlëeh' gyuuuh' jmi-gyuu' kyaah' jnä', ga'jäh' :

—Gwa- go'kye- je- pih' na'na' he- hä' ja'goo- ángel hi- chih' ti' në' jmi-ñeeh' kyaah' në' hwa' oo'.

⁹ He' ja- ñeen' jee' ma' cheh' ángel mah' ga'ngiin' je- pih' ja-. Mah' ga'siiyh' jnä' :

—Hee' la-, kuh'. He- la- jmeey' lä'llih' tu-jlah', pero neh' to-hooh' lä'øø', lä'koo- øø' jmih' tah'.

¹⁰ Ja'ga' ga'kan' je- pih' he- ma' chooh- ángel mah' ga'kuhn'. Ga'lä'øø' neh' to' hoon' lä'koo- øø' jmih' tah'. Ma'la' ma'kuhn' ga'lä'llih' tu-jlan-. ¹¹ Ja'ga' ga'siiyh' jnä' ka'läh' :

—Jmeey' bii' mi'jñääh' juu' kin+ ka'läh' kih' cha-miih- jee' jwii-, hi' lä'kaa' hwa' jee' tääh' dsa- hi- jmeey' hih', hi' kih' hi- hlëeh' lä'koo- lä'koo- juu', hi' kih' lä'jëe' dsa' ta' kaa'h'.

11

Lä'uu' dsa- hi- kwa'ju'dsoo' kih' Dio

¹ Ma'ngëe' he' ja-, ga'hyohn' koo- hma- he- lla' hih+ he- la' lä'koo- si'hma-tah-, mah' ga'siiyh' jnä' :

—Noo-, mah' lla' hih+ gwah+ kih' Dio, kyaah' na'hyoo', mah' hee' jah' tee' hi' tääh' jmeey' juuh- kih' Dio. ² Wa'jä' ba' kih' ho'hne' kih' gwah+ na-, sa' llah' hih'. Jëeh' he- ma-na-la' hee' hi- sa' laa' judiu ba' na-, mah' jmeey' he- lla' dsëy' jee' jwii' na'jngii' to'laa' uu' sih-. ³ Cheen- uu' dsa- hi- dsa- kwa'ju'dsoo' kin-. Kyeyh' hmiuh- he- këh- dsa- ma' ti-meeh- dsë'. Ngëey' juu' kin+ kih' dsa' koo- mil dsë- to' hñaa'loo'

na~dsē to~lo~gya~dsē gya~jmiū —ga~siyh~nā’.

⁴ Lā~uu~hī~kwa~ju’dsoo~kih~Dio~he’, lāa~kwaat~lā~koo~to~chaah~hma~olivo, hī~lāay~kwaat~lā~koo~to~candelerō~he~na~jnāā~cha~nē~Dio~juu~hwa’. ⁵ Cher~mah~chaa~hī~hnøø~jmāāyh~dsoo’, kyaah~je~he~hwēē~neh~to~hooy~jēēy~go~te~hī~na~høøh~kiyh’. Lā~ja~jmeē~bi~juu~wa~hī~cha~hī~, hī~hnøø~jmāāyh~dsoo’. ⁶ Lā~uu~dsa~he~na~ngēy~jwē~he~jmeey~sa~jā~jma~ta~ko~jiih~ngēēy~juu~kih~Dio. Lā~ja~na~ngēy~jwē~jmeey~kih~jmiū~he~lii~jma’. Hī~na~ngēy~jwē~heeyh~dsa~lii~wiū, lā~joh~jiih~hnøø~bih’.

⁷ Ma~la~ma~dsēē~jmiū~kway~juu~kih~Dio, ya~hēē~jah~hēēh~neh~toō~ñiih~kih~cha~je~mah~teey~kyaah~dsa~he’, lā~jiih~lā~liyh~ngēēyh’. ⁸ Ga~ma~na~juuy, jāy~cha~jwē~jee~jnā~hā~kih~jwiū~juuh~, jā~ba~jee~jwiū~jee~ga~tāay~dsoh~hma~cru~Dsa~jøøh~jnān. Hī~chaa~jee~ja~, kweē~hñaa~dsēy~lā~koo~dsa~hī~ma~chaa~jwiū~Sodoma~kyaah~Egipto, he~ja~kih~jee~jwiū~ja~, le~jāhn~cheē~Sodoma~hī~Egipto~ka~lāh’. ⁹ Hnē~jmiū~dsa~hnoo’, ga~lā~jēē~ba~dsa~dsa~taah~jēēy~hī~na~juu~he’, dsa~hī~chaa~lā~jē~jee~jwiū~, lā~jēē~nāā~dsa~, dsa~hī~hlēēh~lā~koo~lā~koo~juu, hī~lā~kaa~hwa~jee~tāah~dsa~hī~jmeē~hīh’. Sa~kway~jwē~haa~hī~na~juu~he’. ¹⁰ Ga~lā~jēē~ba~dsa~jmi~gyuu~lā~chaa~llu~wa~ra~ga~jēēy~na~juu~dsa~he’. Dsa~taayh~jēē~dsēy~jwēte, hī~kwēēyh~dsa~kyaayh~miih~he~cha~kih~lā~jaa~lā~jaay~, jēēh~lā~uu~hī~ma~ngēē~juu~kih~Dio~he~ma~heeyh~wiū~lā~jēē~hī~chaa~hwa~la’.

¹¹ Ga~ma~tē~hnē~jmiū~dsa~hnoo~ja~, jmi~lle~na~jiih~he~ja~kih~Dio~ga~tooh~tuh~dsēy~mah~ga~nooy~lā~hmēē’. Ga~lā~goo~jwēte~dsē~dsa~hī~ma~tāāh~jēē~jee~ja’. ¹² Ga~lā~nuuh~ga~hlēēh~gyuuh~, ga~jāh’:

—Wii~hnāh~jee~la’.

Mah~ga~sayh~ta~gyuuh~jee~jniū~lā~ma~jēē~ja~lā~jēē~hī~ma~na~høøh~kiyh’. ¹³ Hor~ja~ga~jeh~wiū~jwēte~hwa’. Hī~kih~hñā~loo~hne~, ga~hla~ma~gya~jee~lā~kaa~jee~jwiū~juuh~ja’. Hī~ga~juu~gyee~mil~dsa~ma~ga~jeh~hwa’. Hī~ga~chaa~he’, kyaah~he~goyh~ja’, ga~jmāāy~jøøh~Dio~hī~gya~gyuuh~jmi~gyuu’.

¹⁴ Ga~ngēē~to~he~wiū~ja’. Hī~ga~jā~ga~koo~he~wiū~he~ja~ga~jēēn’.

Ga~juuy~jee~ga~tē~gyii~luu~hoo’

¹⁵ Ma~ga~tē~gyēē~ängel~ga~juu~luu~hoo~kih’, ga~lā~nuuh~gyuuh~ga~tooh~ki~gaa~miih’, ma~jāyh’:

Na~ma~tē~jee~jmeē~Dio~hīh~kih~lā~kaa~jmi~gyuu~ko~jøh~kyaah~Cristo~kyaay’.

Hī~he~ba~jmeē~hīh~ga~lā~jē~joh~jmiū~cha’. ¹⁶ Lā~jēē~gyii~kyēē~dsa~gyuuh~hī~ma~tāāh~nē~hma~sii~cha~nē~Dio, ga~taayh~ga~juuyh~jnēy, ga~jyooy~lley~lā~ga~tē~hwa~mah~ga~jmeey~juuh~kih~Dio. ¹⁷ Mah~ma~jāyh’: Kwa~jnāāh~ti~hmaah~kyaah~hne~Dio~hī~cha~ga~lā~jē~be~kih’,

hne~he~hī~lāa, hne~he~hī~ma~lāa, hī~hne~he~hī~llaah~ka~lāh’.

Ma~mi~jnāāh~hñaa~kyaah~be~kyah~mah~løøh~jmeēh~hīh’.

¹⁸ Ga~lā~jēē~hī~tāāh~lā~kaa~hwa~ma~lā~lleē~jwēte,

ma~tē~jee~teeh~jwiū~kih~hī~he’.

Ma~tē~jmiū~llah~ta~kih~hī~na~juu’, mah~kwēēh~heē~lā~jēē~hī~ga~ngēē~juu~hī~ga~jmeē~ta~he~kyah’,

hī~lā~ja~lā~jēē~hī~na~jngēē~hī~lā~jēē~ga~hī~gah~hne~, lā~jøh~lā~māh’.

Hī~ma~tē~jmiū~jngēēh~lā~jēē~hī~heē~jmi~gyuu~la’.

¹⁹ Ja~ga~ga~na~gwah~kih~Dio~gyuuh~jmi~gyuu’, hī~neh~gwah~ja~, ga~lā~jnā~goo~he~tāāh~kuuy~na~sii~hmooh~to~nē’. Peer~ga~jmeē~je~ñih’, ga~tooh~miih’, ga~hī~ñih’, ga~jeh~wiū~jwēte~hwa’, mah~ga~hla~mi~dsē~kah~gaa’.

12

Dsa~mē~hī~Dragón

¹ Ma~ngēē~he~ja~, ga~lā~jnā~gyuuh~jmi~gyuu~koo~he~juh~gaa’. Ga~lā~jnāā~jaa~dsa~mē~hī~ma~na~lāā~hyoo~, hī~ma~heē~sih~huu~tiy, hī~ma~lley~koo~coron~he~ma~chaa~gya~tuu~nuu’. ² Dsa~mē~he~ma~kyaā~gyuu’, ma~høøy~kih~he~jēēy~wiū~he~lā~chaa~gyuu~kyaay’.

³ Hī~ga~lā~jnā~ga~jyoh~he~juh~gaa~gyuuh~jmi~gyuu’. Ga~lā~jnāā~jaa~dragón~gyuu~hī~jøh~gaa’. Ma~la~gyii~lley, ma~choo~lley~gya~jøø’, hī~ma~lley~gyii~coron~ka~lāh’.

⁴ Kyaah~kuuy~ja~, ga~sēēyh~la~ga~koo~kiih~kih~nuu~hī~hēē~gyuuh~jmi~gyuu~mah~ga~saa~ga~jaay~ta~hwa’.

Dragón~he~ga~noo~cha~nē~dsa~mē~hī~ngoo~ga~lā~chaa~gyuu~kyaā~mah~ma~kuuyh~gyuu~he~lā~koo~wa~ra~ga~lā~chaa’.

⁵ Kih~dsa~mē~he~ga~lā~chaa~jaa~gyuu~ñuuh~hī~jmeē~hīh~kih~ga~lā~kaa~hwa~kyaah~koo~hma~hiih~he~la~ñē’.

Pero~na~ba~koh~ga~tēēy~gyuu~he~cha~nē~Dio~jee~gay~jmeey~hīh’.

⁶ Hī~dsa~mē~he~ga~kyūy~lā~ga~tē~hwa~kii~jee~ga~mi~luu~Dio~kiyh’, mah~hāāy~jee~ja~koo~mil~dsē~to~hñā~loo~na~dsē~to~lo~gya~dsē~gya~jmiū’.

⁷ Ma~ngēē~he~ja~, ga~lā~cha~koo~hniū~juuh~gyuuh~jmi~gyuu’. Migye~kyaah~ängele~kyaay~ma~teē~kyaah~Dragón. Hī~Dragón~he~kyaah~ängele~kyaay~ma~teē~ka~lāh~kyaah~Migye’, ⁸ pero~sa~ga~liyh’. Mo~so~ga~lā~cha~ga~høøy~gyuuh~jmi~gyuu’.

9 Lā'ja- Dragon jøøh' he' ga' llee- dsih' ta' ka'hne-. Hi' he' laa' miih- chaa' llo'joo' hi' chee- hi'-sa'llu', hi' chee- bih' Tana' ka' lah'. Hi' he' mi' gaa' dsa- la'kaa- la'juh' jmi-gyuu-. Ga'jwää' dsih' la' ga'te' hwa' ko'jøøh' kyaah' angele kyaay'.

10 Ja' ga' ga'nuum' ga'hleeh' ki-gaa- ka'lah' gyuu' he' ma'jah':

—Na' ma'te' jee' lää' dsa-, ma-lä-jnä' be' kih' Dio, ma-løø' jmee' hih' Dio jnan', hi' ma'te' jee' la' Cristo kyaay' ta'. Jëeh', ma-lleey' ta' ka'hne- hi' ma' hni- kih' lä-jëe- øøh' jne'. Lä'jmi' lä'hwë' ma' hniy' cha'ne' Dio jnan'. 11 Pero øøh' jne' ga'lih' bih' kyaayh', kyaah' jma' kih' Borrego mah', hi' kyaah' ju'dsoo' he' ga'jmeey' kih' Cristo. Sa' ga'jmeey' he' che' chaa' juuy' jmi-gyuu' la-. 12 Wa' jëe- hoh' hnäh' hi' tääh' gyuu' jmi-gyuu-. Pero jwi- hi' tääh' hwa' la' kyaah' hi' tääh' neh' jmi-ñeeh' ka'lah'. Jëeh' hi' sa'llu' ma' ñey' ba', jä' ko' hi'pih' ga' jmi' kih', he'-ja- hääy' jwërte ma' jñaay' jee' kya' hnäh'.

13 Ma' ga'jëe' Dragon he', he' ga'jwää' dsih' ta' hwa', ngooy' mah' jmeey' hña- dsëy' kih' dsa'më' hi' ga'lä' chaa' gyuu' ñuuh' kih' he'. 14 Pero ga'hyoh' dsa'më' he' to' sa'kyoo' cha'mii' jøøh' mah' ja' le' hëey' uu' kih' miih- hlëeh' he' ta' hwa' kii', jee' hää' dsih' koo' ji'ne', jyoh' ga' to' ji'ne', na' dsë- jñee' sih'. 15 Miih' he' ga'juu' koo' jmi-juuh' kyaah' hooy' ta' jee' ngoo' dsa'më' he' mah' ma' ääy' kyaah' jmi- ja-. 16 Pero hwa' ga'kwa' be' kih' dsa'më' he'. Ga'na' hwa', mah' ga'hoo' jmi- he' ga'hwëe- to'hoo' Dragon. 17 He'ja' ga'ja' jëe' dsë' jwërte dragon kyaah' dsa'më' he'. Mah' ngooy' na'jmeey' hni- kyaah' hi' laa' sa'ju' kih' dsa'më' he', hi' høø' mada' kih' Dio ja' ba' hi' jmee' ju'dsoo' kih' Jesucristo.

13

Lä'uu' jah' laa' na'høø' he'

1 Jnä' ga'noon' në' mi'sii' he' cha' cha'hooy' jmi-ñeeh'. Jee' ja' ga'jëen' jaa' jah' hi' laa' na'høø', ya'hëë' cha'jmi-ñeeh' ma' lle' gyii' lley, hi' ma' choo' gya' jøø'. Në' jøø' kih' ma' choo' gya' coron. Hi' ma' na' sii' lä'jë- kalley' koo' juu' he' mi'kwa' kih' Dio. 2 Jah' hi' ga'jëen' he', ma' laa' lä' koo' hyah-. Ma'tiiy' ma' la' lä' ta' oso. Mo'hooy' ma' la' lä' la' hoo' leon. Dragon he', ga'kwëeyh' be', hi' ga'llaay' høøy' mah' jmeey' hih' llay', mah' leey' dsa-ta' jøøh'. 3 Ga'jëen' koo' lley' ma' la' dsoo' he' ma' jngiih' kih'. Pero dsoo' he' ma' jngiih' kih' ja', ga'jä' ba'. Peer' ga'lä' dsaa' dsë' lä'jëe' dsa' jmi-gyuu-, he'ja' ga'jmeey' ko'jøøh' kyaah' jah' hi' laa' na'høø' he'. 4 Hi' ga'jmää' dsa-jøøh' Dragon hi' ga'llaa' jøøh' jah' hi' laa' na'høø' he'.

Ja-ba' lä'ja- ga'jmääy' jøøh' jah' laa' na'høø' he' ka'lah', mah' ma'jäh' kihy'.

—Sa' chaa' ga' jñah' hi' laa' lä'koo' jah' na-. Hi' na' hi' lih' tee' kyaayh'?

5 Ga'kway' jwë' kih' mah' hlëeyh' juu' taah' hi' hlëeh' bih' juu' he' mi'kwa' kih' Dio. Ga'llaay' mah' leey' dsa-ta' to'laa' uu' sih-. 6 Lä'ja- ga'løøy' mi'kwayh' kih' Dio. Ga'mi'kwayh' jmi- kihy', lä'kye- kih' gwah' kihy', hi' lä'ja- kih' hi' tääh' gyuu' jmi-gyuu' ka'lah'. 7 Hi' ga'hyoyh' jwë' jmeey' hni- kyaah' lä'jëe' hi' na' jngëe' lä'jiih' leeyh'. Hi' ga'hyoyh' jwë' jmeey' hih' kih' lä'jëe- nää' dsa-, lä'jë- jee' jwi-, dsa- hi' hlëeh' lä'koo' lä'koo' juu', hi' lä'kaa' hwa' jee' tääh' dsa' jmee' hih' ma' ki' kih'. 8 Lä'jëe' dsa' jmi-gyuu' hi' ga'jmää' jøøh' jah' laa' na'høø' he', sa' ma' na' sii' jmi- kihy' në' je' kih' Borrego mah' hi' laa' kwaat' ga'juu' në' na'hyoo' lä' ma' huu' jmi-gyuu-. Në' je' kihy' ja', na' sii' jmi- kih' lä'jëe' hi' na'jnää' kih' Dio.

9 Cher'mah' chaa' hi' hnøø' heeh' juu' la', wa' heeyh-. 10 Hi' lle' kih' dsoo' neh' ñe', jää' dsih' neh' ñe'. Hi' lle' kih' juu' kyaah' ñe' tuuh', kyaah' ñe' tuuh' jngëeh' dsih'. Hor- ja- hnøø' kwëeh' dsë' hi' na' jngëe' kyaay' Dio hi' hnøø' lä' ma' dsoo' ja' ba' dsëy'.

11 Ma' ngëe' he' ja', ga'jëen' jñah' jah' laa' na'høø' hi' ya'hëe' neh' hwa'. Ma' lley' to' jøø' he' la' lä' la' kih' jaa' borrego mah', hi' ma' hlëeyh' lä' hlëeh' jaa' dragon. 12 Ma' kyey' lä'jë- be' kih' to' në' jah' he', mah' to' lo' nëy' ga'løøy' jmeey' hih' kih' hi' tääh' lä'kaa' hwa' mah' wa' jmeey' juuh' kih' to' në' jah' he', hi' ga'jä' kih' kyaah' dsoo' he' ma' juuy' ja-. 13 Hi' lä'ja' ma' jmeey' cha' miih- he' jah' gaa' ka'lah', lä'jiih' ga'jmeey' ga'jyoo' je' gyuu' jmi-gyuu' lä' ga'te' hwa', lä' ma' jëe- ja' dsa-. 14 Mi' gaay' hi' tääh' lä'kaa' hwa' kyaah' lä'jë- he' juh' gaa- he' ga'hyoyh' jwë' jmeey' cha'në' jah' to' në' he'. Ga'jmeey' mada' kih' hi' tääh' lä'kaa' hwa' he' jmeey' heeh' kih' jah' hi' ga'jä' kih' hi' ma' la' dsoo' kih' kyaah' ñe' tuuh'. 15 Ga'hyoyh' jwë' he' jmeey' jiih' heeh' kih' jah' he' mah' hlëeh'. Hi' mah' ga'jmeey' mada' jngiih' kih' lä'jëe' dsa- hi' sa' jmee' juuh' kih' heeh' ja-. 16 Ga'jmeey' hih' kih' ga'lä'jëe' dsa-, lä'jøøh' lä'mäh', hi' cha' kuu', hi' tä' ñee', hi' na' hnëe' jmee' ta', hi' hi' sa' na' hnëe' ka'lah', mah' jmeey' lii' gooy' ra'lluu' o' cha'kyey'. 17 Lä'ja- ni' jaa' sa' lä'cha- jwë' kih' la' gyih' løø', ni' sa' lä'cha- jwë' hniy' gyih' he' cha' kihy' cher'mah' sa' laay' lii' kyaah' jmi- kih' jah' he' o' kyaah' hwëh' lä'koo' chee' jah' he'. 18 Jee' la' hnøø' cha- huu' dsë- llu'. Hi' ngëe', he' da' hwëh' kih' jah' he', jëeh' la' hwëh' kih' dsa' ñuuh' ba' ja-. Hwëh' kih' jah' he' te' jñii' hña' loo' na' dsë- to' lo' gya' na' dsë' gya' jñii'.

14

Koo- su- hmee- ga-ha- la-jee- hna-laa- na-dse-to-laa-kyee- mil dsa-

¹Ma-ngee- he- ja-, ga-jeen- Borrego mah'- cheh'- ne- moh'- Sion kyaah'- hna-laa- na-dse-to-laa-kyee- mil dsa- hi- ma-na-sii- jmi- kih'- Borrego mah'- cha'kyey', hi- ma-na-sii- jmi- kih'- Jmiuy- ka-lah-. ²Ja-ga-ga-nuun'- ga-hleeh'- gyuu'- ga-hii- goo- la- hii- jee- jyoo- cha- miuh'- jmi-. Hi- ga-hii- la-koo- hii- jee- hii- nih'- ki-gaa-, hi- ga-hii- la- hii- jee- taah'- dsa- koo'- tu- he- choo'- cha-miuh'- si-ne-. ³La-jee- hi- he- ma- ha- koo- su- hmee- cha-ne- hi- ma- gya- jmee- hih'- ne- hma-sii-, hi- cha-ne- la-jee-kyee- jah- hi- ma-taah'- he-, hi- cha-ne- la-jee- dsa-gyuu'- ka-lah-. Ni- jaa- sa- lih'- ma- ha- su- ja-. Ma-la- hna-laa- na-dse-to-laa-kyee- mil ba'- ma- lih'- ma- ha-, dsa- hi- ga-laa'- Dio kyaah'- jma- kih'- jee- kih'- dsa- hi- chaa- hwa-. ⁴La-jee- hi- la- sa- ga-mi-sah'- hniy- kyaah'- dsa- me-, jeeh'- ga-haay'- hniy-. Hi- he- jmee- ko-joh'- kyaah'- Borrego mah'- wa- ha- cha- ha- jee- dsooy'. Hi- he- na- ga-laay'- jee- kih'- dsa-, laay'- koo'- naa- hi- ma- ja- llu'- kih'- Dio hi- la- ja- kih'- Borrego mah'. ⁵Ni- miuh'- sa- ga-hwee- juu'- ta- juu'- hooy-, na- jngee- go-te- laay'- cha-ne- Dio.

Juu- he- ga-kwa- uu- angele

⁶Hi- ga-jeen- jnah'- angel hi- ma- hee- to-dsaah'- gyuu'- jmi-gyuu- hi- ma- kye- ju-hmee- he- sa- ngee- jih-koh'. Ma-hleeyh'- la-jee- dsa- hi- chaa- la-kaa- hwa'- jee- jmeey- hih-, la-jee- naa'- dsa- hi- hleeh'- la-koo- la-koo- juu-, hi- la-jee- hi- chaa- la-koo- la-koo- jee- jwi-. ⁷Ga-hleeh'- angel he- kyaah'- la-je- be- kih':

—Wa- gah'- hnah'- Dio, jmee- hnah'- juuh'- kiyh'. Jeeh', ma-te- hor'- llay'- ta-. Kwa- hnah'- ti-hmaah'- kih'- hi- ga-jmee- gyuu'- jmi-gyuu-, hi- ga-jmee- hwa-, hi- ga-jmee- jmi-nee- h-, hi- hi- ga-jmee- la-kaa- jee- hya- jmi- gwa-.

⁸Jnah'- ka-lah'- angel ga-lla-ll'e- kaah'- kiyh', ma- jayh':

—Ma-hee-, ma-hee- go-te- Babilonia jwi- juuh'- hi- ga-hee- dsa- la-kaa- jmi-gyuu- kyaah'- la-je- wa- he- cha- he- he- hlih'- ma- jmeey-. La- la-koo- he- ga-kweeyh'- dsa- jmi-llii- haä-.

⁹Jee- ga-te- uu- angel hi- ma- llee- kaah'- he-, ma-hleeyh'- kyaah'- la-je- be- kiyh':

—Cher-mah'- hi- ga-jmaa'- jogh'- jah'- hi- laa'- na-hoo- he- kyaah'- heeh'- kiyh', hi- cher-mah'- ga-jmeey'- lii- cha'kyey' o- ma-gooy-, ¹⁰ja- ba- la- ja- le- kih'- dsa- he-. Le- kiyh'- la-koo- he- hih'- jmi-llii- haä-, wa-ra- ga-ya-jee- dse- Dio kyaayh'. Ja- kyaah'- hih'- ja- ya-jee- dse- Dio. Jmeey'- kaay'- kyaah'- je-, kyaah'- azufre cha-ne- la-jee- angele hi- na- jngee- hi- cha-ne- Borrego mah'- ka-lah-. ¹¹Jee- taayh'- kaay'- ja-, soo-

ne- ga-la-je- joh'- jmi- cha-. La-jee- hi- ma- jmaa'- jogh'- jah'- he- kyaah'- heeh'- kiyh', hi- hi- heeh'- lee'- lii- kyaah'- jmi- kiyh', ni- jmi- ni- hw'e- sa- le- teeyh'- dsey-. ¹²Hor'- ja- hnoo'- kweeh'- dse- la-jee- hi- na- jngee-, la-jee- hi- nuuh'- kih'- Dio hi- la-jee- hi- jmee- dsoo- dse- kih'- Jesus.

¹³Ja-ga-ga-nuun'- ka-lah'- ga-hleeh'- gyuu'- jmi-gyuu- ma- jayh':

—Sii- he- la-: “Na- ta- cha-ne-, llu- la- kih'- hi- juu'- jee- jmeey- ko-joh'- kyaah'- Dsa- jogh'- jnan-.”

—Jaah-, la-ja- le- —jah'- Jmi-ll'e- Na- jngi- —. Hi- he- teeh'- dse-, jeeh'- ja- jiih'- llaa- he- ma- jee- wii-, hi- la- jna'- ba- la-je- he- llu- he- ga-jmeey-.

Lloo- koo- jmi- jogh'- Dio la-jee- dsa-

¹⁴Ja-ga-jeen- koo- jni- too-. Jee- jni- ja-, ma- gya- jaa- hi- laa'- la- laa'- Hi- ga-lee-ngo-. Ma- lley- koo- coron- he- la- kyaah'- ku-noo-, hi- ma- chooyh'- koo- ne- tuuh'- hlaah'- he- hme-. ¹⁵Neh'- kiyh'- Dio ya-hee'- jnah'- angel hi- hleeh'- kyaah'- la-je- be- kih', ga-siiyh'- hi- gya- jee- jni-:

—Kye- ne- tuuh'- hlah'- kyah'- mah'- chooh'- ta- kyah'. Jeeh'- ma- jwi- ba'- mi-, ma-te- hor'- jee- juuh'.

¹⁶He-ja- hi- ma- gya- jee- jni- he- ga-jyoo- ne- tuuh'- hlaah'- kiyh'- la- ga-te- hwa-, mah'- ga-teeyh'- la-je- mi- kih'- hwa'- ja-.

¹⁷Neh'- gwah'- he- la- gyuu'- jmi-gyuu-, ya-hee'- jnah'- angel hi- ma- chooh'- koo- ne- tuuh'- hlah'- he- hme-. ¹⁸Jee- chih'- na-hyoo'- ya-hee'- jnah'- angel hi- ma- na- nge- jwe'- jmee- hih'- kih'- je-. Kyaah'- je- ga-hleeyh'- hi- ma- chooh'- ne- tuuh'- hlah'- hme- ja-, ga-siiyh':

—Kyaah'- ne- tuuh'- hlah'- kyah'- na-, hnä'- la-je- sa-mah'- kih'- mi-jeh'- he- cha- hwa'- na-, jeeh'- ma- jwi- ba'.

¹⁹He-ja- ga-jyoo'- angel he- ne- tuuh'- hlah'- kih'- la- ga-te- hwa- mah'- ga-hnay'- sa-mah'- kih'- mi-jeh'- he- cha- hwa'- la-, ga-tooyh'- neh'- koo- jee- jleeyh'- kyaah'- ma-ti-uy-. He- la- la- kwaat'- he- wii- he- na- ga- chee'- Dio ne- kih'- dsa-. ²⁰Hi- ga-jleeyh'- kyaah'- ma-ti-uy- mi-jeh'- jee- ma-taah'- he- ma- hla- ta- chuuy- jwi-. Hi- jee- ga-jleeh'- mi-jeh'- ja-, ga-hwee- jmi- gyuu- la-koo- jma- he- ga-lloo- la- ga-te- fren'- kih'- kya-jih', ga-ngee- la- ga- hne- hna- loo- kilometro.

15

Gyee- angele kyaah'- gyii- lli-wii-

¹Ga-jeen- jyoh'- ka-lah'- koo- he- juh'- gaa- gyuu'- jmi-gyuu- la-jiih'- ga-la-dsaa- dsen-. Ga-jeen- gyee- angele hi- ma- kye- gyii- nee- he- wii- he- ja- kyaah'- jee- llaa- go-te-. Jeeh'- kyaah'- he- ja-, llaa- he- ya-jee- dse- Dio. ²Hi- ga-jeen- ka-lah'- he- ma- na-jaa- he- la- la-koo- hu- he- jee-, he- juuh'- la-koo-

jmiī ñeeh̄, nā kaaḥ̄ kyaah̄ jē. Nē jā mā tääḥ̄ ḥī gā lih̄ gā teē kyaah̄ jah̄ ḥī laā nā hoō hē kyaah̄ heeh̄ kiyh̄, lä jēē̄ ḥī sā gā kwaā ḥñiī mā leē liī nī sā gā kaȳ hwēh̄ lä cheē jah̄ hē. Mā chooyḥ̄ tū hē choō chā miih̄ sī ñē hē gā hyooh̄ kih̄ Dio. ³ Mā häȳ sū hē mā hǟ Moisé ḥī mā jmeē tā hē kih̄ Dio, ḥī mā häȳ sū hē mā hǟ Borrego mah̄, mā jāyh̄:

Peer̄ juh̄ gaā lā lä jē̄ hē mā jmeeh̄, hnē Dio ḥī laā jōḥ̄ ḥī chā gā lä jē̄ bē kih̄.

Dsoō bā, lluū lā jwē̄ kyah̄, hnē Dsā tā jōḥ̄ kyaā ḥī nā jngēē̄.

⁴ Lä jēē̄ bā dsā gah̄ hnē Dio.

Lä jēē̄ bā dsā jmeē juuh̄ jmiī kyah̄.

Jaā hnē bā ḥī nā jngēē̄.

Hē jā gā lä jēē̄ ḥī chaā hwā, yā naäȳ mah̄ jmeeȳ juuh̄ kyah̄.

Jēēh̄, mā lä jnǟ bā hē mā looh̄ llah̄ tā.

⁵ Mā ngēē̄ hē jā, gā jēēn̄ nā nā gwah̄ hē chih̄ gyuuḥ̄, jā bā gwah̄ hē gā mī jnäā̄ Dio kih̄ Moisé. ⁶ Neh̄ gwah̄ jā gā hwēē̄ gyeē̄ ángele ḥī mā kyē lä jē̄ gyiī nēē̄ hē wiī. Mā kyeyh̄ ḥmiih̄ hē cheē linō hē nā jngiī, hē lā jih̄ gyeh̄. Hī nā ḥñuū mō dsēȳ kyaah̄ ḥmiih̄ hē mā nā lā kyaah̄ kū nōō̄. ⁷ Jaā jeē lä jēē̄ kyeē̄ jah̄ hē gā kwēēh̄ lä jēē̄ gyeē̄ ángele hē mā koō kyaah̄ hē lā kyaah̄ kū nōō̄ hē nā kah̄ lä jē̄ hē wiī hē nā gā cheē Dio ḥī chaā gā lä jē̄ joh̄ jmiī chā.

⁸ Gā kah̄ neh̄ gwah̄ chā miih̄ ñē, kih̄ hē laā jōḥ̄ Dio ḥī chā chā miih̄ bē kih̄. Nī jaā sā mā lā dsā taah̄ neh̄ gwah̄ jā, tā kō jiih̄ sā gā mā lä tē lä jē̄ gyiī hē wiī hē kyē lä jēē̄ gyeē̄ ángele hē.

16

Wā kyaah̄ hē kyaah̄ hē gā heeyh̄ dsā wiī

¹ Jā gā gā nuun̄ gā hlēēh̄ kī̄ gaā neh̄ gwah̄ jā, gā süyh̄ lä jēē̄ gyeē̄ ángele hē:

—Gō naā̄ ḥnäh̄ mah̄ gō jāā̄ hē liī wiī hē haā neh̄ lä jē̄ gyiī kyaah̄ hē nā gā cheē Dio lä kaā hwā.

² Nēē̄ tō nē̄ ángel hē nā jāā̄ hē mā haā neh̄ kyaah̄ kiyh̄ tā jeē tääḥ̄ dsā. Lǟ chah̄ jā, gā toḥ̄ koō dsoō hē kū jiī hē lā nā hoō, nē̄ kih̄ ḥī laā liī kih̄ jah̄ laā nā hoō hē, ḥī nē̄ kih̄ ḥī mā jmeē juuh̄ kih̄ jā bā heeh̄ kih̄ jah̄ hē.

³ Jeē gā tē̄ uū ángel gā jāā̄ hē mā haā neh̄ kyaah̄ kiyh̄ tā nē̄ jmiī ñeeh̄, ḥī gā liī jmā lǟ lā jmā kih̄ ḥī nā juū. Kyaah̄ hē jā gā juū lǟ ḥiī nē̄ ḥī chaā chā jmiī ñeeh̄.

⁴ Jeē gā tē̄ uū ángel gā jāā̄ hē mā haā neh̄ kyaah̄ kiyh̄ tā nē̄ jmiī juuh̄ kyaah̄ lǟ kaā jeē hyā jmiī gwā pih̄. Lǟ kyē hē jā gā liī jmā kā läh̄. ⁵ Lǟ chah̄ jā

gā nuun̄ gā hlēēh̄ ángel ḥī laā juū jmiī, gā jāyh̄:

—Jnaah̄ lluū laah̄ hnē, Dsā jōḥ̄ kyaan̄. Hnē laah̄, ḥī mā laah̄, ḥī nā jngēēh̄, jēēh̄ mā llah̄ bā hnē tā kih̄ dsā. ⁶ Kih̄ hē gā tūȳ jmā ḥī nā jngēē̄ kyaah̄ ḥī kih̄ ḥī gā ngēē̄ juū kyah̄, hē jā hnē kwēēyh̄ ḥiyh̄ jmā kā läh̄, hē teeḥ̄ jwiī kiyh̄.

⁷ Lǟ jā gā nuun̄ kih̄ jñah̄ ḥī gā hlēēh̄ jeē chih̄ nā hyoō, gā jāyh̄:

—Dsoō bā, hnē Dio Dsā jōḥ̄ kyaan̄ ḥī chā gā lä jē̄ bē kih̄. Hnē bā mā llah̄ tā kyaah̄ jū dsoō lǟ koō llē kih̄.

⁸ Jeē gā tē̄ kyeē̄ ángel hē gā jāā̄ hē mā haā neh̄ kyaah̄ kiyh̄ tā nē̄ hyoō. Lǟ jā gā lǟ chā bē kih̄ hyoō mah̄ jmeē kaā dsā kyaah̄ jē. ⁹ Gā lǟ liī hyoō lǟ jiih̄ gā kaā dsā. Nī lǟ jā sā gā lǟ dsaā dsēȳ mah̄ mā jmeeȳ juuh̄ kih̄ Dio. Llā hē jā, gā mī kwah̄ bih̄ kih̄ Dio ḥī lih̄ cheē lǟ jē̄ hē wiī jā.

¹⁰ Jeē gā tē̄ ḥñaā ángel gā jāā̄ kyaah̄ kiyh̄ tā nē̄ jeē gyā jmeē hih̄ jah̄ laā nā hoō hē. Hī lǟ kaā hwā jeē mā jmeeȳ hih̄ gā lā nā hoō, lǟ jiih̄ gā jñaaḥ̄ dsā nā süih̄, kih̄ hē mā jēēȳ wiī. ¹¹ Koō kā läh̄ gā mī kwayh̄ kih̄ Dio ḥī gyā gyuuḥ̄ jmiī gyuū kih̄ hē mā jēēȳ wiī ḥī kih̄ dsoō hē lā nā hoō jā. Perō nī lǟ jā sā gā lǟ dsaā dsēȳ hē mā jmeeȳ hē hliih̄.

¹² Jeē gā tē̄ jñeē ángel gā jāā̄ hē mā haā neh̄ kyaah̄ kiyh̄ tā nē̄ jmiī juuh̄ hē cheē Euftrate. Jmiī jā gā lǟ kih̄ mah̄ gā jā̄ mā nā lluū jwē̄ jeē ngē̄ lǟ jēē̄ reȳ ḥī yā naā̄ tā jeē hyā hyoō. ¹³ Hī gā jēēn̄ uū jmiī llē hlēēh̄ ḥī jñäǟ lǟ jñäǟ jēh̄ wēh̄. Yā hēē̄ neh̄ tō hoō Dragón, ḥī yā hēē̄ neh̄ tō hoō jah̄ ḥī laā nā hoō hē ḥī yā hēē̄ neh̄ tō hoō jah̄ ḥī mā ngēē̄ juū tā juū. ¹⁴ Hī hē sā jā̄ dsā hlēēh̄ ḥī jmeē jā hē koō nēē̄ mah̄ jēē̄ dsah̄ dsā. Dsā naäȳ chā nē̄ lǟ jōḥ̄ reȳ lǟ kaā lǟ juh̄ jmiī gyuū, mah̄ dsā jōḥ̄yḥ̄ dsā dsā naäȳ dsā jmeeȳ ḥñiī wā rā gā tē̄ jmiī juuh̄ jmiī goō kih̄ Dio ḥī chā gā lǟ jē̄ bē kih̄. ¹⁵ “Ḥiī jñā̄ ngaahn̄ nā, lǟ koō jaā ḥī ḥiī. Llū lā kih̄ ḥī nā nē̄, ḥī häǟ ḥñiī, ḥī jmeē tā lluū. Hī hē sā jā̄ ō hih̄”, gā jāḥ̄ Dio.

¹⁶ Hī hē bā jah̄ hē gā jmeē gā kuh̄ lǟ jēē̄ reȳ, koō jeē cheē kyaah̄ juū hebreo Armagedón.

¹⁷ Jeē gā tē̄ gyeē̄ ángel gā jāā̄ hē mā haā neh̄ kyaah̄ kiyh̄ tā nē̄ llē. Gā lǟ nuuh̄ gā hlēēh̄ koō kī̄ gaā jeē chih̄ gwah̄ gyuuḥ̄ jmiī gyuū jeē gyā Dio jmeē hih̄, mā jāḥ̄: “Mā lā bā.” ¹⁸ Lǟ chah̄ jā gā jmeē jē ñih̄, gā hlēēh̄, gā ḥiī ñih̄, ḥī gā jeh̄ wiī jwē̄te hwā, hē sā mā jeh̄ nī koō hǟ kō jā jiih̄, tā kō jiih̄ tääḥ̄ dsā

jmi-gyuu¹ la¹. ¹⁹Jee¹ jwii¹ juuh¹ Babilonia ga¹ la¹ hnē¹ nāā¹, hi¹ jyoh¹ ga¹ jee¹ jwii¹ kaah¹ ga¹ sa¹ ga¹ hla¹ go¹ te¹. Ma¹ ra¹ he¹ ga¹ teeh¹ ba¹ Dio¹ jwii¹ kih¹ jwii¹ juuh¹ ja¹, ga¹ cheey¹ nē¹ kih¹ lā¹ jē¹ go¹ te¹ he¹ ya¹ jēē¹ dsēy¹ kyaah¹. ²⁰Ga¹ lā¹ jē¹ hwa¹ he¹ tāāh¹ jee¹ jmi¹ fēeh¹ ga¹ āāh¹ hōō¹ kih¹. Lā¹ ja¹ ka¹ lāh¹ ga¹ āāh¹ lā¹ jē¹ moh¹. ²¹Hi¹ ga¹ sqa¹ nē¹ kih¹ dsa¹ mi¹ dsē¹ kaah¹ he¹ hii¹ ma¹ to¹ loo¹ kil. Hi¹ lā¹ jēē¹ dsa¹ cha¹ ga¹ miih¹ ga¹ mi¹ kwayh¹ kih¹ Dio¹ ma¹ ga¹ jēēy¹ he¹ wii¹ ja¹. Jēēh¹, koo¹ he¹ ja¹ ba¹ ma¹ la¹ juuh¹ ga¹ kih¹ jee¹ lā¹ jē¹.

17

Heeh¹ Dio¹ wii¹ Babilonia

¹Ma¹ ngēē¹ he¹ ja¹, ja¹ jaa¹ jee¹ lā¹ jēē¹ gyee¹ āngele¹ hi¹ ma¹ chooh¹ lā¹ jē¹ gyii¹ kyaah¹ mah¹ ga¹ hlēēyh¹ kyaah¹ jnā¹, ga¹ jāyh¹:

—Ŋa¹ ta¹ la¹ mah¹ heehn¹ hne¹ ha¹ lā¹ la¹ he¹ wii¹ he¹ heeh¹ Dio¹ hyaa¹ hi¹ ma¹ kyaah¹ wa¹ hi¹ cha¹ hi¹, hi¹ gya¹ jōōh¹ nē¹ kih¹ cha¹ miih¹ jmi¹. ²Dsa¹ mē¹ he¹ ga¹ jmee¹ wa¹ la¹ cha¹ la¹ kyaah¹ lā¹ jēē¹ rey¹ hi¹ chaa¹ hwa¹ la¹. Hi¹ lā¹ jēē¹ dsa¹ hi¹ tāāh¹ hwa¹ la¹ ga¹ hee¹ go¹ te¹ huū¹ dsē¹ kiyh¹ kyaah¹ lā¹ jē¹ he¹ hliih¹ he¹ ga¹ jmeey¹ kyaah¹ dsa¹ mē¹ he¹. Lā¹ lā¹ koo¹ he¹ ga¹ kwēēyh¹ jmi¹ llii¹ he¹ hāā¹ jwē¹ te.

³He¹ ja¹ ga¹ jāā¹ jmi¹ lle¹ jnā¹ koo¹ hwa¹ kii¹ jee¹ sa¹ kwa¹ ni¹ miih¹. Jee¹ ja¹ ga¹ jēēn¹ jaa¹ dsa¹ mē¹ hi¹ ma¹ dsēē¹ jaa¹ jah¹ gyuu¹. Lā¹ kaa¹ nē¹ kih¹ jah¹ he¹ hi¹ na¹ sii¹ jmi¹ he¹ mi¹ kwah¹ kih¹ Dio¹, hi¹ ma¹ lle¹ gyii¹ lley¹ kyaah¹ gya¹ jōō¹. ⁴Dsa¹ mē¹ he¹ ma¹ kye¹ hmiih¹ hee¹ gyuu¹ hi¹ gyuu¹ lāh¹, he¹ na¹ lii¹ kyaah¹ ku¹ nōō¹, hi¹ kyaah¹ ku¹ he¹ la¹ na¹ hūāah¹. Ma¹ chooyh¹ koo¹ kyaah¹ he¹ na¹ la¹ kyaah¹ ku¹ nōō¹ jee¹ ma¹ na¹ kah¹ kyaah¹ lā¹ jē¹ he¹ la¹ o¹ hih¹ he¹ ma¹ jmeey¹. ⁵Ma¹ na¹ sii¹ cha¹ kyey¹, koo¹ jmi¹ he¹ sa¹ lā¹ ngēē¹ jne¹, he¹ ma¹ jāh¹: “Jwii¹ juuh¹ Babilonia. Choo¹ dsa¹ mē¹ hi¹ kaa¹ wa¹ hi¹ cha¹ hi¹. Choo¹ lā¹ jē¹ he¹ jmee¹ na¹ hāā¹ dsē¹ jne¹.” ⁶Ga¹ lā¹ liihn¹ he¹ ma¹ hee¹ dsa¹ mē¹ he¹ kyaah¹ jma¹ kih¹ hi¹ na¹ jngēē¹, hi¹ kyaah¹ jma¹ kih¹ hi¹ ga¹ juu¹ kwaat¹ kih¹ Jesús. Ma¹ ga¹ jēēn¹ dsa¹ mē¹ he¹ ga¹ lā¹ dsaa¹ dsēn¹ jwē¹ te. ⁷Mah¹ ga¹ jāh¹ āngel¹ he¹ siih¹ jnā¹:

—¿He¹ la¹ dsaa¹ hoh¹? Jnā¹ mi¹ jnāān¹ kyah¹ he¹ sa¹ lā¹ ngēēh¹ hne¹ kih¹ dsa¹ mē¹ na¹, hi¹ lā¹ ja¹ kih¹ jah¹ laa¹ na¹ hōō¹ hi¹ jāāy¹ na¹, hi¹ lle¹ gyii¹ lle¹ kyaah¹ gya¹ jōō¹. ⁸Jah¹ hi¹ ma¹ jēēh¹ na¹, ma¹ laa¹ hi¹ na¹ mo¹ so¹ laay¹. Hi¹ na¹ na¹ ya¹ hēē¹ neh¹ too¹ ŋiih¹ kih¹ cha¹ je¹, jāā¹ ja¹ ga¹ dsooy¹ gyi¹ jwii¹. Lā¹ jēē¹ hi¹ tāāh¹ hwa¹ la¹ hi¹ sa¹ na¹ sii¹ jmi¹ kih¹ nē¹ je¹ jee¹ na¹ sii¹ jmi¹ kih¹ lā¹ jēē¹ hi¹ na¹ jnāā¹ kih¹ Dio¹ lā¹ jiih¹ ma¹ ga¹ nōō¹ jmi¹ gyuu¹, lā¹ jēē¹ hi¹ he¹ lā¹ dsaa¹ dsēy¹ wa¹ ra¹ ga¹ jēēy¹ jah¹

he¹, hi¹ ma¹ laa¹, hi¹ na¹ mo¹ so¹ laay¹, hi¹ hi¹ na¹ ga¹ lā¹ jnāā¹ ka¹ lāh¹.

⁹He¹ jwahn¹ la¹, la¹ kih¹ hi¹ cha¹ huū¹ dsē¹ llu¹ kih¹. Lā¹ jē¹ gyii¹ lle¹ jah¹ he¹, la¹ kwaat¹ gyii¹ moh¹ jee¹ gya¹ dsa¹ mē¹ he¹. ¹⁰Hi¹ la¹ kwaat¹ laa¹ gyee¹ rey¹ ka¹ lāh¹. Hŋaa¹ rey¹ he¹ mo¹ so¹ laay¹ ta¹. Chaa¹ ga¹ jaa¹, hi¹ chaa¹ ga¹ jñah¹ hi¹ sa¹ ga¹ ma¹ ja¹. Ga¹ ma¹ ja¹ hi¹ he¹, jmee¹ bii¹ kiyh¹ mi¹ heey¹ ko¹ hwēē¹ ba¹. ¹¹Jah¹ hi¹ ma¹ laa¹ he¹, hi¹ na¹ mo¹ so¹ laay¹, hi¹ he¹ laa¹ jee¹ ga¹ tē¹ jñaa¹ rey¹ ka¹ lāh¹. Hi¹ laay¹ jaa¹ kih¹ jee¹ lā¹ jēē¹ gyee¹ rey¹ he¹ hi¹ dsoo¹ gyi¹ jwii¹.

¹²Lā¹ jē¹ gya¹ jōō¹ he¹ ma¹ jēēh¹ ja¹, la¹ kwaat¹ gyaa¹ rey¹ hi¹ sa¹ ga¹ ma¹ lōō¹ jmee¹ hih¹. Koo¹ hor¹ ba¹ hyoyh¹ jwē¹ leey¹ rey¹ mah¹ jmeey¹ ko¹ jōh¹ kyaah¹ jah¹ laa¹ na¹ hōō¹ he¹. ¹³Ga¹ lā¹ jēē¹ gyaa¹ rey¹ he¹ dsa¹ tāayh¹ juu¹ kwee¹, mah¹ tooyh¹ goo¹ jah¹ hi¹ laa¹ na¹ hōō¹ he¹ he¹ jmeey¹ hih¹ kih¹ dsa¹ jmi¹ gyuu¹. ¹⁴Hi¹ lā¹ ja¹ teey¹ kyaah¹ Borrego māh¹. Pero Borrego māh¹ he¹ liyh¹ ba¹ wa¹ ra¹ ga¹ teey¹ kyaah¹. Jēēh¹, hi¹ he¹ Rey¹ hi¹ kye¹ nē¹ kih¹ jee¹ lā¹ jēē¹ Rey¹, hi¹ laay¹ jōōh¹ kih¹ jee¹ lā¹ jēē¹ Dsa¹ kaa¹h. Hi¹ lā¹ jēē¹ hi¹ tāāh¹ kyaayh¹, ma¹ na¹ teeh¹ kyaay¹, ma¹ na¹ lleeh¹, ja¹ ba¹ hi¹ mi¹ teh¹ kiyh¹.

¹⁵Hi¹ ga¹ jāh¹ āngel¹ siiyh¹ jnā¹ ka¹ lāh¹:
—Lā¹ jē¹ jmi¹ he¹ ma¹ jēēh¹ jee¹ ma¹ gya¹ hyaa¹ hi¹ kaa¹h wa¹ hi¹ cha¹ hi¹, la¹ kwaat¹ lā¹ jē¹ jee¹ jwii¹, lā¹ jēē¹ dsa¹, lā¹ kaa¹ hwa¹ jee¹ tāāh¹ dsa¹ jmee¹ hih¹, hi¹ lā¹ jēē¹ dsa¹ hi¹ hlēēh¹ lā¹ koo¹ lā¹ koo¹ juu¹. ¹⁶Hih¹ jah¹ hi¹ laa¹ na¹ hōō¹ he¹ kyaah¹ lā¹ jē¹ gya¹ jōō¹ kih¹, jmeey¹ na¹ hōōh¹ kih¹ hyaa¹ hlēēh¹ he¹. Ja¹ jiih¹ beey¹ kyaah¹ o¹ hih¹ kih¹, jnguyh¹ kih¹, hi¹ jēy¹ kyaah¹ je¹. ¹⁷Jēēh¹ Dio¹ ba¹ hi¹ ga¹ tooh¹ huū¹ dsē¹ neh¹ tuh¹ dsē¹ lā¹ jēē¹ rey¹ he¹ mah¹ jmeey¹ lā¹ hnōō¹ Dio¹ he¹ dsa¹ tāayh¹ juu¹ kwee¹ mah¹ laay¹ jōōh¹ jah¹ hi¹ laa¹ na¹ hōō¹ he¹, lā¹ jiih¹ lā¹ te¹ lā¹ koo¹ jāh¹ juu¹ kih¹ Dio¹. ¹⁸Hi¹ dsa¹ mē¹ hi¹ ma¹ jēēh¹ na¹, la¹ kwaat¹ koo¹ jwii¹ juuh¹ he¹ jmee¹ hih¹ kih¹ lā¹ jēē¹ rey¹ hi¹ chaa¹ hwa¹ la¹.

18

Ga¹ hee¹ jwii¹ Babilonia

¹Ma¹ ngēē¹ he¹ ja¹, ga¹ jēēn¹ jñah¹ āngel¹ hi¹ ga¹ jñaa¹ gyuu¹ jmi¹ gyuu¹ kyaah¹ cha¹ miih¹ be¹. Hi¹ hwa¹ la¹ ga¹ lā¹ jnā¹ jēē¹ go¹ te¹ kyaah¹ jmeē¹ kiyh¹. ²Ga¹ hlēēyh¹ kyaah¹ lā¹ jē¹ be¹ kiyh¹, ga¹ jāyh¹:

Ma¹ jā¹ ta¹ hwa¹, ma¹ jā¹ ta¹ hwa¹ Babilonia jwii¹ juuh¹.

Ma¹ lii¹ cha¹ neh¹ kih¹ lā¹ jēē¹ hi¹ sa¹ llu¹. Lā¹ hōō¹ lā¹ jēē¹ jmi¹ lle¹ hliih¹, hi¹ la¹ sii¹ kih¹ lā¹ jēē¹ ta¹ hi¹ laa¹ na¹ hōō¹ hi¹ sa¹ lā¹ jēē¹ jne¹.

³Jēēh¹, ga¹ lā¹ jēē¹ dsa¹ hi¹ chaa¹ hwa¹ la¹, ga¹ hee¹ go¹ te¹ huū¹ dsē¹ kih¹ kyaah¹

lä'jē he- la' o-hih he- ma' jmeey' jee' ja'.

La' lä'koq̄ he- ga'hıyh' jmi-llıı' he- hää' go-te' ba'.

Lä'jēē rey hi- chaä- hwa' la- ga'jmeey' wa' la' cha- la' kyaayh'.

Dsa- hi- ma' nōō' hmooh' kih', hi- ma' tääh' lä'kaä' jmi-gyuu' ga'lä'chay' kuu', kih' he- ma' hniıy' he- ma' cha- ga'ngēē' jwēē' kih' dsa-mē' he', ga'jä'h' ängel.

4 Ja-ga' ga'nuun' jyoh' juu' gyuuu' jmi-gyuu' he- ma' jäh':

Hnä'h' hi- laä' dsa- kyaan', hwēē- hnäh' jee' kih' dsa- he'

mah' sa- kwäh' dso'kye- kiyh' kyah' hnäh', mah' sa- tēēh' hnäh' he- wıı' he- jä' nē' kiyh'.

5 Jēēh', he- ma' ngēē' jwēē' dso'kye- kiyh', ma' loo' lä- ga'tē' gyuuu' jmi-gyuu'.

Na' ma'tē' hor- koq̄ Dio jwıı' kwaat' kih' he- hlıih' he- ma' jmeey' dsa- he'.

6 Kwēēyh' kiyh' lä'koh' te' he- ga'kwēēyh' jñah'.

Mi-hmaah' to' juh' kiyh', lä'koh' te' he- ga'jmeey'.

Ga'kwēēyh' jñah' ga'hıh' jmi- hää'.

Kwēēyh' kiyh' na' hıyh' to' juh' ko' ja'.

7 Lä'koh' te' ma'jmäy' hniıy' jōōh', lä'koh' te' he- llu' he- ma' chaay', ko'ja' he- wıı' kwēēyh' ka' läh'.

Jēēh', ma'jmeey' huudse':

“Laan' jōōh' lä'koq̄ hi- jmeey' hıh', chaä' ba' dsa-nııu' kyaan', sa' cha- he- kih' he- jēēn' wıı'.”

8 He'ja' kyaah' koq̄ jmi- ba', joh' he- wıı' sa' jä' nē' kiyh', jä' jngııh' kiyh', jä' hooyh', jä' kyoyh'.

Hi- kaay' kyaah' je-, jēēh' Dio Dsa-jōōh' jñan', hi- cha- cha-miıh- be' kih', llay'ta' kih' jwıı' ja'.

9 Lä'jēē rey hi- tääh' hwa' hi- ga'jmeey' wa' la' cha- la' kyaah' dsa-mē' he' hi- ma' chaay' luu' kyaayh', hi- he' ki'hooh' kiyh' wa'ra- ga'jēey' hwēē- nē' jee' kaay'. 10 Uu' ba' dsa'taayh', kih' he- lä'goyh' jēey' he- wıı' he- jä' nē' kih' jwıı' ja', jäyh'.

—He' ba' che' jwıı', jwıı', Babilonia jwıı' juuh- na', he- ma' jmeey' hıh'. Jēēh', kyaah' koq̄ hor- ba', ma' ja' jwız' kyah'.

11 Dsa- hi- ma' nōō' hmooh' kih' lä'kaä- hwa', ki'hooh' kih' jee' jwıı' ja-. Jēēh', mo'so' chaä- hi- la' lōō' kiyh'. 12 Lōō' kih' ku'nōō', kuu' tōō', lä'jē- nēē' kuu' hmooh', hmııh- lino, hmııh' gyuu', hmııh- ceda, hmııh' gyuu' läh-, hma- he- hi- mi-jwıı', lä'jē' ga' he- jnä' na'hñah' he- na' la' kyaah' ja' elefante, kyaah' hma- he- hmooh', kyaah' nē' nōō' kyaah' wa' he- cha- he- nē', hi' kyaah' kuu' jih'. 13 Lōō' kih' kyah' hma-, ki' ma', jmi- mi' jwıı', wa' chu-, mirra, naa' mi' jwıı', jmi' mi' jēh' ma' ää-, naa' he- kuh- dsa-, harin luu', kyaah' mi' trigo, loo', borrego, kya'jih', carret. Hi' ma'

hnēey' lä'jēē hi- na-hnēē' jmeey' ta' ma'ke' laay' dsa- jmi-gyuu'. 14 Ma' jäyh' sııyh' jwıı- ja':

—Lä'jē he- ma' heē' hoh', ma'jä' ta' koq̄ ba' ja-. Lä'jē he- jmä'ōō' kyah' ma' dsa' go-te'. Jih'koh' mo'so' tēēh'.

15 Lä'jēē hi- ma' hniı' he- ja', ga'lä'chay' cha-miıh- kuu' lä'koq̄ ma' hniıy' kih' jwıı- oo-. Uu' ba' dsa'taayh', kih' he- lä'goyh' jēey' he- wıı' he- jä' nē' kih' jwıı- ja' mah' ki'hooyh', 16 jäyh':

—He' ba' che' jwıı', jwıı', Babilonia jwıı' juuh- jee' ma' tääh' dsa- hi- ma' kēh- hmııh- lino na'kaah' gyuu' läh-, ma' na-lēey' kyaah' ku'nōō' hi' kyaah' lä'jē- kuu' he- jnä' na'hñah'. 17 Jēēh', kyaah' koq̄ hor- ba' ma' dsa- lä'jē- kuu' he- ma' chay'.

Hi' ga'lä'jēē juu' barco, hi' lä'jēē ga' hi- ma' ga'näa' neh', kyaah' hi- ma' koooh' barco, hi' lä'jēē hi- ma' jmeey' ta' cha'jmi'neeh' ga'taah' uu' ba', 18 jēey' lä'koq̄ ma' hwēē- nē' ma' koo- jee' jwıı- ja-. Ga'taayh' ga'tooyh' miıh', ma' jäyh':

—Sa' cha- ga' jyoh' jwıı' he- la' lä'koq̄ jwıı' juuh- na'.

19 Lä'jēē hi- he' ga'ka' hlōō- mah' ga'huuy' lley' hi- ga'ki' ga'hooyh', ma' jäyh':

—He' ba' che' jwıı', jwıı', jwıı' juuh- na-. Ga'lä'jēē ba' hi- na'hōō- barco cha'jmi'neeh' ma'lä'chay' kuu' kyaayh', kih' he- cha- cha-miıh- kuu' kih' jwıı- na-. Kyaah' koq̄ hor- ba' ma' heē' go-te'.

20 Lä'jēē hnäh' hi- tääh' gyuuu' jmi-gyuu', wa' chaah- hnäh' llu'. Lä'ja- ka' läh' hnäh' hi- na' jngēē', hnäh' apōstole, hi' hnäh' hi- ga'ngēē' juu' kih' dsa-. Jēēh' ma'teēh' Dio jwıı' kih' jwıı' na- hi- ga'jmeeh' hnäh'.

21 Ma'ngēē he- ja-, jaa- ängel hi- cha- cha-miıh- be' kih' ga'kay' koq̄ mi' kuu' juuh-, lä'koq̄ juuh' cha'too' kih' molıı', ga'jwäy' cha'jmi'neeh' mah' ga'jäyh':

—Ja' ba' lä'na-, wıı' hla' Babilonia jwıı' juuh-, jih'koh' mo'so' lä'jnä' ka' läh'.

22 Mo'so' lä'nuuh' hiı' tu' he' choo' cha-miıh- sı'ñe', ni' jñah' ga'tē', ni' hi- juu' luu' hma'ta-, ni' hi- juu' luu' hoo' mo'so' lä'chaä- jee- na' kyah'. Ni' hi- ga' hi- jmeey' wa' he' che' he' ta' mo'so' lä'chaä-. Ni' molıı' mo'so' hiı' ka'läh'. 23 Ni' mo'so' lä'jnä' je- kih' mi'se' jee- na' kyah', ni' mo'so' lä'nuuh' miıh' kih' jmi' jee' dsa'jee' goo- dsa' jee- na' kyah'. Jēēh', lä'jēē hi- ma' dsa'lla' hmooh' jee- na' kyah' ma' laä' kaah' kih' jmi-gyuu'. Hi' kyaah' ji' nah' kyah' ga'lä'gaa' lä'jēē hi- chaä- lä'kaä- hwa'.

24 Jee' jwıı- na- na-bääh' jma- kih' lä'jēē hi- ga'ngēē' juu' kih' Dio kyaah' lä'jēē hi- na' jngēē', hi' kih' lä'jēē ga'jñah' hi- ga'juu' lä'kaä- hwa'.

19

1 Ma ngëé' he' ja', ga nuun' ga hlëéh' jwëé' dsa' gyuu' jmi' gyuu', ma' jäh':

¡Aleluya! Dio, Dsa jòòh' jnän' hi' lää' jne', wa' gah' jnih', wa' jmeen' juuh' kiyh', hi' cha' cha' miih' be' kih'.

2 Jëéh' ma' llay' ta' kyaah' ju'dsoo', lä' koo' lle' kih' jmeey'.

Ma' llay' ta' kih' hyaa' hlëéh' he', hi' ga' hee' lä' jëé' hi' chaa' hwa' la' kyaah' lä' jë' he' la' o' hih' he' ma' jmeey'.

Ma' teeyh' ba' jwii' kih' hyaa' he', hi' ga' tuu' jma' kih' hi' ma' jmee' ta' he' kih' Dio.

3 Koo' ka' läh' ga' jäh':

—¡Aleluya! Ñe' he' hwëé' jee' kaay', soo' ga' lä' jë' joh' jmi' cha'.

4 Hi' lä' jëé' gyii' kyeé' dsa' gyuu' kyaah' kyeé' jah' he', ga' juuh' jnéy', ga' jyooy' mo' néy' lä' ga' té' hwa' mah' ga' jmeey' juuh' kih' Dio hi' gya' jmee' hih', ga' jäh':

—Wa' la' lä' ja'. ¡Aleluya!

5 Lä' ga' té' jee' gya' Dio jmee' hih' ga' lä' nuuh' koo' juu' he' jäh':

Kwa' hnäh' ti' hmaah' kih' Dio jnän' lä' jëé' hnäh' hi' jmee' ta' he' kiyh',

lä' jëé' hnäh' hi' gayh', lä' jòh' lä' mäh'.

Lä' cha' jmi' wa' ra' ga' jee' goo' Borrego mäh'

6 Ja' ga' ga' nuun' lä' koo' he' ga' hlëéh' jwëé' dsa', ga' hii' goo' lä' koo' hii' jee' jyooy' cha' miih' jmi', lä' koo' hii' jee' nü', ma' jäh':

¡Aleluya, jëéh' Dio Dsa jòòh' jnän' hi' cha' ga' lä' jë' be' kih', ma' loo' jmee' hih'!

7 Wa' chaa' jne' llu', wa' jëé' dsé' jne', wa' jmeen' juuh' kiyh'.

Jëéh' ma' té' jee' jee' goo' Borrego mäh', ma' na' lluy' ba' mëy'.

8 Ma' na' ngëy' jwé' këyh' hmiih' lino he' na' jngii' he' la' jih' gyeh'.

Jëéh' hmiih' lino ja', la' kwaan' ta' llu' he' ga' jmee' lä' jëé' hi' na' jngëé'.

9 Ja' ga' ga' jäh' ángel he', siih' jnä':

—Lä' la' sii': "Llu' la' kih' hi' na' teeh' jmee' ma' nuu' jee' jee' goo' Borrego mäh'."

Mah' ga' jäh' ka' läh':

—He' la' ba' ja', juu' he' la' ju'dsoo' kih' Dio.

10 He' ja' ga' juuhn' jnän' huu' tü' ángel he' mah' ga' jmää' jnih' jòòh'. Pero ga' siih' jnä':

—Ta' jmee' lä' na'. Jëéh' kwee' ba' laan' kyaah' hne' jee' jmeen' ta' he' kih' Dio kyaah' oòh' hne' hi' tääh' chooh' koo' hweh' juu' kih' Jesús. Jmee' juuh' kih' Dio ba'.

Jëéh', hi' kwa' juu' kih' Jesús, hi' he' ba' hi' ngëé' juu' kih' Dio.

Hi' dsëé' kya' jih' tää'

11 Ja' ga' ga' jëén' gyuu' jmi' gyuu' na' na', ga' jëén' jaa' kya' jih' tää'. Hi' ma' dsëéy'

he', cheey': Hi' Mi' te' Juu', hi' cheey': Ju'dsoo' Jmah'. Jëéh', kyaah' ju'dsoo' teey' kyaah' dsa', hi' lä' ja' llay' ta' ka' läh'. 12 Mi' néy' ma' la' lä' koo' jee' hya' je', ma' lley' cha' miih' coron. Ma' na' sii' koo' jmi' he' ni' jaa' sa' na' ngëé', jaa' hñii' bih' ma' ngëéy'. 13 Ma' kyeeyh' koo' hmiih' he' ma' na' hee' kyaah' jma'. Jmi' kiyh' ma' chee': Juu' kih' Dio. 14 Lä' jëé' hløø' hi' tääh' gyuu' hi' ma' chaa' kaah' kih' hi' dsëé' kya' jih' tää', ma' kyeeyh' hmiih' lino jnaah' jwërte, tøø' hi' na' jngii'. 15 Ma' go' hii' hooy' koo' ñe' tuuh' chuu' he' jmee' dsoo' kih' lä' jëé' hi' chaa' hwa' la', hi' jmeey' hih' kiyh' kyaah' hma' hiih' he' la' ñe'. Hi' he' jlegh' mi' jeh' jee' tääh' mah' hwëé' jmi' kih'. He' la' la' kwaan' he' wii' he' na' ga' chee' Dio hi' cha' ga' lä' jë' be' kih'. 16 Né' hmiih' kiyh' hi' ta' koo' jwoo' sa' kyeey' na' sii' hwéh' he' jäh' lä' la': "Hi' la' he' Rey hi' kye' né' kih' jee' lä' jëé' Rey, hi' laay' jòòh' kih' jee' lä' jëé' Dsa' kaah'."

17 Mah' ga' jëén' jaa' ángel hi' cheh' né' hyoo', kyaah' lä' jëé' be' kih' ga' hlëéy' lä' jëé' ta' hi' hëé', ga' siiyh':

—Ya' nää' hnäh' mah' go' taah' hnäh' ko' jòh' jee' kwa' Dio he' kuh' hnäh' koo' ma' nuu' juuh'. 18 Kuh' hnäh' ngo' kih' rey, ngo' kih' juu' hløø', ngo' kih' hi' cha' cha' miih' be' kih', ngo' kih' kya' jih' lä' kye' kih' hi' wiiy', ngo' kih' hi' na' hnëé' jmee' ta' hi' kih' hi' sa' na' hnëé', lä' jòh' lä' mäh' —ga' jäh' ángel he'.

19 Hi' ga' jëén' jah' hi' laa' na' hoo' he', kyaah' lä' jëé' rey hi' tääh' hwa' la' kyaah' hløø' kyaay', hi' ga' kuh' mah' jmeey' hñii' kyaah' hi' dsëé' kya' jih' tää' hi' kyaah' hløø' kyaay' ka' läh'. 20 Jee' ja' ga' saayh' jah' hi' laa' na' hoo' he' kyaah' hi' ga' ngëé' juu' ta' juu' kiyh'. Hi' hi' ga' ngëé' juu' ta' juu' he', ga' jmeey' cha' miih' he' juh' gaa' cha' né' jah' hi' laa' na' hoo' he'. Lä' jwé' ja', ga' mi' gaay' lä' jëé' hi' ga' kwaan' hñii' ga' laa' lii' kih' jah' hi' laa' na' hoo' he'. Hi' ga' mi' gaay' lä' jëé' hi' ga' jmee' juuh' kih' heh' kiyh' ka' läh'. Lä' ma' jiiyh' ja' lä' uuy' ga' jwää' dsih' cha' je' juuh' kih' gyi' jwii' jee' koo' kyaah' azufre. 21 Hi' lä' jëé' ga' jñah' dsa' ga' juu' kyaah' ñe' tuuh' chuu' he' ma' go' hii' hoo' hi' ma' dsëé' kya' jih' he'. Lä' jëé' ta' ga' kuh' ngo' kiyh' lä' jiih' ga' këé'.

20

Koo' mil ji' ñe'

1 Ga' jëén' jaa' ángel hi' ga' jñaa' gyuu' jmi' gyuu', hi' ma' chooh' jo' ñe' kih' too' ñiih' kih' cha' je', hi' ma' chooyh' koo' caden' juuh'. 2 Ga' saayh' Dragón, miih' hi' ma' chaa' llo' joo' he', ja' ba' hi' chee' hi' sa' lluy', hi' chee' bih' Tana' ka' läh'.

Ga^hñuuh^h dsih^h koo^h mil ji^h ñe^h. ³ Ga^h jwää^h dsih^h neh^h too^h ñiih^h kih^h cha^hje^h, mah^h ga^h jney^h kwee^h ho^hhaah^h ja^h. Mah^h lä^h ja^h, sa^h ya^h hëey^h mi^h gaa^h gyih^h dsa^h hi^h cha^h lä^h kaa^h hwa^h lä^h jiih^h dsëë^h koo^h mil ji^h ñe^h. Ga^h ma^h ngëë^h koo^h mil ji^h ñe^h, jmee^h bii^h cheeyh^h miih^h jmi^h.

⁴ Hi^h ga^h jëen^h cha^h miih^h hma^h sii^h, jee^h ma^h tääh^h hi^h na^h ngë^h jwë^h lla^h ta^h, he^h ba^h hi^h ga^h ku^h dsa^h lle^h kwaat^h kih^h he^h ma^h jmeey^h ju^h dsoo^h kih^h Jesús^h hi^h kwaat^h kih^h juu^h kih^h Dio^h ka^h läh^h. Sa^h ga^h jmääy^h jøh^h jah^h hi^h laa^h na^h hoo^h he^h ni^h heeh^h kiyh^h. Ni^h sa^h ga^h kway^h ma^h le^h lii^h cha^hkyey^h, ni^h ma^h gooy^h. Hi^h he^h ga^h lä^h jiih^h ka^h läh^h mah^h ga^h jmeey^h hih^h kyaah^h Cristo^h koo^h mil ji^h ñe^h. ⁵ He^h la^h ja^h to^h ne^h he^h lä^h jiih^h dsa^h. Pero^h jee^h lä^h jëë^h ga^h jñah^h hi^h ga^h juu^h hi^h sa^h laa^h kwaat^h, sa^h lä^h jiih^h ko^h jøh^h kyaayh^h. Ga^h ma^h dsëë^h koo^h mil ji^h ñe^h, ja^h ga^h lä^h jiiyh^h. ⁶ Llu^h la^h kih^h hi^h tëë^h lä^h jiih^h to^h ne^h, hi^h he^h na^h jngëë^h. Leey^h jmi^h dsa^h kyaa^h Dio^h ba^h, hi^h kyaa^h Cristo^h ka^h läh^h, hi^h jmeey^h hih^h ko^h jøh^h kyaayh^h koo^h mil ji^h ñe^h. Hi^h he^h mo^h so^h juuy^h wa^h ra^h ga^h të^h jee^h juu^h dsa^h jee^h ga^h të^h to^h jiih^h.

Dsoo^h hi^h sa^h llu^h cha^hje^h juuh^h

⁷ Wa^h ra^h ga^h dsëë^h koo^h mil ji^h ñe^h, lää^h Tana^h jee^h na^h jñëë^h. ⁸ Mah^h dsooy^h mi^h gaay^h dsa^h hi^h tääh^h lä^h jë^h kye^h kiuh^h jmi^h gyuu^h, mi^h gooy^h kih^h Gog^h kyaah^h Magog^h, jøøyh^h jwëë^h dsa^h, lä^h koo^h mi^h sii^h he^h cha^h ha^h hoo^h jmi^h ñeeh^h, mah^h dsa^h naäy^h jee^h hni^h. ⁹ Lä^h kaa^h lä^h juh^h jmi^h gyuu^h ga^h hwëëy^h, ga^h naäy^h ta^h jee^h jwii^h na^h jngii^h kih^h Dio^h he^h tih^h dsëy^h cha^h miuh^h. Ga^h taayh^h lä^h ku^h lä^h jii^h kih^h jee^h jwii^h ja^h mah^h teey^h kyaah^h. Hi^h ga^h jyoo^h Dio^h je^h gyuu^h jmi^h gyuu^h mah^h ga^h jëëy^h go^h te^h. ¹⁰ Hi^h sa^h llu^h hi^h ma^h mi^h gaa^h dsa^h ga^h jwää^h dsih^h cha^h je^h juuh^h jee^h koo^h kyaah^h azufre^h, jee^h hää^h jah^h laa^h na^h hoo^h he^h kyaah^h hi^h ga^h jmee^h juu^h ta^h juu^h. Jee^h ja^h jëëy^h wii^h lä^h jmi^h lä^h hwë^h ga^h lä^h jë^h joh^h jmi^h cha^h.

Wa^h ra^h ga^h të^h jee^h jmee^h Dio^h jwiz^h

¹¹ Ja^h ga^h jëen^h koo^h hma^h sii^h juuh^h tøø^h, hi^h ga^h jëen^h hi^h ma^h gya^h në^h kih^h. Ga^h ääh^h go^h te^h gyuu^h hwa^h cha^h nëy^h, mo^h so^h ga^h lä^h lii^h go^h te^h ha^h jee^h ma^h la^h. ¹² Hi^h ga^h jëen^h lä^h jëë^h hi^h ga^h juu^h, lä^h jøh^h lä^h mäh^h tääh^h cha^h në^h Dio^h. Jee^h ja^h ga^h na^h je^h, hi^h ga^h na^h ga^h jyoh^h je^h jee^h na^h sii^h jmi^h kih^h lä^h jëë^h hi^h na^h jnää^h kih^h Dio^h. Ga^h lä^h jëë^h hi^h na^h juu^h, ga^h nøø^h ta^h kiyh^h lä^h koo^h te^h he^h na^h sii^h kih^h në^h je^h jee^h lle^h lä^h jë^h he^h ga^h jmeey^h. ¹³ Lä^h jëë^h hi^h ga^h juu^h cha^h jmi^h ñeeh^h ga^h hwëëy^h ga^h taayh^h cha^h në^h Dio^h. Hi^h lä^h jëë^h hi^h na^h juu^h tääh^h cha^h je^h ga^h hwëëy^h ga^h taayh^h cha^h në^h Dio^h. Lä^h jaa^h lä^h jaa^h ga^h nøø^h ta^h kiyh^h lä^h koo^h te^h he^h ga^h jmeey^h. ¹⁴ Ga^h lä^h jëë^h hi^h na^h juu^h hi^h tääh^h cha^h je^h ga^h jwää^h dsih^h cha^h je^h juuh^h. He^h ja^h la^h jee^h ga^h të^h to^h jiih^h he^h juu^h dsa^h. ¹⁵ Hi^h sa^h ga^h jnø^h jmi^h kih^h në^h je^h jee^h na^h sii^h jmi^h kih^h

lä^h jëë^h hi^h na^h jnää^h kih^h Dio^h, ga^h jwää^h dsih^h cha^h je^h juuh^h.

21

Gyuu^h jmi^h gyuu^h hmëë^h kyaah^h hwa^h hmëë^h

¹ Ga^h jëen^h koo^h gyuu^h jmi^h gyuu^h hmëë^h, hi^h ga^h jëen^h koo^h hwa^h hmëë^h, jëeh^h gyuu^h jmi^h gyuu^h hi^h hwa^h he^h ma^h la^h to^h ne^h ma^h ngëë^h ba^h ja^h. Hi^h jmi^h ñeeh^h mo^h so^h cha^h ga^h. ² Jnä^h Jwaa^h ga^h jëen^h koo^h jwii^h na^h jngii^h he^h chee^h Jerusalén^h hmëë^h he^h ga^h jyoo^h gyuu^h jmi^h gyuu^h kih^h Dio^h, lä^h koo^h jaa^h dsa^h më^h hi^h ma^h na^h lluu^h kih^h dsa^h ñuu^h kyaa^h. ³ Ja^h ga^h ga^h nuun^h koo^h juu^h ga^h hlëeh^h ki^h he^h ja^h gyuu^h jmi^h gyuu^h he^h ma^h jäh^h:

—Hee^h la^h hne^h kih^h Dio^h he^h chih^h jee^h kih^h dsa^h jee^h gyay^h ko^h jøh^h kyaayh^h. Dsa^h he^h lee^h jwii^h kiyh^h. Hi^h Dio^h gya^h ko^h jøh^h kyaayh^h hi^h ja^h ba^h hñii^h Dio^h lee^h Dio^h kyaay^h. ⁴ Jee^h ja^h mi^h kih^h Dio^h jmi^h he^h tuu^h mi^h në^h dsa^h, jee^h ja^h mo^h so^h juuy^h jih^h koh^h, ni^h mo^h so^h ki^h hooyh^h, ni^h mo^h so^h cha^h ga^h jee^h mo^h jii^h kiyh^h, jëeh^h ma^h ngëë^h ba^h lä^h jë^h he^h to^h ne^h — ga^h jäh^h.

⁵ Hi^h ma^h gya^h jmee^h hih^h he^h ga^h jäh^h:

—Jnä^h jmeen^h hmëë^h lä^h jë^h go^h te^h he^h cha^h. Koo^h ka^h läh^h ga^h siiyh^h jnä^h:

—Sii^h he^h la^h. Jëeh^h juu^h la^h sa^h na^h hee^h, la^h ju^h dsoo^h jmah^h.

⁶ Hi^h ga^h jäh^h:

—Ma^h la^h ba^h. Jnä^h he^h laan^h lä^h koo^h hwëh^h A^h kyaah^h hwëh^h Zeta^h, jnä^h he^h ma^h laan^h jää^h ja^h ga^h nøø^h jmi^h gyuu^h, hi^h lä^h jiih^h hee^h jmi^h gyuu^h lä^h ma^h laan^h ja^h ba^h. Hi^h lä^h ki^h dsë^h, jnä^h kwan^h hiyh^h jmi^h he^h la^h cha^h ba^h he^h jmee^h chaay^h tää^h. ⁷ Hi^h ga^h lih^h mi^h te^h, hyoyh^h lä^h jë^h he^h la^h. Jnä^h leen^h Dio^h kyaay^h, hi^h hi^h he^h lee^h gyuu^h kyaan^h. ⁸ Pero^h lä^h jëë^h hi^h goh^h, kyaah^h hi^h sa^h jmee^h dsoo^h, hi^h jmee^h he^h sa^h lä^h jëë^h jne^h, hi^h jngëeh^h dsa^h, hi^h më^h hi^h ñuu^h hi^h kaah^h wa^h hi^h cha^h hi^h, hi^h jmee^h ji^h nah^h, hi^h jmee^h juuh^h kih^h dio^h hi^h na^h laa^h kaah^h dsa^h, kyaah^h lä^h jëë^h hi^h ta^h juu^h, hi^h he^h dsa^h naä^h cha^h je^h juuh^h, jee^h koo^h kyaah^h azufre^h, jee^h ga^h të^h to^h jiih^h juu^h dsa^h — ga^h jäh^h Dio^h.

Jee^h jwii^h Jerusalén^h hmëë^h

⁹ Ja^h ga^h jay^h jee^h ma^h chehn^h ja^h, jaa^h jee^h lä^h jëë^h ángel^h hi^h ma^h chooh^h gyii^h kyaah^h jee^h ma^h haa^h lä^h jë^h gyii^h he^h wii^h he^h ja^h jee^h llaa^h go^h te^h. Ga^h siiyh^h jnä^h:

—Ña^h jee^h la^h, mah^h hääh^h hne^h dsa^h më^h hi^h la^h hmooh^h lee^h më^h Borrego^h mäh^h — ga^h jäh^h ángel^h.

¹⁰ Mah^h ga^h jøøy^h kih^h jmi^h lle^h kin^h jee^h ma^h chih^h koo^h moh^h juuh^h ñii^h, mah^h ga^h heeyh^h jnä^h Jerusalén^h koo^h jwii^h juuh^h he^h na^h jngii^h he^h ga^h jyoo^h gyuu^h jmi^h gyuu^h he^h ja^h kih^h Dio^h. ¹¹ Ma^h jnä^h jëë^h ñih^h kyaah^h jmeë^h kih^h Dio^h. La^h jih^h gyeh^h lä^h koo^h mi^h kuuy^h he^h la^h

na'hñaaħ' jwërte, lã- la' koo- mi'kuu' jaspe, he- jëë- lã- koo- wa'hu-. ¹² Na- jnë- lã- ku- lã- jii' jee' jwii- ja- kyaah' na'hyah- juuh- hi- ñii' choo' gya- to' ho'haah'. Lã- koo- ho'haah' ja- ma' cheh' jaã- ángel, hi- nê- ho'haah' ja- ma' na- sii- jmi- ma' kih' kih' kih' lã- jëë- gya- tuu' nãã- dsa- Israel. ¹³ Ta- jwoo' ta- la- ga- hya- hyoo- ma' lle- hnê- wa'haah', ta- jwoo' ta- kye' ma' lle- hnê- wa'haah' ka- läh', ja- ba' lã- ja- jwoo' ta- ñii', hnê- wa'haah', hi- ta- jwoo' ta- la- ga- dsa' hyoo- ja- ba' hnê-. ¹⁴ Jee' ma- choqh- na'hyah- ñii' ja-, ma' la- kyaah' gya- to' tíi'. Né- kih- na- sii- jmi- kih' lã- jëë- gya- tuu' apostole kyaã- Borrego mäh'.

¹⁵ Hi- ma' hlëeh- kyaah' jnã- he-, ma' choqh- koo- si'hma- tah- he- lla- hih- he- na- la- kyaah' ku'nøø-, kyaah' he- kay' hih- jee' jwii- ja- kyaah' wa'haah' kih', hi- kyaah' na'hyah- kih'. ¹⁶ Jee' jwii- ja- ma' la- kye' kyeëh', kwee- ba' la' lã- kyoo- lã- hu-. Hi- ángel he- ga- kay' hih- jee' jwii- ja- kyaah' si'hma- kiyh'. Ga- tẽ- to' mil na- dsẽ- to' hña- loo' kilómetro lã- kyoo-, hi- ja- ba- ko- ja- te- lã- hu- hi- lã- ñii' ka- läh'. ¹⁷ Ja- ga- kay' hih- na'hyah- kih- jee' jwii- ja-, ga- tẽ- hña- loo' na- dsẽ- to' loo' kye' lëe-, ja- ba' lã- koo- la' hih- he- kooħ- dsa- jmi- gyuu-.

¹⁸ Na'hyah- ja- ma' la' kyaah' kuu' jaspe. Pero jee' jwii- ja- ma' la' kyaah' ku'nøø- jmah', ma' jnã- jëë- go- te- lã- koo- wa'hu- he- na- jngii'. ¹⁹ Tii- na'hyah- kih' jee' jwii- ja-, ma' na- lii' kyaah' lã- jẽ- kuu' he- la- na- hñaaħ'. To- nê- tíi- na'hyah- ma' la' kyaah' jaspe, jee' ga- tẽ- to' ma' la' kyaah' zafiro, jee' ga- tẽ- hnê- ma' la' kyaah' ágata, jee' ga- tẽ- kye' kyaah' esmeralda. ²⁰ Jee' ga- tẽ- hña- ma' la' kyaah' ónice, jee' ga- tẽ- jñii' kyaah' cornalina, jee' ga- tẽ- gyii' kyaah' crisólito, jee' ga- tẽ- jña- kyaah' berilo, jee' ga- tẽ- ñu' kyaah' topacio, jee' ga- tẽ- gya- koo' kyaah' jacinto, hi- jee' ga- tẽ- gya- to' kyaah' amatista. ²¹ Gya- to' wa'haah' ja-, ma' la' gya- to' perla. Lã- koo- lã- koo- gya- to' wa'haah' ja-, ma' la' koo- perla ba-. Hi- jwẽ- kih' jee' jwii- ja-, ma' la' kyaah' ku'nøø- jmah', ma' jnã- jëë- go- te- lã- koo- wa'hu- he- na- jngii'.

²² Sa- ga- jëen- gwah- jee' jwii- ja-, jëeh- Dio hi- laã- Dsa- jøøħ- jnãħ- hi- cha- ga- lã- jẽ- be' kih', kyaah' Borrego mäh', hi- he- ba' laã- gwah- jee' ja-. ²³ Jee' jwii- ja- mo- so- jmee- bii' jmëë- kih' hyoo-, ni- jmëë- kih' sih-, jëeh- kyaah' ma- la- jmëë- kih' Dio ba' jnã-, hi- Borrego mäh' ba- hi- choo- wa'je- kih' jee' jwii- ja-. ²⁴ Lã- jëë- dsa- hi- dsa- taah' lã- kaã- hwa' ja- ngéy- jee' jnã- wa'je-. Hi- lã- jëë- rey- hi- tããħ- jmi- gyuu- dsa- kay- jee' jwii- ja- lã- jẽ- he- cha- kiyh'. ²⁵ Sa- jnẽ- jiiħ- koh' wa'haah' kih'. Jee' ja- le- jmi- ba' jëeh- mo- so- lã- cha- hwẽ-. ²⁶ Lã- jëë- dsa- hi- dsa- taah' hwa' ja-, dsa- nããy- dsa- kay- jee' ja- lã- jẽ- nêë- he- cha- kiyh'. ²⁷ Jee' ja-

mo- so- dsa- taah' ni- jaa- hi- jmee- wa' la- cha- la-, ni- hi- jmee- he- sa- lã- jëë- jne-, ni- hi- jmee- juu' ta- juu'. Jee' ja- dsa- taah' ma- la- hi- na- sii- jmi- kih' nê- je- kih' Borrego mäh' jee' na- sii- jmi- kih' lã- jëë- hi- na- jnãã- kih' Dio.

22

¹ Ma- ngëë- he- ja-, hih' ángel he- na'heeyħ' jnã- koo- jmi- juuh-, he- jmee- chaã- dsa-. Jmi- ja- jëë- lã- jëë- wa'hu-, he- hya- jee' gya' Dio kyaah' Borrego mäh'. ² Hi- dsa- ngëë- to' dsaah' cha'jwẽ- kih' jee' jwii- ja-. Lã- koo- lã- koo- jwoo- kih' jmi- ja-, ma' tøø- hma- he- jmee- chaã- dsa-, he- hii- gya- to' nêë- mü-, ma' koo- nêë- lã- jaa- sih-. Kyaah' moo- kih' hma- ja-, dsa- hlãã- lã- jëë- dsa- hi- chaã- jee- ja-. ³ Jee' ja- mo- so- lã- cha- ga- lli' wii-. Dio kyaah' Borrego mäh' dsa- taayħ- ko- jøħ- kyaayħ- hi- lã- jëë- hi- nuuh- kiyħ- jmee- ta- he-. ⁴ Ma' ja- jëëy' Dio. Hi- jmi- kiyħ- na- sii- cha'kyey'. ⁵ Jee' ja- mo- so- lã- cha- ga- hwẽ-. Mo- so- jmee- bii' na- hih- je-, ni- jmëë- kih' hyoo-, jëeh- Dio Dsa- jøøħ- jnãħ- choo- wa'je- kih'. Jee' ja- dsa- taayħ- ko- jøħ- kyaayħ- mah' jmeey' hih' ga- lã- jẽ- joh- jmi- cha-.

Ma ya jãħ- jãħ- Jesucristo

⁶ Mah' ga- jãħ- ángel he- siiħ- jnã-:

—Juu' la- sa- na- hee-, la' ju'dsoo- go- te-. He- ba' Dio Dsa- jøøħ- jnãħ, hi- ga- jøø' kih' lã- jëë- hi- ma- ngëë- juu' kiyħ', ma- cheey' ángel kyaay' mah' mi- jnããy- kih' lã- jëë- hi- jmee- ta- he' kiyħ', lã- jẽ- he- jmee- bii' le- to- chaħ- la- —ga- jãħ- ángel.

⁷ —Hii- jnã- jãħn- to- chaħ- la-. Llu- la' kih' hi- høø- juu' he- hlëeh- kih' he- na- ga- le- ta- cha- nê- he- na- sii- la- —ga- jãħ- Jesús.

⁸ Jnã- Jwaã- ma- nuun- hi- ma- jëen- lã- jẽ- he- la-. Ma- ngëë- ma- nuun- hi- ma- jëen-, ga- juuħ- jnën- huu- tíi- ángel mah' ga- jmãã- jnih- jøøħ, hi- ma- mi- jnãã- lã- jẽ- he- la- kin-. ⁹ Pero ángel he- ga- siiħ- jnã-:

—Jëë- da-, ta- jmee- lã- na-, jëeh- kwee- ba' laãħ- kyaah' hne- jee- jmeen- ta- he- kih' Dio kyaah' øøħ- hne- hi- ngëë- juu' kih' Dio, hi- kyaah' lã- jëë- ga- hi- høø- juu' he- na- sii- jee- la-. Jmee- juuh- kih' Dio ba'.

¹⁰ Hi- ga- siiħ- jnã- ka- läh':

—Ta- hmã- lã- jẽ- juu' he- hlëeh- kih' he- na- ga- le- ta- ha- nê- he- na- sii- jee- la-, jëeh- ma- ngoo- ya- jãħ- he- lã- te- juu' la-. ¹¹ Hi- hñaa- dsẽ-, wa- jmee- biħ- hñaa- dséy'. Hih' hi- jmee- wa- la- cha- la-, wa- jmee- biħ- kiyħ'. Hi- jmee- he- llu-, wa- jmee- biħ-, hih' hi- na- jngëë-, wa- na- jngëë- biħ'.

¹² —Hii- jnã- jãħn- to- chaħ- la-. Kyen- he- kwëehñ- he- ga- tẽë- hyoh- lã- jaa- lã- jaa- ha- koo- te- ta- he- ma- jmeey'. ¹³ Jnã- he- laãħ- lã- koo- hwëħ- A- kyaah' hwëħ- Zeta, jnã- he- ma- laãħ- jãã- ja- ga- nøø- jmi- gyuu-,

hi- lä'ja-, ma-ke- ma-dsaä' jmi-gyuu- lä-
ma-laän' ja-ba' —ga-jäh' Jesús.

¹⁴Llu' la' kih' hi- gyih- sa'hmäh- kih' mah'
hyoyh- jwë' kuyh- mi- kih' hma- he- jmee-
chaa- dsa-, hi- lä'ja- hyoyh- jwë' dsa-taayh'
ta- ho'haah' kih' jwii- ja-. ¹⁵Pero ga-lä-jëe-
dsii- jä' ta- ka'hne-, kyaah' hi- jmee- ji-nah',
hi- më' hi- ñuuh- hi- kaah- wa- hi- cha-
hi-, hi- jngëeh- dsa-, hi- jmee- juuh- kih' dio
hi- na-laä' kaah- dsa-, kyaah' hi- tih- dsë'
jmee- juu' ta-juu'.

¹⁶—Jnä' Jesús ma-cheen- ángel kyaan-
mah' mi-jnäy- lä-jë- he- la- kih' lä-kaa-
gwah-. Jnä' laän' sa'ju- kih' David, jnä' laän'
nuu' hø' hi- kwa- je- jih'gyeh' —ga-jäyh'.

¹⁷Jmi-lle' Na-jngii' kyaah' më' Borrego
mah' jäyh':

—Ñä-.

Hi- ga-nuu', wa' jah':

—Ñä-.

Hi- lä-kii- dsë', wa' jäy-. Hi- hnøø' hih',
wa' hih' jmi- he- jmee- chaa- dsa-, he- la'
cha- go-te-.

¹⁸Jnä' jmeen- dsoo' kih' lä-jëe- hi- nuu-
juu' he- hlëeh- kih' he- na' ga-le' ta-cha'në',
he- na-sii- jee' la-. Cher'mah' hi- ga-jmee-
na-dsë- ga' juu' lä-koo- lle' jee' la-, tēy'
lä-jë- he- wii' he- na' ga' chee' Dio lä-koo-
na-sii- jee' la-. ¹⁹Hi- cher'mah' hi- ga-jnuuh-
juu' he- hlëeh- kih' he- na' ga-le' ta-cha'në',
he- na-sii- jee' la-, lä-ja- jnuuh' Dio ka-läh'
he- la' heey' he- na-sii- jee' la-. Jñuuyh' kih'
chaah' hma- he- jmee- chaa- dsa-, hi- lä-ja-
ka-läh' jñuuyh' kih' jee' jwii- na-jngii'.

²⁰Hi- jmee- ju'dsoo' kih' lä-jë- he- la-
jäyh':

—Dsoo' ba', jäh'n' to-chañ' la-.

Wa' la' lä-ja-, nee', ñah' Jesús Dsa-jøøh'
kyaan-.

²¹Lä-jë- he- llu' he- la' kwa- Jesús
Dsa-jøøh' jnän', wa' la' kyaah' lä-jëe- hnäh'.
Wa' la' lä-ja-.